

Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия
(КРДОПБГДСРСБНА)

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ – СМЯНАТА НА ИМЕНАТА – ВЪЗРОДИТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС (1986 – 1990 г.)

ТОМ II

НИВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
СЕ ПРЕМАХВА!
КРДОПБГДСРСБНА
Дата.....20.....8
Правно основание: & 17 от ПЗР на КРДОПБГДСРСБНА
Длъжност: секретар на КРДОПБГДСРСБНА

The Committee for Disclosing the Documents
and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens
to the State Security and the Intelligence Services
of the Bulgarian National Armed Forces
(CDDAABCSSIBNAF)

State Security – Change of Names –
Revival Process
(1986-1990)

Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия
(КРДОПБГДСРСБНА)

Държавна сигурност –

СМЯНАТА НА ИМЕНАТА –
ВЪЗРОДИТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС
(1986–1990 г.)

Документален сборник

ТОМ II

София, 2013

© Комисия за разкриване на документи и за обявяване на принадлежност
на български граждани към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия, 2013 г.

ISBN 978-954-2986-22-5

РАЗШИРЕН ВАРИАНТ

Из архивите на ДС

5

ПЪТЕВОДИТЕЛ ЗА ПОЛЗВАНЕ НА ЕЛЕКТРОНЕН ВАРИАНТ НА СБОРНИК

Пред вас е разширен вариант на втората част от двутомното издание на Комисията за разкриване на документите и обявяване на принадлежността на българските граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия“ по проблемите на Възродителния процес в България през 80-те години на миналия век, озаглавена „ДС – Смяната на имената – Възродителният процес (1986 – 1990)“.

Настоящото DVD включва 200 документа, подредени в хронологичен ред. Включили сме индекс на фондообразователя – „М“ за документи на МВР и „Р“ за документи на разузнавателните служби, следван от номера на архивния фонд, описа и архивната единица.

И тук ще намерите списък на документите с тяхното оригинално заглавие и датировка. Включваме списъци на използваните фондове и на най-често срещаните съкращения.

ОТ СЪСТАВИТЕЛИТЕ

СПИСЪК НА ДОКУМЕНТИТЕ

1. Информация за началника на ЦИОУ - МВР относно получените на 2. I. 1986 г. по-характерни данни за оперативната обстановка сред лицата с възстановени имена, София, 3 януари 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 41, л. 6-9
2. Информация на началника на ЦИОУ - МВР относно получените на 23. I. 1986 г. по-характерни данни за оперативната обстановка сред лицата с възстановени български имена, София, 24 януари 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11 а, а. е. 41, л. 108-113
3. Протокол на ръководния състав на ОУ-МВР, гр. Кърджали от проведено съвещание на Окръжно управление на МВР-Кърджали относно задачите на органите на Държавна сигурност, произтичащи от решенията на XIII конгрес на БКП, Кърджали, 26 януари 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11 а, а. е. 252, л. 156-163; л. 171-206
4. Информация на министъра на вътрешните работи ген. Димитър Стоянов относно коментари във връзка с официалното посещение на Тодор Живков на 13. 01. 1986 г. в Разградски окръг, София, 5 февруари 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 762, л. 112-121
5. Телеграма НР 89/ 1268 на ОУ - МВР, гр. Габрово относно оперативната обстановка в окръга за края на януари 1986 г., Гарово, 7 февруари 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 46, л. 5
6. Информация на министъра на вътрешните работи относно коментари и оценки по повод Декларацията на БТА от 10 февруари 1986 г., София 17 февруари 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 762, л. 167-171
7. Доклад от канцеларията на Управлението на политическото възпитание към Дирекция на народната милиция „Нови моменти в оперативната обстановка, свързана с възродителния процес“, София, 24 февруари 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, Ф. 1, оп. 11а, а. е. 46, л. 8-12
8. Сигнална записка относно нова книга против България, отпечатана в Турция, София, 10 март 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е. 6805, т. 2, л. 96-99

9. Писмо до началника на под. 72400-09 МВР София относно взетите мерки за оказване на положително влияние върху българските спортисти с възстановени имена в Кърджалийски окръг, Кърджали, 8 април 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, IV - К, а. е. 11673, л. 21-22
10. Уводната статия за сп. „Държавна сигурност“ – „Политиката на Турция в района на Балканите“, София, 10 април 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 771, л. 1; л. 8-30; л. 59
11. Доклад от В. Цолов относно подривната дейност на външния противник срещу възродителния процес в НРБ през първото полугодие на 1986 г., София, 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 771, л. 105-126
12. Обзор на Главен следовател към 02 отдел - ГСУ относно разкрит диверсионен акт, София, 9 май 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 771, л. 155-165
13. Отзив за статията на полк. Хинко Хинчев, к. ф. н. „Актуални проблеми на възродителния процес и произтичащите задачи на органите на Държавна сигурност“ от Г. Чапкънов, София, 17 май 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 773, л. 79-82
14. Рецензия от майор Тодор Петров Ников, к. ф. н. За статията на полк. Хинко Хинчев „Някои актуални въпроси в развитието на възродителния процес и произтичащите задачи за органите на министерството на вътрешните работи“, предложена в „Държавна сигурност“, София, 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 773, л. 76-78
15. Статия на полк. Хинко Хинчев „Някои актуални въпроси в развитието на възродителния процес и произтичащите задачи за органите на министерството на вътрешните работи“ - из Син бюлетин на ДС за 1986 г., София, 4 юни 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 773, л. 45-59
16. Обзорна оперативна сводка /19 - 25 май 1986 г./, София, 27 май 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 764, л. 37; л. 41-42; л. 45
17. Информация относно получените на 4 юни 1986 г. по-характерни данни във връзка с възродителния процес, София, 5 юни 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 44, л. 126-129
18. Сведение относно впечатления от Втория международен конгрес по българистика, проведен в София от 25 до 31 май 1986 г., София, 6 юни 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 6997, л. 102-105
19. Обзорна оперативна сводка /2 - 8 юни 1986 г./, София, 9 юни 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 764, л. 71-74, л. 77

20. Обзорна оперативна сводка / 9 - 15 юни 1986 г./, София, 16 юни 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 764, л. 78-81; л. 87
21. Информационен бюлетин за ръководния състав на НМ и ПО, София, 10 юли 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 778, л. 1-6; л. 26
22. Информация относно опит за извършване на терористичен акт на плажа в туристически комплекс „Дружба“, предприет от неизвестни лица на 31 юли 1986 г., София, 4 август 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 765, л. 21-23
23. Информация относно посещението на сирийския главен мюфтия Ахмед Кафтару у нас, София, 6 август 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 765, л. 61-63
24. Информация относно получените на 21. VIII 1986 г. по-характерни данни във връзка с възродителния процес, София, 22 август 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 45, л. 190-194
25. Съображения на полк. Т. Тенев, к. и. н. - ВСШ „Г. Димитров“ относно усъвършенстването на агентурно-оперативната работа на органите на ДС по проблемите на възродителния процес и по делата на оперативния отчет, 2 септември 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 52, л. 71-77
26. Рапорт до началника на отдел 04 - ВГУ - ДС относно проведена среща с агент „Добромир“, София, 15 септември 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, I P - 18121, л. 137-139
27. Отчет за работата на отдел 14, ПГУ - ДС през 1986 г., София, 1 декември 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 9, оп. 4, а. е. 1116, л. 103-119
28. Справка на министъра на вътрешните работи относно резултати от проучвания в стари мюсюлмански гробища, София, 11 декември 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 765, л. 153-155
29. Екстре на посолството на НРБ в Анкара относно подробностите в ежедневниците по заминаването на Наум Шаламанов от Мелбърн през Лондон в Турция, Анкара, 14 декември 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 2, а. е. 15870, неномерирани листа, стр. 1-17

30. Писмо до Наим Сюлейманоглу от баща му, 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, IV - К, а. е. 11673, л. 85
31. Докладна записка по случая Наум Шаламанов, София, 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, IV - К, а. е. 11673, л. 131-136
32. Екстре на посолството на НРБ в Анкара относно публикации във вестник „Джумхуриет“ на 20. 12. 1986 г. на коментар от Октай Акбал със заглавие: „Когато казваме „Добре дошъл“ на Наим“, Анкара, 22 декември 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 2, а. е. 15870, Приложение, неномерирани стр. 1-4
33. Специална информация относно някои оценки и изводи на Генералното консулство на НРБ в Одрин, относно случая „Шаламанов“, София, 24 декември 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, IV - К, а. е. 11673, л. 125-126
34. Агентурно сведение относно дейността на Научно-координационния съвет по възродителния процес, София, 24 декември 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е. 6805, т. 2, л. 7-17
35. Екстре на посолството на НРБ в Париж за интегрален текст, разпространен документ от турското посолство в Париж относно сведения във връзка с искането на политическо убежище на Наим Сюлейманов, Париж, 29 декември 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 2, а. е. 15870 - Приложение, неномерирани листа, стр. 1-2
36. Справка относно подривната дейност на Турция и някои нейни съюзници против НРБ във връзка с възродителния процес, София, 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 9, оп. 4, а. е. 548, л. 79-83
37. Протокол № 3 от заседание на Научно-координационния съвет по възродителния процес за обсъждане на информация за извършената дейност на НКС през 1986 г., София, 19 януари 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е. 6805, т. 2, л. 28-41
38. Рапорт от кап. Алипиев относно проведена среща със СС „Радков“, София, 20 януари 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е. 6805, т. 2, л. 42-46
39. Заповед № I - 16 от 2 февруари 1987 г. за утвърждаване на българското народно-самосъзнание у лицата, възстановили своите имена, София, 23 януари 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11, а. е. 359, л. 112-122

40. Приложение № 1 към заповед № I - 16 от 2 февруари 1987 г., София, 23 януари 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11, а. е. 359, л. 123-127
41. Информация на заместник-началника на ЦИОУ - МВР относно получените на 2 февруари 1987 г. по-характерни данни във връзка с възродителния процес, София, 3 февруари 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 271, л. 94-96
42. План на кап. Алипиев относно работата с ОРОН „РАДКОВ“ през 1987 г., София, 13 февруари 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е. 6805, т. 2, л. 52-53
43. Рапорт от кап. Алипиев относно проведена среща с ОРОН „Радков“, София, 13 февруари 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, а. е. 6805, т. 2, л. 47-50а
44. Екстре на посолството на НРБ в Анкара относно преглед на печата за 13 февруари 1987 г. относно материала на Джелил Демирбилек „Лекарствен капан за Наим“, публикуван във в. „Хюриет“, Анкара, 13 февруари 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 2, а. е. 15870, приложение, неномерирани листа, стр. 1
45. Бюлетин на началника на Софийско ОУ на МВР относно придобити по-характерни данни и коментари във връзка с възродителния процес, 17 февруари 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 273, л. 3-5
46. Писмо на началника на отдел „Затвори“ - МВР до началника на поделение 72000 - МВР относно оперативната обстановка по линия на възродителния процес в местата за лишаване от свобода, София, 19 февруари 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 273, л. 1-2
47. Доклад на полк. В. Цолов от ЦИОУ - МВР - „Поддривната дейност на външния противник срещу възродителния процес в НРБ през второто полугодие на 1986 г.“, София, 25 февруари 1986 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 276, л. 1-30
48. Сведение относно концентриране на преименувани да живеят и работят на територията на град София, МВР - Софийски затвор, 27 февруари 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 273, л. 9-9а
49. Сведение на заместник-началника по ДС към ОУ - МВР, гр. Кърджали относно оценка на обстановката за хода на възродителния процес в Кърджалийски окръг и поведението на отделни лица с възстановени имена, Кърджали, 13 март 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 273, л. 22-29

50. Информация № 23 на заместник командващия Гранични войски относно агентурно-оперативната обстановка сред лицата от граничната зона, възстановили българските си имена, София, 13 март 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 273, л. 18-19

51. Справка на заместник-началника на ПГУ - ДС относно действия на Турция срещу възродителния процес за периода 12. III до 19. III. 1987 г., София, 19 март 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 273, л. 20-21

52. Изказване на министъра на вътрешните работи ген.-полковник Димитър Стоянов на съвещанието с партийния, държавния и обществен актив по проблемите на възродителния процес, проведено на 4 март 1987 г. в ЦК на БКП, София, 25 март 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 275 Д, л. 1-15

53. Информация № 33 на заместник командващия Гранични войски полк. Лазаров относно агентурно-оперативната обстановка сред лицата от граничната зона, възстановили българските си имена, София, 2 април 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 273, л. 39-41

54. Информация на началника на ЦИОУ - МВР относно получените на 4 и 5 април 1987 г. по-характерни данни във връзка с възродителния процес, 6 април 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 272, л. 76-80

55. Стенограма от националното съвещание, проведено по линия на терора на 8 и 9 април 1987 г. в салона на ОТУ - ДС, София, 8 - 9 април 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 812, л. 12-212

56. Доклад, „Борбата на органите на Държавна сигурност срещу тероризма и насоки за по-голяма настъпателност при разкриване, предотвратяване и пресичане на терористично-диверсионни актове“, изнесен от първия зам.-министър на вътрешните работи ген.-полк. Григор Шопов пред състоялото се на 8-9 април 1987 г. Национално съвещание, София, 14 април 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 812, л. 213-241

57. Предложение на началника на отделение 02 към Шесто Управление - ДС относно откриване на ДОР на Наум Шаламанов, София, 8 май 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, IV - К, а. е. 11673, л. 6-8

58. План от кап. Алипиев относно участието на ОРОН „Радков“ на Международната конференция по възродителния процес в град Велико Търново от 20 до 23 май 1987 г., София, 8 май 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е. 6805, т. 2, л. 77-78

59. Агентурно сведение от ОРОН Радков относно Международната научна конференция във Велико Търново, София, 7 юли 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е. 6805, л. 82-88
60. Докладна записка от ген.-майор Георги Силянов, първи зам. Началник на Управление 06 - ДС относно оказване на помощ и извършване на проверка в ОУ на МВР - Силистра във връзка с терористичния акт от 08. 07. 1987 г. в ТК „Златни пясъци“, София, 21 юли 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 803, л. 80-93
61. Рапорт до началника на отдел 14, ПГУ - ДС относно проведена среща с ОРОН „Радков“, София, 22 юли 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е., т. 2, а. е. 6805, л. 103-108
62. Справка относно действията на органите на МВР по ликвидиране на терористичната група и освобождаването на взетите като заложници деца, София, 27 юли 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 803, л. 65-79
63. Рапорт до началника на отдел 14, ПГУ - ДС относно проведена среща с ОРОН „Радков“ за изясняване въпроси, свързани с посещението на холандския османист д-р Майкъл Кил в нашата страна при обиколката му в провинцията от 23 до 27 юли 1987 г., София, 29 юли 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е. 6805, т. 2, л. 112-116
64. Информация за някои негативни тенденции сред населението, възстановило имената си в резултат на широката груба антибългарска пропаганда от страна на Турция и нейните съюзници, Търговище, 30 юли 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 276, л. 45-46
65. Аналитична справка относно подготовката, извършването и пресичането на терористичния акт, осъществен на 08. 07. 1987 година пред хотел „Интернационал“ на ТК „Златни пясъци“, София, 3 август 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 819, л. 11-28
66. Информация за получените в Трето управление - ДС данни по възродителния процес към 21. 08. 1987 г., София, 21 август 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 274, л. 162-165
67. Информация на заместник-началника на Трето управление - ДС и началник на оперативния щаб за получените в Трето управление - ДС данни по възродителния процес към 28 август 1987 г., София, 28 август 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 274, л. 177-180
68. Бюлетин на началника на ОУ - МВР, гр. Търговище относно оперативната обстановка на територията на Търговишки окръг за времето от 31. 08. До 05. 09. 1987 г., Търговище, 4 септември 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 276, л. 47-48

69. Телеграма № 786 - ОУ - МВР, Търговище относно продължаването на тенденцията на отстъпление от завоюваните позиции в развитието на възродителния процес в Търговишки окръг, Търговище, *24 септември 1987 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 277, л. 40-45
70. Обзорна оперативна сводка /22 - 28 септември 1986 г./, София, *29 септември 1989 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 761, л. 55-59; л. 67
71. Информация № 106 на командващия гранични войски относно агентурно-оперативната обстановка сред лицата от граничната зона, възстановили българските си имена, София, *5 октомври 1987 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 275, л. 193
72. Доклад на Христо Силянов „Състояние, проблеми и задачи на контраразузнавателното обезпечаване на възродителния процес на настоящия етап“, София, *8 октомври 1987 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 815, л. 64-88
73. Доклад на С. Джендов - Шесто управление - ДС относно оценка за състоянието на работата на органите на МВР в борбата срещу терора и извършената издирвателна дейност по ЦДОИ „Терористи“ и „Скорпион“, София, *9 октомври 1987 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 815, л. 122-160
74. Из стенограма от националното съвещание на МВР, проведено на 5 октомври 1987 г. в салона на ОТУ - МВР, София, *13 октомври 1987 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 815, л. 13-33; л. 48-62
75. Предложение на началника на ПГУ - ДС относно утвърждаване на средства по възродителния процес, София, *14 октомври 1987 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е. 6805, т. 2, л. 137-138
76. Информация от Шесто управление на МВР относно разкриване авторите на терористичните актове, извършени през последните три години в НР България, *14 октомври 1987 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 815, л. 110-120
77. Стенограма от съвещанието с отговорниците за окръзите по предстоящи задачи във връзка със съвещанието, състояло се на 5 октомври 1987 г., проведено на 14 октомври 1987 г., *16 октомври 1987 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 816, л. 1-26
78. Оценка на оперативната обстановка от началото на възродителния процес до този момент в град Шумен и окръга, Шумен, *28 октомври 1987 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 277, л. 82-83

79. Оценка на оперативната обстановка по линия „протурски национализъм“ и проблемите по провежданите мероприятия по възродителния процес, Шумен, 28 октомври 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 277, л. 84-88

80. Оценка на оперативната обстановка в селищна система гр. Каолиново, Шумен, 9 ноември 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 277, л. 67-69

81. Оценка на оперативната обстановка по линия на „протурския национализъм“ и „мюсюлманско духовенство“, Шумен, 2 ноември 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 277, л. 80-88

82. Отчет за работата на отдел 14, ПГУ - ДС през 1987 г., София, 26 ноември 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 9, оп. 4, а. е. 1116, л. 121-137

83. Информация на началника на ОУ - МВР, гр. Плевен относно оперативната обстановка по възродителния процес в Плевенски окръг, Плевен, 6 януари 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 514, л. 41-45

84. Седмична информация на началника на ОУ - МВР, Разград относно развитието и промените в оперативната обстановка по линия на възродителния процес в ОУ на МВР - град Разград за периода от 1 до 7 януари 1988 г., Разград, 7 януари 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 514, л. 62-67

85. Информация на зам.-министъра на вътрешните работи и началник на Второ главно управление - ДС относно работата на ВГУ - ДС с агентурата по подпомагане на възродителния процес, София, 12 януари 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 527, л. 1-10

86. Седмична информация на началника на ОУ - МВР, Разград относно развитието и промените в оперативната обстановка по линия на възродителния процес в ОУ на МВР - Разград за периода от 8 до 15 януари 1988 г., Разград, 15 януари 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 514, л. 201-209

87. Информация на началника на Софийско окръжно управление относно състоянието на оперативната обстановка по линия на възродителния процес на територията на Софийска област за периода от 15 до 22 януари 1988 г., София, 22 януари 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 515, л. 6-14

88. Изложение от проф. Страшимир Димитров, председател на Научно-координационния съвет по възродителния процес към БАН до Милко Балев, член на ПБ и секретар на ЦК на БКП относно подписано през м. октомври 1987 г. споразумение с проф. Андреас Титце - австрийски тюрколог османист, за съвместна работа по издаване на османски архивни материали, съхранявани във виенските архиви, София, 25 януари 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е. 6805, т. 2, л. 176-177

89. Предложение на началника на отдел 14, ПГУ - ДС относно командировка на ОРОН „Радков“ във Виена, Австрия, във връзка с научното подсигуриране и утвърждаването на възродителния процес, София, 28 януари 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е. 6805, т. 2, л. 178-180

90. Справка на началника на ЦИОУ - МВР относно противодействието на турската радио и телевизионна пропаганда през м. януари 1988 год., София, 1 февруари 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 515, л. 125-126

91. Информация на началника на ОУ - МВР, гр. Ловеч относно оперативната обстановка по линия на възродителния процес в периода от 8. 02. До 14. 02. 1988 г., Ловеч, 11 февруари 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 1, оп. 11 а, а. е. 516, л. 64-66

92. Информация на началника на ОУ - МВР, гр. Русе относно оперативната обстановка по линия на възродителния процес през периода 17 - 24. 02. 1988 година и във връзка с предстоящите избори на територията на общините, обслужвани от ОУ МВР - гр. Русе, Русе, 26 февруари 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 517, л. 21-28

93. Телеграма на ОУ - МВР - Разград по възродителния процес, Разград, 10 март 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 517, л. 161-161 г

94. Информация № 40 на заместник-командващия Гранични войски относно агентурно-оперативната обстановка сред българите мюсюлмани в граничната зона, София, 16 март 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 517, л. 216

95. Информация на началника на ОУ - МВР, В. Търново до ОУ - МВР, гр. Ловеч и поделение 72000 МВР - гр. София относно оперативната обстановка по възродителния процес на територията, обслужвана от ОУ - МВР, гр. В. Търново, Велико Търново, 31 март 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 519, л. 54-56

96. Информация от началника на ЦИОУ - МВР, относно получените на 31 март 1988 г. по-характерни данни във връзка с обстановката сред лицата, възстановили имената си, София, 1 април 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 520, л. 1-4

97. Информация относно получените на 6 април 1988 г. по-характерни данни във връзка с обстановката сред лицата, възстановили имената си, София, 7 април 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 520, л. 13-15

98. Отчет за командировката на ОРОН „Радков“ в Австрия, осъществена от 24 февруари до 3 април 1988 г., София, 11 април 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е. 6805, т. 2, л. 185-193

99. Телеграма № 238/ 3422 - София до поделение 72000 и ОУ - МВР, Разград от ОУ - МВР, Силистра по възродителния процес, Силистра, 15 април 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 519, л. 166-168 д

100. Телеграма № 138/ 2039 за поделение 72000 - МВР, София, от ОУ - МВР, гр. Кюстендил за продължаване да се получават данни, че някои лица с възстановени имена, заселени по чл. 35, ал. 1, т. 1 от ЗНМ в района на Кюстендилски окръг нарушават режима и осъществяват контакти помежду си, Кюстендил, 18 април 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 519, л. 172

101. Телеграма № 183/ 5374 за ОУ - МВР, гр. Ловеч от ОУ - МВР, гр. Габрово във връзка с разпоредените ежеседмични информации за оперативната обстановка по възродителния процес уведомява, че през изтеклата седмица не са настъпили съществени изменения в оперативната обстановка на територията на бившия Габровски окръг, Габрово, 18 април 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 519, л. 173

102. Информация № 8 от заместник-началника на Софийско градско управление - МВР относно националистически прояви и коментари във връзка с възродителния процес и провежданите мероприятия за приобщаване на българите с възстановени имена, София, 21 април 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 519, л. 180-182

103. Справка на заместник-началника на ПГУ - ДС относно дейност на Турция срещу възродителния процес за периода 15. IV - 21. IV. 1988 г., София, 21 април 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 519, л. 176-178

104. Доклад от ОРОН „Радков“ за църковната конференция „Християнските балкански народи през османския период“¹, София, 23 май 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е. 6805, т. 2, л. 196-199

105. Справка на началника на ПГУ - ДС относно дейност на Турция срещу възродителния процес в НРБ за периода 3 - 9. VI. 1988 г., София, 9 юни 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 526, л. 20-22

¹ Става въпрос за Международната църковно-историческа конференция, проведена в София на 14–15 април 1988 г. с тематично заглавие „Християнските балкански народи през османския период“.

106. Справка на началника на ПГУ - ДС относно дейност на Турция срещу възродителния процес за периода 1. VII - 7. VII. 1988 г., София, 7 юли 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 526, л. 28-31
107. Справка на началника на ПГУ - ДС относно антибългарски публикации в Турция за периода 28. VII. - 4. VIII. 1988 г., София, 4 август 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 526, л. 38-40
108. Комплексна оценка на началника на ОУ - МВР, гр. Пловдив за състоянието и измененията в оперативната обстановка по линия на възродителния процес през месец август 1988 г. на територията, обслужвана от ОУ на МВР - гр. Пловдив, Пловдив, 7 септември 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 522, л. 156-161
109. Информация № 34 на началника на ОУ - МВР, гр. Хасково относно състоянието на обстановката по възродителния процес за периода 29. 08. до 04. 09. 1988 г., Хасково, 6 септември 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 524, л. 4-17
110. Информация на началника на ОУ - МВР, Хасково относно състоянието на възродителния процес през месец август 1988 година, Хасково, 7 септември 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 522, л. 149-155
111. Информация на началника на ОУ - МВР, Сливен за оперативната обстановка по линия на възродителния процес на територията на общините, обслужвани от ОУ МВР - Сливен за периода от 23. 09 до 29. 09. 1988 г., Сливен, 30 септември 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 522, л. 192-195
112. Оценка на зам.-началника на ОУ - МВР, Плевен относно оперативната обстановка по възродителния процес на територията на ОУ МВР - Плевен през м. септември 1988 година, Плевен, 30 септември 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 522, л. 206-207
113. Информация на началника на ОУ - МВР, гр. Кърджали относно оперативната обстановка в бившия Кърджалийски окръг през периода от 22 до 29 септември 1988 г., Кърджали, 29 септември 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 522, л. 218-222
114. Информация на началника на ОУ - МВР, гр. Кърджали относно оперативната обстановка в бившия Кърджалийски окръг през периода от 19 септември до 6 октомври 1988 г., Кърджали, 6 октомври 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 524, л. 54-57

115. Справка на ОУ - МВР, Михайловград относно състоянието на оперативната обстановка по линия на възродителния процес на територията на ОУ - МВР, Видин, Враца и Михайловград, Михайловград, *18 октомври 1988 г.*

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 524, л. 171-172

116. Седмична информация № 42/ 88 на началника на ОУ - МВР, Разград относно развитието и промените в оперативната обстановка по линия на възродителния процес на територията на ОУ - МВР, Разград за периода 15 - 21 октомври 1988 г., Разград, *21 октомври 1988 г.*

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 524, л. 185-190

117. Бюлетин на началника на ОУ - МВР, гр. Търговище относно оперативната на територията на бившия Търговишки окръг за периода 17 - 22 октомври 1988 г., Търговище, *23 октомври 1988 г.*

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 524, л. 195-197

118. Информация на началника на ОУ - МВР, гр. Варна относно обстановката по линия на възродителния процес във Варненска област за времето от 17 до 23 октомври 1988 г., Варна, *25 октомври 1988 г.*

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 524, л. 218-224

119. Информация относно обстановката в страната, отразена в кореспонденцията по турска линия за периода 01 - 31. 10. 1988, София, *4 ноември 1988 г.*

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 525, л. 96-105 а

120. Информация относно обстановката сред лицата с възстановени имена от района след обявяване решението за събиране на разделените семейства, Варна, *28 ноември 1988 г.*

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 527, л. 195-198

121. Информация относно поведение, прояви и коментари на лишени от свобода лица с възстановени имена, изтърпяващи наказание в затвора Стара Загора, София, *29 ноември 1988 г.*

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 526, л. 175-178

122. Информация относно обстановката в Кърджалийски окръг, отразена в кореспонденцията по турска линия за периода 22. 10 - 23. 11. 1988 г. включително, София, *1 декември 1988 г.*

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 526, л. 218-221

123. Справка на началника на ОУ - МВР, гр. Пловдив относно оперативната обстановка по линия на възродителния процес на територията на Пловдивска област през периода от 28 ноември до 4 декември 1988 година, Пловдив, *6 декември 1988 г.*

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 527, л. 93-95

124. Информация на началника на направление ОТУ - ДС относно обстановката в страната, отразена в кореспонденцията по турска линия за периода 1 - 30. XI. 1988 г., София, 6 декември 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 527, л. 158-164

125. Информация на началника на отдел „Затвори“ - МВР относно получени по-характерни сигнали по линия на Държавна сигурност в отдел „Затвори“ - МВР за времето от 01. до 30. 11. 1988 г., София, 8 декември 1988 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 527, л. 156-157

126. Информация на началника на ОТУ - ДС относно обстановката в страната, отразена в кореспонденцията по турска линия за м. декември 1988 година, София, 5 януари 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 750, л. 62-67

127. Информация на ген.-майор Атанас Кадирев относно оперативната обстановка в бившия Кърджалийски окръг през периода от 29. 12. 1988 година до 05. 01. 1989 г., София, 5 януари 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 750, л. 74-78

128. Информация на ОУ - МВР, Силистра за оперативната обстановка сред лицата с възстановени имена в Силистренския край през м. декември 1989 година, 10 януари 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 750, л. 124-128

129. Информация относно обстановката в страната, отразена в кореспонденцията по турска линия за м. януари 1989 г., София, 7 февруари 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 751, л. 124-130

130. Предложение до началника на отдел 14, ПГУ - ДС относно командировка на ОР Цв. Начев и ОРОН „Радков“ в гр. Шумен, София, 7 февруари 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е. 6805, т. 2, л. 237-237а

131. Информация за началника на ВГУ - ДС относно изпълнение на мероприятията, залежали в Целевата програма за усъвършенстване борбата на органите на ДС срещу разузнавателните органи на Турция през 1988 г. и някои нови моменти в подривната дейност на противника против НР България, София, 23 февруари 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 761, л. 1-20

132. Коментари от началника на ЦИОУ - МВР, ген.-лейт. В. Георгиев по информацията относно изпълнение на мероприятията, залежали в Целевата програма за усъвършенстване борбата на органите на ДС срещу разузнавателните органи на Турция, София, 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 761, л. 21-24

133. Справка на началника на IV отдел - ДС относно характера на прихванатите емисии на турските радио-станции и агенции по протичащия в нашата страна възродителен процес през периода от 22 до 28 февруари 1989 г., София, 2 март 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 751, л. 217-219

134. Телеграма на началника на Областно управление на МВР, Хасково относно проведен разговор с д-р К. Тренчев в кабинета на началника на ОУ - МВР, Стара Загора във връзка с включването на лица с възстановени имена в щафетната гладна стачка, Стара Загора, 19 април 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 752, л. 159-160

135. Информация на ръководителя на Щаба за работа по враждебните „независими“ структури относно опити на ръководителите на НПС „Подкрепа“ и „Комитета за религиозни права“ за използват лица с възстановени имена за провеждане на масови остри прояви, 19 април 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 761, л. 27-29

136. Информация № 90 на заместник командващия по разузнаването относно пристигане в Турция на български граждани мюсюлмани, на които е дадено разрешение да заминат за страната по хуманитарни причини, София, 25 април 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 755, л. 36-37

137. Докладна записка до началника на отдел 14, ПГУ - ДС относно проведени срещи с ОРОН „Радков“ в периода 10. 04. 1989 г. - 08. 05. 1989 г., София, 8 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 1, а. е. 6805, т. 2, л. 234-236

138. Информация от началника на ОТУ - ДС относно обстановката в страната, отразена в кореспонденцията по турска линия за м. април 1989 г., София, 9 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 755, л. 99-109

139. Справка на началника на IV отдел - ДС относно активността и характера на прихванатите емисии на радио „Гласът на Турция“ и съобщенията на Анадолската агенция по възродителния процес през периода от 3 до 9 май 1989 г., София, 11 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 755, л. 91-95

140. Информация на началника на ЦИОУ - МВР относно обстановката сред лицата, възстановили българските си имена, отразена в материалите, постъпили в ЦИОУ за периода от 5 до 12 май 1989 г., София, 15 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 753, л. 153-159

141. Телеграма от Областно управление на МВР - Бургас относно демонстрация на група от с. Ябланово с искания да получат молби за пътувания в Турция, Бургас, 22 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 755, л. 122

142. Справка на началника на Главно следствено управление към МВР относно проведени следствени действия във връзка с масови вълнения из средите на лица с възстановени имена, София, 22 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 761, л. 44-46

143. Сведение на агент „Надка“ относно разпръснати позиви в Дуловския район с призив тези, които се чувстват турци на 20 и 21. 05. 1989 г. да не излизат на работа, а да се съберат на групи и да скандират, че искат да се изселват в Турция, Разград, 25 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 764, л. 5-5 гръб

144. Сведение на агент „Надка“ до отдел „Затвори“ - сектор „Оперативен“ - ДС относно въпроси и коментари по хода на възродителния процес в Разградска област, Разград, 25 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 764, л. 3-3 гръб

145. Сведение на агент „Надка“ до отдел „Затвори“ относно провеждане на телефонни разговори на граждани от гр. Опака с турски граждани, работещи в Атина, Гърция, Разград, 25 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 764, л. 4-4 гръб

146. Информация № 130 на командващия Гранични войски относно публикация в турския ежедневник „Хюррийет“ за положението на мюсюлманското малцинство в България, София, 25 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 755, л. 126-127

147. Информация № 131 на командващия Гранични войски относно излъчено съобщение по вечерната информационна емисия „Новини“ на турската телевизия за обстановката в България и мерките на турското правителство, София, 25 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 755, л. 128-129

148. Експрес - информация № 3 от полк. Т. Тодоров относно получени данни за оперативната обстановка към 08.00 ч. На 28 май 1989 г., София, 28 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 753, л. 167-173

149. Информация на началника на Шесто управление - ДС относно дейността на активисти на „клуба“ във връзка с материала по повод на ексцесиите в средите на лицата, възстановили имената си и мерките по тях, София, 28 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 755, л. 139-144

150. Експрес - информация № 4 от полк. Т. Тодоров относно обстановката и страната през денонощието на 28 май 1989 г., София, 29 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 753, л. 174-179

151. Информация № 1 на заместник началника на управление 06 - ДС относно коментари и оценки във връзка с изявлението на председателя на Държавния съвет на НР България, София, 31 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 755, л. 145-147

152. Информация № 161 на зам.-министъра на вътрешните работи и началника на ВГУ - ДС, ген.-лейт. Г. Аначков относно коментари във връзка с изявлението на председателя на Държавния съвет на НР България, София, 31 май 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 755, л. 148-149

153. Информация № 165 на зам.-министъра на вътрешните работи и началника на ВГУ - ДС, ген.-лейт. Г. Аначков относно становище на чужди дипломати по отношение на т. н. „турски проблем“ в НРБ, София, 1 юни 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 755, л. 167-170

154. Експрес - информация № 10 от подполк. Т. Бобев относно получени данни за оперативната обстановка към 08.00 часа на 4 юни 1989 година, 4 юни 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 753, л. 229-237

155. Информация № 4 на началника на Шесто управление - ДС относно коментари и оценки във връзка с изявлението на председателя на Държавния съвет на НР България, София, 5 юни 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1 оп. 11а, а. е. 755, л. 172-174

156. Информация на Първия зам.-началник на отдел „Затвори“ относно получени по-характерни сигнали по линия на ДС в отдел „Затвори“ - МВР през м. май 1989 г., София, 5 юни 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 761, л. 47-56

157. Информация № 167 на зам.-министъра на вътрешните работи и началника на ВГУ - ДС, ген.-лейт. Г. Аначков относно коментари на дипломати от посолството на ФРГ във връзка с вълненията сред българите-мюсюлмани и изявлението на др. Т. Живков, София, 6 юни 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 764, л. 16-17

158. Информация на началника на ОУ - МВР, Варна за извършени проверки на територията на Областно управление МВР - Варна за установяване за ползване на лица и случаи, Варна, 15 юни 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 755, л. 191-192

159. Информация на първи заместник-началник на ОУ МВР - Ловеч до началника на поделение 72000 - МВР, отдел „Пропаганда“ относно използване на лица от Ловешка област, бивши изселници в Турция и завърнали се от там за пропагандно-разяснителна работа, Ловеч, 16 юни 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 755, л. 193-194

160. Експрес-информация № 26 от подполк. Т. Бобев относно получени данни за оперативната обстановка към 08.00 часа на 20 юни 1989 г., София, 20 юни 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 754, л. 114-123

161. Информация № 213 на зам.-министъра на вътрешните работи и началника на ВГУ - ДС, ген.-лейт. Г. Аначков относно мотивите за създаване на изселническа психоза в някои райони на страната, София, 24 юни 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 764, л. 59-63

162. Информация № 211 на зам.-министъра на вътрешните работи и началника на ВГУ - ДС, ген.-лейт. Г. Аначков относно коментари на чужди дипломати, журналисти и наши граждани по проблема с българите мюсюлмани, София, 24 юни 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 764, л. 65-68

163. Информация на началника на ОТУ - ДС относно обстановката в страната, отразена в кореспонденцията по турска линия за периода 23 - 29. 06. 1989 г., София, 30 юни 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 761, л. 90-95

164. Телеграма с текст на информация № 235 относно проявен интерес от чужди дипломати към заминаването на българи - мюсюлмани за Турция, София, 10 юли 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 764, л. 101

165. Справка от подполк. Т. Бобев относно проведено съвещание на Централната оперативна група на 5 юли 1989 г., София, 5 юли 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 756, л. 8-10

166. Справка на началника на Софийско областно управление относно получена информация за отношението на турските власти към българските граждани с възстановени имена, посещаващи Турция, София, 5 юли 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 761, л. 96-97

167. Справка от подполк. Т. Бобев относно проведено съвещание на Централната оперативна група на 06. 07. 1989 г., София, 6 юли 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 756, л. 21-24

168. Справка - сигнал от началника на направление ПК, ОТУ - ДС относно материал с оперативно интересно съдържание, прихванат по линия на Турция, 6 юли 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 761, л. 102-111

169. Информация № 229 на зам.-министъра на вътрешните работи и началника на ВГУ - ДС, ген.-лейт. Г. Аначков относно коментари за пътуванията на българи-мюсюлмани за Турция, София, 6 юли 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 761, л. 99-101

170. Справка от подполк. Т. Бобев относно проведено съвещание на Централната оперативна група на 10. 07. 1989 г., София, *10 юли 1989 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 756, л. 67-69
171. Информация относно оперативната обстановка сред българските граждани /т. нар. помаци/, възстановили българските си имена през 1972 - 1975 г., София, *11 юли 1989 г.*
АКДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 756, л. 81-88
172. Справка от подполк. Т. Бобев относно проведено съвещание на Централната оперативна група на 13. 07. 1989 г., София, *13 юли 1989 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 756, л. 121-128
173. Информация на началника на отдел „Затвори“ относно получени по-характерни сигнали по линия на Държавна сигурност в отдел „Затвори“ - МВР през втората половина на м. юни и до 20 юли 1989 г., София, *14 юли 1989 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 761, л. 133-135
174. Информация на началника на ОТУ - ДС относно обстановката в страната, отразена в кореспонденцията по турска линия за периода 07. 07. - 13. 07. 1989 г., София, *14 юли 1989 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 761, л. 125-132
175. Справка от подполк. Т. Бобев относно проведено съвещание на Централната оперативна група на 20. 07. 1989 г., София, *20 юли 1989 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 756, л. 203-206
176. Информация № 256 на заместник-министъра на вътрешните работи и началник на ВГУ - ДС относно коментари по повод пътуванията на българи - мюсюлмани за Турция, София, *31 юли 1989 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 761, л. 158-162
177. Сравнителен анализ от ПГУ - ДС на законодателствата и нормативните актове на някои страни, уреждащи имената на гражданите, София, *юли, 1989 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 9, оп. 4, а. е. 85, л. 152-158
178. Справка от подполк. Т. Бобев относно проведено заседание на Централната оперативна група на 17. 08. 1989 г., София, *17 август 1989 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1 оп. 11а, а. е. 758, л. 92-96
179. Експрес - информация № 85 от полк. Т. Тодоров относно получени данни за оперативната обстановка към 08.00 часа на 18. 08. 1989 г., София, *18 август 1989 г.*
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 758, л. 97-107

180. еративната обстановка в страната сред българите мюсюлмани към 18. 08. 1989 г., София, 19 август 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 762, л. 46-50

181. Информация на зам.-началника на Шесто управление - ДС относно интерес на дипломати от посолството на Великобритания към членове на неформалните групи в България, София, 21 август 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 762, л. 51-53

182. Мнение на зам.-министъра на вътрешните работи и началника на ВГУ - ДС, ген.-лейт. Г. Аначков по проекта за Основни насоки и мероприятия за работата на МВР, произтичащи от становището на Политбюро на ЦК на БКП от 04. 09. 1989 г., София, 22 септември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 765, л. 38-40

183. Насоки на началника на Трето управление - ДС за работата на управлението по изпълнение Становището на Политбюро на ЦК на БКП, София, 26 септември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 765, л. 41-43

184. Справка на началника на ОУ - МВР, гр. Варна относно поведението и настроението на лицата с възстановени имена, завърнали се от Турция, Варна, 26 септември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 764, л. 172-176

185. Рапорт на началника на отдел Трети - ДС, ген.-лейтенант Нанка Серкеджиева до началника на ЦИОУ - МВР относно утвърждаване за изпълнение на основни задачи във връзка с поставените в Становището на ПБ на ЦК на БКП задачи по възродителния процес, София, 26 септември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 765, л. 44

186. Мерки на областно управление на МВР - Хасково, взети във връзка с изпълнение протоколно решение от съвещанието на ръководството на МВР, проведено на 15. 08. 1989 г. за охрана и разпореждане с изоставеното имущество на заминали в Турция ислямизирани българи, Хасково, 27 септември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 762, л. 150-151

187. Основни задачи от ОТУ - ДС за изпълнение становището на Политбюро на ЦК на БКП по възродителния процес, София, 28 септември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 765, л. 57-58

188. Основни задачи, които ще изпълняват поделенията на Народната милиция за решаване актуалните проблеми и задачи по възродителния процес, залегнали в становището на Политбюро на ЦК на БКП от 04. 09. 1989 г., на зам.-министъра на вътрешните работи и директор на ДНМ ген.-лейт. Иван Димитров, София, 29 септември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 765, л. 45-49

189. Основни насоки за контраразузнавателната работа на Второ главно управление - ДС, произтичащи от Становището на Политбюро на ЦК на БКП от 04. 09. 1989 г. по възродителния процес, от на зам.-министъра на вътрешните работи и началника на ВГУ - ДС, ген.-лейт. Г. Аначков, София, 29 септември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 765, л. 59-67

190. Мероприятия на Четвърто управление - ДС по проблемите на възродителния процес във връзка със становището на ЦК на БКП от 04. 09. 1989 г., София, 30 септември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 765, л. 90-98

191. Въпроси, свързани с единението на българската нация, които ВГУ - ДС предлага да се поставят от Министъра на съвещанието с началниците на областните управления на МВР, София, 4 октомври 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 765, л. 70-75

192. Информация на началника на Шесто управление - ДС относно някои проблеми в организацията по пренасочването, трайното устрояване и контраразузнавателното обезпечаване на потомци на ислямизирани в миналото българи, София, 29 октомври 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 765, л. 76-82

193. Информация № 421 на началника на ВГУ - ДС относно коментари на турски дипломати по актуални политически проблеми, София, 16 ноември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 764, л. 211-212

194. Експрес - информация № 152 относно получени данни за оперативната обстановка към 08.00 часа на 17. 11. 1989 г., София, 17 ноември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 763, л. 54-61

195. Справка за получени данни за коментари сред лицата с възстановени имена във връзка с извършените промени в страната, София, 21 ноември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 763, л. 62-63

196. Информация № 420 на заместник - командващия по разузнаването - Гранични войски относно данни за проведения на 23. 12. 1989 г. митинг в град Гоце Делчев, София, 25 декември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 764, л. 260-261

197. Бюлетин № 40 от поделение 72 400 - МВР, София, относно постъпили по-важни данни за независимите структури към 16.00 часа на 27. 12. 1989 г., София, 27 декември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 764, л. 272-275

198. Справка на началника на Софийско градско управление относно направен опит за кръщаване на новородено с турско-арабско име, София, 28 декември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 764, л. 282-283

199. Информация на началника на отдел 04 - Шесто управление, ДС относно нарастване на социалното напрежение сред част от българомохамеданите в отделни селища на страната, София, 29 декември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 765, л. 105-108

200. Из стенограма от среща на министъра на вътрешните работи с членове на ръководството и Колегиума на МВР, началниците на централните подразделения и секретари на РК на БКП при МВР, проведена на 29. 12. 1989 г. в заседателната зала на министерството, София, 2 януари 1990 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11а, а. е. 933, л. 1-8

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО!

6

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Централно информационно-организационно управление

№ **132**. Екз. № **1**..
03.01..1986 г.

✓

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Получените на 2.1.1986 г. по-характерни данни за оперативната обстановка сред лицата с възстановени български имена

През изминалия следпразничен ден в ЦИОУ – МВР не са получени данни за извършени остри враждебно-престъпни прояви и груби нарушения на обществения ред на националистическа протурска основа.

Получени са редица данни, че една част от лицата с възстановени имена продължават да се надяват, че след намесата на Турция, други държави и международни организации през 1986 г. ще има изселване или ще им се възвърнат турските имена.

КД
Курт
ч. е. 0906

След проведените събрания с актива и поставените задачи по изпълнение мероприятията по възродителния процес в с. Търнак, Бургаски окръг, и близките до него села са настъпили известни положителни изменения. Жените вече не обличали шалвари на обществени места, но общуването продължавало да става на турски език.

В селата Разбойна и Ръжица, Бургаски окръг, с радост се коментирали съобщенията на турското радио за приемането в Турция на избягалите в Гърция три семейства от Кърджалийски окръг. Голяма част от жените продължавали да носят шалвари. Общуването ставало на турски език. Не правели изключение и семействата на активистите. Ще бъдат информирани съответните партийни органи.

В. Търновца, Търговишки окръг, се коментира, че изселване ще има, но само за лицата, които не са подписали декларации в подкрепа на възродителния процес. Значителна част от преименуваните не могат да се примирят с мероприятията по възродителния процес и хранят надежди за възвръщане на старото положение. Отделни националисти правят злостни изказвания за възродителния процес, а в работата им се чувствува пасивност и незаинтересованост.

По сведения на агент, в с. Наум, Шуменски окръг, немалко лица с възстановени имена продължават да се надяват, че ще има изселване. Открити прояви на недоволство няма, но не срещнал нито един, който да общува с българските имена. Някои се сърдели, когато ги питали за българските им имена и казвали, че не могат да свикнат с тях, тъй като в къщи общували само с турските си имена.

В рудник "Нови рудници", Хасковски окръг, предногодишното тържество на една от смените било провалено. Миньорите продължавали да разговарят на турски език и да се наричат помежду си с турските имена. Ще бъде информиран общинският комитет на БКП и ръководството на СМЕК "Марбас".

В гимназията в гр. Котел на протестно събрание против турската пропаганда ученик от с. Ябланово заявил: "Как не ви е срам другарко! Смяната на имената в с. Ябланово не стана доброволно, а насилствено с оръжие...". Ученикът се установява, след което към него ще бъде взето отношение.

от Разград, медицински фелдшер, 36-годишен, по повод на съобщенията на турското радио за избягалите три семейства, приети в Турция, заявил, че тяхното бягство е доказателство за съществуването на турци в България. Според него, с три, петдесет или сто семейства работата няма да се оправи. Можели да се надяват на някакви промени в тяхна полза само при едно масово движение. Арсов се води на списъчен отчет и се наблюдава.

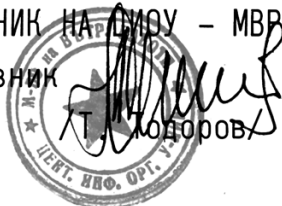
Обект на ДОН в ОУ на МВР в Разград с гордост заявил, че синът му, ученик в началния курс, в час по български език получил задача да напише съчинение на тема "Аз съм българче", но до края на часа не написал нищо и предал на учителя празен лист.

В ОУ на МВР в Русе е задържан , фелдшер, роден през г. Образовано му е предварително производство по чл. 324 от НК за извършени от него обрязвания.

Ахмед Хаджиоглу, служител в турското генерално консулство в Бургас, споделил, че знае за издигнатите турски знамена в страната и че това щяло да продължава, докато не се решал въпросът за "турците в България".

Отп. в 1 екз.
Изп.: Н. Пенков
Нап.: Д. Христова
маш. № 13
03.01.1986 г.

ЗА НАЧАЛНИК НА СМОУ - МВР:
Подполковник

РАЗМНОЖЕНО В **52** екз.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО!

108

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Централно информационно-организационно управление

№ 7396 Екз. № 18
24.01. 1986 г.

MD

V

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Получените на 23.1.1986 г. по-характерни данни
за оперативната обстановка сред лицата с въз-
становени български имена

Получената в ЦИОУ-МВР информация показва, че обста-
новката сред лицата с възстановени български имена е без
съществени изменения. Не са постъпили данни за извършването
на остри враждебно-престъпни действия и груби нарушения на
обществения ред на протурска националистическа основа.

От окръжните управления на МВР, ВГУ и Трето управ-
ление - ДС се получиха данни за развитието на възродител-
ния процес, за дейността на външния противник и за редица
изказвания и коментарии и нелоялно поведение на отделни
протурски настроени лица и разпространение на слухове.

На 22.1.1986 г. в ОК на БКП в Хасково се е провело съвещание с първите секретари на общинските комитети на партията, ръководителите на общественно-политическите организации и сътрудническия апарат на окръжния комитет по възродителния процес. Първият секретар на ОК е обърнал внимание, че утвърждаването на възродителния процес си остава първостепенна задача и че трябва да се активизират партийните и обществените органи и организации. Началникът на ОУ на МВР е докладвал за някои характерни моменти от обстановката сред лицата с възстановени имена. Изградена е специална група за по-добро организиране на мероприятията по възродителния процес.

В работнически среди в гр. Кърджали се коментирало, че турското правителство, каквото и да прави, не може да постигне нищо за връщане на старото положение. За разлика от по-рано, голяма част от населението вече не се надявало за изселване. Имало изказвания, че е по-разумно всеки да работи съвестно и да се грижи за личното си устройване.

Продължава разпространяването на слуха за предстояща среща на др. Тодор Живков с К. Еврен. В Шуменски окръг отделни лица коментирали, че тази среща щяла да се състои в Съветския съюз с посредничеството на др. Горбачов, а не на Чаушеску.

В Търговишки окръг имало изказвания, че на предстоящия XIII конгрес на БКП щели да се извършат кадрови промени, след което щели да започнат преговори с Турция за изселване.

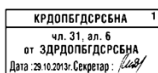
Получените в ОУ на МВР в Разград сведения показват увеличение на коментариите и слуховете, свързани с конференцията във Фес –/Мароко/, и изказване на надежди за предстоящо изселване, което щяло да започне от м. март т.г.

Подетата инициатива за подписване на декларации в подкрепа на Отвореното писмо на група интелектуалци до Т. Йозал в Разградски окръг се коментира много оживено. Голяма част от населението не разбира смисъла и съдържанието на тези декларации. Счита се, че те са само средство за отказване от изселване и че който не ги подпише, ще бъде освобождаван от работа.

По мнение на източник на ОУ на МВР във Варна все още била слаба и неубедителна агитационно-разяснителната работа сред населението с по-ниско образование, което е една от причините то да се влияе най-много от разпространяваните слухове. Разчитало се повече на репресивните мерки, а не се воювало за спечелване съзнанието на хората.

По сведения на агент на ОУ на МВР в Толбухин много лица с възстановени имена започнали да възприемат новите граждански ритуали. Съобщава се също така, че в с. Жегларци почти не е настъпила промяна в общуването с новите имена. Някои смятали, че ще обидят назоваия, ако той е по-възрастен от тях. Съществувало мнение, че българските имена са временни и че възстановяването им ще бъде отчетено като грешка.

Отделни представители на интелигенцията в Кърджалийски окръг открито изразявали отрицателното си отношение към възродителния процес. Учител от с. Горно Прахово по повод годишнината от безредиците в Кърджалийски окръг в при-

съствието на няколко души подканял: "Да прием за годишнината от нашия бунт". Преподавателката по _____ в Института за учители в Кърджали _____, на изпитите пишела високи бележки на студентите с възстановени имена, а на останалите поставяла слаби бележки.

_____ на Държавния театър в гр. Кърджали _____, споделил пред агент, че редовно слушал турските радиостанции и че в крайна сметка между България и Турция щяла да избухне война. Поведението му се контролира.

Заведен е сигнал на _____, роден през 1943 г., учител в с. Острец, Търговишки окръг, който е изпратил четири писма до Турция с клеветническо съдържание. Имал за цел да уведоми турското правителство за мероприятията по възродителния процес, като се надявал, че Турция ще попречи на неговото развитие.

Естрадният певец Демир Чаушев, който бил поканен да пее на срещата с интелектуалците от гр. Севлиево на 18 януари т.г., след концерта пред агент и други лица заявил, че е бил подведен, тъй като не му било казано предварително, че ще пее пред "хора, които са забравили произхода си и че са турци". Ако знаел, щял да намери повод да откаже участието си.

_____, _____ в районна болница в гр. Балчик, член на БКП, общувала с персонала с турските имена под предлог, че не знаела българските. Това се използвало като повод всички да общуват с турските си имена.

_____ в бригада в

с. Веренци, Търговишки окръг, събирал лица с възстановени имена, при което се правели негативни изказвания за възродителния процес. Настройвал ги да не работят. Подстрекавал отделни лица да влизат в пререкания с ръководителите на бригадата и кмета на селото. Лицето ще се проучи и към него ще бъде взето отношение.

..., роден през ... г., с основно образование, ... в МЗ за селскостопански машини в Дулово, в родното си село Водно е поставил усилвател на радиоапарата си и го настройвал на турски радиостанции. Предаваната турска музика се чувала в целия квартал. Случаят се изяснява, след което към Христов ще бъде взето отношение.

В гр. Толбухин са разпространени три листовки, които са идентични с тези, разпространени на 15 януари т.г. Продължава работата по разкриването на авторите.

В ОУ на МВР в Хасково е профилиран ... , роден през ... г., от Хасково, за това, че се е гаврил с личния си паспорт. Наложена му е глоба от 50 лв.

х

х

х

Коментarii на дипломати

Турският военен аташе Ешреф Чаллъ споделил, че неговото правителство никога нямало да забрави "турците в България", защото целият турски народ бил възмутен от действията на българите. Мнозина имали роднини в НРБ и вярвали, че турското правителство щяло да направи нещо, за да помогне на техните братя и сестри. Чаллъ бил убеден, че борбата щяла да

продължи. Знаел десетки примери за "героизма" и упорството на турското население. Според него, помаците били истински турци.

Между служители на турското генерално консулство в Бургас отново се водил разговор за предлагана от др. Тодор Живков среща с Кенан Еврен. Секретарят на консулството Ахмед Хаджиоглу заявил, че е добре да се проведе такава среща като се използва за преговори за изселване. Изселването обаче трябвало да бъде пълно, защото ако е частично нямало да се стигне до политическо разрешаване на въпроса, категорично считал, че ще има изселване. Според него, българското правителство направило "голяма грешка" с преименуването. Добра-съседските отношения, съществуващи от 30-40 години насам, били провалени. Българите водели асимилационна политика, но поради вътрешния характер на проблема, не била възможна външна намеса. Независимо от това, всичко щяло да се "стовари" върху тях и то от там, където въобще не очаквали. При създаването се положение години наред не можело и дума да става за мир между Турция и България.

Във връзка с навършването на една година от възстановяването на имената ОУ на МВР в Силистра е активизирало работата с целия сътруднически апарат по ДС и НМ. Набелязани са допълнителни мерки за активизиране на личния състав, за усиляване на агентурно-оперативната работа, охранителната и превантивната дейност. Изграден е щаб към ръководството на окръжното управление за времето от 23 до 31 януари.

Отп. в 1 екз.
Изп.: Н. Пенков
Нап.: Д. Христова-170
24.01.1986 г.
Размн. в 52

НАЧАЛНИК НА ЦИОУ-МВР:
Ген.-лейт.

/В. Георгиев/

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

156

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 258 Б.в. 2
2.02.1987
6300-КЪРДЖАЛИ

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. УЧРЕЖДЕНИЕ
2412 0902 82

П Р О Т О К О Л

Днес, 24.01.1987 година, от 09.00 до 13.00 часа, в клуба на управлението се проведе окръжно съвещание относно задачите на органите на Държавна сигурност, произтичащи от решенията на XIII конгрес на БКП.

Присъствава целият личен състав по ДС от окръжното и районните управления на МВР.

В работата му взеха участие другарите: ГЕОРГИ ТАНЕВ - първи секретар на ОК на БКП-Кърджали, ген.-полковник МИНКОВ - зам. министър на вътрешните работи, ген.-майор СОТИРОВ - зам. началник на У-ние ОЗ и ръководител на групата от централните подразделения по М "Проверка", полковник СЛАВКОВ - зав. отдел "Военен" при ОК на БКП - Кърджали, подполковник КОСТАДИНОВ - от Инспекторат МВР-София, полковник ЦЕРЕВ - зам. окръжен началник по НМ, полковник ПАЧЕМАНОВ - окръжен началник на МВР-Хасково и други представители на централни управления.

Ръководещият съвещанието подполковник ВЪЛЧО ПЕЕВ - зам. окръжен началник по ДС, след кратко въстъпително слово предостави думата на ген.-майор АТАНАС КАЛИРЕВ - началник на окръжното управление за изнасяне доклад на тема: "Задачите на органите на Държавна сигурност, произтичащи от решенията на XIII конгрес на БКП" (Четенето на доклада продължи от 09.10 до 10.40 часа - 1 час и 30 минути).

След почивка от 20 минути съвещанието продължи своята работа с изказвания в следната последователност:

1. Полп. ДИМИТЪР ГИНЕВ - началник на Отдел ДС (от 11.00 до 11.15 часа - 15 минути)

Др. Танев,
Др. Зам. Министър,
Другари генерали и офицери,

Преди около 10 месеца всички ние с интерес следяхме работата на XIII конгрес на БКП. Около 2 месеца по-късно се запознахме с доклада на др. Министър за задачите на органите на МВР, произтичащи от решенията на Конгреса, изнесен на националното съвещание на МВР, проведено на 26.06.1986 година.

През изминалия период ние имахме достатъчно време да осмислим повишените изисквания на Решенията на конгреса, да изведем проблемите и задачите си и да намерим своето място за тяхното своевременно и ефективно решаване. Имахме време да осмислим нуждата от качествено нов подход към ежедневната ни оперативна работа в специфичните условия на окръга, да потърсим и да намерим пътя към този подход.

В доклада, изнесен от др. ген. КАЛИРЕВ, е казано достатъчно ясно и точно как действа противника, външен и вътрешен и как ние досега му противодействуваме, какво сме свършили и какво не сме през последните две години. Изведени са и задачите по основните направления на нашата дейност, които ще решаваме през следващите години, за да можем действително да осигурим ред, сигурност, спокойствие и оптимални условия на трудещите се от окръга да изпълняват своите задължения по планове за социално-икономическо развитие на страната, по комплексната програма за ускорено развитие на Кърджалийски окръг и особено за развитието и утвърждаването на възродителния процес.

На всички присъстващи тук е от ясно по-ясно, че без всеобхватна, стройна, последователна и настъпателна, на високо професионално равнище работа в борбата срещу проявите на протурски национализъм ние не можем да разчитаме на успех при решаването на високо отговорните задачи, стоящи пред нас като органи на Държавна сигурност.

Определено считам и твърдо вярвам, че това е мнението и на всички, че в условията на възродителния процес борбата срещу протурския национализъм е наше най-първо, най-главно задължение, защото протурските националистически прояви и настроения са факторите, които спъват развитието и утвърждаването на възродителния процес и които раждат политическата престъпност сред населението в нашия окръг.

Протурските националистически настроения са в основата на готовността да се събира и предава шпионска информация в Турция, в основата на извършените терористични актове, на диверсионната дейност, на вредителствата, на противодържавната агитация и пропаганда. Те са в основата и на мотивите за подготовката, опитите и извършените бягства. По същество ние нямаме дела на оперативен отчет, нямаме сигнали, нямаме оперативни случаи (със съвсем, съвсем малки изключения) в които замисляната, подготвяната или извършената вражеска дейност да не е мотивирана от протурски националистически подбуди.

Мога да изредя много случаи, дела и сигнали, мога да съобща ред статистически данни от нашите отчети, които потвърждават тези изводи, но считам, че това не е нужно.

Ще се спра на някои проблеми в борбата срещу национализма, решаването на които би ни извело на по-широк друм в тази борба, би укрепило нашите позиции и много по-ефективно би подпомогнало Окръжната партийна организация в утвърждаването на възродителния процес.

Ще започна с проблемите ни по вражеския контингент. В последните две години, а и по-рано, ние неведнъж сме правили изводи, че твърде много нарастват така наречените новопроявяващи се лица, че твърде много се увеличават лицата, които се ангажират в престъпна и нелоялна дейност или са готови, склонни са да се ангажират в такава дейност. И все пак — колко са и което е по-важно — кои са те. В годишните отчети посочваме цифри на лицата, които сме установили, регистрирали и наблюдаваме като вражески контингент. В доклада се каза, че списъчният вражески контингент е увеличен повече от два пъти през последните две години. Въпреки това голямо увеличение, определено считам, че сочените цифри са занижени, поне за сега. Защото само сбора от цифрите, на осъдените—101,

възворените - над 300, уволнените - над 500, изключените - 169 от БКП, въобще на репресираните през последните две години ще ни даде сума почти равна на цифрата, която сочим като ВК. Редно е да се запитаме - а само те ли са? Та ДС в НРБ и в Кърджалийски окръг не съществува и не работи само от 2 години. Къде са другите, издирени, разобличени, осъдени, репресирани и т.н. през предшестващите 40 години? Къде са близките роднински, приятелски, идейни връзки на репресираните. Къде са хората, за които години наред получаваме сведения, че, най-мекото казано, не са на наши позиции, но по една или друга причина не сме разобличили и репресирали? Не става дума за надуване на цифри и за недействителен, показан отчет, а за една трезва и реалистична оценка кой какъв е, къде му е мястото и какво следва да бъде нашето отношение към него. Сега и в бъдеще.

Всички се надяваме, че М "П", по което сега работим, ще даде максимално точен отговор на този въпрос. Разбира се, с това работата ни по установяването на ВК нито ще спре, нито ще свърши. Това не е еднократна задача, ограничена по време и място, а постоянно наше задължение и то трябва да се изпълнява както ни задължават нормативните документи и моралният кодекс на комуниста, служител в ДС.

Няколко думи и за наблюдението, за обезпечаването на вражеския контингент. Според таблиците, които всички отделения и РУ попълниха към годишния отчет по линия на Шесто управление, излиза, че средно през 1986 година за обектите на ДОН са получени по 3-4 сведения, за лицата от СО - по 2-3 и за ОМЛ - по 1, за цяла година. Въпроса ми е към всички - нормално ли е това? Или сме набедили тези хора, че са врагове и сме ги включили във ВК или не сме организирали работата си по тях както изискват професионалните ни задължения. Моего впечатление е, че вярно е второто.

Още веднъж ще кажа, че в условията на ВП ние трябва да изйвим, да установим всички лица с протурски националистически настроения и убеждения и така да организираме работата си по тях че да знаем кой какво представлява, как се проявява, какви са неговите характерни особености, кои са слабостите му, за да намерим и приложим най-удачната форма за неутрализирането му в арест.

следствие, съд, профилактика, компрометиране. Блага дума или респектиране и пр., в зависимост от конкретния случай, но винаги с максимална полза за развитието и утвърждаването на ВП, за овладяване и успокояване на обстановката.

В борбата срещу протурския национализъм ние ще продължим да работим с традиционните методи и средства, наложени от практиката и регламентирани с нормативните документи – ще вербуваме агентура, ще водим дела и сигнали, ще издирваме терористи и анонимчици, ще предаваме на съд и ще профилактираме, но ще трябва да потърсим и резерви за повишаване на ефективността в работата ни, да потърсим и да отидем и към някои не съвсем традиционни методи и средства.

Имам предвид някои методи на работа, за които между впрочем неведнъж са давани указания, но до сега не подемаме работата по тях така, че да постигнем реални успехи. А предпоставки за това има и те трябва максимално да се използват.

За компрометирането на някои националисти, формални и неформални лидери е говорено неведнъж. Имаме ли сили и възможности да направим така, че те да загубят влиянието си, което имат. Да ги компрометираме не пред партийния секретар и пред имета, а пред хората, върху които влияят. Да направим така, че те просто да не им вярват. Имаме такива сили и възможности. Как ще го направим? Рецента за това няма, защото всеки случай е конкретен и изисква максимално познаване на обекта и на средата, върху която той влияе, изисква детайлно познаване на социално-психологическите особености на населението и на отделните групи и личности или с други думи казано, да знаем кой какво не харесва, от какво се възмущава и от какво се отвращава, за да го използваме в подходящия момент.

За съжаление до сега само говорим по този въпрос.

Напоследък все по-често говорим и за агентура за влияние, която да въздействува за развитието и утвърждаването на възрожденския процес. Определено може да се каже, че сме осъзнали нуждата и ползата от такава агентура. Имаме и известен опит, но не разширяваме тази дейност според нуждите и възможностите ни. Тук логично възникват въпросите – кои да бъдат вербувани, как точно да бъдат ползувани, на кого какви задачи да бъдат поставени. Указания за това са давани, ще подготвим и ще изпратим писмени указания, ВСН и Шесто управление ДС са поели ангажимент да раз-

работят теоретично този въпрос, но ... в края на краищата от практиката по добър учител няма. Тази работа също не може а и не бива да се върши по никакъв шаблон. Всичко зависи от инициативата, професионализма, комбинативността и отговорността на конкретния оперативен работник, от доброто познаване на обстановката, работата и възможностите, субективни и обективни, на всеки агент.

Дадени бяха указания да се намерят подходящи хора, които да напишат писма до близките си в Турция и да им обяснят, макар и простичко, че небивалиците, които се разпространяват там за обстановката в окръга и в страната не са верни, че тук хората живеят, трудят се, женят се, множат се, ако щете, при съвсем нормални условия. Правим ли нещо по тези указания. Данните от М "В" показват, че нищо не правим. Като кашка в морето са писмата, които отиват в Турция с такова съдържание. Че такива хора могат да се намерят съмнение няма. Смей да твърдя това, защото практически за по-малко от седмица бяха издирени 113 души, които чрез 6-то управление предложихме на Оф да участвуват в срещата на завърналите се от Турция, проведена миналата седмица в София. Че не е лесно, всеки го знае, но всеки също знае, че не е и невъзможно. Издирени и съответно подпомогнати, тези хора не само ще напишат такива писма, но ще бъдат и наша опора, наша и на партийните комитети, на партийните организатори, на целия актив в утвърждаването на ВП.

Във връзка с това, др. Танев и др. зам. министър имам и едно предложение. Подсказаха го турците. Те имат радиопредаване, чрез което наши изселници изпращат поздрав и по същество подстрекават наши граждани, възстановили имената си, да се съпротивляват на мероприятията по ВП. Защо да няма и наше, българско радиопредаване за Турция, в което наши граждани да разкажат на близките си там как живеят. Предлагам това предложение да се обсъди на съответно ниво, но си мисля, че когато ни ругаят и пляят, ние не сме длъжни да мълчим.

Има и една прекрасна идея за довеждане, за завръщане на някои изселници от Турция, но и това при нас за сега е само идея. Не сме се напрегнали и ангажирали да издирим и по съответните начини чрез агенти и ДД да установим връзка с хора, за които имаме информация, че в Турция живеят зле. А такава информация поне имаме и докато преди няколко години пускахме хора на гости в Турция, едно от важните условия за разрешаване на гостуването

беше това - изселените там бивши наши граждани да живеят зле. Всички, които имат оперативен стаж над 3 години добре знаят това и вероятно са се подписвали на такива паспортни преписки.

Във всеки случай ползата от едно такова мероприятие, реално осъществено, ще бъде значително по-голяма, отколкото, да речем, разкриването и изпращането в затвора на един анонимчик, за когото малко хора знаят какво е направил и защо е осъден. Работата в това направление би трябвало да залегне в нашите годишни и перспективни планове.

Малко, недостатъчно работим и за компрометирането на Турция пред хората, които все още я смятат за своя родина и живеят с надеждата, че ще могат някога да се изселят там. Вярно е, че в последно време в нашите вестници по-често се появяват различни материали за Турция, но те не са всичко, което може да се направи. Ние можем да издирим хора, които са били там, независимо като гости, туристи или изселници и да ги накараме да разкажат за "турския рай" - сами да напишат или да ги подадем на подходящи журналисти, които ще довършат работата. Не е без значение и обстоятелството, че тези, които ще напишат или ще дадат интервю поемат и немалък ангажмент в наша полза. Най-малкото ще бъдат принудени да се ограничат от националистите.

Макар и рядко, от Турция пристигат писма, които могат да бъдат използвани за тази цел. Вестниците Н. живот, Н.Светлина и даже Р.дело търсят такива писма. Дали ще бъдат предоставени за публикаване или ще бъдат легализирани тихомялком, от уста на ухо, но с наше участие и по наша инициатива, чрез агенти, ДД, кметове, ходжи и т.н., зависи от конкретния случай, но нито едно такова писмо не бива да остава неизползвано. В периода около 1960 година правихме такова нещо и ефекта определено беше положителен.

Има какво да правим и по отношение на профилактиката чрез репресивните мероприятия. Ние предаваме на съд и разселване, но не правим пукното за по-голяма гласност и за профилактичното въздействие на тази наша дейност. Без да ги правим "герои" можем да намерим начини и форми да обясним на хората защо едни кой си е наказан, осъден, репресиран. Поне отделни хора, ако не всички, ще накараме да си мерят приказките и поведението.

Ние сме в дълг и по отношение на работата ни с интелекцијата и особено с художествено творческата интелигенција. Едно, че трябва да я познаваме добре, да знаем кој на какво е способен и друго, че трябва да ангажираме нейните представители в прояви и дейност, утврждаващи възродителния процес, а практически не го правим. Същото е положението и в работата ни сред спортистите, а и на други места.

Много са проблемите, които имаме да преодоляваме, много са и задачите, които имаме да решаваме. Те чакат нас. Ние ще ги решаваме, даме и ако трябва да наскочим боя си, но при всички случаи трябва да работим задълбочено и на високо професионално ниво, без примитивизъм. Завършвам, като обещавам пред ръководството и пред целия състав, че в качеството си на началник отдел вземам на личен контрол работата по тези не съвсем традиционни направления в работата ни, за които говорих.

Др.ген.-полковник, завърших.

2. Капитан ХРИСТО ДИМИТРОВ - началник на Отделение 04
(от 11.15 до 11.23 часа - 8 минути)

Др. Танев,

Др. Заместник Министър,

Другари Генерали и офицери,

Ще взема отношение по онази част от доклада, която касае работата и задачите на ОУ на МВР по линии на ИКОНОМИКАТА. Преди това искам да кажа, че по всички направления на нашата дейност, критичният и задълбочен анализ ни дава възможност да направим вярна и обективна оценка на собствената си работа, да изведем допуснатите пропуски и слабости и очертаем пътя на бъдещата си служебна работа. Мисли, че това е едно от достоинства на доклада и всеки от нас трябва да направи необходимите изводи за себе си.

В доклада много точно и аргументирано са очертани зачите на Държавна сигурност за защита, охрана и подпомагане на икономиката, произтичащи от решенията на XIII конгрес на БКП. Как ще изпълним тези задачи, каква организация ще създадем, как ще разстоноваме нашите сили и средства, това са големите въпроси, на които трябва да дадем отговор.

Известно е, че перспективите за развитието на окръга са големи. Отрежда се водещо място на машиностроенето. Неговият относителен дял в обема на промишлената продукция ще достигне 30 % през 1990 година при 23.6 % през 1985 година. Вече имаме утвърдени позиции в производството на цинк, олово, преработен тютюн, бентонити и перлити, мебели, трикотажни облекла и др.

Разглеждайки контраразузнавателната работа на окръжното управление и задачите стоящи пред оперативния състав по ДС трябва добре да знаем и разбираме кое е новото в нашата оперативна работа, в условията на самоуправляващите се стопански организации, на асоциациите, на технологичното обновление на нашата икономика.

Трябва да дадем ясен и категоричен отговор как като комунисти и оперативни работници ще преустроим дейността си в съответствие с новото, как ще се научим да мислим и работим по новому, как ще съобразим специфичните си задължения с новите условия, в условията на качествено нов растеж в икономиката.

Новото, както бе посочено от др. Министър на отчета на О4 управление е формулирано в решенията на декемврийския пленум от миналата година.

То се изразява:

1. В конкретен стратегически курс за качествено нов растеж в икономиката.
2. В утвърждаването и усъвършенствуването на самоуправляващите се организации.
3. В преустройството на производството на основата на авангардни технологии.

Естествено е, че тези цели не могат да се постигнат с досега прилагания стил и методи на ръководство.

Пред нас сега стои изключително сложната и отговорна задача за ролята и мястото на отделение О4, на РУ, на всички ОР при решаването на тези големи, и жизнено-необходими за нашето по-нататъшно развитие въпроси.

И след като преустройството започва в сферата на икономиката, то първо следва да се преустрои контраразузнавателната ни дейност по тази линия.

Кои са основните изводи, които следва да направим по линията въз основа на доклада?

1. Трябва да постигнем нов качествен растеж в агентурно-оперативната работа по обслужване на икономиката. Сегашният агентурен апарат на отделение 04 не може да реши тези задачи. Подобно е положението и с агентурния апарат работещ по линии на икономиката на РУ МВР. В по-голяма или по-малка степен с тази агенатура можем и да решаваме и решаваме задачи по линии на управление 06 и управление 02 и това е естествено за условията на нашия окръг, но тук става въпрос, за нова качествена промяна на агентурния апарат за решаване на чисто икономическите въпроси, погледнати от контраразузнавателен аспект, за което съвсем основателно и справедливо сме критикували в доклада.

2. Трябва да приведем нашите сили и средства в съответствие с новата структура на икономиката, със самоуправляващите се стопански организации.

Да поставим на пълно агентурно покритие всички обекти, които имат приоритетно значение за развитието на икономиката на окръга, обектите, които представляват интерес за противника, както и да преразгледаме работата си по обезпечаването на обектите застрашени от диверсионно-терористична дейност и аварии.

Сега от нас се изисква да направим конкретен анализ за всяко РУ и приведем работата си в съответствие на новите изисквания. Една част от мероприятията сме заложили в плана за 1987 година, но очевидно динамиката на развитието ще налага този план непрекъснато да бъде допълван и детайлизиран.

3. Не можем да бъдем удовлетворени от работата си по сигналите и делата на оперативен отчет, свързани с изпълнението на основните задачи на управление 04. Причината е в недостатъчно ефективната линейна помощ на ОР от отделение 04 и на неговия началник, което довежда до ограничени агентурни позиции и в крайна сметка до липсата на своевременна, точна и обективна информация.

Считам, че в доклада съвсем ясно и аргументирано е посочено, в кои направления на нашата дейност, агентурно-оперативната работа се нуждае от сериозна промяна.

Тук трябва да посочим, че недостатъчно и целенасочено използваме агентурата на управлението регистрирана по други линии, а това е един голям резерв.

4. Една от основните функции на органите на ДС за подпомагане развитието на икономиката е сигналната функция. Всички ние добре разбираме какво ще бъде нейното значение, сега когато тръгваме по нов път в развитието на икономиката, към дълбоко преустройство и в базата и в надстройката на обществото.

Става въпрос за изпреварваща, проверена, актуална и компетентна информация към ОК на ЦК, Министерството на вътрешните работи и управление О4. Каквато и да е истината тя трябва да се знае. Наш дълг е да предотвратим, а не да регистрираме и после анализираме причините.

Само с такъв подход ние може да се окажем на необходимото равнище за изпълнение на партийните предначертания.

Като началник на отделение О4, от позициите на изискванията на новото се опитвам да огледам собствената си дейност, дейността на оперативния състав от отделението по тези въпроси и не мога да остана удовлетворен от направеното. На нас всички ни е необходимо коренно преустройство в това направление и ние ще го направим.

5. Закономерно е, че решаването на тези въпроси е свързано с повишаването на нашата идеологическа и специална подготовка. Ние не може да говорим за преустройство в нашата работа без да познаваме в детайли ръководните партийни и правителствени документи.

Това налага непрекъснато да повишаваме квалификацията си, да усъвършенствуваме оперативното си майсторство, за да се приведем в съответствие с изискванията на новото време.

ДРУГАРИ ОФИЦЕРИ,

От самосеби си се разбира, че преустройството на контраразузнавателната дейност по линия на икономиката трябва да се разглежда в неразривна връзка с работата ни за укрепването и утвърждаването на възродителния процес и в борбата срещу диверсионно-терористичната дейност, а това прави нашата задача още по-отговорна и сложна.

Искам да изкажа увереност, че всички тези проблеми са в рамките на нашите сили и възможности, и ние ще отговорим с дела на високите изисквания, които се предявяват към нас.

3. Капитан ИВАН ЧАВЛАРОВ - началник на Отделение 02
(От 11.25 до 11.33 часа - 8 минути)

Другарю Първи секретар,
Другарю Зам. Министър,
Другари Генерали и офицери,

Свидетели сме на изключителната активност на противника през изминалите две години, която обуславя резките промени и нови тенденции в оперативната обстановка.

Шпионажът като класическа форма на подривна дейност запази своята актуалност и в най-горещите дни. През настоящата година в ОУ МВР Кърджали се водят 68 активни дела за шпионаж и 52 дела за оперативно наблюдение. Броят на заведените сигнали по линия на ВГУ в ОУ през 1986 година е 84. Бих искал да подчертая, че през последните две години шпионажът е тясно свързан с другите форми на подривна дейност - терор и нелегални националистически организации, групи и др.

Аргумент за това са реализирани и новозаведени случаи в ОУ.

Завишеният отчет и измененията в оперативната обстановка по линия на шпионажа на този етап се дължат на увеличеният брой на самоинициативните, активизирането на някои от обектите и стремжът на турските резидентури да придобият нова актуална информация. За тази цел те промениха своята тактика и отидоха на масови контакти.

Паралелно с това трябва да посочим че дейността на оперативния състав по линия на шпионаж е занижена.

Причините се крият в заангажираността на ОР по линия на терора и провежданите мащабни мероприятия, а така също и в липсата на опит в подмладения състав при изясняването на дела и сигнали за шпионаж. Необходимо е да се подобри не само професионалната подготовка на оперативния състав, но и да се създаде нагласа за интензивна и адекватна агентурно-оперативна дейност. В този аспект помощта и ролята на линейното отделение и съответните началници в РУ придобива особено значение за активизиране на цялостната дейност на ОУ.

Измененията в оперативната обстановка дадоха отражение и върху психологическия статус на една значителна част от контингента, което обуслави и новите нюанси в техните действия. Анализирайки дейността на самоинициативата, отчитаме техните прояви като строго целенасочени. Мотивите за извършваната шпионска дейност са продиктувани от националистическите им възгледи и целят да възпрепятствуват провежданите мероприятия по възродителния процес.

Ето защо на този етап техните действия рязко се разграничават от поведението на самоинициативците, през изминалите 10 години. Повечето обекти в миналото почти не осъзнаваха тежестта на престъплението и чрез свои близки съобщаваха информация без да са преследвали определени цели.

Коренно различна е характеристиката на тази категория в настоящия етап и това обстоятелство следва да се отчита от оперативния състав при оценката на отделните случаи. Техният завишен брой и характеристика обуслави един сериозен проблем по линии на шпионажа и има тенденция на завишаване.

В доклада е посочена водещата роля на турската резидентура в провеждането на тотална подривна дейност.

Поради завишеният интерес към Кърджалийски окръг, наличието на голям брой наши граждани в други окръзи и столицата, обезпечаването на турските резидентури с агентура касае пряко и окръжното управление. Реализираните съвместно случаи с О4 отдел на ВГУ ни убеждават, че условията позволяват провеждането на мероприятия в насока М-100. В това отношение ние разчитаме на линейния отдел и очакваме през настоящата година тяхната помощ.

През изминалата година в ОУ са заведени 37 сигнала на българските граждани за контакти с турски шофьори и транзитници.

Посочената цифра не е доказателство за решаването на този проблем, а той винаги е бил ахилесовата пета в дейността на ДС.

Бих искал да отбележа, че подадените сигнали за засечените наши граждани касат само външните прояви. Липсва информация която касае престъпния характер на контакта.

Това се дължи на няколко причини:

— поради наличието на униформени сили на НМ в определените за чужденци места по международния път, агентурата е възпрепятствувана да изпълнява ефективно своите задачи

- поради същата причина контингентът пренесе своята дейност в слабо контролирани места и коренно промени своята тактика.

Срещите се договарят предварително и имат краткотраен характер, провеждат се в късни часове, понякога едно от лицата се води в турския автомобил, а другите го следват продължително време. Поради тези причини оперативно интересните контакти се провеждат без да бъдат установени от нас, а това е сериозен проблем.

Една значителна част от активното население на нашия окръг работи в други райони и осъществява контакти с турски граждани. Най-уязвими са столицата, Черноморието и района на Ихтиман.

През последните години рязко се промени характеристиката на ВК по линия на шпионажа. Общо в ОУ се водят 266 лица на списъчен отчет, но тази цифра е далеч от действителната. По линия на шпионажа засичат се лица които не са били в нашето полезрение. Като пример бих посочил новозаведени дела, като ДОП "ТЕХНИКА", ДОП "ДИПЛОМАТА", ДОП "НЕВРАСТЕНИК", ДОП "ПРЕДАТЕЛ" и други.

Настъпиха изменения и в психиката и поведението на една част от агентурния апарат, поради което не могат да се използват пълноценно.

Агентурата работеща по линия на шпионажа се нуждае от сериозна проверка и преоценка-особено тази пребивавала в Турция. Една част от наличния агентурен апарат се разминава с модела на агент за работа по линия на шпионажа. В тази връзка бих искал да посоча и един тревожен факт, посочавайки се на статистиката и личните ми впечатления. Не се вербува агентура по линия на ВГУ.

Така например през 1986 година са вербувани общо 12: 9 - по турска, 2 по гръцка и 1 по линия на туризма. В нито един РУ няма вербовани агенти по линия на ВГУ.

Парализирана е работата ни и със задграничната агентура по турска линия, а и ние нито не правим за излизането ни от това положение. Резерви в това отношение има.

Чувствително се активизираха през последните две години и гръцките специални служби и тази активност бележи тенденция към увеличаване.

Ще си позволя да изложа своите виждания за създаването на една адекватна организация и провеждането на конкретни практически действия за цялостното активизиране работата на ОУ по линия на "шпионажа".

На първо място бих посочил необходимостта от цялостното ревизиране и преоценка на ВК по линия на шпионажа, като се обхващат категориите:

- пребивавали в Турция през изминалите 10 години засечените по дипломатическия канал през предшестващите години и тези в последно време; контактуващите системно с чужденци, безрезультатно разработваните в миналото обекти за шпионаж, завърналите се от Турция бегълци и невъзвращенци и засечените да съобщават по телефона информация български граждани с възстановени имена.

За установяването на ВК може да се ползват получените резултати от М "Проверка", заложените материали в Искра, картотеките на задгранични паспорти и дитерните дела по турска линия, като се оценят диференцирано. Подборът на нововербованата агентура да бъде целенасочен по установения действителен контингент, и съобразен с модела за агент за работа по дела и сигнали за шпионаж. Ръководния състав в ОУ да участва пряко във вербовъчния процес като подпомогне младия оперативен състав.

Обезпечаването на международния път трябва да започне с конкретни действия в окръга касаещи: - установяването и изучаването на контингента турски шофьори посещаващи НРБ и техните връзки в Кърджалийски окръг. Необходима е изпреварваща информация. Някои от тази категория обекти, проявяващи подчертана активност при невъзможност да бъдат надеждно обезпечени да бъдат запрещени. Тези наши действия ще окажат и превантивен ефект.

Маршрутирането на наша агентура и провеждането на конкретни мероприятия на този етап не биха дали желания резултат без наличието на тесна координация със съседните окръжни управления и линейния отдел на БГУ. Това условие е абсолютно задължително и при провеждането на мероприятия по турските резидентури. Повече от всякога условията сега позволяват да се реализират подстави по този канал.

Издирването на самоинициативниците е един сравнително труден процес. В този аспект оперативния състав трябва да насочи вниманието си към някои интересни категории български граждани: - контактуващи с чужденци на този етап преименовани лица; търсещи контакт с турските дипломатически представителства, системно провеждащи с Турция телефонни разговори и засечените от агентура-

та националистически настроени български граждани с възстановени имена. Несъмнено агентурно-оперативното обезпечаване на посочените категории български граждани ще доведе до конкретни резултати и натрупване на нова информация.

Обезпечаването на значителния по обем и активен контингент от наши граждани временно пребиваващ в други окръзи е проблем от национален мащаб. Без участието на централните подразделения и съответните окръжни управления не може да се реши, вербовката на нова агентура от други окръжни управления и предаване на ръководство на наши агенти за обезпечаване на по-големи групи, укриване със стационарни ОТМ в общежития, квартири и др. В това направление М "Проверка" разполага значителни резерви които могат да се ползват не само от нас.

Не на последно място отчитам активизирането на наличните дела и сигнали за шпионаж, както и повишаването на професионалното майсторство. Тези условия са в пряка зависимост с обмяната на опит и доброто взаимодействие с централните и съседни окръжни управления.

Изразявам своя оптимизъм за запазването на традициите в ОУ по разкриването и реализирането на обекти за шпионаж.

4. Подполковник КОЛЪО СВЕТАРОВ - началник на РУ МВР - Момчилград (от 11.35 до 11.53 часа - 18 минути)

Др. Танев,
Др. Зам. Министър,
Др. Генерали и офицери,

Доклада изнесен от др. ген. КАДИРМВ за задачите на Държавна сигурност в Кърджалийски окръг произтичащи от решенията на XIII-ия конгрес на ИКП, извършеното през изтеклата 1986 година, допускните слабости и нерешени въпроси дават пълна представа за състоянието на работата при нас.

Трудностите и недостатъчната ефективност от оперативния труд на състава от РУ МВР Момчилград не се различават от тези на останалите подразделения в окръга.

Анализа и оценката за това състояние показват редица трайни обективно сложили се и субективни съществуващи причини съпътстващи работи по турска линия от по-ранния период и до сега. Няма да се спирам подробно на причините, те са добре известни на всички. Те и сега са в основата на усложнената оперативна обстановка и ще се запазят и за в бъдеще. На основата на турският буржоазен национализъм и религиозен фанатизъм външният противник в лицето на Турция е успявал да указва сериозно влияние над нашето население и както се вижда това ще бъде и главното му средство и за в бъдеще.

Най-сериозната преграда за тази дейност на противника е протичащият последен етап от възродителния процес за част от българското население преживяло най-дълго последиците от турското робство.

Два са основните проблема при нас на настоящия етап - първият потенциално увеличилният се няколкократно контингент по турска линия и втория недостатъчната агентурно-оперативна мощ на органите на държавна сигурност.

Този въпрос е във връзка с обстановката от преди 1985 година до когато се работеше по дълго за доказване произхода на всяка фамилия и успоредно с това се разчиташе на консолидацията на българската нация на основата на активно развиващото се социалистическо общество у нас.

Но национализма се оказва силен и последният етап на възродителния процес удряше да се развие точно по този начин както стана у нас. Споделям тези мисли, тъй като външният противник и националистите сега най-много съдяват и акцентират на това - а този момент е важен в нашата работа особено в обезпечаване на агентурния апарат.

Най-важен и особено труден момент в работата по партияна, държавна и оперативна линия сега е да се промени основата на отношението на хората към България и към нашите органи. Тази силна доминанта "български турчин" не се преживява лесно.

Сериозно е затруднена работата ни с агентурния апарат, който естествено преживява процеса за самия себе си заедно с останалата част от населението. Това особено проличава с агентурата по районите с компактна маса възродени, където почти няма старо българско население и местните кадри се оказват в невъзможност

да прокарват новото, а в доста случаи и двуличничат. При такава обстановка агентурата естествено е затруднена при изпълнение на задачите си, особено когато провежда тези за оказване на влияние. Не случайно много агенти и то честни, които дават оперативно интересна информация трудно научават българското име на лицето. Самите агенти разговарят с тях на турски и при интерес или случайно назовано ново име те са упрекувани или са неприемливи като събеседници.

2/3 от агентурния апарат на РУ Момчилград е вербуван от преди 1985 година, което от една страна улеснява работата с него, но от друга се чувства влиянието на турското. Това е отговора според мен и на въпроса отдавна съществуваш за нас - защо проверени агенти със заслуги пред ДС от по-ранния период по чието данни са реализирани големи дела, включително и за шпионаж, при изселването заминаха за Турция, устрои се там, откача да работят с нас и почти няма осъдени или официално разобличени като такива. Явно имало е с какво да се представят там. Връщам се към този въпрос, който според мен има значение и сега, тъй като двуличието или по-мекото казано недостатъчната всеотдайност на апарата по линията и преди и сега е именно причината за недостатъчната информация която получаваме по турска линия.

Нуждаем се от сериозен, дълбочен анализ и оценка - да се види, какво сме работили, колко сме печелили и кое не ни е достигало. Възниква въпроса, познаваме ли добре протурския елемент, как работим с него, какъв е почерк на турските разузнавателни органи, само това ли е агентурата на противника, която ние сме реализирали, коя е неговата агентура за дена хикс, когато няма да има дипломатически, туристически и транзитни канали, колко агенти ние сме реализирали от характера на тези, които се готвят за перспективна работа и по колко и как работим сега. Имаме доста агенти които са съобщили на нашите органи, че са вербувани в Турция, но връзката с тях от противника си остава без продължение. Поставете си въпроса - това почерк ли е или дезинформация? Трудно ние да отговорим.

Мислим за нов почерк по линията, за критерия, за резултатност, за новите условия на работа с апарата, за утвърждаването на новата българска основа на отношение на същия с ДС. Трудно е

да се приеме сега съществуващото мнение, че турската разветка не била придобила агентура у нас от категорията на хора с по-големи разузнавателни възможности.

Новото положение изисква задълбочена, дори бих казал изследователска работа, както за поведението на контингента, така и за работата ни с агентурния апарат. Началото на последния етап от възродителния процес създаде обстановка за РУ при която значителна част от нашия контингент не се прояви, а агентурата беше сериозно смутена.

Една част от нея отпадна, друга се стабилизира, а от трета ще трябва да се освободим сега. Добро впечатление прави нововербуваната агентура от младежките среди с която се работи добре от оперативния състав. Това показва последната оценка на Инспекторат, от проверката на 44 нововербувани агенти през 1985 и 1986 година.

Трудно се решава въпроса за удвояване на агентурната информация и особено в качествено отношение. Преустройството не ни задоволява не само по турска, а и по останалите линии.

Всичко в крайна сметка опира до нас – оперативните работници. Не случайно работата на агент. апарат на отделния работник в общи линии прилича на самия него, но не по задължителните изисквания. Мисълта ми е за работа, за резултати и такава за отчет

Оперативният работник от ДС е основният реализатор на всички мероприятия и задачи. Той е и организатора и изпълнителя на място, особено за тези на територия, където освен конкретната агентурна работа, той има да изпълнява сега в процеса на възраждането много допълнителни проверовъчни, проучвателни и др. мероприятия. Той трябва да познава не само контингента, а хората и кадрите и да има мнение за тях, което непрекъснато е необходимо. Сега времето за срещи за всеки агент е удължено. Възникват въпроси по които е необходимо нееднократно изясняване и обезпечаване.

Практиката показва, че в условията на селските райони трудно се постига качество в работата на резидентурните групи. От една страна с резидентите за които нямаме възможност за подбор, а от друга за местата на срещите и за нивото на активността на тези групи.

185

Макар, че нямаме открити излви, но се чувства, че работниците трудно могат с изпълнението на задачите. Твърде много са материалите за техническа обработка и за оформяне на документацията. Не могат една машинописка. Сами оперативните работници пишат много материали. Оперативният състав участва и в охранителни мероприятия, дежурства в РУ, по различни обществени мероприятия по възродителния процес, а и трябва да се обърне внимание на всички прояви по места в които може да прозира евентуална подкладка на националистическа основа.

Получава се така, че недостига времето на ОР за творческо мислене, да се задълбочи, да предложи комбинация, оперативен експеримент или други по-активни мероприятия. Сега по-рядко се срещат предложения в тази връзка. Наложително е да се направи снимка на задачите и времето за тяхното действително изпълнение от ОР. Всичко това влияе основно на качеството в работата.

Както вече споменах, потенциално увеличилит се контингент и поведението на наличния до края на 1984 година посбъркаха нашите списъци. Имаме виждане по този въпрос как да проанализираме персонално поведението на тези хора, да извършим индивидуални и общи профилактики, да отделим увлечените по време на възродителния процес и останат само тези които действително заоблават вниманието ни, но за това ни трябва време. Разчитаме сега с М "Проверка" този въпрос да се реши по-пълно. Вярно е, че закъсняваме с това важно мероприятие, но стремим се да не пропуснем евентуалните автори на самоделното устройство във Варна, а и да се подпомогнем с набраната информация и за другия контингент.

Старам се, да се поберем в ориентировъчните срокове, но в последно време като че ли повече се поставя въпроса кога ще завършим, отколкото какво ще излезе като контингент за понататъшна работа.

Такова е разбирането ни и по сигналите и цялата оперативна информация част от която пак поради недостатъчно време не можем да оползотворим.

В работата по делата на разработка слабостите ни са и от субективен характер. Вече от доста време се говори за преустройство наложено от развитието на живота, от времето на научно-техническата революция. Естествено това преустройство трябва да започне от съзнанието, от начина на мислене и новия подход.

Считам обаче, че ние трябва да се върнем условно и малко по назад защото много неща не сме правили както е трябвало, както са изискванията на заповедите, на оперативната практика. Да анализираме начините и пътищата по които сме вървяли към поставените цели по делата на разработка. Разработките всички знаем са нашата основна производствена дейност. Това е врага, заради който съществуват органите. Един не добър показател при нас е приключените, а не реализирани дела. Анализа в тези случаи показва, че невинаги сме работили по правилата, някои оперативни работници са подхождали по по-лекото изпълнение на предвидените мероприятия, а има случаи когато обектите са се досещали че са прави нещо по тях. Това особено се отнася по делата за шпионаж, зад обектите на които стоят специализираните органи на външния противник. Крайно време е сериозно да помислим за почерка си в работата особено по турска и гръцка линия. Ето защо мисля, че преустройството ни трябва да започне от тук.

Искам още веднъж да поставя ударението на работата на оперативния работник - основния производител в оперативната дейност. Много важна е организацията, помощта и контрола на изпълнението. Личния пример на нас преките началници е и най-доброто възпитание. Трябва да се изгражда високо майсторство и усета на оперативния състав към главното, към отделане на основното от по-маловажното, стремеж към мероприятията оказващи най-ефективно влияние на обстановката.

Трябва да направим по-привлекателна агентурно-оперативната дейност в нашите органи. Ние не работим само заради заплащането, но мисля че ако има възможност да се увеличи агентурното възнаграждение на оперативния състав на първо време до 50 лв. ще има сериозно значение. Това ще подобри и самочувствието на агентуриста.

Общо за системата има значение и специализацията на състава по съответните направления на Държавна сигурност, както например се създаде ОТУ, 4-то у-ние и направление Т към 6-то у-ние на ДС. Често пъти стават разговори между нас - не е ли време да се помисли и за единна централна и окръжни служби - управление, отдел или отделение и по турска линия.

Практиката е показала, че цялостната вражеска дейност по тази линия се формира на основата на национализма. Това струва ми се най-добре ще уеднакви почерка по линията, ще създаде възможност за по-пълен анализ и оценка на обстановката у нас и дейността на външния противник, по рационално ще се ползват наличните сили и по-добре ще се прогнозира бъдещото развитие на работата. Това ще улесни работата и на РУ, ще намали и бумащината.

Отчитайки работата си съпоставена с обстановката, както е казано в доклада ние трябва да правим и съответните прогнози на основата на постоянния анализ и оценки в светлината на решенията на XIII-ия конгрес за все-по-бързото сплотяване на българския народ около линията на партията. Нашите прогнози и планове трябва да предвиждат и реализират повече мероприятия не само по вражеския контингент, а както вече казах за изменение на отношението на голяма група хора от възродените към България. Ние трябва да обезпечим резултатното реализиране на партийните и държавни мероприятия по възродителния процес сред хора от различни слоеве, но в болшинството си с еднакво отношение към възраждането. Свидетели сме на коментарите за изселване и надеждата че то ще бъде осъществено особено в случаи като ШАЛАМАНОВ, изпращането на децата при родителите им в Турция, сега исламската конференция и др.

Считам, че в основата на нашите перспективни планове за петилетката особено място трябва да заемат мероприятията за ежедневната профилактика, но в буквален смисъл ежедневна. Трябва да се усъвършенствува работата на оперативния състав по райони, бързо да оцени и решава въпросите - коя от информацията ще се ползва своевременно, по коя ще се правят сигнали и дела, тъй като закъснялата профилактика не постига целите си. Сегашното състояние на мълчалива групово солидарност по селата, бригадите по предприятия, учрежденията и на други места, където преобладават хората с възстановени имена по същество представлява временни, а в много случаи и по-дълго съществуващи неформални групи, та ако ще и да нямат лидер сред тях.

Живота ще ни наложи в близките няколко години ние да обновим агентурният си апарат. Ако сега отчитаме, че 1/3 от него - новосвербованите от 1985 год. и 1986 година в РУ се развиват добре това показва че пътя е този. Значителна част от старата аген-тура ще си остане със старата нагласа. Ние вече сме констатирали, че голямата част от тази агентура не е била всеотдайна. Не остане

Само тази която е доказала себе си сега.

От анализа и оценката - без да повтарям казаното трябва да се ревизираме. Това го изисква и възродителния процес. Сега поне е по-ясно кой за кого е. Не бива да допуца двуличие в апарата, а и в местните изпълнителски кадри които трябва да провеждат процеса сред хората. Само ще спомена че една наша информация от 25.XII. миналата година пред Общинския Цаб по възродителния процес в Момчилград за поведението на кадрите по моста даде сериозен отзвук в района и много хора заоглеждаха себе си. Такава информация готвим сега и за Общ.комитет на партията в Джебел. Обща, по много ефективна профилактика.

В задълбочения анализ на досегашната ни практика особено място в оперативен аспект трябва да намери оценката за състоянието на нашето положение в края на 1984 година и началото на 1985 година когато оперативния състав бяхме и бойци. Да анализираме и елементите на стадиото чувство останало от миналото в това население постигнало масова солидарност готово на сериозна съпротива и същевременно да се възползваме от него в наша полза с всички средства. Сега противника прави по успешно това.

За цялостното подпокриване на агентурно-оперативната работа по държавна сигурност и особено на оперативния състав по райони имаме резерви и с правилното ползване възможностите на оперативния състав по НК и останалите сили на РУ - резултатите от това ще зависят от нас ръководителите по места.

Разрешете ми да уверя др.Г.ТАНЕВ, др.Зам.министър генерал полковник МИНКОВ и ръководството на ОУ, че служителите на РУ МВР Момчилград ще направим всичко за изпълнение на задачите поставени пред нас.

5. Ст.Д-Т ИВАН КОМАРОВ - ОР в Отделение 06, работен по-
лиция "Терор" / от 11.54 до 12.05 часа - 11 минути/

ДР.ПЪРВИ СЕКРЕТАР НА ОК НА БКП,
ДРУГАРО ЗАМЕСТИНИК МИНИСТЪР,
ДРУГАРИ ГЕНЕРАЛИ,
ДРУГАРИ ОФИЦЕРИ,

На всички присъстващи тук е известно, че провеждането

и утвърждаването на възродителния процес в ИРБ внесе коренни изменения в оперативната обстановка по линии на протурския национализъм и произтичащите от него форми на враждебно престъпна дейност. Анализът на оперативната обстановка по линия "Терор" в специфичните условия на Кърджалийски окръг по категоричен начин показва, че началото на активната терористично-диверсионна дейност в окръга съвпада със започването на възстановяването на българските имена. Поради това беше издигната основната оперативна версия, че авторите на извършените в страната най-тежки терористично-диверсионни актове, са най-вероятно от средите на преименуваните български граждани, респективно най-голяма е вероятността те да бъдат от Кърджалийски окръг, където беше поставено началото на историческия възродителен процес.

Трибна да отбележим, че терористично-диверсионните актове бяха предшествувани от активна анонимна дейност. До отговорни длъжностни лица от централен и местен мащаб, както и неадресирано се отправяха закани за извършване на терор, ако не бъде прекратено преименуването. За периода 1984/86 година в Окръжното управление бяха заведени 25 дела за издирване на анонимни автори отправящи закани за терор, по характерни от които са случаите, по които бяха заведени ДОВ "УБИИЦ", "ЗМИЯ", "КОЛОТ", ПОДПАЛВАЧ", "ФАНАТАЗЬОРА", "БОКСЬОРА", "КАЛИНИ" и редица други. Анонимните автори по посочените дела отправяха закани за терор срещу партийни и държавни ръководители.

Рязко се увеличила изказваната, намеренията и подготовката за извършване на диверсионно-терористични актове. Свидетелство за това са статистическите данни от оперативния отчет за случаите, по които е работено в Окръжното управление. Само през периода 1984/86 година е работено по 247 дела на оперативен отчет и 328 сигнала с скраска "Терор" и незаконно притежаване на оръжие, взривни материали и боеприпаси. Извършена е немалка по обем работа, изяснени са по-голямата част от сигналите, реализирани са интересни дела като: ДОР "ЧАКАЛ" в РУ на МВР Подкова, и ГДОР "КАНИБАЛИ" на същото управление, ГДОР "АВАНТЮРИСТИ" в РУ на МВР-Крумовград, ГДОР "ОСИ" в отделение "ТН", ДОР "ЗЛОДЕИ" в отделение 06-ДС, ГДОР "ТАДОВЕ" в отделение 02-ДС, ГДОР "ТИПОВЕ"

в отделение 04-ДС. Иззети са различни видове оръжие, взривни вещества и боеприпаси: 319 кг. взрив, 1098 детснатора, 2166 м. детониращ шнур, 2524 м. огнеупорен шнур, 4 гранати, 109 броя различни оръжия, 3256 броя патрони.

През 1985 година в Окръжното управление беше проведено М "Паспортизации", в резултат на което бяха установени и картотексирани 858 лица, от които в първа категория 15, във втора - 138 и в трета 705. По данни получени в хода на мероприятиято бяха заведени 2 ГДОР, 2 ДОР, 1 ГДОП, 35 ДОП, 68 ДОП, 39 СП и 4 ОПД. Тъй като 175 лица от трета категория бяха криминален контингент същите бяха допадени на НМ да продължаване на работата.

В настоящия момент Окръжното и Районните управления провеждат М "ПРОВЕРКА" - Полагат се усилия мероприятията да се проведе на високо професионално и аналитично ниво, с цел извличане на максимална полза от него.

Независимо че в работата по разкриване авторите на ДТА в страната и гр. Кърджали се дава приоритет на версията, че с най-вероятни авторите да са от средите на преименуваните лица се работи и по останалите версии.

В доклада е казано, а и всички ние сме свидетели, че извършеното по линия "Терор" не е малко, не независимо от това, независимо от подобренията организация на работата по линията, ние си даваме ясна сметка, че в работата ни има редица проблеми, слабости и пропуски, че ни предстои още огромна работа по разкриването и обезвреждането на терористите, по разкриването, предотвратяването и пресичането на ДТА и опитите за извършване на такова.

Според мен, като линейен работник по линия "Терор", основните ни слабости и недостатъци са следните:

- По линия "Терор" и особено по конкретните случаи се работи активно, но все още на приливи и отливи. Забелязва се, че непосредствено след извършването на терористичен акт се активизират всички сили, но постепенно с отдалечаването на случая активността намалява, увеличава се по другите ежедневни проблеми, и като че ли чакаме информацията да дойде от само себе си.

- Във връзка с това искам да кажа, че тревожно явление

е просрочването на водените дела на оперативен отчет и сигнали по линия "Терор". В окръжното управление се водят две тежки издирвателни дела – ДОИ "ДИВАК" и ДОИ "НАГЛИТ". За разкриване автора /те/ на двата взрива е извършена голяма по обем работа, но не са получени положителни резултати. В същото състояние е и работата по дубликатите на централизираните дела. Във връзка с активизирането на издирвателната работа, за излизане от това състояние, считам за необходимо да припомня, че всеки изминал ден от извършването на терористичния акт ни отдалечава от извършител.

– За работа по линия "Терор" са вербовани и прекатегоризирани 107 агента и 84 са определени, че имат възможности за работа по линията. От извършените проверки се установи, че приблизително само половината от тях имат добри субективни и обективни оперативни възможности, поставят им се конкретни задачи, по техни данни са заведени дела на оперативен отчет и сигнали с окраска "Терор" и ИПО, планирани са и са провеждани целенасочени мероприятия за обучението и възпитанието им. Останалите само увеличават бройката на агентите по линията. В не малка степен това пречи за създаването на реална представа за нашите сили и възможности и не позволява да се създаде необходимата организация за наблюдение и разработване на лицата от ВК, оперативно-интересните лица и обектите по линията. Това според мен е и една от причините, че все още не сме получили информация за да разкрием извършителите на ДТА в скръга, а според първа версия и в страната.

– Проблемен е и въпросът с установяването на ВК, ОИИ и новопроявяващите се лица. Затрудненията идват от проблемите с агентурата, от сложната обстановка, от големия брой новопроявяващи се лица, от голямото движение на хората от скръга – сами знаем колко много са временно и постоянно работещите и скитащите в други окръзи. За решаването на този проблем изключително разчитаме на М "ПРОВЕРКА". След установяването на тези категории лица, ще трябва да направим всичко необходимо за да подобрим взаимодействието по тяхното обезпечаване със съответните териториални подразделения на МВР, на чиято територия пребивават.

— Все още не е постигнат прелом в контрола над общоопасните средства. В окръга има 9 взривни склада и 13 предприятия които работят с взривни материали. Взривниците са установени и проучени, охрана има, но има и проблеми, както във възможностите на охраната, така и по употребяването и разходването на ВВ. Все още не е достатъчен контрола по разхода на ВВ и съществуват възможности за кражба и за заделване и използване на какво ли не, включително и за извършване на диверсионно-терористична дейност. Не е задоволително и агентурното обезпечаване в това отношение.

— В Окръжното управление е създадена Група за бързи действия. По ред субективни и обективни причини групата все още не е в състояние да реши отговорните задачи, които се поставят пред нея. Тя не е доосикулирана кадрово по най-рационални начин, рядко провежда занятия, не е достатъчно натренирана.

Всичките тези и ред други проблеми в работата по линията ние сме длъжни да решим във възможно най-кратки срокове. За това ни задължават подписаните изисквания на XIII конгрес на БКП, да осигурим нормални условия за спокойна, пълноценна и творческа работа на трудещите се. Това ни задължава и сложната оперативна обстановка в окръга и страната, която както сочат прогнозите, най-вероятно ще продължи да се усложнява. Свидетелство за това усложняване са и данните получени от централните подразделения за дейността и намеренията на различни международни терористични организации и особено турските, като: "СИВТЕ ВЪЩИ", "ПАН ТЮРК", "Организацията за защита на турците в България", "Виктория", "Мили гьоруш", "Организация за освобождение".

Особено внимание заслужава създаденият във ВИЕНА Ислямски диверсионен център, в който е обособен специален отдел за работа сред Балканските мюсюлмани и провеждане на терористични акции, като за целта се използват камиони на международния транспорт. Получени са данни, че този център е обсъдил мерки за противодействие на възродителния процес в ИРБ.

Особен интерес представлява и терористичната организация "ВИКТОРИЯ", която подготвяла изпращането на свои членове в нашата страна, които да организират и провеждат терористични актове в морските курорти, а техни връзки в страната — български граждани трябвало да извършват такива акции по хотели, гари, влакове и на други места.

Считам, че всичко това налага да приведем оперативната ни работа по линия "Терор" на приоритетно място, и да работим с още по-голяма активност в следните насоки:

- Да направим задълбочен анализ на оперативните възможности на специализираната агентура по линия "Терор", за да се освободим от тези които са там само като бройки и да потърсим нови агенти с реални възможности за работа, с които да заработим конкретно и задълбочено.

- Да активизираме работата по основните издирвателни дела - ЦДОИ "ТЕРОРИСТИ", ДОИ "СКОРПИОН", ДОИ "ДИВАК", ДОИ "НАГЛИЯ", ДОИ "НАЦИОНАЛИСТИ" и ЦДОИ "МЕРЗАВЦИ".

- Да проведем М "ПРОВЕРКА" на високо аналитично и професионално ниво, както за реализиране на основния замисъл на перо-приятното, така и за установяване на ВК и ОИД по линия "Терор".

- Да усъвършенствуваме организацията на работата по контрола над общоопасните средства.

- Да направим всичко необходимо - кадрово попълване, тренировки, занятия и т.н. за да доведем Групата за бързи действия до състояние, в което тя реално да може да изпълнява възложените и задачи.

Завърших.

6. Майор СТЕФАН КРАПЧЕВ - началник на РУ МВР-Кърджали
/от 12.05 до 12.15 часа - 10 минути/

ДРУГАРО ПЪРВИ СЕКРЕТАР,
ДРУГАРО ЗАМ.МИНИСТЪР,
ДРУГАРИ ГЕНЕРАЛИ И ОФИЦЕРИ,

Изминалата година беше особено важна и отговорна и за служителите от ДС при РУ на МВР гр.Кърджали. Това беше година, в която се проведеха XIII конгрес на БКП и Националното съвещание на МВР, които разработиха стратегическите задачи стоящи за изпълнение пред всеки комунист и служител от МВР. Изминалата 1986 година, беше година на изпитание на новосъздаденото РУ на МВР по ДС, обслужващо територията на селищните системи - Кърджали, Черноосене и Перперек, с обща площ 980 км², с население 130 хил.

души, от които 100 хил. с възстановени имена. Година на изпитание, защото беше наложително за кратко време да се организираме и да започнем да осъществяваме системна и целенасочена борба срещу подривната дейност на външни и вътрешен противник.

Оперативният състав и особено този от групата за Териториално обслужване на гр.Кърджали и приградските кметства, в които 6 ОР със стаж до 2 години трябваше едновременно с това да опознава новите райони за обслужване, да изучава вербовъчния и вражеския контингент, да укрепва агентурата, да работи за утвърждаване на възродителния процес и да се адаптира към новите условия за работа.

Ще се сира на някои трудности, които срещаме в работата ни по обслужването на гр.Кърджали, които по понятия на всички ни причини е основна административна единица и в същото време център за формиране, акумулиране и разпространение на вражески слухове и психози.

Тук са концентрирани промишлените предприятия и учебни заведения, в които работят и се учат компактни маси от българи с възстановени имена от целия окръг. От тук започнаха и ще запозват всички негативни настроения, породени от вражеската пропагандна дейност, поддържани и развихрени от националистическите елементи, завладяващи като лавина територията на окръга, а чрез работещите във вътрешността и територията на страната.

Развитието и утвърждаването на възродителния процес обективно превърнаха скръжния град в център за провеждане на крупни политически, културно-масови и спортни мероприятия от национален, окръжен и общински мащаб, насочени към идейно-политическото му и идеологическо осигуряване. Тази целенасочена и разгърната дейност на Партията създаваще и укрепваше убеждението сред населението в необратимия му характер, като същевременно с това предизвикваше острата реакция от страна на противниците му, т.е. от страна на нашия вражески контингент.

В гр.Кърджали непрекъснато пристигаха чуждестранни журналисти, дипломати, парламентаристи и културни дейци, някои от които правеха опити да събират материали, за да захранват антибългарската кампания на капиталистическите държави и да поддържат негативните настроения сред населението.

Известно е, че при структурирането на РУ на МВР, ОР от бившото отделение "Териториално" - ДС продължила работата с наличното оперативно "Стопанство", докато на градската група бяха предадени агенти и значителен брой дела на оперативен отчет от линейните отделения.

Голяма част от предадените за ръководство агенти по обективни причини не разполагаха с необходимите оперативни възможности за обезпечаване територията на града. При новите условия работата с тях показва, че те нямат такива възможности, тъй като са били вербовани за работа по конкретни дела, линии и направления. Това доведе до диспропорция и необходимост от допълнителна разстановка, с оглед по-пълноценното им използване и подобряване на техните информационни позиции. Това породило и необходимостта в края на годината да ни бъдат предадени за ръководство няколко агента от ОУ на МВР, което считаме за полезно и правилно. Някои от агентите, повлияни от възродителния процес изгубиха субективни качества да изпълняват задачи на органите на ДС при новата оперативна обстановка, което наложи допълнителна работа по тяхното идейно-политическо и оперативно укрепване. Наред с всичко това наличната агентура беше и си остава недостатъчна и по количество.

Анализът показва, че в резултат на това бяха малко сигналите заведени по данни от наши агенти, а по всички останали обективно беше затруднена работата ни по тяхното изясняване, чрез провеждане на по-сложни, трудоемки и трудно съгласуваеми с другите служби мероприятия.

Въпреки това през 1986 година в РУ на МВР - Кърджали бяха новозаведени 26 дела на оперативен отчет и реализирани 16. Заведени са и е работено по 120 сигнални преписки, като общо по делата и сигналите бяха проведени 81 оперативни комбинации - 75 от които в условията на М "Родопи". Ние считаме, че резултатите можеха да бъдат по-добри, ако бяхме създали условия за комплексно използване на агентурата и на линейните отделения, от която с изключение на тази при отделение 04-ДС не получаваме данни за прояви на лица от обслужваната територия и такива във връзка с работата ни по М "ПРОВЕРКА".

Ще повече! ние все още не използваме пълноценно агентурния апарат на стоанските и криминални служби в това отношение, въпреки че по същество всички работим на една и съща територия.

Определено можем да кажем, че въпросът за информационната база при нас е въпрос номер едно и като съгласен проблем и като перспективна задача. Ние подкрепяме към решаването ѝ с разбирането, че до края на петилетката трябва да имаме на ръководство минимум 300 агента, разстановени оптимално за да може Районното управление да обезпечава населението от обслужваната територия.

Другари,

Посочените с агентурата проблеми оказаха стриктелно внимание и в работата ни по делата на оперативен отчет, изясняването на сигналите и наблюдението на вражески контингент.

Обектите на голям брой от наличните активни дела, поради горните причини и поради това, че ни бяха предадени от линейните отделения, останаха агентурно необезпечени. Това наложи търсенето на косвени пътища за внедряване на наша агентура, създаването ѝ на възможности за работа по обектите, за което просто не достигна време.

Така стоеше и въпроса в работата ни по сигналите, между които има и такива, представляващи особен интерес за линейните отделения, а дори и за някои централни подразделения.

В този смисъл мисля, че през изтеклата година не направихме необходимостта за по-добро взаимодействие и използване възможностите на линейните отделения с цел активизиране на работата ни в това направление. Въпросът по взаимодействието по моему е общ и двупосочен и важи с еднаква сила и за двете страни. Наличието на голям брой активни дела на оперативен отчет и сигнални преписки по линии на ИГУ и управление ОБ-ДС, както и цитираните по-горе проблеми в РУ на МВР изискват системна, конкретна и целенасочена помощ, а не голословие по проблема и в същото време допълнително обременяване на състава със препращане на писма, ангажирането му с установки на лица, които живеят и работят на територията на същия този град, на която работят и имат възможности и ОР от ОУ МВР.

1982

Крайно време е съвместно да уточним вражеския контингент и наблюдението му в околните град и да решим проблемите по обезпечаването му, тъй като броя му расте прогресивно в сравнение с този на агентурата. Мисля, че трябва да се вземем час по-скоро към една традиция на ОУ – последната седмица от месеца да се посвещава на работата по делата и сигналите в РУ.

Използвам се от случая, че на това съвещание присъствуват гости от съседни окръзи и централните подразделения на МВР за да изкажа нашата благодарност за разбирането и помоща, които ни оказват. Съвместно с РУ МВР-Асеновград и отделение "Териториално" – ДС ОУ МВР-Хасково, разработихме конкретни планове за координация и взаимодействие при чиято реализация се стремим да решаваме общи задачи с маршрутиране на агентура по конкретни сигнали и дела, при обезпечаване на временно работещите в техните окръзи наши жители. Работихме успешно по редни дела от оперативен отчет и по липа от вражеския контингент и списъчен отчет, които временно се намират на територията им. С отдел "Следствен" ОУ МВР-Хасково бяха проведени успешни мероприятия за формиране основата за вербовка на наши кандидати, както и мероприятия по проверката на някои агенти.

Добре взаимодействуваме и в работата по И "ПРОВЕРКА". Илю и в бъдеще ще развиваме съвместната си дейност по обезпечаване на ред и сигурност и за решаване на стоящите пред нас общи задачи.

Говорейки за взаимодействието с линейните отделения и съседните ОУ на МВР като фактор за повишаване ефективността в работата ни, непременно искам да подчертая големата роля и принос на охранителната дейност, осъществявана от отделение "Охранително" при РУ на МВР с помоща на предадените сили и I-ни самостоятелен оперативен батальон – ВВ. Споменавам този факт не з за да ангажирам вниманието Ви с охранителната дейност на РУ, а за да подчертая значението и положителното ѝ влияние както върху оперативната обстановка така и върху резултатите от дейността на оперативния състав.

Умелото използване на тези сили, поддържането на 4 КПШ на територията на обслужвания район изиграха и играят ролята на възпраща фактор при намерения за извършване на вражеска дейност. Благодарение на това през периода злоумислените

пожари и вразесните актове намалява чувствително. Успявамо да осигурим ред и сигурност при провеждането в окръжния град на над 250 политически, културни, спортни и други мероприятия. Респектиран бяха редица вразесни елементи, които възнамеряваха да се възползват от посещението на чужди граждани в окръга, за да зленоставят и клеветят страната ни.

Как в тази връзка и предвид усложнената оперативна обстановка ние ще работим за усъвършенствувание на охранителната дейност и провеждането ѝ в съответствие с изискванията на Националното съобщение от 11 декември 1986 година, но тази отговорна задача, би била трудно решима без наличието на достатъчно предадени сили и без използване възможностите на I-ви самостоятелен оперативен батальон на ВВ.

В заключение позволяете ми да уверя присъстващите, че и в бъдеще личния състав на РУ МВР-Кърджали ще работи с необходимото чувство за отговорност за изпълнение задачите поставяни от ОК на БКП и ръководството на ОУ на МВР.

Завърши.

2. Лейт. ВАЛЕРИ МИТКОВ - ОР в РУ МВР -- Ардино / от 12.15 до 12.25 часа - 10 минути/

Разрешете ми да споделя като млад оперативен работник някои проблеми, възникнали в хода на работата по М "ПРОВЕРКА".

В изпълнение на Министерския заповед и указанията на Окръжния щаб за работа по М "П", ръководството на РУ МВР Ардино сформира 4 работни групи, в т.ч. и нашата в състав: ОР по ДС, ОР по ИМ и ИЛ.РМ.

Определеният ни микрорайон обхваща 10 кметства и 12 махали, което население почти изцяло възстанови българските си имена през 1985 година и само малка част през 1982 - 84 година. Специфична особеност на района е голямата му отдалеченост и разпокъсаност - селата и махалите му са разположени в разстояние на 40 - 50 км.

В категорията за работа по ДОН "СКОРПИОН" попадаха 1645 лица, мъже на възраст от 20 до 60 години.

През първоначалния етап ръководството на РУ МВР проведе няколко съвещания за уясняване на стоящите пред нас задачи и създаване на най-правилна организация за работа по М "П".

По своята мащабност и тоталност, по своите конкретни задачи и изисквания, М "П" бе специфично мероприятие за всички нас. Затова бяха естествени възникналите дискусии и спорове.

Характерно за нашата цялостна работа по мероприятиято е, че още в началото ние определихме главните проблеми и трудности, които ще възникнат в хода на работата по проверката. Това ни помогна още тогава да насочим усилията си за тяхното преодоляване и решаване, а също за създаване на правилна организация.

По основните въпроси, с които върхем сте се обсъждали всички вие, и на които ние обсъдахме особено внимание на този етап бяха следните:

Първо: Предстоящата ни работа по веществените доказателства и алибито:

В указанията ясно и категорично бяха посочени изискванията за работа по тях. На този етап ние разполагахме и с определена информация, на базата на извършената от нас работа непосредствено след 31 юли 1986 година. Тя се отнасяше за алибито, отношението към веществените доказателства на нашите обекти, ВК, категоризирания по М "Паспортизация" и ОМЛ. Но това бяха 20 - 30 лица срещу 1700 по кръга на М "П".

Сега пред нас стоеше задачата да извършим това за всички лица, попадащи в категорията.

Поради измисленото време, като особена трудност се очертаваше и установяване алибито на лицата, даже на тези, които по принцип не напускат района.

Второ: - Не по маловажен проблем, който определихме на този начален етап, бе работата ни по категорията - "Работещи извън СС".

Оказа се, че в повечето иметства тя обхваща 70 % от кръга на ДОМ "СКОРПИОН", а нашите възможности за работа по тях, минимални. Защо ?

Ние знаехме и даже разполагахме със списъците на работещите извън СС по иметства. Но те се отнасяха само за постоянно работещите / от години / на вън". На практика се установи, че

одна много по-голяма част от населението, на групи или семейно, по анерсния принцип работи във вътрешността на страната. За много от тях е характерно неколкостепенното сменяне на местоработата им през лятните месеци. За тях от нищъде не можехме да получим информации и както се оказа впоследствие, точната месторабота за повечето, установихме едва след като се завърнаха окончателно.

Причините и последствията от това положение добре се открива в хода на работата ни по М "П".

На този етап бяха очертали и някои други проблеми и трудности, свързани с конкретната ни практическа работа.

Изхождайки от така посочените проблеми, отчитайки специфичните обстоятелства на микрорайона, нашата група, след съвещание с ръководството, реши в своята предстояща работа по М "П" да акцентува на следните моменти при даване оценката за всяко лице:

1. Отношение към веществените доказателства

2. Изграждане на социално психологическия му портрет и анкетирането му, съгласно дадените инструкции. Само по този начин ние можехме да преодолеем очерталите се още в началото проблеми и изпълним целта на М "П".

Предстоеше ни огромна по обем и време работа, но още на този етап ние създадохме конкретен фронт за провеждане мероприятията по М "П", съчетавайки го с оптимална организация на силите участващи в работната група. Как?

I. За мл.РМ, който работи от 12 години в района и е местен кадър, с подходяща легендировка бе изготвен въпросник, по който той трябваше да нанася установъчни и характеристични данни за всяко лице от категорията на отделен лист, в папки по имотства.

II. Привеждахме в известност и систематизирахме цялата архивна информация, която предшлите оперативни работници в района по различни поводи са събирали и отразявали. Оказа се, че на място, разполагаме с един не малък информационен масив, в който се съдържаха различни данни, характеризирани в една или друга степен липсата като: - правили постъпили за изследване, за

за гостуване в Турция, гостували им турски граждани, засичани по М "Викрен", засичани по други новоди, правили постъпки за работа с взривни материали, получили такова разрешение, други такива.

Тези и други архивни материали, като от засечени и проучени лица, дактилоскопирани, с извезет почерков материал, се нанасяха на листа за всяко лице, след като мл.РМ е събрал първоначалните данни за него.

III. Паралелно с тази наша дейителност, усилената бяха насочени към установяване лицата и техни отношения към веществоните доказателства.

В срочи с агентурата, ДМ от наличната и постъпваща информация, бяха определени всички, които са имали достъп до взривни вещества и познания по взривис и техническо дело. Установихме лицата, пребивавали във Варна и Черноморието, както и тези, които са притежавали часовник "Слава", мрежи от сезал или са имали такива. Най-интересните от тях бяха взети на сигнали за проверка съпричастността им към опита за ДТА на ТК "Дружба". Сред тази категория лица, имаше и такива, които по свои манталитет, познания, социална ангажираност и отношение към партийно-правителствените решения и възродителния процес не представляваха оперативен интерес. За тях бяха попълнени рокистратционни бланки.

На този етап едновременно със събирането на характеристики и други данни за лицата от категорията чрез агенти и ДМ, използвахме социалните и професионални позиции на някои от агентите за тотална проверка в домовете по признаците от ориентировката в основните им села и оперативис интересните махали.

Така събраната информация, заедно с получената от Секция ОЗ-ДС, АМС, Кофра, АМС "ИМ", наличната в работните дела на агентите и делата на оперативен стъот, се нанасяше на листа на всяко лице. Оперативно значимата от нея се стративаше и на близките му, и връзките му. Така всичност ние организирахме един своеобразен конвейер за създаването на нашите информатционни масиви.

На този етап групата ни няколкократно бе посетена от ръководствата на ОУ и РУ МВР, които след анализа на извършената работа посочиха някои пропуски, определиха нови насоки за работа.

Др.Генерал СОТИРОВ и др.ПЕЕВ оказаха непосредствена методологическа помощ за следващия етап в дейността ни по мероприятията, които включваха:

- конкретната ни работа по веществените доказателства и алибито
- определяне на ОМД и измито отношение към тях
- Работа по ЦДОИ "МЕРЗАВИЦ"
- Организиране взаимодействието с другите подразделения и звена на МВР и някои други конкретни за миткорайона въпроси.

Работата лавинообразно нараства. Изникваха непрекъснато нови проблеми и конкретни случаи за решаване. Няма да се спирам на тях, тъй като в една или друга степен всеки работник по М "П" се е сблъскал. Ще посоча само някои конкретни трудности, освен посочените по-рано:

1. На определен етап в нашата дейност по проверката неоснователно се бяхме ограничили само с работа по подготвения ДТА на ТК "Дружба". След съвременната намеса на ръководството отпочнахме работа и по станалите преди ДТА в страната.

2. Нарушено бе взаимодействието с другите подразделения на МВР, където имахме наши работници. Благодарение на сформирания група към Окръжния щаб за работа по тази категория, дейността ни свързана с тях се канализира. Но по различни причини обратната информация се забави и едва в началото на този месец започна да пристига, и то не в пълен обем. В много случаи това се явяваше сериозна пречка в работата, особено по конкретни ОМД.

Сега сме в заключителния етап от работата по М "ПРОВЕРКА". Придобития опит, пълната мобилизация и напрежение на силите, спомагат за решаването на възникващите проблеми и трудности.

Считам, че няма да е пресилено, ако сега определим М "П" като качествено ново ниво в цялостната ни контраразузнавателна работа.

В хода на проверката ние на практика, реално проверих - ме възможностите на нашите сили и средства и лично на самите нас. Установихме позициите ни сред вражеските елементи, ОМД и тяхното

обкръжение, очерта се нов оперативен интересен кръг от лица, били до сега извън нашето ползрение, подобри се взаимодействието между различните звона в системата на МВР, конкретизираха се и се уточниха редица въпроси свързани с борбата ни срещу ДТД.

С цялостната си работа по М "П" в изпълнение на конкретните задачи поставени от ръководството на министерството, ние постигнахме и редица други не по-маловажни резултати.

Какво лично за мен, като млад ОР ще допринесе мероприятиято?

1. Всестранно и целенасочено навлизане и опознаване на обслужвания район.

2. Пълно актуализиране на възрастния контингент и ОМЛ. Очертаха се нови такива с перспективи за работа по тях.

3. Създадох се предпоставки за добра и перспективна вербовъчна работа, измониторинг и подбързване на агентурния апарат. Изграждането на качествено нов модел, съобразно изменената оперативна обстановка.

4. Осигури се добро взаимодействие както с различните звона от ОУ МВР, така и с другите териториални подразделения на МВР.

5. Така създадените информационни масиви, цялостната ни работа по мероприятиято, създадената организация са залог за ефективната ни работа по развитието и утвърждаването на възродителния процес за години напред.

Трудно ни беше, и сега е така, но считам, че не само от свое име, нога да уверя днес ръководството на окръжното управление, че М "ПРОВЕРКА" ще завършим в срок и качествено, съгласно министерска заповед.

Др.генерал, завърших.

8. Капитан СТАНИМИР СТОИЛОВ - зам.началник по ДС на РУ МВР - Полкова / изказването е претърсено писмено/

ДР.ТАНЕВ,
ДР.ЗАМЕСТИНИК-МИНИСТЪР,
ДР.ГЕНЕРАЛИ,
ДР.ОФИЦЕРИ,

Съвещанието, което провеждаме, е от голямо значение за всички нас, най-малкото предвид периода, обхванат в направения анализ

на работата на ОУ МВР Кърджали и поставените проблеми. Това е така и поради факта, че всички наши сили са ангажирани за претворяване в дела решенията на 13-ия конгрес на БКП, за изпълнение задачите, произтичащи от тях и поставени от ръководството на Министерството, за достойно представяне в трудната и отговорна дейност, която ни е поверена.

В своето изказване искам да сподели скромния ми опит и да засегна някои въпроси, които смятаме за важни и чието обсъждане ще допринесе за тяхното доизясняване и по-нататъшно решаване.

РУ МВР Подкова съществуваше в сегашния си състав по ДС от 2 години и 2 месеца. Младо районно управление, с млади служители. То бе създадено в така да се каже бурно време и обстановка. Попълването на цатовете, осигуряването и създаването на необходимата материална база ставаше едновременно с изпълнение на основните функции и задачи, стоящи пред всяко подделение тогава – осигуряване нормални условия за провеждане първоначалните мероприятия по възстановяване българските имена на турцизираните в миналото българи, разкриване, пресичане и предотвратяване на всички видове престъпна дейност, обезпечаване обществен ред и сигурност във всяко отношение.

Сега можем да кажем, че с помощта и на всички вас сме се справили успешно с тези задачи, използвайки различни методи и средства – силови, агентурно-оперативни, технически и др.

В кои основни направления бяха насочени усилията ни през този период:

1. Най-напред реснектиране на спонтанно създаващите се тълпи и групи от хора, демонстриращи своето несъгласие с партийно-политическите мероприятия по възродителния процес и явни намерения за откритата съпротива; накрайно ликвидиране на масовите безредици;
2. Разкриване и задържане инициаторите, подстрекателите и стъпалните националисти и въдворяването им в Белене;
3. Разкриване авторите на въоръжаването на църквата в с.Бенковски от 22.11.1984 година;
4. Недопускане осъществяването на бягства през граница;
5. Борба срещу взаимна терористично-диверсионна дейност на вражески настроените елементи;

6. Срецу създаващите се дълбоко законспирирани противо-
държавни групи и нелегални организации;

7. Срецу шпионата и идеологическата диверсия на външни
и вътрешен противник;

8. Срецу остри националистически прояви на отделни лица.

Реализирани бяха редица дела на оперативен отчет, между
които трябва да посочим ДОИ "ЧАКАЛА" / авторите на взривяването
бяха разобличени и оправодливо осъдени/; ГДОР "АВАНТЮРИСТИ"
/разкрити са и въдворени в Белене 4-ма подотрокатели на тълпите
по време на МБ/; ДОР "ПОДПАЛВАЧ" / разобличен е автора на аноним-
ни закани за "терор" от с.Кран/; ДОИ "НАКАЛНИИ" /разкрити са
авторите на остра националистическа проява - окачване на турско
знаме в с.Пенковци/; ДОИ "УСОИНИЦИ" /установени са 37 лица -
организатори на МБ - въдворени в Белене/; ДОИ "ДРЪЗКИИ" /разкрит
и осъден е автора на пожар край с.Самодива/; ГДОР "КАНИВАЛИ"
/ разобличени са над 40 лица между които ръководители, участници,
стипендианти и симпатизанти на нелегална организация на национа-
листическа основа, поставила си за цел оказване съпротива срещу
ВН, извършващи остра вражеска дейност - терор, шпионаж и дивер-
сии, 9 от тях са осъдени на различни срокове лишаване от свобода,
а останалите - разселени или профилактирани/ ; ДОИ "САКАТИИ",
"БРЪСНАР" и "БРЪСНАР" възгласи с окрасна "терор", обектите на
които бяха разселени или взето оперативне отношение; ДОИ "ПИСАТЕИ"
/ разобличен бе автор на анонимни материали/; ДОР "ОВЕН" /доказа-
на бе шпионската дейност на обекта и осъден/; реализирани бяха
и значителен брой сигнали, заведени за ПОБ, "терор", националисти-
ческа дейност, незаконна религиозна дейност, валутно-контрабандна
дейност и др.

Независимо от всички обективни и субективни трудности,
винаги сме се стремили да поддържаме високо темпо и обороти в
оперативната работа, за да не позволим изоставяне в нисше от
основните нейни направления.

По понятни причини допускахме и слабости, на които от
което искаш да се спира.

На всички там, е известно кое е най-мощното ни оръжие -
агентурата. Разполагаме и с други сили и средства, но се знае,
че секретният сътрудник може да реши всичко.

Оперативният състав на РУ МВР Подкова ръководи достатъчно и надеждни агенти, но в определена сложна ситуация, в каквато се оказваме в края на 1984 година пролича, че не може да се разчита само на агентурата. В такова време върху нея оказват влияние много фактори, неясноти и събития. Едновременно с укреплението, превъзпитанието и активизирането на агентурата, трябваше да търсим начини за решаване и на другите отговорни задачи, стоящи пред нас. Масовото противодействие на противниковите замисли и бързото разкриване на техните престъпления се нуждеше от заместител, какъвто можеше да бъдат само ОТИ. Тяхното използване обаче изисква редица допълнителни условия: правилен избор на обект и място, когато мероприятието не се провежда по конкретно дело, задълбочена предварителна подготовка, снабдяване с някои неща, свеждане на риска до минимум и пр.

За сметка на това, информацията, получена от ОТИ почти винаги е категорична и неподлежаща на съмнение, затова я предпочитаме.

Правейки анализ на големата и сложна дейност по реализирането на ГДОР "КАНИБАЛИ" - в нея участваха сили на БГУ, управление ОБ-ДС, Главно следствено управление, окръжно управление на МВР-Кърджали и други подразделения, могат да се направят много изводи и издвогат редица поуки за бъдещата ни работа: във връзка с разнородната престъпна дейност на обектите / те се бяха свързали с турското посолство и искаха да им се доставят оръжие, бомби, взривни устройства, прослушвателна апаратура и какво ли не; замисляха извършване на ТДА; предизвикаха няколко пожара; надирваха сътрудници на МВР, приближени на властта хора и активисти на БКП; събираха шпионска информация и предаваха такава в Турция и с всички възможни средства се стремеха да пречат на развитието и утвърждаването на възродителния процес/, също така и във връзка с разнородните методи и средства, които трябва да използваме ние, за да разкриваме подобни замисли още в техния зародиш. Измежду всички тях на първо място се поставят ОТИ, които решиха основните въпроси по тази конкретна разработка и те защото в този случай агентурата се оказа донякъде изолирана, подозирана, недостатъчно надеждна и проверена, за да ѝ разчитаме напълно и пр.

Какъв е извода?

Подобни случаи имаме и след това, ще има и напред. "КАНИБАЛИ" са съществували, съществуват сигурно и сега и ще съществуват и в бъдеще. Никой и нищо не ни дава право да мислим друго. Това показва практиката и опита на останалите РУ и поделения в страната.

Нашата слабост бе, че след реализираната на това дело не намерихме сили да продължим по същия начин активно и ефективно да използваме заместители на агентурата - ОМ, за да разкрием и пресечем дейността и на други такива "КАНИБАЛИ".

Разбира се, ОМ се провежда - само за 1986 - 12, но те не дадоха толкова съществени резултати. Следователно и в условията на село, при сложна оперативна обстановка е възможно да се провеждат, но е необходимо да се прицелим точно и безпогрешно.

Усилията ни в тази насока ще продължат с повече увереност и смелост. Имаше вече изсеченост и готовност за нови, според нас правилно избрани обекти и места за провеждане ОМ.

Слабост е и неизползуваните възможности на М "ПИРИН", което също е много плодотворно. Сега сме само в оферата на далечна подготовка, създават се условия за ползуване на това мероприятие в бъдеще; търсят се полезни за нас решения на различни кадрови въпроси - извън системата на МВР, свързани с материално-техническата база на други ведомства, която трябва да бъде съобразена с нашите нужди и т.н.

Слабости имаме и имаме и в др. области и направления, но за всички няма място и време, тъй и не е възможно да ги посочим на този форум.

Друг важен и интересен момент, пак произтичащ от реализираното ГДОР "КАНИБАЛИ" е работата по репресираните и работещите във вътрешността на страната.

Повечето от обектите имаха близки, репресирани по ВП, което е една от основните причини и катализатори на техните настроения и замисли и извършената престъпна дейност.

Като имаме предвид, че те са само една част от общия брой такива лица - при нас те са около 160 - над 50 въдворени

в Белене, останалите разселени, профилактирани и санкционирани от МВР, освободени от работа, изключени от БКД по наше предложение и др., а тази цифра няма да остане същата, макар и без Белене, можем да си представим колко последователи имат. Веднага изниква въпросът за надеждното агентурно-оперативно наблюдение на тях самите и техните роднини, близки, приятели и съмишленици, което изисква пълно използване възможностите на всички наши оперативни сили и средства – налична агентура и ДД, вербовка на подходящи агенти от тези среди, ОТМ, маршрутиране на нова агентура до местата където са установени на постоянно местожителство и въобще непрекъснат и обшасен оперативен контрол над тяхното поведение, движение, настроение, замисли и намерения. Немалко сме направили в това отношение, правим и сега, но дсе още не можем да кажем, че всички те са винаги и в необходимата степен в нашето полезрение. Какви са трудностите в това отношение, допускните слабости и как виждаме начините за преодоляването им?

– трудно е цялостното им обхващане, тъй като са много и вероятно ще стават повече;

– въдворените и разселените са извън полезрението ни въпреки, че контактуват със свои близки;

– много от репресираните се ориентират към устройване на работа във вътрешността и излизане от нашето полезрение;

– всичките стават по-тайни и прикрити, подозират всички и се затварят в себе си, започват да конспирират;

– едно от основните изисквания при подбора, изучаването и вербовката на агентура в тези среди липсва почти напълно – надеждността и положителното отношение към сътрудничеството и органите на МВР въобще / както важи това за всички вражески среди/

Бъдещите резерви и насоки за работа в това направление са разнообразни, но най-важните от тях според нас са:

1. Вербовка на повече и по-качествена агентура от тези среди / положителни примери имаме – ПАНАЙОТ, ЮРИ, ЯВОР, МИТЕВ и др., но трябва да ги увеличаваме/.

2. Създаване условия за поставяне в зависимост от нас и на тази база оформяне основа за вербовка на някои от тях.

3. Непрекъснато и ефективно взаимодействие и обмен на информация с всички заинтересовани служби и подразделения в страната, където пребивават / временно или постоянно/ репресираните лица от нашия район.

4. Периодично маршрутиране на подкормящи агенти до местата, където са разселени с конкретна линия на поведение.

5. Насочване към близките, приятелите и роднините на репресираните лица за обезпечаването им и същевременно опосредствено получаване информация за самите репресираните.

6. Целенасочено и конкретно разработване на задачите на агентурата по наблюдението на репресираните лица, особено по оформящите се вече курieri между тях и близките им.

7. По-пълноценно използване възможностите на ОТМ.

Основно изискване обаче си остава изкореняването на първопричините и условията, породили нуждата от прилагане на репресивните мерки от онзи период на МБ и открито противопоставяне на партийно политическите и държавни мероприятия във връзка с възродителния процес, за да не се увеличава техния брой, а напротив – да приобщим съществувашите.

Интересен е случаят с аг. "ТОДОРОВ" – нововърбован от средите на репресираните, приобщен, продуктивен, полезен, но не можем да удовлетвориш искането му за възстановяване на работа, защото тогава няма да ни бъде полезен.

Разбира се, решение има и ние сме го намерили.

Последният въпрос, на който искам да се спира е този за работещите във вътрешността на страната, въпрос също голям, нов, недостатъчно ясен и лесен за решаване.

Отново ще се върна на реализираното ГДОР "КАНИБАЛИ".

Първоначалната информация за съществуването на нелегална организация, дойде именно от разработката на лице от нашия район, работещо в друг окръг, това бе обект на ОУ МВР-Бургас. След това я разширихме, доизяснихме и т.н. И други обекти, а в момента техни връзки работят във вътрешността – София, Бургас, Северозападна България. Отново красноречив пример за необходимостта от извеждане работата по тази категория лица на преден план.

Какви по-характерни моменти се открояват в досегашния ни скромн опит в това отношение / и от досегашните резултати в работата ни по М "ПРОВЕРКА"/ ?

1. Най-трудно е обезпечаването на обекти от тази категория, имаме такива: "ЛАЛУТЕРИ", "БУЙНИИ", СП за "Терор", ПОБ и др., защото през повечето време те отсъствуват от района, трудно се поддават на агентурно разработване.

2. Проблеми създават и на други териториални подразделения, но най-много на нас, защото са си наши и ние трябва да носим най-голямата отговорност.

3. Всички работещи в минния басейн и най-вече тези в Смолянски окръг са потенциален контингент по линия на терора, като имаме предвид възможностите за снабдяване със ВВ, добиване на опит, познания, връзки в това отношение и пр.

4. Всички те са носители на информация, каквато останалите жители не получават, или не могат толкова лесно да получат те контактуват с чужди граждани, имат възможност за сравнение на различните условия за живот, на различно отношение към тях - с всичко това са интереси и търсени от по-изостаналите и неосведомените.

И за тяхното по-надежно и по-резултатно контраразузнавателно осигуряване резерви съществуват, ние трябва само да ги открием, осмислим и използваме активно, за да не ни изненадва получената за тях информация от други подразделения, а напротив, ние да подаваме такава.

Можем да посочим някои от тия резерви, към които вече са насочени по-нататъшните ни усилия по обезпечаване на категорията " работещи във вътрешността на страната":

1. Активизиране придобиването на секретни сътрудници от тези среди, които имат възможност да се движат, работят и живеят с тях във вътрешността / има какво да се изяснява и решава все още, по тяхното редовно срещане, правилно ръководство, обучение и възпитание, ще трябва изглежда да ги предаване на временно ръководство в съответните подразделения по места/.

2. Внедряване на налична агентура в по-големите групи, бригади и компактни маси, от едни и същи родове, села или райони. /включително и на такива за влияние/

3. Периодично маршрутиране на подходящи агенти с конкретни задачи и линии на поведение по места, имащи естествени поводи за посещение там – агенти с роднински, приятелски и други връзки, служебни и други взаимоотношения с бригадите, с възможности за оказване влияние и пр.

4. Значително подобряване взаимодействието и обема на информация за такива лица със съответните поделения, провеждане на съвместни оперативни мероприятия и съгласувани действия по групи лица и определени обекти на различни видове оперативен отчет.

5. Въвеждане на по-скропи мерки и система за контрол, за навременно адресно регистриране на такива често променящи местоживеенето си лица за по-дълго време / и съответно санитарно-ниране/.

6. При сключване на договори за изпълнение на временни задачи от цели колективи в други окръзи да се иска мнението и съгласието на органите на МВР.

Сигурен съм, че могат да се посочат и други, но тия са по-важните за нас на този етап.

Само ще спомена, че изпълняването в момента М"Проверка" очерта тази категория лица, като най-трудни за даване оценка относно съпричастността към ТДА в страната, имам предвид временни и сезонно работещите във вътрешността, като наред с всичко друго пролича и това, че за тях разполагаме с най-малко информация.

Накрая искам да уверя всички присъстващи от името на оперативния състав по ДС при РУ МВР-Подкова, че ние не сме жалели и няма да посягам силите и уменията си за изпълнение на поставените пред нас задачи, за отговор на повишените изисквания пред нас, за преодоляване на всички наши слабости, за непрекъснатата и упорита работа по претворяване в дела решенията на Тринадесетия конгрес на БКП и че на дело ще докажем, че сме достойни да защитим честта на районното управление.

Завърших.

9. Ген.полковник МИНКОВ - от 12.15 до 13.25 часа
/ 1 час и 5 минути /

Националното съвещание на МВР през месец юни 1986 година постави повишени изисквания пред нас - задълбочено да усвоим конгресните решения отнасящи се до нашата дейност.

Главното за нашето министерство от тези изисквания е да извършим преустройство в съзнанието и мисленето, да се разбере от всеки, че не можем да продължаваме както беше досега.

Това наложи в централните и териториалните подразделения да се извършат задълбочени анализи, на базата на които, и съобразно оперативната обстановка, да се изготвят програми за основните задачи през петилетката. Такава програма трябва да изготви и вашето окръжно управление като вземе под внимание изискванията присъществуващи от XIII конгрес, оперативната обстановка в окръга и възродителния процес.

Напълно съм съгласен с оценките в доклада и основните изказвания. Ще взема отношение по няколко въпроса.

РАБОТАТА ПО ЛИНИИ НА ИКОНОМИКАТА

Основната задача сега е на базата на научно-техническите постижения да се постигне качествено нов растеж в икономиката.

Държавна сигурност правилно вижда своите задачи в области на икономиката. Но сега новите задачи са по-големи, изискванията са завишени. Ето, вие имате още неразкрити случаи - прерязаните телефонни кабели и няколко пожара. А това се отразява както на икономиката, така и на вашата конкретна работа.

Мисля, че информацията ни за интересите на противника е недостатъчна. А в икономиката, се осъществяват много контакти с чужденци, има случаи на корупция, разлющение и други отрицателни явления.

Трябва да се подобри информационната дейност като цяло към партийните и административните органи, а така също и към ръководството на МВР.

Необходимо е да се извърши задълбочен анализ, по-реално и прецизно да се извлякат новите задачи.

Първото задължение е задълбочено да познаваме нормативните документи, да изучим партийните решения, които уреждат всички въпроси в областта на икономиката.

В обслужването на икономиката трябва да участвуват всички, не само определеното отделение, а всички оперативни работници, в това число и районните управления. Трябва добре да виждаме местото си, за да можем правилно да подпомагаме партията. Трябва да извършим добро изучаване, за да постигнем добро обезпечаване.

ПО ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС

По същество това е революционен процес, съгласителен с редица дръзки и смели прояви.

Възродителният процес започва при вас, във вашия окръг. Тук беше най-трудно, тъй като нямаше опит. Но под ръководството на Окръжния комитет на КНД личният състав действуваше смело и безкомпромисно, успешно се справи със задачите и овладя обстановката в окръга.

Но все още много са лицата, които не са убедени в правилността на възродителния процес. Мероприятията в това отношение няма да имат проходен характер и дълго време ще определят оперативната обстановка в Кърджалийски окръг.

Въпросите по възродителния процес са ясни, конкретните задачи – също. Най-важна от всички обаче е агентурно-оперативната и издръжателна дейност. Тук трябва да се хвърлят най-големите сили, тук трябва да се работи най-отговорно.

ПО ШПИОНАТА

Турските специални органи никога не са преставали да работят срещу НРБ, в това число и чрез събиране на шпионски сведения.

С провеждането на възродителния процес настъпи нов момент и в това направление. Турция активизира дейността си, САЩ и другите натовски държави засилват помощта си към нея, Югославия също се включи активно.

Резултати на окръжното управление на отговарят на оперативната обстановка. В сравнение с други окръжни управления вашите резултати по шпионажа са значително по-слаби, реализирали се по-малко дела. А е известно, че Турция проявява най-голям интерес към Кърджалийски окръг. Тук тя има законсервирана агентура, трябва да се търси. Има какво да се прави и по взаимодействието със съседните окръжни управления.

Липсата "шпионаж" трябва отново да намери своето място.

ПО ТЕРОРИЗМА

Много е направено от окръжното управление по терора. Въпреки това има много неща да се вършат — неразкрити са терористични актове, взривове, пожари.

Досегашната работа показва много слабости в агентурно-оперативната и поддръжателната дейност, незадоволителен е броят на агентурата работеща по терора, незадоволително е взаимодействието между окръжните управления и централните подразделения.

А има възможности за по-ефективна борба срещу терора. Много по-важно сега е да не допуснем нови терористично-диверсионни актове, защото те оказват голямо влияние върху населението, обезкуражават го и вселяват недоверие в партийната политика. Освен това предизвикват силен резонанс, в това число и политически, не само в Кърджалийски окръг — бързо поехозата се предава и в другите окръзи.

ПО БЯГСТВОТА ЗАД ГРАНИЦА

Като разглеждаме този въпрос не може да не отбележим, че значително се е увеличил броят на случаите за подготовка, опити и бягства на лица от вашия окръг. Това е обективна действителност. Допуснаха се и някои групови бягства. Освен това осъществиха се бягства както от територията на вашия окръг, така и от територията на други окръзи. Малко са предварителните сигнали.

В окръга по тази линия е направено много, но има и още много да се прави. Може да очакваме, че опитите ще се засилят. Дори има данни за масово преминаване на границата на лица от вашия окръг. Има обстоятелства, които може да улеснят такива прояви – крайграничното население много добре познава обстановката на границата и за него бягствата не представляват трудност.

Със започването на възродителния процес има нова обстановка по охрана на границата, взети са допълнителни мерки, изпълняваме специално мероприятия. Но проблемът като проблем си остава!

ПО АГЕНТУРАТА

Известно е, че агентурата на Държавна сигурност е основно средство за борба срещу противника.

От първостепенна важност за окръжното управление е да знае с каква агентура разполага в момента, какво е нейното състояние, има ли разколебани агенти, двуличници и т.н. Тези процеси при новите условия са естествени. Но трябва да се знае, че за всеки придобит агент трябва да се воюва до изчерпване на всички възможности.

В това отношение най-голямо внимание трябва да се обръща на два основни въпроса – възпитание и ръководство. Трябва да проявяваме голямо майсторство за да обучим всеки агент, да го превърнем в наш верен помощник.

За да постигнем това е необходимо много работа, и особено задълбочени проверки. Не е достатъчно да сме извършили никаква паралелна проверка и да сме сигурни, че на даден агент можем да гласуваме пълно доверие. Това е недостатъчно, проверки са необходими не само паралелни.

Вашата работа по някои дела показва, че имате честна агентура, която не ни е подвела. Но дали е цялата агентура е така? Има много дела, голяма агентура – цялата проверена ли е? Особено сега, след новите моменти в работата с агентурата във връзка с възродителния процес.

Трябва да разглеждаме въпроса с агентурата в по-широк аспект. Ние имаме нужда от агентура сред всички социални слоеве, агентура за влияние – която може много да помогне в мероприятията по възродителния процес.

Да не изпускаме и въпроса за количеството и качеството. Те трябва да бъдат подчинени на нуждите. Имате голям оперативен състав, агентура и резидентура. Имате и платени "приятели". Необходимо е да се работи още по-активно!

ПО М "ПРОВЕРКА"

Знаем, че обемът на работа в това отношение е много голям, хвърлени са много усилия. Мероприятието трябва да се приключи, всичко трябва да се изпълни докрай.

М "Проверка" и сега ни решава много задачи, но придобитата информация ще ни бъде полезна и за бъдещата ни работа, тя ще ни решава бъдната работа – по делата, по сигналите, по-лесно ще се уточни вражеския контингент и т.н.

Вие сте на фронта и то на главното направление – по-мъжки трябва да се хванете! М "Проверка" трябва да приключи в срок! Независимо от другите задачи и въпроси. Вие сте в състояние да решите тази задача. Трудни въпроси ще има – някои от тях ще бъдат поставени на по-високо ниво, а други ще намерят място в плановете и програмата за работа през петилетката.

Накрая искам да изкажа благодарността на ръководството на МВР за вашата цялостна работа в трудните условия на Кърджалийски окръг.

Ръководеният съвещанието подп. В. ЦЕЕВ от името на ръководството на окръжното управление и целия личен състав на Държавна сигурност увери др. ГЕОРГИ ТАНЕВ и ген.-полковник МИНКО МИНКОВ, че ще положим всички сили и умение за обезпечаване сигурността и обществения ред на територията на Кърджалийски окръг, за утвърждаване и развитие на възродителния процес, поддържане нормални условия за трудова дейност и отдых на населението от окръга.

Отпечатано в 2 екз.

№ 1 – п/ка протоколи

№ 2 – ЦИОУ

Изп. Г. Петков

Нап. К. Иванова – 397

26.01.1987 година

Подполковник:

Georgiy
/Г. Петков/

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

112

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

№ *112*... Екз. № *3*...
... *6.2*... 1986 г.

ДО
ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП
И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ
ДРУГАРЯ ТОДОР ЖИВКОВ

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Коментари във връзка с официалното посещение
на другаря Тодор Живков на 13.01.1986 г. в
Разградски окръг

Посещението на 13.01.1986 г. в Разградски окръг,
срещата с партийния, държавния, стопанския и обществения
актив, пребиваването в НПК за антибиотици в Разград и дру-
ги обекти, бяха посрещнати с голямо задоволство от разград-
ската общественост и населението на целия окръг.

Особен интерес предизвикаха дадените оценки и по-
становки във връзка с възродителния процес и недвусмисленото
разкриване на отношенията между НР България и Република Тур-
ция във връзка с него.

2 113

В общите коментари на лоялно настроените среди външната политика на НРБ, водена спрямо Турция се оценява като положителна. Изтъква се, че хората още веднъж се убеждавали, че Турция никога не е имала за цел да прибере "турското" население, живеещо в България, а само да подхранва националистически и изселнически чувства и настроения, с цел да го държи постоянно в напрежение. Посочва се, че на Турция било много добре известно, че в България още през 50-те години били затворени турските училища, а от 70-те години насам в училищата не се изучава турски език и е започнало преименуване на помациите и циганите. Ако Турция е искала да се застъпи за това население, още тогава е щяла да вземе някакви мерки. Сегашните приказки и обещания са само фрази. Връщане назад вече няма да има, възродителният процес ще върви все по-напред.

В този смисъл категоричното изявление, че изселване в Турция повече няма да има, а дори страната ни може да приеме изселници от там, да ги устрои с работа и жилища се посреща положително и със задоволство от обикновените трудови хора. Така работнички от завод "Орел" в Разград, коментирали, че готовността на България да приеме един милион хора от Турция е свидетелство, че сме силна страна.

Жени с възстановени имена от с. Бисерци, Разградски окръг, изказали мнение, че "загрижеността" на Турция за преименуваното население било демагогия. Считали, че приемането на изселници от Турция би било възможност да се съберат разделените семейства.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата: 29.10.2013г. Секретар: /	

3

114

Жители на с. Глоджево, Разградски окръг, споделили, че окончателно се слага край на изселването, защото населението с възстановени имена не е разменна монета.

Работници с възстановени имена от фабрика "Комсомолец" в гр. Исперих също одобрявали категоричното изявление, че изселване повече няма да има.

Лицата с възстановени имена и - сервитьори в ресторант "Разград" - изразили голямото си удовлетворение, че им било гласувано доверие да сервират на гостите по време на пребиваването на др. Т. Живков в окръга. Заявили също; че след възстановяването на имената имали по-голямо самочувствие и не се смятали за малоценни както преди. Сега разбрали, че към тях действително се отнасят с доверие и са готови и те да отговорят по този начин.

- в гр. Кубрат, с възстановено име - казал в изказването си пред общинската партийна конференция в град Кубрат: "Нас ни изпълват с вдъхновение и отговорност дълбокият интерес и компетентност, голямата лична ангажираност, отзивчивост и подкрепа на нашия пръв партиен и държавен ръководител другаря Тодор Живков за всестрания, социалистически разцвет на нашия край, за неговото утвърждаване като опора на партията и крепост на българщината и социализма."

Постъпващите по агентурно-оперативен път, както и чрез други източници информация и данни в министерството показват, че някои лица от активния враждебно-националистически контингент също сравнително трезво и обективно

115

коментират посещението на др. Т. Живков в окръга и постановките му по възродителния процес, правят изводи и оценки за себе си и за своето поведение.

, включен във вражеския контингент, комбайнер в АПК – Завет, заявил: "Явно, че ние в тази държава сме се родили, в нея ще орем, в нея ще сеем и тука ще живеем; затова трябва да се захващаме здраво за работа и да не се поддаваме на разни слухове и коментари, които се правят по изселническия въпрос."

Обект на оперативна разработка от гр. Разград споделил, че според него изявлението на др. Т. Живков, че изселване няма да има, означаващо, че нещата веднъж завинаги са решени.

Подобни коментари са засечени и в други селища на окръга и от лица, работещи в обектите на икономиката.

В по-ограничена степен се коментира, че посещението на др. Живков в Разград било свързано с предстоящи кадрови промени в ръководството на окръга.

Наред с положителните и по-лоялните оценки чрез агентурния апарат са деловени и изказвания с относителна или явна негативна насоченост.

В националистически и изселнически настроените среди се говори, че посещението на др. Т. Живков в Разград било неочаквано и изненадващо, но благодарение на него щели да настъпят "положителни" изменения в положението на населението с възстановени имена, защото той искал да придобие лични впечатления за настроеността и живота в окръга и само той можел да разреши изселване или възвръщане на имената.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

5

116

Лице от средите с възстановени имена с много близки роднински връзки в Турция коментирало, че трябва да се работи, "като че ли 200 години ще живеем в тази страна, но това не трябва да ни пречи да смятаме, че е предстоящо ново изселване. Политиката е политика, защото бива много променлива".

Националистически настроени лица от с. Самуил, Разградски окръг, след като се информирали за изказването на др. Т. Живков, реагирали отрицателно и считали, че не бивало пред такава аудитория да се правят оценки на турски ръководни дейци и да се разобличават по такъв начин.

Особено характерни са изказванията и оценките, направени от отделни интелегенти.

, 60-годишен, с възстановено име, учител в с. Самуил, Разградски окръг, обект на оперативна разработка, изразил недоволството си, че във вестник "Ново Лудогорие" е отразено бегло изказването на др. Т. Живков при срещата му с актива на окръга. Очаквал това с подробности да стане достояние на комунистите и сдружените земеделци на специални закрити събрания. Казал, че след предишното идване на др. Т. Живков в окръга започнало мероприятия по възстановяването на имената, а след сегашното му идване не била изключена възможността да бъдат проведени други мероприятия. По-конкретно имал предвид евентуално връщане на старите имена.

, 30-годишен, с възстановено име, лекар в районната болница в гр. Исперих, националистически настроен, коментирал, че посещението на

др. Т. Живков в окръга било свързано с годишнината от преименуването. Дошъл да се убеди лично как стоят нещата, защото бил критикуван по този въпрос от др. М. Горбачов.

очаквал на предстоящия партиен конгрес промени както в кадрово отношение, така и по отношение на политиката спрямо малцинствата, т.е. разрешаване на изселване или възвръщане на турските имена и други.

от гр. Исперих, 36-годишен, с възстановено име, на работа в АПК, коментирал, че посещението на др. Т. Живков в окръга било направено демонстративно, за да покаже пред световната общественост колко нормално е положението в такъв район с преобладаващо население с възстановени имена и че тук нищо не може да се случи.

Сред отявлени националисти се изказвало съжаление, че по време на посещението на др. Т. Живков в окръга поради силната охрана нямало възможност някои луди глави да направят нещо, с което да покажат, че обстановката не е така спокойна, както изглежда, а съществува недоволство от смяната на имената.

Група националисти, водени на оперативни дела, признавали правотата на казаното от др. Т. Живков, но смятали, че хората трябва да го смятат за лъжа, защото не за пръв път това население било лъгано.

Националистически настроен член на БКП от с. Самуил, Разградски окръг, споделил, че след това изказване на др. Т. Живков, когато четял вестник "Работническо дело" или "Ново Лудогорие", първата му работа била да скъса сн-

Отделни враждебно-националистически настроени лица, оценявайки посещението и изявленията на др. Т. Живков считат, че засега това ще е последното му идване в окръга, тъй като на предстоящия XIII конгрес на партията се очаквали сериозни промени в партийния и държавния апарат в НРБ, след които щяло да се решава дали да има изселване или възвръщане на старите имена.

Характерно за оперативната обстановка в окръга за момента е, че под въздействие на турската и западната пропаганда, на слуховете за очаквана намеса отвън с оглед възвръщането на старите имена и за изселване до голяма степен се затруднява развитието на възродителния процес. От друга страна, разпространяваните под влияние на враждебните радиостанции и "прогнози" за евентуални кадрови промени в партийния и държавния апарат след XIII конгрес на БКП създават нездрави настроения сред част от населението с възстановени имена.

За преодоляване на тази обстановка под ръководството на Окръжния комитет на БКП органите на Министерството на вътрешните работи провеждат активни агентурно-оперативни мероприятия за своевременно долавяне и пресичане на враждебно-престъпни прояви, негативни коментарии и оценки.

Посещението на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НР България другаря Тодор Живков в Разградски окръг, неговата среща с актива и постановките му във връзка с възродителния процес оказ-

10 121

ват определено положително влияние върху обстановката
сред населението с възстановени имена от окръга и осо-
бено върху настроенията на колебаещата се част от него.

Отп. в 3 екз.

№ 1 - Т. Живков

№ 2 - памет

№ 3 - к.д.

Размножена в 2 1 екм.

№ 4 - М. Балев

Изп.: Пр.Тодорова, М.Радичков

Нап.: Д.Христова-258

05.02.1986 г.

МИНИСТЪР:

/Д. Стоянов/

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : *[Signature]*

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ТЕЛЕГРАМА НР.89/1268
ЗА ПОД.72000 МВР
КОПИЯ: 72200,72400,72800
ОТ ОУ МВР-Г А Б Р О В О
200 07 02 17.45

С Е К Р Е Т Н А I

МИНИСТЕРСТВО на СВЪР. РАБОТИ
ВЪВЕД. ПОД. ПОД. ПОД.
В. № 3916, 14.1.1986г.

ПРЕЗ ИЗТЕКЛАТА СЕДМИЦА ОПЕРАТИВНАТА ОБСТАНОВКА В ОКРЪГА СЕ ЗАПАЗИ
ОТНОСИТЕЛНО СПОКОЙНА.

ПРИ ДОБЪР ОБЩЕСТВЕН РЕД И ВИСОКА ПОЛИТИЧЕСКА АКТИВНОСТ СЕ ПРО-
ВЕДОХА ОТЧЕТНО- ИЗБОРНИТЕ КОНФЕРЕНЦИИ НА ОБЩИНСКИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИ-
ЗАЦИИ.

ПО ДАННИ НА НАШ АГЕНТ НА 19.01.1986 Г. В ГР. ДРЯНОВО В ДОМА НА
, НА 40 ГОДИНИ, БЪЛГАРСКА ГРАЖДАНКА С ВЪЗСТАНОВЕВ
ИМЕ БИЛО ИЗВЪРШЕНО КРЪШАВАНЕ НА ДЕТЕ С ТУРСКО- АРАВСКО ИМЕ. ЗА РАЗ-
ШИРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ПО СЛУЧАЯ СА ПОСТАВЕНИ ЗАДАЧИ НА ДРУГИ
АГЕНТИ, СЛЕД КОЕТО ЩЕ СЕ ВЪЕМЕ ОТНОШЕНИЕ.
В РЕЗУЛТАТ НА ПРОВЕДЕНИТЕ МЕРОПРИЯТИЯ СЕ ПОТВЪРДИХА ДАННИТЕ ЧЕ
ЛИЦЕТО НА 24 ГОД. ОТ С. ЯБЪЛКОВЕЦ, КЪРДЖАЛИНСКИ
ОКРЪГ, СЕКЦИОНЕН МАЙСТОР ВЪВ "ВТК" Г. ГЕНЕВ" ГР. ГАБРОВО ОТПРА-
ВЯЛ ЗАПЛАХИ И ЗАКАНИ ЗА САМОРАЗПРАВА С ОКАЧЕСТВИТЕЛКАТА, КЪДЕТО
РАБОТИЛ, ЗА КОЕТО ВИ УВЕДОМИХМЕ С ТЛГ. НР.1042/31.01.1986Г.
ПРОЯВИТЕ НА СА ДОКУМЕНТИРАНИ И СПРЯМО НЕГО ЩЕ БЪДЕ ВЪЕТО
ОТНОШЕНИЕ.

ПО М "ВИХРЕН" Е ПРИХВАНАТО ПИСМО ДО ДИРЕКТОРА НА ДЕТСКА ГРА-
ДИНА " Г. ПАЛАУЗОВА" - ГАБРОВО СЪС СЛЕДНОТО СЪДЪРЖАНИЕ:

ДИРЕКТОРКА СЛАВОВА
НАШИ САВЕТ ЕТЕ ОСАДИ НА СМЪРТ. АКО ЗА СРОК 3 ДЕНА НЕ ДАВАШ МОЛБА И
ДА ПУШАШ ТОС ГРАДИНА ТИ ЩЕ БЪДЕ УБИТ.
ТИ МРАСЕН БЪЛГАРКО, МИСЛИ СИ ДОБРЕ ИЛИ ГРАДИНА ЛИ СМАРТА.
ЩЕ БИДИШ КАКВО ЗНАЕ НОВИ БЪЛГАРИ.

ААХ, НАЙМИ,КАЗИМ, ЮСМИН, ХАЙРАДИН

ЧАКАМЕ 3 ДЕН.

ПО ПОВОД НА ТОВА ПИСМО Е ЗАВЕДЕНА АНОНИМНА ПРЕПИСКА И СЕ
ПРОВЕЖДАТ МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ИЗДИРВАНЕ АВТОРА НА ПИСМОТО.

ПРИХВАНАТО Е И ПИСМО, ПУСНАТО В ГР. ГАБРОВО, АДРЕСИРАНО ДО
РЕДАКЦИЯТА НА В. " РАБОТНИЧЕСКО ДЕЛО", С ВРАЖЕСКО СЪДЪРЖАНИЕ.
ОСВЕН ТОВА Е ПАСЕЧЕНО ДРУГО ПИСМО АДРЕСИРАНО ДО ПОСОЛСТВОТО НА СССР В
СОФИЯ СЪС СЪЩИЯ ПОЧЕРК.

ПРОВЕЖДАТ СЕ МЕРОПРИЯТИЯ ЗА РАСКРИВАНЕ АНОНИМНИЯ АВТОР.

И ПО ЛИНИЯ НА НМ СА ПОЛУЧЕНИ ДВА СИГНАЛА ЗА НЕЗАКОННО ПРИТЕЖАВАНЕ
НА ОРЪЖИЕ И ВЪРИВНИ ВЕЩЕСТВА.:

- ЗА ЛИЦЕТО НА 23 ГОД. ОТ ГР. ГАБРОВО,
РАБОТНИК В ХЛЕБОЗАВОДА, ЧЕ ПРИТЕЖАВА ЧЕЗАКОННО АРТИЛЕРИЙСКИ ГРЪМ
И КАПСУЛ ДЕТОНАТОРИ.

- И ЗА ЛИЦЕТО НА 24 ГОД. ОТ ГРАД
ГАБРОВО, СЕРВИТЪОР, ЧЕ ПРИТЕЖАВА 840 БРОЯ 7,62ММ ПАТРОНИ КОИТО БИЛ
ОТКРАДНАЛ ПО ВРЕМЕ НА ВОЗНИШКАТА СИ СЛУЖБА В ГР. ЕЛХОВО.

ПРОВЕЖДАТ СЕ МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ИЗЯСНЯВАНЕ НА СИГНАЛИТЕ И ИЗЕМВАНЕ
НА ВЪРИВНИТЕ ВЕЩЕСТВЕ И БОЕПРИПАСИТЕ. ПРОВЕРЯВА СЕ АЛИЗИТО И ЕВЕН-
ТУАЛНАТА УМ СЪПРИЧАСТНОСТ КЪМ ДИВЕРСИОННО- ТЕРОРИСТИЧНИТЕ АКТОВЕ.
ПРЕЗ СЕДМИЦАТА НОВИ ВЕРБОВКИ ПО ЛИНИЯ НА БОРБАТА С ТЕРОРА И
ПРОТУРСКИЯ НАЦИОНАЛИЗЪМ НЕ СА ПРАВЕНИ.

НАЧАЛНИК ОУ МВР-ГАБРОВО
ПОДПОЛКОВНИК:/ Ц. ТОТЕВ/

ПРЕДАЛ: ДИМИТРОВ
ПРИЕЛИ: СТТРС .А

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО!

167

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

№ 148 Екз. № 3
172 1986 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Коментарии и оценки по повод Декларацията на БТА от 10 февруари 1986 г.

Анализът на постъпилата в органите на МВР информация показва, че разпространената от БТА Декларация за опитите на турското правителство да инспирира враждебна по отношение на НР България кампания се оказва неочаквана както за официалните власти в Турция, така и за основната част от населението с възстановени имена в нашата страна.

Липсата на определено отношение по този въпрос на правителството възпира турските средства за масова информа-

ция от коментари и оценки на Декларацията.

По данни на органите на МВР турското Министерство на външните работи следвало линия на ограничаване разгласяването на Декларацията. Тя се оценявала като нов етап на изостряне на двустранните отношения, във връзка с което турското правителство възнамерявало да предприеме още по-енергични действия за дискредитиране на НР България пред световната общественост.

След няколкодневно затишие започнаха да постъпват данни, че в най-скоро време антибългарската кампания ще стане една от основните теми на турските средства за масова информация. Ускорява се снимането на филма за българските бегълци, който ще бъде излъчен по турската телевизия. Активно се подготвят за публикуване и поредица от материали за "терора върху българските турци – държавна политика на България". Като се има пред вид обстоятелството, че авторът на тези материали е известен с връзките си с турските специални служби, може да се очаква, че публикациите ще бъдат пропагандно мероприятие, подготвено със съдействието на МИТ.

До настоящия момент Декларацията на БТА не предизвика особено остри коментари и оценки сред населението в нашата страна.

Преобладава нейното позитивно приемане. Счита се, че тя дава достоен отпор на клеветническата кампания на

турското правителство. Сред редица слоеве от населението Декларацията се свързва с категоричната линия за необратимостта на възродителния процес и че това е вътрешен въпрос на нашата страна.

Положително въздействие върху населението с възстановени имена в Силистренски окръг оказват публикуваните във в. "Силистренска трибуна" оценка на Декларацията от местни активисти.

Работници с възстановени имена от СКЦМ "Д.Благоев" – Пловдив изразили становище, че турското правителство няма никакви основания да предявява претенции по въпроса за възстановяване на техните имена. Те са считали за чисти българи.

Лица с възстановени имена от Хасковски окръг също приемат Декларацията като ново потвърждение на решимостта на БКП да утвърждава възродителния процес.

Учител от с.Чепинци, Смолянски окръг, заявил, че нашето правителство трябвало много по-рано да даде такъв официален отпор на турските клевети и инсинуации.

Сред част от населението с възстановени имена в Толбухински, Шуменски, Разградски, Кърджалийски и други окръзи с удовлетворение се коментира, че и чрез Декларацията се утвърждава тяхното право да изповядват мюсюлманската си религия.

Доловени са и отделни негативни коментари и критични оценки.

Националистически настроени лица с възстановени имена от Разградски окръг характеризирали Декларацията като ход на българското правителство да докаже на световното обществено мнение, че възродителният процес е вътрешен въпрос на НР България.

Сред лица от Плевенски и някои други окръзи се коментира, че Декларацията отразявала затрудненията на българското правителство от постоянния външнополитически натиск на Турция.

Бивш секретар на ДКМС в с.Чернолик, Силистренски окръг, иронично заявил, че както българската, така и турската страна се надпреварвали да вършат пропаганда, но въпросът на "преименуваните" оставал нерешен.

В Сливенски, Шуменски, Разградски и в други окръзи се разпространява слух, че скоро щели да бъдат върнати турските имена, тъй като в Декларацията е посочено, че всеки има право свободно да избира своето име. Коментирало се, че вече отделни лица са подали молби за възстановяване на старите им имена.

Редица лица с явна националистическа насоченост изразяват несъгласие с текста на Декларацията. Основните им коментарии са свързани с отричане достоверността на постановката за доброволно възстановяване на имената и религиозната свобода на мюсюлманското население.

В Окръжното управление на МВР – Пловдив е прехванато анонимно писмо, адресирано до редакцията на в."Работническо дело" и подписано от "група турски граждани от

НРБ". В остър негативен тон се изразява несъгласие с Декларацията, като се твърди, че всичко в нея е "измислено и противоречи на истината". Възстановяването на имената се оначествява като "гнусно и позорно дело", а текстът на Декларацията съдържа "клевети и фалшификации", с които българското правителство искало да прикрие "потъпкването на правата на турското население".

В подобен тон коментирали Декларацията миньори от рудник "Ерма река" – Горубсо, а пенсионер от Смолян, обект на органите на МВР пред свои близки заявил, че тя е "чиста лъжа", че "затворите били пълни и всички знаели как са сменени имената".

Отделни злостни националистически коментари са доловени също в Толбухински, Търговишки, Кърджалийски, Хасковски и някои други окръзи. Всички лица са установени. Провеждат се мероприятия за пълно документиране на престъпната им дейност, след което ще бъде взето отношение.

Органите на МВР продължават своята активна агентурно-оперативна работа за своевременно долавяне и пресичане на остри коментари и враждебно-престъпни прояви.

Отп. в 3 екз.

№ 1 – Т.Живков

№ 2 – памет

№ 3 – кд

Изп.: М.Радичков

Нап.: Сл.Атанасова-324

17.02.1986 г.

МИНИСТЪР: /и/

/Д. Стоянов/

Формализацията в 2 екз

✓ З. Филинов

5 М.Балев

М В Р
ОБЩЕСТВЕН ПОЛИТИЧЕСКИ ГИР
№ 88 Е
26.01 86
1000 —

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Секретно!

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ПЛЕН. ИНФ. ОРГ. УЧИНЕ
Вл. № 5916 от 3.03.10.86

НОВИ МОМЕНТИ В ОПЕРАТИВНАТА ОБСТАНОВКА, СВЪРЗАНА С ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС

Измина една година от началото на провеждането на възродителния процес. Възстановяването на българските имена на турцизираното население е акт с голямо историческо значение. Консолидирането на българската нация е един от върховете на априлската линия на партията.

Оценката на ПБ на ЦК на БКП за провеждането на процеса е положителна. Такава е и оценката за охранителните мероприятия, които органите на МВР провелиха по време на възстановяване на имената.

Под ръководството на ЦК на БКП продължават мероприятията за утвърждаване резултатите и по-нататъшното развитие на възродителния процес. Голяма част от гражданите, възстановили българските си имена, правилно оценяват неговия смисъл и активно съдействуват за по-нататъшното изпълнение на партийните решения. Макар и бавно, но се налага общуването на български език и с новите имена. В училищата се говори на български език, провеждат се български ритуали и постепенно се формира българско национално съзнание в учащата се младеж.

Голяма част от населението с възстановени имена се стреми към трайно устройване. Активизира се строителството на нови жилищни домове, закупуването на мебели и включването в отглеждането на едър добитък.

Ислямското духовенство не само че не пречеше, но в мюзинството си активно подпомогна провеждането на възродителния процес. Увеличава се броят на слушателите, учителите, лекарите и др., които подкрепят партийните мероприятия и на дело съдействуват за по-нататъшното развитие и укрепване на възродителния процес.

В провеждането на възродителния процес съществуват и редица тревожни факти и явления.

В районите, където живеят компактни маси население с възстановени имена, се чувства разделение. От една страна са гражданите, които подкрепят възродителния процес, а от друга тези с протурски националистически възгледи, противници на процеса. Те по различни начини се стремят да пречат. Не престава разпространяването на листовки с вражеско съдържание и клеветнически слухове по адрес на нашата страна. Отправят се закани за саморазправа към общественици и активисти с възстановени имена. С действията си протурските националисти се стремят да формират чувство за виновност пред "Аллаха" в гражданите, които подпомагат възродителния процес. Наричат ги ролоотстъпници и вероотстъпници. Разпространяват се провокационни слухове за изселване в Турция и възвръщане на турско-арабските имена.

В някои райони се демонстрира религиозност. Джамии-те се посещават от жени и малежи. Поят се шалвари и се засилва провеждането на турски ритуали. Сюнетчийството продължава. Обръзват лицата си и някои, които заемат различни длъжности в държавния апарат. Една част от тях проявяват двуличие.

При извършването на някои от участниците в разкритите и обезвредени националистически групи бе намерено оръжие и взривни материали.

В последните месеци антибългаризмът се превръща в държавна политика на Турция. Правят се ежедневни опити за

засилване натиска срещу нашата страна, като се използват различни средства и сили. Президентът на Турция Кенан Еврен се ангажира с антибългарски изявления при посещенията си в Пакистан, Египет и други арабски страни. Рязко нарасна броят на материалите с антибългарско съдържание в различните печатни органи. Клеветническите и провокационни радиопредавания срещу ИРБ достигнаха 16 часа в леноношие. В организирането на разюзданата кампания срещу България Турция търси помощта и участието на САЩ и НАТО.

Създадена е организация и се използва научният потенциал на страната за доказване етническият произход на "турците" в България. Постигната е договореност написаните пасквили да се изпратят на различните центрове и мюсюлмански организации и държави, за да се използват в антибългарската кампания.

Излезна книгата на Шонсу "Цветята растат". По нея ще се прави филм. Във всички материали се пише за турско малцинство в България и се призовават към бунт и въоръжена борба срещу възродителния процес.

Поддържани от турското правителство, под егидата на ИРУ се създават центрове за терор срещу България. Беше направен опит да бъде взривено представителството на българската авиокомпания в Амстердам.

С помощта на ИРУ, САЩ и НАТО се създава поток от материали срещу България. Дружеството за "културна солидарност" с "турците" в България призовава открито за сформирание на бойни групи и създаване съпротивително движение в България. Възложено е на турските органи за сигурност да издирват подходящи хора из средите на преди изселените от България "турци", на които да се възложат диверсионни задачи.

11

4

Засилва се интересът на мюсюлмanskите страни към възродителния процес. Някои техни представители се стремят да събират негативни материали и да формират отрицателно мнение и враждебно отношение в своите правителства към възродителния процес в България.

Илейната платформа на антибългаризма е "турците" в България са били и си остават част от турската нация. Независимо от големия натиск и разгърнатата кампания не на всякъде се приемат клеветническите нападки и не успяват да формират това мнение, което искат. Така например в декларацията, приета от организацията "Ислямски конгрес" не се говори за турско малцинство, а за ислямско малцинство

Българското правителство излезе с декларация по въпросите на антибългаризма и възродителния процес. Там много ясно е казано, че никой не може да пречи на българските граждани да използват правото си, дадено им от Конституцията, да си избират и сменят имената. Възстановяването на българските имена е наша вътрешна работа и не засяга интересите на други страни и народи. Никой не пречи на вероизповеданието на гражданите-мюсюлмани. Те се ползват със статута на православните, католиците, протестантите и другите религиозни групи. Свободата на вероизповеданието е гарантирана от Конституцията.

От всички служители на МВР трябва да се разбере, че на настоящия етап борбата против тероризма и борбата за създаване условия за по-нататъшно развитие на възродителния процес са двете главни направления в нашата работа. Нужно е да се вземат сериозни мерки срещу противниците на възродителния процес, като се използват в пълен обем правата, които са дадени на НМ от закона.

В цялостната дейност да се проявява висока бдителност, професионална компетентност, деловитост и класово-партиен подход. Всички случаи на безлействие с власт, грубо и некултурно отношение към гражданите да се разглеждат и санкционират съгласно уставите.

Задачите, които произтичат от усложнената оперативна и международна обстановка, налагат да се засили възпитателната работа сред личния състав. Да се повиши възискателността на единоначалниците от всички степени и се създадат условия всеки служител да даде своя принос за постоянно посрещане на XIII партийен конгрес.

УПВ - ДНМ

Написано в 1 екз.

№ 1 - УПВ

Изпълнител: Безовски

Написала: Т.Николова - 33

София, 24.02.1986 г.

Доразмножено в 35 екз.

и изпратено по списък.

СИГНАЛНА ЗАПИСКА

относно: Нова книга против България, отпечатана в Турция

Тия дни в Турция беше пусната в продажба книгата на Билял Шимшир "Българските турци". Билял Шимшир е изселник от България, един от активните националисти, автор на няколко книги, междо които голямото двутомно издание за изселванията от България в Турция. От няколко години е професор. В момента е посланик на Република Турция в Албания.

В последната си книга "Българските турци" /403 стр./ Шимшир разглежда положението на наши сънародници от 1878 до 1935 г. Използувал е много статистически данни; позовава се на архивни документи, решения, постановления; приложил е и илюстративен снимков материал.

Книгата се състои от пет глави и заключение.

ГЛАВА I "Общ поглед върху турците в България". Тук ~~имам~~ правят впечатление следните твърдения по линията на териториалните претенции: "През XIX в. българските турци са населявали Дунавския и Одринския вилаети от територията на Турция... В следствие на Руско-турската война и Берлинския договор, върху територията на Софийския, Видинския, Русенския, Търновския и Варненския санджаки от Дунавския вилает, е сформирано Княжество България".

"През 1912-1913 г., в края на Балканската война, България прибавя към територията си следните 9 турски околии: Кърджали, Егридере /Ардино/, Кушукавак /Крумовград/, Даръдере/Златоград/, Мъстанлъ /Момчилград/, Ортакъой /Ивайловград/, Дъовлен /Девин/, Пашмакль /Смолян/ и Неврокоп /Гоце Делчев/. Населението на тези области беше 90 % турци". /с. 17/

В. нашите икономически

2. 97

До 9.IX. 1944 г. социално-икономическият и политическият живот на турците в България е затворен и успява да запази своята относителна самостоятелност. От 1944 г. нататък новият "комунистически режим" си поставя за цел ликвидирането на "традиционната турска култура в България". Според новите икономически отношения властта започва да иззема имотите на турците.

ГЛАВА II - "Образователната система на турците в България по време на Княжеството - 1878 - 1908 г." Туж Б. Шимшир акцентува

върху следните няколко момента: 1. Полагане основите на турското образование в Княжество България; 2. Състояние на турските училища и преподавателски състав; 3. Турските училища и българските власти - цитирани са законодателни текстове, които регулират правовата основа на турските училища в Княжеството; 4. Турско образование в Княжество България и местното "турско" население. *и тук акцентува* Шимшир обяснява, че "тукашните турци" се считали за поданици на турската държава и държали тяхното образование да запази турския си характер.

в. 98

ГЛАВА III - "Турското малцинство и неговите учреждения в Царство България."
 В тази глава Шимшир изрежда всички културно-просветни и обществени организации на "турците" в България от 1908 до 1944 г. Някои от организациите носят ~~отлично~~ ^{подготвя се, че} националистически характер и ~~са~~ са били ръководени от кемалистка Турция. Например: Съюз на турските учители, Спортна организация "Туран". Отделен параграф е отделен на Националния конгрес /националистическо събрание, организирано от горните две организации през 1929 г./, цитирани са неговите решения. Шимшир поднася сведения за организацията на религиозното образование по онова време - рюшдийета, духовно училище "Нювваб", шериатски съдилища, ~~училищни настоятелства~~ ^{училищни настоятелства} и пр. Засегната е също ~~така~~ ^и т.нар. Революция в писмеността, т.е. ~~процеса~~ ^{процеса} ~~на~~ ^{на} ~~разпространението~~ ^{на} латинската азбука сред ~~мюсюлманското~~ ^{туркско-} населението в България. В тази глава турският автор се стреми да представи културно-просветния и обществен живот на "турците" в България като неделима част от културните процеси и идейни тенденции в кемалистка Турция.

ГЛАВА IV - "Засяга промените, които настъпват в живота на "турците", след смяната на "политическия режим в България". ^{"Турското малцинство в България по време на Народната република"}
 Този въпрос се развива последователно в следния ред: 1. Превръщане на турските училища в държавни; 2. Изготвяне на нови учебници и поставяне на "турското образование на социалистически ~~реши~~ ^{основе}"; 3. Обединяване на турските училища с българските.

В тази глава Шимшир с много цифров материал се спира на изселническия въпрос, привежда данни от преброяванията в България, посочвайки броя на "турците" през различните години.

Два параграфа са отделени на културния и обществен живот на турците в "комунистическа България": "Местна турска литература и изкуство в България" и "Турският печат в България".

Изложението в тази глава е конструирано върху ^{като и в цялата книга} ~~принципа~~ ^{принципа}: "От

4.99

(до 1944 г.)

тежкото, но търпимо положение, към непосилния натиск и ~~нежелания~~ ^{при използването на} пря
кото насилие. Глава IV завършва с параграфа: "Последният удар на

българите: насилствена смяна на турските имена".

и Положението на
българските турци
с оглед на меж-
дународните и
междуправител-
ствени договори.

ГЛАВА IV ^{в тази глава} ~~на Шимшир~~ ^{е да докаже}

е да докаже посредством тек-
стове от двустранни и международни договори и спогодби гарантира-
ния малцинствен статут на "турците в България". Авторът цитира тек-
стове от: Берлинския договор/1878 г./, Истанбулския протокол /1909г
Мирния договор между България и Османската империя от 1913 г.,
Ньойския договор /1919 г./, Договора за приятелство между България
и Турция от 1925 г., Турско-българския договор за пребиваване /1925
г./, Мирния договор с България /1944 г./, Документи за правата на
човека, подписани от България в периода 1945-1975 г. Накрая са ци-
тирани извадки от Спогодбата за изселване /1968г./

В Заключението Шимшир прави преглед на българската полити-
ка спрямо "турците в България" и отсъжда, че "единственият изход
за тях е да се приберат в родното гнездо, ~~където~~ под крилото на
майката Родина". Турското правителство предложи изселване, но до
сега София не дава положителен отговор, ~~нищо Шимшир~~. Може би, ~~пре-~~
~~длага авторът~~, българските управници смятат, че са решили вопро-
са за турците в България веднъж за винаги. Но това е голяма истори-
ческа грешка и заблуждение за България, ~~за~~ ^{заклучава} Шимшир.

10.03.1986г.

На вх. № 8605/23.09.1985 г.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР - УПРАВЛЕНИЕ НА ДС
Вх. № 8476 от 14. IV. 1985

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 3121 Екс. 1
9.04.86 г.
6600-КЪРДНАЛИ

ф. Младенев

ДО
НАЧАЛНИКА НА
ПОД. 72400-09 МВР
С О Ф И Я
На рег. № 12363/1985 год.

ОТНОСНО: Вземите мерки за оказване на положително влияние
върху българските спортисти с възстановени имена
в Кърджалийски окръг

В Кърджалийски окръг броя на проекто-националните състеза-
тели с възстановени имена е 6 души от два вида спорт - вдигане на
тежести и борба.

За изпълнение на мероприятията залегнали в плана утвърден
от др. ШОПОВ за оказване на положително влияние върху спортистите
с възстановени имена ръководството на ДФС "Арда" проведе мероприя-
тия които се заключават в следното:

- Проведе се среща с първият секретар на ОК на БКП др.
ГЕОРГИ ТАНЕВ с з.м.с. НАУМ ШАЛАМАНОВ, след завръщането му от тур-
нира за световната купа в Страсбург. Срещата бе отразена в окръж-
ният ежедневник на в-к "Нов живот".

Поместено бе във в-к "Нов живот" изказаната благодарност
от НАУМ ШАЛАМАНОВ за грижите на Партията за развитието на спорта
в нашият окръг.

Проведени бяха и други срещи между отборите по вдигане на
тежести и борба с младежки трудови колективи от заводите в окръж-
ният град, а също така и със ученически колективи.

КРДОПБГДСРСБНА 8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : [Подпис]

2233

2

- Сред състезателите от проекто националните отбори ОУ не разполага с агентура. Обезпечават се от ДЛ от средите на тренинговските щабове. До този момент не разполагаме с данни за националистически изказвания или намерения за невъзвръщанство.

- През 1985 година отборите по вдигане на тежести и борба излизаха в чужбина, съответно в Полша и Унгария. Същите бяха придружени и от ОР от ОУ на МВР. По време на пребиваването зад граница състезателите са се държали коректно.

Отпечатано в 2 екз.

№ 1 - У-ние 06, 09 ДС

№ 2 - ЛД 4788

Изп. Ст. Парушев

Нап. К. Иванова - 2080

08.04.1986 година

гр. Кърджали

Ген. майор Кадирев/

Доразпратено в 1 екз. М.Л. Н.Ш.Панайков
отпечатано 02

КРДОПБГДСРБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>Велич</i>	

10

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО!

Министерство на вътрешни работи
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. У-НИИ
Рег. № 1-3024 Екз. № 18
9.04.1986 г.
СОФИЯ

"ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ"

бр. 3/86 г.

не мит светли

(к/в гл. св. инауг.)
С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

у (к/в) водна - Политиката на Турция в района на ср
Балканите 5 57 л.

(8 п. гл. св.)
[НАСТЪПАТЕЛНА ОПЕРАТИВНА РАБОТА]
[СРЕЩУ ПОДРИВНАТА ДЕЙНОСТ НА ПРОТИВНИКА]
(к/в гл.) (к/в гл.)
Полк. А. Кънев и майор Й. Димитров -
Работата на БГУ - ДС, Софийското градско и окръжните уп-
равления на МВР по посетилите страната бегълци и невъз-
вращенци през 1985 г. ~~Маш 12 1218/86~~ / 32 л.

(к/в гл.)
Кап. П. Величков - Разкрит диверсионен акт 34
/Обзор/ 12 л.

(8 п. гл. св.)
ПРОБЛЕМИ НА ТЕОРИЯТА
(к/в гл.)
Н. Пенев - Мястото на разузнаването в неокон-
лониялната стратегия и политика на империализма 44 л.

(8 п. гл. св.)
[ПОДРИВНА ДЕЙНОСТ НА ПРОТИВНИКА]
~~ВЪНШНОПОЛИТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ~~
(к/в гл.)
Полк. В. Цолов - ~~Поддривната дейност на външ-~~
ния противник срещу възродителния процес в НРБ през първо-
то полугодие на 1986 година 58 л.

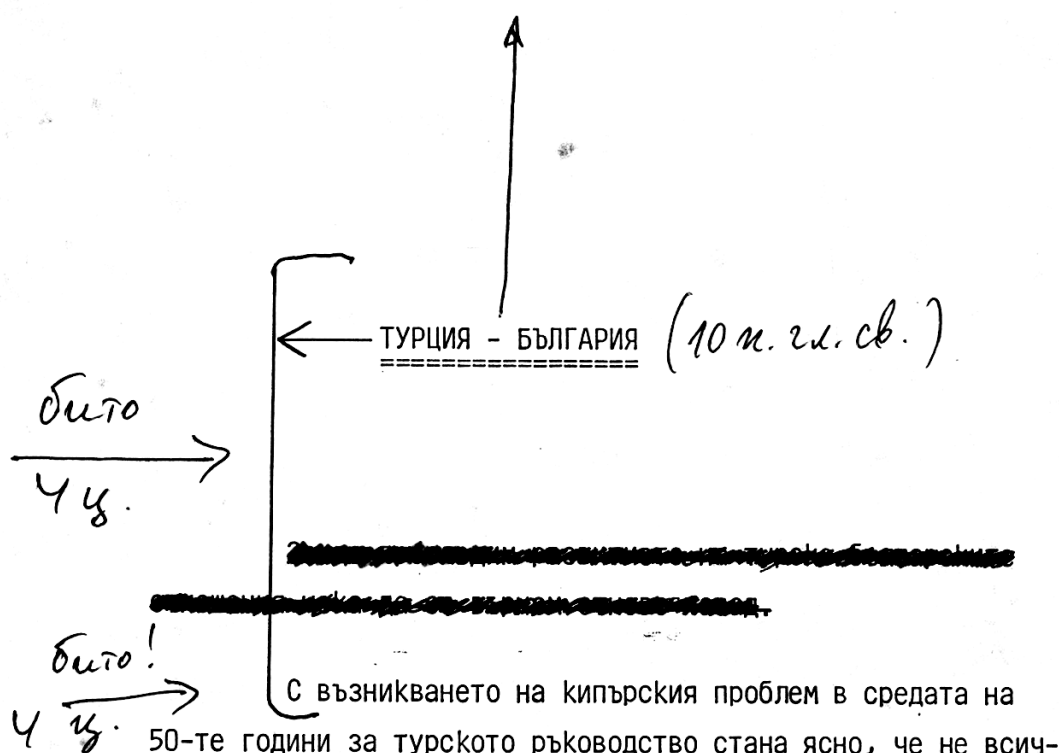
Битно!
Уц

(12 н. гл. св.)
ПОЛИТИКАТА НА ТУРЦИЯ^{2 3}
В РАЙОНА НА БАЛКАНИТЕ
← С А Щ - ТУРЦИЯ (10 н. гл. св.)

Един от факторите, определящи до голяма степен политиката на Турция към балканските страни, е политиката на САЩ към Турция. Това изисква, макар и на кратко, да се спрем на този въпрос.

Непосредствено след Втората световна война, по време на която Турция запази относителен неутралитет, управляващата турска буржоазия ориентира външнополитическия курс на страната към Запада. След идването на власт през 1950 г. на Демократическата партия на Баяр-Мендерес тази ориентация придоби още по-подчертан характер и завърши с приемането на Турция през 1952 г. за пълноправен член на Североатлантическия пакт. През 10-годишното управление на Демократическата партия (1950 - 1960 г.) външната политика на Турция постепенно изпадна под влиянието на атлантизма. От този период датира трайното политическо и военно настаняване на САЩ на турска територия. На настоящия етап САЩ и НАТО отреждат на Турция ролята на ^(К/б) "приоритетен стратегически партньор" и ~~на~~ преден плацдарм срещу социалистическите страни и антиимпериалистическите сили в Близкия и Средния изток. На територията на Турция е разположено американско тактическо ядрено оръжие (общото количество на носителите на ядрено оръжие ~~е~~ ^е 260 единици, а ядрените глави наброяват 500). При възникване на "кризисни ситуации" се предвижда в Турция да бъдат прехвърлени до 16 авиоескадрили на ВВС на САЩ, както и отдел-

(К/б)

50-те години за турското ръководство стана ясно, че не всички национални проблеми на Турция могат да се решат в рамките и с посредничеството на Североатлантическия блок. За каузата си по кипърския въпрос Турция се нуждаеше от подкрепата не само на САЩ и други страни от НАТО, но и на държави-членки на ООН, намиращи се извън сферата на НАТО. За тази цел турските правителства предприемаха различни инициативи за излизане от политическата изолация и за печелене на привърженици измежду страните от Азия и Африка, някои от които през този период получаваха своята национална независимост.

Ръководена от същите мотиви и под влияние на настъпилото след периода на студената война политическо разведряване в отношенията между държавите, Турция започна да активизира политиката си и в района на Балканите. Инициативите на Турция за подобряване на връзките с отделните балкански страни в ^{мнозин} ~~большинството~~ от случаите имаха подчертан антигръцки характер.

На този фон на турската външна политика в началото на 60-те години започват да се развиват по-активно и българо-турските отношения. Военният преврат от 27 май 1960 г. отстрани от власт Демократическата партия, която беше главен изразител на консервативните сили в Турция, и създаде условия за относително разведряване на политическия живот в страната. Конституцията от 1961 г. затвърди извършените политически промени и осигури известни права на демократичните и прогресивни сили в Турция. През 1964 г., за пръв път след Втората световна война, на посещение в НРБ пристигна турски министър. Впоследствие политическите контакти на различни нива зачестиха. Двете страни навлязоха в период на активен диалог по различни въпроси на двустранните отношения.

При всички първоначални политически контакти обаче турската страна непрестанно поставяше въпроса за "положението на турците" в НРБ и за решаване на изселническия въпрос като предварително условие за развитието на отношенията между двете страни и в останалите области. В резултат на постигнатото споразумение между двете страни в края на 1967 г. започнаха официални преговори за сключване на спогодба за частично из-

селване. В процеса на преговорите турската страна се стремеше на всяка цена да стесни кръга на категориите лица, които ще имат право да се изселват, да си осигури възможности за подбор на изселниците, да включи и българо-^{и ме -}мохамедани~~те~~ в категориите за изселване, да реши материалните и социалните ~~проб~~^{леми} на изселниците за сметка на НРБ. Спогодбата по този въпрос беше подписана през 1968 г. и действието ѝ продължи до 1978 г., през който период се изселиха около 130 хил. български граждани.

По време на преговорите и в процеса на изпълнението на Спогодбата турската страна стриктно се придържа^{ше} към трайната стратегическа линия на турската буржоазия за задържане на мюсюлманското население в НРБ и в другите съседни на Турция страни, за подхранване на изселнически настроения сред него, за съхраняване на турския елемент в неговия бит и култура с цел в подходящ момент това население да бъде използвано за реализиране на националистическите и пантюристички концепции на определени кръгове на турската буржоазия.

След изтичане на срока на Спогодбата турската страна, включително и по време на контакти на най-високо равнище, отхвърляше идеята за ново изселване, развиваше теорията, че мюсюлманското население в НРБ играело ролята на мост в отношенията между двете страни, че колкото по-добро било неговото положение, толкова по-добре щели да се развиват отношенията между двете държави и в останалите области.

~~След изтичане на срока на Спогодбата турската страна, включително и по време на контакти на най-високо равнище, отхвърляше идеята за ново изселване, развиваше теорията, че мюсюлманското население в НРБ играело ролята на мост в отношенията между двете страни, че колкото по-добро било неговото положение, толкова по-добре щели да се развиват отношенията между двете държави и в останалите области.~~

договорите и спогодбите, сключени между България и Турция,

~~сключени между България и Турция~~, Значителна част от ~~те~~ бяха подписани по време на управлението на Партията на справедливостта в Турция, начело със Сюлейман Демирел, т.е. в периода от 1965 до 1980 година. Въз основа на тези спогодби беше даден тласък на развитието на двустранните отношения в много области.

Задоволително се развиваха икономическите и търговските връзки между двете страни, независимо че поради някои субективни и обективни причини това развитие не запълваше рамките на постигнатите договорености.

По инициатива на Турция, на базата на взаимната изгода, беше постигнато споразумение за свързване на електроенергийните системи на двете страни и в продължение на няколко години НРБ продаваше ~~електроенергия~~ електроенергия на Турция.

Още в края на 50-те години беше извършена нова демаркация на границата, в резултат на която единствено спорни елементи от нея останаха височината "Дряновец" и устието на р. Резовска на Черно море.

Режимът на височината "Дряновец", установен след Първата световна война, забраняваше на НРБ да извършва каквато и да било дейност на тази височина - суверенна част на българската територия. Този режим беше премахнат едва през 1982 г. по време на посещението на К. Еврен в нашата страна. По този начин сега висящ остава само въпросът за демаркация-

та на границата в устието на р. Резовска.

По задоволителен начин бяха решени проблемите с транзитното преминаване на стоки и пътници през територията на двете страни, като премахването на таксите за визи беше обвързано с премахването на таксите за транспорт на стоки.

През този близо 20-годишен период нормално се развиваха културните и спортните връзки между двете страни. При уточняването на двугодишните програми за културен обмен обаче турската страна винаги настояваше за включването на такива мероприятия, които по нейна преценка ще съдействуват за формиране и поддържане на протурско национално съзнание сред българските мюсюлмани.

Израз на възходящото развитие на двустранните отношения и политическа основа за по-нататъшното им усъвършенстване представляваше Декларацията за принципите на добросъседство и сътрудничество между двете страни, подписана през декември 1975 г. Чрез нея Турция и България се задължават да спазват принципите на "суверенно равенство, зачитане на правата, присъщи на суверенитета, неупотреба на сила или на заплаха със сила, неприкосновеност на границите, териториална цялост на държавите, мирно уреждане на споровете, ненамеса във вътрешните работи..." и т.н. Чрез тази декларация двете страни потвърждават общата си воля да развиват икономическите връзки помежду си, да поддържат мира в света и да насърчават процеса на разведряване в международните отношения, да се борят за общо и пълно разоръжаване, да си сътрудничат в рам-

13

14

ките на международните организации и на международните конференции.

През целия период след подписването на тази декларация в отношенията си с Турция Народна република България строго се придържаше към принципите на декларацията, които са и принципи на международното право.

От началото на 1985 г. обаче, използвайки като претекст осъществявания възродителен процес в НРБ, турската страна започна грубо да погазва приетите от нея принципи, фигуриращи в Декларацията за добросъседство и сътрудничество. Както бе подчертано в една от поредните български декларации по този повод, турската страна с лека ръка разпилява онова политическо наследство в двустранните отношения, което беше постигнато чрез усилията на правителства и държавници в продължение на дълги години. С изключение на някои аспекти на икономическите връзки, на практика сегашното турско правителство преустанови действието на всички съществуващи спогодби между двете страни. В отношенията си с НРБ то се върна отново към периода на студената война. В стремежа си да диктува на нашата страна поведение, отговарящо на неговите националистически и пантюркистки възделения, то не подбира методи и средства. Възприетият антибългарски курс на турското правителство намира израз в няколко направления:

(к/б/)

(к/б/)

Във вътрешен план първоначално беше задействуван печатът, който вече втора година продължава да публикува материали с остро антибългарско съдържание. Постепенно в кам-

панията се включиха специализирани издателства, информационни агенции, радиото и телевизията. Една част от публикуваните и разпространяваните от тях материали са турски фабрики, а друга част се препечатват от чуждестранни издания, които в много случаи са публикували тези материали по внушение и с финансово участие на Турция.

Активна дейност в антибългарската кампания развиват изселническите организации, които по различни поводи организират демонстрации, полагат черни венци пред българските представителства в Турция и западни страни, изготвят списъци на български граждани, "репресирани" в НРБ, събират "документация за зверствата" в България, която изпращат до различни международни организации.

В антибългарската кампания се включиха политици и държавници от различен ранг, включително президентът, министър-председателят, председателят на парламента, лидери на политически партии.

Отчитайки въздействието на радиопропагандата върху мюсюлманите в НРБ, турската страна засили и ориентира емисиите на радиостанцията "Гласът на Турция" изключително към "турските сънародници" в НРБ.

Мобилизиран беше научният потенциал на Турция в услуга на антибългарската пропаганда. В университетите в Анкара, Истанбул, Одрин, Коня и Йзмир бяха проведени псевдонаучни семинари за изясняване на различни аспекти от миналото и настоящо "турско" присъствие в България. Учебниците по геогра-

фия и история се преработват в антибългарски дух. През ~~не~~^{тази} ~~отопшата~~ година се подготвя издаването на повече от 20 заглавия на книги, в които в исторически план ~~ще~~^{се} доказва произхода ~~на~~^{ът} "турците" в НРБ. Тези издания ще бъдат разпратени на около 350 научни центрове и библиотеки в различни страни.

Управляващите кръгове полагат усилия чрез печата, радиото, телевизията широко да пропагандират всички антибългарски прояви за създаване на психоза сред турската общественост против НРБ.

(К/В) В двустранин план турското правителство провежда политика на натиск спрямо НРБ с цел българската страна да бъде въввлечена в преговори за ново изселване и за разглеждане на положението на "турците" в България. На практика Турция едностранно прекъсна политическите контакти с НРБ, като отмени проектираните посещения на различни нива и отказва провеждането на двустранни разговори, при които няма да се обсъжда въпросът за положението на "турците" в България и за ново изселване.

Последователно бяха преустановени спортните и културните връзки с НРБ.

Създаденото по вина на турската страна напрежение между България и Турция се отрази неблагоприятно и върху двустранните отношения в икономическата област. Независимо че представителите на деловите среди в Турция, водени от конкретните си интереси, бяха относително по-малко повлияни от

разгърнатата широкомащабна антибългарска кампания и призова за замразяване на отношенията с нашата страна във всички сфери, в това число и в икономическата, наложените ограничения над държавните стопански организации се отразиха неблагоприятно ^{върху} ~~за~~ износа на българска продукция, която традиционно е добре посрещана на турския пазар.

Отчитайки настроенията и влиянието на турския частен сектор, правителството на Йозал не наложи по административен път ограничителни мерки на частния бизнес в търговията с НРБ, благодарение на което нивото на стокообмена не спадна рязко и в значителна ^{степен} ~~у~~зависеше от активността и възможностите на българските външнотърговски организации /ВТО/, техните партньори в Турция и работата на търговско-икономическите служби в Анкара и Истанбул. От наша страна бяха положени големи усилия за запазване равнището на търговско-икономическите връзки с Турция, в резултат на което двустранните отношения с крупните холдинги на Турция "Коч", "Енка", "Сабанджъ", "Тефкен", "Доуш" и др. бяха запазени и дори разширени.

В по-общ план продължава политиката на Турция за постепенно балансиране на търговията със социалистическите страни. Тя намира израз и в новия режим на внос за 1986 г., в който се запази силата на чл. 12, съгласно който внос от страните с одържавена търговия се извършва само от 28 холдинга и фирми. Дребните вносители се нагодиха към новия режим, но все по-осезателно започнаха да се чувствуват пречките, които компетентните турски органи създават при получаване

17

на разрешения за внос на стоките, които са извън ^{то}листа на либерализираните стокови позиции. Стана практика турските органи да издават разрешения за внос в Турция само при доказан износ от фирмата за България. Това показва стремежа на турските власти да съкратят до минимум икономическите отношения, особено в сферите, в които Турция няма ярко изразен интерес.

И след началото на възродителния процес основна форма на двустранните икономически връзки с Турция остава ^(к/б) ~~стокооб-~~ ^(к/б) менът, който през 1985 г. приключи с наш износ в Турция за 151 млн. и 547 хил. вал. ^{лв.} ~~лв.~~ и внос - 10 млн. и 957 хил. вал. лв. или общо 162 млн. и 504 хил. вал. лв., като салдото в полза на НРБ е равно на 140 млн. и 590 хил. вал. лв. В сравнение с 1984 г. е налице намаление на износа със 74 млн. и 453 хил. вал. лв. и на вноса с 24 млн. и 378 хил. вал. лв. или общо в стокообмена с около 98,8 млн. вал. лв. Този спад, освен на гореизброените политически причини, се дължи и на намаляването на експортни ресурси през 1985 г. по основните позиции, които формират износа ни в Турция - електроенергия, метали, химикали, както и на ограничените възможности за внос на стоки от Турция.

Вносът от Турция се състоеше главно от горива за нуждите на тировия транспорт, транзит ^{но, преминаващ} през Турция, хранителни стоки, цитруси, текстил и кожена конфекция, суровини за фармацевтиката и др.

Основен дял в структурата на нашия износ в Турция заемаше електроенергията - 52,8%, металите - 28,5% и химикалите - 11,6%. Осъществена бе реализация на някои нови стоки на турския пазар като живи животни, кожи, хартия, дървен материал, вискозна коприна и др.

(n/r)

(n/r)
Електроенергия

Вследствие ^{на} неблагоприятните климатични условия и недостатъчното производство на електроенергия за задоволяване потребностите на страната, през 1985 г. в доставената на Турция енергия се забелязва чувствителен спад, отразил се на валутните постъпления от този източник. Нередовно се извършваха и плащанията за доставена електроенергия, с което "Енергоимпекс" се поставяше в затруднено положение. От началото на тази година бе прекъснато доставянето на енергия за Турция, за което турската страна обяви на 15.II. с формулировка, че турската страна прекъснала електроенергията от НРБ, поради исканото 10% увеличение за цената на доставяната енергия.

(n/r)

(n/r)
Метали

По обем "Рудметал" заема първо място в износа ни за Турция с максимално висока ефективност. Полезна за нашата страна бе преработката на ишлема на оловно-цинкови концентрати. Налице са условия за продължаването на тази дейност, изгодна и за двете страни и през следващите години, поради факта, че в Турция не са създадени мощности за преработка.

(м/ч)
Химикали

Ограничените експортни възможности на химическата промишленост през 1985 г. обусловиха рязкото спадане на нашия износ на химикали за Турция. Определен дял за този спад се крие в обстоятелството, че на "Химимпорт" по политически причини не бе разрешено от турска страна участие в търгове за доставка на изкуствени торове.

(м/ч)
Машини и електроника

Продължиха доставките на възли и детайли за съвместния монтаж на мото-и електрокари, стругове и фрези, части за електроизмерителна техника. Основна трудност на този етап е получаването на разрешения за внос от турските компетентни органи за резервни части, защото Турция свързва този въпрос с насрещни покупки от страна на България.

(к/в)

(к/в)
Въпреки положените от българска страна усилия, промишлено-техническото сътрудничество от години се свежда до осъществяването в ограничени мащаби на съвместен монтаж на стругове и бор^ишини, подемно-транспортни машини и електро^и измерителни уреди.

В началото на 1985 г. окончателно влезе в сила споразумение за създаване на смесено българо-турско дружество за обогатяване на оловно-цинкови руди - "Умсаш-Техноимпорт", решен бе въпросът с обезпечаването на финансово участие на "Техноимпорт" в дружеството и фабриката вече влезе в действие. Налице са предпоставки за възобновяване^{на} сътрудничеството и по линия на добива на мраморни блокове. Остава замразен

въпросът с регистрацията на създадените смесени дружества по линия на "Рибно стопанство", "Булгаргеомин" и "Минерал-импекс".

Като се има предвид политическите ни отношения с Турция на сегашния етап, може да се направи извод, че тази форма на работа в Турция, която би могла да създаде предпоставки за установяване на трайно икономическо сътрудничество, все по-трудно ще се прилага в бъдеще.

(к/б) Замразяването на политическите отношения рязко ограничи възможностите за провеждане на ^(к/б) търговско-политически мероприятия. Турското правителство отклони редица конкретни предложения на нашето Министерство на търговията ^{та} за срещи и разговори. Предвиденото посещение на икономическа делегация, водена от председателя на Съвета по търговията и държавното съкровище на Турция Екрем Пакдемирли, не се осъществи. Повече от година и половина не е проведено нито едно мероприятие по линия на Смесения ^{ата} българо-турски ^а комитет ^{сия} за икономическо и техническо сътрудничество. Подписаните по-рано от турска страна документи бяха оставени без последствие до решаване на "основния проблем" в българо-турските отношения.

Тази неблагоприятна тенденция продължава. Турция създава изкуствено ограничения за участието на наши организации в държавни търгове. Не е изключено турската страна да въведе допълнителни такси под формата на фондове /такава практика има вече по някои видове стоки/ с оглед да затрудни българския внос ^{да} и направи неконкурентни цените на нашите сто-

ки. Освен това в Турция съществува мнение, че и след "на-
силствената смяна на имената в НРБ" турската страна била един
от най-сигурните източници на България за свободна валута.
Това положение било без значение в периоди, когато отноше-
нията с България били нормални, но при сегашното им "крайно
изострено" състояние било парадоксално Турция да осигурява
необходимата на България валута.

Положителен момент в търговско-икономическите отно-
шения е участието на български външнотърговски фирми на пана-
ира в Измир, както и ~~предстоящото официално~~ турско ^{нито} участие на
Пловдивския пролетен панаир през май т.г. И в тази област
обаче турските компетентни инстанции предприеха антибългарски
действия, като отклониха нашето предложение за организиране
на отраслови изложби на химията и машиностроенето.

(к/б)

През първото полугодие на 1985 г. турската страна
предприе драстични мерки срещу нашия транзитен автомобилен
~~транспорт~~ ^(к/б) през Турция. Налагаха се необосновани и извънредно
високи глоби, нанасяха се побои на български шофьори, чупеха
се стъкла на кабините, в резултат на което СО „МАТ“ понесе
сериозни материални щети. Режимът на преминаване беше отно-
сително нормализиран едва след като въведохме реципрочни мер-
ки и категорично беше заявено, че ако Турция не прекрати те-
зи с нищо необосновани мерки, НРБ ще бъде принудена да прераз-
гледа цялата система от споразумения в тази област, включи-
телно и въпроса за таксите за визи на турски транзитници
през НРБ.

Турция търси начини и средства за ограничаване транзита на българския автотранспорт през турска територия, без да излага на опасност собствените си интереси. За целта се разработват алтернативи с оглед избягване българското разстояние на релацията за Европа - Е5. Турският министър на транспорта Атасьой, известен с негативното си отношение към НРБ, е дал указания превоз³ на закупените от НРБ стоки да се извършва от турски камиони, а на турските фирми-износители се внушава¹⁰ да използват всякакви други камиони, но не и български. Създадената фериботна връзка Истанбул-Кюстенджа функционира засега нормално. По официални данни за 6 месеца са били направени 150 курса и превозени 12 000 транспортни средства, главно турски ТИР-камиони.

Турция планира откриването на още две линии: Измир-Триест и Дериндже /Турция/ - Копер /Югославия/. Идеята за създаване на Р^б-Р^б линия между Турция и Югославия не е нова, но дълго време беше консервирана. Възобновеният интерес към нея именно в настоящия момент показва, че и двете държави са се ръководили от политически мотиви при актуализирането ѝ. В тази връзка не е изключено икономически неизгодния⁷ и за двете страни проект да бъде реализиран с цел упражняване натиск над НРБ.

Друга ограничителна мярка, наложена от страна на Турция за българския МАТ, е затварянето от 1.III.1986 г. на КПП "Дерекьой". Според Турция, преминаването през него било в интерес само на България и затова щял да бъде отворен един-

ствено за ^{лежи} автомобили и автобуси.

Ограничителните мерки, които Турция предприема в сферата на икономиката, могат да се обяснят и с това, че досегашните призови на турските ръководители към ислямските и западните държави за налагане на икономически санкции срещу НРБ, често получават отговор, че самата Турция досега не била предприела подобни действия.

През продължителния период на влошени политически отношения, вследствие ^{на} острата турска реакция по възродителния процес, икономическите контакти ще останат единствената обективна основа за сътрудничество между двете държави. Затова и в бъдеще следва да се полагат усилия за поддържане и развитие на тези отношения. В перспектива те биха могли да се използват и като фактор за постепенното нормализиране на политическия климат между двете страни.

За провеждане на антибългарската си дейност, турските пропагандни органи изпитват крайна нужда от "доказателствен" материал. В тази връзка с цел да поощри опитите за бягства на български граждани, Министерството на външните работи нареди на представителствата си в балканските и други страни да предприемат съответни стъпки пред местните власти с оглед бързото препращане на такива лица в Турция. Със същата цел турските власти организираха шумно посрещане на трите български семейства, успели да преминат българо-гръцката граница, които, след като бяха освободени от гръцките власти, заминаха за Турция. Очевидно по внушение и финансиране от тур-

ските пропагандни центрове, кореспондентът на агенция "Юнайтедпрес Интернейшънъл" в Турция Томас Гот възнамерява да издаде специална книга за тяхното бягство от НРБ, процес^а~~ът~~ им в Гърция и посрещането им в Турция, като първоначално я публикува в небезизвестното списание "Ридърс Дайджест", излизащо на 10 различни езици и специализирало се вече в антибългарска дейност. Същият случай е и тема на многосериен телевизионен филм, подготвян от турската телевизия.

За целите на антибългарската пропаганда беше организирано получаването на интервю от българския спортист^{Б.} Мачев по време на състезания в Будапеща, което след обработка и фалшификация беше ~~беше~~ показано по каналите на турската телевизия.

Наред с тези мероприятия турските специални служби използват всички възможности за придобиване на информация относно развитието на възродителния процес в НРБ и за набиране на "документация" за лица и случаи с цел използването ѝ в подкрепа на турските претенции спрямо НРБ.

Турската страна създава с нищо немотивирани пречки за нормална дейност на българските представителства в Турция. През 1985 г. консулството на НРБ в Истанбул в продължение на няколко месеца беше поставено в обсадно положение, поради това, че в него намери убежище българският гражданин Юлиянов, отвлечен от турските специални служби. Замразен беше строеж^{ът} на консулска сграда. Правят се намеци за ограничаване числения състав на служителите в българските представителства в Турция.

25

(К/6)

В международен план турското правителство развива активна дейност за дискредитиране на НРБ в международните организации и пред правителствата на различни страни, с които България поддържа нормални политически и икономически връзки.

Първоначално Турция се обърна за подкрепа към ислямските страни. В края на февруари 1985 г. посланиците на тези страни, акредитирани в Анкара, бяха извикани в Министерството на външните работи и подробно запознати с "тежкото положение на турците" в НРБ. Настоявайки за подкрепа на претенциите си спрямо "турците" в НРБ, турското правителство изтъква на преден план пред ислямските страни религиозния фактор, като подчертава, че на мюсюлманите в България се забранява да извършват религиозните си обреди, че се разрушават джамии и се полагат всестранни усилия за премахване на мюсюлманската религия в България. Като отправя призови за бойкот на българските стоки, Турция се стреми на верска основа да увреди икономическите интереси на НРБ в ислямските страни. По време на взаимни посещения и на многостранни срещи турските представители редовно информират партньорите си от ислямските страни за "тежкото положение на турците" в България. Турските представителства в ислямските страни развиват активна антибългарска пропаганда, обработват общественото мнение в антибългарски дух, разпространяват брошури, поместват статии в местния печат, провеждат срещи с местни държавници и настояват за осъждане на НРБ.

Антибългарската дейност на Турция придоби особено масиран характер в навечерието ~~на срещата~~ на 16-та среща на министрите на външните работи на страните-членки на организацията Ислямска конференция, състояла се от 6 до 11 януари 1986 г. в мароканския град Фес. В резултат на тази дейност Турция успя да включи в дневния ред на срещата въпроса за положението на мюсюлманите в НРБ. Макар че поради възражения на някои ислямски страни внесената от нея проекторезолюция беше значително коригирана, приетата на срещата резолюция също има подчертан антибългарски характер.

По-съществените елементи на резолюцията са следните:

"... 1. Конференция изразява солидарността си с мюсюлманското малцинство в България /в заглавието е посочено "турското мюсюлманско малцинство"/.

2. Призовава страните-членки към търсене на необходимите политически решения с цел:

а/ да бъдат възстановени всички религиозни и културни права на мюсюлманското малцинство, както и законните имена на лицата от това малцинство;

б/ да се даде възможност и разрешение на представители на международния и на ислямския печат да посетят районите, в които са станали събитията;

в/ да се съдействува за запазването на свободата на религията и културното наследство на мюсюлманското малцинство в България;

28

г/ да се подкрепят тези искания в двустранните и многостранните контакти с НР България.

3. Възлага на генералния секретар на организацията Ислямска конференция да определи тричленна консултативна група от влиятелни личности, която да проучи условията на живот на мюсюлманското малцинство в България. За тази цел да се проведат необходимите контакти и в рамките на съответните международни споразумения и договори, и особено в рамките на международните спогодби за човешките права, да се направят препоръки, които да улеснят намирането на политическо решение на този болезнен проблем.

4. Призовава генералния секретар на ОИК да следи тежкото положение на мюсюлманското малцинство в България и на следващото съвещание на министрите на външните работи на страните-членки на организацията да представи обстоен доклад.

5. Изразява надежда, че в светлината на отношенията му с ислямския свят правителството на България ще осигури на ОИК възможно най-добрите възможности за проучването на въпроса.

6. Въпросът да стои в дневния ред на ОИК."

За резолюцията гласуваха 39 страни при 6 въздържали се /Сирия, Либия, Южен Йемен, ООП, Камерун и Алжир/.

От въздържалите се страни Сирия повторно защити българската позиция по възродителния процес в интервю на сирийския министър-председател, дадено пред турски журналист в

навечерието на посещението му в Турция. В това интервю той отхвърля твърденията, че българските мюсюлмани са турци, и окачестви турската позиция като намеса във вътрешните работи на НРБ.

В изпълнение на резолюцията от Фес генералният секретар на ОИК формира тричленната контактна група от представители на Пакистан, на Гамбия и генералния секретар на Ислямската общност - гражданин на Саудитска Арабия, която ще посети Турция и вероятно ще направи постъпки за посещение и в НРБ.

Турция пропагандира това решение на ОИК като голям свой успех. По същество то засега е единственият по-сериозен документ против НРБ.

Пред западните си съюзници и в другите международни организации турското правителство поставя въпроса за положение то на "турците" в НРБ¹ в аспект на погазване правата на човека. ~~Понастоящем~~ Понастоящем почти няма международен форум, на който от началото на 1985 г. Турция да не е поставила този въпрос. За целта тя използва трибуните на НАТО, на Европейския съвет, на ООН /включително юбилейната сесия през 1985 г., Комисията по правата на човека в Женева, Комитета за премахване на расовата дискриминация в Ню Йорк/, на 23-та сесия на Генералната конференция на ЮНЕСКО, състояла се в София, на сесиите на Интерпарламентарния съюз, на срещите в Отава, Будапеща и Берн в рамките на Хелзинкските споразумения.

Турската позиция по възродителния процес в НРБ среща

29

най-голямо разбиране в администрацията на САЩ. В двустранни разговори и на международни форуми представителите на САЩ поощряват и подкрепят турските претенции срещу НРБ. Те оказват съдействие на Турция при обработване на общественото мнение в САЩ и в света в антибългарски дух, при създаване на турско лоби в Конгреса.

Турското правителство полага усилия за дискредитиране на НРБ и пред социалистическите страни. При посещението си през март 1985 г. /във връзка с погребението на Черненко/ Т. Йозал постави въпроса за "турците" в НРБ ~~при~~^{на} среща с др. Тихонов, но получи достоен отговор. От името на изселническите организации до 27-я конгрес на КПСС беше изпратена телеграма с антибългарско съдържание. В Истанбул бяха направени опити за връчване на послания по този въпрос на консулствата на страните-членки на Варшавския договор.

Турската страна окачестви инициативата, предприета чрез Н. Чаушеску от януари т.г. за организиране на евентуална среща на най-високо ~~ниво~~^{равнище} между НРБ и Турция, като "опит за заблуждаване на световното обществено мнение".

В светлината на все по-задълбочаващия се антибългарски курс на правителството на Т. Йозал и изхождайки от стратегическите концепции на Турция по отношение на т.нар. "външни турци", може да се направи извод, че напрежението в отношенията между НРБ и Турция ще се запази за дълъг период от време и че дори и при настъпването на правителствени промени /следващите парламентарни избори в Турция са през 1988 г./,

евентуален процес на разведряване извънредно трудно ще си пробива път.

При това състояние на политическите отношения между двете страни не може да се очаква подобряване и на агентурно-оперативната обстановка. Напротив, паралелно с политическия натиск срещу НРБ ще нараства активността и на турските специални служби за дискредитиране на нашата страна пред турското и световното обществено мнение.

4

отделна балканска страна стана антибългарската позиция на турското правителство.

■ Използувайки откритите проблеми между НРБ и СФРЮ, интереса на Румъния да търси икономическа изгода от изострените турско-български отношения и продължаващото въздържане на Албания от нормализиране на отношенията с нашата страна, Турция действа за намаляване ролята на НРБ на Балканите и за нейното изолиране.

■ Със своя краен национализъм и пантюркизъм турското правителство започна да буди безпокойство и в другите балкански страни. Това създава предпоставки ~~за изостряне на отношенията~~ за задълбочаване на тези опасения.

■ Наложително е в организацията на нашата работа ~~да се даде приоритет на задачите за раз-~~
криване ^{на} антибългарските планове и намерения на турското ръководство и на възможностите за тяхното парирание и проваляне.

10.04.1986 г.

С о ф и я

полк. Тодор Костов

полк. Пенко Цоневски

лейт. Валентин Димитров

Бито!
Ч.у.

(10 н. гл. св. к/б)

103
105

ВЪНШНОПОЛИТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ

ПОДРИВНАТА ДЕЙНОСТ НА ВЪНШНИЯ ПРОТИВНИК
СРЕЩУ ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС В НРБ ПРЕЗ ПЪР-
ВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 1986 ГОДИНА (12 н. гл. св.)

Бито!
Ч.у.

→

Полк. В. Цолов

(10 н. св. к/б)

началник на отдел в ЦИОУ-МВР

Бито!
Ч.у.

Анализът на получената през първото полугодие на 1986

година информация потвърждава извода, че външният противник засил-
ва усилията си да обедини под ръководството на американската адми-
нистрация и на ЦРУ силите на официалните власти и специалните служ-
би на Турция, на страните - членки от НАТО, на някои ислямски стра-
ни, на отделни международни и регионални националистически, теро-
ристични, религиозни и други организации, на българската вражеска
емиграция и като използва обстановката около възродителния про-
цес, да създаде на националистическа основа вътрешна опозиция,
да организира масова остра съпротива и да дестабилизира положение-
то в НРБ.

(н/к)

Американската администрация се опита да упражни пряк
политически натиск, икономическа дискриминация и дори демонстра-
ция на военна сила, за да принуди НРБ да пререша въпроса с възро-
дителния процес в изгода на Турция. В декемврийския отчет на Дър-
жавния департамент през 1985 год. относно резултатите от изпълне-
нието на задълженията по Заключителния акт от Хелзинки нашата стра-
на беше оклеветена в това, че провеждала насилствена асимилация
спрямо "турското малцинство" в България, забранявала религиозните

обряди, репресирала говорещите родния си език "турци" и цигани, ограничавала посещенията на чуждестранни дипломати и журналисти в районите, населени от "малцинствата", и др. Подобни клевети, допълнени с "факти" за стотици избити, ранени, арестувани и заточени "съпротивлявали се на насилствената асимилация турци", се съдържаха и в годишния доклад на американското правителство пред Конгреса, в годишния доклад на Държавния департамент по спазването на правата на човека, в протестното писмо на Федерацията на американо-турското дружество за приятелство до българското представителство при ООН. Същите обвинения се съдържаха в "протестното писмо" на научноизследователския център по правата на човека в САЩ до главния мюфтия на НРБ Топчиев и в информацията на представителя на Международната организация на труда в Турция /американски гражданин/ до централното ѝ ръководство. Мнозина сенатори и конгресмени, както и представители на администрацията на Рейгън "заклеймяваха" при подходящи случаи "насилията в България" и уверяваха турската страна в своята солидарност, като ѝ обещаваха пълна подкрепа в международните организации за решаване на въпроса в нейна изгода. По-остри и подстрекателски изявления по този въпрос направиха вицепрезидентът Шулц по време на посещението си в Турция през януари 1986 год., представителят на САЩ на Стокхолмската конференция и американските посланици в НРБ, Гърция, СФРЮ, Турция и други страни. Съветник в мисията на САЩ при ООН заяви пред наш представител, че една от причините за наложения по отношение на нашите дипломати по-строг режим на пребиваване в САЩ било "българското насилие по отношение на турското малцинство".

Засили пропагандната си дейност срещу нашата страна и културната секция на посолството на САЩ в НРБ. От началото на годи-

ната посолството изпраща своя бюлетин, съставян по телекси от Вашингтон, на всички чужди представителства у нас, на ръководни служители от наши министерства, ведомства, радиото, телевизията, до главни редактори на вестници и списания. В бюлетина се отразяват американските позиции по най-актуалните проблеми за съответния период от международния живот, включително и отношението на някои страни и организации към "насилствената асимилация на турците в България".

Правителството на САЩ продължава да отказва на НРБ статута на "най-облагодетелствуванa нация" в икономическите взаимоотношения и засили мерките за ограничаването им, особено в областта на вноса в НРБ на нови технологии, технологични линии и електронна апаратура.

Бойни кораби от VI американски флот демонстрираха военната сила на САЩ в Черно море и след като нарушиха морските граници на СССР, навлязоха и в наши териториални води в северното ни крайбрежие.

Американската администрация подсилва дипломатическата си и пропагандна подкрепа на турския режим с непрекъснато увеличаване на икономическата си и военна помощ. Още през есента на 1985 год. бяха премахнати забраната за износ за Турция на нови оръжия и ембаргото за снабдяването ѝ със стратегически материали. Възобновена беше помощта за военни и стопански нужди при установеното преди години съотношение 7:10 спрямо помощта за Гърция. Министърът на отбраната на САЩ Уайнбъргър през февруари 1986 год. предложи на американския Конгрес да промени това съотношение в полза на Турция и то да стане 6:10, като се мотивира с това, че "тя е

един от най-важните съюзници на САЩ от страните - членки на НАТО". В средата на март т.г. вицепрезидентът Шулц предложи на Комисията за операции в чужбина да увеличи безвъзмездната помощ за модернизирание на турските сили за сигурност и турските въоръжени сили с 236 млн.ш.дол. Приблизително по същото време на състоялата се в Мюнхен конференция на представителите на страните - членки на НАТО, по въпроса за "звездните войни" членът на американската делегация, известният учен Телър, предизвика сензация с изявлението си за американските намерения да използват в тази програма територията на Турция. Според него територията на Турция със своите многобройни ясни дни през годината и прозрачната си атмосфера била много подходяща за тази цел и ако там се разположат четири лазерни инсталации, тя щяла да се превърне в най-подходящата страна за водене на "звездни войни". На 25 април т.г. председателят на Съвета на турската държавна хазна и американският посланик в Турция подписаха споразумение за допълнителна безвъзмездна помощ от 20 млн.ш.дол. Трябва да се отбележи, че това споразумение беше сключено, след като турските власти се опитаха да предизвикат сериозни погранични инциденти с НРБ, като неколkokратно нарушиха границите ни по суша, по море и по въздух.

(и/с)
Американските специални служби оказват активно съдействие на турските подривни органи срещу нашата страна и ги подстрекават към по-остра конфронтация. В края на 1985 год. по инициатива на ЦРУ бе проведено съвешание на представители на специалните служби на САЩ и страните - членки на НАТО, на което, по оценка на американския представител, НРБ е била окачествена като страна, поддържаща международните терористични организации и "екстремистките режими в някои развиващи се страни". Във връзка с това той предложил про-

107
109

грама за съвместна и координирана дейност за борба срещу тероризма и държавите, които го поддържат.

Американските резидентури в София продължават да координират и направляват дейността на останалите страни-членки на НАТО, по събирането на информация и документи във връзка с възродителния процес и да я предават на турските резидентури.

(н/ч)

Официалните власти и специалните служби на страните - членки на НАТО, по внушение на американската администрация и по настояване на турския режим оказват в различна степен подкрепа на турската кауза, както в международните организации и форуми, така и в пряката им подривна дейност срещу възродителния процес. Отделни представители на управляващите им среди при разговори с наши официални лица се опитват да оказват натиск в полза на Турция, като се мотивират главно с необходимостта от решаването на споровете по пътя на преговорите. Специалните им служби подпомагат американските и турските подривни органи в борбата срещу възродителния процес и против НРБ въобще.

(н/ч)

Позициите на гръцките официални власти към възродителния процес у нас продължават да се отличават от тези на останалите страни - членки на НАТО. Те се обуславят от особените и противоречиви отношения на Гърция със САЩ, НАТО, ЕИО и особено с Турция, а напоследък и със СФРЮ, както и от страха на гръцкия режим да не бъде изолиран от "западния демократичен свят" и да попадне в "лапите на комунизма", с което реакционните сили непрекъснато го заплашват. Според редица взаимно потвърждаващи се сведения, управляващите среди в Гърция, както и почти всички членове на ПАСОК и "Нова демокрация", определено подкрепят възродителния процес у нас и сами осъществяват активни мероприятия за елиминиране на подмол-

ната дейност сред мюсюлманите в Тракия. Провеждали твърда политика на ограничаване връзките на мюсюлманите с Турция и "Северно-кипърската турска република" и постепенното им приобщаване към гръцката нация. Имало вече и доста случаи на доброволна смяна на турско-арабските имена с гръцки. Подобна била позицията им и по "македонския въпрос", чието раздухване от югославска страна напоследък е станало причина за охлаждане на отношенията със СФРЮ. При среща с наши официални лица солунският митрополит е заявил, че "не само гръцката и българската църква, а двете държави сега имат един общ враг - Турция". Според него, използвайки общото активизиране на ислямското движение, турската страна щяла да се опита да "притисне" Гърция и България. Това налагало да се обяви "свещена война" срещу общия враг.

В същото време, както е известно, гръцките официални власти разрешиха на българските бегълци в Гърция да преминат свободно в Турция и да бъдат използвани за злостна пропагандна кампания срещу нашата страна. В гръцките средства за масова информация нередко се появяват антибългарски материали, включително и по възродителния процес.

Ръководството на ГКП мълчаливо не одобрява мероприятията по възродителния процес. В разговори с представители на гръцкото мюсюлманско население и мюсюлмански религиозни дейци гръцките комунисти не застават на наши позиции. ГКП смята, че възродителният процес в НРБ е повлиял отрицателно на гръцките мюсюлмани, в резултат на което е започнал масов отлив от партията на членове от техни среди.

Гръцките специални служби продължават активната си поддривна дейност срещу НРБ и подпомагат ЦРУ и турските специални

109
111

служби в опитите им да дестабилизируют положението в нашата страна. Полагат усилия за дълбоко разузнавателно проникване във всички звена на нашия общественно-икономически и социален живот, събират тотална информация за положението в страната, включително и за хода на възродителния процес, като маршрутират агентура из средите на гръцките мюсюлмани, имащи роднински или приятелски връзки с българи-мюсюлмани с възстановени имена.

Турските официални власти, подстрекавани от администрацията на САЩ, от управляващите среди в страните-членки на НАТО, и при пълната подкрепа на реакционните режими на някои ислямски страни, засилиха изключително много своята дейност срещу възродителния процес и срещу НРБ въобще. Основна тежест през изтеклото полугодие те придадоха на невиджаната досега антибългарска пропаганда в Турция и на международната арена, на тоталната дипломатическа война срещу нашата страна, на опитите да я поставят на подсъдимата скамейка на всички авторитетни международни организации и форуми, по възможност да блокират външноикономическите ѝ отношения, да демонстрират военна сила в пограничните с НРБ райони.

За антибългарската пропаганда турските официални власти мобилизираха целия научен потенциал на Турция, който трябваше да подготви базов материал и "аргументи" за доказване "турския произход" на българите с мохамеданско вероизповедание. Подготвени са за издаване повече от 20 "научни" трудове по въпроса за тяхната "турска" етническа принадлежност. Договоро е още през януари 1986 год. веднага след опечатването им да бъдат предоставени стотици екземпляри от тях на 350 научни центрове, институти, библиотеки

140
112

и международни организации в десетки страни на западния и ислямския свят. Излезе пето издание на клеветническата и подстрекателска книга на Ъшънсу "Цветята растат". По нея бе подготвен многосериен филм, който ще бъде предоставен на ^{десетки} ~~много~~ страни. Предвижда се той да бъде преснет на видеокасети и внесен нелегално в НРБ. Игрален филм се подготвя и на основата на разказаното за "зверствата в България" от избягалите в Турция наши граждани. През февруари в Анкара излезе от печат на турски, арабски и английски език книгата "Българските турци в турската преса януари - април 1985 год." в 750 страници, съдържащи 424 материала, публикувани преди това в турските средства за масова информация. В тях се описват "насилията и инквизициите" на българите над "турското население в България". Разпространена е в държавите от Западна Европа, Америка и развиващите се страни. През март турското Историческо дружество издаде книгата "Турското присъствие в България", съдържаща 4 "научни" статии. В първата, озаглавена "Българският и турският езици", се обосновава не само общото в двата езика, но се намеква и за едва ли не турския произход на прабългарите. Втората - "Турците в България", разглежда пристъпно международно-правната защита, под която трябвало да се намират "българските турци". Третата - "Българските турци и изселническият въпрос", изяснява въпроса от гледна точка на турската кауза и дава надежда за нови изселвания. Четвъртата - "Турските изселвания и последиците от тях" - също. Книгата е преведена на 5 езика и предоставена на десетки научни институти, центрове, библиотеки и международни организации, както и на много чуждестранни представителства. През май т.г. бе издадена "социално-политическа и демографска карта" от проф. Юсуф Дьонмез, на която се очертани едноцветно всички територии, на които живеят турци

144
113

в Европа, Азия и Африка, между които и територията на НРБ.

За "доказване" турския произход на част от българското население турската пропагандна машина организира и проведе редица "научни" симпозиуми, конференции и др. форуми. В края на 1985 год. в Истанбул бе проведен V международен конгрес по туркология, на който направиха "научни съобщения" и учени от СФРЮ, СРР и УНР, като по същество подкрепиха турската кауза. В техните изявления се говорело за "турци в балканските страни", за "анадолския произход" на гагаузите, а татарите били наричани "добруджански турци". Десетки били антибългарските и антисъветските доклади, съдоклади и съобщения от "учени" от редица западни и ислямски страни. В средата на февруари 1986 год. Истанбулският университет "Тракия" проведе симпозиум на тема "Турското присъствие в България". В него взеха участие видни учени, политически и държавни дейци, а сам министър-председателят откри изложба на архивни документи, които "доказват" действителното "турско" присъствие в НРБ. Според някои от документите от османския архив, територията на България през 1878 год. била населена с 55 % турци.

В края на април в Анкара бе проведен семинар на тема "Вакъфите на турците в България и турските национални културни паметници". Разисквани са били въпросите за състоянието на джамийските имоти главно в София, Пловдив, Варна, Шумен и Силистра.

По същото време се получиха сведения, че по решение на турското правителство е създаден специален фонд за организирането на пропагандата срещу възродителния процес. Част от средствата щели да бъдат използвани за модернизиране ползуването на османския архив и превод на по-важните документи от старотурски език,

142
114

а останалата - за ангажиране на издателства и преводачи в чужбина, които да подкрепят турската теза.

Засили се през полугодиято злостната антибългарска пропаганда и подстрекателската дейност на турските средства за масова информация, насочени пряко към нашите граждани с възстановени имена. Ежедневно турските радиостанции и телевизията, вестниците и списанията излъчват и публикуват десетки клеветнически материали и внушения към тях да оказват остра съпротива срещу възродителния процес.

Важна роля в пропагандните кампании изграят турските националистически организации и федерациите на изселниците и бегълците от България в Турция или сред временно работещите в Западна Европа. Те проведоха стотици протестни събрания, митинги, демонстрации и походи, организираха изпращането на десетки хиляди протестни писма, телеграми и петиции до ~~различни~~ държавни ръководители и политически дейци, до различни международни организации и влиятелни частни лица. В тях клеветяха страната ни като провеждаща насилствена асимилация и геноцид. Изпращаха снимки и списъци на "избиги от българите български турци" и др. Особена активност развиваха, когато в Турция пристигаха нови бегълци от България. Устройваха им помпозно посрещане, развеждаха ги от квартал на квартал из различни големи градове на страната и в чужбина и пред хилядна публика ги караха да клеветят нашата страна. Разбира се, по предварителен сценарий всичко това се заснемаше от телевизионни и кинокамери и след това се излъчваше по телевизията и радиото, включваше се в кинопрегледи, пълнеха се страници на ежедневници и периодични издания, които масово се разпространяваха не само в Турция,

а и по всички континенти.

Организирано влияние се оказва на населението ни с въстановени имена чрез входящата кореспонденция от Турция. В сравнения с 1980 год. сега тя се е увеличила с 50 %, а съдържанието ѝ изобилства с антибългарски клевети и подстрекаване към остра съпротива.

В тази пропагандна кампания се включи^{ха} целият управляващ екип, ръководителите на управляващата и опозиционните партии, някои религиозни и обществени дейци. Те използваха новогодишните си послания към нацията, към съпартийците си, речите си по време на големи партийни събрания и митинги, на конгресите на партиите си, на срещите си с избирателите, на различни културни, религиозни и спортни празници и събития, за да изливат своята злъч срещу българския народ, да обещават на "сънародниците си в България", че ще решат въпроса им, и да ги подстрекават към съпротива. Всяка такава проява ставаше причина за избухване на нова антибългарска кампания.

Заедно с това за обработка на международното обществено мнение, включително и на социалистическите страни беше мобилизиран целият дипломатически корпус на Турция. Лично президентът Еврен, министър-председателят Йозал, министърът на външните работи Халефоглу, председателят на Меджиса и десетки други държавни и политически дейци и представители на турските делови среди използваха посещенията си в чужбина или пристигането на чужди делегации в Турция, за да разясняват своите "правдиви" позиции по въпроса за "българските турци" и да клеветят "несговорчивите български ръководители". Тези ^сулия на турската дипломация и на турската антибългарска пропаганда дадоха известни резултати.

В средата на януари т.г. Секретариатът на ООН разпространи като официален документ на организацията резолюцията от сесията на Ислямската конференция във Фес, в която НРБ се осъжда заради "насилствената асимилация, която провежда по отношение на мюсюлманското малцинство, и проявяваната нетолерантност към ислямската религия". В резолюцията бяха фиксирани 6 изисквания към българското правителство, между които и това да допусне в районите, населени с лица с възстановени имена, тричленна делегация от представители на конференцията "за проверка на слухове за инквизиции, насилия и убийства".

В края на януари Комитетът за контакти със страните, нечленуващи в Европейския съвет, включи в дневния си ред за лятната сесия на Съвета, която ще се проведе в Истанбул, въпроса за "българските турци". Предвидено е на участниците в сесията да бъде устроена среща с бегълци от България, които да ги запознаят със "злодеянията на българите". В комуникето за заседанието на Комитета беше специално подчертано, че той "следи с тревога събитията в България".

В средата на март, по време на обсъждането на доклада на НРБ в Комитета на експертите на ООН по изпълнение на конвенцията за премахването на расовата дискриминация и апартейда, турският представител отново повдигна въпроса за "асимилацията на турците в България".

В края на март, организацията "Международна амнистия" разпространи по различни канали "информационен бюлетин", озаглавен "Етническите турци в България - хвърлени в затвора" и специална брошура под наслов "България - затвор за етническите турци". Функционери на организацията се опитаха да внесат брошурата нелегално и в НРБ.

145
112

Турските официални власти повдигнаха въпроса за "асимилацията на българските турци" през март т.г. в Комитета по правата на човека при ООН, през април - на конференцията в Берн и в Комитета за наблюдаване спазването на човешките права в Хелзинки, на 77-та интерпарламентарна конференция в Мексико, на Консултативното съвещание на интерпарламентарните групи на 14 ислямски страни, проведено в Истанбул, на конференцията за човешките и религиозни права, проведена в СССР, на пролетната сесия на Североатлантическата асамблея в Мюнхен. Те организираха изпращането в центъра по правата на човека в Женева един постоянен поток от средно 500 жалби месечно на изселници и бегълци от НРБ в Турция, които протестират срещу "насилията и издевателствата на българите" по отношение на останалите там техни родственици. Жалбите са еднотипни и дори поставени в еднакви пликосе, производство на едно ^{и също} предприятие.

Турските официални представителства в чужбина периодически разпространяват сред чуждестранните представители, някои държавни органи и обществени организации в съответните страни "информационни бюлетини", "циркулярни ноти", копия от официални документи от османския архив и др., чрез които се стремят да докажат "правотата" на позициите си по "спора с България".

Широката си антибългарска пропагандна кампания и дипломатическия си натиск срещу нашата страна турските официални власти се опитаха да подкрепят с икономически санкции. От началото на годината те въведоха редица ограничения във вносно-износния режим на турските фирми за и от България, които по същество парализираха търговския обмен и замразиха мероприятията по кооперирането на отделни производства. От края на март турската Централна банка забрани всякакви финансови операции за внос от НРБ без предварително разрешение от правителството. От средата на февруари Турция прекрати вноса

126
118

на електроенергия от НРБ. От началото на март бе закрит едностранно ГКШ Дерекьой /срещу М.Търново/ за ТИР(-)автомобилен транспорт, а от началото на юни турското правителство взе решение да прехвърли окончателно своя ТИР-транспорт от НРБ на фериботните линии със СРР и Италия, да въведе ограничение в броя на нашите автомобили, преминаващи през Турция, и да увеличи таксите за преминаването им. Министерството на транспорта и Министерството на труда отправиха призови към турските работници в Западна Европа да не ползват транспорта, преминаващ през България, а да се ориентират към въздушния, морския и фериботния транспорт извън нея.

През полугодия турските официални власти се опитаха да упражнят пряк политически натиск по отношение на нашето партийно и държавно ръководство, за да го принуди да се съгласи на преговори по въпроса за "българските турци". През януари президентът Еврен отхвърли предложението на нашето ръководство за среща с мотивировката, че може да преговаря само по "уреждане положението на българските турци". Със същата мотивировка турските власти отхвърлиха предложението за свикване на конференция на балканските страни за обсъждане на въпроса за обявяване на Балканите за зона без ядрено оръжие, отказаха да участвуват в конференция на черноморските страни за решаване на някои взаимно интересувашки въпроси.

По повод наше искане през март да организираме в Истанбул изложение на химическата и фармацевтичната ни промишленост, началникът на отдела за двустранни връзки при турското МВнР рязко заявил, че такова разрешение ще получим само при "известни нам условия" - т.е. когато решим въпроса с "българските турци" съобразно с турските условия. Тези откази бяха нашироко използвани от турската пропаганда в антибългарски дух, с тенденция да се докаже

117
119

пред света, че България е единственият виновник за липсата на сътрудничество и добросъседство на Балканите.

При упражняване на прекия натиск по отношение на нашето партийно и държавно ръководство турските официални власти не се спряха и пред демонстрацията на военна сила и заплахи за нейното използване за решаване на "спора с България". В началото на април директорът на политическия отдел за Източна Европа и Азия при турското МВнР, Йозбек, извикал в Анкара временно управляващия нашето посолство, пред когото остро и невъздържано, без спазване на никакви протоколни изисквания, протестираше против мнима наша провокация по отношение на техния военен аташе в София и с ^ив^исокомерие заявил, че "турската армия наброява 850 000 души, въоръжена е модерно и може да ни даде заслужен отговор на всички провокации към турската нация". От началото на годината турските военни органи действително предприеха укрепителни мероприятия по сухопътната ни граница, удвоиха състава на някои постове, преминаха на постоянно наблюдение в ^{отделни} ~~някои~~ райони, граничните им наряди търсеха поводи за инциденти с нашите гранични ~~патрули~~ и дори стигнаха до въоръжено нахлуване на наша територия в района на Воден, Ямболско. В същия район е установено, че турците са построили в непосредствена близост до границата нови танкови огневи гнезда. Турските въоръжени сили проведоха неколнократно необичайни военни, военновъздушни и военноморски или комбинирани учения и маневри в района на Тракия, турска Странджа, Босфора и Черно море. Както вече беше споменато, на няколко пъти бе нарушена нашата граница по суша, по въздух и по море.

Засилен е контраразузнавателният режим в пограничния район. Провеждат се периодични съвещания и сборове със служещите от учреждения и кметствата, със съдържателите на различни заведе-

148
120

ния, овчари, пазачи, селскостопански работници и надзиратели. Непрекъснато им се внушава "опасността от Север", апелира се към повишаване на бдителността им, поставя им се задача да задържат всички непознати и подозрителни лица за проверка от органите за сигурност. Провеждат се често акции по претърсване на местността и на съмнителни изоставени стопанства и сгради с участието на населението.

Към Генералната дирекция за сигурност е създадено ново подразделение от специализирани групи, наречени "супер-командоси". Част от тях ще изпълняват функции по обезпечаване на вътрешната сигурност и се обучават главно в борба срещу тероризма, а другата част щели да изпълняват функции по обезпечаване външната сигурност на страната и били обучавани главно в провеждане на терористична дейност. Обучението на двата вида групи се провеждало комбинирано. Засега общата им численост не надхвърля^{ла} 1500 души. Част от тях били подбрани из средата на български изселници, владеещи добре български език. Получени са сигнали, че към РУ на турския ГЩ е създадена дълбоко законспирирана националистическа организация, която обединявала групи за провеждане на диверсионно-терористична дейност. Управлението правело опити да създаде такива групи и на територията на НРБ.

Получените от няколко източници сигнали, че турски националистически и терористични организации от територията на Турция и сред работниците от Западна Европа предприемали действия за установяване на контакти с нелегални организации у нас продължават да се потвърждават от нови. Някои от организациите търсели начин и канали за снабдяване на организациите на наша територия с материална помощ, взривни устройства и оръжие. Има сигнал, че на територията на Пазарджишки окръг съществува нелегална организация, която

1709
121

вече получава по определен канал такава помощ.

Турските специални служби, като използват за разузнавателно проникване в нашата страна прикритието на турските официални представителства у нас, временно пребиваващите и транзитно преминаващите свои граждани, както и нашите в Турция и в трети страни, активно събират информация за хода на възродителния процес, обработват наши граждани с възстановени имена в протурски национализъм, опитват се да им вдъхнат вяра, че Турция няма никога да ги изостави, подстрекават ги към остра съпротива, за да заслужат благоволението на "майката-родина Турция". Установено е, че по подобен начин работят турските резидентури по време на пребиваващи наши граждани в някои от развиващите се и други страни.

През полугодия турските разузнавачи и агенти се стремяха усилено да придобият чрез наши граждани запазени автентични документи, които могат да "докажат" турския им произход по турско-арабските им имена, списъци на "заточените" в Белене, осъдени "турци" за съпротива ^{срещу} ~~против~~ възродителния процес, квитанции за наложени глоби за говорене на турски език, носене на шалвари и провеждане на религиозни ритуали или извършване на обрядвания. Някои от тях извършваха проверка дали действително са физически унищожени отделни лица от средите на възстановилите имената си, както се съобщава в турските средства за масова информация. Други обикалят районите, населени с компактни маси българи с мохамеданско вероизповедание, фотографират наличните турско-ислямски културни и култови паметници, като и останки на разрушени или запустели такива, като обръщат специално внимание на стари турски и мюсюлмански гробища. Издирват книги от български автори, в които се говори за "български турци" и ^а че след освобождението на България от османско иго у нас са

120
122

останали да живеят турци. Търсят да се сдобият с учебници по география от 1959 год. и стари телефонни указатели на окръжните градове с компактни маси лица с възстановени имена.

През април турски гражданин, който месеци преди това беше идвал в наше пристанище с кораб под чужд флаг и извел с фалшив паспорт наша гражданка, ~~беше~~ заловен при опит да изведе втори наш гражданин, отново с турски паспорт, но този път с турски кораб. Самият той беше пристигнал с паспорт под чуждо име. Зачестилите напоследък бягства на наши граждани в Турция, без да се открият следи от нарушения на границата, могат да се приемат като указание, че турските специални органи са изградили специални канали за тази цел.

Продължават подривната си дейност срещу възродителния процес в нашата страна и някои други балкански страни.

Югославските официални власти при всеки удобен случай - на международни форуми, двустранни срещи с наши или чужди представители и дори на чисто вътрешни югославски политически мероприятия, не престават да подчертават неодобрението си към възродителния процес у нас, свързват го с "насилствената асимилация на македонците в България", подстрекават Турция и международните организации към осъдителни решения и санкции по отношение на нашата страна. "Малцинственият въпрос" намери място в обсъжданията на всички конгреси на партията им в съюзните републики, в декларациите на техни представители в международни форуми и в предизборните им събрания. Секретариатът на СФРЮ по външните работи отказа официално да приеме декларацията на БТА против турските клевети във връзка с възродителния процес, като се мотивира, че не желае да засяга трета, съседна, приятелска страна. Ръководителят на секция България на

121
123

същия секретариат не прие декларацията на БТА по повод физическото ликвидиране в Турция на българския гражданин Ахмет Османов под същия предлог. По време на разменените през полугодieto двустранни посещения с Турция на различни равнища бе нееднократно подчертавано "единното им мнение по правата на малцинствените групи в съседните страни и нетърпимостта им към опитите за асимилация в някои от тях". Ръководството на СФРЮ отхвърли предложението на НРБ за взаимодействие по време на 24-та сесия на комисията по правата на човека, а на заседанията ѝ зае позиция, подкрепяща турската кауза. Такава позиция заеха представителите на СФРЮ и на всички останали форуми, на които беше повдиган от турска страна този въпрос.

Югославската пропаганда най-ревностно поддържаше антибългарската кампания на турската страна. В югославските средства за масова информация постоянно присъствуваха препечатани от чужди агенции или изготвени от техни журналисти антибългарски материали срещу възродителния процес. Те се стремят да затвърдят в международната общественост убеждението, че в България се провежда политика на насилствена асимилация на всички малцинства. В потвърждение на тази теза поддържат непрекъснато твърдението, че у нас са асимилирани първо "македонците, след това помаците, циганите и турците, но идвал редът на по-малочислените групи като гърците, арменците, евреите и др." В същото време прави впечатление, че някои среди в СФРЮ, без открито да подкрепят нашите мероприятия по възродителния процес, нямат нищо против сами да се възползват от опита ни. В края на март 1986 год. в ЦК на СК в Македония се е състояла дискусия по въпроса за "ислямизираните македонци". Изтъкнато било, че от извършените досега научни изследвания е установено, че насил-

422
134

ственото ислямизиране на част от македонското население е факт. Особено широкомащабно било то около стратегическите за оново време за османската империя пътни артерии. В петдесетина градове и села на Македония сега живеели около 70 000 "македонци-мюсюлмани".

(и/к)
Югославските специални служби продължават подривната си дейност срещу възродителния процес. Получена е информация, че поради "еднаквите им интереси с Турция" са постигнали споразумение за съвместни действия в тази насока по отношение на България и Гърция.

Резидентурите, прикрити в официалните им представителства у нас, активно изучават хода на възродителния процес, настроението на нашите граждани, възстановили българските си имена, издирват недоволни сред тях, подстрекават ги към съпротива. Събраната информация, освен до своите центрове, предават на американските и турските си колеги. Усърдно изучават има ли досега някъде "преименувани" български граждани от югославски или албански произход, дори и сред лицата от смесените бракове.

Установено е, че в страната ни пребивават като работници на основата на двустранно споразумение югославски граждани - мюсюлмани, които водят активна разузнавателна, идеологическа и подстрекателска дейност сред лицата с възстановени имена, като в обработката си правят паралел между "толерантното" отношение към тях в СФРЮ и "насилията" в България.

(и/к)
Българската вражеска емиграция /БВЕ/ продължава да изпълзува обстановката, създадена около възродителния процес у нас, за активна подривна дейност. Основни организации, които водят такава дейност срещу нашата страна, са: "Българско освободително движение" (к/б/)
/БОД/ с център - Париж, клонове в ФРГ, САЩ, Италия, Австрия и др.

123
125

(к/б)

(к/б)

страни в Европа и ръководител Ценко Барев; "Българска социалдемократическа партия" /БСП/ с център - Виена и ръководител Стефан Табаков; "Българска лига за правата на човека" /БЛПЧ/ с център - Рим и ръководител Димчо Статев; "Български помощен комитет /БПК/ с център - Рим и ръководител Енрико Делбело; "Обединение на българските демократически сили" /ОБДС/ с център - Мюнхен и ръководител Р.Косовски; "Български национален комитет" /БНК/ с център - Вашингтон и ръководител Искър Шуманов и др.

Най-голяма активност в борбата срещу възродителния процес проявява БОД. Негов ръководител е споделил, че по същество ~~не~~ вътрешно в себе си подкрепят възродителния процес, но "политическата борба си е политическа борба" и те "не можели да се откажат от такава удобна ситуация да бъдат комунистите със собствените им камъни". Смятал, че недоволството от възродителния процес у нас трябвало да се използва както за създаване на вътрешна опозиция, така и за активна пропаганда против комунистическия строй въобще. Според него, от лятото на 1985 год. БОД е базирал на територията на СФРЮ, Гърция и Турция свои бойни групи, които чрез местното българско население, поддържащо непрекъснато контакти с близките си на наша територия, изграждали канали и връзки. Чрез тях те ръководели и подпомагали вътрешната опозиция. Създали били добра информационна мрежа и знаели за всичко, което ставало в България. Получавали информация дори от недоволни комунисти.

Обективно досега безспорно е установена засилената подривно-пропагандна дейност на БВЕ. През 1985 год. чрез международния пощенски канал бе направен опит да бъдат внесени 1155 пратки с антибългарски материали, главно от територията на Гърция. "Международна амнистия" изпрати 23 000 протестни писма, телеграми, молби и жалби до различни наши учреждения и граждани с искане за "спира-

124
1.6

не на насилията срещу българските турци", за "освобождаване на затворици и концлагеристи", разрешаване на някои лица да напуснат България и др. От началото на годината зачести изпращането на различни по вид пропагандни материали до лица, живеещи в райони, населени с наши граждани с възстановени имена. Забелязва се ескалация на подстрекателските призови "за остра съпротива срещу възродителния процес, към диверсионно-терористични актове и борба за смъкване на комунистите от власт". В края на март т.г. бяха прехванати 17 пратки от геметовския в. "Земеделско знаме", в който имаше материали, насочени срещу "репресивните мерки на комунистите, и препоръки, бомбените атентати да станат нова фаза в народната съпротива". Много материали на БЗНС(с)и БНК бяха изпратени от територията на Турция.

Потвърждават се получените от нашите органи сведения, че БОД се подготвя активно да използва на наша територия "недоволни от преименуването лица". На територията на Турция, в непосредствена близост до границата с НРБ, ръководството на БОД смятало да създаде конспиративни бази и складове за оръжие и боеприпаси, които да бъдат използвани при провеждането на диверсионни актове.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

155

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

ГЛАВНО СЛЕДСТВЕНО УПРАВЛЕНИЕ

Министерство на вътрешните работи
ГЛАВНО СЛЕДСТВЕНО У-НИЕ

Рег. № П 1452 Екз. № 10

09.05.1986

1040 — СОФИЯ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

(О В З О Р)

~~ОТНОСНО~~ Разкрит диверсионен акт.

17.11.1984 г. - Главна съобщаваща удроващия
I. ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ:

На 22.11.1984 г. в 23.30 часа в Православната църква на с.Бенковски, Кърджалийски окръг е възпламенено взривно устройство вследствие на което са нанесени щети на сградата и църковното имущество в размер на 10 490,26 лв.

Жертви и пострадали няма.

Към 07.30 часа на 23.11.1984 г. на шосето при разклона от с.Бенковски за гр.Златоград и с.Горски извор, Кърджалийски окръг, е забелязано окачено върху фундамент за нагледна агитация червено парче плат, с нарисувани върху него символите на турското знаме.

II. ПЪРВОНАЧАЛНИ СЛЕДСТВЕНИ ДЕЙСТВИЯ:

Източно-православната църква в с.Бенковски, Кърджалийски окръг е построена в центъра на селото през 1939 г., със средства, събрани доброволно от вярващите жители. Самата постройка е масивна, еднокуполна, с бетонни плочи и красиво оформени сводести прозорци.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

2

156

С течение на годините самата църква като цяло и обзавеждането ѝ са придобили музейно-историческо значение, понастоящем тя почти не се използва по предназначение, тъй като християнското население от този край се е преселило във вътрешността на страната ни.

След взрива, местопроизшествието е запазено, а огледа е извършен на следващия ден от следствено-оперативна група с участието на специалисти от НИКК-ДНМ, ръководителя на катедра във ВМГИ-София – проф. *[signature]* както и *[signature]*, гр. Златоград.

Образувано е следствено дело срещу неизвестен извършител за диверсия, което е регистрирано под № 251/1984 г. по описа на ДС.

При огледа е установено, че се касае за възпламеняване на взривно устройство, поставено в предверието на църквата, непосредствено след външната входна врата. В резултат на взрива в пода се е образувала дупка с размери 30/40 см и дълбочина 17 см. Двете крила на масивната входна врата са намерени изкъртени, а част от едната е изхвърлена на 80 м от сградата. Езика на заключващото устройство на бравата е намерено в положение "заклучено".

Намиращата се в ляво от епицентъра преградна масивна стена е била съборена изцяло, а по тавана и по дясната страна на предверието са открити множество пукнатини. Орнаментните стъкла на прозорците на църквата и намиращото се в нея църковно имущество са били напълно разрушени.

3

В резултат на взривната вълна и изхвърлените от нея различни парчета от сградата са нанесени поражения на прозорците на намиращите се в съседство с църквата къщи.

При огледа на същинската част от църквата, епицентъра на взрива, рамките и парчетата от двукрилата врата са иззети остатъци от огнепроводен шнур с полиетиленово покритие и метални частици от капсул-детонатор. Иззети са обтривки от стените и частите на вратата, както и натрошените парчета от епицентъра на взрива.

При извършения оглед на местото на окачването на червеното парче плат, с изрисуваните инициали на турското знаме, е установено, че се касае за ръчно изработено турско знаме, за което са използвани дървена летва и плат с размери 40/80 см. Инициалите върху него са рисувани с бяла блажна боя.

III. АНАЛИЗ НА НАМЕРЕНИТЕ СЛЕДИ И ВЕЩЕСТВЕНИ ДОКАЗАТЕЛСТВА. ИЗДИГАНЕ НА ВЕРСИИ И НАЗНАЧАВАНЕ НА ЕКСПЕРТИЗИ

Резултатите от извършения оглед, намерените следи и вещественни доказателства са дали основание да се направи извода, че се касае до извършен диверсионен акт, при който е използвано взривно устройство. Фактът, че езика на заключващото устройство е в положение "заключено" е довел до извода, че при поставянето на взривното устройство в църквата е проникнато чрез счупване на стъклата, намиращи се на двете крила на входната врата и имащи формата на кръст.

Липсата на следи за използване на часовников механизъм е дало основание да се направи извода, че взривното устройство е поставено минути преди времето на възпламеняването му, при което е следвало да бъде запален огнепроводния шнур.

Времето и мястото на поставяне на взривното устройство и издигане на ръчно изработеното турско знаме, е дало основание да се счита, че и двете деяния са дело на едно и също лице (лица).

На базата на горното са издигнати следните версии относно авторът (авторите) и мотивите за извършване на деянието:

1. Деянието е дело на лице или лица от средата на населението с възстановени имена, с цел оказване съпротива на възродителния процес;

2. Диверсионният акт е дело на лице или лица с изменнически намерения, с цел създаване на "актив", или прикриване на друго престъпление;

3. Взривяването е извършено от обидени, засегнати или репресирани от властта лица (лица);

4. Деянието е извършено на верска основа.

Намеренията и иззети на местопроизшествието следи и веществени доказателства са изпратени в НИКК-ДНМ, като обекти на комплексна експертиза със задача:

1. Установяване вида на взривното устройство;
2. Установяване вида и качеството на взривното вещество;
3. Установяване вида на инициращото средство.

Назначената физико-химическа експертиза е имала задача да установи произхода на плата и материалите използвани за рисуване на инициалите на турското знаме.

Била е назначена и експертиза за точното установяване на размера на нанесените щети.

Резултатите от експертизите са категорични, че взривно-то устройство и турското знаме е възможно да бъдат изработени в страната ни. Експертите установяват, че е използвано взривно устройство състоящо се от прахообразно бризантно взривно вещество капсул-детонатор № 8 със стоманена гилза, българско производство и огнепроводен шнур с полиетиленово покритие "ОШП-З".

IV. СЛЕДСТВЕНИ ДЕЙСТВИЯ И АГЕНТУРНО-ОПЕРАТИВНИ МЕРОПРИЯТИЯ ЗА РАЗКРИВАНЕ АВТОРА НА ДЕЯНИЕТО

За разкриване автора на диверсионния акт и на окачването на турското знаме са проведени многобройни следствени действия по заподозряни лица от селищна система Бенковски, окръг Кърджалийски и извършени оперативни проверки.

При разпита свидетелите и са съобщили, че в деня на взривяването към 23,15 часа са срещнали лек автомобил с кърджалийска регистрация, движещ се по посока от с.Бенковски за с.Горски извор, в регистрационния номер на който се съдържат цифрите "2" и "5", като са посочили и вида му. Установено е, че в регистрацията на лекия автомобил марка "Лада-1500", собственост на от с.Горски извор, се съдържат двете цифри.

На базата на протурските му настроения и прояви, и свидетелските показания в края на м.декември 1984 г., е бил временно задържан като заподозрян в извършване на диверсионния акт в църквата. Достатъчно данни за участието му в това деяние не са получени и той е въдворен в Белене, като е взет на ДОП "Чакал" при РУ-МВР, с.Подкова.

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : *[Signature]*

6

В Белене обект³¹ е разработван с трима агенти в условията на М "Родопи". Значима оперативна информация е придобита само от агент "Борис", който е бил внедрен при него от 25.01.1985 г. до 20.02.1985 г. В три сведения, съответно от 21.02.1985 г., 03.04.1985 г. и 03.05.1985 г., аг. "Борис" съобщава следното:

— В негово присъствие и в присъствието на лицата
и , , заявил, че е автор на взривяването на църква-
та в с. Бенковски.

Самото взривяване извършил сам, като отишъл до църквата с лекия си автомобил.

- Уговорил се с майка си и съпругата си да твърдят, че в деня на взривяването не е напускал дома си. Имал им пълно доверие, че няма да го издадат;

— По време на престоя си в Белене, се колебаех дали да направя признания за извършеното деяние, като се страхувах най-много от знамето;

- бил извършил приготвяне за бягство от страната.

Съобщеното от агента не се потвърждава от М "Родопи".

В агентурните сведения липсват данни относно начина на снабдяване с взривни вещества, изработване на взривното устройство, знамето и евентуален съучастник (съучастници).

В края на месец септември 1985 г., оперативното дело беше реализирано и _____, заедно с _____ и _____ преведен в ареста на Главно следствено управление за разпити.

7 161

При разпитите на _____ и _____ не се потвърдиха данните, съдържащи се в сведенията на аг. "БОРИС", относно водените разговори. Двамата дадоха подробни обяснения по всички разисквани в килията въпроси. Категорично заявиха, че при разговорите си с аг. "БОРИС" непрекъснато го е провокирал към коментарии във връзка с църквата. Многократно му казвал, че трябва да признае, тъй като самият той знаел, че органите на МВР разполагат с данни, че автора на взривяването е бил с лек автомобил, номера на който бил запомнен от граждани.

Двамата отричаха категорично _____ да е изразявал желание за бягство от страната ни, а въпроси в тая връзка първи му е задал агента.

При разпитите, _____ отричаше категорично, че е съпричастен с диверсионния акт, като повтори дадените от него първоначални обяснения. Заяви, че в деня на взрива не е напуснал родното си село, а пътуване до с. Бенковски е осъществил в дните преди и след взрива. Обясни подробно къде и с кога се е срещал при тези пътувания. Посочи, че вечерта на деня преди взрива е бил с лекия си автомобил и заедно с лицето _____ на среща с жена от неговото село, с която имал интимни контакти.

Отричаше категорично да е имал взривни вещества.

Обясненията му относно водените в килията разговори се покриваха с тези, дадени от _____ и _____

Извържените проверки по съобщенията от _____ две пътувания преди и след взрива в с. Бенковски потвърдиха обясненията му.

При създалото се положение беше взето решение, санкционирано от Ръководството на министерството да се извършат допълнителни следствено-оперативни мероприятия, включително временно за-

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

държане на майката и съпругата на _____ и провеждане след това в дома им на М "Родопи".

При разпитите на двете жени не се получиха данни, които да бъдат използвани за разобличаване на _____. Чрез М "Родопи" беше фиксиран разговор, при който майката предлагаше на снаха си да помолят брата на _____ да се яви пред органите на МВР и да потвърди неверното обстоятелство, че той е копал с взрив кладенеца им, а не

До този момент следствието не разполагаше с данни относно начина на изкопаване на кладенеца.

Придобитата оперативна информация от М "Родопи" беше умело използвана при разпитите и на 20.11.1985 г. _____ направи признания, че е извършил диверсионния акт в съучастие с лицето

_____. Последният беше незабавно задържан и потвърди признанията на _____. От разследването се установи, че още през първата половина на м. октомври 1984 г. двамата са изработили взривно устройство, състоящо се от 2 кг. амонит, капсул-детонатор и огнепроводен шнур – дълъг около 10 метра. Няколко дена след това закупили от магазина червен плат и с блажна бяла боя изработили турско знаме, което закрепили върху летва за направа за сушене за тютюн. Укрили ги в дома на

Вечерта на 21.11.1984 г. с лекия автомобил на _____ проучвали обстановката около църквата, за да сложат взривното устройство, но се отказали, тъй като са били забелязани от двама техни съседяни. Следващата вечер – около 22.30 часа двамата окачили на шосето ръчно изработеното от тях турско знаме, след което пристигнали в с. Бенковски, _____ счушил стъклата на външната врата на църквата и поставил устройството от вътрешната ѝ страна. През това време _____ охранявал наблизо. Връщайки се обратно с автомобила са били забелязани от двамата свидетели.

Деянията си извършили за противодействие срещу възродителния процес. Установи се, че средствата за изготвяне на взривното устройство, е придобил през 1981 г., при изкопаване на кладенец в дома си.

С цел заблуждаване органите на МВР, относно целта на пътуването им на 21.11.1984 г. до с.Бенковски двамата се договорили да твърдят, че са имали среща с жена.

Тази си уговорка е поддържал при първите му разпити, а така също и при разпитите в ГСУ-МВР. Пред съкилийниците си, и аг. "БОРИС" непрекъснато е заявявал, че органите на МВР следва да разпитат, който щял да потвърди невинността му. При разпита на последния след реализацията той наистина даде такива показания.

При разследването се установи, че двамата извършители са провели свещдане в Белене, при която среща с мимики е съобщил на, че не е направил признания за извършеното от тях взривяване.

Обясненията на и относно диверсионния акт се потвърждаваха от намерените следи при огледа на местопроизшествието.

С цел пълното документиране и изясняване на извършения диверсионен акт в с.Бенковски, при условията на видео и -звукозапис, беше извършен следствен експеримент, при който подробно разказа и посочи начина и мястото на изкопаване с взрив на кладенеца, мястото на укриване през 1981 г. на остатъка от взривните материали, мястото на изработване на взривното устройство и турското знаме, както и начина на окачване на знамето и поставяне на взривното устройство.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2019г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

10

169

За извършените деяния и бяха привлечени в качеството на обвиняеми и предадени на съд, както следва:

- по чл.109, ал.1, във връзка с чл.106 предложение II-ро, чл.108, ал.1 от НК; чл.106, предложение II-ро, във връзка с чл.20, ал.2 от НК; чл.108, ал.1, във връзка с чл.20 ал.2 от НК и чл.339, ал.1 от НК.

- по чл.109, ал.1, във връзка с чл.106, предложение II-ро, чл.108, ал.1 от НК; чл.106, предложение II-ро, във връзка с чл.20, ал.2 от НК; чл.108, ал.1, във връзка с чл.20, ал.2 от НК и чл.339, ал.1 от НК.

Състав на Кърджалийския окръжен съд разгледа наказателното дело и постанови срещу двамата наказание "Смърт чрез разстрел".

Анализирайки хода на оперативните и следствени действия по случая, могат да се направят следните изводи:

1. При огледа на местопроизшествието е извършена качествена работа по запазването и изземването на всички следи /отломки от метал, хартиени частици, микроследи и др./, с оглед тяхното изследване. Това е спомогнало да бъдат идентифицирани отделните части на изготвеното взривно устройство /видът на взривното устройство, капсул-детонатора и огнепроводния шнур/.

2. С оглед анализа на оперативната обстановка в района правилно като основна бе издигната версията, че деянието е дело на лица с възстановени имена за опит за съпротива срещу възродителния процес.

3. Проведените бързи разпити на всички засечени лица е дало възможност да бъдат открити свидетелите и , показанията на които са послужили като основание за насочване

към извършителя.

4. Събраната по следственото дело цялостна оперативна и следствена информация е всестранно и задълбочено анализирана, в резултат на което са провеждани целенасочени оперативни и следствени действия за разкриване и документиране престъпната дейност на извършителите.

5. Пречки за бързото разобличаване на бяха някои слабости при водене на оперативното дело, а именно:

- липса на анализ и съпоставка между получаваните агентурни сведения и данни от М-"Родопи".

- непълна и неточна информация от аг."БОРИС" относно водените в килията разговори.

- незадълбочено изучаване на връзките на обекта и обстановката по местоживееене.

6. Разкриването на извършителите на диверсионния акт и осъждането им, е значим и сериозен успех на органите на МВР и ще изиграе своята превантивна роля.

ГЛАВЕН СЛЕДОВАТЕЛ - ОТДЕЛ 02-ГСУ,

Капитан: *[signature]*

(П. Величков)

Написано в 1 екз.

За ЦИОУ-МВР

Изп. и нап.: П. Величков

София, 09.05.1986 год.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

М В Р
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 10330 Екз. № 1
1961 год.
СОФИЯ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТРАЛЕН ОРГ. УНИВ.
Вх. № 18224, 23 5 1961

О Т З И В

за статията на полк.Хинко Хинчев,
к.ф.н. "Актуални проблеми на въз-
родителния процес и произтичащите
задачи на органите на Държавна сигурност"

Статията има обем от шестнадесет машинописни страници и в общи линии правилно от методологическа гледна точка са разгледани въпросите на възродителния процес. Може да се счита, че тя има повече уводен характер и въпреки, че е написана въз основа на значимия личен опит на др.Хинчев в борбата за преодоляване на протурския национализъм, актуалността ѝ в практико-приложен аспект е недостатъчна. Това естествено създава предположението, че автора или редакционния колектив на сп."Държавна сигурност" в близко или по-далечно бъдеще ще разискват отделните проблеми в самостоятелни материали, което ще създаде условия за по-обстойното им обяснение.

2.

Преди отпечатването на статията е целесъобразно да се отстранят някои пропуски, които имат корекционен характер и счетохме за целесъобразно да ги отбележим на предоставения ни екземпляр.

На стр.3 и 7 автора е употребил понятието "етноцентризм". От гледна точка на контекста на статията, възродителния процес като цяло и в частност възникването, съхранението и развитието на протурския национализъм у ислямизирани българи, може да се счита, че този термин е употребен неадекватно. Неможе да се говори за наличието на "етноцентристки тежнения", тъй като се утвърждава, че лицата с възстановени имена са етническа част от българската народност, а науката по бесспорен начин е доказала, че те са насилствено ислямизирани българи. Скромното ни мнение, е че в случая по-подходящо за употреба е полученото гражданствено понятие "протурски националистически настроения", което предикативно отразява в себе си процеса на насилствената ислямизация.

Неправилно на стр.5 се твърди, че "народностните и религиозно-битови" обряди на ислямизирани българи имат турски генезис. По същество такава е панислямиската сентенция на идеолозите на ортодоксалния турски национализъм, които твърдят, че всички мюсюлмани в света са турци.

Религиозно-битовите обряди на лицата с възстановени имена имат мюсюлмански характер и те по насилствен начин са наложени от турците по време на робството, които от своя страна са ги заимствали от

3.

поборените арабски народи заедно с приемането на исляма.

След провеждането на мероприятията по възстановяването на българските имена на част от населението в нашата страна, широка гражданственост получи понятието "насилствено ислямизирани българи", с което се назовават тези хора. Това не е и не може да бъде основание да се твърди /вж.стр.6/, че българското население се разделя на "две групи". В случая "разделянето" може да се предполага, че е осъществено на основата на религиозната принадлежност, което в известна степен противоречи на съдържанието на идеологическата политика на БКП. Освен това, разделяне на българското население на отделни групи не е необходимо по никакъв повод, тъй като всяко деление макар и теоретично създава условия за дискриминация.

Що се отнася до традициите /вж.стр.9/ в борбата на органите на Държавна сигурност за разкриване, предотвратяване и пресичане на противоправните и противообществените прояви възникващи на основата на протурския национализъм е нужно да не се забравя, че не бива да се отричат изцяло. В тях е възплътен многогодишния опит, който има и положителни елементи. Тя просто трябва да се обогатява с нови форми и методи и по такъв начин непрекъснато да се обновяват. Необходимо е да се отрази /вж.стр.9/, че борбата против протурския национализъм като цяло се води и направлява от ЦК на БКП и в нея участвуват всички държавни и

5.

обществени органи и организации в частност и МВР със своите специфични форми и методи. Тази борба не е и не може да бъде монопол само на органите на ДС.

Би следвало да се отдели повече място за агентурата и проблемите възникващи в работата с нея както и цялостното формиране на агентурния апарат. Така напр. на стр.13 е посочено, че агента трябва да бъде "борец с ярко изразена гражданска позиция по тези проблеми, деен и активен субект за осъществяването на възродителния процес". По принцип това е правилно, но е необходимо да се разработи подходяща и диференцирана тактика за осъществяването на тази гражданска позиция. В противен случай агента може да се дискредитира пред хората сред които трябва да проникне. Разработката на този проблем трябва да бъде съобразена с МЗ 3900;1-22 и др.ръководни документи.

Нап. в 2 екз

№ 1 – ЦИОУ

№ 2 – 08 отдел

Изп.Чапкънов

Нап.П.Иванова-9634

ИЗГОТВИЛ

/Г.Чапкънов/

46

РЕЦЕНЗИЯ

от майор Тодор Петров Ников, к.ю.н. за статията на полк. Хинко Хинчев, к.ф.н. "Някои актуални въпроси в развитието на възродителния процес и произтичащите задачи за органите на Министерството на вътрешните работи", предложена в "Държавна сигурност".

Работата засяга един изключително актуален и значим проблем за работата на ОДС на настоящия етап. Поставянето и изясняването му ще бъде полезно както за ръководния, така и за непосредствено изпълнителския състав.

Статията на полк. Хинчев е разгърната в два плана. Направен е сериозен опит да се очертаят особеностите на възродителния процес, закономерностите, които се проявяват на настоящия етап от неговото развитие. На тази основа във втората част на статията са изведени някои основни задачи, които органите на ДС, със специфичните им сили и средства са призвани да решават. От позициите на структурирането на проблема подходът на автора е правилен и научно - обоснован.

Наред с това по самото изложение, към автора могат да бъдат адресирани и редица критични бележки, които могат да се обединят в две основни групи:

I. Бележки, които смятам, че обезателно следва да се вземат предвид и да се корегират конкретния текст.

1. Както в първата, така и във втората част на статията в текста има редица неточности (стр. 3, абз.4; стр.4 абз. 3 и абз. 5; стр.11м абз. 2; стр. 13, абз. 1 и абз. 4).

2.

2. В стремежа си да аргументира необходимостта от научност на подхода в работата по възродителния процес, авторът е допуснал оценка на работата на други органи на политическата система, което не е редно. Такава оценка може да дават само Партийното и държавното ръководство (стр. 2, абз 5)

3. Очертаването кръгът от въпроси, които на настоящия етап предстои да се решават, е правилно и полезно. Но доколко посочените в работата проблеми за решаване са еднопорядкови и относително независими. (биологическото смещение е едновременно и предпоставка и следствие от процеса на утвърждаване на българската нараодопсихология). Т.е. колкото е правилно твърдението на автора, че към процеса следва да се подхожда в цялата му сложност, като се отчита диалектиката му, толкова е необходимо изредените на стр. 6 и 7 проблеми да се огледат още веднъж, да се допълнят, да се ранжират по значимост и поясно да се очертаят сложните връзки и зависимости, които трябва да се имат предвид при тяхното решаване.

4. Очертаването на конкретните задачи по възродителния процес и полезно, но следва да се отчита, че изброените от автора задачи в една или друга степен са били формулирани в ръководни документи на министерството. Тук като приносен момент би могла да бъде оценявана само допълнителната аргументация в полза на поставянето и решаването им. Налага се по прецизно да се посочат ръководните документи (иначе, поставянето на проблема за агентурата от средите на жените е едва ли не авторово откритие - почти година след като бе поставен от др. Министър)

II. Препоръки към автора

1. В статията авторът е допрям до редица много интересни проблеми, включително и дискуссионни, но или ги е отминал

3.

без да им отдели необходимото внимание или, е дал прибързано недостатъчно аргументирани решения (стр. 10 - МВР - "продължително присъствие навсякъде и във всичко").

2. Подходът към анализа на възродителния процес е видян като проблем правилно, но решението му по мое мнение се базира само на качеството на подаваната от агентурата информация. Едва ли само по този начин проблема може да бъде решен (стр. 11, абз.3).

3. В процеса на преработка на статията авторът е целесъобразно само да прецизира първата част (стр. 9 вклю.), а да разшири като разгърне по-широко проблемите касаещи непосредствено дейността на МВР - (стр. 10-14).

Рецензент:

Майор, к.ю.н. /Т.Ников/

и. 1294
Хубавески

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

Секретно!

45

Нужно *въпроси в развитието*
АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС И
ПРОИЗТИЧАЩИТЕ ЗАДАЧИ ЗА ОРГАНИТЕ НА ДЪРЖАВНА
НА *внутренните работи*
СИГУРНОСТ

Полк. Хинко Хинчев, к.ф.н.
Ст.преподавател във ВСШ "Г.Димитров"-
МВР

Изучаването на същността и закономерностите в развитието на възродителния процес сред населението, възстановило си български-
те ^{си} имена, е актуално и от особено значение в периода на практическата реализация на мероприятията за националното осъзнаване на тези наши граждани.

Като исторически процес, когато повсеместно се утвърждават "обективни промени в начина на живот, културата и политическият светоглед на тези наши сънародници" и се създават условия "за още по-активното им включване в социалистическото строителство"¹, възродителният процес изисква постоянен критичен анализ и задълбочено научно преосмисляне на всички тенденции, факти и явления, които неизбежно се проявяват при неговото развитие както в позитивен, така и в негативен аспект. В този смисъл вече е недопустимо само да се *описва* явлението. *Важно е да се обяснява явлението. Нужно е да се формира и последователно да се прилага от всички звена на нашата* *политическа*

1. Вж. Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Тринадесетия партиен конгрес С., Партиздат с. 161.

46

та политическа система научно-обоснован подход за решаване ~~както~~ ^{и така} на тактическите, ~~и~~ на стратегическите задачи, които съпроводят неговото осъществяване, тъй като единствено на основата на добро познаване на неговите закономерности е възможна ефективна реализация на етно-консолидационните процеси.

Необходимостта от обобщаване ^и научно-теоретическо ^и разработване на натрупания положителен опит в развитието и утвърждаването на възродителния процес може да бъде обоснована с ~~няколко факторни съображения~~ ^{няколко факторни съображения}.

а. Потребностите на оперативната дейност, която изисква ^{разработката на} нов подход за участието на органите на Държавна сигурност в практическо ^и ~~осъществяване~~ ^{ако реализацията} на възродителния процес;

б. С изострящата се идеологическа борба в съвременните условия, когато класовите противници преднамерено ~~и целенасочено~~ ^{както} пускат в ход добре синхронизирана система ~~и само~~ ^{за} противодействие на процеса, ~~и~~ ^{сриване} ~~и за подриване~~ на международния авторитет на Народна република България;

в. С ^{усилията на комунистическите и бившите} ~~с~~ ^и ~~оперативните на вражеските идеологически подривни центри~~ ^и да охарактеризират възродителния процес като израз на "развихрилия се велико-български национализъм и шовинизъм".¹

г. С липсата на цялостни, ^и задълбочени теоретични работки и обобщения за възродителния процес, поради което се

допуска едностранчивост и опростенчество, недооценка и сериозни пропуски, ^{които се отразяват негативно върху} както в оперативната дейност на органите на ДС, така ^и в идеината политическата и възпитателната работа за национално

1. В-к "Джумхуриет" 1985 от 25.05.

процес на възродителния процес
~~по осъзнаване на населението по места.~~

Под ръководството на партийните комитети и с активното участие на държавните органи и масово-политическите организации, включително и органите на МВР, ~~се провежда~~ *в цялата страна* богато съдържателна организаторска, политико-възпитателна и културно-масова ~~работа,~~ *дейност* която засилва утвърждаването на положителните тенденции в развитието и задълбочаването на възродителния процес, ~~в резултат~~ *в резултат* на което

резултат оперативната обстановка сред населението с възстановени имена като цяло е спокойна. Засилва се поляризацията, нараства ~~абсолютно и относително~~ групата на онези, които възприемат необратимостта на процеса и полагат усилия за ~~психологическо~~ *психологическо* адаптиране към новите условия. ~~Особено това е характерно за подрастващото поколение и някои групи на работническата класа и кооперираниите селско-стопански сдружения.~~ *Особено това е характерно за подрастващото поколение и някои групи на работническата класа и кооперираниите селско-стопански сдружения.*

Основната част от населението с възстановени имена ~~поспешно~~ *поспешно* се освобождава от психологическото напрежение и смущение, създадено под влияние на масираната турска антибългарска кампания¹, убеждава се в ~~невъзможността~~ *БЕИСКАНЕТО* на Турция да се намеси ~~във вътрешните работи на Народна република България, и постоянно~~ *препятства развитието на възродителния процес, което* ~~периодично осъзнава подстрекаващия характер на нейната~~ *периодично осъзнава подстрекаващия характер на нейната* подстрекателска подривна дейност.

Успешно се развива процесът на „търсене“ и осъзнаване на българския етногенетичен произход и родова принадлежност, укрепване на ~~самосъзнанието~~ *вътрешната гражданска*, че НР България е тяхното отечество, с което ~~неразривно~~ *завинаги е* свързано бъдещето им. Сред по-младите ~~поколения~~ *поколения* значително по-ускорено нараства самочувствието и оптимизмът

1. Вж. Изказване на кн. чл. на ПБ на ЦК на БКП и Министър на вътрешните работи ген.-полк. Д.Стоянов пред XXX отчетно-изборна конференция на РК на БКП при МВР, състояла се на 28.01.1986 с.14

за бъдещето, увереността в правотата и активната подкрепа на политиката на партията за националното осъзнаване на това население.

В резултат на всичко това, възродителният процес успешно навлезе в нова фаза на своето развитие, която с особена остро-та налага по-нататъшното укрепване на завоюваните позиции, и усъвършенстване на съдържанието и средствата, на формите и критериите на работа за утвърждаване на новата народопсихология и българското социалистическо национално самосъзнание.

Успешното развитие и утвърждаване на възродителния процес ~~в~~ ^{всичко време осъществява} турските държавни, разузнавателни и пропагандни органи и протурски настроените елементи в страната.

Не намалява злостната антибългарска пропаганда, дипломатическата и друга активност на турската страна да бъде оклеветена и дискредитирана НР България на международната арена, а вътре в страната да бъде инспирирана ^{политическа опозиция} активно проявявана се политическа опозиция от лица с възстановени имена.

Това налага постоянно да се активизира и обогатява работата на цялата общественост, тъй като възродителният процес е общодържавен проблем, който засяга коренните интереси на нацията като цяло.

С осъществяването на възродителния процес в българското социалистическо общество обективно ще се излявят нови отношения, които имат не само икономически, политически, правен, но и дълбокосъдържателен етно-психически аспект, ^{отношенията на хората,} които доброволно възстановиха имената си и като граждани с нов етно-психологически статус влизат във взаимоотношения помежду си и с останалата част от българския народ.

Сега, у възстановилите имената си граждани се формират ^{и ценностите} качества не само от позициите на ^{освободените} конституционно равноправие, а и въз основа на ^{висшето самосъзнание} изграждането се у тях съзнание за българска родова принадлежност. Затова от особено значение е дали ще бъдат съхранени и в каква степен, или изцяло и окончателно ще бъдат ликвидирани ^{и много съществуващи} старите, предубеждения и традиционни психологически стереотипи.

Трябва да се оцени, че ^{възродителният} този процес ще протича с различна степен на интензивност сред конкретните възрастови и професионални ^{групи} категории от населението с възстановени имена, в зависимост от ^{формирания} създаването на необходимите обективни и субективни условия, както и под въздействието на различните социални и политически фактори, които могат да ускорят или ^{да} забавят неговата реализация в ^{целият} цялата страна или в отделни райони ^{на страната}.

Животът и практиката неизбежно ще поставят и редица въпроси свързани с ^{въздействието} на динамиката на протичащите социално-етнически консолидационни процеси, ^{с тенденцията за} върху формирането на ново етническо самосъзнание у това население, което ^{би} довело до формиране на монолитна общност на българската социалистическа нация, без което е невъзможно ускорено развитие на ^{цялата} социалната система в етапа на развитото социалистическо общество.¹

Във възродителния процес намират израз обединителните вътрешно-етнически проявления на осъществяващата се етническа консолидация, които изискват решаване на редица взаимосвързани проблеми. За това наред с възстановяването на имената е необходимо своевременно и комплексно да се решават и други въпроси:

1. Вж. Меликова Н. Социално етническа интеграция в обществе развитого социализма Баку 1985, с.37

5

приемане на
Чуждестранно

22

на берегу

УЗНАКО

~~сформулиране и утвър-~~
~~сформулиране~~

ТРОЦЕ

В този смисъл семейството обективно носи в себе си всички качествени характеристики на етническата общност. Не са случайни сравненията, че именно в семейството, като в капка вода, се отразяват многообразните страни на социално-етническия процес. Специфичната сфера на семейно-битовите отношения включва в себе си и етно-интеграционните моменти, доколкото те са изключително важни за проявлението на обществения прогрес и са най-прогресивния акт в човешката история.¹

1. Чебоскаров Н.Н. Народи, раси, культура С., 1982, с.64

~~Забригаване~~
- ~~формиране~~ на българско социалистическо национално

самосъзнание - чувство на принадлежност и неотделимост от българската социалистическа нация и държава, а от друга страна, възприемане на Турция като неотечествена, ~~чужда класово~~ ^{като социалистическа} ~~буржоазна~~ държава.

В практико-приложен аспект, ~~формирането на~~ ^{това} ~~такова~~ самосъзнание означава:

- гордост от революционното историческо минало, високо самочувствие от социалистическото настояще и бъдеще, което съгражда българският народ, и активна съпричастност към тази дейност;
- окончателно изживяване на натрупаните от миналото /под влияние на исляма и протурският национализъм/ чувства на съобщност с турския народ и неговата буржоазна държава;
- формиране, особено у подрастващите млади генерации, чувства на гордост от своя народ, от неговата борба за утвърждаването на най-прогресивните човешки идеали - комунистическите.

В оформеното българско социалистическо национално самосъзнание ще намира израз, органическа връзка и еднопосочност със стремежите на българския народ цялата система от възгледи и идеи, изразяващи систематизираната теоретична форма на общественото съзнание и служаща за закрепването, развитието и усъвършенстването на социалистическите обществени отношения.

С утвърждаването на българското национално ~~съзнание~~ ^{съзнание} сред лицата е възстановени имена все по-определено ще се ~~считат~~ ^{считат} ~~самоотъждяват~~ ^{самоотъждяват} ~~качествата на~~ неразделна част от българската социалистическа нация, и обединени в единен социален организъм, плод на трайна етноконсолидация, те все по-категорично ще чувстват и осъзнават своята принадлежност към социалистическа България.

52

Възродителният процес трябва да се разглежда като взаимно обусловани и намиращи се в диалектическа връзка елементи на социална, идейна, морално-политическа и етно-психологическа консолидация, основата на която е общата съдба в единното социалистическо отечество.

Несъмнено трябва да се очаква, че успешното осъществяване на възродителният процес ще допринесе за засилване на единството на българската нация, което означава осъществяване на политическо, социално и духовно единство на цялата социална структура на обществото и съвпадение на интересите на съставляващите го групи.

Духовната консолидация намира израз в идейното, миросгледното, естетическото, нравственото, социално-психологическото, културното и обрядното единение с основната част от народа.

Морално-класовото единство е единство на класовите идеали и интереси, еднопосочност на социалната активност в борбата за изграждане на новото общество, единство на революционните традиции, на класово-патриотичното и интернационалното възпитание.

Очевидно е, че възродителният процес внася нови етно-психологически измерения на протичащата консолидация на българската социалистическа нация. Това е така, защото при новите условия става дума за очертаване контурите на нов феномен-родствено-психологическа близост, нова еднотипна социалистическа душевност и народопсихология за всички трудящи се граждани на Народна република България.

От позициите именно на такава характеристика на възродителния процес е необходимо да се оцени, че неговата същност е с изключително съдбовно значение за настоящото и бъдещето на българската социалистическа нация.

ОСЪЩЕСТВЯВА

В съответствие с класово-партийния подход, ~~детеризма~~ ~~детерминираността~~ възродителния процес трябва да разглеждаме като явление, което се развива в един по-дълъг период, и следователно при различни исторически условия. ~~детерминираността~~ ^{целовидна} му произтича от обстоятелството, че е свързан с реално битие и е закономерност на общественно-политическото развитие на българската нация. Именно поради това възродителният процес е необратим.

Наред с това обаче не бива да се омаловажават неизбежните трудности, които го съпровождат. Би било неправилно да се очаква, че той ще протича навсякъде и винаги еднакво интензивно, само в идеална и съвършенна форма. Обратно! Той ще протича диалектически противоречиво. Но само в посока напред, защото, както учи В.И. Ленин, всички прогресивни обществени порядки, сменящи се една с друга в хода на историята, представляват от само себе си само преходна степен на безконечното развитие на човешкото общество от по-низша, към по-висша степен.

В този смисъл може определено да се каже, че вземайки от миналото онова, което е озарявало движението напред, обогатявайки го в новите условия, възродителният процес ще ускори придвижването на социалистическата ни нация към комунизма.

От сложните ~~социални~~ процеси, съставляващи в широк аспект съдържанието на възродителния процес, произтичат отговорни задачи за цялата политическа система на нашето общество, в това число и ^{органите на} пред~~Министерството~~ на вътрешните работи.

В съответствие с партийната ^{концепция} ~~политическа~~ за ролята и задачите на нашите органи, особеностите на оперативната обстановка и натрупания положителен опит, необходимо е непрекъснато да се

полагат грижи за усъвършенствуване¹ и повишаване ефективността от работата на всички звена на министерството, непосредствено ангажирани в реализирането на това ~~високоотговорно~~ партийно дело.

При решаването на оперативни задачи, свързани с възродителния процес, трябва да се има предвид, че става дума за участие в управлението на ~~сложно, мащабно~~ явление, процес, в който особено активно се изявяват както позитивни, така и негативни тенденции. Ето защо участието на МВР в решаването на този проблем ~~има~~ ^{свои} да се върти не само ~~всичка партийна организация и~~ ^{мащабно събитие} характер на продължително присъствие навън и във външно, свързана с ~~сигнална тергия с историческа същност~~ ^{възстановяване на} задачите на партията за успешна реализация на възродителните мероприятия.

За да бъде успешно участието на органите на ДС в този процес е необходимо всички техни звена да се съобразяват ~~с~~ ^с научните постановки за социалното управление на обществото и с изискванията на класово-политическия подход при решаването на етно-социалните проблеми.

В районите с компактно население, възстановило имената си, с конкретни задачи по възродителния процес трябва да бъде ангажиран целият агентурен апарат на ДС и на НМ, с добри агентурни позиции.

Необходима е по-тясна координация и взаимодействие не само вътре в системата на Министерството, но и с всички държавни и обществени органи и организации по места.

Както многократно подчертава другаря министър, мащабността и историческия характер на решаваните задачи сега налагат постоянно да се засилват грижите за повишаване боеспособно-

1. Вж. Изказване на кн.чл. на ПБ на ЦК на БКП и Министър на вътрешните работи ген.-полк. Д.Стоянов пред XXX отчетно-изборна конференция на РК на БКП при МВР, състояла се на 28.01.1986 г. с.15

стта на основното средство на органите на ДС - агентурна ^{работа.} ~~работа~~

В условията на възродителния процес агентурно-оперативната работа на органите придобива още по-подчертан политически характер, ^(NS) се превръща в съставна част на партийната дейност, поради което неизбежно ѝ се отрежда значителна роля за утвърждаването на новия политико-психологически статус на възстановилите иманата си наши граждани, ^{а това означава} Освен това, тъй като агентурно-оперативната работа в известна ^{а това означава} степен излиза от "традиционните" си рамки, обективно се налага използването на нови подходи и нови решения в теоретико-^{приложни} ~~практически~~ аспект на проблемите на възродителния процес и особено във връзка с ръководството и възпитанието на агентурата.

Целта е агентурно-оперативната работа още по-непосредствено да ^{охлава} ~~охлава~~ живота на това население, за да се превърне в още по-ефективно и динамично звено на онази верига от социално-политически и идеологически фактори, които партията използва ^{главната реализация} за ~~осъществяването~~ на възродителния процес.

С преустройството на агентурната работа е тясно свързан и ^{в пресия} ~~проблемът~~ за качеството на информацията за възродителния процес. Оперативната информация "за деня" и за най-делнични прояви е слабо ефективна. Съществено значение сега трябва да се отдава на информацията, която засяга в дълбочина сложните позитивни и негативни вътрешно-етнически процеси и явления, техните причини и форми на изява, пътищата за тяхното овладяване.

Особено значима ^{не е} ~~е~~ изпреварващата информация.

Необходимо е да се долавя и оценява отзвукът от провежданите партийни и административни мероприятия, както и от превантивно-профилактичните и репресивно-респектиращите мерки на

органите на МВР, прокуратурата и съда, за да се реагира своевременно и по най-подходящ начин на всички негативни изменения на политическата и на оперативната обстановка в страната.

От особена важност са личните оценки и препоръки на всеки агент ~~свързани с~~ ^{свързани с} пътищата, средствата и методите за неутрализиране влиянието на националистите и ~~осъществяване~~ ^{преодоляване} на негативните тенденции.

От безпристрастен приносител на информация нашият агент трябва да се превърне в борец с ярко изразена гражданска позиция, ^в активен субект за осъществяване на възродителния процес.

От потенциална нашата агентура следва да се превърне в реална сила, годна ~~за~~ ^{за} непосредствено ~~участие~~ ^{ва} в борбата за усъвършенствуването на новата социална среда.

От особено съществено значение е ~~за~~ ^{още по-активно да стимулира} задължението, агентурата да ускори "прехвърлянето на критичния момент" в развитието на възродителния процес, т.е. на оня момент, от който натък лицата с възстановени имена ясно и определено, твърдо и безвъзвратно заемат позицията на граждани с българско социалистическо национално самосъзнание.

Сложната оперативна обстановка след възстановяването на имената на потомците на ислямизирани ^{в името на} ~~българи~~ ^{убийци} наложи ~~уделно~~ ^{уделно} ~~ване~~ ^{ване} на агентурата от средите на това население. Създадоха се условия не само за осъществяването на по-ефективен контрол върху развитието на оперативната обстановка, но и за решаване ^{по-ефективно} на сложни оперативни задачи.

^{Резултатите от} ~~анализът на~~ ^{анализът на} оперативната практика показва, че ^и ~~успехът~~ ^{успехът} ~~в тази сфера~~ ^{в тази сфера} ~~на~~ ^{на} ~~агентурата~~ ^{агентурата} ~~та~~ ^{та} ~~не е схематично и самотно~~ ^{не е схематично и самотно} ~~и~~ ^и ~~творчески~~ ^{творчески}, съобразно с изискванията на оперативната обстановка, наложена от възродителния процес.

Завишените ^{изчисляват} ~~критерии~~ ^{на съвременност} към ~~старото~~ и ролята на агентите, които ^{реализират} ~~осъществяват~~ ^{загледаните} ~~на възродителния процес~~, ^{налагат} ~~постоянно действащи~~ ^{на} ~~бъдат по високи изисквания~~ и към техния подбор и ръководство.

При новите условия не може да се разчита само на ^{уми} ~~възпитанията~~. Необходимо е агентите непрекъснато да бъдат насочвани към ^{изучаване и отбелязване на} ~~особеностите~~ на възродителния процес и на верен усет към новото, към онова, което се заражда и развива в дълбочина, което разкрива и утвърждава същността на този процес.

На сегашния етап трябва да бъдат завишени критериите за определяне ценността на агентурата. Сега тя трябва да се измерва не само според набраната информация, а в зависимост преди всичко от нейния ^{реален} ~~ръководен~~ принос за развитието и утвърждаването на възродителния процес.

В този смисъл сега изключително много нараства ролята на агентите за политическо влияние. Добре инструктирани и обучени, правилно насочени към определени ^{групи} ~~категории~~ от населението, те влизат в "открит" и откровен диалог, спорят, аргументирано и обосновано доказват ^и ~~отстояват~~ политическата далновидност на партийна линия, за утвърждаване на историческата ^{истинна} ~~правда~~ за българския родов корен на възстановилите иманата си гриждани, както и за укрепването на увереността им, че тяхното щастие е свързано единствено със социализма и с Народна република България.

От съществено значение в това отношение е добрата организация на оперативната работа ^{на териториалност} ~~на местоживее~~. Този проблем придобива ^{сегашна} ~~особена~~ актуалност, тъй като, ~~ко~~ ^{ко} ~~обективни~~ ^{причини}, възможностите за ефективно влияние по време на работа върху населението с възстановени имена са в известна степен по-ограничени.

Често пъти зад масовия характер на провежданата политическа работа се пропуска конкретният човек с неговата личностна специфика,

^{виртуално} ~~по~~ ^{има} ~~поставя~~ ^{неосъществява} ~~личност~~ ^{на} ~~неосъществява~~ ^{само} ~~сред~~

При новите условия, особено отговорна е задачата за правилно насочване към лицата от така наречената ПЕРСПЕКТИВНА АГЕНТУРА, кръгът от онези представители на младото поколение, които трябва да се подберат и подготвят за да решават успешно проблемите, които евентуално ще възникнат в развитието на възродителния процес в перспектива.

Особено ~~положително~~ ^{ефективно} е да се премине към по-масово ангажиране на жени с възстановени имена в агентурно-оперативна работа с конкретни задачи по възродителния процес. Практиката показва, че техните възможности за влияние в положителна насока са по-големи.

Поставените високоотговорни задачи пред агентурата по проблемите на възродителния процес могат да се изпълняват ^{само} при условие, че тя заживее със самочувствие за пълна равностойност и еднаква отговорност в редиците на "предния фронт", където се решава съдбата на този исторически процес.

Именно тази национална историческа задача изисква "със силите, средствата и възможностите на органите на МВР да се оказва по-широка и всестранна помощ на партийните органи и организации, на държавните и стопанските ръководства и трудовите колективи за по-нататашното сплотяване около политиката на партията на гражданите възстановили българските си имена, за по-бързото им приобщаване към единната българска социалистическа нация и активното им участие в изграждането на развитото социалистическо общество".¹

1. Вж. Изказване на кн. чл. на ПБ на ЦК на БКП и Министър на вътрешните работи ген.-полк. Д.Стоянов пред XXX отчетно-изборна конференция на РК на БКП при МВР, състояла се на 28.01.1986 год с. 15

Отп. в 1 екз.
Изп. - Хубавенски
Нап. - Е.Николова-1176
04.06.1986 г.

59

Бележка на редакцията

Обяснението на същността, на особеностите и закономерностите в развитието и утвърждаването на възродителния процес и задачите на органите на Държавна сигурност, е огромна социална и политическа задача, която науката тепърва ще решава. Цялостният отговор не е по силите на един, или дори на група работници от едно и също направление на науката и практиката. Още по-невъзможно е ~~да се реши~~ това да бъде извършено в рамките на една статия, независимо от обема. Ако крайт обаче е трудно да бъде определен във времето, час по-скоро трябва да бъде поставено началото, заслужава добри думи реакцията на първите, въпреки рисковете от неизбежни творчески несполуки.

Редакцията на "Държавна сигурност" очаква, с готовност за публикуване, мненията, становищата, изводите и препоръките не само на научния потенциал на министерството. Много са битките с противника, спечелени с цената на изключителна преданност и висок професионализъм, проявен от началниците на поделенията, на ръководния състав, на всеки оперативен работник. Те трябва да споделят този опит. Целта е била и ще бъде неизменна: създаване на най-благоприятни условия за пълна реализация и на тази историческа задача на нашата партия и на социалистическата ни държава.

ДС - СМЯНА НА ИМЕНАТА -
ВЪЗРОДИТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС

I6

32
СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦЕНТРАЛНО ИНФОРМАЦИОННО-ОРГАНИЗАЦИОННО УПРАВЛЕНИЕ

Per. № 512 Екз. № 2
24.5

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Из архивите на ДС

197

ОБЗОРНА ОПЕРАТИВНА СВОДКА

/19 - 25 май 1986 г./

София

41 5

средства за масова информация, които доста често противоречали едно на друго.

✓ Констатирани са случаи, при които отделни лица с предоставени им служебно или снабдили се по друг начин с дозиметрични средства по своя инициатива измерват радиационната замърсеност на дъждовната вода и продукти, при което поради некомпетентност или неизправност на уредите стават разпространители на слухове. Органите на МВР реагират енергично за пресичане на подобни действия. Провеждат се профилактични беседи.

x

x

x

✓ Положителните моменти в обстановката сред възстановилите имената си турцизирани в миналото българи се изразяват главно в нарастване броя на лицата, които приемат възродителния процес като необратим, изпълняват добросъвестно трудовите си задължения, привикват към общуване на български език и с български имена, проявяват интерес към трайно битово устройване. Отделни граждани, посетили близки в Турция, изказват разочарование от безправното положение, в което живеят трудовите хора там.

Наред с това са получени данни, че някои пропагандни мероприятия от по-крупен характер не дават желаните резултати. Излъченият по телевизията филм "Стадото" се приема като тенденциозен, необективен. Сравнително малко са гражданите с възстановени имена, възприели с разбиране случая с трагичната съдба на Ахмед Османов.

Поради принизен политически подход и социален

- ✓ контрол редица стопански ръководители продължават да реагира на откритото общуване на турски език и с турски имена в колективите, оправдавайки се, че в противен случай трудовата активност щяла рязко да спадне. Подобни явления се наблюдават и в някои учебни заведения. Увеличават се сигналите за двулично, пасивно отношение на отделни кметове.

- Сътрудници от Института по археология при БАН считали, че в настоящия важен за хода на възродителния процес период нашите малко на брой турколози и османисти /около десетина/ не се насочвали към издирване и превод на документи за насилственото помохамеданчване на българите, а били отклонявани по несвойствени задачи. В същото време в института пристигнал на специализация американският византолог проф. Спирос Врионис. Научните му интереси били свързани с етногенезиса на българи, турци, гърци, но според наши учени действителната насока на специализацията се отнася до възродителния процес. Евентуално изпълнявал "поръчка на Турция". Във връзка с това се споделя, че и други чуждестранни учени идват у нас с "турски поръчки" за събиране под завоалирани предлози на данни за етногенезиса на "турците, живеещи в българските земи" с цел противопоставяне на български научни разработки, подкрепящи българския произход на мюсюлманското население у нас. /Ще бъдат информирани другарите Г. Йорданов и Д. Станишев./

48 9

Образувано е предварително производство срещу група служители от търговската мрежа в Михайловград, присвоявали в големи количества различни потребителски стоки.

х

х

х

В последно време са констатирани няколко случая на грубо нарушаване на Правилника и Наредбата по прилагане на Закона за контрол над взривовите, оръжията и боеприпасите.

Ще бъдат информирани компетентните инстанции за мерки и търсене на отговорност от длъжностни лица, разпоредили без съобразяване с нормативните изисквания манипулиране и транспортиране на късо огнестрелно оръжие от базата на "Кинтекс" в София до МК "Ф.Енгелс" – Казанлък. Има данни, че предстои доставка в комбината по линия на "Кинтекс" на големи количества боеприпаси, които ще бъдат обработени по същия начин.

Отп. в 2 ез.

№ 1 – Т. Живков

№ 2 – к. д.

Изп.: Ч. Кираджиев

Ред. Пр. Тодорова

Нап.: Д. Христова-1099

Размножена в 2 екз.

№ 3 – Г. Атанасов

№ 4 – М. Балев

МИНИСТЪР:

12/ Д. Райков

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО!

126

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Централно информационно-организационно управление

№ 1-2540 Екз. № 14
05.06. 1986 г.

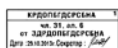
MD

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Получените на 4.VI.1986 г. по-характерни
данни във връзка с възродителния процес

Оперативната обстановка сред лицата, възстановили българските си имена, запазва относително спокойния си характер. Не са получени данни за остри враждебно-престъпни прояви на протурска националистическа основа. В постъпилата през денонощието информация няма сведения за задържани или профилакирани за негативно отношение към възродителния процес.

Преобладават съобщенията с обобщаващ характер, сред които най-характерно е неотслабващия интерес към предаванията на турските радиостанции. Последица от редовното им слушане са продължаващите коментарии около смъртта на Османов, бягството на лица с възстановени имена през граница, предстоящи срещи на турски държавници с други правителствени ръководители, на които ще "се разглежда и техният въпрос" и пр.

През последните дни най-оживено се коментират съобщенията за поредните антибългарски демонстрации в Анкара, Истанбул и Одрин (Кърджали, Хасково, Бургас, Шумен и др.). В коментарите сред жителите на Хасковски окръг се отделяло специално внимание на факта, че в деня на демонстрациите били ангажирани и много военни части. В окръга в различни варианти се обсъждат съобщенията на турското радио за избягали лица с възстановени имена в Гърция и Югославия.

Интерес представлява сведение на ОУ на МВР – Бургас за търсени от лица с възстановени имена всевъзможни средства и начини за гледане предаванията на турската телевизия. Тракторист от с.Страцин споделил пред източника, че група механизатори отивали вечер на един връх край селото и чрез портативен телевизор, който прикачвали към акумулатора на трактора, успявали да приемат програмите на турската телевизия.

Продължават да пристигат данни, че официалната пропаганда и контрапропаганда в тези среди се посреща с недоверие. На съобщенията за бягството на турския гражданин () се гледа като на пропаганден трик /Хасково/, филмът "Стадото" бил "заблуда", "тенденциозно излъчен", "дори и да имало нещо подобно, то отразявало живота на циганите".

Придобита е информация за отстъпления в провежданите мероприятия по възродителния процес. По сведение на районния инспектор в селищна система Руен, Бургаски окръг, в селата Бресово, Рупча, Листец, Скалак, Зайчар и др. жените редовно излизали на работа в полето с шалвари. В отделни случаи се носели шалвари и на обществени места. Местните ръководители в селата Череша, Зайчар и Скалак общували с населението предимно на турски език. В района се популяризирал

128

религиозният обряд "авшам", към който се присъединявали предимно млади мъже – носели такета, събирали по 1 лв., за да даряват ходжата или онова лице от селото, което най-силно изповядва исляма. Ще бъде уведомен ОК на БКП.

През денонощието е отбелязана една анонимна проява на националистически настроения. В ОУ на МВР – Русе е прехванато анонимно писмо, адресирано до Българска телевизия – София. Анонимният автор отправя упреци към ръководството на телевизията по повод предаванията за трагичната смърт на Османов. В писмото са цитирани "данни за неговата предателска дейност като служител в турското консулство в Бургас". Като "маша в ръцете на българското правителство" Османов бил получил заслужено възмездие. Авторът на писмото отправя предизвикателни въпроси и закани, че "... ще дойде този ден, когато всички вие ще получите своето възмездие!". Провеждат се мероприятия за установяването му.

Служителят от турското консулство в Пловдив посъветвал източника да разяснява сред лица с възстановени имена, че Турция няма да остави "въпроса им" неразрешен. Уверявал го, че ислямските страни бойкотирали България и ще продължат дейността си за възстановяване на турско-арабските имена и турските училища в страната ни. Подчертал, че редовно наблюдавал отстрани посещенията в дажамията.

ж ж ж

В емисия от 3 май радио "Гласът на Турция" излъчило съобщението: "Англия предупреди и поиска България да сложи

129

край на натиска, който се прилага над турското население, живущо в тази страна". Според Анадолската агенция предупреждението е било направено по време на посещението в София на Тимоти Рентън – държавен министър на Англия, упълномощен по въпросите на външните работи. Пред членовете на българското правителство Рентън бил изтъкнал, че продължаването на "натиска" щяло да повлияе отрицателно върху връзките на България със Запада. Рентън заявил, че неговото правителство ще продължава отблизо да следи събитията, свързани с положението на "турците в България".

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ЦИОУ – МВР:

Подполковник

/Р. Радев/

Отп. в 1 екз.

Изп.: Цв.Силянова

Нап.:СА-1196

05.06.1986 г.

Разм. в 52-и

АГН. Вскр:

Червене

Дружел: СС, РЕМАН -
Прен: М. П. ВАНЧАРОВ

ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТ II МЕЖДУНАРОДЕН КОНГРЕС ПО БЪЛГАРИСТИКА,
ПРОВЕДЕН В СОФИИ ОТ 25 ДО 31 МАЙ 1986 Г.

108
108

В хода на конгреса пролича нараставащ интерес на западните историци /имам преки наблюдения за западногерманските/ към историята и съвременността на българския национален въпрос. Най-показателно бе 6-то заседание на подсекция "България след Освобождението /1878 г./", състояло се на 28 май сутринта. Тук д-р Стефан Трьобст от Западен Берлин прочете научното съобщения "България, Македонският въпрос и великите сили /1927-1930/", в което спомена за "македонско националноосвободително движение" и за "българи и македонци". В последвалото разискване проф. д-р Добрин Мичев призова Трьобст да се придържа към фактите в името на историческата истина и съобщи, че в наскоро излязла от печат статия Трьобст писал за "асимиляция на македонци и турци" в България. Трьобст отговори, че бил писал не за "асимиляция на македонци", а за асимиляция на турци".

След заседанието разговарях с Трьобст, който бе засегнат, че го критикували за неща извън обхвата на изнесеното съобщение, имало "разчистване на лични сметки" заради книгата му "Българо-югославският спор 1968-1981", където критикувал проф. Мичев. Това не попречи на Трьобст да изтича да чуе доклада на проф. Мичев "Пиринският край във взаимоотношенията между НРБ и СФРЮ /1944-1948/". Трьобст изказа мнението си, че в Пиринска Македония можело да няма македонци, но във Вардарска Македония се извършвал процес на формиране на македонска нация, въпреки нежеланието на България да признае това. Възразих му, че дори и да е убеден в подобен процес, като научен работник не бива да приспособява процеси от след Втората световна война към периода на 20-те години, когато българите във Вардарска Македония водеха упорита борба против опитите за тяхното сърбизиране, заменени днес с проявите на македонизма.

На моите доводи за възродителния процес у нас, Трьобст отговори, че е запознат с тях от нашия печат, но те били неубедителни за

183
7/7

него. Той определи този процес като "бърза административна акция на едно силно правителство". Застрахова се, че бил "неутрален", при което аз му припомних, че ФРГ и Турция членуват в НАТО. Разделихме се без да се убедим взаимно. Трябва да отбележа, че бе пропусната възможност да се разпространи сред гостите съществуващата литература на чужди езици.

В предизвикалата спора статия, която проф. Мичев ми представи на следния ден, Трьобст е подбрал от периодичния печат изказвания за правата на турско малцинство в България преди 1984 г., като ги е противопоставил на материали за възродителния процес през 1984-1985 г. като ги е коментирал във враждебен на НРБ дух. Той заблуди аудиторията че не бил писал за "асимиляция на македонци", а в същност си е позволил да твърди за "асимиляция на македонци, помаци и турци". Почувствувал се изолиран и нежелан, Трьобст отпътува със съпругата си два дена пред закриването на конгреса.

На 26 май, преди горепосочения инцидент, бях поканен от Трьобст да придружа западногерманската делегация на приема даден от посолството на ФРГ по случай деня на Конституцията. Тук имах възможността да разговарям с Трьобст по въпроса за българската емиграция в Северна Америка, където той е пребивавал. Той подчерта, че югославската пропаганда води упорита борба за влияние сред икономическите емигранти от Македония, и според него тя имала успехи в тяхното "македонизиране", нанасяйки силни удари на т. нар. "михайловисти". Българското правителство твърде късно се сетило да съдейства за защитата на силите някога позиции в Македонската политическа организация. От казаното пролича, че Трьобст прави точно това, в което често се обвиняват историците-марксисти, той политизира изводите на своите изследвания въпреки историческата истина, като клони повече към "неутрална и необвързана" Югославия.

Друг интересен събеседник бе доцент Волф Ошлис, който е пошколуван и обигран от Трьобст. В своето научно съобщение "Отражението на борбата

за българското самобичност

104
177

на борбите за българското освобождение в немската военна литература от XIX век" той съумя да спечели слушателите, като изкърпа храбростта на българина в Руско-турската война 1877-1878, Сръбско-българската 1885 и Първата балканска война 1912-1913, предпазливо спирайки пред Втората балканска /Междусъюзническа/ война и Първата световна война. Ошлис е добре осведомен не само относно излязлата от печат историческа литература, но и за очакваната. Така той ме запита кога "най-после" ще се появи дневника на Богдан Филев и ловко превърна разговора за неговия издател проф. д-р Илчо Димитров, интересувайки се от неговата бърза обществено-политическа кариера. Във връзка с това Ошлис гадае за успеха на образователната реформа. Той побърза да напусне приема, защото искаше да чуе доклада на проф. д-р Анастас Тотев "Демографско-исторически очерк на България". Трюбст също прояви голям интерес към доклада на проф. д-р Петър Петров "Възродителният процес в НР България и видимо се ядоса, когато видя, че в програмата е нанесена промяна и докладът е изтеглен на сутрешното заседание.

На 30 май западногерманската делегация и български научни работници бяха поканени писмено от посланика на ФРГ в посолството, за да им се представи и връчи том 6 от поредицата "Българска сбирка", посветен на ~~конгреса~~ по българистика и съдържащ главно докладите на западногерманските участници в него. Това е единствена по рода си поредица издавана в капиталистическа държава. Отпечатването е осигурено от Дружеството за Югоизточна Европа в Мюнхен. Томът бе представен и по телевизията от д-р Кирил Харалампиев, един от неговите издатели, който помага усърдно за развитието на българистиката във ФРГ. Общо взето поредицата има научен характер и съдържа съществени научни приноси.

Тържественият прием в резиденция "Бояна" поласка с вниманието си гостите от чужбина, а на някои от тях даде и търсения отговор. Трюбст например ме попита дали др. Тодор Живков ще открие лично конгреса, както е направил през 1981 г., а после се интересувахе защо не го е открил, какво е здравословното му състояние. Личната среща на държавния глава с гостите опроверга по най-достоверния начин някои

злонамерени слухове разпространявани на запад.

105
147

Като непосредствен извод от конгреса е мнението ми, че не трябва да се увличаме да увеличаваме броя на гостите от чужбина, защото качеството е необходимо да надделява над количеството. За повечето от гостите се знаеше предварително какво ще кажат и как ще се държат, което можеше да позволи известен предварителен подбор. Не бе необходимо например да се канят такива ексцентрични личности като проф. Теодор Цочев от Кил, вече пенсионер, който ~~си~~ е позволил в подсекция "Икономика" на секция "Съвременна България" да преобърне кошчето за боклук на катедра, защото бил свикнал да говори само ~~от~~ катедра.

6 юни 1986 г.

Роман

ДС - СМЯНАТА НА ИМЕНАТА -
ВЪЗРОДИТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС

19

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦЕНТРАЛНО ИНФОРМАЦИОННО-ОРГАНИЗАЦИОННО УПРАВЛЕНИЕ

Пер. № 534 Екз. № 2
9. 6.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОБЗОРНА ОПЕРАТИВНА СВОДКА

/ 2 - 8 мни 1986 г./

София

Из архивите на ДС

209

1. Вътрешнополитическа обстановка

Обстановката в страната в навечерието и по време на провеждането на изборите за Девето Народно събрание, местни органи на народната власт и съдебни заседатели беше спокойна. С повишена политическа и трудова активност населението изрази убедително своето единство и сплотеност около линията на партията. Нелоялните прояви бяха незначителни.

В няколко селища на Плевенски, Врачански, Хасковски окръг и квартал на Варна бяха разпространени анонимни материали, насочени предимно срещу преизбирането на отделни лица за кметове и съветници или в тях се изказваше протест от неувредени битови въпроси и замърсяването на околната среда. Само в столицата и Хасково бяха разпространени материали с по-остро вражеско съдържание. Активно се работи за разкриване на авторите.

В урните са намерени пликове с изрезки от вестници и листовки, в които се отправят хули срещу партията и социалистическия строй, възродителния процес и избирателната система. В други се изразява надежда, че ще се вземат по-енергични мерки в борбата с противообществените прояви и срещу забогателите от нетрудови доходи.

Във възродителния процес сред турцизираните в миналото българи се утвърждават положителните тенденции. Постепенно се преодоляват психологическите бариери, свързани с възприемането на единните граждански ритуали, общуването на

български език и с български имена, освобождаването от битов консерватизъм. Положителни изменения настъпват и в отношението на това население към партийната политика за националното му осъзнаване. На тази основа спада интензивността на коментариите, свързани с евентуално изселване и връщане на турските имена. С известни резерви започват да се приемат и емисиите на турските и западните подривни радиоцентрали. Има изказвания, че "времето работи в полза на утвърждаване на възродителния процес", но това извеждало сега на преден план много социални проблеми, които по-рано не вълнували хората, понеже "по-малко или повече са се на-двявали на изселване".

Заслужава внимание информацията за възприета тактика от някои националисти-фанатици за поддържане протурско национално съзнание чрез популяризиране на мюсюлмански ритуали. В няколко села на Руенска селищна система, Бургаски окръг, предимно млади мъже се ангажирали в религиозния обряд "авшан" – събиране на пари за даряване на онзи, "който най-силно изповядва исляма". В Кърджалийски окръг се увеличило посещението на млади хора в джамиите за "вечерна молитва".

По сигнали от органите на МВР е освободен от длъжност имамът в с.Раздел, Силистренски окръг, който подстрекавал вярващи да пишат писма до радио Анкара и искат един път седмично да се излъчват специални предавания за "турските религиозни обичаи". Уволнен е учител в с.Жегларци, Толбунхински окръг, който на 24 май т.г. рецитирал на обществено място свои стихотворения с протурско националистическо съдържание.

44

Продължава работата за изясняване дейността на очертали се няколко групи фанатици, предимно репресирани за противодържавна дейност, някои от които замислят остри форми на борба. Една от групите, предвид състава ѝ от непълнолетни, беше обезвредена чрез прилагане на превантивни мерки.

Води се следствие срещу автори на 6 анонимни писма до Държавния съвет с остро протърско националистическо съдържание.

Водят се предварителни производства срещу три лица, извършвали незаконни обрязвания в Карнобатския район; срещу хирург от болницата в Никопол, който извършвал обрязвания срещу заплащане; а така също срещу две жителки на Шумен, които повредили тютинев разсад и подстрекавали да не се работи добросъвестно за "българската държава".

2. Дейност на органите на МВР в сферата на икономиката и борбата с корупцията

В органите на МВР са получени данни за неблагополучия при изграждането на нов печатарски комплекс на в. "Работническо дело". През 1985 г. планираните строително-довършителни работи са реализирани едва 50%, а на западногермански фирми-доставчици на печатарско оборудване са изплатени значителни суми във валута за невстойка и съхраняване при тях на машини. Ще бъдат информирани компетентните инстанции.

78

7

при тясно взаимодействие с командуванията, на противника не беше дадена възможност да събере нужната му информация и в значителна степен той беше дезинформиран. Подобна справка е предоставена на др. Добри Джурев.

Стп. в 2 екз.

№ 1 – др-Т.Живков

№ 2 – к.д.

Доразмн. в 2 екз.

№ 3 – др. Г.Атанасов

№ 4 – др. Милко Балев

Изп.: Ч.Кираджиев

Нап.: С.Атанасова-1208

9.VI:1986 г.

МИНИСТЪР:

1 м / Д. Вилков

ДС - СМЯНА НА ИМЕНАТА -
ВЪЗРОДИТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС

20

Из архивите на

214

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦЕНТРАЛНО ИНФОРМАЦИОННО-ОРГАНИЗАЦИОННО УПРАВЛЕНИЕ

Per. № 560 Екз. № 2
18.6.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ОБЗОРНА ОПЕРАТИВНА СВОДКА

/ 9 - 15 юни 1986 г. /

София

1. Вътрешнополитическа обстановка

В центъра на вниманието на нашата общественост бяха работата и приетите документи на съвещанието на Политическия консултативен комитет на държавите-участнички във Варшавския договор в Будапеща. Впечатляващо положително въздействие върху широки слоеве от населението оказаха предложените нови конкретни мерки за прекратяване на надпреварата във въоръжаването, за преминаване към истинско разоръжаване и ликвидиране на военната заплаха, както и инициативата на съветското правителство за създаване на Международна организация за мирно усвояване на Космоса.

* * *

В развитието на възродителния процес сред турцизираните в миналото българи се проявяват някои елементи на неустойчивост.

Според получената информация актуален остава въпросът за повишаване социалния контрол за общуване само на български език, особено в училищата. Има данни за проявяван либерализъм, недостатъчна възискателност, което е довело до възстановяване на турска езикова среда в средни училища, сред трудови колективи. Има немалко примери на непоследователност на органи на съвети, стопански и административни дейци и активисти. Във връзка с това се наблюдават сезонни миграционни процеси на работна сила от местата, където се упражнява по-голяма възискателност, към окръзи, където се проявява незаинтересованост.

По оценка на редица източници, за подобряване патриотичното възпитание на подрастващите било целесъобразно да се подобри възпитателната работа в летните детско-многоешки лагери, да се изградят ускорено младежки и културни домове и се подобрява дейността им за оказване на приобщаващо, обединяващо въздействие.

Сред част от това население се коментира Постановление № 5 на Министерския съвет от 1986 г., информация за което е изтекла от някои общински народни съвети и кметства. Националисти, предимно от средите на интелигенцията, злословят, че то е "нова стъпка в асимилаторската политика на държавата, която иска да ги изведе от естествената им среда и настани сред компактни маси българи, за да бъдат бързо претопени". Заелите патриотични позиции одобряват постановлението и считат, че ще изиграе важна роля за утвърждаване на възродителния процес. Изразяват мнение, че е необходимо да се извърши разяснителна работа в подходяща форма сред населението преди националистическите елементи да го коментират в превратна светлина.

Характерно за обстановката сред това население в сегашния момент е разпространението на слухове, че българското правителство ще направи "компромиси по отношение на изселването". Счита се, че мерките, които Турция взема за ограничаване на българския транзит и отклоняване на турския през НРБ ще доведе до "отстъпки" от българска страна. В ня-

кои райони се твърди, че вече била постигната договореност за "изселване на 5000 души от разделени семейства", и че започне ли с ограничени контингенти, ще се стигне и до масово изселване.

Приключи с профилактика обезвреждането на група от непълнолетни лица от Хасково, болшинството ученици, които изготвили клеветнически писма /две от тях успели да изпратят в Турция по шофьори/, положили "клетва", плащали членски внос.

Издирват се авторите на анонимно писмо до мюфтията в Разград и на изписани в Толбухин четири лозунга с остро националистическо съдържание.

Води се следствие срещу _____, от с.Сокол, Кърджалийски окръг, на работа във _____ в с.Маджарово, Хасковски окръг, който умишлено повреждал филтрите и нанесъл щети за 51 333 лв.

В Смолян е осъден на няколко години лишаване от свобода _____, 27-годишен, за системно провеждана враждебна антибългарска пропаганда. В Свищов са произнесени присъди по Указа за борба с дребното хулиганство срещу членовете на оркестър, който на сватба изпълнявал само турска музика.

* * *

Сред останалата част от населението в страната са отбелязани отделни, но характерни нездрави прояви.

данско обучение", отразяващи факти, изопачаващи социалистическата действителност. Материалите са иззети и унищожени.

Контролира се поведението на румънския гражданин Константин Джамбашу, преподавател по румънски език в Софийския университет, който се опитва да внушава антисъветски настроения, споделяйки, че "в историческата съдба на нашите две страни съществува голямо сходство, тъй като, Македония трябва да принадлежи на България, а Молдавия – на Румъния".

* * *

Получени са данни, че болшинството от афганистанските студенти у нас, които са привърженици на крилото "Халк" в НДПА, не одобряват "изместването на Кармал от Наджиб на поста генерален секретар". На такава позиция бил и афганистанският посланик Сале Рахпо, който на документите, в които пишело "генерален секретар Наджиб", зачерквал "генерален". Рахпо не възнамерявал да се завръща в Афганистан и през Гърция щял да замине за Сирия, откъдето е съпругата му. Вzeti са оперативни мерки за недопускане усложняване на обстановката между привържениците на двете крила на НДПА.

Отп. в 2 екз.
№ 1 – Т. Живков
№ 2 – кд
Размн. в 2 екз.
№ 3 – Г. Атанасов
№ 4 – М. Балев
Изп.: Ч. Кираджиев
Редактор: В. Ванева
Нап.: СА-1263
16.06.1986 г.

МИНИСТЪР : *(с)*
/Д. Стоянов/

ДС - СМЯНА НА ИМЕНАТА -
ВЪЗРОДИТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС

21

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Централно информационно-организационно управление

Рег. № 1-3046. Екз. №...

..... 10.07... 1986 г.

ИНФОРМАЦИОНЕН

БЮЛЕТЕН

За ръководния състав на ИМ и ПО

Не подлежи на връщане!
Да се унищожи съгласно
Правилника за опазване
на държавната тайна!

Б р о й 6

юни 1986 г.

Из архивите на ДС

219

- 2 -

Предназначението на бюлетина е да информира ръководния състав на НМ и ПО за по-характерни моменти от политическата и оперативната обстановка в нашата страна и в различни райони на света, както и по някои проблеми на международните отношения.

I. НЯКОИ ЧЕРТИ НА ВЪТРЕШНОПОЛИТИЧЕСКАТА **ОБСТАНОВКА**

В центъра на вниманието на нашата общественост през юни 1986 г. бяха някои важни международни и вътрешнополитически събития и преди всичко съвещанието на Политическия консултативен комитет на държавите - участнички във Варшавския договор. Трудешите се с интерес и пълно одобрение се запознаха с предложенията на социалистическите страни до държавите-членки на НАТО, за вземане на нови конкретни мерки срещу заплахата от война. Лица от различни социални групи в нашата страна правят изказвания, че с този документ и с предложението на СССР за създаване на Международна организация за мирно усвояване на Космоса страните от социалистическата общност печелят подкрепата на все по-голям брой реалистично мислещи дейци и организации в цял свят и продължават да държат в свои ръце инициативата за опазване на световния мир.

Важно събитие в нашата страна беше работата на първата сесия на Деветото народно събрание. Преобладават положителните оценки, - че сега са създадени необходимите организационни предпоставки за компетентно и оперативно ръководство на държавата, че може да се очаква по-нататъшно усъвършенствувание на социалнополитическата структура на НРБ, на управлението на икономиката и културата.

Продължава утвърждаването на възродителния процес сред турцизираните в миналото българи. В редица окръзи на страната се отбелязват положителни изменения в съзнанието и поведението на лица с възстановени имена, които спазват разпоредбите, активно

участвуват в трудовия процес и се занимават с битово обзавеждане, изразявайки по този начин позитивното си отношение към нашата действителност. Ежегодните традиционни събори на тютюнопроизводители в Пловдивски и други окръзи с масовото участие на възстановили българските си имена граждани са преминали в духа на българските национални традиции, с народна музика и танци. В Разградски окръг и някои населени места в други окръзи също има напредък в утвърждаването на новите граждански ритуали. Добро възпитателно въздействие оказва организирането на екскурзии с ученици до исторически места. По-често се долавят коментари, изразяващи недоверие и резервираност към антибългарската дейност в Турция и възможностите на турското правителство да постигне обрат във възродителния процес. Значителна част от младежите с възстановени български имена по-бързо възприемат новата обстановка. Според някои източници, все по-чести са случаите, когато млади хора от тази категория влизат в спор на обществени места и в семейна среда, отстоявайки своя български произход. Необходимо е обаче тази тяхна нагласа да намери обществена оценка и подкрепа, да бъде всеобщо поощрявана чрез подобряване на системата за патриотично възпитание, както и с помощта на ефективни мерки в политическата и социално-битовата сфера.

Положително въздействие са оказали някои мероприятия като организираната от ОНС - Пазарджик среща във Велинград с имамите и част от членовете на джамийските настоятелства в няколко селищни системи. На нея присъстващите били запознати с утвърдената празнично-обредна система, а мюфтията дал указания строго да се спазват законните разпоредби и да се съдействува на народните съвети и кметствата.

- 5 -

Както бе отбелязано и по-рано, на редица места националното осъзнаване протича неравномерно. В почти всички окръзи, в които преобладавашо е населението с възстановени имена, все още има местни ръководители, обществени, културни, религиозни и др. дейци, които проявяват с нищо неоправдана пасивност, незаинтересуваност,* а в някои случаи дори двуличие и скрито несъгласие с възродителния процес. На тази основа се създават условия за обособяване на част от това население, за общуване на турски език, поддържане на турска битова среда, за задържане на положителните тенденции.

В някои селища на страната не е решен въпросът със социалния контрол за общуване само на български език на обществени места и особено в училищата. Това е една от причините за възстановяването на турската езикова среда сред трудови колективи и в отделни средни училища.

Главно под въздействието на чуждата радиопропаганда и използвайки допусканията от субективния фактор слабости, протурски настроени лица продължават да злословят и да действуват срещу възродителния процес. Те отправят клевети срещу политиката на партията и коментират, че българското правителство ще направи "компромиси по отношение на изселването", които щели да доведат постепенно до цялостно решаване на въпроса - т.е. всички, които желаят, ще могат да напуснат страната.

Установени са и редица други вражески прояви. Открито е силнодействувашо отровно вещество в зрял фасул, доставен в Крумовград от Разградски окръг, и повишено съдържание на силно ток-

*Така например в село Филаретово, Сливенски окръг, не е даден отговор на 20 молби от млади семейства за строеж на нови къщи.

сичен препарат в свинско месо, който не се употребява в свиневъдството. В с. Белоградец, Варненски окръг, са намерени 15 листовки в националистически дух. На шосето край Толбухин и в обществено заведение в гр. Баня са били изписани лозунги с протурско съдържание.

Органите на МВР и на правосъдието активно участвуват в борбата за по-нататъшното утвърждаване и развитие на възродителния процес и вземат необходимите мерки срещу протурски настроени лица. Разкрита е група от непълнолетни в Хасково, които изготвили клеветнически материали в антибългарски дух, два от които изпратили по шофьори в Турция. Води се следствие срещу лица от Кърджалийски и Варненски окръг за вредителство и опит за незаконно напускане на страната. В Асеновград е изиграло положителна роля задължителното заселване във вътрешността на страната на съпругата и сина на принудително установения в Белене протурски настроен фанатик. Състав на Смолянския окръжен съд е осъдил на лишаване от свобода лице за системно провеждана антибългарска пропаганда, а Свищовският районен съд е произнесъл присъди по УБДХ срещу състав на оркестър, който по време на сватба изпълнявал само турска музика. Взети са съответните мерки срещу лица от Димитровград, които разговаряли на обществено място на турски език и имали предизвикателно държане, както и срещу ученик от гр. Дулово, Силистренски окръг, който изписал подстрекателски лозунг върху обществена сграда и др.

Отбелязани са враждебни изказвания на студенти от София за политическата система в НРБ, ролята на фашизма за икономическото развитие в Германия, Италия и Испания преди Втората световна война, организационната структура на ДКМС и пр. Прояви от този род има и сред ученици в Силистра.

Една от главните причини за тези и други подобни прояви на младежи се крие в занижените изисквания към идейно-политическата работа в училищата и висшите учебни заведения, във формализма и повърхностното преподаване на марксизма-ленинизма и другите педагогически дисциплини.

Провеждат се активни превантивни мерки за противодействие на вредното влияние, оказвано върху посетителите на някои дискотеки и видеотеки (Силистра, Михайловград и Смолян).

В резултат от подобреното взаимодействие между отдел "Затвори" и териториалните поделения на МВР е постигнат напредък в съвременното трудово устройване и ресоциализация на освободените от местата за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода. Увеличава се броят на окръжните управления на МВР, които отчитат стопроцентово или почти стопроцентово устройване на лица от тази категория. Според оценката на ръководството на отдел "Затвори", необходими са още усилия, за да се постигнат желаните резултати, особено през настъпващите летни месеци, когато този контингент е в движение и контролът над него става по-труден.

Органите на МВР провеждат целенасочени превантивни мероприятия и засилват сигналната си информация към партийните, държавните и стопанските органи за своевременно предотвратяване, разкриване и пресичане на неблагоприятия, нарушения и престъпления, свързани с прибирането, съхраняването и оползотворяването на реколтата.

Провеждат се активни мероприятия за разкриване извършителите на диверсионно-терористичните актове, за изземване на незаконно притежавано оръжие, боеприпаси, взривни и отровни вещества. Води се следствие срещу 6 лица от София и провинцията, от които са иззети оръжие и боеприпаси.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

<u>I. НЯКОИ ЧЕРТИ НА ВЪТРЕШНОПОЛИТИЧЕСКАТА ОБСТАНОВКА</u>	3
<u>II. ВЪНШНОПОЛИТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ</u>	
1. Атмосфера на страх и несигурност	8
2. Насилието - характерна черта на американ- ската действителност	12
3. Тероризмът и американците	15
4. Кражбите в армията на САЩ	16
5. Бедността в капиталистическия свят	17
6. Положението на децата в капиталистически- те държави	18
7. За три години - двадесет политически пар- тии в Турция	19
8. Производството на опиум в Турция	21
9. Някои черти на обстановката в СФРЮ	22
10. Сигурността в Югославия през 1985 г.	23
11. Борбата срещу отрицателните явления в ПНР ...	24
12. Изявления на отговорен служител на МВР в ПНР	25
13. Амнистия в Румъния	25

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО! 21

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

№ 684. Екз. № 3...

...4.8...1986 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Опит за извършване на терористичен акт на плажа в туристически комплекс "Дружба", предприет от неизвестни лица на 31.07.1986 г.

Около 17,00 часа на 31.07.1986 г. гражданин е уведомил спасител на плажа, че върху бяла покривка стои забравена саморъчно плетена найлонова пазарска мрежа, в която били поставени малка диня, няколко праскови, домати, цигари "Феникс" и обемист цилиндричен пакет, поставен в непрозрачен найлонов плик. При проверката на багажа служителите на плажа се усъмнили в съдържанието му и уведомили районното управление на МВР.

Пристигналата на място група констатира, че се касае за невзривно заредено взривно устройство, монтирано в петлитров метален гюм. Същият е бил грижливо увит с плътна амбалажна хартия и поставен в полиетиленов опаковъчен плик с надпис "Ботуши гумени, автоклави, производство на ДКЗ "Васил Коларов" – гр. Плевен".

Гюмът е бил запълнен с прахообразно вещество, в което е поставен електродетонатор. Краищата на електродетонатора са съединени с часовник марка "Слава" и пристегната към него с изолиран електрическа батерия от 4,5 волта, със свалена фабрична опаковка и етикет. Контактното устройство е създадено като е пробито стъклото на часовника и в него е закрепен оголен проводник, който осъществява контакт и затваря веригата при допир с часовата стрелка.

За да се осигури по-голям интервал от време от зареждането до взривяването е отстранена минутната стрелка на часовника. В момента на откриването на взривното устройство, часовата стрелка е била на цифрата 5, а контактното устройство е било заложено към цифрата 10, което показва, че от зареждането до взривяването е осигурено време от около 5 часа.

Взривното устройство не е задействувало поради спирването на часовника, вследствие на плътното пристягане на батерията към него. След освобождаването на часовника от пристягащия го изолиран, същият е заработил.

На местопроизшествието незабавно е изпратена оперативно-следствена група от София. Иззетите веществени доказателства са предадени за необходимите експертни изследвания. В резултат на проведените на място издирвателни мероприятия

са установени няколко граждани-очевидци, които дават описание на евентуалните извършители.

Първоначалният анализ на веществените доказателства показва, че часовникът "Слава" е закупен от търговската мрежа след 09.03.1985 г., когато бе дадено разпоредение часовници да се закупуват само след представяне на личен паспорт.

Гимът, в който е монтирано взривното устройство, е произведен в ТПК "Металик" – гр. Бургас. В момента същият се изследва за микроследи, които да удостоверят дали е бил ползуван преди това за пренасяне и съхраняване на други материали.

Анализът на насипаното в гума вещество показва, че на дъното му има около 1,5 кг селитра, която е трябвало да детонира и да усилва силата на взрива. В селитрата е поставена кръгла двестаграмова шашка от миньорски взрив – "Скаленик", който се използва главно в каменовъглените мини. Отгоре, върху така насипаната взривна смес е направена своеобразна тапа от необработена хума.

Установено е, че покривката, на която е била поставена на плаща мрежата със зареденото устройство е с втъкани букви РСВ /Ресторанти и спални вагони/.

В резултат на проведените мероприятия са създадени субективни портрети на предполагаемите извършители на опита за терористичен акт.

Разработен е подробен план за разкриването им. В издирвателната дейност са включени силите на централните подразделения на министерството и на всички окръжни управления на МВР.

Работата по случая продължава.

Отп. в 3 екз.

МИНИСТЪР:

№ 1-др. Т. Живков

№ 2-памет

№ 3- КД

изпъл.: Радичков - 1654

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

№ 702 Екз. № 3..
..... 8-8 1986 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Посещението на сирийския главен мюфтия Ахмед
Кафтару у нас

По покана на Главното мюфтийство от 20 до 25 юли т.г.
у нас гостува Ахмед Кафтару, главен мюфтия и председател на Вис-
шия ислямски съвет в Сирия, придружаван от сина си Махмуд Каф-
тару - декан на Богословския факултет при университета в Дамаск.

Гостите са били приети от др. Пенчо Кубадински, член
на Политбюро на ЦК на БКП и Председател на НС на ОФ и от др. Лю-
бомир Попов, зам.-министър на външните работи и председател на
Комитета по въпросите на Българската православна църква и рели-
гиозните култове. С тях е проведена среща и в Главното мюфтийст-
во, на която са присъствали главният и районните мюфтии от Смолян
и Кърджали.

По време на престоя в страната ни вниманието на А. Кафтару е било насочено към чисто практически религиозни проблеми.

В София Ахмед Кафтару е изнесъл лекция на тема "Ислямът и мирът", организирана от БАП, след което е имал среща с наши журналисти. Посетил и градовете Пловдив и Пазарджик, където му била предоставена възможност да ръководи молитви в местни джамии.

В официалните и неофициалните разговори Кафтару застъпил идеята за създаване на единен фронт между християнството и исляма - на първо време в социалистическите страни - в полза на мира и за борба срещу империализма, ционизма и реакцията. Изказал твърдо убеждение, че у нас мюсюлманите се ползват с пълни религиозни свободи, но деликатно намекнал, че със смяната на имената е допусната грешка. Този факт дал коз в ръцете на противниците и затруднявал Сирия да излиза в наша защита на международни форуми. В подкрепа на тези мисли посочил яростната антибългарска пропаганда на Турция, провеждана в мюсюлманския свят и изтъкнал, че сега основното било "да се борим за доказване на истината относно съществуващата свобода на ислямската религия в България". В тази връзка пожелал да му бъдат предоставени официални документи, които бил да използва в наша защита пред мюсюлманските организации.

По повод предстоящия ислямски конгрес, който ще се проведе на 14 септември т.г. в Либия, сирийският муфтия предложил да издейства покана за нашия главен муфтия.

Според нашите източници посещението на Кафтару в НРБ има положителен ефект, особено във външнополитически аспект. Пре-

62

3

доставената му възможност да се запознае с мюсюлманското вероизповедание у нас затвърдило неговото убеждение за свободите на исляма в страната и навярно той ще защитава тази истина на международната арена. В същото време нескритата резервираност към възстановяването на имената показвала, че Кафтару няма да излезе публично в защита на възродителния процес.

/Информацията е изпратена и на другаря /

Отп. в 3 екз.

№ 1 - М.Балев

№ 2 - Памет

№ 3 - КД

Размн. в 2 екз.

№ 4 - П.Младенов

№ 5 - Ст.Михайлов

Изп.: Силянова

Нап.: М.Савова-1637

06.08.1986 г.

По м-ли на VI у-ние - ДС

Размн. в 1 екз.

№ 6 - П.Кубадински

МИНИСТЪР (n) Д-Кочев

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО!

190

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Централно информационно-организационно управление

№ 1-3800 Екз. № 19
22.08 1986 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Получените на 21.VIII.1986 г. по-характерни
данни във връзка с възродителния процес

През изминалото денонощие в ЦИОУ - МВР не са получени данни за остри прояви, груби нарушения на обществения ред и масови негативни настроения на протурска основа сред лицата с възстановени имена.

За положителни моменти в развитието на възродителния процес съобщава ОУ на МВР в Силистра. В квартал "Гагарин" на Силистра децата се назовавали с българските имена. Родителите им възприемали това спокойно и го считали за нормално. По мнение на сътрудник в това отношение особено положителна роля играят целодневните детски градини. Сватбените тържества в квартала се провеждали по новите граждански ритуали с българска народна музика.

Във връзка с празнуването на курбан-байрама и през този ден не са получени данни за отрицателни прояви. В Раз-

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

191
2

градски окръг са констатирани само единични случаи на безпричинни отсъствия от работа в някои предприятия. На провинилите се са наложени административни наказания.

В Сливенски окръг е доловено разпространяването на слухове за предстоящо разселване на лица с възстановени имена в други окръзи; в Пловдивски окръг се коментира, че общинските съвети и окръжните управления на МВР изготвяли списъци на децата на всички избягали в Турция, за да им се разреши да заминат при родителите си.

Сътрудник на ОУ на МВР в Бургас донася, че много от пребиваващите в гр.Банкя лица с възстановени имена от различни окръзи на страната ежедневно се събирали на групи и от протурски позиции разменяли информация за хода на възродителния процес в родните си места и предаванията на турските радиостанции.

В ОУ на МВР – Стара Загора е приключен сигнал във връзка с националистическата дейност на _____, студент във ВИБЗМ – Стара Загора, член на БКП, сформирал група от петима студенти, които редовно слушали и записвали предавания на турските радиостанции. Мартинов полагал усилия за разкриване на лица, които сътрудничат на органите на МВР, и търсел съдействието на арабски студенти за предаване на клеветническа информация за възродителния процес на негови близки и познати в Турция. При обиска в дома му са иззети 30 касети с турска музика, турски учебници и речници, молитвеник и бележник с турски песни. Членовете на групата са профилактирани. _____ ще бъде подведен под наказателна отговорност.

Задържани са обявените за общодържавно издирване
, роден през 1951 г. в с.Стамболово, Русенски
окръг, и , роден през 1948 г. в с.Веселина, Раз-
градски окръг. Двамата са водени на сигнал в ОУ на МВР –
Видин за това, че търсили лице, което да им окаже помощ за
нелегално преминаване на границата със СФРЮ. При задържането
в са намерени удостоверение за раждане и свидетелст-
во за завършено образование с турски имена, както и снимки
от въдворяването му в Белене през 1974 и 1978 г. При първо-
началните разпити са направили самопризнание за намеренията
си да избягат от страната. Шесто управление – ДС, съвместно
с ГСУ – МВР, провежда мероприятия по задържаните и техните
близки за пълното изясняване на престъпната им дейност, как-
то и дали имат отношение към случая от 31 юли т.г. в курорта
"Дружба" – Варна.

От румънските гранични органи е предаден
, роден през 1963 г. в с.Тодор Икономово, Шуменски
окръг, който преминал нелегално в Румъния на 17 август т.г.
ОУ на МВР – Толбухин е уведомило ГСУ и ВГУ за хода на след-
ствието и престъпните връзки на с турски и арабски
граждани.

От 3 до 8 август т.г. в Мюнхен се е състоял Четвър-
тият конгрес по турска стопанска и социална история, органи-
зиран от Института за история и култура на Близкия изток и
за тюркология при Мюнхенския университет. На него е присъст-
вал проф. Страшимир Димитров, който е споделил впечатленията
си за работата му пред наш оперативен работник.

193

4

В конгреса участвували около 200 историци, като най-много са били представителите на ФРГ – 82, от Турция – 36, а също така и 16 турски учени, които работят в европейски университети. Съветски учени не са присъствували. Тематиката на конгреса е била разнообразна. Не е забелязано тя да е манипулирана с оглед дискредитиране на България във връзка с възродителния процес.

Някои от турските представители на конгреса предимно млади хора, "гравитиращи" около Осман Окяр и Кемал Карпат водели антибългарска пропаганда в кулоарите и настойчиво желали да направят предмет на специални дискусии проблемите на възстановяване на имената и възродителния процес в България. Опитът им да наложат такава дискусия по повод доклада на акад. Н.Тодоров и доц. М.Тодорова бил успешно париран.

Провежданата досега антибългарска кампания в Турция и в западните средства за масова информация е дала резултати, което създавало трудна обстановка за българските участници в конгреса. На западните турколози не било ясно защо се е пристъпило към възстановяване на имената, не са им дадени солидни аргументи за нашите научни основания за промяната на имената, не приемат обясненията, че това е станало доброволно, спонтанно и без никаква принуда. Лесно се възприемат всякакви инсинуации по адрес на нашата страна. Оказало се, че извън конгреса са събирани подписи от видни учени за публикуване на протест срещу разрушаването на джамия в Кюстендил от първата четвърт на XV век. Вследствие енергичната намеса на българската делегация е предотвратено отпечатването на протеста.

Сериозни неприятности създал докладът на американския представител Джъстин Маккарти на тема "Мюсюлманските бежанци от войната 1877-1878 г.", който бил изцяло изграден върху книгата на Билял Шимшир "Турските бежанци от Румелия", известна с умело подбраните в нея антируски и антибългарски материали.

НАЧАЛНИК НА ЦИОУ-МВР:

Генерал-лейтенант

В. Георгиев
/В.Георгиев/

237

Отп. в 1 екз.
Изп.: Н.Пенков
Нап.:СА-1718
22.08.1986 г.

Размнож. в 52 мз

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МЗР
ВС ШКОЛА "Б. ДИМИТРОВ"
Рег. № Ш 4326 Екз. № 1
2.09. 1986 год.
СОФИЯ

С Ъ О Б Р А Ж Е Н И Я

ОТНОСНО: Усъвършенствването на агентурно-оперативната работа на органите на ДС по проблемите на възродителния процес и по делата на оперативния отчет.

Използваните източници на информация дават известна, но непълна представа за фактическото състояние на изследваните проблеми, поради което не позволяват да се направи един по-задълбочен и комплексен анализ на съдържащата се в тях информация, да се направят налагащи се препоръки и изводи. По тези причини нашите съображения не могат да бъдат напълно обективни и обосновани.

І. СЪОБРАЖЕНИЯ ПО УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕТО НА АГЕНТУРНО-ОПЕРАТИВНАТА ДЕЙНОСТ НА ДС СРЕД ГРАЖДАНИТЕ С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА

По оценката и анализа на оперативната обстановка. В момента и в по-далечна перспектива очевидно тя ще се характеризира с най-различни и противоречиви тенденции. Доминираща ще бъде тенденцията на усложнения и относително високо напрежение. За да се оценява реално нейното фактическо състояние и възможните й изменения в положителна насока много важно е да се определят временните и постоянните фактори, които влияят върху нейното състояние. Изучаването на тези фактори, тяхното точно определяне, наблюдение и контролиране е една от основните задачи на органите на ДС.

уу

Паралелно с това е необходимо да се определят и обективните критерии и показатели, по които следва да се оценява оперативната обстановка. Използваните по настоящем критерии не са достатъчно стабилни и надеждни.

По агентурната дейност на ДС сред българските граждани с възстановени имена. Основно^и решаващо средство за работа сред гражданите с възстановени имена е и ще бъде и в бъдеще агентурата на ДС, вербувана из тази категория граждани. Тук се решават или стоят за решаване най-сложни задачи по вербовката и използването на достатъчен в количествено и^{добре подготвен в}качествено отношение агентурен апарат. За успешното решаване на тази задача е необходимо да се разработят общонационална и регионални комплексни програми и планове за тяхното решаване. Задължителни за едни такива програми могат да бъдат следните по-важни моменти:

- правилно определяне на текущите и перспективните задачи по придобиването, ръководството, възпитанието, обучението и използването на агентурния апарат;

- изграждане на научнообоснован модел на агентурен апарат и неговото формиране в съответствие с модела.

При изграждането на модела следва да се вземат под внимание следните по-важни изисквания: изграждане на агентурни позиции, осигуряващи постоянно и ефективно наблюдение на големи групи български граждани с възстановени имена във всички сфери на обществения живот. Особено внимание следва да се обърне върху изграждането на такива позиции сред интелигенцията и учащата се младеж, специалистите, сред трудовите колективи в промишлеността и селското стопанство, сред представителите на религиозният култ. С агентурния апарат е необходимо да се осигурява наблюдение и разработване на вражеските лица, както по месторабота и местожив-

20

така
веене^и на други обществени места. На сегашният етап този апарат следва да осигурява своевременна информация за проявите и поведението на максимално възможен брой лица с възстановени имена.

– за качествено^{то} формиране на агентурния апарат е необходимо да се използват възможностите, които ни дава балансовия метод, т.е. да се определят правилни съотношения (пропорции) между реалните потребности от агенти и тяхното фактическо количество, съобразено с комплексното изпълнение на стоящите пред органите на ДС задачи по тази категория граждани.

По придобиването и използването на нова агентура. Количеството и качеството на агентурната дейност ще се определя в значителна степен от правилното и сполучливо подбиране и вербуване на нови агенти особено в местата в които по настоящем органите на ДС нямат агентурни позиции. Оперативната обстановка предопределя в основни линии обектите, трудовите колективи и категориите лица сред които следва да се вербуват нови агенти. При придобиването на нови агенти е необходимо да се акцентира на реалните възможности на кандидатите да работят по най-активно проявяващите се лица, да произтичат от тези среди и в същото време да общуват с по-широк кръг от хора.

По настоящем вербовката на агенти следва да се извършва из: числото на въдворените в ТВО, сред осъдените за престъпна дейност, във формалните и неформални групи, в трудовите колективи с компактна маса от лица с възстановени имена. Освен това следва да се вземат предвид и местата, които се посещават масово от лица с възстановени имена. С една дума агентурния апарат по настоящем трябва да се разстанови в максимално възможен брой селища, трудови колективи и различните социални групи.

м

Колкото се отнася до използването на агентурния апарат то в случая възможностите за момента са големи и многопосочни за всеки агент. Необходимо е да се взисква привеждането в известност на връзките на всеки агент по месторабота и местоживее, а така също и в други населени места. Особено внимание да се отдели на връзките и взаимоотношенията на агентите с лицата от вражеския контингент.

Рационалното използване на агентурния апарат ни задължават да разкриваме и използваме маршрутните възможности на всеки агент. В използваните документи по този въпрос нищо не се споменава. На сегашният етап маршрутирането на агенти в други райони и селища може да се окаже много ценно за разкриването на различни прояви, намерения и действия на част от населението с възстановени имена.

Проблеми на проверката на честността и предаността на действащите и нововербованите агенти. Това е въпрос на въпросите на агентурната работа в разглежданото направление. Очевидно без да се реши предварително този въпрос (с проверката) е рискувано да се възлагат за решаване на задачи по лица от вражеския контингент. Масовата вербовка и използване на нови агенти изисква да се провежда система от проверочни мероприятия, както на действащите, така и на нововербованите агенти. За това проверката на агентите от тези среди трябва да бъде постоянен елемент на агентурната ни работа.

Задачата за увеличаване на агентурния апарат поставя с цялата сериозност въпроса за редовните срещи и работата с всеки агент. За това е необходимо да се обсъди и реши въпроса за ръководството на агентурния апарат в районите с компактни маси от това население. Целесъобразно е рационалното използване на

46

щатният апарат на ДС. на всяко поделение, увеличаване на броя на оперативните работници-агентуристи, по-високи материални и морални стимули за оперативния състав, привличане за резиденти на бивши оперативни работници, а така също и на високо квалифицирани агенти из състава на българските граждани. По принцип да не се използват за резиденти, агенти с възстановени имена.

Заслужава внимание въпроса за използването на възможностите на агентурния апарат и доверените лица от български граждани а така също и на агенти из средите ^{на} помохамеданчените българи, които имат реални възможности да работят по тази категория граждани. Този резерв следва да се приведе в действие и да се използва най-рационално.

При решаването на проблема с агентурната работа сред гражданите с възстановени имена следва да се използват и възможностите на агентурният апарат на органите на Народната милиция.

По наблюдението на вражеския контингент и работата по сигналите за подривна дейност.

Установяването и наблюдението на вражеския контингент е постоянна задача на органите на ДС. При конкретно сложилата се оперативна обстановка, очевидно критерийте за определяне на вражеския контингент, отразени в ръководните документи на МВР не мога да бъдат достатъчно надеждни. Необходимо е да се определят и използват допълнителни критерии, съобразени с конкретното направление на работата на ДС.

Този въпрос заслужава специално изучаване. Като критерий биха могли да се използват негативно отношение към възродителния процес и стремеж за оказване на влияние върху определени групи и колективи от това население; отношение към Турската държава и готовност да ѝ служат при определени условия; търсене на контакти

86

с турски граждани, наличие на родствени или приятелски връзки с лица изселени в Турция, водене на кореспондентски връзки с чужбина и др.

Работата по сигналите пред вид на особеностите на момента и обстановката протича бързо и интензивно. Изясняването на сигналите следва да се съчетава с провеждане на превантивно-профилактична работа. Особено внимание заслужава проблемът за провеждането на разложителни мероприятия от органите на ДС както във формалните, така и в неформалните групи, сред въдворените в ТВО. В това отношение е необходимо да се върнем и използваме творчески, съобразно новата обстановка, опитът на органите на ДС при разлагането и ликвидирането на вражеските групи и нелегални организации сред бившите опозиционни организации през 50-те години. Сериозно внимание заслужава въпросът с компроментирането пред обществеността на изявени националисти и други престъпни елементи от лицата с възстановени имена.

II. СЪОБРАЖЕНИЯ ПО ОСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕТО НА РАБОТАТА ПО ДЕЛАТА НА ОПЕРАТИВНИЯ ОТЧЕТ

Завеждането на сигнали и откриването на различни дела на оперативен отчет е отговорен политически въпрос от работата на оперативния състав. Резултатите от проучването показват много слабости и пропуски. Най-съществения отрицателен резултат е откъсването на работата на органите на ДС по лица не провеждащи подривна дейност. За да се избегнат пропуските в това отношение е необходимо:—да се повиши качеството на анализа, изискванията и критериите за определяне на сигналите и работата по тяхната проверка и изясняване;

— да се засили участието, контрола и отговорността на

7

ръководните работници при оценката и анализа на първичната информация за провеждане на подривна дейност срещу НРБ.

– да се обърне особено голямо внимание на пълното агентурно обезпечаване на делата на оперативният отчет и съгласуването използване на работата по тях на агенти и оперативно-технически мероприятия. В тази връзка агентите следва да се използват за разкриване, документиране, предотвратяване и пресичане на подривна дейност съответстваща на окраската под която е заведено делото на оперативен отчет или сигнала.

Отпечатано в 2 екз.

№ 1 – Н-к ВСШ

№ 2 – полк. Т. Тенев

Изп.: Т. Тенев

Нап.: Стоилова – 1296

София, 02.09.1986 г.

Полковник:
(доц. Т. Тенев, к.и.н.)

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

СТРОГО СЕКРЕТНО!

137

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ - ДС
Per. № 27703
15. СЕП. 1986 19 год

ДО
НАЧАЛНИКА НА ОТДЕЛ 04
ТУК

РАПОРТ

ОТНОСНО: проведена среща с агент "Добромир"

ДРУГАРЮ НАЧАЛНИК,

На 11.09.1986 г. проведох среща с агент "Добромир" на закрито. Агентът е имал служебно пътуване в Разградски и Търговишки окръг, където е провел разговори с лица с възстановени имена за подготвяне на материал за в. "Нова Светлина" под рубриката "Българин да се наричам". "Добромир" съобщи за някои от тези хора, които са му направили силно впечатление с ясно изразеното си положително отношение към възродителния процес. Емилия Обретенова, сътрудничка в Окръжния дом за социалистически бит и култура към ОФ в Разград на редица организирани срещи в окръга е изтъквала българския си произход и гордостта си, че принадлежи към българската нация. Препоръчала на агента да разговаря и със съпруга й (), в миналото известен състезател по борба, сега треньор, който не се различавал от нея в отношението си към възродителния процес. споделил пред "Добромир", че най-хубавите мигове от живота му били, когато преди години на два пъти

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата: 29.10.2013г. Секретар: /108/	

438

2

е завоювал високи отличия като състезател и в негова чест е изпълняван химна на НРБ. По време на възродителния процес бил един от първите в района, който са възстановили имената си.

Агент "Добромир" се е срещнал с _____, родом от с.Острово,Разградски окръг. Тя е обещала на агента по-късно да проведат по-подробен разговор,тъй като в момента била заета. Характерно за нея е, че през 1978 г. когато родителите ѝ са се изселвали в Турция, в момента на заминаването тя е избягала от гарата за да остане в България. По-късно се е омъжила за българин.

В гр.Търговище "Добромир" е разговарял с дъщеря ята на известния в миналото спортист _____ (_____) - _____. Тя е заявила, че когато преди години е гостувала в Турция я е почувствувала като чужда страна. Приема България за своя истинска родина. Не разбирала добре турски език и не можела да се изразява правилно на него. обаче смятала, че статиите във в."Нова светлина" не са написани и поднесени на читателя по на ѝ-естествен и правдоподобен начин. Например, материалите в рубриката "Българин да се наричам" били до известна степен изкуствени,тъй като в тях имало голяма доза декларативност и поради тази причина хората се отдръпнали и нямали голямо доверие на вестника.

"Добромир" сподели, че общо в коментарите на хората преобладавали изказванията, че е настъпила известна положителна промяна на отношението на Турция към България след посещението на Тургут Йозал в СССР. НРБ и българското правителство вече не се атакували така остро в турските средства за масова информация. Впечатленията на агента са, че в населението с възстановени имана е настъпило известно успокояване, но си оставала надеждата за евентуална промяна на сегашното им положение. "Добромир" изказа мнението, че именно поради тази причина много от хората се въздържат да се ангажират с изказвания и интервюта за в."Нова светлина",тъй като смятат, че при едно бъдещо изселване това ще ги компрометира и няма

130

3

да могат да се изселят в Турция.

СПРАВКА:

Отнася се за обстановката всред преименуваното население в Разградски и Търговишки окръг и разговорите на агента с лица, изразили положителното си становище по отношение на възродителния процес.

ЗАДАЧИ:

Нови не са поставени. Остават постоянните за изпълнение.

МЕРОПРИЯТИЯ:

Данните да се предложат за включване в бюлетина на 14 отдел.

Отп.: в 2 екз.

№ 1 - РД

№ 2 - отдел 14

Изп.: Манов-04

Нап.: Костова-20251

15.09.1986 г.

16.03.86

Ст.лейтенант:

(Манов)

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София

Рег. № 20008, екз. № /
01. 12. 1986 год.

91
СТРОГО СЕКРЕТНО!

103

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

О Т Ч Е Т

за работата на отдел 14, ПГУ-ДС, през
1986 година

В светлината на пренасочената работа на отдела през 1986 година политическата и агентурно-оперативна обстановка по линия на културно-историческото разузнаване отбелязва тенденции на по-настъпчиво изостряне.

Следвайки своя националистически външнополитически курс Турция разширява антибългарската си дейност въвличайки в нея своите западни съюзници. Тя твърдо следва линията за интерпретиране на историческите документи и факти в подкрепа на своята теза за "връзките на българските мюсюлмани с турската нация и държава". В същото време се вземат мерки за недопускане на чужди специалисти до турските архиви, които биха могли да бъдат използвани в полза на процесите у нас.

Политиката на СФРЮ по националния въпрос и конфронтацията с НРБ по македонския въпрос не претърпя промени. Успоредно с това от югославска страна се подкрепят действията на Турция насочени срещу нашата страна включително и чрез ангажиране на нейни научни кадри.

Без открити изяви, Румъния също застава в подкрепа на Турция по възродителния процес и ограничава още повече достъпа до нейни архиви и библиотеки.

САЩ и страните от НАТО се стремят да използват процесите у нас за отправяне на нападки срещу НРБ и за нейното злепоставяне в международните отношения.

Във връзка с това през отчетния период усилията на отдел 14 имаха следната основна насоченост: издирване, изучаване и вербовка на лица с възможности за работа по възродителния процес. Пренасочване работата към този процес на наличната агентура.

Издирването и доставянето в нашата страна на важни документи и материали с научна стойност в подкрепа на възродителния процес у нас.

На трето място усилията бяха насочени към използването на наличните придобити архивни и други документи в подкрепа на историческата истина и за противопоставяне на антибългарската пропаганда.

За решаване на тези основни задачи през отчетния период са проведени следните агентурно-оперативни мероприятия:

ПО ЛИНИЯ НА ТУРЦИЯ

=====

1. По обектите за агентурно проникване:

Усилията бяха насочени за изучаване на измененията в ОАП с оглед по-нататъшната работа по тях. В тази връзка бе получена информация от резидентурите в Анкара и Истанбул за взети правителствени решения за реорганизация на турските архиви. Данните показват, че тези промени ще затруднят още

повече нашата работа в тях. Във връзка с това се решава задачата за придобиване на турски документи от територията на САЩ, където според налични данни има копия от документи на турските архиви.

2. По разширяване на агентурните възможности:

През отчетния период по направлението бе придобит нов агент "КАТОЛИЧКАТА". Това ни дава възможност за разширяване на работата за придобиване на интересувачи ни документи по линията. Тази вербовка ни разкрива перспективи за работа и по извеждането на подходящо лице по линия на Ватикана в Италия.

Чрез агента бяха създадени възможности за работа по лице от същите среди с възможности за решаване задачи на територията на Турция.

Поради затруднената агентурно-оперативна обстановка все още не е осъществена връзка с агент "ОСМАНИСТ", както и с обекта на ДОР "ЗЕКИ". Предвидено е до края на годината такъв контакт да бъде установен от ОР в Истанбул.

Трудностите в работата с "ОСМАНИСТ" и "ЗЕКИ" показват, че своевременно трябва да се решава въпроса за връзката с наличната агентура при усложнена обстановка, както и за насочване усилията за работа срещу Турция от трети страни.

3. По работата от територията на страната

Работата от територията на нашата страна по линия на Турция бе насочена главно към използване на наличния сътруднически апарат и изучаването на лица подходящи за вербовка, пребиваващи в нашата страна за участие в международни форуми.

4

В тази насока най-активно бе използван СС "РАДКОВ", който от официални позиции има пряко отношение към въпросите на възродителния процес. Чрез него бе получена интересна информация за проведените международни мероприятия, имащи отношение към възродителния процес, както и за поведението на наши агенти и обекти. Отпочнато е активното използване на "РАДКОВ" по провеждането на свързани с подходящи публикации зад граница по възродителния процес.

Предвижда се използването на "РАДКОВ" и за получаване на наводки за вербовка.

По обективни и субективни причини не бяха изпълнени някои мероприятия по направиението свързани главно с установяването и изучаването на лица, представляващи интерес за нас, както и по-широкото използване възможностите на сътруднически апарат.

Общата констатация е, че състоянието на работата по Турция не е на необходимото ниво и не отговаря на сегашните изисквания. Липсват перспективни вербовъчни разработки и други оперативни дела, които да гарантират успешно решаване на задачите. Недостатъчно са мероприятията за противопоставяне на антибългарската дейност на Турция. Във връзка с това е необходимо за следващата година по направиението да бъдат разработени разгърнати мероприятия, които да обхващат мерки за подобрене работата на съответните резидентури за работа от трети страни, за взаимодействието в Центъра и други. Съобразно обстановката да се разработят нови виждания за формите на работа по направиението. [. . .]

./т.

ПО ЛИНИЯ НА ГЪРЦИЯ

=====

1. По обектите за проникване:

Основен обект за проникване на територията на Гърция остава обект "ЦИТАДЕЛА". Главните задачи по него са две: опазване на ценностите в обекта, които са от изключителна важност за нашата история и недопускане разруха и унищожение на обекта като изключително ценен паметник на българската история и култура, особено като се има предвид стремежът на Гърция за постепенното заличаване или присвояване на тези паметници.

Във връзка с това бяха извършени редица възстановителни работи, съгласувано със съответните наши официални институти.

Втората основна задача по този обект е придобиванет на ценни документи съхранявани в него, които имат отношение към възродителния процес у нас. Работата в тази насока общо е незадоволителна, въпреки, че през този период бе реализиран операция "МАРАТОН" и бе придобит оригинала на експонат № 48, който е изключително ценен за нашата история, останалите придобити документи са сравнително малко и не всички са пряко свързани с възродителния процес. Основната причина за това е непълното решаване на въпроса с вербовката и извеждането на подходящи СС в обекта. Една част от причините са обективни – не се получи разрешение от страна на гръцките власти за изпращането на нови монаси в обекта. Другата основна причина е от субективен характер – нереализиране своевременно на планираните вербовки. На този етап успешно бе решен въпроса с изпращането на специализация на наш обект в Богословския факултет в Солун с перспектива за внедряването му в "Цитадела

2. По разширяване на агентурните позиции:

ДОП "ЕДА" – Отбелязан бе значителен напредък в работата с обекта и в скоро време има възможност да прерастне в ДОР. Работата по нея се води главно от резидентурата в Солун и близкото ръководство на Центъра.

ДОР "КОРЧАН" – Предвидената вербовка на обекта не бе реализирана, поради това, че не се осъществи предвиденото негово пътуване в нашата страна. Възможностите обаче за това съществуват и те ще бъдат реализирани през следващата година.

За решаване на задачите по разширяване на агентурните възможности бе открит планирания ДОП на, което ще ни даде възможност за решаване на задачи свързани с възродителния процес.

3. По работата от територията на страната:

Чрез СИБАЛ се провеждат мероприятия по Центъра за средновековни и новогръцки изследвания в Атина с цел придобиване на материали свързани с възродителния процес.

По направлението са изучени две лица от СУ с възможности за използване по задачите. За работа по 3 лица бе използван проведения унас Конгрес по българистика.

В момента се работи по използването на обект "ДАС-КАЛА", намиращ се на наша територия.

Общо през отчетния период работата по линия на Гърция не задоволява и е необходимо да се набележат мерки за използване на съществуващите възможности. В тази насока следва по-активно да се включи др.Маринчев, който разполага с дълъг опит в агентурно-оперативната работа и може успешно да съчетава нашите задачи с мероприятията по прикритие.

ПО ЛИНИЯ НА СФРЮ И РУМЪНИЯ

=====

I. С Ф Р Ю

1. По обектите за проникване:

По ОАП "ФАЛШИФИКАТОРИ" – работата е водена предимно от Центъра, като е била съсредоточена за изучаване на личния състав на обекта и неговата антибългарска дейност. Установен е контакт с лице от обекта, представляващо оперативен интерес за нас. Работата по него е много перспективна и довеждането ѝ до успешен завършек е от изключителна важност.

Посредством маршрутиране на наши СС и чрез някои възможности на резидентурата бяха придобити важни сведения и за други центрове и институти на територията на СФРЮ, в които се съхраняват важни документи за нашата страна. Това ни дава възможност по-целенасочено да издирваме и придобиваме ценни за нас документи.

2. По разширяване на агентурните позиции:

През отчетния период бе открит ДОП "ПЕРЛОВСКИ", който се води от резидентурата в Белград. Обектът е с много добри възможности за придобиването на интересоващи ни документи. Отношенията с него са много напреднали с реални възможности за вербовка до края на тази година.

По направлението бе извършена вербовка на СС "РАЧО" с възможности за използване по възродителния процес.

Чрез възможностите на Окръжно управление на МВР – гр.Благоевград са установени общо 3 лица, по които може да се работи в бъдеще.

Като цяло работата по линия на Югославия се активизира през отчетния период. Работено е по-целенасочено по ОАП и по лицата, в резултат на което е открито и перспективно дело.

Постигнатото обаче далеч не отговаря на поставените задачи. Необходимо е да се работи много по-разгърнато и с перспектива като се обърне повече внимание на работата от трети страни.

II. ПО РУМЪНИЯ

=====

За работа по това направление през отчетния период са използвани преди всичко агент "БАЧУ" и СС "БЕЛА".

Чрез "БАЧУ" са придобити ценни документи за нашата историческа наука. Той работи по поставената главна задача за придобиването на колекцията "СТУДИОН" и ръкописи от школата на Патриарх Евтимий. Провеждат се мероприятия за активизирането му.

Чрез СС "БЕЛА" са придобити някои неизвестни за нас документи и са подадени наводки за лица, представляващи интерес за КИР. Чрез нея е открита ДОР "МИХАЙ", чрез когото са придобити микрофилми на документи за нашата история.

Изведен бе за по-продължително време в Румъния СС "ЦЕЛКОВ", който ще бъде използван за изучаване на лица подходящи за решаване на наши задачи и за изучаване на румънски манастири, в които се пазят важни за нашата история документи.

Някои от мероприятията по линия на Румъния не бяха осъществени, поради ограничаване от страна на румънските власти пътуванията на техни специалисти за нашата страна.

Общо работата по линия на Румъния се нуждае от активизиране.

Липсата на новооткрити перспективни оперативни дела по направлението не се дължи само на трудностите по обективен характер. Необходимо е водещият направление да проявява повече творчество, упоритост и настойчивост при решаването на задачите.

ЗАПАДНОЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРАНИ

РАБОТАТА ПО ИТАЛИИ

1. По обектите за агентурно проникване:

ОАП "ОСТРОВА" – Секретният архив на Ватикана. Усилията бяха насочени главно към изучаване на измененията на обстановката в обекта и за изучаването и вербовка на лица, подходящи за проникване в обекта. В тази насока активно са използвани сътрудниците "ДРАГОМИР", "СЕРГИУС" и "ТЕОДОСИИ". Посредством тези сътрудници са изучени 2 лица от ОАП, които се предвижда да бъдат използвани за наши задачи. Единият от тях е открит ДОП.

През отчетния период от "ОСТРОВА" са придобити 119 ксерокопия на документи, едни от които се отнасят до Търновската книжовна школа и други пряко за възродителния процес.

Във връзка с разгъването на нашите агентурни позиции в Италия бяха проведени мероприятия по укрепване на връзката и ангажирането още по-конкретно за наши задачи на аг. "ДИМАНА". За тази цел бе използвано нейното пребиваване в СССР и на нашата страна по време на Конгреса по българистика.

През годината не получи по-нататъшно развитие работата по ДОП "ОКТАВИАН", поради трудности за финансиране на неговите проекти на територията на САЩ и които създаваха възможност за публикации в наша полза.

Общо по линия на Италия са придобити 2465 калъра и ксерокопия на документи с много данни по възродителния процес.

Като се изхожда от важността на направлението, поради наличието на голямо количество документи в архивите на Ватикана е необходимо да се работи за подготовката и изпращането на ОР на отдела в резидентурата в Рим.

АНГЛИЯ

=====

През отчетния период усилията бяха насочени за придобиване на документи по възродителния процес от ОАП "ПАРКЕР". В резултат на придобити консулски доклади от общо 427 стр., които имат пряко отношение към възродителния процес. За решаването на тези задачи бе използван СС "ВЪЛЧЕВ". След неговото завръщане бе изведен СС "БЛАГОЕВ" чрез когото ще продължи работата в тази насока.

Получи по-нататъшно развитие работата по Кристофър Бъкстон, ангажирайки го по публикации свързани с възродителния процес.

Започнато е изучаването на лицето Фероз Ясами, имащ достъп до турски и югославски архиви, представляващи интерес за отдела. Насоки за работата по него са дадени на ОР ПЕЕВ

от резидентурата в Лондон.

За работа по архивите в Англия се използват възможностите на СС "МИХАЕЛ", чийто задачи в ГУА имат пряко отношение към нашата дейност. В същата насока се работи в ДОП "ПАИСИИ".

Възможностите по линия на Англия, свързани с придобиването на ценни документи по възродителния процес не са използвани достатъчно. Необходимо е активизиране на резидентурата в тази насока, като се използват възможностите на ОР ПЕЕЕ бивш работник на отдел 14.

ПО ЛИНИЯ НА ФРАНЦИЯ

=====

През отчетния период усилията бяха насочени за проникване в Ориенталския отдел на Парижката национална библиотека и Ке Дорсе с цел придобиването на ценни документи. За целта са използвани сътрудници на В.Търново и Управление ОбДС. Получените данни се обработват и сравняват. Поставени са нови задачи на резидентурата и по-конкретно на бившия работник на отдела "КАРПОВ".

По направлението е открит нов ОАП – Центъра за изучаване на СССР, Източна Европа и Турция, под ръководството на Пол Дюмон. Центърът се явява основно звено за подготовка на висши кадри в областта на османистиката. По обекта работят работници от резидентурата в Париж "МАРТИН" и "КАРПОВ".

Продължи работата на ОАП "НЕЧАЕВ", който се води с цел вербовка и за придобиване на документи по възродителния процес. Предстоящо е осъществяването на личен контакт с обекта с оглед ускоряване на работата по него.

[. . .]

ПО ЛИНИЯ НА ГФР

Проведени са мероприятия за придобиване на документи свързани с възродителния процес, намиращи се в отдел "Туркика" на Баварския архив. Със задачи по това направление е командирован бивш СС на отдела "ПЛАМЕН". Предстои командироването и на друг сътрудник.

ПО ЛИНИЯ НА БЕЛГИЯ

По направлението се води ДОП "ИЛЪОВ" на белгийския гражданин Жак Назе – директор на провинциалния архив в гр. Турн преподавател в Брюкселския университет. В работата с обекта има изоставане поради слабото участие на резидентурата.

ПО ЛИНИЯ НА АВСТРИЯ

Главните задачи по Австрия по линия на отдела са свързани с придобиването на документи, имащи отношение към възродителния процес.

За решаването на тези задачи са използвани агент "СИВКОВ" и СС "ПЛАМЕН". Придобит е екземпляр от пълните писания на О. Бузмек, засягащи българската история в периода на

Османското владичество. Работи се за придобиването и на други документи.

През този период от Австрия са придобити 600 кадъра и 430 ксерокопия на документи, имащи отношение към възродителния процес.

[. . .]

вербовка на обект "АЛЯКОВ", с който сега се решават задачи за издирването и придобиването на документи на територията на Индия свързани с възродителния процес. По решаването на тази задача се реализира в момента командировка на СС "ПЕТРОВ".

През отчетния период активно е работено с агент "БАХАР" чрез който са реализирани редица публикации в полза на нашата страна и са приведени АМ по линия на отдел 08.

По направлението се води ДОП "КАШМИР" – индийски студент в нашата страна, с който агент "БАХАР".

Успоредно с това бе възстановена връзката с агент "БАРОН", с който се подготвя реализация на мероприятие свързано с възродителния процес на територията на Австрия и във връзка с провеждащата се Виенска конференция.

САЩ и КАНАДА

През годината бе възстановена връзката с агент "РОБЪРТ" на наша територия. Бяха му разработени нови задачи свързани с възродителния процес и беше договорен начина за по-нататъшната връзка с него.

Чрез резидентурата в Канада започна провеждането на мероприятията свързано с македонския въпрос. Започва да излиза в органа на МПО в-к "Македонска трибуна", материал подготвен от Центъра на тема: "Сърбизиране на наложения от Белгра македонски език".

Във връзка с издирването на документи по възродителния процес през годината бе изведен в САЩ за по-продължително

[. . .]

АРАБСКИ СТРАНИ

Във връзка с възродителния процес по линия на Арабските страни са поставени задачи чрез вписване и в заданията на заминаващи ОР. През годината обаче тези въпроси по линията не получиха съществено развитие.

На територията на Сирия е работено по използването на вербовки през 1985 година агент "ШАРКОВ". Въпреки даваните указания на резидентурата по работата с агента особени резултати не се получиха. Необходимо е работата по използването на "ШАРКОВ" да се обсъди отново и се постави на правилна основ.

През годината чрез възможностите на СИБАЛ бе установен контакт с агент "ОТКРИВАТЕЛ" след продължително прекъсване на връзката с него. Отработен бе начин за редовна връзка и бяха възложени конкретни задачи за изпълнение, свързани с възродителния процес.

За създаване на нови контакти по направлението бе използван проведения конгрес по българистика у нас. Такива контакти с перспектива за развитие бяха установени с 2 лица.

През отчетния период са придобити общо 3 нови агенти, открити са 3 ДОР и 5 ДОП. Придобити са общо 105 броя карти, атласи, касети, албуми, монети и други исторически ценности; 22,755 страници фотокопия на документи и материали, голяма част от които са свързани с възродителния процес.

ИЗВОДИ И БЪДЕЩИ НАСОКИ

=====

От извършения преглед на изпълнението на задачите през 1986 година се вижда, че в съответствие с указанията работата в отдела е пренасочена към възродителния процес.

Положени са усилия за решаване на задачите в духа на решенията на XIII конгрес на БКП и доклада на др. Министър на Националното съвещание от м. юни т.г.

Агентурно-оперативната работа е била правилно насочвана в желаното направление и има постигнати положителни резултати.

Изпълнен е плана по вербовките и разработките, което ще спомогне за разширяване на възможностите за изпълнение на задачите.

През отчетния период в отдела вече постъпиха материали издирвани във връзка с възродителния процес. Извършена е подготвителна работа за провеждането на някои мероприятия по възродителния процес извън територията на нашата страна.

Изпълнението на задачите по възродителния процес обаче все още е начален етап. По-значителните мащабни мероприятия заложи в програмите и включени в годишния план, с малки изключения, са все още в етапа на проучване и предварителна подготовка.

Не е постигнато все още еднакво максимално натоварване на целия оперативен състав.

През отчетния период не бе изпълнен плана по откриването на ДОП. Вместо планираните 6 дела са открити 5.

Все още няма пълна реализация на придобитите документи и особено онези свързани с възродителния процес.

През следващата година усилията трябва да се насочат за:

1. Подобряване на стила и метода на ръководство и работа на състава;
2. Подобряване на планирането като се насочат усилията за изготвяне на напрегнати, но реални планове;
3. Да се засили и съвършената работа в отдела като се обърне особено внимание на качеството на агентурата.
4. Да се подобри значително взаимодействието със съответните отдели в работата по мероприятията по възродителния процес.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ ДА, ПГУ-ДС,
Полковник: *[Signature]*
/Г. Авджиев/

Отп. в 1 екз.

Изп. - 1466-8313
Нап. - 269-Н. Миленова
София, 01.12.1986 г.

[Signature]
01.12.1986

и за М.Б.Б.
за да се даде
целта на
другарите

ДРУГАРЮ МИНИСТЪР,

153

Справката относно резултати от проучвания в стари мюсюлмански гробища и изложените в нея предложения е подготвена по Ваша резолюция за другарите Г.Атанасов, М.Балев, Петър Младенов, Йордан Йотов, П.Кубадински и Ст.Михайлов.

11.12. 1986 г.

НАЧАЛНИК НА ЦИОУ - МВР:

Генерал-лейтенант

[Signature]
/В.Георгиев/

1026

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО!

154

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

№ 1026 Екз. № 22
12.12. 1986 г.

СПРАВКА

ОТНОСНО: Резултати от проучвания в стари
мюсюлмански гробища

През периода 1 – 10 октомври тази година в района на селищна система Руен, Бургаски окръг, беше извършено, под съответна легенда, проучване на стари мюсюлмански гробища. Заснети са и документирани на фотолента джамии и надгробни камъни, върху които има надписи на старотурски и арабски език. Направените разкопки около редица надгробни камъни и под нивото на земната повърхност също разкриха немалко надписи на старотурски език и издялани

наред с тях християнски кръстове.

Дешифрирането на текстовете е позволило да се направи изводът, че те са от времето (в най-груби рамки) между 1733 до 1802 година. Особан интерес представлява фактът, че и в десетте изследвани погребални зони с незначителни изключения срещу арабското име на починалия е отбелязано и името на неговия баща или дядо – българин.

Считаме, че резултатите от тези частични проучвания дават основания да се възложи на специализираните институти у нас да организират под подходящ предлог издирването на подобни гробища както в Бургаски окръг, така и в други райони на страната, и систематизирането на откритите в тях текстове и други обредни атрибути. Би било целесъобразно също те да се използват умело за научни публикации, от средствата за масова информация или при лекционно-пропагандната дейност в подкрепа на възродителния процес.

Отп. в 3 екз.
№ 1 – Г.Атанасов
№ 2 – памет
№ 3 – кд
Размн. в 5 екз.
№ 4 – М.Балев
№ 5 – П.Младенов
№ 6 – И.Иотов
№ 7 – П.Кубадински
№ 8 – Ст.Михайлов

МИНИСТЪР:

Изп.: Пр.Тодорова
Нап.:СВ-2431
11.12.1986 г.

НР 115/00849 ДУМИ 5100 - Е К С Т Р Е'

M

ТУРСКАЯ ПОСЛАНИК В АВСТРАЛИЯ СЪОБШАВА НА ВЕСТНИКА, ЧЕ СЪБИТИЯТА ПО БЯГСТВОТО НА ШАЛАМАНОВ ЗАПОЧНАЛИ ДА СЕ РАЗВИВАТ ОТ СРЯДА ВЕЧЕРТА, КОГАТО ТОЙ ПРИСТИГНАЛ В ТУРСКОТО КОНСУЛСТВО. ТЪЙ КАТО КОНСУЛСТВОТО БИЛО ЗАТВОРЕНО, ШАЛАМАНОВ БИЛ ОТИШЪЛ В ДОМА НА ГЕНЕРАЛНИЯ КОНСУЛ АРМАОГЛУ, НА КОГОТО СЪОБШИЛ, ЧЕ ИСКА ДА ИЗБЯГА В ТУРЦИЯ. ВЪЗ ОСНОВА НА ТЕЗИ НЕГОВИ ДЕКЛАРАЦИИ АВСТРАЛИЙСКИТЕ ВЛАСТИ ИЗПЪНИЛИ НЕОБХОДИМИТЕ ФОРМАЛНОСТИ ЗА ИЗЛИЗАНЕ НА ШАЛАМАНОВ ОТ АВСТРАЛИЯ.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : *[Signature]*

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : *Радина*

telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto

30, 34, 38, 32, 35, 59, 111

telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto

2 СТР.

ВЕСТНИЦИТЕ СЪОБШАВАТ, ЧЕ ПРИ ПРИСТИГАНЕТО НА САМОЛЕТА, В КОЙТО ПЪТУВАЛ ШАЛАМАНОВ В ЛОНДОН, АНГЛИЙСКИТЕ ВЛАСТИ БИЛИ ВЗЕЛИ ИЗКЛЮЧИТЕЛНИ МЕРКИ ЗА СИГУРНОСТ. ШАЛАМАНОВ БИЛ ПОСРЕЩНАТ ВЪВ ВИП-САЛОНА ОТ ПОСЛАНИКА ГЮМРСКЧУОГЛУ И ПРИДРУЖЕН С ДВЕ ПОЛИЦЕЙСКИ КОЛИ БИЛ ЗАКАРАН В ТУРСКОТО ПОСОЛСТВО, БЕЗ ДА СЕ ДАДЕ ВЪЗМОЖНОСТ НА ЖУРНАЛИСТИТЕ ДА ГО ВИДЯТ ИЛИ ДА РАЗГОВАРЯТ С НЕГО. ПЪТУВАНЕТО НА ШАЛАМАНОВ ОТ МЕЛБЪРН ДО ЛОНДОН ПРИЛИЧАЛО НА ИСТИНСКИ ШПИОНСКИ ФИЛМ. ОТ ЛОНДОНСКОТО ЛЕТИЩЕ БИЛ ИЗВЕДЕН ОТ ДРУГ ИЗХОД И ДИРЕКТНО БИЛ ЗАКАРАН В ТУРСКОТО ПОСОЛСТВО.

ПРЕДАВАЙКИ ОТЗВУЦИТЕ В ТУРЦИЯ, В. "ХОРРИЙЕТ" ПИШЕ, ЧЕ ДЕЛОВИЯ И СПОРТЕН СВЯТ В ТУРЦИЯ ИЗРАЗВАЛ ГОТОВНОСТ ДА ОКАЖЕ ВСЯКАКВА МОРАЛНА И МАТЕРИАЛНА ПОМОЩ НА ШАЛАМАНОВ. ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ НА ФЕДЕРАЦИЯТА ПО ВДИГАНЕ НА ТЕЖЕСТИ САЙ ЗАЯВИЛ, ЧЕ ШАЛАМАНОВ СА БИЛИ ОСИГУРЕНИ ОТЛИЧНИ УСЛОВИЯ ЗА ЖИВОТ И СПОРТ. ОСВЕН ПОМОЩТА, КОЯТО ШЕ МУ ОКАЖЕ ДЪРЖАВАТА, НА ШАЛАМАНОВ ШЯЛИ ДА БЪДАТ НАЕТИ ТРЕНЬОР, ЛЕКАР И ДРУГ ПОМОШЕН ПЕРСОНАЛ. ИЗВЕСТНИЯТ БИЗНЕСМЕН САБАНДЖЪ ИЗРАЗИЛ ГОТОВНОСТ ДА ВЗЕМЕ ПОД ЗАКРИЛА ШАЛАМАНОВ, КАТО МУ ОСИГУРИ РАБОТА В НЕГОВИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ И СЪШТЕ УСЛОВИЯ ЗА ТРЕНИРОВКА, КАКТО В БЪЛГАРИЯ. ЗАМЕСТИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ НА ФЕДЕРАЦИЯТА ПО ВДИГАНЕ НА ТЕЖЕСТИ КЪЛЪЧОГЛУ СЪОБЩИЛ, ЧЕ НА ШАЛАМАНОВ БИЛ ОСИГУРЕН АПАРТАМЕНТ И ПОЖИЗНЕНА РАБОТА, КАКТО И ВИЛЕН ИМОТ КРАЙ ИСТАНБУЛ ЗА 15 МИЛИОНА ЛИРИ.

МЕЖДУНАРОДНАТА ФЕДЕРАЦИЯ ПО ВДИГАНЕ НА ТЕЖЕСТИ ШЯЛА ДА ВЗЕМ ПОСЛЕДНО РЕШЕНИЕ КОГА ШАЛАМАНОВ ШЕ МОЖЕ ДА СЕ СЪСТЕЗАВА ОТ ИМЕТО НА НАЦИОНАЛНИЯ ОТБОР НА ТУРЦИЯ И ДА УЧАСТВУВА В МЕЖДУНАРОДНИ СЪСТЕЗАНИЯ. ПО ПРИНЦИП СЛЕД СМЯНА НА ГРАЖДАНСТВОТО ТРЯБВАЛО ДА БЪДЕ ЛИШЕН ОТ УЧАСТИЕ В МЕЖДУНАРОДНИ СЪСТЕЗАНИЯ ЗА ТРИ ГОДИНИ, НО ИМАЛО И ИЗКЛЮЧЕНИЯ, КАКЪВТО Е БИЛ И СЛУЧАЯ С ИЗБЯГАЛИТЕ ОТ БЪЛГАРИЯ БОРЦИ, КОИТО СЛЕД ПО-МАЛКО ОТ ГОДИНА ПОЛУЧИЛИ РАЗ РЕШЕНИЕ И УЧАСТВУВАЛИ В МЕЖДУНАРОДНИ СЪСТЕЗАНИЯ. ТУРСКИТЕ

КРДОПБГДСРСБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата: 29.08.2013г. Подпис: <i>[Подпис]</i>	

to *telexanto* · *telexanto* · *telexanto* · *telexanto* · *telexanto*

СПОРТНИ ДЕЯТЕЛИ ШЕЛИ ДА НАПРЯТ ПОСТЪПКИ И ПРЕД МЖДНАРОДИЯ ОЛИМПЕЙСКИ КОМИТЕТ ДА БЪДЕ РАЗРЕШЕНО НА ШЛАМАНОВ ДА УЧАСТВУВА В ОЛИМПЕЙСКИТЕ ИГРИ.

ВЕСТНИЦИТЕ ИНФОРМИРА, ЧЕ РОДНИНИ НА ШЛАМАНОВ В БУРСА, ГО ОЧАКВАЛИ С НЕПРЕЖЕНИЕ. ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА "БАЛ-ГЪОЧ" ЗАЯВИЛ, ЧЕ НА ШЛАМАНОВ ШЕ БЪДЕ НАПРАВЕНО "ВЕЛИЧЕСТВЕНО" ПОСРЕЩАНИЕ В БУРСА.

ОСЪОБИВА СЪБПРОТЕСТИТЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ГЕНЕРАЛЕН КОНСУЛ
В МЕЛБЪРН ПРЕД АВСТРАЛИЙСКИТЕ ВЛАСТИ С ИСКАНЕ Е ДА БЪДЕ РАЗРЕШЕНО
НА Ш АМАНОВ ДА СЕ ЗАВЪРНЕ В РОДИНАТА.

ИЗЛИЗИЯ НА ГРЪЦИ ЕЗИК В МЕЛБЪРН В. "НЕФОСМОС" ПИСАЛ, ЧЕ СЛУЧАЯТ С ШАЛАМАНОВ БИЛО ОТМЪЩЕНИЕ НА ТУРЦИЯ КЪМ БЪЛГАРИЯ. ПУБЛИКАЦИЯТА НА ВЕСТНИКА СЕ ОТБЕЛЯЗВАЛО, ЧЕ ЗА НЕОТДАВНАШНИЯ АТЕНТАТ СРЕЩУ ТУРСКОТО КОНСУЛСТВО В МЕЛБЪРН ОТГОВОРНОСТ ПОЕЛА ОРГАНИЗАЦИЯТА "БЪЛГАРСКО-ГРЪЦКО-АРМЕНСКИ ФРОНТ". ТУРЦИТЕ СИ ОТМЪТИХА СЪС СЛУЧАЯ ШАЛАМАНОВ ПИСАЛ ВЕСТНИКА.

АНКАРА, "ХЮРИЕТ"..... ВЧЕРА НАПРАВИЛИЯТ ПЪРВА
КРАЧКА КЪМ СВОБОДАТА НАИМ СЕЛЕЙМАНОВ ПРИСТИГНА НА ВОЕННОТО
ЛЕТИЩЕ МОРТЕТ ОТ ЛОНДОН СЪС СПЕЦИАЛЕН САМОЛЕТ НА МИНИСТЪР-
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ - ТУРГУТ ЙОЗАЛ, ОТ КЪДЕТО БЕШЕ ДОКАРАН НАПРАВО
НА ОРГАНИЗИРАНАТА ОТ МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ ПРЕСКОНФЕРЕНЦИЯ,
И ПРЕДАВЕНА НА НЕГО.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ, СЛЕД КАТО СЕ РАЗЦЕЛУВА С НАИМ
ОЛЕЙМАНОВ НА ПРЕСКОНФЕРЕНЦИЯТА, НА ПОСТАВЕНИЯ МУ ВЪПРОС
РАЗКРИ ЧУВСТВОТА СИ ПО СЛЕДНИЯ НАЧИН :

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : *Р. Минев*

4 CTP.

"ИЗКЛЮЧИТЕЛНО МНОГО СЪМ РАЗВЪЛНУВАН. И СНОШИ ГО ВИДЯХ ПО ТЕЛЕВИЗИЯТА. ТОЗИ МЛАД МОМЪК Е НА ВЪЗРАСТ ДОЛУ-ГОРЕ КОЛКОТО МАЛКИЯТ МИ СИН. МЕЖДУ ИМ ИМА ОСЕМ-ДЕВЕТ МЕСЕЦА РАЗЛИКА. КАТО НАШИЯ СИН, КАТО НАШЕ ЧЕДО. ОБАЧЕ Е ДОСТИГНАЛ ДО ТАЗИ СТЕПЕН НА ВАЖНИ ЗВАНИЯ, СТАНАЛ Е СВЕТОВЕН ШАМПИОН. ПОПИТАХ ГО КОЛКО КИЛОГРАМА ВДИГА В ДВИЖЕНИЕТО ПОВДИГАНЕ ПРИ ТЕЖЕСТИТЕ, МЪНИЧКИЯ ЧОВЕК Е ПОВДИГНАЛ 147 КГ, ПОВЕЧЕ ОТ КОЛКОТО ТЕЖА ААЗ. И ДА ИЗОСТАВИ ВСИЧКИ ТЕЗИ ОБЛАГИ И ДА ДОЙДЕ ТОРА Е РЕШИТЕЛНО ЗА СТЕПЕНТА НА НАСИЛИЯТА, КОЕТО СЕ ВЪРШИ В БЪЛГАРИЯ. Т.Е. ТОВА НЕ Е НИКАКВА ОБИКНОВЕНА РАБОТА. РОДНАТА СИ МАЙКА БАЩА СИ, ДВАМАТА СИ БРАТЯ Е ОСТАВИЛ И Е ДОШЪЛ. КАТО Е ШАМПИОН ТАМ Е ШАМПИОН ДЪРЖАТ ГО НА НАЙ-ЧЕЛНО МЯСТО. ОСОБЕНО ПРИ КОМУНИСТИЧЕСКИТЕ РЕЖИМИ, НА ШАМПИОНИ КАТО ТОЗИ НА СПОРТА ПРЕДАВАТ ТОЛКОВА ГОЛЯМО ЗНАЧЕНИЕ. НА ВЪЗРАСТ Е ОЩЕ МЛАД. ДЪЛГИ ГОДИНИ МОЖЕ ДА ПРОДЪЛЖАВА. ЗНАЧИ ЧЕ ДЕЙСТВИТЕЛНО Е ДОСТИГНАЛ ДО ТОЧКИ КОИТО СА НЕВЪОБРАЗИМИ. СТАВА ЯСНО, ЧЕ ПО ПРАВАТА НЯМА НИШО ДОРИ БЪЛГАРСКИЯ НАРОД ПО ТЕЗИ ВЪПРОСИ ИЗПИТВА ОГРОМЕН СРАМ. НА ЧОВЕК МУ СЕ НАСЪЛЗЯВАТ ОЧИТЕ."

ВЛЕЗЛИЯТ СРЕД МЕСТНИТЕ И ЧУЖДЕСТРАННИ ЖУРНАЛИСТИ В САЛОНА, В КОЙТО МИНИСТЕР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ Т. ЙОЗАЛ ОРГАНИЗИРА ПРЕСКОНФЕРЕНЦИЯТА, НАИМ СОЛЕЙМАНОВ БЕШЕ ПОСРЕЩНАТ ОТ ПРИСЪСТВУВАЩИТЕ В САЛОНА НА КРАКА И С ОВАЦИИ. ЙОЗАЛ, НА КОГОТО СОЛЕЙМАН ЦЕЛУНА РЪКА, А ТОЙ ГО ЦЕЛУНА ПО СТРАНИТЕ, ГО ПОСТАВИ ДА СЕДНЕ РЕДОМ СЪС СЕБЕ СИ. ПРИВЛЕЧЕ ВНИМАНИЕТО, ЧЕ МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ ТУРГУТ ЙОЗАЛ И СОЛЕЙМАН БЯХА МНОГО РАЗЧУВСТВАНИ И ОЧИТЕ ИМ СЕ НАВЛАЖНИХА. СЛЕД КАТО ИМ БЯХА НАПРАВЕНИ СЪВМЕСТНИ СНИМКИ, НАИМ СОЛЕЙМАН ЗАПОЧНА ДА ОТГОВАРЯ НА ВЪПРОСИТЕ НА ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА ПЕЧАТА.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ ЙОЗАЛ УСПОКОИ СОЛЕЙМАН, КОЙТО
БЕШЕ МНОГО РАЗВЪЛНУВАН И С ДУМИТЕ : "ПРИСТИГНА В МАЙКАТА РОДИНА,
ТОЛКОВА" СОЛЕЙМАН, РАЗКАЗВАЙКИ ЗА ПЛАНА НА БЯГСТВОТО СИ ,
СЕ ПОМЪХНИ ДА ЗАПАЗИ В ТАЙНА ИМЕТО НА ТУРСКОТО МОМИЧЕ БЕЙХАН
БАХАР, ПОМОГНАЛО МУ РИСКУВАЙКИ ЖИВОТА СИ.... ОТПРАВЕНИТЕ
КЪМ НАИМ ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИТЕ ИМ СА СЛЕДНИТЕ:

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : *Р. Минев*

ВЪПРОС : КАК ИЗБЯГА ? СЕГА КАК СЕ ЧУВСТВАШ ?

ВЪПРОС: КАКВО ЧУВСТВАШ В ТОЗИ МОМЕНТ ? КАКВО МИСЛИШ ПО ОТНОШЕНИЕ НА СЕМЕЙСТВОТО СИ В БЪЛГАРИЯ ?

СОЛЕЙМАН : НЕ ЗНАМ ДА СЪМ БИЛ ТОЛКОВА ШАСТЛИВ В ЖИВОТА
СИ. ТАМ ИМАМ МАЙКА, БАША, БРАТ НА 17 ГОДИНИ. МНОГО ИСКАМ
И ТЕ ДА ДОЙДАТ В ТУРЦИЯ.

ЮЗУАЛ ПО ПОВОД ТЕЗИ ДУМИ НА НАИМ СОЛЕЙМАН КАЗА : "НЕ СЕ ПРИТЕСНЯВАЙ И ТЯХ ЩЕ ДОКАРАМЕ".

ВЪПРОС: ШЕ УЧАСТВУВАШ ЛИ В СЪСТЕЗАНИЯ С ФОРМАТА НА
ТУРСКИЯ НАЦИОНАЛЕН ОТБОР ?

СОЛЕЙМАН : ИСКАМ ДА СЕ СЪРЕВНОВАВАМ ОТ ТУРСКИЯ НАЦИОНАЛЕН
ОТБОР... ДАЙ БОЖЕ.

НАИМ СОЛЕЙМАН , В ЕДИН МОМЕНТ , ОТБЕЛЯЗВАЙКИ ЧЕ ИСКА ДА
КАЖЕ НЯКОЛКО НЕША , ПРОДЪЛЖИ ПО СЛЕДНИЯ НАЧИН :

" В КРАЯ НА 1984 Г. СМЕНИХА ИМЕНАТА НИ. В КЪРДЖАЛИЙСКИ ОКРЪГ БЯХА УБИТИ 80-100 ТУРЦИ. МНОГО ХОРА БЯХА ХВЪРЛЕНИ В

anto · telexanto · telexanto telexanto telexanto telexanto telexanto

МУ БЪДЕ ДАДЕНО ЖИЛИЩЕ , В КОЙТО СИ ПОЖЕЛАЕ ГРАД.

ПРЕДИ ПРИЕМА НА ПРЕЗИДЕНТА НАИМ СОЛЕЙМАН ШЕ ПОЛОЖИ
ВЕНЕЦ И ШЕ СЕ ПОКЛОНИ В МАВЗОЛЕЯ "АТАТЮРК".

ПОКАНА ОТ ИНЪОНЪЗ

ГЕНЕРАЛНИЯ ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СНП ЕРДАЛ ИНЬОНУ ОТБЕЛЯВА
КОНТАКТО СИ ЗАДЪВОЛСТВО ОТ ПРИСТИПАТЕТО НА ДАМИС СЕНДЖАР В
ТУРЦИЯ И ЗАЯВИ "ДОБРЕ ДОШЪА В ОТЕЧЕСТВОТО".

ИНЬНО, КОЙТО ОБЯСНИ, ЧЕ Е ПОКАНИЛ В СГРАДАТА НА ЦЕНТРАЛНИЯ СЪВЕТ НАИМ СКАЙМАН ЗА РАЗГОВОР ПРИ ПЪРВА ВЪЗМОЖНОСТ, ЗАЯВИ : "ИСКАМ ДА ПОЛУЧА ОТ НЕГО СВЕДЕНИЯ ОТНОСНО УПРАЖНЯВАНИЯ НАТИСК НАД СЪНАРОДНИЦИТЕ НИ ОТ БЪЛГАРИТЕ. ЖЕЛЯ МУ ДА ПРОДЪЛЖИ УСПЕШНО ТУК СПОРТНИЯ СИ ЖИВОТ ДА СЕ ОСЪЩЕСТВЯВАТ ВСИЧКИТЕ МУ ЖЕЛАНИЯ И СЕМЕЙСТВОТО МУ ДА ПРИСТИГНЕ ПРИ НЕГО".

/ПРЕВОД ОТ ТУРСКИ/

ВЕСТНИК "ТЕРДЖУМАН" ПУБЛИКУВА НА 13.12.86 Г. ИНФОРМА
ЦИЯ ОТ СВОИТЕ КОРЕСПОНДЕНТИ В МЕЛБЪРН, ЛОНДОН И ФРАНКФУРТ
СЪС ЗАГЛАВИЕ : "СВЕТЛИНА ОТ ТЕРДЖУМАН".

НЕПЪЛНИЯ ТЕКСТ НА ПУБЛИКУВАНАТА КОРЕСПОНДЕНЦИЯ.

11

РАЗГОВОРЯХМЕ СЪС СЮЛЕЙМАН

НАШИЯ КОРЕСПОНДЕНТ БАРОЛ ИГИТДЖАН РАЗГОВАРЯ СЪС НАИМ
СОЛЕЙМАН В ПОСОЛСТВОТО В ЛОНДОН. ТЪЙ КАТО ПОСОЛСТВОТО СЕ
СЧИТА ЗА ТУРСКА ТЕРИТОРИЯ, ЖУРНАЛИСТЪТ ОТ НИШИЯ ВЕСТНИК ЗАЯВИ
НА СОЛЕЙМАН : " НИЕ СМЕ ГОРДИ ДА ГО ВИДИМ В РОДИНАТА", НА
КОЕТО ТОЙ ОТГОВОРИЛ : "ТОЗИ ДЕН СЪМ ГО ЧАКАЛ С НЕТОЪРПЕНИЕ.
УМОРЕН СЪМ ОТ ПЪТУВАНЕТО, КОЕТО ПРОДЪЛЖИ 26 ЧАСА И СЪМ
РАЗВЪЛНУВАН ОТ ТОВА, ЧЕ СЕ ПРИБЛИЖАВАМ ДО МОЯТА РОДИНА.

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : *Ваня*

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : *Ваня*

СТРАНА НА ИСТАНБУЛСКАТА ПОЛИЦИЯ ОПЕРАЦИЯ ЗА ИЗВЕЖДАНЕТО НА
ГАЛИНА ОТ ПОСОСАТВОТО.

"КОГАТО ДОЙДЕ В ТУРЦИЯ ШЕ СТАНЕ ЯСНО, ДАЛИ Е БИЛ ПРИНУДЕН, ИЛИ ПО СОБСТВЕНАО ЖЕЛЕНИЕ Е ИЗБРАЛ ТОЗИ ПЪТ...

СВОБОДНО ДА СЕ РАЗХОЖДА СРЕД НАС.

И ШЕ СРАВНЯВА С БЪЛГАРИЯ.

НЕ МУ ХАРЕСА ТУК, ИЛИ НЯМА ДА МУ ХАРЕСА....

РЕШЕНИЕТО ТОЙ САМ ШЕ ГО ВЗЕМЕ...

НЯМА ДА ИМА НИКАКВА ЗАБРАНА ЗА ПЪТУВАНЕ.

АКО НЕ ХАРЕСА, ШЕ СЕ КАЧИ НА САМОЛЕТА И ШЕ ОТИДЕ В СОФИЯ.
ИЛИ ШЕ СЕ КАЧИ НА ЕДНА КОЛА, ШЕ ПРЕМИНЕ ГРАНИЦАТА ПРИ ОДРИН
И ШЕ СЕ ВЪРНЕ В БЪЛГАРИЯ... ПРИ НАЙ-ЛОШИЯ СЛУЧАЙ, ШЕ НАПРАВИ
ИЗЯВЛЕНИЕ : "НАПРАВИХ ЕДНА ПОЧИВКА". АКО Е МНОГО ПРИТИСНАТ,
ШЕ НАПРАВИ ИЗЯВЛЕНИЕ : "ТЕ МЕ ОТВЛЯКОХА НАСИЛСТВЕНО". СВОБОДЕН
Е ДА КАЗВА ВСИЧКО...

НО ДА ВИДИМ КАКВО ШЕ СТАНЕ. БЪЛГАРИЯ НЕ МОЖЕ ДА ОТСЪЖДА,
ПРЕДИ ДА Е ПОПИТАЛА МОМЧЕТО ! ".

• • • • •

В КРАЯ НА СВОЯ КОМЕНТАР ТАМЕР ПРИВЕСТСТВУВА СОЛЕЙМАН, КОЙТО БИЛ ИЗБРАЛ ЖАДУВАНТА ОТ 20 ГОДИНИ СВОБОДА. АВТОРЪТ ИЗРАЗЯВА И ЗАДОВОЛСТВОТО, ЧЕ ТУРЦИЯ СЕ Е "СДОБИЛА" С ЕДИН СЪСТЕЗАТЕЛ ПО ВДИГАНЕ НА ТЕЖЕСТИ, КОЙТО 32 ПЪТИ Е ПОДО БИЛ СВЕТОВНИТЕ РЕКОРДИ, И СЛЕД КАТО СЕ "ВЪЗХИЩАВА" ДО КОЛКО ТАЗИ СВОБОДА "ПОДХОЖДАЛА НА СОЛЕЙМАН" ИЗРАЗЯВА СЛЕДНОТО ПОЖЕЛАНИЕ :

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : *[Signature]*

telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto

"НИЕ НЯМА ДА СЕ ОТКАЖЕМ ДА ПРЕСЛЕДВАМЕ ПОДЛАТА ВАРВАРШИНА НА БЪЛГАРСКИЯ РЕЖИМ. БОРБАТА, ЗАПОЧНАТА ОТ В. "ТЕРДЖУМАН" И ДЕЛОТО, НАРЕЧЕНО "СВОБОДА ЗА АЙСЕЛ" Е НА ДНЕВЕН РЕД НА СВЕТОВНАТА ОБЩЕСТВЕНОСТ. ВЪПРОСЪТ ЗА ТЕЗИ КАТО АЙСЕЛ, СЕ ОБСЪЖДА

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : *Ваня*

14 СТР.

ВЕЧЕ В ХЕЛЗИНКИ, В НАТО И В ОБЩИЯ ПАЗАР."

АВТОРЪТ НА КОМЕНТАРТА ОТПРАВЯ ПОЖЕЛАНИЕ 1.5 МИЛИОНА
ТУРЦИ, КОИТО СТРАФАТ В БЪЛГАРИЯ, ДА БЪДАТ ПОСРЕЩНАТИ "ПРЕГЪР
НАТИ" КАТО ОСЛЕЙМАНОГЛУ В СВОЯТА РОДИНА ТУРЦИЯ И В КРАЯ НА
КОМЕНТАРА ЦИТИРА ИЗВЕСТНИЯ СТИХ, ПОСВЕТЕН НА АЙСЕЛ И НА ТЕЗИ,
КАТО АЙСЕЛ.

/НЕПЪЛЕН ПРЕВОД ОД ТУРСКИ/

ВЕСТНИК "ХЮРРИЙЕТ" ОТ 13.12.1986 Г.

ЩАСТЛИВ СЛУЧАЙ, КОЙТО НИ ДОЙДЕ НА КРАКА

ОКТАЙ Е К Ш И

"А КОЛКО БЯХМЕ ЗАЖАДНЯЛИ ЗА ЕДИН ТАКЪ ПРИМЕРН КОИТО
ТЕ ИЗПЪЛВА С ГОРДОСТ, КАТО СЛУЧАЯТ С НАИМ СОЛЕЙМАНОВ.

• • • • •

НЯМА СЪМНЕНИЕ, ЧЕ НАШАТА РАДОСТ Е СЪВСЕМ СПРАВЕДЛИВА.

СПРАВЕДЛИВА, ЗАШТО ДОРИ И ДА ПРОВЕЖДАХМЕ ГОДИНИ НАРЕД ПРОПАГАНДА, ЗА ДА РАЗКАЖЕМ НА СВЕТА, ЧЕ БЪЛГАРИТЕ ПОТИКАСКАТ НЯШИТЕ СЪНАРОДНИЦИ, КОИТО ЖИВЕЕЯТ В ТАЗИ СТРАНА И ЧЕ ПОТЪПКВАТ НАЙ-СВЕЩЕНИТЕ ПОНЯТИЯ ОТ ПРАВАТА НА ЧОВЕКА, НЕ МОЖЕХМЕ ДА БЪДЕМ ТАКА УБЕДИТЕЛНИ, КАКТО СТАНА СЪС СЛУЧАЯ НАИМ СОЛЕЙМАНОВ."

• • • • •

АВТОРЪТ НА КОМЕНТРА ИЗРАЗЯВА БЛАГОДАРНОСТТА НА ЦЕЛИЯ ТУРСКИ НАРОД КЪМ ТЕЗИ, КОИТО СА "ИГРАЛИ НЯКАКВА КОНСТРУКТИВНА РОЛЯ В ТОВА СЪБИТЕ". ВЪВ ВРЪЗКА С ТОВА ЕКШИ ПИШЕ :

"АКО ЖЕЛАНИЕТО НА СОЛЕЙМАНОВ ДА ЕМИГРИРА Ц ТРУЦИЯ И
ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА ТОВА ЖЕЛАНИЕ Е СТАНАЛО ВЪЗМОЖНО БЛАГОДАРЕНИЕ
НА ОПЕРАЦИЯТА, ПРОВЕДЕНА ОТ ОРГАНИ НА ТУРСКИТЕ ТАЙНИ СЛУЖБИ,
ТО СЧИТАМЕ ТЕЗИ ДЕЙСТВИЯ ЗА МОНГО ВАЖНИ И ЗАСЛУЖАВАЩИ ДА
БЪДАТ ПОЗДРАВЕНИ. ОЩЕ ПОВЕЧЕ, ДА ОСЪЩЕСТВИШ ЕДНА ТАКАВА ОПЕРАЦИЯ

КРДОПБГДСРСБНА

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА

Дата : 29.08.2013г. Подпис : _____

telexanto · **telexanto** · **telexanto** · **telexanto** · **telex**

НО ИМАМЕ НУЖДА И ОТ ДРУГ, НЕ ПО-МАЛКО ВАЖЕН УСПЕХ, А
ИМЕННО : СЛУЧАЯТ "ОСЛЕДМАНОВ" ДА БЪДЕ РАЗГЛАСЕН СРЕД СВЕТОВНАТА
ОБЩЕСТВЕННОСТ И ПО ТОЗИ НАЧИН ОЩЕ ВЕДНЪЖ ДА РАЗКРИЕМ "ЛИКА НА
НАШИЯ СЪСЕД". КОЙТО ПРИЧУЖАВА ДА СТРАДАТ НАШИТЕ СЪНАРОДАНИЦИ
В БЪЛГА
ИЯ".

• • • • •

ДАНО ДА НЕ НАКАРАТ СОЛЕЙМАНОВ ДА СЪЖАЛЯВА, ЧЕ Е НАПРАВИЛ
ТОВА"...

КРДОПБГДСРБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : *Ваня*

17 СТР.

СЪВЕТНИКЪТ ПО ПЕЧАТА НА ЙОЗАЛ ДЖАН ПУБАК , КОЙТО ПРИДРУЖАВАЛ ШАЛАМАНОВ ЗАЯВИЛ, ЧЕ ШАЛАМАНОВ ШЕ БЪДЕ НАСТАНЕН В ЕДНО ДЪРЖАВНО ЖИЛИЩЕ, ШЕ БЪДЕ ОБСЛУЖВАНО ОТ ШОФЬОР И АВТО МОБИЛ, ШЕ МУ БЪДЕ ДАЕТ СПЕЦИАЛЕН ТРЕНЬОР.

В. "ХОРРИЕТ" ПУБЛИКУВА БЕЛЕЖКАТА "КАК ОЛЕЙМАН ШЕ СТАНЕ ТУРСКИ ГРАЖДАНИН". ВСЕ ОЩЕ НЕ БИЛО ИЗВЕСТНО КЪДЕ ШЕ ФОРМИРА СЪОБЩЕСТВОТО ДА ЖИВЕЕ. ОЖИКАВТО СЪ ТУРСКО ГРАЖДАНСТВО ПРЕДВИЖДАЛ ОСВЕН НОРМАЛНАТА И ИЗВЪНРЕДНА ПРОЦЕДУРА ЗА ОФОРМЯНЕ НА ТУРСКО ГРАЖДАНСТВО. СПОРЕД НОРМАТА ПРОЦЕДУРА ШЕ ТРЯБВА ДА ЧАКА ПЕТ ГОДИНИ. НО ЗА ШЛАМАНОВ ШЯЛА ДА СЕ ПРИЛОЖИ ИЗВЪНРЕДНАТА ПРОЦЕДУРА. ЗА ЦЕЛТА ШЛАМАНОВ ТРЯБВАИДА СЕ УСТАНОВИ НА ПОСТОЯНЕН АДРЕС И ДА ОТПРАВИ МОЛБА ДО ВАЛИЙСТВОТО, НА ЧИЯТО ТЕРИТОРИЯ СЕ НАМИРА НЕГОВИЯ АДРЕС. ВАЛИЙСТВОТО ПРЕПРАША ДО КУМЕНТИТЕ В МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ. ДОКУМЕНТИТЕ СЕ ПОДГОТВЯЛИ ОТ ПРАВИТЕЛСТВОТО И С НЕГОВО РЕШЕНИЕ СЛЕД ПУБЛИКУВАНЕТО ОТ "ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК" СЕ УЗАКОНЯВАЛО ТУРСКОТО ГРАЖДАНСТВО. ЗА КОЕТО БИЛИ НАПРАВЕНИ ПОСТЪПКИТЕ ОТ ШЛАМАНОВ.

ТУРСКИТЕ ВЕСТНИЦИ ПРЕДАВАТ ОТЗИВИ НА ЧУЖДЕСТРАННИ АГЕНЦИИ И ВЕСТНИЦИ, КАТО АСОШЕТЕДПРЕС, В. "ДЕЙЛ ТЕЛЕГРАФ", В КОИТО ШАЛАМАНОВ СЕ ПРЕДСТАВЯЯ КАТО БОРЕЦ СРЕЩУ "БЪЛГАРСКИТЕ НАСИЛИЯ".

КОРСПОНДЕНТЪТ НА В. "ХЕРЪЛДЪТ" СЪОБЩАВА ОТ МЕЛБЪРН, ЧЕ СЕМЕЙСТВОТО НА БЕЙХАН БАХАР, КОЯТО ОКАЗАЛА СЪДЕЙСТВО ПРИ БЯГСТВОТО НА ШАЛАМАНОВ ПРИ ТАЙНСТВЕНИ ОБСТОЯТЕЛСТВА НАПУСНАЛО ДОМА И НЕ БИЛО ИЗВЕСТНО КЪДЕ СЕ НАМИРАЛИ. ПРИЧИНИТЕ БИЛИ, ЧЕ СЕ СТРАХУВАЛИ ОТ БЪЛГАРИТЕ. АВСТРАЛИЙСКАТА ТЕЛЕВИЗИЯ ПРЕДАЛ РЕПОРТАЖА ОТ СРЕЩАТА НА ШАЛАМАНОВ С ТУРСКИЯ ПОСЛАНИК В ЛОНДОН, КАТО ТЕКСТА БИЛ НА АНГЛИЙСКИ ЕЗИК ПРЕВЕДЕН ОТ МЕМДУХ ТЮРКЕР, КОЙТО ОКАЗАЛ ПОМОЩ НА ШАЛАМАНОВ ПРИ БЯГСТВОТО.

14.12.1986 Г.
А Н К А Р А

ПОСОЛСТВОТО

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : *Ваня*

НАУМЕ, СИНЕ,

ГОЛЯМА Е ТРЕВОГАТА НИ ЗА ТЕБ. НИЕ СЕ ГОТВЕХМЕ ДА
ТЕ СРЕЩЕМ, А ДОЛЕТЯ СТРАШНА ВЕСТ, ЧЕ СИ ИЗЧЕЗНАЛ. КЪДЕ СИ,
КАК СИ - НИКОЙ НЕ МОЖЕ ДА НИ КАЖЕ. ГОВОРИХ С ДРУГАРЯ МЕРАНЗОВ
И РАЗБРАХ, ЧЕ НЕ ГО ПУСКАТ ПРИ ТЕБ. АЗ ИСКАМ ТОИ ДА СЕ СРЕЩНЕ
С ТЕБ.

ПИСАХ НА МИНИСТЪРА НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ НА АВСТРАЛИЯ.
ПИСАХ И НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ФЕДЕРАЦИЯТА. ЩЕ ПИША И ЩЕ ГОВОРЯ
НАВСЯКЪДЕ - НЕКА ЦЯЛ СВЯТ ЗНАЕ, ЧЕ БАЩА ТИ, МАЙКАТ ТИ, БРАТЯТА
ТИ ИСКАТ ВЕДНАГА ДА СИ ДОЙДЕШ У ДОМА - В БЪЛГАРИЯ.

ДАВАЙ СИ КУРАЖ ! НЕ БОИ СЕ, НАУМЕ - ИМА ДОБРИ И
ЧЕСТНИ ХОРА, КОИТО ЩЕ СЕ БОРЯТ ЗА ТЕБ И НЯМА ДА ТЕ ОСТАВЯТ САМ
В БЕДАТА. АЗ НЯМА ДА СЕ УСПОКОЯ, ДОКАТО НЕ ТЕ ВИДЯ С ОЧИТЕ СИ ТУК-
У ДОМА. ВСИЧКО ЩЕ СТОРЯ ЗА ТЕБ. ДОБРИТЕ ХОРА ЩЕ МИ ПОМОГНАТ.

ЦЕЛУВАМ ТЕ! МАЙКА ТИ ТЕ ЦЕЛУВА! РАЙКО И МАВРИ -
СЪЩО. ТОЛКОВА ПЪТИ СИ ПОБЕЖДАВАЛ - ПАК ЩЕ ПОБЕДИШ. ВЯРВАЙ МИ!
ДО СКОРО ВИЖДАНЕ В БЪЛГАРИЯ!

ПО СЛУЧАЯ НАУМ ШАЛАМАНОВ

Необходимо е от политическа, оперативна и нравствена гледна точка да се разработят два-три варианта за дейност по случая Шаламанов.

Официалната наша версия е, че Наум Шаламанов е насилствено отвлечен, манипулиран и подложен на тотален психологически, нравствен, политически и национален натиск и терор. Вероятно са използвани и други средства и методи за въздействие, влияещи върху психологическото и здравословно състояние, върху устойчивостта и съсредоточеността на личността, върху стереотипите на начина на мислене и дейсotвие.

Това е едно от най-ярките прояви на международен тероризъм, осъществен от специалните служби на САЩ, Турция и други буржоазни страни.

Това е един от най-фрапантните и груби нарушения правата и свободите на човека и на неговото национално и социално битие, на неговото развитие като личност в съвременното човешко общество.

132

2

Това е погазване на международните нравствени ценности на спортното движение и на олимпизма, като философия, култура и спортна дейност.

С една дума случаят Шаламанов може и трябва да бъде изведен на изключително голяма политическа, нравствена, спортна и културна висота и да заеме подходящо място във всички възможни кътчета на земята – културни и спортни организации и институции, политически и спортни форуми.

За целта е необходимо:

1. Да се поддържа и разгръща кампанията за социалния, националния и спортен тероризъм, осъществен срещу българина Наум Шаламанов.

2. Каквито изявления той да направи, да се разглеждат като изявления в резултат на манипулацията, натиска, психологическия тормоз, заплахата, страха, което е в крещящо противоречие с елементарните норми на човечеството и неговата физиология.

3. Да се ангажират световноизвестни спортни, културни и други имена в защита на Шаламанов и правото му да се върне в страната; да се организира и подеме световно спортно движение в защита на Шаламанов.

4. Да се организират ежегодно в Момчилград международни състезания по вдигане на тежести на името на Наум Шаламанов.

5. Да се организират на името на Наум Шаламанов инициативи като: изграждане на детска школа по вдигане на тежести; изграждане на клубове на приятелите на Наум Шаламанов с международно участие; провеждане на различни конкурси и състезания; провеждане на специален симпозиум на спортните ценности по проблемите на правата, свободите и гаранциите на личността на спортиста; провеждане на теоретически семинар по проблема за нравствените ценности на спортиста със световна слава.

6. Да се предложи на световното олимпийско движение да осигури ежемесечен медицински контрол върху здравословното състояние на Шаламанов до неговото завръщане в родината. (Случаят Османов и други говорят, че турската страна пред нищо няма да се спре и след като го използва за своите политически цели, не е изключено да отиде към неговата ликвидация.)

134

4

7. Да се предложи на Световната федерация по вдигане на тежести да създаде специален план, по който да се провежда спортно-техническа, психологическа, нравствена подготовка на Наум Шаламанов, за да не загуби той своя талант и да престане да бъде светило в световния спорт.

8. Да се предяви икономически иск към турската страна за нанесените морални, политически и други щети, осъществявайки това бандитско нападение срещу Наум Шаламанов.

9. В Кърджалийския район и други райони на страната да се организира международна подписка под възвание "За спасяването на Наум Шаламанов".

10. Да се изгради международен комитет с видни представители на спорта, който да разгърне широка кампания във всички страни по борбата срещу тероризма в областта на спорта, за спасяване талантливия спортист Наум Шаламанов.

11. Да се изгради международен фонд на името на Наум Шаламанов, който да бъде на разпореждането на Международния олимпийски комитет и да бъде използван при случай, когато се нарушават правата на спортистите, за тяхната защита и за тяхното материално осигуряване.

135

5

Какви резултати могат да се получат при провеждането на подобна линия на поведение?

1. Българското население и особено населението с възстановени имена ще получи нови доказателства, че ние държим и се борим за всеки български гражданин, че провеждаме единна и неотклонна политика по отношение на възродителния процес, което ще внесе известно успокоение, намаляване на отрицателните изказвания и коментари на разпространяването на различни слухове и клевети.

Ще внесе определен респект и сред националистически настроените лица.

2. Това ще засили увереността сред обществеността, че Наум Шаламанов наистина е отвлечен, манипулиран, че е осъществен държавен тероризъм.

3. За първи път в историята се провежда терористична акция срещу световно известен спортист, което е нова и опасна форма на тероризъм, която е насочена не само срещу НР България, но и срещу световното спортно движение.

4. Ще се засилят нашите пропагандни и други възможности за идеологическа борба срещу противника и особено срещу великотурския национализъм и глобализма на американците

КРДПБГДСРСБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>Велич</i>	

136

6

5. Чрез добре обмислена и проведена линия на поведение може да се окаже голям натиск върху специалните служби на противника, които са провели тази терористична акция в областта на спорта и да се разобличи тяхното участие в провеждането на международни терористични операции. Може да се развие идеята, че не само спорта, но и културата и други сфери на обществен живот са предмет на терористически акции, осъществявани от специалните служби на САЩ и другите натовски държави.

6. Можем да осъществим мащабни пропагандни акции с участието на наши и чужди граждани – специалисти, спортни дейатели, олимпийски шампиони, писатели, културни дейатели, политически дейци. Това ще даде възможност инициативата по случая Шаламанов да премине в наши ръце.

7. Необходимо е да се разбере, че ние водим борба за един младеж, за един юноша, за един попаднал в беда талантлив човек, който е в ръцете на реакционни и човеконенавистнически сили и чието бъдеще е мрачно и неустановено.

Могат да се посочат и други идеи и подходи, които евентуално да се разработят и осъществят.

Това трябва да стане с компетентното участие на оперативните подразделения на Държавна сигурност.

КРДОПБГДСРБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>Делин</i>	

to · telexanto · telexanto • telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto

Д. М. Бонв
 Д. Д. Ситников
 Д. Д. Ситников
 Д. С. Михайлов
 Д. С. Ситников

25630

13

КБМ НР 849

КБМ НР 849
 ИВ Вачев
 ИВ Александров
 IV-2 Печатно дело
 ВЕСТНИК "ДЖУМХУРИЕТ" ПУБЛИКУВА НА 20.12.1986 Г. КОМЕНТАР
 ОТ ОКТАЙ А К Б А Л СЪС ЗАГЛАВИЕ : " КОГАТО КАЗВАМЕ ДОБРЕ
 ДОЩА НА НАМИ. ""

ПЪЛНИЯ ТЕКСТ НА КОМЕНТАРА Е СЛЕДНИЯТ :

"БЯХ ШОКИРАН, КОГАТО ВИДЯХ КАКВА Е СПОРТНАТА ПОЛИТИКА В ТУРЦИЯ. КАТЕГОРИЧНО МОЖЕ ДА СЕ КАЖЕ, ЧЕ В ТУРЦИЯ НЕ ЦЕНЯТ НИТО СПОРТИСТИТЕ, НИТО ТРЕНЬОРИТЕ. АКО ЧОВЕК РАЗПОЛАГА СЪС СОБСТВЕНИ ВЪЗМОЖНОСТИ, ТО ТОГАВА МОЖЕ ДА РАСТЕ. НО АКО НЕ РАЗПОЛАГА С ТАКИВА ВЪЗМОЖНОСТИ, НАПРАВО СВЪРШВА. В ТУРЦИЯ Е МНОГО ТРУДНО ДА ИМАШ ПОСТОЯННИ УСПЕХИ. ЛИЦАТА, НАРЕЧЕНИ РЪКОВОДИТЕЛИ, СА ТОЛКОВА ДАЛЕЧЕ ОТ СПОРТА. И С ТАКИВА ГЛАВИ ЩЕ ОЧАКВАМЕ ОЩЕ ПОВЕЧЕ ШАМПИОНИ."

ТЕЗИ ДУМИ БЯХА КАЗАНИ ОТ ИРФАН ЧАВУШОГЛУ , ИЗБЕГЪЛ ОТ БЪЛГАРИЯ В ТУРЦИЯ ПРЕЗ 1978 Г.... ЗАВЪРШИЛ СПОРТНА АКАДЕМИЯ ВЪВ ВАРНА, А СЕГА РАБОТИ НА ЕДНО МЕСТО КАТО ТРЕНЬОР ПО БОРБА... ЕТО КАКВО КАЗВА ТОЙ ЗА НАИМ СОЛЕЙМАНОГЛУ.

"НАИМ Е МНОГО МЛАД. ОЩЕ ПРЕДИ ДА НАВЛЕЗЕ В ЖИВОТА, ТОЙ Е ПОСТИГНАЛ МНОГО. ТОЙ ПОДОБРИ ЕДИН СЛЕД ДРУГ НАЙ-ВИСОКИТЕ РЕКОРДИ. НО СЕГА Е В МНОГО ТРУДНО ПОЛОЖЕНИЕ. ТОЛКОВА МНОГО ВНИМАНИЕ МУ БЕШЕ ОТДЕЛЕНО, ТОЛКОВА НАДЕЖДИ СЕ ПОРОДИХА СРЕД ОБЩЕСТВЕНТО МНЕНИЕ, ЧЕ ВЪРХУ МОМЧЕТО ПАДНА ТЕЖЪК ТОВАР. АКО СЕГА НАИМ НЕ МОЖЕ ДА ПОСТИГНЕ ТОВА, КОЕТО СЕ ОЧАКВА ОТ НЕГО, ТОЙ ЩЕ ИЗПАДНЕ В СТРЕСОВО СЪСТОЯНИЕ НА СТРЕС. НЕ ТРЯБВА НЕПРЕМЕННО ДА СЕ ОЧАКВА УТРЕ ИЛИ ДРУГИДЕН РЕКОРД ОТ НЕГО".

НАИМ ДОЙДЕ. ТОВА БЕШЕ ПРАЗНИК ЗА НАС. РАДВАХМЕ СЕ, ЧЕ ОНЕ СЕ СДОБИЛИ С ЕДИН СВЕТОВЕН ШАМПИОН. И ТО ШАМПИОНСКА ТИТЛА СПЕЧЕЛЕНА С МНОГО ТРУД. ХОРАТА ГО ВЪЗПИТАЛИ, ЗАПОЧНАЛИ ДА ГО ТРЕНИРАТ ОШЕ ОТ ДЕТСКА ВЪЗРАСТ, НА ДЕСЕТ ГОДИНИ ЗАПОЧНАЛ ДА ВДИГА ТЕЖКИТЕ ШАНГИ И ТО БЛАГОДАРЕНИЕ А ТОЛСКОВА ТЕЖЪК ТРУД, ЧЕ МОМЧЕТО ДОРИ НЕ МОГЛО ДА ПОРАСТНЕ НА БОЙ. НАТОВАРВАЛИ ГО НЕПРЕКЪНАТО. И С ДЕСЦИПЛИНИРАНИ ТРЕНИРОВКИ УСПЯЛИ ДА СЪЗДАДАТ

elexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto ·

59

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : *Ваня*

ЕТО КАКВО КАЗВАТ НЯКОИ СПОРТИСТИ, ИЗБЯГАЛ

ОТ БЪЛГАРИЯ

ВСИЧКИТЕ ТЕ СА ИЗБЯГАЛИ И СА ДОШЛИ С МНОГО РАДОСТ, ВЪНШЕНИЕ И НАДЕЖДИ В РОДИНАТА... НО СЕГА ВСИЧКИ ТЕ СЪЖАЛЯВАТ ЗА СТАРИТЕ ДНИ ! ИЗОСТАНАЛИ СА В ОБЛАСТТА НА СПОРТА, ОБХВАНАТИ СА ОТ ГРИЖАТА ДА ПРИПЕЧЕЛЯТ ДАРЧЕ ХЛЯБ И ПО ВРЕМЕ НА СЪСТЕЗАНИЯ НЕ МОГАТ ДА ПОКАЖАТ СЪЩИТЕ УСПЕХИ, КАТО ПРЕДИ... КАКВО МОЖЕ ДА НАПРАВИ САМ НАИМ САЛЕЙМАНОГЛУ ? КЪДЕ, КАК, ПРИ КАКВИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЦЕ ТРЕНИРА, И С КАКВИ СПЕЦИАЛИСТИ – ТРЕНЬОРИ ? ОСВЕН ТОВА, ПОДАРИШТЕ И НАГРАДИТЕ, КОИТО ПОЛУЧАВА СА ГЛАВОЗАМАЙВАЩИ... АКО ЕДИН МЛАД ЧОВЕК СЕ НАТОВАРИ С ТОВАРА НА ВСИЧКО ТОВА, ЗА НЕГО ЦЕ БЪДЕ ОЩЕ ПО-ТЕЖКО И ПО-СМАЗВАЛО И ОТ НАЙ-ТЕЖКИТЕ ШАНГИ, КОИТО Е ВДИГАЛ ! С ЕДНА ДУМА, ТЕЖКА ТИ Е ЗАДАЧАТА НАИМ.

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : *Велин*

СПЕЦИАЛНА ИНФОРМАЦИЯ

НЯКОИ ОЦЕНКИ И ИЗВОДИ НА ГЕНЕРАЛНОТО
КОНСУЛСТВО НА НРБ В ОДРИН, ОТНОСНО СЛУЧАЯ "ШАЛАМАНОВ"

По късно, отговаряйки на въпросите на журналисти, Н. Шаламанов заяви: "Радостен съм. Това е най-щастливият ден в живота ми. Не знам да съм имал по-щастлив ден от този". По време на организираната пресконференция той бе спокоен, опитваше да се усмихва. Тази пресконференция бе най-сполучливата антибългарска акция до сега, предавана по турската телевизия и несъмнено голям успех за турската пропаганда. Предаването прозвуча доста убедително за турския зрител. Може да се очаква, че случаят "Шаламанов" дълго време ще бъде главна тема на средствата за масова информация и гвоздей на антибългарската пропаганда в Турция.

На 14 декември Шаламанов положи венец пред мавзолея на К. Ататюрк и бе приет от президента К.Еврен. Отдадени му бяха всички възможни най-големи почести. Това голямо уважение идва не само от постъпката му, но и от високите спортни постижения, каквито в Турция не е завоювал до сега нито един спортист. Тази е основната причина, която ще играе главна роля при фетишизирането на случая "Шаламанов" и неговото експлоатиране в антибългарски дух.

Оценявайки случая "Шаламанов", може да се констатира, че:

– Н.Шаламанов потвърди тезата за "насилия над турското малцинство в България" и стана причина за нова антибългарска кампания, която носи

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : *Ваня*

2. 126

сериозни отрицателни последици за нашата страна;

– НР България се утвърждава все повече в съзнанието на турската общественост като основен враг на турската държава;

– свързването на "турския национален проблем" с комунистите дава възможност за очерняне на социалистическия строй у нас, за представяне на комунизма като враг на турския народ, нанася вреда на прогресивните идеологии и на демократичните движения в Турция;

– подетата шумна антибългарска кампания отклонява вниманието на турската общественост от вътрешните проблеми и подпомага управляващите в борбата им срещу прогресивните сили;

– случаят ще бъде използван от турска страна в максимална степен и в международен аспект. Тя ще превърне Шаламанов в "очевидец" на нови факти и доказателства за "извършени насилия в България", в която посока той вече направи първи стъпки.

Дава възможност за по-нататъшни настъпателни действия на Турция срещу нашата страна и за осъществяване закана на Т. Йозал в Меджлиса в началото на декември т.г.: "Няма да оставим българите на мира, ще продължим да ги разобличаваме на всички международни форуми, те вече чувствуват големи затруднения в това отношение".

– В България случаят "Шаламанов" ще даде чувствително отражение сред мюсюлманското население, ще му вдъхне нова "надежда" за изселване в Турция и за възстановяване на имената. В съзнанието на българския народ ще остане като горчив спомен извършеното предателство от този, на когото държавата и народът са дали толкова много.

Проявената в случая престъпна небрежност и некомпетентност, както и поредицата бягства в Турция за сравнително кратък период от време налагат да бъдат взети необходимите мерки.

София, декември 1986 г.

КРДОПБГДСРБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>Вангел</i>

Агентурно Ведение
Относно: Дейността на НКС
по Възродителния процес

Въвеждава: СС, Радушев,
Прияв: ОП А. Ангелов
на 24.12.1986 год.
от 15,45 /16,30 ч.

Измина вече близо година от създаването на Научно-координационния съвет по Възродителния процес към Президиума на БАН и Академичния съвет на СУ. Целта и задачите на Съвета са ясно и точно определени: да насърчава, насочва и координира и да следи за изпълнението на научно-изследователската работа на институти, факултети и катедри по проблеми на Възродителния процес. Често се мисли, че проблематиката на Процеса е пределно ясна, налице е и необходимата обществена ангажираност, която да обезпечи нормалното му развитие. Оказва се обаче, че не всичко е толкова на ред. Това особено ясно личи в дейността на НКС от създаването му до сега.

По време на създаването на Съвета изглеждаше, че нещата ще потръгнат добре. Тогавашният председател /чл. кор. И. Димитров/ и зам. председателя /проф. Стр. Димитров/ и един от научните секретари /н.с. Е. Радушев/, изработиха Програма от основни проблеми за научно разработване във връзка с Възродителния процес. По мое мнение Програмата е удачно конструирана, включва изключително актуални за момента изследователски задачи, чието разработване не може да търпи повече отлагане. Изследователските проблеми бяха така уточнени, че да отговарят на научната специфика на отделните институти и факултети, с оглед на минимално пренастройване от тяхна страна, работата да потегли напред. От друга страна съставителите на Програмата се постараха да спазят едно много важно условие: да поставят на отделните изпълнители задачи, изпълнени с дълбоко научно съдържание и така да се избегне пропагандно-агитационното равнище, което равнище може да доведе до конюнктурщина и печелбарство в научната работа. По този начин се целеше научните звена да погледнат с необходимата сериозност на Програмата и без колебание да вкарат съответните задачи в научно-изследователските си планове.

На първото заседание на НКС Програмата беше приета с някои забележки. Предвиждаше се, след малка преработка и доуточняване на някои задачи, тя да влезе в сила. В същото време чл. кор. И. Димитров напусна председателството на Съвета поради преминаване на друга работа. Наговото място беше заето от проф. Стр. Димитров. Новият председател се зае с голям ентузиазъм и жар за работата си. Свика през м. юни заседание на Съвета, уточни задачите на институтите и факултетите, подготви писмо до Президиума на БАН за състоянието и перспективите в дейността на НКС до този момент. Научният съвет на БАН разгледа писмото едва през м. септември, след което веднага бяха разпратени писма до институтите и ~~катед~~ факултетите да включат полагащите им се задачи по Програмата в научните си планове, след което трябваше да уведомят Бюрото на НКС. Това предполагаше, че ~~на~~ научните звена-изпълнители трябваше да докладват пред НКС, посочвайки съответните количествени показатели: запланувани монографии, студии и др. разработки, предвидени археологически разкопки, срокове за изпълнение и пр.

Както често се случва, определеният срок - средата на м. ноември - не беше спазен. И до днес има институти и катедри, които не са изпратили до НКС писмо-отговор. В някои случаи има устна уговорка между Бюрото и съответния институт, но това все още не означава, че научното звено е поело задачата си по Програмата. Ето някои от институтите, неизпратили отговор: Институт за философия, Център за източни езици към СУ/твърди се, че тяхното писмо се загубило/, Институт за литература, Институт по науките за държавата и правото, Етнографски институт с музей, Институт по фолклор, Институт по социология, Институт по музика.... Икономическият институт пък напрево заявява, че не ще включи задачи от Програмата в научно-изследователския си план. Може би някои аспекти от задачата по Възродителния процес, обяснява този институт, щали да бъдат разгледани в из-

вънпланов вид при социалното и икономическото проучване на Благоевградски и Бургаски окръзи до 2005 г. – да се забележи; и двата окръга не са характерни по отношение на Възродителния процес.

Председателят на НКС на два пъти събра заместник-председателя и двамата научни секретари /м. ноември и м. декември/. На тези срещи беше отчетено тъжното за сега състояние на работата на НКС. Моля, да не се мисли, че това положение произтича от липсата на желание за работа. Ако се погледна архива на Съвета ще се види, че досега е натрупана една дебела папка от солидна документация. Оказва се, че ръководството полага всички необходими усилия, за да даде начална скорост на работата. Друг е въпросът, че зад тази солидна документация не се крият конкретни дела. Но за това вината не е нито в председателя, нито в неговия заместник и научните секретари, нито в Бюрото. Искам да отбележа, че председателят проф. Стр. Димитров буквално ~~встава~~ става и ляга със задачите на НКС. По своя инициатива той посети др. П. Кубадински и му остави изложение, в което са изложени проблемите на НКС. Проф. Димитров повдига неколкостранно същите тези проблеми пред ЦК на БКП, Президиума на БАН и др. В какво по-конкретно се състоят тези проблеми:

1. Оказва се, че НКС съществува ^{без да има} ~~неосъществява~~ на практика ~~няма~~ никакви реални прерогативи. За сега неговата дейност по възлагане на поръчения, отчитане и задължаване на съответните институти, трябва да минава през мудния административен механизъм на БАН. Председателят на Съвета не е овластен да прескочи нито едно стъпало в административната йерархия, длъжен е само да следи бавния ход на документацията през различните инстанции. Не ще съмнение, че при тези условия, голяма част от документацията не стига на време или пък въобще не достига до адресата, потъвайки някъде по папките. Така че за момента може да се каже, че НКС няма нужните административни възможности срочно да наложи и прокара дадено свое решение.

2. НКС не разполага с никаква материална база, нито пък с каквито и да е било финансови средства. От тези две обстоятелства зависи в крайна сметка бъдещата работа на Съвета. За сега цялата преписка и всякакъв друг каких вид канцеларска и техническа работа се върши от научните секретари, макар всекиму да е ясно, че това не е тяхна работа и задълженията им са от съвсем друго естество. Уведомителните писма се размножават на основата на лични връзки с оператори на размножителна техника. Липсва каса, където да се съхраняват документите, а те са от секретно естество. И да се намери каса, няма помещение, където тя да бъде поставена.

Въпросът за финансовите средства е много важен. Съветът задължително трябва да има свой бюджет, от които да финансира научни и научно-практически разработки, да изпраща специалисти на командировка в страната и на специализация в чужбина, да обезпечава археологически разкопки, да приема на специализация в България чуждестранни научни работници, да организира научни форуми с наше и чуждо участие. Ако не бъдат осигурени средства за тези направления трябва да се знае, че работата няма да потръгне, а ще си остане на нивото "добри пожелания". Нека само да напомня, че за изтичащата година Турция отдели 10 млн. долара за насърчаване на научните разработки срещу Възродителния процес у нас. В същото време иска да подчертая, че средствата са нужни не за заплати на научните работници, а за обезпечаване на тяхната научно-изследователска работа. Ето един пример от сегашното нерадостно положение. При днешното състояние на бюджета на Археологическия институт, той не може да поеме никакви задачи, свързани с Възродителния процес. А у нас съществуват много и изключително важни обекти за разкопки. Оказва се, че Археологическият институт е финансово зависим от окръзите, които му осигуряват средства за разкопки. При това положение археолозите копаят по желание на клиента - в случая съответния окръг. А всеки

5. *М*

овер естествено желае в неговите земи да се открие поне едно панагюрско златно съкровище. Разкопаването на некрополи, на стари мюсюлмански обекти - все задачи, свързани с Възродителния процес - може да почака. Докато ние си чакаме недобросъвестни хора вече рушат и ~~заличават~~ *доказват* всичко онова, което българо-християнското минало на мюсюлманското население у нас. Ако Съветът разполагаше с пари той щеше да финансира разкопките на най-интересните обекти. Изминалите две години ~~показаха~~, че този вид проучвания дават забележителни и неочаквано ~~д~~ добри резултати. Пак ако Съветът разполагаше със свой бюджет, той щеше да ~~склучва~~ ~~склучва~~ склучва контракти с отделни автори за разработването на конкретни проблеми при точно определен срок за изпълнение. Така нямаше да сме изправени пред очертаващата се за сега катастрофална липса на научни разработки и издания по проблематиката на Възродителния процес. Вижда се, че засега сме все още на етапа "ако..."

С оглед на тези проблеми проф. Стр. Димитров посети др. Кубадински за разговор. В следствие на ~~разговора~~ *разговора*, професорът подготви писмо, в което изложи исканията на Съвета /тези искания бяха взаимно договорени на срещата-разговор на др. Кубадински с акад. Н. Тодоров и проф. Стр. Димитров/. Писмото на проф. Димитров в момента е при др. П. Гочева /НС на ОФ/ и от доста време чака да бъде внесено при др. Кубадински.

Ето резюме от исканията на Съвета:

1. Да се осигурят помещения за работа, не по-малко от 4 стаи, съответно обзаведени.

2. Осигуряване на 3 щатни работници в НКС:

а. сътрудник-помощник на председателя на НКС -
шифър 006

б. технически секретар на НКС

в. библиограф-информатор, шифър 045

3. Финансови средства - ежегодно по сметка на Бюрото на НКС в левове - 200 хил., в социалистическа валута - 50 хил. , в западна валута - 50 хил.

4. Отпускане на щат на секцията по османистика за привличане на 3-5 млади османисти и тюрколози от отличниците на Центъра за източни езици при СУ.

5. Ежегодно изпращане на 1-2 тюрколози-османисти на продължителна специализация /от шест месеца нагоре/ в англо-, немско- или френкоезична страна. Ежегоден прием на 1-2 чуждестранни специалисти - тюрколози и османисти на специализация у нас. Кандидатите за специализации у нас и в чужбина да се предлагат от Бюрото на НКС.

6. Да се осигури редовно получаване на информация за кампанията срещу България по Възродителния процес, също и основната литература, излизаща в Турция. Тя ще бъде ползувана от заангажираните специалисти.

По мнението на председателя и на двамата научни секретари, тези условия са задължителни за осигуряването на нормалната работа на НКС. По този начин българската наука ще може да отговори на високите изисквания на Възродителния процес. При сегашното състояние на нещата, на НКС се гледа като на едно от поредните добри начинания, за чиято съдба предварително се знае, че ще е нерадостна. Това съждение произтича от горчивия досегашен опит - все същата липса на условия, които да благоприятствуват изпълнението на неотложните и национално значими задачи. Считаю, че това е една от главните причини, щото институтите и факултетите да се въздържат от дейно участие в разработването на проблеми от Програмата. В момента НКС не е в състояние дори да гарантира ~~и~~ отпечатването на евентуални бъдещи монографии. Очевидно е, че така конструиран и така функциониращ, Съветът е в състояние да примами за работа по Възродителния процес

* * *

Макар че дейността на НКС в момента се намира в относителен застои /както се видя-по обективни причини/, на лице са възможности и сили за едно бъдещо активизиране на работата. За да стане това е нужно най-напред да се обезпечи материалната страна, което несъмнено ще повиши авторитета на Съвета и ще създаде реални предпоставки за разгръщане на научно-изследователската дейност. В същото време трябва да се помисли и за координационните функции на НКС. В момента сред научните работници все още се спори коя тема е по-значителна, в каква светлина да се разгледа един или друг проблем. Съществуваша неблагоприятна тенденция сред някои учени да разчитат на предишните свои разработки и да се стремят в новите условия да ги прокарат за публикуване, разчитайки по този начин да увеличат актива си. Не ще спор, че Процесът налага преиздаването на някои изчерпани и ползени на делото монографии. Но работата преди всичко трябва да се насочи към ~~ним~~ публикуването на нов и свеж материал, съобразен вече с новите конкретни условия. Да не се забравя, че публикациите от преди 5-10 години бяха подготвени в ~~тези времена~~

условия, твърде различни от сегашните. По онова време все още ставаше дума за български турци. Освен това материалът в тези трудове е познат у нас и в чужбина, бил е вече в научен и политико-пропаганден оборот. Следователно, не бива да се мисли, че се отчита кой ~~хв~~ знае каква работа по линията на преиздаването. Научният потенциал трябва да се ~~впрег~~не в разширяването на изследователския периметър и в изкарването на нова и оригинална научна продукция. Разчитането на предишни достижения, стари постановки и виждания означава застой. Делото е революционно, обратът е категоричен и ясен и това изисква ново и смело революционно мислене. С оглед на това изглеждат ~~отрицателни~~ странични реакциите на някои научни работници, които се противопоставят на разработването на отделни проблеми. Според тях някои теми не са целесъобразни за момента, а други направо са обявени за политически опасни и уязвими. Това са априорни разсъждения. Зад тях обикновено се прикрива робуване на остарели постановки. Ако това положение е допустимо в известна мяра за вътрешната ни политико-разяснителна работа, то навън, където наблюдават развитието на Процеса "под микроскоп" не може да не забележат, че нашите оръжия са остарели и износени. Така нашият противник лесно ще си извади заключение за нашите слаби страни и ще насочи удара си именно натам. Изтеклите ~~д~~ две години вече дадоха пример за това, но все още ние не сме си взели бележ~~ка~~ и продължаваме да търсим стари утъпкани пътища. Нашето оръжие трябва да е изненадата, постоянното изкарване на нови документи, нови факти, сведения и постановки, а не да преповтаряме всекиму известни неща. Обстоятелствата налагат всеки един от научните работници да е наясно с тези неща и изхождайки от тях, да осъществява научната си дейност. В това трябва да се състои и координиращата функция на Съвета – да насочва работата в точно определени цели, за да се изпреварва атаката на противника. За сега ние изчакаваме неговото настъпление и сетне се чудим какви ефективи да му про-

9. 15

тивопоставим. Главната ни задача трябва да е: излизане от положението на отбраняващи се и минаване в настъпление. В този контекст дейността на НКС трябва да се развива така, че да осигурява научната и общественно-политическата практика с нови и оригинални материали и разработки. С оглед на тази цел е нужно да се направи всичко възможно час по-скоро да се активизира дейността на Научно-координационния съвет по Възродителния процес.

ГГ "Лазаров" 24. 12. 1986

НАУЧНО-КООРДИНАЦИОНЕН СЪВЕТ
КЪМ ПРЕЗИДИУМА НА БАН И
АКАДЕМИЧЕСКИ СЪВЕТ НА
СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ
ПО ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС

БЮРО:

1. Председател – проф. д-р СТРАШИМИР ДИМИТРОВ, Институт по балканистика.
2. Зам. председател – доц. д-р АЛЕКСИ СИДЕРОВ, СУ.
3. Научен секретар – доцент ЦВЕТАНА ГЕОРГИЕВА, СУ.
4. Научен секретар – канд. на ист. н. ЕВГЕНИЙ РАДУШЕВ, Институт по балканистика.
5. Ст. н. с. д-р ВЕРА МУЛАНЧИЕВА, Институт за литература.
6. Проф. д-р ПЕТЪР ПЕТРОВ, СУ.
7. Проф. д-р НИКОЛАЙ МИЗОВ, Институт по философия.
8. Ст. н. с. ГЕОРГИ ХРИСТОВ, Институт за български език.
9. К. ф. н. ПАУНКА ГОЧЕВА, ИС на ОУ.
10. Н. с. СТЕВАН АНДРЕЕВ, Народна библиотека "Кирил и Методий".

ЧЛЕНОВЕ

11. Акад. ХРИСТО ХРИСТОВ, Директор на Институт по история.
12. Акад. ВЕСЕЛИН ХАДЖИНИКОЛОВ, Директор на Етнографски институт и музей.
13. Ст. н. с. д-р ВЕСЕЛИН ТРАЙКОВ, Зам. директор на ЕЦ по история.
14. Проф. д-р ТОДОР ИВАНОВ ЖИВКОВ, Директор на Институт за фолклор.
15. Проф. д-р КОСТАДИН ПАВЕЛИНСКИ, Академия за обществени науки и социално управление.
16. Проф. д-р АЛЕКСАНДЪР ЛИЛОВ, Директор на Института за съвременни социални теории.
17. Проф. д-р КИРИЛ КИРЯКОВ, Директор на Икономически институт.
18. Ст. н. с. д-р ДОИНО ДОИНОВ, Началник на Главно управление на архивите при МС.
19. Ст. н. с. д-р МИНЧО ДРАГАНОВ, Институт по социология.
20. Ст. н. с. д-р ЙОРДАН ЗАРЧЕВ, Институт по история на БКП.
21. Проф. МОСКО МОСКОВ, СУ.
22. Проф. НИКОЛАЙ КАУФМАН, Институт за музикознание.
23. Д-р ОРЛИН ЗАГОРОВ, Държавен съвет на НРБ.
24. Доц. д-р ИЛКО ТАТАРИЕВ, Институт за балканистика.
25. Ст. н. с. МАРГАРИТА ВАКЛИНОВА, Археологически институт.

26. Ст. н. с. ДЖЕНО ХАРКОВ, Институт за алканистика.
27. Доц. ИОРДАН ПЕЕВ, СУ.
28. Ст. н. с. ЛЬКО АЛЪМОВ, Институт за съвременни социални теории.
29. Доц. ТОДОР ГРОЗЕВ, Академия "Георги Димитров" - МВР
30. Доц. ГЕОРГИ ИНКОВ, ВИИ "Карл Маркс".
31. Ст. н. с. ВЕЛКО ТОНЕВ, Институт за история при ЦК на БКП.
32. Доц. ТОДОР НИКОВ, Академия "Георги Димитров" - МВР.
33. ТОДОР РАНГЕЛОВ, Издателство на БАН.
34. Доц. ЕМИЛ БОЕВ, СУ.
35. Д-р ГЕРГИН ГЕРГИНОВ, Дружество "Георги Кирков".

Съветът е основан през февруари 1986 год.

Провел е само 2-3 организационни съвещания.

На практика след издигането на бившия му председател д-р. ЛЬЧО ДИМИТРОВ за Министър на НП през май т.г. бездействува.

Има подработена програма, но само на книга.

Сроковете, залегнали в нея са предимно след 1988 и 1990 година.

*Екземпляр №2 е предаден
на д-р. Георги Грозев по тяхно
искане.*

04.01.1986 год.

25905

от ПАРИЖ НР 18168
453/04381 ДУМИ 450

г-н М. Бамб
г-н С. Ситалинов
г-н С. Ситалинов
г-н С. Мехмедов

г-н М. Бамб
г-н С. Ситалинов
г-н С. Ситалинов
г-н С. Мехмедов

ПЕЧАТ ЧЕТВЪРТИ, В П. ЧЕТВЪРТИ

ПРЕДАВАМЕ ВИ В ИНТЕГРАЛЕН ТЕКСТ, РАЗПРОСТРАН. ОТ ТУРСКОТО ПОСОЛСТВО В ПАРИЖ ДОКУМЕНТ.

СВЕДЕНИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С ИСКАНЕТО НА ПОЛИТИЧЕСКО УБЕЖИЩЕ НА НАИМ СЮЛЕЙМАНОВ:

ТРИКРАТНИЯ СВЕТОВЕН ШАМПИОН ПО ВДИГАНЕ НА ТЕЖЕСТИ, БЪЛГАРСКИЯТ СПОРТИСТ ОТ ТУРСКИ ПРОИЗХОД, НАИМ СЮЛЕЙМАНОВ, РОДЕН НА 23 НОЕМВРИ 1967 Г. Е ПОИСКАЛ НА 10 ДЕКЕМВРИ 1986 Г. В МЕЛБЪРН - АВСТРАЛИЯ, КЪДЕТО Е УЧАСТВУВАЛ В СВЕТОВНИЯ ШАМПИОНАТ ПО ВДИГАНЕ НА ТЕЖЕСТИ, ПОЛИТИЧЕСКО УБЕЖИЩЕ ОТ ТУРСКИТЕ ВЛАСТИ.

ПРОВЪЗГЛАСЕН ОТ ПРЕЗИДЕНТА НА БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА ЗА " НАЦИОНАЛЕН ГЕРОЙ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА БЪЛГАРИЯ " И В КАЧЕСТВОТО СИ НА ТАКЪВ ПОЛЗУВАЩ СЕ С ОСОБЕНО ВНИМАНИЕ, НАИМ СЮЛЕЙМАНОВ ПРЕДПОЧЕТЕ ДА ОСТАВИ ВСИЧКИ ТЕЗИ СПЕЦИАЛНИ ПРИВИЛЕГИИ И ДА ПОИСКА ПОЛИТИЧЕСКО УБЕЖИЩЕ В ТУРЦИЯ.

ПОВЕДЕНИЕТО НА НАИМ СЮЛЕЙМАНОВ Е ТЪВЪРДЕ КРАСНОРЕЧИВО, ТО Е РЕЗУЛТАТ ОТ ПРОВЕЖДАНЕТО ОТ ДЕКЕМВРИ 1984 ГОДИНА КАМПАНИЯ ЗА НАСИЛСТВЕНО АСИМИЛИРАНЕ НА ТУРСКОТО МАЛЦИНСТВО В БЪЛГАРИЯ. КАКТО В НАПРАВЕНИТЕ ОТ НЕГО ДЕКЛАРАЦИИ ПРЕД ФЕДЕРАЛНИТЕ ВЛАСТИ ЗА СИГУРНОСТ НА АВСТРАЛИЯ, ТАКА И ПРЕД ЧУЖДИТЕ ЖУРНАЛИСТИ В ТУРЦИЯ, КЪДЕТО СЕ НАМИРА ОТ 13 ДЕКЕМВРИ 1986 Г. ТОИ УТОЧНИ, ЧЕ Е ВЗЕЛ РЕШЕНИЕТО СИ ДА ИЗБЕГА ОТ БЪЛГАРИЯ, ЗА ДА ОПАЗИ РЕЛИГИЯТА СИ, КУЛТУРАТА СИ И ЕТНИЧЕСКОТО СИ СЪЩЕСТВУВАНЕ.

НАИМ СЮЛЕЙМАНОВ, КОГОТО БЪЛГАРСКИТЕ ВЛАСТИ ЗАДЪЛЖИХА ПРЕЗ ЯНУАРИ 1985 Г. ДА СЕ ПРЕИМЕНУВА ШАЛАМАНОВ, ЦИТИРА ОСВЕН ТОВА, ПРЕД МЕЖДУНАРОДНАТА ПРЕСА, МНОЖЕСТВО ПРИМЕРИ НА ПОДТИСНИЧЕСТВО И ПРИНУЖДЕНИЯ, НА КОИТО Е ПОДЛОЖЕНО ТУРСКОТО МАЛЦИНСТВО В БЪЛГАРИЯ. ТОЙ ЗАЯВИ ПО - ТОЧНО, ЧЕ ПО ВРЕМЕ НА КАМПАНИЯТА ЗА НАСИЛСТВЕНО АСИМИЛИРАНЕ, ОКОЛО 100 БЪЛГАРИ ОТ ТУРСКИ ПРОИЗХОД СА БИЛИ ИЗБИТИ В КЪРДЖАЛИ. НАИМ СЮЛЕЙМАНОВ ПОТВЪРДИ СЪЩО, ЧЕ БЪЛГАРСКИ ВЛАСТИ СА ЗАБРАНИЛИ НА ВСИЧКИ БЪЛГАРИ ОТ ТУРСКИ ПРОИЗХОД ДА ПОСЕЩАВАТ ДЖАМИИТЕ И ДА ГОВОРЯТ ТУРСКИ.

х 3

59

КРДОПБГДСРБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : [Подпис]

o · telexanto · telexanto · telexanto ·

into · telexanto · telexanto · telexanto · telexanto

2 СТР.

НАИМ СЮЛЕЙМАНОВ Е РАЗТРЕВОЖЕН И С ПРАВО , ЗА СЪДБАТА НА СВОИТЕ РОДИТЕЛИ И БРАТЯ, КОИТО СА ОСТАНАЛИ В БЪЛГАРИЯ И ЗАЯВИ, ЧЕ ТЕ СЪЩО БИХА ЖЕЛАЛИ ДА ЗАМИНАТ ЗА ТУРЦИЯ. ПОВЕДЕНИЕТО НА НАИМ СЮЛЕЙМАНОВ , КОИТО ПОЛУЧИ ТУРСКО ПОДАНСТВО НА 15 ДЕКЕМВРИ 1986 Г. И СЕ ИМЕНУВА СЮЛЕЙМАНУГЛУ, НАПЪЛНО ОПРАВДАВА НАПРАВЕНОТО ОТ ТУРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО ПРЕДЛОЖЕНИЕ НА БЪЛГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО ДА ПОДПИШЕ ДОГОВОР ЗА ПРЕСЕЛВАНЕ, ДАВАЩ ВЪЗМОЖНОСТ НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА ТУРСКОТО МАЛЦИНСТВО В БЪЛГАРИЯ ДА СЕ УСТАНОВЯТ , ПО ТЯХНО ЖЕЛАНИЕ НА ПОСТОЯННО МЕСТОЖИТЕЛСТВО В ТУРЦИЯ.

ИЗХ НР 08381/29.12.86 Г.

ПАРИЖ

ПОСОЛСТВОТО

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>[Signature]</i>

СТРОГО СЕКРЕТНО!

28/11/86
78

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Подбивна дейност на Турция и някои нейни съюзници
против НРБ във връзка с възродителния процес

От края на 1984 г. насам правителството на Т. Йозал превърна възродителния процес в НРБ в приоритетен проблем на турската вътрешна и външна политика. Използувани бяха всички средства и възможности за дискредитиране на НРБ пред турското и световното обществено мнение.

Във вътрешен план турският печат широко афишира информацията, която получава по различни канали (най-често чрез писма и разкази на бегълци) за развитието на възродителния процес в НРБ, като съответно я обработва съобразно нуждите на антибългарската пропаганда и правителствената политика за злепоставяне на нашата страна.

Активизирана беше дейността на съществуващите и новосъздадени изселнически организации, които бяха ориентирани към провеждане на антибългарски демонстрации и мероприятия и към събиране на данни за близките в НРБ на изселили се в Турция бивши български граждани.

Пряко участие в различни антибългарски мероприятия вземат държавници от различен ранг, включително президентът и министър-председателят, парламентаристи, лидери на политически партии. В кампанията бяха ангажирани държавни институции като парламента, университети, радиото и телевизията, информационни агенции и издателства. Емисиите на радиостанцията "Гласът на Турция" бяха ориентирани изключително към "сънародниците" в НРБ. В редица турски университети се състояха семинари на тема "турското присъствие в България". Учебниците по география и история бяха преработени в антибългарски дух. През настоящата година се планира издаване на около 20 книги за произхода на "турците" в България, които ще бъдат разпратени на повече от 350 научни центъра и библиотеки в различни страни.

В двустранен план турското правителство продължава да експлоатира темата за изселване на "турците" в НРБ, като широко отразява случаите на бягства на отделни български граждани. През лятото на 1986 г. пред българските представителства в Турция бяха организирани "гладни стачки" на бегълци и невъзвращенци, които искат да бъдат изпратени в Турция техни близки, останали в НРБ. Турската страна отказва политически разговори, при които няма да се обсъжда въпросът за изселването на "турци" от НРБ.

Още от началото на антибългарската кампания Турция прекрати културните и спортните връзки с НРБ.

В икономическата област през 1985 г. турските власти предприеха драстични мерки срещу българския транзитен транспорт през Турция. След съответни разговори и контрамерки турският натиск значително намаля. Положени бяха усилия чрез изграждане на фериботи и RO-RO линии между Турция и СРР, СФРЮ и Италия да бъде изолирана НРБ като транзитна страна за турските стоки и пътници от и за Западна Европа, но резултатът е негативен за Турция.

Прекратяването на вноса на електроенергия от НРБ беше използвано за целите на антибългарската кампания, но в другите сфери на икономическите отношения с НРБ не бяха предприети съществени ограничителни мерки. Поради турския интерес от участие в

87

3

Пловдивския панаир участието на НРБ в Измирския панаир през 1986 г. протече нормално независимо от призивите за бойкот и за провеждане на демонстративни мероприятия по време на панаира. Въпреки напрежението в политическите отношения, досегашната практика показва, че Турция не желае да пренася това напрежение в икономическите връзки с НРБ.

В международен план Турция развива дейност за дискредитиране на НРБ в няколко направления.

Пред мюсюлманските страни тя изтъква на преден план религиозния фактор, като твърди, че "в НРБ се погизват религиозните права на мюсюлманите, разрушават се джамии, забраняват се мюсюлманските обичаи". Тази позиция Турция защитава на всички ислямски форуми, но досега реален резултат тя постигна само на срещата на министрите на външните работи на страните-членки на Организацията Ислямска конференция (ОИК), състояла се през януари 1986 г. в Мароко. Съгласно приетата на тази среща резолюция, генералният секретар на ОИК създаде тричленна контактна група, която посети Турция и се очаква посещението ѝ и в НРБ. Турското правителство направи многократни постъпки за предотвратяване посещението на членовете на групата като частни лица. Въпреки уверенията на ген. секретар на ОИК, че докладът на групата ще бъде изготвен в духа на турските искания, то изпитва опасения, че групата ще бъде повлияна в неизгодна за Турция насока от видяното в България.

Турската страна полага усилия да саботира търговските и икономическите връзки на НРБ с мюсюлманските страни (стремеж да бъде изместена НРБ като транспортър на стоки от Европа за Близкия изток, призови за отказ на български стоки от мюсюлманските страни и др.). Турските инициативи в тази област не дават резултати отчасти и поради това, че самата Турция не е прекъснала изцяло икономическите си връзки с НРБ.

Пред западните си съюзници Турция разработва темата за погизване правата на човека, за забрана на контактите и кореспонденцията, за разделените семейства и други принципи, залегнали в Заключителния акт от Хелзинки. В този аспект тя поставя въпроса

в НАТО, Европейския съвет, ЮНЕСКО, на сесиите на Интерпарламентарния съюз, на срещите в Отава и Будапеща. Особена активност тя прояви на срещата по въпросите за контактите между хората, състояла се през пролетта на 1986 г. в Берн. На всички тези форуми Турция не успя да осигури подкрепа за позицията си за положението на "турците" в НРБ. Някои западни страни проявяват интерес и събират данни по този проблем, но поради различни национални съображения и наличието на силни антитурски настроения в собствените им страни във връзка с погазването на правата на човека самата Турция те се въздържат от активна подкрепа за Турция.

Турските претенции спрямо НРБ срещат най-голямо разбиране в администрацията на САЩ. С американска помощ Турция развива антибългарска дейност сред членовете на Конгреса, прави опити чрез съпоставяне на положението на евреите в СССР и на "турците" в НРБ да въвлече еврейското лоби в антибългарската кампания. От фондовете на ЦРУ на Турция се предоставя финансова помощ за кампанията срещу НРБ. На международни форуми представителите на Турция и САЩ действуват в тясно сътрудничество за оклеветяване на НРБ по въпроса за правата на човека.

Правителствата на САЩ, Англия и отчасти на Франция и ФРГ проявяваха жив интерес към малцинствените проблеми на Балканите още преди възникването на възродителния процес. През последните 2 години този техен интерес еволюира по посока за оклеветяване на НРБ и социализма, за превръщането на въпроса за положението на "турците" в НРБ в проблем между Изтока и Запада в сферата на правата на човека и контактите между хората.

Турското правителство предоставя информация и данни за положението на "турците" в НРБ на различни обществени организации като "Международна амнистия", Комитета за наблюдаване изпълнението на споразуменията от Хелзинки в САЩ, на издателства, редакции и на отделни журналисти и парламентаристи с цел да ги ангажира в антибългарска дейност. В тази насока най-активно работи организацията "Международна амнистия".

83

5

Турция полага усилия да дискредитира НРБ и пред някои социалистически страни. При всички официални и неофициални контакти с техни представители тя излага своята позиция по този въпрос. Премълчаването и недостатъчният отпор от някои социалистически страни на тази турска позиция се тълкуват впоследствие от Турция като косвена подкрепа за нейната кауза. ~~Турция използва всички възможности, за да дискредитира НРБ и да пропагандира своята позиция.~~ В навечерието на посещението на Т. Йозал в Москва в турския печат широко се разпространяваше версията, че СССР не одобрявал политиката на НРБ спрямо "турците". Отговорът, който Турция получи от съветската страна при поставянето на този въпрос, обаче принуди турските ръководители да се замислят относно перспективите на антибългарския им курс. Прави впечатление, че след посещението на Т. Йозал в Москва намаля броят на антибългарските публикации в турския печат и в емисиите на радиото и телевизията. Все още обаче продължават антибългарските демонстрации и мероприятия на изселническите организации.

Понастоящем съответните турски инстанции се подготвят за предстоящата среща във Виена в рамките на Хелзинкските споразумения, където отново ще бъде изложена турската позиция по възродителния въпрос, като се направят опити тя да бъде подкрепена с "нови факти и доказателства". Главно място в това отношение ще бъде отделено на новите случаи на нелегално преминаване на границата и изявленията на някои от бегълците.

Антибългарският курс, към който турските управляващи среди се придържат в продължение на почти две години, доведе до създаване на враждебни настроения и чувства сред широки кръгове от турското общество. Усилията на Турция на международната арена обаче не дадоха очакваните от нея резултати. С изключение на случая в Мароко, на нито един международен форум Турция не успя да прокара резолюция за осъждане на НРБ. Независимо от това, с подкрепата на САЩ и някои фундаменталистки ислямски държави, тя и в бъдеще ще продължи усилията си за дискредитиране на НРБ във връзка с възродителния процес.

_____ 1986 г.

С о ф и я

ПРОТОКОЛ № 3
=====

Предава: ОРВН "28
"Грозев"
Према: ОРВ Витиев
16. 01. 1987 год.

На 15. 01. 1987 г. в БАН се състоя заседание на Научно-координационния съвет по Възродителния процес за обсъждане на информация за извършената дейност от НКС през 1986 г. На заседанието присъстваха: акад. Н. Тодоров, проф. Стр. Димитров, акад. Хр. Христов, ст.н.с. д-р В. Мутафчиева, проф. М. Москов, ст. н.с. д-р И. Татарлиев, ст.н.с. И. Ялъмов, ст.н.с. В. Тонев, доц. И. Пеев, ст.н.с. М. Ваклинова, ст.н.с. Е. Грозданова, доц. Е. Воев, ст.н.с. Д. Харков, доц. Т. Грозев, доц. Т. Ников, ст.н.с. Г. Христов, н.с. Е. Радусев, н.с. С. Андреев, Т. Рангелов, Гергинов.

Заседанието беше открито от акад. Н. Тодоров: На НКС е дадена гласност в рамките на Академията - той е записан сред научните звена на БАН и тази година фигурира в справочното тефтерче на Академията. Задачата на науката в хода на Възродителния процес е да установи факти и процеси или да коригира неточни и неверни постановки ~~жми~~ на нашата историография. Едновременно с идеологическия и пропаганден апарат на Турция, срещу нас се надига и научният фронт. Но има и ~~жми~~ една част от турските научни работници, които не се включиха в антибългарската кампания. Те се мъчат да отстояват позициите на Турция, без злостни нападки срещу нашата страна, като търсят доказателства за своите тези в масовата колонизация и се стараят да обосноват тезата си, че мюсюлманите в България имали турско национално съзнание. Нашите впечатления от участието ни на конгреса в Мюнхен са, че една част от турската интелигенция се мъчи да се разграничи от официалната пропаганда. От друга страна е ясно, че Турското исто-

рическо дружество ще продължи да провежда политиката на правителството. Ние трябва така да разгърнем нашата научна работа, че да не позволим турската наука да стане проводник на турската политическа пропаганда. Ние трябва да поемем инициативата, да организираме срещи, научни форуми да изпращаме хора в чужбина и да работим така, че чуждестранните научни институти да не се ангажират с турската пропаганда.

В същото време трябва да се знае, че ние не можем да поемем цялата пропагандна дейност по Възродителния процес. Академичните звена трябва да се занимават с наука и да обслужват с постигнатите резултати политическата практика. Ние не можем да се занимаваме с пропаганда - за това има ведомства. Нашата работа е в науката.

В последно време се изясни отношението към исляма в нашата страна. Отначало се смяташе, че проблемите трябва да се решат с един удар. Въпросът обаче не е лесен - съществуват проблеми от научна и психологическа гледна точка, от които зависи приобщаването на тези хора. Трябва да намерим подход за преодоляването на барьерите, които поставя ислямът, в противен случай няма да можем да приобщим хората. Нещата са сложни и трябва усилено да работим.

В нашата система също има трудности. Унгария например не ни оказва подкрепа. В последно време в тази страна бяха дадени малцинствени права на циганите. Това обстоятелство може да даде неприятни отражения и у нас. За сега се налага изводът, че нашата пропаганда не е подсилена с научни аргументи, за да осветли проблемите. Едновременно с това трябва да се знае, че научният фронт не може да поеме задачи, които ги надвишават силите му. Но той трябва да свърши това, което се налага да бъде свършено на настоящия етап.

Проф. Стр. Димитров: Това, което имате пред вас представлява етапна информация за дейността на НКС. Програмата беше разпратена до институтите и катедрите със срок до 15. 11. м.г. да се даде отговор по възложените задачи, като се посочат срокове за изпълнение и изпълнители. По натък проф. Димитров дава обяснения по програмата и информацията.

Нашето желание за оперативност беше изпълнено от части. Много от институтите изпратиха нужните отговори и на нас ни е известно тяхната готовност. Ако се съди обаче ~~их~~ по броя на изпратените отговори, НКС има големи неблагоприятия. Но все пак, за да се констатира общото състояние трябва да се вземат предвид и устните уговорки на НКС с изпълнителите. Макар че много институти не са дали отговор, с тях имаме устни уговорки, от което може да се извади заключение, че задачите са подети. Голяма част от отговорите не са пристигнали поради административна немърливост. Освен това НКС не разполага с научно-помощен ~~нужен~~ апарат, а председателят няма права да нарежда. Общо трябва да се констатира, че работата е подета в онези институти, които и преди са работили по тази проблематика. За сега няма възражение от изпълнителите по темите, включени в програмата и това означава, че самите теми са значителни и си струва разработването им. Има предложени промени, с които не съм съгласен. Например Институтът за история иска да обедини 7 теми в една, което означава тематична деформация. Икономическият институт съобщава, че не е в състояние да ~~да~~ работи по темата от програмата, за което дава неудовлетворителни обяснения. Нужно е ръководството на Академията да наложи на института да преразгледа становището си. Факултетът по класически и нови филологии трябва да даде отговор по поставената задача за намиране на еквиваленти в чуждите езици за понятиения апарат, свързан с Възродителния процес. Много от тези слабос-

ти можеше да бъдат избегнати, ако НКС разполагаше с хора за поддържане на връзка.

Ръководствата на институти и факултети изказват възражения че ги товарим със задачи, без да осигуряваме средства, и без да отменяме нито една тема от текущите им задачи. Ние не разполагаме с възможности за финансиране. Налага се Президиума на БАН и ръководството на СУ целево да финансират разработването на темите и изобщо работата на НКС. Иначе дейността на Съвета ще си остане в периметъра на добрите пожелания.

Ние не разполагаме с никакви средства за финансиране на работата по издаване на получените резултати от изследователската работа, а това е основно средство за насърчаване ~~на~~ на работата. Със срочното публикуване на нашите научни резултати ние ще подпомогнем дейността на пропагандния апарат.

На програмата трябва да се гледа като на открита за нови теми. Много от проблемите ще се наложат в зависимост от това, което подхваща турската пропаганда. Ето например една тема,^о която се захвана в Турция - прогонването и избиването на турци в България. Тази тема трябва да бъде разработена и пропагандата да я подеме.

Не може да се счита, че програмата е включила всичко заслужаващо разработване. Но за да може да се разширява тематичният кръг е необходимо включването в работа на повече специалисти, следене на темите и проблематиката, още от сега институтите да направят заявки за аспирантури по теми, по които да работят млади специалисти.

Програмата за сега не осигурява пълноценна координация на звената, работещи по Възродителния процес. Съществуват звена, които ~~ни~~ извършват определена дейност по процеса, но не са включени в НКС. Трябва да включим тези звена.

5.32

От досегашната ни дейност може да се извади заключението, че работата ни е разпиляна. Ние не разполагаме с изградени солидни тюркологични звена. ИКС трябва да покрепи изграждането на такива звена, например в Института за история на звено по прабългаристика а в Института по балканистика - на звено по съвременна тюркология и османистика.

Много важен е въпросът за информационното обезпечаване. Няма възможности за набавяне на книги и документи или пък те не са достъпни на нашите специалисти. Без обезпечаване на информация не може да се очакват съвременни научни разработки. До нас не достига нищо от пропагандната кампания на Турция, нито пък от техните ~~ни~~ научни разработки по проблеми, които ни засягат. В същото време от нас се иска работа. Освен това е нужно да се наложи някаква мярка в понятията за секретност. Нужно е да се осигурят валутни средства за набавяне на литература и документи и за изпращане в чужбина на хора за тяхното издирване и набавяне. У нас има много малко от това, което е писано ~~ни~~ в света по проблеми, които в момента пряко ни интересуват. ИКС ~~ни~~ трябва да разполага с литература и документи. Необходимо е да се създаде депо, в което да се съхраняват тези материали и да се наблюдава тяхното ползуване. Без мерки, които ще осигурят финансово обезпечаване на ИКС, осигуряване на информация и на ^{нови} научни кадри, нашата програма ще остане едно съчинение.

Чуват се упреци, че нашата дейност е конюнктурна. Най-добрият отговор на такива обвинения е програмата - всички теми, включени в нея, са значими, това са теми, с които отдавна е трябвало да се занимаваме. Ние не трябва да се боим от упреци, а сериозно да се задаваме за работа.

7. 34

Акад. Хр. Христов: Искам да започна с най-общ извод. Родопската проблемна комисия натрупа опит и полезна дейност, от която можем да се възползуваме. Но на мен ми се струва, че на сегашната ни работа липсва динамика. Разбира се НКС не носи отговорност. Нашата работа зависи от отношението на висшестоящите партийни и държавни ~~жжжжжжжж~~ органи. Трябва по-бачински да се гледа на НКС.

*

Освен това съществува психологическа бариера у нашата интелигенция по отношение на Възродителния процес - съществува въздържане от работа, неразбиране на процеса и национален нигилизъм. Възродителният процес се наложи като задача №1, а ние се оказваме муди, липсва целево финансиране, ~~жжжж~~ няма научни сили.

Институтът за история подготви отговор на програмата, но ЕЦ отхвърли нашите задачи, под предлог, че за изпълнители са предвидени и млади хора. Така се оказва, че задачите по програмата на НКС ще бъдат свалени от научния ни план.

Големи задачи с малко средства и с малко хора не може да се решат. НКС трябва отчетливо да постави тези въпроси предпред Бюрото на Президиума и от там пред Правителството.

Ние трябва да подготвяме кадри по прабългаристика /предложението на Стр. Димитров/, но за това са ~~ни~~ ~~необходим~~ аспирантски места, а с такива не разполагаме. Сказва се, че в Турция са по-дейни и организирани в изпълнението на задачите, които поставя тяхната държава. НКС има да изпълнява важни и отговорни задачи и е нужно подпомагане от страна на висшите партийни и държавни органи. Засега ние страдаме от недостатъчно разбиране на задачите и от липса на взаимодействие.

Ст.н.с. Е. Грозданова: В изследователския план на НКС трябва да се предвиди труда на Олга Тодорова, посветен на православната църква и българския народ до възрожденския период. В раздела за извори трябва да се има предвид следващите два тома джизие. В раз

дела за демографски проблеми - ще предам работата "Българската народност през XVII в."

В Института за история е предвидено да се работи върху предаването на съвместен българо-унгарски сборник "България-Унгария през XVI-XVII в." Ще бъдат засегнати демографски проблеми и пред нас е великолепна възможност да запознаем международната обществено с нашата позиция. Сборникът ще излезе на западен език, но в ЕЦ е смет от плана.

Какво имаме предвид, когато предлагаме една голяма тема да обединява други по-малки. При наличието на много теми един и същи човек трябва да участва в разработването на няколко. Разпокрива се силите, а редица теми се припокриват. Затова ние сметнахме за уместно темата "Българската народност в борба за самосъхранение XIV-XIX в." да обхване всичко и така да се обединят силите на над 10 души, които да работят като един колектив. Така темата ще бъде по-лесно финансирана и ще има по-резултатна работа.

Т. Ников: Ние неумело поставяме въпросите и затова няма да ни чуят добре. Ние трябва да сме наясно с какъв научен кадър разполагаме у нас. Трябва да пресметнем всичко добре - какво е кадровото обезпечаване не общо, а на конкретните проблеми. Ако се разтършуваме ще видим, че има сериозни резерви, които не сме използвали. Да издирим всичко налично у нас и тогава да искаме. Така ще знаем, че ще получим. Съгласен съм, че трябва да се установи някаква мярка в понятието за секретност.

проф. д-р В. Мутафчиева: Неприятно съм изненадана от липсата на отговори от институтите. Това се дължи вероятно на организационна недостатъчност, а също така и от липса на седалище на ИКС. През последните 20-25 г. нашата османистика имаше сериозен престиж в международните научни среди. Така ние оказвахме и научни и идеологическо влияние върху международната научна общественост

9.36

Но през последните две години ние сякаш отстъпихме от тежестта на нашата османистична наука. Ние трябва да продължаваме да работи за укрепването на нейния авторитет като постоянно разширяваме периметъра на нашата научна работа.

Програмата е много сполучлива, но нашите изследвания не трябва да обхващат само българските земи. В това направление Института за балканистика има водещо участие. Трябва да докажем, че ислямизацията е протичала и в земите на нашите съседи. Ние трябва да търсим аналогите и паралелите не само с нашите съседи, а и в други страни. Ислямизацията не е тясно българско и тясно балканско явление. Нужно е да се правят широкомащабни сравнителни разработки.

проф. М. Москов : Аз се въздържах да предложа научно-изследователска тема, защото има някои неясноти. Най-голямата е въпросът за турцизмите в българския език. Не е ясно какво се иска от нас - да твърдим в нашите разработки, че те не са например 1000, а 100 ? Какво трябва да правим - да намаляваме броя на турските думи по научен път или да ги изчистваме от лексиката и топонимията? Много българи са потурчени, а ние трябва да докажем това по лингвистичен път. Но тук аз и много мои колеги сме на кръстопът. В нашите работи ние не можем да ~~уми~~ употребим думата турско - ако редакторите я видят, веднага я задраскват.

Аз възнамерявам с малък колектив да разработя въпроса за туркизмите от кумански произход. Има редица думи в българския език, ~~и~~ които могат да бъдат изкарани от сегашното им качество на турски думи, с похватите на науката. Можем да отвоюваме стотици думи, но ако сега аз направя научна статия, редакторът веднага ще задраска текста думата турско. Така не може да се работи.

н.с. Ст. Андреев: По т.18 - изготвяне на библиография искам да кажа, че сътрудниците на Ор.отдела на НБКМ нямат необходимата библиографска подготовка. Предлагам да бъдат включени подготвени хора вкл. от СИБАН .

По т. 19 - издирване на османски документи, ние сме отразили готовността си в писмо до НКС. За сега на нас не ни е ясно как ще се работи в това направление, какви ще са принципите на издирване : на документите, кой ще бъде отговорник, ще има ли икономически стимул, НБКМ ли ще отговаря за издаването на сборник с османски документи или това ще е общо дело. Нужно е тези проблеми да се обсъдят колективно.

Искам да се спра на въпроса за кадрите. До скоро в Ор. отдел нямаше места, а имаше много кандидати. Сегашното положение е следното: имаме четири места, които не можем да попълним. Не желая да приемам хора, завършили преди 10 г. - те няма да имат време да навлезат в професията. Ние имаме голяма нужда от специалисти и затова трябва сериозно да обмислим въпроса за кадрите. Искам също да добавя, че НБКМ не получава никакви книги от Турция.

доц. Т. Грозев: Тук много се говори за организационни въпроси. Ние можем да си решим проблемите като използваме документите на Февруарския пленум. По нататък говори, че в нашата преса и средствата за масова информация се използват некомпетентно много турцизми.

ст.н.с. д-р И. Татарлиев: Искам да напомня че на миналото заседание на НКС беше внесено предложение за изследване на участието на мюсюлманите в борбата срещу османското господство и фашизма. Това ще допринесе за преодоляването на психологически бариери.

Трябва да се намерят начини за събиране на онова научно наследство на наши историци и изследователи, чието творчество е полезно в хода на Възродителния процес. Това са изследвания на М. Дринов, Милетич, П. Мутафчиев и др. Може веднага да се подготви сборник с академични изследвания, който веднага да стигне до читателя.

Ръководството на Съвета трябва да помисли за съставянето на

перспективен план за участие в международни научни мероприятия. Засага нашето участие е инцидентно и случайно. Дава пример за организирането на нашето участие на конгреса в Мюнхен.

Д-р Татарлиев засяга някои терминологични въпроси. Изразява съгласие с термина тюркоезични българи, който отразява фактическото положение в нашата страна.

Гергинов - ГУА: Разполагаме с много документален материал в ГУА - към 200 хил. кадъра. Ние разполагаме с бройката, но не можем да представим този материал за обработка. Предлагам всички оборници от турски документи да постъпват при нас, а ние ще ги предоставяме като ~~малък~~ пълен комплект. В момента разполагаме с валутни средства за закупуване на литература в размер на 1000 - ~~2000~~ 2000 долара, от които НКС може да се възползва като предостави списък на необходимата за набавяне литература. Когато НКС има проблеми за техническо осигуряване - размножаване на материали и пр., нека да се обръща към ГУА.

ст.н.с. М. Ваклинова:Както се вижда и от информацията, археологическите проучвания са изправени пред големи трудности. Българската археологическа наука не разполага със специалисти по османския период. Ние отклоняваме специалисти от задачите им и ги изпращаме по задачи, от които нищо не разбират. Няма осигурени средства. Не разполагаме също с никаква информация. Литература си набавяме по лична инициатива, като разчитаме на връзки и познания. Как може да се постигнат резултати без материално и финансово осигуряване, без информация, без кадри със специална подготовка. Нужно е да се определят онези теми, по които не е възможно да се работи именно по тези причини. Като съдя от нашия институт мога да кажа, че доста голям е броят на неразбиращите процеса, подигравателите се, а някои направо заявяват, че това е грешка. Ние искаме официално разясняване и поставяне на задачите от компетентно лице.

Ние работим по поръчка на окръзите, а ентузиазма на тези окръзи започна да затихва.

доц. Е. Боев: Преди 4 години беше решено нашият център да приема студенти по заявка от различни ведомства. Ако може от името на НКС да се дадат заявки, за да знаем как да готвим хората.

ст.н.с. Г. Христов: Обяснява, че в окръзите и преди всичко в Кърджалийски окръг има много неизползувани резерви.

проф. Стр. Димитров: На днешното заседание се повдигнаха много въпроси. Предлагам тези въпроси да бъдат оформени в съответната форма и да бъдат внесени в Бюрото на Президиума.

По отговора на Е. Грозданова – темите може да се обединяват, но при това обединяване трябва да личат отделните проблеми.

По предложението на Ников – наистина трябва да се направи разчет на кадрите в цялата страна. Но Съвета се води към БАН и СУ. Дали при това положение той трябва да стане национален?

акад. Н. Тодоров: Няма спор, че Съвета е национален.

проф. Стр. Димитров: По въпроса на проф. Москов – ние сме се събрали да правим наука. Проблемът за турските думи трябва да се изследва. Въпросът с публикуването е много сложен, с редакторите също. Щом правим наука, ние трябва да се борим за научна форма на публикация. По някои въпроси може да се мине към закрити публикации и закрити.

По проблемите на Археологически институт – повдигнатите въпроси още веднъж показват, че ние трябва да искаме целево финансиране на темите.

акад. Н. Тодоров: НКС е с национално значение. До 15 дни трябва да се подготви цялостно решение по отношение на Съвета и да се изпрати по-нагоре. НКС ще се отличава със значително по-голяма власт. Той ще бъде овластен със собствени органи, за да развива

дейност и да координира. На преден план трябва да изпъкне научно координирания характер на Съвета. Ще трябва да се създадат звена за работа по проблемите на процеса в езиковедческо, фолклорно, археолошко и т.н. направления. Тези звена ще са от по няколко души. Работата трябва да се разгръща в тези звена.

Задачите няма да бъдат решени в кратки срокове и затова НКС трябва да постави много солидна научна основа, за да може да има резултати в скоро време. Права е Мутафчиева, когато казва, че трябва да браним научния си авторитет. Ние имаме такъв авторитет и трябва да го укрепваме. Затова предстои да ~~издаваме османистични поредици и други издания на чужди езици, с които да утвърждаваме постиженията на нашата наука.~~

В информационната работа трябва да се хвърлят силите на всички институти. Необходимо е да изясним къде и какви научни срещи се предвиждат, да си платим членските вноски и да обезпечим участието на наши хора. Ние ще съберем всички искания във връзка с НКС и ще ги поставим глобално пред Секретарията на ЦК. Ние трябва да убеждаваме и да разясняваме, че в хода на процеса има място научната работа, солидните научни издания и научни доводи. Работа не може да се свърши само с вестникарски статии. Ние не сме дезорганизирани, за да не излезем на ~~научно съревнование~~ научно съревнование, но трябва да се готвим упорито, защото международната научна общественост ще поставя тези въпроси в дълбочина и те ще имат траен характер.

По въпроса за финансовото осигуряване - не може да стане в рамките на БАН. Има предложение Комитета за наука да отпусне глобална сума, която да се възстановява всяка година, но най-важното е да внесем в ЦК материал подготвен от НКС, в който да са отразени нашите искания. Ако искате мога да ви кажа по-конкретно

14. 41

какво предвиждаме като финансово подсигуриране на ИКС: 100 000 в български левове, 50 000 социалистическа валута и 30-40 000 в западна валута. Това са нужните средства, които ще ни позволят да разгърнем сериозна работа. Но ако ги получим и не ги оползотворим - ще се изложим. Затова нека тук участващите като се върнат в институтите си да обяснят на колегите, че има сериозна научна програма, че предстои сериозна научна работа. Трябва да създадем обществено настроение за активизиране на нашата дейност. Работата, която ни предстои е тежка и затова трябва да я вършим с по-голямо въодушевление.

Акад. Тодоров закри заседанието.

19.01.1987 г.

Протоколчик: Е. Радусев

София

СТРОГО СЕКРЕТНО!

42

Рег. № 2464

13. 02. 1987

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Р А П О Р Т

ОТНОСНО: Проведена среща със СС "РАДКОВ"

На 20 януари от 11,15 часа до 13,05 часа проведох среща със СС "РАДКОВ" в заведението за риба и рибни продукти на ул. "Борис-1".

Основни въпроси за обсъждане бяха:

1. Предаване писмено изготвен сценарий за замисления сборник от документи по проблемите на ислямизацията по нашите земи из архивите на НБ "Кирил и Методий" в София.
2. Предаване протокола от проведеното на 15 януари заседание на Научно-координационния съвет по Възродителния процес/НК
3. Обсъждане лични въпроси на сътрудника.

Срещата проведохме на това място, тъй като със специална заповед, от 3 януари СС "РАДКОВ" е вече на работа предимно в Института по балканистика при БАН, а за единият ден, в който следва да работи в НС на ОФ др. Пенчо Кубадински все още не се е разпоредил пред отдел "Личен състав" на НС на ОФ. В момента кабинетът на СС "РАДКОВ" в НС е запечатан. В него досега провеждахме своите срещи по порядъка, установен и преди мен.

С преминаването на работа само в БАН и по съвместителство в НС на ОФ заплатата на СС "РАДКОВ" се е намалила със около 100 чисти лева и в момента е 230 лева. В тази връзка нашата система на финансова помощ ще има своето място и значение.

СС "РАДКОВ" ми предаде изготвения от него и Аспарух Велков сценарий-проект за бъдещия сборник по ислямизацията. От него е видно, че работата е сравнително напреднала. В предишна справка докладвах, че досега обработените документи са 17, но днес станало известно, че в изтеклия период от 20 дни с активното участие на Велков са обработени вече 43 документа, тоест около една трета от

първоначалния замисъл. Аспарух Белков е много ентусиазиран от идеята и дори е изказал мисли, че работата според него може да приключи даже преди първи май т.г. в съответствие с указанията "Радков" му е загатнал, че соорникът ще има своето международно отъдеше и че ще бъде издаден в чужбина на оазата на създадени от Радков връзки от участието му в международни научни форуми чрез посредничеството на оюрото на издателство София-прес. Подхвърлено му е, че ще бъде заплатено количеството вложен труд в левове и ще има международно признание. На настоящия етап ръководството на цялата работа е изцяло в ръцете на Радков.

Според Радков работата следва да се изпила прецизно. Той счита за напълно реален срокът от 30 дни за цялостно предаване на работата в наши ръце за превод на английски език и съответните договаряния за чужбина.

Радков излага съображения във варианта, които ще бъдат за чужбина да има накрая известен нюанс, малко по-различен от този за у нас, които ще си излезе и обезпечи финансово положение на БАН най-рано в средата на 1988 година съгласно издателските планове. Става дума да се включат наши домашни извори - хроники, летописни съобщения и впечатления на европейски пътешественици за протичането на ислямизационните процеси, при това само такива, които рисуват нерадостната картина на тези процеси и обслужват аргументирано възродителния процес. Към тях предлага да се включат и османски документи, издадени вече в Турция, публикувани от турски учени, в които е изразявано обективно отношение към процесите на ислямизацията. Те ще бъдат обособени в соорника в отделна част накрая. Споделям неговите мисли и изразявам мнение, че наистина по този именно начин нашето издание ще спечели откъм тематичен кръг. Съставителите ще се нагъроят с намирането на такива документи при наше съгласие. /В същност те са налице, необходимо е наше мнение за целесъобразността./

Договорихме се на всеки две седмици да бъда информиран за хода на работата, а към края на февруари да получа и запозная ръководството с досега изготвената част в оригинал.

Обмислихме въпроса за евентуалното елиминиране от участие на този етап в соорника на д-р. Мария Малицин, тъй като то е един деликатен момент, свързан с възможността евентуално женското крило сред историческите среди да породя завист и да изтече някаква информация. Радков е оптимистично настроен, че

при мотивацията, че частният и живот на самотна в момента е напрегнат, ангажирана е с други проблеми и така да създадат условия за включването и евентуално само за втория вариант, които ще се готви за у нас през следващата година. дадох указания този въпрос да се преценира и движи много внимателно предвид неината чувствителност на учен, заинтересован от финансови въпроси и международна изява. За сега елиминирането и е възможно според сътрудника, още повече, че участието и в общата работа не е така регулярно.

След пълната подборка "РАДКОВ" ще изготви цялата увод на статия под формата на студия. При коментарите около самите документи основната тежест ще падне върху Аспарух Белков, като специалист по османотурска дипломатика и палеография. Заключителна изводна част ще бъде обща и писана в тясно единодействие.

РАДКОВ ми предаде протокола от проведеното на 15 януари т.г. съвещание на ИКО по възродителния процес. За отбелязване е фактът, констатиран и от проф. Старишимир Димитров, че за разлика от друг път сега двамата представители на органите ИИКО и ГФСБ са се явили един час и половина преди останалите и много оживено са шедирали да се започне незаавно дейност. Взели са участие, при това активно и в самите обсъждания. Проф. Димитров е бил малко измачан от тази ситуация и дори се поушамшил. Посоката, в която представителите на нашите органи са се активизирали е правилна и следва да стане още по-активна.

Общото мнение на сътрудника е, че съществуват признаци за общо активизиране на дейността на ИКО, за което му дават основание настъпателните позиции на акад. Н. Тодоров и акад. Христо Христов, както и "обладаният от ентузиазъм" ръководител - проф. Старишимир Димитров. Открили се някои позиции и за приемане на цялата дейност от страна на БАН, макар и с едногодишно важно за къснение. Независимо от това обаче, считам че нашата докладна записка до ръководството на Министерството и общите ни виждания може да се явят полезни и да подскажат произтичащи решения за авторитетна интервенция на др. министър пред заинтересованите и станции. Следва да й дадем ход.

Протокола и сценария предлагам отделно.

СС "РАДКОВ" спомена за един дребен на вид проблем, но явяващ се съществен: липсва им хартия, луксозна за печатане на вече обработените материали на машина след превода и транскрибирането, тоест в момента, в който да се предоставят материалите

да се да се
успоредно
Мал

Da! May

*Da! Да се
скаже въпроса
на 97. Кадровата
да се е с ней за
работата и при
бъз основа на
Радков" на
Msc*

на нас за превод от английски. Считаю, че е уместно с наши средства да подсигурим бяла луксозна хартия - 1-2 топа от по 1000 листа. И двамата съставители разполагат със собствени пишешни машини, но различни по тип. Те ще решат принципа на техническата работа по материалите, след като им бъде предоставена хартия.

Обсъдихме й въпроса за евентуалното назначаване на лансираната от нас кандидатка за технически сътрудник и водещ кореспонденцията на НКС _____, родена на _____ год., владееща отлично турски език/основно изискване/, с висше икономическо образование. За момента "РАДКОВ" е предложил лицето на проф. Страхимир Димитров и е получил неговото съгласие. Освен тази щатна бройка остават още две, за които на този етап ние нямаме определено виждане, тъй и не е целесъобразно да се изучават и други кандидатури за работа в едно звено. За да прокараме лицето, от което бихме имали полза за в бъдеще следва да подплатим нещата и с едно обаждане в подходяща форма на ОР Кабадаиев до др. Н. Тодоров, който явно ще има ако не ръководна позиция в НКС, то поне ще следи за дейността му пред компетентните инстанции. Имаме сондаж с баща й - служител на отдел ОЗ - ИГУ - ДС. В ползрението на техническия сътрудник ще бъде цялата предстояща международна дейност на НКС, входяща и изходяща информация.

СС "РАДКОВ" е доволен от това му разрешение на нещата. В института при БАН има далеч повече лично време за научна работа, докато единият ден по съвместителство в НС на ОФ ще бъде рационално използван от него за информиране от богатата преса получавана в съвета, от готвените там обществени справки и оеседите с др. П. Куоадински. Счита, че сега има всичките условия много сериозно да се заеме с по-нататъшната си квалификация в научната област. Убеден е в положителното отношение и към специализацията му в Англия.

ИЗВОДИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ

1. даден е подходящ темп на работата по сборника. Съществуват реални перспективи да изпълним залегналата в годишния план на отдела задача в указания срок.

2. Моментът за влизане в контакт изолирано от Радков с Аспарух Белзов е назрял. Малице се и подходящите мотиви: участие в съставителството на сборника, отзвучите сред османистите

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

- 5 -

46

от света по труда му Османска дипломатика и палеография .
Справка и предложение да изготвя до края на м.януари т.г.

3.предложение за СМ на отдела на оазата на соорника да се изготви след съгласуване с отдел 08-ми ПГУ-ДС и получаване на твърди гаранции за издаването на същия зад граница с наши средства, както за извършената работа от съставителите тук, за превода на западен език и финансовото обезпечаване на изданието навън. Българският вариант за нас ще бъде изготвен до края на юни т.г. съгласно срока.

4.докладната за др.министър на оазата на новите данни за ПНО да се преработи в кратък срок от група в състав

и

5.при получаване на първия набор от оорботени материали от сътрудника да осъди с ръководството на отдела общото състояние на работата по съставянето на соорника.
Срок - 28 февруари т.г.

6.да се потърси съдействието на ОР Ж.паоадаиев при необходимост за назначаването на предложеното от нас лице.

Забележка: Бъв връзка с договорката с ОР паоадаиев възложих на Граднов да преведе целия текст на даденото му стихотворение, за да има нужната информация и въпроси към Стефан Андреев по случая. Считаю обаче за нецелесъобразно да се показва цял преведен дословно текст на стихотворението, защото това ще насторожи Андреев, че имаме около него османисти, ще му даде повод да си мисли нещо, а това все пак си му е присъщо качество, въпреки лоялните отношения с БГУ - ДС. В интерес на нашата работа е само да му кажем какво е имал предвид.

Горното за сведение и разпореждане.

приложения: 1.сценарий на соорника - 4 стр.
2.протокол № 3 - от заседания на ПНО, проведено на 15 януари 1987 год. - 14 стр.

Отпечатано в 1 екз.

№ 1 - гд

изп. - 14 - 8173

София, 20 януари 1987 год.

Изготвил:

капитан

[signature]
А. Атанасиев

МИНИСТЕРСТВО
НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

№ I-16
02.02. 1987 год.
СОФИЯ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Екз. № 9

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО

НАЧАЛНИЦИТЕ НА ЦЕНТРАЛНИТЕ
ОПЕРАТИВНИ ПОДЕЛЕНИЯ,
СОФИЙСКОТО ГРАДСКО И
ОКРЪЖНИТЕ УПРАВЛЕНИЯ НА МВР

Оп. с. ГВ - 48/13.10.90

По-нататъшното развитие на възродителния процес е свързано с активното утвърждаване на българското народностно самосъзнание у лицата, възстановили своите имена.

Тази задача ще се решава сега и в бъдеще в условията на непрекъснатото засилване на антибългарската дейност на Турция и на нейните съюзници от НАТО, на техните специални служби и идеологически подривни органи, центрове и централи, на протурските националисти в страната.

Управлението на сложните и дълготрайни социални процеси, съпътстващи развитието на възродителния процес, поставя нови, допълнителни изисквания за тяхното пълно, своевременно и задълбочено изучаване и овладяване.

Нараства значението на точната оценка на оперативната обстановка по линия на възродителния процес. Своевременното разкриване на тенденциите и обхващането на цялата съвкупност от фактори, влияещи върху нейната динамика, все повече предопределят ефикасността на предприеманите практически мерки и конкретни действия.

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : [подпис]

Особено важно изискване е да се засили аналитичната и прогностичната информация както за положителните процеси, тенденции и фактори, така и за дейността на външния противник и протурските националисти и техните опити за задържане развитието на възродителния процес.

В периода след възстановяването на имената ръководството на министерството осъществи редица конкретни мерки за привеждане на работата по придобиването и оценката на информацията по линия на възродителния процес в съответствие с оперативната обстановка и решаваните от партийните, държавните и обществените органи и организации задачи за неговото по-нататъшно укрепване и развитие.

Внесоха се съществени изменения в насочеността, активността и организацията на работата с агентурата. От ЦИОУ - МВР ежедневно се подготвя информация за получените по-съществени данни във връзка с възродителния процес. Обобщена информация за оперативната обстановка по възродителния процес се включва в Седмичната оперативна сводка за висшето партийно и държавно ръководство, ръководството на министерството и централните оперативни подразделения. Извършиха се редица научни и аналитични изследвания на съществени страни и елементи на възродителния процес и на дейността по неговото оперативно осигуряване.

Въпреки постигнатите положителни резултати в тази насока все още има немалко нерешени проблеми и неусвоени резерви.

Налице са пропуски в насочеността на агентурната работа. Редица процеси и явления, представляващи интерес за сигурността и обществения ред в страната, все още протичат без необходимото системно оперативно наблюдение и оценка.

КРДОПБГДСРСБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>Вангел</i>	

Не се използват в достатъчна степен възможностите на всички оперативни и охранителни звена по ДС и ИМ за получаване на информация за възродителния процес. Вследствие на това твърде често информацията не отразява точно състоянието на оперативната обстановка и не съответствува на решаваните задачи.

Няма пълно единство в критериите за оценка и подбор на фактите и данните и в периодичността на тяхното обработване и изпращане по предназначение.

Незадоволителна е аналитичната дейност на всички равнища и особено в непосредствената агентурно-оперативна работа. При оценяването на фактите невинаги и навсякъде се подхожда с изострена оперативна и политическа бдителност, с критериите и изискванията на политическия подход. Вследствие на това съществени данни не получават своевременна оперативна и управленска реализация. Налице са случаи, когато тези слабости и пропуски са причина за крайно негативни последици за нашата страна и за развитието на възродителния процес.

Аналитичната и прогностичната дейност все още не е обвързана с потребностите за ефективно управление на силите и средствата на поделенията и звената, ангажирани с проблемите на възродителния процес. Несистемна е практиката на базата на анализ на информацията и разкриване на проблемите да се разработват и внасят предложения за своевременно вземане на важни оперативни и управленски решения и за информизиране на висшето партийно и държавно ръководство.

За преодоляването на тези слабости е необходимо:

- да се подобрява непрекъснато насочеността и ефективността на агентурно-оперативната работа за придобиване на

оперативно значима информация за замисляна и извършвана подривна дейност от външния противник и протурските националисти в страната, както и за зараждащите се и протичащи процеси и явления сред различните социални слоеве, среди и групи лица с възстановени имена;

- да се осигурява бърза проверка и най-ефективно и своевременно използуване на придобитата оперативна информация за вземане на оперативни и управленски решения;

- да се засили и задълбочи аналитичната дейност, извършвана във всички оперативни, следствени и охранителни звена, участващи в работата по възродителния процес;

- да се подобри организацията за своевременно предаване на информацията, оценките и предложенията към висшестоящите равнища на управление в МВР и за информиране на висшето партийно и държавно ръководство.

За целта е необходимо:

I. За подобряване на насочеността и организацията на работата по набиране на оперативна информация, отразяваща комплексно обстановката по линия на възродителния процес

1. Началниците на централните оперативни подразделения, Софийското градско и окръжните управления на МВР да засилят вниманието към работата по придобиването на информация за състоянието на оперативната обстановка и проблемите в развитието на възродителния процес и за нейното ефективно използване в оперативната и управленската дейност. Непрекъснато да се пови-

КРДОПБГДСРСБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>[Signature]</i>	

шава отговорността на състава по ДС и НМ за своевременно получаване на информация, обхващаща всички аспекти на възродителния процес, за засилване на аналитичната и оценъчната дейност на непосредствените изпълнители и на всички равнища на ръководство, за подобряване на сигналната информация към партийните, административните и стопанските ръководства по места, за подаване към ръководствата на поделенията и ръководството на министерството на необходимата информация за вземане на оптимални управленски решения.

Особено внимание да се обърне за засилване на методическата функция на специализираните отдели в централните оперативни поделения в помощ на териториалните поделения.

2. Началниците на централните оперативни и териториални поделения и особено на поделенията, обслужващи райони, населени с компактни маси лица с възстановени имена, да оценят създадената организация за придобиване на оперативна информация и да вземат мерки за:

- подобряване на насочеността и конкретността в работата с агентурата;

- включване в работата по придобиване на оперативна информация за възродителния процес на целия личен състав на агентурно-оперативните, оперативно-издирвателните и охранителните звена в съответствие с техните функционални задължения и възможности;

- задълбочаване и разширяване на обхвата на получаваната информация и нейното привеждане в съответствие с реално протичащите процеси и явления;

КРДОПБГДСРБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>Ваня</i>	

- повишаване на достоверността, своевременността и оперативната значимост на придобиваната информация и нейната бърза и качествена оценка, обработка и предаване по предназначение;

- още по-пълноценно използване за целите на анализа и оценката на оперативната обстановка на данните, получени в работата по сигналите и делата на оперативен отчет, от оперативно-техническите мероприятия и следствената дейност.

Ежемесечно, по преценка на началниците на централните и териториалните поделения, да се възлага на надеждни и с възможности агенти да отразяват и оценяват от свои позиции състоянието на лицата с възстановени имена, настроенията и вълнуващите ги проблеми, възникващите и развиващите се сред тях (като цяло и в отделните социални групи) процеси и тенденции. Получените сведения и оценки да се изпращат в ЦИОУ - МВР и VI управление - ДС.

В насочеността и организацията на работата по придобиване на оперативна информация особено внимание да се обърне на тематичните въпроси в Приложение 1, като тяхното съдържание се конкретизира и актуализира в съответствие с особеностите на оперативната обстановка по възродителния процес в обслужвания сектор.

II. За подобряване на текущата информационна дейност

1. В съответствие с изискванията на Инструкция № I-48/1981 г. и допълнителните разпореждания и указания на

КРДОПБГДСРБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>Ваня</i>	

ръководството на министерството, както и с оглед по-тясното обвързване на текущото информиране по линия на възродителния процес с цялостната система за информация:

1.1. Софийското градско и окръжните управления на МВР:

а) да изпращат в разпоредения порядък (ежедневно до 18.00 ч. по телексната връзка) на ЦИОУ - МВР и Шесто управление-ДС експресна информация за получените оперативно интересни данни за възродителния процес.

б) своевременно да изпращат придобиваните най-характерни оперативни данни по възродителния процес на съответните централни оперативни поделения и техните линейни звена.

в) в периодичните бюлетини за централните поделения в самостоятелен раздел да отразяват оценките и най-значимите факти, характеризиращи оперативната обстановка по възродителния процес по съответната линия. В изготвянето на тези оценки да участвуват и началниците на съответните оперативни звена.

1.2. ВГУ - ДС, Трето управление - ДС, Четвърто управление - ДС и Шесто управление - ДС в седмичните бюлетини за измененията в оперативната обстановка да отразяват в отделен раздел данни и оценки за най-характерните моменти в динамиката на оперативната обстановка по възродителния процес по съответната линия в страната.

ПГУ - ДС, ГСУ - МВР и отдел "Затвори" - МВР да изготвят ежеседмично справки за получените от тях по-характерни данни във връзка с възродителния процес.

Бюлетините и справките да се изпращат в ЦИОУ-МВР не по-късно от 16.00 часа всеки четвъртък за ползване при подготовка на Седмичната оперативна сводка.

КРДОПБГДСРБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>[Signature]</i>	

119

8

1.3. ЦИОУ - МБР да вземе мерки за подобряване на анализа и обобщаване на данните за изменението на оперативната обстановка по линия на възродителния процес при изготвянето на Седмичната оперативна сводка за информиране на висшето партийно и държавно ръководство, ръководството на МВР и ръководствата на централните подразделения.

1.4. Да се засили информирането на висшето партийно и държавно ръководство и местните партийни и държавни органи, като по инициатива на ръководствата на централните оперативни подразделения, Софийското градско и окръжните управления на МВР се изпращат информации за съществени факти, процеси и явления, както и предложения за мерки, свързани с развитието и утвърждаването на възродителния процес.

III. За подобряване на организацията и качеството на аналитичната дейност по линия на възродителния процес

1. Ръководствата на централните оперативни и териториалните подразделения и на техните подразделения системно и целенасочено да работят за засилване на аналитичната дейност.

Задълбочената аналитична оценка на оперативната обстановка, на тенденциите и проблемите, свързани с развитието на възродителния процес, да се утвърждава като база и важно условие за подобряване насочеността и организацията на агентурно-оперативната, издирвателната, следствената и охранителната дейност.

КРДОПБГДСРСБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>Ваня</i>	

2. Да се извършва ежемесечно оценяване и обсъждане на състоянието на оперативната обстановка по възродителния процес, както следва:

- в окръжните управления на МВР, обслужващи територия с компактни маси лица с възстановени имена, - във всички оперативни звена по линия на ДС и от ръководствата на НМ.

- в СГУ и другите окръжни управления на МВР - в звената, пряко ангажирани с борбата срещу протурския национализъм.

В оценките и при тяхното обсъждане да се разкриват проблемите в работата на органите на МВР и на другите звена от обществено-държавната система за развитие на възродителния процес, да се разработват и предлагат конкретни мерки за тяхното решаване, да се конкретизират насочеността и задачите в работата с агентурата.

Оценките и предложенията да се докладват и обсъждат в работни групи, ръководени от зам.-началниците на СГУ и ОУ на МВР по ДС, в които да се включват зам.-началниците по НМ, началниците на звената по линия на ВГУ, Шесто управление и Четвърто управление - ДС, началниците на териториалните следствени отдели (отделения) и началниците на информационно-организационните звена.

На тази основа работните групи да подготвят комплексна оценка за състоянието и измененията в обстановката по линия на възродителния процес през изтеклия месец. Оценката след утвърждаване от началниците на СГУ и ОУ на МВР да се изпраща на ЦИОУ - МВР и Шесто управление - ДС към 5-о число на всеки месец.

Комплексната оценка и оценките за състоянието на оперативната обстановка по съответните линии да се използват

КРДОПБГДСРСБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>Велич</i>	

и от информационно-аналитичните звена при подготовката на бюлетините за съответните централни поделения и за първите секретари на окръжните комитети на БКП.

3. ЦИОУ - МВР на основата на получаваните месечни оценки от СГУ и ОУ на МВР и седмичните бюлетини от централните оперативни поделения, периодично да изготвя обобщени и тематични анализи за състоянието на оперативната обстановка в страната по линия на възродителния процес.

4. Шесто управление - ДС да изготвя по утвърден от групата по възродителния процес към ръководството на МВР годишен план, анализи и информации за важни аспекти и проблеми по линия на възродителния процес.

5. ВГУ - ДС и Шесто управление - ДС по преценка на техните ръководства периодично да изготвят ориентировки за доловените изменения и тенденции в дейността на турското разузнаване и на специалните служби на другите страни от НАТО, на идеологическите подривни центрове, на изселническите организации и на протурските националисти в страната, както и методически указания за насочване дейността на териториалните поделения в съответствие с настъпващите изменения и актуалните задачи за развитие и утвърждаване на възродителния процес.

6. Работната група по възродителния процес към ръководството на министерството, съвместно с централните оперативни поделения, на основата на периодичните аналитични документи да разкрива актуалните проблеми и въпроси по възродителния процес и да организира тяхното изучаване и разработване с оглед предлагане на ръководството на министерството и висшите партийни и държавни органи на конкретни мерки за по-нататъшното развитие и

утвърждаване на възродителния процес.

7. Работна група от представители на ЦИОУ - МВР, Шесто управление - ДС, ВГУ - ДС и ГСУ - МВР да разработи допълнителни указания за работата по съставянето на информационните бюлетини и аналитичните документи, свързани с възродителния процес.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Тематични въпроси и проблеми, 5 страници.

Отп. в 1 екз.

Размножено в 110 екз.
и изпратено по списък

Изп.: Тодоров-Божков

Нап.: М.Цинигарова

маш. № 161

23.01.1987 г.

МИНИСТЪР:

/Д. Стоянов/

ПОДЛЕЖИ НА ОТЧЕТ В ДНЕВНИК ПРИЛОЖЕНИЕ № 6

КРДОПБГДСРСБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>[Signature]</i>	

Приложение № 1

123

1. ПРИМЕРНИ ТЕМАТИЧНИ ВЪПРОСИ И ПРОБЛЕМИ, СВЪРЗАНИ С
ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС, ПО КОИТО СЛЕДВА ДА СЕ НАБИРА,
ОЦЕНЯВА И ПРЕДАВА ОПЕРАТИВНА И ОПЕРАТИВНО-УПРАВЛЕНСКА
ИНФОРМАЦИЯ

По дейността на външния противник

1. Действия, замисли и намерения на официални правителствени органи и специални служби на Турция и ислямските страни, САЩ и другите страни от НАТО, Югославия, Гърция и други страни.

2. Дейност на българската вражеска емиграция.

3. Действия на дипломати и служители от посолството и консулствата на Турция и от другите чужди представителства (посещаване на окръзи, установяване на контакти, изразяване на мнения, коментиране и др./).

4. Прояви на чужди граждани, пребиваващи или преминаващи през страната (посещаване на окръзи, установяване на контакти, изказване на мнения, коментиране и др.).

5. Предавания на турски и други пропагандни радио-централи и центрове (тематична насоченост, обем и пр.).

6. Други съществени данни, свързани с дейността на външния противник.

КРДОПБГДСРСБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>Ваня</i>	

По обстановката в обслужваните териториални
единици и обекти

1. Прояви, коментари, настроения, изразени мнения в подкрепа на възродителния процес; социална характеристика на лицата; териториална разпространеност.

2. Факти, данни и придобита информация за замисляни или извършени враждебно-престъпни и нелоялни прояви, негативни коментари, оценки и настроения по линия на възродителния процес;

- извършени терористични действия, диверсия, вредителства, палежи, опити за подготовка и непосредствено организиране на такава дейност;

- опити и изграждане на противодържавни групи и организации;

- писане и разпространяване на лозунги и листовки, изпращане на анонимни писма, кошунства, анонимни обаждания и заплахи по телефон; упражняване на морален тормоз по отношение на активисти и лица, подкрепящи възродителния процес;

- остри националистически изказвания и разпространение на слухове; насоченост и териториален обхват;

- данни за яснотата на приемане на турските радио- и телевизионни предаватели и за ефикасността на нашите мерки за противодействие. (Обработката и предаването на тези данни да се извършва съгласно МЗ I-12/1987 г.);

- данни за интереса към турската и западната пропаганда и отражението ѝ върху мненията и настроенията сред лицата с възстановени имена;

- приготовления, опити и осъществени бягства през границата;

- незаконни обрязвания /сюнети/;

- незаконна религиозна дейност, неспазване на утвърдени ритуали;

- демонстративни изяви на турска принадлежност;

КРДОПБГДСРСБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>[Signature]</i>	

- изселнически прояви, коментари, настроения;
- прояви и коментари във връзка с официални декларации и изразени позиции по възродителния процес от Турция, ислямските страни, САЩ и др.;
- позитивни и негативни прояви и коментари във връзка с провеждани мероприятия от партията и правителството, в това число и с мероприятия за развитие на възродителния процес;
- оценки и коментари за разяснителната и контрапропагандната дейност, осъществявана чрез нашите средства за масова информация;
- данни и факти за непроведени планирани мероприятия за укрепване на възродителния процес, причини за това;
- извършени по-характерни криминални и стопански престъпления от лица с възстановени имена;
- получени данни за незаконно притежаване и кражба на оръжие, боеприпаси и други общоопасни средства;
- коментари и изразено отношение към възродителния процес от страна на другото българско население;
- данни за негативни явления в икономиката, търговията, услугите, здравното дело и пр., които биха могли да доведат до негативни последици за развитието на възродителния процес /трудови и други конфликти, масови негативни настроения, разпространяване на нови слухове и пр./;
- данни за неправилни действия от страна на местни административни и стопански ръководства във връзка с изпълнението на ПМС № 5 на МС на НРБ и други мероприятия, за други действия, фактори и предпоставки, можещи да затруднят развитието на

възродителния процес;

- разследвани и осъдени лица и по-съществени данни, придобити в хода на следствената дейност;
- извършени от органите на МВР превантивно-респектиращи, профилактични и наказателни мерки, сигнална дейност към местните партийни, административни и стопански ръководства;
- коментарии и оценки за превантивно-наказателната практика на органите на МВР;
- други данни.

Данните по този раздел да се отразяват конкретно с посочване на тяхното количествено измерение и тяхната териториална разпространеност - по окръзи и селищни системи, характеристиката на субектите /социална принадлежност, възрастови групи, партийна принадлежност и др./.

II. ОСНОВНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ МЕСЕЧНИТЕ ОЦЕНКИ ЗА ОПЕРАТИВНАТА ОБСТАНОВКА

В месечните оценки за оперативната обстановка да се отразяват:

- обобщена оценка на обстановката през месеца;
- сравнителна оценка на обстановката през месеца по отношение на предшестващите месеци;
- най-характерните за изтеклия месец позитивни и негативни процеси, тенденции и явления (анализът да се извършва съгласно с тематичните въпроси от раздел I на настоящото прило-

КРДОПБГДСРСБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата : 29.08.2013г. Подпис : <i>Ванг</i>	

жение, като се следва структурата - дейност на външния противник, дейност на протурските националисти, състояние на обстановката по линия на икономиката, състояние на обществената микросреда и характерни настроения, коментарии и оценки в отделните социални слоеве и групи);

- обобщена оценка на извършената от органите на МВР работа по направления и линии на дейност;

- констатирани проблеми в работата за развитие на възродителния процес, виждания и предложения за тяхното решаване.

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Централно информационно-организационно управление

Рег. № 1-404 Екз. № 19
03.02. 1987 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Получените на 2 февруари 1987 г. по-характерни
данни във връзка с възродителния процес

Информацията от последното денонощие не показва из-
менения в обстановката сред лицата с възстановени имена. Не
са регистрирани груби враждебни прояви на националистическа
основа.

Продължава да пристига информация, изцяло свързана
с коментари, изказвания, изводи и прогнози около "проблема
изселване". Окръжните управления на МВР в Разград, Пловдив,
Русе, Варна, Толбухин и др. отчитат, че тази тема остава основ-
на в разговорите. Таят се надежди, че решението на въпроса е
предстоящ акт, обсъжда се вероятността между двете правител-
ства да бъде постигнато споразумение за увеличаване кръга на
категоризираните като членове на разделени семейства.

Завишан
оригинал
1.1.1987
в архива
на МВР

Не намалява интересът към предаванията на турското радио, чиято пропагандна дейност продължава да подклажда изселнически настроения. /ОУ на МВР - Варна известява, че независимо от взетите мерки в много селища на окръга все още много добре се приемат програмите на турското радио и телевизия, в някои селищни системи чуваемостта им била много по-добра от тази на нашите. /Коментари по турските радиоемисии и изселнически настроения са доловени в Хасковски, Толбухински, Русенски, Пловдивски и др. окръзи.

В справка на ОУ на МВР - Шумен за характера на писмата през м. януари, пристигащи за Шуменски окръг от Турция, се отчита, че този канал остава един от основните източници за разпространение на изселнически слухове. Много рядко се засичат писма, в които подателите реално описват тежкия живот на изселниците и турската действителност. Болшинството от писмата имат подстрекателски характер, внушава се търпение, отправят се съвети да се следи неотстъпно турското радио и да се поддържа постоянна готовност за изселване, тъй като "там те не престават да мислят за тях".

Оживено се коментират съобщенията за хода на конференцията в Кувейт. Със задоволство се отчита, че Турция срещнала разбиране от всички ислямски страни и може да се очакват определени резултати (Толбухин, Пловдив, Хасково).

Интерес представляват агентурни сведения за настроението на населението с възстановени имена, придобити от ОУ на МВР - Шумен. Цитират се мнения за възродителния процес на тракторист от с. Сушина, шофьор от с. Божурово, работник в АПК в с. Добри Войниково. Всички те твърдят, че никой от лица-

та с възстановени имена не приема. безрезервно този акт, че никога няма да се примирят, че негодуванието и омразата им към българите нараствали всеки ден. Твърдят, че ще говорят на майчиния си език, докато дишат, че спазват обичаите и традициите си, не желаят да научат българските имена на близките си, срамуват се от собствените. Убедени са, че Турция рано или късно ще им помогне. "Българите прекършиха душите ни, сега всеки се свива в черупката си, скимти от мъка, слуша турските новини". Съпругата на единия от тях злобно заявила: "Моите родители в Турция са турци, аз българка, на какво прилича това?" Призовавала аллах да им помогне. /Всички лица са поставени под агентурен контрол./

Сред конкретните прояви на негативно отношение към възродителния процес внимание заслужават случаи на демонстративен отказ за встъпване в БКП - шофьор в АПК Силен, Хасковски окръг, и жителка на с. Подайва, Разградски окръг. Шофьор от Разград, член на БКП, заявил, че това членство е фиктивно, прави всичко възможно да го изключат, тъй като счита, че ще му попречи в изселването.

* * *

Анадолската агенция преповтаря в няколко последователни дни изказването на Кенан Еврен за резултатите от срещата на високо равнище в Кувейт. Радио "Гласът на Турция" съобщава за комунике, публикувано след срещата. Подчертава се, че то призовава към солидарност с кипърските турци и "турците, живеещи в България". Изтъква се изявление на Еврен, че срещата е минала при голямо разбирателство, единство и сплотеност на ислямските страни.

Отп. в 1 екз.

Размножено в 54

Изп.: Силянова

Нап.: Цинигарова-229/3.2.87 г.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ЦИОУ-МВР:

Подполковник

/В. Радев

9
СТРОГО СЕКРЕТНО!

52

М.Б.Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ - ДС
гр. София
Рег. № 2619, ск. 12
17. 02. 1987 год.

УТВЪРЖДАВАМ:
ЗАМ. НАЧАЛНИК ПГУ - ДС
Полковник: *Мандуф*
Ил. Гайдаров
София, 18. 02. 1987 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

П Л А Н

ОТНОСНО: Работата с ОРОН "РАДНОВ" през 1987 година

1. Издирване, разчитане, транскрибиране и превод на подходящи документи съвместно със СС "ПАЛЕОГРАФ" по ислямизационните процеси и съставяне на сборник в подкрепа на Възродителния процес - СМ на отдел 14, ПГУ - ДС.

Срок: 30.06.1987 год.

Отг.: ОР Алипиев и ОР Александър Попов - ОБ отдел

2. Анотиране на книги, статии и други материали с остри антибългарско съдържание по кампанията на Турция срещу НРБ във връзка с Възродителния процес.

Срок: 31.12.1987 год.

Отг.: ОР Алипиев

3. Придобиване на текуща информация за дейността на Научно-координационния съвет по Възродителния процес към Президиума на БАН и Академичния съвет на СУ "Климент Охридски" с цел оперативното ѝ използване.

Срок: 31.12.1987 год.

Отг.: ОР Алипиев

4. Участие на международната научна конференция на СУ по Възродителния процес в град Велико Търново през м. май 1987 год. и други международни форуми в чужбина по плана за международна дейност на БАН. Работата ще се води по отделни

планове.

Срок: 31.12.1987 год.

Отг.: ОР Алипиев

5. Изучаване на лица, подходящи за изпълнение на задачи на отдел 14, ПГУ - ДС из средите на българските османисти и историци.

Срок: 31.12.1987 год.

Отг.: ОР Алипиев

6. Изучаване на АОО в "Центъра за новогръцки проучвания" в Атина чрез научната му кореспонденция с негови представители и проучване възможностите за провеждане на наше СМ по Възродителния процес в Гърция по материали, подготвени от ОРОН "РАДКОВ".

Срок: 30.10.1987 год.

7. Научен обмен с перспективния канадски османист Джон Локхарт преподавател в Историческия факултет на Университета МъГил - Монреал, Канада с цел привличането му за изпълнение на наши задачи по Възродителния процес и изучаване на АОО в османистичните центрове на САЩ/МЕСА/ и Канада.

Срок: 31.12.1987 год.

Отг.: ОР Алипиев и ОР Цветков

ПРЕДЛАГА:

Капитан: А. Алипиев

СЪГЛАСЕН:

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 14 ПГУ - ДС

Полковник: Г. Авджиев

Г. Авджиев

Отпечатано в 1 екз.

№ 1 - КД

Изп.: - 14 - 8173

София, 13 февруари 1987 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

47

КОНСТРУКТИВНО
УПРАВЛЕНИЕ - ДС
г. София

Р-Д 2621, ск. ДС
17.02.1987 год.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Р А П О Р Т

ОТНОСНО: Проведена среща с ОРОН "РАДКОВ"

На 11 февруари 1987 год. от 17,15 до 19,30 часа прове-
дох среща с ОРОН "РАДКОВ" в заведението на НС на ОФ.

Обсъдени бяха следните въпроси:

1. Прекатегоризирането на "РАДКОВ" в ОРОН.
2. Информация за състоянието на работата им с Аспарух Велков по сборника - наша планова задача.
3. Нови моменти в дейността на НКС по Възродителния про-
цес.
4. Новосъздаден контакт на "РАДКОВ" с млад и перспективе
канадски османист от Университета МкГил в град Монреал-Канада,
един от набелязаните обекти за проникване на отдел 14, ПГУ - ДС
във връзка с дългосрочните задачи по Възродителния процес, филиал
на най-големия османистичен център МЕСА в САЩ.
5. Обсъждане отговора на Центъра за новогръцки проучва-
ния в Атина за перспективите за публикуване на материали на
"РАДКОВ" в Гърция за в бъдеще.

Съгласно указанията на началника на отдела др. Г. Авджиев
съобщих на "РАДКОВ", че считано от 1 февруари т.г. със заповед е
оперативен работник на обществени начала, което издига нашето съ-
рудничество на нова качествена основа. Съобщих му също, че за кон-
ретно изпълнени наши задачи ще получава на първо число по 80 лв,
изключая периода на отпуската му. Подчертах, че това е много отго-
ворно признание за ползотворната му работа досега и съгласно на-
шата практика обикновено се дава на бивши служители-пенсионери
тази категория. "РАДКОВ" прие с нескрита радост съобщеното и на-
прави изявление, че "той е истински заинтересован да отдаде сили-
те си за качествена работа по Възродителния процес където и да
се намира, а не само да припечелва средства от органите на МВР!"

По предишна наша договорка ми представи черновите от цялостната разработка на 15 век по нашата планова задача за изготвяне и издаване на сборник от документи за насилствената ислямизация на българските земи и селища. От направеното до тук може да се изхожда, че към края на февруари ще получим целия екземпляр за века за обсъждане с ръководството на ОВ отдел по-нататъшните съвместни дейности по СМ. Тъй като документите предимно касаят Търновския край го предупредих изрично да бъдат много прецизни в преводите, в уточняванията на имената на селищата и т.н. предвид вероятността др. Министър да прояви както професионален, така и личен интерес за района. Специално на следващ етап събрани в свитък само документите за окръга могат да бъдат издадени в отделна брошура за нуждите и със средствата на Окръжния комитет на партията в гр. Велико Търново. За следващите векове вече документите касаят различни селища включително и районите на западните покрайнини.

Относно дейността на НКС в момента "РАДКОВ" сподели, че нещата са си постарому и след заседанието на 15 януари т.г. Сега обаче учените ни били готови да работят, но липсвали бюджетните средства. Главният финансист на единния център по история не дал ход на предложенията за пари в рамките на цялата 1987 година. Поетите привидни ангажименти от страна на акад. Н. Тодоров за подсигуране на един апартамент, където да започнат щели да се забавят, а и не съществували гаранции, че изобщо щяло да стане. Така щяло да се забави и назначаването на лансираната от нас за технически помощник на Председателя на НКС - кандидат за СС, тъй като нямало откъде да се уреди заплащането. Във връзка с тези затруднения проф. Страшимир Димитров му споделил, че мислел да отиде за някакво съдействие при министър Илчо Димитров и след това при др. Д. Стоянов, за когото споменал на "РАДКОВ", че имали много добро познатство и го възприемал добре, но в същото време изпитвал боязън да не злепостави акад. Ангел Балевски и другите си ръководители, като ги прескочи и т.н. Изводът е, че бавно и трудно се създава организационния научен механизъм за работа по Възродителния процес. В този смисъл нашата докладна и решенията на ръководството на Министерството на вътрешните работи, които биха произлезли от нея са наложителни и навремени.

"РАДКОВ" ми съобщи, че през януари за кратко време е имал възможност да се запознае с един канадски историк - османист, който е бил в България по линия на БАН след свое посещение в страни от Близкия изток. Името му е Уилям Лонгфорд - работи в университета Мъгил в Монреал - Канада, един от филиалите

на най-големия османистичен център в САЩ МЕСА. По програмата на отдела за Възродителния процес университетът МкГил влиза в списъка на интересувашите ни обекти за проникване в Канада и задача на резидентурата е изпратена. Сега има постигнати договорки за кореспонденция между двамата и размяна на литература в областта на средновековната история. В тази връзка "РАДКОВ" е получил вече една от разработките на Филип Лонгфорд и кратко благодарствено писмо. Същите прилагаме в ксерокопие отделно към ~~рапорта~~.

"РАДКОВ" е получил поканата за участие в университетска конференция по Възродителния процес от 20 до 23 май т.г. в град Велико Търново. Ще спази срока за потвърждаване на участието си и изпрати своевременно доклада си "Османската войска през Средновековието". За там ще бъде разработен отделен план след изясняване кои от поканените от нас чужди учени ще бъдат със сигурност.

С проучвателна цел през декември "РАДКОВ" изпрати по искане на Центъра за новогръцки проучвания в Атина свой работен материал от международните си участия през 1986 г. за публикуване. Млади гръцки историци, учили у нас история сега работели в този център и имали инициатива да издадат трудове на различни български историци. Материалите приемали на български език, тъй като не съществували никакви пречки за преводите им от тях. За да проверим как гръците биха приели една тема, свързана с ислямизацията на българските земи и население и дали не биха "окастрили" докладите му изпратихме негов доклад в Атина в началото на декември. Докладът се нарича "Механизъм на завоюването на българските земи от османските нашественици". Същият е бил своевременно публикуван, като в отговор Атина изпраща резюмето, във вида, в който е печатано. След стабилизирането на връзките на "РАДКОВ" с Центъра за новогръцки проучвания в Атина, придобиването на по-широка информация за него чрез поставяне на задача на резидентурата от явни и оперативни техни източници и проверка в у-ние VI-то ДС на всички гръцки граждани, учили история у нас, включително и в У-та в град Велико Търново ще бъдат продължени дейностите за провеждане на СМ на отдела по Възродителния процес с нов материал на ОРОН "РАДКОВ". Лицата гръцки граждани следва да се отнасят към периода на обучение у нас от 1965 до към 1982 година.

ИЗВОДИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ

1. Работата по сборника се води съгласно поставените от мен срокове. Въпросът за следващите етапи след изготвянето на варианта за издаване в чужбина е съгласуван с отдел 08, ПГУ - ДС.

2. До края на м. февруари, съгласно плана на отдела да проведе вербовъчната беседа на Аспарух Траянов Велков по метода на прякото предложение. Всички данни са показателни за готовност за сътрудничество с органите на МВР. Внасям отделна справка, предложение и план за вербовъчната беседа.

3. Съвместно с ОР Пламен Митев и Вл. Кънчев даваме ход на докладната записка за някои аспекти на работата по Възродителния процес и дейността на НКС за ръководството на управлението и министерството.

4. Материалите за канадския османист предлагам да бъдат предадени на ОР Цветко Цветков за превод на писмото, превод на биографичните данни, обща кратка анотация на разработения в студията авторов материал за преценка на основните направления на научната му дейност, извличане на данни за университета МкГил в Монреал, проверка по ОО и брониране на лицето за бъдеща работа по него.

5. По данните за гръцкия институт да бъде запознат ОР Спас Ковачев за изготвяне пасаж за резидентурата в Атина и консултациите в VI-то У-ние ДС и Окръжно управление МВР гр. В. Търново, както и спомагателния контрол и планировка на следващи мероприятия.

ЗАДАЧИ, ПОСТАВЕНИ НА ОРОН "РАДКОВ"

✓ 1. До следващата ни среща в края на месеца да бъде завършен в писмен вид целия 15 век от работния вариант на сборника във вида за обсъждане при нас. Тогава ще получи и месечното си възнаграждение. / Изпълнено към 01. 03. 1987 год. /

2. Да започне кореспонденция с канадския османист, като набави интересувашите го книги от издателството на БАН и му ги изпрати с мотивировката за научно сътрудничество. Да кореспондира от адреса си в БАН.

3. Да разшири данните за Центъра за новогръцки проучвания чрез провеждане на внимателни консултации със сина на акад. Николай Тодоров, който знае повече подробности в тази насока.

4. Да ме запознае с доклада си за конференцията във Велико Търново. Конкретни задачи по мероприятиято ще поставя допълнително. / Изпълнено към 01. 03. 1987 год. /

Горното за сведение и разпореждания.

ИЗГОТВИЛ:

Капитан:

А. Алиев

Отпечатано в 1 екз.

№ 1 - КД

Изп.: - 14 - 8173

София, 13 февруари 1987 год.

K.O.R. 94.

o • telexanto • telexar

...ΧΑΝΟ · ΤΕΛΕΧΑΝΟ · ΤΕΛΕ

$$\frac{1}{2} \times 2$$

Jo M. Bance

Dr. J. Mopras

2495

15

Д-р М. Канел
 Д-р Александаров
 Д-р Механазов
 Д-р Селюков
 Д-р Овчаров
 Д-р М. Канел
 Д-р Механазов
 Д-р Селюков
 Д-р Овчаров

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА 13.2.1987 Г.
 " - 2 КО ДИД БЕЛАС
 ВУЧ -> ИД

НА ДВАМА ТУРСКИ БОРЦИ-ИЗСЕЛНИЦИ ОТ БЪЛГАРИЯ ТАКИВА ЛЕКАРСТВА
И ТЕ БЪРЗО ПРЕКЪСНАЛИ СЪСТЕЗАТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ.

ФЕДЕРАЦИЯТА ПО ВДИГАНЕ НА ТЕЖЕСТИ НА ТУРЦИЯ НАЕЛА УЧИТЕЛ
ЗА ШАЛАМАНОВ, ЗА ДА ГО ОБУЧАВА ПО ТУРСКИ ЕЗИК И ТУРСКА ИСТОРИЯ.
ЕЖЕДНЕВНО ПО ДВА ЧАСА ШАЛАМАНОВ ШЕ СЕ ЗАНИМАВА ПО ТЕЗИ
ПРЕДМЕТИ.

МАЛ МАТЕРИАЛА. ШАЛАМАНОВ ИМАЛ ИНТЕРЕСИ ДА СЕ ЗАПОЗНАЕ ПОДРОБНО С ЖИВОТА НА АТАТЮРК. /В. "ТЕРДЖУМАН"/.

$\times 3$

ПОСОЛСТВОТО

КРДОПБГДСРСБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата : 29.08.2013г. Подпис : *Ваня*

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : *[signature]*

КРДОПБГДСРСБНА 3
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

У. Силиванов

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № *836* Е. № *2*
24.11.1984 г.
1040 - София

✓
СТЕРИЛЕН на БЪЛГ. РАБОТНИ
ЦЕНТ. ИНФ. ОФ. 7-ИИ
4102 26 02 84

[signature]

Б Ю Л Е Т И Н

ОТНОСНО: Придобити по-характерни данни и коментarii
във връзка с възродителния процес

По оперативен път се получиха данни, че лице с възста-
новено име от с. Глоджево, окръг Разград-
ски, в Средногорие слушал редовно
турските и западни радиопредавания и имал информация, че въпроса
за турците живеещи в България се движел и предстои решаването м
Вече било разрешено на няколко лица да се изселят и през м. март
т. г. ще се разреши масово изселване. На отправения въпрос от
агента, че не вярва в тези неща, отговорил, че е сигурен
и вярва в това, което е чул по радиото.

е включен във вражеския контингент и ще се
разработят мероприятия за наблюдението.

(Из рапорт на ОР Тодоров, отделение 06 - СОУ)

8/12

- 2 -

В ж.к. "Надежда" - София, в блок , вход , етаж в лявия апартамент от стълбището живеели лица с възстановени имена. Същите работели като строителни работници, при тях много често идвали други лица с възстановени имена и разговаряли предимно на турски език. Изразявали явно недоволство от смяната на имената, като отправяли псувни и други нецензурни изрази по адрес на българското правителство. Открито изразявали злобното си отношение към действителността в нашата страна.

С информацията е запознато СИУ на МВР.

(Из сведение на аг. "Жоро" при ОР Марков, отдел. 04-СОВ)

Преди известно време лицето от с. Воловарци, окръг Кърджалийски,

споделил, че ходил в гр. Кърджали и бил задържан, защото по улиците говорел на турски език. Същият е с възстановено име, имал близки в Турция и при първа възможност щял да замине при тях. Не бил съгласен с подмяната на имената и с мероприятията, които се провеждат по възродителния процес. Янчев заявил, че независимо от мерките, които се вземат от органите на властта, въпроса за турците в България няма да остане така.

След кабинетното изучаване на Янчев ще се вземе съответно оперативно отношение.

Уведомено е ОУ на МВР гр. Кърджали.

(Из рапорт на ОР Тодоров, отделение 06 - СОВ)

Лица с възстановени имена от Джебелска селищна система, окръг Кърджалийски, които са на работа в гр. Правец споделили, че всички граждани от тяхния район, които по различни поводи са посещавали Турция, сега били викани в кметствата и разпитвани. Не са казали обаче, по какви въпроси са разпитвани

- 3 -

Уведомено е ОУ на МВР гр.Кърджали.
(Из сведение на аг."Максим" при ОР Гаветски,
РУ на МВР - Ботевград)

Нап.в 3 екз.

1 - под. 72400
2 - под. 72000
3 - ИОО

Изп.: Г.Додов
Нап.: Тодорова-471

София, 17.II.1987 година

НАЧАЛНИК СОФИЙСКО ОКРЪЖНО
УПРАВЛЕНИЕ НА МВР

Полковник

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 23.10.2013г. Секретар : *[signature]*

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО!

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ОТДЕЛ „ЗАТВОРИ“
Рег. № С-166 екз. № 1
София, 19.02.1987 г.

ДО

НАЧАЛНИКА НА ПОД.72000-МВР

Т У К

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. У-НИ
3654.19.02.87

На № I-16/02.02.1987 г.

Оперативната обстановка по линия на възродителния процес в местата за лишаване от свобода е относително спокойна.

През изтеклата седмица от някои затвори са получени следните по-характерни данни за негативни прояви на лишени от свобода с възстановени имена:

ОТ ЗАТВОРА ПАЗАРДЖИК

Осъденият _____, роден на _____ г.
в _____, Кърджалийски окръг, живущ в Кърджали, рецидивист, изразява несъгласие с възстановяването на имената и настоява да се обръщат към него със старото му име. Същият се очертава като неофициален лидер на групичка от 5-6 осъдени с възстановени имена, които открито изявяват недоволството си от възродителния процес и желание за изселване в Турция.

Осъденият _____, роден на _____ г.
в _____, Старозагорски окръг, живущ в същото село, рецидивист. Открито изявява несъгласие с възстановяването на името си. Възхвалява живота в Турция и желае след освобождаването си от затвора да се пресели в Турция.

ОТ ЗАТВОРА СТАРА ЗАГОРА

Осъденият _____, роден на _____ г.
в _____, Хасковски окръг, живущ в гр.Хасково, осъден по чл.195 НК -

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>

2. 2

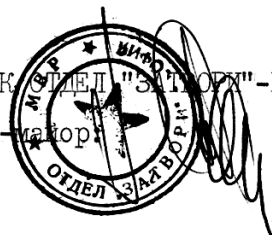
5 години и 10 месеца лишаване от свобода. Споделил, че след изтърпяване на наказанието си ще извърши обир на банката в гр.Хасково и ГУМ, като предварително се снабди с оръжие чрез чичо си, живущ в Турция. Освен това възнамерява да се свърже с турски гражданин, посетил България, с когото да организират взривяване на обществена сграда или паметник, след което да избяга в Турция.

ОТ ЗАТВОРА ВРАЦА

Осъденият _____, роден на _____ г. в _____ гр. _____, Русенски окръг, живущ в гр.Русе, _____, осъден по чл.116 от НК на 5 години лишаване от свобода. Споделил, че е правил опит за бягство в Турция и че след изтърпяването на присъдата непременно ще осъществи това намерение. По повод на възстановяването на имената е заявил, че: "Заради тази работа комунистите само калъча ги оправя"!

Бъв връзка с гореизложените данни са уведомени централните и съответните окръжни управления на МВР.

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ "ЗАТВОРИ"-МВР
Генерал-майор

Отп.в 2 екз.
№ 1-ЦИОУ-МВР
№ 2-КД
Изп:И.Тодоров
Нап:В.Янева-69

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
№ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ПОДРИВНАТА ДЕЙНОСТ НА ВЪНШНИЯ ПРОТИВНИК
СРЕЩУ ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС В НРБ ПРЕЗ
ВТОРОТО ПОЛУГОДИЕ НА 1986 г. ²

Мощ

Получената през второто полугодие на 1986 г.
в ЦИОУ информация от централните поделения на ДС и окръжни-
те управления на МВР показва, че външният противник засилва
борбата си срещу възродителния процес у нас.

В условията на все по-нататъшно изостряне на между-
народната обстановка администрацията на САЩ продължи без-
резервната си подкрепа на турската кауза по този въпрос и
всестранния си натиск върху нашата страна за "облекчаване
положението на българските турци и възстановяване на човеш-
ките им права". В такава дейност се ангажираха висшестоста-
вени и отговорни държавни и политически дейци на САЩ.

По време на пребиваването на наша парламентарна
делегация в САЩ през юли 1986 г. на насрочената среща с
председателя на подкомисията за Европа Хамилтън вместо
него се явили конгресмените Торичели и Генисон /латиш-
емигрант от СССР/, които се държаха грубо, провокационно и
се опитвали по всички обсъждани въпроси да създадат конфрон-
тация с нашите представители. Към тях по-късно се присъеди-
нил и конгресменът Лонтос, който ги подкрепил енергично и
грубо в искането им нашите власти да премахнат всякакви

Ж - Настоящият материал е пета част от аналитичната разработка на
полк. Васил Цолов от ЦИОУ-МВР от 13 VI 1985 г. с заглавие "Реакцията на
външния противник във връзка с мероприятията по възстановяването на
българските имена на потомците на потурчените в миналото българи" на
съхранение в сектор "памет" в Отдел I на у-нието.

ограничения за достъп на български граждани в американското посолство в София. Всички покани за приема, даден от нашата делегация, били отклонени демонстративно от сенатори и конгресмени, присъствувал само Лонтос.

В средата на август 1986 г. зам.-помощник държавният секретар на САЩ Саймънс заявил пред представители на нашето посолство, че неговата страна не приема "българските обяснения в спора с Турция". САЩ не смятали, че Турция се намесва във вътрешните работи на България, като повдига въпроса за "опитите за насилствена асимилация на българските турци". В това отношение американското посолство в София имало достатъчно собствена информация.

В края на август м.г. президентът Рейгън лично изрази подкрепата си на турската кауза при среща с председателя на "балканските турци" в САЩ – бивша съветска гражданка от кримско-татарски произход.

В началото на септември при среща с нашия посланик в САЩ Саймънс потвърди отново пълната подкрепа на неговата страна на турската кауза и заяви, че САЩ сами ще повдигнат този въпрос на международните форуми. Те не могли да възприемат нашите обяснения за "великотурски шовинизъм" в опитите на Турция да защити от насилствена асимилация и геноцид "турците", живеещи в България. САЩ категорично отхвърляли нашето твърдение, че в България няма турско малцинство.

В средата на септември, по време на Виенската конференция, директорът на секретариата на американската конгресна комисия по европейската сигурност и неговият заместник намекнали пред представители на нашата делегация, че НРБ трябва да отиде на двустранни преговори с Турция по въпроса "за

българските турци", и същевременно напомнили, че на досегашните международни форуми "дори представителите на социалистическите страни не ни подкрепили по този въпрос".

В края на септември зам.-пом. държавният секретар на САЩ по икономическите проблеми по повод молбата на НРБ да бъде приета в ГАТТ заявил, че това щяло да бъде дълга процедура, като имал предвид отношението на страните-членки към България и някои нейни проблеми с правата на човека, особено с тези на "турското малцинство".

В средата на октомври, при посещението си в Турция, зам.държавният секретар Шифтър бил подробно запознат от турското правителство с "натиска над турското малцинство в България", след което заявил, че американската администрация била на мнение, че този въпрос ще трябва да се поставя на всички възможни международни форуми, да се засили политическия и икономическият натиск върху българските власти, за да бъдат принудени да възстановят правата на това малцинство.

В средата на ноември Камарата на представителите на САЩ прие резолюция № 262, в която се осъжда НРБ за "подтискането на българите мюсюлмани". Аналогична проекторезолюция била подготвена за внасяне в Сената на следващата му сесия.

По същото време, при посещението си в Анкара и Истанбул, Шифтър отново водил разговори с представители на турските официални власти по въпросите за правата на човека и "положението на турското малцинство" в България.

Едновременно с оказвания политически и икономически натиск срещу нашето правителство американската администрация засили действията си в подкрепа на турската кауза и на

международната арена.

На пленарно заседание на Виенската конференция в началото ноември 1986 г. зам.-председателят на американската делегация поименно посочи страните, неспазващи правата на човека: СССР, Полша, Чехословакия, Румъния и България, като добави, че в последната се провеждат "зверски кампании против етническите турци".

Втори път, по време на третата сесия на конференцията, американската делегация, подкрепена от канадската и турската делегация, повдигна въпроса за "положението на етническите турци в България".

Активна подкрепа на турската кауза оказва американската делегация на сесията на Атлантическата асамблея, проведена през ноември в Истанбул. Вследствие на това е била приета резолюция, осъждаща НРБ и призоваваща страните-членки да окажат въздействие за слагане край на "насилствената асимилация на турското малцинство". След сесията американският представител Чарлз Роуз направил изявление, че бил подробно информиран от турското правителство за "положението на българските турци", и смятал, че за неговото благоприятно решаване е възможно американският Конгрес и правителството да окажат натиск върху българското правителство.

Американските специални служби с неотслабваща сила подпомагат турските подривни органи чрез предоставяне на информация, събирана по легален и нелегален път, за развитието на възродителния процес у нас и на тотални сведения от политическо, икономическо, социално и военно естество. Особена активност проявяват резидентурите, прикрити в посолството на САЩ, и отделните агенти и разузнавачи, временнопреби-

ващи в нашата страна по различни поводи.

Едновременно с това администрацията на САЩ, от една страна, непрекъснато увеличава икономическата и военната помощ за Турция, а от друга страна, засилва дискриминационните икономически мерки срещу НРБ особено в областта на вноса на нови технологии и електронна апаратура, към което с различни договори и съглашения подтиква съюзническите си и приятелски страни.

Получиха се сведения, че американската администрация е взела решение да засили пропагандното си влияние в социалистическите страни и в разговорите със СССР по разоръжаването ще включи въпроса за разширяване на "обмен на информацията". Във връзка с това е започната подготовка за повишаване ефективността на диверсионните радиостанции РСЕ и "Гласът на Америка". Посредством ЮСИА и Съвет за международни радиопредавания /БИБ/ е потвърдена необходимостта многоканалната американска пропаганда за социалистическите страни да се интегрира с Би Би Си, Дойчланд Функ, радио "Ватикана" и Франс Интернационал. В тази връзка се предвижда засилване и разширяване на територията на дейността на "анкетните" бюро ИНТОРА, на търсенето на нови източници за информация и др. В светлината на тези решения и практически мерки на администрацията на САЩ и пропагандните ѝ органи следва да се очаква засилване на антибългарската пропаганда и най-вече по проблемите на възродителния процес.

Турските официални власти, подстрекавани от американската администрация и подкрепяни от реакционните режими на западните си съюзници и някои ислямски държави, умножиха

тоталния си натиск над нашата страна, за да бъде спрян или забавен възродителният процес и бъдат възстановени правата на българските турци".

Важно място в борбата срещу НРБ те отделиха на прекия си политически натиск.

В края на юли 1986 г. турските официални власти демонстративно бойкотираха коктейла на българския посланик в Анкара във връзка с окончателното му отпътуване от Турция. Те не изпратиха нито един представител и забраниха на обслужващото дипломатическо^{то} тяло специално бюро да го организира и обслужи. Не дадоха възможност да се проведат протоколните прощални срещи на посланика със съответните турски държавни и политически дейци. В същото време дадоха в турските и западните СМИ широка гласност на подбудите за това си поведение, а именно – "неодобряването на политиката на НРБ към турското малцинство в България".

През август с.г. организираха различни прояви, за да бъде компрометирано българското участие в Измирския панаир, като стигнаха дори до малтретиране на наши представители и служители в павилиона. В тази кампания се включиха и опозиционните политически партии, а Билент Еджевит излезе с призив към правителството да не се допуска българско участие в изложението.

В средата на септември турското МВНР не допусна нашия военновъздушен аташе да участва в пътуването из страната, организирано специално за асоциацията на воените аташета в Анкара, без да се мотивира. По същия начин нашите военни аташета в Турция през периода 1985–86 г. не бяха наени да участвуват в пътуванията, организирани от турския

Генерален щаб за всички военни аташета.

През 1986 г. президентът Еврен, министър председателят Йозал и министърът на външните работи Халефоглу по различни поводи неколнократно заявиха, че "могат да приемат предложенията на българите за диалог само ако първата точка от разговорите бъде положението на българските турци".

В началото на октомври председателят на турската интерпарламентарна група заявил, че тяхната делегация може да участва в срещата на Балканските интерпарламентаристи само ако на нея бъде обсъждан и въпросът за "българските турци".

На 5 декември 1986 г. турското правителство обяви 200-милна икономическа зона в черноморските си крайбрежни води, в които съветски и български риболовни кораби нямало да бъдат допускани без специално разрешение.

В края на декември турският зам.-министър на външните работи по икономическите въпроси в разговор с наши представители по въпроса за възобновяването на икономическото сътрудничество между двете страни заявил, че Турция се отнасяла с разбиране към "политическото положение на България", но очаквала, че нашата страна ще прояви разбиране към проявявания от Турция интерес към "българските турци".

Опитите за пряк политически и икономически натиск по отношение на нашата страна бяха съпроводжани с последователни пропагандни кампании и демонстрации вътре в страната, при които не се скъпяха клеветническите обвинения към НРБ.

Продължи издаването на книги, монографии и публикуването на статии, в които от "научни" позиции се отстоява тезата за трайното турско присъствие в България.

В книгата на Сюлейман Коджабаш "Панславизмът, Балканите и изгубване териториите на европейска Турция се утвърждава тезата за "справедливия и демократичен характер" на Османската империя, вррезултат на който са възникнали държавите Сърбия, Румъния, Албания и България. Заедно с това като негативно течение се представя панславизмът, "стимулиран от Русия, за да служи на хегемонистичните ѝ цели". Книгата "Източна Румелия и тамошните турци" се опитва да утвърждава "приносът" на турската култура в историческото развитие на България. Използват се "статистически" данни за етническото състояние на района в различни периоди, нюанси на културния живот, турските и ислямските паметници, при което всичко се представя за турско или производно на турското, включително и населението.

В книгата "Заграбените територии на османската империя" се обяснява разпадането на империята, което се свързва с политиката на великите сили и на балканския национализъм, които "имали принос и за създаването на арменско-кюрдските проблеми". Книгата "Българското ръководство и историческата лъжа" утвърждава тезата не само за наличието на турско малцинство в България, но и за турския произход на българите въобще.

На 3 август 1986 г. пред българското посолство в Анкара бе проведена протестна демонстрация от около 250 участници, които скандираха "българи, бъдете проклети", "смърт на българите" и др.

Управляващата и опозиционните партии в Турция в стремежа си да привлекат повече избиратели в предстоящите частични избори не пропуснаха събрание, митинг или демонстрация, на които да не оклеветят нашата страна и да не обещаят, че ако дойдат на власт "ще възстановят правата на българските турци или ще ги изтеглят в Турция".

В края на август турските СМИ разпространиха тенденциозно съобщение, че българите ^{диг е?} работещи ^{всича} по строителството на българското генерално консулство в Истанбул, били изгонени от Турция, защото се оказали български шпиони.

От средата на септември 1986 г. турските СМИ започнаха злостна кампания по повод срещата Живков – Папандреу, като, от една страна, я омаловажаваха, а, от друга – я представяха за опит да се изгради българо-гръцки съюз срещу Турция.

В началото на ноември с.г., по време на Виенската конференция, в Истанбул бе проведен, съпроводен с голям пропаганден шум, "научен симпозиум", на който беше обсъждано демографското и културното наследство в Турция. В докладите и "научните съобщения" бяха прокарани много клевети по отношение на нашата социалистическа действителност и партийната политика по националния въпрос, а някои от ораторите призоваха българските мюсюлмани към масова съпротива, ако желаят да възстановят човешките си права.

В края на ноември президентът Еврен заяви по турската телевизия, че Турция е в състояние и ще застави българските власти "да седнат около масата за преговори и да се съгласят на изселване на българските турци".

В СММ през този период се появиха намеци, че някои български и съветски дипломати в своята дейност излизат от рамките на официалната си дейност и се занимават с "тъмни дела" – непозволени контакти, антитурска пропаганда и дори шпионаж.

Като се възползуваха от случаите на невъзвращенството на бившия български народен представител Ибишев, на бягството на няколко други наши граждани в Турция и от успешната операция на МИТ по отвличането на шампиона по вдигане на тежести Шаламанов, както и от съгласието на нашата страна деца на бегълци и невъзвращенци да заминат за Турция, турските официални власти организираха дълготрайни и широкомащабни подривнопропагандни кампании, които имаха и международен ефект. Тези кампании дадоха изключително отрицателно отражение не само сред българите протурски националисти, но и сред широките маси от лицата с възстановени имена. Радостно оживление се забеляза и сред "бившите хора", потомците им и някои др. контрареволуционни елементи.

В края на декември 1986 г. турските СММ започнаха да насочват усилията си за подриване на външнополитическото и икономическото ни сътрудничество със страните от "Третия свят" и главно с ислямските държави. В поредица от емисии, статии и материали прокарваха версиите, че България има икономически затруднения, че външните ѝ дългове се увеличавали, че постепенно оставала в пълна политическа изолация по въп-

роса за правата на човека и че на Виенската конференция не била подкрепена в спора ѝ с Турция дори от съюзниците си от Варшавския договор и СИВ.

Турските официални власти насочиха своята дейност за организиране на тотален международен натиск върху нашата страна за спиране или забавяне на възродителния процес.

През август 1986 г. турската мисия в ООН разпространи като пресбюлетин Декларацията на анадолската агенция "За положението на турското малцинство в България", която съдържа известните клевети срещу нашата страна.

Турската страна с цел компрометиране на НРБ организира в турските вестници, отпечатвани на различни езици, непрекъснат поток ^{към} ~~от страните в Западна Европа~~ ^{на} антибългарска и антисоциалистическа клеветническа информация. В поредиците от материали се разкриват "насилствената асимилация и геноцид на турско население", преследванията на религиозна основа, ограничаването на религиозната дейност и вероизповеданието, клевети се за убити, ранени и изнасилени, за безследно изчезнали.

Турските официални представителства в страните от Западна Европа организираха с помощта на турските имигрантски националистически и терористически организации на тяхна територия стотици "протестни демонстрации" пред нашите посолства и други официални представителства. Те не само инспирираха и финансираха тези "мероприятия", но в много от случаите техни дипломатически служители, облечени в турски национални носии, сами участваха в тях или просто водеха колоните на демонстрантите.

✓ ^{доказано} Приблизително същата активност проявяваха средствата им за масова информация и отделни техни журналисти в страните от Азия и Африка.

За спечелване симпатиите на африканските народи едновременно с антибългарската пропаганда турските власти организираха и "подписка за събиране на помощи за гладуваща Африка", при която в края на август шумно бе обявено, че във фонда са постъпили 18 млн. щ. долара.

В Европейския парламент турските представители депозираха 5 поредни проекторезолюции, в които НРБ се осъжда за провеждане на насилствена асимилация и геноцид.

По инициатива на турската страна в началото на август 1986 г. в Мюнхенския университет се състоя IV конгрес по турска стопанска и социална история, на който присъствуваха над 200 историци от Турция, европейските страни, САЩ, Канада и някои ислямски държави. Докладът на американския учен Джъстън Монмартри "Мюсюлманските бежанци от 1977/78 г." бил в изключително остър антисъветски и антибългарски дух. Турските участници по време на антрактите водили активна пропаганда и събирали подписи от видни учени под "Протест срещу разрушената в Кюстендил джамия, строена в първата четвърт на XV век".

✓ По време на състоялите се официални съветско-турски консултации в Москва през август 1986 г. и на ислямската среща в Баку турските делегации акцентираха в разговорите си със съветските другари върху въпроса за "турското малцинство в България". По същото време турският посланик в Сирия беше отправил официален протест по повод изявленията, които сирийският муфтия направил след посещение в НРБ "в полза на българската кауза".

Турските посолства дори в социалистическите страни отрупваха официалните представителства с различни "бюлетени", "информации" и "сводки", в които клеветяха държавната власт в България и всичко българско.

Турция засили антибългарската пропаганда в САЩ и Канада. Турските посолства в тези страни, като се възползуваха от многото турско-американски и турско-канадски дружества за приятелство, организации, смесени фирми, емигрантски и земеделски федерации, организираха чрез тях изпращането на непрекъснат поток от "протестни" декларации, писма и петиции и други антибългарски клеветнически материали до официалните им власти, отделни организации и лица.

Към края на полугодieto се получиха сведения, че турските официални власти посредством свои емисари са се опитвали да подкупват издатели в Серес, Драма, Кавала, Ксанти и Александропулус, за да поместват в изданията си антибългарски материали.

В средата на декември 1986 г. турският министър-председател Тургут Йозал в послание до турското дружество за ООН по правата на човека специално подчертал недоволството си от "отношението на българските власти към българските турци", което било ярък израз на погазване на човешките права.

С подкрепата на американските представители турските официални власти успяха да прокарат на проведената в Истанбул 32 сесия на Общия съвет на НАТО резолюция, в която се осъжда България за подтискането на "турското малцинство" и се призовават страните-членки да продължат усилията си за оказване натиск върху българското правителство за възстано-

Власти, подкрепени от американските представители, извършват и се прилагат мерките, които

вяването на човешките му права. Веднага след това турското МВнР разпространи декларацията до правителствата на своите приятелски и съюзнически страни, както и в Секретариата на ОИК, ~~като~~ ^{с който} чрез нея се опита да ги ^{подбужда} подстрекава към ограничаване на политическите и икономическите връзки с НРБ.

По-крупните подривнопропагандни акции срещу НРБ турските официални власти подсилваха с демонстрация на военна сила, със създаване на напрежение по българо-турската граница или чрез провокационни дискриминационни санкции срещу временнопробиваващи или транзитнопреминаващи наши граждани.

В края на юни 1986 г., по време на официална среща с наши гранични представители, турските офицери се явили с удвоена охрана, а в близост до мястото на срещата предварително поставили секретни постове.

Сега по границата на турска територия са построени множество наблюдателници, продължава строителството на нови; засилена е охраната и наблюдението в приграничната зона; повишен е контраразузнавателният режим в съпределната територия.

При водене на преговори и разговори за решаване на възникнали в граничната полоса проблеми турските представители се държат грубо, предизвикателно, провокиращо, без да спазват протоколните изисквания.

В началото на август 1986 г. на територията на Одринския вилает беше забелязано необичайно раздвижване на войскови поделения. Част от състава и въоръжението на артилерийските подразделения бяха изнесени северно от града, по посока на границата. Увеличен беше броят на дежурните радиоколи, които често ~~у~~меняха местостоянките си.

В района на Елховския граничен отряд турски военослужащи са фотографирали наш граничен наряд.

От 2 до 8 септември 1986 г. щабвете и частите на III и V армейски корпуси, дислоцирани в Истанбул и Чорлу и околностите, са провели маневри под кодово название "Мехмедчик-86".

В средата на октомври Одринското вилаетско военно окръжие проведе частична мобилизация. За съдействие при провеждането на мероприятията били привлечени служители от околните джандармерийски роти.

Турските специални служби засилват всеотрядната си подривна дейност срещу нашата страна, но основната им цел е насочена към спиране или поне забавяне на възродителния процес.

Те широко използват временно[↑]пребиваващите и транзитно преминаващите ^{пред НРБ гражданите на Турция и на нейни граждани в НРБ} техни и на ^{приятелски на} турския страни ^{граждани в НРБ} за събиране на всеотрядна информация главно по възродителния процес, за установяване на връзка с агентурата си, за внасяне на пропагандни материали и ^{набавяне на} антибългарска агитация.

Разузнавачи и агенти на МИТ и на ^{другите} останалите турски подривни органи и емисари на антибългарските турски националистически организации, ^{примитивни} след ^{специална подготовка} под прикритието ^{на транспортни и туристически турски фирми}, ^{където} се ^{настаняват} като служители ^{или дори като втори шофьори,} посещават нашата страна, ^{набавят се към} минават през районите, населени с лица с възстановени имена, установяват с тях контакт, събират разузнавателна информация, подстрекават ги към съпротива,

към създаване на нелегални организации или извършване на терористично-диверсионни актове.

Като се има предвид, че през 1986 г. в НРБ са влезли 2 229 172 временно^Iпребиваващи или транзитно^Iпреминаващи турски граждани, може да се предположи, че и в бъдеще този канал за проникване в нашата страна ще бъде използван от турските специални служби.

Има сигнали, че МИТ възнамерява да предоставя на ^{посещавани с ролята на лица} някои от тях миниатюрни взривни устройства, камуфлирани като писалки, детски играчки, запалки и др., които да се предават на членове на нелегални организации у нас или да поставят на общодостъпни места.

Получени са сведения, че МИТ използва хотел по магистралата Белград – Загреб за срещи с агентурата си или да беседи с транзитници, минали през НРБ.

Турските специални служби се стремят да ангажират в антибългарска подривна дейност специалните служби и на други страни. Има сигнал, че са успели да постигнат споразумение с властите на СФРЮ да не предават на нашите органи избягалите в Югославия лица с възстановени имена, а да им дават възможност да се ^{назоват} "завърнат" в Турция.

Със специалните служби на ФРГ се договорили да създадат специализирано съвместно подразделение за борба срещу тероризма, със седалище във Виена, което едва ли е станало без знанието, съгласието и участието на австрийските власти. Силите на това поделение щели да бъдат насочени главно срещу СССР и НРБ. Щели да се изпълняват отделни разузнавателни задачи за НАТО, БНД и МИТ подготвяли за лятото на 1987 г. посещение в НРБ на група западноевропейски исто-

17 14
рици, под прикритието на туризма, които да се запознаят с "положението на говорещите турски език мюсюлмани".

Турция сключи споразумение със специалните служби на САЩ, Гърция, Египет и Италия за сътрудничество в борбата срещу международния тероризъм, контрабандата с оръжие, боеприпаси и наркотици. Като се има предвид местото, което официалните власти и специалните служби на тези страни отреждат на НРБ в тази дейност, трябва да се очаква, че дейността на този съюз ще бъде насочена и срещу България.

Получени са нови сведения за по-тясна координация на подривната дейност между турските специални служби и организациите на БВЕ.

Има данни, че турските специални служби предприемат мерки за "вкарване в действие на дълбоко законсервираната си агентура в България". Възстановяването на връзките с нея става при строго спазване на класическите способности за опазване на конспирацията при осъществяване на лична и безлична връзка.

Турските власти предприеха и някои организационни мерки за засилване възможностите на своите специални служби за работа срещу НРБ.

Към Дирекцията за сигурност на Одринското вилаетство е създадено ново подразделение от типа на силите за бързо реагиране, с предназначение да изпълнява важни оперативни задачи в условията на усложнена обстановка. Състояло се от директор, двама главни комисари, 1 комисар, 9 пом.-комисари и 100 полицейски служители. Едновременно с това на ГКПП Капукуле е създаден нов полицейски участък, който давал заедно с джандармеристите дежурства не само в пункта, но и на бариерите.

Едно от основните задължения на новите поделения е да извършват допълнителни проверки на транзитно преминаващите или временно пребиваващи наши граждани, да провеждат с тях разузнавателни разговори, да ги обработват за невъзвръщанство или подготвят за вербовка. Има сигнали, че постоянен състав от служители на неизвестна турска специална служба обслужва ТИР-овия паркинг "Лондра-парк" в Истанбул и изпълнява същите задачи. Известно е, че през 1986 г. в Турция главно по този маршрут са влезли 920 български граждани.

През полугодieto МИТ осъществи реорганизация на резидентурите си на прикритие в официалните си представителства в НРБ, което доведе до чувствително активизиране на дейността им. В посолската резидентура беше назначен втори кадрови разузнавач на МИТ. За разлика от периода 1984/85 г. и първото полугодие на 1986 година, разузнавачите и агентите от тези резидентури изнесоха по-голямата част от работата си вън от сградите на официалните си прикрития. Предприемаха смели и рисковани пътувания, внезапни среднощни "излитания", стремяха се да проникват в районите, населени с българи мюсюлмани. Без особени предпазни мерки понякога установяваха контакти с лица с възстановени имена, събираха клеветническа устна или писмена информация. Поставяха им задачи, насрочваха следващи срещи, внушаваха надежди за скорошно "възстановяване на правата им", вършеха идеологическа обработка, подготвяха за вербовка, вербуваха и подстрекаваха към масова съпротива срещу мероприятията на партията и правителството, към създаване на нелегални организации и извършване на терористично-диверсионни актове. Получиха се сигнали, че издирват членове на съществуващи вече нелегални организации,

19

✓ установ^{их}ват контакт с тях, използват ги за изпълнение
✓ на различни задачи и същевременно ги съветват^{их} да пазят със-
тава си. Давали са им указания външно да подкрепят всички
✓ мероприятия на властта, да се стремят да заемат важни
партийни и административни постове, а заедно с това да раз-
криват "агентурата на МВР и активистите на БКП". При срещи
с отделни наши граждани, които да се обръщали към тях с мол-
ба за по-активна намеса на Турция за "решаване на техните
проблеми", са обещавали помощ, но при условие, че в България
се създаде съответна обстановка на "високо напрежение", ма-
сово съпротивително движение, бунтове, метежи и въстание.
Подстрекавали са наши граждани да избягат по нелегален път
в Турция или в други съседни страни, където да поискат по-
литическо убежище в турските официални представителства.
На някои от тях срещу изпълнение на съответни задачи са
предлагали извеждане от страната чрез "готови документи"
или уреждане на изселване. Има сигнал за реализирано из-
веждане с помощта на служител от едно консулство. Кратко-
трайните контакти провеждат по улици, ресторанти, джамии,
✓ паркинги, мотели и къмпинги по магистралите, присъствуват
на погребения и др.

✓ Напоследък зачестиха случаите, при които приемат
в представителствата или по домовете си наши граждани, дори
срочнослужещи, и без всякакви притеснения получават от тях
информация и им поставят съответни задачи. Някои от съпру-
гите на дипломатите участвуват в религиозни обряди по домо-
вете на наши граждани и в процеса на общуването с тях се
стремят да поддържат турско-мюсюлманският им дух.

1. Изпълнение
2. По време
—Напоследък представителствата получават по-голямо количество пропагандна /главно религиозна/ литература и използват всички способи за нейното разпространяване в страната.

Заедно с това турските специални служби предприеха редица мерки за гарантиране сигурността на прикритията си в представителствата и на самите представители ~~и~~ у нас. Освободиха от работа всички наши граждани, които заемаха различни технически длъжности в трите консулства, и взеха решение да освободят и тези, работещи в посолството в София. Повишават бдителността на служителите си, на членовете на семействата им и на посещаващите ги близки. Избягват да се движат сами, а на групи, най-малко от по двама човека. Така провеждат разузнавателните си пътувания и "семейните и приятелски пикници".

През полугодieto турските специални служби използват трите федерации на изселническите организации в Турция за провеждане на десетки митинги и националистически събирания в най-големите градове на страната и на груби провокационни "протестни" демонстрации пред нашите представителства. Особено крупни и с арогантно поведение на участниците бяха тези изяви няколко дни преди годишнината от Деветосептемврийската революция, в средата на октомври и края на декември 1986 година, когато бяха отбелязани "черните дати" в историята на "турското малцинство" в България.

Получиха се сигнали, че по поръчение на специалните служби ръководствата на федерациите подбрали и подготвили групи от свои членове, които обикаляли пристанищата, летищата и паркингите в Турция, издирвали временнопребиваващи

или транзитнопреминаващи наши граждани и в разговори с тях събирали клеветническа информация за хода на възродителния процес, като в повечето случаи записвали разговорите на магнетофон. На други групи били поставени задачи да провеждат телефонни разговори със свои роднини, близки и познати из средата на лицата с възстановени имена, настоятелно да искат от тях информация за положението и настроението на много хора и също да я записват. Касетите със записите предавали на отговорници от ръководствата на организациите.

Натовските съюзници на Турция оказват в различна степен политическа и морална подкрепа на каузата ѝ в "спора с България" както при разговори и преговори на двустранна основа с турски и наши представители, така и на международната арена.

Техните власти гледат благосклонно на различните антибългарски прояви на турските националистически и терористически организации на тяхна територия, включително и на опитите им да трроризират с непрекъснатите си "протестни" демонстрации и заплахи нашите служители в официалните ни представителства в техните страни.

Средствата за масова информация в тези страни продължават да препечатват клеветническите материали против НРБ от турските пропагандни органи, да поместват антибългарски публикации от свои кореспонденти и автори. В началото на декември 1986 г. Австрийската телевизия по своята първа програма излъчи филма "Другарю кръстник", изпълнен с клевети по повод възстановяването на имената на потомците на насилствено турцизираните в миналото българи.

През второто полугодие се засили потокът от "протестни писма" от граждани на страните-членки на НАТО, членове на "Международна амнистия", в които се "проявява загриженост" за положението на "турското малцинство в България". Само в българското посолство в Рим за около месец и половина се получиха над 1000 писма и една "петиция", подписана от 1073 лица.

В средата на септември делегация от представители на български и турски емигранти в Торонто, Канада, и на канадската профашистка организация "Национална гражданска коалиция" посети българското Генерално консулство и връчи ултимативно искане да се разреши на 3 деца, български граждани, да заминат при родителите си, емигрирали в Канада. По същия повод МВНР на Канада изпрати две ноти до нашето посолство.

Специалните служби на страните-членки на НАТО и особено резидентурите им на прикритие в официалните им представителства у нас продължиха при подчертано взаимодействие да подпомагат турските си колеги при придобиването на информация за хода на възродителния процес и да обменят с тях сведения от политически, икономически, социален и военен характер за нашата страна.

Гръцките официални власти, за разлика от останалите страни-членки на НАТО, не подкрепят публично турската кауза, но специалните им служби и особено резидентурите им в официалните им представителства у нас, както и временно-пребиваващите им граждани, продължават да изучават възродителния процес с голям интерес. Резидентурите им в НРБ про-

25

дължават да обменят с колегите си от другите страни-членки на НАТО всестранна информация за нашата страна.

Ислямските страни в преобладаващата си част подкрепят турската кауза по възродителния процес и подпомагат Турция в борбата ѝ срещу НРБ на международната арена. Правят опити да оказват на нашите правителствени органи въздействие за "възстановяване правата на българските турци" или според някои "българите-мюсюлмани".

Въпросът за "положението на българските турци" или на "българите мюсюлмани" не слиза от дневния ред на двустранните срещи между турски официални представители и официални лица от ислямските страни. Поставя се при срещи между различни ислямски дейци на регионални или световни ислямски конференции, семинари и симпозиуми, организирани от многобройните ислямски дружества, организации и центрове. Този въпрос беше включен в дневния ред и на третата конференция на пролибийския "Всеобщ конгрес на обществата на световния ислямски призив" през август 1986 г. въпреки дадените от либийското ръководство уверения, че няма да допусне това.

Средствата за масова информация на повечето ислямски страни продължават да разпространяват антибългарските клевети, внушавани им от турските официални лица и подривно-пропагандни органи и организации.

Специалните им служби и особено резидентурите им на прикритие в представителствата им у нас, както и разузнавачите и агентите им, проникващи по пътя на временното пребиваване в страната ни, продължават да подпомагат турските подривни органи в събирането на клеветническа информация против НРБ. Най-активни поддръжници на турската кауза са

официалните власти и специалните служби на Иран, Пакистан, Саудитска Арабия, Йордания, Кувейт, Судан, Бангладеш и др.

Официалните власти на СФРЮ неотклонно подкрепят каузата на Турция както при двустранни срещи и разговори с чуждестранни делегации, така и в международните организации и форуми. Често те поемат инициативата за подготовка и представяне на различни резолюции "против насилствената асимилация на малцинствата" и "поставянето им при равни условия за живот и зачитане на етническата им цялост".

Югославски разузнавачи и агенти под прикритието на официално акредитирани или временнопребиваващи у нас граждани изучават хода на възродителния процес и обменят с турските си колеги събраната информация. Напоследък за събиране на клеветническа информация използват свои граждани-мюсюлмани, като предпочитат тези, които имат у нас близки или роднини сред българите-мюсюлмани.

Продължават опитите на граждани на СФРЮ да подстрекават към бягство български граждани, за което дори им предлагат срещу крупни възнаграждения югославски паспорти.

Както е известно, бившият народен представител Ибишев не без помощта на югославските специални служби осъществи невъзвращенството си от Югославия и чрез турското посолство в Белград беше изпратен в Турция.

В СММ на СФРЮ периодично се появяват клеветнически антибългарски материали по въпроса за "турското или македонското малцинство в България". В същото време скопското ръководство засилва дейността си за приобщаване на ислямизираното население в македонската република. Зачестиха за-

✓ плахите за безпощадна разплата с "великоалбанския шовинизъм и иредитизъм". Правят се опити да се създаде убеждение, че в Македония няма албанци, а "горанци-мюсюлмани". Србските власти се опитват пък да представят албанското население от Косово за свои "горанци".

Организациите на българската вражеска емиграция продължават в тясно взаимодействие с противниковите специални служби, с организациите на вражеските емигранти от другите социалистически страни и особено с турските изселнически, националистически и терористични организации да провеждат подривно-пропагандна дейност срещу възродителния процес в нашата страна.

✓ В средата на октомври 1986 г. в гр. Болцано, Италия, беше проведен годишен конгрес на "Българската лига за правата на човека". Конгресът прие и широко разпространи "Резолюция за положението на мюсюлманите в България" и "Резолюция за атентатите в България", изпълнени с клевети срещу партийното и държавното ръководство на НРБ.

✓ В края на същия месец в Шпайер, ФРГ, беше проведен IV конгрес на БОД. В докладите, изказванията, приетите резолюции и др. документи отново бяха отправени клевети срещу политиката на нашите власти по националния въпрос.

В началото на ноември БОД организира участието на българските емигранти в т.нар. Виенска контраконференция, проведена от представители на най-реакционните кръгове в западните страни и международните монополи. В близост до сградата, в която се провеждаше "контраконференцията", БОД разкри щанд с антибългарски издания на 5 западноевропейски

езика. В съседство с него беше щандът на турските изселнически и националистически организации, обслужван лично от Неджати Хаджиоглу, участвувал преди това в конгреса на БОД.

По същото време по предложение на БЛПЧ Международната лига за правата на човека публикува доклад, в който се твърдеше, че в НРБ има 250 политически затворници, че през 1984–1985 г. били насилствено преименувани около 2 млн. "български турци", 100 от които загинали, а други 250 били задържани и принудително въдворени заради оказана съпротива на българските власти.

Стана известно, че наскоро след годишния конгрес новоизбраното ръководство на БОД провело специално заседание, на което обсъдило някои идеи за засилване подривно-пропагандната си дейност срещу НРБ. Набелязани били мерки за засилване на антисоциалистическата и антибългарската пропаганда както на международната арена, така и вътре в страната. Обсъдени били и идеи за изграждането на нови канали за проникване в страната, за внасяне на пропагандна литература, оръжие и боеприпаси. Преценена била възможността да се организира отпечатването и разпространението на пропагандна литература на територията на НРБ, като са закупят печатни и размножителни устройства на място, в страната, и се използват от местните им "съмишленици". Направена била оценка на състоянието на работата по реализирането на предложението за внасяне нелегално в НРБ на части и монтиране на място на радиопредавател за извършване на кратки излъчвания.

Обсъден бил и отказът на турското правителство да разреши монтирането на такъв предавател на турска територия

и предложението от Турция да бъдат пускани по посока на България балони с пропагандна литература. Още веднъж бил поставен на преценка въпросът, дали БОД с оглед издигане на престижа си пред международната общественост и съмишленниците си в НРБ не трябва да поеме отговорността за досегашните диверсионно-терористични актове. Надделяло убеждението, че едно такова "поемане на отговорност" би се отразило пагубно на БОД, поради загиналите невинни хора, което щяло да отблъсне от него българския народ и можело да предизвика намесата на някои западни политически сили във вреда на движението.

Има сигнали, че вражеската емиграция не се е откааала от терора като средство за борба срещу властта в НРБ. През август 1986 г. група емигранти във ФРГ обсъждали възможността да взривят нашето Генерално консулство в Западен Берлин. Получи се сигнал, че емигранти, живущи в Белгия, в сътрудничество с работещи там турски изселници действали по изграждането на канал за нелегално внасяне на оръжие, боеприпаси и пропагандна литература в нашата страна. Някои от тях твърждали, че през 1984-1985 г. успели да внесат и предадат на нелегални организации в НРБ няколко пратки. За внесено в България оръжие говорят и емигранти от други страни на Западна Европа.

Досега органите на министерството не са се добрали до доказателства за съпричастността на БВЕ към диверсионно-терористичните актове в НРБ. Но на 22.X.1986 г. активистите на БОД Благо Славенов и Дочо Константинов в сътрудничество с френските специални служби се опитаха да принудят зам. председателката на Народното събрание на НРБ Милена Стамбо-

лийска да се обяви в Париж за невъзвръщанка, като я заплашиха в случай на отказ с убийство.

Организациите на БВЕ продължават да събират по досега известните ни методи клеветническа информация за хода на възродителния процес, предоставят я на различни подривно-пропагандни центрове и специални служби и сами я използват в антисоциалистическата и антибългарската си пропаганда.

Известно неразбиране към нашата политика по националния въпрос проявяват и някои среди в братски социалистически страни.

През септември 1986 г. Унгарската академия на науките проведе научна конференция, посветена на 300-годишнината от освобождението на Буда от османско иго. В докладите и изказванията на унгарските специалисти, включително и на министъра на културата на УНР не беше допуснат и намек, който може да засегне Турция или турския режим. Паралелно с конференцията, вероятно за компенсация пред турските власти, в Пейч бяха проведени "седмица на турския филм", изложба на турски килими и "VII световен конгрес на османистите". По същото време, в отговор на молбата на наш представител унгарската делегация на Виенската среща да подкрепи българската кауза по националния въпрос, началник на управление в унгарското МВНР отговори, че "ако Турция повдигне този въпрос, Унгария ще действа съобразно със собствените си интереси". На конференцията унгарският представител направи обширно изказване за "недопустимостта на насилствена асимилация на националните малцинства". Тъй като изказването му беше след словото на турския представи-

тел, който обвини правителството на НРБ в такава дейност, то беше прието като подкрепа на каузата на Турция и след това цитирано и от западни дипломати.

Ръководството на СРР отбягва да заеме открито официална позиция по "спора България – Турция", но негови представители намекват в разговори с турски и наши ръководители на различни нива за "необходимостта, спорът да се реши на двустранна основа". Както е известно, румънските власти с установяването на РО-РО връзка между тяхно пристанище на Черно море и турските пристанища Самсун, Зонгулдак и Истанбул дадоха възможност на Турция да отклони голяма част от транзитния си ТИР-ов трафик от България през Румъния, с което ни се нанасят щети.

Китайските власти при всеки удобен случай заявяват, че не одобряват "подтискането на една нация от друга независимо от коренните причини и бъдещите цели".

Представители на ГДР и ЧССР по различни поводи в приятелски неофициални разговори с наши официални лица са декларирали, че техните народи "трудно могат да разберат позициите на НРБ по националния въпрос, може би, защото не са добре запознати с историята на България...".

Подобно "неразбиране" са изразявали представители и на други социалистически страни.

* * *

Поведението на представителите на американската администрация, на официалните власти в Турция, на техните съюзници и приятели от НАТО, и ислямските страни, както и на

специалните им служби, през второто полугодие на 1986 г. дават основание да се предположи, че подривната им дейност срещу възродителния процес ще продължи да се засилва и през 1987 г. БВЕ ще им оказва всеостранна помощ.

Особено настъпателна ще бъде тя на международната арена, където турската страна ^{и се стреми} печели все повече симпатизанти и поддръжници.

Може да се очаква, че заедно с политическия ще бъде засилен и икономическият натиск срещу нашата страна.

Всичко това ще продължи да се отразява отрицателно върху съзнанието на лицата с възстановени имена и ще ~~забавя~~ ^{пречи} утвърждаването на възродителния процес, ако не се разработят всеобхватни мероприятия, в които да се ангажират целия партиен, държавен и обществен актив в НРБ. Особено внимание ще трябва да се обърне на борбата за спечелване на всеки човек и особено на онези от тях, ползващи се с влияние и авторитет в своята среда, в трудовия колектив.

Отп. в 2 екз.

№ 1 -

№ 2 -

Изп.: В.Цолов

по материали на централните

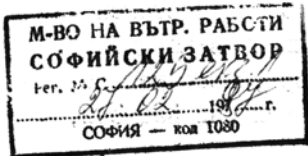
поделения на ДС и ОУ на МВР

и турските СМИ

Нап.: СВ-373

25.02.1987 г.

МВР-СОФИЙСКИ ЗАТВОР

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО !

9

СЪОБЩАВА: АГЕНТ "ИГНАТ"

ПРИЕМ: КАП. РАЛЕВ-ЗАМ. НАЧАЛНИК СЗ

К № 094468; сл. тел: 36-98

ДА 25.02.1987 ГОД. НА ЗАКРИТО

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБСТИ
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. УЧРЕЖДЕНИЕ
4546 04 3 88

С В Е Д Е Н И Е

ОТНОСНО: Концентриране на преименувани да живеят и работят на територията на гр.София.

Моя познат, който излежава присъда в Централен затвор София имал контакти с осъден от мохамедански произход от който слушал следното:

От възстановителния процес/1985 год./ насам хиляди работници от мохамедански произход се установявали на работа в София и Кремиковци. Предимно започвали работа в строителството в крупните промишлени предприятия и в транспорта. Онези които до сега не успели да започнат работа в София, непрекъснато търсили начин да сторят това. Всичките опити на моя познат да разбере "организирано ли протича това, от къде получават наставления да постъпват така" останали без резултат.

Лишените от свобода от мохамедански произход обяснявали, че процеса протичал стихийно, като се съберат няколко младежи от мохамедански произход и се заговори за възстановителния процес, стигали до извода "в такова време трябва да са близо до центъра" - /в превод/ "бъйле заманда меркезе якън олмалъ".

Сред мохамеданите се говорило, че така постъпвали работниците мохамедани от Кърджалийски окръг, а те са били хората, които давали най-силен отпор на възстановителния процес.

Установили се в София бързо създавали контакт помежду си. Познавали се по говора/говорили развалено български или турски/ и се сприятелявали. През месеца работели по 20 дни без почивка и по 10 дни се прибирали при семейството си. При това пребиваване по родните си краища отнасяли и новините от други краища на България, които научавали в гр.София.

Интересно е сравнението което правят затова ще цитирам точно думите на един от мохамедански произход "София постепенно започна да прилича на турски град, като че ли си в Кърджали".

Проявявали интерес към градския транспорт, като успеят се настанявали на работа като водачи на тролейбуси или ватмани, други започвали курсове за такива.

Считам, че сведението заслужава внимание и представлява предпоставка за доста изводи, за което го описвам въпреки липсата на конкретни сведения за лица и организации.

Игнат.

Задачи:

Да ни информира за поведението на лишените от свобода от затвора Ст.Загора, настанен за лечение в болницата на Софийски затвор.

Мероприятия:

Да се изготвят преписи от сведението за У-ние 06 ДС, СГУ-МВР и отдел "Затвори" и ЦИОУ.

ПРИЕМ СВЕДЕНИЕТО

/капитан Ралев

Написано в 5 екз.:

Екз. № 1-ЦИОУ-МВР

Екз. № 2-У-ние 06 ДС

Екз. № 3-СГУ-МВР

Екз. № 4-ОЗ-МВР

Екз. № 5-РД аг. "Игнат"

Изп.: кап. И. Ралев

Нап.: Л. Тодорова-100

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ОБЩОУПРАВЛЕНИЕ
2250
19.03.88
6500-КЪРДЖАЛИ

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТ. РАБОТА
ЦЕНТ. ИНФ. ОРГ. УЧРЕЖ.
5788 от 20.3.88

С В Е Д Е Н И Е

ОТНОСНО: Оценка на обстановката за хода на
възродителния процес в Кърджалийски окръг
и поведението на отделни лица с възстано-
вени имена

СЪОБЩАВА: аг. "БАЛКАН"
на окр. у-ние на МВР

Приел: подполк. ВЪЛЧО ПЕЕВ
зам. н-к по ДС в Я/К "Риба"
от 15 до 18.00 часа на
03.03.1987 г.

Според източника обстановката свързана с възродителния процес през м. януари и февруари е променлива. За самите промени в обстановката и разговорите допринасят всички факти от вътрешен и особено от външен характер. У населението беше се утвърдило мнението, че всяко чудо за три дни, т.е. щом липсват данните и белезите за първоначалното ограничаване на общуването на турски език, значи постепенно може да се говори на турски, не само в къщи, но и на обществени места. След едно решение на Общинския комитет на БКП, вече по месторабота нещата се поставиха на по-сериозна основа т.е. беше припомнено, че възродителния процес е необратим, а изпълнението на Наредба № 1 задължителна, породиха нови разговори, че нещата продължават да си следват начертания ход. Може да се каже, че относителният дял на тези, които се съобразяват с

изискванията са много повече от останалите, като "поддържат огъня" като разговарят на турски език.

Темата свързана със случая НАУМ ШАЛАМАНОВ също много умело се използваше от западните радиостанции в т.ч. и от Би-би-си. Източникът изтъква, че резонансът от изказване на Би-би-си е много по-широк, отколкото от турски радиостанции. Според него това се дължи на няколко факта. Първият е, че НАУМ ШАЛАМАНОВ не може да проведе разговор на турски пред микрофон. Другият е свързан с първият – гласът на НАУМ е популярен от многократните му изказвания по радиото и телевизията и у нас специфичен начин на говорене на човек, който по-трудно говори български език, този факт се използва за интервюирането му от страна на Би-би-си на български език. Макар и експлоатирана "Темата ШАЛАМАНОВ" се върти, за да се подклажда огъня, че виждате ли изселване все пак ще има.

Широк отзвук е получил едно друго предаване на Би-би-си интервю взето от сътрудник на турския министър председател и предаван пак на български език (това също се прави с цел. Че има, част от младежите с възстановени имена не разбират радиопредаванията на турски език и затова "информацията" им се предлага на български език и от "уважавана" световна радиостанция, т.е. правдата е гарантирана). В това широко коментирано сред населението интервю се говорят "приятни" за ухото неща. Приказки от рода на: Съществува фонд от средства за посрещане на изселници, като веднага могат да им се построят 300 000 къщи. На всички щяло да им се осигури работа, защото те изселниците били висококвалифицирани кадри!?! и така нататък. Такъв елементарен подход е добре дошъл за всички, които не могат да анализират поднесената им информация, а такива за съжаление са все още доста.

Теми за разговор са също така и за много хора от селата, които са въдворени да живеят в Северна България, или по други краища на страната, тъй като с поведението си не искали да се

съобразяват с изискванията и нормите на възродителния процес. Друг слух е, че виждате ли изселване все пак ще има, но ще заминат тези, които имат пари. Защото един паспорт(личен) щял да струва в порядъка на 10 – 15 хиляди лева и тежко му на този, който ги няма.

И интересно, че източниците са все в една и съща посока чух го, от сериозен човек! Човек с голям ранг! Човека го каза но трепереше и се оглеждаше! и накрая разбира се непременно работи в МВР !?! Или най-меродавната информация по изселнически въпрос, подробности и уточнения само от органите на МВР.

Макар и в не широки среди, но все пак повод за коментиране в среда където ги познават е станало случаят около задържането на _____ от СД"Търговия" _____, както и няколко други момчета, с които той или е работил по различно време в "Нармаг" или пък са му съседи и в квартала. Общото в коментариите са, че никой конкретно не знае причината на задържането. Всички обаче знаят, че са направени пълен обиск на дома, ателието и колата на _____ (ателието даже втори път). В по-голяма или по-малка степен обаче в коментариите се чувства, че " крушата си има опашка" т.е. в МВР без причина не задържат, но коментариите пък са пълни със слухове.

През периода източника е имал разговори с отделни лица, които пряко или косвено са станали носители на информацията. Така например първият сигнал за задържането на художника _____

е получил от художника на завод АРЗ –

(по-голям брат на друг художник _____)

Същият разтревожено му е казал, че от няколко дни _____ е задържан и че му е направен подробен обиск, като са му намерили 36 касети с турска музика(броят на касетите варира при различните източници от 2 до 12 бр. След това източника е предизвикал среща с лица от средата на _____. При среща с

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

4

лицето _____ – бивш продавач в _____
 същият разтревожено е казал, че от една седмица _____ го
 няма и, че е направен обиск на домът му (даже под керемидите
 на покрива) колата и ателието. Според _____ работата е била
 много сериозна, защото това може да коства на момчето 8 – 10
 години. На въпроса на източника, защо мисли така, той се е
 аргументирал, че съдебните органи в Кърджалийски окръг в
 последно време действуват само с горните граници на присъдите
 Така например брат му, който е бил обвинен в обрязване е осъ-
 ден на 3 години, а един циганин ранил с нож жена си са го
 осъдили 15 години (според него на човека, който е убил толко-
 ва не присъждали!) _____ е посъветвал източника да не обикаля
 (излиза) по улиците, защото ако някой го види може да го при-
 вика на разговор.

Лицето _____ – _____ през изминалата недел-
 сутринта е играл футбол на тенис корта на ст. "Дружба". Източ-
 никът около 1/2 час е наблюдавал играещите, които постоянно
 са общували на турски език. Най-жалкото според източника е,
 че интелектуалец като художника _____ се е намирал
 в кръг с хора с ниско интелектуално равнище, където общуване-
 то е грубо и е било изпътствено с цветисти изрази, които
 разбира се _____ е "търпял" като съвсем нормално. При
 контакт на източника със същото лице на въпроса, защо го
 няма _____ ? Той е обяснил, че от 10 дни е бил задържан и
 че никой не знае защо. Само от МВР са казали, че могат да му
 носят бельо и че е задържан по политически причини.

Източникът е развил тезата, че колкото е виновен _____ ,
 толкова е виновен и _____ (както му казват всички)
 Той веднага се дистанцирал, че всъщност не са били толкова
 близки, а само са играли футбол и понякога са сядали заедно
 на масата. А според източника, те всъщност са били много
 близки, тъй като цялата част на свободното си време са прекар-
 вали заедно. _____ е казал (жалко) за кроткото момче и

ако има нещо той сигурно е подведен. Когато източника ~~ее~~ е съгласил с него, че ~~е~~ е кротко момче и че колкото е виновен той, толкова би трябвало да бъде и той ~~.~~ Но пак е последвало явно дистанциране от личността на задържания колега с оправданието, че той нищо не знае, не е споделял нищо с него.

През периода източника е имал среща и с ~~на~~ общезитието в кв.Гледка. Същото лице е активен слушател на чуждите радиостанции. Така например с голямо задоволство и охота е споделил, че все пак разрешението на възродителния процес е само масово изселване и това ще стане рано или късно. Тази негова убеденост идва от интервю излъчено по Би-би-си със сътрудник на министър-председателя на Турция. А при разговор за интервю на НАУМ ШАЛАМАНОВ, пак по Би-би-си го обвинявал, че същият (Н.Ш.) не е бил убедителен в отговорите си и особено когато е отговарял на въпроса, защо е напуснал България – той е отговорил – Защото ми смениха името т.е. ако не бяха му сменили, той не би напуснал България. Този отговор не е задоволил(М.Р.) и той смята, че Н.Ш. е много предпазлив. Явно, че лицето ~~редовно~~ редовно слуша чужди радиопредавания и е техен проводник.

При установени контакти с лицето на ДК към СМК, източника е установил, че същият от 21.02.1987 година е в отпуск за 10 дни. При разговор с него е установил, че свободното си време прекарвал в четене на художествена литература на турски език, а вечерите редовно е слушал предавания на турското радио по УКВ(западен образец) Този начин на прекарване на почивката го е задоволявал напълно, защото по този начин се завръщал към ученическите години. А предаванията по УКВ на ~~Т. РТ-1~~ са се слушали толкова ясно, че се е чувало дишането на дикторите и другите говорещи. Същото лице е препоръчал на източника да си купи радио със западен обхват на УКВ, за да може да слуша свободно радио Турция.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 29.10.2013г. Секретар: <i>[signature]</i>	

6

През последно време източника е имал възможност да разговаря със семейство _____ от с.Черноочене. Същите работят в селото. _____ като _____ към ОФ, а _____ като _____. При разговор с _____, същата е изразила възмущението си от поведението на редактора на многотиражката на АПК-Черноочене _____, който с приказките и поведението си коренно се различава от публикациите си по вестниците. Когато _____ му прави забележка, че се учудва на неговата двойственост _____ отговаря, че самата тя е много наивна. Според него всички хора с възродени имена очакват промяна (независимо каква-изселване, връщане на старите имена, разрешаване говоренето на турски език и т.н.) но промяната ще настъпи само промяната на върха т.е. докато Т.Живков е на върха нищо не би се променило. _____ е останала много учудена от мислите му, но е оставила всичко без коментар, защото смятала, че може би това е работата на журналистите да могат да си ги коментират тези въпроси по-спокойно. Журналистът е направил извода, че _____ е много наивна и приема всичко, което се пише във вестниците за истина. Според него това, което се пише във вестниците е предназначено за наивниците от народа.

По друг повод източника беше изтъкнал изказване на _____ в среда от интелектуалци, в смисъл, че докато е живо движението народната памет разказва, материалното му положение ще бъде на отлично ниво.

При среща на източника с _____ на завод "Върбица" Момчилград е разбрал, че същият е изключително зает с преките си служебни задължения, които заемат 10 - 12 часа от денонощието. Когато източника го е насочил върху темите за разговор, той е казал по този въпрос да се обърне към майка му. Майка му е много тъжно настроение е установила, че изселване никога няма да има! Източникът изтъква този

Факт, защото нееднократно е изтъквал като повод за някои негови разговори възрастта на майка си. При разговор за на ДК, е изтъкнал, че директор е менталитет на мислене за изпълнител не може да става. Според него няма качества и като му познава характера трудно би изградил в себе си изискваните се от него качества за директор на такова важно звено като ДК.

"БАЛКАН"

ЗАСЕЧЕНИ ЛИЦА:

1. обект на ГДОР"ЮДА", задържан последствен по чл.108 НК и 104 от НК
2. от гр.Кърджали, член на СБХ близка връзка на ГДОР"ЮДИ"
3. от гр.Кърджали при БКС, бивш волейболист, протурски настроен.
5. на ДК гр.Кърджали, член на БКП, протурски настроен.
6. от с.Черноочене, член на БКП правилно възприемащи възродителния процес.
7. редактор на вестник-многотиражка към АПК с.Черноочене правещ вражески изказвания по политиката на БКП.
8. от гр.Кърджали, зам.директор на завод"Върбица" гр.Момчилград, връзка на агента.

ЗАДАЧИ И ЛИНИЯ НА ПОВЕДЕНИЕ НА АГЕНТА

1. Да продължи контактите си и наблюденията по въпросите на факторите и елементите, които на този етап от развитието на възродителния процес пречат за неговото утвърждаване и движение по посока на българско национално съзнание.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

8

Да придобие впечатления от поведението и мислите на българи с възстановени имена от различни населени места и социални групи.

2. Да се стреми в разговорите с лицата били близки на обектите на ГДОР "ЮДИ" да разкрива евентуалната съпричасност на някои от тях в престъпната им дейност или знаещи и разширяващи дейността им. В тази връзка отново да се срещне и поговори с _____ и др.

МЕРОПРИЯТИЯ:

1. Да се установи и проучи от отделение 06, ДС _____ и взими на СП, за изясняване на вражеската му дейност.

2. Да се изпратят преписи за _____ в отделение 04, където се наблюдават

Отпеч. в 4 екз.

№ 1 ЦИОУ-полк. Тодоров

№ 2 рд на агента

№ 3 Искра

№ 4 ИОО

Изпъл. В. Пеев

Напис. С. Дачева

13.03.1987 г.

ЗАМ. НАЧАЛНИК ПО ДС
ПОДПОЛКОВНИК: *[signature]*

/В. Пеев/

Препис-извл. в 2 екз.

№ 1 отдел. 04, ДС и 06, ДС

18

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТЪР ЗА СЪВ. СЪП. СЪДЪБИ
№ 5730 16.03 88

Източници на РО 4 ГО - Смолян съобщават:

год. от гр.Джебел, Кърджалийски окръг.
чл.на БКП, в АПК Джебел, виждайки обява за Екскурзия в
чужбина - за 3 000 лева е заявил:" Ако ме пуснат заедно със семейств
то в друга държава, няма да ми е жал за парите, ако ще да са 6 000 л
Проявил енттерес как е преминал Възродителния процес в СС Бенковски,
имало ли е убити и големи вълнения. Заявил, че животът в Турция е
бил по-добър от България, стандартът на живота превъзхсждал български
Михайлов имал роднини в Турция.

Съобщено е на РУ МВР Момчилград.

г. от с.Каялоба, Кърджалийски окръг, ч.
БКП, е спо-
делил, че трябва да се очаква изселване или връщане на имената, дори
да минат и 10 години. Той бил прсучил исторически въпроса с н селе-
нието от Кърджалийски, Шуменски, Разградски и др.окръзи в стран:та,
и не само той е доказал, че това на еление било "турско", а не българ-
ско и по тази причина заявил, че трябва да се смятат за истински тур-
ци, а не българи. Посочил, че в българския речник имало около 600 тур-
ски думи, коетоне било случайно. Самият той преживял много тежко смя-
та на имената и от напрежение се разболял от диабет. Децата ме не пре-
живели толкова тежко въпроса с имената като него, но и те се смятали
за турци.

пишел някаква книга, но не казал за какво точно се отнася, а само добавил, че "цяло да се чуе". За написването на книгата не бил ходил на работа около 5 месеца.

При разговора е присъствувала и съпругата на - журнали-
тка в редакцията на в. "Нов живот" или в. "Нова светлина".

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : *[Signature]*

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

2

19

Станало дума за Наум Шаламанов и тя заявила, че "където и да отиде той ще бъде добре. Сега от името на Турция ще стане шампион".

се засича за трети път.

Уведомено е Софийско градско управление МВР.

Отпеч. в 3 екз.

1 - Др. ЗАМ.-МИНИСТЪР
Ген.-полк. Минков

2 - ЦИОУ МВР

3 - КД

Изп. и написал: АК

13.03.1987 год.

[signature] КОМАНДУВАЩ
ГРАНИЧНИ ВОЙСКИ
Ген.-полк. *[signature]*
(ПАНОВ)

51

НАЦИОНАЛНО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ - ДС
гр. София

Рег. № 4630, сиз. № 1
19 03 1987 год.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ДО
НАЧАЛНИКА НА ЦИОУ
ГЕН.-МАЙОР ВАСИЛ ГЕОРГИЕВ

С П Р А В К А

5832 20.03.87

ОТНОСНО: Действия на Турция срещу възродителния процес за периода от 12.III. до 19.III.1987 г.

Общината на район "Чанкая" в Анкара взела решение една улица, в близост до българското посолство да бъде наименувана "Свобода за Айсел". Целта на това мероприятие била да се осъди "насилието върху българските турци". На церемонията при поставяне на новата табела на улицата реч произнесъл председателят на общината на район "Чанкая" Ердоган Явузлар, в която подчертал, че жителите на района осъждат "събитията в България" и поздравил в. "Терджу-ман" за водената от него кампания "Свобода за Айсел".

В броя си от 16 март в. "Сабах" публикува материал за бягството на сестрите Нуртен и Айтен Кахраманоглу от България през Румъния за Турция. Нуртен работела като строителен инженер в Шумен. Заедно със сестра си заминали при приятели в Румъния. В Констанца успели да склонят турски шофьор да ги укрие в ТИР-камион. На ферибота съобщили на капитана за своето желание да отидат в Турция. След пристигането им в "родината" те се заселили в гр. Бурса.

След взетото в Атина решение от Международната федерация по вдигане на тежести да бъде забранена състезателната дейност на Шаламанов до 6.XII.1987 г. той започнал да тренира "с по-голяма амбиция, обещавайки да подобри световния рекорд". Шаламанов заявил,

КЗ
Регистров

21

че по време на спортни състезания в чужбина щял да разкаже за "насилията върху българските турци". Председателят на турската федерация по вдигане на тежести Сай заявил, че турската страна ще продължи усилията да бъде разрешено на Шаламанов да участва на олимпийските игри в Сеул. През април т.г. в Лозана щял да заседава Международният олимпийски комитет, пред когото Турция ще настоявала за това.

В интервю пред турски журналисти, председателят на турската федерация по борба Тахсин Албайрак заявил, че все още турското Министерство на външните работи не е взело становище по въпроса за участието на турски спортисти на европейското първенство по свободна борба във Велико Търново. Според Албайрак, това било първенство на Международната федерация по борба (ФИЛА) и неучастието на Турция в него означавало "действие против тази федерация". Това обаче било негово лично схващане и турската федерация щяла да се подчини на решението на Министерството на външните работи.

19.03 1987 г.
С о ф и я

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ПГУ-ДС:

Изг. 149459 - 063782
Нап. ЕН/ А-747

ДС - СМЯНА НА ИМЕНАТА -
ВЪЗРОДИТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС

52

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Централно информационно-организационно управление

=====

Рег. № Г-1094 Екз. № 12
25.03. 1987 г.

ИЗКАЗВАНЕ

НА МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ ГЕН.-ПОЛКОВНИК
ДИМИТЪР СТОЯНОВ НА СЪВЕЩАНИЕТО С ПАРТИЙНИЯ, ДЪР-
ЖАВНИЯ И ОБЩЕСТВЕНИЯ АКТИВ ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА ВЪЗ-
РОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС, ПРОВЕДЕНО НА 4 МАРТ Т.Г. В
ЦК НА БКП

СОФИЯ
1987

Из архивите на ДС

411

ДРУГАРИ,

Най-напред искам да изразя пълната си подкрепа на оценките, изводите и задачите, които произтичат от доклада, изнесен от др. Чудомир Александров.

Докладът дава пълен анализ на състоянието на възродителния процес и определя главните насоки на бъдещата ни работа.

Ето защо днешното съвещание може да стане отправно начало на една настъпателна работа за утвърждаването и развитието на възродителния процес.

Когато оценяваме завоюваните позиции и определяме задачите за по-нататъшното развитие на възродителния процес, ние всички разбираме, че той е сложен социален процес, в който се преплитат класово-политически, идеологически, религиозни и социално-психични отношения и тенденции.

Той се осъществява в период, когато на международната арена се води тотална класова борба, когато противникът е мобилизирал огромни сили и средства за подриване завоеванията на социализма в НР България.

Американският империализъм винаги е залагал на използването на исторически възникналите национални проблеми на Балканите като средство за дестабилизиране на нашата страна.

Още в периода след Девети септември 1944 г. и особено през 60-те и 70-те години турските специални органи, подкрепяни от ЦРУ и другите натовски разузнавания, целенасочено провеждаха широкомасщабна дейност за насаждане на протурски национализъм сред част от българския народ.

За замъгляване националното съзнание на това население и внушаване на убеждението, че то е част от турската нация, буржоазна Турция системно поддържаше жива идеята за изселване, без да допуска масово изселване. Насаждаше се враждебно отношение към българския народ и социалистическата ни държава.

Формираните по такъв начин националистически чувства и изселнически настроения се използваха като база за широкомасщабна шпионска и друга подривна дейност срещу нашата страна. Показателно е, че в годините на народната власт органите на Държавна сигурност са разкрили и разобличили над 500 шпиони и емисари на турските специални служби.

По такъв начин турската политика, пропаганда и военщина замаскирано подготвяше почвата за предявяване на претенции за културна и административна автономия и други форми за обособяване на тази част от българския народ.

След окупирането на Северен Кипър през 1974 г. апетитът на турските националисти нарасна. В турския печат се публикуваха шовинистични статии, с които се приветстваше създаването на "втора турска република" и се декларираше подкрепата за създаването на "трета турска република". С подобни изявления се ангажираха и отделни турски официални лица.

За подготвяне почвата на кипърския вариант по отношение на България турските специални органи многократно издадоха и се опитаха да разпространят книгата на Емине Ешънсу "Цветята растат", която е романизирана директива за организиране на нелегална борба на българските мюсюлмани за присъединяване на част от България към Турция.

Ето защо възстановяването на имената и приобщаването на това население към българската нация беше много силен удар върху стратегическите цели и планове на Турция и САЩ за дестабилизиране на нашата страна и инспириране на кризисни явления по подобие на тези в Унгария (1956 г.), Чехословакия (1968 г.) и Полша (1980 г.), събитията в Косово – СФРЮ и др.

Възстановяването на имената на ислямизираните по време на турското робство българи лиши Турция от правно основание за претенции над това население. Турските реакционни шовинистически среди добре разбират, че с този акт България дава пример за осуетяване на аналогичните експанзионистични планове и намерения на Турция по отношение и на други страни – бивши владения на Османската империя, като Гърция, Кипър, Ирак, Сирия и пр.

Нормалният трудов и жизнен ритъм, стремешът за трайно битово устройване, изпълнението на производствените планове и социално-икономическите задачи в окръзите с компактни маси лица с възстановени имена, спокойствието и вътрешният ред са безспорни доказателства за приемането на новите имена и за още по-пълното приобщаване на това население към българската нация и социалистическата държава.

С всеки изминат ден все повече интелегенти, младежи, учаци се, работници и селяни с възстановени имена активно подкрепят процеса.

Партийната политика намира подкрепа и съдействие от страна на мюсюлманското духовенство.

Създадени са предпоставки за изменение в езиковата среда, в празнично обредната и ритуалната система. Това население се радва на нови и нови социални придобивки.

Нашите безспорни завоевания – позитивните елементи в развитието и утвърждаването на възродителния процес – са очевидни за всеки. Очевидни са и за политиците на буржоазна Турция, на САЩ, на техните съюзници от НАТО.

Именно затова, както ние очаквахме, реакцията на САЩ и натовска Турция, на която се отрежда ролята на "жандарм" в Близкия Изток, е така силна, остра и болезнена.

Израз на тази реакция е подпомаганата и щедро финансирана от САЩ и ЦРУ широкомащабна антибългарска кампания, целяща дискредитирането на НРБ пред световната общественост.

Сега управляващите кръгове в Турция и САЩ и техните специални служби се стремят да намерят "невралгични точки" и поле за ескалация на подривната си дейност. Активно се търсят нови форми, нови начини и средства за противодействие и забавяне на развитието на възродителния процес.

Противникът изгражда и финансира специален апарат за подривно-националистическа и пропагандна дейност срещу НРБ. В сегашния си вид този апарат включва:

– Съвета за национална сигурност, оглавяван от президента.

– Международния съвет за морална и културна подкрепа на "българските турци", в който влизат представители на Министерския съвет, Парламента, Генералния щаб, Разузнавателното управление, министерствата на външните работи, на информацията, на младежта и спорта, на търговията и индустрията, на просветата, на финансите и др.

– Координационния съвет за пропаганда и контрапропаганда към президента.

– Самостоятелната дирекция за пропаганда в чужбина към министър-председателя.

– В този апарат се включват и всички останали държавни, идеологически и други институти и центрове, ангажирани в подривна антибългарска дейност.

В изпълнение на приетите директиви са разработени и се изпълняват нови антибългарски програми за възпиране и забавяне на възродителния процес. За целта е мобилизиран политическият, културно-историческият и пропагандният потенциал на Турция. Възстановени и задействани са редица изселнически, религиозни и други подривни организации. Създадени са и нови.

Дейността на тези организации се финансира от държавата, а ръководителите им са на секретен щат. Неофициално те са изцяло под ръководството на турските специални органи. Натоварени са да изпълняват най-острата и гнусна антибългарска дейност.

Чрез създаване на специален фонд за пропаганда турското ръководство реши въпроса за материалното и финансовото осигуряване на антибългарската кампания в дългосрочен план.

Документално е доказано, че значителна част от тези средства се предоставят от САЩ и ЦРУ.

Чрез масираната дейност, осъществявана от този апарат, Турция прави опити за упражняване на широкомащабен дипломатически, икономически и пропаганден натиск срещу НР България.

Във външнополитически аспект дейността на Турция сега е насочена към по-широко въвлечане на страните от НАТО и арабските държави с реакционни режими и осигуряване на тяхната подкрепа за осъждане на България за "погазването" на религиозните и културните права на т.нар. турско малцинство.

Правителството на Турция възприе като постоянна практика поставянето на въпроса за "положението на турците" в България при двустранните си контакти с държавници на други страни и на международни форуми.

Наред с отстояване ролята си на покровител на българите мюсюлмани, сега Турция насочва своята външнополитическа дейност за получаване на подкрепа и оказване натиск върху нашата страна главно в следните насоки:

- за разрешаване на парламентаристи и журналисти от натовските и други страни да посещават райони, в които продължавала т.нар. кампания по побългаряване;
- за събиране на разделените семейства и поставяне на нови и нови претенции в тази насока;
- за подписване на нова изселническа спогодба, която да обхване всички живеещи в България мюсюлмани.

Турция добре съзнава, че досегашните ѝ външнополитически инициативи за оклеветяване на България не постигат своя ефект, че те имат пропаганден характер и не могат да ѝ

осигурят съществена подкрепа даже от нейните съюзници, както и от арабските страни.

Все по-чести са случаите на болезнено огорчение и разочарование на режима в Анкара от факта, че неговите настоячиви усилия за поименно осъждане на НР България в международен план не се осъществяват. С изключение на САЩ делегациите на другите страни от НАТО на сега протичащата 43-та сесия на Комисията по правата на човека в Женева не възприемат турското предложение и се придържат към по-обща формулировка. Такъв беше и резултатът от срещата в Кувейт на организацията "Ислямска конференция".

Въпреки това Турция ще продължи да провежда антибългарска пропагандна война с цел забавяне на възродителния процес. Главен обект на тази война и занапред ще бъде населението с възстановени имена.

На антибългарска "вълна" са настроени всички турски радиостанции. Използват се двадесет мощни радиопредавателя и ускорено се изграждат нови десет – още по-мощни.

През 1986 г. продължителността на радиопредаванията, насочени към лицата с възстановени имена, достигна до 18 часа в денонощието. Само турските радиостанции предават на над 25-вълнови диапазона, а "Гласът на Турция" – основната радиостанция, излъчваща антибългарски клевети, предава на 15 езика.

В помощ на Турция се включват и западните радиоцентрови "Гласът на Америка", "Свободна Европа", "Дойче веле" и др.

Всичко това преследва психологически и пропаганден натиск върху съзнанието на лицата с възстановени имена.

Нашите проучвания показват, че една част от тези предавания се слушат и коментират, пораждаят надежди за изселване в Турция и подбуждат отделни лица и групи към различни форми на противодействие, колебания, отчуждаване и неискрено поведение, затваряне в себе си и в семейството.

За подхранване на турската подривна пропаганда широко се използват спекулациите на буржоазната наука.

За тази цел Турция мобилизира научния си потенциал. Координирано и целенасочено се подготвят и публикуват псевдонаучни разработки по всички аспекти на миналото и настоящето на това население – история, език, култура, образование, религия, обичаи, бит.

Немалка част от публикуваните книги и материали от симпозиуми и конференции се превеждат на чужди езици и се разпространяват на международни форуми, изпращат се до национални институти, университети, библиотеки, до отделни учени, общественици и политици.

Предвижда се създаването на национален център за културно-исторически изследвания за "опазване на материалната и духовната култура на българите мюсюлмани".

По такъв начин антибългаризмът постепенно и целенасочено се превръща в течение на турската наука.

В широкомащабната антибългарска дейност на Турция значителна роля се възлага на турските специални служби.

След възстановяването на имената турските дипломатически представители у нас и турското разузнаване станаха основен източник на информация, клевети и лъжи за възродителния процес.

Срещайки решителен отпор, турското разузнаване проявява нарастващ стремеж за разширяване на своите разузнавателни възможности, за събирането на информация за състоянието, развитието на възродителния процес и отношението на това население към турските действия и пропаганда, както и за подстрекаването му срещу мероприятията по възродителния процес.

Турските управляващи кръгове все повече разбират необратимия характер на възродителния процес, че все повече се стесняват възможността и базата за постигане на техните под-ривни и експанзионистични цели.

Въпреки това турските специални служби най-активно търсят възможности за установяване на контакти и отношения на сътрудничество с отделни враждебно-престъпни елементи в нашата страна.

През последните години органите на МВР разкриха и пресякоха противодържавната дейност на редица фанатизирани, враждебно-престъпни елементи и групи.

Данните от разследването показват, че мотивите за замислянето и извършването на противодържавна дейност от такива лица и групи са били формирани в значителна степен под влиянието на протурската пропаганда и ислямския религиозен фанатизъм.

В поведението си много от тях са проявявали двуличие. Негативното им отношение към възродителния процес е оставало скрито от заобикалящата ги среда, от партийните, административните и стопанските органи и трудовите колективи.

Много от тези лица и групи са събирали и предавали военна, политическа и друга шпионска информация на турски и други натовски дипломати във вреда на интересите на нашата социалистическа държава.

Такива враждебно-престъпни елементи трябва решително да се разобличават пред останалото население и трудовите колективи за извършеното от тях предателство по отношение на своя народ и Родина.

В условията на масиран натиск срещу нашата страна, борбата, която водим с Турция, е борба преди всичко за умовете, съзнанието и чувствата на това население, борба за защита на завоюваните позиции и утвърждаване на българско патриотично съзнание.

Тази борба изисква постоянство, целенасоченост и непримиримост.

Органите на МВР организират своята дейност за още по-активно и настъпателно противодействие срещу подривната дейност на Турция, за решително пресичане на опитите на турските специални служби за намеса във вътрешните работи на нашата страна, за осуетяване и пресичане на намеренията и действията на враждебно-престъпните елементи да осъществяват предателство срещу националните интереси на България.

Сега сред част от това население продължава да се чувствува напрежение и изострена чувствителност към всичко, което засяга неговото настояще и бъдеще.

Това поражда повишената внушаемост и колебание във формиращите се мнения и настроения.

През последните месеци колебанията на позитивните и негативните мнения и настроения се формират под доминиращото въздействие на два основни фактора – ефективността на нашето противодействие срещу турските инсинуации, лъжи и клевети и спекулациите на протурската пропаганда по различни поводи.

Както сега, така и в бъдеще Турция непрекъснато ще прави опити да разколебава, да внушава, че подложена на натиск, България ще отстъпи и ще се стигне до изселване.

Ето защо едно от основните направления в нашата политическа работа сред това население следва да бъде постоянното затвърждаване на убеждението в необратимостта на възродителния процес, че той органически изключва въпроса за изселването. Категорично да се разобличава провокационната, измамната и лъжлива същност на твърденията и внушенията от Анкара по въпроса за изселването.

Затова именно тук следва да се засили нашият отпор срещу подривната пропаганда, да се разобличават опитите на враждебно-престъпните елементи за обособяване и противодействие, по-убедителна да стане нашата подкрепа за преодоляване на вътрешните съмнения в отделни хора, да бъде подействена нашата политическа и идейновъзпитателна работа.

Нашата общественост трябва да проявява по-голяма непримиримост към проявите на враждебно-престъпните елементи които се опитват да малтретират, да се саморазправят с длъжностни лица, активисти и други лоялно настроени към ме-роприятията на възродителния процес.

Ще посоча само няколко случая.

Лица с възстановени имена от с.Бяла паланка, Сливенски окръг, след употреба на алкохол грубо заставали техен съселянин да изпълнява турски песни и след като отказал му нанесли побой. В с.Търновци, Силистренски окръг, е нанесен побой над механизатор за това, че направил забележка на лица да не говорят на турски език. Към участници в срещата на завърнали се от Турция изселници бяха отправени по телефон и с анонимни писма дръзки и цинични заплахи за саморазправа и малтретиране.

От всички нас сега се очаква да дадем по-категоричен отговор на животрептящите проблеми и въпроси, които сега вълнуват тези наши граждани във връзка с техния български произход.

Данните от редица окръзи, от разкопките в Нови Пазар, от Руенската селищна система, предметите от погребенията, надписи и кръстове от надгробни камъни в стари мюсюлмански гробища, старите архиви съдържат огромно количество доказателства за българския произход на това население.

Ето защо необходимо е още повече да се разширяват етнографските и краеведческите изследвания, още по-мащабно да стане тяхното популяризиране сред населението и особено сред младежта.

Нашата позиция е особено силна и с икономическите и социалните завоевания на това население, с възможностите, които социализмът дава за неговата социална реализация. Даже в буржоазна Турция са принудени да признаят, че таква условия за живот, каквито е осигурила социалистическа България на своите граждани, те не могат да имат другаде.

Необходимо е още по-пълно да се отчитат и използват непосредствените икономически и социални интереси и потребности на това население, на различните социални слоеве и групи. Да се създават още по-благоприятни условия за тяхното широко участие в изпълнението на икономическите и социалните задачи.

Нашите проучвания и проверки показват, че хората очакват още по-голямо внимание и постоянни грижи. Тогава, когато се действа открито и гъвкаво, когато се води целенасочена и умела профилактична и възпитателна работа, много хора, включително и колебаещи се, могат да бъдат спечелени на наши позиции. Ето защо както за органите на МВР, така и за държавните, стопанските и обществените органи и организации борбата за спечелване на всеки човек е първостепенна задача. В това отношение всички трябва да чувствуваме голямата си партийна и национална отговорност.

От особени грижи, внимание и постоянна подкрепа и перспектива за развитие се нуждаят сега ръководните кадри, активистите, които издигаме в партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации. Това се налага от обстоятелството, че не са редки случаите, когато враждебно-престъпни елементи ги заплашват, унижават, изолират, правят опити да ги компрометират и оказват психически терор върху тях и техните семейства.

Ние трябва да преминем в настъпление, да издигаме авторитета и укрепваме позициите на ръководните кадри от това население и категорично да разобличаваме и изолираме

враждебно-престъпните елементи, с което да създаваме подходящ климат за по-нататъшното развитие на възродителния процес.

Отп. в 1 екз.

Нап.: СВ-567

25.03.1987 г.

Размн в 45 екз. и
изпратени по списък

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

М В Р

ПОДЕЛЕНИЕ — 56300 - V

Рег. № V 524 екз. 2

03. V 1982г.

1040 София

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Стр. секретно!

39

ИНФОРМАЦИЯ
№ 6996
06.04.88

ИНФОРМАЦИЯ

№ 33

ОТНОСНО: Агентурно-оперативната обстановка сред
лицата от граничната зона възстановили
българските си имена

Източници на Разузнавателното отделение — 5 ГО Момчилград
съобщават:

Обект "Фанатика" е споделил, че преди известно време му е идва-
ло на ум да избяга през границата, но сега е доволен, че не е пред-
приел бягство. "В Турция с "един куфар и гол като пицов какво ще правя
там. В най-добрия случай да стана аргатин. В България независимо от
всичко съм добре и пари, и уважение имам", заявил обекта.

Установено е, че ... род. през г. в с. Фо-
тиново, Кърджалийски окръг, понастоящем срочнослужещ в поделение
72735 с. Бусманци, Софийски окръг, преди да стиде войник често е гово-
рил: "А бе няма защо да стоим тука, трябва да се махаме (от България).
Съобщено на ВКР на поделението.

и брат му от с. Кондово, Кърджалий-
ски окръг, протурски и националистически настроени, и убедени, че рано
или късно ще има изселване, са споделили, че им направило силно впечатле-
ние, че имало възможност да се стиде в Турция с фалшиви документи. Били
разбрали отнякъде, че турските шофьори на ТИР се съгласявали срещу
известна сума и три снимки да доставят такива документи.

Съобщено на ОУ МВР Кърджали.

РО на 4 ГО Смолян съобщава, че голяма част от жителите на Бен-
ковската селищна система, Кърджалийски окръг, продължават да разговаря-
на турски език и да се назовават с турски имена. Някои от близките на
бегълците са получили писма от Турция и се стремели да скриват това от
селяните си. Бегълците пишели, че чувствували добре, но им тежало

раздялата с близките им. Контингентът от лицата с възстановени имена в с.Чепинци, Смолянски окръг се е активизирал след получаването на няколко писма от беглеца .

Правело впечатление, че джамиите в района се посещавали от млади хора. Напр. 16 г.неработещ, произхождащ от протурски настроено националистическо семейство, е редовен посетител на джамията в с.Китна, Кърджалийски окръг, а най-много са били вярващите от мах.Вратница и то предимно младежи.

Източници на РО 8 ГО Бургас съобщават:

43 г. от Силистра е споделил, че поради тормоз от страна на жена му, и че е ходела с чужди мъже, имал намерение да замине за СССР и да не се връща в България.

Съобщено писмено на ОУ МВР Силистра.

50 г. от гр.Дулово, работещ често дърводелство, при пътуване с колата си за Шумен, намалил скоростта в една местност и заявил, че там имало "кучета" (имал пред вид милиционери от КАТ).Пускал касетофона с турски песни.На забележката, че е вече българин, да пусне хубави български песни, заявил:"А бе недей вярва, че съм станал вече българин.Аз съм си винаги турчин; от нас българи не става Турция няма да се помири с това положение и ще направи всичко възможно чрез ООН или по други пътища да ни възвърнат имената.Не е изключено да стане патаклама между България и Турция." Тези работи ги знаел от турски и западни радиостанции.

Източникът съобщава, че като частен дърводелец изработвал дограма. Бил е снабдяван с материали от Варна и Търговище чрез "Топливо", като на лица от това предприятие вършил различни услуги, или им давал подкупи.За едно година обработвал 30 кубически метра материал за дограма.Нямал разрешително за такава професия. Бил обвързан и правил дограма на председателя на Общинския народен съвет и секретарката на Общинския комитет на БКП Желева за апартамента им. си хвалил, че имал в ДСК Дулово 25 000 лева, като си купил лека кола "Лада" за 17 000 лв.от частно лице от Варна.Колата била обзаведена с части от "Кореком". умело прикривал политическите си убеждения и използвал приятелските си връзки.

Съобщено писмено на ОУ МВР Силистра.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

3

41

При разговор на група селскостопански работници в с.Деково, Толбухински окръг за последните сушави години, накрая

36 л.полевъден бригадир,заявил:"По-миналата, миналата, тази и следващата година все такива ще бъдат, докато не върнат "Асановците,Мехмедовците и др." При забележка от един от работниците, че е бригадир и не може да говори така, отговорил, че това бил неговата работа, щял да мисли и да говори както си знае.

Съобщено е писмено на ОУ МВР Толбухин.

от с.Ресица, Толбухински окръг, след като е пил алкохол е споделил с оперативен работник на обществени начала - РО 8 ГО Бургас, че искал да сподели с него някои неща, знаейки, че работи в гранична комендатура и предложил сътрудничеството си, като се мотивирал, че мразел турците, които го смятали за циганин. Разказал че често пред фурната са се събирали 64 г. и

65 г. и двамата пенсионери, и др.,които споделяли, че слушали турското радио и западни радиостанции. Заявявали, че Турция няма да ги остави, ще им помагала и нямамо да мине много време и ще ги прибере в Турция.При друг случай заявили:" Тези българи какво мислят. Не ни дават да говорим турски, война ли искат или какво".

Уведомено е писмуно ОУ МВР Толбухин.

Отпеч в 3 екз.

1 - Др.ЗАМ.-МИНИСТЪР
Ген.-полк.Минков

2 - ЦИОУ МВР

3 - КД

Изп.и написал:АК

02.04.1987 год.

Умк. КОМАНДУВАЩ

ГРАНИЧНИ ВОЙСКИ
ГЕН.-ЛЕЙТЕНАНТ:

[signature]
(ЦАНОВ)

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

86

СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Централно информационно-организационно управление

Рег. № I-1236.Екз. ^{ев}...

.....06.04. 1987 гоз.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Получените на 4 и 5 април 1987 г. по-характерни
данни във връзка с възродителния процес

През съботния и неделния ден от окръжните управления
на МВР се получи следната по-характерна информация по обстанов-
ката сред лицата, възстановили имената си (съществени измене-
ния не са отбелязани).

По дейността на външния противник. От ОУ на МВР в
Разград съобщават, че през последните няколко дни окръгът е
бил обект на внимание от страна на служители в посолството на
САЩ в София и на турското генерално консулство в Бургас. На
1 април т.г. 1-вият и 2-рият секретар в американското по-
солство посетили Разград, където разгледали Голямата джамия
в центъра на града, която не е действаща и е обявена за ис-
торически паметник. Отделили много време на надписа на пло-
чата - кога и от кого е построена. Той е поставен през 1986 г.
на мястото на стар надпис, отразяващ - в чест на кой турски
султан е построена и годината по мюсюлманското летоброене. На
3 април те посетили с. Веселец, Разградски окръг, на което
над 90% от 1800-те жители са с възстановени имена. Престоили
повече от един час и разговаряли с кмета и секретаря на об-
щинския партиен комитет. Интересували се от редица въпроси

от политически и социално-икономически характер, като особено държали да разберат отношението на нашите граждани към тях. Опитали се да убеждават, че българските власти неправилно тълкували техните пътувания като шпионски, тъй като те имали за цел само да бъдат между хората, да разговарят с тях, дори да станат приятели. Преди отпътуването си подарили на всички присъстващи по една химикалка и по един брой от списание "Спектър", оставили визитните си картички и казали, че пак ще посетят селото.

На 3 април от 11 до 14,30 ч. в Разград са пребивавали трима служители от Генералното консулство в Бургас. Те също така внимателно оглеждали Голямата джамия.

За посещението на чуждите дипломатически служители окръжното управление не е било уведомено нито от Центъра, нито от окръзите, през които са минали. Подобни случаи на неуведомяване е имало и друг път.

По обстановката в обслужваните териториални единици и обекти.

За положителни моменти в развитието и по-нататъшното утвърждаване на възродителния процес се получиха данни от окръжните управления на МВР в Кърджали, Шумен, Търговище, Пловдив, Хасково.

По преценка на сътрудник на ОУ на МВР в Хасково, надеждата за възвръщане на старото положение и евентуално изселване в Турция постепенно намалява. Увеличава се броят на лицата, възстановили имената си, които започват да мислят за трайно устройване в родните си места.

В с. Крепча, Търговишки окръг, имало много кандидати за строеж на нови къщи върху раздадените парцели по новия план на селото, даже засега парцелите не стигали за всички желаещи.

В с. Глумово, селищна система Ивайловград на Кърджалийски окръг, в последно време се забелязвало все по-масово общуване на български език и с новите имена. Значително намалели отрицателните коментари и изказвания по възродителния процес.

Получени са също така данни за отделни лица - ученици от техникума по електротехника в Кърджали, студент от ВСИ-Пловдив, и др., които постепенно изживяват протурските си настроения.

На сътрудниците от съответните селища и обекти са поставени задачи за оказване на положително влияние.

Установени са следните по-важни враждебно-престъпни и нелоялни прояви и настроения:

На 3-ти април вечерта и на 4-ти сутринта в окопните управления на МВР в Шумен и Варна са получени данни за разпространението на листовки с враждебно протурско съдържание. За сега в Шумен са намерени девет листовки, в с. Пет могили - 3, в Каравелово - 4, в гр. Нови пазар - 3. Във Варненски окръг са открити в с. Ст.Караджа 3 и в с. Изворник - 2.

Листовките са разпространени на обществени места (по автоспирки и входи на жилищни блокове), написани са на турски език под заглавие "Пътя за освобождение" и имат следното съдържание: "Както е известно на всички ни, българите, потъпквайки конституцията си, отнеха с оръжие нашите (на

турците) права и свободи. Затвориха училищата ни, уни-
жиха турските книги. Всичко това не е достатъчно на режима в
София, но се мъчат да унищожат и рода, езика и религията ни.
Стотици сънародници убиха, хиляди затвориха и неznайно колко
заточиха. Всички тези действия са, защото се страхуват от нас
и за да ни сплашат. Уважаеми сънародници! За да се отървем от
българските злодеяния, трябва да намерим някакъв изход. Труд-
ността ще преодолеем с единство. За да укрепим единството
си, трябва да се организираме и да създадем организация. Отна-
чало трябва да създадем малки организации, които после ще
обединим в една. Нашето освобождение е в нашите ръце. Трябва
да известим на света, че съществуваме".

Подпечатани са с елипсовиден печат, на който са изоб-
разени турските символи и надпис "Турско освободително движение".

В окръжните управления на МВР в Шумен, Варна и Тол-
бухин са взети бързи мерки за издирване на авторите.

Получени са и редица други сигнали за негативни проя-
ви и настроения, по които подразделенията работят за тяхното изясня-
ване и вземане на отношение. В Стамболовска селищна система
на Хасковски окръг са забелязани редица факти, които оказват
негативно въздействие и забавят утвърждаването на възродител-
ния процес. В с. Жълти бряг били продадени много парцели за
строителство на къщи и вили на пенсионери и граждани от гр.
Хасково, а на лицата, възстановили имената си от Кърджалийски
окръг, които имат намерение да се установят постоянно в селото,
не били раздадени. В с. Лясковец имало нужда от детска гради-
на, но вместо това сега започвал строежа на пощенска стан-
ция. Някои ръководители имали надменно държание към лицата с

възстановени имена, което ги отчуждавало. След допълнителна проверка на фактите ще бъде уведомен ОК на БКП в Хасково.

ОУ на МВР в Пловдив работи по изясняване на сигнали и изземване на касети с турска музика от студент във ВСИ "В. Коларов" в Пловдив и от работник, на когото касетите били доставени от турска гражданка.

Отп. в 1 екз.

Изп. Н. Пенков

Нап.: А. Иванова-637

6.04.1987 г.

разм. 6-53

НАЧАЛНИК ЦИОУ-МРР

Генерел-лейтенант:

/В. Георгиев/

СЕКРЕТНО!

12

Министерство за вътрешните работи
ЦЕНТЪР. ИНФ. ОРГ. У-НИЗ
Reg. № 12490 Екз. № 9
22.6 87
СОФИА

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТЕНОГРАМА

от националното съвещание, проведено по линия на терора
на 8 и 9 април 1987 г. в салона на ОТУ – ДС

ДР. МИНИСТЪР:

Уважаеми другари,

Както Ви е известно ние днес и утре ще обсъждаме,
съгласно програмата, проблемите на борбата срещу тероризма.

Дневният ред, реда за провеждане на нашата работа
е следния:

Основен доклад ще изнесе първият зам.-министър на
вътрешните работи др. ген.полк. Гр.Шопов "Борбата на ор-
ганите на ДС срещу терора в хода на издирвателната работа
по централните издирвателни дела "Терористи" и "Скорпион"
и насоки за по-голяма настъпателност при разкриване, предот-
вратяване и пресичане на терористично-диверсионните актове!"

След него ще имаме съдоклади от др.ген.-майор К.Кочалиев, "Работата на следствените органи по ЦДОИ "Терористи" и делото "Скорпион"; ген.-майор Иван Иванов, зам.-началник на ВГУ-ДС, "Работата на вражеската емиграция, транзитния поток и туризма", полк. Иван Дянков от VI у-ние-ДС, началник на отдела за работа с младежта, "Работата сред чуждестранните студенти", полк. Леонид Кацамунски "Работата по политизирания криминален контингент", подп. Бозаджиев "Работата по веществените доказателства по ЦДОИ "Терористи" и делото "Скорпион".

След това ще бъдат дадени възможности за изказване на началниците на окръжните управления по въпроси, които считат да споделят пред нас.

ДРУГАРИ,

Съставът, който днес е тук, е най-отговорният състав по ДС, Колегиума, началници на централни управления, заместници, които работят по тези въпроси, началници на окръжни у-ния и заместници по ДС, началници на отдели в централните управления, началници на районни управления в София по ДС и няколко другари, които работят по линия на НМ.

Нека да не се счита това като някакво поредно съвещание, на което ние ще си поговорим и ще си замине.

Искаме тези два дни в една много спокойна обстановка, спокойна в смисъл на обсъждане, времето е заделено достатъчно, да направим критичен анализ на цялата наша работа по основните дела. Ние ще очакваме да чуем и тези окръжни началници, където има дела, които се водят по терора, неразкрити.

3

14

Ние имаме неразкрито дело във Врачански окръг – Мездра, неразкрито дело имаме в Бургас, Кърджали.

Имаме шест неразкрити дела по тероризма, по-малки и 4-те, които ще обсъждаме тези дни.

Нека да не се счита, че ще има някакъв протокол, да не се счита, че всеки трябва да се изкаже написано, да се изкаже непременно по всичко. Водим другарски разговор, партиен-чекистки разговор, откровен, открит. Темата е "Защо две години и половина ние не можем да разкрием извършителите". Какво ни пречи, какво ни е нужно. Ние, тук, които сме се събрали, отговаряме пред тази държава, пред ЦК на БКП, пред др. Живков по тези въпроси. Какво трябва да правим по-нататък?

Има думата др. Гр. Шопов.

(първият зам.-министър на вътрешните работи
ген.-полковник ГР. ШОПОВ чете основния доклад на съвещанието)

приема се със съгласие

ДР. К. КОЦАЛИЕВ:

Другарю Министър,
Другари генерали и офицери,

Поддържам констатациите и изводите, които съдържат доклада на ръководството, а от критичните бележки и съображения, направени в доклада, а очевидно и в другите изказвания ще бъдат направени такива, ние ще изведем и собствените си задължения и отговорности за най-близкия и по-далечен период в нашата работа.

Сега искам да доложа следното:

За преодоляване на възникналите проблеми в борбата на органите на МВР срещу тероризма и повишаването на нейната ефективност, ръководството на Главно следствено управление се ръководи от заповедите и указанията на ръководството на министерството, от решенията на проведените национални съвещания по линия на терора. С дълбоко осъзнато разбиране за мястото и ролята на ГСУ в разкриването на извършителите на терористични престъпления, за отговорността, която носим пред ръководството на министерството, пред партията и народа, не само при разкриване на извършителите на терористичните актове, но и за отстраняване на условията, благоприятстващи извършването на други престъпления, цялостната работа на апарата сме се стремяли да провеждаме в следните основни насоки: работа по конкретните следствени дела и сигнали; работа с веществените доказателства; организационно-аналитичната и контролно-методическа работа.

В тези няколко насоки ще се спра в своето изложение.

За периода 1984–1987 г. загинаха 16 лица и повече от 70 са ранени. Материалните щети са значителни. Вредоносният резултат включва и негативния общественно-политически резонанс, дестабилизиране на чувството за сигурност, а някъде, да го кажем, появата и на недоверие във възможностите на МВР.

За този период 1984/87 г. в управлението са водени 57 следствени дела срещу 103 лица за извършени терористично-диверсионни престъпления. От посочените 57 следствия са за терористично-диверсионна дейност, 11 срещу неизвестен извършител, именно това са делата, които създават проблемите и нашите отговорности в борбата срещу тероризма.

Както се подчерта и в доклада на ген.-полк. Гр.Шопов, не може да се отрече факта, че сме имали успехи при работата по тази линия, успехи, които се дължат на постигнатата добра координация и взаимодействие между следствието и оперативните поделения. На всички са известни резултатите от разследването по делата във връзка с взривовите на пощата в Оряховица, случаите в Габрово, Кюстендил, Вълшец, Самоков, Ст.Загора. с.Бенковски, Кърджалийски окръг, Станке Димитров, ловната хижа край Бобошево, Тетевен, жк "Люлин", вчера беше разкрит и авторът на взрива в Кюстендилския район, който стана на 31.

Към настоящия момент в управлението са на производство следните по-характерни дела:

1. Оперативното дело "Голото" на ОУ на МВР-Смолян, с криминална окраска, която интереси исериозни данни, които са в съзвучие с други обекти на ДОР "Гущера" на ОУ на МВР - Разград. Работи се по разгърнат план.

На второ място провежда се разгледване срещу обекти по оперативни материали на ОУ на МВР-Бургас и Толбухин за образуване на нелегална група с намерение същата да се постави в услуга на Турция и да се въоръжи чрез кражба на оръжие от казармата.

В ход са разгърнати и започнали неотдавна разгърнати оперативни и следствени мероприятия по групово дело "Глухари", водено от оперативната група на МВР в СССР с данни за образуване на съветска територия нелегално разпространяване на клеветнически твърдения срещу възродителния процес. Набелязани са мероприятия за проверка на обектите и за евентуалната им съпричастност към диверсионно-терористичните актове.

14

Продължава в продължение вече на няколко месеца разследването на делото, известно като групово дело "Язовец" и "Неблагодарния" на ОУ на МВР-Търговище.

Само след 31.07.1986 г. в центъра и в страната е работено по над 50 сигнала, по които е проведено разследване на друго основание – притежаване на оръжие и боеприпаси. Проверено е съпричастието на обектите към терористично-диверсионните актове.

През 1986 г. в отдел Втори на управлението постъпиха за изучаване и анализ над 70 оперативни разработки с данни за евентуално съпричастие към терористичните актове, като част от разработките бяха реализирани. Общата констатация по тези материали е, че преди реализацията за обектите не се събират достатъчно данни относно реалните им възможности да се снабдят или да боравят с взривни вещества и материали, липсват достатъчно данни за проверка на алибито им към съответните дати на терористичните актове и т.н.

По инициатива на управление Шесто и ГСУ в началото на 1987 г. бяха преразгледани ЦДОИ "Мерзавци" и ДОИ "Канарче", с цел доконкретизиране насоките на работа по тях. Бяха определени допълнителни критерии за организиране дейността на оперативната и издирвателна работа на териториалите и централни поделения в това отношение.

Аз искам да споделя, че за първи път в нашата практика проведохме служебна анкета, сред целия състав на следователите по ДС във връзка с придобитите инкриминирани материали в споменатите оперативни дела и искам да доложа на съвещанието, че за нас това беше много ценен опит.

Изказаха се сериозни, важни съображения, които залегнаха в разгърнатия план за оперативно-издирвателни мероприятия. На тази основа създадена е група от оперативни и следствени работници на Шесто управление и ГСУ, която има задача заедно с териториалните органи да реализира конкретните мероприятия.

Както беше посочено в основния доклад, изнесен от др. Шопов, извършена е огромна по обем оперативно-следствена работа, ~~която~~ въпреки че не ни е довела до значими резултати и конкретна ориентация на извършителите на терористичните актове.

Тази тревожна равностетка ни задължава трезво да преценим пропуските, слабостите и недостатъците, и не само да ги отстраним, но и да създадем условия за недопускане на нови такива в бъдеще.

До преди няколко години тези актове бяха непознати в практиката на нашите органи. Имаше отделни прояви от подобен характер, предимно с битова насоченост. Такива бяха случаите, както си спомнят другарите, срещу генералния директор на "Енергомонтаж"-София; едно гражданско лице от Габрово и един оперативен работник от СГУ, при които бяха взривени личните им автомобили; пощата в Горна Оряховица; опита за взривяване на гараж в Самоков, групата на ; жп линията и стълб за високо напрежение в Габровски окръг.

Макар и изолирани, по същество, тези случаи се явяват предшественици на терористичната вълна в страната.

Терористичните актове от м.август 1984 г. м.март и м.юни 1985 г. и 31 юли 1986 г. имат други мащаби и измерения,

и опита, натрупан до този момент от органите на МВР, в това число и от следствието, явно не съответствуваше на реалните ни възможности. Това несъответствие най-ярко се изявява в онзи "критичен" и за следствието и за оперативните поделения период – първите дни от произшествието. Практиката доказва, че в този период е особено важно да се очертае кръга от лица за разпит – свидетели, очевидци, заподозряни, правилно издигане на общите и частни версии, да се извърши щателен и компетентен оглед на местопроизшествието, бързо и качествено изследване и оценка на веществените доказателства. Действия, от които зависи крайният изход на работата, действия, при които и до днес не сме направили всичко необходимо за отстраняване на допусканияте слабости.

В следствения апарат са създадени предпоставки за реален успех в борбата срещу тероризма. Не така стоят обаче въпросите, свързани с този така нар. "критичен" период и най-вече с работата по веществените доказателства. Ако се върнем към терористичните актове от 1984 и 1985 г. ще видим колко много брак допуснахме в работата и поради липсата на опит и поради липсата на специализация. Учейки се в движение бяхме уворени, че няма да повторим подобни грешки. Случаят от "Дружба" опроверка това предварително усещане. Допуснахме груби грешки при работата с веществените доказателства, които може би ни лишиха от възможността да имаме конкретна ориентация за извършителите.

Според нас причините за незадоволителното състояние на работата с веществените доказателства се дължи на две основни причини:

На първо място това са различията в подхода на длъжностните лица, които имат допир до веществените доказателства – от огледа на местопроизшествието до последваща издирвателна работа.

Практиката показва, че всяка прибързаност и некомпетентни действия с веществените доказателства крие реални опасности от неправилни манипулации с тях и до създаване на сериозни затруднения в оперативната, експертната и следствената дейност.

Значителен е броят на служителите, които с присъствието си при огледа на местопроизшествието, по същество пречат за прецизното извършване на това важно и отговорно следствено и оперативно действие. Явно е назрял момента от допълване на заповед 1-90 с конкретни разпоредби в това отношение.

Втората причина за незадоволителното състояние на работата с веществените доказателства може да бъде извлечена от следния анализ:

При разследването на досега извършените в страната ТДА констатирахме, че извършителите са ползували в качеството на компоненти на взривните устройства широка гама от лесно достъпни, разпространени в търговската мрежа и бита материали – часовници, като забавящи механизми, батерии, като източници на електроенергия, пластмасови иметални съдове като корпуси, пликове, чанти, мрежи и други – като средство за камуфлиране и пренасяве на взривните устройства и т.н. Нереално е да се опитваме да въведем строг контрол и отчетнос на тези материали в търговската мрежа, които евентуално биха послужили за компоненти при изготвянето на взривни устройства

В наши ръце обаче се намира важен механизъм, който дава възможност да проследим пътя на движение и използване на два от най-съществените компоненти, без които е невъзможно изготвянето на най-често употребяваните самоделни взривни устройства. Тези два компонента са взривното вещество и средствата за взривяване (електродетонатори или капсулдетонатори). Производството, транспортирането, съхраняването и разходването на тези два компонента, издаването на разрешителни за работа с тях са регламентирани със съответните нормативни документи. Службите за контрол на общоопасните средства към нашето министерство са органите, които имат задължението да следят за стриктното изпълнение на тези нормативни документи и да реагират при нарушаването им. Фактът, че до сега не сме установили пролуката, през която са "изтекли" използваните за извършването на ТДА взривни вещества и материали показва, че някъде по веригата "производство-потребление" не е сработила сигнализацията и сме длъжни да вземем незабавни мерки.

Казаното до тук за взривното вещество и средствата за взривяване е едната страна на въпроса. Другата страна на същия въпрос или неговото продължение е фактът, че след всеки ТДА губим ценно време, разпиляваме сили, за да установим това, което можем и сме длъжни да знаем със сигурност предварително: кой произвежда конкретното взривно вещество или средство за взривяване, кои са неговите получатели, кой и как е извършил транспортирането до съответния склад, къде и как се съхранява, на кои обекти се потребява, кои лица имат разрешително за работа с него, кои лица, поради характера на своята работа, имат достъп до него, контрол и отчетност за употребата им.

За отстраняване на допусканите слабости по горните въпроси, които пък създават проблеми с разкриването на извършителите на ТДА, предлагаме на първо място всички окръжни управления на министерството да се извърши инвентаризация за получаваните на територията на окръга взривни вещества (по марки и видове) средствата за взривяване по типове със съответните допълнителни обозначения, например за вида на метала, от който е изработена гилзата, електрическата им устойчивост, милисекундното им закъснение между степените и т.н., за електродетонаторите и по номера на серията за капсулдетонаторите; огнепроводен шнур по обозначенията; детониращ шнур по обозначенията (респективно оцветяване на изолацията), складовете, в които се съхраняват взривните вещества и средствата за взривяване; лицата, на които са издадени разрешителни за работа с взривни вещества; лицата, които поради характера на своята работа, фактически имат достъп до взривни вещества и средства за взривяване.

На второ място, събраната предварителна информация да се актуализира във всяко окръжно управление към 30 юни и към 30.12 на всяка година, относно допълнително получени взривни вещества и средства за взривяване.

На трето място, получената предварителна информация да бъде обобщена в ДНМ-МВР и подадена за залагане в АИС "Т", като своевременно се актуализира.

На четвърто място ние предлагаме да се въведе индикиране на взривните вещества по партии още в производството. В качеството на индикатори да бъдат използвани вещества, които могат да бъдат установявани в следвзривните проби.

Обстоятелството, че осем месеца след опита за терор в КК "Дружба" – Варна не знаем потребителите на електродетонатори от типа на инкриминирания, че с категоричност не са установени потребителите на взривното вещество "Скаленит" и лицата, имали достъп до него, красноречиво говорят за необходимостта от предварителна информация по тези въпроси. Липсата на такава предварителна информация според нас е втората причина за незадоволителното състояние на работата с веществените доказателства.

ДР.МИНИСТЪР:

Кои са тези, които са длъжни да знаят, пък не знаят. Не е ясно. Дешифрирай го по-ясно. Окръжните у-ния ли, следствието ли? НМ? В България има Закон, има нормативни документи, съгласно тези нормативни документи, има длъжностни лица, които са длъжни да знаят тази работа, точно и след 2,5 г. да отговарят за нея, ако ние говорим в инфинитивна форма още 2,5 г. не зная какво ще стане?

Моля за конкретност във всички доклади и съдоклади. Общите работи свършиха вече.

ДР.К.КОЦАЛИЕВ:

Др.Министър, извън нашите пропуски, недостатъци и грешки, има сериозни недоогледани досега моменти във връзка със заградителния и охранителен процес по транспортирането на взривните вещества.

ДР.МИНИСТЪР:

За тази работа кой отговаря в НРБ? Кой отговаря за транспортирането, за индикацията, за достъпа. Има ли

следствието някаква оценка по тези въпроси? Следствието има ли свое мнение?

ДР. К. КОЦАЛИЕВ:

Др. Министър, в МВР има служба КОС. Аз докладвам за анализа, който сме извели и за недостатъците, които ако в този момент станат взривове, отново ще ни изпатят пред една стена, пред която не можем да излезем.

Разрешете да продължа.

Предлагаме също така централните поделения и окръжните управления да продължат в непродължителен срок в рамките на уточнения контингент да огледаме своята работа от гледна точка проверка алибито на заподозряните лица. Един от най-сериозните и съществени слабости в това отношение, факт, за който др. Шопов говори в доклада си, че проверката на десетки и стотици лица на територията на страната, практически не ни осигурява отговор на въпроса дали докрай и точно сме ги проверили за техната съпричастност към ДТА.

Др. Министър,

Пред този форум искам с чувство на отговорност да споделя една констатация, която се налага.

С диверсионно-терористичните актове, почиващи на битова или лична основа независимо от политическият им резонанс, ние се справяме сравнително бързо и добре – успяваме да разкрием извършителите им.

Не така обаче стоят нещата с ДТА, които почиват на политическа основа. Очевидна е необходимостта от промени в нашите подходи и виждания за внасяне на прелом в борбата,

която носи политически характер. 1984 г. от тази трибуна аз докладвах за опита на съветските органи на КГБ за работата им в Азърбейджан. Дебело беше подчертана необходимата от гласност. Аз мисля, че една от причината за провадите е, че ние не се опряхме на нашата общественост. И досега не знаем всички лица, които са пътували на 9 март 1985 г. Тази празнота по наше мнение може да се запълни ако още в началния момент се обръщаме към нашето общество.

Съдоклад по въпросите за състоянието на работата по веществените доказателства ще изнесе др. Бозаджиев. Аз искам само да посоча един пример. Както на всички присъстващи е известно, инкриминираният гюм от опита за терор съдържаше 1,5 кг "бентонит". По това веществено доказателство, както и по всички други, бе извършена значителна издирвателна работа. От цялата страна са получени над 400 проби бентонит, изследвани за сходство с инкриминирания и нито една от тези проби не е дала положителен резултат.

Възниква въпроса, дали инкриминираният бентонит не е от уникална партида, до която не успяхме да се доберем или нещата опират до ^{не} задълбоченост в изследванията.

Извършените напоследък по наше възлагане нови изследвания в БАН посочват категорично, че 14% от инкриминирания бентонит е органично вещество, 4% от което представлява тротил, а останалите 10% представляват маслоподобна течност, засега с неустановен състав и предназначение, чието изследване продължава.

Наличието на 10%, около 150 гр., органично вещество в инкриминирания бентонит ни задължава да се обърнем към потребителите на бентонит, които използват същия за пречистване на органични вещества, най-вероятно в газова фаза (химикофармацевтична промишленост, нефтопреработваща промишленост и т.н.

Накратко по няколко думи по нашата организационно-аналитична дейност:

Както е видно, от своевременно издадените нормативни документи, ръководството на МВР, а това беше подчертано в доклада, правилно оцени и насочи усилията на своите подразделения за разкриване извършителите на тежките терористично-диверсионни престъпления и недопускане на други такива.

За да отговори на изискванията на съвременната оперативна обстановка, с оглед бързото, качествено, ефективно, пълно и всестранно разследване на терористично-диверсионните актове, управлението проведе следните организационни мероприятия:

1. Целият следствен апарат беше ешелониран на три нива: първи ешелон: специализирано звено от седем следователи от ДС, непосредствено подпомагани от пет специализирани криминалисти, офицери по ДС. Слушителите от първи ешелон отговарят за дейността по разследването на терористично-диверсионните престъпления, извършени на територията на страната, водят на контрол и отчет всички дела и сигнали, по които са получени конкретни данни по линия на терора, осъществяват координация и взаимодействие със съответните оперативни служби, участвуват непосредствено като оказват практическа и методическа помощ при издирвателната работа по веществените дока-

зателства, назначаването и оценката на експертните заключения.

Втори ешелон – в състав от десет опитни следователи по ДС и НМ в Центъра – има за задача да поеме и извърши цялостно разследване при едновременно възникване на втори (дублиращ) терористично-диверсионен акт.

Трети ешелон – това са специализираните групи, изградени в съответните териториални следствени отдели. Състава на специализираните групи е в зависимост от щата на териториалното следствено поделение включва началника на следствения отдел, следователя по ДС и от един до трима опитни следователи по НМ. Специализираната група извършва неотложни и първоначални следствени действия. Всичко е стиковано и е разписано в схемата за работа с направление "Т".

Отчитайки необходимостта от поддържане на висока професионална боеготовност на следствения апарат, както за първи и втори ешелон в центъра, така и за специализираните групи в териториалните следствени отдели са разработени и утвърдени документи, които регламентират функционалните задължения, реда и начина за оповестяване, основните насоки за работа на местопроизшествието, всичко това е съобразено с пропуските и грешките, които допуснахме досега.

Сформирана е група, която анализира постъпващата от цялата страна информация по линия на терора, изпълнява методически и контролни задачи и такива по информационното обслужване.

Създадени са предпоставки за нова организация при разследването на терористични престъпления, като за целта:

цялостната следствена дейност е подчинена на изискванията по линия на терора, без да се нарушава качеството и регулярното разследване по другите направления; конкретизирани са задълженията на всички следователи и дознатели, произтичащи от решенията на националното съвещание, заповедите и разпоредданията на ръководството на МВР и следствието по делата "Терористи" и "Скорпион"; критерии за атестиране и оценка на следователи и дознатели е тяхното участие и реалния им принос в работата по разкриване извършителите на терористично-диверсионните актове; завишени са изискванията и контрола по планирането на работата по следствените дела и конкретните следствени действия; заложили са изисквания за подобряване взаимодействието с оперативните служби от ниво следовател – оперативен работник до ръководства на отдели.

Няколко думи за нашата контролно-методическа работа, с което приключвам.

Като се ръководим от разбирането, че всяка идея се превръща в реално изпълнима задача само, когато бъде напълно овладяна от изпълнителите, управлението разработи методически указания с практическа насоченост по отделните направления на дейността: методическо указание и образци за изземване на сравнителен почерков материал от обвиняеми, заподозряни и оперативно интересни лица. Иззет е почерков материал периодично се изпраща в управление Шесто-ДС; методическо указание за съставяне на словесен портрет; указания за особеностите при назначаване на пиротехнически експертизи за взривни устройства и следите от взривяването им; указания за откриване на следствено дело – дубликат образувано по факта –

опита за терор, извършен на 31.07.1986 г. в "Дружба"-Варна; разработен е и отпечатан унифициран списък на вещи лица, с които разполагат следователите, работещи по линията; от съответните териториални следствени отдели на контрол в центъра се изземват всички дела за противодържавна дейност и онези от делата за обща престъпност, по които протичат оперативно-интересни лица, като особено внимание се отделя на лицата за приготвяне и опит за бягство от страната; извършена е проверка по приключени следствени дела, по които са протекли лица, притежаващи знания и умения по изготвяне на взривни устройства, имащи достъп или притежаващи взривни вещества и материали, замисляли или подготвяли терористично-диверсионна дейност. В резултат на тази дейност общо за страната, на оперативните поделения са подадени над 500 лица, във връзка с извършване на М"Проверка" на оперативните служби са подадени значителен брой преименувани лица, извършили други престъпления – Пловдив над 460, Плевен – 320, Кюстендил 32 и др.; разработена е и е в ход програма от теоретически и практически занятия за целия личен състав по въпросите на тероризма и възродителния процес. Занятията протичат на добро професионално ниво.

В следствения апарат са създадени предпоставки и условия за работа по линия на терора.

Ние осъзнаваме нашите отговорности като ръководство и личната ми – като началник на централно поделение, за рязко увеличаване приноса на управлението в борбата с ДТА и за отстраняване на все още съществуващите слабости и пропуски в следствената дейност по тази линия.

В конкретен план те се свеждат до следното: не е направено всичко, с оглед всеки следовател и ръководен работник в центъра и по места да бъдат проникнати от тревогата на ръководството за неразкриване на авторите на ДТА; качеството и бързината на някои следствени действия – оглед на местопроизшествие и други, не винаги отговарят на повишените изисквания; недостатъчни са в отделни следствени звена активността и инициативата; усилията ни за създаване на оптимална организация за работа по сигнали за терор в следствените служби не навсякъде са доведени докрай; все още съществуват пропуски по своевременно формиране на следствените групи и по тяхното бързо осигуряване със специалисти по взривни устройства; съществуват неотработени докрай въпроси по взаимодействието с някои териториални подразделения на МВР; очевидно и в анализаторската ни дейност има пропуски с бавни темпове въвеждаме машинната обработка на информацията; недостатъчен е и осъществяваният от нас контрол и помощ към околните подразделения на МВР при изясняване на постъпили данни в следствието по линия на терора; не е приключена работата за по-широко използване на специалисти от външни ведомства за сложни експертни изследвания; не винаги проявяваме необходимата настойчивост пред оперативните служби за своевременно изясняване на данни, постъпили в следствието чрез оперативно-технически и агентурни способности.

Намираме за недостатъчни нашите съвместни усилия с ръководствата на затворите за провеждане на активни мероприятия, с оглед долавяне на сигнали за съпричастност към ДТА на осъдените лица.

Сега усилията ни са насочени към бързото отстраняване на посочените слабости.

Др. Министър, от изложеното се вижда, че управлението за изминалия период е работило с напрежение. Наша задача, наша отговорност е да реализираме мероприятията, за които говорих.

Доложих.

ДР. ИВАН ИВАНОВ:

Другарю Министър,

Другари генерали и офицери,

Споделяме напълно направените от ръководството на министерството оценки и дадените препоръки за бъдещата работа.

Противникът отдава все по-голямо значение на временно пребиваващите у нас чужди граждани, чрез които извършва шпионаж, идеологическа диверсия и други остри форми на подривна дейност. След започването на мероприятията по възродителния процес този канал се превърна в основен за проникване и изнасяне на клеветнически материали, документи, "потвърждаващи" наличието на "турско малцинство" в НР България. Както и за подстрекаване към съпротива, бягства и други противозаконни действия. Налице е трайна тенденция временно пребиваващите, и особено транзитният поток, в бъдеще да се използват още по-активно срещу възродителния процес и за извършване на терористично-диверсионни действия.

През 1986 г. през НРБ са преминали 3 милиона и 236 хиляди граждани на несоциалистически страни, от които

2 880 000 турци и 300 хил. иранци, живеещи в Турция, както и 2 милиона и 800 хиляди югославяни, от които 400 хиляди мюсюлмани.

Дейността на ЦРУ и другите натовски разузнавания против нашите граждани, временно пребиваващи зад граница, също непрекъснато се засилва. Предприемат се целенасочени действия за тяхното изучаване, обработка в антикомунистически и антисъветски дух, разлагане, провокиране, скланяне към невъзвращенство и др. През последните години под различни предлози са задържани и разпитвани голям брой българи. Подходено е за вербовка към около 200 от тях. В това отношение особено активни са американските, турските, гръцките, западногерманските и френските разузнавателни служби.

Непосредствена опасност за сигурността на страната представляват специалните служби на СФРЮ, както и на про-западно настроените арабски и развиващи се страни, някои от които се използват от американското и други натовски разузнавания.

Следва да се вземат под внимание и някои нови моменти в дейността на вражеската емиграция. Отделни нейни организации и групи проведоха конгреси и съвещания и предприеха мерки за организационно укрепване. Активизираха контактите си със специалните служби на страните-членки на НАТО, и особено с ЦРУ. Зачестиха опитите за внасяне на пропагандни и подстрекателни материали у нас. Лидерите на БОД си поставиха за задача да използват най-рационално за свои цели възродителния процес и на тази основа създадоха делови контакти с изселнически и други антибългарски организации в Турция и Западна Европа.

Постъпващата информация показва, че специалните служби на противника и ръководителите на вражеските емигрантски организации замислят, планират и подготвят провеждането на терористична дейност на наша територия. За целта смятат най-активно да използват ТИР-транспорта (турски и югославски), а така също туристическите пътувания на български емигранти в НРБ.

Ръководството на БОД възнамерява да издири подходящи хора от Варна, Бургас, Созопол, Видин, Свищов, Русе, а също така от селищата в близост до жп линията Драгоман – Свиленград, за да ги използва за доставяне чрез техни куриери на оръжие, взривни материали, разпадащи се вещества и др. и изграждане бази за терористично диверсионна дейност. Куриерите могат да бъдат чуждестранни туристи или моряци.

Особено характерен в това отношение е случаят с обекта на разработка "Имам", роден в с-Църквище, Кърджалийски окръг. Живял е в с.Равна гора, Бургаско, откъдето се е изселил в Турция, а впоследствие в Австрия. Според агентурни данни поддържал тесни връзки със Стефан Табаков и турския консул във Виена Мустафа Алтай. Посещавал е НРБ с югославски паспорт и лека кола, югославска регистрация, а така също с фалшив турски паспорт. При тези посещения е установил и поддържал близки контакти със свои роднини и приятели от Бургаски окръг, всички от които са на разработка

През 1987 г. ръководството на БОД прие решение за започване на активна съвместна дейност с турските официални институции, обществени организации, както и свързането им с протурски настроени наши граждани. Със същата цел е създаден контакт с "Турския ислямски съюз" във Франкфурт

на Майн и "Асоциацията на дунавските и родопските турци". В ръководствата на организацията бяха включени изселниците Мустафа Халилов, Мехмет Хаджиоглу и Ахмет Алиев.

Изселническото дружество "Балкански турци" засили дейността си и осъществи през 1986 г. тесни връзки с вражеската емигрантска организация "Българска социалдемократическа партия (в изгнание)" и нейния ръководител Стефан Табаков, предвижда се съвместната им дейност да включва разпространяване в страната печатни материали на вражеската емиграция, а така също внасяне на закупено съветско оръжие за въоръжаване на техни съмишленици в България.

През последните години е налице тенденция към увеличаване посещенията на вражески емигранти в НРБ. Ръководството на БОД не само че не се противопоставя, но дори ги поощрява. По такъв начин се засилиха възможностите на западните специални служби и вражеските емигрантски организации да използват този канал за свои цели.

В резултат на водените оперативни игри и разработката на обекти вече постъпва информация, че извършените у нас взривове са дело на ЦРУ, МИТ и някои вражески организации. Съществува обаче стремеж те да се представят като дело на лица с възстановени имена.

Не ни задоволява състоянието на работата по временно пребиваващите в страната чужденци, и особено по транзитния поток от турски, арабски, югославски, ирански и други чужди граждани, част от които активно се използват за провеждане на подривна дейност.

Необходимо е ВГУ, IV, VI и III у-ние-ДС и ръководствата на окръжните управления на МВР своевременно да оценят

новите моменти по този канал и предприемат още по-надеждни мерки за оперативното осигуряване на временно пребиваващите, и преди всичко на шофьорите от ТИР-транспорта.

За решаването на тези въпроси се наложи разработването на нов документ, регламентиращ цялостната дейност на различните отряди на МВР.

Визовият режим и редицата облекчения, въведени за индивидуалния и семейния туризъм, създават за противника благоприятни условия за неочаквано появяване на наша територия, тъй като липсва изпреварваща информация.

Установено е, че през НРБ регулярно преминават като шофьори на ТИР-камиони около 500 изселници в Турция. Анализът на тяхното поведение показва, че в съботни, неделни и празнични дни те излизат от страната след 29 часа, а през останалите преминават за 8-9 часа. В турските автобуси и някои ТИР-камиони се появиха втори шофьори, проявите и поведението на които показват, че са съпричастни към съответни специални служби.

По трасето Е-80 са установени стотици отклонения на турски шофьори от международния транспорт, без цялостно да е изяснено кои са причините и каква е конкретната подбивна дейност, провеждана против нашата страна.

Установено е също, че голяма част от иранските туристи след пристигането им в Хасково, Бургас и най-вече в София и Варна, се отклоняват от маршрута си и търсят целенасочени контакти на територията на другите окръзи.

Констатирани са редица случаи на установяване връзки между югославски транзитници на територията на страната с лица с възстановени имена. Пресечени са много опити

за извеждане на такива наши граждани с фалшиви и преотстъпени югославски паспорти.

Предотвратени са 14 опита за внасяне на оръжие и боеприпаси.

Новите моменти в оперативната обстановка, дейността на вражеската емиграция и временно пребиваващите чужденци в НРБ наложиха окончателно и цялостно въвеждане и използване на автоматизираната информационна система СКРЕЧ.

До началото на туристическия сезон, от всички ГКПП на страната ще се получават данни в реално оперативно време за всяко оперативно интересно лице. Това са 3500 души, заложили по категория "Т", 41 000 оперативни преписки и 10 000 обекта на ДС.

Главната задача, която стои пред състава на ГКПП, е да се пресекат опитите на противника да провежда терористично-диверсионна дейност на пунктовете и внася средства за терор в страната. За целта на основните пунктове са монтирани 24 тежки бариери, а на останалите – средни и леки. Извършена е хоризонтална и сигнално-осветителна маркировка, с което се осигурява надеждно разделяне на входящите и изходящите потоци. Разработен е технологичен режим за проверка на преминаващите лица и транспортни средства, идентичен за всички пунктове. За повишаване качеството на проверката за оръжие на летищните ГКПП е монтирана прецизна рентгенова апаратура, металдетекторни рамки и компютърна техника. За избягване на конфликтни ситуации на летищата във Варна и Бургас, пътническият поток е разделен на социалистически и несоциалистически.

Сериозен проблем през настоящия туристически сезон както за ВГУ, така и за окръжните управления на МВР, ще представлява обезпечаването на хилядите маршрутни преминавания на турски автобуси, превозващи западногермански туристи с предвидена нощувка в НРБ.

Въпреки постигнатите резултати в работата по вражеската емиграция и канала на временно пребиваващите чужди граждани, все още се допускат сериозни слабости:

Все още невинаги се отчита, че терористично-диверсионната дейност има и политическа насоченост, което е основна причина за недостатъчната мобилизация на силите, проява на творчество, настъпателност и инициатива на личния състав.

Нарушава се принципът на линейността и не се изпълняват заповедите на др. министър по този въпрос. Някои централни подразделения и окръжните управления на МВР невинаги изпращат информация във ВГУ-ДС, което не дава възможност да правим точен и цялостен анализ за дейността на противника.

Използваният агентурен апарат не е близък до средите на разработвания контингент, не се ползва достатъчно с доверие за своевременно далавяне намеренията и действията му.

Необходимо е при строго спазване на линейността и конспирацията да продължи вербовката на нова качествена агентура и се проведат оперативни игри за своевременно разкриване подривната дейност на противника.

27

Както в центъра, така и в окръжните управления на МВР, оперативният отчет е недостатъчен. Създава се впечатление, че се водят разработки само за отчитане, тъй като редица от тях нямат нищо общо с канала. Особено характерен е фактът, че въпреки данните за подривна дейност на иранските туристи и транзитници, на тази категория лица не се води нито едно оперативно дело.

По регулярно преминаващите през НРБ изселници не се работи организирано, а някои от тях не се водят на отчет в съответните окръжни управления на територията на което са живяли преди преселването.

Въпреки задълженията на централните и окръжните управления на МВР, произтичащи от МЗ 1-106, не навсякъде се работи планомерно и целенасочено по идейните им връзки на активните вражески емигранти както в страната, така и от обкръжението им на Запад.

Необходимо е централните и окръжните управления на МВР по-точно и конкретно да поставят задачите си за цялостното използване възможностите на ГКПП по оперативното издирване на лицата, фактите, сведенията и материалите, представляващи интерес за ДС.

Да продължава усъвършенстването на дейността на система СКРЕЧ и се повишава квалификацията на контролърския състав на ГКПП за своевременно идентифициране, провеждане на неотложните мероприятия на самия пункт и уведомяване на оперативните поделения за организиране наблюдение поведението и действията на обектите на ДС във вътрешността на страната. За повишаване качеството на оперативно-издирвателната работа на ГКПП е необходимо още по-настъпателно

да се работи за своевременно долавяне на признаци за подготовка на терористично-диверсионна дейност, установяване на лица, съпричастни с такава и други оперативни интереси.

Не се подават своевременно на ГКПП транзитниците – нарушители за провеждане на мероприятия по тях. Към изпадналите в зависимост не се подхожда оперативно с оглед извличане на максимална оперативна изгода.

Въпреки инвестираните технически средства, значителния оперативен състав и Единната републиканска система "Балкан", все още оперативно интересните лица не се предават щафетно в страната, а се работи по целия поток, което намалява ефективността на нашата дейност.

Редица подразделения не правят периодичен анализ на измененията, настъпващи по канала на временно пребиваващите, което понижава резултатите от работата.

На първо място трябва да се разглежда предотвратяване терористично-диверсионната дейност, а така също създаване на бази на наша територия за провеждане на терористични актове на територията на трети страни.

При сегашната оперативна обстановка трябва да се отчита и възможността за конфронтация на наша територия между временно пребиваващи у нас ръководители или членове на международни екстремистки организации или групи и тенденцията на някои представители на младото поколение, политизирания криминален контингент и някои лица с възстановени имена сякаш да подражават на изяви от такъв характер в западното общество.

Не се използват комбинирано силите и средствата с оглед създаване изненади за противника и залавянето му на местопрестъплението.

Голяма част от хотелите на "Балкантурист" по Черноморието, около 80 на брой, са без необходимия режим и охрана. Липсват даже портиери, въпреки уверенията на ръководството на БАТО, че няма причини в тях да не се назначават такива служители.

Малко данни се получават за проявите и поведението на лицата с възстановени имена, работещи в туристическите комплекси, чийто брой надхвърля 1000 души.

Все още не е решен въпросът за обслужването почивните станции на профсъюзите и съответните ведомства, което крие голяма опасност от изненади, тъй като почиващите в тях не се регистрират адресно.

Повечето от спасителите по черноморските комплекси се занимават с трансфер на валута и контрабанда, имат отрицателно отношение към органите на ДС и не могат да решават наши задачи. Същото се отнася и за учителите по ски в зимните курорти.

През активния туристически сезон органите на МВР разполагат със значителен агентурен апарат по черноморските комплекси, на който обаче не се разработват задачи и линия на поведение, не са отработени начини за бърза връзка при необходимост със съответните окръжни управления на МВР. Получаваната информация е с малка оперативна стойност. В това отношение недостатъчно се използва агентурата на братските органи за сигурност.

Нашата дейност няма да е достатъчно ефективна докато не завърши техническото преустройство и реконструкцията на ГКПП и не започне провеждането на непрекъснато обучение и възпитание на контролърския и митническия

състав за постигане на висок професионализъм в неговата дейност, докато не се въведе използването на кинелогията в работата на тези две институции.

Считаме, че е крайно време да се прекратят разговорите за недооценка, недостатъчно сили и средства. Нужно е да се преустройваме на дело и да провеждаме конкретна контраразузнавателна работа по тези опасни канали. С това ще оправдаем големите грижи и гласуваното ни доверие и ще отговорим на повишените изисквания към нашите органи.

Завърших.

ДР. ИВАН ДЯНКОВ:

Другарю Министър,

Другари генерали и офицери,

Споделям оценките и изводите в доклада, които изцяло важат за нас и нашата работа.

Понастоящем в средните, полувисшите и висшите учебни заведения в НРБ се обучават 9315 чужди граждани от 93 държави на Азия, Африка и Латинска Америка. Най-многобройни са групите от Гърция – 1200 души, Сирия – 1150, Палестина – 860, Ливан – 710, Ирак – 385, Йордания – 380 и др. Болшинството от тях учат в София, около 1600 в Пловдив, а значително по-малко са във Варна, Бургас, Русе, Стара Загора и Плевен.

Очаква се през следващите години по-нататъшно увеличение броя на чуждестранните учащи се.

Приетите по държавна линия и обществено-политическите организации представляват 55% от общия им брой. Голяма част от тях са членове на различни прогресивни партии и движения участвували са в революционните и национално-освободителните борби на своите народи, имат положително отношение към социализма, но някои са с по-слаба политическа подготовка и стоят на неправилни идейни позиции.

Последните години се увеличи броя на приетите чуждестранни учащи на издръжка на изпращащата страна и на собствени разноски (около 37% от общия брой), което доведе до съществено изменение на социалния им състав. Значителна част от тях произхождат от буржоазните и управляващи кръгове на техните страни, учили са в западни колежи, членуват в реакционни, националистически и религиозни партии и организации, силно са повлияни от буржоазната идеология и морал. Имат отрицателно отношение към социалистическата действителност и се ангажират в нелоялна и враждебна дейност по отношение на НРБ и реалния социализъм.

Чуждестранните учащи се имат различен класов произход, социално положение и степен на политическа зрялост, с редица особености, породени от характера на своите народи и страни. Носители са на различни противоречия, произтичащи от тяхното възпитание, политически, религиозни убеждения и племенни борби. Тези обстоятелства и политическите събития в отделните страни и региони дават отражение в дейността на земляческите организации и довеждат до изостряне на взаимоотношенията между различните политически групировки, задълбочават се противоречията между тях на национално-племенна и религиозна основа. Характерна в това отношение

е дейността на организациите на иракските, палестинските, йорданските, нигерийските, и др. учащи се.

Този най-голям по обем и най-разнообразен и противоречив по съдържание контингент от чужди граждани на територията на НРБ представлява определен интерес за противника и е обект на постоянно засилваща се подривна дейност срещу социалистическите страни...

Анализът и оценката на придобитата оперативна и друга информация показва, че се засилват опитите на специалните служби, центрове и организации на противника за агентурно проникване в тези среди, за оказване на идеологическо въздействие и обработка на чуждестранните учащи се в нашата страна, за запазване и насочване политическата им принадлежност към капиталистическата система, провеждане на вражеска дейност срещу социалистическите страни и дискредитиране политиката на НРБ.

Разузнавачите на дипломатическите представителства на САЩ, Англия, Италия, ФРГ, Гърция, Португалия, Ирак, от някои други арабски, африкански и латиноамерикански страни наблюдават с повишен интерес живота и дейността на чуждестранните студенти, следят проблемите, противоречията и инцидентите сред тях, разгарят националистически и расови настроения, засилват опитите си за идеологическа обработка и събиране на разузнавателна информация. В изпълнение политиката на своите правителства вербуват агентура сред тях чрез материална заинтересованост, принуда, шантаж и провокации.

Разузнавателните органи на Израел, СФРЮ, Йордания, Сирия, Гърция и др. събират информация най-вече

за дейността и проявите на комунистите и прогресивните учащи се, някои реакционни организации като "Мюсюлмански братя" и др. , по които работим със съответните разузнавателни паралелно. Получени са данни и за вербовки на някои от тях за решаване на разузнавателни и контраразузнавателни задачи на наша територия.

Специалните служби на противника активно използват различните реакционни центрове и организации за провеждане на разложителна и подстрекателска дейност сред чуждестранните учащи се, особено през летния период, когато значителен брой от тях по различни поводи пребивават в западните страни. Центровете в Западна Европа и арабските страни на реакционните религиозни организации "Мюсюлмански братя", "Прогресивен съюз на Абу Нидал", "Хизб Аллах", "Роза Кръст" и други, използващи и терора за решаване на своите политически цели, активизират политическата си и организационна дейност, системно изпращат в НРБ пропагандна реакционна и религиозна литература, а също и свои емисари.

В резултат на засилената идеологическа диверсия на противника, на буржоазния си произход, мироглед и морал част от чуждестранните студенти се ангажират във враждебна дейност срещу НРБ.

Засилените опити на противника за пренасяне на терористичната вълна на наша територия, за дискредитиране на НРБ в международен аспект и създаване на политически трудности, както и извършените в страната терористически актове, извеждат борбата срещу терора като най-важно направление в работата ни и по чуждестранните учащи се.

Сред пребиваващите в страната чуждестранни учащи се има членове и привърженици на различни религиозно-екстремистки организации, което дава възможност поради продължителното им пребиваване и добре познаване на обстановката в страната за създаване на бази при преминаване територията на НР България или за използването им при евентуално осъществяване на терористична дейност. Тази опасност нараства особено след активизиране дейността в международен план на реакционните центрове и организации. Ето защо, след извършените взривове в НРБ О2 отдел на Шесто у-ние-ДС насочи главните си усилия за обхващане дейността на тези организации в средите на чуждестранните учащи се.

Напоследък се засили политическата и организационна дейност на членовете и привържениците на религиозната терористична организация "Мюсюлмански братя". Тази организация възниква през 1928 година в Египет. През последните десетилетия бързо се разраства и се превръща в международна религиозна политическа организация, която разполага с огромни финансови средства, мощна пропагандна институция и законспирирани въоръжени отряди.

"Мюсюлмански братя" действуват почти във всички страни на света с мюсюлманско население, като водят безкомпромисна борба с комунистическата идеология, разглеждайки я като главен враг на "свещеното учение на исляма". Поддържат реакционните режими в арабския свят. Стремят се към господство над целия свят, като за постигането на своите цели "братята" приемат открито политическото насилие, терора и убийствата взети като метод от фашизма, които активно използват и понастоящем. Техният религиозен

фанатизъм и шовинизъм съвпада с хитлеровата идеология и те не скриват симпатиите си към социалната и икономическа система на Хитлеристка Германия и фашистка Италия. Ръководителите на "братята" са свързани със специалните служби на САЩ и западните страни.

В резултат на агентурно-оперативната ни дейност са установени около 510 силно религиозни мюсюлмани, учащи в НРБ, като 74 са уличени като членове и привърженици на организацията. От тях 43 са в София, 10 в Пловдив, 8 във Варна, 7 в Плевен, 5 в Ст.Загора и 1 в Бургас, които се водят на отчет.

Придобитата оперативна информация показва, че те поддържат регулярни връзки с центровете в Лондон, Виена, Истанбул, Кувейт и Мека, от където получават религиозна литература, средства и указания. На сбирки се чете корана, мюсюлманска литература и произведения с антикомунистическа насоченост. Активно работят за опазването на своите членове и привърженици, а също за изучаването и привличането на нови такива.

В съответствие с МЗ I-90 през 1986 г. бяха проведени оперативни комбинации по разбиването на йорданската, сирийската и палестинската групи на "Мюсюлмански братя", в резултат на което под благовидни предлози бяха изгонени 12 обекта на оперативен отчет, активни членове и ръководители на групите. Създадоха се и условия за всяване на недоверие и подозрителност сред тях, което доведе до значително намаляване на активната им организационна дейност.

Подобни мероприятия в края на 1986 г. бяха разработени и се провеждат с ОУ на МВР по суданската група, която засега работи сравнително по-активно.

До настоящия момент не е получена информация за замисляна или подготвяна терористична дейност на територията на НРБ. Независимо от това, предвид характера на организацията, по тайните членове, членовете на "Мюслимански братя" и по пристигащите емисари от центровете се провеждат целенасочени агентурно-оперативни мероприятия.

Палестинската терористична организация "Революционен съвет" на Абу Нидал е обособена през 1979 г., когато неговият ръководител Сабри Ел Еанна самоволно напуска водещата партия в ООП "Ал Фатах". След разцеплението ѝ през 1984 г. най-ревностните поддръжници на организирания терор предислоцират своя център от Ирак в Сирия. Идеино-политическата основа на тази организация се изразява в категоричното отхвърляне на всякакви опити за политическо разрешаване на палестинския въпрос и издигат политическия тероризъм като основно и единствено средство. Основни обекти на терористичните акции на организацията са Израел и израелските институти, ръководителите на "Ал Фатах", поддържащи политиката на Ясер Арафат и представители на различни реакционни арабски режими. Организацията на "Абу Нидал" продължава да организира и провежда терористична дейност.

В процеса на контраразузнавателното обезпечаване на арабските учащи се, като членове и привърженици на "Революционен съвет" досега са установени 7 учащи се, които се наблюдават агентурно.

От придобитата по оперативен път информация е видно, че същите не замислят и не планират провеждане на диверсионно-терористични актове на територията на НРБ и останалите социалистически страни. Дейността им се ограничава в получаване и разпространяване на пропагандни материали и списания от центровете в СФРЮ и Гърция, а така също в подбор, изучаване и привличане на нови членове и съмишленици главно сред пристигащите от окупираните територии, с оглед бъдещото им използване.

Цялостната агентурно-оперативна работа по организацията "Революционен съвет" се съгласува с ПГУ и ВГУ съвместно с които се провеждат целенасочени мероприятия за контрол и недопускане използването на територията на НРБ като база и за дискредитирането на нашата страна.

През последните години нарастна влиянието на шиитската религиозна терористична организация "Хизб Баллах" (Партия на Аллаха) в Ливан. "Хизб Баллах" е мюсюлманска религиозна шиитска организация, разновидност на "Мюсюлмански братя". Създадена е през 1976 г. Създадена е през 1976 г. след бомбен атентат срещу шиитското население. Централното ръководство се намира в Ирак и се осъществява от шиитския водач Имам Хули. Финансира се от Либия, Ирак и богати шиити от целия свят. Терористичните акции са насочени срещу американски, френски и израелски обекти в Ливан. Основна цел на организацията е изгонването на израелците. Напоследък бе осъществен и терористичен акт срещу съветски специалисти в Ливан, единият от които бе убит, което се обяснява с вербовката и купуването на някои от ръководителите на организацията от западните

разведки и за пренасочване дейността ѝ към социалистическите страни.

Сред ливанските учащи се у нас като членове и привърженици на "Хизб Баллах" са установени 11 души, от които в София се намират 10 души и 1 в Плевен. По тях се провеждат целенасочени агентурно-оперативни мероприятия.

Установено е, че групата провежда религиозни сбирки и обряди и при изяви на партията в Ливан срещу израелски ягресор, възхвалява нейните идеи и успехи. Не са получени данни за замисляна или планирана терористична дейност на наша територия.

През 1986 г. в страната ни пребиваваха и 7 афганистански учащи се – членове на афганистанската контрареволюционна организация "Шулай Джавед" ("Пламък"), поставила си за цел свалянето на законното афганистанско правителство, включително и чрез методите на терора.

Организацията развива активна дейност сред афганистанските учащи се в социалистически страни. Членовете ѝ получават указания за дейността си от Афганистан и разпространяват пропагандна литература, внасяна от афганистански транзитници, пътуващи през НРБ.

Сред иракските учащи се в НРБ са установени 10 членове и привърженици на проиранската шиитска организация "Ал Дауа", която включва в политическата си програма терора като средство за постигане на своите политически цели. Дейността на установените членове на "Ал Дауа" се характеризира с провеждане на сбирки, изучаване на мате-

риалириали за обстановката в Ирак и арабския регион и оказване помощ на мюсюлмани.

След разцеплението в СОП, в резултат на острата конфронтация между различните групировки и фронтове палестинските учащи се неколнократно създадоха условия за конфликтни ситуации и инциденти. Направиха и опити за физическа саморазправа помежду си. За недопускане ангажирането на палестинските учащи се във враждебна дейност и дискредитиране на НРБ и социалистическите страни, както и за предотвратяване на инциденти на политическа основа бяха проведени активни агентурно-оперативни и превантивно-профилактични мероприятия. Установени са официални и оперативни контакти с ръководителите на всички политически групировки с цел оказване на положително влияние и пресичане опитите за физическа саморазправа на наша територия.

Установени са чуждестранни студенти и аспиранти от някои латиноамерикански и арабски страни участвали в национално-освободителни движения, преминали специална военна подготовка и такива, които имат познания по взривно дело. Обезпечава се агентурно-оперативното им наблюдение за недопускане ангажирането им в терористична дейност срещу нашата страна.

Както бе посочено в доклада на др. Гр.Шопов непосредственото свързване на въпросите на тероризма с развитието на възродителния процес даде отражение и на насоките на работата ни по чуждестранните учащи се.

На основата на подривната дейност на противника и протурския национализъм, мюсюлманския и религиозен фанатизъм те се явяват като опасен канал за набиране на информация, изнасяне на клеветнически материали в Турция и създаване на предпоставки за терористична и друга остра дейност.

За утвърждаване на възродителния процес по чуждестранните учащи се бяха разработени и се провеждат целенасочени и комплексни мероприятия. На тая основа бяха осъществени сполучливи вербовки сред изповядващите мюсюлманската религия. Някои от агентите успешно бяха маршрутирани във вътрешността на страната и зад граница и се получиха интересни данни и сигнали: за нелегални организации, търсене връзки с турската разведка, за изнасяне на клеветнически материали и тн.

Липсата обаче на активност и гъзкавост по използването на чуждестранните учащи се по проблемите на възродителния процес ни лишиха от по-съществена информация. Тази слабост все още не е преодоляна от центъра и ОУ. Насоките, които се дадоха на националното съвещание, изискват от нас настъпателна и целенасочена работа за по-ефективно противодействие на противника.

Взаимодействието ни с ПГУ, ВГУ и ОУ на МВР по реакционните организации с терористична насоченост сред чуждестранните учащи се като "Мюсюлмански братя", "Хъзб Баллах", "Абу Нидал" и други особено след извършените терористични актове е подобро. Разработени са и се провеждат целенасочени мероприятия. Установени са

109 техни членове, които се водят на отчет. След извършените взривове те са проверени за евентуална съпричастност и са паспортизирани. Както те, така и идващите в страната емисари са обезпечени с агентурно наблюдение. През последните 3 години агентурният апарат е почти удвоен, подобрен е и в качествено отношение. Оказаната помощ на ОУ на МВР доведе до положителни промени и в тяхната дейност с агентурата в тези среди – както за проникване в тях, така и за обхващането им. Понастоящем, в центъра и в отделни ОУ разполагаме с агенти с добри възможности, включително и такива сред тайните членове на горепосочените организации. На агентите изповядващи мюсюлманската религия са разработени конкретни задачи. Някои агенти бяха маршрутирани както до центровете на своите организации, така и до редица окръзи в страната за изпълнение на задачи по отделни дела и сигнали. Извършихме целенасочена профилактична дейност като най-злостните бяха изгонени от страната. За 22-ма използвахме благовидни предлози. Осъществяваме активна координация и взаимодействие с братските органи за сигурност и най-вече с КГБ. За работата по това направление бе проведено и съвещание през май 1986 г. в Москва.

Във връзка с извършеното по чуждестранните учащи се правим извода, че в процеса на контраразузнавателната ни дейност досега не са получени данни за замислена или проведена терористична дейност, както и данни за тяхната съпричастност към осъществените терористични актове у нас. От това обаче никак не можем да бъдем спокойни. Анализът

на данните обаче показва, че през следващите няколко години противникът ще засилва подривно-идеологическия натиск и ще се стреми да използва активно и чуждестранните учаци се. Наличието на членове и привърженици на религиозни и политически организации с терористична и екстремистка насоченост на наша територия е реална предпоставка и създава възможности за използването им от преминаващите през НРБ терористи или за осъществяване на терористични актове у нас. Тази опасност нараства още повече от дългия им престой и свободно движение из страната, усложненията, предизвикани от възродителния процес, както и участието на някои чуждестранни студенти в извършените диверсионни актове през последните години в Румъния, Гърция, Югославия, Кипър и др. Поради всички тези причини засилваме работата си за осъществяване на постоянен агентурно-оперативен контрол върху поведението и замислите на членовете и привържениците на тези организации, разширяване и задълбочаване на профилактичната дейност, в т.ч. и ограничаване на пътуванията им до западните страни и най-вече до Турция и околните с компактни маси българи с възстановени имена.

Независимо от някои положителни тенденции в работата ни по линия на терора ние считаме, че в светлината на указанията от ръководството на министерството, извършеното е все още незадоволително. Ръководният и оперативен състав разбират добре сериозността на проблема по терора, но преустройството в нашата работа все още се осъществява бавно. Недостатъчно ефективна е помощта и контрола в работата ни с ОУ, както и координацията и взаимодействието

51

с ПГУ, ВГУ и другите централни поделения, въпреки наличието на съвместни планове. Необходимо е по-нататъшно увеличение на агентурния апарат и особено неговото качествено подобряване. За своевременното долавяне и надеждно пресичане на всякакви опити за осъществяването на остра вражеска дейност. Пълноценното му използване в страната и зад граница е недостатъчно, а получаваната информация е в редица случаи с незадоволителна оперативна стойност. Непълно се използват възможностите на този апарат за придобиване на информация по извършените терористични актове и за лица, годни да извършат подобна дейност особено от средите на българите с възстановени имена. За това говори и фактът, че в центъра и ОУ е малък броя на заведените сигнали и дела с окраска "терор" по линия на чуждестранните учащи се. Малко са подставите и оперативните игри, свързани с непосредствен контакт с противника.

Във връзка с изискванията на оперативната обстановка за цялостното подобряване на контраразузнавателната ни дейност по чуждестранните учащи се, недопускане съдействие или участие в терористична дейност срещу нашата и останалите социалистически страни считаме за целесъобразно;

– По-нататъшно количествено увеличаване и качествено подобрене на агентурния апарат за проникване в реакционните, религиозните и екстремистките центрове и организации с терористична насоченост, за своевременно изясняване и пресичане на техните опити да използват чужде-

55

странните учащи се за свои цели, недопускане събирането на разузнавателна информация, неутрализиране негативни процеси и явления, като особено внимание се отделя за вербовката на агенти от средите на мюсюлманите и използването им по утвърждаване на възродителния процес.

– Наличният агентурен апарат целенасочено да се използва за разкриване членовете и дейността на реакционните организации с терористична насоченост и техните емисари, за предотвратяване и пресичане евентуална подготовка или провеждане на терор в страната, както и недопускането използването им на наша територия за действия, които могат да дискредитират БКП и НРБ. В тази връзка подставата и внедряването е целесъобразно да станат практика в нашата дейност.

– Съгласувано с КГБ и братските органи, ПГУ, ВГУ, Трето и другите е необходимо да издигнем на ново качествено ниво взаимодействието и координацията в работата по реакционните и други центрове с терористична насоченост, като: "Мюсюлмански братя", "Хъзб Баллах", "Шулай Джавед" и други с цел предотвратяване на подготовка или терористична дейност на територията на НРБ и в останалите социалистически страни.

– Да се работи нестъпателно по делата на оперативен отчет, водени на чуждестранните учащи се, по членовете и привържениците на реакционни и религиозни организации с терористична насоченост или поддържащи подозрителни връзки с лица с възстановени имена, за пресичане на дейността им.

От специфичните особености по работата ни по чуждестранните учаци се произтича необходимостта от разработване и провеждане на изменения и решително подобряване на профилактичната дейност, включително и изгонването от страна на най-злостните и антисоциалистически настроени лица.

– Да се установяват, изучават и поставят под надежден агентурно-оперативен контрол чуждестранните учаци се, взели участие в национално-освободителните движения и преминали специална военна подготовка, имащи познания по взривното дело и ангажиращи се във враждебна и нелоялна дейност срещу НРБ.

– Съвместно с ВГУ, СГУ и ОУ на МВР да продължат да се ограничават пътуванията на чуждестранните учаци се до западните страни и най-вече до Турция и посещенията в посолствата им, за недопускане използването им за събиране на информация, предаване на клеветнически материали, съдействие или участие в терористична дейност.

По линия на чуждестранните учаци се на ОУ на МВР да се оказва непосредствена помощ и контрол по воденето на сигналите и делата на проблемите на възродителния процес и терора, както и по вербовката и използването на нова качествена агентура.

– Съвместно със СВО при МНП да се прецизира приема на чуждестранните учаци се за недопускане на пребиваването в НРБ членове и привърженици на реакционните и религиозни организации с терористична насоченост.

– Постоянно усъвършенствуване оперативното майсторство, политическата и идеологическа зрялост на оперативния състав при нас в центъра и в ОУ на МВР.

Завърших.

58

ДР. СТ. САВОВ:

Една бележка. Другарите в ОУ на МВР – Търново, Плевен, Пловдив, където има учащи се офицери от развиващите се страни и палестинци, следва да оказват съдействие на териториалните поделения по ВКР служби, отдели и отделения по работата с учащите се. Има няколко случая, които говорят за реакционни настроения сред тези учащи се.

ДР. Л. КАЦАМУНСКИ:

Другарю Министър,
Другари генерали и офицери,

През месец март на последния разширен съвет на ДНМ, в който взеха участие всички началници от НМ при ОУ на МВР, бяха направени задълбочен анализ и оценка на работата, извършена от органите на НМ, в това число и на борбата с тероризма. Бяха очертани и главните задачи, които сега трябва да бъдат в центъра на вниманието на НМ на фона на възродителния процес и борбата с терора.

Днес в изнесения доклад от първия зам.-министър ген.-полк. Гр. Шопов, отново, конкретно, прецизно, точно и в същото време критично бе разгледана дейността на органит на министерството в борбата с тероризма.

Предвид на това ще доложа само по някои въпроси, въпроси според нас важни, които са единствено от компетентността на нас, на началническия състав от НМ и които сега решават мудро и в много случаи формално.

Повишаване чувството за отговорност на ръководителите от различните степени при решаването на тези въпроси на този етап е от особено значение, тъй като НМ, смея да доложа, натрупа не малък опит в борбата с терора, създадох се навици, оперативният състав по НМ е запознат подробно с характеристиката на евентуалните извършители на терористичните актове, нещо повече състава има нагласа и амбиции за работа по разкриването на тези актове. Затова ролята на нас, началниците, сега е много по-голяма, затова, защото сега в много по-голяма степен, както се каза и в доклада, изнесен от др. Шопов, се иска конкретност, професионалност и качество от нашия състав.

Кои са слабите страни в работата ни и кои въпроси според нас следва да се вземат на пряк контрол и да се окаже помощ от началниците по места за активизиране работата на състава по линия на терора.

1. По въпросите за политизирания криминален контингент и неговото наблюдение.

Към настоящия момент органите на НМ водят в страната общо 5112 лица като политизиран криминален контингент, от които 2166 се водят на оперативни дела, а останалите на списъчен отчет. Водят се още и бяха проверени по актовет 3279 лица с психически отклонения. Наред с това стопанските служби водят на отчет 1563 лица, които поради характера си на работа и служебно положение имат достъп до взривоопасни материали.

В много случаи определянето на лицата като политизиран контингент не винаги е ставало с участието на ръководния състав и с неговата помощ и контрол. Затова резулта-

тите от проверките показват, че много лица се водят като политизиран контингент без да отговарят на признаците за такива. От друга страна десетки лица са останали извън нашето ползрение поради невключването им като контингент. Това потвърдиха и мероприятията "Паспортизация" и М "Проверка".

В много поделения на НМ, например при относително еднаква оперативна обстановка броят на лицата, определени като политизиран контингент, значително се различава. От друга страна, в поделения на територията, на които са концентрирани лица с възстановени имена и оперативната обстановка е по-сложна, броят на установения политизиран криминален контингент е определено по-малък в сравнение с други поделения. В ОУ на МВР – Кърджали като политизиран криминален контингент са определени 85 лица, Силистра – 83, Пазарджик – 82, Търговище – 33, Шумен – 48, докато в ОУ на МВР – Благоевград те са 144, Враца – 165, Ловеч – над 200, Ямбол – 164 и т.н.

Основателно се поставя един сериозен въпрос дали в някои от тези поделения подходът при определянето на лицата в този контингент е бил достатъчно прецизен.

Нещо повече, все поради слабости в конкретността при определяне на признаците на лицата, в редица поделения не са настъпили промени в контингентът, знаем всички, че това е една динамична величина, независимо от големия брой проведени мероприятия. Такова е състоянието на нещата в ОУ на МВР – Варна, Михайловград, Габрово и др.

Как при това положение бихме си обяснили активността, при която е работил състава при издирването и уточняването на нови оперативно-интересни лица и то не само по отношение на съпричастността на вече извършените актове, но и такива лица от криминалния контингент, които при една по-сложна ситуация, са годни на остра вражеска дейност.

Друг въпрос, свързан с контингента, е този – как сме го проверили и можем ли да дадем гаранция, че тези лица, които водим като полизитизиран криминален контингент, не са съпричастни към актовете.

Проверките в страната показаха, че почти навсякъде проверяването на тази част от контингента е извършено от оперативните работници и районните инспектори, в много случаи формално, а ръководния състав по линия на милицията, не е участвувал активно в тази дейност.

Все във връзка със задачата да се издирват оперативно интересни лица и проверяват за съпричастност към диверсионно-терористичните актове, как да си обясним такива явления, като неотчитането и укриването от регистрация на прояви и престъпления, каквито бяха констатирани в някои ОУ като Пловдив, Сливен в някои РУ в столицата и др. По този начин не сме ли си извели и умишлено от проверка на протичащите по тези материали лица, без последните да сме проверили за съпричастност към актовете.

В много поделения на НМ не са отработени докрай въпросите по отношение на преминалите по различни поводи лица през дежурните части и останалите служби на НМ, като последните не са оценяват и по отношение на извършените актове.

61

2. На второ място стои въпросът за работата с агентурата, сигналите и оперативните дела.

Независимо от реалното увеличение на агентурния апарат по линия на НМ и през двете години 85/86 г. това не ни дава основание да приемем, че при тази сложна оперативна обстановка – неразкритите терористични актове, увърждаване на възродителния процес, а от друга страна и чувствителното увеличаване на криминалната и стопанската престъпност, ние сме постигнали оптимално натоварване на оперативния работник с негласни сътрудници.

Нещо повече, има поделения, които през 1986 г. са с много малък принос при увеличаването на агентурния апарат. В други поделения натовареността с агентура при ОР не задоволява и не е адекватна с оперативната обстановка. Такова е положението в СГУ, Пловдив, Шумен, Разград, Кърджали и други.

От друга страна през 1986 г. в поделения като Благоевград, Габрово, Кюстендил, Перник, Ямбол и други не бяха придобити негласни сътрудници от средите на лицата с възстановени имена. Незадоволява вербовъчната работа в тази насока и в поделения като Сливен, Ст. Загора, Хасково, Търговище, Плевен, Пазарджик и други, на която територия са съсредоточени лица с възстановени имена, в това число и кат контингент на органите на НМ. И тук, независимо от многото мерки, все поради недостатъчния контрол и възискателност от страна на ръководния състав по НМ, този въпрос не е решен.

В работата по ръководството на наличната агентура също се наблюдават редица слабости. Възможностите на този

апарат не се използват напълно. Показателни в това отношение са и фактите, че в някои ОУ на МВР, агентурата подава малко сигнали за лицата, определени като политизиран криминален контингент. В ОУ на МВР – Благоевград, например за 144 лица, които се водят като политизиран контингент, през 1986 г. от агентурата са постъпили само 17 сигнала за 13 лица, Силистра – за 83 лица са постъпили 12 сигнала, Габрово – за водени на отчет 76 лица са постъпили 12 сигнала за 9 лица и т.н.

Тези слабости се дължат както в ръководството на агентурния апарат, така и при формирането и разстановката на този апарат. Сега преобладаващата част от агентурата е в градовете, а що се касае за селищните системи и селата, особено населени с лица с възстановени имена, агентурата не е достатъчна.

Не по-добро е положението и с агентурното обезпечаване на множество икономически обекти, в това число с национално значение и с рисков характер. А отговаряме за същото. В тези обекти с бавни темпове се вербоват нови агенти и не се активизират наличните такива за получаването на своевременна и конкретна информация, касаеща състоянието на основните производствени фондове, качествено и техническото обслужване и профилактиката на машините и съоръженията, некачествено извършване на ремонтни работи, нарушения на трудовата и технологичната дисциплина и т.н. В някои крупни обекти от национално значение агентурата е недостатъчна. Такива се КЦМ "Д.Благоев" в Пловдив с 3 НС, МК "Балкан" в Ловеч – 4 НС, СХК Враца – 4 НС, МП "Г.Димит-

63

ров" Кърджали – 2НС, СКОА "Ст.Стаменов" – Шумен – 4 НС, КОЦМ "Д.Ганев" – София – 3 НС а в ТЕЦ – София, такава агентура нямаме.

Недостатъци има и в работата по изграждането на резидентурните групи. Много от тях не са укрепнали. В КТМ Русе и КТМ Радомир са вербовани резиденти, но там все още не са обособени резидентурни групи.

В такива крупни национални обекти като СХК "Девня", АЕЦ "Козлодуй", СМЕК "Г.Димитров" – Перник и други няма изградени резидентурни групи.

От сериозна преоценка се нуждае цялостната агентурна работа в такива приоритетни направления в икономиката като: електрониката, химията, енергетиката, металургията и други.

Анализът на данните за 1986 г. показва, че независимо от увеличението на агентурния апарат с над 1500 лица, броят на сигналите по линия на терора значително е намалял. Така например сигналите по криминална линия в СГУ, Сливен, Ст.Загора, Шумен, Търговище и др. са намалели с 50 на сто, като от стопанските служби почти не са постъпили сигнали, да не говорим за останалите служби по линия на милицията.

В поделения като Благоевград, Видин, Кюстендил, Кърджали, Перник, Михайловград, СОУ и др. не е постъпила информация за лица, съпричастни към извършените терористични актове, а в други поделения информацията от този вид е незначителна.

Получаваната информация от поделенията е предимно за оръжие, боеприпаси и взривни материали. От чувствително

64

подобрение се нуждае и работата по сигналите и оперативните дела. Не всички проверки са извършени съгласно дадените указания и разработените критерии. Липсва инициативност. Протакат се сроковете, не се използват най-добре средствата и методите, с които разполагат органите на НМ. Тази дейност не навсякъде е взета на необходимия и ежедневен контрол от началниците по места както в РУ така и в ОУ на МВР и централните подразделения на ДНМ.

В много случаи при сигнали за лица с данни за незаконно притежаване на оръжие, боеприпаси и взривни материали не се отива докрай в изясняването съпричастността на тези лица към актовете.

По изясняването на сигналите и работата по делата в достатъчна степен не се използва натрупаната информация, която имаме за веществените доказателства и същата да се оценява при проверката на засечените лица.

В недостатъчна степен се използват възможностите на АИС, където също има много оперативна информация.

Продължава да е тревожно и състоянието на охранителното обезпечаване на обектите на икономиката, за недопускането, а от друга страна и извършването на враждебно-терористични актове.

Извършените проверки през месеците февруари и март, това касае вчераш и онзи ден, показват, че в обектите охранявани с ведомствена милиция е проникнато безпрепятствено или с нередовни документи в половината от проверени на територията на Софийски, Михайловградски, Шуменски, Старагрозски, Видински и други окръзи.

В повече от 85 на сто от проверените обекти, охранявани с ведомствена охрана от пазачи, на територията на окръжните управления на МВР – Силистра, Шумен, Ямбол, Сливен, Михайловград, Бургас, София-окръг и други е проникнато безпрепятствено и без проверка на багажа.

От проверените общодостъпни заведения в около 70 на сто е проникнато с чужди и нередовни документи, безпрепятствено и без проверка на багажа, в това число и с обекти, охранявани от служители на Народната милиция. Имам предвид ОК на БКП, съветите, банките.

Най-много са проникванията в общодостъпните заведения на територията на ОУ на МВР – Михайловград, Видин, Разград, Шумен, Сливен, София-окръг, Враца и други.

Това отново показва, че ръководствата а и ние в центъра не сме привели състоянието на охраната на обектите на икономиката и общодостъпните места в съответствие с изискванията и дадените указания на националното съвещание по охранителната дейност от м. декември 1986 г.

ДРУГАРИ МИНИСТЪР,

Поставените тук проблеми пряко отношение и отговорност имат и централните поделения на ДНМ – ръководството на Криминално управление, Стопанско, Охрана на обществения ред, отдел ТМ и др.

След като разгледа и оцени състоянието на борбата срещу тероризма и на основата на Ваша заповед I-90/1986 г., съгласувано с управление Шесто, Направление "Т", ръководството на ДНМ взе допълнително някои конкретни мерки с организационно-управленчески и оперативно-издирвателен характер за отстранява-

не на посочените слабости и пропуски в работата на органите на НМ, за по-нататъшното активизиране на тяхната дейност по разкриването на извършените терористични актове и за недопускането на нови.

В централните поделения на ДНМ се създадоха допълнителни оперативни групи за подобряване организацията на работата по терора, в състава на които са включени опитни оперативни работници. Разпоредено е създаването на такива групи от опитни оперативни работници в ОУ на МВР, които са освободени от други задължения и под ръководството на местните щабове и ДС ще организират, координират и провеждат всички мероприятия, целящи разкриването на терористичните актове, като вземат на пряко производство най-важните сигнали и дела и оказват контрол и помощ на състава на НМ в изпълнение на поставените задачи.

С тези групи отново ние ще се върнем и ще направим преглед на политизирания контингент. На преценка ще поставим получените досега сигнали и тяхното отработване. Ще се върнем и на някои оперативни дела.

Набелязваме мерки както по обезпечаване движението на политизирания криминален контингент, така и по заздравяването на паспортния режим.

С териториалните поделения на НМ и затворите създаваме организация по наблюдението и разработването на онази част от политизирания криминален контингент, която през последните една-две години изтърпява наказанието лишаване от свобода.

Препроверка ще извършим по намерената на всички ни известна дактилоскопна следа в ТК "Дружба", особено като изхождаме от нейната трудност за работа и то на голяма част от онези лица, които представляват оперативен интерес. Вземаме допълнителни мерки за преустройство на работата с агентурата, за увеличаване издирвателните възможности на този апарат.

Централните поделения на ДНМ сега оказват практическа помощ и вземат на контрол въпросите по формирането на агентурния апарат, за по-пълното покритие на контингента, съборищата, обектите на икономиката, местата, където се съхраняват и използват взривни материали, определени селищни системи и други за засилване на агентурните позиции в тези среди и места.

Особено внимание сега отделяме за използване големите възможности на НМ в издирването и установяването на нови оперативно интересни лица и преди всичко из средите на т.нар. новопроявяващ се младежки контингент.

С териториалните поделения по Черноморието създаваме организация за обезпечаването на ред и сигурност по време на курортния сезон и за недопускането на враждебно-терористични актове.

Създали сме организация за извършването на задълбочена проверка във връзка със съпричастността към актовете на определените по М "Проверка" лица предадени на органите на Народната милиция.

Дирекция на Народната милиция и занапред ще извършва и продължава извършването на ежемесечни негласни проверки за състоянието на охраната и пропускателния режим и ще оказва конкретна помощ на териториалните поделения на МВР за издигане нивото на охранителното обслужване на обектите и общодостъпните заведения в съответствие с изискванията.

Усилията по тези въпроси ще бъдат насочени и към вземане на съответните мерки съвместно с административните и стопанските ръководства на асоциациите, министерствата и обединенията за подотчетните на тях обекти в страната.

Усъвършенствуваме статистическите показатели и системата за оперативен отчет или цялата онази управленческа технология, като основни критерии за стимулиране работата на всеки оперативен работник, служител и служба по разкриването на терористичните актове и недопускането на нови.

Продължаваме да работим за издигане професионалната квалификация на състава, в т.ч. и за конспиративността в работата, за повишване на политическата му бдителност, за формиране на компетентно виждане на въпросите, свързани с борбата срещу тероризма и готовност за своевременното им решаване.

ДРУГАРЮ МИНИСТЪР,

С предприетите от нас мерки и със завишаване контрола и прякото участие на ръководния състав, това подчертавам, според мен е най-главното, на централните подразделения, окръжните и районните управления на милицията и указанията от настоящото съвещание, можем да ви уверим, че несъмнено ще настъпят положителни изменения в работата на милицията в борбата с диверсионно-терористичните актове.

Доложих.

ДР. БОЗАДЖИЕВ:

Другарю Министър,

Другари генерали и офицери,

Оценявайки и анализирайки цялата сложност на работата по веществените доказателства при самоделни взривни устройства, на базата на натрупания вече опит, можем да очертаем онези възлови моменти, при които не се оказахме на необходимото професионално равнище.

Това се налага не толкова като оценка на досегашната работа по веществените доказателства, колкото за да видим към кои моменти конкретно следва да насочим усилията си, за да можем успешно да усъвършенствуваме и работата по тях и от там да се даде тласък напред на издирвателния процес като цяло.

Независимо, че в работата по веществените доказателства, особено след терористично-диверсионните актове в Сливен и Буново бяха вложени огромни усилия, липсата на нагласа и преди всичко на опит, си казаха думата в няколко направления, които до голяма степен станаха причина да не достигнем до практически резултати в издирването.

За какво става дума?

На първо място. Още в работата си по първите взривове се сблъскахме с трудността да организираме и осъществяваме качествена работа, водеща до крайни резултати. Това важи както за тази на местопроизшествието, така и последващата – по веществените доказателства в двете основни дейности – експертна и проверовъчно-издирвателната.

На второ място. Поради някои неточни данни в първоначалните проверки на веществените доказателства, извършвани от окръзите със закъснение се даваха основни характеристики на някои отделни компоненти на взривното устройство и използваните комуфлажни средства. Поради това фронт за издирвателна работа по някои от инкриминираните предмети отпочна с известно закъснение.

На трето място. Работата по издирване на инкриминираните веществени доказателства не бе доведена докрай навсякъде. Факт е, че по буновската чанта от известните ни 350 притежатели, досега отстанаха неустановени 89, а ние издирваме 88, а издирвателната работа по нея по места е преустановена.

На четвърто място. Недовеждането на издирвателните мероприятия докрай станаха причина по веществените доказателства до фазата на сигнали и дела да достигнем само в отделни случаи, когато отечидно бе доказано, че някой е притежавал едно или друго от тях, но така и не е в състояние да даде обяснение къде се намира то. Но сега, когато се връщаме назад, можем да констатираме, че като цяло заведените сигнали и дела по ВД през този период не съответствуваше на вложените усилия в издирването.

На пето място. И тогава, по ЦДОИ "Терористи", а в последствие и по ДОИ "Скорпион" се сблъскахме с повърхностни, незадълбочени, непрецизни до голяма степен формални проверки.

Независимо от постановката, издигната от ръководството на министерството и от щаба по ЦДОИ, че ВД са реалното, за което трябва да се хванем, за да стигнем до извършителя или негова близка връзка, на практика именно в тази дейност се оказахме недостатъчно подготвени и най-важното, недостатъчно последователни.

Основната причина, причина която остана да действа, както ще видим по-нататък и сега в работата по ЦДОИ "Скорпион" и поради повтаряемост на някои от допусканияте слабости бе от субективен характер. Това е, че дълбоко в себе си болшинството от нас, и ръководители и изпълнители, вярвахме и се надявахме, че извършителите ще опрат до наша агентура или доверени лица, и като резултат от това трудоемкият път на придвижване по ВД ще се окаже излишен. Особено у непосредствения изпълнителски състав по ДС бе налице определено предубеждение към този тип издирване. Именно това стана причина за повърхностните и формални проверки.

Както показва и по-нататъшната ни дейност, оказа се, че подобни настроения в работата по веществените доказателства, се изживяват бавно и трудно, именно да се осмисли важността на всяко едно издирвателно и проверочно мероприятие бе необходимо, както справедливо беше отбелязано в доклада на първия зам.-министър ген.-полковник Григор Шопов, всеки от нас и ръководител и изпълнител, да осъзнае сложността на издирвателния процес като цяло и на тази база да се осигури максимум добросъвестност, максимум съзнателност при изпълнението на всяко едно от конкретните планирани действия.

Опита за терористичен акт на ТК "Дружба", независимо от некомпетентността на действията на местопроизшествието по своеобразен начин откри нова страница в работата по ВД. У нас се оказаха съхранени компонентите на взривното устройство. Това съживи надеждите, че ще можем да проследим пътя на ВД от производителя до извършителя. Набелязаха се конкретни насоки за работа, при които независимото търсене и по ВД и чрез агентурно-оперативното издирване на един определен етап от работата трябваше да се пресекат и стиковат. Чувствително се ускори работата по основните идентифициращи признаци на отдлентите ВД. Това позволи експертната дейност да се разгърне поетапно – тактика, която до този момент определено считаме, че оправдава съществуването си. Още в първия момент – два дни след разкриване на взривното устройство, бяха дадени в Ориентировка № 1 по ДООИ "Скорпион" основните признаци, на базата на които се разгърна широка експертна дейност за стесняване времето и мястото на разпространение на инкриминираните предмети. С това се целеше непрекъснато да се стеснява към определени зони не само работата по ВД, но и агентурно-оперативното издирване.

Оценявайки, че за тази последваща експертна дейност е необходимо много време и, че не всяко ВД подлежи на пълно идентифициране в рамките на малки серии, създадохме Система Т, в която следваше да заложим с помощта на всички поделения максималния кръг от лица, имали достъп до всеки един от инкриминираните предмети по ДОО "Скорпион", а впоследствие и сега и по ЦДОО "Терористи".

Какви са нашите констатации за състоянието на работата по ВД донастоящия момент?

1. Независимо от всички обективни и субективни трудности в работата си по ВД по ЦДОО "Скорпион" е направена съществена крачка напред. Като цяло правилно я водехме и водим успоредно с агентурно-оперативното издирване, но не ни задоволяват конкретните темпове на работа, особено в очерталите се оперативно интересни зони – Асеновград, Пловдив, Карлово, Бургас, Карнобад, Провадия-Варна.

2. В началото на процеса не успяхме своевременно да преодолеем предубеждението на част от оперативния и ръководен състав към работата по ВД. Като резултат се извършваха некачествени и незадълбочени проверочни мероприятия по места. Примерите са множество. Такива примери неднъж са изнасяни на съвещания и едва ли е необходимо сега да ги повтаряме.

3. За работниците от направление "Т" издирвателната работа по ВД на територията на страната се превърна в своеобразно ходене по мъките. Всички постъпили данни за разпространението на едно или друго от тях, се проверяваха по три и четири пъти, а това беше само първия етап. Предстоеше на базата на констатираното отношение на отделни лица към инкриминираните предмети след задълбочена оценка да се взема

оперативно отношение и по тях да се планират и провеждат конкретни агентурно-оперативни мероприятия.

Трудно е сега да се каже кое беше повече в нашата дейност-натискът и контролът върху групите по ВД в окръжните управления да свършат докрай работата или апостолската работа по разясняване смисъла и съдържанието на тази дейност.

4. Оправда себе си, макар и да не е изчерпало своите възможности все още в работата по ВД единодействието на направление "Т" при управление Шесто-ДС с НККК – ДНМ и ГСУ – МВР, а в експертната дейност по отделни предмети и с управление Четвърто-ДС. Като следствие на това взаимодействие бяха получени и някои съществени резултати по допълнително стесняване времето на производство и мястото на разпространение на редица ВД.

Позволете ми с няколко думи да посоча основните от тях

По гюма:

Стеснен беше периода на производството му от 15 на 3 месеца – месеците април, май и юни 1986 г. Това доведе и до намаляване броя на издирваните гюмове с 80% от 8331 на 1915. Установено бе, че доставка на гюмове от типа на инкриминирания е била направена в 11 населени места в страната, което обаче не освобождава нито едно поделение от задължението да провежда издирвателна дейност по това ВД.

По взривното вещество – скаленит:

Ще си позволя да коригирам частично изнесеното от ген.-майор Коцалиев.

При скаленита, въз основа на стойностните му характеристики на компонентите – тротил и дървесно брашно, чрез допълнителни изследвания и проверка на анализните протоколи

на завода-производител, партидите бяха стеснени от няколко стотици на 16, потребителите на 18, разпределени в съответно 9 окръга на страната. Партидите са конкретизирани по години: 1983, само две; 1984 г. – 8; 1985 г. – една партия, 1986 г. – пет, като за всяка партия в допълнителните насоки са посочени и количествата, които са съвсем малки.

По покривката:

Последните заключения на привлечените специалисти по нея са, че тя е ушита при домашни условия, от насомници, на ръчна или крачна шевна машина, за която са посочени и някои конкретни индивидуални особености.

По електродетонатора:

Допълнително бяха уточнени признаци, които го индивидуализират. Именно те потвърдиха получената нова оперативна информация от завода-производител, че периода на производство е 1972–1986 г., а не както първоначално бе дадено 1981–82 г.

При това ВД, допълнителните изследвания и проверка не доведоха до желаното от нас стесняване на броя и потребителите за издирване но такива са обективните данни.

Като резултат от работата по разглежданото направление а именно – допълнително изследване на ВД, понастоящем разполагаме със значителна и по-конкретна информация за техните индивидуални признаци, което ни позволява, задълбочавайки издирването да достигнем до извършителя или негови връзки.

По мрежата от сезал:

Мрежата се оказа с най-сериозни идентифициращи признаци. От поделенията към НИКК-ДНМ, бяха подадени за експертни изследвания 90 мрежи, сходни с инкриминираната (изпращаха се само онези, за които окръжните НТО даваха заключение, че имат

определено сходство. Три от тях се оказаха еднакви с намерените на ТК "Дружба". Сега по тях в ОУ – Пловдив, Бургас и Хърджали и Смолян, се водят оперативни дела и внимателно се върви за установяване на производителя, количеството произведени мрежи и определяне кръга, в който се намира лицето, предоставило мрежата на извършителя.

За обема на сравнителните експертни изследвания на близки проби и образци общо по веществените доказателства може да се съди по това, че само по опита на ТК "Дружба" от НИКК при ДНМ са направени над 1400 щателни сравнителни изследвания.

5. Независимо от разбирането, че едва ли е възможно по всички ВД да се придвижваме с еднакви темпове разнообраз в темповете на установяване се оказа по-голям и по-сериозен отколкото предполагаме.

Очевидно и тук отново се сблъскваме с неразбирането на отделни поделения и служители, които са склонни да делят ВД на важни и маловажни, на базата главно на това, кое от тях по-бързо и по-непосредствено по тяхно виждане, ще ни изведе до извършителя. Това е в противоречие с изградения издирвателен процес по ВД. Съгласно възприетата стратегия на търсене не може да има важни и маловажни ВД. Освен индивидуалния път на извеждане към извършителя по всяко едно от тях, съществува варианта за това, че всички те – в съвкупност също трябва да изведат до извършителя. В този смисъл нито едно от тях не бива и не може да се подценява.

6. В стремежа си да насочим и облекчим издирвателната работа на поделенията в управление Шесто-ДС, Направление "Т"

се разработиха допълнителни насоки за провеждане на издирвателната работа по шест от ВД. В тях указахме конкретните места на разпространението им. Това обаче създаде и определени негативни последици. Онези поделения, на чиято територия съгласно допълнителните указания някои от ВД не са доставяни, преустановиха изцяло тяхното издирване на поверените им територии.

7. Независимо от многократните разяснения и указания почти секна потокът от лица, залагани в Система-Т. По наши данни са заложили само около 45% от лицата, които би следвало да бъдат заложили в тази система. Така, че и при определяне на пълния обем от лица, имали достъп до ВД, ние на практика не сме се придвижили много напред. А като прибавим и недобросъвестността при залагането, попадането на лицата – извършители в системата, в крайна сметка може да се окаже под въпрос.

8. Все още съществува неумение да се използва агентурата в издирвателната дейност по ВД. Това донякъде може да се обясни и с недостатъчната подготовка на оперативния състав по ВД, техните основни идентифициращи признаци не се познават достатъчно добре. Окръжните щабове и групи за работа по ВД, не само че не са осигурили познаването на ориентировките и допълнителните указания от всеки работник, но не са конкретизирали и как, съобразно особеностите на окръга и линията, по която работи агентурата им, да се използват тези насоки за активното и включване на агентурата в издирването. Причината е старата слабост – за всичко да се чакат точни рецептурни указания отгоре.

9. В основния доклад на настоящото съвещание бе казано, че ни мори среднячеството, липсата на творчество и инициатива, гоненето на усреднени показатели и отчетничество. Това важи с пълна сила за работата по ВД. Факт е, че по места се търси само онова, което е директно разпоредено и се изпускат детайли, които могат да се окажат решаващи. До този момент не се търсят по места приспособленията за плетене на мрежи, не се търси липсващата стойка от часовника, откъснатата дръжка на гюма. Това са пропуски, които могат да се окажат решаващи, защото именно тези детайли могат да се намират само у човека, имащ пряко отношение към комплектоването на взривното устройство.

10. В работата ни по ВД и сега са налице сериозни организационни недостатъци. В редица ОУ групите по ВД съществуват формално и не работят пълнокръвно. Включените в тях оперативни работници, а и други служители, ако вършат издирвателна работа по ВД, я извършват между другото. От там сега произтича и недостатъчната задълбоченост на извършваните проверки.

11. Организационно разкъсахме и отделихме работата си по ВД по ЦДОИ "Терористи" и ДООИ "Скорпион". И докато воденето на две самостоятелни дела е абсолютно оправдано, то разкъсването на издирвателния процес по ВД е сериозен пропуск, сериозна грешка, защото няма категорични доказателства, че опита на ТК "Дружба" и предишните диверсионно-терористични актове не са дело на едни и същи извършители. За да илюстрираме разкъсването главно в темповете на работа ще подчертаем, че по пътната чанта, която бе използвана като камуфлаж във влак № 326, не са постъпвали никакви данни от края на 1985 г. насам.

12. Свидетелство за недостатъчно активната работа по ВД е количеството сигнали и дела, постъпили по тях сравнени с общите количества ВД.

По гюма: получени са 10 сигнала, при общо количество на гюмовете 1915 и при заложи в Система-Т – 998 лица като купувачи на същите.

По покривката независимо, че е изпращан плата в 9 окръга на страната и, че в системата са заложи 214 лица, са постъпили само 2 сигнални преписки.

С откриването на ДОО "Хамелеон" в Трето управление-ДС за разкриване лицето, снабдило се с инкриминирания електроде-тонатор, се водени 13 сигнални преписки. Работи се и по един ДОП.

Най-тревно е положението с основния компонент на взривното устройство – скаленита. По това ВД са заложи в система Т най-много лица – 14 170, а броя на сигналите е само 6.

Другари,

Всички изнесени по-горе констатации са предмет на задълбочено обсъждане при нас и в постоянния съвет за координация на борбата с тероризма. Считаме, че на настоящия етап за даването на реален тласък в работата по ВД е необходимо вниманието ни да се съсредоточи върху решаването на следните задачи:

1. На базата на дадените указания от ръководството на министерството, в най-къс срок да се усили и организационно укрепи централната група за работа по ВД. Същата да продължи експертните изследвания на част от инкриминираните предмети и преди всичко да задълбочи конкретната проверовъчно-издирва-

телна работа, в т.ч. и работа по сигнали и дела в очерталите се оперативно-значими зони.

2. Ръководствата на окръжните управления на МВР организационно да подобрят структурите на групите, работещи по ВД по места, като се изхожда основно от мероприятията, произтичащи от допълнителните насоки, изпратени в началото на м.февруари т.г. и утвърдените наскоро разгърнати мероприятия по ЦДОИ "Терористи и "Скорпион".

3. Ръководният състав по места да засили личното си участие в пряката оперативна работа на групите по ВД.

4. По места да се предприемат конкретни мерки за най-активно използване в издирвателната дейност на придобитите в процеса на М"Проверка" оперативни данни. При това особено внимание следва да обърнем на препроверката за евентуална съпричастност на всички лица, попадащи в полезрението ни конкретно по двете дела "Мерзавци" и "Изверг" на основата на това дали те или техни връзки са имали досег до ВД.

5. Най-стриктно и задълбочено да се проверяват по отношение на ВД всички обекти, водени на сигнал и на оперативен отчет, на заподозряни и обвиняеми, преминаващи през следствието, на довеждани по различни поводи граждани в дежурните части на поделенията. По отношение на обектите проверки да се разширяват към техните оперативно-интересни връзки.

6. С оглед да разясним и конкретизираме още веднаж цялостната логика на това, което е необходимо да се извършва сега в работата по ВД в центъра и по места, ще проведем зонални сборове с ръководителите на групите от окръжните управления. На тях ще обсъдим конкретната работа по отделните ВД.

Смятаме, че предлаганото от др.Коцалиев, да организираме предварително индикиране на ВД, а конкретно по ВД такова индикиране идва от печат и сега съществува, но по-определено с други средства освен иглов печат, а също така и на капсул-детонаторите, и електродетонаторите, считаме за целесъобразно. В тази насока съвместно с други подразделения ще предложим конкретни мерки. Частично що се отнася до тези лица, които и сега имат достъп во ВД и в бъдеще този въпрос е решен в система КОС, а също така и по отношение на създаваната система Т към Шесто управление.

Предлагаме работата по ВД да се обособи като самостоятелен раздел при планираните заслушвания по терора в ръководството на министерството както на централните, така и на ОУ.

Накрая, считам, че всички ние, с оглед изясняване на собствените си позиции в издирвателния процес в това число и по ВД, следва отново да се върнем внимателно да препрочетем и осмислим констатациите, изводите и препоръките, дадени ни в известната ни на всички справка на оперативната група на КГБ от 26 юни 1985 г.

Като продължение на настоящото изложение на вниманието на съвещанието ще бъде прожектиран видеофилм за работата по ВД.

Др.Министър, завърших.

ДР. ИЛ. ИЛИЕВ:

С окраска "Ърор" в ДС ОУ - МВР - Сливен към 26.03.1987 г. се водят 10 дела от оперативния отчет и 31 сигнала - едното се реализира.

Във връзка с ДОН "Скорпион":

1. ДОП "Наглия" с обект - роден на . в Сливен, българин, български гражданин, с основно образование, жител на гр. Сливен, занимава се с частно животновъдство. Осъждан 1971 г. за закана за убийство, за хулиганство през 1972; 1973 и 1982 г. за унищожаване на държавно имущество. По време на излежаване на присъдата си от 1982 г. е осъден за организиране на бягство от затвора.

ДОП е заведено на 24.11.1986 г. на следното основание:

1. На 30 и 31.07.1986 г. е отсъствувал от Сливен, като е заявил, че заминава за ТК "Слънчев бряг".

2. По външни белези има прилика със субективното описание на свидетелите за извършителя от ТК "Дружба".

3. Като животновъд разполага с оуражни смески частици, от които са открити в самоделното устройство в ТК "Дружба". Работил е като миньор-сондьор през 1984 г. Пуши цигари "Феникс".

4. Сестрата на обекта е служителка от БДЖ - гара Сливен.

5. Проявил е стремеж към информиране разкрити ли са извършителите на ДТА-ве в страната при разговор със служител на ОУ-МВР - Сливен.

6. Има подобни на инкриминирания гюмове.

7. Напрегнат, неспокоен.

От проведените агентурно-оперативни и издирвателни мероприятия по делото е получена информация, че през 1984 г.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

71 *[initials]*

обекта е разполагал с часовник-табакера и сако от мачкан лак.

Негова близка връзка е засе-
чен през 1985 г. в изявление, че познава извършителя на ДТА
в сладкарницата на ТК "Сливен". При изясняването на сигнала
с М "Родопи" не е установена съпричастността му към ДТА.

Установено е, че две от връзките на лицето от затвора
в Стара Загора са съдени за притежаване на ВВ.

Изяснено е, че обекта пътува с личния си автомобил
из страната и има многобройни връзки в различни градове, включи-
телно и в гр. Варна.

Иззети са косми от обекта и са изпратени за изследване
в НИКК.

В перспектива по ДОП предстои работа в насока:

- Изясняване връзките на обекта с лица от страната,
както и конкретните му контакти с лица от Варна и съзатворни-
ците му съдени за притежаване на ВВ;
- Подготвят се задачи на агент за изясняване наличност-
та на други веществени доказателства по ДТА-ве;
- Организира се М "Г" и агентурно-оперативна комбина-
ция в условията на М "Родопи" за изясняване алибито на обекта
за 30 - 31.07.1986 г., както и съпричастността му към ДТА-ве
досега.

По делото работи отд. 06 - ДС

Във връзка с ЦДОИ "ТЕРОРИСТИ" и ДОИ "СКОРПИОН":

2. ДОП "Техника" с обект ,
роден на . в гр. Ямбол, български гражданин, бълга-
рин, със средно образование, безпартиен, жител на гр. Сливен,

43

работещ като ел. техник в текстилно предприятие на града. Осъждан на 3 години лишаване от свобода през 1976 г. за незаконно притежаване на оръжие и боеприпаси, подготовка на НПГ и контакти с ИР.

Делото е заведено на 19.11.1985 г. във връзка с ЦДОИ "Терористи".

Основание за откриване на ДОП:

1. Противоречия в изясняване алибито на обекта за 9.03.1985 г.

2. Заявени намерения през 1976 г. да извърши терористични актове срещу сгради на обществени организации, служители на МВР и МНО с цел придобиване на актив след извършването на НПГ.

3. Продължаване на инкриминирани контакти с ИР -
- лидер на емигрантска монархическа организация в Швейцария, от името на която същият е публикувал декларация в турски вестник "осъждаща провеждането на възродителния процес в България".

От проведените агентурно-оперативни и оперативно-технически мероприятия по делото е установено, че:

1. Обекта има алиби за 9.03.1985 г. и 30-31-1986 г.

2. Обекта поддържа на конспиративна основа връзки с Хаджидимитров и други членове на българската вражеска емиграция, като през 1986 г. "препоръча" да насочат подривната си дейност към "турския въпрос" в България.

3. При маршрутиране на агент на ръководство в ОУ на МВР - Варна през 1986 г. в Швейцария за среща с Хаджидимитров, същият е заявил, че неговата организация подготвя начини за

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

73 *[initials]*

извършване на ДТА-ве в страната ни и е посъветвал да се организира НПГ на обекта за излизането му от България.

4. Установено е връзка на обекта с лице от гр. София засичан в контакти с установен разузнавач от посолството на САЩ.

В перспектива по ДОП "Техника" предстои провеждане на координирани агентурно-оперативни и оперативно-технически мероприятия с ОУ на МВР - Варна, СГУ - МВР и 10 отдел - ВГУ за разкриване и овладяване каналите за връзка между обекта и вражеския емигрантски център в Швейцария.

Организирани са мерки за недопускане извършването на остра вражеска дейност, включително ДТА-ве и НПГ.

Предстои провеждането на М-Г в дома и вилата на обекта за разкриване на наличие на веществени доказателства, уличаващи го в съпричастност или подготовка за ДТА-ве.

Делото се води в отд.06 - ДС.

3. ДОР "Дръзкия" с обект - роден в с. Ябланово, Сливенски окръг, български гражданин с възстановени имена, безпартиен, със средно образование, живущ и работещ в с. Ябланово като в РПК. През 1984 г. е воден на сигнал за незаконно притежаване на оръжие, което е иззето и същия е профилактиран. През 1985 г. Миланов е осъден на 1 година и 6 месеца лишаване от свобода за активно участие в организирана съпротива по време на възстановяване на имената в с. Ябланово, както и за притежаване на самоделно оръжие. След освобождаването му от затвора е взет на ДОН "Дръзкия", което през м. март 1987 г. прерасна в ДОР със същия псевдоним. Основание за завеждане на делото:

1. Получени агентурно-оперативни данни, че обекта продължава да отстоява твърдо националистическите си позиции и проявява стремеж за групиране около себе си репресирани за национализъм лица.

2. По агентурно-оперативни данни обекта е успял да се снабди с оръжие при посещения в села на Бургаски окръг и продължава да търси такова, заявявайки, че ще е необходимо при бъдеща война между България и Турция. Установено е, че голяма част от близките връзки на обекта също притежават незаконно оръжие.

По делото е организиран надежден агентурно-оперативен контрол с 5 агента на ръководство в ОУ на МВР /"Марков", "Марсел", "Чернев", "Вальо" и "Карина"/. Взети са мерки за недопускане извършването на остра вражеска дейност. Независимо от това се организира провеждането на активни агентурно-оперативни и оперативно-технически мероприятия при взаимодействие със следствените органи с цел срочното и пълно разкриване, легализиране, документиране и пресичане на престъпната дейност на обекта и неговите връзки. При придобиване на необходимата оперативна информация делото по всяка вероятност ще прерасне в ГДОР.

Делото се води в РУ на МВР - Котел.

4. ДОР "СКИТНИК" с обект - роден

в с. Бяла Паланка, Сливенски окръг, българин, с възстановени имена, с основно образование, живущ и работещ в родното си село като частен зидаро-мазач. През 1984 г. за подбудителство и помагачество в НПГ е осъден на 3 години лишаване от свобода. По време на изтърпяване на наказанието си в затвора в гр. Ст. Загора е заведен на ДОП "Скитник" с окраска НПГ на основание

заявени намерения, че след излизането си от затвора ще осъществи такова в Турция. Основание за прерастване на ДОП "Скитник" в ДОР с изменение на окраската в "терор" са следните:

1. От агентурно-оперативното наблюдение на обекта след излизането му от затвора се получиха данни за намеренията му да извърши диверсионно-терористичен акт спрямо следователя водил делото му, като взриви жилището му. В тази връзка е споделил някои подробности по обстановката около жилището му, както и това, че има и може да разполага с ВВ, но са му необходими още някои взривни материали.

2. Извършването на ДТА обмислял да извърши в края на пролетта като след този си "актив" щял да осъществи НПГ посредством турски ТИР-автомобил. Заявил, че разполага с оръжие, което укривал около родното си село.

3. Пред агент на РУ на МВР - Казанлък, маршрутиран към обекта е споделил, че е в услуга на чуждо разузнаване, на което вече бил предал военна информация на Сливенския гарнизон, срещу заплащане.

По обекта е организирано агентурно-оперативно наблюдение с цел предотвратяване снабдяването му с необходимите взривни материали и подготовката и извършването на ДТА. Координирано с РУ на МВР - Казанлък и с взаимодействие със следствените органи се подготвя провеждането на активни агентурно-оперативни и оперативно-технически мероприятия за срочно и пълно разкриване, легализация, документиране и пресичане на престъпната дейност на обекта.

По делото работи отд. 06 - ДС.

81

5. ДОП "ЧАКАЛ" с обект - роден
на в гр. Хлебарово, окръг Разградски, лице с възста-
новено име, с основно образование, безпартиен, жител на гр.
Русе, работещ на рудник "Шешкинград", СМЕК "Балканбас", като
подземен общ работник. Делото е заведено в началото на м. март
1987 г. чрез прерастване от сигнал с окраска терор. Основание
за завеждане на делото:

1. Получени агентурно-оперативни данни, че Чавдаров
се изявява по месторабота като националист и споделя намерение-
то си след снабдяване с ВВ да извърши диверсия в обект на от-
бранителната промишленост в гр. Русе.

В последствие са получени допълнителни данни потвърждава-
щи намерението на обекта, както и неговите твърди националисти-
чески позиции. Чрез агентурно-оперативни сили на ДС - Сливен,
координирано с РУ - НМ - Твърдица и ръководството на СМЕК "Бал-
канбас" са организирани и се изпълняват оперативни, охранител-
ни и официални административни мерки за предотвратяване снабдя-
ването на обекта с ВВ и взривни материали. Осъществен е плътен
агентурно-оперативен контрол и ежедневното поведение на обекта
чрез агент живущ и работещ с него. Успоред с това съвместно
с отдел "Следствен" се подготвят и организират мероприятия за
легализация и документиране на заявеното намерение и подготовка
на обекта за извършване на ДТА с цел своевременното разкриване
и пресичане на престъпната му дейност.

Координирано с ОУ на МВР - Русе и Разград се организи-
рат оперативни мероприятия за изясняване връзките на обекта
по местожителство и месторождение, предотвратяване извършването

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

77

88

на замислената престъпна дейност, както и изясняването на алиби-то и съпричастността му към извършените ДТА-ве в страната.

По делото работи отд. 04 - ДС и се контролира от направление "Т" на Шесто у-ние - ДС.

По линия на международния тероризъм:

6. ДОП "Каратиста" - с обект _____, роден на _____ в с. Чокоба, Сливенски окръг, бивш служител на ИР от 1976 г., понастоящем намиращ се в гр. Чикаго, САЩ. Делото е заведено на 2.02.1987 г. на основание анализ на личните и делови качества на обекта, както и на основание получена оперативна информация, че същият се е ангажирал в активна вражеска дейност срещу НРБ, скланя и обработва наши граждани, посещаващи САЩ към невъзвращенство и усилено изучава бойно-приложни дисциплини.

По делото се установяват всички близки връзки на обекта в страната с цел проверка и недопускане ангажирането им в подготовка и извършване на ДТА-ве.

По делото работи отд. КРО - ДС.

7. ДОИ "ПОДЛЕЦ" - открито на 22.10.1986 г. Основания: Анонимно телефонно обаждане до семейство от гр. Сливен, че в хотел "Сливен" е заложена бомба. До момента по делото е извършено следното:

Установени са МПС и лица, които в деня на анонимното обаждане са били в обкръжението на ТК "Балкантурист" - Сливен. Извършено е разпознаване на гласовете на 12 лица, заподозряни като евентуални автори на това обаждане. Проведена е оперативна комбинация, като в условията на ОТМ.бяха поставени членове от

99

семейството, получило анонимното съобщение. Контролът на разговора между тях потвърди, че действително е имало такова анонимно обаждане до тях. Понастоящем съмненията за евентуалния автор са към две лица, които ще бъдат активно разработени. Поставени са задачи и на агентура на ИМ. Продължава да се работи за установяване алибито и записване гласовете на лица от ВК и ОИЛ по линия на терора, които са склонни към анонимна дейност, отправят закани за саморазправа със служители на МВР.

По делото работи КРО - ДС - Сливен.

8. Във връзка с ЦДОИ "МЕРЗАВЦИ" в ДС ОУ на МВР - Сливен е открито ДОР "БРАТА" с окраска "терор", чрез прерастване от ДОН "ЗНАХАРЯ" с обект - лице с възстановено име от 1977 г. /българо-мохамеданин/ живущ в гр. Твърдица, - Твърдица. Основание за откриване на делото: АНАЛИЗ. /Ползва се предложението./

9. ДОР "АКУЛА" - - АБПФК, бивш служител на УБО, отпаднал член на БКП, възраст 66 години - заподозрян като автор на ТА в с. Градец срещу зам.-председателя на АПК "Г.С. Раковски" - Димитър Братунов, при който загина съпругата на Братунов.

Основание за откриване - Получената агентурна информация за закани от страна на Долапчиев към Братунов, твърдия му жесток характер, личностните качества, получената информация, че притежава оръжие.

Предвид получената агентурна информация след обсъждане в условията на "Родопи" на Долапчиев бе извършен обиск на вилата му, при който бяха намерени веществени доказателства, напълно идентични с тия, с които е извършен ТА:

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

79

90

- туба 3 л;
- взривно вещество - артилерийски барут и селитра;
- шнур взривен;
- капсул - детонатор.

Лицето е в ареста - води се следствие.

Към м. март 1987 г. в ДС ОУ на МВР - Сливен се изясняват общо 31 сигнала с окраска "Терор", от които 29 във връзка с ДОО "Скорпион". По-значими са:

1. _____ роден _____ в гр. Шивачево, пенсионер. От оперативен източник са получени данни, че притежава 5-литров гюм, опаковка за автоклавни ботуши и на 30 и 31.07. 1986 г. е бил по Черноморието. _____ е бивш миньор и като такъв е имал достъп до взривни материали, а брат му работи в системата на жп транспорта.

Продължава провеждането на агентурно-оперативни и оперативно-технически мероприятия и комбинации, координирано с органите на ВКР за установяване съпричастността на обекта по ДОО "Скорпион".

2. _____ - роден на _____ г. в с. Филаретово, Сливенски окръг, овчар в АПК. По характер е злобен, отмъстителен, жесток, с отрицателно отношение към възродителния процес, участник в безредиците при възстановяване на имената. С непотвърдено алиби по ДОО "Скорпион" - през м. юли и август е бил в с. Крушево, Бургаски окръг. Има влечение и умение да изготвя огнестрелно оръжие, браконьер, осъждан за незаконно притежаване на оръжие. Заподозрян в изрязването на жиците на радиоточката в с. Филаретово по време на възстановяването на имената.

91

Предстои приключване на сигнала по непотвърждаване на данните за съпричастност на обекта по ДООИ "Скорпион".

3. _____ - роден на _____ г. в с. Научене, Сливенски окръг, шофьор в АПК. По данни от фактури от магазин на СД "Търговия на дребно" - Нова Загора лицето е закупило през 1986 г. часовник "Слава". При проверка Станев не е показал часовника, като е заявил, че след повреда го е изхвърлил. Станев е съден за опит за изнасилване.

4. _____, _____ г. в с. Новоселец, Сливенски окръг, плетачка в ДПП "Новозагорска комуна". По фактура, закупила часовник "Слава", но не го представя при проверка, като заявява, че след повреда го е изхвърлила.

5. _____ - родена на _____ г. в гр. Нова Загора, Сливенски окръг, сервитьор в СДТ "Обществено хранене". По данни от фактура е закупила през 1986 г. часовник "Слава", но не може да го представи при проверка, като заявява, че след повреда го е изхвърлила. Съпругът на _____ е жител и живее в с. Гроздево, Бургаски окръг.

Извършва се почеркова експертиза на обектите, във връзка с ЦДОИ "Мерзавци".

Лицата са въведени в система "Т".

6. _____ /В/ - роден на _____ г. в с. Остра могила, Сливенски окръг, шофьор в БКС - Омуртаг, Търговишки окръг. С непотвърдено алиби по ДООИ "Скорпион". Има прилика със словесния портрет по делото. Брат на изселник в Турция.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

81
92

В хода на изясняване на сигнала са получени данни за притежаване на мрежа, подобна на инкриминираната по ДОО "Скорпион" от близки роднини на обекта.

Работата по изясняване на съпричастността на към ДТА продължава.

7. /В/ - роден на г. в с. Жълт бряг, Сливенски окръг, животновъд, .
Националистически настроен, злобен, избухлив, умее да борави с взрив, склонен към незаконно притежаване на оръжие. През 1979 г. е поставил взрив под къщата на родителите си и заплашвал, че ще я взриви. На 30 и 31.07.1986 г. не е бил на работа.

Изясняват се и два сигнала по ДОО "ГАДОВЕ":

1. - роден г. в с. Блатец, Сливенски окръг. На 4.01.1987 г. в кафе-аперитив "Панорама" в хотел "Сливен" се появила жена на възраст около 35 години, разменила поглед с и веднага си тръгнала. споделил, че това е жената с белия кожух, която видял да излиза последна от сладкарницата в комплекса преди взрива на 09.03.1985 година. бил много уплашен и предложил на компанията да си тръгнат от заведението.

По сигнала работи ОР В. Александров.

Първоначалните данни са потвърдени чрез оперативна комбинация. Предстои провеждането на втора ОК, съчетана с ВН за установяване на неизвестната жена с белия кожух.

2. - родена г. в гр. Сливен, работничка на . Получени са данни, че познава жената, която е поставила взривното устройство в сладкарницата на хотел "Сливен" на 9.03.1985 г.

Предстои приключване на сигнала по непотвърждаване на данните.

99

Другарю Министър,

Преди няколко седмици на Окръжното управление бе извършена комплексна проверка за работата по линия на терора. Ние благодарим на групата, която извърши проверката под ръководството на др. Джендов и считаме, че тя ще изиграе твърде положителна роля относно подобряването на нашата работа.

Проверката ни завари в един момент, когато ние и в баща, и в ръководството бяхме завършили един критичен анализ на комплексната работа в ОУ по линия на терора, като едно от основните направления бе ДОО "Гадове", т.е. ТА в хотел "Сливен". Основните изводи по направлението бяха:

1. Че разполагаме с голямо количество информация по случая, че голяма част от нея е с добра оперативна стойност, но всичко това не е използвано така както трябва и липсва анализа и съпоставянето на фактите.

2. Въз основа на първия извод дойде и втория - няма точно изразени частни работни версии, само по този случай, които да са съобразени с оперативните особености на окръга и в ретроспективен план с политико-криминалните изяви.

3. Че широкия тоталинарен начин на работа е повлиял сериозно на качеството.

Предвид тези изводи, първо - създадохме специална група, която да работи по случая и второ - разработихме комплексен организационен план на ОУ за работа по делото. Групата трябва да манипулира и аналитично обработи цялата налична при нас информация по делото, да излезе с ясни и точни частни версии и на тази основа с конкретни работно-изпълнителски мероприятия по тях, чието изпълнение да започне незабавно от цялото ОУ, което

94

разбира се ще решава и другите си задачи. Организационния план урежда всички въпроси, които досега са спъвали работата по делото.

И като говоря за тия неща при нас, позволете др. Министър, да изкажа и две съображения, съответно с две предложения по тях касаещи общата ни работа по ЦДОИ.

Първо: по версиите

Струва ми се, че досегашните пет версии са повече направления в нашата работа, отколкото версии - първата е турската линия /КРР плюс н-зма/ и другите съответно ВК по ДС, по криминална. Не е необходимо в този състав да разискваме по въпроса какво е версия, но аз ще посоча само едно от основните изисквания при изграждането на версия - че тя трябва да касае определен кръг лица.

Предвид горното предлагам:

Всяко поделение на министерството имащо отношение към ДТА да разработи собствени версии за извършителите в рамките на собствените си функционални задължения - т.е. в сферите на собствената си дейност. В зависимост от броя на лицата по версията да се определи и броя на работниците, които ще работят по нея. Това да не е с откъсване от пряката служебна работа, но да се счита на работещите като задължителна работа по линия. Всички версии да се концентрират в направление "Т" - понятно е защо. Съобразно версиите да се завеждат оперативни дела не само по факти, а и в резултат на анализ, логически съждения, или просто по самата версия. А може и комбинирано когато фактите са по-слаби.

Считам, че горното само по себе си ще накара и ония поделения, които сега не работят достатъчно активно да заработят, тъй като не може да не изградят поне 2-3 версии на територията, или по линиите си. Ако при някои версии има преплитане дейности на поделенията, координацията явно ще бъде от направление "Т".

По анализа: За него е говорено много. Последният документ, който получихме - 5642/27.III.1987 г. също засяга този въпрос. Отчита се, че има доста недостатъци, да не кажем, че някъде и въобще го няма. Ще се вземат мерки, ще се засили работата. Ще се преглеждат материали стари и нови, ще се извличат факти, ще се правят таблици и схеми, ще има виждания, ще се раждат предложения и пр- и все пак имаме ли ясна и точна методика за този анализ и то главно по съпоставянето на данните и фактите, примерно на дребното и незначимото на пръв поглед от Сливенски окръг, с голямото и значимото примерно от Видински окръг, т.е. на другия край на България. Тук може да посоча за пример новото дело, което заведохме ДОР "БРАТА". Но се касае до самите поделения, те няма какво да чакат - сами трябва да си разработят методика, въпроса не е толкова сложен. Сложен е за обединяващото звено. Но методика трябва да има.

И накрая. На 29.03.1987 г. около 02.15 часа ние имаме ТА в с. Градец. В селото няма лица с възстановени имена. Авторът бе разкрит за 24 часа. Главният мотив - лично отмъщение. Но в показанията си задържания, който е възрастен човек - над 65 години и АБПФК посочи и една своя политическа платформа, че всички сегашни "корумпирани управници" трябва да бъдат ликвидирани от специално създадени двойки и тройки на честни комунисти,

или младежи. Към това прибавям и АБПФК, който за една тръба стреля по наши милиционери - Червен бряг.

Извод:

Да се отдели нужното внимание на петото направление - обидени, сърдити, несъгласни и т.н.

Да отделяме нужното внимание и на лицата над 60 години. Завърших, др. министър.

ДР. Ц. ТОТЕВ:

Другарю Министър,

Другари генерали и офицери,

Ръководството на окръжното управление на МВР - Габрово полага ежедневни грижи за създаване на необходимата организация и най-пълно използване на наличните сили и средства за своевременно разкриване, предотвратяване и пресичане на опити за диверсионно-терористична дейност, насочена срещу сигурността на страната. Цялата ни партийно-политическа и управленческа дейност е насочена за превръщане на борбата срещу терора в първостепенно партийно и професионално задължение.

В периода след взривовете през 1984 г. и 1985 г. и след опита за диверсионно-терористичен акт на 31.07.1986 г. бяха проведени комплекс от агентурно-оперативни и проверовъчни мероприятия за установяване алибито на оперативно-интересни лица, които считахме, че могат да бъдат съпричастни към терористичната дейност в страната. Особено мащабна проверовъчна дейност се разгърна във връзка с ДОО "Скорпион", където проверката на

алибито се съчетавахе с мероприятия за установяване съпричастност към веществените доказателства и издирване на свидетели.

Проверени бяха всичките 136 лица категоризирани при М "Паспортизация", 51 обекти на дела и сигнали за остра вражеска дейност, 35 арабски студенти, 21 завърнали се изменници на родината, 15 чужди граждани, 227 оперативно интересни лица от вражеския контингент, 62 лица преминали през ДПС, 38 лица с наложена мярка по чл. 39 и чл. 40а от ЗНМ и пр.

От 4000 лица, регистрирани с психични заболявания, бяха определени 533, чиито диагнози се оцениха от комисия специалисти, при което са определени 38 от тях, способни да извършват тежки престъпления. На същите е проверено алибито.

Проведени бяха беседи с 442 лица от окръга, които по данни на ОУ на МВР - Варна са пребивавали във Варненски окръг на 31.07.1986 г., но от тях не се получиха данни, представляващи оперативен интерес.

Определена по обем и насоченост работа се извършва за установяване, агентурно-оперативното наблюдение и ефикасния контрол на вражеския контингент по линия на терора. Значителен принос за определяне на тази категория лица дадоха М "Паспортизация" и в още по-голяма степен М "Проверка".

При проверката специфичното за нас беше наличието на значителен контингент временно пребиваващи лица от Кърджалийски окръг и други окръзи с такова население, които работят в промишлените предприятия и селското стопанство, но често променят местоработата си, като в някои случаи не се регистрират. Изхождайки от тази обстановка, ръководството на окръжното управление взема мерки за своевременно и пълно изявяване на всички лица, подлежащи на проверка, като се отделяше специално внимание на временно пребиваващите.

В окръга бяха изявени 4724 лица подлежащи на проверка. За по-голяма част от тях е даден окончателен отговор, че не са съпричастни към опита за диверсионно-терористичен акт в ТК "Дружба". Има една категория лица /около 50/, пребивавали за сравнително кратък период на територията на окръга и информацията, с която разполагаме не ни дава основание да дадем категоричен отговор относно съпричастността им към случая. За тях сме направили необходимите запитвания до съответните окръжни управления.

В хода на проверката се получиха оперативно-интересни данни за 171 лица. На тази база сме завели 16 сигнални преписки, от тях 10 са приключени с непотвърждаване на данните, а по останалите работата продължава, 96 лица са оперативно интересни по линия "Протурски национализъм", 26 по линия "Турско разузнаване" и 6 по линия "Терор". Сега провеждаме целенасочени мероприятия по тези лица, след което ще определим окончателното отношение към тях.

Установени са 68 лица, подходящи за оперативно ползване, между които са вербовани 4 агенти по линия на ДС.

Дактилоскопни отпечатыци са взети от 1675 лица, а почерков материал от 256 лица. В система "Т" сме заложили 349 лица.

Данни за разшифроване на мероприятията няма.

Значителна по обем работа извършиха групите по веществените доказателства, което способствува за стесняване кръга на разпространението им в национален мащаб и концентриране на вниманието и усилията в оперативно-издирвателната дейност към определи райони на страната. Така например установихме, че получените на 25.07.1986 г. в "Търговия на едро" 100 кашона ел.батерии

99

тип ЗР-12 М от партида 8627 са пуснати в търговската мрежа след 1 август 1986 г. Следователно малко е вероятно извършителят на опита на терористичен акт да е закупил батерията в Габровски окръг.

Електродетонатори от типа ЕДМВ по стандарт 1976-72 година не са получавани и използвани в окръга. Не са доловени данни за наличие на такива и в конкретни лица.

Взривното вещество "скаленит" на наша територия се получава и използва само в мина "Лев" на гара Кръстец. Седмично там се изразходват 200-300 кг взривно вещество. В мината е изградена организация, която отговаря на предписанията и изискванията за съхранение на взрива. Установили сме 90 лица, които са имали пряк достъп и са получавали "скаленит" за извършване на взривни работи. На същите е извършена щателна проверка и са заложени в система "Т". Водим един сигнал на миньор с възстановени имена, на който не е установено алибито за 31.07.1986 година.

Установихме, че от 13 обекта на РСВ и други 12 имащи в една или друга степен отношение към храненето на работниците от жп транспорта само в 5 обекта са получавани покривки, изработени от бял жакардов плат, произведен от фабрика "Рилски лен" - гр. Самоков. Същите са ушити в ТПК "Балкан" - гр. Габрово, но по размери и по изработка се отличават от инкриминираната.

Своевременно беше организирана и извършена проверка във всички магазини на окръга за издирване на лица, закупили будилник "Слава", калибър 5671, модел 15404. От този артикул в окръга са получени 150 будилника.

Издирването на купувачите се затруднява изключително много от това, че във фактурите не са посочени пълните имена и точните адреси.

В приложението към ориентировка № 1 не са посочени потребители от окръга на инкриминирания металически гюм. Независимо от това беше извършена проверка в търговската мрежа и в системата на ОАПС. Не се установиха места, където да е продаван и използван този артикул, нито пък лица, които да са го притежавали.

Направени са експертни оценки за 22 мрежи, изплетени от "сезал". Вzeti са и са изследвани 30 проби бентонит от 13 предприятия в окръга. Идентичност не бе установена.

Съгласно новите указания на Направление "Т" за работа по веществените доказателства, ръководството на Окръжното управление направи задълбочен анализ на извършеното до сега и бяха приети допълнителни мероприятия за работа в тази насока.

Във връзка с ДОО "Скорпион" реализирахме обекта на сигнална преписка "Фитилджията", заведена на лице с възстановени имена от с. Бойно, Кърджалийски окръг, леяр в Електротелферния комбинат - гр. Габрово. Същият беше споделил пред наш източник, че знаел начин, по който можело да се предизвика експлозия на бензиностанция, като се използвало слънчевото греене. Разполагахме с данни, че лицето се занимава с часовникарство.

При извършения обиск в дома на обекта бяха иззети множество часовници от различни марки, часовникарски части и инструменти, които са дадени за експертни изследвания.

Преди няколко дни успешно приключи работата по СП "Спасител", заведена по повод анонимно телефонно обаждане до дежурния офицер на ОУ на МВР - Варна на 02.03.т.г., при което неизвестна жена му съобщава, че "бомбата" на плаж "Черноморец" в ТК "Дружба" е заредена от Недка Радева, касиерка на плажа и Мартин Михайлов Георгиев от гр. Габрово, който всяко лято работел на същия плаж като спасител.

От проведените активни целенасочени мероприятия в близко взаимодействие и координация с Направление "Т", ОУ на МВР - Варна и Русе, при съдействието и помощта на НИКК - ДНМ, ОТУ и ГСУ за кратко време бе установена авторката на телефонното обаждане - Гинка Недева Костадинова, 40-годишна, безпартийна, приятелка на Мартин Георгиев, с аморално поведение.

При проведените разпити след задържането на двамата /Костадинова и Георгиев/ се доизясни мотива ѝ за набеждаването на Георгиев в извършването на опита за ДТА на "Дружба" - лична неприязън и своего рода отмъщение за това, че той ѝ отказал сключването на брак с нея.

От проведените оперативни и следствено-процесуални действия не се установи Георгиев и Радева да са съпричастни към случая в ТК "Дружба".

Както вече беше нееднократно споменато вероятността обектите на ЦДОИ "Мерзавци" и авторите на диверсионно-терористичните актове да са едни и същи лица или да са свързани помежду си. Ето защо, ние отделяме първостепенно значение на работата по ЦДОИ "Мерзавци" /дубликат/. Както е известно, първото анонимно писмо е пуснато в гр. Трявна през 1976 г.

В близко взаимодействие с отдел 07 на управление 06 - ДС и отдел 01 на ОТУ бяха проведени машабни издирвателни и проверовъчни мероприятия. Иззет е сравнителен почерков материал от над 4000 лица. Водени са разговори с множество граждани, които можеха да ни насочат към евентуалния автор на писмото. Установихме 44 оперативно-интересни лица, живущи сега в окръга които бяха проверени основно и други 15 пребивавали през 1976 година в района, но заминали за други окръзи. Същите са подадени

на съответните поделения, но не разполагаме с обратна информация за резултатите от работата по тях.

Установихме 8 лица с възстановени имена от с. Тихомир, Кърджалийски окръг, като от тях и от близките им е иззет сравнителен почерков материал. Заведена е СП на едно от тях, в почерка на което има сходни елементи с почерка от анонимното писмо.

В съответствие с изпратения ни нов план по ЦДОИ "Мерзавци" в Окръжното управление са изготвени мероприятия за работа по делото, изградена е оперативна група. Предстои отново да бъдат проверени всички лица с възстановени имена, пребивавали през 1976 г. в района и техните връзки, като успоредно се провеждат активни оперативно-технически мероприятия и експерименти.

На 29.01.1987 г. в 21,30 ч. дежурния офицер при окръжното управление получи сигнал по телефона, че е станала експлозия в голям контейнер за смет в кв. "Палаузово". В резултат на експлозията контейнера беше силно деформиран. Пострадали граждани и нанесени материални щети няма.

Вземати бяха бързи мерки за запазване на местопроизшествието, съхраняване на веществените доказателства, установяване и разпит на очевидци. Проведени бяха заградителни мероприятия и незабавно бяха уведомени Направление "Т", ГСУ и ДНМ. Десет минути след произшествието ръководството на ОУ пое управлението на силите и на мястото започна работа дежурната следствено-оперативна група.

За разкриване характера на експлозията и причините, които са предизвикали бе сформирана оперативна група и бе разработен подробен план. Заведено бе ДООИ "Контейнер".

Специално внимание отделихме на прецизния оглед на веществените доказателства. Контейнера беше откаран в подходящо помещение, където многократно беше извършван щателен оглед. Старателно бяха събрани и огледани разпиляните в района на експлозията отпадъци. Изследванията на натривки от вътрешната страна на капациите и стените показаха наличие на взривно вещество - тротил и нитрати, като от количеството и разпространението на последните не може да се направи категорично заключение, че произхождат от амониево-силитрена взривна смес. Въпреки щателните и многократни проверки, не се установиха части и елементи на самоделно или промишлено взривно устройство.

От множеството експерименти, проведени на полигоните в завод "Еловица" - Габрово, гр. Сопот и гр. София се установи, че тротиловия еквивалент, предизвикващ адекватна сила на взрива е около 1600 грама и че не са използвани за инициращи средства огнепроводен шнур и електродетонатор.

Относно причините за експлозията бяха издигнати 6 оперативни версии, които се свеждат до две главни насоки:

- че се касае за умишлено предимвикан взрив, или
- че експлозията е в резултат на случайно взривили се взривни и други лесно запалителни вещества, изхвърлени в контейнера с цел освобождаване от тях, или попаднали там по друг начин. В подкрепа на втората версия се явява и обстоятелството, че непосредствено преди експлозията в контейнера са горели отпадъци.

Своевременно беше проверено алибито на 600 лица, между които: лицата категоризирани по линия на терора, политизирания криминален контингент, психично болните и лицата с наложени

мерки по чл. 39 и 40а от ЗНМ, лицата с възстановени имена, живущи в квартала и др.

По предварително изготвен въпросник се проведеха разговори с живущите в съседните жилищни блокове граждани, при което се изясни алибито им, разшири се кръга на очевидците и се възстанови най-пълно обстановката преди експлозията. При тези разговори и от агентурата, която беше инструктирана своевременно, се получиха общо 20 сигнала с оперативно-интересна информация, отнасяща се за лица имащи достъп до взривни вещества, криминално проявени лица, за поведението по местоживееие на задържани и разпитани от органите на МВР лица, за влошени семейни взаимоотношения, за браконииери, ловци и техни близки, които са могли да притежават взривни вещества. Всички тези сигнали бяха своевременно изяснени, но не се установи някой, който да е съпричастен към експлозията в контейнера.

Установени и проверени бяха живущите в квартала работници в завод "Еловица" и мина "Лев" имащи пряк достъп до взривни вещества и военнослужещите от БНА. От проведените заградителни мероприятия непосредствено след експлозията бяха засечени 40 автомобила, като пътниците са подадени и проверени в съответните ОУ на МВР. Проверяват се също така всички лица, спали в хотелите на гр. Габрово от 27 до 29 януари 1987 г.

Сега във връзка с ДОО "Контейнер" в ОУ се водят 3 СП на лица от политизирания криминален контингент, които имат агресивни черти в характера, живеят в района на експлозията и имат противоречия в обясненията при проверката на алибито.

До настоящия момент не сме дали отговор на главния въпрос: Какво е инициращото средство и има ли умисъл при експлозията. Оперативно-издирвателната работа по делото провеждаме в близко взаимодействие с Направление "Т", ГСУ, НИКК при ДНМ и съответните окръжни управления.

Ръководството на ОУ полага системни грижи и контрол за изпълнение решенията на МВР, на ДНМ за по-нататъшно усъвършенстване охранителната работа и повишаване ефективността ѝ в борбата с тероризма. Изпълняват се партийнополитически и организационни мероприятия за повишаване политическата, идеологическата и професионалната подготовка на ръководните и изпълнителски кадри. Повишено внимание се отделя за формиране у състава на високи революционна бдителност и морално-политическа устойчивост, на професионално умение и практически навици за действие в най-сложна обстановка. Непрекъснато усъвършенствуваме работата по подобряване обучението на охранителния състав в процеса на изпълнение на служебните задачи, като с тази цел създадохме с наши сили два учебни фолма за практическо обучение на ведомствената милиция и ведомствената охрана от пазачи. Под ръководството и с непосредствената помощ на ОК на БКП подобрихме взаимодействието с ОБНС и техните контролни звена, със стопанските ръководства на обектите в икономиката и духовната сфера за поддържане на строг паспортен режим и надеждна охрана, за изключване и недопускане условия за извършване на терористични действия.

Давам думата на ген.-майор АНДОНОВ - ОУ на МВР - Бургас.

Да се готви др. Пеев - зам.-началник на ОУ на МВР -
Кърджали.

УВАЖАЕМИ ДРУГАРЮ ШОПОВ,
ДРУГАРИ ГЕНЕРАЛИ И ОФИЦЕРИ,

Оперативната обстановка в Бургаски окръг е относително спокойна. При нас вниманието ни другари, главно е насочено към отделни групи, които се стремят към обединяване на идейна основа с цел извършване на диверсии, терор или подготовка за бягство от страната. През последната година на територията на окръга бяха разбити такива организации и групи - по ГДОР "Кърлежи" и ГДОР "Шерифи", обектите бяха осъдени на различни срокове лишаване от свобода, а други - профилактирани. В момента в окръга, в нашето управление водим сигнали и дела и за други такива групи, някои от членовете на които призовават към извършване на диверсионни и терористични действия. Последният сигнал, по който работим, това е за РУ МВР - Руен, като единият от обектите предлага да нападнат управлението и да се снабдят с оръжие. Водим ГДОП "Прилепи" на лица, които установиха контакти със служители от турското генерално консулство и по тяхно настояване се стараят да събират в целия окръг негативна информация по възродителния процес. Обектите са екстремистки настроени. Това са хора склонни на терористични действия. Целта ни е не само да предотвратим тези действия, но още в хода на разработката да установим дали

лица са свързани с минала престъпна дейност. Стремим се да налагаме такъв подход в цялостната наша оперативна работа, за да можем да разкрием станалите преди това терористично-диверсионни актове в нашата страна.

ДРУГАРИ ОФИЦЕРИ,

Организацията на работа в управлението ни по ДОО "Терористи" и ДОО "Скорпион" е сходна с тази в другите ОУ на МВР. Изгражденият още през 1984 г. щаб и работните групи по всяка версия функционират през целия период и сега в момента. По време на М "Проверка" бяха активизирани преди всичко издирвателната работа и работата ни по отделните версии. Целият състав, който беше командирован в районите, работи по издирване авторите на всички терористично-диверсионни актове, които станаха в страната. По ДОО "Терористи" в ОУ бяха последователно разработени и изпълнени мероприятия по няколко плана. Отделно всяка група разработи и изпълнява планове по съответната версия, а също и за работата по веществените доказателства. Същият подход прилагаме и в работата по ДОО "Скорпион". На територията на окръга бяха проведени комплексни агентурни, оперативно-технически и следствени мероприятия за издирване авторите на ДОО "Терористи". Мероприятията бяха реализирани от сили на ОУ и група от централния щаб на министерството. По същото време на зонално съвешание в Бургас бяха приети и впоследствие изпълнени съвместни мероприятия с осем ОУ от страната.

С отпочване на М "Проверка" на групите в районите бяха предоставени ориентировките, албумите за веществените доказателства и поставените задачи на целия състав във връзка с работата по издирване извършителите. Освен общите планове за издирвателната работа по веществените доказателства, по специални планове ра-

ботиха групи по линиите на транспорта и икономиката, а също в кооперация "Металик", където е произведен този прословут вече 5-литров гюм, който беше заложен в туристическия комплекс "Дружба". В настоящият момент в управлението актуализираме плановете си във връзка с последните указания, които получихме от министерството.

В управлението приключи М "Проверка". В хода на мероприятията възникнаха 12 нови дела на оперативен отчет, 7 дела за оперативно наблюдение и бяха заведени 37 сигнални преписки. Макар в работата по тях, до сега, да не се установи съпричастност на обектите към терористично-диверсионните актове, беше пресечена националистическа и друга противодържавна дейност. Беше извършен подбор и вербовка на нова агентура за работа по линии "Терор" и "Протурски национализъм". Само през периода на М "Проверка" ние работихме по 64 кандидати за вербовка, от които вербовахме 16. Заедно с представители на централните управления бяха проведени активни мероприятия по втора и четвърта версия - вражеската емиграция и политизирания криминален контингент. От заведените 10 оперативни дела по линия "Терор", 6 са по първа версия; 1 - по трета и 1 - по пета, (а 2-те са незаконно притежаване на взривни вещества). Важен момент от своята работа ние считаме направения комплексен анализ съвместно с АИС "Искра" на архивните дела и сигнали по различни линии за последните 20 години, водени на лица с възстановени имена в 10 селища на окръга и в 2 обекта на икономиката - в НХК и жп линията Бургас-Варна. В тези селища и обекти имаме активна националистическа дейност през последните години, която и сега се проявява в определена степен. Очерта се кръга от оперативно-интересни лица в тези селища, техните взаимовръзки и се извърши оценка по признаците и критериите

по ДОО "Скорпион" и ДОО "Терористи". Заведохме литерни дела и са изготвени комплексни планове за работа по тях. Сега конкретизираме разработването на всеки един от обектите в зависимост от връзките помежду им. Работата по тези дела ние оценяваме като особено отговорна и перспективна за нашето управление. Новооткритият ГДОО "Прилепи" е за лица от едно от тези селища, които водим на разработка.

Като резултат от приключването на М "Проверка" и анализа на данните от анкетните карти, в ОУ понастоящем са открити 1 ДОО, 68 ДОН и 25 специални преписки - болшинството за изясняване съпричастност към терористично-диверсионните актове. Вниманието ни е насочено към най-перспективните от тях в издирвателен план. Във вражеския контингент включихме допълнително 566 лица, а на агентурен контрол взехме допълнително 944 лица. Съгласно дадените указания на министерството вземаме дактилоскопни отпечатъци, сравнителен почерков материал и допълнително изясняване алибито във връзка с терористично-диверсионните актове на 3986 лица. Предстои ни тепърва голяма по обем и сложност работа. Но ние сме убедени, че сред този кръг от лица - бивши и настоящи обекти на Държавна сигурност, стар и новоустановен контингент и оперативно-интересни лица трябва да търсим извършителите на терористично-диверсионните актове и другите неразкрити противодържавни престъпления в страната и в окръга.

С признаците и критериите на ориентировките за субективния портрет и по веществените доказателства на ДОО "Терористи" и ДОО "Скорпион" е запознат практически целия състав на ДС и ИМ, а в различна степен и по-голяма част от агентурата. Предоставени са за ползуване и албуми. И по двете направления в издирвателната работа възникнаха дела на оперативен отчет и сигнали. Проблема

тук е, че издирването все още не се е освободило от елементите на кампанийност и не е станало ежедневна работа на целия състав на ОУ. С основание се отчита, че през миналата година има известен спад в конкретната работа по ДОО "Терористи".

Споделяме постановката на министерството, че в издирвателната работа по веществените доказателства има много резерви за насочване към извършителите или техни връзки. Това изисква от нас по-голяма настъпателност и прецизност в издирването, а също и в експертната дейност. Извършената проверка показва, че не във всички случаи работата се довежда докрай. Ще се спра на резултатите от работата ни по някои веществени доказателства, продавани или ползувани в предприятия на окръга:

- Основен проблем по издирване на часовниците беше и си остава установяването на купувачите. След взривовете във Варна, Пловдив, Сливен и Буново трябваше да се издирват в окръга 1671 купувачи, от които можахме да установим само 304. Беше наредено на търговските организации да се издават задължително фактури, но със същия проблем се сблъскахме и в работата по ДОО "Скорпион" - не се издават фактури, данните за лицата не са пълни без фактури, не се сочат идентифициращите признаци на часовниците и т.н. Или това, което вчера др. Дойчев говори по този въпрос. Същото е и при нас.

В хода на М "Проверка" по списъци бяха взети дактилоскопни отпечатъци от 2654 лица, а по други поводи са проверени следите на общо 4792 души.

- Издирвателната ни работа по плажната чанта от Варна - аерогара и спортната чанта от Буново за съжаление е без резултат. По-ефективна е работата по пазарската мрежа от ТК "Дружба" - Варна. От представените в НИКК 72 мрежи се установи, че е

една от тях е сходна и най-близка с инкриминираната и с тази по ДОН "Плетачи". Същата беше иззета след получена агентурна информация. На това основание заведохме 2 сигнала. Съвместно с направление "Т" и ОУ на МВР Пловдив бяха проведени агентурно-оперативни и технически мероприятия и комбинации и сега в момента работи заедно с ОУ - МВР Пловдив по тези сигнали.

- По взривно вещество "Скаленит", използвано в мина "Черно море". Всички 1123 души, имали достъп до "Скаленит" са заложили в АИС "Т" и ги дактилоскопирахме. В момента работим по изясняване на сигнал за еднократна доставка на "Скаленит" в рудник "Черно море 2".

- От потребителите на бентонит и зеолит - в 3 предприятия са иззети своевременно проби и предоставени за експертиза, но няма положително заключение.

- По металическия гюм. Група от работници на ОУ и министерството работиха в продължение на един месец в предприятието производител - ТПК "Металик". Бяха взети дактилоскопни отпечатъци на всички без изключение работници и служители и други, които имат достъп до тази кооперация и до тези гюмове. Установи се, че от произведените през периода м.април-юни 1986 г. и пуснати в търговската мрежа на окръга 1915 гюма, са продадени 227. Бяха установени 14 купувача, чиито гюмове са налице. Изготвен е и в момента се работи по допълнителен план за издирване по това веществено доказателство и се търсят някои други, които биха могли да вземат от тези гюмове, тъй като се оказва, че е възможно някои от гюмовете да бъдат откраднати от склада.

В резултат на работата по веществените доказателства възникна и съответния отчет: 1 ДОР, 1 ДОП и 14 ОП.

През последните 2 години на територията на окръга бяха предотвратени и разкрити тежки диверсионни и терористични актове, между които палежи и взривявания. Разкрити и осъдени са извършителите на взривовите в гр. Българово и к/с "Изгрев" в гр. Бургас. Аз няма да се спирам. Това са взривове, които имат чисто битов характер. Това, за което вчера разказвах на нашите колеги. Според мен по-важното е другото. Тези взривове, които имат политически характер, политическа умисъл, унищожаване на социалистическата собственост, убийства, терор на политически ръководители и т.н. Ние разкрихме тези взривове в рамките на 10/12 часа. И двата случая бяха с подбуди за взимане на пари, събрани от съответните собственици. Бяха разкрити в окръга също и диверсионни актове - палежите в с. Карагеоргиево. Това е палеж на една голяма кошара на стопанството, с овцете заедно. И знаете ли, най-нахалното, което беше. Ние го установихме извършителя. Той е осъден на 20 години затвор, се оказва след запалването самият той взел участие в гасенето на пожара. Беше разкрит и извършителя на палежа на склада на "Мосстрой". Беше разкрит извършителя за диверсия на жп линията и други. Всички тези български граждани си получиха съответното наказание и сега излежават присъдите. Едновременно с това ръководството на ОУ отчита, че за сега е безрезултатна работата ни по други такива престъпления, чиито автори останаха неразкрити. Въпреки голямата по обем работа, която извършихме ние не разкрихме авторите на взрива пред супермаркета в Бургас. Във връзка с делото за оперативно издирване възникнаха 1 ДОП и 9 сигнала, но не се потвърдиха данните за съпричастност на лицата. В момента работим по един сигнал на лице от обкръжението на материално-отговорното лице. Съвместно

с ръководството на затвора в Сливен активизирахме работата по бивш обект, изтърпяващ в момента наказание. Връщайки се от това съвещание, смятам да сформираме и целева група, която да отделим и да се занимава с този въпрос, и да я отделим от всякаква друга работа, дотогава докато не разкрият извършителя на това деяние. Като смятаме в тази група и да включим и ОР и от НМ.

Важно значение в усилията за разкриване извършителите на терористично-диверсионните актове в страната има и работата ни по ДОО "Мерзавци" и ДОО "Изверг", още повече, че авторите на тези анонимни материали може да са жители или да имат връзки с Бургаски окръг. Активно работихме по тези дела и при провеждане на М "Проверка". В управлението имаме вече картотека с около 8000 почеркови материала, от които 6500 са на лица с възстановени имена, същите изпращаме и в управление 06 ДС. По резолюции на нашето ръководство по ДС от М "Проверка" предстои вземането на автограф на още над 3000 лица, ритмично се изпълнява тази задачи и по линия на следствието. Изготвихме ориентировка по тези дела и фотокопия на анонимките и ги предоставихме на оперативния състав по ДС и НМ. Разработихме и допълнителни мероприятия за работа по ДОО "Мерзавци", съгласно най-новите указания, които бяха утвърдени от др. Попов и ги получихме неотдавна.

По наше мнение в хода на общата работа по издирване авторите на терористично-диверсионните актове в страната, а също и на анонимчиците, се положи добра основа за единодействие на ДС, НМ и следствието. С организационните си мерки се стремим това да се утвърждава като стил в нашата работа. Нормативните документи са ясни, но е истина, че това не е постигнато в редица звена и служби и на трите направления и с това може да се обясни много от нашите неудачи в оперативната и издирвателна дейност.

Агентурно-оперативната и издирвателна дейност по линия терор е все още неефикасна и поради това, че не се подхранва с постоянна, оперативно значима и перспективна за работа информация от другите линии на ДС (има предвид, които работят по американска, английска, западногерманска и т.н.), а също така и от органите на ИМ като цяло. Информацията е повече обща, често инцидентно получена, или пък не изхожда от среди, които представляват особен интерес за разработване, с цел разкриване авторите по ДОО "Терористи" и ДОО "Скорпион". Тези констатации също са показателни за качеството на цялостната ни агентурно-оперативна работа, за подбора, вербовката и работата с агентурата по ДС и ИМ.

Като казваме, че е поставена все пак сравнително добра основа в ОУ за организиране силите на личния състав в борбата срещу терора, едновременно с това трябва да отчетем, че в някои звена на системата (и особено в низовите) тази организация не е достатъчно ефективна, конкретна, постоянно действаща. Полагаме усилия да я приведем в съответствие.

Как виждаме насоките на бъдещата ни работа по издирване извършителите на терористично-диверсионните актове и някои препоръки в това отношение?

Преди всичко основните усилия на нашия състав ще бъдат насочени за подобряване качеството на нашата агентурно-оперативна, издирвателна и следствена дейност. За по-голяма задълбоченост, целенасоченост и настъпателност в работата, с ангажиране на всички сили и средства. Имаме една много добра база за работа по извършеното досега по делата и от М "Проверка". От това - как ще продължим по-нататък работата, ще зависи и крайния резултат. Считам, че ръководният оперативен състав трябва още

по непосредствено да се заангажира и то изключително с главните задачи в агентурно-оперативната работа. Много хубаво това беше казано в доклада. В много отношения трябва да се пречупи шаблона и еднообразието в провеждането й, да се влага повече творчество и инициативност. Основното ударение трябва да падне на качеството на работата с агентурата и по делата и сигналите. Това ще рече да освобождаваме оперативния състав от несвойствени, незначителни и не толкова важни задачи, каквито често възлагаме или от ангажиментите да събира и непрекъснато да пише информации по различни въпроси по искане на централните управления. Трябва да се прецени доколко са резултатни и оправдани и многобройните проверки, които се извършват от Центъра, особено по някои линии на НМ. Понякога по един и същ въпрос през къси периоди от време следват много разпореждания и в края на краищата не се изпълняват качествено. Събират се понякога много хора, които проверяват в ОУ едновременно. Аз ще Ви дам такъв пример: Миналата седмица в Бургаското окръжно управление бяха над 40 души порверяващи по линия на ДС, НМ и ППО. А тази седмица нито 1 човек. Според мене координатор в това отношение трябва да стане Инспекторат или други другари от министерството. Аз моля правилно да бъдем разбрани. Ние не сме против проверките, но да има ред, порядък, да се степенуват.

При взаимодействието ни с централните управления, от опит в последните години се убедихме, че най-полезни се оказват командировките със задачи за конкретна работа по определени въпроси или по важни дела - така се пренася по места при нас опита и стила на работа на Центъра. Ние сме благодарни на другарите и препоръчваме това да става и в бъдеще. Ето сега например,

изхождайки от задачите, които трябва да решаваме в момента, по литерните дела, на селища и обекти, предлагаме да работим съвместно с ОР-ци на 04,06 и 10 отдели на ВГУ, 04 отдел на 04 управление и 04 отдел на 06 управление.

Един друг важен момент. При изпълнение на задачите по терора и входа на М "Проверка" най-добре почувствахме някои несъвършенства на настоящата ни щатна структура в ОУ, особено за контраразузнавателното обезпечаване на по-големите селища и някои интересни в оперативно отношение райони. Предлагам с Инспекторат, Кадри и представители на централните управления да се оцени настоящото положение и се направят необходимите промени. Ние пратихме в министерството нашето виждане на ръководството по този въпрос. Не знаем отговора. Не ни е известен. Там предлагаме и създаването на самостоятелна група, която да работи по делата на терора и координира работата в окръга по тези въпроси и всичко това в рамките на съществуващия щат. Безполезно е, според мен да чакаме, да се приспособи оперативната обстановка към нашата структура. Необходимо е частично да изменим структурата си съобразно оперативната обстановка, за да можем да я овладяваме така, както се изисква. Считаме, че не всичко сме направили ние за повишаване професионалната подготовка на нашия състав А това трябва да става главно в самата работа и да не направлява от ръководния състав от всички нива. Още не можем да създадем обстановка на един непрекъснат динамизъм и в оперативната, и в следствената работа.

Изхождайки от разбирането, че всички нормативни документи, касаещи борбата срещу терора трябва по места да се изпълняват от целия личен състав на управление, ние възложихме

да се разработи модел за организационната структура и действията на личния състав при различни ситуации, свързани с терористично-диверсионни актове. Този модел няколко пъти го обсъждахме, пак сме го върнали за доизглаждане. Имаме бележки, но все пак се стремим, целим да налучкаме това, което се иска от нас. Това ще ни помогне за практическата натренираност на състава, квалифицирането му и повишаване на неговата готовност. В това отношение бяха дадени препоръки и от направление "Т". За нас това е необходимо особено и с наближаването на активния туристически сезон.

Като изхождаме от данните за намеренията на противника да компроментира туризма по българското черноморие, а също и потвърдените при реализация на селата подобни намерения и на обекти на ДС, ние вземаме мерки за опазване на плажната ивица и другите туристически обекти от терористично-диверсионни актове. За целта сме изготвили план за оперативните мероприятия по линия на ВГУ и актуализираме съвместния си план с ГВ за разстановката на силите по крайбрежието и ежедневния оперативен поиск.

Голям проблем обаче е контраразузнавателното обезпечаване на обектите на социалния туризъм - почивните станции и лагери от вътрешността на страната, а от всички окръзи през лятото те са най-много на територията на Бургаски окръг. Нашата молба, нашето искане, ако това е възможно съответните окръжни управления на МВР да изпращат с всяка смяна почиващи агенти и ДЛ, и съответно с тях да установим бърз начин на връзка с нашето ОУ. Това особено важи за такива обекти от Кърджалийски, Хасковски, Смолянски, Пловдивски и други окръзи, които имат най-много обекти на социален туризъм и от които идват най-много почиващи.

Долагам, че личният състав на бургаското ОУ на МВР с отговорност изпълнява поставените му задачи за обезпечаване на ред и сигурност в окръга!

Завърших.

Давам думата на др. ПЕЕВ - зам.-началник на ОУ-МВР - Кърджали.

Да се готви др. Ив.Христов - началник ОУ-МВР Търговище.

УВАЖАЕМИ ДРУГАРЮ ШОПОВ,
ДРУГАРИ ГЕНЕЛАРИ И ОФИЦЕРИ,

Вече почти три години ръководството на министерството налага терора като линия № 1 за органите на ДС и МВР въобще. Правилно за условията на България тя се свързва органически с възродителния процес. Никога политическата престъпност у нас не е била така непосредствено зависима от протурския национализъм, като това е днес. Според нас това състояние на нещата ще се запази още дълго време. В окръжното ни управление през изминалите години по линия терор са заведени 274 дела на оперативен отчет и 462 сигнала. Ежегодно реализираме по 50-60 дела с различни окраски на основата на протурския национализъм, над 5500 лица са профилактирани по различни поводи, над 300 са разселени в други райони на страната, освободени от учителска професия над 250 и др. Днес окраската на един оперативен случай не покрива реално замисляната или извършена вражеска дейност от протурските националисти. Тези обекти едновременно организират терор и дивер-

135
сия, членове са на нелегални групи и организации, разпространяват слухове, събират и предават информация на турските и други подривни органи, пишат анонимни материали и т.н. Примерите в това отношение са много.

В този смисъл правилно по ЦДОИ "Терористи" и "Скорпион" бе издигната като първа версия именно, че това е дело на преименувани лица.

От своя страна работата по тази версия отреди на окръжното управление особено и предно място в целия комплекс на агентурно-оперативната и издирвателна работа на органите на МВР. Ще се навършат почти три години, от както сме подчинили всички сили и средства на работата за решаване на двуетапната задача на министерството, а именно подпомагане на възродителния процес и разкриване авторите на диверсионно-терористичните актове. Известно е колко взривоопасна, сложна и противоречива бе и си остава оперативната обстановка в окръга. В борбата срещу турските подривни органи и техните слуги протурските националисти, постигнахме не малко резултати. Разкрити са нелегални групи, шпиони, терористи и други. Имаме разбира се и неудачи. Целият състав на окръжното управление, от няколко години работи на удължено работно време, живее с проблемите на оперативната обстановка и с едно вътрешно безпокойство се вълнува от това, че въпреки големите усилия не сме в състояние да потвърдим или опровергаем първа версия. Независимо от това, че до този момент не е получен единствения и неповторим сигнал, който би ни довел до авторите, ние не сме паднали духом.

Натрупан е полезен опит, създадени са предпоставки и организация, положена е основата за конкретна и целенасочена агентурно-оперативна дейност.

Работата по ЦДОИ "Терористи" и "Скорпиони" в Окръжно управление МВР-Кърджали е изградена въз основа на дадените указания и под непосредствения контрол и методичната помощ на направление "Т" на Об у-ние ДС. За периода от последното съвещание до днес приоритетно усилията ни бяха насочени към разкриване авторите на опита за взрив на ТК "Дружба".

Това породя преустройство на издирвателната работа за сметка на ЦДОИ "Терористи". Оперативният състав в движение се включи в работата по новото издирване и тъй като изпълнителите, са едни и същи, то целевите групи по другите версии на ЦДОИ "Терористи" по същество прекратиха дейността си. Същевременно се отпочна провеждането на масирана проверка, едно мащабно и трудоемко мероприятие, което се провежда може би за пръв път от създаването на органите на територията на Кърджалийски окръг.

Без да се ангажирам в разясняване на организацията и начина му на провеждане, искам да посоча някои цифри, с които ще онагледя труда ни през последните шест месеца.

На проверка подлежаха 73 124 лица, по 2500 средно на оперативен работник от ДС.

В резултат на вътрешната ни мобилизация използването на всички резерви и благодарение помощта на централните подразделения в края на месец март мероприятието приключи.

На практика се оказа, че едно такова масово мероприятие може да блокира работата ни по наблюдението на вражеския контингент, по делата и сигналите и да се отрази негативно на цялостната оперативна работа по други линии и направления.

Проверката има и своите положителни страни. Тя даде възможност за всяко проверявано лице да се събере на едно място информацията, която се намираше в различни информационни масиви и да се актуализира чрез агентурата и ДЛ.

Проанализирана и оценена тази информация ни даде възможност да установим, че 67 522 лица не са съпричастни към опита за извършване на терористичен акт на ТК "Дружба", а 5624 бяха определени като оперативно интересни лица (ОИЛ). От тях 1877 живеят и работят в окръга ни, а 3747 работят в други окръзи на страната.

По ДООИ "Скорпион" са заведени 121 СП и 9 дела на оперативен отчет. В хода на проверката са установени 2495 лица като контингент по ЦДООИ "Мерзавци", иззет е сравнителен почерков материал от 1191 лица. За АИС-Т са попълнени 1596 регистрационни бланки. Сравнително точно бяха установени и работещите в други окръзи контингенти, които възлизат на 20 328, а всеизвестно е, че през лятото достигат до 30 хиляди.

За оперативния състав на окръжното управление този контингент от хора, работещи извън окръга винаги е бил проблем № 1, така се оказа и сега при Масираната проверка. Въпреки редицата указания на направление "Т" до окръзите, в които те работят до ден днешен информацията за всички не е разменена. Да не говорим за пълнотата и достоверността ѝ. Вина имаме и ние, но да погледнем съотношението на силите. Ние се натъкнахме на някои курioзи, когато за едно и също лице, изяснявайки алибито му осъществено от две ОУ, че на 31 юли е било на работното си място. Оказа се така, че лицето подадено по тяхна информация е било и в единия окръг, и в другия окръг на същата дата. Ние добре разбираме какви трудности изпитват колегите при тяхното уста-

новяване, наблюдение и най-вече агентурното им обезпечаване.

Безспорно проверката издигна съвместната ни работа с другите окръжни управления на едно по-високо ниво, промяна в отношението към българите с възстановени имена от Кърджалийски окръг има, но по наше виждане тя не е достатъчна, защото отново могат да ни изненадат с поредни вражески прояви.

Масирана проверка в Кърджалийски окръг би приключила с по-добри резултати, ако механично тя не се свързваше и по аналогия сравняваша се с извършващата се такава в другите окръзи, имаме в предвид начина и срока на провеждането.

Именно поради тази причина, фактически от месец януари ние бяхме принудени да се отклоним от главната цел на масирана проверка, разкриване на авторите чрез издирване на лицата съпричастни с веществените доказателства и ние насочихме усилията за решаване на една от подцелите - събиране на информация за анкетните карти. Разбира се и това е работа и от нея имаме нужда, но цената е много висока, защото тя става за сметка на агентурно-оперативната работа.

Фактически до Нова година ние открихме 70 % от сигналите и делата по "Скорпион", зададени по съпричастност веществени доказателства. Тогава бе заведено ДОП "Хищния" на притежателя на мрежата сходна с тази намерена на ТК "Дружба".

Друга подцел на проверката бе установяване на контингента по ЦДОИ "Мерзавци" и изземане на сравнителен почерков материал.

За лицата живущи в окръга ни това бе направено, но време не ни достигна да изясним роднинските им връзки в другите окръзи на страната и най-вече в Пловдивски и Габровски окръзи.

С всеки изминат ден работата ни по това дело бележи напредък, разкриват се нови лица и фамилии, факти и обстоятелства около преименуването им през периода 1975/85 година. Оказа се, др. Шопов, че фактически много от документацията е унищожена, липсва, и трудно могат да се установят тези лица. Това става чрез агентура, други ДЛ и по памет на някои, които през този период са участвували в преименуването, защото немалко от тях напуснаха окръга и се заселиха в други окръзи. Все повече у нас се утвърждава мнението, обектите са от Кърджалийски окръг или в близкото минало изселили се в други окръзи.

Накрая приключвайки с изложението си за получените резултати от М "Проверка", искам да спомена как смятаме да се възползуваме от нейните резултати, с цел по-успешна работа по ЦДОН "Терористи" и "Скорпион" и въобще по линия "Терор".

Установеният контингент от ОИЛ - 5624 (ние ги считаме неотпаднали от проверката) ще бъде разпределен между оперативния състав на териториален, линеен и обектов принцип. Проверката им ще продължи с всички сили, средства и форми на агентурно-оперативната практика с разчет до следващата година най-вероятно да останат за допълнителна работа в рамките на оперативния отчет.

До края на годината за тези лица трябва да бъде иззет почерков материал и пръстови отпечатыци. На днешното съвешание малко се говори именно за разкриването по пръстовите отпечатыци. Дори и следата да не е толкова годна, то тя е ценна и ние считаме да я прекараме през това мероприятие, именно вземане на пръстови отпечатыци, целия контингент, който ние сме установили.

Ще продължим издирването на лица съпричастни с веществените доказателства, като изходим от последните указания и ориентировки на Направление "Т". Искам да потвърдя, че единствено най-добре ни водят към лица съпричастни с веществени доказателства или чрез агентурния подход. Другите проверки в повечето случаи не ни водят, само ни водят до сигнализиране на обекти или на самия контингент. Предвидили сме до края на шестмесечieto да съпоставим още веднъж и проанализираме данните от М "Паспортизация" и М "Проверка".

Тъй като 2/3 или 3747 оперативно интересни лица, от тях 1731 заедно със семействата си работят в други окръзи на различен месечен режим ще ни се наложи следващите месеци, може би и години да работим заедно с другите подразделения от страната.

Това обстоятелство ще ни наложи едно близко, делово взаимодействие и взаимопомощ. Тази форма на работа за окръжното управление се налага от оперативната обстановка, миграционните процеси, които ще се задълбочават, налага се от провеждащият се исторически възродителен процес. За нас пътят към разкриване на обектите по ЦДОИ "Терористи" и "Скорпион" минава през местните ни взривове - ДОИ "Наглия" и "Дивак", заведени на авторите на СРУ избухнало на спортната площадка "Спартак" на 26 юни 1985 година на концерта на английския певец Оскар Бентан и на взрива в блок "Г.Кирков" на 27 декември 1984 година. През този месец за състоянието на работата ни по тях, ще докладваме в направлението, където ще обсъдим и по-нататъшните ни действия. И по двете дела е извършена огромна работа, за съжаление нямаме конкретни резултати. И сега имаме интересни сигнали и дела.

Въобще сме с намерение да направим един решителен ход, да дадем нов тласък, да вдъхнем на оперативния състав вяра и оптимизъм за работа по линия "терор", тъй като понякога се прокрадват сред него песимистични нотки и мисли, че обектите на ИДОИ "Терористи" са неразкриваеми. Истина е и това, че колкото времето ни отдалечава от горещите точки на събитията, толкова по-трудни и сложни стават задачите по разкриването им. Сега повече от всякога на оперативния състав е нужен професионализъм, психическа устойчивост и убеденост в силата на агентурно-оперативната работа.

ДРУГАРЮ ШОПОВ,

Всяко съвещение на такова ниво, за нас териториалните поделения, представлява не само равностетка на изминатия път, указания за бъдещата работа, а и една форма на общуване, споделяне на опит, на проблеми и виждания от долу нагоре от обикновения изпълнител към ръководството на министерството.

В тази връзка искам да докладвам за някои наши констатации и да направя предложения:

- масовите мероприятия отнемат и извеждат агентуриста от конкретната му оперативна работа, поради тази причина се занижава работата по делата, сигналите, подбора, вербовката и ръководството на агентурата като цяло;

- въобще отклоняването му и по други мероприятия (за съжаление те от ден на ден стават все повече) тормозят и занижават изключително много агентурната работа. Ако все пак в бъдеще оперативната обстановка наложи провеждането им, това да не става за сметка на агентуриста.

Искам да подкрепя становището и мнението на др. ген.-лейтенант Антонов във връзка с целесъобразността да се засили линейния принцип по линия "терор" и в околните управления. Имам предвид и нашето ОУ, където работата по линията е действително мащабна и голяма и оперативния отчет и сигналите са няколкократно увеличени спрямо предишните години. Правилно ще бъде да се засили линейността с още един двама оперативни работници за сметка на наличния ни щат. А когато тази нужда отпадне оперативните работници да бъдат пренасочени към други линии и направления, нуждаещи се от щатно усиление.

- ако отново се налага да организираме издирването на терористи по ориентировки, експертизи, субективни портрети и пр. това да става при максимална точна и задълбочена проверка, след която да се изпращат за ползуване от състава, защото вече на няколко пъти има корекции и това пречи на самата издирвателна работа;

- търсейки някаква закономерност между станалите взривове, особено по фактора време и периоди на провеждането им, логически следва престъпниците в скоро време да се подготвят, да извършат поредната си акция. За да не им се отдаде тази възможност, трябва отново рязко да засилим охранителните, режимните и профилактични мерки, тъй като се забелязва (това поне ние го констатираме при нас) едно отцепване, притъпяване на бдителността, което със сигурност е забелязано от терористите;

- доколкото възродителния процес и мероприятията провеждани за неговото утвърждаване е основа на по-голямата част от политическите процеси в страната и доколкото Националното съвещание по възродителния процес изясни задачите на всички държавни, обществени и стопански структури, с оглед да се пре-

143

върне в общонационална задача, смятаме за целесъобразно да се помисли не е ли правилно да излезе ръководен нормативен документ на МВР, евентуално и министерска заповед, който да отдели насоките, обема, интензивността и други проблеми, свързани с работата ни. Такъв документ ще подпомогне и работата по терора. Той би следвало да задължи всички органи на цялата територия на страната да работят по възродителния процес, а като правят това те неминуемо ще се натъкнат на случаи и лица, които противодействуват на процеса, а именно това ще е контингента ни по турска линия. Когато успеем да го установим, да го наблюдаваме и успешно разработваме ще разчитаме и на по-голям успех и по линия на терора.

Завърших.

Г. АНАЧКОВ:

Давам думата на др. ИВ.ХРИСТОВ - началник ОУ - Търговище.

Да се готви др. ген.-майор Касабов

ДРУГАРЮ ШОПОВ,

ДРУГАРИ ГЕНЕРАЛИ И ОФИЦЕРИ,

Ръководството на ОУ-МВР Търговище изцяло подкрепяме тревогата и безпокойството от неразкриване авторите на терористично-диверсионните актове в страната.

Ние споделяме виждането, че няколко-годишното неразкриване на извършителите на актовете може да стимулира някоя налудничава глава към нова подривна дейност.

МИНИСТЕРСТВО
НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

№ 1372 643 00
15.04 1987 г.
СОФИЯ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИЦИТЕ НА ЦЕНТРАЛНИТЕ
ОПЕРАТИВНИ ПОДЕЛЕНИЯ,
СОФИЙСКОТО ГРАДСКО И ОКРЪЖНИТЕ
УПРАВЛЕНИЯ НА М В Р

Изпращаме Ви лично на Ваше разположение доклада на първия зам.-министър на вътрешните работи ген.-полковник Гр.Шопов, изнесен на съвещанието на 8 и 9 април т.г.

Съгласно указанията на др. министър до 25 април т.г. лично Вие следва да запознаете с доклада целия оперативен състав по ДС. Оперативният състав от НМ, офицерският състав от охранителните служби и от отдел "Затвори" – МВР да се запознае в подходяща форма.

След използване докладът да се върне в ЦИОУ – МВР.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Доклада – рег.№ 1374 Екз.№

Отп. в 1 екз.
Размн. в 49 екз.
Изп.: Ив.Печов
Нап.: СВ-699
14.04.1987 г.

НАЧАЛНИК НА ЦИОУ – МВР

Ген.-лейтенант:

В.Георгиев/

213

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

=====

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Министерство на вътрешните работи
ЦЕНТЪР. ИКО. ОРГ. УЧИН
11374
Per. № 15. 04
87
СОФИЯ

Д О К Л А Д

БОРБАТА НА ОРГАНИТЕ НА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ СРЕЩУ
ТЕРОРИЗМА И НАСОКИ ЗА ПО-ГОЛЯМА НАСТЪПАТЕЛНОСТ
ПРИ РАЗКРИВАНЕ, ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И ПРЕСИЧАНЕ НА
ТЕРОРИСТИЧНО-ДИВЕРСИОННИ АКТОВЕ

(Изнесен от първия зам.-министър генерал-полковник
Григор Щопов пред състоялото се на 8-9.IV.1987 г.
Национално съвещание)

СОФИЯ - 1987 г.

Последните пет години бележат ново разрастване на терористичната вълна, заляла света от 60-те години насам. Ориентацията към терористични действия не е случайна. Тя е следствие от дълбоката криза, обхванала капиталистическото общество. Тя е резултат и от политическото безсилие на най-консервативните и войнолюбиви сили в борбата им срещу прогреса и демокрацията.

В съвременните условия терорът бе възприет от реакционните кръгове в империалистическите държави като удобно средство и сигурен съюзник в политическото противоборство срещу страните от социалистическата общност, собствените вътрешни прогресивни сили и националноосвободителните движения.

Краят на 70-те години отбеляза етап, през който империалистическите специални служби се постараха да поставят под контрол създадените терористични организации и като направляват тяхната дейност, да ги превърнат във фактор за дестабилизиране на страните от социалистическата общност и тръгналите по некапиталистически път на развитие държави.

По този начин използването на терора влезе като съществена съставка на новия "кръстоносен поход" срещу социалистическите държави. Показателно е, че в този поход бяха обединени на пръв поглед разнопосочни действия – пропагандата на насилие, раздухвана от средствата за масова информация, налагането на тероризма като норма в международните отношения (държавен тероризъм), провокирането

и инспирирането на терористични действия на територията на социалистически държави.

Издигането на тероризма до равнището на държавна политика доведе до включване в "кръстоносния поход" на най-разнородни политически сили – от конкретни правителствени екипи до ръководството на римокатолическата църква.

Използването на тероризма като дестабилизиращ фактор бе съпроводено с активна дейност на западните пропагандни центрове за спечелване подкрепата на световното обществено мнение. Социалистическите държави, в това число и Народна република България, бяха обвинени като центрове на тероризма.

За България началото на подобни широкомащабни провокационни действия бе положено с разгърнатата се злостна кампания около "случая Антонов". С това отмина времето, когато НРБ стоеше като оазис сред страните, в които бушуваха вълните на тероризма.

Както по-рано, така и сега, в нашата страна няма класови и други причини, няма база за тероризъм. Доколкото имаше отделни опити, те бяха незначителни и органите на МВР бързо и ефикасно се справяха с тях, даже оказваха съдействие на други страни, включително и западни, в борбата срещу терора.

Американският империализъм и неговите подривни органи не можеха да понасят спокойно социалистическа България да преуспява в своето развитие, да бъде заразителен пример за редица други държави, да е верен член на Варшавския договор и най-близък приятел и партньор на Съветския

съюз. И те скроиха с помощта на своите съюзници, и преди всичко италианските, крупномасштабната провокация за някаква организираща роля на нашата страна и органите на Държавна сигурност в опита да бъде убит римският папа Йоан-Павел Втори.

Всички бяхме свидетели на невиджаните по своята разюзданост пропагандни машинации на Запада, на клеветническата кампания против НРБ и Съветския съюз. Потриваха ръце и вражеските, и политизираните престъпни елементи в страната.

В резултат на взетите мерки от нашата партия и правителство клеветата се провали, но част от отровата остана в съзнанието на стотици хора. И това, което беше "посято" с тази кампания, продължава да оказва влияние върху поведението на вражеския и престъпния контингент.

В разгара на антибългарската кампания станаха първите взривове в страната. И петте големи диверсионни акта не бяха насочени към определени лица или групи. Те бяха неадресирани терористични актове, чиято цел бе да бъдат избити колкото се може повече хора, включително жени, деца, старци. Всички взривни устройства бяха снабдени с часовников механизъм, което е давало възможност на престъпниците в момента на взривяването да се намират далече по време и място от районите на произшествията. Тези обстоятелства утежняват изключително много издирвателната работа и обезвреждането на извършителите и техните вдъхновители.

Оперативната обстановка по линия на тероризма продължава да е сложна и без съмнение в близко и по-далечно бъдеще може да се очаква да се усложни още повече.

Особеност на съвременния етап са опитите за пренасяне на терористичната вълна на наша територия, като се използват активно някои специфични моменти на вътрешнополитическото ни развитие – главно коренните изменения, настъпили след възстановяване имената на насилствено турцизирани в миналото българи.

ЦРУ и подривните органи на други натовски държави, особено турските, засияват вражеската си дейност против НРБ, като продължават да спекулират с възродителния процес, който успешно се развива.

Оценили факта, че с възстановяването на имената се пресичат завинаги възможностите за спекулация с това население, че е сложен край на опитите за формиране на "пета колона" у нас, управляващите кръгове в Турция предприеха сериозни опити да си възвърнат загубената инициатива. Дори самото правителство се ангажира публично със закани и с ръководство на клеветническата дейност. В опитите си да дискредитират НР България те не се спират и пред терора, с което създадоха особено напрежение в политическата обстановка на Балканите.

Нито Турция, нито нейните вдъхновители не трябва да бъдат подценявани. Турция е военно-полицейска страна. Тя притежава втората по численост армия сред натовските държави. Реакционната власт в Турция се крепи на полицейския апарат и армията, която изпълнява и полицейски функции, и редица специални и шпионски задачи. С външноподривна

212

дейност против НРБ активно се занимават разузнавателните органи на армията и МИТ. Поддривната пропагандна дейност против България се провежда по всички канали за масова информация. Опора в този вид акции се търси и намира сред част от изселените се в миналото в Турция български граждани, а също и сред националистически елементи в страната. Поддривната дейност против нас се води не само от територията на Турция. През последното десетилетие нейни граждани работят и се занимават с контрабанда, шпионаж и тероризъм в редица страни на Европа, Африка, Северна Америка и Австралия.

От тази категория са и доскорошни бивши български граждани, които добре познават обстановката у нас. Наум Шаламанов беше отвлечен с помощта именно на такива лица. Бившият народен представител Ибишев беше поканен в САЩ, където проведе клеветническа антибългарска кампания от името на някакво си дружество на балканските турци в САЩ.

Разполагаме с данни, че в системата на МИТ е създадено специално управление за борба срещу тероризма. По същество обаче това управление е чисто терористична държавна организация, която има за задача физически да изстребва най-активните дейци на кюрдското движение в Турция и зад граница, а така също прогресивни активисти по линия на профсъюзни и други демократични организации и течения. Постъпиха сигнали за подготовка за организирането на терористични действия и против нашата страна.

Както вече бе отбелязано, ние, като органи на сигурността, не бива да подценяваме възможностите на тур-

ските подривни органи. Но в същото време не бива и да ги надценяваме. Те допускат редица слабости, които могат да бъдат използвани от нас.

Поради своето географско разположение и облекчения визов режим, като туристическа и транзитна страна, НРБ наред с милионите чужди граждани се посещава и от десетки терористи и контрабандисти, известни и неизвестни на органите на ДС. Това са лица с паспорти на турски, арабски, ирански, афганистански, индийски и други граждани. Напоследък зачести преминаването през България и на сикхски терористи.

Изменения настъпиха и във вътрешната обстановка. Подстрекавани от разюзданата кампания срещу НРБ, към конкретни вражески действия се ориентираха и някои враждебни и престъпни елементи. Близко три пъти нарасна анонимната дейност и четири пъти се увеличиха анонимните материали и телефонни обаждания със закани за терор. Терорът бе залегнал като цел и намерения на преобладаващата част от разкритите нелегални групи и организации, изградени на националистическа основа.

Особено тревожен е фактът, че през последните няколко години застрашително се увеличиха случаите на пожари и производствени аварии, при които съществуват определени съмнения, че са резултат от целенасочени противодържавни действия или бездействия, прикрити като престъпна небрежност. В момента в страната се водят 151 дела за оперативно издирване на авторите на действия с противодържавна насоченост. Но тази цифра не отразява точно съществуващото положение. Редица случаи, вместо на дела за оперативно

издирване, неправилно са заведени на сигнални преписки, особено случаите за анонимни обаждания по телефона, други се оценяват като маловажни, не се регистрират и по тях не се провеждат издирвателни мероприятия.

От всичко казано дотук се налага единствено правилният извод – през последните години в оперативната обстановка в НРБ като цяло, и по-специално по линия на международния и вътрешния тероризъм, станаха съществени изменения. Пред органите на МВР сега се поставят задачи от качествено ново естество. За да отговорим на изискванията на тази обстановка, трябва да решим проблема за решителна промяна в оценките и изводите, в практическата дейност. Нужно е ново мислене, което да даде тласък за усъвършенстване на нашата работа по всички линии и направления.

Трябва да признаем, че в това отношение закъсняхме и продължаваме да изоставаме, което е съществен недостатък в дейността на органите на Държавна сигурност, Народната милиция, следствието и войските на министерството.

Усложняването на оперативната обстановка доведе до пренасочване на нашите органи за борба с терора. Следва да подчертаем, че ръководството на министерството своевременно оцени опасността от такива действия на противника. Заповед 1-80 бе въведена в действие преди да са станали първите взривове в страната. Но и при действието на тази заповед, и след първите взривове в гр. Пловдив и гр. Варна, опасността не бе реално оценена от значителна част от състава на министерството.

Независимо от разбирането, че противникът ще се опитва да пренесе терористичната вълна у нас, станалите

актове на тероризъм бяха оценявани от редица другари като "случайно явление". Липсата на опит и изненадата доведоха до редица груби грешки при издирване на извършителите. Отчитайки допуснатите слабости, обменихме опит с братските органи на ГДР и главно на СССР. Възприета бе линия да се търси трайно решаване на всички възникващи проблеми по борбата с терора.

Случаите в гр. Сливен и на гара Буново ни стреснаха и бяха обект на по-трезва и по-задълбочена оценка от страна на ръководния и оперативния състав. Разбрахме, че се очертава трайна тенденция за използване на тероризма от външния противник и вътрешните враждебно-престъпни елементи. Както се казва, в движение бе създадена организация за активизиране на издирвателната работа. Но практическият опит и умения се оказаха явно недостатъчни. Липсваше професионален подход, което се отрази върху качеството и темповете на работа при издирването на авторите.

Натрупаният впоследствие опит в издирвателната работа, както и внимателният анализ на допусканите грешки, наложиха два основни извода:

Първо. Терорът поставя на изпитание органите на МВР по всички направления и звена на поделенията. В борбата срещу него следва да се включат всички сили и средства на МВР.

Второ. Резултати по разкриването на извършителите могат да се получат само като последица от максимална задълбоченост и прецизност в работата на всички поделения, на целия личен състав в центъра и по места.

222

По такъв начин разработката на заповед 1-90 и създаването на нова организация за борба с терора дойдоха като логично продължение и резултат от собствения ни опит и този на братските органи, от задълбочената оценка на задачите, които предстои да решаваме.

Опитът за терористичен акт на ТК "Дружба" и взривяванията на стълбовете в Юндола и Русе станаха в момент, когато новата организация се въвеждаше в действие. Вземите мерки показаха, че не сме достатъчно подготвени – в работата на подразделенията във Варна, Пазарджик и Русе бяха допуснати груби грешки.

Наред с това издирвателните мероприятия показаха цялата сложност и своеобразие на обстановката по линия на терора. Очертаха се редица райони на натрупване на явления, факти и данни, които характеризират обстановката като особено тежка.

Да вземем например Пловдив и окръга. Там бе извършен взривът на гарата, там бе пребит стоящият на пост милиционер и му бяха отнети автоматът и пистолетът. Към Пловдив, Асеновград и Карлово водят следите на обектите на ЦДОИ "Мерзавци" и ДООИ "Изверг". В Пловдив бяха регистрирани и анонимни обаждания по телефона след взрива на гарата, с които отговорността за същия взрив поемаше БОД, а по-късно окръжният началник др. Калудов получи от името на БОД заплашително писмо с куршум в плика. Към района на Асеновград водят следите на мрежата от сезал.

След извършена проверка се оказа, че десетки граждани на Пловдив и окръга под една или друга форма

поддържат контакти и връзки с български емигранти и други чужденци. Целият трафик на транзитници от Турция и за Турция преминава през центъра на града. В Асеновград, гр. Стамболийски, с. Розино и други селища се намират много преселници от Смолянски и Кърджалийски окръг. В Пловдив се намират и работят активно генералните консулства на Турция и Гърция.

Въпреки вземаните мерки от пловдивските другари и помощта от центъра, нито едно от посочените престъпления не е разкрито, а всяко от тях може да ни изведе към следите на авторите на терористичните актове. Това показва както безсилието на ОУ на МВР, така и сериозните слабости в организацията на издирвателната работа на централните поделения по съответните линии. В Пловдив се командироваха непрекъснато десетки служители от поделенията от центъра и това се отчита като свършена работа от ръководствата на тези поделения, въпреки липсата на конкретни резултати. Време е вече да се разбере, че не броят на хората, които се изпращат, и дните, прекарани в командировка, следва да се отчитат, а конкретно свършената работа, нейното качество и получените крайни резултати.

Подобна е обстановката и в Кърджали, Бургас, Варна, Сливен и др.

Централизираното издирване не освобождава, а напротив, задължава окръжните началници да анализират и преценяват спецификата в оперативната обстановка и да провеждат мероприятия, като отчитат особеностите в съответния окръг.

Под въздействието на провежданата от противника разюздана пропаганда на насилие, редица психически лабилни лица и морално деградирани елементи се ориентираха към използването на терора за решаване на междуличностни конфликти. До този момент са регистрирани 24 акта на битов тероризъм. В тези случаи нашите органи се справят значително по-добре с издирването на извършителите. Досега 18 от авторите са разкрити. Трябва да се отчита, че независимо от личностните мотиви всеки акт на битов терор с използване на взрив и взривни материали има сериозни негативни политически последици както в регионален, така и в общонационален мащаб.

Особено е трудно да се разграничават личните от противодържавните мотиви и от това се възползват вражеските елементи, като се опитват да се скрият от отговорност. Такива са случаите в с.Градец, Сливенско, където в резултат на бързите енергични мерки на окръжното управление престъпниците бяха разкрити, обезвредени и задържани още на първия ден; в гр.Тетевен – в резултат на упорита работа на нашите органи престъпникът също беше разобличен. Подобен е случаят и с анонимното обаждање от Габрово в дежурната част на ОУ на МВР – Варна. Авторът също бе разкрит за няколко дни с обединените усилия на ОУ на МВР – Варна и Габрово.

И при трите случая в подбудите на извършителите имаше, наред с криминалните, и политически, анархистични елементи.

Горните случаи показват, че сме на път да преодолеем част от констатираните пропуски.

Какво показва нашата досегашна работа по разкриване на извършителите и за недопускане на нови терористично-диверсионни актове?

Главната беда е, че повечето от поделенията в центъра и окръзите са в плен на традиционния начин на мислене и оценка, не се отчита докрай сложността на оперативната обстановка и необходимостта от преустройство на нашата работа като цяло и в детайлите на обстановката по места.

Робува се на тясноведомствен подход между поделенията и в самите поделения. Това се отнася както за центъра, така и за окръзите. На думи се декларира убеденост, че разкриването може да бъде дело само на обединените усилия на всички поделения, на всички сили. На практика обаче в случаи, по които имат отношение и други поделения, важна информация се задържа, дори има случаи да се укрива. Взаимодействието в работата по сигналите и делата все още е на неудовлетворително равнище.

Независимо от направеното още след взривовите в Сливен и Буново разграничение между евентуалните изпълнители и техните подбудители, извършителите и досега се издирват едноразочно – или само измежду вътрешните враждебно-престъпни елементи, или само в средите на чуждите специални служби и антибългарски организации зад граница. По този начин между действията на външния противник и вътрешните враждебно-престъпни елементи се издига стена, която е пречка за цялостна резултатна работа.

216

Новият нормативен документ заповед 1-90 мудро се въвежда в практиката. Особено трудно се въвеждат онези изисквания, които трябва да ускорят работата по делата и сигналите, да осигурят комплексна и задълбочена оценка на цялата постъпваща информация в съвкупност. Във връзка с това е налице повтораемост на грешките, което показва, че липсва прелом в мисленето, че ненапълно е възприет духът на заповедта.

Не бяха разгърнати инициативата и творчеството на целия състав в търсенето на пътища за бързо и успешно решаване на поставените задачи. Само с прелом в мисленето, анализа и работата можем да излезем от коловоза на традиционализма и рутината.

Вместо своевременно, динамично и професионално да се решават възникващите проблеми, на много места се изчакват указания "от горе", в резултат на което избледняват получаваните данни и информация.

Редица решения се изпълняват рутинно, без мисъл и творчество, без да се търсят фактори за ускоряване на работата по тях и за повишаване качеството на изпълнението им. Нещо повече – разпоредени мерки не се изпълняват на практика. Държи се сметка повече за това какво ще се отчете, отколкото за получаването на крайни резултати. Пряко следствие от това са повърхностните и незадълбочени проверки както в работата по веществените доказателства, така и в работата по делата. Все още са много просрочените сигнални преписки и дела с окраска "терор". Броят на заведените сигнални преписки и дела с такава окраска е недостатъчен,

207

а същевременно проверките в окръжните управления показват, че голяма част от придобитата информация с оперативна стойност не се използва достатъчно пълно. Водените дела и сигнални преписки, особено в тяхната завършваща фаза, показваха, че не са решени докрай въпросите за връзката между следствените органи и оперативните поделения.

Разбирането за работата по терора като дейност, която трябва да води до крайни резултати, се подменя преди всичко със задължението, че нещо трябва да се отчете. Това стана причина за немарливо и непълно изпълнение на разпоредени от ръководството на министерството задължителни действия.

Така например беше дадено указание да се прегледат всички свалени в архив дела и да се проверят отново обектите за евентуална съпричастност към диверсионните актове. Проверките показаха, че това не е извършено навсякъде и с необходимата задълбоченост.

Същото важи и за работата с веществените доказателства, за извършените проверки по оперативните версии в двете централизирани дела за издирване – "Терористи" и "Скорпион".

Извършваната издирвателна работа трябва умело да се съчетава с доустановяването на контингента, с попълването на списъчните отчети и други пропуски, с усъвършенствуване на наблюдението. Всички придобити в хода на издирвателната работа данни за непълноти и пропуски, които могат да бъдат в полза на евентуалните извършители, трябва да се включат незабавно в работата по доизграждане и

доусъвършенствуване на защитните системи. Практиката обаче показва, че процесите на издирването и изграждането на защитните системи все още са дистанцирани един от друг.

Мерките, които терористите вземат, за да се прикрият по-дълбоко, както и слабостите в нашата работа, са причина при нас да постъпва крайно откъслечна и непълна информация по агентурен път. Това не е временно явление. При тази обстановка, въпреки нашето желание, няма гаранция по агентурен път да дойде информация, пряко извеждаща до извършителите. Наложително е да се организира преработката и анализът на огромното количество данни, които са пръснати в различни подразделения.

Сегашната практика обаче показва, че "косвено свидетелстващите" и "малозначими" на пръв поглед данни се подценяват в работата на органите на ДС, НМ и следствието. Прегледът на старите дела, на текущите сигнални преписки и на агентурните сведения показва неумението на състава да осъществява преоценка на собствения си подход. Често пъти се натъкваме на недопустима немарливост в оценката на първоначалните факти и данни.

Пряко следствие от неумението да се оценява правилно информацията е още една негативна констатация. Прегледът на старите дела, свалени в архив, показва, че все още се робува на тесногръди възгледи. В редица дела, водени с една окраска, се съдържат и данни, които дават основание да се подозира, че обектите може да са ангажирани и с друга престъпна дейност, включително и с терор. Но такива факти не се изясняват задълбочено и последователно, делата

219

по тях се водят целенасочено, единствено по предварително определената окраска.

Практиката и спецификата на издирвателната работа наложиха да въведем нов вид дело – централизирано дело. Целта е да се подчини работата на всички подразделения на единен замисъл и по заведените дела да се работи с еднакви темпове. В действителност досега почти всяко централно и окръжно управление налага собствения си темп на работа и като цяло се спъва единодействието. Различието в темповете многократно снижава възможностите за настъпателна и комбинативна работа, които централизираното дело по принцип осигурява.

Налице са сериозни пропуски в конспиративността в нашата работа. Резултатите от М "Паспортизация" и М "Проверка" показаха, че е принижено сериозно у състава изискването за конспиративност в работата. Изобщо, на редица места се е наложила вредната практика по-малко да се работи, а повече да се говори. Много е вероятно в резултат на такива действия да сме сигнализирали извършителите. Липсата на навици и умения да се спазва конспиративността, включително и в условията на провеждане на масови мероприятия, е една от основните причини за безрезултатната ни работа. В това отношение обучението на състава и контролът, който се осъществява от ръководните другари, са далеч под равнището на изискванията.

Основен проблем, който не е решен задоволително, е въпросът за агентурата. Направените проверки показват, че съществуват редица неблагополучия. В желанието си да

220

отчетат агентура за работа по линия на терора, поделенията прекатегоризираха редица агенти, работили по други линии, но по същество оценката на възможностите на същите тези агенти показва, че сме увеличили главно броя на т.нар. "баражна агентура". Такива агенти, разстановени в уязвимите за терористични действия места, могат да подават изпреварваща информация за подозрителен интерес и действия на отделни лица, но те нямат естествени контакти с интересуващите ни среди и по тази причина с тях настъпателна работа не може да се води.

Едновременно с това съществува определен уклон за тясно-линейна специализация на агентурата, въпреки категоричните указания на ръководството на министерството за пълно използване на цялата годна агентура за работа по линия на терора.

Тези констатации налагат да се премине към изменение на структурата на агентурния апарат. Сега нашите резерви за ускоряване на темповете за повишаване ефективността на агентурно-оперативната работа са във вербовката на агенти, които имат естествен достъп до средите, групите и лицата, представляващи интерес по линия на терора. Вторият интензивен фактор е свързан с пълноценното използване на всички възможности на целия агентурен апарат.

Наред с това се налага констатацията, че в работата с агентурата се подценяват и недостатъчно се използват редица традиционни и нови форми и възможности за настъпателна работа. Недостатъчно се маршрутира агентура. Подставите се броят на пръсти. Като цяло, липсва перспек-

тивност при разработката на задачите и линията на поведение на агентурата, липсват многоходовите комбинации и сложните игри. Това е резултат както от недостатъчния професионализъм в дейността на нашия състав, така и от съществуващата принижена оценка за умението да се прикриват и измъкват от нашето полезрение издирваните престъпници.

Тази принижена оценка се отразява и върху цялостната ни работа с агентурата, върху нейното обучение и възпитание.

ДРУГАРИ,

Борбата с терора е постоянно в центъра на вниманието на ръководството на министерството и бе възлов проблем в изнесения от др. министър доклад на Националното съвещание за задачите, произтичащи за органите на МВР от решенията на XIII конгрес на БКП. Обстоен анализ на работата бе направен и на проведените по подразделения съвещания за изпълнение решенията на XIII конгрес. Такъв анализ се прави и на периодичните срещи на ръководството на министерството с началниците на централни и окръжни управления. В резултат на това настъпиха промени в положителна насока.

Основната задача, която имаме да решаваме в национален мащаб, изисква да се осигури, да се гарантира страната ни от терористично-диверсионни действия, особено в условията на преустройството на икономиката и обществото. Спокойна, ведра обстановка е невъзможна, докато не бъдат разкрити извършителите на терористичните актове и диверсии. Докато това не стане, съществува реална опасност да бъдем изправени пред нова серия от взривове!

202

Няма и не може да има по-голям респектиращ фактор за всеки, който замисля терористично-диверсионни действия, от разкриването и справедливото възмездие на авторите на извършените досега престъпления.

Обстановката и главно нейното развитие налагат извода, че опитите да се провокират такива действия ще нарастват. Политическата и оперативната обстановка изискват с бързи темпове да осигурим цялостно нов, качествен прелом в своята работа в духа на решенията на XIII конгрес, в духа на разработките, практическите подходи и указанията на генералния секретар на партията др. Тодор Живков. В светлината на последните решения на Декемврийския и Февруарския пленум на ЦК на БКП и Януарския пленум на ЦК на КПСС, да осъществим нов подход, ново мислене, нова оценка и да постигнем ново качество в работата си.

Основната задача е повсеместно да продължим да формираме у целия състав нагласа за работа по терора. Преломът в мисленето сега е основно условие за действително ускорение в работата. Всеки трябва да заживее с мисълта, че разкриването на извършителите на старите и недопускането на нови терористично-диверсионни актове ляга изключително върху нашите органи. На тази база да се прави преоценка на действията и всичко необходимо, за да стане борбата с тероризма лична високоотговорна задача на всеки работник.

Условията за такъв качествен прелом са налице. Натрупан е сериозен опит. Анализират се непрекъснато пропуските и слабостите. На тази основа са необходими конкретни решения и действия. Тук има място за разгръщане на

223

творчеството на всяко равнище в системата на нашето министерство.

С МЗ 1-90 направихме решителна стъпка за интегриране усилията на всички подразделения. Но както се вижда и от констатациите в предходната част, все още далеч не сме се преборили с тясноведомствения подход. Крайното време е да се разбере, че борбата с терора не е и не може да бъде по силите на едно или на група подразделения. Нужно е единдействието на всички подразделения и на всички служители – от генерала до милиционера.

Измина почти една година от създаването на направление "Т" при Шесто управление – ДС. В изпълнение указанията на ръководството на министерството бе извършена значителна организационна и оперативна работа. Чувствително бе ускорена работата по конкретните дела и получените сигнали. На базата на концентриране на информацията се извърши сериозна стъпка към по-прецизен анализ на подривната дейност на противника и вътрешните враждебно-престъпни елементи. Ръководството на министерството възлага надежди на направление "Т" и очаква от него още по-добри резултати, още по-голямо активизиране на борбата срещу подривната дейност на противника. Във връзка с това е необходимо още по-сериозно да се разгърне и задълбочи взаимодействието на направление "Т" с централните и окръжните управления на МВР и най-пълно съсредоточаване на информацията в него.

Направление "Т" при Шесто управление – ДС не е надведомствен орган, а специализирано звено, на което ръководството на министерството е възложило да обобщава, ана-

лизира, координира и да докладва за състоянието на работата по линия на тероризма, извършвана от всички поделения на министерството. В този смисъл няма причини за неразбиране от нито едно поделение на неговото място, роля и отговорност в борбата както срещу вътрешния, така и срещу международния тероризъм. Това в никакъв случай не означава, че се прехвърлят отговорности, че се изземват задачите и функциите на което и да било от поделенията. Тъкмо напротив.

ПГУ – ДС организира и изпълнява всички задачи по борбата с тероризма, провеждан от вражеските разузнавателни центри, от вражеските емигрантски организации и други задгранични центрове.

ВГУ – ДС носи пълна отговорност за пресичане замислите на врага по провеждане на терористични действия от задгранични позиции на наша територия – от позициите на намиращите се в България дипломатически и други представителства, чрез използване на транзитници, туристи и други граждани на капиталистически и развиващи се страни.

Трето управление – ДС носи пълна отговорност за съхраняването на оръжието, боеприпасите и другите общоопасни средства в БНА, които могат да бъдат използвани с терористична цел. Работи по военнослужещи, формиращи и имащи намерения да извършат терористични актове, в това число и такива от средите на обучаващите се граждани на развиващите се страни във военни училища в страната.

Четвърто управление – ДС, съвместно с направление "Т" при Шесто управление – ДС, с ДНМ, ЦУПО и с другите поделения отговарят за опазване на икономиката от взривове,

205

диверсии и палежи.

Шесто управление – ДС следва да усъвършенствува още повече взаимодействието и работата на отделите по възродителния процес, по разкриване на авторите на анонимни материали, съдържащи закани за терор, по разкриване на лица от обслужваните линии и обекти, формиращи намерения за терор, за своевременно пресичане опитите на противника да използва чуждестранни учасници у нас за извършване на терористични актове.

ОТУ – ДС и техническите подразделения, управление "Тил" – МВР да осигуряват предимство на направление "Т" и на работещите по перспективни дела подразделения при предоставянето на необходимите технически и други средства за успешно решаване проблемите на борбата с терора.

ДНМ организира борбата на НМ против терора в страната и съвместно с другите подразделения на МВР осигурява ефективност в защитата на обектите.

ГСУ – МВР, войските на МВР, органите на Противопожарна охрана и другите подразделения на министерството имат свои задачи и своя конкретна отговорност в борбата срещу терора.

Инспекторат – МВР осъществява контрол за своевременното, точно и пълно изпълнение от окръжните управления на МВР на разпоредените мерки за борба с терора.

Окръжните и районните началници, съгласно изискванията на МЗ 1-90, носят пълната отговорност за разкриване, предотвратяване и пресичане на терористични и други остри действия на територията на съответните подразделения.

Касае се, другари, за взаимодействие. На нито едно от подразделенията на министерството не се изземват функ-

циите и същевременно нито едно не се освобождава от неговите задължения и отговорности. "Регионалният и оперативният феодализъм" следва да се оценяват не само като неуместни, а като вредни.

И ако за пропуските в изпълнителските действия могат да се винят оперативните работници, то тясноведомственият подход е управленска болест, болестно състояние на ръководствата на поделенията. Тази болест започна в началния етап като дистанциране от издирвателните мероприятия под формулата: "извършителят не е от нашия окръг". Сега пък редица поделения в увлечението си лично да разкрият извършителите задържат или укриват в касите си информация, която сами не могат да реализират. Не я предоставят на онези поделения, които имат възможност успешно да я използват.

Във връзка с това е разпоредено на всеки 10 дни поделенията да докладват в направление "Т" на Шесто управление – ДС за всички настъпили промени в обстановката по линия на терора. На базата на комплексния анализ на постъпилите данни, всеки месец да се внася оценка в ръководството на министерството. В нея да се отразява и постигнатото, и допуснатите от поделенията слабости.

Тясноведомственият подход следва да се преодолява във всичко, което се отнася до борбата с терора – и в работата по сигналите и делата, и в използването на агентурата, и в издирването по веществените доказателства, и в изграждането на защитните системи и на заградителните мероприятия, включително и в работата по "горещи" следи. Досегашният ни опит потвърждава правилността на такъв подход. По единоедействието между поделенията в борбата с терора,

246

единодействие, което да обхване както шабовете, така и непосредствената работа по делата, ще се съди за политическата зрялост на ръководствата на централните и окръжните управления.

Оценявайки колко е важно да се осигури единодействие на работно равнище, ръководството на министерството разпреди по най-важните сигнали и дела да се създадат за непосредствена работа целеви групи. В тях ще се определи точно кой кои въпроси ще изяснява и съответно кой каква отговорност по конкретното дело поема.

Нужно е създаването на нова управленска технология и механизми, които да осигурят максимално включване в борбата с терора на всички налични сили, средства и резерви.

Всеки ръководител и изпълнител трябва да осъзнае и да осмисли не само онова, което той лично има да изпълнява, но и да гледа напред, да вижда единния издирвателен процес, смисъла на всяко решение на ръководните органи.

На базата на определената технология за работа трябва да се въведе желязна технологична дисциплина при изпълнение на задачите. Едно само недобросъвестно, незадълбочено извършено издирвателно мероприятие може да пропусне през ситото на проверовъчните мерки евентуалния извършител. По такъв начин действията на един само работник се оказват фатални и погубват усилията на цялата система.

Направените проверки в окръжните управления показват, че загриженост, определено разбиране, чувство за отговорност и тревога за състоянието и резултатите от издирвателната работа в мнозинството от ръководния състав съществуват. Добри резултати са постигнати в ОУ на МВР –

228

Търговище, Ловеч, Сливен, Бургас, Стара Загора, Шумен, Габрово и Кюстендил. Все още не задоволяват резултатите, постигнати от ОУ на МВР – Варна, Пазарджик, Русе, Ямбол, Велико Търново и Враца.

Отговорността и тревогата не са обхванали основния изпълнителски състав. Констатира се, че са налице сериозни пропуски в знанията на оперативните работници, особено по веществените доказателства. Това е една от причините, независимо от големия обем на извършеното, да не се стигне до реални резултати.

За подобряване на работата и отстраняване на посочените слабости трябва да се задействува целият управленски механизъм, изграден по места – щабове, групи по версии, групи по веществени доказателства, като се търсят и други нови форми за въздействие и контрол. Недопустимо е важни документи, без познаването на които е невъзможна издирвателната работа, да се държат с месеци заключени по касите. Ориентировките и допълненията към тях са наръчник за действие, а не само ръководни документи. В този смисъл довеждането им до целия личен състав, усвояването им и методиката на използването им в непосредствената издирвателна работа са задача номер едно на всяко ръководство. За в бъдеще ръководството на министерството ще оценява работата на подразделенията не по броя на проведените съвещания и заседания, а по нови показатели – по степента на лично участие на всеки един от работниците в издирвателния процес, по качеството и задълбочеността на извършената работа.

Усъвършенствуване в работата по линия на терора е невъзможно да се осъществи, ако ръководният състав на всички равнища не подобрява организацията и не повежда хората.

Основно условие за решаване на тази задача е ръководният състав да познава в детайли оперативната обстановка и да осъществява пряк, непосредствен контрол върху дейността на целия изпълнителски състав.

Началниците на централните и окръжните управления сега трябва да дадат личен пример и окажат непосредствена помощ за формиране на настъпателност, комбинативност и творчески подход в работата. За целта се налага да се направи цялостна преоценка на сега съществуващите форми на ръководство, контрол и помощ, които се оказват на оперативния състав. Трябва да се отиде на по-ефективни форми на стимулиране за добра работа и последователно да се прилагат санкциите за недобросъвестно изпълнени задачи. Да се въведе строга периодичност в оценките за работата на всеки ръководител и оперативен работник. Определен опит в това отношение има. На редица места /Сливен, Стара Загора, Софийско окръжно управление, Кърджали/ оценките за работа по линия на терора и по възродителния процес са залегнали като самостоятелни раздели в приетите атестации на състава. Но този механизъм не навсякъде и не в достатъчна степен се използва. И не само в атестациите трябва да бъдат оценките. Необходимо е щабовете, групите по версии и по веществени доказателства да правят такива оценки на всеки три месеца. Пример в това отношение следва да бъде подходът на ръководството на министерството за периодични заслушвания на начал-

ниците на централните и окръжните управления.

Усъвършенствуването на управленската дейност, издигането на ново равнище организацията на работа е сериозен резерв за постигане на по-добри резултати. Но с това не се изчерпват нашите възможности. Преломът, който търсим, изисква в непосредствената изпълнителска дейност водеш да бъде личният пример на ръководителя. За целта делата-дубликати по ЦДОИ "Терористи" и ЦДОИ "Скорпион" да се водят лично от заместник-началниците по ДС на окръжните управления.

Основните резерви за прелом сега са в организацията на работата, в организацията за качествено изпълнение на възложените задачи. В борбата с терора задоволяването със "средни" резултати не може да има място! Трябва по най-категоричен начин да ликвидираме среднячеството, този голям недъг в нашата работа.

Трета година вече се води интензивна издирвателна работа. В последно време дори там, където има добросъвестен подход към изпълнението на задачите, се чувства определено спадане на напрежението у състава, а у някои даже апатия. Чувства се увлечение по усреднени отчетни данни. Вследствие на това на много места сме изправени пред положението, че нещо е свършено, но няма никакви гаранции, че е свършено докрай и достатъчно задълбочено. Получава се аномалия – влагат се много усилия, а реалните резултати далеч не съответствуват на тях.

Осигуряването на задълбочена, изчерпателна работа /като се свърши нещо, да се знае, че е свършено както

трябва, докрай, по чекистки/ е основна предпоставка не само за получаване на добри резултати, но и за максимално перестене на силите на оперативния състав.

Посочената теза най-добре проличава в работата на поделенията по разпоредените вече мерки. На редица места бе извършен преглед на свалени в архив дела. Констатира се, че проверката за евентуална съпричастност на обектите на тези дела към терористично-диверсионните актове е "свършена донякъде". Нито качеството, нито последователността в изясняване евентуалната съпричастност на обектите могат да гарантират, че извършителите не са между тези обекти.

В по-голямата част от делата няма и следа от извършените по-рано проверки. Много от тях са анонимни. Не е фиксирано дори кой конкретно по кое дело е изяснявал евентуалната съпричастност на обектите. Така повече не може да продължава. Тези материали са необходими не само във връзка с конкретния случай, а и за цялостната ни работа в бъдеще.

Проверката на свалените дела за евентуална съпричастност на обектите бе разпоредена неколнократно. Но очевидно създадената организация, технологията на конкретна работа далеч не съответствуват на сериозността на задачата. Нещо повече. Тази дейност е подценена, така да се каже, претупана е. Липсва личната ангажираност и отговорност на оперативните работници, които са извършили подобни проверки. Като цяло сме затъпкали един сериозен резерв на издирвателния процес, а това ни струва скъпо. Това положение трябва час по-скоро да се ликвидира. Следва отново да се проверят

всички свалени в архив дела от 1975 год. насам. С подписа си оперативният работник да гарантира качеството на извършената проверка. Наред с него такива гаранции да поеме и началникът на отдела и отделението.

Във връзка с това е правилно да поставим и въпроса за нашата оперативна документация. Някои другари смятат това за излишна бумажина. С бумажината, с книжния подход трябва да се воюва докрай. Но в никакъв случай не бива да се допуска под претекста за борба с бумажината да се стига до недопустимо състояние на оперативната документация.

Трябва да се използва активно тази документация за повишаване личната отговорност на всеки за качеството на онова, което е свършил. Това не е бюрократизъм, а начин да се осигури реализирането на една последователна и всеобхватна издирвателна работа. Всеки следващ, комуто се наложи да работи по проблема, да може да се ориентира кое до къде и от кого е свършено.

Основен проблем, който трябва да решим, е обвързването на борбата с терора с работата по онези форми на подривна дейност, които най-често го съпътствуват.

Става дума за организирането и използването на канали за връзка със задгранични центрове, групи и лица от вражеската емиграция, за разкриване на вражеска анонимна дейност, националистическа дейност и особено формирането и действията на екстремистки нелегални групи и организации. Във връзка с това особено внимание заслужават и всички производствени аварии, пожари и неудачи, за които съществуват

31

основания, че могат да бъдат актове на диверсия или вредителство. Това налага и в центъра, и по места работата по дела с подобни окраски и издирвателната работа по ЦДОИ "Терористи" и ЦДОИ "Скорпион", а и по другите издирвателни дела, да се обвързва тясно. Да се премахне съществуващото дистанциране на провежданите мероприятия по ЦДОИ "Изверг" и ЦДОИ "Мерзавци" от издирвателната работа по линия на терора.

Борбата с терора следва действително да се изведе като първостепенна политическа и оперативна задача.

Утвърждаването на това положение пред целия изпълнителски състав изисква нашият ръководен състав да води агентура с възможности за работа по тази линия, да разработва и поставя целенасочени задачи, да осигурява с нея проникването в интересувашите ни среди и групи.

Проверките на място показаха, че на практика от началниците на окръжни управления и от техните заместници такава агентура не се води /с малки изключения/.

Ръководството на министерството счита, че разгръщането на агентурния апарат и неговата дейност в следващия период трябва да стане и в следните насоки:

Да продължи последователното и целенасочено изпълнение на всички разпоредени досега мерки от ръководството за усъвършенствуване на агентурната работа.

Водената линейна агентура по терора да се прочисти от агенти, които могат да решават само най-общи задачи.

Да се пристъпи към вербовка на лица, ангажирали се в миналото с подготовката на особено остри действия, в това число

и терористични. Да се обърне внимание на вербовката на агенти от политизирания криминален контингент, в това число и намиращи се в местата за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода. Да се огледа и оцени още веднъж необходимостта за попълване на апарата с агенти-жени измежду онези, които имат естествени контакти с интересувателите ни среди. На базата на линейната агентура да се разгърнат определени настъпателни форми на работа.

Да се насочват подходящите агенти за внедряване по каналите за връзка със задграничните центрове и организации. Особено внимание да се отдели на издирването на организации с терористичен уклон.

Погрешно е да се смята за доказана непричастността на вражеската емиграция към актовете в Пловдив, Варна, Сливен и Буново и опита на ТК "Дружба". Не бива да чакаме от задграничните организации открито да поемат отговорността, както това правят някои терористични организации в Западна Европа.

Сериозни проблеми трябва да решим във връзка с нарастващата активност на турските специални органи и на ръководените от тях изселнически организации. Те не са изоставили намеренията си активно да се възползват от тлеещите надежди за изселване, за съпротива и извършване на остри подривни действия.

Работата по пресичане на опитите на турските специални служби да инспирират и организират терористични действия у нас се затруднява сериозно от редица фактори – от географското положение на страната и големия поток транзитници, от съществуващите роднински връзки на изсе-

лилите се, от наличието на колонии от наемни работници – турци в Западна Европа и други континенти. Не на последно място борбата с МИТ и военното разузнаване на Турция се затруднява и от недостатъчната надеждност на агентурата с възстановени имена. Тази агентура все още "боледува", колебае се в избора си и както показва практиката, в някои случаи минава и на предателство. Организатор на една от най-големите разкрити нелегални организации стана действащ агент на едно от централните поделения. Повече от 10 агенти на ОУ на МВР в Толбухин и Варна са знаели за съществуването на организацията, но никой не е съобщил на ръководещия го работник.

Фактът, че турските подривни органи се очертават като най-сериозния организатор, проводник и реализатор на стратегията за пренасяне на терористичната вълна на наша територия, налага час по-скоро да решим проблема с качеството на агентурата, която работи по тази линия. Агентурата измежду лицата с възстановени имена е един от сериозните ни резерви за ранно разкриване, предотвратяване и пресичане на терористично-диверсионни действия през следващия период. Но това ще се изпълни, ако тази агентура е проверена, ако можем да ѝ вярваме, ако имаме гаранции, че няма да мине на предателство и сама да се ангажира в изпълнение на указанията на МИТ и изселническите организации. Тази агентура трябва да бъде спечелена и доведена на наши позиции. Тук следва да се използват всички резерви в ръководството, обучението, възпитанието и проверката. Това е сега задачата, с която трябва сериозно да се заемем.

Укрепването на агентурата с възстановени имена сега е изключителен по важност проблем. В тази дейност особено внимание трябва да отделим за ликвидиране на националистическите тежнения, на верския фанатизъм и предразсъдъци, които са основни съюзници на турските специални служби.

Сега, когато оценяваме предходните етапи на работата и собствените си пропуски, можем да кажем, че в основното, в главното сме вървели по правилния път.

Правилно и съвсем обосновано беше изградена системата от оперативни версии, която залегна в основата на издирвателната дейност. При формулирането на тези версии се ръководихме от това – кое може да мотивира такива жестоки, човеконенавистни действия. Непрекъснато разширявахме и разширяваме средите на търсене, стремяхме се версиите да не са затворени системи, а да се допълват и конкретизират на базата на получаваната нова информация. Тази постановка за гъвкавост, за непрекъсната преоценка на обстановката обаче не намери пълна реализация в конкретните действия на подразделенията. И сега не може да се твърди с увереност, че са обхванати и пресяти всички среди и групи, където могат да се намират извършителите. Във връзка с това предстои да решим още два важни проблема:

– На базата на творческа, реалистична преоценка да утвърждаваме системата от версии като отворена система и ако се наложи, да я допълваме по места с недостигащите й елементи.

– Да организираме изясняването съпричастността на допълнително включените за проверка лица, среди и групи.

Какво се има предвид?

Работата по лицата, които възстановиха имената си през периода 1970–1974 г., по правило трябваше да се извърши в рамките на първа оперативна версия. Но издирването сред така наречените българомохамедани под влияние на конкретната обстановка по възродителния процес мина на заден план. Това бе съвсем неоправдано. Не бяха взети предвид материалите по ЦДОИ "Мерзавци", експертните заключения по тях и други данни.

По същия начин бе подходено и към вражеската емиграция. Намиращите се на Запад организации от изселници от България не се оценяват като част от българската вражеска емиграция. Тяхната дейност на практика не се контролира. Това положение трябва да бъде коригирано, тъй като са налице данни за активното им използване от МИТ за антибългарска дейност.

Поделенията трябва да съсредоточат вниманието си и върху контрола на временно пребиваващи на територията на страната граждани, особено тези на СФРЮ, които изповядват мохамеданска вяра /така наречените шиптари и др./. Данните са, че те активно се използват от МИТ за установяване на контакти с българите-мюсюлмани и за провеждане на подривна дейност.

Както бе посочено, провеждането на издирвателните мерки в широк мащаб стана причина на места да се даде гласност на целите и се разкрият отделни форми и методи на работа на органите на ДС. Сега това положение трябва решително да се измени, като се засилят мерките за кон-

спиративност в работата с агентурата, по делата и сигналите.

Издирвателният процес, воден при усложняващите
обстановката фактори, налага мобилизацията на всички
сили, съчетаване на опита на старите кадри с дръзновението
и енергията на младите. Съветските другари сочат, че това е
основна постановка за решаване на възникващите сериозни
задачи.

Виждане и разбиране в тази насока ръководството
на министерството винаги е имало и е давало съответни
указания, които следва още по-енергично да се изпълняват.

ДРУГАРИ,

Ръководството на министерството счита, че нашите
основни документи, нормативната ни основа е добра. Тя от-
говаря на изискванията, съответствува на сложността на
оперативната обстановка. Не се налагат структурни промени.
Главното е да се преустроят ръководствата и целият личен
състав в хода на работата. Да се внесе необходимият динами-
зъм, гъвкавост и творчество при изпълнение на задачите.

Оценявайки, че навлизаме в нов етап, че е необ-
ходим прелом в работата ни по терора и в издирване авто-
рите на терористично-диверсионните актове, ръководството
на министерството неотдавна утвърди нов план за работа
по ЦДОИ "Терористи" и ЦДОИ "Скорпион". Разпоредени са
конкретни мерки, като е отчетен резултатът от всичко,
което е извършено до този момент. Изпълнението на този план
трябва да стане на ново качествено равнище. Залегналите в
плана мерки чувствително ще ускорят темповете на работа

37

както по веществените доказателства, така и издирването по дела и сигнали. Сега основното е да се създаде необходимата ефективна организация за изпълнение на онова, което е залегнало в плана и произтичащите от него други мерки.

Организацията по места трябва да бъде съобразена с наличните ресурси и да осигури максималното им включване в работата по издирване на авторите. Ускорението, което искаме да постигнем в работата си по издирване на извършителите, сега е основна, насъщна необходимост. От първите актове изминаха почти три години. Времето не работи в наша полза – затъпкват се следи, затруднява се търсенето на нови очевидци, проверката на алибитата. В паметта на установените свидетели основни неща, имащи значение за издирвателната работа, избледняват, наслояват се допълнително деформиращи възприятия в съзнанието им.

Сега повече от всякога е необходимо да задействуваме всички резерви, каквито има немалко в нашето министерство. Не само да мобилизираме хората по места за работа по всички версии, по всички дела и сигнали, но да съумеем да привлечем и пълноценно да използваме за разгръщане на ускорението силите на науката и техническата въоръженост на министерството.

На основание изискванията на МЗ 1-90, в изпълнение на мероприятията, утвърдени през 1987 год., да се осигури не само максималното разгръщане възможностите на целевите групи, но и тясното им взаимодействие с останалите сили на централните, окръжните и районните управления. Да се научим гъвкаво да използваме всички сили и възможности. На базата на оценка за най-важните направления, дела и сигнали, бързо да прегрупираме и пренасочваме към тях необходимите

сили.

Имаме вече натрупан достатъчен опит. Положителното от този опит ще налагаме, ще утвърждаваме, ще усъвършенствуваме. Отрицателното ще анализираме непрекъснато, за да не допуснем повторение на грешките си.

Всеки доловен факт, всеки случай следва да се анализира и от позициите на борбата с терора. Предстои ни нов, тежък етап на работа. Налице са данни за активизиране на враждебната дейност срещу нас. Настъпва времето на туристическия сезон, когато хиляди чужди граждани се насочват към и през нашата страна. Обстановката не бива повече да ни поднася изненади. Във връзка с това безпокойството на ръководството на министерството, на ръководствата на поделенията, на целия отговорен състав трябва да се пренесе и да стигне до всеки непосредствен изпълнител – оперативен работник по ДС и НМ, следовател, милиционер, огнеборец, военнослужещ в Гранични и Вътрешни войски.

Сега трябва да се мобилизира целият огромен потенциал на състава на министерството. Да се отстраняват всички пречки, включително и персонални, по пътя на преустройството.

Целта е да се пресичат навреме сега и за в бъдеще при всички случаи условия опитите на противника и на вътрешните враждебно-престъпни елементи да организират и провеждат терористични и диверсионни действия у нас и срещу наши представителства и граждани в чужбина.

Това ще бъде нашият дял в историческия революционен процес на преустройство, провеждан под ръководството на нашата партия.

Няма съмнение, че ръководният и изпълнителският състав на Министерството на вътрешните работи ще направи всичко възможно за гарантиране сигурността на страната, за създаване на условия за спокоен и съзидателен труд на нашия народ.

8-9.IV.1987 год.

Отп. в 1 екз.
Нап.: Савова
Калчева
маш. № 703
14.04.1987 г.
разм в 55 екз

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО!

6

М В Р
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ - ДС
рег. № 8195
Дя V 1297
СОФИЯ

УТВЪРЖДАВАМ

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА

ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ - ДС:

ПОДПОЛКОВНИК

Цв. Цветков

София, 12.05.1987 г.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТНОСНО: Откриване ДОР на Наум Шаламанов

Отдел III - ДС
Регистрирано под
№ 31356
24.07.1987 г. Регистрирал:

Наум Стилианов Шаламанов е роден на 23.01.1967 г. в с. Птичар, Кърджалийски окръг, български гражданин с въстановено име, неосъждан, неженен, със средно образование, трикратен световен шампион по вдигане на тежести. Понастоящем живее в Турция под името Наим Сюлейманоглу и с двойно гражданство.

Произхожда от работническо семейство. Баща му - Стилиан Шаламанов работи като миньор в рудник "Звездел", Момчилград, безпартиен, неосъждан, националистически настроен. Майка му е работничка в оранжерии - Момчилград, безпартийна, неосъждана. Н. Шаламанов има двама братя, живеещи в гр. Кърджали.

На 30.11.1986 г. Наум Шаламанов отпътува за гр. Мелбърн, Австралия в състава на спортна група за участие в заключителния турнир за Световната купа по вдигане на тежести.

На 07.12.1986 г. по време на тържествената вечеря по повод завършването на състезанията Шаламанов изчезва и на

КРДОПБГДСРБНА
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Дата: 29.08.2013г. Подпис:

13.12.1986 г. през Лондон пристига в Турция, където получава турско гражданство.

Установяването на Наум Шаламанов в Турция, приемането на турско поданство и неколнократното му включване в мероприятия с антибългарска насоченост на турската пропаганда нанесе и нанася вреда на развитието на възродителния процес сред част от потомците на потурчените в миналото българи и позволи на турското правителство и специални служби да използват неговото име и личност в опитите си да дискредитират политиката на НР България.

Същевременно анализът на публикациите в турските средства за масова информация и на придобитите оперативни данни от ПГУ - ДС, Шесто управление - ДС и Окръжно управление на МВР - Кърджали показва, че Наум Шаламанов не желае да бъде въвлечан в политически машинации и държи на развитието си като спортист. Изразява недоволство от създадените му условия да тренира и да се подготвя за нови постижения. В него е налице носталгия по близките му в България и раздвоение, което вероятно ще се засилва предвид решението на Изпълнителното бюро на Международната федерация по вдигане на тежести в Атина (м.март 1987 г.) и неясното бъдеще.

За ограничаване на неблагоприятния политически и идеологически ефект от незавръщането в страната на Наум Шаламанов и използването му от турското правителство и специални служби в мероприятия с антибългарска насоченост, следва да бъдат решавани следните основни задачи:

1. Задълбочаване разколебаването на Наум Шаламанов и укрепване на мотивите за дистанцирането му от антибългарската кампания, провеждана от турското правителство и турските специални служби.

2. Формиране у Наум Шаламанов на мотиви за завръщане в НР България.

3. При невъзможност да бъдат изпълнени първите две задачи да се проведат мерки за оказване на психологически натиск върху Наум Шаламанов с цел недопускане постигане от него на по-високи спортни резултати.

За изпълнение на посочените основни задачи,

ПРЕДЛАГАМ :

Да се открие ДОР на Наум Стилианов Шаламанов (Наим Сюлейманоглу) под псевдоним "Хамелеон" с окраска "Противодържавна агитация и пропаганда".

Делото ще се води от майор Веселин Петков - главен инспектор и лейтенант Методи Игорев - разузнавач в отделение 02, отдел 09, Шесто управление - ДС, съгласувано с ПГУ-ДС и ОУ на МВР - Кърджали.

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛЕНИЕ 02:

капитан

/Ив. Иванов/

СЪГЛАСЕН

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ 09:

ПОЛКОВНИК

Мокров

ОТП. в 1 екз.

№ 1 - ДОР "Хамелеон"

Изп.: Иванов

Нап.: Иванов

*Да се правят вътрешни и
служебни задачи:*

- разкриване механизми и технологии на търгове на турски и сръбски спортисти или известни боксери с ВИ и начини за провеждане на операции по Наим Шаламанов с оглед предотвратяване на други спортисти и т.
- създаване условия за камуфлиране на сурови, потивни и дейности на специални служби с контрапропаганда цел.

12.05.87

[Подпис]

КРДОПБГДСРБНА	8
ВЯРНО С ОРИГИНАЛА	
Дата: 29.08.2013г. Подпис: <i>[Подпис]</i>	

М.В.Р.
ПЕРВО ИЗСНО
УПРАВЛЕНИЕ - ДС
гр. София

7833
12.05.1987 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО! ³³

42

УТВЪРЖДАВАМ;
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 14, ПГУ - ДС
Полковник: *[Signature]*

Г. Авджиев
11.05 1987 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

П Л А Н

ОТНОСНО: Участието на ОРОН "РАДКОВ" на Международната конференция по Възродителния процес в град Велико Търново от 20 до 23 май 1987 година

По време на мероприятиято ОРОН "РАДКОВ" ще бъде използван за изпълнение на следните оперативни задачи:

1. Изучаване на обект на ДОП "Количев" и създаване на предпоставки за по-нататъшно укрепване на отношенията и привличането му за изпълнение на задачи на отдел 14, ПГУ - ДС на територията на Великобритания по Възродителния процес през периода на специализацията на ОРОН "РАДКОВ" от есента на 1987 до лятото на 1988 година по линия на БАН в Англия и в перспектива.

а/проучване позицията на "Количев" по Възродителния процес и тази на английските научни среди;

б/изясняване възможностите на "Количев" да оказва лично съдействие на ОРОН за извършване на проучвателна дейност в английски архивохранилища и библиотеки и за предоставяне на представляващи интерес за нас документи и материали в подкрепа на Възродителния процес;

в/лансиране на идея за съвместна публикация на "Количев" с ОРОН "РАДКОВ" и евентуално СС "ПАЛЕОГРАФ" в Англия в подкрепа на Възродителния процес на базата на взаимно проучени от тримата османисти документи;

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар :	<i>[Signature]</i>

- 2 -

78

г/проучване научните интереси и планове на обекта за следващите две години;

д/оказване на влияние върху "Количев" в изгодна за нас насока през цялото времетраене на мероприятиято.

2.Участие в работата на конференцията с доклад на тема "Характер на османската войска през Средновековието" и като ръководител на секция.

3.Разширяване позициите на ОРОН чрез преките му контакти и с останалите чуждестранни участници в конференцията,представляващи оперативен интерес.

4.Оказване съдействие за изучаване на _____ и укрепване отношенията и проверката на "агент" "ШАРКОВ" - сирийски граждани.

Забележка:При целесъобразност и в зависимост от обстановката в някои от дейностите на ОРОН "РАДКОВ" легионерирано ще бъде включван и СС "ПАЛЕОГРАФ".

ПРЕДЛАГА:

Капитан

[Signature]
А.Алипиев

СЪГЛАСЕН:

ИД ЗАМ.НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 14,ПГУ-ДС

Капитан

[Signature]
Вл.КънчевОтпечатано в 1 екз.

№ 1 - КД

Изп.: - 14 - 8173

София,08.05.1987 год.

Агентурно сведение

Свободата: 07008 82
Група: "Радков"
Група: ОФ Амитиев
на 04.06.1987 год.

По всяка вероятност положителните страни на Международната научна конференция в Търново са вече оценени. Самият факт, че у нас /макар и със закъснение/, стана възможно организирането на подобно мероприятие, е голям положителен актив. Думата ми тук няма да е в преповтаряне на положителните оценки, а за някои бележки, които би трябвало да се вземат предвид при организирането на бъдещи подобни мероприятия.

1. Предварителното оповестяване на Конференцията и нейната научна организация не бяха на необходимата висота. От мероприятиято липсваха известни наши учени - някои от тях не бяха поканени навреме. Други пък, отчитайки вероятно обществено-политическия подтекст на Конференцията, предпочетоха да си стоят в София. Някои специалисти по периода изобщо не получиха покани и се почувствуваха пренебрегнати. Изобщо искам да отбележа, че в предварителната научно-организационна подготовка витаеше някаква тайнственост, която беше почувствана от хората, а това не бе твърде от полза за мероприятиято. Ще попитате защо? Защото между историческата колегия плъзнаха какви ли не приказки... У някои хора се създаде чувство за подценяване и пренебрежение. Струва ми се, че първата крачка не биваше да става в такава атмосфера.

Каза се, че липсваха известни наши учени. Въпреки това докладите не бяха малко. Но ако се погледне по-внимателно в програмата ще се види, че мероприятиято беше сякаш организирано за изявата на аспиранти и млади научни работници. В това няма нищо лошо - дето е важно, да се даде път на младите. Но на такава научна конференция, така, както беше замислена, би следвало да се даде предимство на "тежката артилерия" на българската историческа наука. Участие взе проф. И. Димитров, но неговото присъствие беше повече като на политическо лице. Проф. В. Мутафчиева беше поканена, но твърде късно, за да може да подготви доклад. Проф. Стр. Димитров не поже-

Изготвяне: [подпис]
[подпис]

2. 83

ла да участва, изглежда обиден за нещо на организаторите. Липсваха ръководители на катедри, секции и направления. Някои са недоволни, че не са известени на време, че не са поканени, както му е редът, други - предпочетоха умишлено да стоят в сянка. По мое мнение едно такова мероприятие следва да покаже монолитността на българската историческа наука. Това обстоятелство следва да се отчете при евентуално организиране на поедната конференция.

II. За международното участие. Тук проличаха определени слабости, които произтекоха от един прост факт - не беше обмислено достатъчно добре наименованието на конференцията. Видя се, че някои от поканените учени предварително отказаха да присъствуват. Имаше заявки за участие и то интересни и важни за нас, а хората в последствие "по уважителни причини" не пристигнаха. Ако организаторите не бяха избрали толкова директно наименование на мероприятиято, насочващо пряко към Възродителния процес, със сигурност може да се каже, че щеше да има по солидно международно присъствие. Така, предварително заявените прекрасни доклади, щяха да бъдат прочетени.

Струва ми се, че на международното участие трябва да се погледне по-иначе. На сегашния етап за нас е важно чуждестранното присъствие. Нужно е да дойдат чуждестранни научни работници, да чуят и да се запознаят с нашите доводи и то от устата на изтъкнати наши историци, ще рече тези хора да бъдат убеждавани в нашата правда. Не бива да се очаква, че всички чужденци ще четат доклади, пряко насочени към интересуващата ни проблематика. Видя се, че някои не бяха пуснати да заминат тъкмо заради проблематиката. Затова нека някои да дойдат, пък макар и с неангажирани доклади, да слушат и да гледат, да взимат участие в дискусиите - това е един добър залог за бъдеща работа. Тук само между другото - международно научно мероприятие, на което преобладаващите докла-

ди са на български език, не може да мине без симултантен превод. Как иначе нашите гости ще се запознаят с нашите научни аргументи?

Разбира се, че някои от чуждестранните научни работници ^и трябва да участвуват с доклади за ислямизацията и асимилацията. Големият проблем е: такива научни работници има, но те трудно идват у нас на такива мероприятия. Решението е: конференцията да има по-общо наименование, например: Социално-икономически, политически и културни аспекти в развитието на Османската империя /XV-XIXв, или нещо от този род. С подобно наименование си гарантираме широк международен интерес и по-голямо участие. Понятно е, че част от докладите ще имат по-общ характер. Но затова пък нашите приятели ще могат да дойдат и да прочетат това, което ни е нужно.

Прочее, в случая ~~ни~~ допуснахме слабост, която беше вече свършена от турците. На техните международни мероприятия се вижда, че мнозинството от научните работници не желаят да се ангажират с турските тези. Не бива да очакваме, че ще постигнем нещо повече от турците, без предварителна умна, премислена и прецизна подготовка. Не може да разчитаме само на обстоятелството, че сме по-привлекателни от турците. В крайна сметка намеренията на политическите среди надделяват над добрите намерения на конкретните учени. Нужно е да се помисли как да бъдат заобиколени някои пречки по пътя ни. Като начало следва да се наблегне повече върху прецизирането на наименованието на Конференцията.

III. За организирането на бъдещите научни мероприятия. Въпреки изтъкнатите до тук обстоятелства считам, че Конференцията в Търново беше безпорен успех и положи добро начало за бъдеща работа. Съществуват реални предпоставки за периодично провеждане на подобни мероприятия у нас - да речем, на всяка втора година. С оглед на бъдещата организационна работа идкам да изтъкна някои

Мисля, че ако на следваща конференция се даде приоритет на балканската проблематика, ще срещнем съпротивата на някои научни среди у нас, които ще изтъкнат, че се получава дублиране. Организираните конференции и конгреси по балканистика и още едно мероприятие, в чиято проблематика присъствува определението "на Балканите" или "балканските народи", ще ни дойде много; така може би ще рекат някои. Струва ми се, че по тази линия не ще може да бъде плътно ангажиран главно Института за балканистика. Може да се предположи, че той ще се изплъзне по линията на редовните конгреси по балканистика, още повече, че и следващият ще бъде проведен в София през 1989 г.

С оглед на това може да се помисли за придаване на османистичен облик на бъдещите конференции - проблематика пак балканска, отново насочено към Възродителния процес, но под друго име. В писмото на предложението си ще посоча, че на много места по света се организират международни научни срещи по османистика, на които ~~ни~~ с пълна сила се поставят и интересуващите ни проблеми. Освен това в България е създадена школа ~~за~~ османистични проучвания с международен престиж и нашите научни работници на това поприще би трябвало да имат свой форум, на който да канят и свои чуждестранни колеги. Този форум може да стане чудесно място за изява на нашите постижения и научни тези по така актуалната напоследък проблематика.

Като се предлага мероприятията да бъде "завъртяно" около османистиката, това съвсем не означава, че тук не ще намерят място специалисти от други исторически дисциплини. Периодът на робството обема близо пет столетия от историята на българския и балканските народи, так че в една такава конференция ще могат да ~~хванат~~

вземат участие специалисти по българска и балканска история, фолклористи, етнографи и пр. Всичко е въпрос на добра организация.

Предлагам също така, голяма конференция с международно участие като тази в Търново, да бъде предшествувана от вътрешен симпозиум на който нашите специалисти да уточнят проблематиката, да уеднаквят позициите си и по този начин в стегнат научно-организационен ред да се подходи към Международната конференция.

В светлината на досегашния опит предлагам: следващата Международна конференция да е на тема "Социално-икономически, политически и културни аспекти в развитието на Османската държава /XV-XIX в. Място на провеждане – пролетта на 1989 г. в гр В. Търново. През 1988 г. в същия град да се проведе вътрешен симпозиум, който да даде конкретна ориентация по научната проблематика на бъдещата Международна конференция. В организацията да бъдат ангажирани ВТУ, звената на БАН, занимаващи се с история на България и Балканите под османска власт, катедрите по същата проблематика към СУ и сътрудници на Ориенталския отдел към ИБ "Кирил и Методий".

По мое мнение съществуват всички предпоставки да бъде създадена традиция и добра организация в провеждането на подобно научно мероприятие, което ще спомогне много за научната подкрепа на протичащия у нас Възродителен процес.

IV. За контактите с чуждестранни научни работници. Най-много контакти имах с — СФРЮ. Познаваме се от предишни научни срещи. Добронамерена е към българските научни работници Остана с добри впечатления от мероприятиято в Търново. Особено силно я впечатли добрата организация на Конференцията. Оказах на

подобаващо внимание — разведох я из историческите забележителности, дадох ѝ вечеря и т.н. Всичко това имаше положителен резултат, направи добро впечатление на гостенката.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 29.10.2013г. Секретар: <i>[signature]</i>	

6. *87*

В един разговор тя засегна нашия Възродителен процес. Подпита как протича смяната на имената, за вътрешната атмосфера и пр. Отговорих й подobaващо – вече има натрупан опит за отговори на такива въпроси. Наблегнах върху желанието на нашата страна за добросъседски отношения с останалите балкански държави. се съгласи, че е така, дори /струва ми се с известна ревност/ каза, че в момента България поддържа добри отношения с Гърция. Говорихме за Турция. твърди, че Турция в момента набира икономически сили и в скоро време тази държава ще стане фактор с голямо политико-икономическо значение на Балканите и в блиско-източния ареал. Югославянката не се ангажира с никакви преки изявления във връзка със смяната на имената у нас.

По време на разходката из историческите забележителности в търновския край, беше учудена, а някъде изпаднаше във възторг от видяното и от грижите, които се полагат за историческото наследство. Почувствувах, че пропагандата е създавала у нея известна превратна представа за миналото на българите, която представа беше донякъде ревизирана от видяното в Търново. остана много доволна от оказаното внимание и заяви, че ще се реваншира при евентуална среща в Белград.

След Конференцията, на посещение в Института за балканистика дойде проф. Саакян. Проф. Стр. Димитров го запозна с членовете на секцията, а аз представих арменския гост. Саакян желае научно сътрудничество му нашата секция в Института и ръководения от него сектор в Арменската академия на науките. Споразумяха се с проф. Димитров да излязат със съответни предложения пред ръководствата на двете Академии и да се работи за организирането на двустранни срещи. Саакян прояви интерес към моята работа в османистичните

7. *88*

проучвания и изяви желание негови сътрудници да пороботят у нас и да обменят опит. Предложи работа върху съвместно документално и издание във връзка с националния проблем в Османската империя. Уговорихме се да поддържаме контакти.

В заключение искам още веднъж да подчертая високата си положителна оценка на научното мероприятие в Търново. То създава добри предпоставки и възможности за бъдеща работа, които не бива да бъдат пропуснати.

7.06.1987 г.

*Др. Филипов,
Съветите по отношение на работата
са полезни. Въпреки че е трудно и трябва
да се въвежда за въвеждането
участвуват в подготовката, не
към за
свеждането да се запозная
др. П. Симеонов*

9.VI 1987г.

[Signature]

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
15956/14.9.88

от ген.-майор Георги Сиянов, първи зам.началник на Управление 06-ДС

ОТНОСНО: Оказване на помощ и извършване на проверка в ОУ на МВР-Силистра във връзка с терористичния акт от 08.07.1987 г. в ТК "Златни пясъци".

ДРУГАРИЮ МИНИСТЪР,

С цел овладяване на оперативната обстановка в района на Дулово, създадена след терористичния акт на 08.07.1987 г. и установяване на всички лица, имащи отношение към случая, както изясняване причините и условията довели до него в ОУ на МВР-Силистра бе командирована работна група в състав:

Ръководител: ген.-майор Г.Сиянов - първи зам.началник на Управление 06-ДС.

- 06 у-ние ДС:
1. м-р П.Златанов, началник отделение в Направление "Т";
 2. к-н В.Тодоров от Направление "Т";
 3. подполк.Ст.Казаков - началник отделение в отдел 04;
 4. ст.л-т Г.Павнов от отдел 04;
 5. к-н Хр.Шкутов от отдел 07;

- ГСУ - МВР:
1. к-н А.Александров;
 2. к-н Л.Рангелов.

ОУ на МВР-Силистра с помощта на оперативната група проведе неотложни агентурно-оперативни, технически и следствени мероприятия по засечените лица.

С участието на целия оперативен състав по ДС и НМ при висока организираност и мобилизация на силите бяха задържани и разпитани 30 лица. Към 5 от тях е приложена мярка за неотклонение "Задържане под стража". Разпитани като свидетели са и 25 души от близкото обкръжение на терористите и членовете на групата. Задържанятия бяха

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>Лазар</i>	

81

2

съчетани с претърсвания и провеждане на ОТМ в домовете на оперативно интересните лица.

В резултат на създадената благоприятна оперативна обстановка се пристъпи към провеждането на активни следствени и оперативни мероприятия и по отношение обектите на някои дела и сигнали, водени за друга вражеска дейност. Установен и разобличен е един автор на анонимно писмо до Турция. Изяснява се съпричастността на засечените лица по ЦДОИ "Скорпион" и "Терористи".

В хода на провежданите мероприятия се осъществяваше ежедневна координация с Направление "Т" и някои окръжни управления на МВР в страната.

От проведените агентурно-оперативни и следствени мероприятия се установи следната фактическа обстановка, при която е формирана групата и извършените приготовления от страна на участниците в нея:

След 1985 г. отрицателното отношение към възродителния процес на д-р Никола Антонов Николов - ветеринарен лекар от с.Чернолик, Силистренски окръг прераства в намерение за бягство в Турция заедно с членовете на семейството си. Под въздействието на баща си Орлин Николов Николов, тогава сечнослужещ в гр.Болярово, започва да обмисля начин за бягство в Турция. Като най-удачен вариант се приема преминаването на границата да стане чрез отнемането на бойна машина "БТР" от поделението. В тези свои настроения и намерения Орлин Николов увлича и сечнослужещия от с.Руйно, Силистренски окръг.

През август 1986 г. семействата на д-р Николов и от с.Боил, Силистренски окръг предприемат пътуване до гр.Болярово с цел осъществяване на замисъла.

Поради явното несъгласие на съпругата на д-р Николов, Надежда Николова, бягството е отложено.

Подобен опит семействата предприемат през декември 1986 г. с помощта на , но отново се отказват.

След м.май 1987 г. в замислите на групата са посветени и са привлечени като участници в предстоящото бягство и лицата: Невен Асенов Асенов, - всички от с.Боил, Силистренски окръг и от с.Любен.

На последващи сбирки в различен състав участниците в групата обсъждат детайли по изпълнението и разпределят функциите помежду си.

На 27.06.1987 г. групата от 13 души пристига в района на военното поделение в Болярово и част от участниците проникват в парка с машините. Опитът им да ги приведат в движение е неуспешен по технически причини и след като вземат 20 гранати се завръщат в родните си места.

Извършеният два дни по-късно опит също е неуспешен.

Успоредно с мероприятията по установяване, разкриване и задържане на останалите членове на противодържавната група бяха разглеждани и анализирани оперативната обстановка на територията на РУ-МВР - Дулово и предварителната информация, получена за лицата с оглед изясняване на причините, довели до деянието им.

I. ПО ОПЕРАТИВНАТА ОБСТАНОВКА:

Население на Силистренски окръг - 174 000

От тях с възстановени имена - 70 000

Население на двете селищни системи, обслужвани от РУ-МВР - Дулово - 36 956.

От тях с възстановени имена - 30 304 (около 81%).

Изселени в Турция от посочения район - 1 518

До началото на 1985 г. враждебните прояви на територията на РУ-Дулово се изразяват предимно в изселнически настроения, незаконна религиозна дейност, подозрителни връзки с турски граждани и др.

След началото на възродителния процес оперативната обстановка в района се усложнява. Нараства броят на националистическите прояви, заканите за терор, подготовка и опит за бягство зад граница, вражеска анонимна дейност и др. Увеличава се броят на незаконната религиозна дейност и обрязванията. На основата на протурския национализъм, битов консерватизъм и религиозен фанатизъм, под влиянието на турската радио-пропаганда се засилва консолидацията на националистическите елементи. Увеличават се враждебните прояви на лица от средите на интелигенцията, предимно средните медицински кадри, учители и др.

През м.октомври 1985 г. на територията на двете селищни системи са разпространени листовки с призив за стачка, чиито автори не са разкрити.

В последно време вражеската дейност сред лицата с възстановени имена се характеризира с по-голяма конспиративност и образуване на неформални групи, предимно на роднинска и приятелска основа.

На ръководство в РУ на МВР-Дулово се водят 87 агента, от кои-

83

4

то 85 са с възстановени имена. По линии агентите се разпределят както следва:

- линия "Протурски национализъм" - 56 агента;
- линия "Терор" - 5 агента;
- линия "Интелигенция" - 3 агента;
- линия "ПОБ" - 1 агент;
- други - 20 агента.

През 1985 г. са извършени 25 вербовки, а през 1986 - 11 вербовки. Изключени са през 1986 г. - 4 агента. Средната агентурна натовареност е 17,4 агента на ОР. 25 от агентите се ръководят от резиденти.

След 1985 г. у част от агентите се наблюдава известно колебание, изразяващо се в нередовно явяване на срещи или съобщаване на информация без съществена оперативна стойност. Като цяло агентите са срещани редовно.

Проверка е извършвана предимно чрез М"Вихрен" и паралелна агентура.

Агентурният апарат е разставен правилно. Няма селище без агентурно покритие.

В селата Чернолик, Боил, Руйно, Правда, Окорш, Паисиево, Яребица, Вокил и Любен, откъдето са извършителите на терористичния акт и връзките знаещи за намеренията им живеят или работят 36 агента на РУ и 6 агента на ОУ на МВР. Същите не са доловили и съобщили признаци за подготовка на престъпния акт.

През 1986 г. е работено по 49 сигнала. От тях с окраска "терор" 13, "протурски национализъм" - 17, "ПОБ" - 5, НПО - 9. Най-много сигнални преписки са водени от ОР Й.Христов - 14, обслужващ с.Чернолик. Сигналите са приключени предимно с профилактика. В ДОП е прерастнал 1, с предаване на съд - 2. Иззети са 2 пистолета. В с.Чернолик не са водени сигнални преписки.

През 1986 г. е работено по 14 дела на оперативен отчет и 13 ДОН. От тях ДОР - 1, ГДОП - 1, ДОП - 9, ДОИ - 3. През 1987 г. се работи по 6 дела на оперативен отчет: ДОР - 1, ДОП - 2, ДОИ - 3 и 13 ДОН.

От началото на 1987 г. до сега са водени 15 СП. По окраски: 1 - терор, 4 протурски национализъм, 7 - НПО, 1 - ПОБ, 1 - анонимна дейност.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

Обща слабост при изясняването на СП и в работата по делата е недостатъчното използване на ОТМ и оперативни комбинации.

Необосновано са водени по линия на ДС някои сигнални преписки, които са от компетенцията на НМ. (За незаконно притежаване на оръжие с цел браконьерство).

По делата е налице забавяне изпълнението на планираните мероприятия в края на 1986 г. и началото на 1987 г. във връзка с М"Проверка". В някои случаи при липса на възможности за работа по отделни дела на активен отчет се пристъпва към прекратяването им. След 1.1.87 год. по този начин са приключени 4 от общо 7 снети в архив дела.

В момента вражески контингент от средите на лицата с възстановени имена се водят 121 лица. От тях по линия "протурски национализъм" - 93, а по линия "терор" - 5. Обектите от контингента са обезпечени с агентура, но постъпващата от тях информация касае предимно външни, несъществени прояви. Броят и съставът на ВК не отговаря на оперативната обстановка. Малък е броят на вражеския контингент по линия "терор".

След възстановяване на имената са профилактирани 203 лица. Осъдени са 5, разселени са 2, уволнени учители - 6, изключени от БКП - 1, уволнени медицински работници - 5.

II. ОТНОСНО УЧАСТНИЦИТЕ В ТЕРОРИСТИЧНИЯ АКТ И ТЕХНИТЕ ВРЪЗКИ, КОИТО СА ЗНАЕЛИ НАМЕРЕНИЯТА ИМ В ОУ СА ПОЛУЧЕНИ СЛЕДНИТЕ ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ:

1. НИКОЛА АНДОНОВ НИКОЛОВ (Неждет Адемев Неджибов) е роден на _____ г. в с.Чернолик, Силистренски окръг, живее в същото село, женен, неосъждан, с висше образование, член на БКП. Работил като ветеринарен лекар в с.Правда.

В обществения живот на селото е проявявал подчертана активност. В различни периоди е бил партиен секретар на ППО, зам.секретар на ОБК на БКП, председател на ОБК за защита на мира, председател на читалището, председател на СБА и др.

В ползрението на ДС е от 1973 г., когато на събрание открито проявява несъгласието си с решението за неизучаване на турски език в училищата. За националистическите му прояви е предупреден и включен във вражеския контингент и се води на списъчен отчет. От 1979 г. по агентурни данни няколкократно е засичан в изселнически настроения. През април 1984 г. пред аг."Златанов" във връзка с подмяната на имената на лицата от смесени бракове заявява, че ако това стане и с тур-

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	1
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар :	<i>[Signature]</i>

6

ците ще има голяма съпротива с убити и ранени. На 16.04.1984 г. по М"Вихрен" е засечен материал до Турция с подател Николов, в който изпраща данни за семейството си с молба да му изпратят молба за гостуване. Не е известна съдбата на материала. Горното е изложено в рапорт.

На 2.02.1985 г. обслужващият ОР л-т Й.Христов в рапорт отразява разговора си с ДЗ , работеща в една сграда с Николов. Същата споделя, че по месторабота при Николов често се събират лица с възстановени имена от средите на интелигенцията и след като се заключват, водят разговори на турски език. ДЗ посочва конкретни имена. Споделя и за посещения на непознати лица от Шуменски и Разградски окръг. Рапортът не е докладван на прекия началник и по заявлението не е взето отношение.

През януари 1986 г. аг."Захари" съобщава, че Никола Николов с е предприел пътуване до Шуменски окръг, за да проверят слух относно изселването.

На 24.04.1986 г. ДЗ отново съобщава за посещения на лица с възстановени имена при Николов. Заявлението не е докладвано и не е взето отношение.

На 08.08.1986 г. л-т Й.Христов провежда разговор с работничката по М"Вихрен" отразен в рапорт. Тя споделя, че при посещение в с.Чернолик я срещнал Николов, който я запитал: "Нали Вие се занимавате с проверката на външната кореспонденция?" Рапортът не е докладван и не е взето отношение. Служителката от ПК не е уведомила своя началник за разговора с Николов.

Никола Николов е посетил Турция през 1975 и 1978 г. Вторият път престоява 45 дни при родственика си Енвер Йълмаз от Балтъкесир. След завръщането си на проведената с него беседа заявява, че е посетил Жандармерията, за да потърси вестници. Николов предлага златен пръстен, донесен от Турция на оперативния работник, което ОР е отразил в рапорт. През 1979 г. ДЗ"Ибрямов" съобщава, че в Турция Николов правил постъпки за изселване, но не успял да уреди това. През същата година завърналият се от гостуване в Турция М.Исмаилов на беседа споделя, че от брат си, живущ там, научил за неприятностите, които имал Николов с полицията в Турция и че бил задържан. Препис от документа е изготвен и приложен към материалите за Николов през 1987 г.

Информация за поведението на Николов са съобщавали 9 агента на ДС. Данните касаят предимно външните прояви и не са с особена оперативна стойност.

При наблюдението на Николов като лице включено във ВК са

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата: 29.10.2013г. Секретар: <i>[signature]</i>	

86

7

допуснати следните по-съществени слабости и пропуски:

- Постъпващата информация не е оценявана и анализирана в дълбочина, което на практика е довело до подценяването му като оперативно интересно лице, въпреки личните му качества и националистическите му прояви. Данните за Николов механично са събирани, а в много случаи не са докладвани. Материалите от различни източници не са систематизирани на едно място.

- Недостатъчно е анализирана информацията за посещението на Николов в Турция. Косвените признаци сочат, че е възможно да е вербован от турските специални служби.

- Не са проверявани задълбочено връзките на Николов у нас и в Турция, което не е дало възможност за цялостното изясняване на дейността им.

2. ОРЛИН НИКОЛОВ НИКОЛОВ (Орхан Неждетов Адемев) е роден на г. в гр. Дулово, жител на с. Чернолик, Силистренски окръг, бивш ученик във Ветеринарния техникум гр. Толбухин, неосъждан, неженен, член на ДКМС. До постъпването му в БНА няма данни за нелоялни прояви. Редовната си военна служба отбива в гр. Грудово и гр. Болярново от до г.

През януари 1985 г. по М"Вихрен" в ОУ-Силистра е засечено писмо от Орлин Николов до баща му, в което пише: "При нас започнаха да сменят имената... Идва ми да взема една картчница и да избягам..."

Писмото не е задържано, за съдържанието му не е докладвано и не е уведомено Управление ОЗ-ДС. Едва през м. ноември 1986 г. служителката от ПК споделя за писмото на ст. л-т М. Христов от РУ на МВР-Дулово, който отразява това в рапорт. Рапортът не е докладван и по него не е взето отношение. (След терористичния акт в дома на Николов е извършено претърсване, при което е открито писмото).

На 15.06.1986 г. в Управление ОЗ-ДС е заведена СП с окраска ПОБ на Орлин Николов. На 19.06.1986 г. с телеграма е уведомено ОУ МВР Силистра, че лицето се води на сигнал и се иска проучване за него и семейството му. Проучването е изготвено и изпратено до Управление ОЗ-ДС на 28.08.1986 г.

На 19.09.1986 г. У-ние ОЗ-ДС уведомява ОУ МВР-Силистра, че от 17.09.1986 г. Орлин Николов е в домашен отпуск и че се води на СП с окраска ПОБ, с молба за обезпечаването му с наблюдение по местоживее не по време на отпуска му. Два месеца по-късно (на 17.11.1986 г. е отговорено, че Орлин Николов е наблюдаван, но не са получени данни за отрицателни прояви.

Орлин Николов е уволнен от БНА на 06.10.1986 г. и се записал да учи във Ветеринарния техникум гр.Толбухин. Управление 03-ДС не е уведомило ОУ на МВР-Толбухин за лицето.

3. НЕВЕН АСЕНОВ АСЕНОВ (Гюнай Ахмедов Юмеров) е роден на _____ г. в с.Паисиево, Силистренски окръг, жител на с.Боил, неженен, неосъждан, по професия шофьор, бил е член на ДКМС. До извършването на ТА не е бил в ползрението на ДС и НМ и не са получавани данни за нелоялни прояви. Мнението на Общинския комитет на БКП в Окорш е било да бъде издигнат за секретар на ДКМС.

4. _____), роден на _____ г. в с.Чернолик, Силистренски окръг, неженен, неосъждан, член на ДКМС, ученик във Ветеринарния техникум гр.Толбухин. Син на Никола Николов. До извършване на ТА не е бил в ползрението на органите на ДС и НМ.

5. _____) е родена на _____ г. в с.Китанчево, Разградски окръг, жителка на с.Чернолик, омъжена, неосъждана, член на БЗНС, работи като началник склад. До ТА не е засичана от органите на ДС и НМ.

6. _____), роден на _____ г. в с.Боил, Силистренски окръг, жител на същото село, женен, неосъждан, безпартиен, общ работник, баща на _____. През 1983 г. е подал молба за изселване в Турция. До ТА не е засичан по ДС и НМ.

7. _____, родена на _____ г. в с.Паисиево, Силистренски окръг, живее в _____, омъжена, неосъждана, безпартийна, сестра на _____. До ТА не е засичана от органите на ДС и НМ.

8. _____), роден на _____ в с.Долец, жител на същото село, женен с две деца, неосъждан, безпартиен, работи като пазач. Съпруг на сестрата на _____. Не е засичан от органите на ДС и НМ.

9. _____ е роден на _____ г. в с.Боил, Силистренски окръг, жител на същото село, женен, безпартиен, работи като _____. По характер е добросъвестен, дисциплиниран и услужлив. В ползрението на ДС е от 1970 г. През 1983 г. е уволнен като таксиметров шофьор поради подадена молба за изселване. Води се на списъчен отчет. Поддържа кореспон-

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

дентски връзки с Турция. Най-активната му връзка е от Лю-
лебургаз, брат на жена му. През 1983 г. има съмнения за съществува-
нето на кодове и условности в кореспонденцията. Информация за него
са съобщавали 10 агента на ДС. Засичан е в подозрителни връзки с
чужденци, подготовка за бягство през граница, изселнически настрое-
ния, незаконна религиозна дейност и националистически изказвания.
През август 1986 г. са получени агентурни данни от аг. "Асен", че Слав-
ков възнамерява заедно със семейството си при посещение в Румъния
чрез турското консулство да избяга в Турция. Според аг. "Филипов"
сред населението на с. Чернолик се говорело, че ще избяга в Турция.
По данни на аг. "Егоров" след завръщането си от СР Румъния е
споделил, че е правил постъпки в Мамая и Букурещ да замине в Турция,
но му било отказано.

Въпреки наличните данни не е взет на активен
отчет.

10.) е роде-
на на г. в с. Боил, Силистренски окръг, жителка на същото
село, омъжена, неосъждана, безпартийна, трудоустроена по болест, съ-
пруга на . Същата е под силното влияние на мъжа си. Не е заси-
чана от органите на ДС до терористично-диверсионния акт.

11.) е ро-
ден на г. в с. Паисиево, Силистренски окръг, жител на
неженен, неосъждан, член на ДКМС, бивш комсомолски секретар, ученик
в гр. Силистра, син на . До ТДА не е засичан от органите
на ДС.

12.) е роден
на г. в с. Правда, Силистренски окръг, жител на ,
неосъждан, неженен, член на ДКМС, работи като стругар. До ТДА не са
получени данни за нелоялни прояви. През 1985 г. е вербован за агент
на ДС от ВКР. В работата си с нашите органи не се ангажира с конкрет-
на информация, представляваща оперативен интерес. След уволнението
е предаден на ръководство в РУ на МВР-Дулово. Срещан е два пъти. Не
съобщава за намеренията на Орлин Николов, които са му били известни.

13.) е роден
на г. в гр. Дулово, Силистренски окръг, жител е на с. ,
женен, неосъждан, член на ДКМС, работи като .
В тесен кръг не одобрява възродителния процес. Общува на турски език

с колегите си. Има брат изселен в Турция. През 1983 г. подава молба за изселване.

14.) е роден на г. в с.Боил, Силистренски окръг, жител на същото село, разведен, неосъждан, член на ДКМС, работи като в РПК. Настроен е националистически и изселнически, за което през 1985 г. е профилиран в РУ МВР-Дулово. В остри прояви на престъпна дейност не е засичан до ТДА.

15.) е роден на г. в с.Боил, Силистренски окръг, жител на същото село, женен с едно дете, член на ДКМС, работи като общ работник. По линия на НМ е уличен в стопански нарушения. До ТДА не е засичан от органите на ДС.

16.) е родена на г. в с.Паисиево, Силистренски окръг, жител на с.Боил, Силистренски окръг, омъжена с едно дете, неосъждана, член на ДКМС, работи като в РПК, съпруга на . От органите на ДС не е засичана.

По М"Проверка" 7 от посочените лица, подлежащи на проверка са проверени. Липсва анкетната карта на Лефтер Давидов Ивелинов. Установено е алибито им. Взето е отношение към тях както следва:

- Никола Николов - да се наблюдава като контингент;
- Невен Асенов - не представлява интерес;
- Орлин Николов - да се изучи в Грудово;
- - не представлява интерес;
- - да се обезпечи като контингент;
- - не представлява интерес;
- - да се дактилоскопира;
- - бил е военнослужащ.

В РУ на МВР-Дулово по ДС работят 5 офицери. Средната им възраст е 31 години. Оперативният им стаж в органите на ДС е средно 3 г. За всичките са изготвени планове за въвеждане и лични планове за повишаване на квалификацията. Четирима са с висше образование, а един е завършил II факултет на ВСШ"Г.Димитров" и е преназначен по ДС.

Село Чернолик се обслужва от ст.лейт.Йордан Христов Вълчев, старши разузнавач. Роден е през 1956 г., женен, член на БКП, с висше образование - ВМЕИ-Варна.

До 1983 г. работи по специалността си. В органите на ДС е назначен на 3.01.1983 г., след което е изпратен на шестмесечен курс във ВСШ.

Атестиран е на 1.09.1986 г. положително, с общи препоръки. Няма награди и наказания.

Обслужва оперативно 8 села и част от гр. Дулово с население общо 13 000 души, от които 9 700 с възстановени имена (74%).

Ръководи 17 агенти и 25 ДЛ. Вражеският контингент възлиза на 25 лица. От агентите един е кмет и един ходжа.

През 1986 г. е работил по 1 ГДОП, 2 ДОП, 2 ДОИ и 3 ДОН. Изяснил е 14 сигнала (най-много в РУ на МВР). През настоящата година работи по един сигнал. Дела няма.

Село Чернолик, откъдето са основните извършители на терористичния акт, е с население 2 023 жители, от които 95% са с възстановени имена. Обслужва се с 5 агента и 8 ДЛ. Вражеският контингент възлиза на 5 души.

Село Боил се обслужва от ст.л-т Станко Вълчев – старши разузнавач. Роден е през 1957 г., женен, член на БКП, с висше образование - ВИНС-Варна.

В органите на ДС е назначен през 1981 г., след което е изпратен на едногодишен курс във ВСШ.

Атестиран е с положителна характеристика. През 1983 г. е поощрен с благодарност от началника на РУ на МВР. През 1984 г. е награден с ръчен часовник, а през 1986 г. с благодарност от др. Министър.

Обслужва 5 села с население 6 290 души, от които 4 900 са с възстановени имена (77%). Ръководи 18 агента и 12 ДЛ. Вражеският контингент възлиза на 15 души.

През 1986 г. е работил по 2 ДОП и 2 ДОН. Изяснил е 9 сигнални преписки. През настоящата година работи по един сигнал.

Село Боил е с население 1 284 жители, всичките с възстановени имена. Обезпечава се от 3 агента и 2 ДЛ. Вражеският контингент възлиза на 4 души.

Анализът на получените данни от проведените мероприятия и разследването на задържаните лица дават основание да бъдат направени следните констатации и изводи:

1. Противодържавната група е формирана на националистическа основа, като основните причини се коренят в отрицателното отношение на участниците в нея към обществено-политическия строй у нас и меро-

приятията по възродителния процес.

2. Установени са 13 лица от Силистренски окръг, участвували съвместно в подготовката на бягство в Турция чрез отнемане на бойни машини от поделението в гр.Болярово. След неуспешният им опит са замисляли и други варианти за преминаване в Турция, включително и чрез отвлечение на деца-заложници от детска градина или чужди граждани. За намеренията на групата да осъществи бягство през граница са знаели и други 6 лица, които не са участвували в подготовката.

Двама от участниците в терористичния акт са били в ползрението на органите на ДС продължително време. От тях единият е воден на сигнална преписка с окраска "ПОБ" от ВКР, а другият е на списъчен отчет в РУ-Дулово. От останалите членове на групата един е агент на ДС, един на СО, а някои от другите са засичани в националистически изказвания.

Органите на ДС не са реагирали своевременно за предотвратяване на терористичния акт по следните причини:

- Периодично постъпвалата информация от агентурата, М"Вихрен" и ДЗ не е анализирана и оценявана правилно, поради което не са взети необходимите мерки. В работата по сигнала, воден на Орлин Николов от ВКР, е проявен формализъм и неотчитане на специфичните особености в характера на лицата с възстановени имена.

- Решението за предприемане на конкретния терористичен акт е взето само от тримата участници и до момента не са установени други лица, съпричастни към подготовката и извършването му.

- Положителната обществена характеристика на Никола Николов не е позволила своевременното му разкриване като двуличник.

- Сравнително високата агентурна натовареност, голямата ангажираност с други мероприятия и недостатъчния оперативен отчет не са позволили на ОР от РУ на МВР-Дулово да се насочи правилно и да съсредоточи вниманието си върху лицата от изградената група.

- Недостатъчният брой сътрудници, привлечени на основата на зависимост и от средите на националистите не са позволили получаването на конкретна предварителна информация за замислите на групата.

- От страна на ръководството на ОУ на МВР не е оказвана достатъчно ефективна помощ и контрол в работата на РУ на МВР-Дулово, както и мерки за по-бързото навлизане и обучение на оперативния състав в особеностите на контраразузнавателното обезпечаване на възродителния процес.

- Текучеството на ръководния състав в РУ на МВР-Дулово е оказало съществено влияние върху професионалното изграждане на оперативния състав и обхващане в дълбочина на проблемите в района,

- Не е на необходимото ниво координацията между окръжните управления на МВР по случая и с ОЗ управление ДС. Създадената организация на работата, изградените информационни потоци, бавното движение на материали не са позволили цялостно обхващане и изясняване на взаимоотношенията между участниците в групата и комплексна оценка на дейността им.

3. В случая се потвърждават изводите, направени от реализацията на други противодържавни групи и организации, че лица с националистически изяви в миналото от средите на интелигенцията се явяват обединително звено при формиране на противодържавни настроения на лица с по-ниски интелектуални възможности.

4. За формиране и осъществяване на решението за терористичен акт косвено са спомогнали ниската ефективност на нашата контрапропаганда, занижената възискателност на стопанските и обществени органи, слабостите в охранителния режим на обектите, в които има оръжие и взривни материали в БНА.

Въз основа на гореизложеното предлагам:

1. Ръководството на ОУ на МВР в кратък срок да направи критична оценка на организацията на работата в РУ на МВР-Дулово. Да се предприемат мерки за засилване на конкретната помощ и контрол от страна на ръководството по отношение на районното управление. Да се засилва ролята на линейните отделения в работата на територията на окръга.

2. Да се извърши задълбочен анализ по придобиването, работата и разстановката на агентурния апарат и се набележат мерки за промяна на качествения състав на сътрудниците. Да се увеличат вербовките на основата на зависимост и материалното стимулиране на агентите. Да се извърши проверка на по-голямата част от агентурния апарат чрез ОТМ, оперативни игри и експерименти.

3. Да се подобри работата по сигналите и делата, да се планират и провеждат по-настъпателни мероприятия при по-широко използване на технически средства.

4. Да се извърши преглед и преценка на ВК с оглед актуализирането му, като прицизно се използват и резултатите от М"Проверка".

5. За оказване помощ на ОУ на МВР-Силистра по отделните направления, да се извърши комплексна проверка.

93

14

6. Да се подобри ефективността на конкретната помощ и методически контрол, осъществявани от централните поделения в работата на окръжното управление на МВР по възродителния процес.

Отпечатано в 1 екз.
№ 1 - Ръководството
Изп. работна група
Нап. Д. Николова
21.07.1987 г.

ПЪРВИ ЗАМ. Н-К. У-НИЕ 06-ДС

Ген.-майор:

(Г. Силянов)

615

Изхвърляне на ДС

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

103

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София

Рег. № 12962, екз. № 1
23. 07. 1987 год.

ДО
Н АЧАЛНИКА НА ОТДЕЛ 14, ПГУ-ДС
Полковник Г. Авджиев

Р А П О Р Т

ОТНОСНО: Проведена среща с ОРОН "РАДКОВ"

На 20 юли 1987 год. от 19,30 до 21,15 часа проведох извънредна среща с ОРОН "РАДКОВ" в търговски комплекс "Варшава" с цел обсъждане на задачите по обезпечаване пребиваването на холандския османист д-р МАЙКЪЛ КИЛ в нашата страна, гост на Центъра по българистика.

Маикъл Кил е пристигнал в София на 14 юли със собствен автомобил. Въз намерява да престои в страната ни до 2-4 август т.г. В предварителен порядък Центърът по българистика е натоварил ОРОН "РАДКОВ" да придружава холандския гост и му окаже необходимото съдействие при проучвателната му работа в архивохранилищата и при обиколката му в някои наши исторически места.

Още след пристигането си холандецът изявил желание да се запознае с архивите в "Ориенталския отдел" на НБ "Кирил и Методий" в София и изразил конкретно желание да проучи какви материали имаме за южна Гърция, нужни му за негово бъдеще изследване. Завеждащият отдела Стефан Андреев първоначално отклонил молбата

му и споделил пред ОРОН "РАДКОВ", че е затруднен да вземе сам решение. Двамата се споразумели да го запознаят най-общо със състоянието на архивите, без да поставят конкретно акцента върху определена проблематика и периодика. За целта ОРОН "РАДКОВ" уведомил и др. Борис Аврамов от ЦК на БКП.

В разговорите до момента с ОРОН Кил не е проявил интереси към проведената през май във В.Търново Международна научна конференция по Възродителния процес. Същевременно обаче по въпроса за насилствената ислямизация на нашето население от турските власти твърдо отстоява своя позиция, че "такива неща имало във всяка история и при много народи, че то е закономерен резултат на военни действия и историческа необходимост. Даже изразил мнение, че "ние българите следвало да престанем вече да говорим пред света за тия зверства и насилия на турските власти!" Въпроси като варварското превръщане на християнски църкви в джамии и приемането на мюсюлманската религия по различни пътища от нетурски народности считал направо за маловажни и второстепенни и че сериозната наука не бивало да пилее време и средства да ги обсъжда, изяснява, дискутира и т.н. Заявил, че се стремим към политизиране на събития от миналото, а той бил привърженик на "чистата наука", която давала истинския облик на нацията и нейната интелигенция. В унисон с това до момента не говори за акта по възстановяването на имената. Проявява видна дразнимост при оказване на натиск за промяна на позицията и мненията му при обсъждане на въпроси, в които счита себе си за много компетентен.

За да провери степента на знанията му по разчитане на османотурски текстове ОРОН "РАДКОВ" е дал на Кил да чете някои такива материали. Констатирано е голямо напредване в тази област. ОРОН е на мнение, че проведената от Кил специализация в Турция е дала резултати. На добро равнище били и знанията му по съвременен турски език.

М.Кил е заявил, че имал много добра приемственост в турските научни кръгове, че не съществували никакви пречки да че те интересували го документи и материали със съгласието и разрешението на турските власти. Направил бил много копия от документи от там, които щели да го подпомогнат много за писане на трудове за в бъдеще. Имал намерение да посещава Турция и през следващите години.

При посещението в НБ ОРОН "РАДКОВ" му е показал оригинални документи - фетфи/молби и административни актове/, ярка илюстрация за осъществяваната асимилация и ислямизиране. Кил е заявил, че ги вижда за първи път, че в Турция не е срещал такива неща и ги е оценил като научно богатство. Обърнал е внимание обаче само на този факт, а не се е задълбочавал в тълкуване на тяхното съдържание, насоченост и т.н. ОРОН "РАДКОВ" в единодействие със Стефан Андреев ще следват линията да му показват само вече публикувани неща. Ще се положат усилия и за прикриване на тематичните планове за работа на нашите османисти за в бъдеще.

По мнение на ОРОН "РАДКОВ", а то може да съвпадне и с това на други компетентни наши специалисти д-р Кил е безспорен капацитет в областта на османистиката, но е много трудно да бъде ангажиран за нашите тези по Възродителния процес в перспектива. Този въпрос следва да се изяснява сега в хода на посещението му. Ще се направят опити и за изясняване на мотивите, които го карат така неотклонно да демонстрира дистанция.

Д-р Кил е настоял за следната програма при обиколката си в страната:

23 юли - четвъртък: Етрополе

Ловеч

Севлиево

Сенник

Батошево и т.н.

нощувка в Габрово

24 юли - петък:

Трявна

Арбанаси

Търново

Буржа

Мо мин Сбор

Присово и т.н.

нощувка въ в В.Търново

25 юли - събота:

Капиново

Златарица

Елена

Беброво

Омуртаг

Търговище

Преслав

нощувка в Шумен или Преслав

26 юли - неделя:

Плиска

Разград

Червен

Иваново

нощувка в Русе

27 юли - понеделник:

Свищо в

Плевен

София

Предлагайки тази своя програма за посещения Майкъл Кил е заявил, че в същност ще ли да посети стари крепости още от периода преди турското нашествие в България, че проявява интерес към тяхната архитектура, съвременно състояние и т.н.

С цел обезпечаване посещението на Кил в страната и оказване съдействие на управление VI-то ДС поставих на ОФОН "РАДКОВ" задачите:

1. Придобиване на информация от обекта за досегашните му пребивавания в Турция и по-специално: състояние на турските архивохранилища, режим на работа в тях, система на класифициране на документите, условия за работа на местни и чужди учени и т.н.

2. Контролиране и своевременно изясняване на контактите на Кил с наши граждани - въпросите, които се стреми да изяснява чрез тях.

3. Интересите на холандца при посещенията в населените места с население от средите на преименуваните.

4. При необходимост да контактува за оказване на съдействие с ОР Сергей Садов от управление VI-то ДС, които ще бъде командирован по маршрута на Кил и ще контактува с местните окръжни и районни управления на МВР.

Предвид особеностите на характера на Кил, известното му досега и показвано на международни форуми недобро отношение към нашата страна и историческите и ценности, въпреки гостоприемствотни и толерантността ни дадох указания на "РАДКОВ" да бъде внимателен и предпазлив, да проявява такт и опирайки се на науката, на знанията си най-вече да води посещението.

Заедно с Кил и "РАДКОВ" ще пътува и съпругата на ОФОН. Обмислихме вариант в случай на нужда и при настойчиви "желания" на Кил да бъдат контактувани граждани с възстановени имена и посещавани джамии/което не е изключено / тя да инсценира някакво

остро заболяване или неразположение, с което да бъде анагажиран за по-трайно време вниманието на обекта.

Следващата среща с "РАДКОВ" договорихме за сряда - 22 юли, вечерта, непосредствено преди заминаването.

Ще бъдат проведени срещи с О Р от у-ние VI-то за съгласуване на задачите.

С указ от 4 юли ОРОН "РАДКОВ" е награден с Народен орден на труда - златен за заслуги при провеждането на мероприятията на БКП по Възродителния процес.

добри
[Signature]

И ЗГОТВИЛ:

Капитан

[Signature]
А. Алипиев

Отпечатано в 1 екз .

№ 1 - КД

И зп.: - 14-817 3

София, 22 юли 1987 год.

М В Р
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 13453 Екз. № 3
27. VII. 1997 19 год.
СОФИЯ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

16218 28.7 87

СПРАВКА

ОТНОСНО: Действията на органите на МВР по ликвидиране на терористичната група и освобождаването на взетите като заложници деца.

ДРУГАЮ МИНИСТЪР,

ДРУГАРИ ГЕНЕРАЛИ И ОФИЦЕРИ,

Както е известно на 08.07. 1987 година към 15.00 часа три лица, с възстановени имена, извършиха дързък терористичен акт пред хотел "Интернационал" в туристическия комплекс "Златни пясъци". За първи път в страната след 09.09. 1944 година бяха взети заложници и бе направен опит с цената на техния живот да се поставят на НР България ултимативни искания.

65

66

2

На всички е известен в общи линии развоя на събитията, включително и развързката след повече от 28-часова напрегната работа по случая. Трябва да подчертаем, че в тази насока възможно най-пълно бе информирана цялата наша общественост. Именно по тази причина няма да се спираме на хронологията на събитията, а ще направим опит, засягайки всички по-съществени моменти да изведем поуките от инцидента. При това искам да направя уговорката, че в изнасяния от нас анализ съзнателно засягаме само онази част от цялостния случай, която започна на ТК "Златни пясъци" и приключи в района на с. Българи, Бургаски окръг. Съзнателно от анализ на този етап ще изключим предисторията, причините и условията, способствували и довели до взимането на заложници и извършването на терористичните действия. По този въпрос предстои да се направи самостоятелен анализ. Да се изясни кои са причините да не доловим своевременно замислите и подготовката за такива действия, още повече, че тези замисли и подготовка са били достояние на твърде широк кръг от лица. По същия начин предмет на самостоятелен анализ ще бъде и начинът, по който похитителите са се снабдили с необходимите средства за извършването на последвалите дръзки действия.

Нашата задача сега се свежда до оценка на поведението на терористите от момента на взривяването на гранатите пред хотел "Интернационал" до обезвреждането им. И едновременно в светлината на развитието на създалата се ситуация, трябва да оценим действията на включените за решаването на проблема сили.

67

I. НЯКОИ ОБЩИ ОЦЕНКИ ПО СЛУЧАЯ НА ТК "ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ"

Както вече бе подчертано, терористичен акт с вземане на заложници в нашата действителност след социалистическата революция се случва за първи път. Нещо повече. Оценявайки колко са далеч подобни прояви от психиката и традициите на нашия народ, случаи с подобна насоченост се считаха едва ли не за малко вероятни.

Вярно е, че при подготовката и проиграването на моделни ситуации подобни случаи бяха отработвани сравнително често в отделни поделения на МВР и особено в поделение 72560.

Междувременно разкритите случаи, особено по линия на протурския национализъм, подсказваха определена ориентация на някои вътрешни враждебно-престъпни елементи и към такива действия (имам предвид "Осите", реализирани от ОУ на МВР - Кърджали и редица сигнали, постъпили в органите на ДС). Показател за недооценката на опасността, която представляват актовете с вземане на заложници, е фактът, че в Заповед I-90 борбата срещу подобни случаи се регламентира общо, като "действия след извършване на терористичено-диверсионен акт". Очевидно е (а разглеждания случай най-ясно демонстрира това), че терористичните актове с вземане на заложници съществено се отличават от онези явления, с които се облъскваме досега - ТДА по ЦДОИ "Терористи" и опита на ЦДОИ "Скорпион". В тази връзка случаят на 08.07.1987 г. ни изправи пред уникална по своя характер ситуация, която изискваше решения и насоки на конкретна работа, съществено отличаващи се от всичко онова, което провеждахме по "Терористи" и "Скорпион". Тази ситуация изискваше:

а) решаването ѝ да се извърши в максимално кратък срок. От една страна темповете на развитие на ситуацията се налагаха не само от нас, а и от самите похитители. Това от своя страна изискваше максимална бързина на вземане на решенията и експедитивност, и ефективност при изпълнението им. Всяко забавяне свръх допустимото, водеше до нанасяне на политически и морални щети на страната;

б) независимо от твърденията на теорията, че подобна ситуация може да има множество решения, в крайна сметка, и това го почувствувахме на собствен гръб, се оказа, че единственият изход, който не влече след себе си политически пасиви е неутрализиране на терористите на територията на страната при съхраняване живота и здравето на заложниците и освобождаването им. На практика и в дадения случай всички обсъждани варианти на тактически действия на място и дадените политически решения от Ръководството на министерството и лично от др. Министър, бяха разновидности на това решение.

Именно от гледна точка на посочените две особености следва да подчертаем, че основно достойнство на нашата работа по случая на ТК "Златни пясъци" бе единството на политическите и тактически решения. Това бе постигнато благодарение на непосредственото ръководство на действията на силите от намиращия се на място първи заместник-министър, генерал-полковник Григор Шопов, от осъществяваната непрекъсната връзка и получаването на указания лично от др. Министър.

Когато се очертават позитивните моменти в нашите действия, особено внимание следва да обърнем на:

1. Правилно очертаната още в началото тактическа линия за работа по случая, която се състоеше в следното – извеждане на терористите от района на туристическия комплекс и с това премахване на непосредствената опасност за живота и здравето на почиващите български и чужди граждани. Максимално "протакане на ситуацията" с цел осигуряване на време и възможности за въздействие на терористите, с оглед тяхното евентуално разколебаване и създаване на условия и търсене на подходящ момент за ефективното им неутрализиране. Налагането на собствен темп на развитие на обстановката от страна на действащите сили за сигурност е изпитано средство, многократно проверявано в практиката. Това неведнъж ни бе подчертавано като основен тактически прием и от съветските другари по време на разговорите, които се проведоха в Москва тази година.

2. Случаят на ТК "Златни пясъци" показва нарасналата боеготовност на поделенията на територията, на които се извършиха терористичните действия, способност за бърза оценка на създадалата се ситуация, способност за бързо реагиране, за маневриране със силите.

В случая следва да се посочи екстремното отцепване на района пред хотел "Интернационал" със силите на наличния милиционерски състав на РУ на МВР – Златни пясъци. Първоначалните действия на районното управление за изясняване на ситуацията, бързото довеждане на на точна информация за нея до окръжното управление бяха правилно организирани. А това бяха автономни действия на районното управле-

ние на първия етап, които изцяло съответствуваха на задълженията, произтичащи за районното управление от МЗ-190 и приложенията към нея.

Сериозно нарастване на експедитивността е налице и в действията на ръководствата на окръжните управления на МВР. Щабът като нова организационна структура, която да поеме на място ръководството на силите на ОУ на МВР – Варна, бе създаден под ръководството на генерал-майор Станков преди изтичане на първия час от получаване на сигнала. Впоследствие анализът на действията на щаба в първите два часа на инцидента показва, че още щабът на ОУ на МВР – е очертал правилно неостложните задачи и на тази основа е разпределил функциите и задълженията на отделните подразделения и служители.

Посочените констатации са валидни и за Окръжно управление на МВР – Бургас, на територията на което бе проведена втората част и заключителния етап на операцията по обезвреждане на терористите.

3. Определена готовност за помощ на Варненски и Бургаски окръзи имаха и някои съпределни окръзи – Ямболски, Сливенски, Шуменски и Толбухински.

4. Оценката на нашите действия като цяло би била непълна, без оценката на няколко групи, осигуряващи мероприятия, които бяха проведени от централните и редица териториални поделения. Практиката показва, че независимо от перманентната готовност на поделенията на базата на детайлно разработени моделни ситуации, такива осигуряващи операции, не подлежащи на предварително планиране,

почти винаги се провеждат.

За какво става дума?

А. Наложиха се бързи действия на ОУ на МВР – Силистра и Толбухин по установяване самоличността на похитителите и на отвлечените деца. Впоследствие ОУ на МВР – Силистра организира задържането и препращането на най-близките роднини на терористите на разпореждане на действащите във Варна и Бургас сили с оглед използването им за въздействие върху обектите.

Б. На базата на данните, съдържащи се в разпространената от терористите листовка за начина, по който са се снабдили с ръчни гранати, бе отпочната спешна проверка, която на практика се ръководеше непосредствено от зам.-началника на Управление ОЗ-ДС генерал-майор Страхил Сотиров. Получената информация при тези проверки даде възможност да се издигнат версии за начина на изнасяне на гранатите, за възможност в кражбата на боеприпасите да са участвували и други лица и да се очертае кръгът от тези лица.

С помощта на ОУ на МВР – Ямбол, Толбухин, Бургас, Варна, Силистра още през нощта на 08 срещу 09.07.1987 г. лицата, които бяха заподозряни като възможни съучастници в кражбата на боеприпасите, бяха задържани и разпитани. Целта бе да не се допусне изтичането на информация за станалото на ТК "Златни пясъци" да стимулира към необмислени, авантюристични и остри противодържавни действия евентуалния съучастник или съучастници.

Б. Сериозен проблем от гледна точка на осигуряващи мероприятия, създаде решението за организиране среща на терористите

42

8

с "турски дипломати". Наложено се спешно да се комплектуват документи за лицата, които щяха да се представят като турски дипломати. Работата бе извършена в кратки срокове от работниците на ШУ и ВГУ-ДС, под непосредственото ръководство на полковник Гайдаров, полковник Генев, зам.-началници на ШУ-ДС и полковник Маринчески, зам.-началник на ВГУ-ДС. Снабдяването с част от необходимия реквизит бе осъществено и със съдействието на ДНМ.

Няма да бъде пресилена оценката за това, че у всички звена и равнища бе налице готовност и умение да се окаже помощ за благоприятно решаване на създалата се критична ситуация.

6. Считаме, че трябва да се оценят като правилни и своевременни решенията и действията на силите от Центъра.

Групата, която бе изпратена, бе комплектувана правилно с оглед задачите, които трябваше да се решават на място. Под ръководството на полковник Дойчинов, със съдействието на Управление 05-ДС, групата се изнесе и бе на летище Варна заедно с необходимото въоръжение и техника към 17,20 часа. По същество час след получаване на сигнала силите на направление за работа по случая се концентрираха в района на местопроизшествието. Към 16,30 часа в ТК "Златни пясъци" пристигнаха и други длъжностни лица от Направлението и веднага се включиха в работата на създадения на място щаб.

II. НЯКОИ ОЦЕНКИ НА ТАКТИЧЕСКИТЕ ДЕЙСТВИЯ ПРОВЕЖДАНИ
ОТ СИЛИТЕ НА ОУ НА МВР - ВАРНА, БУРГАС И НАПРАВЛЕ-
НИЕ "Т" ПРИ УПРАВЛЕНИЕ 06-ДС

Както бе подчертано и по-горе, общата тактическа линия на протакане и налагане на собствено темпо на развитие на ситуацията, в съчетание с усилия за скланяне на терористите към отказ от завършване на престъплението бе правилна и в крайна сметка оправда себе си. В тази връзка е правилно да бъдат подчертани някои от елементите на тази тактическа линия:

- правилно бе формирана и комплектувана група за преговори с похитителите, чрез която не само да се печели време, но и да се придобие допълнителна информация за обстановката сред терористите, и на тази база да се прогнозира бъдещото им поведение.

Особено удачен момент бе легендирането на подполковник Бозаджиев като представител на Министерството на външните работи, с което по същество се разкриха възможности за използване "авторитета на майка Турция" и на турските официални органи за въздействие върху терористите. Същевременно присъствието на майор Сава Денев, като представител на Министерството на вътрешните работи, създаде възможност за организиране на срещите с роднините и за удачно, от гледна точка на общия замисъл обяснение пред терористите на предприетите от нас действия по пътя от гр. Варна до село Българи, окръг Бургаски.

74

10

– Целесъобразно бе решението за установяване на постоянен контакт между терористите и силите, работещи за ликвидиране на инцидента. Това позволи да се формират нови възможности за въздействие върху тях, да се усили контрола върху поведението им и се предотврати откъсването им от съпровождащата ги група.

На първия етап на движение по трасето, поради липса на готовност, нямаше слухов контрол върху разговорите между похитителите. Такава възможност бе създадена след спирането в района на с. Старо Оряхово, Варненско.

– Правилно бе решението на Ръководството на министерството и на ръководещите непосредствено операцията да се използва за решаване на ситуацията всеки удобен момент. В тази връзка, независимо от водените преговори, нито за момент не бе изключвана възможността от силови действия. Единственото условие бе съхраняване живота на децата-зложници. Това положение даде своеобразен отпечатък върху начина на използването и тактиката на изпратената от София група на под. 72620.

В резултат на договарянията за маршрута на движение и на местата за спиране, тази група се придвижваше пред терористите и съпровождащите, като заемаше предварително позиции за атакуване на терористите при всеки открит се удобен момент.

– Цялата операция по придвижването на терористите от гр. Варна до село Българи, Бургаско, изискваше прецизно взаимодействие между отделните подгрупи на силите, включени за решаването на случая. Това бяха сили както на окръжни управления, така и на Направление "Т" при управление 06-ДС. Това взаимодействие се

45

реализираше пред непрекъснатия поглед на терористите. Едновременно с това задължително бе цяла поредица действия да останат скрити, за да можем в необходимия момент да използваме и изненадата, за да не допуснем взривяването на колата със заложниците.

В общи линии при спазването на посочените условия трябва да подчертаем, че взаимодействието бе на добро равнище. Следва да се отчете, че по трасето Варна – Малко Търново съществуваше необходимата готовност и на практика правилно се осъществи подключването на силите на съответните районни управления на МВР.

– Цялостното развитие на случая се характеризира с едно непрекъснато нарастване на психическото напрежение и от двете страни. По същество това бе двубой на психическа издръжливост и изчакване някоя от страните да направи погрешна стъпка, от която моментално да се възползува другата страна.

Както е известно не издържаха нервите на терористите. Тук ще бъде правилно да подчертаем, че нашият състав без изключение показва необходимата психическа устойчивост и издръжливост. Възприетата тактическа линия бе изпълнявана последователно и неотклонно до неутрализиране на терористите и освобождаване на децата-заложници.

Другари,

Работата по случая, въпреки успешното му приключване, въпреки всички позитивни констатации и оценки, които току-що направихме, неминуемо показва върху кои моменти трябва да насочим вниманието си, за да осигурим още по-висока ефективност на нашите

действия при подобни случаи в бъдеще.

Какво имаме предвид?

1. Считаме, че за подобни случаи следва още по-твърдо и безкомпромисно да се регламентира (вкл. и чрез допълване на основния нормативен документ-МЗ I-90) единоначалието и единното ръководство на работата по решаването на подобни ситуации. Без да се счита това като критика към когото и да било, но случаят привлече вниманието на всички наши служители без изключение. В желанието си да помогнат с лично участие при решаването на възникналия проблем, а и да се информират по случая към РУ на МВР - Златни пясъци, се насочиха повече служители, отколкото бе необходимо, включително командировани, а и почиващи на комплексите наши служители. Едновременно с това от гр. Варна пристигнаха на местопроизшествието длъжностни лица, чието присъствие на този етап не беше необходимо.

Успешната работа в такива случаи е свързана с точното определяне на необходимите сили и изключва намесата на когото и да било повече, тъй като крие сериозна опасност за допълнително усложняване на обстановката.

2. Когато става дума за неотработените организационно-управленчески моменти е правилно да се постави въпроса за своевременността, пълнотата и точността на подаваната към Центъра информация. В дадения случай благоприятно бе това, че на място в РУ на МВР - Златни пясъци пристигна първият заместник-министър на вътрешните работи генерал-полковник Григор Шопов. От ТК "Златни пясъци" се осъществяваше непрекъсната връзка с др. Министър. С

48

Във връзка с информационната работа за в бъдеще ще бъде целесъобразно изнасящите се от София сили да разполагат с информационен работник, който своевременно, пълно и точно да отразява всяко изменение в обстановката и да придвижва информацията до всички заинтересовани звена и равнища.

3. Движението по трасето паказа редица моменти, които не бяхме предвидили. Не навсякъде бяха осигурени отклоненията от набелязаното трасе, което позволи на терористите непредвидено да се опитват да се отклонят от набелязания маршрут. Така стана по пътя за гр. Бургас, където по черен път похитителите успяха да проникнат в покрайнините на града и оттам до центъра. Недостатъчни бяха мерките за предотвратяване на евентуалното им отклоняване към курортните градчета и комплекси южно от Бургас. С това се създаваше предпоставка терористите да направят опит да проникнат в тези селища и да предприемат други остри действия.

4. Очевидно е, че в светлината на придобития опит по случая ще трябва сериозно да преоценим някои моменти на техническата въоръженост и на подготовката на действащите специализирани сили. В интерес на истината най-слабото ни звено се оказва връзката между отделните отряди на тези сили, както и между тях и ръководещите операцията. Проблема за връзката, включително и създаване на автономна засекретена връзка с Центъра следва да се решава наново от позицията на подобна сложна ситуация.

Липсата на брониран автомобил за ескортиране на колата с терористите създаваше при всеки техен опит да се отклонят от маршрута и съответна наша реакция да ги спрем, опасност да ги

предизвикаме да хвърлят бомби върху съпровождащите ги коли на МВР. Подобни намерения бяха доловени от М "Родопи".

Що се отнася до недостигащите умения случаят показва, че за редица необходими действия трябва да разполагаме със специално обучен състав. Най-ярко този проблем изпъкна в процеса на пилотиране на колата с терористите, където участващите шофьори от ОУ на МВР-Варна и Бургас са свикнали да пилотират предимно с коли с оглед защитата им от терористично-диверсионни актове, а не коли, в които се намират терористи, готови да използват всеки пропуск, за да се измъкнат от контрола на съпровождащата ги група. Очевидно е, че тук с непрофесионалисти няма да свършим работа.

5. Независимо от основателното поставяне на проблема за формиране на предварителна готовност на базата на създадени моделни ситуации, случаят ни завари неподготвени. Наложил се през нощта на 08. срещу 09.07. 1987 година спешно да се подготви необходимият реквизит за участващите в операцията дипломати. А този момент може да бъде окачествен като почти задължителен при подобни остри действия от страна на преименувани лица. По същия начин стои въпроса с готовността на М Р "К" за осъществяване на слухов контрол, монтирано в различни подходящи камуфлажи /радиостанция, дамджани с вода, аптечки с медикаменти и др./.

6. С оглед повишаване ефективността на нашите действия ще бъде целесъобразно чувствително да се ускори провеждането на някои помощни мерки, провеждани от окръзите. Става дума за изясняване на ситуацията по местоживее на похитителите и за своевременно придвижване на близките им към определените за срещи райони.

15. 89

7. Няхаме достатъчна готовност за използването на някои специфични средства за неутрализиране действията на терористите. В конкретния случай при наличието на гранати с извадени шплентове това едва ли би било възможно, но в други случаи, когато похитителите боравят с други средства, може да се окаже не само възможно, но и наложително да се използват фармакологични средства, химически средства и др.

ДРУГАРИ,

Давайки оценка на действията на нашите сили по обезвреждането на терористите и за освобождаване на децата-заложници искам да подчертая, че независимо от успеха на операцията, тя е все пак ответна реакция на едно вече извършено тежко престъпление, за което няхаме предварителна информация и по тази причина не успяхме да го предотвратим.

Анализът, който изнасяме пред Вас е само начало на една задълбочена оценка на целия случай от формирането на престъпния замисъл у извършителите до съобщенията в средствата за масова информация и отзвук сред населението и в чужбина. Този анализ предстои и той е главното, като изводите от него ще трасират насоките за по-нататъшната ни работа. Очевидно е, че ни е нужен нов комплексен подход при решаването на такива ситуации. Нужен ни е прелом преди всичко в агентурно-оперативната работа, за да не допускаме да се решават подобни случаи във финалната фаза на развитието им.

ГЕНЕРАЛ-МАЙОР:

/ С.Джандов/

56
СТРОГО СЕКРЕТНО!

112

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София
Рег. № 13408, екз. № 1
29. 07 1987 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА ОТДЕЛ 14, ПГУ-ДС
П олковник Г. Авджиев

Р А П О Р Т

ОТНОСНО: П роведена среща с ОРОН "РАДКОВ" за изясняване въпроси, свързани с посещението на холандския османист д-р МАЙКЪЛ КИЛ в нашата страна при обиколката му в провинцията от 23 до 27 юли 1987г.

На 28 юли 1987 год. в търговски комплекс "Варшава" от 10,30 до 12,30 часа проведох извънредна среща с ОРОН "РАДКОВ" за изясняване някои и въпроси по обиколката на холандския османист д-р МАЙКЪЛ КИЛ в нашата страна, предаване на заплатата му за месец юли и уточняване на някои задачи преди излизането му в годишен отпуск от 1 август т.г.

Съобразно предварително заявления от Кил маршрут през първия ден с колата на холандеца са отпътували ОРОН "РАДКОВ" - негов официален придружител и съпругата му.

През първия ден са посетили П равец-Етрополе/Етрополски манастир, снимки на манастира, разглеждане/-Джурово - Ловеч

/посетен Ловешката крепост, стария Варош, снимки и направен обяд/ - Севлиево - Габрово .Настанили са се в хотела.Стаи са били запазени .От Габрово са посетили Батошевския манастир/снимки, разглеждане / - село Стоките.Тук д-р Кил е проявил интерес за евентуално наличие на помашко население /Отнася се за село Лешница/ .

На следващия ден са посетили манастира в Боженци/снимки, стари къщи и т.н./ - Килифаревския манастир - Плаковски манастир - град Елена.Спане във В.Търново.Неуредени стаи.

На другия ден са били в Търговище през Омуртаг. В Търговище д-р Кил е търсил стара кула часовникова.Поради спиране на паркинг,определен само за коли на Окръжния комитет на БВП в Търговище са им били проверени документите от старшини на НМ,след обяснението са изместили колата.От там са се отпразили за Преслав.

Първата нощ в Преслав са спали в хотел,а втората в роднини на ОРОН "РАДКО В" поради свършване на средствата на Кил за квартирни .Посетили са музея в Преслав и историческите забележителности на старата българска столица..

След Преслав е посетен град Шумен/Шуменската крепост,тук д-р Кил е проявил интерес да види стара турска часовникова кула,намираща се зад Томбул-джамия.Към самата джамия не е проявил никакъв интерес.Снимал е само кулата.

В Разград е пожелал да видят джамията на Ибрахим паша в момента била в ремонт/,тъй като е пострадала от земетресението в Стражица.Видяли са отдалеч и още една по-малка джамия в края на града.Направил и е снимка.

Отпразили се за Русе.

Посетили са едно село,без да има конкретни

интереси към него .

Според О РО Н "РАДКОВ" през време на обиколката си Кил не е проявил особено интерес към джамии, селища и исторически места, населявани от хора с възстановени имена. Държал се е сравнително спокойно. В хода на водените разговори с "РАДКОВ" Кил е казал по отношение на всички Балкански страни и особено за нас, че имаме националистическо отношение към историческите проблеми. Това България го демонстрирала, имало го и при гърците. Кил е заявил, че в България/където споменал, че бил идвал 30 пъти досега .../ прекалено много се набляга върху османските зверства, а се пренебрегвали няко и "позитивни елементи" в цялостното развитие на Балканския полуостров по време на османското владичество. По принцип обаче Кил възприемал онова, което му се предлага като контрадоводи при внимателен разговор и преди всичко на професионално ниво. Той твърдял, че етнорелигиозните процеси в България под османска власт са комплексни - имало е и ислямизация на големи маси християнско население, но паралелно с това е имало и анадолска колонизация. При споровете се палел до ста, но при аргументирани доводи омеквал и привидно се съгласявал.

По дразнен бил много от факта, че "РАДКОВ" държи повече на ислямизацията, отколкото на колонизацията. След обстойното обяснение на "РАДКОВ", че българските учени-османисти и историци не отхвърлят възможността за някаква колонизация, без която не могат да бъдат обяснени ислямизационните процеси/наличие на ислямизатори/ Кил е бил вече склонен да бъдат разгледани в тази светлина ислямизационните явления по българските земи. Общият извод на "РАДКОВА" е, че с Кил следва да се работи много внимателно и разумно, като не се дава сериозен превес на националистическите настроения.

Още преди обиколката в София "РАДКОВ" бе показал на

Кил няколко публикувани вече документи за ислямизацията. За подобен род документи Кил е заявил, че такива изобщо не са познати в Европа сред научните среди. В тази връзка е изказал желание сам да разпространява факта сред своите колеги, че българите имат убедителни доказателства на базата на документални свидетелства.

Кил е дал съвети как да бъде съставен един том от сборник с подобни документи, за да направи нужното впечатление на Запад. Следвало да няма обширна студия с националистични елементи или скалъпен материал, а да се наблегнело на обстоителството документите в превод сами да говорят за себе си. Изтъкнал е Австрия като най-подходяща и приемлива страна България да публикува свои материали и документи предвид широката издателска дейност, но и най-вече заради независимостта на местните издателства. Не можел обаче да предвиди ефекта от такова издание. Подчертал, че всяка страна следвало да знае с какви научни сили разполага когато се наеме с подобно нещо.

Кил ще престои в София до около 1 август, след което ето възнамерявал да отпътува за Гърция и оттам за Турция. В Турция предстои ли да излизат от печат следните негови книги :

"Османски архитектурни паметници в Албания"

"Османски архитектурни паметници в Македония"

"Османски архитектурни паметници в България".

Споделил е, че турците му осигурявали всякакъв достъп до техните архиви, когато обаче били убедени в смисъла да готви публикация в техни интерес. При условие, че му се давали по подходящи сигнатури то и можел да и ска. същите от турските архиви.

Така преди време бил взел от турските архиви по//1//
дадени му от една гъркиня документи и ги предал в Атина...

Предал на ОЮОН "РАДКОВ" две страници ксерокопии
от документи за Ловеч, в които няма особено рационално зърно
тъй като в тази кааза не е имало ислямизационни процеси от
тези мащаби, кои то да ни послужат

Съгласно разрешение на др.Авджиев ОЮОН "РАДКОВ"
ще бъде срещнат от ОР Сергей Савов от у-ние VI-то ДС, отгова-
рящ за Центъра по българистика, чийто гост ~~вт~~ е Кил за обмен
на информация и впечатления по посещението.

Предадох на "РАДКОВ" заплатата за месец юли.

От 1 август ОЮОН е в отпуск, след което заедно с
Аспарух Велков ще предадат останалите материали за сборника
по СМ "Векове".

Изготвил:

Кап.

Алипи Алипиев

Отпечатано в 1 екз.

№ 1 - КД

И зп.: - 14 - 8173

София, 29 юли 1987 г. д.

ОФ Сергей Савов от У-ния VI-то с наши
знайки е проваля своя среща с ОФОН "Радков"
на следващия ден. Дискутирали са свикните
лица. Изказано е задоволство от изборишкото
от ОФОН "Радков".

03.08.1987 год.

А

ОФОН "Радков" ще бъде в годишен отпуск
през целия месец август, който ще прекара
заедно със семейството си на Черноморието, а
след това при роднини в гр. Плевна.

10.08.1987 год.

А

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 3705 Егз. 1
30.07.1937 г.
гр. ТЪРГОВИЩЕ

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТЪР ЗА ИНФ. СЪПР. РАБОТИ
16558 от 3.8.87

ДО
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Ц И О У
гр. С О Ф И Я

На № I-16/02.02.1987 год.

През месец юли се зародиха някои негативни тенденции сред населението възстановило имената си в резултат на широката груба антибългарска пропаганда от страна на Турция и нейните съюзници, целящи създаване на вътрешни съпротивителни сили срещу възродителният процес.

Разпространяват се слухове за изселване, за връщане на турско-арабските имена. Общуването на турски език се превръща в открита демонстрация за принадлежност към турската нация. При отправяне на "бележки" говорещите турски език реагират с репликата: "Аз не съм българин", "Мога да си плащам глобата".

Само в гр.Търговище на направена "бележка" на 350 лица 180 са реагирали по този начин.

Допълнителни усложнения внесе тълкуването на т.5, стр.9 от издадената и разпространена брошура на София-прес "Истината за българите мюсюлмани", където се казва, че в България не е забранено говоренето на турски език. Тази брошура предизвика голям интерес, демонстративно се "размахва", продава се на "черно" по 5 лв броят.

Не малко кадри особено стопански дейци със своите действия или бездействия не допринасят за утвърждаването на българския език и българските имена в трудовите колективи. Те продължават да питат какво да правят, чакат указания отгоре, не разгръщат възможностите на трудовите колективи, на стопанския актив, особено на низовият ръководител за решаването на тези задачи на собствена територия. Приетите

2.46

мерки не се довеждат до край.

Свободно се разговаря на турски език в АЗ "Енергия", АРЗ "Арсо Овчаров", МЗ "Възход", АПК-Обител, Антоново и Опака, в магазините и ресторантите на окръжният град, магазина на с.Зелена Морава, сладкарницата в с.Буйново, САС - Търговище, Попово, Омуртаг, в Здравните заведения на окръга, като Окръжна болница, Районна болница Омуртаг, санаториума с.Любичево.

Вторият характерен момент е активизирането на религиозната пропаганда и религиозната практика.

Зачестиха проявите на посещение на джамиите, организиране на мевлюди в къщите, на двойните погребения - светско, а след това религиозно.

Внушава се на младите хора, че щом са за исляма - значи са турци. Сватоби с турски елементи се проведоха в с.Долна Хубавка, в присъствието на кмета на селото, в с.Съединение две сватоби, в квартал "Т.Димитров" - Търговище, в с. Пайдущко, Стража и др.

Бавно се решават социалните проблеми в районите с компактна маса от лица с възстановени имена. С разпореждане на Министерският съвет № 25 от 1987 година на окръга са отпуснати целево 14250 х.лв за изграждане на училища, детски заведения, пътища, водоснабдяване и други благоустройствени мероприятия. До сега са усвоени едва 3508 х.лв по-малко от 25%. Особено тревожно е положението във Водица, където са усвоени едва 5% от средствата, Опака - 10,4%, Садина - 20%, Търговище - 23%.

През месеца в щаба по възродителния процес към ОУ на МВР ежеседмично се разглеждаше този проблем, като се вземаха необходимите мерки. Под ръководството на ОК на БКП се проведе окръжно съвещание с партийният и стопански актив на окръга, където тревожно бяха поставени всички нерешени въпроси в развитието и утвърждаването на възродителния процес.

Беше отчетено, че възродителният процес се развива успешно, но темповете на неговото ускорение не отговарят на исторически необходимите.

Отпечатано в 2 екз.

№1 - Адресата

№2 - И Д О

Изп. Боянов

Нап. Стоилова - 2481-4

30.07.1987 година

НАЧАЛНИК

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР

Полковник:

(Ив.Христов)

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М В Р
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 14068 58
0 0 1987 год.
СОФИЯ

АНАЛИТИЧНА СПРАВКА

14156 10.8.87

ОТНОСНО: Подготовката, извършването и пресичането
на терористичния акт, осъществен на 08.07.
1987 година пред хотел "Интернационал" на
ТК "Златни пясъци" - град Варна.

На 08.07.1987 г. в 15,40 часа пред хотел "Интернацио-
нал" на ТК "Златни пясъци" трима български граждани с възста-
новени имена възпламениха три ръчни гранати, при което нараниха
трима граждани и нанесоха материални щети на паркирани наблиз
автомобили. Веднага след това разпръснаха листовки, от съдър-
жанието на които бе видно, че в колата, ползувана от извършите-
лите, се намират две деца, взети като заложници. От листовките
ставаше ясно също така, че терористите са се снабдили с голямо
количество гранати от поделение на МНО в гр. Болярово, Ямболски
окръг и поставят ултимативни искания да им бъде осигурен без-
препятствен достъп до територията на съседна Турция. В противен
случай заплашваха, че ще се самовзривят в колата заедно с деца-
та-заложници.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

2

12

Последващите действия на органите на МВР по изясняване на случая дадоха следните по-съществени резултати:

І. ПО ЛИЧНОСТТА НА ТЕРОРИСТИТЕ

Бързите проверки, извършени от органите на МВР за притежателя на тъмносинята "Лада" със силистренска регистрация, използвана от терористите, показаха, че колата е доброволно предоставена на следните лица:

– НИКОЛА АНДОНОВ НИКОЛОВ от с. Чернолик, окръг Силистренски, който за изпълнение на престъпния замисъл е привлякъл като съучастници синът си ОРЛИН НИКОЛОВ НИКОЛОВ и приятелят му НЕВЕН АСЕНОВ АСЕНОВ.

НИКОЛА АНДОНОВ НИКОЛОВ е роден на _____ г. в с. Чернолик, Силистренски окръг, жител и живущ в същото село, женен, неосъждан, с висше образование, член на БКП. Работил като ветеринарен лекар в с. Правда, същия окръг. В общественopolитическия живот по месторабота и местоживеене е проявявал подчертана активност. Работил е като заместник-секретар на Об. комитет на БКП, секретар на ИПО и др.

От 1973 г. попада в полезрението на органите на ДС, като е засичан в различни прояви с националистическа насоченост, за което е включен във вражеския контингент. След това нееднократно са постъпвали данни за негови изселнически настроения и за опити да организира изселването на семейството си.

По непроверени данни след възстановяване на българските имена на лицата от Силистренски окръг НИКОЛОВ се очертал

13

3

като лидер на неформална група от протурски националистически настроени лица от средите на интелигенцията в района.

– ОРЛИН НИКОЛОВ НИКОЛОВ е роден на _____ г. в гр. Дулово, жител на с. Чернолик, неженен, неосъждан, член на ДКМС, със средно образование. От 1984 г. до м. октомври 1986 г. е военнослужещ в поделения на БНА в гр. Грудово и гр. Болярово. В началото на 1985 г. по М "Вихрен" е прихванато писмо на ОРЛИН НИКОЛОВ до баща му, в което пише, че в поделението е започнала смяна на имената и, че е готов "да вземе една картeчница и да избяга". Получени са и други данни, уличаващи ОРЛИН НИКОЛОВ, че се явява инициатор на замислено групово бягство от казармата по домовете, за да избягнат смяната на имената. Извършил е кражба на патрони от поделението, които впоследствие върнал, като обяснил, че целта му била да бъде изведен от поделението, а не бягство през граница. По време на работа в близост до съоръжение С-100 са постъпили данни, че е задействувал съоръжението, за да провери как действа граничния наряд. Проявил е интерес може ли да се премине границата с БТР.

От органите на ВКР са засечени и редица други негови прояви, които свидетелствуват за това, че съдия изучава условията и възможностите за бягство през границата.

На 15.08.1986 г. на ефрейтор ОРЛИН НИКОЛОВ е открита сигнална преписка, с окраска "подготовка и опит за бягство през границата".

След уволнението през 1986 г. ОРЛИН НИКОЛОВ продължава образованието си във ветеринарен техникум в гр. Толбухин.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

4

– НЕВЕН АСЕНОВ АСЕНОВ е роден на _____ г. в с. Паисиево, Силистренски окръг, жител и живущ в с. Боил, в същия окръг. Неженен, неосъждан, със средно образование, по професия шофьор, член на ДТМС. До извършването на терористичния акт не е бил в полезрението на ДС и НМ и липсват данни за нелоялни прояви от негова страна.

II. ФОРМИРАНЕ НА НАМЕРЕНИЕ И ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙСТВИЯ ПО ПОДГОТОВКА НА ТЕРОРИСТИЧНИЯ АКТ

От проведените мероприятия се установи, че за намеренията и подготовката за извършване на терористичен акт с цел бягство в Турция са знаели общо 19 човека. От тях 13 са участвували непосредствено в подготовката за бягство. Още по времето, когато е бил в редовете на БНА, ОРЛИН НИКОЛОВ внимателно е изучавал режима на охрана на бойната техника, на боеприпасите и на граничната полоса с оглед осъществяване на бягство с помощта на откраднат от поделението БТР. За това свидетелствуват доловените факти и обстоятелства чрез агентура и ДЗ по време на службата му в гр. Болярово.

На практика още с формиране на замисъла за осъществяване на бягство през границата около НИКОЛА АНТОНОВ НИКОЛОВ се изгражда група с лидер самият НИКОЛОВ, която търси пътища за осъществяване на поставената цел. Формирането на замисъла и намеренията могат да се отнесат към началото на процеса на възстановяване на имената – м. януари и февруари 1985 г..

Формиралата се група около НИКОЛА НИКОЛОВ на практика е подготвяла два основни варианта за осъществяване на бягство.

Първият и считан за основен от самата група е предвиждал да се открадне бойна машина /БТР/ с пълен боекомплект от поделението в гр. Болярово и с нея да се преминат граничните съоръжения. Впоследствие, с нарастването на групата освен цялото семейство на НИКОЛА НИКОЛОВ с подготовката за бягството се ангажират и семейството на от с. Боил, Силистренски окръг.

От ОРЛИН НИКОЛОВ е привлечен за участие в подготовката и опита за бягство и от с. Руино, окръг Силистренски, с който са служили заедно в под. 19830 – гр. Болярово.

През м. октомври същата година ОРЛИН НИКОЛОВ се уволнява от редовете на БНА. В казармата остава неговият съмишленик и съучастник

През м. август и през м. декември 1986 г. семействата на д-р НИКОЛОВ и предприемат пътуване до гр. Болярово с цел осъществяване кражба на БТР и бягство през границата. При второто проникване в поделението са подпомогнати непосредствено от . Поради стеклите се обстоятелства и двата пъти били принудени да се откажат от осъществяването на намеренията си.

Групата решила, че зимния период не е подходящ за бягство с БТР. През м. април 1987 г. в групата били включени нови членове – жителите на с. Боил, Силистренски окръг, [– , НЕВЕН АСЕНОВ АСЕНОВ,

В края на м. май и в средата на м. юни 1987 г. групи под ръководството на НИКОЛА НИКОЛОВ, на два пъти посетили град Болярово и огледали района на поделението. Убедили се, че обстановката е благоприятна и че бягството може да се осъществи още през втората половина на м. юни.

На 26.06.1987 г. група в състав от 12 човека с три леки коли отпътувала за гр. Болярово. През нощта проникнала в поделението в хангара с бойните машини и започнала да ги подготвя за извеждане. Поради подозрителен шум отново се отказали от осъществяване на замисъла и бързо напуснали района на поделението. НИКОЛОВ и съпругата му установили, че са загубили документи за самоличност и част от групата се върнала да ги търси. При това отново се опитали да изведат бойна машина, но срещнали технически трудности. Поради разсъмването групата се изтеглила извън поделението, като взела със себе си 20 бойни гранати. От загубените документи не била намерена само военната книжка на ОРЛИН НИКОЛОВ.

Още на два пъти през следващата седмица били предприемани мерки за издирване на документа, но същият така и не бил намерен.

Всичко това и главно страх, че при бойните машини ще бъде намерена военната книжка на ОРЛИН НИКОЛОВ, заставило групата да обмисля и втори вариант за бягство. Имало предложение по насилствен начин да бъдат взети като заложници група деца от детска градина. Същите да се качат в служебния автомобил, марка "Жук", шофиран от НЕВЕН АСЕНОВ и заплашвайки с гранатите да

бъдат заставени властите да осигурят коридор за излизане през границата.

Някои от членовете на групата не възприели този вариант. При разделянето на мненията се оформило ядро в състав НИКОЛА НИКОЛОВ, ОРЛИН НИКОЛОВ и НЕВЕН АСЕНОВ, които решили да действуват самостоятелно, с лично превозно средство, като вземат за заложници две деца на чужди граждани. Същите подготвили 50 листовки с ултимативни искания, които впоследствие разпространили пред хотел "Интернационал".

На 05.07.1987 г. тримата взели под благовиден предлог личния автомобил на _____ и въоръжени с гранатите потеглили за Черноморието.

На 06, 07 и 08.07.1987 г. след поредица неуспешни опити на ТК "Златни пясъци" да намерят подходящи заложници, групата се завърнала в гр. Толбухин. Там чрез измама били взети в колата децата НИКОЛАЙ СТОЯНОВ ПЕТКОВ на 14 години и ДАРИН ТОДОРОВ ХРИСТОВ на 12 години, които впоследствие още същия ден групата използва като заложници пред хотел "Интернационал".

III. АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВИЯТА НА ОРГАНИТЕ НА МВР ВЪВ ВРЪЗКА С ТЕРОРИСТИЧНИЯ АКТ НА ТК "ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ"

Макар и удачно приключил случаят налага внимателно да оценим действията на всички подразделения и на тази основа да се направят сериозни изводи за бъдещата ни работа. Истина е, че със самото допускане да бъде извършен такъв дързък и човеконавистен акт са нанесени определени политически и морални щети

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 28.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

на страната ни. В тази връзка анализът на цялостната ни работа по случая дава възможност да се направят следните по-съществени изводи:

А. Относно работата на поделенията за своевременно долавяне на замисляната от групата на НИКОЛА НИКОЛОВ остра враждебна дейност.

Като цяло работата на поделенията на предходния етап, до случая пред хотел "Интернационал" следва да се оценява като крайно незадоволителна. Далеч под равнището на изискванията са цяла поредица действия, насочени към разкриване на замисли и предотвратяване на подготовката и опита за враждебна дейност. Тук особено характерни са няколко момента:

- Налице е крайно ниско равнище в оценката на постъпващите оперативни данни. Проявено е неумение да се разглеждат тези откъслечни данни в тяхната съвкупност, като признаци за подготвяна остра подривна дейност. И за ОРЛИН НИКОЛОВ и за бащата НИКОЛА НИКОЛОВ, и за са постъпвали данни, които разглеждани в съвкупност и съобразно оперативната обстановка след възстановяването на имената са давали основание лицата да се подозират в замисляне и подготовка на враждебна дейност. Тук особен интерес представляват данните, прихванати по М "Вихрен", заявленията на ДЗ и ДЗ .

- Недостатъчно прецизно са оценявани конкретни действия на обектите, особено тези на ОРЛИН НИКОЛОВ по време на отбиване на редовната военна служба. Не е търсено обяснение на

постъпките на ОРБЕН НИКОЛОВ или ако е търсено, оперативните работници са вървяли по пътя на най-малкото съпротивление. Подхождали са формално и всъщност са хвърляли усилията си да докажат онова, което предварително са формирали като теза (в случая за липса на враждебен умисъл), вместо да издигнат множество версии, които да бъдат прецизно проверени чрез планирани и проведени оперативни мероприятия.

По същество тук става дума за липса на аналитичен подход на няколко оперативни равнища – от оперативен работник до инспектиращ работник от Трето управление – ДС.

Непонятно в тази обстановка е отношението на ръководния състав, контролиращ и методически ръководещ действията на ОР в Трето управление – ДС и ОУ на МВР – Силистра. Направленецът от Трето управление дори обявява сигналната преписка за неоснователно заведена. Ръководните работници в ОУ на МВР – Силистра не обръщат достатъчно сериозно внимание на постъпилите данни за НИКОЛА НИКОЛОВ и .

– Нееднократно е подчертавано, че редица слабости в нашата работа произтичат от незадълбоченото, формално изпълнение на конкретно разпоредени мерки. Случаят е ново потвърждение на този извод. Показателно е, че от лицата, ангажирали се в подготовката на бягството чрез отвлечане на бойна техника седем са подлежали на М "Проверка". От тях двама правилно са определени като контингент. Останалите са оценени като непредставляващи оперативен интерес, включително и единия от участниците в терористичния акт – НЕВЕН АСЕНОВ АСЕНОВ.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

20
10

- В случая особено ясно се вижда предоверяването на действащата агентура и липсата на сериозни проверки на нейната честност и надеждност. Единият от участниците в опитите за отвличане на бойна техника с цел бягство зад граница е агент "Жеков", който активно се ползува в работата по изясняване на СП, открита на ОРЛИН НИКОЛОВ.

- Данните по случая недвусмислено показват и ниското равнище на взаимодействие между подразделенията от системата на МВР и особено между ВКР и териториалните подразделения. Това особено ясно проличава при мерките, които се вземат по ОРЛИН НИКОЛОВ за наблюдението му по време на отпуск. Странно е, че телеграмата - отговор на ОУ на МВР - Силистра е изпратена за поде-
лението на ВКР в момент, когато НИКОЛОВ вече се е уволнил от редо-
вете на БНА. Т. е. както в редица конкретни оперативни действия, така и във взаимодействието между ОУ на МВР - Силистра и поде-
лението на ВКР упорито се върви след събитията.

- Проверката показва ниското качество на наблюдението по отношение на лицата, определени като вражески контингент. В конкретния случай в контингента са били включени НИКОЛА НИКО-
ЛОВ и . Задълбоченото им и прецизно наблюдение и правилната оценка на постъпващите данни биха осигурили съевре-
менно долавяне на замислите за противодържавни действия и под-
готовката им. Това обаче не е станало.

Това е следствие от неразбирането и непроведането на серия от дадени разпореждания от страна на Ръководството на министерството. В организацията на агентурно-оперативното обслуж-

ване в РУ на МВР - Дулово все още се върви по линията на екстензивните фактори. Не е въведено използването на резидентурни групи, поради което се получава претоварване на оперативния състав. Това от своя страна води до ниско качество на агентурно-оперативния контрол върху лица от контингента и лица, представляващи оперативен интерес. Само по такъв начин може да бъде обяснен факта, че при такова голямо количество лица, знаещи за формираните намерения и за подготвяните престъпни действия не са получени други данни, чрез които да се стигне до разкриването и предотвратяването на престъпната дейност.

Общите заключения на изпратената проверяваща група в ОУ на МВР - Силистра, че като цяло броя на линейната агентура и нейната насоченост в РУ на МВР - Дулово не съответствуват на оперативната обстановка по съответните линии, че броя на лицата, включени във вражеския контингент явно не отразява реалното положение на нещата, са правилни и аргументирани.

Показателен е факта, че през 1986 г. в РУ на МВР - Дулово е работено по 49 сигнала, от които 22 за терор и НПО, 17 - протурски национализъм и 5 - "подготовка и опит за бягство през границата". Същевременно контингента по линия "терор" е само 5 лица, а агентурата по същата линия е едва 5,7 % от цялата агентура на РУ на МВР - Дулово по ДС.

Правилна е констатацията на комисията за това, че възможностите на действащата агентура са относително ниски, поради което се долавят само външни и несъществени прояви на наблюдаваните и разработвани лица. Липсват достатъчно агенти от интересу-

ващите ни вражески среди, вербувани на основата на зависимост, чрез които да се долавя оперативно-значима информация за замисли и действия на протурски националисти и фанатизирани лица.

Б. За работата на поделенията по отношение на условията, които са способствували за формиране на намерения у обектите и за подготовката им за терористично-диверсионни действия.

В това отношение случаят с терористичният акт на ТК "Златни пясъци" е особено показателен. Наред с направените констатации за сериозни пропуски в агентурно-оперативната работа по конкретни лица и групи оперативните поделения са оставили без внимание редица условия, които могат да улеснят лица с враждебни намерения в извършването на конкретни противодържавни, в това число и терористични действия. Какво конкретно показва случаят?

– Оказа се, че в редица поделения на БНА, в това число и в първоешалонни бойни поделения от типа на това в гр. Болярово е силно принизен охранителния режим, контрола върху боеприпасите, които могат да се използват като средства за терористични действия. Наред с това от развоя на инцидента е видно, че многократно външни лица проникват на територията на поделението, правят там каквото си искат, включително реализират крайно дръзки действия на територията на охраняван военен обект. Същевременно с нищо не се задействува защитната система на този обект. Не се получават дори сигнали за това, че е проникнано и е извършена кражба на значително количество гранати. Правилна е констатацията, че безстопанствеността, липсата на охрана, на ред

са изиграли решаваща роля за формиране на конкретните престъпни намерения на обектите.

Разбира се, защитната система е дело не само на органите на ВКР, тя е продукт на единоедействието на тези органи с командния и политически състав на поделението, с конкретните колективи от срочнослужещите. Но организатори на тези системи са и органите на военното контраразузнаване. В случая вместо писането на сигнални записки е било необходимо да се засили организаторската работа в поделенията, да се планират съвместно с командването и да се проведат конкретни мероприятия за усъвършенстване на защитните и охранителни режими.

- Инцидентът поставя на преден план и проблема за работата в обкръжението. Факт е, че големи групи хора, едва ли не посред бял ден неколkokратно достигат до поделението и дори проникват в него. За тези действия не е получен нито един сигнал, нито от органите на ВКР, нито от териториалното поделение. Това свидетелствува за незадоволителна работа в обкръжението на военните обекти от органите на Трето управление - ДС и за принизе на работа на ОУ на МВР - Ямбол по пребиваващи в съпределна на граничната зона територия лица от други окръзи.

- Случаят, наред с всичко друго, поставя и проблема за целесъобразността от въвеждането на лица с възстановени имена за срочна служба в първоешалонни бойни поделения в близост до границата. Проблемът за приемането на тези лица в такива поделения е преди всичко политически проблем, непосредствено свързан по-нататъшното развитие и задълбочаване на възродителния процес.

И тук могат да имат място само временни (тактически) отстъпления и ограничителни мерки от тази важна постановка. Като тенденция, в интерес на крайните политически цели, които стоят пред нас приемането на лица с възстановени имена на служба в такива поделения ще продължи и ще се разширява. Това обаче поставя не само пред органите на ВКР, а пред всички поделения, пред всички партийни и държавни органи по места изискването несъизмеримо да се повишат критериите за качествен подбор на лицата от посочената категория, изпращани в режимни поделения.

Същевременно посоченото положение налага многократно да се завиши взаимодействието между органите на ВКР и съответните териториални поделения, за да се постигне ефективен контрол върху поведението и проявите на срочнослужещите от тази категория.

IV. ДЕЙСТВИЯ НА СИЛИТЕ НА МВР ПО ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ГРУПАТА И СПАСЯВАНЕ ЖИВОТА НА ВЗЕТИТЕ ДЕЦА-ЗАЛОЖНИЦИ

Опитите на силите за сигурност да намерят решение на създалата се критична ситуация продължиха повече от 26 часа.

Както е известно, бяха предприети неотложни действия за отцепване на района с цел предотвратяване на човешки жертви и нанасяне на материални щети. Незабавно бе установен контакт с терористите и бяха започнати преговори за извеждането им от района на курортния комплекс.

Възприета бе тактика на частично и привидно удовлетворяване исканията на терористите с цел печелене на време, макси-

25

15

мално протакане и забавяне на движението им към южната граница. По пътя не бяха преустановявани опитите да се склонят терористите към отказ от довършване на започнатото престъпление. За целта бяха направени опити и в района на Старо Оряхово, и впоследствие в гр. Каблешково да се използват за тази цел техните близки.

Направен бе опит от името на "официалните турски власти" да бъдат убедени терористите да освободят децата-заложници.

Предприетите мерки в тяхната съвкупност дадоха определен резултат. Групата похитители се придвижваше към границата изключително бавно. Опитите ѝ да се откъсне от съпровождащите я сили на МВР бяха безуспешни. Към края на първото денонощие похитителите бяха физически и психически изтощени. В резултат на това същите загубиха психическо равновесие и допуснаха грешка, от която незабавно се възползуваха намиращите се в готовност групи на МВР, за успешно приключване на инцидента.

В 13,05 часа на 09.07.1987 г. при опит да преодолеят направеното на пътя заграждение, единият от намиращите се в колата терористи изпусна граната, която се взриви и уби на мястото седящите на предните седалки НИКОЛА АНТОНОВ НИКОЛОВ и НЕВЕН АСЕНОВ АСЕНОВ. Възползувайки се от моментното стъписване на третия терорист, атакуващата група съумя да изведе вън от опасност децата и залови, макар и тежко ранен ОРЛИН НИКОЛОВ НИКОЛОВ.

Както бе съобщено, при взрива децата получиха леки обгаряния и бе тежко наранен в областта над глезена кракът на 12-годишния ДАРИН ТОДОРОВ ХРИСТОВ.

26

16

Поделенията на ОУ на МВР – Варна и Бургас, на територията на които се разви заключителната фаза на инцидента успяха своевременно да планират и проведат необходимите мероприятия, които бяха съобразени с нормативните документи по линия на терора и конкретните указания, давани от Ръководството на министерството. В процеса на работата по обезвреждане на терористите и освобождаването на децата-заложници, своевременно се включиха и силите на центъра. Помощ бе оказана на място и от пристигналите ръководни работници от министерството.

Осигурена бе непосредствена връзка с министъра на вътрешните работи, който даваше конкретни указания за реагиране на настъпващите промени в обстановката.

Както за терористите, така и за силите на МВР двадесет и шест часовия период бе свързан с непрекъснато нарастващо нервно напрежение. Участващите сили на министерството издържаха с успех това изпитание. Едновременно с посочените действия бяха проведени и някои осигуряващи операции от поделения на центъра. В екстрен порядък още през нощта на 08.07.1987 г. започна разследване на фактите и обстоятелствата, посочени в разпространената от терористите листовка. Установена бе личността на извършителите и собственика на ползвания от тях автомобил. Предприети бяха бързи мерки за довеждане на близките на извършителите, с цел използването им за разколебаване и отказ от довършване на престъплението. Определен положителен ефект имаха и проведените мероприятия на място. Удачно бе комплектоването на група за преговори и легендиране на участващите в нея ОФ съответно

24

като представители на органите на МВР и на Министерството на външните работи. Правилно бе легендираното внасяне в колата (макар и със закъснение) на ОТМ за осъществяване на слухов контрол.

Глобалната оценка за работата в тази фаза е положителна. Дотолкова, доколкото за пръв път от много години насам се сблъскваме с такава критична ситуация анализът на нашите действия също е наложителен. Оказа се, че съществуват моменти, които е могло да бъдат предвидени и за които да се организира предварителната готовност на поделенията (предварително следва да се подготвят ОТМ с подходящи камуфлажи, бронирани автомобили за съпровождане, осигуряване на по-надеждна радиовръзка между действащите групи и с центъра). Още по-сериозно трябва да се подходи при осигуряване на трасето на движение, за да не се допускат случаи на откъсване на терористите от съпровождащите ги сили на МВР. По всички тези въпроси са взети конкретни решения и са набелязани мерки за тяхното изпълнение.

V. ОТЗВУКЪТ ОТ ИЗВЪРШЕНИЯ ТЕРОРИСТИЧЕН АКТ И НАПРАВЕНИТЕ В ТАЗИ ВРЪЗКА КОМЕНТАРИИ

Действията на тримата български граждани с възстановени имена по вземането на деца-заложници с поставянето на ултимативни искания и мерките на органите на МВР по неутрализиране на терористите получиха широк обществен резонанс.

Болшинството от българският народ, в това число и много български граждани с възстановени имена, изразиха решително

28

18

неодобрение по повод действията на извършителите. Заедно с това сметоха мерките на органите на властта за необходими, навременни и правилни. Дори отделни коментарии са насочени към призови за още по-твърди и респектиращи мерки спрямо лица, замислящи и подготвящи подобна остра престъпна дейност.

Начинът на приключване на терористичния акт подеждва въздиращо и на лица от контингента. Някои изказаха мнение, че този антихуманен акт не е верния път за борба срещу възродителния процес и срещу властта, и не води към постигане на желани политически цели.

Отделни националистически настроени лица одобриха по същество действията на терористите, считайки ги като ответна реакция на възродителния процес.

Своевременно дадената гласност на инцидента бе оценена положително и спомогна за пресичане на различни зловредни слухове и коментирание в невярна светлина на случая.

Терористичният акт предизвика интерес и сред членове на дипломатически представителства на капиталистически и други страни, акредитирани в НР България. Съобщения по случая направиха големи информационни агенции и радиостанции, провеждащи подривно-пропагандна дейност срещу нашата страна. Последните се опитаха да коментират инцидента в невярна светлина и да го използват в своята антибългарска и антисоциалистическа пропаганда.

НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ ОБ-ДС
Генерал-майор:

ф. к. 658 еиз.

/А. Мусаков/

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : /108/

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

40
162
СЕКРЕТНО!

М В Р
УПРАВЛЕНИЕ III -
ст. № В Мбб екз. 2
24.8.1987
СОФИЯ

ДО
НАЧАЛНИКА НА
Ц И О У - М В Р

18226 25.8.87

И Н Ф О Р М А Ц И Я

за получените в Трето управление-ДС данни по
възродителния процес към 21.08.1987 година

Новополучени данни

Пред дл "Е", редник от под. 38540-Варна
казал, че извършителите на терористичния акт са от неговото село и
ги познавал. Не очаквал, че са способни да извършат такова нещо.
Изразил неодобрение от постъпката им.

Данните са получени от отдел 02, ОР ст. лейт. Джутев.

По данни на аг. "Калоян", мл. сержант
от под. 62960-Правец споделил, че слушал предаванията на
турските радиостанции, от където научил, че скоро щяло да има изсел-
ване. Бил убеден в това и след уволнението си от казармата нямал
намерение да се устройва, за да не "оставя нищо на държавата". В
друг разговор ефр. от същото поделение заявил,
че за него съществували две възможности - или да живее в Турция или
да умре.

Заделени са като ОИП.

Данните са получени от отдел 05, ОР ст. лейт. Еремиев.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

2. 163

Агент "Петков" съобщава, че е пътувал на "стоп" с турски то-варен автомобил на фирмата "Котас". По време на пътуването шофьора от гр. Истамбул -тел. проявил интерес как живеят хората в Кърджали, има ли там полиция и армия, ходят ли хората свободно на работа и в джамиите, говорят ли на турски език и слушат ли турска музика. Същият казал, че пресата в България не отразявала правилно живота в Турция, тъй като според него там имало пълна демокрация. Предложил на агента да го изведе във ФРГ или Италия, където често пътувал.

Ще се съгласуват мероприятия за работа с Четвърто управление-ДС
Данните са получени от Сектор ВКР-ВВ, ОР кап. Киров.

По данни на бившия агент "Мишев" в домът му са гостували сестрата на съпругата му - и съпругат
й - от Сирия. споделила, че турското кон-сулство в Дамаск многократно им отказвало виза. Такава получили, когато тя попълнила тест с въпроси за развитието на възродителния процес и такива свързани с посещението й в България през 1985 година. Извършва се оценка на данните.

Същите са получени от отдел 07, ОР кап. Каменов.

Пред аг. "Ивайло", редник от под.
66170-Челопеч по повод терористичния акт е казал: "Виж, какво правят хората от Силистренски окръг. Във Варна направиха атентат и хвърлиха бомби. Може да са ги застреляли, но все пак се проявиха като истински турци, а не се плашат като нас". Споделил /без да уточнява от къде е научил/, че в Силистренски окръг било намерено оръжие и преименувните от този край имали намерение да вдигат бунт".

Провеждат се мероприятия за разширяване на получената информация и вземане на отношение.

Данните са получени от отдел 05, ОР кап. Генов.

По данни на аг. "Стоянов", редник от под.
64120-Разград възхвалявал живота в Турция. Ползувал се с голям авторитет сред войниците с възстановени имена. Бил силно религиозен, насочвал разговорите в такава насока и успявал да накара останалите да му вярват.

Провеждат се мероприятия за проверка и разширяване на данните, след което ще се вземе отношение.

Същите са получени от отдел 05, ОР ст. лейт. Георгиев.

3. 164

По данни на ДЛ "С" болшинството от войниците с възстановени имена от под. 30470-Сливен не одобрявали възстановителния процес въпреки, че не изразявали това открито. Сред тях преобладавало становището, че в Турция лесно можело да се забогатее и води охотен живот.

Данните се проверяват след което ще се вземе отношение.

Същите са получени от отдел 09, НОР ст.шк. Паскалев.

Пред аг. "Йорданов", редник от под. 32290-Айтос, заявил, че "всички българи ще умрат". Посочил, че Турция закупувала оръжие и след това щяла да нападне България, за да освободи всички турци. Възнамерявал да отиде да живее в Турция.

Данните се проверяват след което ще се вземе отношение.

Същите са получени от отдел 09, ОР ст. лейт. Кондев.

По данни на аг. "Тодоров", редник от под. 66020-Бургас възхвалявал живота в Турция и службата в турската армия. Заявил, че ако се съберели турци, цигани и всички други народности, българите щели да останат "една шепа". Ако имало още 100-200 турци или цигани като него, щели да вдигнат стачка.

Заделен като ОИЛ. Съвместно с командването ще се разобличи и предупреди.

Данните са получени от отдел 05, ОР кап. Йовчев.

По данни на аг. "Тодоров", редник от под. 66020-Бургас, заявил, че може да направи ловджийска пушка. Изказал мнение, че ако Турция и другите капиталистически страни не закупували български стоки, то НРБ нямало да може да търгува и щели да възвърнат арабските имена. Казал, че ако българо-турската граница я отворят за 1 час, той щял да успее да премине в Турция.

Данните се проверяват, след което ще се вземе отношение.

Същите са получени от отдел 05, ОР кап. Николов.

ПО ДЕЛАТА

Агент "Жельо" съобщава, че в разговор с обект на ГДОП "Мерзавци" /с окраска "враждебни националистически прояви/ същият

4. 165

споделил, че след терористичния акт в К:К. "Златни пясъци" трябвало много да се внимава, тъй като за нищо човек можело да бъде изпратен в Белене. Заявил, че "скоро ще дойде реда на гяурината".

Изпълняват се планираните мероприятия.

Данните са получени от отдел 09, ОР кап. Христов.

Отп. в 4 екз.

№ 1 - ген. лейт. Савов

№ 2 - ЦИОУ-МВР

№ 3 - отдел 06-03-ДС

№ 4 - фонда

Изп. кап. Ганев

Нап. ГД/1766

21.08.1987 година

София

ЗАМ.НАЧАЛНИК ТРЕТО УПРАВЛЕНИЕ-ДС
И НАЧАЛНИК ОПЕРАТИВЕН ЩАБ

ПОЛКОВНИК:

/Д.Динев/

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА
ЦИОУ - МВР

МВР
УПРАВЛЕНИЕ III - М.
№ 1509 экз. 2
28.8.1987 г.
СОФИЯ

И Н Ф О Р М А Ц И Я

за получените в Трето управление-ДС данни по възродителния процес към 28.08.1987 година

По данни на Шесто управление-ДС, редник - войник в гр.Ямбол, по време на отпуската си в гр.Бенковски заявил, "турското население трябва да се защитава, като се дава отпор на властта. Същата се опитва да пречи за провеждането на религиозния празник "курбан-байрян", но нищо няма да постигне". Същият изразил недоволство, че местните ръководства ангажирали учениците в екскурзии за отклоняването им от религиозните мюсюлмански празници. Агента го охарактеризирал, като силно религиозен способен за провеждане на вражеска дейност в подходящи условия.

Провеждат се мероприятията за установяване на войника след което ще се вземе отношение.

По данни на аг. "Владо", редник от
поделение 64420-Бобов дол заявил, че по народност е турчин и такъв
ще си остане, защото имал турска вяра, турско име и говорел на турски
език. Казал, че турците са държали българите под робство 500 години
и си правели с тях "каквото си искат". Бил съгласен и 10 години да

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

188

2.

лежи по затворите, но щял да направи на сина си "сюнет" и да го именува с турско име. Изказал голямо желание да живее в Турция.

Заделен като ОИЛ. Изпълняват се планираните мероприятия.

Данните са получени от отдел 05-03-ДС, ОР подп.Петров.

По данни на аг."Нейков", в.работник

от поделение 64120-Разград одобрявал терористичния акт в Т.К. "Златни пясъци". Заявил, че по-добре би било, ако терористите са отишли в София и са хвърлили бомбите пред Държавния съвет. Споделил, че ако той имал толкова бомби щял да отиде до границата и там да ги взривява. Изказал силно желание да живее в Турция.

Заделен като ОИЛ. Изпълняват се планираните мероприятия.

Данните са получени от отдел 05-03-ДС, ОР ст.л-т Георгиев.

По данни на аг."Петър", редник

от

поделение 38540-Варна одобрявал постъпката на терористите в КК "Златни пясъци" и съжаление, че не са успели да отидат в Турция. Изказал мнение, че след като били въоръжени могли да осъществят отиването си там без много шум. Той предпочитал да се изсели по легален път. Животът в България му харесвал, но след възстановяването на имената нямало свобода както преди.

Заделен като ОИЛ.

Данните са получени от отдел 02-03-ДС, ОР ст.л-т Джутев.

По данни на аг."Найден", редник

от

поделение 64650-София заявил, че ако го пуснат веднага би заминал за Турция, но в България нямало кой да работи, поради което не разрешавали изселването. Редник заявил, че през турското робство трябвало да се избият всички българи.

Изказванията на лицата ще се документират и съвместно с политорганите разобличат.

Данните са получени от отдел 05-03-ДС, ОР ст.л-т Стоименов.

По данни на аг."Драгоил", редник

от по-

деление 64720-Бухово, заявил, че се считал за чист турчин въпреки, че носел българско име. Имал желание да живее в Турция и след като се уволни щял да търси начин да отиде там. Имал близки които щели да му помогнат да се устрои.

Заделен като ОИЛ.

Данните са получени от отдел 05-03-ДС, ОР к-н Симеонов.

189

3.

По данни на аг. "Янек", в. работник от
поделение 62720-Плевен /воден на сигнал с окраска "враждебни нацио-
налистически прояви"/ в разговор по повод излъченото интервю със
завърнало се от Турция семейство заявил, че е пропаганда. Според него
за 10 години живот в Турция би устроил живота си. Изказал желание да
живее там.

Данните ще се документират и предоставят на командването
за вземане на отношение.

Същите са получени от отдел 05-03-ДС, ОР к-н Иванов.

По данни на аг. "Николай", редник
от поделение 62110-В.Търново, осъждан за бягство от страната заявил,
че ще се възвръщат арабските имена за което чул от предавания
на чужди радиостанции. Споделил, че е направил опита за НПГ в
СРРумъния тъй като не бил съгласен с преименуването. Агента установил,
че семейството му се посещава от лица от Кърджалийски окръг.

Провеждат се мероприятия за установяване поведението на
характера на връзките му след което ще се вземе отношение.

Данните са получени от отдел 05-03-ДС, п/п Георгиев.

По данни на аг. "Миланов", мл.серж.
от поделение 64100-Ст.Димитров изказал задоволство от терористичния
акт пред хотел "Интернационал" тъй като българите са сменили имена-
та им.

Заделен като ОИЛ.

Данните са получени от отдел 05-03-ДС, ОР п/п Петров.

ПО СИГНАЛИТЕ

По данни на аг. "Огнян", редник от
поделение 64200-Козлодуй /води се на сигнал с окраска "враждебни
националистически прояви"/ искал с него да говорят само на турски
за да не забрави езика и по този начин "да загуби националността си".
Въпреки, че се смятал за турчин не искал да живее в Турция, тъй
като живота в България бил по-хубав.

Провеждат се планираните мероприятия.

Данните са получени от отдел 05-03-ДС, ОР к-н Антоу.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

4.

180

ПО ДЕЛАТА

Пред аг. "Павел", редник от поделение 26850-Г.Баня /връзка на обект на ДОР - "Продажник" с окраска "приготовление за БПГ"/ споделил, че му тежи възродителния процес. Заявил, че обекта много говорел за политика и търсел "истината", но той лично считал, че един човек не можел да оправи света.

Ще се проведе оперативна комбинация в условията на ОТМ и пристъпи към документация.

Данните са получени от отдел 07-03-ДС, ОР м-р Гаврилов.

ПО ПРОФИЛАКТИКАТА

От началото на м.август т.г. към момента, в управлението са постъпили документи за извършени 12 профилактики на лица с възстановени имена. От тях 10 са водени на сигнали. По окраски се разделят както следва: - "враждебни националистически прояви"-7; "идеологическа диверсия"-2; "вредителство" - 1.

Отпечатано в 4 екз.

№ 1 - ген.л-т Савов

№ 2 - ЦИОУ-МВР

№ 3 - 06 отдел-03-ДС

№ 4 - К.Д.

Изп.: кап.Пл.Ганев

Нап.: Стефанова-1801

28.08.1987 година

ЗАМ.НАЧАЛНИК ТРЕТО УПРАВЛЕНИЕ-ДС
И НАЧАЛНИК НА ОПЕРАТИВНИЯ ЦАБ
ПОЛКОВНИК: *[signature]*

/Д.Динев/

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТР. ИИФ. ОРГ. У. ИИИ
1985. 14. 9 88

гр. Търговище

Б В Л Е Т И Н

ОТНОСНО: Оперативната обстановка на територията
на Търговищен окръг за времето от
31.08. до 05.09.1987 година

През изминалата седмица не са настъпили съществени изменения сред лицата с възстановени имена.

Продължава говоренето на турски език на обществени места, с висок тон, предизвикателно.

На турски език се говори и обслужва в пивниците на с.Разбойна, Баячево, Врани кон, в цех "Суши пасти" гр.Омуртаг, в САС-Търговище и на други места. Жени от селата Пресля, Твърдини, Буиново ходят с шалвари.

Установено е зачествяване на гостуванията на лица с възстановени имена от българо-мохамедански произход от селата Маково и Миладинови с такова от селата Сейдол и Трапиче от Разградски окръг.

Забелязва се, че част от българите с традиционни имена са "обърнали гръб" на възродителния процес, не ги интересува неговото развитие и утвърждаване, а в отделни случаи и самите те разговарят на турски език.

През седмицата са приключени 2 ОП:

Предадена е на съдебните органи по чл. 324 от НК

от гр.Омуртаг. Лицето е водено на сигнал с окраска "ПАП".

Установи се, че Рашкова провежда незаконна религиозна дейност изразявана се в четене на меклади по къщите. Намерена е и е иззета религиозна литература.

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : [подпис]

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>Лазар</i>	

2.

48

Приключена е с профилактика СИ заведена на
, учител в с. Буиново с окраска "враждебни националистически
пращаи".

Установи се, че открито изразява недоволство
от възродителния процес, не позволявал да се обръщат към него с
българското му име, твърдял, че е "турчин".

Установено е лицето , роден в с.
44 годишен, с традиционно име, преподавател в университета в гр.
В.Търново, проявил подозрителен интерес към контролните съоръжения на
язовирната стена на язовир "Ястребино". Уведомено е ОУ МНР-В.Търново.

Постъпила е информация, че в с. Кралево
, с възстановено име издавал безотговорно
болични листи на лица с възстановени имена за да могат да отсъству-
ват от работа. По сигнала се работи.

В изпълнение на декларацията на Народното събрание за пре-
даване на социалистическата собственост на трудовите колективи в АПК-
Маларнополско е започнало склучването на договорите с овчарите за
поверяване на стадата.

Лицето с възстановено име агитирал останалите
овчари да не подписват договорите с АПК. Сигнала се изяснява.

Отп. в 5 екз.

№ 1 - п-к Христов

№ 2 - подп. Слатев

№ 3 - Инспекторат

№ 4 - ЦОУ

№ 5 - ИОО

Изп.: Лоянов

Нап.: Николова -2885-2

04.09.1987 год.

НАЧАЛНИК

ОКРЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ МВР

ПОЛКОВНИК:

(Ив. Христов)

Handwritten notes and signatures:
11.5.2000
40
N. 11.5.2000

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

- СТР СЕКРЕТНО -

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТЪ РАБОТА
ЦЕНТЪР. ИНО. ОРГ. Р-НОВ
10570-25.9.87

Б Е Л Г Р А М А НР. 786
С О Б И Я М В Р - Ц И О У
О Н А М В Р Т Ъ Р Г О В И Щ Е
2000 24.09. 17.30

НА НР. 1 - 16/02.02.87 Г.

ПРЕЗ ПОСЛЕДНИЯ МЕСЕЦ ПРОДЪЛЖИ ТЕНДЕНЦИЯТА НА ОТСТЪПЛЕНИЕ ОТ
ЗАВОЯВАНЕ ПОЗИЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС. ЗАСИЛИХА
СЕ НЕГАТИВНИТЕ НАСТРОЕНИЯ СРЕД ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА. В
РЕЗУЛТАТ НА СЪЗДАДЕНАТА ОБСТАНОВКА, ОТ ЕДНА СТРАНА НЕСТИХВАЩАТА
АНТИБЪЛГАРСКА ПРОПАГАНДА НА БУРЖОАЗНА ТУРЦИЯ, ОТ ДРУГА - НАСТЪПВАЩОТО
В СТРАНАТА ПРЕУСТРОЙСТВО И УСИЛИЯТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОИЗВОДСВЕНИТЕ
ПЛАНОВЕ ЗА 1987 ГОДИНА.

СИЛНО ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА ОКАЗА
ПРОТУРСКАТА ПРОПАГАНДА И ПО_ КОНКРЕТНО РЕЧТА НА МИНИСТЪР - ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА ТУРЦИЯ ТУРГУТ ЙОЗАЛ, ЧЕ ТУРЦИЯ ШЕ ПОДПОМАГА „БЪЛГАРСКИТЕ ТУРЦИ“,
ДОРИ АКО СЕ НАЛОЖИ ШЕ ИЗПОЛЗУВА И СИЛАТА НА АРМИЯТА. ТАЗИ БЕЗОТГОВОР
НА ПРОПАГАНДА ПОДКЛАЖДА ПРОТУРСКИ НАСТРОЕНИЯ В ЧАСТ ОТ ТОВА НАШЕ
НАСЕЛЕНИЕ. В ТАЗИ ВРЪЗКА ОТДЕЛНИ ЛИЦА И ОБЕКТИ СА СПОДЕЛИЛИ,, ЧЕ ШЕ
ДОЙДЕ И ТЕХНИЯТ 9ТИ СЕПТЕМВРИ,. НА ТОВА СЕ ДЪЛЖИ ДО ИЗВЕСТНА
СТЕПЕН ЗАСИЛЕНАТА ДЕМОНСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ КЪМ ТУРСКАТА НАЦИЯ.
СЛЕДЯТ СЕ ПРЕДАВАНИЯТА НА ТУРСКИТЕ И ЗАПАДНИ СРЕДСТВА ЗА МАСОВА
ИНФОРМАЦИЯ. КОМЕТИРА СЕ , ЧЕ В ТУРЦИЯ НАЗРЯВАТ НОВИ СЪБИТИЯ С
ГОЛЯМО ЗНАЧЕНИЕ ЗА ОКОНЧАТЕЛНО РЕШАВАНЕ ПОЛИЖЕНИЕТО НА „ БЪЛГАРСКИТЕ
ТУРЦИ“. ОЧАКВА СЕ СМЯНА НА ПРАВИТЕЛСТВОТО НА ТУРЦИЯ И ОГЛАВЯВАНЕТО
МУ ОТ ЕДЖЕВИТ ИЛИ ДЕМИРЕЛ. СРЕД ОГРАНИЧЕНИ КРЪГОВ ДОРИ ВЪЗНИКВАТ
СПОНТАННИ НАСТРОЕНИЯ ЗА АВТОНОМНА РЕПУБЛИКА. УДОВЛЕТВОТЕНИ ОТ
СЪЗДАВАНЕТО НА РАЗГРАДСКА ОБЛАСТ, ТЕЗИ ЛИЦА ИЗРАЗЯВАТ ВИЖДЕНИЯ,
ЧЕ ТОВА Е БЛАГОПРИЯТНА ПРЕДПОСТАВКА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ТУРСКА АВТОНОМНА
ОБЛАСТ.

ОБЕКТИ НА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ ОТИВАТ И ПО_НАДЛЧЕ-- ИЗРАЗЯВАТ МЕНИЕ, ЧЕ Е НЕОБХОДИМО ДА СЕ ТЪРЯТ ПО_ОСТРИ ФОРМИ НА ОТПОР И ПРОДРИВ НА ДЕЙНОСТ. ПО ТОЗИ НАЧИН СРЕД ЧАСТ ОТ НАСЕЛЕНИЕТО СЕ УТВЪРЖДАВА УБЕЖДЕНИЕТО , ЧЕ СЪЩЕСТВУВА РЕАЛНА ПРЕДПОСТАВКА ЗА ОБРАТ ВЪВ ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС.

НАГАЖИРАНИ С РЕШАВАНЕТО НА ПРОБЛЕМИТЕ ПО ПРЕУСТРОЙСТВОТО И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНОВИТЕ ЗАДАЧИ ЗА 1987 ГОДИНА, КАКТО И ЛИЧНАТА СЕ СЪДБА, ЧАСТ ОТ КАДРИТЕ ПРЕЗ НАСТОЯЩИТЕ МЕСЕЦИ СА ЗАНИЖИЛИ ИЛИ ИЗОСТАВИЛИ РАБОТАТА СИ ПО УТВЪРЖДАВАНЕТО НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС.

РЪКОВОДСТВОТО НА ОУ_МВР_ ТЪРГОВИЩЕ Е НА МНЕНИЕ, ЧЕ АКО НЕ СЕ ВЗЕМАТ СПЕШНИ МЕРКИ ОТ ГОРЕ НА ДОЛУ ОЧЕРТАВАЩИТЕ СЕ НЕГАТИВНИ ТЕНДЕНЦИИ В УТВЪРЖДАВАНЕТО НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ЩЕ СЕ ЗАДЪЛ_БОЧАТ, ЩЕ ГО ВЪРНАТ НАЗАД, КЕТО ЩЕ СТУВА СЪПЪО. А МОЖЕ ДА СЪЗДАДЕ И СЕРИОЗНИ ЗАТРУДНЕНИЯ НА ПАРТИЯТА И ДЪРЖАВАТА.

ТРЯБВА ДА ПОДЧЕРТАЕМ, ЧЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ МЕСЕЦИ ИЗГРАДЕНИТЕ НА ОКРЪЖНО НИВО ЩАБОВЕ И КОМИСИИ ПО ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ПОЧТИ СА ПРЕУСТАНОВИЛИ ДЕЙНОСТТА СИ.

ОТКРИТИТЕ И ДЕМОНСТРАТИВНИ ПРОЯВИ НА ТУРДКА ЕТНИЧЕСКА ПРИНАД_ЛЕЖНОСТ_ ТЪЖНИ И ВЕСЕЛИ РИТУАЛИ И ДРУГИ СЕМЕРНИ ПРАЗНИЦИ ИП

ЧЕСТВУВАНИЯ ПРЕМИНАВАТ В ПРОТУРСКИ ДУХ, МАСОВО , НЕОБЕЗПОКОЯВНИ ОТНИКОГО, ГОЛЯМА ЧАСТ ОТ ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА ВИДИМО ИЗРАЗЯ_ВАТ БЕЛЕЗИТЕ НА ТАЗИ ЧУЖДА, А НЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРИНАДЛЕЖНОСТ. МЕСТНИТЕ СТОПАНСКИ И АДМИНИСТРАТИВНИ РЪКОВОДСТВА СЕ ПРИМИРЯВАТ С ПОЛОЖЕНИЕТО И НЕ ПРЕДПРИЕМАТ МЕРКИ ЗА ДА ПРОМЕНЯТ ОБСТАНОВКАТА. АПОЛИТИЧНО, НЕАНГАЖИРАНО ТОНОВЕНИЕ ИМАТ ЛИЦА ОТ ИНТЕЛИГЕНЦИЯТА, ХОРАТА С ПО_ШИРОКИ КОНТАКТИ КАТО УЧИТЕЛИ, МЕДИЦИСКИ РАБОТНИЦИ, АДМИНИСТРАТИВНИ ЛСУЖИТЕЛИ, БРИГАДИРИ, МАГАЗНЕРИ И ДР..

В СЕЛИЩАТА С КОМПАКТНИ МАСИ СЕ РАЗГОВАРЯ ИЗКЛЮЧИТЕЛНО НА ТУРСКИ ЕЗИК, А ОБРЪЩЕНИЯТА СА САМО НА СТАРИТЕ ИМЕНА. ВСЕКИ ПРОТИВО_ПОСТАВЯЩ СЕ ОТ ТЯХНАТА СРЕДА Е ПОДЛОЖЕН НА ПРЗРЕНИЕ И ЗАКАНИ. ЛИЦАТА КОИТО ПОДПОМАГАТ ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ИЗРАЗЯВАТ БЕЗПОКОЙСТВО. ТЕ НАЙ_ДОБРЕ ЧУВСТВУВАТ ПУЛСА НА РАБОТАТА НА ДЪРЖАВНИТЕ, АДМИНИСТРАТИВНИ И БОЩЕСТВЕНИ ОРГАНИ ПО ПОДПОМАГАНЕ РАЗВИТИЕТО НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОСЕЦ. ЛИПСАТА НА ОРГАНИЗАТОРСКА И ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА ЩЕ ДОВЕДЕ ДО

НАСТЪПВАНЕ НА КОЛЕБАНИЕ И В ХОРАТА , КОИТО ВЕЗРЕЗЕРВНО ПОДКРЕПЯТ ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС, В НАСТЪПВАНЕ НА ОТКРИТ ОТПОР СРЕЩУ ПРОЦЕСА ИЗРАЗЯВАЩ СЕ В ДВУЛИЧИЕ.

В СЕМЕЙСТВАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА, В КОИТО ЖЕНИТЕ ПОДКРЕПЯТ ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС, НО ЖИВЕЯТ В КОНСЕРВАТИВНИЯ ВИТ НА МЪЖЪТ, КОЙТО НЕ ЖЕЛАЕ ДА СЕ ОСВОБОДИ ОТ СТАРОТО, СЕ СТИГА ДО КОНФЛИКТ, ДО РАЗДЯЛА И ЖЕНИТЕ СИ ТЪРСЯТ РАБОТА В ГРАДА. В РАЙОНА НА МАЛКО ГЕРЛОВО СА НАЛИЦЕ НЯКОЛКО ТАКИВА СЛУЧАИ.

НАБЛЮДАВА СЕ ТЕНДЕНЦИЯ НА ЗАВРЪЩАНЕ НА ВРЕМЕННО РАБОТЕЩИТЕ В ДРУГИ ОКРЪЗИ. ДО ИЗВЕСТНА СТЕПЕН СЪЖИВЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛСТВОТО НА ЖИЛИЩА И СТОПАНСКИ СГРАДИ. НО ВЕДНАГА ТРЯБВА ДА ОТБЕЛЕЖИМ, ЧЕ ТОВА Е СТИХИРНО И ВОДИ КЪМ ВРЪЩАНЕ В КОМПАКТНОСТТА. ВИДИМ Е СТЕМЕЖЪТ НА РОДОВЕТЕ И БЛИЗКИТЕ ДА БЪДАТ ЗАЕДНО ЗА ДА СЕ ОБОСОБЯТ И ЗАПАЗЯТ ОТ „АСИМИЛАЦИЯ“. В ГРАД ОМУРТАГ СЕ ЗАБЕЛЯВА ТЕНДЕНЦИЯ НА СТРОИТЕЛСТВО НА ЖИЛИЩНИ КООПЕРАЦИИ В КОИТО 100 ПРОЦЕНТА ОТ УЧАСТНИЦИТЕ СА ЛИЦА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА. ПО ТОЗИ НАЧИН ШЕ СЕ СЪЗДАДАТ „КРЕПОСТИ В КОИТО ТРУДНО В БЪДЕЩЕ ШЕ ПРОНИКВА И ШЕ СЕ УТВЪРЖДАВА БЪЛГАРСКИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ. В ТОВА ТОНОШЕНИЕ Е НАЛОЖИТЕЛНО ОБНС ДА ВЗЕМАТ НЕОБХОДИМИТЕ МЕРКИ.

МАКАР И СПОНТАННО ВЪЗНИКВАТ ЧАСТИЧНИ КОМЕНТАРИИ ЗА ПРЕДСТОЯЩО ИЗСЕЛВАНЕ. В ПОПОВСКИЯ РАЙОН НАЦИОНАЛИСТИЧЕСКИ НАСТРОЕНИ ЕЛЕМЕНТИ КОМТИРАТ, ЧЕ ЛИЦАТА КОИТО СА ИМАЛИ „ПРОЯВИ“ В ПЪРВИТЕ ДНИ НА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ИМЕНАТА И ТЕЗИ ИЗТЪРПЕЛИ НАКАЗАНИЕ ЗА ОКАЗАНА СЪПРОТИВА НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ШЕ БЪДАТ ПЪРВИ ПРИ ЕВЕНТУАЛНО ИЗСЕЛВАНЕ. ЗА ИЗТЪРПЯЛИТЕ НАКАЗАНИЕ ТРЯБВА ДА КАЖЕМ, ЧЕ СЛЕД ИЗЛИЗАНЕ НА СВОБОДА С ПОВЕДЕНИЕТО СИ ПОКАЗВАТ, ЧЕ НЕ СА СЕ ПРИМИРИЛИ. ГОЛЯМА ЧАСТ ОТ ТЯХ СТОЯТ НА НАЦИОНАЛИСТИЧЕСКИ ПОЗИЦИИ.

МАСОВО И ДЕМОНСТРАТИВНО СЕ ГОВОРИ НА ТУРСКИ ЕЗИК В ПОЧТИ ВСИЧКИ СЕЛИЩА НА ОКРЪГА НА ОБЩЕСТВЕНИ МЕСТА, ВКЛЮЧИТЕЛНО ОТ ДЪРЖАВНИТЕ СЛУЖИТЕЛИ В КМЕТСТВОТА, УЧИТЕЛИТЕ, МАГАЗИНЕРИТЕ И Т. Н. ЕЗИКЪТ КАТО ПРЪВ ВИДИМ БЕЛЕГ ЗА ЧУЖДА ПРИНАДЛЪЖНОСТ Е ЕЛЕМЕНТ НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ПРЯКО СВЪРЗАН СЪС СЪЗНАТЕЛНО ОТНОШЕНИЕ НА ЛИЧНОСТТА КЪМ ПАРТИЙНИТЕ И ДЪРЖАВНИ РЕШЕНИЯ. ПО УЛИЦИТЕ НА ГР. ОМУРТАГ СЕ ЧУВА ИЗКЛЮЧИТЕЛНО ТУРСКА РЕЧ. СЪС ЗАПОЧВАНЕТО НА УЧЕБНАТА ГОДИНА, СПРИСТИГАНЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ, ГОВОРЕНЕТО НА ТУРСКИ Е ПОЧТИ ПОГОЛОВНО. ТАКОВА Е ПОЛОЖЕНИЕТО В РЕДИЦА СЕЛИЩА, ДОРИ И НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ МЕСТА В ОКРЪЖНИЯ ГРАД. НЕИЗБРОИМИ СА МЕСТАТА И ПРИМЕРИТЕ НА УПОТРЕБА НА ТУРСКИ ЕЗИК: КМЕТОВЕТЕ В СЕЛАТА ГОРНА КАБДА, МОГИЛЕЦ, КЕСТЕНЯВО БОЖУРКА; БРИГАДИРИТЕ – В ГОРНА КАБДА, ДРАГАНОВЕЦ; УЧИТЕЛИТЕ ВЪВ ВРАНИ КОН, ЗВЕЗДИЦА, ВЕЛИЧКА, ПРЕСЕЛЕЦ, ОБИТЕЛ, КРАЛЕВО, УЧИЛИЩЕ ЗА ГЛУХИ ДЕЦА В ТЪРГОВИЩЕ; МАГАЗИНЕРИТЕ В ОБИТЕЛ, ПЛЪСТИНА; КРЪЧМАРИТЕ В ГОЛЯМО СОКОЛОВО, ЗЕЛЕНА МОРАВА, ВЕЛКДЕНЧЕ, ГОРСКО СЕЛО, ЦАРЕВЦИ, СЕКРЕТАРЯ НА КМЕТСТВОТО ВЪВ С. ВРАНИ КОН; ОФ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ

В С. КРЕПЧА, РАБОТЕЩИТЕ В ЗАВОДИТЕ „ СЕПТЕМВРИ „, АЗ „, ЕНЕРГИЯ „ САСИ, ТПК „, ДРУЖБА „, АРЗ И МНОГО ДРУГИ. МАЛКО ДИ Е ГРИЖА ТЕЗИ ЛИЦА ЧЕ ДОРИ СЪС СОБСТВЕНОТО СИ ПОВЕДЕНИЕ И ДЕЙСТВИЯ НЕ ПОДПОМАГАТ РАЗВИТИЕТО И УТВЪРЖДАВАНЕТО НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС.

ВЪВ ВРЪЗКА С ДЕМОНСТРАТИВНОТО ГОВОРЕНЕ НА ТУРСКИ ЕЗИК, ОТДЕЛНИ ЛИЦА ЦИТИРАТ ИЗДАНИЕТО НА „ СОФИЯ _ ПРЕС „, ИЗРАЗЯВАТ ГОТОВНОСТ ЗА ПЛАЩАНЕ НАГЛОБИ, НЕ ГИ ПЛАЦИ ОБЩЕСТВЕНОТО ПОРИЦАНИЕ ПО МЕСТОРАБОТА И МЕСТОЖИВЕЕНЕ.

ЗАДЪЛБОЧАВА СЕ НЕБЛАГОПРИЯТНАТА ТЕНДЕНЦИЯ КЪМ ЧУВСТВТЕЛНО ОТСЛАБВАНЕ НА СОЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ И ИДЕЯНО-ВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА НА МЕСТНИТЕ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ В РЕДИЦА СЕЛИЩА И РАЙОНИ, КОЕТО ВОДИ ДО ОТСТЪПЛЕНИЕ ОТ ЗАВОДУВАНИТЕ ПОЗИЦИИ. НЕ СЕ СПАЗВАТ НЕОВОУСТА НОВЕНИТЕ ГРАЖДАНСКИ РИТУАЛИ.

ПРОДЪЛЖАВА ПРОВЕЖДАНЕТО ПО СТАР ТУРСКИ ОБИЧАЙ НА ВЕСЕЛИТЕ И ТЪЖНИ РИТУАЛИ - СВАТБИ, КРЪЩЕНКИ, НОВОБРАНСКИ, ПОГРЕБЕНИЯ И ДР. ЛИЦАТА КОИТО ОСЪЗНАВАТ, ЧЕ ТЕХНИТЕ ПРОЯВИЩЕ БЪДАТ ОБЕКТ НА НАБЛЮДЕНИЯ И КОМЕНТАР, ПРИВИДНО ПРОВЕЖДАТ РИТУАЛИТЕ ПО НОВИЯ НАЧИН,НО СЛЕД ТОВА ПРОВЕЖДАТ ТЕЗИ РИТУАЛИ В СЕМЕРНА И РОДНИНСКА СРЕДА. ИМА И ТАКИВА, КОИТО ДЕМОНСТРАТИВНО ПРОВЕЖДАТ ТЕЗИ РИТУАЛИ ИЛИ СЕМЕЙНИ ТЪРЖЕСТВА ПО СТАР ОБИЧАЙ. ПО ВРЕМЕ НА СВАТБА СЕ УРЕЖДАТ БОРБИ, КОННИ СЪСТЕЗАНИЯ И ДР. ТОВА СТАВА В СЕЛАТА СКОМПАКТНА МАСА, В КОИТО СЕЛА ВСИЧКИТЕ АДМИНИСТРАТИВНИ СЛУЖИТЕЛИ СА СЪЩО С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА. СТАРИТЕ ОБИЧАИ СЕ ПОРВЕЖДАТ И ОТ ХОРА БЕЗ ОБЩЕСТВЕНА НАГЛАЖИРАНОСТ. ПО СТАР ОБИЧАЙ СА ПРОВЕДЕНИ 18 СВАТБИ В СЕЛАТА КРАЛЕВО, БАЯЧЕВО ГОЛЯМО СОКОЛОВО, ДЪЛГАЧ, ВЕЛЧКА, ЗВЕЗДИЦА, ЗЕЛЕНА МОРАВА, ПАНАЙОТ ХИТОВО И ДР. ПОКАНИТЕ ЗА ТЯХ СЕ ИЗПИСВАТ НА ТУРСКИ ЕЗИК ВЪРХУ ГОТОВИ СТАНДАРТНИ КАРТИЧКИ ЗАКУПЕНИ ОТ ПАВИЛИОНИТЕ НА РЕП.

В ПРОВЕЖДАНЕТО НА РИТУАЛИТЕ СЛАБО ИЛИ ПОЧТИ НЕ СЕ АНГАЖИРАТ КОМСОМОЛСКИТЕ, АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ИЛИ ДРУГИ МЕСТНИ РЪКОВОДСТВА. МАЛКО СА БЪЛГАРИТЕ КОИТО ОБЩУВАТ С ЛИЦА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА И ПРИСЪСТВУВАТ НА ТЕХНИТЕ ПРАЗНИЦИ И ТЪРЖЕСТВА. ТЕЗИ ОТКЪСНАТОСТ Е СЪЩО ПРЕДПОСТАВКА ЗА ПРОТУРСКА ИЗЯВА. НЕИЗХОЖЕН Е БРОЯТ НА СКЛЮЧЕНИТЕ СМЕСЕНИ БРАКОВЕ.

КОСТАТИРАНИ СА СЛУЧАИ НА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПОГРЕБЕНИЯ ПО СТАРИЯ ОБИЧАЙ В СЕЛАТА ЗЕЛЕНА МОРАВА, ОВЧАРОВО, ДЪЛГАЧ, НАДАРЕВО, ГОЛЯМО ГРАДИЩЕ, ДОЛНА КАБДА, МЕДОВИНА ИДР. ЛИЦЕ ОТ С. ГОЛЯМО ГРАДИЩЕ ИЗРАБОТВА НАДГРОБНИ ПЛОЧИ КАТО ИЗПИСВА СТАРИТЕ ИМЕНА.

В РЕДИЦА СЕЛИЩА НА ОКРЪГА КАТО ГОРНО КОЗАРЕВО, КОЛНО КОЗАРЕВО ТРЕСКАВЕЦ, ВЕРЕНЦИ, ВРАНИ КОН, РУЕЦ, КОЗИЦА, МОМИНО, ЗАХАРИ СТОЯНОВО КРЕПУЧА, ДЪЛГАЧ И ДР. С ПРОЦЕДУРА МЕВЛДИ, ЗАСИЛВА СЕ ИЗВЪРШВАНЕТО НА РЕЛИГИОЗНО ЧЕТЕНЕ И ОБРЕДИ ПО ДОМОВЕТЕ. ТАЗИ ДЕЙНОСТ СЕ ИЗВЪРШВА ПРЕДИМНО ОТ ВЪЗРАСТНИ ЖЕНИ. НА СЪД СА ПРЕДАДЕНИ ТРИ ЛИЦА ОТ ГР. ОМУРТАГ, С. ГОРНА ХУБАВКА И КОЗИЦА.

МАКАР И МАЛКО, НО ИМА СИГНАЛИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ОБРЯЗВАНИЯ В АПРИЛОВО, ЛОМЦИ, ДЪЛГАЧ, ЛИЛЯК, МИРОВЕЦ ИДР. ЗАКОЯТО ДЕЙНОСТ Е ВЗЕТО ОТНОШЕНИЕ ГЛОБЕНИ, ПРОФИЛАКТИРАНИ И ОТСТРАНЕНИ ОТ РАБОТ 5 ЛИЦА.

ПРИ ЕДНО ВИДИМО АКТИВИЗИРАНЕ ПРЕМИНА ТРИДНЕВНИЯ МЮСЛУМАНСКИ ПРАЗНИК, „КОЧ Б АЙРАМ“, ИЗРАЗЯВАЩ СЕ В ПОСЕЩЕНИЕ НА ДЖАМИИТЕ, КЛАНЕ НА ОБРЯДНО ЖИВОТНО В ПОЧТИ ВСЕКИ ДОМ, РАЗМЯНА НА ГОСТУВАНИЯ. АКТИВНО БЯХА ПОСЕЩАВАНИ ДЖАМИИТЕ В КРАЛЕВО, ПАНАЙОТ ХИТОВО, ПАЙДУШКО ЦВЕТНИЦА, ОБИТЕЛ И ГР. ОМУРТАГ, КРАСНОСЕЛЦИ И ДР. СЛЕД ПРИКЛЮЧВАНЕТО НА ПРАЗНИКА Е ИЗРАЗЕНО ОБЩО ЗАДОВОЛСТВО ЗАТОВА, ЧЕ ПАРТИЙНИТЕ, ДЪРЖАВНИТЕ И ДРУГИТЕ ОРГАНИ НЕ СА „ПОМРАЧИЛИ“ ПРАЗНИКА.. НА ВСИЧКИ ТЕЗИ СЪБИРАНИЯ В ПО-МАЛКА ИЛИ ДРУГА СТЕПЕН СЕ ОБСЪЖДА РАЗВИТИЕТО НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС. ВСИЧКО ТОВА ДАВА ОСНОВАНИЕ ЗА АКТИВИЗИРАНЕ НА НЕФОРМАЛНИТЕ ГРУПИ НА РОДОВА, ПРИЯТЕЛСКА И ДРУГА ОСНОВА.

НЕ МАЛЪК Е БРОЯ НА ЖЕНИТЕ НОСЕЩИ ШАЛВАРИ. ТАКА ОБЛЕЧЕНИ ТЕ ВЕЧЕ СЕ ОСМЕЛЯВАТ НЕ САМО ДА СИ ВЪРШАТ КЪЩНАТА РАБОТА, НО И ДА ИЗЛИЗАТ ПО УЛИЦИТЕ. ТЕЗИ ЕЛЕМЕНТИ СЕ УТВЪРЖДАВАТ В ПАЙДУШКО, БОЖУРКА, ОБЧАРОВО, КРАЛЕВО, БОТЕЛ, СТАНЕЦ, В МНОГО СЕЛИЩА НА СЕЛИЩНИТЕ СИСТЕМИ ОМУРТАГ И АНТОНОВО.

ГОЛЕМИЯТ ОБМЕН МЕЖДУ ХОРАТА В ОКРЪЗИТЕ Е НЕИЗБЕЖНО УСЛОВИЕ ЗА ИЗВОДИ ОТ ПРИЛАГАНИТЕ МЕРКИ ЗА РАЗВИТИЕТО И УТВЪРЖДАВАНЕТО НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС. ЗАТОВА Е НЕОБХОДИМО ТОТАЛНО ЕДИНОДЕЙСТВИЕ В НАЦИОНАЛЕН МАЩАБ.

ЗНАЧИТЕЛНА ЧАСТ ОТ НАСЕЛЕНИЕТО РАЗБИРА ЗНАЧИМОСТТА НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ЗА ПОДРАСТВАЩОТО ПОКОЛЕНИЕ. НАРАСТВА БРОЯТ НА ХОРАТА КОИТО ВИЖДАТ И ДЪЛБОКО ОСЪЗНАВАТ НЕ САМО НАЦИОНАЛНАТА И СОЦИАЛНА, НО И ЛИЧНОСТНА ПОЛЗА И ЗНАЧИМОСТ НА ПРОЦЕСА, ИЗРАЗЯВАЩИ СЕ В ЛИКВИДИРАНЕ НА ИЗКУСТВЕНО СЪЗДАДЕНИЯ БЕЛЕГ НА ОГРАНИЧАВАНЕ И ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ИСТОРИЧЕСКИТЕ НАСЛОЕНИЯ.

ТОВА НАЛАГА ПО-ШИРОКО ДА СЕ ИЗПОЛЗУВА МЕТОДА НА ИНДИВИДУАЛНА РАБОТА С ХОРАТА, СЪЧЕТАНО В ПРОВЕЖДАНЕТО НА СИЛНИ ИДЕОЛОГИЧЕСКИ И ЕМОЦИОНАЛНО ДОБРЕ ПРОДГОТВЕНИ МЕРОПРИЯТИЯ ПО ОБЩИНИ И КМЕТСТВА ЗА РАЗОБЛИЧАВАНЕ НА ТУРСКАТА ПРОПАГАНДА, НА ТОТАЛНИЯТ НАТИСК НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА ДИВЕРСИЯ ДА ОТГОВОРИМ С МНОГОКРАТНО ПОВИШЕНА БДИТЕЛНОСТ И МОБИЛИЗАЦИЯ НА ВСИЧКИ ЗДРАВИ СИЛИ.

ЛИПСВА НЕОБХОДИМИЯТ СИНХРОН И ОБВЪРЗАНОСТ НА МЕРОПРИЯТИЯТА ОТ БИТОВ, СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ И ПРОПАГАНДНО-ПОЛИТИЧЕСКИ ХАРАКТЕР ПРОВЕЖДАНИ СРЕД ТОВА НАСЕЛЕНИЕ. УПРАВЛЕНЧЕСКИТЕ МЕРКИ ОТКЪСНАТИ ОТ СТОПАНСКИТЕ ИНИЦИАТИВИ, ОТ ФОРМИТЕ И СРЕДСТВАТА НА КУЛТУРНО-ВЪЗПИТАТЕЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ.

АДМИНИСТРАТИВНИТЕ РЪКОВОДСТВА НА ПРЕДПРИЯТИЯТА НЕ ОТДЕЛЯТ ДОСТАТЪЧНО ГРИЖИ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕТО И РАЗВИТИЕТО НА ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС. ПРЕД ТЯХ СТОИ ОСНОВНАТА ЗАДАЧА- ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ГОДИШНИЯ ПЛАН. НЕ СЕ ТЪРСИ АДМИНИСТРАТИВНА ОТГОВОРНОСТ ЗА НЕГАТИВНИТЕ ПРОЯВИ СВЪРЗАНИ С ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС.

НА МНГО МЕСТА В ОКРЪГА СЕ ИЗПЪЛНЯВА АКОРДНАТА СИСТЕМА. НА АКОРД СЕ ПРОИЗВЕЖДАТ КРАСТАВИЦИ, ТЮТЮН И ДР., КОЕТО ВОДИ ДО ФОРМАЛНО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СЛУЖЕБНИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЕ НА РАБОТНОТО МЯСТО.

НЕ ПРЕСТАВА ТУРЧЕЕНЕТО НА БИВШИТЕ ЦИГАНИ. СЪЩИТЕ ПРОВЕЖДАТ СВАТБИ И НОВОБРАНСКИ ВЕЧЕРИ ПО ТУРСКИ ОБИЧАИ. ТУРСКИТЕ ПЕСНИ И МУЗИКА ПРИСЪСТВУВАТ НА ВСЯКО ТЯХНО ТЪРЖЕСТВО. НА ТАЗИ, НЕ МАЛКА ЗА ОКРЪГА КАТЕГОРИЯ ЛИЦА НАД-ТРУДНО СЕ ВЛИЯЕ, ТЪЙ КАТО НЯМА СРЕД ТЯХ ТАКИВА, КОИТО ДА Е НАГАЖИРАТ В ОБЩЕСТВЕНА ДЕЯТЕЛНОСТ.

ОБЩАТА ОБСТАНОВКА СРЕД ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА И СЪСТОЯНИЕТО НА РАЗВИТИЕТО НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ДАВА ОСНОВАНИЯ ДА СЕ НАПРАВИ НЯКОИ СЕРИОЗНИ ИЗВОДИ И ВЗЕМАТ ПО-МАЩАБНИ МЕРКИ В НАЦИОНАЛЕН МАЩАБ. ПРЕДИ ВСИЧКО ДА СЕ ОБНОВИ АКТИВНОСТТА В РАБОТАТА НА МЕСТНИТЕ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ ПО УТВЪРЖДАВАНЕТО И РАЗВИТИЕТО НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС, ЗАЩОТО ТЕМООВЕТЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ВЗЕТИТЕ РЕШЕНИЯ НЕ ОТОГОВАРЯТ НА ИСТОРИЧЕСКАТА НЕОБХОДИМОСТ. НА ТОЗИ ЕТАП ТЕ ВИДИМО ИЗОСТАВАТ.

ВЪВ ВРЪЗКА С МЕРОПРИЯТИЯТА ЗА СПАЗВАНЕ НА ЗАКОННОСТТА, СЪСТАВА НА ОРГАНИТЕ НА МВР В ИЗВЕСТНА СТЕПЕН СЕ ВЪЗДЪРЖАТ ДА ПРОВЕЖДАТ МЕРКИ С ТВЪРДОСТТА НА НАСТОЯЩИЯ ЕТАП НА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕТО НА ИМЕНАТА. ИМА ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ПО-ВСЕОБХВАТНО ПРИЛАГАНЕ НА ЧЛ. 12 И ЧЛ. 39 ОТ ЗНМ. ОСОБЕНО ВНИМАНИЕ ОТДЕЛЯМЕ НА РАБОТАТА С АГЕНТУРНИЯ АПАРАТ И ДЛ. ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРОТУРСКИТЕ НАЦИОНАЛИСТИ, ОРГАНИТЕ НА МВР ВОДЯТ НЕПРИМИРИМА БОРБА, КАТО СЕ ЗАНИМАВАТ ЗАКОНОСЪОБРАЗНО С ВСЯКА КОНКРЕТНА ПРОЯВА.

ИЗПЪЛНИЛ: БОЯНОВ
ПРЕДАЛ: ГЕОРГИЕВ
ПРИЕЛ: Т. РУСЕВА

НАЧАЛНИК ОУ МВР:
ПОЛКОВНИК ХРИСТОВ

ДС - СМЯНАТА НА ИМЕНАТА -
ВЪЗРОДИТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС

70

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

55

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦЕНТРАЛНО ИНФОРМАЦИОННО-ОРГАНИЗАЦИОННО УПРАВЛЕНИЕ

Per. № 1-4264 Екз. № 10
29.09.86г

Из архивите на ДС

679

ОБЗОРНА ОПЕРАТИВНА СВОДКА

/22 - 28 септември 1986 год./

София
1986

1. Вътрешнополитическа обстановка

През изтеклата седмица обстановката в страната беше нормална, спокойна. Не са отбелязани значими враждебни и други противообществени прояви.

* * *

В поведението на турцизираните в миналото българи се наблюдават положителни моменти: трудова активност, строителство и закупуване на жилища и леки коли, стремеж към професионална реализация и получаване на по-високо образование. Повишено е самочувствието на младежи, че имат възможност да отбиват военната си служба и в поделенията на БНА, че ще могат да кандидатствуват за постъпване и във висши военни учебни заведения.

Продължава процесът на утвърждаване новите граждански ритуари, на българска езикова среда сред децата. Постепенно се преодоляват турските елементи в бита и облеклото. Изразява се задоволство от социално-икономическото развитие на селищата, от повишаването на жизнения стандарт.

Сред значителна част от това население преобладават чувствата на примирение и успокоение. Писмата от личната кореспонденция за Турция до 80 на сто за някои райони се пишат на български език, употребяват се българските имена на подателите.

Негативно отражение дава изтичането на информация по прилагането на Постановление № 5 на Министерския съвет. Превратно се тълкуват мерките за пренасочване на кадри, което създава

в Кърджалийски, Разградски, Сливенски и други окръзи у отделни хора страхова психоза. Въздържат се от ново строителство, намалена е трудовата им активност.

В последно време се отбелязва засилване на коментарите и породеното от тях убеждение у лица от тези среди, че "Турция ще наложи диалог" на българското правителство по възродителния процес. От малки "компромиси", като пускането на близки на бегълци и решаването на проблеми на някои разделени семейства, ще се отиде на "по-големи отстъпки". Има позовавания на емисии на Би Би Си за "предстоящо посещение" на др. Тодор Живков в Турция, за да бъдат обсъдени "наболените въпроси" между двете страни. Отделни лица споделят, че при такава среща може би ще се реши "минимумът": невъзпрепятствувани роднински контакти и туристически обмен. Някои националисти предупреждават, че "изразеното" от българска страна "желание за преговори" е "тактически ход" във връзка с провеждани международни форуми и сесията на ООН. След това българското правителство отново ще вземе "твърда позиция", позовавайки се на приети договорености за "ненамеса във вътрешните работи".

Успоредно с това се изразяват надежди, че при предстоящи избори в Турция на власт ще дойде правителство оглавявано от Еджевит, който се ползувал с авторитет на Запад и можел да предприеме "по-решителни стъпки". СССР щял да посъветва българското правителство да прояви "отстъпчивост", тъй като бил заинтересован от поддържане на добросъседски отношения с Турция.

Отделни фанатици се опитват да създават социално напре-

жение, като твърдят, че ако до края на годината не се "разреши изселване" Турция ще предприеме военни действия срещу България, включително и с използване на химическо оръжие.

По места продължават опитите да се търсят различни форми за противодействие на възродителния процес. Сватби и други битови празници се организират в тесен семеен кръг при спазване на турски обичаи, езикова и интонационна среда. Зачестява извършването на религиозни обряди в частни домове. Има сигнали за прожектиране в домашна обстановка на турски филми с антибългарско съдържание. В редица селища все още се общува на турски език на обществени места. Запазват се турски елементи в облеклото на жените. Оформят се групички, в които се съхранява "турският дух".

Има отделни фрапиращи случаи на демонстративни изяви на протурски национализъм. Учителка в целодневна детска градина в Хасково задължавала децата да рисуват турски символи. Служител в читалище в Кърджали злословел на всеослушание, че всичко написано досега за "българския им произход" е "фалшификат".

Органите на МВР своевременно реагират на подобни прояви, провеждат превантивни и административно-наказателни мерки.

Задържан е и се води следствие срещу _____, монтьор от Кърджалийски окръг, автор на листовки с остро подстрекателско антибългарско съдържание.

Осъдени са по Указа за борба с дребното хулиганство четирима младежи от с. Орляк, Толбухински окръг, които системно свирели турска музика при различни битови тържества.

Състав на окръжния съд в Кърджали осъди от 1 до 2 години лишаване от свобода и задължително заселване след из-

търпяване на наказанието и и
за провеждане на злостна противодържавна агитация и
пропаганда с националистически протурски характер.

Съществуват някои трудности и във връзка с прилагането на партийни и правителствени документи за преодоляване на културно-битовата изостаналост и приобщаването на гражданите, които в миналото са били третирани като цигани. През последните 4 месеца в столицата са се провели 25 големи семейни тържества по повод сватби и рождени дни /предимно в кв. "Филиповци" и няколко в ж.к. "Люлин" и центъра/, на които се събирали по над 500 души и протичали при стриктно спазване на цигански ритуали и изпълнение на циганска и турска музика и танци. По оценка на ръководството на Софийско градско управление на МВР тези тържества са способствували за съхраняване на циганското етническо съзнание, начин на живот и онаследени елементи от турски традиции в бита. Органите на МВР не са провеждали мероприятия за тяхното осуetyване. Вземали са само предохранителни мерки за недопускане нарушаване на обществения ред.

* * *

Продължават активните мероприятия на органите на МВР за издирване на автори на извършени и опит за диверсионен акт. Заделени са допълнителни сили и е създадена съответна организация за провеждане на целенасочени, ефикасни и широкомащабни оперативно-издирвателни действия в основните райони, където е възможно да действуват престъпниците.

4. Нелоялно поведение на румънски власти

Според получавани във ВГУ-ДС сведения, зачестяват оплаквания на пътуващи през Румъния български граждани за некоректно, злонамерено, в отделни случаи враждебно отношение на гранични, митнически, милиционерски и други служители към тях. На гранични контролно-пропускателни пунктове пътуващите с леки коли българи били подлагани на щателни и продължителни проверки, принуждавали ги да разглобяват части на превозните средства като при някои случаи мотивирали своите действия с подмятания, че "в България има тероризъм", че "български туристи се ангажират в пренасяне на оръжие". Регулировчици отклонявали български леки коли по второстепенни пътища, а бензиностанции отказвали да ги зареждат с бензин срещу законно закупени бонове. Тези унижителни "процедури" обикновено се прекратявали, след като на съответните длъжностни лица се направят подаръци или им се дадат пари.

Отп. в 1 екз.

Изп. Ч.Кираджиев

Нап. В.Калчева - 1927

29.09.1986 год.

Разминах. В 30 еиз.

НАЧАЛНИК НА ЦИОУ-МВР

Ген.-лейтенант:

[Signature]
/В.Георгиев/

71

М В Р

ПОДЕЛЕНИЕ — 56300-V

Рег. № V 1716 екз. 2

05.10.1987 г.
1040 София

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 106

Строго секретно!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

193

21286 7.10. 87

ОТНОСНО: Агентурно-сперативната обстановка сред
лицата от граничната зона възстановили
българските си имена

Источник на РО 5 ГРО Момчилград съобщава, че
от с.Кондово, Хасковска област, протурски настроен, обижда
и се заканвал на всеки с възстановено име който говорел български
се обръща към него с новото му име. Пред
, от същото село, също с крайно протурски нас
трояния, е споделил, че е разбрал от телевизията, че Тургут Йозал
бил заявил пред средствата за масова информация, че в Турция вече
са били определени райони и подгответни жилища за 2 милиона "бъл
гарски турци", които в най-скоро време щели да се изселят там.
допълнил, че др.Тодор Живков бил се съгласил за това изсел
ване, тъй като 98 държави били подкрепили Турция по този въпрос.
Съобщено е писмено на ОУ МВР Кърджали.

Источник на РО 4 ГРО Солян съобщава, че
, 45 г.ст с.Каялоба, Хасковска област, изселван за протурски
националистически прояви при провеждане на мероприятията по възро
дителния процес, е споделил, че не смее да разговаря с непознати
хора по изселническия въпрос и смяната на имената за да не попадне
на човек на МВР, но лично смятал, че щяло да дойде време когато
ще се възстановят имената и да се изселят в Турция. Ранс или късно
ако по мирен път не се реши техният въпрос, то Турция щяла да обяви
война на България и ще вземе за своя територия окръзите, в които
имало "турско население".

е обект на РУ МВР Подкова, което е уведмено
писмено.

Отпеч. в 2 екз.

1 - Др. ЗАМ.-МИНИСТЪР
Ген.-полк. Минков
2 - ЦИОУ МВР
Изп. и написал: АК
05.10.1987 год.

КОМАНДУВАЩ
ГРАНИЧНИ ВОЙСКИ
ГЕН. АДАМЪНТАНТ: [подпис]

(ЦАНОВ)

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата: 29.10.2013г. Секретар: [подпис]

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Reg. № 14819
09. X. 1987 год.
СОФИЯ

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

64

СТРОГО СЕКРЕТНО - ВЪТРЕШНО РАБОТА
21428 9.10. 88

СЪСТОЯНИЕ, ПРОБЛЕМИ И ЗАДАЧИ НА КОНТРА-
РАЗУЗНАВАТЕЛНОТО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ВЪЗ-
РОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС НА НАСТОЯЩИЯ ЕТАП

ДРУГАРЮ МИНИСТЪР, Др.ПАЛИН,
ДРУГАРИ ГЕНЕРАЛИ И ОФИЦЕРИ,

Като закономерна и неделима част от строителството на социализма в НР България възродителният процес е една от основните задачи на съвременното ни обществено-политическо, социално и национално развитие. Решаването на тази многопосочна и с мащабен характер, от общонационална значимост задача е превърна във всенародно дело.

Свой дял дават и органите на МВР, които успешно водят изключителна по сложност и острота битка за неутрализиране опитите на противника да задържи или спре развитието на възродителния процес. Натрупан е немалък опит, настъпиха положителни промени в цялостната дейност, както на контраразузнавателните поделения, така и на Народната милиция, Вътрешни и Гранични войски. Наред с работата по терора, задачата за задълбочаването на възродителния процес и сега продължава да стои в центъра на вниманието на цялата ни система.

65
2

Нашите органи владеят оперативната обстановка.

Утвърденият от XIII Конгрес и последвалите го пленуми на ЦК на БКП курс за постигането на исторически прелом в развитието на социализма в нашата страна и свързаните с това революционни промени в обществената надстройка поставят изискването да се усъвършенствуват досегашните методи, форми и средства, да се възприеме нов подход при решаването на всички въпроси, в това число и на тези по контраразузнавателното осигуряване на комплекса от идеологически, външно и вътрешнополитически, социални, икономически и възпитателни мерки в провеждането на възродителния процес.

На настоящия етап, който се характеризира с извънредно активизиране на подривната дейност на външния и вътрешния противник, такова усъвършенствуване е особено наложително.

I. ПО СЪСТОЯНИЕТО НА ОПЕРАТИВНАТА ОБСТАНОВКА

A. ПО ДЕЙНОСТТА НА ПРОТИВНИКА

На всички ни е известно, че външният противник непрекъснато увеличава остротата и засилва подривно-психологическия натиск, върху световното обществено мнение/имаме предвид опитите то да бъде "убедено", че България прилага "асимиляторска политика по отношение на турското малцинство"/, а така също и за поддържане на протурско съзнание в част от

българите, възстановили имената си, и тяхното манипулиране за противопоставяне на възродителния процес.

Оперативните данни, особено от последните месеци, свидетелствуват, че противникът продължава изграждането, финансирането и разгръщането на огромен подривен апарат срещу нашата страна.

Увеличиха се опитите за ангажиране на международни форуми с антибългарски решения и резолюции. Зачести провеждането на различни международни симпозиуми и "научни" конференции, имащи за цел да докажат "турското присъствие в България", като на тях се привличат за участие и учени от някои социалистически страни /УНР, СРР и особено СФРЮ/.

Посещенията в нашата страна на така наречената "Контактна група" и на групата емерикански конгресмени преследваха най-вече целта да се демонстрира "заинтересованост към проблема". Макар, че не получиха възможност за потвърждаване на антибългарските клевети, тези посещения в известна степен усложниха обстановката по линия на възродителния процес.

Можем да очакваме, че и в бъдеще широкомащабният дипломатически, икономически и пропаганден натиск срещу НРБ ще заема важно място в дейността на противника.

Турските специални служби, на които се възлага основна роля в антибългарската кампания, продължават активно да използват за подривна дейност резидентурите си на дипломатическо прикритие, транзитно преминаващи турски, ирански и други граждани

68
4

от Близкия изток, гръцки и югославски мюсюлмани. Търсят се пътища за установяване на контакти с протурски националисти за събиране на клеветническа информация, дават им се указания за отпор на възродителния процес, за запазване на "турското самосъзнание". Разузнавачи и агенти на МИТ, работещи в турското посолство и в консулствата в Пловдив и Бургас, се насочват директно към връзки с отявлени фанатици, които не крият готовността си за участие в организирана съпротива срещу възродителния процес.

Неотдавна турските официални и подривно-пропагандни органи отчетоха, че предприятия от тях курс за прекъсване на културния и спортния обмен и създаването на изкуствени пречки за развитието на търговско-икономическите връзки на практиката е ограничил каналите за идеологическо проникване у нас. Ето защо сега възприемат нова тактика: да се участва с големи групи във всички международни прояви, провеждани на наша територия, особено в областта на спорта и търговията.

МИТ продължава активно да използва за антибългарска дейност различните изселнически и емигрантски дружества и организации и преди всичко "Дружеството за култура и солидарност с балканските турци" на Мехмед Чавуш, "Дружеството за култура и солидарност с изселниците от Балканите" на Генчооглу, "Асоциацията за култура и солидарност на родопските и дунавските турци" и др. Полагат се усилия за създаване на Конфедерация и обединяване под единно ръководство на всички антибългарски организации.

Представители на тези организации бяха изпратени на срещите в Берн и Виена. Провокират се антибългарски прояви и акции в Турция и Западна Европа, като за първи път през август т.г. се издигнаха и искания за даване автономия на "българските турци". Изселническите кръгове сега са най-интензивният източник на клевети и слухове за България и важно звено в провежданата антибългарска кампания. Широко се използват и изявленията на лица с възстановени имена, избягали в Турция.

В антибългарската дейност все повече се ангажират и реакционно настроени турски научни работници. Задачата им е да доказват аргументирано "турският произход" на лицата с възстановени имена, да издават "научни" трудове и сборници, които да се разпространяват в Турция и в чужбина.

Независимо от провежданите ограничителни мероприятия турското радио и телевизия запазват ролята си на едно от основните средства за идеологическо въздействие върху съзнанието на лицата възстановили българските си имена.

На антибългарска "вълна" сега са настроени всички турски радиостанции и другите средства за масова информация. Почти ежедневно чрез тях се подстрекава към противодействие на партийните и правителствените мероприятия, натрапчиво се внушава, че предстои възстановяване на турско-арабските имена, сключване на спогодба за ново масово изселване, спекулира се с твърдения, че антибългарските инициативи на Турция имат широка международна подкрепа.

С определени надежди за по-нататъшно активизиране на антибългарската пропаганда турската страна свърза строежа на нова телевизионна кула край Одрин, доколкото тя ще позволи да се разшири диапазонът на приеманите предавания във всички балкански страни.

Каузата за отричане на възродителния процес се подкрепя ревностно и в емисиите на "Свободна Европа", Би-Би-Си", "Гласът на Америка", "Дойче веле".

Под влияние на масираните действия на противника и вследствие на някои слабости в работата на изградената по линия на възродителния процес система протурските националисти успяха да преодолеят първоначалния стрес и объркване, ориентираха се в новосъздадената обстановка и почти запазиха "позициите си" сред населението, възстановило имената си.

Като се имат предвид сложните и противоречиви настроения сред тези хора, следва да сме наясно, че при определена кон-
юнктура провокираните от противника усложнения могат да ни из-
правят пред тежки взривоопасни ситуации. Едва ли някой от присъс-
твуващите се съмнява в правотата на такава констатация: Свидетел
сме на постепенно увеличаваща се в последно време интензивност на
редица нелоялни прояви: демонстративно, на места предизвикателно
афиширане на турска етническа принадлежност, преднамерено масово
общуване на турски език на обществени места, обособяването в
неформални групи. Налице е връщане към старите атрибути в облек-
лото и бита, бойкотират се утвърдените норми за провеждане на

гражданските ритуали. Извършени бяха и отделни вражески актове.

Безпрецедентното по своята наглост и бруталност изявление на Тургут Иозал за помощта, която Турция е готова да окаже на "българските турци", в истинския смисъл на думата разбуди духовете. Наивно се вярва, че това е своего рода предупреждение за военна агресия. Немалко националисти заявиха своята готовност "да се поставят в услуга на турската армия", чияте "сила и военна мощ" са постоянна тема на възторзи и възхвали в тези среди. Отново се заговори за преразглеждане на въпроса от българска страна. Забелязва се повсеместно известна приповдигнатост и засилване на протурските националистически настроения, което намери израз и в някои много дръзки вражески прояви. Нараснаха случаите на обособяване на неформални групи, което показва стремеж към консолидиране и евентуално пристъпване към остри форми на подривна дейност. В настоящия момент на отчет се водят 23 дела за опити за създаване на нелегални групи и организации, включително и на по-широка основа.

Очертаните негативни тенденции се подсилват още повече от принизената напоследък активност в дейността на цялата обществено-политическа и държавна система по линията, от намалената интензивност и вискателност при осъществяването на обществено-политическите и идейно-възпитателните мероприятия. На много места изградените щабове и комисии, практически са преустановили своята дейност, проявява се инертност към задачите, свързани с възродителния процес.

41
8

Ръководството на министерството своевременно информира Централния комитет за това състояние на обстановката и сега се предприемат енергични мерки по всички линии и направления за поправяне на нещата.

Б. ПО СЪСТОЯНИЕТО НА КОНТРАРАЗУЗНАВАТЕЛНАТА
НИ РАБОТА. ПРОБЛЕМИ.

Изострената оперативна обстановка и прогнозите за нейното по-нататъшно усложняване налагат да огледаме и анализираме критично нашата собствена дейност. Постъпващите в Шесто управление -ДС данни показват, че през последните месеци има спад в контраразузнавателното обезпечаване на възродителния процес. А добре известно е, че понижаването на настъпателността в агентурно-оперативната работа води до загубване на вече спечелени позиции, които ще трябва в съкратени срокове, но с двойно по-големи усилия отново да се завоюват.

Сериозно безпокои обстоятелството, че значително увеличеният агентурен апарат все още няма необходимите качества да решава отговорните задачи, които стоят пред нас.

Малко са агентите, способни да долавят и разкриват дълбоко законспирирана и остра подривна дейност.

Незначителен е броят на новонаеманите сътрудници с възможности за установяване на пряк контакт с противника и провеждане на активни мероприятия срещу МИГ, задграничните антибългарски, изселнически, ислямски и други подривни центрове и организации.

129

Част от агентите с възстановени имена, включително и от нововербуваните, продължават да се колебаят, не работят с желание, дават обща и неагжираща информация. На сътрудническия апарат продължава да оказва силно въздействие подривно-пропагандната и подстрекателска дейност на външния противник и местните протурски националисти, както и изоставането, а в известни отношения и отстъплението от завоюваните позиции по възрожденския процес. Увеличават се случаите на предателство. Някои агенти се ангажираха в терористично-диверсионна дейност, оглавиха или участваха в нелегални групи и организации. Едва ли е нужно отново да напомняме за "Редактори", където ръководителят на нелегалната организация и 12 от нейните членове бяха агенти на ДС.

Недостатъчна е агентурната обезпеченост на репресираните, най-вече от средите на интелигенцията, учителите, медицинските кадри и други, част от които бяха освободени от работа, разселени, осъждани, профилактирани и пр.

Малко е перспективната агентура, особено сред учещите се в средните училища и студентите. Неудоволителна е работата по вербовката на средношколци в Хасково, Пловдив, Пазарджик, В. Търново, Ловеч, Габрово и Стара Загора. Изостава вербовъчната дейност сред студентите в София, Габрово, Ст. Загора, В. Търново, Толбухин, Плевен и Благоевград.

За привеждане на работата със сътрудническия апарат в съответствие с оперативната обстановка и новите повишени изисквания е целесъобразно:

С устойчиви, нормални темпове да продължи вербовката на нова агентура. Вниманието да се насочи преди всичко към лица с възстановени имена, които имат възможност да долавят и разкриват дълбоко законспирирана и остра подривна дейност, включително и да установяват контакт с противника с цел провеждането на активни мероприятия, като подстави, дезинформация, оперативни игри и др.

Да се разшири вербовката на перспективна агентура, особено сред учещите в средните училища и студентите. Да се търсят умни и перспективни хора, които да се обграждат с внимание и грижи, да се подпомагат в тяхното развитие, да се възпитава у тях чувството и убедеността, че именно благодарение на нашите органи те са успели да се реализират като личности. Наред с изграждането от тях на добри агенти да ги готвим и като бъдещи кадри, които ще се включат активно в по-нататъшното развитие и утвърждаване на възродителния процес.

Вербовъчната дейност да се съобрази и с резултатите от М "Проверка". В тази насока да се актуализират моделите за формирането и разстановката на агентурния апарат с цел обезпечаване пълното наблюдение на вражеския контингент, мигриращите, разселените, репресираните и пр.

Многократно ръководството на министерството е повочвало незадоволителната ни работа по укрепването на наличния агентурен апарат, поставяло е задачата да продължат мероприятията за негово:

84

11

спечелване. Да се подобри обучението и възпитанието му. Да го приобщим, а там където се налага, да се използва материалния ин терес.

Тези въпроси и задачи са поставяни с най-голяма сериозност, но въпреки това решителна крачка все още не е направена. Необходимо е отново да се извърши критична оценка за състоянието на работата в това отношение и да се набележат мерки за преодоляването на тези слабости в най-кратки срокове.

Да се извърши проверка на всеки агент, предимно с ОТМ, като се започне от колебаещите се и най-активно използваните за решаване на наши задачи. Да се освободим от агентите, които въпреки полаганите усилия за укрепването им, отказват да работят, проявяват двуличие и нечестност.

От новопридобитата и друга агентура, вербувана на идейно-политическа основа, да се определят подходящи сътрудници и се проведат конкретни и целенасочени мероприятия за създаване на допълнителни контраразузнавателни възможности чрез "положителното им атестиране" пред протурските националисти с цел долавяне на дълбоко законспирирана и остра подривна дейност. С оглед на това към някои, разбира се с тяхно съгласие, могат да бъдат приложени административни наказания, разселване, осъждане на кратки срокове за протурски националистически прояви и пр.

За намаляване натовареността на оперативния състав с агентура считаме, че във всички управления на МВР има или могат

да се създават условия за бързо изграждане на необходимите резидентурни групи, включително и сред жените.

Сериозни пропуски в нашата работа са налице и по делата на оперативен отчет, сигналите, по доустановяването и наблюдението на вражеския контингент. Докато през 1986 година по линия на протурския национализъм са получени 949 сигнала, от началото на годината досега, въпреки активизирането на подривната дейност на местните националисти, са постъпили 428 сигнала. Техният брой рязко спадна през юли, август, и септември.

Има редица случаи на демонстративни и дръзки прояви, които не се завеждат на сигнал и не се взема оперативно отношение към тях. През август по линия на протурския национализъм са получени 28 сигнала. Нито един сигнал не е заведен в Кърджали, Разград, Търговище, Хасково, Бургас, Варна, СГУ и др.

Много малък е броят на заведените дела през този период. За последните три месеца на активен оперативен отчет са взети 69 лица с възстановени имена. През това тримесечие не са завели нито едно дело на лица с възстановени имена Толбухин, Хасково, Стара Загора, Смолян, Ловеч, Благоевград, и др. За същия период новозаведените дела в Кърджали са само 6, Разград-4, Силистра и Пловдив- по 2, Търговище-1.

Необходимо е работата по делата на оперативен отчет и сигналите да придобие нови измерения. Особено важно на на-

стоящия етап е националистите да почувствуват на собствения си гръб, че няма да позволим да използват преустройството за антикомунистическа и антибългарска дейност, да пречат и спъват утвърждаването на възродителния процес.

Като имаме предвид, че значителна част от тях се респектират само когато чувствуват силата на властта, трябва да засилим нашия оперативен и административен натиск. Към провеждащите остра подривна дейност и рецидивистите да се прилага цялата строгост на закона, като продължим да използваме принудителните мерки по чл. 39 от ЗНМ. Досегашния опит показва, че тези мерки въздействуват по-силно дори и от лишаването от свобода. Разбира се, прилагането им трябва да става по-прецизирано, към най-злостните националисти, по които са изчерпани възможностите на профилактичната работа.

Това налага да се взема своевременно оперативно отношение към всички вражески прояви. Да се ускорят темповете на воленето на сигналите и делата. В съкратени срокове да се провеждат активни агентурно-оперативни и други мероприятия за: - бързо изясняване и пресичане на дейността на обектите, особено които възнамеряват да организират нелегални групи и организации, да извършват терористично-диверсионна дейност, да провокират безредици и масова съпротива или да оказват разложително влияние върху по-широк кръг лица;

УФ

14

– тяхното компрометиране пред протурските националисти, включително чрез създаването на убеденост, че сътрудничат с нашите органи, за разобличаването им пред трудовите колективи и обществеността;

– за вземане на декларации или обещания, че се отказват от престъпната си дейност. Подобни декларации трябва да се вземат и от осъдените или разселените обекти, след което по преценка да бъдат освобождавани.

Недостатъчно активно се работи и по доустановяването и наблюдението на вражеския контингент, особено сред мигриращите постоянно или временно лица с възстановени имена. Въпреки категоричните указания на ръководството на МВР не е създадена необходимата организация за поставяне под наблюдение оперативно интересните лица, установени по М "Проверка". Изостават мероприятията и по актуализиране на наличните данни чрез допълване с лица, които сега навършват пълнолетие. Както показаха някои проверки, част от лицата, ангажирани в остра подривна дейност, бяха извън нашето полезрение, т.е не бяха установени при провеждането на М "Паспортизация" и М "Проверка".

Профилактичната дейност все още не се е превърнала в основно оръжие в борбата срещу протурския национализъм. Не сме утвърдили като основен принцип в нашата работа продължаването на възпитателните функции на партията и държавата с чекистки форми, методи и средства. Сега е необходимо на основата на изпреварващата информация по-активно да подпомагаме политическата

48

15

система у нас да неутрализира в зародиш създаващите се негативни процеси и тенденции сред лицата с възстановени имена. Да не допуснем те да прераснат в противоречия или се изродят в конфликти, които могат да върнат назад възродителния процес.

Особено важно е да преодолеем остарялото и вредно схващане, че само с демонстрация на сила и наказателни мерки може да се предотврати подривната дейност на протурските националисти. Трябва да повишим критериите за ефективността от собствената си работа. Тя да се отчита не само на базата на репресираните, а и по броя на неутрализираните или спечелени на наши позиции.

Етапът на преустройството ни задължава да работим с възможно най-високо професионално майсторство, да търсим и прилагаме най-подходящите форми, методи и средства за идеологическо, социално-психологическо и друго въздействие, още по-широко да се опираме на партийните, държавните и обществените органи и организации.

Очевидна е потребността от дълбоко разкриване на проблемите, от коригиране на някои досегашни виждания и оценки, както и от прилагането на нови подходи и по-ефективни методи и средства. Това се налага от обстоятелството, че в организацията на нашата работа за обезпечаване на възродителния процес все още не е утвърден комплексният подход.

Поради тази причина сериозно е затруднено и определено изостава от насъщите потребности изучаването на измененията в оперативната обстановка като цяло, а оттук и вземането

на управленчески решения, планирането и провеждането на мероприятия.

От сериозни слабости страда разстановката и подготовката на изпълнителския състав и агентурата по линия на възродителния процес. Причина за недостатъчната ефективност в работата са липсата на необходимата координираност, в действията, съществуващият до голяма степен "разнобой" между подразделенията в Центъра и страната/ както и вътре в самите управления/, стремежът към "автономност", който нерядко води до съзнателно или несъзнателно скриване на информация, която засяга или би подпомогнала дейността на друго подразделение. Това важи не само за информацията, а също за агентурни позиции, и т.н. Принизен е контролът, особено предхождащият и съпътстващият, поради което всички констатации за пропуски и слабости се правят, след като вече са настъпили.

Въпросът за комплексността в подхода при контра-разузнавателното обезпечаване на възродителния процес в днешните си измерения е настина "въпрос над въпросите", защото, според нас, той е брънката от веригата въпроси, с чието овладяване ще се постави основата за тяхното решаване.

Измеренията на комплексния подход са многопосочни, но считаме за целесъобразно да поставим ударението само върху някои определящи негови страни.

До 1985 година когато главното ни внимание беше концентрирано само към борба с протурските националистически прояви, макар и с известна уговорка, можеше да се приеме наложилото

се в практиката разбиране, че това са чисто проблеми на Шесто управление -ДС, респективно на шестите подразделения в териториалните поделения. Днес обаче, когато пред органите на МВР стои такава мащабна задача, каквато е възродителният процес, линейните и направленческите признаци и свързаните с тях съображения и подходи стават несъстоятелни, а в определени случаи дори вредни.

Трябва да подчертаем, че напоследък се натрупаха доста примери, които показват, че липсата на единен подход, допускането тук и там дублиране на звената, води в крайна сметка до провали. Предприетите проверки по случая с терористите от Дуловския район установиха, че във второ, шесто и в териториалното отделение поотделно са постъпили данни за обектите, но тъй като не са били събрани и анализирани по съвкупност, са подценени и не са предизвикали необходимата реакция от наша страна. Данни за негативни прояви по време на отбиването на военната служба на Орлин са постъпили в III управление-ДС, но те също не са намерили съответната реализация. Подобни причини са в основата и на случаите Шаламанов, бореца Митев и др. Още по-фрапиращи са примерите, посочени в доклада на др. Джендов. Тоест, има достатъчно основание да се отчете, че при един комплексен подход и единодействие /проблемите на възродителния процес изискват в нашата оперативна теория и практика понятието "взаимодействие" да бъде заменено с единодействие /тези тежки случаи можеше да бъдат предотвратени, да се спестят толкова сили, средства и негативни последици за

нашите органи.

Необходимостта от комплексно използване на силите и средствата на МВР изпъква и в друга сфера: Информационното обезпечаване на възродителния процес в двете му основни направления - осигуряване на собствените информационни потребности на контраразузнавателната система с оглед оптимизиране на нейното управление /маневриране със силите и средствата на "застрашените участъци" / и "захранване" на останалите звена от партийно-държавната система" с "нефилтрирана", изпреварваща събитията информация.

Категоричните указания на Окръжно I-16 от 2.II-1987 година не се изпълняват точно и в пълен обем от редица териториални подразделения. Постъпващата в ЦИОУ и Шесто управление- ДС информация е непълна. Обикновено тя се гради на малобройни факти, от които не могат да се правят верни обобщения и изводи за състоянието на оперативната обстановка по възродителния процес.

Не се следи развитието по основни социални слоеве- работници, художествено-творческа и научно-техническа интелигенция, младежта, учещите се, духовенството.

Много често няма характеристика на проявната форма, времето и мястото на извършването, степен на достоверност на данните и пр.

Най-голям брой информационни съобщения /и редовно/ изпращат управленията в Шумен, Кърджали и Хасково. Оскъдна и

едностранчива е ежедневната информация от Бургас, Варна, Русе, Търговище, Толбухин и Силистра.

Най-висока е степента на неизпълнение на третия раздел на окръжното за подобряване качеството на аналитичната дейност. Почти липсват задълбочени, аналитични оценки за развитието на оперативната обстановка, за тенденциите и проблемите, характерни за дадения район. Вместо комплексни ежемесечни оценки за състоянието и измененията в оперативната обстановка, някои окръжни управления изпращат информация за изолирани факти и данни. / Макар, чебтделни примери могат да бъдат характерни и да илюстрират един или друг момент от развитието на възродителния процес, то само с примери не може да се очертае тенденция или явление, които изискват управленчески решения с общодържавно значение/.

Личното участие и отговорност на ръководителите на териториалните поделения е основата, върху която следва да се постави аналитичното информационно обезпечаване на възродителния процес.

III. Актуални задачи на настоящия етап

Съвкупността от актуалните задачи и подходите за тяхното решаване очертават онези нюанси в тактиката на органите на МВР, които дават отговор на въпроса: къде да се насочат нашите усилия, къде са нашите най-слаби и уязвими места.

Най-непосредствената задача на всички подразделения на Министерството сега е чрез увеличаване натиска над враждебно-престъпните елементи да не се допусне изостряне на обстановката в средите на липата с възстановени имена, което може да доведе до затруднения за партията и държавата както във вътрешен, така и в международен план. Това налага да осигурим пълно съответствие на цялостната ни дейност с линията, стратегията и тактиката на Партията и правителството в работата за по-нататъшното развитие и утвърждаване на възродителния процес.

В условията на извършващото се в страната ни преустройство и адаптация към новото административно-териториално деление е необходимо да се преодолеят наблюдаваните различия в оценката и отношението към едни и същи прояви и явления. Независимо от възможните нюанси на конкретната обстановка върху територията на цялата страна е нужна единна политика по осъществяването на възродителния процес.

Необходимо е занапред да оказваме още по-голяма подкрепа на партийните, административните и стопанските ръководства по места, на обществените органи и организации, за да стане тяхната дейност още по-настъпателна, ефективна и убедителна.

Сериозен проблем, който трябва решително да преодолеем, е "отстъплението от завоюваните позиции", за каквото говорят зачестилите напоследък съобщения от различни райони на страната.

Поради специфичната психологическа нагласа на българите с възстановени имена и присъщото им раздвоение и колебание всяко "отстъпление" нанася големи вреди, тъй като нарушава градената с много усилия представа за "необратимия характер" на възродителния процес. Всяко пораждане на илюзорни надежди за връщане на "старото положение" има мултиплициращ, негативен ефект.

Този проблем трябва да се реши заедно с придобилия значителна актуалност въпрос за подобряване на "стиковката" между контраразузнавателните и партийните, административните и стопанските органи по места. Ето защо сега излиза на преден план необходимостта от чувствително подобряване на обмена на информация, като териториалните поделения трябва да изучават едновременно социално-психологическия климат в средите на преименуваните и особено онези негови компоненти, които сочат наличието "на огнища на напрежение". Получаваните данни да се подават на ръководствата на общините, кметствата и самоуправляващите се стопански предприятия с мнение за вземане на съответни мерки и последващо обратно информирание на нашите органи. Необходимостта от укрепване на "обратната връзка" не е самоцел, защото само по този начин може да се проследи ефектът от взетите мерки и повторно да уведомим, но вече за "оздравяване" на положението в дадения трудов колектив или селищна система. Забелязаният напоследък спад в реализацията на приетите по места комплексни програми трябва да бъде преодолян с увеличаване на нашата

помощ и съдействие. Ширещото се на низово равнище двуличие и пасивност от страна на някои местни активисти трябва своевременно по подходящ начин да отава достойние на по-горестоящите партийни, държавни и стопански органи.

Не бива да се изпускат възможностите за положително въздействие върху българите с възстановени имена, когато са извън традиционната консервативна среда. За съжаление резултатите сочат обратното: цели бригади и обществения в строителството и по националните обекти остават в периферията на вниманието ни и се превръщат в разсадници на протурски национализъм.

Все още непълноценно се използва задължителната военна служба в БНА, ГУСВ и Транспортните войски за приобщаване на военнослужещите с възстановени имена. В тази насока е необходимо да се вземат допълнителни мерки и наред с това да не се допуска грубо и унизително отношение към тези млади хора.

Тук е мястото още един път да обърнем внимание за необходимостта от своевременно и респектиращо реагиране срещу проявите на грубо и унизително отношение към българите с възстановени имена в трудови колективи, по местоживее, при ползване на административни и други услуги и пр. В това отношение вече са давани указания, но още веднъж трябва да се отчете значителната вреда, която нанасят на делото на възродителния процес проявите на национализъм и шовинизъм./ Когато е необходимо,

следва да отидем и по -далеч от обикновеното реагиране и санкциониране на такива прояви/.

В условията на разширяването на гласността и демокрацията е нужно да се отчита необходимостта от търсене на възможности за разнообразяване на общата и индивидуалната профилактика. Практиката доказва ефекта на извикване в съответното районно управление на МВР и предупреждаването със или без протоколи, но не по-малко ефекасно е използването/ потвърдено от съветския опит/ на зашифрованите или дори полузашифрованите профилактики- с помощта на стопански ръководител или някакво авторитетно лице, на което може да се гласува доверие,

Партийната концепция" за повишаване на отговорността на всеки и навсякъде" изисква да се повишава личната отговорност на ръководния състав за състоянието на възродителния процес в поверения му район. Времето, в което живеем, ни задължава да изоставим " количествения подход" и да престанем да "плащаме данък на бройките". Време е като основен критерий за оценка да приемем признака - "реално агентурно-оперативно покриване" на проблемите, свързани с възродителния процес. Тогава не голите декларации и уверения, не прикриването зад бройките агенти и заведени сигнали за малозначими случаи, не изчакването да "набъбне" организацията или нелегалната група, /за да направим "голяма реализация"/, а НАЛИЧИЕТО НА ДОСТАТЪЧНО ИНФОРМАЦИОННО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ И ЛИПСАТА НА ОСТРИ ВРАЖДЕБНИ ПРОЯВИ ще бъде АТЕСТАТ за добре свършена работа!

88

24

ДРУГАРИ,

Това са проблемите и задачите, които трябва да имаме предвид и да решаваме. В обобщен вид те се свеждат до:

1. Да осигурим пълно съответствие на цялостната дейност на нашите органи с линията, стратегията и тактиката на Българската комунистическа партия и правителството по въпросите на възродителния процес, като се отчитат по-пълно тенденциите в развитието на политическата и оперативната обстановка, вътрешната и външната политика на нашата страна.

2. Да приведем в съответствие с порасналите изисквания на оперативната обстановка единната стратегическа линия в дейността на всички подразделения на Министерството, като съсредоточим вниманието си към най-важното-изпреварващия характер на цялостната ни дейност по обезпечаването на възродителния процес.

3. Да усъвършенствуваме взаимодействието и съгласуваността в работата на всички звена в системата: ДС, НМ, Вътрешни и ГВ осигуряване на координация на планове и дейността им.

4. Да осигурим настъпателен характер на цялостната разузнавателна и контраразузнавателна дейност, като използваме по-пълно големите възможности на цялата общественно-политическа система.

5. Да активизираме сътрудничеството с братските органи по този проблем.

Накрая позволете да изразим увереност, че целия личен състав на нашето Министерство ще осъзнае дълбоко необходимостта от допълнителна мобилизация на всички сили и средства за решаване на значително усложнили се нови задачи, свързани с обезпечаването на възродителния процес.

Нап. в 2 екз.

№ 1 - ЦИОУ

№ 2 - отдел 04

Изп. Силянов

Нап. Е. Николова м. № 16421

София, 08-10.87 г.

ФОТОКОПИЕ В 49 екз.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

122

М В Р
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 18826 Екз. № 1
09. X 1987 год.
СОФИЯ

✓ 21484 9.10.88

Д О К Л А Д

ОТНОСНО: Оценка за състоянието на работата на
органите на МВР в борбата срещу терора
и резултатите от извършената издирвателна
дейност по ЦДОМ "Терористи" и "Скорпион"

Три години изминаха от август 1984 година. Този
период за нашите органи е свързан с усилена работа по раз-
криване извършителите на терористичните актове в градовете
Пловдив и Варна през 1984 година, в гр. Сливен и на гара
Буново през 1985 година и опита за терор на ТК "Дружба"
през 1986 година. Сега с удовлетворение можем да отчетем,
че дейността на поделенията даде резултат. Извършителите
са разкрити и задържани.

През този период в съответствие с указанията на
ръководството на Министерството- централните и териториални
поделения извършиха огромна по мащаби и обхват работа.

123₂

Този период има и определена предистория и сега, когато правим равностетка на цялостната си дейност по линия на терора, сме длъжни да отбележим няколко момента:

— в резултат на задълбочена оценка на обстановката в света и тенденциите за нейното развитие в бъдеще, нашето министерство постави проблема за борбата с терора своевременно.

Следяхме непрестанно и анализирахме развихрянето на терористичната вълна в света и главно на територията на Западна Европа и страните от Близкия Изток. Реагирахме конкретно на всеки опит да се инкриминира на страните от социалистическата общност позицията на поддръжници на международния тероризъм. В съответствие с това бяха набелязани и се проведоха конкретни мерки.

Постоянно усложняващата се оперативна обстановка по линия на терора и действието на редица обстоятелства и фактори зад граница и в страната, станаха причина да се обсъдваме с конкретни проявления на терора и на наша територия. Ние многократно сме правили оценка на тези фактори и оценките сега се потвърждават от придобитата информация при разкриване на авторите на терористичните актове. По тази причина на тях няма да се спираме.

х х
х

В резултат на упоритата работа на подразделенията в началото на 1987 година се получи чувствителен напредък в

124₃

издирването на извършителите по веществените доказателства. През месец май бе установено, че инкриминираната покривка, използвана при опита за терор на ТК "Дружба" е била ушита в шивашка ТПК "Черноморка" в гр. Бургас и е била предназначена за заведенията на СП "РСВ" в окръга. В резултат бе определен кръгът от лица, имали достъп до посочените покривки. Още при първите проверки на този кръг в полезрението попада лицето **ЕЛИН ДЕМИРЕВ МАДЖАРОВ**. В съответствие с установената практика, водещата издирването група на Центъра с ръководител – майор Георги Сотиров при проучване установява, че Маджаров е бивш агент, изключен за нечестност и намира архивното му дело. В изпълнение на планираните мероприятия по ЦДОИ "Терористи" и по ЦДОИ "Скорпион", групата изземва материал за почеркова експертиза и го представя за проверка по ЦДОИ "Мерзавци". Експертизата е категорична – разкрит е авторът на първите четири писма. Лицето е взето на оперативна разработка с псевдоним "Двуличник-87". Разработката на обекта разкри близките му връзки с голям брой лица, представляващи оперативен интерес по линия на протурския национализъм. Една седмица по-късно бе разкрит и автора на петото писмо – **АЛЦЕК ДЕМИРЕВ ЧАКЪРОВ**, действащ агент на ДС, използван за работа по турското консулство в Бургас.

За обстойна проверка за съпричастност към терористичните актове на Маджаров и Чакъров е открито групово дело за оперативна разработка "Двуличници-87". / Връзката с **АЛЦЕК ДЕМИРОВ ЧАКЪРОВ**, с цел да не бъде сигнализиран, продължи като

фиктивен агент на ДС до задържането му от органите на Държавна сигурност/. Същевременно на базата на получените данни в Направление "Т" на ОБ Управление е открито Централизирано групово дело за оперативна разработка "Глутница", включващо освен "Двуличници" на ОУ Бургас и обекти на ОУ МВР Варна, Шумен, Пловдив. Делото още от първия ден бе взето на непосредствен контрол от ръководството на Министерството.

В съответствие с утвърдения за работа по делото план, за изясняване на връзките и взаимоотношенията на обектите на територията на цялата страна, в помощ на силите на ОУ МВР Бургас бе изпратена и Оперативна група от Центъра. Активно се включиха в работата по делото освен служителите на ОУ Бургас ОУ на МВР в гр. Варна, Шумен, Ямбол, Пловдив, Стара Загора и Силистра.

По делото в относително кратък срок бяха проведени множество агентурно-оперативни и оперативно-технически мероприятия. Участващите сили проявиха висока професионална квалификация, умение за работа в сложни условия, творчество и инициатива. Осъществи се на практика пълно взаимодействие на агентурно-оперативните и оперативно-техническите служби.

В резултат на разгърнатата настъпателна работа на ОУ на МВР Бургас, на целевата група от Центъра и останалите участващи поделения в средата на юли се получиха данни, че обектите старателно прикриват някаква своя минала враждебна дейност.

126
5

В хода на разработката активно, за осъществяване контрол върху поведението на обектите, се включиха сили на ВН и ОТУ. Независимо от тежките условия, въпреки осъществените остри мероприятия за чест на състава и ръководството на тези поделения, провали не се допуснаха.

На няколко пъти докладвахме непосредствено пред др. Министър резултатите от работата по веществените доказателства, хода и развитието на ЦГДОР "Глутница".

В началото на месец август се получиха конкретни данни за това, че стимулирани от извършения на ТК "Златни пясъци" терористичен акт, Маджаров и Чакъров пристъпват към подготовката на ново самоделно взривно устройство, което възнамеряват да заложат около 15 август.

При създамата се ситуация, след задълбочено обсъждане в ръководството на Министерството, бе решено незабавно да се пристъпи към реализация на делото чрез задържане на обектите.

На 13.08. 1987 година обектите, а след това и още други единадесет лица, техни близки връзки, бяха задържани и предадени на следствените органи. Срещу четирима от задържаните е предявено обвинение за това, че през 1984-1987 година сами и в съучастие, са организирали и осъществили на територията на страната терористично-диверсионни актове и други противодържавни престъпления.

На базата на правилна оценка на оперативните данни, на намерените при обиска веществени доказателства и на данните от сравняването на дактилоскопните следи, другарите от ГСУ

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>Лазар</i>	

128

6

изградила правилна тактическа линия за водене на следствието, проявила упоритост, в резултат на което само за няколко дни обектите признаха основните си престъпни деяния.

Какво представляват основните обвиняеми?

– ЕЛИН ДЕМИРЕВ МАДЖАРОВ – 43-годишен, живеещ в Бургас, българин с възстановено име, с основно образование, женен, безпартиен, осъждан през 1985 година за валутно-контрабандна дейност, по професия сервитьор;

– АЛЕК ДЕМИРЕВ ЧАКЪРОВ – 39-годишен, живеещ в Бургас, българин с възстановено име, безпартиен, женен, неосъждан, бивш моряк, работник в предприятие "Океански риболов" – Бургас;

– САВА РУМЕНОВ ГЕОРГИЕВ – 34-годишен, живеещ в с.Череша, Бургаски окръг, българин с възстановено име, със средно образование, безпартиен, женен, неосъждан, строителен техник в ОНС – с.Руен, Бургаски окръг.

– , живеещ в с.Жълт камък, Пловдивски, временно пребиваващ в Ловеч, българин с възстановено име, женен с 2 деца, със средно образование, член на ДКМС, строителен работник.

От придобитите в процеса на разработката данни и от досега проведеното разследване е изяснено следното:

С навлизане на възродителния процес в решаващата му фаза-възстановяване на българските имена, ЕЛИН МАДЖАРОВ, ръководен от протурските си националистически настроения и силен верски фанатизъм, сам и със свои съмишленици, предприел остри престъпни

128
7

действия. През 1976. и 1983 година самият Маджаров и през 1984 година заедно с АЛЦЕК ЧАКЪРОВ, изготвили и изпратили до различни партийни и държавни органи пет ръкописни анонимни писма с ултимативни искания за освобождаване от затвора на осъдени лица за опит за бягство в Турция и за спиране възстановяването на имената. В тях отправяли заплахи за бомбени атакти, причиняване на жп катастрофи, палежи на гори и селскостопанска продукция, убийства на длъжностни лица и други. Писмата били пуснати в пощенските клонове на гр. Трявна, Пловдив и Асеновград от името на група "НИЕ".

В навечерието на Девети септември 1983 година МАДЖАРОВ извършил три палежа на горски насаждения в района на язовир "Камчия". Същевременно в близост до мястото залепил и две листовки с остро националистическо съдържание.

През есента на 1983 година МАДЖАРОВ извършил опит да предизвика влакова катастрофа, поставяйки на релсите на жп линията в района на гр. Айтос две железопътни спирателни обувки, които съевременно са били открити и отстранени. На местопрестъплението оставил и две листовки, еднакви по съдържание с тези, оставени след палехите в района на язовир "Камчия".

В началото на 1984 година МАДЖАРОВ се опитал да предизвика друга жп катастрофа в района на гара Пловдив. В тази дейност ангажирал своя родственик МИНЧО ХРИСТОВ ХАДЖИЕВ, на когото предал подобна спирателна обувка и листовки с националистическо съдържание.

С цел уронване престижа на НР България, създаване у населението на смут и страхова психоза и за предизвикване подкрепа на международното обществено мнение в защита на техните "права и свободи", от лятото на 1984 година МАДЖАРОВ и ЧАКЪРОВ преминали към по-дръзки диверсионно-терористични действия - предизвикване на взривове на обществени места. За целта привлекли към престъпната група САВА РУМЕНОВ ГЕОРГИЕВ- изявен националист, с технически познания по взривно дело.

Тримата си набавили от търговската мрежа електрически батерии, часовници и съдове за камуфлиране на взривните устройства, а чрез свои приятели и познати, работещи в мини и военни поделения, се снабдили с необходимите взривни вещества и други материали.

Изготвените от тях взривни устройства решили да поставят едновременно на оживени обществени места, отдалечени едно от друго, които да избухнат в един и същи ден и час.

На 30 август 1984 година били поставени първите две устройства:

- едното от МАДЖАРОВ в чакалнята на жп гара Пловдив, а второто от ЧАКЪРОВ в бетонна саксия за цветя на паркинга пред Аерогара Варна.

От взрива в Пловдив загина един гражданин, 42-ма бяха наранени и са причинени значителни разрушения.

Озлобени от продължаващия възродителен процес, в началото на 1985 година ЧАКЪРОВ и МАДЖАРОВ изготвили други две взривни устройства. Едното от тях на 09.03.1985 година МАДЖАРОВ

130

9

поставил в купе на вагона за майки с деца в бързия влак, пътуващ от Бургас за София, а второто – в гардероба във фойето на сладкарницата на хотел "Сливен" в гр.Сливен. В резултат на взривяването им загинаха седем лица, между които две деца. Ранени са двама граждани и са причинени значителни материални щети.

На 31.07. 1986 година МАДЖАРОВ и ЧАКЪРОВ поставили ново взривно устройство на плажа на ТК "Дружба"-Варна, което поради допуснатата от тях техническа грешка не се взриви.

Невъзпламенилото се устройство в курорта "Дружба" през 1986 година и извършеният терористичен акт на 08.07.1987 година пред хотел "Интернационал" – "Златни пясъци" подтикнало МАДЖАРОВ и ЧАКЪРОВ към предприемане на нови терористични действия, за което извършили съответна подготовка. Първоначално решили да поставят взривно устройство в ЦУМ- София, но след като огледали обстановката се отказали, поради наличието в него на много телевизионни камери. Решили устройството да бъде поставено около 15.08. 1987 година на плажа на курорта "Слънчев бряг". Подготовката им е прекъсната поради своевременното им задържане от органите на МВР.

Освен посочените диверсионно-терористични актове и провеждането на остра националистическа анонимна дейност, същите лица през периода 1984-1987 година са извършили и други престъпления:

– изготвили четири национални знамена на Турция, които поставили на обществени места в с. Билка, Бургаски окръг, в Пловдив, Айтос и Провадия;

- извършили палежи на два сеновала до Карнобат;
- осъществили многобройни злонамерени анонимни телефонни обаждания в София, Пловдив и Бургас на частни телефонни номера, при което заплашвали с предстоящи възбуждания, включително на детски градини и училища;
- осъществили обаждания и в мюфтийството в Пловдив, при които ултимативно поставили условия за спиране на провежданите мероприятия по възродителния процес. Поискали закана им да се доведат до знанието на турските консулства в Пловдив и Бургас, да се съобщава за тях на различни държавни органи и обикновени граждани, за да се покаже, че има масова съпротива срещу възродителния процес.

Интерес представлява фактът, че лицата от групата и особено ЧАКЪРОВ са поддържали интензивни връзки със служители от Турското консулство в Бургас. По тяхна поръчка ЧАКЪРОВ е събирал и предавал информация по възродителния процес.

Макар и без написана програма, групата на МАДЖАРОВ и ЧАКЪРОВ щателно е подготвяла своите действия и е предвиждала постоянно разнообразяване и изостряне на формите и методите на престъпна дейност, при строгото спазване на конспирация.

х х
 х

Основната задача на настоящия доклад е в светлината на изводите от реализацията да направим критичен анализ и оценка на нашата готовност, на нашето умение да водим ефективна, на високо професионално ниво борба срещу терористичните посещения, срещу опитите да се поставя под заплаха живота на

българските граждани, да се унищожават материални ценности, да се нанасят морални и политически щети на социалистическа България.

Както бе подчертано и в изнесения пред съвещанието по терора от Др. Шопов доклад на 08.04. 1987 година, първите взривове в градовете Пловдив и Варна не задействуваха в достатъчна степен нашата система. Толкова необичайни, толкова неприсъщи бяха за нашата действителност посочените взривове, че голяма част от състава ги прие като изолирани явления, които едва ли ще се повторят. Реалните размери на опасността бяха осъзнати чак след взривовете в гр. Сливен и на гара Буново през м.март 1985 година. Бяха взети екстрени мерки, в издирвателната дейност бе включен целия състав на министерството, всички сили и средства с които разполагаме. С оглед пълноценното изпълнение постановките на МЗ I-80 бе създаден Щаб за ръководство на издирвателната работа. В него бяха привлечени отговорни работници на всички централни поделения на министерството. Щабни структури бяха създадени в окръжните управления на страната.

Ръководството на министерството поставяйки проблемите на терора на преден план никога не е разглеждало борбата с него като самоцел. Още в първото проведено съвещание по терора след взривовете през м.март 1985 година, се изискваше чрез издигане равнището на работата по терора да се търсят и използват всички резерви за повишаване общото равнище на цялостната ни дейност по защита завоеванията на трудещите се от престъпни посегателства. Тази постановка впоследствие стана ръководно начало в

нашата работа при изпълнение решенията на XIII партиен конгрес.

Когато говорим за организацията на работа, безспорно на първо място трябва да подчертаем голямата загриженост и помощ, оказана ни от Централния комитет на Партията.

Предприети бяха мерки за ангажиране на цялото общество - на обществените органи и организации, на стопанските и административните ръководства в работата по повишаване на политическата бдителност и в изграждането на защитни системи срещу терористично-диверсионни действия, за гарантиране на живота и здравето на българските и чужди граждани у нас. Решението на Политбюро "За повишаване бдителността и активизиране на борбата за социалистическа законност и социалистически правов ред" от 18 април 1985 година следва да се разглежда, като акт на поставяне на проблема за водене на ефективна борба с терора и на общонационално равнище.

Когато говорим за успехите и оценяваме онези фактори, които са спомогнали за тях, особено място трябва да отделим на помощта на братските органи. Още в първите дни след м.март 1985 година у нас пребиваваха групи специалисти от СССР и ГДР. Впоследствие съветските другари изпратиха още една група, която задълбочено изучи всички налични материали. Направи обстоен анализ и даде ценни съвети за организиране на издирването. Правилността на тези съвети и верността на издигнатите хипотези сега е потвърдена от резултатите.

134

13

Постоянната и дълбока загриженост за хода на издирването и постоянната готовност да се притекат на помощ, от страна на съветските другари, чувствавахме навсякъде и във всичко. Позволете от името на всички, които бяха непосредствено ангажирани в издирвателния процес да изкажа нашата най-дълбока благодарност и на експертните групи и на другарите от Представителството на КГБ, лично на Др. Фьодоров и Мякушко за конкретната помощ и ценни съвети, за моралната подкрепа и твърдата увереност в крайния успех.

Особен интерес сега за нас представлява оценката за работата на нашите органи през целия три годишен период в светлината на онова, което знаем за извършителите след тяхното разкриване, главно на базата на придобитите сега оперативни и следствени данни.

Общата оценка е, че изградената стратегия на издирване и възприетата тактика на работа на всички етапи са били правилни и целенасочено са водили до извършителите. Няма решение, което да се отклонява от целите на издирвателния процес, няма дадена директива, изпълнението на която да не преследва в крайна сметка разкриването на извършителите.

Особено искам да подчертая ролята и мястото на Щаба за борба с терора и издирване на извършителите в този първи етап – до излизане на МЗ I-90. Следва да посочим, че работата на Щаба беше необходим етап по пътя на изграждането на единен и системен издирвателен процес.

Пълно отразяваха реалната оперативна обстановка издигнатите пет основни версии, първата от които в крайна сметка

135

14

ни изведе и до извършителите;

Именно в работата на щаба се набеляза тенденцията да се върви паралелно по веществените доказателства и да се води агентурно издирване, като се ангажира максимално цялата проверена агентура; Щаба извърши сериозна организаторска работа по ангажиране на силите на цялото министерство в издирвателната работа и в изграждането на защитните системи; По същество, през този етап бе извършена М - "Паспортизация", което бе сериозна крачка в доустановяване на контингента, и спомогна за въвеждането на по-голяма целенасоченост в издирвателните мероприятия.

Още в първите дни след март 1985 година се почувствува тласък не само в работата по терора, но и по редица форми на престъпна дейност, за които справедливо се оценяваше, че могат да бъдат непосредствено свързани с извършването и на терористично-диверсионни действия. Чувствително се засили и подобри работата по бягствата, по анонимната дейност и останалите актове на противодържавна агитация и пропаганда. Съвместно органите на ДС и НМ разкриха и иззеха огромно количество оръжие и взривни материали, които биха могли да бъдат използвани и за осъществяването на терористични действия; Разкрити бяха множество престъпления: 74 криминални и стопански престъпления, 27 престъпления по гл. I от НК, в това число и 6 изградени на националистическа основа нелегални групи и организации. През посочения период, под ръководството и с непосредственото участие на ангажираните в Щаба и изградените към него групи оперативни работници бяха изяснени 1194 сигнала за съпричастност

към извършените терористични актове и за подготовка и опити за терор;

Продължилата почти година и половина работа на Щаба позволи да се натрупа необходимия опит и да се наложат постановките залегнали впоследствие в новата заповед за борба с терора – I 90/1986 година.

Едновременно с това още по време на работата на Щаба проличаха и редица отрицателни страни на създадената организация на работата.

Основното, което ни пречеше и което можем с увереност да кажем, че все още не е напълно преодоляно и сега, се заключава в недостатъчната задълбоченост, а в редица случаи и недобросъвестност при изпълнението на отделните издирвателни действия, които се разпореждаха от ръководството на министерството, от Щаба и от щабовете и групите по места. В резултат на това, както нееднократно до сега бе отбелязвано, се затъпкваха сигнали, незадълбочено се изясняваше алиби, липсваше достатъчна последователност и настъпателност.

Сериозни проблеми се породиха в оценката на получаваните сигнали и данни от окръжните управления. Всеки щаб, всяка група даваше свое мерило за оперативна значимост и работеше по всеки сигнал, взет сам за себе си, изолиран от всичко друго, което се получаваше като данни от останалата територия на страната. Констатирані бяха случаи, когато в надеждата си с лекота да разкрият извършителите отделни поделения не докладваха своевременно получени данни в Центъра. С това се затрудняваше не само общата оценка на обстановката, но и реалната оценка за хода на

138

16

конкретния издирвателен процес.

По такъв начин се получи сериозно разкъсване между правилните насоки и директиви, давани от Центъра и качеството и пълнотата на тяхната реализация на място. Нещо повече. В стремежа си да отчетат по -активна дейност, увлечени от общата болест по количествени показатели, редица поделения заведваха като сигнали малозначими случаи, факти и обстоятелства и с това неправомерно ангажираха сили и средства на министертството за изясняването им.

До каква степен този разрив пречеше на работата и в крайна сметка ни попречи да стигнем бързо до извършителите е видно от цяла поредица "оперативни недоразумения", които в светлината на данните, с които разполагаме сега могат да се тълкуват като престъпна небрежност и недобросъвестност при изпълнение на служебните задължения. Особено показателен в това отношение е случаят с обвързването на работата по ЦДОИ "Терористи", а в последствие и по ЦДОИ "Скорпион", с издирвателния процес по ЦДОИ "Мерзавци". По същество директивата за обвързване, на базата на прецизен анализ на съдържанието на анонимните материали, протичащи по ЦДОИ "Мерзавци" бе дадена още през 1985 година. Това бе напълно оправдано решение и както се оказа впоследствие най-прекия път до извършителите. Нещо повече. На всяко събиране на Щаба се напомняше реалната възможност анонимните писма, пуснати в Трявна, Асеновград и Пловдив, и съдържащи закани за палежи на горски масиви, ниви,

B8
17

сеновали, за взривове във влакове и на обществени места да са написани от авторите на терористичните актове.

Нееднократно ръководството на министерството ни обръщаше внимание, че извършителите и на терористичните актове, и авторите по ЦДОИ "Мерзавци" са лица, до които по една или друга причина сме допирали. В тази връзка бяха давани редица конкретни указания за извършване на необходимите проверки. Още с първата ориентировка по ЦДОИ "Мерзавци" бе разпоредено да се направят щателни проверки на лицата с възстановени имена, пребивавали в района на Габрово и Трявна през 1976 година и от всички да се вземе сравнителен почерков материал. Сформирана бе специална група, която обаче по същество не изпълни задачата си. А сега стана известно, че основния обект Елин Демирев Маджаров е пребивавал в почивен дом в района на Трявна и именно от там е пуснал първото анонимно писмо с фиктивен подател. Вината за пропуската е на тогавашното ръководство на ОУ на МВР Габрово и на изпратената за проверка група от Центъра.

Впоследствие на базата на откритите дубликатни дела по окръзи същите грешки се проявиха в работата и на някои служители от ОУ на МВР- Бургас. През м.март 1985 година със специално Окръжно бе разпоредено по ЦДОИ "Мерзавци" да се провери цялата действаща и изключена агентура от средите на възстановените имената си, както и всички обекти на приклучени и действащи сигнали и дела на оперативен отчет. Извършените от Окръжно управление на МВР-Бургас проверки пропускат през своето сито

извършителите, независимо от това, че единият от обектите Елин Демирев Маджаров попада в проверяваната категория, като свален поради нечестност агент, а впоследствие и обект на ДОП, а другият като действащ агент. През 1985 година със същото Окръжно се разпорежда, задължителни проверки за съпричастност към терористичните актове и анонимните материали по ЦДОИ "Мерзавци", да се правят на всички лица, попадащи по различни поводи в полезрението на органите на МВР. По същото време Елин Маджаров се разследва за валутни престъпления, но по неизяснени причини не се стига до разкриването му като автор на анонимните писма и като извършител на терористичните актове. Нещо повече. За да се гарантираме от пропуски при изпълнение на горната директива, е разпоредено задължително да се изяснява съпричастността към взривовите и към ЦДОИ "Мерзавци" на всички лица постъпили в местата за лишаване от свобода след 09. 03. 1985 година. Сега никой не може да обясни защо Маджаров отново не е бил проверен.

Погрешно е да се смята, че " недоразуменията" по ЦДОИ " Мерзавци" свършват до тук. Те продължават и през втория етап, вече по време на действие на новата заповед I-90, включително и след опита за терористичен акт на ТК "Дружба". През 1986 година в гр. Пловдив е разкрит авторът на анонимен материал с остро националистическо съдържание-Минчо Христов Хаджиев. Като автор на анонимния материал Хаджиев е профилиран, а впоследствие е вербован за агент на ДС от Началника на РУ Първомай.

Никому не е направило впечатление, че текстуално материалът на Хаджиев, пуснат през 1982 година до Държавния съвет на НРБ много сериозно се доближава до писмата по ЦДОИ "Мерзавци" и главното до текстовете на листовките намерени със спирателната обувка на автогара "Юг" в Пловдив. По същия начин не са съотнесени към ЦДОИ "Мерзавци" листовките, окачени при палезите в района на язовир "Камчия" и поставените на жп гара Айтос .

През м.август и септември 1986 година бе разпоредено да се осъществи щателна проверка /във връзка с намерената покривка тип РСВ/ на целия контингент от преименувани лица, работещ по ж.п линията София-Бургас, като за лицата представляващи оперативен интерес се изяснява съпричастността им към случая на ТК "Дружба" и се вземе почерков материал за сравнение по ЦДОИ "Мерзавци". Отново Маджаров е преминал безпрепятствено през ситото на проверките.

Общата ни констатация на базата на внимателното изучаване на материалите само по ЦДОИ "Мерзавци" свидетелствува за това, че Елин Демирев Маджаров е трябвало да попадне в полезрението на органите на ДС и да бъде разкрит, като автор на анонимните материали по повече от единадесет дадени разпореждания.

Не по-малко са пропуските допуснати в останалата част от издирвателния процес. Достатъчно е да посочим факта, че провешите М "Проверка" служители определят Елин Маджаров, като оперативно интересно лице, което има съмнително алиби. Дори първоначалните проверки показват, че той прикрива с несъществуваща

местопребиваването си на 31.07. 1986 година. На тази база в анкетната карта са записани три резолюции, от Зам.началника на ОУ, изпълнението на които също би довело до разкриването му като автор на терористично-диверсионните актове и по-точно съпричастността му непосредствено към случая на ТК "Дружба".

Изводът е един: ниско качество на изпълнение на разпореденото, ниска технологична дисциплина, липса на инициативност, на остър чекистки поглед, недооценка на това, което се планира и извършва, формализъм и местническо отношение към възникващите в процеса на издирването въпроси. Това е причина усилията на цялата система да бъдат провалени в резултат на действията на единици.

Когато става дума за формално отношение е редно да спрем вниманието си и върху ефективността на контрола върху изпълнението на разпоредените мерки от страна на средния ръководен състав, включително и от страна на централните подразделения. Документацията по ЦДОИ "Терористи" и "Скорпион" е ярко свидетелство за формалния характер на този контрол. Сега в делото са налице десетки документи с отговори на ОУ на МВР и на редица други централни и териториални подразделения, касаещи изпълнението и резултатите от проверочните мероприятия. Това са отговори, напълно разминаващи се с действителните факти, които сега излизат на преден план по време на следствието.

х х
х

По същество изводите за качеството на изпълнението, които правим сега в по-голямата си част бяха направени от ръководството на министерството още в края на 1985 година и

142
21

началото на 1986 година. Това наложи разработката на новия нормативен документ- МЗ I-90/1986 година, съгласно която за борба с терора бе формирано и специализирано звено.

Неведнъж са отбелязвани основните характерни моменти на новата организация. По тази причина на тях не би следвало да се спираме обстойно. Има обаче няколко момента, които трябва да отбележим, тъй като те изиграха съществена роля за постигането на конкретния резултат.

На първо място трябва да посочим, че със създаването специализирано звено за борба с терора и с възложените му не само методически и координиращи, но и непосредствено изпълнителски задачи се разкриха сериозни възможности за организирането на цялостен, единен издирвателен процес. Това стана преди всички на базата на пълната централизация на информацията и въвеждането на единни критерии за оперативната стойност на всичко онова, което е получено по линия на терора от органите на МВР. Съчетаването на координационни и методически функции с изпълнителски задачи позволи да се навлезе в детайли, да се осъществи помощ на място по най-важните сигнали и дела. Именно чрез тази помощ при най-широко ангажиране на всички сили от центъра и по места съвместно с ръководствата на централните и окръжните поделения и в съответствие с разпорежданията на ръководството на министерството направихме опит да се преборим с пропуските, с незадолбочените проверки, с формализма.

Всичко, с което разполагахме като средства и сили, беше впрегнато в изпълнението на тази задача.

105
22

В редица случаи отново бе налице мудна и неефективна работа, формално отношение, проявяваше се стремеж да се "отчете", а не реално да се свърши това, което е разпоредено.

Тук разбира се, не могат да бъдат поставени всички на една плоскост. В работата по сериозни дела и сигнали много отговорно и самоотвержено работи оперативния състав на ОУ Бургас/ след откриване на разработката/, ОУ-Шумен, Варна, Пловдив, СГУ, Търговище, Кърджали и други. В процеса на общата ни работа с окръжните управления считаме, че установихме едно добро сътрудничество, взаимно разбиране и доверие.

Непрестанно търсехме нови форми и средства, за да не допуснем спад в общата активност и настъпателност на подразделенията. В тази връзка получавахме непрекъсната непосредствена помощ и подкрепа от ръководството на министерството и ръководствата на централните подразделения.

От края на м. септември 1986 година до края на м. март 1987 година съвместно с централните и териториални подразделения проведохме "М"Проверка". Резултатите от това мероприятие са отчетени пред Колегиума на министерството. Необходимо е да се подчертае, че съпоставянето на наличните дела с резултатите от М "Проверка" и резултатите от работата по веществените доказателства позволи да очертаем своеобразни зони на натрупване на признаци, в които следваше сериозно да се активизира издирвателната работа. Създадени бяха целеви групи за работа по всички перспективни случаи.

104 23

Сега, когато резултатът е постигнат на базата на работата по веществените доказателства, специално внимание заслужават пропуските ни именно по тази линия на издирването. Те трудно могат да бъдат и изброени.

Тези пропуски бяха налице до последния момент, независимо от факта, че ръководството на министерството от първия ден на създаването на Щаба до деня на реализацията на централизирано дело "Глутница" непрестанно утвърждаваше тезата, че те са главната ни опорна точка в издирвателния процес.

Сега дори беглия преглед на телеграмите-отговори за извършваните проверки е в състояние да покаже една грозна картина на недобросъвестност и повърхностна работа. От това директно се извеждаше погрешен извод, че извършителите "не са на наша територия". На редица места тази формула трябваше да бъде оборвана с документални проверки и проверки на място.

В издирването на авторите ние вървахме по няколко пътя, които следваше да се пресекат с достигането до извършителите. Вървахме по различните веществени доказателства. Едновременно с това изяснявахме сигнали за съпричастност, постъпили от агентурата или възникнали, като резултат от М"Проверка". На определен етап стана не само възможно, но и необходимо някои от делата да се обвържат и да се създаде система от дела, всяко от които фиксира различното отношение на конкретни лица към един и същи случай-терористичния акт. По същество така бе създадено Централизирано дело за оперативна разработка "Глутница", в което

влязоха освен делата на "Моряка" и "Двуличника", като основни обекти и редица дела на техни връзки, включително и дела, заведени в резултат на издирването на инкриминираната мрежа на територията на гр. Асеновград и връзки на обектите във гр. Варна, Шумен, Ловеч и Кърджали.

Вторият сериозен извод, който може да се направи от работата ни по ЦГДОР "Глутица" е свързан отново с тяснолинейното разбиране за провежданата престъпна дейност. Създадената от обектите неформална група по същество се оказва, че е реализирала изключително широк диапазон от престъпни посегателства.

Налице е дейност по събиране на клеветническа, злепоставяща НРБ информация и предаването ѝ на служители на турското консулство. Освен терористичните актове обектите и техни връзки са реализирали многократно актове на противодржавна агитация и пропаганда-разпространявали са листовки с националистическо съдържание. Налице са два случая на подготовка и опити за провеждане на диверсии в района на Айтос и на ж.п. гара Пловдив. Осъществили са палежи на горски масиви и селскостопанска продукция. Тяхно дело е окачването на турски знамена в с. Билка, градовете Айтос, Провадия и Пловдив. Очевидно е, че линейното разграничение в мисленето и тясно линейната организация на оперативната работа на нашия състав можеха да доведат отново до грешка и зад по-леко разкриваемите и доказуеми форми да "затъпчем" терора.

Следващият проблем, който случаят поставя пред нас и който не бива да бъде отминат е проблема за качеството на

нашата агентура от средите на преименуваните.

Както е известно Алцек Демирев Чакъров до разкриването му като проявяващ нечестност, е действащ агент на органите на ДС за работа по турското консулство в Бургас. На практика с изпълнение на задачи на органите на ДС, Чакъров дълго време прикрива действителните отношения които е установил със служител на турското консулство. Показателно е, че целенасочени проверки за честността му към органите на ДС не са му правени. Налице е пълно предоверяване на един нечестен агент, независимо от постъпващите сигнали, по които може да се съди за отклонения от дадената му линия на поведение и факта, че подава само най-обща и без съществена оперативна стойност информация.

Вторият обект, Елин Демирев Маджаров е бивш агент на органите на ДС, изключен през 1979 година за нечестност, след което е взет на дело за оперативна проверка за изясняване на подозрителните му връзки със служителите на турското консулство и други чужди граждани с окраска "шпионаж".

Факта, че основните извършители са бивш и действащ агент обяснява много неща, включително и строгата конспиративност, която съблюдават двамата при подготовката и извършването на престъпната си дейност. За високата конспиративност в действията и поведението им заслуга имат и инструктажите на служителя на турското консулство.

Независимо от горното, снабдяването със средства за извършване на терористичните актове, както се разкрива сега пред следствието е станало посредством трети лица—от старшина Караджов

от Севда Латинова от гр. Стара Загора и други. В комплектоването на първото взривно устройство, което впоследствие бива възпламенено на гара Пловдив, участва и Сава Руменов Георгиев. Сега се установява, че кръгът от лица, които са знаели за отделни подозрителни действия не е толкова малък. При това положение възниква въпросът: Защо за посочените действия на обектите и техните връзки не сме получили агентурни данни? Същевременно се забелязва и неумението да се оценят правилно и малкото получени косвено свидетелстващи за подозрителното поведение на обектите агентурни данни. Това неумение не следва да се отнася само към работата ни по ЦДОН "Терористи" и "Скорпион" и в частност по обектите "Двуличник" и "Моряка". Истината е, че с него ние се сблъскахме и в работата по "Похитители", които осъществиха терористичния акт на ТК "Златни пясъци". Изобщо проблемът за оценката на информацията на оперативно, изпълнителско равнище се очертава като изключително сериозен проблем. Докато не бъде решен този проблем /разбира се не само той/ е безсмислено изобщо до говорим за своевременност и ефективност на нашата работа в борбата срещу тероризма. Без прелом в оценката на информацията от страна на оперативния състав проблемът за предотвратяване на терористичните действия ще си остане пожелание и никога няма да се превърне в реалност.

Следващия проблем, който спокойно може да бъде поставен и на първо място е проблема за системността. Без системност и последователност на действията, без строга отчетност в кой момент докъде точно сме достигнали и какво още остава да

148
27

се свърши е немислимо да се говори за единен издирвателен процес. При липсата на такава системност действията на поделенията се превръщат в хаотични и до голяма степен самоцелни действия, които спират на определен етап, не се довеждат до край и по тази причина не водят до конкретен резултат.

Всъщност голяма част от нашите усилия по места бяха насочени към това да се въведе строг ред, строга последователност и безупречна отчетност. Считаме, че резултатите, постигнати сега до голяма степен се дължат и на онези прерогативи да централизираме отчетността по издирването, които ни даде МЗ I-90. Това отново важи не само за работата ни по ЦДОМ "Терористи" и "Скорпион". В тази връзка, в светлината на данните, които постъпват в процеса на следствието трябва отново да поставим на преоценка ефективността на редица свои действия. Положихме например много усилия/имаме предвид съвместната работа на оперативните поделения и ГСУ /за установяване на лицата пътували във влак № 326. В делото са налице категорични твърдения на различни поделения, че всички лица с изключениена един или двама са установени и разпитани. Но Елин Демирев Маджаров, който твърди сега пред следствието, че се е качил на гара Бургас и е съпровождал оставеното в купе на вагон № 3 взривно устройство до Сливен, където е слязъл от влака, носейки онова, което е заложил във фойето на хотел "Сливен", така и не е попаднал в полезрението ни. При това положение възниква въпросът- защо сме стигнали почти плътно до обекта и сме се отказали, защо не сме направили последното усилие, с което да решим делото "Терористи"своевременно , за да не допуснем впоследствие възникването на"Скорпион"?

Искам още веднаж да подчертая, че следствените действия все още не са приключили и по тази причина пълен анализ на всичко постигнато, а едновременно и на всички пропуски все още не можем да направим. Но такъв анализ ще трябва обезателно да има. Не бива да допускаме в удовлетворението от разкриване на извършителите да потънат всички наши грешки. Негативния опит, особено когато е пълноценно осъзнат и осмислен е не по-малко ценен от положителния. Сега ще допуснем много тежка грешка, ако издигнем девиза "Победителите не ги съдят"! Считаме, че сега в духа на преустройството би било най-правилно по отношение на конкретния случай да възприемем като ръководно начало формулата: "Самокритичността и упоритата работа е най-сериозната привилегия на победителите"! Само по такъв начин от приказки за преустройство можем да преминем към дела, към ликвидиране на собствените слабости. Повеля поставена ни от Партията с решенията на Юлския пленум на ЦК.

Преди да се спра на предстоящите задачи позволете с няколко думи да очертая нашата и на поделенията дейност, която съпътстваше работата ни по ЦДОИ "Терористи" и "Скорпион". Без това картината не би била пълна и оценката за етапа до който сме достигнали в изграждането на ефективна система за борба с терористично-диверсионните действия не би била достатъчно прецизна.

Истина е, че усилията на ръководството на министерството лично на др. Министър и на др. Шопов, непрестанния контрол и помощ от тяхна страна и към Направление "Т" при Шесто управление -ДС и към централните и териториални поделения не можеха да не

130
29

доведат до положителен резултат. Не само по ЦДОИ "Скорпион" и "Терористи", но и по всички възникващи във от тези дела проблеми по терора. За да се получи правилна представа и се оценят мащабите на тази помощ е достатъчно да посочим, че всеки получен резултат в хода на издирвателната работа незабавно бе докладван и получаваше оценка и на ръководството на министерството, като заедно с това се даваха и насоки за задълбочаване на издирвателната работа.

Истина е, че успоредно с работата по ЦДОИ "Терористи" и "Скорпион" през изминалия период заедно с оперативните подразделения в центъра и на територията на страната се наложи да решаваме редица тежки случаи. Все още не е приключила работата по разкриване авторите на взривовете на стълбовете на електропроводи край Русе и Юндола, не са разкрити все още авторите на взривовете във гр. Враца и Габрово, но едновременно с това редица случаи бяха решени. Успешно, завърши обезвреждането на похитителите на ТК "Златни пясъци". Благодарение на експедитивната работа на подразделенията лицето, заложило бомба /макар и негодна/ във влака София- Бургас бе разкрито за броени часове. За три дни бяха разкрити и задържани лицата поставили запалително устройство в магазин в гр. Дулово. Разкрити бяха успешно редица актове на лично отмъщение с използването на взрив. Разкрит бе автора на описанието на взривно устройство, намерено в гр. Бобов дол.

Всичко това показва, че определен опит не само е натрупан, но че е осмислен, че са направени необходимите изводи

за непосредствена дейност и от централните и териториални подразделения.

Редица организационни мерки и решения оправдаха себе си в непосредствената практика. Тук е редно да споделим своите констатации за ползата от осъществяването на най-тясна връзка с автоматизираните информационни системи, чрез формирането на временен пункт "Искра" към Направление "Т". В работата по конкретните дела и особено по острите възникващи случаи много полезно се оказва сътрудничеството ни с отдели на ПГУ, ВГУ, III Управление ДС, VI Управление и ОТУ, Инспекторат-МВР, както и с редица териториални звена. Непрестанно потвърждава правилността си решението за повишаване и усъвършенствуване техническата въоръженост в борбата с тероризма.

Едновременно с това не може да има място за само-успокоение. Редица проблеми далеч не бива да се счита, че са решени окончателно и докрай. Става дума преди всичко за онези които бяха залегнали в доклада, изнесен пред съвещанието, състояло се на 08. и 09. 04. 1987 година. Може да се счита, че при решаването им е поставено само едно добро начало, окончателното преодоляване на слабостите, борбата за задълбочена и качествена работа не може и не бива да спира до тук. Нещо повече. Не бива да допускаме да се шири самозаблудата "/която тук-таме вече се изказва и на глас/, че с терора сме приключили с разкриване извършителите на четирите основни терористично-диверсионни акта и опита на ТК "Дружба"

Излишно е да привеждаме тук аргументи срещу подобна

позиция— да напомняме тенденциите в развитието на тероризма в Европа и главно в страните, които ни заобикалят, да се аргументираме със случаите, които по време на издирването имаха място в нашата страна.

Считаме, че сега с разкриването на извършителите ние всички навлизаме в един и по-тежък и по-отговорен период на борбата с терористично-диверсионната дейност. Ако до днес основно мерило за нашата професионална и политическа пригодност бе разкриването на извършителите, т.е. вървенето все пак след събитията, от днес нататък основното мерило става предотвратяването, недопускането на терористични актове, а при станали-времето, за което се справяме с издирването на извършителите. Ето в тази светлина всички препоръки направени до сега не само остават в сила, но трябва упорито и настойчиво да се въвеждат в оперативната практика. Едновременно с това има редица проблеми, които във връзка с постигнатото трябва да бъдат поставени много сериозно на вниманието на целия оперативен изпълнителски и ръководен състав.

1. Най-сериозни изводи от досегашната ни работа са изводите, направени за качеството и разстановката на агентурата, за нейните възможности да долавя своевременно признаци за подготовка на терористични действия. Факта, че не получихме агентурна информация за извършителите е много тревожен. Но още по-тревожен е факта, че в извършването на най-тежките престъпления

13

32

активно се е включила и действаща, и изключена агентура. Изобщо проблемите за ръководството, обучението, възпитанието и особено проверките на агентурата трябва да се поставят с цялата сериозност пред личния състав на подразделенията.

За да бъдем ръководители на агентурен апарат, който е в състояние да води борба с терористичните посегателства, сега са ни необходими две неща. Да обучим цялата проверена, подчертавам – проверена агентура, да долавя признаци за терор. С това ще продължим изпълнението на доказалата верността си постановка, че борбата с терора следва да бъде дело на всички наши сили и средства. Същевременно трябва упорито и настойчиво да търсим и вербуваме агентура в онези среди, и преди всичко сред възстановилите имената си – там където е възможно да се раждат замисли и намерения за извършване на терористични актове.

2. За централизацията на информацията. Разследването още от сега показва, че независимо от направеното не сме преодолели стремежа на някои ръководства да задържат информация или да икономисват отделни случаи със смехотворното оправдание, че не искат да създават грижи на Центъра. Показателен е факта, че сега извършителите говорят за деяния, които не са били регистрирани. В това отношение последователно трябва да се води борба за стриктно изпълнение на МЗ I-90, защото страхът от негативната оценка на едно или друго подразделение за допуснатото престъпление, по същество затваря вратите за неговото разкриване. Нещо повече. Спомага за формиране на изкривено виждане и оценка на

154
33

оперативната обстановка и в крайна сметка насърчава, стимулира извършителите към нови, още по-тежки прояви.

3. Считаме, че подготовката на субективния фактор в системата на нашето министерство за борба с терора далеч не е приключила. Факта, че системата като цяло се мобилизира след вторите взривове не бива да прикрива отношението на отделни работници, които и сега считат терора като временно, епизодично явление, с което трябва да се занимават само специализираните структури, създадени за тази цел. Професионалната бдителност на нашия състав е все още под необходимото равнище. Колкото и тежка да е тази констатация – за това свидетелствуват конкретните факти. Не може да се каже, че са липсвали признаци за стремежа на извършителите да се снабдят със средства за терористичните актове, но тези признаци не са били оценени като оперативно значими. Показателно е, че изпълнявайки молбата на своя приятел Елин Маджаров, Никола Демирев Николов, шофьор от Автостопанство- Бургас моли свой приятел старшина във ведомствена милиция да го откара с колата си до поделението в Банево за да вземат обещания взрив и електродетонатори. По пътя му обяснява за какво отиват. Старшината не се е почувствувал задължен нито да оцени, нито да доведе до знанието на ОУ интересът на лицата към взрив и електродетонатори, нито неправомерния начин, по който се снабдяват с посочените средства!

Когато говорим за субективния фактор, трябва да подчертаем голямата роля в борбата с терора, която имат да изпълняват

и изпълняват органите на НК и особено КАТ. Извършването на терористичните актове винаги е било свързано по един или друг начин с придвижване на територията на страната и с използване на автомобилен транспорт – и личен и ведомствен. Не можем да забравим факта, че групата "Похитители", осъществила терористичния акт на ТК "Златни пясъци", четири пъти се е придвижвала непроверявана от Чернолик Силистренско до Болярово Ямболско. Без особена трудност проникна в поделението и необезпокоявана превози откраднатите гранати, с които впоследствие извърши терористичния акт. Практиката показва, че засилената бдителност на служителите на КАТ при извършване на пътният контрол дава добри резултати. Преди няколко дни, служители на КАТ Ст. Загора при извършване проверка на лице, откриха в личния му автомобил цял арсенал с оръжие-пистолети, самоделни гранати, включително карабина с бойни патрони и с патрон в цевта. Впоследствие при обиск в дома на същото лице бяха намерени и иззети две самоделни гранати, пистолети, патрони, взрив, капсул и електродетонатори, огнепроводен и детониращ шнур.

4. За непрестанно усъвършенствуване на работата по получаване на сигнали за подготовка на терор и за експедитивната им и задълбочена проверка.

Оценката на досегашната ни дейност в тази насока не задоволява. Сега особено важно е да постигнем такава прецизност в първоначалната оценка на информацията, която да не допуска да

се разпиляват сили по малозначими случаи.

Реализацията на повика за ефективност започва именно с работата по сигналите.

И още един съществен момент ! Създаденият ред за централизация и регистриране на сигналите бе един от факторите, които спомогнаха за постигането на резултат. По тази причина считаме, че въведения ред следва да се утвърждава и на тази база да се усъвършенствува взаимодействието ни с всички поделения.

5. За ново отношение към контингента и в частност към контингента по терора. Приключилото дело " Глутница" е ново потвърждение за неправомерността на линейното "парцелиране" на контингента. Кой сега е в състояние да обясни контингент по коя линия е трябвало да бъдат двамата основни обекти –по анонимки, по терор, по линия на шпионажа? Това особено важи за лица с възстановени имена, при които са налице много силни протурски националистически възгледи и настроения. Недопустимо е на базата на определене на " контингент по линия" да се свежда и контрола върху този контингент само като контрол по едно определено престъпно посегателство. Това противоречи не само на теорията и на логиката, но и на конкретната действителност.

И втори момент във връзка с контингента-необходима е перманентна преоценка на лицата, включени в него. Това е жива, динамична категория, чийто състав не остава неизменен. По линия на възродителния процес в периода на възстановяване на имената ние се сблъскахме лице с лице с емоционалните лидери, които се

опитваха да организират и окажат съпротива. Но терористите и онези, които сега се ориентират към най-острите враждебни актове не са сред тези лидери макар и негласни организатори на отпор, те се стремяха да останат в сянка. Трябва да се търсят не емоционалните лидери, а действителните врагове, които оценявайки обстановката, спокойно осъществиха промяната на имената си, но с това затвърдиха решимостта си да работят с всички средства за "каузата на Майка Турция". Ето от тези позиции ще бъде правилно да се огледаме още веднъж.

6. Необходим е много внимателен подход към онези дела за съпричастност, които и сега се водят в окръзите и поделенията. Съществува реална опасност от безкритично сваляне на дела, без да е достатъчно изяснена дейността на обектите. Само поради факта че са разкрити извършителите-безпричинно дела не бива да се свалят. Нужно е да се препроверят всички факти и обстоятелства, които могат да свидетелствуват за друга престъпна дейност.

Същевременно трябва много внимателно да се оценява всеки конкретен случай при решаване съдбата на натрупания в делото материал. За лица, които не са имали враждебни прояви и е доказано, че нямат никаква връзка с терористично-диверсионна дейност-материалите задължително да се унищожават.

7. За доизграждането на защитните системи. Ангажирани в работата по издирване на авторите, в решаването на цяла поредица задачи, свързани с обезпечаване сигурността нашите поделения

и в центъра и по места оставиха на заден план проблемите за защитните системи. Резултатите са налице. "Похитителите" хазайничеха в бойно поделение в Болярово, като у дома си. Обектите по ЦДОИ "Терористи" и "Скорпион" безпрепятствено се снабдяваха с взрив и това не задими нашите защитни системи. Изводът е един: или тези системи не са доизградени или не съществуват. Крайно време е да се разбере, че защитните системи са най-сериозния източник за своевременно получаване на сигнали за евентуално подготвени терористични актове. Те не са само рииера, която лишава лицата с намерения за терор от възможността да се снабдят със средства. Тяхното предназначение е да долавят и подават на органите на ДС всеки опит на конкретни лица да бъдат преодолявани защитните мерки. В този смисъл умело разставената и по подходящ начин, добре обучена агентура е само част от тези защитни системи. Останалите елементи са административните, охранителните, технически мерки. Докато всичко това не се обвърже в единна система за всеки конкретен обект и на първо място, за тези обекти които боравят с оръжие, взривни материали и други общо опасни средства, за защитни системи в борбата срещу терора не можем да говорим.

8. За по-нататъшна отработка на действията на подразделенията в борбата срещу терора и довеждането им до автоматизъм. С въвеждането на новото административно-териториално деление на страната нещата се усложняват. Необходимо е създадените

групи за бързи действия да прерастнат в ново качество, за да могат успешно да изпълняват задачите на територията на новите области.

9. И обучението на състава, за което вече стана дума, и решението на Политбюро от м.май 1985 година, и основния наш нормативен документ МЗ I-90/1986 година изискват да положим сериозни усилия за повишаване политическата бдителност на гражданите за по-пълно включване на административните и стопански органи, на обществените организации в борбата с терора. Организирането и изпълнението на тази задача ще легне изцяло върху специалистите, работещи по линията в съответните поделения. В тази дейност следва да се ангажират пълноценно и силите на териториалните работници и силите на работниците, осъществяващи обектово обслужване по линия на ДС и НК.

х х
х

Развитието на оперативната обстановка очевидно ще наложи, ще изтласка на преден план нови проблеми в борбата с терора, ще ни застави да търсим и да прилагаме нови, нетрадиционни решения. В тази дейност ние няма на кого друг да се спрем освен на творческите сили и възможности на собствения ни оперативен и ръководен състав. Творчеството, професионалният подход, всеки опит да се търсят интензивни пътища за решаване на проблемите следва да се поощряват, да се поставят на обсъждане

160

39

и да се изпробват в практиката. Но тази дейност трябва да получи начален тласък. Считаме, че внимателното изучаване на досегашната ни практика може да стимулира осезателно творчески процес. По тази причина ние ще подготвим след приключване на следствието необходимите аналитични документи. След тяхното получаване те трябва да се доведат до знанието на състава.

Крайно наложително е да се разбере, че разгръщането на творческите сили и възможности на целия личен състав на базата на конкретната досегашна практика е най-сериозния ни резерв в изпълнение високоотговорните задачи по борбата с терора, възможност да осъществим преустройството в своята работа в съответствие с решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП.

Написано в 2 екз.

№ 1- Др. Министър

№ 2-

Изп.: С. Джендов

Нап.: Е. Николова-м. № 16650

София, 1987 година,

ФОТОКОПИЕ В 50 екз.

Министерство за вътрешни работи
ЦЕНТЪР. ИНФ. ОРГ. УНИИ
14702
27.11.87
Екз. №
87
СОФИЯ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТЕНОГРАМА

от Националното съвещание на МВР, проведено на
05.10.1987 г. от 09.00 ч. в салона на ОТУ - МВР

ДР. МИНИСТЪР

Другари,

Ръководството на министерството реши да се проведе тази среща по някои важни и актуални въпроси, които предстоят пред нас до края на годината до Националната партийна конференция. В нашето съвещание ще участва др. Палин, др. Радулов, др. Фьодоров и ръководни работници от представителството, членовете на Колегиума, секретарите на РК на партията при министерството, началниците на централните оперативни подразделения. От агентурно-оперативните подразделения /ПГУ, ВГУ, ОЗ, ОА ОВ, ГСУ, ОТУ, ЦИОУ, СГУ/ участвуват началници, зам.-началници на управленията и началници на отдели. Началниците на окръжните управления на МВР и техните заместници по ДС и НМ, началниците на районните управления в столицата и някои началници на районни управления от окръзите, които обслужват компактни маси лица с възстановени имена. Участвува целия състав на "Инспекторат".

Съвещанието ще продължи целия ден и ще премине при следния дневен ред:

1. Оценка за резултатите от работата на органите на Министерството на вътрешните работи в борбата срещу тероризма

и предстоящи задачи за недопускане на нови терористични и диверсионни актове.

Докладва: др. Джендов

2. Информация за състоянието на контраразузнавателното осигуряване на възродителния процес и задачите на настоящия етап.

Докладва: др. Силянов

3. Информация за оперативната обстановка по линия на икономиката и задачите на органите на МВР до края на годината.

Докладва: др. Величков

Допълнения към дневния ред смятаме, че няма да има, тъй като той е достатъчен.

Предлагам да предоставим думата на др. Джендов.

По т. 1-ва от дневния ред др. Джендов прочете доклад, който се прилага към стенограмата.

/изказвания нямаше/

По т. 2-ра от дневния ред др. Силянов прочете доклад, който се прилага към стенограмата.

По доклада на др. Силянов се изказаха другарите Кадирев, Касабов и Григоров.

ДР. КАДИРЕВ:

Др. Министър,

Др. Палин,

Другари генерали и офицери,

Искам преди всичко да изразя възхищението на колектива на Окръжното управление на МВР за големите успехи от борбата срещу терора. Те са резултат на огромната дейност за пълна мобилизация на силите и средствата на МВР, на всички линейни и териториални поделения. Не можеше тази тотална дейност да не се увенчае с успех. Въпреки изложените и други подобни слабости и грешки, предлагам материалите да бъдат изпратени на поделенията, за да бъдат изучени, да извлечем от тях съответните изводи за себе си, за практическата работа преди да е приключило следствието и съответните съдебни процедури.

Аз ще се спра на въпроса за възродителния процес в условията на Кърджалийски окръг, тъй като той е основен и определящ елемент на оперативната обстановка. Освен това той е основата и мотива на терористичните и диверсионни действия, които имаха място в окръга и в страната. Пристъпвам към трибуната с едно неудобство, продиктувано първо от това, че възродителния процес като политика на партията и държавата е ясен на всички, които присъствуват на това съвещание и от друга - ние ежедневно подаваме информацията, която получаваме, в центъра и в този смисъл се затруднявам да кажа нови неща.

През последните два месеца видимо се наблюдават бързи негативни изменения в обстановката, ще споделя някои мнения и мисли за състоянието на работата, усложнението на обстановката, причините за това, нашите прогнози до края на годината и мерките,

които следва според нас, да бъдат предприети.

В окръга беше създадена сравнително добра организация на политическата и организаторската работа по управлението на възродителния процес под ръководството на ОК на партията и неговия първи секретар. Въпросът по възродителния процес за Кърджалийски окръг е въпрос на ежедневна борба, борба на живот и на смърт. Всяка друга постановка изпразва процеса от революционното му съдържание и ни отнема възможността да владеем обстановката. Благодарение на този подход обстановката бавно и постепенно сигурно и последователно се нормализираше през първото шестмесечие на 1987 г. , в сравнение с предшестващите 2-3 години. Очертаваше се тенденция тя да се приближи до равнището на обстановката през 1983 г., когато не се работеше така интензивно по смяната на имената. Тази тенденция имаше своите оперативни измерения. Новообразуваните дела на оперативен отчет през 1987г. намаляха с около 30-40 на сто, в сравнение с 1985-1986 г., сигналните преписки намаляха с 20-30% за същия период, нелегално преминаващите границата от 15 бягства с 34 лица през 1985 г. и 10 бягства с 19 лица през 1986 г., намаляха на 3 бягства с 4 лица през 1987 г.

Профилактичната дейност за нелоялни прояви намаля 3-4 пъти.

Репресивната дейност засегна само тези лица, чиято деяния осъществиха тежки престъпления по гл. I от Наказателния кодекс на НРБ. 2/3 от разселените лица от страната бяха върнати по родните си места. В ход е подготовката по връщането на още 20 лица.

През този период нямаше умишлени пожари, опити за терор и диверсии, както и други дръзки прояви с изключение на шпионажа. Хората се успокоиха и се примириха с положението си. Имаше небивал стремеж за трайно устройване в страната. Така изглеждаха нещата през първото шестмесечие и до Юлския пленум на ЦК на БКП.

През м.м. август и септември обстановката бързо се усложни и тенденцията е ориентирана да доближи тази през 1985-1986 г. Това се изрази в следното:

На 1 август на път да преминат границата бяха задържани 6 лица.

На 13 август на вратата на тоалетната на работническата автогара беше залепена листовка, чиито автори призоваваха към повсеместен терор и диверсия.

На 27 август на вагонетка по въжената линия Мадар - Кърджали беше закачено знаме с турския национален герб.

На 14 септември беше закачено подобно знаме на новостроящо се училище в кв. "Гет".

На 18 септември беше закачено същото почти знаме на надлеза на жп линията между Кърджали и Момчилград. Имаше шест карирани листа на знамето с турски текст с остри антибългарско и антидържавно съдържание и закани за терор.

През нощта на 1 срещу 2 октомври отново беше закачено знаме в гр. Кърджали на новостроящ се блок, също с призив на турски език, идентичен на първите призови, а по съдържание продължение на тези призови.

Анализът на случаите със знамената и позивите показва, че в Кърджали около него, или в триъгълника Кърджали - Момчилград -

Джебел съществува и действа нелегална група или организация, за която ОУ не получи своевременно информация.

Сега има оперативни основания за по-голям оптимизъм.

На 14 септември около 19.00 ч. в с. Гленика, избухна пожар в боровата гора. Шетите са незначителни. Причините са неизяснени, но най-вероятно е това да е умишлен пожар.

Същата вечер около 20.00 ч. край селата

изникна отново пожар в голям горски масив - умишлено. Той възниква едновременно от две огнища. На мястото беше намечено масло и парцал, напоен с малко. Шетите също са незначителни.

На 19 септември възникна пожар в завод "Г. Димитров". Причините са незначителни, но има вероятност пожара да е умишлен.

На 22 септември в с. Стремци беше закачен турския национален символ на магаре, отлят от бронз. Собственикът твърди, че така е купил магарето. Работи се по случая.

Засилва се общуването на турски език и със старите имена - най-често преднамерено и демонстративно. Бойкотира се единните граждански ритуали, дават се двойни имена на почти всички новородени., наблюдава се стремеж да се съхрани и демонстрира всичко "турско". Реагира се остро, възбудено, с много емоции на направените забележки. Периода прилича на времето от 1983-84 г.

Това ни принуди от настъпление да преминем в отбрана, и да изпаднем в ролята на пожарникари. Така е според нас, истината, която ние сме длъжни да гледаме в очите. Това признание ще е гаранция да предприемем бързо още днес решителни ефективни и полезни действия за позитивно изменение на нещата, за да вземем отново оперативната инициатива в наши ръце.

Това е откъм обективната страна на причините.

От субективна страна следва да признаем, че през периода работата по развитието и утвърждаването на възродителния процес изостана. През м. септември това отстъпление е повсеместно. Държавните, обществените и стопанските органи притъпиха бдителността си, кадрите, ангажирани с мисли за съдбата си, занижиха активността и поведението им се принизи до равнището на поведението на обикновените хора. Не реагират на турскофилските прояви, правят се, че не чуват и не виждат, в това число и такива кадри, които активно работеха и подкрепяха всестранно процеса.

Щабовете и комисиите и целия механизъм отработен за ръководство на процеса, през м. септември беше изоставен. Сега всичко отново е задействано, но трудно набираме скорост.

Искам да кажа, че през този период занижиха своята работа и органите на МВР. Имам предвид Окръжното управление. Извън окръга работят над 30 000 души от най-активното население, където се формират чести производствени бригади, настаняват се само те в общежития и квартири, където свободно слушат предаванията на турските радиостанции, правят сбирки, коментират, организират се и т.н. Там нас ни няма. С тях никой никъде не работи и не провежда мероприятия. На тях се гледа единствено като работно ръка. Никой не се чувства задължен да организира каквато й да е организаторска или политическа работа. Така е в Кремиковци, в Марица-изток, в строителството и в селското стопанство, където работят хората.

Националистите интерпретират преустройството в свой интерес и внушават това на хората. Според тях отдалечаването на ръководните органи в областните центрове намалява контролните и

ограничителните мерки, които сега се провеждаха. Виждат надеждите за връщане на имената, за изселване в Турция, и дори за някаква автономия като реални и възможни, с помощта на Турция и нейните съюзници. Залага се много на предстоящите срещи между министрите на външните работи, разчита се на разобличаването на България на международните форуми.

Противникът засили пропагандната дейност и на първо място Турция. Изказването на Тургут Йозал, че ще постъпят с България както с Кипър, беше последвано от изказването на двама генерали по радиото. Това е преднамерено и по план, за да поддържат жив огъня на протурския национализъм. Именно за това, отделни националисти изказват готовност, ако Турция нападне България, те да ѝ окажат помощ. Голям кураж им дава слухът, който се разпространява, че М. Горбачов е направил изявление, че ако възникне конфликт между България и Турция по повод на възродителния процес, Съветският съюз ще запази неутралитет.

Посещението в окръга на групата американски конгресмени се отрази лошо на обстановката. Тези мерки се интерпретират като един сериозен ангажимент на САЩ и арабските страни, който не може да не доведе до "положителен" резултат по отношение решаването на техния въпрос.

Нашите анализи и прогнози показват, че обстановката ще продължи да се усложнява и активизира до края на годината, когато ще се завърши процеса на преустройството и ще бъдат формирани съответните партийни и държавни структури. Допускаме и други варианти на това усложнение. През този период, според нас, трябва да се активизира и усъвършенствува работата на органите на МВР и в известен смисъл да компенсира колебанията, които сега

съществуват в другите държавни, обществени и стопански органи.

Много важно е сега, в периода на преустройството, когато се вдигна бариерата и се развенча териториалния и ведомствения феодализъм да се преструктурира системата на Министерството на вътрешните работи. Според нас, това трябва да стане отгоре надолу. Много важно е как ще се структурира центъра, от което ще зависи работата по цялата верига на министерството. Нашето мнение е, че трябва да се следва принципа на опростяването на структурата и колкото тя се опростява, ще се улеснява управлението на оперативната и охранителната работа.

Голям въпрос на този етап, според нас, е за обновяването на агентурния апарат. Той трябва да се изчисти от нечестните агенти, които не можаха да преодолеят себе си по възродителния процес и сега не само, че не ни помагат, но даже много пъти ни пречат. Много от тях станаха инициатори и организатори на активна подривна дейност. На тяхно място трябва да се вербува нова агентура от средите на подрастващото и средното поколение и от т.нар. "незвани лидери", които имат авторитет в цели села и райони.

Проверката на агентурния апарат трябва да се превърне в единен непрекъснат процес, с всички сили и средства, както и нейното задълбочено и близко изучаване. Бързо да се улавят настъпващите социални изменения, да се създават условия за динамично маневриране с агентурата, ориентирането ѝ по най-актуалните и интересни лица от контингента.

Трябва да се запази института създаден с чл. 39 от ЗНМ, като се раздвижи повече и се използва по-ефективно с оглед респектиране на вражеския контингент и недобросъвестните лица.

Трябва да се предприемат много сериозни мерки за повишаването на професионалната квалификация на нашия състав. Според нас във ВИ "Г. Димитров" трябва да се създаде курс, през който да минат всички органи и длъжности от окръжните началници до оперативния работник по всички направления и по всички линии.

Трябва да се ограничава достъпа на чужди представители в Кърджалийски окръг. Не защото те ще съберат информация каквато им трябва, а защото самият факт на пребиваването им държи в напрежение населението, подхранва илюзии за изселване или връщане на старите имена, та дори и за война.

От друга страна тяхното пребиваване в България прави клеветите срещу нас по-актуални и засилва тяхната достоверност.

Възродителния процес трябва да се възприеме като държавна политика, която трябва да се осъществява в продължителен период от време и при осъществяването на която ще се срещнат много и трудни проблеми в международен и вътрешен план. На този етап като че ли тази постановка се осмисля и разбира така само от органите на МВР и от отделни райони на страната. Има държавни, обществени и стопански органи, и много райони в страната, които на този етап не намират своето място и не виждат своите задължения и отговорности по разгръщането и утвърждаването на възродителния процес. Някои даже смятат, че процеса е приключил с възстановяването на имената. Това положение трябва да се измени, да се формира и осъществява по-ефективно и резултатно една единна обща държавна политика с усилията на всички органи, от всички равнища на територията на цялата страна, с усилията на цялата общественост в България.

Др. КАСАБОВ:

Др. Министър,

Др. Палин,

Другари генерали и офицери,

Докладът, който изнесе др. Силянов съвсем обективно отразява обстановката по възродителния процес в цялата страна. Тя не се различа особено и в Шуменски окръг.

Какво е положението при нас? Неприятно, но е така, населението с възстановени имена като цяло, е с турско национално съзнание. То оказва пасивна съпротива на възродителния процес, като продължават да говорят на турски език, да заобикалят социалистическата обрядна система, да притискат децата си да не говорят на български език, занижена е трудовата активност на това население. В същото време какво е поведението на партийния актив? Двучленно. Ние сме получили за всички оперативни данни и сме установили, че само 2-ма от тях работят на наша страна. Това е много тревожно и ние сме го казали на окръжния комитет на партията и те го знаят.

Какво правят през това време активните националисти? На територията на Шуменски окръг обстановката е малко по-скопийна в сравнение на тази в Кърджалийски. С изключение на разпространени анонимки през м. март, други явни открити враждебни прояви не са констатирани. В същото време турските националисти се обособяват в отделни групи, годни са и се подготвят за провеждане на активна враждебна подривна дейност. В момента разработваме 5 такива групи, които търсят връзка с Турция, заканват се, подстрекават населението, че трябва да се провежда нещо в страната,

22

с което да се привлече вниманието на международната общественост, на Турция. Може би ~~ще~~ да бъдат извършени 4-5 диверсионни актове, ако не ги бяхме предотвратили.

В момента разработваме обект, който постоянно говори и убеждава агента да извършат терористичен акт на територията на Бургаски и на Варненски окръг. Ако той не беше попаднал на наш агент сам не може да го извърши, тъй като не разполага с превозно средство, а беше попаднал на един такъв като него, досега сигурно щяха да взривят един влак и една петролна база.

ДР. МИНИСТЪР:

Този човек да се прибере в следствието. Две години вървим по него - крайно време е да го приберем. За 3 дена да се ликвидира този въпрос. В петък /09.10.1987 г./ да е в следствието.

ДР. КАСАБОВ:

При завръщането ми в Шумен ще направим реализация за делото, както разпоредихте, др. министър.

Искам да кажа няколко думи за поведението и дейността на турските разузнавателни служби на територията на окръга. За разлика от миналото, шпионите, които разработваме събират сведения предимно по въпросите на възродителния процес. В миналото най-напред се захващаха да търсят сведения за военните поделения. Сега първите им задачи са мероприятията на партията по възродителния процес. Започнаха да търсят контакти с наши граждани, да ги вербуват и да срещат тяхна агентура на територията на другите социалистически

страни, предимно в Румъния и Унгария. Използват и пощата на другите страни за връзка с техните централи в Турция.

Дипломатите, които посещават окръга, също спряха така упорито да изучават военните поделения, а търсят контакти в джамии с лицата възстановили имената си и събират информация по възродителния процес.

Какво е положението с агентурния апарат? Общо взето той работи добре по тази линия и благодарение на него бяха предотвратени много сериозни замисли на противника. В част от аг. апарат има известно колебание. Цялостната обстановка създадена сред това население, радиопропагандата и др. влияят и на агентурата. Някои агенти занижиха своята работа, не дават тези резултати, които искаме и които могат да дадат и нашите усилия са насочени главно към укрепване на тези хора. Имаме, макар и единични случаи, на категорични откази от сътрудничество с органите на Държавна сигурност.

Смятаме, че и за в бъдеще трябва да продължим с почти същия темп доизграждането на агентурния апарат. Поставили сме си за задача да няма нито едно ъгълче в Шуменски окръг, нито едно ни най-малко място, където да работят и живеят хора с възстановени имена, без агентура. Създали сме 12 резидентурни групи и смятаме, че оказват сериозна помощ на оперативния състав по ръководството и възпитанието на агентурата.

С агентурата главно се стремим да разлагаме тези неформални групи, за които говорих, да ги профилираме, да не се получават крупни реализации, да пращаме хора в затвора, да имаме материал за западната пропаганда. До голяма степен с тази агентура,

която сме внедрили в групите успяваме да постигнем тази задача.

Ние, като ръководство, малко признаваме на оперативния състав сериозната профилактична дейност, която провежда. Винаги поощряваме тези, които са извършили реализация. Тогави награждаваме, а има оперативни работници, които предотвратиха сериозни диверсионни и терористични актове, но не ги стимулираха и поощряваме така, както подобава. Считам, че трябва в бъдеще да изменим този подход на ръководството и наистина да поощряваме хората, които вършат огромна, полезна профилактична работа.

Профилактично действа и чл. 39. Страхуват се повече от разселване, отколкото от затвора. Много е полезен този член, това е един от способите, с които респектираме враждебния контингент сред турските националисти.

За укрепване на възродителния процес сме дали някои наши мнения пред ОК на партията, които искам да ги споделя.

Считаме, че ще бъде много полезно за в бъдеще в селата които са с компактни маси. такова население интелигенцията, учители, кметове, партийни секретари, лекари и др., да се изпращат да работят. Не лица с невъзстановени имена, а българи, които действително да провеждат нашата партийна линия. Населението с възстановени имена много се влияе от интелигенцията и ако имаме чисто българска интелигенция в тези села, ние можем да го направим особено сега след съкращаване на много други служби в центъра.

Смятаме, че не е правилна практиката в тези села да се изграждат средни училища, за да могат децата да учат в градовете и там да се претопяват с другите ученици.

Същото смятаме и за промишлените предприятия.

Считаме също, че в пресата трябва да се дава по-категоричен отпор на турската националистическа пропаганда като излизат авторитетни партийни ръководители по радиото, по телевизията, по пресата. Ние като че ли винаги сме в едно отбранително положение.

И последното предложение, което може би няма да прозвучи много реално и може би няма да се одобри, но аз смятам да го изразя като свое лично мнение.

Считам, че правилно ще бъде ние да започнем да пускаме на гости в капиталистическите страни, който пожелае от тези с възстановени имена /не в Турция/. Всички големи националисти още в първия момент ще се възползват да напуснат нашата страна и ние от това само ще спечелим. Тургут Йозал не може да осинови всички, които ще отидат. Тези, които с най-голямо желае се изселяха в миналото /и сега ще бъде така/, най-напред се разочароват от обстановката в Турция, защото те очакват нещо като рай, а виждат една трагична обстановка. Може би някои от тях ще се завърнат и ще станат пропагандатори на нашето общество.

Въпросът е сложен, но лично мое мнение е, че това ще бъде само от полза на нашата страна.

ДР. ГРИГОРОВ:

Другарю Министър,

Другарю Палин,

Другари генерали и офицери,

Точната оценка на факторите, които формират оперативната обстановка по линия на възродителния процес е най-отговорната всекидневна и периодична работа досега и в бъдеще на ръководния състав на окръжното и районните управления на МВР в окръга.

За това се иска от нас много активна работа с агентурата и задълбочен своєвременен аналитичен подход върху цялостната агентурна информация.

Нашата амбиция е навреме да разкриваме тенденциите, да вникваме във всички фактори, които влияят на оперативната обстановка, за да можем да дозираме практическите действия в оперативната работа, за да благоприятствуваме възхода на възродителния процес в окръга.

Кое е най-релефното за оперативната обстановка в окръга, което заслужава да се доложи в тази аудитория?

1. Първият положителен момент, който следва да подчертая е онова, което характеризира поведението на възродителното население като цяло в окръга. През целия период на текущата година няма и не са доловени замислени и организирани остри публични враждебни прояви, които да имат престъпна или антиобществена политическа насоченост, която да даде тон за окуражаваща враждебна действена психоза срещу обществено-политическия строй.

Промишленият и селскостопански трудов процес е нормално активен. Не са отбелязани групови демонстративни самоотлъчки от

работа или демонстративно вредителство или подчертано враждебно трудово бездействие. Не си позволя малка илюстрация и отклонение от нашия традиционен тон на изложение в такива случаи.

В промишлеността работят над 14 000 работници с възстановени имена и 7500 извън окръга, но живеят на наша територия. Плана за 8-те месеца за промишлената стокова продукция е изпълнен 103,0% и е постигнат ръст 7,0% спрямо същия период на миналата година. Окръгът е над средното равнище за страната.

В селското стопанство работят 25 000 души с възстановени имена - над 90%. При план 184 х.т пшеница беше произведено 209 х.т /25 х.тона повече/. На държавата е предадено 100 х. тона пшеница. Средният добив от декар е 563 кг, а от ечемика 562 кг.

Графика за млякото е преизпълнен с 3700 тона, а се очаква до края на годината да бъде преизпълнен с 4500 тона.

Изпълнението на валутната програма по първо направление е 120%, а по второ е 111%.

Детайлирам този пункт така, защото става дума за едно битие, от което в най-широк смисъл на думата трябва да се съди за едно мислене и поведение.

Трябва да подчертая, че тези икономически успехи се анализират от врагове на възродителния процес в окръга, дразнят се и се самоупрекват, че са продажници техните хора за пари.

Като имам предвид замисъла на Юлския пленум на ЦК наложително е по-глобално да се мисли върху икономическия лост, който сме длъжни да превръщаме търпеливо и далновидно в лост и на възродителния процес. Личният икономически интерес е в състояние да бъде продължителен съюзник на надстройката за борба с национализма. Не е нужно в крайна сметка аз да подчертавам подчертаното значение на битието и мисленето

Вторият проблем от пирамидата на това население в окръга е относително трайната душевна нагласа към слуховете, като на преден план се изтласква слухът за изселване. Този завладяващ слух има обаче конюнктурен характер, защото се мотивира от конюнктурни дипломатически задгранични атаки, които хората разбират, че имат временен характер.

Ние обаче не може да поднесем един извод, че тази душевна нагласа към слухът за изселване има подчертана подготовка за частно или общо делово поведение. Разсейването на тези слухове става по пътя на преживяното от преди. Сега в значителна степен и най-върлите врагове на възродителния процес завършват разпалените разговори с думите "Трябваше да се изселим на времето, сега вече е безсмислена всяка надежда".

Въпреки това ние си даваме сметка, че главният източник за акумулиране на каквато и да е надежда си остава интересът на част от това население към предаването на турските и западни радиостанции. Едновременно със запазването на този интерес в част от това население се чувства все по-осезаемо намаляване на доверието към политическите информации на чуждите радиостанции, проявява се раздразнение и ирония към позициите и действията на турското правителство, арабските и западни държави, правят се констатации, че са безсилни да променят положението. Радиото обаче си остава актуална опасност за поддържане изселническа конюнктурна мълва.

Идването на американската група внесе повишена надежда, че САЩ ще се намесят срещу възродителния процес, което довежда до разнопосочни коментари, които се контрираха от наша страна с профилактични действия и предупреждения. Има аргументирани оценки, че някои лица от контингента коментират, че не трябва да се изявяват

много открито защото това може да им попречи при едно изселване. В този смисъл наши агенти считат, че ако върлите врагове не вярват в изселване е възможно да отидат на по-открити антидържавни действия. По същите причини и съображения периодично спада и обществената активност сред категориите с по-висока обществена култура. Налице е въздържане от встъпване в редовете на БКП.

Сред една част от това население се обработва мнение, че възродителния процес не може да бъде продължително явление като се мотивират, че държавата не е в състояние да поддържа една постоянна линия и поради това възродителният процес може да завърши с още една паспортизация. Ето защо ние можем спокойно да си живеем с паспорта, с който ще си служим на официални места и с имената, с които ще си служим в семейна и групов среда. Така те тълкуват дочакването на друга паспортизация. Така преди няколко дни един Кирил от съседен окръг поиска да му издадем документи на името на Кемал, но като го повикахме в управлението и му посочихме мястото за връчване на искания паспорт той се отказа.

3. В окръга се работи за утвърждаване на единната езикова българска среда. В учреждения, предприятия, магазини и други този проблем е поставен на контрол и въздействие и той отбелязва стабилитет.

Не може обаче същото нещо да се каже за микросредата на улицата, автобуса, строителния обект, на полето и прочие. Има семейства, производствени колективи, групови сбирки, в които няма ядро, което може да влияе авторитетно за езиково поведение. Наред с това има хора, които вместо да внасят авторитетна регулация в това направление те внасят трайно раздразнение и формират отпорно поведение.

Разбиране в обществените органи има, но е нужно да се поддържа постоянство в поведението. В това отношение постоянство се проявява от учебните заведения, търговията, учрежденията и по-малко в предприятията. Що се отнася до нас, ние флиртуваме и със законността и с възродителния процес.

4. Кои са най-острите прояви на враждебния контингент срещу възродителния процес и какви са нашите действия?

- от ноември м.г. допреди няколко дена от нашето поделение и 4-ти отдел на ВГУ бяха проведени множество агентурни комбинативни и други мероприятия за разкриване група, която предаваше сведения съставляващи държавна тайна на турски представителства в Пловдив, Белград, Будапеща. Групата се представяше като организация в Североизточна България. На определен етап от работата др. Аначков утвърди цялостен план за работа, а миналата седмица и днес бяха задържани 6-7 лица по двете дела. Обиските потвърдиха и разшириха документацията по тези две дела. Разширение на документацията се получи и от първите разпити, които се проведоха в ГСУ.

- В началото на тази година беше приключена и работата по разработка за шпионаж на два обекта от окръга, които бяха осъдени на 13 и 18 г. лишаване от свобода.

Тези две дела също бяха плод на съвместните ни усилия с 4-ти отдел на ВГУ и ГСУ.

Тези две присъди изиграха значителна предупредителна роля на враждебния контингент в окръга.

Паралелно с тях продължава работата по делото "Прилепа" за шпионаж, където се говори и за наличие на недоразкрита организация. В делото активно участие взема и 4-ти отдел на ВГУ.

В района на Заветската община се водят две дела на обекти "Совите". По делата се провеждат съгласувани мероприятия с 11 отдел на ВГУ. Те са по линия на терора.

В същата община се водят дела за националистическа дейност, по които има активно отношение 4-ти отдел на 6-то управление и други териториални поделения като Русе, Михайловград и др.

- От края на август съвместно с Русе се работи по сигнал за терор, от които по замисъл е трябвало да се получи по-голям ефект от този на "Златни пясъци" - Варна.

- В окръга се работи активно, за което е докладвано многократно, по случая Пазарджик и Русе за вредителството, което беше направено на електроснабдяването.

- Има няколко закани и психически натиск към лица, които активно поддържат възродителния процес. Към тази категория се вземат репресивни мерки с траен ефект.

- Уточнени са 150 души - шофьори и изселници от нашия окръг, по които се провеждат мероприятия в наша изгода.

Прави впечатление, че през последните няколко месеца доста от тях натрапничаво заявяват, че искат да се завърнат, защото не им харесвало в Турция. Една част от тях търсят съдействие за свиждане с близките си. Изводите, които правим, трябва да бъдат в двете посоки.

В заключение искам да подчертая, че ръководството на Окръжното управление отдава голямо значение на мероприятията, които следва отговорно да изпълняваме за укрепване на агентурния апарат, които мероприятия бяха на вниманието на Колегиума на министерството от 18 май т.г.

С това считам, че подчертах главните моменти от работата в окръга.

Искам да допълня, че е необходимо в строителната политика на нашия окръг да се изработят някои детайлни моменти в ангажирането на това население, с оглед утвърждаване на това население да живее години и години и да бъде гарантирано в икономическо направление.

2. Въпросът за личното стопанство. Би могло този въпрос да бъде третиран както в съответните окръзи, така и в централната документация, с оглед да ангажираме това население в трудовия процес изключително много.

3. Профилактиките тази година в окръга надхвърлят 310. Те се различават по дълбочина и по качество, далеч повече от миналите.

ДР. МИНИСТЪР:

Уважаеми другари,

Вие разбирате много добре, че целта на днешното наше съвещание е да се направи оценка по състоянието на тези три направления в нашата работа – тероризма, възродителния процес и икономиката и да се поставят задачите, които стоят пред нас до Националната партийна конференция, още повече през последните три месеци – юли, август и септември в някои наши звена работата се отслаби и сега трябва със съответната организираност, стегнатост да се внесе във всички подразделения и поделения необходимата организираност, настъпателност и отговорност.

Сега в нашата страна се извършват крупни обществени преобразования – създадоха се областите, създадоха се асоциациите, самоуправляващите се организации и може би е естествен въпросът да се очаква тук на тази най-отговорна среща да се говори, и аз да говоря, по насоките на преустройството в нашата система.

Аз искам само няколко неща да кажа.

В министерството са създадени две групи, които се занимават и работят по тези въпроси, в изпълнение решенията на Юлския пленум. Едната група се занимава с проблемите – какви изменения ще настъпят във функциите, задачите, правата и отговорностите на централните поделения, какви трябва да бъдат областните и районните управления.

[. . .]

[. . .] По възродителния процес.

Другари, аз съм напълно съгласен с оценките, изводите и задачите, които бяха поставени в доклада на др.Сиянов. Той беше обсъждан в ръководството на Шесто у-ние. Даваха се бележки. Другарите работиха по тях, под ръководството на др.Мусаков. Искам да ви кажа, че с тези оценки е запознат Секретариата на ЦК на БКП. Запознат е Орготдела и Инспектората на ЦК на БКП и фактически по партийна линия те се пренасят в цялата страна.

Поръчано е от ЦК на БКП тези оценки и задачи да бъдат в основата на отчетно-изборните събрания и конференции на партията и там да се разработват тези задачи от тази позиция.

Сега предстоят и други практически мерки в центъра, които ще се вземат по възродителния процес, с оглед да се преодолее това намаляване на темпото, което се получи през юли, август и септември.

Вие знаете, че сега в Турция ще се провеждат избори. На политическата сцена излизат тези асове, които досега нямаха право да участвуват – Демирел,Еджевит, Енюню и други. Ние не бива да се изненадваме и трябва да очакваме, че те проблемът "възродителен процес в България" ще го използват в най-голяма степен в своята предизборна агитация. Както ние казваме: "ще има много турски шашарми". Този фактор трябва да се отчита, че натиска срещу България в периода на предизборната кампания ще се усили. Освен това, това, което каза Йозал до тук го каза. Сега те ще се опитат да кажат от него нещо по-силно. То ще има съответното влияние и то трябва да се отчита.

Тук се говори за активизиране на специалните служби на Турция. Искам да ви информирам, че ние сме се разбрали с др.Аначков. Има подготвен документ. Ще седнем да го обсъдим.

Правим пълна преоценка на нашата контраразузнавателна работа срещу турското разузнаване на наша територия, прикрито в официалните представителства – посолството и двете консулства – в Бургас и Пловдив.

Какво показаха делата, които водим сега по тези терористи, какво показаха делата и разследването по терористите, които хвърлиха взрива в Златните пясъци? Имаше и други, разкрити нелегални организации.

Това показва, че ние не сме осигурили достатъчно надежден контрол когато турския дипломат излезе от посолството или от жилището, той трябва да се контролира през коя улица минава, с кого се среща и кой български гражданин го среща и този български гражданин, който го среща, говори с него или му предава документи след това, той трябва да дойде и да обясни в съответното районно управление на МВР защо се е срещал с този турски дипломат, какво му е предоставил, какво му е казал, какво му е предал. Такава система ние още нямаме. Нещо повече, ето този, както ние го наричаме в разработката "моряка", вторият терорист, те са имали с разузнавача в турското посолство такова срастване и на битова и на любовна и на каквато искате основа.

Така ли се контролират нашите врагове? Така ли се контролират нашите неприятели? Това ли ние наричаме оперативен контрол? Така ли ще предпазваме българските граждани от техните опити за вербовки и заангажирване? Като се докладва иначе по друг път, всичко е добре. А когато ние получим обратната информация от следствието точно как са нещата, картинката е свършено друга.

Другари, нашият контрол над дипломатите, по отношение на контактите им с българските граждани, е неефективен.

Днес на обяд дойде грама от Кърджали, в която се докладва, че преди няколко часа там е закачено знаме на доста видно място, със същата закана, която завчера е била, на 1 октомври. Там има група, която непрекъснато се занимава. Другарите в Кърджали работят. Имат ориентировки.

Искам да кажа друго, докде е тяхното нахалство. А когато говорим за нахалство на турските дипломати-разузнавачи - то няма край. А все още страдаме от скруполи. Много сме все още деликатни.

По отношение на турските дипломати, по отношение на техните опити за контакти с българските граждани, по отношение на враждебно-престъпните елементи, които се занаяват с подривна дейност срещу нашата социалистическа държава не може да има никакви колебания и никакви отстъпки. Нашият закон ни е дал права, трябва да осигурим съответна информация и да действваме в рамките на закона, но така да действваме, ясно, категорично, силно и безцеремонно, със самочувствие. Ако те смятат, че както е било преди 100 години или преди 200-300 години, да притискат отвсякъде, да превиват, да мачкат, да тъпчат, тази работа няма да стане. В рамките на закона да се действа, но категорично и твърдо. И всеки носи отговорност за своята община и своето районно управление. Всеки да си направи сметката в неговото районно управление, в неговия окръг какво има да се свърши.

Другари, трябва да се научим и още по-добре да работим по борбата с враждебно-престъпните елементи. Ние говорим за враждебно-престъпни елементи срещу социалистическа България.

Думата "турци" не може да се употребява повече. Все още като ходя из управленията и като започнат да ми докладват казват "турците" и т.н. Ние имаме решение на ЦК на партията, имаме постановки, политика по този въпрос. За какво ще говорим тогава като ние все още ги наричаме "турци". Има български мюсюлмани, има враждебно-престъпни елементи. Това е лексиката.

Въпросът е за другото. Правилно изказалите се другари говориха. Ние трябва активно да включваме стопанските дейци, административните дейци по наша информация за една по-широка профилактика. Разбира се със съответна оценка и подготовка. Това трябва да се прави много сериозно, не текущо и между другото. То не може да бъде еднократно. Трябва да се научим на уменията да разобличаваме слуховете, инсинуациите, клеветите. Това ни е много слабо звено на нас. Един слух като се пусне от Шумен, стига до Силистра, по невидима поща. Ние докато разберем...

Трябва да се научим да парираме, да неутрализираме слуховете. Трябва да се научим ако в едно село има двама-трима главатари, които се занимават с разпространение на слухове или самите те са инициатори и създатели на слухове, има кмет в това село, има председател на съвета, има директор, където той работи. Той трябва да бъде поставен в такова положение, че да избира, или да си работи и да мълчи, ако продължава да вилнее, трябва да се вземе отношение. В едно село те са няколко души. Защо ние ще ги оставаме да създават обществено мнение, да създават настроение и след това ще имаме задачата да го разбиваме това настроение. Къде са изпреварващите ни мерки, къде са нашите мерки за изолиране на такива хора. Това са отделни лица в предприятията и селото. Къде е нашата динамика? Ако щете някъде и за респект да се знае. Те трябва да знаят

едно, че с органите на МВР невидими работи няма и второ, трябва да знаят, че който се опита да действа срещу нашата държава, ще бъде разкрит и ще му бъде потърсена отговорност. Това трябва да им е ясно, категорично и конкретно.

Във всички доклади се говори за агенти, които са преминали на предателски позиции и същевременно се говори, че много малко агенти са проверени с оперативно-технически средства. Защо така? Липсва време, липсва техника, или липсва разбиране? Какво липсва? Проверката е висша форма на доверие. Това Ленин го е казал. Трябва да се проверява, да се намери време да се проверява с това, с което разполагаме. Ние всички, които се занимаваме с тези проблеми на агентурно-оперативната работа знаем, че предатели ще има и е имало и ще има, но ако това стане система? Тогава ние на какво стъпваме, на какво разчитаме. Аз ви моля този въпрос сериозно да го огледате. Да видите какви мерки ще вземете. Ако един началник на управление, на отдел или отделение отговаря за нещо, това е първо – качеството на неговата агентура. И началник на който агента стане предател, трябва да се търси сериозна отговорност. Не само така формално. Трябва да се изясни как го е подбирал, как го е изучавал, как го контролира, как го ръководи.

На мен ми направи впечатление следното: ние в Колегията се занимаваме с резултатите от М"Проверка". М "Проверка" бе едно много важно, много необходимо мероприятие, за което ни правилно заделихме огромни сили. Но данните, които дава Трети отдел показват, че тези хора, които ние сме ги определили като оперативно интересни лица след това няма работа за вербовки, оперативно да се осигуряват, да се разработват. Вербовъчната работа за първото полугодие, въпреки, че завършихме М"Про-

верка" през февруари и март, тя е тихо спряла, или почти спряла. Това значи, че от една страна имаме обектите, които са оперативно интересни, а от друга страна задържане, забавяне спиране на вербовъчната дейност. Аз ви моля да видите как е този въпрос. Ние не ви съветваме на количествен подход. Не искаме от вас да отидете към това бройки да ни докладвате, но ние ще искаме от вас, и вие самите от себе си да искате, тези хора, които определихме като оперативно интересни да разкрием в какво се изразява това тяхно състояние, как ще ги разработваме, как ще ги осигуряваме. Ето един голям въпрос по тази линия.

Следващият голям въпрос за мен е работата с лицата, които ние изселваме и тези които са в затворите или излизат от затворите по тази линия: враждебно-престъпни елементи. Ние с др.Н.Дамянов, началник на отдел "Затвори"водихме няколко разговора. На него му е даден срок тези хора, които са осъдени и са в затворите, да се даде персонално перспективата за всеки един от тях, заедно с окръжното управление, което го е разработило и което е водило оперативно дело,и следствието. Не може да има в затвора по такива причини във връзка с възродителния процес лица, които да не е ясно какво ще става по-нататък с тях – превъзпитание, вербовка, разложение и т.н. Но окръжното управление съответно трябва да има точно план за всеки човек, план за работа по него, заедно с отделението по оперативните въпроси, което сме създали в отдел "Затвори". Тази работа трябва да се счита за неразделна част от цялата ни оперативна дейност.

За така наречените изселени: аз лично проверих в няколко окръга какво е положението. Тук е също формална работата.

Налице е пълен формализъм. Първо формализъм, когато се определят хората, които трябва да се изпратят. Прието. Има данни, добре. Отиват в другия окръг. От там казват няма отношение, няма информация. Не работи по тези въпроси. А този, който го е изпратил и той не работи. Защо сме го изпратили тогава? Очевидно е, че тук няма разбиране, няма отговорност, няма на-стъпателност. Той може да е изпратен от Хасково, може да е из-пратен от Търговище примерно във Видин или в Михайловград, но оперативният работник, който е предложил да се изпрати това лице трябва този обект да знае той как се държи във Видин, в Михайловград, какво влияние се оказва, къде е настанен, къде се препитава, какво му е настроението и какво въздействие да му се окаже и да работи заедно с окръжното или районно управ-ление във Видин или Михайловград, примерно, ако това не се прави, значи нашата работа е абсолютно безпредметна.

Другарите, които работят в тези окръзи, които приемат такива изселени лица да създадат елементарни условия. Този човек идва от Кърджали. Живял е в триетажна къща. Отиде в михайловградските села. Там го бутнат в къща, която е полураз-рушена къща и искаме да го приобщаваме. Толкова ли не може в окръжния народен съвет, ние им изпращаме работна ръка, да ги приведат тези къщи пригодни за живеене, да бъдат на едно средно ниво. Но всичко се върши формално, да се отчете, да се напише документ, а крайният резултат не се търси.

Във връзка с възродителния процес докладът, който беше изнесен трябва да се предостави на началниците на ОУ по възродителния процес, да се прочете на оперативния състав, в съответен обем и на НМ, на офицерите от оперативните управ-ления и да се прегледат самите сегашни мероприятия, които имат ОУ, РУ, как трябва да се допълнят, как трябва да се

актуализират в светлината на оценките, изводите от следствието, които изнесе тук др.Сиянов. Това се отнася за ДС, НМ, ГВ, ВВ, затворите в цялата система, на всички нива.

Ние когато стана тер.акт в Зл.пясъци, вие знаете как се развиха нещата, направихме проверки по линия на Трето у-ние в Болярово. Изводите са много сериозни и по този повод сега др.Чергиланов готви отделно, свой анализ, какво е сега състоянието в другите поделения.

Др.Величков трябва да готви за Транспортни войски и Колегиума ще се занимае отделно само с контраразузнавателната работа във Войските. Тук ние ще трябва да направим съвсем конкретни предложения. Никакви обяснения, никакви доводи, никакви приказки някой може да ни убеждава, че не може във нашите Войски да се охранява оръжието, защото има и такива опити. Щом във войската не можем оръжието да охраняваме и да гарантираме, че тя не може да бъде източник на снабдяване с оръжие. Нашето контраразузнаване се готви, и за строителни войски и за транспортни войски.

Другият въпрос е за т.нар. защитни системи по линия на мините, където се използват взривни вещества. Очевидно ДНМ трябва в духа на резултатите от разследването да се върне отново към въпроса.Тук не става дума да се върне и да отчете а да гарантира. Има хора за всичко. Там ще стои в завода, докато гарантира, че взрив няма да излезе. Какви са тези половинчати работи. Ще стои дотогава докато гарантира, че всички мерки са взети.Сега не навлизаме в детайлите, но когато свърши следствието ние ще дадем за всеки обект откъде какво е взето и ще искаме персонално обяснение и наказание за всички тези, които са отговаряли било за завода, било за територията.

Това, което днес чухте е само една информация, а после ние ще отидем в детайли – до човек. В цялата тази работа половинчати мерки не може да има – или ще има или няма да има. Каква е тази защитна система от която могат да се изнасят взривове?

Когато стана дума да насрочим тази среща идеята, предложението беше само това, че разкриването на терористите (неразкрит взрив остана стълба в Юндола и Русе) стана. Главно-то кое е? Ние да не допуснем самоуспокоение и да се създадат условия за нови терористически актове. Ще бъде най-голямата политическа грешка от всички ни ако ние сега се успокоим, битката трябва да продължи системно, на основата на изводите, които правим днес и които ще направим в края на следствието.

Тук не бяха изнесени, но аз ще кажа, че ние водим стотици сигнали за подготовка за терор както вътре от враждебно престъпните елементи в страната, така също от вражеската емиграция и от нейните центрове в Мюнхен, Париж, Шпаер и другаде и то вражеската емиграция обединена с "Мюсюлмански братя", "Сивите вълци", турското разузнаване. Ние не случайно създадохме, макар и без войска, специални сили по охраната на дунавската граница, тъй като по р. Дунав вървят плователни съдове, спират по пристанищата и могат да бъдат обект да проникнат чужди граждани, пренасящи оръжие и взривни вещества. За ГНПП ви е известно какво правим. Цялата работа трябва да се държи на денонощен отчет.

[. . .]

[. . .] Ние не можем сега да ги разделим. Не е нужно това. Те там ще си работят, а по-нататък, в движение, в хода на работата, ще се види, но на този етап, в близките 5-6 години очевидно така ще бъде.

Това са въпросите, които исках да поставя.

Аз не мога да кажа дали ще имаме други срещи до Националната партийна конференция, затова ние заделихме днес това време. Нека всичко това да се пренесе в районните управления и да се мобилизират РУ и ОУ за изпълнение на тези задачи.

Благодаря ви за вниманието.

ДР.СТ.СТОЯНОВ:

С това програмата, предвидена за днешното съвещание, е изчерпана. Закривам съвещанието.

СТЕНОГРАФИРАЛ:

Отп. в 1 екз.

маш. № 1999/13.10.1987 г.

Изготвили протокола: Сл. Виденова и
М. Савова

1 на 8.12

М. В. Р.
ПЪР О ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София
Рег. № 18092 , екз. №
14. 10. 1987 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

УТВЪРЖДАВАМ:

МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ,

Генерал-полковник:

София, ... 28/10 ... 1987 година

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТНОСНО: Утвърждаване на средства по възродителния процес

В съответствие с план-програмата на ПГУ-ДС, за провеждане на агентурно-оперативни мероприятия по обезпечаване на възродителния процес зад граница по наши указания двама изяви наши специалисти-османисти – сътрудници на отдел 14, ПГУ-ДС издириха, класифицираха хронологически и обработиха в превод и коментар над 320 подходящи оригинални османотурски документи, разкриващи убедително и аргументирано ислямизационните процеси и пресъздаващи типични случаи на насилствена асимиляция на българското население.

Документите се обработват и се подготвя тяхното конкретно използване по възродителния процес у нас и зад граница. За целта ще бъде изготвено съответно предложение.

138

2

Във връзка с извършената проучвателна, преводна и редакторска работа по документите,

ПРЕДЛАГАМ:

От касата на ПГУ-ДС, да бъдат отпуснати 3 000 /три хиляди/ лева, които да бъдат изплатени във вид на хонорар на двамата наши специалисти.

ПРЕДЛАГА:

НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС,
Генерал-лейтенант:

/Вл.Тодоров/

СЪГЛАСЕН:

ЗАМ.МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ,
Генерал-лейтенант:

/Ст.Савов/

Отп.в. 1 екз.

Изп.-1466-8403

Нап.-0298-НМ

София, 14.10.1987 г.

[Signature]

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО!

110

М В Р
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 18072 Б.в. 12 4
14 X 1987 19 год.
СОФИЯ

КАБИНЕТАРСКИ НА ВЪТР. РАБОТА
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. / РМБ
21784 14.10.88

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Разкриване авторите на терористичните
актове, извършени през последните три
години в Н Р България

През 1984 и 1985 година в градовете Пловдив, Варна,
Сливен и във влака Бургас - София на гара Буново бяха извършени
тежки терористични актове, а през 1986 г. на плажа в туристически
комплекс "Дружба" бе направен опит за нов терористичен акт.

Този период за органите на МВР бе свързан с упорита ра-
бота за разкриване на извършителите на терористичните актове и
неуспешния опит в ТК "Дружба".

Сега с удовлетворение можем да отчетем, че дейността на
поделенията се увенча с успех. Извършителите са разкрити, задър-
жани в ГСУ - МВР, и срещу тях е открито предварително производ-
ство под надзора на Главна прокуратура. Срещу няколко от обви-
няемите е предявено обвинение за това, че през периода 1984 -
1987 година сами и в съучастие са организирани и осъществили на
територията на страната терористично-диверсионни актове и други
противодържавни престъпления.

В резултат на правилно оценяване на получените данни,
намерените веществени доказателства при обиски в обвиняемите и
данните от сравняването на дактилоскопните отпечатыци, другарите

от Главно следствено управление успяха само за няколко дни да оборят алибитата им в резултат на което те признаха основните си престъпни деяния.

От придобитите в процеса на работа данни и от досега проведеното разследване е установено, че обвиняемите са действували ръководени от протурски националистически настроения и силен верски фанатизъм. Основните обвиняеми, сами и в съучастие със свои съмишленици, са извършили множество престъпни деяния.

Изготвили и изпратили до различни партийни и държавни органи анонимни писма с ултимативни искания за освобождаване от затвора на опасни престъпници и спиране на мероприятията за национално осъзнаване на помохамеданчените в миналото българи. В тях отправили заплахи за бомбени атентати, жп катастрофи, палежи на селскостопанска продукция и гори, убийства на длъжностни лица и други. С действията си по-нататък оправдавали написаното.

В навечерието на Девети септември 1983 г. един от задържаните извършил три палежа на горски насаждения в района на язовир "Камчия". Осъществил опит да предизвика влакова катастрофа в района на гр. Айтос с помощта на две железопътни спирателни обувки, които своевременно са открити и отстранени. През 1984 г. същият уговорил свой роднина да предизвика жп катастрофа в района на гр. Пловдив, като за целта му предоставил жп спирателна обувка. Единствено страхът от преследване от органите на МВР го възпрял от осъществяване на престъплението.

Неудовлетворени от извършените деяния през лятото на 1984 година обвиняемите предприели по-дръзки диверсионно-терористични действия – предизвикване на взривове на обществени места. За целта привлекли за съучастник свой познат с технически уме-

ния по взривно дело, който споделя техните националистически настроения.

Всички заедно започват набавянето на необходимите им компоненти за взривните устройства: електрически батерии, часовници, съдове за камуфлиране на взривните устройства, а чрез свои познати и близки работещи в мини и военни поделения се снабдяват с необходимите им взривни вещества и материали.

Изготвяните взривни устройства решили да поставят едновременно на няколко места отдалечени едно от друго, които да избухнат в един и същи час.

Първите две устройства поставили на 30 август 1984 г. – в чакалнята на жп гара Пловдив и на паркинга пред аерогара Варна. От взрива в Пловдив загина един гражданин, 42-ма бяха наранени и са причинени големи материални щети.

В началото на 1985 г. обвиняемите изготвили нови две взривни устройства. Едното от тях на 09.03.1985 г. един от тях поставил в купе на вагона за майки с деца в бързия влак пътуващ от Бургас за София, а второто – в гардероба във фоайето на сладкарницата на хотел "Сливен" в гр. Сливен. В резултат на взривяването им загинаха седем лица между които и две деца, ранени бяха много граждани и са причинени значителни разрушения.

На 31.07.1986 г. обвиняемите поставили ново взривно устройство на плажа в туристически комплекс "Дружба", което поради допуснатата техническа грешка не се взриви.

Невъзпламененото устройство на плажа в ТК "Дружба" и извършения терористичен акт на 08.07.1987 г. пред хотел "Интернационал" в курорта "Златни пясъци" подтикнали основните подследствени да предприемат нови терористични действия за което започват съответна подготовка. Първоначално решават да поставят

4 113

взривно устройство в Централния универсален магазин – София, но след оглед на обстановката установяват наличието на много телевизионни камери и се отказват от намеренията си. Решават устройството да поставят на плажа в курорта "Слънчев Бряг" през м.август. Подготовката им бе прекъсната поради съвременното им задържане от органите на МВР.

Освен посочените терористично диверсионни актове и провеждането на остра националистическа анонимна дейност същите лица през периода 1984 – 1987 година са извършили и други престъпления:

- изготвили четири национални знамена на Турция, които поставили на обществени места в с. Билка, Бургаски окръг, в Пловдив, Айтос и Провадия;
- извършили подпалването на два сеновала край Карнобат;
- осъществили опит за предизвикване на късо съединение по електропровод край гр. Айтос.

Ръководството на министерството никога не е разглеждало борбата с терора като самоцел, като нещо взето само за себе си. Още в първото проведено съвещание по терора след взривовете през м. март 1985 година бе поставен въпроса чрез издигане равнището на работата по терора да се търсят и използват всички резерви за издигане общото равнище на цялостната ни дейност по защита завоеванията на трудещите се от престъпни посегателства. Тази постановка впоследствие стана ръководно начало в нашата работа при изпълнение решенията на XIII партийен конгрес.

Когато говорим за организацията на работа в борбата против терора, безспорно на първо място трябва да подчертаем голямата загриженост и помощ, оказани ни от ръководството на пар-

тията и държавата.

Предприети бяха мерки за ангажиране на цялото общество, на обществените органи и организации, на стопанските и административните ръководства в работата по повишаване на политическата бдителност и в изграждането на защитни системи срещу терористично-диверсионни действия, за гарантиране на живота и здравето на българските и чужди граждани у нас. Решението на Политбюро "За повишаване бдителността и активизиране на борбата за социалистическа законност и социалистически правов ред" от 18 април 1985 година следва да се разглежда, като акт на поставяне на проблема за водене на ефективна борба с терора и на общонационално равнище.

Когато говорим за успехите и оценяваме онези фактори, които са спомогнали за тези успехи особено място трябва да отделим на помощта на братските органи. Още в първите дни след м. март 1985 година у нас пребиваваха групи специалисти от ГДР и СССР. Впоследствие съветските другари изпратиха още една група, която задълбочено изучи всички налични материали. Направи обстоен анализ и даде ценни съвети за организиране на издирването. Правилността на тези съвети и верността на издигнатите хипотези сега е потвърдена от резултатите.

В светлината на постигнатия успех особен интерес за органите на МВР сега, представлява оценката за работата ни през целия период на издирване на терористите. Главна база при обсъждането ѝ са данните придобити по делото и в процеса на следствието.

Общата оценка е че изградената стратегия на издирване и възприетата тактика на работа през всички етапи на издирвателния процес са били правилни и целенасочено са водили към извършите-

лите. Няма решение, което да се отклонява от целите на издирвателния процес, няма дадена директива изпълнението на която да не преследва в крайна сметка разкриването на извършителите.

Активизирането на работата за издирване на авторите на терористичните актове спомогна за чувствително подобряването на разкриваемостта и по други насоки от дейността на МВР. Съвместно органите на ДС и НМ разкриха и иззеха огромно количество оръжие и взривни материали, които биха могли да бъдат използвани и за осъществяването на терористични актове. Разкрити бяха множество криминални, стопански и други престъпления.

Независимо от всичко в издирвателния процес бяха допуснати и редица слабости, които попречиха за по-бързото и своевременно разкриване на извършителите. Сериозни проблеми се породиха от неправилна оценка на получавани сигнали и данни от окръжните управления. Не бяха редки случаите, когато информацията се оценяваше едностранчиво, когато поделенията в надеждата си да разкрият с лекота извършителите не докладваха своевременно в Центъра. С това още повече се затрудняваше издирвателния процес и общата оценка на оперативната обстановка. По такъв начин се получиха и някои разкъсвания между правилните насоки и директиви, давани от Центъра и качеството, и пълнотата на тяхната реализация по места.

До каква степен тези разриви пречеха на работата ни е видно от редица установени недоработки, които в светлината на данните с които разполагаме сега могат да се тълкуват, като претъпна небрежност и недобросъвестност при изпълнение на служебните задължения. Особено показателва в това отношение е работата по

7 116

веществените доказателства в която участие взеха и служители от Народната милиция. В редица случаи извършваните проверки се правеха мудро, с формално отношение, със стремеж да се "отчете", а не реално да се свърши това което е разпоредено. Такива пропуски бяха налице и до последния момент от работата, независимо, че ръководството на министерството нееднократно е подчертавало и утвърждавало тезата, че веществените доказателства са опорната точка в издирвателната ни работа. Горните изводи нерядко се потвърждаваха когато отговорни работници от Центъра с проверки "на място" откриваха онова което местни служители вече бяха търсили безуспешно.

Същественото значение на тази насока в издирването най-ясно проличава когато се проследи пътя по който престъпниците са се снабдявали с взрив и взривни материали. Това те са правели чрез трети лица имащи достъп и разрешение за боравене с тях. Използували са най-благовидни и банални на пръв поглед предлози: копаене на кладенец, разцепване на дънери и дърва, изготвяне на лекарства и др. Тези наивни обяснения не са направили впечатление дори и на старшина от МНО, който с лекота им предоставя "в услуга" голямо количество взрив.

Следствените действия все още не са приключили поради което пълен разбор на всички страни от работата ни по делото, а едновременно с това и на пропуските ни все още не можем да направим. Но такъв анализ ще трябва обезателно да има. Недопустимо е в удовлетворението ни от разкриването на извършителите да подминем всички допуснати грешки. Само с такова критично преоценяване на работата ни от приказки за преустройство можем да преминем към дела, към ликвидиране на слабостите ни, а това е пове-

лята поставена ни от Партията на Юлския пленум на ЦК на БКП.

Разкриването на извършителите на четирите основни терористични акта и опита за такъв в ТК "Дружба" не бива да внасят самоуспокоение в нас. Редица проблеми не са решени и продължават да стоят на нашето внимание.

Преди всичко става въпрос за тези които бяха залегнали в разпорежданията на министерството в отделните етапи на издирването.

Може да се счита, че за сега е поставено добро начало за решаването им, но борбата за задълбочена, последователна и качествена работа не трябва да спира до тук. Недопустимо е да се шири заблудата, че с терора вече сме приключили. Излишно е да привеждаме аргументи срещу подобна позиция – да напомняме тенденциите в развитието на тероризма в Европа и главно в страните които ни заобикалят, да се аргументираме със случаите които по време на издирването имаха място в нашата страна.

Сега с разкриването на извършителите ние всички навлизаме в един по-тежък и по-отговорен период на борбата с терористично-диверсионната дейност. Ако до днес основно мерило за нашата професионална и политическа пригодност бе разкриването на извършителите, т.е. вървенето след събитията, то от днес нататък основно мерило става работата ни по предотвратяването, недопускането на терористични актове, а при осъществени – времето за което ще открием извършителите. Ето в тази светлина препоръките които ни дава ръководството на МВР остават в сила, но е необходимо упорито и настойчиво да се въвеждат в практиката. Едновременно с това има и редица проблеми, които във връзка с постигнатото трябва да бъдат поставени много сериозно на вниманието на целия оперативен, изпълнителски и ръководен състав.

9 // 8

На едно от първите места е въпросът за субективния фактор. Считаме, че подготовката на субективния фактор в системата на нашето министерство за борба с терора далеч не е приключила. Факта, че системата като цяло се мобилизира след вторите взривове не бива да прикрива отношението на отделни работници, които и сега считат терора като временно, епизодично явление, с което трябва да се занимават само специализираните структури. Професионалната бдителност на нашия състав все още е под неоходимото равнище. Колкото и тежка да е тази констатация за това свидетелствуват конкретните факти. Не може да се каже, че са липсвали признаци за стремежа на извършителите да се снабдят със средства за терористичните актове, но тези признаци не са били оценени като оперативно значими.

Показателно е че изпълнявайки молбата на единия от следствените негов приятел помолва свой познат – старшина във ведомствена милиция да го закара с колата си до военно поделение откъдето да вземе обещаните му взрив и електродетонатори. По пътя обяснява на старшината за какво отиват, включително и това, че ще използва взрива за изкореняване на дънери и изкопаване на кладенец. И този старшина, служител на ведомствена милиция, не се е почувствувал задължен нито да оцени, нито да доведе до знанието на служителите от Окръжното управление интересът на това лице към взрив и електродетонатори, нито му направил впечатление неправомерния начин за снабдяването с тях, свидетел и съучастник на който самият той е станал. И всичко това е на фона на изискваната от партията висока бдителност от цялото население!

Когато говорим за субективния фактор трябва да подчертаем активното участие което взема в издирване на извършителите

и голямата роля в борбата с терора, която имат да изпълняват и изпълняват служителите от Народната милиция и особено КАТ. Извършването на терористичните актове винаги е било свързано по един или друг начин с придвижване по територията на страната и с използване на автомобилен транспорт – личен или ведомствен. Не може да се забравя, че групата терористи осъществили терористичния акт пред хотел "Интернационал" в ТК "Златни пясъци" неколккратно се е придвижвала от Силистренски към Ямболски окръг без да бъде проверена нито веднъж. Без особена трудност е проникнала в поделение на БНА и необезпокоявана от никого открадва и превозва боекомплект гранати, с които впоследствие нейни членове извършиха терористичния акт.

Практиката показва, че засилената бдителност на служителите на КАТ при извършване на пътният контрол дава добри резултати. Преди известно време служители от КАТ – Ст. Загора при проверка на водач на МПС откриха в личния му автомобил цял арсенал от оръжие – пистолети, самоделни гранати, карабина с бойни патрони. По-късно при обиск в дома на същото лице са открити и иззети още: две самоделни гранати, пистолети, патрони, взрив, капсул и електродетонатори, огнепроводен и детониращ шнур. Този случай е още едно потвърждение, че качествено свършената работа винаги води до положителни резултати.

Друг момент от по-нататъшната работа в борбата срещу терора е довеждането на действията на поделенията до автоматизъм. Въведеното ново административно териториално деление на страната усложни нещата. Създадените по места групи за бързи действия е необходимо да прерастнат в ново качество, за да могат успешно да изпълняват задачите на територията на новите области.

По-нататъшната работа изисква действено провеждане в

практиката решението на Политбюро от м. април 1987 г. за повишаване на политическата одителност на гражданите, за по-пълно включване на административните и стопански органи, на обществените организации в борбата с терора. Организирането и изпълнението на тази задача ще легне изцяло върху работниците контактуващи с отделните стопански звена, поделения и административни структури, служители от ведомствената милиция.

Развитието на оперативната обстановка очевидно ще наложи, ще изтласка на преден план нови проблеми в борбата с терора, ще ни застави да търсим и да прилагаме нови, нетрадиционни решения. В тази дейност ние няма на кого друг да се опрем освен на творческите сили и възможности на собствения ни оперативен състав – служителите от Държавна сигурност и Народната милиция. Творчеството, професионалният подход, всеки опит да се търсят интензивни пътища за решаване на възникналите задачи следва да се поощряват, да се поставят на обсъждане и да се изпробват в практиката. Но за тази дейност е необходим начален тласък. Считаме, че внимателното изучаване на практиката ни досега може да доведе до разкриването на нови творчески насоки, които да реализираме в бъдеще.

Крайно наложително е да се разбере, че разгръщането на творческите сили и възможности на целия личен състав на базата на досегашната ни практика е най-сериозния ни резерв в изпълнението на високоотговорните задачи в борбата с терора, възможност да осъществим преустройството в своята работа в съответствие с решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП.

фр. и в 59 еж № 19.10.87 г

Министерство на външните работи
Центр. инф. с-м
Reg. № 14704
- 27.11.87
СОФИЯ

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО!

СТЕНОГРАМА

от съвещанието с отговорниците за окръзите по предстоящи задачи във връзка със съвещанието състояло се на 5.X.1987 г., проведено на 14.X.1987 г. от 11.00 ч. в заседателната зала

ДР. МИНИСТЪР

Другари, събираме се за да се уточним по някои въпроси от съвещанието което се проведе на 5.10.т.г. за оказване на контрол, проверка и помощ на окръжните управления.

Първо, до края на годината остават 75 дена. Искам да кажа, че в Министерския съвет се вземат много сериозни мерки и се подема на контрол всяка асоциация, изоставаща стопанска организация. В понеделник имаше заседание на Министерския съвет и беше потърсена отговорност от много председатели на асоциации, бяха наказани, предупреждени.

В Секретариата на ЦК на БКП се отчитат окръжните секретари по натурите, по плана за тази година и мерките, които трябва да се предприемат за изпълнение на всички натуре и по всички показатели до края на годината.

Обръща се голямо внимание сега по строителството, тъй като има едно доста голямо изоставане на строителството, и по-точно на пусковите обекти.

Уточнихме се на 20 октомври т.г. (вторник) в 16 ч. се извикват всички другари от Централния комитет, членове

В.Р. /Министър

и кандидат-членове на ЦК на БКП, сътрудници на ЦК, които ще участвуват от името на ЦК на общинските конференции в районите където преобладават лицата с възстановени имена, за да се постави отново официално на партийните конференции въпросът от името на ЦК. Те ще се срещнат с трудови колективи, със селскостопански колективи, с колективи от промишлеността и ще се даде още един път една ясна, твърда и категорична постановка по възродителния процес.

Очертава се Националната партийна конференция да се проведе към м. януари 1988 г., а изборите вероятно към края на м. февруари.

Така че, другари, обстановката в страната сега е изцяло подчинена на задачите да се изпълни плана, и то да се изпълни плана по натури, да се изпълни плана по износа I и II направление, да се създаде една нормална обстановка и да не се допуснат никакви напрежения.

Сега търся редактора на в. "Работническо дело", но го няма. Трябва да видим др. Мусаков с Вас, написали са във в. "Работническо дело" за взривовете в Хараре. И ще го попитам какво иска да покаже с тази публикация.

Другари, на кои въпроси трябва да се обърне внимание?

Първо, аз бих ви предложил тези доклади, които се изнесоха завчера от другарите Джендов, Силянов и Кирил Величков да ги прегледате защото едно е да се слуша така в зала, още повече че това са три документа по три различни големи въпроса, а друго е човек с молива да седне и да се подготви. Иначе ако не се подготви човек сериозно няма смисъл да ходи в едно окръжно управление или районно управление.

[. . .]

Правилно е през тези 75 дена всеки да си направи свой план за да може да отиде в тези окръзи няколко пъти. Може да отиде и в районни управления които счита за важни в това отношение, и да се знае как ще приключи окръжното управление.

Аз казах и на инструктора. Ние сега не говорим за разместване на хора в окръжните и районните управления. Всеки трябва на своето място спокойно да си върши работата.

Тук ние имаме две групи. Едната се занимава с какви качествени изменения трябва да настъпят в нашата работа на основата на Юлския пленум, какъв модел на дейност на органите на МВР в условията на самоуправлението трябва ние да подготвим. Друга група работи свързана с щатове, с числеността, със структурите, със новите области които се създават и т.н. Това са работи на ръководството на министерството, на Колегиума, на централните поделения. Всичко това се работи тихо, без да се нарушава ритъма на работата на централните поделения, на окръжните управления и на районните управления. Когато всичко стане готово, когато се изберат областните комитети, когато минат изборите, когато се създадат областните народни съвети, когато тези два органа – държавен и партиен обхванат работата и си поемат работата, тогава Централният комитет ще каже кога ние ще извършим прегрупирането на нашите хора. Това ще бъдат малки областни управления, а основните сили ще бъдат в районните управления. Така че работата ще бъде в районните управления. Оперативен състав от ДС, НМ няма да се освобождава, офицери няма да се освобождават, хора които носят работата няма да се освобождават навярно. Обсъжда се въпроса за намаляване на някои

спомагателни служби.

Връщам се от окръзите и ми прави впечатление, че много хора от партийния и държавния апарат (аз не говоря за нашия апарат) с друго не се занимават изглежда, а се занимават с тези приказки кой къде ще върви и какво ще прави, а плановете не се изпълняват, пускови обекти не се въвеждат, натури не се произвеждат. Така че трябва да се запази министерството и трябва да се запазят централните, окръжните и общински управления от такива приказки и от отклоняване на вниманието. Който много иска да говори какво ще става трябва да го освободите, да излезе, а тези, които са в поделенията трябва да работят.

Другари,

Аз мисля, че сега главното е да се окаже помощ на окръжните началници за едно още по-задълбочено анализиране и оценка на обстановката по места.

Да се види на територията на всяко окръжно управление какви проблеми има във връзка с оперативната обстановка, какви въпроси възникват, какви практически мерки не са предприети и каква организация е създадена за изпълнение на задачите.

Трябва да кажа, че обстановката не е много спокойна. Ето сега ние в Кърджали сме пратили хора от VI управление и направление "Т". Очевидно там има доста разклонена нелегална организация, която още не можем да обхванем. Имаме вражески явления и прояви и в други райони. Но аз няма да се спирам конкретно, а трябва на място да се изучат тези въпроси.

Трябва да се провери внимателно и дълбоко, след като са се върнали окръжните началници, как се подема

задачите, които бяха поставени и как се пренася работата в самите отдели, отделения, районните управления. Как тази загриженост и тези оценки са стигнали до самите оперативни работници по Държавна сигурност, по Народната милиция и Противопожарната охрана.

Аз ще спра вашето внимание на три въпроса, които бяха поставени на 5.10.1987 г.

По линия на икономиката.

1. Голям въпрос над въпросите е как в централните, в окръжните и в районните управления сега се използват всички възможности, а такива ние имаме, (отчетни събрания, конференции, служебни съвещания, партийна учебна година) за изучаване същността на Юлския пленум на ЦК на БКП.

Като сравнявам това, което всяко заседание се говори в Политбюро, какви проблеми се поставят, от каква позиция се разглеждат, и вчера като слушах как разсъждават нашите хора в заводите, трябва да ви кажа, че съм много разтревожен защото едни са постановките, едни са научните разработки, едни са перспективите, едни са насоките на работа, критериите за изисквания към ръководствата, а долу хората се занимават по същия начин или почти по същия начин както се занимаваха преди две и три години с въпросите в предприятието.

Моля ви да се види при нас как е. В нашия състав създадени ли са условия, обстановка да се изучава същността на решенията на Юлския пленум.

2. До колко в ръководния състав започват да съзряват идеи, предложения, свързани с нашата работа в нашата система за изменения в нашата работа.

Въпросите на икономиката са такива, че много дълбоки изменения ще стават и ако ние не усетим, не уловим, не

[. . .]

По възродителния процес

Стои въпроса да се види на място как е пренесена в поделенията тревогата от усложняването на обстановката по линия на възродителния процес, как е пренесен критичният дух на нашето съвещание от 5 октомври т.г.

Много е важно, другари, вие лично да проверите, да се убедите как по места се осигурява детайлно изучаване на обстановката, как се вниква в същността и дълбочината на процесите свързани с възродителния процес, на причините, на факторите, които пораждат отрицателни явления.

Второ. Трябва да се види как се подемат дадените указания за овладяване на обстановката във всяко районно управление и всеки район от всеки оперативен работник, овладяване на обстановката, която да ни гарантира сигурност.

Ето сега в момента се движи в страната един гос-подин, португалец, който ще ръководи едно съвещание във Виена по правата на човека. И тук е създадена организация с II, VI у-ние, окръжните управления, МВнР. Този случай няма да е последен, има и други такива.

Трябва да се владее обстановката добре и такива случаи да може да се посрещат.

Другари,

Аз на съвещанието, което стана на 5 октомври т.г., поставих такъв въпрос. Как се работи по материалите от М "Проверка".

Защо го поставих? Кое мен ме разтревожи много?
И с този въпрос трябва да се заловят и VI у-ние, и II у-ние,
IV у-ние, III у-ние.

В резултат на една огромна, бих казал небивала по мащабите си работа за нашата система, ние направихме М "Проверка". Установихме не малко лица, които са потенциално враждебно настроени или както се изразяваме те са оперативно-интересни лица. Същевременно в този период на полугодieto, по сведението на III отдел – ДС, почти е задържана вербовъчната работа.

Дайте сега да разсъждаваме логично, елементарно.

Защо ние извършихме тази огромна работа да издирим тези оперативно-интересни лица и как ще ги осигурим оперативно, как ще ги наблюдаваме тях и много други, когато ние фактически прекратихме вербовъчната работа.

На този въпрос трябва да си отговорим тук в ръководството на министерството, в окръжните управления, в районните управления, как ще става тази работа. Ние не съветваме и никога не сме съветвали и искали да се правят некачествени вербовки, неоснователно завеждане на дела и т.н.

Този въпрос трябва да го видим как е. Аз сега например не мога да дам за себе си отговор. Ще си заделя време, ще го изучавам, ще се съветвам с другарите, ще търся контакти за да си го обясня за себе си.

Очевидно е, че освен оперативно-интересните лица по М "Проверка" ние сме длъжни да поддържаме повишена бдителност и по отношение на лица, които са в движение и стават обекти със своите прояви и опити за подривна дейност, и то остра подривна дейност. Такива прояви трябва веднага да се долавят. Виждате сега в Кърджали ние сме поставени

пред една много голяма неизвестност.

Освен че силно намалява, да не употребявам думата спрява, вербовъчната работа (VI у-ние прави една оценка, а др. Мусаков ходи в два окръга – Шумен и Хасково и ми докладва, че работата по срещите с агентурата и по делата) е на нивото от 1983–1984 г. По темповете на работа на нашите оперативни работници по сигналите и делата, по срещите с агентурата и това, което наричаме агентурно-оперативна дейност, ние сме се върнали назад от това, което бяхме през 1985–1986 г. Хайде да приемем, че не можем да сме все както през 1985 г., но да се върнем назад това правилно ли е? То не може да се обясни. Може да се обясни само с едно отпускане на работата.

Ние трябва да се стремим да активизираме работата с агентурата, да получаваме повече и значима информация за разкриване и пресичане на законспирирана дейност на обектите и на вражеския контингент. Това намалим ли го, ограничим ли го, ние сме подложени на големи изненади.

По-нататък.

Аз смятам, че специално внимание заслужава да се оцени работата как е разбрано указанието на ръководството на министерството от окръжните управления, от общинските, от районните управления за нашата загриженост по задълбочена проверка на агентурата от лицата с възстановени имена.

Кое ни кара този въпрос да го поставяме с тревога?

Всички следствени дела, ето сега има една друга група разкрита, там са много млади хора, и тези, които минаха по линия на "Редактори", и тези, които минаха сега във връзка с "Терористите", ние се натъкваме на предателство от наши агенти. А в същото време грижата на окръжните ръко-

водства, на районните ръководства за проверка с технически средства и други насрещни проверки на агентурата, е много слаба.

Нали сега ние трябва да си дадем политически отговор на въпроса. От една страна, ние ги засичаме едва ли не при всяка разкрита нелегална група като предатели, а същевременно не вземаме мерки за извършване на системна проверка на тази агентура и тази, която е настроена колебливо, не може да я ползваме, да я освобождаваме.

Седнете, извикайте ги, изслушайте ги и поставете въпроса от упор. Тези указания като се дават оттук защо не се изпълняват. И ние сме виновни за тази работа. Досега направили ли сме една обратна информация от следствието и да извикаме окръжните началници и заместниците им по ДС и да им търсим отговорност защо имаме такива чести явления на предателска агентура? Защо не го направим това нещо? Я го вземете и го подгответе "Инспекторат" и ЦИОУ. Върнете се три години назад и да видим в кои централни, окръжни и районни управления има повтарящи се случаи на агентура, която е преминала на вражески позиции. Въпросът трябва да се подготви и да се изучи.

Главното е подобряване качеството на нашата работа в този сложен момент за насочване на вербовъчната работа към придобиване на перспективна агентура с възможности за работа по националистическите среди. Това е големият въпрос: перспективна агентура с възможности за работа по тези враждебно-престъпни елементи. Иначе този огромен апарат от хиляди хора може да го въртим на празна шайба и да търпим изненади.

В Пловдив, Бургас и София-град да се обърне специално внимание на работата по ограничаване действието на резидентурите на прикритие в генералните консулства и посолства. Ние вече сме разговаряли с другарите от ВГУ. Те трябва да вземат мерки в рамките на законите.

Другари,

Сигурно ще се връщаме обратно по линия на II, VI, IV, III у-ние, заедно с окръжните управления, да обсъдим мерки за една ефективна профилактика на някои среди за оказване въздействие, за формиране на здраво обществено мнение сред това население, за неутрализиране на слуховете, за снижаване на изселническите настроения.

Много интересно е да се види как се чете вестник "Нова светлина". Аз съм редовен читател на тези материали, които засягат възродителния процес в този вестник. В тази редакция са малко хората, обаче материалите им не са лоши. Пишат доста интересни материали за резултати от археологически разкопки, за родовите корени на населението, за завърнали се лица от Турция.

За информация искам да кажа, че ние се готвим в Централния комитет да създадем организация на изселилите се български граждани от Турция, която да противодействува със своите мероприятия на изселническите организации в самата Турция. Ще го раздвижим този въпрос.

Интересно е да се придобие информация как се чете вестник "Нова светлина". Това сега е единственият вестник, който пише по тези въпроси.

Аз ще внасям предложение да се заделят от всяка редакция в централния печат по двама души най-малко, които да преминат курсове за специалисти журналисти по въпросите

на възродителния процес.

Другари,

За окръзите с компактни маси население с възстановени имена за всяко районно управление, всяка община и селище, трябва да се разработят на основата на оценка на конкретната обстановка, необходимите агентурно-оперативни, административни, респектиращи мерки за пълно контролиране на обстановката и неутрализиране на нагативните й тенденции.

Трябва да се окаже помощ от окръжните управления на районните началници за активизиране работата им с местните партийни, административни, стопански ръководства за повишаване обществената, политическата, разяснителната, превантивната работа, за засилване на социалния контрол.

Много е важно чрез нашата информация да се въздействува на административните и стопанските ръководители за конкретни случаи, за мерки против говоренето на турски език в предприятия, цехове, бригади, ферми, магазини, в рейсове. Той може да си говори на турски у тях, в семейството, там ние не надничаме. Но в нашата държава, в административните и държавни учреждения, съвети, предприятия, се говори на български език. В цял свят е така. Ние си уважаваме държавата и няма да отстъпим от тази работа. Нямаме ли ние сили да ги узаптим? И такива стопански и административни ръководители, които се правят на глухи и на слепи, трябва със сигнални записки и информации да се докладват в партийните органи.

Аз този въпрос по същия този начин го поставих на среща, по поръчение на Секретариата, в Орготдела на ЦК. С такива поръчения и от името на Секретариата и др. Ч. Александров даде указания, да се отиде и да се поставят тези

въпроси. Те вече са поставени долу в общините.

Тук имаме сигнали, понеже ние в Кърджалийски окръг сме заглушили почти всичко – къси, средни, дълги вълни, телевизията (поне така др. Барбалов ни докладва), аз съм наредил насрещна проверка от IV отдел. IV отдел – ДС на две седмици ми дава замервания и оценка как работят нашите мероприятия по заглушаването. Има опасност някъде да нападнат тези обекти.

И трябва без да се шуми, без много да се обявява, само с началниците на място където ходите, да се види как се охраняват тези обекти. Защото ето тези поставиха условия сега в Кърджали, по които сега работим. Едно от условията им е да стрем заглушаванията на турските радиостанции. Те ни поставят на нас условия какво ще правим в България. Искам да кажа, че въпросът съществува като въпрос. Той не е за подценяване. Може да взривят един предавател и да се разчуе в цялата страна.

Другари,

На съвещанието на 5 октомври т.г. поставих такъв въпрос и искам да го припомня.

В окръзите където има разселени лица, както и сезонни работници (др. Кадирев каза тогава, че 14 500 души от Кърджали работят във вътрешността на страната) трябва да се вземат мерки да се види как е организирана работата за тяхното наблюдение, за контрола върху тяхното поведение, за противодействие против обособяването им, против формирането на такива групи в протурски дух и недопускането на остри националистически прояви.

Още веднъж трябва да се постави на вниманието на териториалните поделения необходимостта от конкретна индиви-

дуална работа по въдворените по чл. 39 от ЗНМ. Тук присъства и др. Ачанов. Ние ще имаме обстоен разговор когато се подготви VI управление, др. Ачанов и др. Силянов. Ще седнем с Инспектората по този въпрос. Лице по лице, план за всяко лице за неговото разколебаване, за неговото привличане и най-малкото за неговото обезвреждане. Защото иначе тази работа, която я вършим, е без смисъл. Ако ние не се концентрираме върху тези няколко десетки лица за една сериозна работа заедно с окръжните, районните управления и централните поделения, другото е безсмислено. Това е временно. Само ги озлобяваме.

Трябва да се провеждат настъпателни мероприятия за постигане на тези цели. Защото ние за в бъдеще, при сегашната международна обстановка, няма да можем да въдворяваме много хора, няма да можем да съдим много хора. Нашата работа ще бъде на място. Познаване на обектите в завода, в селото и работата с него, и то работа не само от позиция на силата, но работа чрез стопанския ръководител, чрез профсъюзния ръководител за неговото неутрализиране, за неговото спечелване. Това са по-трудни неща. Периодът е друг сега. Вие виждате какви неща стават в Съветския съюз и ние не можем да издържим така. Така че нашата работа ще се изменя.

Искам да завърша накрая с тероризма.

От това, което беше подчертано на съвещанието главното кое е сега? Главното е да не се допуска отслабване на работата по терора. Да няма самоуспокоение, за да не бъдем изненадани от диверсионно-терористични актове. А такива закани си имаме достатъчно.

Какво е необходимо да се направи?

След съвещанието от 5 октомври т.г. да се види как другарите след като са се завърнали са оценили обстановката на основата на това, което беше изнесено от доклада на др. Джендов.

Освен това аз мисля, че този доклад е изпратен и трябва да се седне и в оперативния състав на Държавна сигурност да се изчете. Това е един твърде оригинален доклад. Той е направен по пътя на обратната информация, на резултатите от следствието. Така че другото огледало е тук, не какво си мислим ние, ами получихме обратна информация, която не е в наша полза, но този доклад трябва да се изучи внимателно и да се видят и положителните неща, и отрицателните прояви, недовидания, формализъм, бюрократизъм и главно изводите за бъдещата ни работа. Така че по линия на терора трябва да стане един пълен преглед на работата на основата на доклада на VI управление. Там има хубави разсъждения, което трябва да накара всеки оперативен работник да мисли.

Другари, истината каква е, според мен? Аз така я разбирам. Имаше едни другари, които се хвърлиха в огъня за разкриване терористите. Работиха денонощно. Това бяха стоици хора и свършиха работа.

Имаше една втора група, която помагаше, но не напълно, по средата.

А имаше и една трета категория, които въобще не се включиха. Те я смятаха тази работа за безперспективна, непрестижна. Криеха се зад папките си, криеха се зад делата си. Извършиха формално своите работи и задълженията, които им възлагахме. Това е истината. Но сега ние не сме

готови да правим окончателен анализ на всичко. Следствието трябва да завърши.

Ние ще се върнем към тези въпроси с оценки за цели подразделения, с оценки за отделни хора. Не става дума да унищожаваме някого, а да бъдем умни хора, да умеем да правим изводи и от хубавото, и от лошото. Ето това трябва сега да се направи в окръжните управления, в общините, и в центъра.

Второ. Какво е състоянието и готовността на защитните системи в уязвимите обекти и какво трябва да се прави за повишаване на тяхната надеждност? Аз имам предвид тук и военните подразделения и там където се употребява взрив, където се произвежда взрив, капсул-детонатори и т.н., това от което може да се направи взривно устройство.

На трето място.

Ние имаме фактически две неразкрити диверсионно-терористически престъпления.

Едното е в Мездра, а другото което стана със стълбовете в Юндола и Русе. Тази работа трябва да се доведе докрай. Очевидно е, че това са други хора. Габровските другари оспорват. Те смятат, че в Габрово това което стана в една кофа не е съзнателен взрив.

Другари,

Другият извод е, че ние трябва да вземаме мерки за бързо издирване на авторите на анонимни материали със закани за терор. Опитът от разкриването на терористи показва, че ако ние не бяхме тръгнали по анонимката "Мерзавци" и др., ние нямаше да можем да ги разкрием. [. . .]

Трябва да не се подценяват анонимните закани, да не се слагат в чекмеджетата и в касите и да се забравят. Има ли такава анонимка със закани за терор и т.н., по нея трябва да се работи денонощно докато се разкрие.

Винаги ръководството на министерството е призовавало нашият състав да работи мобилизирано, стегнато. отговорно. Трябва да кажа, че сега когато старият държавен апарат е демобилизиран, а новият не е създаден, ние трябва да компенсираме грубо казано с нашата работа, с нашата стегнатост, с нашата бдителност, настъпателни действия, със здрав обществен ред, за да не допуснем някои изненади, които сега в момента най-малко могат да се приемат.

Аз предлагам освен окръжните управления всеки да си планира запознаване и проверка на работата на някои районни управления, своите впечатления да ги свери.

Предлагам: Три пъти до края на годината (другарю Черкезов, Вие бъдете инициатора, Вие ще подсещате) – края на м. октомври или в първите дни на м. ноември, в края на м. ноември да се срещнем. Лично от Вас искам да чуя в края на годината Вашите оценки и впечатления по тези въпроси.

Ние тук по въпросите на милицията не говорим, тъй като ДНМ ще си изпрати своите другари и ще си върши работата.

Аз тази сутрин съм силно изненадан от някои работи, които са много дръзки. Вижте какво става.

На 13.10.т.г. през нощта в гр. Толбухин две неустановени лица проникнали през балконската врата в апартамента (тук само инициалите са дадени) на 41-годишна жена и със заплашване с нож изнасилили нея и дъщеря ѝ на 19 години. След това ограбили два златни пръстена. Това става в един град, който не е чак толкова голям. Това говори, че няма

страх.

На 12.10.т.г. към 17 часа в Русе неустановено лице чрез взлом е проникнало в дома на Кирчо Митев и откраднало наниз от 12 златни турски монети на стойност 7 хиляди лева и 3 хиляди ^{лв} банкноти.

На 13.10.т.г. към 4 ч. в София неустановени лица чрез взлом са проникнали в дома на Маргарита Христова Хаджиева и откраднали видеокасетофон "Шарп", 20 броя касети и 500 лева, куфар с дрехи, и т.н.

Ние през месеците май и юни подехме една голяма работа по квартирните кражби, но за съжаление (за София говоря) работата не се изменя сериозно. Ето например, само за вчера съм изброил точно 9 квартирни кражби, с всичките им негативни последици за обществото. Сериозна работа.

Трябва да видим какво ще правим по-нататък в столицата и другите големи градове по тези квартирни кражби. Очевидно е, че това което го предприехме досега от м. май насам не ни дава ефекта който очакваме. Мисля че трябва ДНМ със СГУ да видят, да обсъдят какви допълнителни, нови допълнителни мерки трябва да се вземат. Това са страшни, сериозни работи и никой няма да се съгласи с нас с това положение.

Предлагам другарю Малинчев да се срещнете с др. Ив. Димитров, да съберете криминалисти от НИКК и да обсъдите мерки и да видим какво ще правим.

ДР. МАЛИНЧЕВ

Ние това го правим в столицата, но моля и в национален мащаб да се обсъди. Рязко намаля броя на лицата, които се задържат под стража за извършени престъпления. Това никога не е било.

Прокурорите се въздържат да вземат мярка "задържане под стража" на лица, които трябва да се задържат.

ДР. МИНИСТЪР

Всеки случай трябва да се разглежда конкретно.

Възложил съм на др. Коцалиев да се подготви по въпросите за чл. 202 и чл. 205 на НК и въобще по законността в работата на следствието. Ще извикаме отново другарите от окръзите в София и ще се занимаем какви изменения настъпват в работата на следствените органи след Колегиума, който проведохме в края на м. юни. Минаха от тогава 3-4 месеца. Тук става дума за законосъобразни действия. Не става дума за отстъпление. Тук това е по-трудно, защото по-рано напълнят арестите с хора правилно или неправилно. Ние така в бъдеще не можем да работим и не бива да работим, не сме заинтересовани като система. Това значи удвояване на вниманието и на прокурорите, и на следователите кого задържаме и щом е основателно следствието да си върши работата. Този въпрос ще го обсъждаме от тези позиции.

ДР. Н. ЧЕРКЕЗОВ

Казахте сега по милицията да не се занимават, но аз мисля че много въпроси се преплитат другарю Министър и хората като отидат в окръзите по два въпроса поне трябва да се интересуват. И със състава на милицията да се проведат разговори по охраната на обектите на икономиката. Не можем да минем без това и пълномощниците трябва да са в курса на този въпрос.

Второ. По работата на Народната милиция по политизирания криминален контингент. Има какво да се види там, да се види какво не е свършено и да се каже как трябва да се свърши

[. . .]

ДР. ЧЕРКЕЗОВ

По въпроса за използването на материалите от М "Вихрен" по териториалните поделения. Една хубава практика в ОТУ и в направлението се създаде – месечно или периодично за отделните окръзи се дават потоците на получаваните от Турция писма и изпращаните от наши граждани за Турция писма, в които се дава и оценка за негативните националистически прояви и за позитивните прояви. Този процес не се използва в достатъчна степен активно, именно тази категория хора, които позитивно се изказват за нашата действителност реално тук, а също и писмата които идват от Турция до наши граждани, също са с такива позитивни неща.

ДР. МИНИСТЪР

Със съгласието на самите граждани получатели, когато са положителни тези писма, може да се отразяват в местните вестници. За нас е много важно писмата които идват от Турция да се отразяват.

ДР. ЧЕРКЕЗОВ

Друг въпрос който искам да поставя е този, че два пъти се е увеличило писането на турски език. Заслужава този въпрос да се оцени дали тези писма трябва да се пускат да отиват до долу. Те са българи, защо ще трябва да пишат

на турски език.

ДР. МИНИСТЪР

От Турция най-напред отиват на КПП-то. Искат да влязат. Нашите ги връщат. След това минават от друго място и влизат в страната 4-5 връзки са имали.

ИВАН ИВАНОВ

искам да отговаря на въпроса и да поставя нещо, което е много тревожно. Първо, ние сме върнали 10 000 души през тази година с фалшиви паспорти. Това се отнася за всички чужденци, но 90 % от тях са турци. Какво обаче ни прави впечатление? По транзита се работи по целия поток, като поток, въпреки че ние сме заложили 3500 души от категория "Т" и 765 души – преселници от България. За голямо съжаление системата ги изважда за не повече от 15 секунди. Разпечатката във II управление става в разстояние на 10-15 минути, ние се обаждаме на съответните дежурни, имаме и домофонна връзка "Капитан Андреево – Хасково – Калотина – Окръжно управление София", с оглед да задействаме целия състав, който е по транзитните трасета и най-вече по "Е-80". Обаче на практика след като е влезнало оперативно-интересно лице, на излизане ние работим по него само по телеграма или по заявка от съответното поделение. Аз мога да Ви доложа, че по 90 % от тази категория обекти не се работи. Обясненията: влиза обект на Пловдив на Дуранкулак. Ние

се обаждаме на Пловдив и ги информираме. Обаче Пловдив докато предприеме своите действия, обекта е излезнал през Малко Търново. А би следвало Толбухин, Варна и Бургас след като е оперативно-интересно лице да го предават щафетно и да го работят на територията на трите окръга.

ДР. МИНИСТЪР

Те не са толкова много лица. Защо така се получава?

ДР. ИВАН ИВАНОВ

Средно на ден се получават 3-4 лица.
Не са много.

ДР. МИНИСТЪР

От къде идва тази трудност тогава?

ДР. ИВАН ИВАНОВ

Всеки си води и разработва неговите обекти. Но когато ги питаме дали могат да гарантират, че например обекта на Пловдив няма да проведе престъпна или вражеска дейност на територията на вашия окръг, те не могат да отговорят. Този въпрос не е решен и със силите на II-ри отдел – единната републиканска система "Балкан", той не е решен и със силите на другия състав, който за голямо съжаление е постоянен на "Е-80". Трябва да Ви доложа, че състоянието на работата по транзита е на едно плачевно ниво.

ДР. МИНИСТЪР

Какво предлагате тогава?

ДР. ИВАН ИВАНОВ

Предлагам: ние сме пуснали документи и при това отиване в окръзите да се проведе въпроса за работата по транзита по всички направления – и "Т", и преименуваните и др., тъй като много контакти и връзки стават на трасетата. От анализа, който направихме се вижда, че преселените от България в Турция и преминаващите през страната лица, преминават от Калотина до Капитан Андреево от 25 до 29 часа. Останалите турци преминават за 8–9 часа. Това показва, че се спират на определени места, отклоняват се, провеждат срещи, набират клеветническа информация, официални и т.н. с всичките му последици, но въпреки многократните напомняния, заслушвания, поставяне и анализиране заедно с "Инспекторат" – някаква съществена промяна в това отношение няма. Ние сме изготвили документ, който Ви го предоставихме.

ДР. МИНИСТЪР

Това, че вие сте изготвили документ не бива да ви успокоява. Вие трябва да реагирате. Вие сте централно управление. Съгласувайте го това с вашия началник и извикайте тези окръжни управления, тези наши другари, които не реагират и си им потърсете отговорност. На мен дневно ми докладват 5–6 души и аз не мога на всеки да довършвам работата, това технически е невъзможно. Вие трябва да си действате.

Обаче въпроса е за друго: тези 4 души – те са си влезли в страната. Аз искам още сега като свършим да се договорим с Вас, да се вземат от отдел "Пропаганда", да ги преведете в София и да организирате едно телевизионно предаване. Те щом напират да дойдат през КПП-то официално, след това нелегално влезли, трябва да видим тези хора какви са и как ще ги използваме. Ние нали сме се разбрали с вас за това. Ние трябва да използваме тези хора колкото се може повече. Да ги покажем на снимка, по телевизията, да кажат по 5–6 изречения защо са избягали. Това има много важно значение. Тези от Югославия, които са влезнали също са интересни. Те са ходили там по Запад. Вземете ги и тях.

Другари, ако няма други да се изкажат, да привършваме.

Отп. в 1 екз.

Изп. Цинигарова
Нап. Цинигарова – 2028
16.10.1987 год.

ИЗГОТВИЛА ПРОТОКОЛА:

/М.Цинигарова/

РАЗМНОЖЕНО В 1 екз.

кн 8/12-

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № III-С/1994 Екз. № 2
16-12 1986 год.
9700-ШУМЕН

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

82

ОЦЕНКА

На оперативната обстановка от началото на възродителния процес до този момент в града и окръга

В отделение 06 съм от месец март 1986 г. като обслужвам линия "Анонимна" и "протурски национализъм" по принцип. Моята лична оценка за промените настъпили след началото на възродителния процес в града и окръга и отразили се на оперативната обстановка е следната:

- Промяна в съзнанието и мисленето на лицата с възстановени имена в по-голямата част не е настъпила. Не се приемат положително изнесените исторически факти за принадлежността на тези лица и за стремежа на нашата партия да издига нацията ни като единна. В много случаи тези факти се вземат за преднамерени и изиграват отрицателна роля.

- Малка част от лицата с възстановени имена приемат възродителния процес като необходимо мероприятие като част от тях афишират от кариеристични подбуди.

- Повишиха се коментариите за предстоящо изселване, в резултат на засилената идеология на западните и турските пропагандни центрове. Реално желаещите да се изселят са много по-малко от тези коментиращи го.

- В сравнение с предната година сега лицата с възстановени имена са по-прикрити, като се стремят да не коментират пред никого по националистически въпроси. Това е причината оперативната информация по тези въпроси да спадне до минимум.

- Категоричната политика на нашето правителство, че изселване

повече няма да има кара лицата с възстановени имена да се грижат отново за личното си благодетелствуване.

За подобряване работата в тази насока е необходимо:

- Да се увеличат предаванията по телевизията и радиото и материалите в пресата, в които да се описват случаи за лица с възстановени имена, които не са постигнали нищо при изселването си в Турция и са се принудили да се върнат отново в България.

Тези прояви влияят силно върху психиката на лицата с възстановени имена и оказват положително въздействие.

- Такива случаи да се използват във всяко предприятие, населено място, където има такива лица, като техните изказвания се слушат по време на събрания, митинги и др.

- Да се увеличат гласните профилактики чрез участието на ръководители на организации, учреждения и др. или техните партийни секретари. В зависимост от случая ОР да насочва тези ръководители как да проведат профилактиката, без да разбере обекта, че той оказва давление.

Удачна е и профилактиката, когато обекта е разобличаван от ОР пред ръководителя на предприятието или негови близки.

По този начин ще се ангажират в по-голяма степен и обществените организации, защото не малко изказвания има от ръководители на предприятия, че работата по възродителния процес е дело само на органите на ДС.

- Да се засилят изискванията в началните и основните училища по владеене правописа и граматиката на българския език. Деца при които се чувства силно влиянието на семейната среда върху езиковият им речник да бъдат включвани по-често в мероприятията, които ще налагат да се изказват пред други деца, колективи и др.

- По линия "Анонимна" е необходима по-стройна организация за събиране на автографи за попълване почерковия масив на управлението. За целта е необходимо да се направи такава организация от ръководството на управлението, която да задължава ОР да предават почеркови материали на всички лица, водени на дела, сигнали, профилактирани, разпитвани и др.

нап. в 2 екз.

№ 1 - инф. памет
№ 2 - ЦИОУ-МВР
изп. Ст. Грънков
нап. З. Димитрова
28.10.1987 година

ОР:

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № ШС 10992 Екз. № д
16-12 1985 год.
9700-ШУМЕН

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

84

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ОЦЕНКА

На оперативната обстановка по линия "протурски национализъм" и проблемите по провежданите мероприятия по възродителния процес.

На пръв поглед, на базата на постъпващата оперативна информация за настроенията и коментарите сред лицата с възстановени имена, може да се даде оценка за една относително спокойна обстановка. Отделни изявени националисти, предимно обекти на ДС, продължават зловеща клеветническа и пропагандна дейност и несъгласие с провежданите мероприятия. Един задълбочен анализ може да даде обаче на базата на отделни прояви и факти съвсем друга светлина по тия въпроси. Това относително спокойствие като че ли притъпи вниманието на партийните и стопански ръководители, които, ангажирани с много други въпроси, считат, че това е проблем, който единствено ще решава МВР. За съжаление, мисля, че известно успокоение е настъпило и у някои наши служители, поради това, че на територията на окръга напоследък няма остри националистически и други враждебни прояви. Това съвсем не значи според мен, че лицата с възстановени имена са се примирили, приели са или са се убедили в правилността на провежданите мероприятия. Напротив! Повече^{то} от двегодишния период използваха първо да излязат от стресовата обстановка в която бяха през началото на 1985 г., второ - да преосмислят всичко и вземат най-правилните за тях позиция на изчакване и непрекъснато очакване, че рано или късно ще се променят нещата в тяхна полза.

Това население е непрекъснато под влиянието на западните и турски средства за масова информация, предимно радиото. Съзнанието

му постоянно е подложено на раздвоение. От една страна ние им говорим и убеждаваме, че това е един необратим процес, от друга страна турското радио ги убеждава, че Турция ще направи всичко възможно, дори и чрез сила за да уреди изселването им. Особено болезнено се докосват те до най-човешките чувства - за близките им в Турция, които в радиопредаванията ги поздравяват най-"невинно" и с най-добри чувства с песни и други пожелания.

В предвид горните обстоятелства и от страха да не попаднат в полезрението на МВР те се затварят в себе си, не коментират открито убежденията си. Забелязва се тенденция тия въпроси да се обсъждат в тесен роднински кръг и сред много близки приятели. Това според мен е предпоставка за общо взето намалелите информации за коментари сред по-широк кръг от тия среди.

Вниманието на агентурния апарат на ДС и НМ се насочва предимно към лица - обекти на ДС и НМ, изявени националисти, докато агентурата естествено "спестява" информацията по тия въпроси за техни близки и роднини, което е нормално от човешка гледна точка. Изключените агенти са хора запознати с методите на работа, което определя и тяхното и на близките им поведение - на повишено внимание и предпазливост. В агентите - като живи хора - също не могат да не настъпят моменти на колебание, приемайки противоречивия поток от информация - от една страна от ръководещите ги ОР, които се стремят да ги убедят в правилността и историческата необходимост от процеса и от друга - средата в която се движат и общуват.

Искам с няколко думи да засегна още един момент - за влиянието на семейната среда върху децата и младежта. На този етап може определено да се каже, че върху тези млади хора се оказва определено влияние за насаждане у тях на турска принадлежност, чрез постоянно говорене на турски език, обръщане на старите имена, свободно коментиране в тяхно присъствие на слушаните новини, насаждане на убеденост, че рано или късно ще заминат за Турция, където е тяхното място и неодобрение на всички провеждани мероприятия по приобщаването им.

Ако може да се обобщи казаното до тук, моето мнение е, че с малки изключения сред лицата с възстановени имена не е настъпила почти никаква промяна в съзнанието им и няма убеденост в провежданите

86

3

мероприятия по приобщаването и преодоляване на битовите и религиозни предразсъдъци.

Изключенията са от лицата, които заемат отговорни постове в партийната, държавно-административна и стопанска структура, въпреки, че към поведението на доста от тях трябва да се отнасяме резервирано и да се извършват внимателни проверки за лоялността. Въпреки това те трябва да се поощряват и лансират.

Какво е необходимо да се прави сега?

По работата с агентурата:

- Усилията на целия оперативен състав е необходимо да се насочат главно по възпитанието на наличния агентурен апарат. Мисля, че ще е грешно да започнем основна "чистка" на агентурата, особено такава с колебания и дори с чувствителен спад в работата. Тези хора трябва да ги спечелим и накараме да работят отново добре. Да укрепим доверието им, като основно се изяснят причините за техните колебания и спад в работата. Регулярните контакти с ОР освен възпитателно им действуват ангажиращо. Разбира се, че трябва да се отчитат индивидуалните им качества и среда в която живеят и работят. Мисля, че това може да стане по-лесно, отколкото едно форсирано придобиване на нова агентура на мястото на изключените.

Изучаването на КВ трябва да става още по-прецизно и да се отива на вербовка след пълна убеденост в качествата на КВ с оглед недопускане замърсяване на агентурния апарат. Особено внимание е наложително да се отдели на работата с КВ сред учащата се и свободна младеж. Тук мисля, че допускаме някои слабости. Това са още деца, с неоформени лични и делови качества. Те по принцип приемат по-лесно предложенията за сътрудничество. Какво правим ние после, след вербовката? Искаме непременно на всяка среща да ни съобщават информация с оперативна стойност. Тези млади хора са по-чувствителни и емоционални личности. Имам лични впечатления от срещи на които те изпитват неудобство, притеснение и други, дори неудовлетворение от себе си, че не са успели да ни съобщят исканата от нас информация. А работата на ОР се оценява по този показател и той иска такава информация.

Ето едно сериозно противоречие. Аз мисля, че работата с тази категория хора трябва да се постави така – да се възпитават, да се изграждат като личности, да се укрепва доверието им към ДС. Да се обучават и изграждат у тях методично умения и навици и чрез умело насочване по интересуващите ни проблеми и лица резултатите ще бъдат налице. Такъв според мен трябва да бъде подхода за изграждане на качествен и перспективен агентурен апарат.

Наред с всички тези мероприятия разбира се трябва паралелно да се извършват и проверки на агентурата и в случаите на доказана нечестност, не бива да допускаме след изключването им те да остават извън нашето ползрение, а да се вземат на отчет и се разработят най-задълбочено. Примери за опасните последици от друго отношение към тях имаме доста напоследък в практиката.

2. По работата по лицата от ВК

Азбучна истина е необходимостта от надеждното обезпечаване и контрол върху поведението на тази категория лица. Мисля, че усилията трябва да се насочат към доуточняване на новопроявяващият се ВК. Вредно ще бъде да се допускат залитания и изкуствено пре-застраховане като в тази категория се включат много лица и за незначителни прояви и дейност. Зная, че е трудно да се определят точните критерии и тук голям дял има субективизма, защото това е една динамична категория с проявления на лица в определена конкретна обстановка. Определените като такива лица остават трайно в нея и независимо от това, че не се наблюдава рецидив в поведението им не могат да бъдат извадени.

Правилно е становището на ръководството на Министерството, че не трябва да се определя ВК по линии. Това си е ВК и може да се очаква от тях проявления и то най-остри и разнообразни – от анонимна и клеветническа дейност до остри терористични действия.

3. По работата с обществените организации и стопанските ръководства

– Да се постави на планова основа като методично и целенасоче-

88

5

но се провежда просветната и организаторска дейност за приобщаването на тази категория лица като най-широко се използват всички форми - в колективите по месторабота и местоживее- За целта общественно-политически-те организации и стопанските ръководства да се ангажират най-пълно, като се опират и съгласуват действията със съответните ОР от ДС по обекти, територия и линии на обслужване.

- На най-високо и отговорно ниво е необходимо да се решат въпросите за еднакво отношение към проявите и поведението на отделни лица. Не може и не бива да става така, в една община или област да има едни изисквания, а в друга критериите да са други (като пример мога да посоча например говоренето на турски език, за което някъде се наказва, а някъде - не). Това създава предпоставки за недоволство и коментарии. Трябва в цялата страна изискванията и отношението да бъде едно.

- Да се отдели по-голямо внимание на работата сред подрастващото поколение. За целта е необходимо да се обмислят и проведат мероприятия за по-голямата им ангажираност в различни форми за разнообразяване на ежедневието им и откъсване от националистическата и дори от семейната среда.

КАПИТАН

Хр. Минев /

Нап. в 2 екз.

№ 1 -инф.памет

№ 2 -ЦИОУ-МВР

изп. Хр.Минев

нап. З.Димитрова

28.10.1987 година

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

67

М В Р
ОКРЪННО УПРАВЛЕНИЕ
Per. № III-C *1100* Екз. № *2*
16.12 19*85* год.
9700-ШУМЕН

СТРОГО СЕКРЕТНО!

О Ц Е Н К А

На оперативната обстановка в селищна система гр. Каолиново

След проведеното мероприятие през 1985 г. за възстановяване на старите български имена, на насилствено потурчените в миналото българи оперативната обстановка в района рязко се измени. В какво се изразява това изменение?

Като цяло лицата с възстановени имена на пръв поглед приемат смяната на имената. Открити прояви на недоволство по този въпрос няма. В действителност няма никаква промяна от преди и сега. Продължават да говорят на турски език и то съзнателно, преднамерено, целенасочено. Като пример може да се посочи, че до възродителния процес младите хора говореха на български език и си имаха свои български галъовни имена и тях се назоваваха. След 1985 г. тези имена изчезнаха от техния речник. Тенденциозно и демонстративно се заговори на турски език навсякъде - по учреждения и предприятия. Провеждането на сватбените тържества започнаха да се правят по типичен ориенталски обичай, което преди това почти беше забравено. Обявяването на подаръците става на турски език и със старите имена, музикантите свирят само турски мелодии, пречупена уж в съвременна модерна българска музика и редица други. За тези неща местните партийни и административни ръководства не вземат никакви мерки за да не си развалят отношенията с хората. Демонстративно се носят шалвари от младите, които преди никога не са носили, продължават обрязванията съпроводени с увеселения и музика. За тези и други прояви от страна на масово-политически-

68

2

ските организации не се прави нищо за утвърждаване на българското. Стопанските ръководители по места за да не си развалят отношенията не вземат никакви административни мерки както по говора, така и по носенето на шалварите. Проявяват либерализъм като се мотивират, че това щяло да им попречи в изпълнението на техните планове, няма да могат да ги изкарат на работа и други неудачи. Продължават да се разпространяват неверни слухове, че това няма да продължи много, рано или късно имената ще бъдат върнати. За връщането на имената ще им се притече на помощ "майката-родина Турция".

Въпроса за мюсюлманите живущи в България няма да остане така. Турция ще постави въпроса за разглеждане на отговорни международни форуми и въпроса ще бъде решен, както и въпроса за изселване в Турция. Тези и други слухове създават известно недоверие сред тези среди в ръководната сила на партията. Това пречи и за утвърждаване и приемане на възродителния процес от по-голямата част от това население. Известен напредък има, но това е съвсем малко според задачите поставяни от партията и правителството.

До 1985 г. сватбените тържества се провеждаха по съвсем български обичай. Това сега се забрави и се налагат ориенталски начини на тържества. Основна вина за това имат местните партийни и държавни представители, които присъствуват на тържествата, но не вземат отношение за да не си развалят отношенията. Единствената административна мярка е налагане на глоби от страна на общинския съвет, който провежда периодични проверки за носене на шалвари и говорене на турски език и съставят актове в размер на 20-30 лв., което няма особен ефект. От страна на другите административни и партийни инстанции не се прави нищо освен на служебни съвещания да се акцентира на въпроса, че повече така не може да продължава и друго нищо.

Повечето се очаква от органите на МВР - те да оправят нещата - носенето на шалвари, говоренето на турски език на обществени места. Обикновените хора се заплашват с МВР, че ще бъдат разселени и други заплахи, като че това мероприятие е само на органите на МВР, а не на партията и правителството. Изопачават се някои мероприятия по

националното осъзнаване на това население. Малко се работи от страна на профорганизацията, ОФ, ДКМС и другите масови и политически организации за преосмисляне живота на местните жители, страхувайки се от излишни неприятности.

Възродителния процес въпреки всичко, макар и несигурно прави своите първи стъпки. Това ще бъде дълъг и продължителен процес, с много трудности. Младите хора си знаят новите имена и се назовават. Спирачка в техния живот се явяват старите консервативни разбирания на техните родители, че те са турци и принадлежат на турската нация.

Прелом може да се получи само с активната намеса на целия партийен и административен актив, без компромиси от местнически насътрое-ния и лично отношение. Създадените щабове към общините да действат и работят по-целесъобразно като за заплануваните мероприятия свое-менно да уведомяват и органите на ДС за предстоящите мероприятия, целящи укрепването на възродителния процес.

ПОДПОЛКОВНИК:

Петров

Нап. в 2 екз.

№ 1 - инф. памет

№ 2 - ЦИОУ-МВР

изп. К. Петров

нап. З. Димитрова

09.11.1987 година

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Per. № Ш-С 10945 Екз. № 2
10-12 1987 год.
9700-ШУМЕН

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

80

ОЦЕНКА

На оперативната обстановка по линия на "протурски национализъм" и "мюсюлманско духовенство"

Оперативната обстановка в обслужваните от мен линии може да се охарактеризира като относително спокойна.

Сред лицата от ВК, а така също и компактната маса лица с възстановени имена се чувства привидно примиренчество и съгласие с всички налагани мероприятия и обряди, особено сред вярващите мюсюлмани. Чувства се създаване на недоверие и страх да не попаднат в полезрението на властта, поради което избягват да се ангажират с изявления по конкретни въпроси. Не споделят личното си отношение по възродителния процес. Това оказва влияние за спадане на оперативната информация. Умело използват несъгласуваните мероприятия на ОБНС и ОБК на БКП и необезпокоявани от никого свободно на обществени места говорят на турски език и на старите си имена. В предприятията преките им ръководители в интерес на изпълнението на плана не упражняват никакъв контрол, дори някои се обръщат на старите им имена, за да не ги обидят.

По линия на "мюсюлманско духовенство" се чувства засилване интереса към мюсюлманската религия, особено сред жените. Досега са установени 9 жени от кв. Гривица и кв. Б.Българанов, които по различни поводи извършват мевлиди по домовете срещу заплащане.

За подобряване работата по приобщаване на населението от окръга с възстановени имена предлагам:

1. ОбК на БКП и ОбНС да поемат изцяло функциите на органи, провеждащи възродителния процес. Провежданите мероприятия да се координират и съгласуват за да няма разминаване.

2. В заседанията на Окръжния щаб по възродителния процес да участва и представител на ДС, който да информира щаба за оперативната обстановка, а оперативния състав на ДС за на елязаните мероприятия.

3. Средствата за масова информация – радио "Шумен" и в. "Шуменска заря" да намалят коментарите си по възродителния процес. Да се спре със сценариите и режисирането на интервюта с гражданите, които "с огромно щастие и радост са възродили имената си". Такива интервюта нямат никакъв ефект, напротив отблъскват слушателите и интервюираните, които заявяват пред близките си, че текста им бил даден предварително и те били задължени да го прочетат.

Публикуваните информации по възродителния процес да се съгласуват с Окръжния щаб.

4. Да се засили работата с подрастващите поколения, като се започне с детските градини и ясли.

КАПИТАЛ

Нап. в 2 екз.

№ 1 -инф.памет

№ 2 -ЦИОУ-МВР

изп. Ив.Бонев

нап. З.Димитрова

02.11.1987 година

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Копие

М.Д.Р.
ПЪРВОЕ ПО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София
Рег. № 20717, екз. №
27. 11. 1987 год.

О Т Ч Е Т

за работата на отдел 14, ПГУ-ДС,
през 1987 година

През отчетния период усилията на отдел 14, ПГУ-ДС, бяха насочени изключително за подпомагане дейността на нашата партия и правителството свързана с възродителния процес у нас. Те бяха съобразени с указанията на служебното ръководство, с бързо променящата се агентурно-оперативна обстановка, характеризираща се с яростна антибългарска дейност от страна на Турция и нейните съюзници.

При тази обстановка през отчетния период отдела успя да реши следните по-съществени задачи:

ПО ЛИНИЯ НА ТУРЦИЯ

1 По обектите за агентурно проникване:

През отчетния период нови данни за конкретната агентурно-оперативна обстановка в основните ОАИ не постъпиха от резидентурите. Информацията, които бяха получени са главно от турските СМИ и официални източници. Интерес

представляват правителствените решения за реорганизация и централизация на турските архиви, закриване на фондовете по малцинствените въпроси и геноцида, както и подборността при предоставяне на фондовете за ползуване от чужди учени. Данните показват, че тези промени ще затруднят още повече нашата работа в ОАП. Усилията следва да бъдат насочени към придобиване на копия от османо-турски документи от архивите на трети страни – Европа, САЩ и Арабските страни.

2. По разширяване на агентурните възможности:

Поради трудната агентурно-оперативна обстановка, не бе възстановена връзката с агент "Османист" и обект "Зеки". Взети са мерки, чрез резидентурата и сътрудническия апарат да се следят международните научни прояви на "Османист" и "Зеки" с оглед възстановяване на контакта.

Отношенията с АГ "КАТОЛИЧКАТА" продължиха да се развиват нормално, но поради липса на възможности, чрез нея не бяха придобити интересувачи ни материали или представляваща интерес информация. Чрез нея бе създаден контакт с падре Хавиер Жакоб с възможности за работа по ОАП и придобиване на политическа информация. "КАТОЛИЧКАТА" ще бъде използвана и за извеждане на племеникът ѝ за работа по линия на Ватикана и Италия.

Своевременно бяха насочени усилията към издирване на лица и проучване граждани на трети страни с възможности за работа по ОАП, носители на информация и евентуално използване за провеждане на АМ по възродителния процес – падре Хавиер Джакоб, Жан Луи Баке – Грамон, Майкъл Кил и Ариен Дей.

3. По работата от територията на страната:

Усилията бяха насочени главно към използване на наличния сътруднически апарат и вербовка на лица с възможности за работа по Турция от средите на наши и чужди учени.

Бяха привлечени към сътрудничество СС "ЦИАНА", СС "ПАЛЕОГРАФ" и СС "ИРМА", които активно бяха включени в изпълнение на задачи по възродителния процес, даване на оценка на придобити материали, по изучаване на контингента от османисти и специалисти по история на Османската империя у нас, по създаване на контакти и даване на наводки за чужди учени.

Сътрудническият апарат активно работи по подготовката и реализацията на международни мероприятия организирани от нас с насоченост към възродителния процес, както и за подготовка на трайни и ефективни, с висока научна стойност АМ.

Следва тази база да бъде разширена, като същевременно се подложат максимум усилия за възпитанието и подготовката на новите СС за изпълнение на сложни оперативни задачи.

Общата констатация е, че е натрупан опит и е явен стремеж сложната агентурно-оперативна обстановка в Турция да бъде преодоляна с мероприятия от трети страни, издирване на османо-турски документи в архивохранилищата на САЩ, Европа и Арабските страни и създаване на предпоставки за активно противодействие на антибългарската пропаганда в Турция и опитите да бъдем дескредитирани на международни политически и научни форуми.

ПО ЛИНИЯ НА ГЪРЦИИ

=====

1. По обектите за агентурно проникване:

Основно вниманието бе насочено към обект "цитадела", както с цел опазване на ценностите в него, така и в заздравяване българският му характер, с оглед трудностите създадени от гръцка страна.

Като перспектива за внедряване в обекта, бе вербован и привлечен за сътрудник СС "СМОЛЕНСКИ", който бе изпратен да учи в Богословски факултет на Солунския университет. Сътрудникът е създал добри връзки с висши гръцки духовници и монасите от Зографския манастир.

По придобиването на документи от обекта бяха поставени конкретни задачи на СС "ХАДЖИЕВ", но поради здравословни причини той не е успял да посети всички обекти, а бяха получени данни, че се готви да се завърне в страната.

Създадени са доверителни отношения с един от новите монаси, изпратени в обект "ЦИТАДЕЛА", който е с възможности за работа по линия на раздела.

2. По разширяване на агентурните възможности:

През м. октомври бе организирано посещението на агент "МЕРКУРИЙ" по време на което бяха уточнени всички въпроси по агентурно-оперативната работа, връзката и активното му използване по възродителния процес. Агентът участва в доклад в тази насока на организирана у нас конференция.

Продължи работата по обект на ДОР "КОРЧАН", чрез възможностите на СС "ПЕТРОВ" и СИБАЛ. Чрез обект на ДОР "СТОИЛ" бе осъществено посещение на СС "ПЕТРОВ" в ОАП "НАСЛЕДСТВОТО", от където бяха придобити конкретни документи в подкрепа на възродителния процес.

През отчетния период бе открито ДОО на гръцкия учен от Комотини Диамандис Трендафилос.

3. По работата от територията на страната:

Продължи работата по гръцките студенти – историци Деспина Елаис и Стратис Стратос с цел привличането им към (сътрудничество).

На СС "Дреновски" бе възложено проучване на архивите на Дирекция на вероизповеданията за периода от 1878 до 1944 г

и обработка на материали за възродителния процес, които да бъдат издадени в сборник през 1988 година.

Като слабост през отчетния период по линия на Гърция следва да отчетем липсата на инициативи за провеждане на АМ в подкрепа на възродителния процес и търсенето на гръцки учени като естествен наш съюзник по този въпрос. Създадените контакти и предпоставки за работа следва да бъдат използвани по- пълноценно.

ПО ЛИНИЯ НА СФРЮ И РУМЪНИИ

=====

1. СФРЮ

=====

1. По обектите за агентурно проникване:

По ОАП "ФАЛШИФИКАТОРИ" работата бе водена предимно от Центъра , но след привличането към сътрудничество на агент "ОРЦЕ", възможностите бяха разширени. Осъществено бе проникването и придобити важни документи от архивите на Щип, Куманово и Архива на Съюза на комунистите на Македония – гр.Скопие общо 500 стр., каталози и сигнатури.

Бе осъществено проникване в архива на Воеводина – Нови сад и Сремски Карловац, като са създадени предпоставки за проникване в архива на СЖК – Войводина.

2. По разширяване на агентурните възможности:

През отчетния период по линия на СФРЮ бяха вербовани двама нови агенти "ОРЦЕ" " БОГДАНОВИЧ". Агентите се използват активно за придобиване на ценна за нашата историческа наука документация по възродителния процес и т.н. "македонски въпрос".

126

6

Интерес представляват възможностите им за придобиване на документи от архивите на СБЖ в Скопие и Нови сад. Агент "ОРЦЕ" активно се използва и за придобиване на политическа информация.

На агентите са поставени дългосрочни целеви задачи, връзката е организирана правилно и в съответствие с изискванията на агентурно-оперативната работа. Необходимо е в бъдеще да бъдат планирани комплексни мероприятия по тяхната проверка със съдействието на линейния отдел и резидентурата.

3. По работата от територията на страната:

През отчетния период бе установен контакт със СС "ВЕЛИКОВСКИ" на ръководство в ОУ-МВР Благоевград и насочването му за работа по ОАП "Фалшификатори", както и използването му за получаване на материали от архивите на СР Македония по възродителния процес. Чрез него бяха получени 5 тома османотурски документи за ислимизационните процеси в Западните български земи.

Поставена му е задача да напише научна разработка по ислимизационните процеси в Македония.

Като цяло работата по линия на СФРЮ се активизира, главно чрез новопридобитата агентура. Това даде възможност за целенасочена работа по ОАП и е предпоставка за провеждане на активни агентурно-оперативни мероприятия в подкрепа на нашите национални въпроси.

ПО РУМЪНИИ

=====

1. По разширяване на агентурните възможности:

През отчетния период за решаване на задачите по това направление бе използван предимно агент "БАЧУ". Чрез него

028

7

продължи работата по придобиване на материали за българската история от румънските архиви. Придобити бяха следните документи – румънски препис на старобългарско евангелие – 107 кадъра, препис на "История славянобългарска" от 1781 г. – 208 кадъра, старобългарски ръкопис "Евангелиар" – 502 кадъра.

Планирано е посещение на агента в нашата страна до края на 1987 година, което ще бъде използвано за поставяне на нови конкретни задачи и усъвършенстване досегашния начин на връзка.

Не бяха извършени планираните мероприятия по обект на ДОР "МИХАИ", поради това, че не му беше разрешено посещение в нашата страна, а работата се извършва под прикритието на СИБАЛ и СС "БЕЛА", която се завърна в страната.

2. По работа от територията на страната:

През отчетния период бе изведен нов СС "ЦЕНКОВ", но не бяха направени необходимите мероприятия за привличане към сътрудничество на новия лектор по български език в Университета в Букурещ по причини от субективен характер.

Като цяло работата по Румъния следва да се активизират тъй като румънските идеологически центрове не са преустановили нападите си в нашата страна и фалшификациите на нашето историческо минало и национални проблеми. Все още от румънските архиви не са придобити ценни източници за нашата история.

ЗАПАДНОЕВРОПЕЙСКИ СТРАНИ

=====

ПО ЛИНИИ НА ИТАЛИЯ

=====

I. По обектите за агентурно проникване

Основните задачи по ОАП "ОСТРОВА" бяха решавани основно чрез възможностите на агент "ДИМАНА", СС "СЕРГИУС" и

"ТЕОДОСИИ". Редовно бяха отчитани измененията на оперативната обстановка в обекта, развити бяха полезни контакти. Придобити са 332 копия на важни за българската история документи, разкриващи отношението на европейските сили към турската опасност и техните жестокости на Балканите.

II. По развитие на агентурните позиции

По агент "ДИМАНА" бяха проведени целенасочени оперативни мероприятия както за нейното изучаване и проверка, така и по пренасочването ѝ за изпълнение задачи по възродителния процес. Участието на "ДИМАНА" на конференцията във Велико Търново бе използвано за провеждане на допълнителни мероприятия по укрепването, проверката и допълнително обвързване на агента.

Продължи успешно работата по обектите на ДОП "ВЕНЕЛИН"; ДОП "ОКТАВИЕН" и ДОП "СЛАВИСТА". Укрепена бе базата за бъдещо сътрудничество и изпълнение задачи на раздела. Правилно бяха насочени към тях наши СС с възможности за тяхната разработка.

III. Работата от територията на нашата страна

Сътрудническият апарат използван за работа по Италия бе насочен и активно използван за придобиване на материали по възродителния процес от различни архиви, като чрез СС "КОНСТАНТИН" бяха придобити 150 кадъра от Библиотеката в Неапол, СС "ТЕОДОСИИ", придобити 332 ксерокопия на документи от италианското МВНР, а чрез СС "ДРАГОМИР" и СС "СЕРГИУС" бяха придобити 92 ксерокопия на документи за етническият състав на населението в нашите земи през турското робство. Изключително ценен бе приносът на СС "ДРАГОМИР" за провеждането на международната конференция по възродителния процес в Университета във Велико Търново.

Общо по линия на Италия бяха придобити 937 кадъра и ксерокопия на архивни документи, предимно по въпросите на възродителния процес.

ПО ЛИНИЯ НА АНГЛИЯ

=====

През отчетния период усилията бяха насочени към придобиване на документи по възродителния процес от ОАП "ПАРКЕР". Чрез агент "ХЕКТОР", на ръководство в отдел 02, ИГУ-ДС, бяха придобити 1700 кадъра документи свързани с нашата история. Активно бе използван и СС "МЪХАЕЛ", чиято дейност в ГУА е свързана с придобиване на материали от ОАП "ПАРКЕР".

В резултат на работата по сем. БЪКСТОН са придобити ценни архиви и семейни реликви, които послужиха за организирането на изложба на тема "БЪКСТОН", Балкански комитет и българите". Придобитите документи и изложбата са в защита на нашите национални интереси и с антитурска и антисръбска насоченост.

ПО ЛИНИЯ НА ФРАНЦИЯ

=====

По ОАП "Център за изучаване на СССР, Източна Европа и Турция", бе използвано посещението на ръководителя на отдела за изучаване на Османската империя и Турция – Пол Дюмон, за осъществяване на лични контакти на оперативни работници от отдела, и положени основи за осъществяване на пряко сътрудничество между прикритията и ОАП.

Продължи работата по обект "НЕЧАЕВ". След поканването му на международна конференция у нас, с обекта бе проведена обвързваща беседа и поставени задачи по придобиване на документи по възродителния процес и ангажирането му с проблематика в научната му дейност в защита на нашите национални интереси.

По оперативен път са придобити 75 стр. документи по възродителния процес.

ПО ЛИНИЯ НА ШВЕЙЦАРИЯ

=====

Работата бе провеждана в рамките на СМ "МАЯК" и СМ "РОЖЕН-1".

През годината излезе том 13-ти от дългосрочното активно мероприятие "МАЯК", реализирано чрез агент "ДЕЛЮН".

Постигната бе договореност с обект "КАЦАРОВ" да обработи и издаде от свое име ръкописа по мероприятие "РОЖЕН-1".

Извън двете мероприятия друга дейност по линия на раздела в Швейцария не е осъществявана, което се отчита като слабост, особено ако се има предвид активната турска пропагандна дейност там.

ПО ЛИНИЯ НА ИСПАНИЯ

=====

През отчетния период активно бе работено чрез агент "АНТО" за придобиване на документи от испанските архиви, преди всичко архива на МВНР и хранилището в гр.Алкала де Енарес. Отделни документи 35 на брой, са свързани с положението на арменците в Османската империя консулски сведения за гранични инциденти между България и Турция, материали за вътрешно-политическото положение в нашата страна през 30-те години и други.

Интерес представляват и подадените от агент "АНТО" на водки за лиза с възможности за провеждане на АМ.

ПО ЛИНИЯ НА АВСТРИЯ

=====

Основно задачите по линия на Австрия, през отчетния период бяха изпълнявани чрез агент "СИМКОВ". От австрийската

131

11

национална библиотека и архив бяха придобити 1740 кадъра и 122 ксерокопия на документи и материали за българската история, включително и по възродителния процес.

В ориенталския и ръкописен отдел на библиотеката бе маршрутиран и СС "ПАЛЕОГРАФ", който придоби 250 фиша на османотурски документи, прегледа всички основни фондове, направи подбор на материали директно свързани с възродителния процес, които ще послужат за провеждане на многоетапно АМ с участие и на австрийски учени.

Развитие получи и задачата по създаване чрез агент "БАРОН" на печатна база в Австрия. Реализирано бе АМ с издаване на книгата "Борбата с турците на Балканите". Докрая на годината ще излезе брой от "ЛАВИНА" и книгата "Принос към българския църковен въпрос. Австрийски консулски документи".

ПО ЛИНИИ НА ИНДИЯ И ЯПОНИЯ

=====

През отчетния период бе вербован нов агент "ЯЗАДЖИЕВ". Поставени са му задачи по придобиване на номенклатурна за ИГУ-ДС, политическа, икономическа и научно-техническа информация и по провеждане на АМ по възродителния процес на територията на Индия.

Активно продължи работата с агент "АЛЯКОВ". Придобити бяха 250 страници документи от индийските архиви, инвентарни книги и каталози. Агентът подготвя аотиран каталог на тема "Извори за българската история в индийските архиви".

На агента са предоставени материали за публикация в индийските СМИ по възродителния процес.

"Агент "БАХАР" бе активно използван по придобиване на политическа информация и провеждане на АМ по възродителния процес, чрез публикации в издаваното от него списание.

Чрез доверителна връзка "СЕТИ" бяха публикувани 8 материала на тема "Мюсюлманите в България" в индийски ежедневници на езиците урду и пенджаби.

През отчетния период ДОИ "КАШМИР" прерастваше в ДОР. Разработката се развива нормално и е предстоящо привличането му към сътрудничество преди отпътуването му от нашата страна.

ПО ЛИНИЯ НА АРАБСКИТЕ СТРАНИ

=====

Работата бе насочена към проникване в архивохранилищата на Египет и Сирия с цел придобиване на материали по възродителния процес. От резидентурата в Кайро бяха изпратени публикации на египетски историци по проблеми на нашата история и 160 стр. от произведенията на средновековния египетски историк Ибн Синан.

Създадени са предпоставки за по-активно придобиване на документи от египетския национален архив, в който следва да се реализират.

Независимо от направените усилия от страна на резидентурата, не бе осъществена редовна връзка с агент "ОТКРИВАТЕЛ". Необходимо е да се работи по-активно за изграждането на отношенията с агента и по-пълното му използване.

Отношенията с агент "ШАРКОВ" се развиват нормално. Чрез него бяха реализирани няколко публикации във в-к "Ал Баа" с антиамериканска насоченост. Агентът бе включен в работата на Търновската конференция по възродителния процес. Предстоящо е назначаването му за културно аташе в представителството на ООП в София.

Поради това, че липсваше ОР в отдела, който да завежда направлението, считаме, че възможностите по арабските страни не са използвани достатъчно.

ПО ЛИНИИ НА ФРГ, БЕЛГИЯ, ДАНИЯ И
СКАНДИНАВСКИТЕ СТРАНИ

=====

През отчетния период бе установен контакт и придобити изключително ценни за нас материали от личния архив, документи и произведения на изкуството от внука на бившия министър-председател д-р Васил Радославов, живеещ в Западен Берлин. Създадени са предпоставки по активното му използване решава не задачи на културно-историческото разузнаване, работи се към привличането му за дарителство на световно известна колекция на стойност около 1 милион западно-германски марки.

Активно бяха използвани възможностите на агент =КОМИТАТА= в Белгия за придобиване на информация за архива и обкръжението на Иван Михайлов, българската емиграция, действия на югославските органи за сигурност, информации по терора.

По линия на Дания, задачите бяха решавани основно чрез агент "ТИНА" Реализирано бе довеждането и в нашата страна, което бе използвано за провеждане на мероприятия по укрепването на агента, разясняване на нашите позиции по възродителния процес, проверка и поставяне на дългосрочни задачи по линия на АМ.

ПО ЛИНИИ НА САЩ, КАНАДА И МЕКСИКО

=====

Работата през 1987 година бе насочена към придобиване на документи по възродителния процес, главно от османистичните центрове библиотеки и архиви на САЩ, Канада и Мексико. До резидентурите своевременно бяха изпратени наличните данни в отдела, с оглед разработка и получаване на наводки.

Продължи работата по изучаване и контрола на МНО в САЩ и Канада. Успешно бе проведено съвместно с отдел 08, ПГУ-ДС, АМ чрез "Македонска трибуна" по сърбизацията на "македонския език".

Не пълноценно бяха използвани църковните общини и български землячества в САЩ и Канада.

Независимо от положените усилия не бе възстановена връзката с агент "РОБЕРТ".

Успешна бе работата на СС "СТАМЕН" в Мексико, чрез който бяха придобити материали по възродителния процес.

ПРОВЕЖДАНЕ НА СПЕЦИАЛНИ МЕРОПРИЯТИЯ

През отчетния период значително внимание бе отделено на активното противодействие на турската пропаганда и подкрепа на мероприятията по възродителния процес. За целта успешно бе използвана значителна част от наличния агентурен и сътруднически апарат по важни мероприятия:

1. Международна научна конференция на тема "Турските завоевания и съдбата на балканските народи, отразени в исторически и литературни паметници от XIV и XVII век", В.Търново, 21-23.5.1987 г.

2. Международен научен симпозиум, Смолян 1-5.10.1987г. Секция в работата на симпозиума по проблемите на възродителния процес.

3. Издадена и разпространена от Австрия книгата "Борбата с турците на Балканите" на американския журналист А.Х.Смит, за турските зверства в Македония и Одринско, чрез агент "БАРОН".

4. Подготвен сборник "Документи за ислямизацията на България и Балканите от ОРОИ "радков" и СС "Палеограф".

Предстои реализацията на сборника в Австрия. Създадени предпоставки за издаване на поредица по тези въпроси с участие на учени от австрийските архиви.

5. Осъществени 9 публикации на тема "мюсюлманите в България" в индийски ежедневници и списания чрез агент "БАХАР" и ДЛ "СЕТИ"

6. Подготвена и предстои реализиране до края на настоящата година в Австрия, чрез агент "БАРОН" на книгата "Принос към българския църковен въпрос. Австрийски консулски документи" на Патриарх Кирил, за геноцида и потъпкването на българската народност в Македония и Одринско.

7. Предстои реализиране до края на годината на етап от "ЛАВИНА" сп. "Македонски и балкански изследвания" с материали третиращи въпроси на българската народност и нация на територията на Австрия.

ИЗВОДИ И БЪДЕЩИ НАСОКИ

=====

Получените резултати от работата показват, че през отчетния период са положени значителни усилия от състава на отдела.

Правилно дейността на отдела е била насочвана главно за обслужване на възродителния процес у нас.

Изпълнен е плана за вербовките, открити са нови ДОР и ДОП на лица с възможности за решаване на поставените задачи

През годината са проведени полезни специални мероприятия, които са спомогнали за утвърждаването на политиката на партията и правителството в защита на националните ни интереси.

Придобити са значително количество документи, свързани с нашето историческо развитие. Част от тях са предадени за реализация и те ще спомогнат за правилното осветляване на процесите у нас.

Осъществяваното напоследък тясно взаимодействие в работата с отдел 08, ИГУ-ДС, създава добри перспективи за по-резултатно решаване на задачите.

Като се имат предвид кадровите и другите оперативни възможности на отдела, считаме, че може да се даде положителна оценка на неговата работа за отчетния период.

Успоредно с положителните резултати в работата съществуват и недостатъци.

По някои направления не са изучавани системно делата по агентурата и разработките, поради което е допуснато пресрочване, забавяне или неизпълнение на планирани мероприятия.

По субективни причини са пропуснати възможности за привличане на подходящи СС с възможности за решаване на наши задачи зад граница.

Не системно се следят мероприятията, които се провеждат зад граница с оглед решаване на агентурно-оперативните задачи по възродителния процес.

В тази връзка считаме, че информацията, която се допуска до отдел 14, ИГУ-ДС, свързана със задачите, които се решават е крайно ограничена.

С оглед решаване на бъдещите задачи е необходимо:

- подобрене на вербовъчната работа, като в нея се включи по-активно целия оперативен състав;
- по-системно и задълбочено следене и изучаване на въпросите свързани с възродителния процес;
- осъществяване на още по-тясна координация в работата с отдел 08, ИГУ-ДС, като взаимодействието се пренася и на ниво направления;

137

17

– да продължи и се разшири работата по реализацията на придобитите документи, като се осигури по-бързото им влизане в научно-обръщение;

– с оглед по-целенасоченото и реално планиране и провеждане на мероприятията по възродителния процес да се осигури на ръководството на отдела по-широк достъп до постъпващата информация в тази насока;

– като се изхожда от намаления щат на отдела усилията на наличния оперативен състав да се прегрупират и насочат за решаване на най-важните и основни задачи на отдела.

РЕКАПИТУЛАЦИЯ:

=====

планирани вербовки – 3; изпълнени – 3;
планирани ДОР..... – 5; изпълнени – 4;
проведени специални мероприятия..... – 7;
придобити документи 7029 стр.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛА 14, ШТУ-ДС,
Полковник:
/Г. Авджиев/

Отп. в 1 екз.

Изп. – 1466-8313/8403

Нап. – 0325-НМ

София, 26.11.1987 г.

Възстановено
Генерален инспектор
на ОДН
София, 26.11.1987 г.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

41

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рез. № 212 Екз. № 2
Плевен

490 81.88

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Оперативната обстановка по възродителния процес в Плевенски окръг.

На територията на Плевенски окръг живеят около 8000 лица възстановили българските си имена през 1985 год. и около 20 хиляди български цигани изповядващи мюсюлманска религия, сменили имената си в периода 1981-85 год. Част от тях се турчееха и сега продължават да имат резервирано отношение към възродителния процес.

Основната част от населението възстановило имената през 1985 год. е концентрирано в общини Плевен и Никопол. Отделни групи такова население има в Левски, Белене, Пордим, Д. Митрополия и Червен бряг.

Ежегодно, обаче в окръга работят като временни работници в селското стопанство около 1200 лица с възстановени имена, предимно от Кърджалийски окръг. На територията на общини Плевен - в Стъкларски завод и община Д. Митрополия - Захарен, Фуражен и маслен завод. В най-активния сезон работят също около 250 лица от други окръзи.

В строителството на обекти в гр. Белене също работят преименувани и техният брой там ще се увеличи.

С реализацията на 5-то Постановление на територията на окръга следва да се заселят постоянно 4850 и временно 12950 лица (сега са заселени 441 лица).

Обстановката сред тази категория лица се характеризира със следните особености:

Протурски националистически чувства, настроения и възгледи основно се съхраняват и възпроизвеждат по местоживее в семейна среда и в тесния приятелски кръг. Общуването

на националистическа основа по месторабота е характерно предимно за сезонните работници от други окръзи.

Влиянието на турската пропаганда е относително по-слабо изразена в сравнение с останалите окръзи, което се обяснява със сравнително по-слабо владение на турски език и по-високото образователно равнище изразяващо се в определена критичност спрямо поднасяната информация.

Независимо от относително спокойната обстановка за периода 1985-1987 година са извършени редица прояви на протурска основа.

През 1985 година за лица с възстановени имена са получени 8 сигнала касаещи закани за терор, ПАП, за незаконно притежаване на оръжие и националистически прояви. Сигнала за незаконно притежавано оръжие не се потвърди, останалите обекти бяха профилактирани, а на един от тях е приложена мярка по ЗНМ.

През 1986 година е работено по 16 сигнала с обекти лица с възстановени имена, които са предимно за националистически прояви и за незаконно извършване на обряди от мюсюлманската религия.

Обектите на сигнали са профилактирани като едно лице е взето на ДОП, а 3 на ДОН.

На 27.06.1986 год. 12 лица жители на гр.Никопол преминаха на румънска територия върнати и осъдени на различни срокове.

На 23.07.1986 год. други 5 лица без гражданство живущи в с.Г.Митрополия преминаха в района на Лом на румънска територия. Върнати и осъдени на различни срокове затвор.

През 1987 година е работено по 19 сигнала предимно за ПАП и ИД, за терор и намерения за бягства, за подозрителни връзки с чужденци и за предизвикване авария в икономиката.

В резултат на проведените мероприятия 7 лица са профилактирани, а за останалите получените данни не се потвърдиха.

Характерно е, че за тази категория лица няма получени сигнали за притежаване на оръжие и взривни вещества.

През м.декември 1987 год. съществени изменения в сравнение с предходните месеци на годината не са настъпили.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

43

3

Обстановката продължава да бъде относително спокойна.

Основно събития предизвикало интереса на българите мюсюлмани бяха проведените избори в Турция и победата на Отечествена партия на министър-председателя Тургут Йозал.

Характерно бе изразяване на подкрепа за вътрешната и международна политика на Йозал. Особена надежда се възлага на предизборните му изказвания относно "проблема за турците в България". В тази връзка се активизираха настроенията, че през 1988 година ще бъде сключено споразумение за изселване на желаещите в Турция. Основна роля за съхраняване и активизиране на тези настроения продължава да играят предаванията на турските радиостанции. Същевременно се одобрява задържането от турските власти на генералният секретар на ТКП Кутлу и на секретаря на ТРП Сартън "като мярка за поддържане на реда по време на изборите". Изказвания в тази насока направиха

– председател на мюсюлманската вероизповедна община в Плевен,
– крисконсулт от Плевен,
пенсиониран учител от гр.Левски, релици лица от гр.Никопол. Определена роля за активизирането на тези настроения играят и контактите на наши граждани с роднините им в Турция установени чрез чужденци. Такъв е случаят в братя и от Плевен, бояджии, с основно образование, които чрез гражданин на СФРЮ установили връзка с вуйчо си, изселник в Одрин. Същият ги уверил, че "въпроса за имената в Турция не е забравен и ще бъде решен – на макар и след две, три години".

Отношението към тези настроения в различните социални групи е тъждествено с реакциите им към предподни подобни случаи – посещението на представители на ОКК в НРБ през 1987г. и др. Настроения за изселване изразяват основно лица с по-малко образование – такъв е коментара на лице от гр.Никопол, че няма да жени сина си заради изселването. Същевременно представителите на интелигенцията са по-въздържани. Показателен е коментара на

– 56 годишен от с.Садовец, с висше образование, учител в Софийски окръг, профилиран през 1984 год. за изпратен анонимен материал до ИК на КПСС: – "Ние сме като птичка сложена в кафез и чака всеки момент да я отво-

рят и хвъркне на воля. Рано или късно това ще се осъзнае от българското правителство по доброволен или насилствен начин.. победата на Тургут Йозал е положителна и води Турция към прогрес във всички посоки на развитие. Народът осъзна това и му дава голямо доверие....

Ако се разреши въпроса за изселване, то ние от Северна България няма да се изселим, защото нашия живот тук е добре устроен, но моето мнение за Родопите е, че болшинството ще се изселят. Аз специално няма да смея да се изселя, тъй като цял живот съм работил да си построя дом и да се обзаведа и друго, годините са ми много от сега да започна отново".

Друг основен обект на коментари продължава да бъде въпросът за бягствата и незавръщанствата като противодействие на възродителния процес.

– 29 годишен, живущ в с.Гривица, работник в ТК "В.Топалски" е споделил, че ако му се отпаде случай да отиде зад граница няма да се върне в България. Гостували в окръга лица от с.Железник, Хасковска област са разказвали за способ за бягства, чрез колите на турски граждани работещи в Западна Европа. Лицата се включвали като член на семейството, а останалият турски гражданин се явявал в турското посолство, където уреждали завръщането му. Сред лица от с.Ясен се коментира, че е осъществено бягство в Гърция като са използвани стари руднични галерии в района на българо-гръцката граница.

Намалената активност на държавните и обществени органи, което протурските националисти възприемат като отстъпление, бе най-характерно изразена в изказването на

от Плевен, член на БКП, пенсионер, работещ в системата на търговията. Същият си предложил услугите като ход за при погребението на

– член на БКП, възпитател, като на отказа на съпругата му, че това не подхожда на комунист, като покойния, заявил: "не се безпокои, сега работите ще се оправят, българите ще улабят някои работи – отпуснати са 12 000 лв. за ремонт на джамията и всички обреди щели да се разрешат няма страшно – работите стават на оправяне и ще се оправят съсем".

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

45
5

Продължава даването на арабско-турско име на новородените деца. Такъв е случаят с работещият като строител в гр. Белене от село Веселина, Разградска област. Същият споделил, че при правеното кръщение на внук му в родното им място, брат му, който изпълнявал ролята на ходжа, след като обявил, че детето се казва , тихо съобщил и другото му име.

От придобитата информация се очертава продължаването на положителните тенденции сред младото поколение. Такъв е случаят с ученичката от ЕСИУ "Ст.Заимов" гр.Плевен

, която заявила пред близките си, че не иска да се обръщат към нея със старото ѝ име и не иска да ѝ се говори на турски. Продължава склучването на "смесени бракове" между българи възстановили имената си и "чисти" българи. Тенденцията се развива въпреки откритите изявления на турските националисти, че "лицата са се продали на българите". Същевременно в склучените бракове продължават да съществуват "центробелни сили" под влияние на обкръжението както от страна на възстановилите имената си, така и от другата страна. Такъв е случаят със завършилият ВФСИ-Свищов , чиято съпруга е от Старозагорски окръг. Майка ѝ изразява недоволство от брака, който предизвиква опасения в семейството, че ако брака се "разпадне" това ще предизвика задоволството на националистите".

От оценката на оперативната обстановка по възродителния процес, се вижда че в Плевенски окръг не са констатирани остри форми на подривна дейност.

Отпеч. в 3 екз.
№ 1 - ОУ-МВР-Ловеч
№ 2 - ЦОУ
№ 3 - ИА
Изп. Пл.Павликянов

Нап. Т.Георгиева-86
6.01.1988 г.-Плевен

НАЧАЛНИК ОУ МВР
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР:
(Ст.Нинев)

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

ЛИЧНО СТРОГО СЕКРЕТНО ! 62

ДО
ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА
ОБЛАСТНИЯ КОМИТЕТ НА БКП
ДР. ПЕТЪР ПЕТРОВ
ГРАД РАЗГРАД

СЕДМИЧНА ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Развитието и промените в оперативната обстановка по линия на възродителния процес в ОУ на МВР – град Разград за периода от 1 до 7 януари 1988 г.

В оперативната обстановка по линия на възродителния процес през изтеклата седмица съществени изменения не са настъпили. Данни за остра враждебно престъпна дейност не са получени. Стопанския и обществения живот в района на бившия Разградски окръг протичат нормално.

През седмицата в различни среди от населението с възстановени имена продължиха коментарите във връзка със срещата ГОРБАЧОВ – РЕЙГЪН. Преобладава мнението, че на "турския" въпрос в България е сложен край и не се вижда в

близко време някаква перспектива за разрешаването му.

Проявява се повишен интерес към външната политика на Турция. Изказва се мнение, че в момента Турция полага големи усилия за изглаждане на отношенията си с Гърция и на тази основа да принуди България да се съобразява с една нова политическа обстановка на Балканите.

Не по-малък продължава да бъде интереса и към предстоящата среща на министрите на външните работи от Балканските страни, с очакването турската страна да наложи разглеждането на въпроса за натиска над "турците" в България. Сред отделни враждебно настроени лица тази среща се отъждествява с работно съвещание за уреждане на изселническия въпрос.

В голяма част от коментарите и оценките се изразява разочарование от безрезултатната политика на Турция против възродителния процес у нас и за уреждане на изселническия въпрос. Разочарование и неверие към турската радиопропаганда е доловено в част от получената оперативна информация.

Постъпили са данни за ефекта от заглушителните мероприятия на територията на окръга спрямо турските радиопредавания. За влошаване чувателността е получена информация за районите на гр. Лозница, гр. Хлебарово, с. Мортагоново, Разградска община, гр. Разград.

Общата оценка обаче е, че все още мерките за противодействие в това отношение имат частичен ефект. В потвърждение на това са доловените и разпространявани коментари и слухове на различни антибългарски теми, взаимствувани от турската радиопропаганда.

Положителните прояви и коментари във връзка с възродителния процес продължават да заемат малък обем в получа-

ваната информация. Преобладават данните за изразена съпротива и несъгласие с действителната обстановка, проявите на турчеене, изселническите настроения и очаквания.

По наблюдение на оперативен източник по време на абонаментната кампания за 1988 г. в с. Езерче, Хлебаровска община е проявен по-голям интерес към в-к "Нова светлина" в сравнение с 1987 г. Броят на абонатите за вестника се е увеличил с около 80.

В ЕСПУ в град Завет пред учителите от цялата община бил изнесен открит урок по български език. На разбора след това било отчетено, че учениците с възстановени имена вземали задоволително участие и владеели много добре български език. За разлика от учениците учителите с възстановени имена от основните училища в селата Прелез и Веселец от същата община говорили български език със забележимо изразен акцент.

Сериозен проблем в селските райони продължавали да бъдат трудностите по създаване на единна българска езикова среда, поради невъзприемчивостта и консервативността на възрастните.

В село Глоджево, Ветовска община детски учители срещали големи трудности при обучението на децата, тъй като постъпвали без да знаят български език, а в програмата на детските градини не били предвидени часове за обучение на говорим български език.

Стихване на изселническите коментари и настроения е отбелязано в Самуилска община.

Сред враждебно настроената интелигенция с възстановени имена се изразяват очаквания за поврат във възродителния процес и съхранение на турската принадлежност.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

На сбирка на няколко интелегентски семейства в дома на инженер от град Разград по повод освещаване на новото му жилище, се общувало на турски език и били изпълнявани турски песни. По този повод един от гостите (също инженер) заявил, че щом езикът и песните им са живи, то и те ("турците" в България) съществуват.

Учители с възстановени имена от с. Езерче, Хлебаровска община във връзка с освобождаването по непригодност от работа на двама техни колеги, изразявали мнение, че в България намало справедливост и че всеки, който надигнал глас, го очаквала същата участ.

Бивш учител от същото село, уволнен през 1985 г. демонстрирал открито солидарност с уволнените учители и заявявал, че сега дори бил много по-добре. Работел обща работа, получавал 400 лева заплата и никой не го закачал за нищо.

В село Гледжево, Ветовска община имало известен брой младежи с възстановени имена, които не упражнявали обществено полезен труд. Повечето от тях изразявали недоволство от живота в НРБ, гледали турски видеофилми и били изселнически и изменнически настроени.

Постъпила е информация за демонстриране на чужда етническа принадлежност, изразено чрез двойно именуване на новородени деца.

Лицето _____ от село Свещари, Исперихска община, р. _____ г., по професия _____, е установен български родов корен, открито се турчее и ^{не} признавал българския си произход. Очаквал скоро да му се роди дете, на което възнамерявал първо да даде турско име, и след това българско, но щал да го възпитава в дух, че и то е турчин.

Заявявал, че доказателствата ^{за}българския му произход за него нямали никаква стойност, защото самият той се помнел като турчин и така щал да възпита децата си.

По отношение на религиозната дейност в окръга през седмицата е получена информация, че в селата Желязковец, Самуилска община и Мортагоново, Разградска община самозвани хафузки продължавали да се занимават с незаконна религиозна дейност по домовете на вярващите. Активизация на жените в религиозна дейност се наблюдавало и в Лознишка община. В село Веселец, Заветска община, имамина на селата с мълчавото съгласие ^{на}местните органи продължавал да извършва погребенията по старому, като увивали покойниците в платно и ги погребвали без ковчези.

За подпомагане утвърждаването и развитието на възродителния процес органите на МВР продължават да провеждат оперативно-профилактична дейност съвместно с местните партийни, държавни и обществени органи.

През седмицата са проведени 18 индивидуални профилактики за прояви във връзка с възродителния процес. Характерен е един от случаите, по който са профилактирани 3 лица. В градския парк в град Лозница върху подпорна стена в близост до паметника на загиналите антифашисти на площ с големина 1,5 на 2 м. с блажна боя е бил изписан ръкопечатно надписа: "Никога на колене, пред когото и да е", под който следваха имената БИЛДАН, БЕДИХА и СЕВГИН. Авторите на надписа са установени - две девойки, р. 1969 г. и ученик в 7 кл. и с тях е проведена профилактична беседа. Изяснено е, че деянието няма вражески умишъл.

Засилена е превантивната административна дейност на органите на Народната милиция. Санкционирани са 83 лица за обшуване на турски език на обществени места и 12 лица за

носене на ориенталско облекло. Взето е отношение към 9 случая на извършване на неутвърдени религиозни обряди и към 13 случая на притежание и ползуване на турска литература, аудио средства, изпълнение и слушане на турска музика. Санкциониран е един оркестър за неутвърден от СО "Музика" репертоар.

Взето е участие в 26 мероприятия съвместно с партийните органи, общинските народни съвети, кметствата и обществените организации.

По всички получавани данни за враждебна и нелоялна дейност свързана с възродителния процес се взема своевременно отношение.

НАЧАЛНИК ОУ МВР - РАЗГРАД

Полковник:

(Хр. Григоров)

Написано в 3 екз.

1 - I секр. Обл. К на БКП

2 - ЦИОУ, МВР

3 - ИОО

Изп. Н. Ненов

Нап. К. Христова - 50

Разград, 07.01.1988 г.

240

4409 1

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М В Р
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ - ДС
Рег. № 1184 Екз. 1
12.01.88. 19 год.

784-13.1.88

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Работата на ВГУ-ДС с агентурата по подпомагане
на възродителния процес

След започването на възродителния процес Второ главно
управление - ДС съгласно указанията на ръководството на Минис-
терството съсредоточи усилията си за по-ефикасно противодействие
на противника в следните основни насоки:

- провеждане на мероприятия за по-пълно използване
възможностите на агентурния апарат, като се акцентира на укрепва-
нето, възпитанието, обучението, проверката на наличните и придо-
биване на нови агенти из средите на лицата с възстановени
имена;

- съвместно с централните и териториалните поделения
на МВР провеждане на оперативни игри и други активни мероприятия
за своевременното разкриване и пресичане замислите, плановете и
конкретната подривна дейност на външния и вътрешния противник;

- активизиране агентурно-оперативната работа по
резидентурите на МИТ и ГЩ на турската армия под дипломатическо
прикритие;

- подобряване организацията на работата и пренасочване
оперативните сили и средства с оглед оказване по-ефективно проти-

2

2

воедействие на турските и други натовски специални служби и подривно-пропагандни органи;

- ограничаване и пресичане възможностите на противника да събира клеветническа информация по възродителния процес, да оказва разложително въздействие върху лицата с възстановени имена и ги настройва против властта;

- подобряване на координацията и взаимодействието с централните управления, оказване помощ и упражняване контрол върху работата на териториалните поделения на МВР с агентурата, по сигналите и делата на оперативен отчет.

Ръководството на управлението проведе редица организационни и практически мероприятия за привеждане на агентурната дейност в съответствие с новите задачи и нарасналите изисквания. Агентурата на ВГУ-ДС с възможности за работа по възродителния процес бе подробно инструктирана.

След взетите ограничителни мерки по отношение на временно пребиваващите в НРБ турски и наши граждани в Турция още повече нарасна ролята на турските дипломатически представителства в НРБ и на прикритите в тях резидентури на МИТ и военното разузнаване. Изхождайки от това ВГУ-ДС самостоятелно и съвместно с окръжните управления на МВР - Пловдив и Бургас разработи конкретни планове за ограничаване и затрудняване действията на турските дипломати и разузнавачи при осъществяване на контакти с наши граждани и събиране на клеветническа информация. Бяха вербувани агенти от обкръжението на турското посолство, резиденцията на посланика и двете консулства. Същевременно бе подобрен агентурно-оперативният контрол на другите натовски дипломатически предста-

вителства, с оглед недопускане националистически настроени лица да предават клеветнически материали или потърсят политическо убежище в тях.

Засилени бяха оперативните мерки за контролиране пътуванията на чуждите дипломати в районите с компактни маси лица с възстановени имена. С помоща на агенти бяха разкрити десетки опити на протурски националисти да установяват контакти с тях. Положителни резултати са постигнати с отделни агенти за оказване политическо влияние върху дипломатите, особено от някои ислямски страни.

На базата на създадените агентурни и други позиции по дипломатическия канал, ВГУ-ДС придобива ценна информация за стратегията, тактиката и планове на Турция и нейните специални служби за противодействие на възродителния процес, а така също за някои действия на САЩ, Англия, ФРГ и други противникови държави. Особено важна роля изиграха проведените оперативни игри за внедряване на оперативни работници към резидентурата на МИТ в София.

В кратки срокове бе установено, че разузнавачите на МИТ и военното разузнаване са насочили усилията си за разширяване на агентурната база у нас, създаване връзки с протурски националисти и ръководители на нелегални групи и организации с цел да оглавяват и направляват дейността им. Разкрити бяха над 150 български граждани, към които турското разузнаване е подходило с цел вербовка. Получените данни позволиха успешно да осъществим 7 М-"100" по резидентурите в София, Пловдив и Бургас и няколко М-"50", които се провеждат непосредствено под ръководството на ВГУ-ДС. Тези мероприятия разшириха възможностите ни за разкриване формите и методите на противника, създаване

на предпоставки за осъществяване М-"50" на дипломати и разузнавачи, за организиране и провеждане на перспективни оперативни игри с МИТ. Чрез въвеждане към резидентурите му на оперативни работници получаваме изпреварваща информация за тяхното отношение към нелегалните организации и използването им.

ВГУ-ДС съвместно с ОТУ-МВР, Софийско градско и окръжното управление на МВР – Кърджали, разработи и осъществи оперативна комбинация, която доведе до успокояване и убеждаване на протурски националисти да се откажат от индивидуална и организирана съпротива. В резултат на това бяха разкрити и обезвредени обектите по ГДОР "Къртици", ГДОР "Еничари" и ДОР "Журналиста", поставили си задача да консолидират протурските националисти от цялата страна за оказване на съпротива и провеждане на терористично-диверсионни актове. Прихванати бяха някои от интересите и контактите на резидентурите по дипломатическо прикритие с представители на нелегалните организации, протичащи по ГДОР "Ренегати", ГДОР "Кърляжи" и ГДОР "Канибали", които са реализирани по-късно.

Установено бе, че обектите по ЦГДОР "Лудогорци" са изградили нелегална националистическа организация "Дружество за турска солидарност в Североизточна България", поставила си за цел да провежда шпионска, диверсионно-терористична и разложителна дейност. Наред с предадената на турските дипломатически представителства в Пловдив, Будапеща, Белград и Букурещ информация от военен и социален характер, извършените терористично-диверсионни актове на територията на Русенски и Разградски окръг и разпространението на позиви с антибългарско съдържание те са планирали осъществяването на терористичен акт в бързия влак

Варна-Русе и замисляли убийство на оперативни работници.

Активните агентурно-оперативни мероприятия и обезвреждането на редица нелегални организации и групи в значителна степен затрудниха подривната дейност на резидентурите у нас. При това положение за постигане на своите цели турското разузнаване започна да отдава все по-голямо значение на транзитния поток и особено на шофьорите от международния транспорт. Настъпилите изменения и оперативната обстановка наложиха в кратки срокове да се изгради надеждна система от контраразузнавателни мерки по този канал. В тясно взаимодействие с централните и окръжните управления на МВР бяха разработени мероприятия за по-ефективното маневриране и използване на наличната агентура и придобиване на нова. По транзитните трасета и крайпътните обекти бяха изградени резидентурни групи. Проведено бе М-“50” на 9 шофьори от турския международен транспорт.

От агентурни източници са получени данни, че турските специални служби използват активно този канал за маршрутиране на разузнавачи и агенти, чрез които провеждат агентурни операции, събират разностранна информация, подбуждат български граждани към съпротива, бягства зад граница и изнасят клеветнически материали.

В тясно взаимодействие с някои териториални подразделения се планират и провеждат сложни оперативни мероприятия с активното участие на агенти. Със съответната легенда в тях участвуват и служители на ВГУ-ДС. Осъществените оперативни игри “под чужд флаг” с участието на наши оперативни работници позволиха своевременно да се разкрият и обезвредят редица обекти на окръжните управления на МВР – Кърджали, Шумен, Толбухин, Велико Търново и Ямбол, които са използвали контактите с временно пребиваващи у нас

турски шофьори за изпращане на противника разностранна информация за нашата страна.

Съвместно с ПГУ-ДС, Шесто управление-ДС и окръжните управления на МВР бе подобрена работата по чуждестранните журналисти и други лица, които посещават НРБ. Засили се координацията с МВНР и останалите заинтересовани ведомства за недопускане в страната на чужденци, които издирват факти, компрометиращи възродителния процес. За всяко посещение се разработват конкретни планове и използват подходящи агенти. Освен това усилията са насочени към вербуването на агенти от средите на чуждите журналисти с цел оказване активно противодействие на турската и западната антибългарска пропаганда.

По време на пребиваването у нас на контактната група на организацията "Ислямска конференция" и последвалите я посещения на американски конгресмени, служители на държавния департамент на САЩ и от комисията на ООН по правата на човека бяха проведени комплексни мероприятия за оперативното им и агентурно обезпечаване, недопускане предаването на клеветническа информация от националистически настроени лица, както и за подаване реални данни за живота на мюсюлманите в НРБ. С посещенията им, особено на групите от "Ислямска конференция" и ООН, до известна степен бяха ограничени възможностите на Турция за нови инсинуации срещу страната ни.

Агентурният апарат на ГКПП бе увеличен и обучен за разкриване опитите за внасяне и изнасяне на клеветнически материали и нелегално извеждане на лица с възстановени имена зад граница. Извършват се щателни митнически проверки на влизащите и излизащите от страната лица за издирване клеветнически материали, оръжие и други общоопасни средства.

7

ВГУ-ДС самостоятелно и съвместно с Четвърто управление-ДС осъществява мероприятия за подобряване на работата по временно пребиваващите в Турция български граждани, и особено по шофьорите от СО "МАТ". Някои агенти от тази категория лица провеждаме М-"100".

Във връзка с придобитите данни, че български граждани с възстановени имена по време на туристическите пътувания до Румъния, Чехословакия, Унгария и ГДР посещават турските дипломатически представителства и предават шпионска и клеветническа информация, своевременно бяха подбрани и маршрутирани наши агенти за контролиране на този канал. От тях се получават данни, че паркингите на международния автомобилен транспорт в Унгария и Румъния също се използват активно за подривните цели на противника.

За разкриване, предотвратяване и пресичане опитите на противниковите специални служби, вражеската емиграция и турските изселнически и екстремистки организации да използват възродителния процес за целите на подривната си дейност бе създадена координационна група, която планира и организира сложни агентурно-оперативни мероприятия у нас и зад граница. С проверени агенти се осъществяват успешно М-"100" за проникване до секретите на противника. Активно се работи по ръководителите на изселническите организации, за които има данни, че поддържат връзка с вражеската емиграция и са уличени като агенти на МИТ. По агентурен път е установено, че специалните служби са поставили под свой контрол турските националистически, изселнически и профашистки организации в чужбина и предприемат конкретни мерки за координиране на подривните им операции с тези на вражеската емиграция.

8

8

Освен това по американска, английска, западногерманска, гръцка, югославска и арабска линия са разработени конкретни мерки за осъществяване на М-"50" и М-"100" с цел проникване в противниковите специални служби и разкриване интересите и дейността им спрямо възродителния процес. В тази насока се работи и със задграничния агентурен апарат. Независимо от съществуващите трудности в работата ни със задграничната агентура по турска линия, усилията са насочени към нейното по-ефективно използване. В началото на 1985 г. до сега са проведени 130 срещи с 19 задгранични агенти. От тях бе получена ценна информация за дейността на противника по възродителния процес. С някои работим за дискредитиране на ръководителите и активни членове на изселническите дружества.

Редица наши агенти бяха маршрутирани многократно в Турция с цел създаване на условия и предпоставки за попадане в ползрението на турските специални служби. От тях 13 бяха вербувани, а други са в процес на активно изучаване.

По линията се работи по 16 случая за М-"50". Пет от тях са успешни.

С агенти, които се ползват с авторитет и стоят на здрави идейно-политически позиции, провеждаме целенасочени мероприятия за утвърждаване на възродителния процес. Някои бяха маршрутирани и зад граница за издирване на ценни архивни документи, доказващи асимилаторската политика на Турция в миналото. На редица агенти бяха поставени задачи и бе оказана помощ да публикуват печатни материали и създават филми в подкрепа на възродителния процес. Други бяха многократно маршрутирани в райони с компактни маси българи с възстановени имена за изясняване на развиващите се

у

9

сред тях процеси и оказване положително влияние.

Наред с постигнатите положителни резултати, в работата с агентурата по възродителния процес съществуват и някои проблеми и слабости. Не е решен до край проблемът за агентурния контрол над дипломатическите представителства и по временно пребиващите в страната чужденци. На противника все още се отдава да прониква и се добира до интересувашата го информация по възродителния процес, в това число и документална.

Въпросът за количеството и качеството на агентурния апарат невинаги се решава съобразно конкретните задачи, които се поставят за изпълнение. Ефективността от неговото използване по сигналите и делата на оперативен отчет понастоящем не е на необходимото ниво. Не се работи достатъчно активно за възпитанието, обучението и укрепването на агентите от средите на лицата с възстановени имена. Проверката на тази категория не винаги се извършва комплексно и задълбочено. Има случаи отделни агенти да проявяват колебание, двуличие, отиват на предателство.

По редица причини, повечето от които имат обективен характер, само малка част от задграничните агенти се използват активно. Бавни са темповете, с които се решават задачите за проникване в разузнавателния и агентурния апарат на противника.

МИТ използва за свои цели арабски, ирански, югославски и гръцки граждани от мюсюлмански произход, което налага да провеждаме по-активно М-"50" и сред тях.

С особена острота стои задачата за своевременното разкриване и пресичане опитите на турското разузнаване да

10

подстрекава към създаване на нелегални организации и групи сред преименуваните и ги подпомага морално и материално. Това изисква да се търсят нови, по-ефективни форми на борба с противника в т.ч. и чрез създаване на фиктивни нелегални организации от добре проверени и обучени агенти.

Отп.: в 3 екз.

№ 1 - ЦИОУ-МВР

№ 2 - отдел 04

№ 3 - отдел 14

Изп.: Отдел 14/ВП

Нап.: Костова-377

12.01.1988 г.

ЗАМ.-МИНИСТЪР НА

ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И

НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС:

Ген.-лейтенант

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ЛИЧНО СЕКРЕТНО !

201

ДО
ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА
ОБЛАСТНИЯ КОМИТЕТ НА БКП
ДР. ПЕТЪР ПЕТРОВ
РАЗГРАД

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА
3/12
15.2.88

1066 18.1.88

СЕДМИЧНА ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Развитието и промените в оперативната обстановка по линия на възродителния процес в ОУ на МВР - Разград за периода от 8 до 15 януари 1988 г.

В развитието на оперативната обстановка по линия на възродителния процес на територията на бившия Разградски окръг през изтеклата седмица не са отбелязани съществени промени. Данни за остра враждебно-престъпна дейност не са получени. Стопанския и обществения живот протичат нормално.

Получената през седмицата оперативна и друга информация има противоречив характер.

За положителни моменти в развитието и утвърждаването на възродителния процес са получени данни за някои селища от Самуилска и Кубратска община на Разградска област.

В с. Владимировци /община Самуил/ пред посетителите в джамията е проектиран документален филм със съдържание доказващо българския корен на потурченото в миналото население от този район и е проведен разговор със старците, които предизвикали положителни коментари. Зададен бил въпроса защо преди смяната на имената не били изнасяни подобни документални факти, а това се прави едва сега със закъснение.

В с. Звънарци /община Кубрат/ и кв. Савин на гр. Кубрат били организирани и провеждани седянки, на които жени с възстановени имена се обличали с българска национална носия съхранени в дрешниците от миналото. На разговорите били разглеждани проблемите на езиковата среда и влиянието ѝ за формиране на българското самосъзнание на подрастващото поколение. Показвани са документални доказателства /филми за разкриването на християнски гробове в мюсюлмански гробища в района/, за българския произход на местното мюсюлманско население. Коментирала била арабска книга, в която се говорело за потурчване на българското население. Показаното е предизвикало размисли и признание, че всичко това е истина.

В същите селища всички учители водели дневници за посещенията си в семействата на учениците с възстановени

имена, в които описвали обстановката в семейната среда. В дневника на една от учителките е записана подробна атестация на семействата на 8 деца и условията за усвояване на българския език.

Преобладава информацията за негативни изказвания, коментари и разпространение на изселнически слухове взаимствани от турската радиопропаганда.

По данни от оперативен източник в гр. Разград се коментирало излъчването по турското радио на новогодишното поздравление на ТУРГУТ ЙОЗАЛ, който заявил, че са започнали преговори с българското правителство за събиране на разделените семейства за изселване в Турция на тези които желаят. Изявлението на ЙОЗАЛ било излъчено няколко дни последователно, включително и на 4 януари вечерта. Слъдите коментари са доловени и в селща от Самуилска, Исперихска, Заветска и част от Разградска община.

Очаквания и надежди за обрат във възродителния процес и за изселване се възлагат на активните действия от турска страна чрез развиване на отношенията ѝ със САЩ и СССР, на резултатите от следващата среща между ГОРБАЧОВ и РЕЙГЪН и особено на предстоящата Балканска среща в Белград, на които да се разгледа въпроса за възродителния процес у нас и да се окаже натиск за разрешаването на "турския" въпрос в България.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата: 29.10.2013г. Секретар: <i>[signature]</i>	

204

Данни за ефективно заглушаване на турските радио-станции са получени за Разградска, Хлебаровска и Самуилска община.

В резултат на лошата чуваемост в района на село Самуил отделни факти, съобщени от турското радио се възприемали и коментирали в изопачен вид. Например съобщението на р. "Гласът на Турция", че в Турция били построени 30 апартамента за нуждите на разделените семейства се възприело като начало на строителството на апартаменти за нуждите на бъдещите изселници от България.

Данни за слаб социален контрол, застой в развитието на възрожденския процес, търпимост към проявите на чужда етническа принадлежност и демонстративното общуване на турски език са получени от различни райони на окръга.

За неконтролирано общуване на турски език на обществени места, главно в търговските обекти през изтеклатаседмица е получена информация за селата Мортагоново и Раковски /особено в пивницата в долната махала и хлебарницата в центъра на селото/ от Разградска община, селата Градина, Гороцвет и Бели Лом, Лознишка община, с. Острово /в пивницата и сладкарницата/, Заветска община.

Постъпили са данни за двуличното поведение на отделни интелигенти.

В с. Веселец, Заветска община директорът на училището не можел да понася учители с tradi-

ционни български имена. Същият умело се прикривал зад името на партията. Имало случаи на проява на търпимост от негова страна в учителската стая да се говори на турски език. Заявявал на учителите, че в учебните часове можело да правят каквото си искат, но когато им дойдели на посещение са длъжни да се представят в добра светлина.

Констатация за непригодността за упражняване на учителска професия на учители с възстановени имена в някои селища от Заветска община са направили представители от МНП, поради недостатъчно владееене на български език. При посещение в с. Прелез било констатирано болшинството от началните учители говорили зле български език. Изказано е мнение, че такива учители не трябва да работят в областта на просветата.

За демонстриране на чужда етническа принадлежност чрез двойно именуване с българско и турско име на новородени деца е получена информация за редица селища от Разградска, Исперихска, Заветска и др. общини. Намерение за двойно именуване на дете родено от смесен брак/баща българин/е получена за гр.Разград. Получени са данни и за извършване на религиозен обряд на млади семейства след сключване на граждански брак /с. Прелез от Заветска община и др./ Религиозни обряди се извършват обикновено от незаконно действащи хаџузи и хаџузки или от възрастни религиозни лица.

Получени са данни за отделни случаи на подготовка

за бягство зад граница /от лице от гр. Разград/. За намерение и подготовка за писане на анонимни изложения до София /обект на ДС от с. Пралез, Заветска община/ и два случая на клеветническа дейност срещу възродителния процес /лице от гр. Кубрат изпратил клеветнически материал до Турция за глобите и ограниченията в бита и религията и лице от Разград в разговори пред сирийски и югославски граждани/. По всички случаи е взето съответно оперативно отношение.

Във връзка с проведения през втората половина на м. ноември м.г. военен сбор край гр. Разград, на който са били призовани и запасни с възстановени имена, е доловен коментар, че българското правителство ги обучавало, за да ги хвърли на предната линия при евентуална война с Турция, за да загинат първи.

Данни за обратен ефект от полхода при провеждане на мероприятията за утвърждаване на възродителния процес са получени от Кубратски район.

В с. Бисерци при извършена в края на м.г. проверка по изпълнение Наредбата на Общинския народен съвет специализираните органи са санкционирали голям брой лица за разговаряне на турски език на обществени места. Между тях имало възрастни хора, които не знаели български език и такива, които били набедени, че говорят на турски. На оспорването от две млади жени, че не са извършили нарушение,

204

длъжностното лице отговорило, че те при друг случай ще разговарят на турски и им направил актове. По мнение на оперативен източник подобни действия не спомагали за постигане на главната цел, а водели до раздразнителност сред населението.

В отделни среди се изказва мнение, че възродителния процес не е допринесъл за премахване разграничаването между преименуваното и не преименуваното население.

Младец от гр. Разград 23 г. готвач в обществено хранене заявявал, че сега въпреки да не може да се познае по името кой какъв е, лицата с възстановени имена винаги ще бъдат пренебрегвани и смятани за хора от по-добро качество, тъй като различията в отношението към тях никога нямало да се заличат.

Например него никога нямало да го пуснат да пътува до капиталистически страни, нямало да може да се издигне в работата и да го приемат за член на БКП. По тези и други признаци тях винаги щели да ги разграничават от другото население.

ж

Във връзка с предстоящите избори в общите коментари се изразява одобрение по отношение възможността за издигане на повече от една кандидатура, като се изтъква, че

по този начин действително се потвърждавал демократичния характер на избирателната система.

В коментарите за по-конкретни случаи в отделни селища обаче се оценява, че издигането на втори кандидат има формален характер, особено ако той е неподходящ или неравностоен.

Например в селата Прелез и Веселец от Заветска община на предизборното събрание били издигнати като втори кандидати за кметове бригадирите на местните бригади към АПК. По този повод единият от тях считал, че не е подходящ за тази работа и че го издигали формално, за да изберат другия, или образно казано слагали кон до магаре.

В отделни случаи за кандидати за кметски съветници били издигнати националистически проявени лица /с. Веселец и други/ и кандидата за кмет в с. Синя вода, Лознишка община - - осъждан за кражба.

В някои селища се изразява нежелание кметовете им да са от други населени места и не живеят в даденото село /с. с. Лъвино и Тодорово, Исперихска община и други/.

Обща е констатацията, че активността на населението по време на предизборните събрания е твърде малка /по данни от Исперихски район/.

Оперативно-профилактична дейност на органите на МЕР за подпомагане утвърждаването и развитието на възродителния процес.

През седмицата по линия на ДС е въведена превантивна административна мярка по чл. 39 от ЗНМ на 6 лица и са профилаксирани 17 лица за прояви насочени срещу възродителния процес.

По линия на НМ са санкционирани за неспазване наредбите на общинските народни съвети 149 лица / 133 за говорене на турски език и 16 за носене на ориенталско облекло на обществени места/. Взето е отношение към 1 случай на извършен неутвърден религиозен обряд и към 27 случая на притежание и ползуване на турска литература, аудио средства, изпълнение и слушане на турска музика.

Взето е участие в 40 мероприятия по възродителния процес съвместно с партийните органи, общинските народни съвети и кметствата.

По всички получавани данни за враждебна и нелоялна дейност свързана с възродителния процес се взема своевременно отношение.

Отп. в 3 екз.

1 - I секр. Обл.К-Т на БКП

2 - ЦИОУ, МВР

3 - ИОО

Изп. Н. Банков

нап. М. Георгиева - 124

Разград, 15.01.1988 г.

НАЧАЛНИК ОУ НА МВР РАЗГРАД

ПОЛКОВНИК:

/Хр. Григоров/

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

6

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 535 Екз. № 3
25.01.1988
1040 - София

СТРОГО СЕКРЕТНО!

1759-26.7.88

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Състоянието на оперативната обстановка по линия на възродителния процес на територията на Софийска област за периода от 15 до 22.01.1988 година

Съществени изменения на оперативната обстановка по линия на възродителния процес на територията на Софийска област през отчетния период не са настъпили.

Въпреки мероприятията, които се провеждат за укрепването на възродителния процес и приобщаването на преименуваното население към единната българска социалистическа нация, сред не малка част от това население, живеещо на територията на Софийска област, се демонстрира турска принадлежност. Не се спазват утвърдените граждански ритуали. Масово се общува на турски език по местоживеене и месторабота, използват в

2.-

обръщенията си старите турско-арабски имена, слушат турските и западни радиостанции и след това коментират предаванията им.

През отчетния период е получена следната по-характерна информация:

Обект на ДС, на работа в гр.Радомир е изразил задоволството си, че въпроса за възстановяване на турско-арабските им имена на преименуваното население е бил поставен от Турция за разглеждане от представители на НАТО. Очаквал, че след смяната на Съветския посланник в Анкара, СССР ще вземе положително отношение по "малцинствения проблем" в България.

Друг обект на ДС от гр.Джебел, на работа в гр.Радомир се изказал, че СССР няма да се намеси в тяхна полза, тъй като зачита суверенитета на НРБ. Споделил, че ще построи къща в Джебел, за да заблуди местните власти, да спечели доверие пред тях, за да му разрешат да отиде на работа в СССР.

Лицето от град Силистра, временно живущ в Радомир, на работа в ЗТМ, е бил посетен в дома му от гръцки гражданин, владеещ турски език. Дал му турски видеокасети и вносни стоки. Съпругата му е споделяла, че Симеонов чрез гръцкия гражданин поддържа кореспондентски връзки с близките си в Турция.

По органите на ДС провеждат мероприятия за установяване занимава ли се с престъпна дейност, документиране и пресичане същата.

от с.Караманци, Хасковска област, временно живущ в гр.Радомир, на работа в ЗТМ, безпартиен, разпространявал слух, че "негови сънародници" са издигнали над хотел "Арпезос" в Кърджали турско знаме. Възхищавал се от смелостта им и заявил, че това знаме, рано или късно ще остане за постоянно.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>Кав</i>	

8

3.-

Провеждат се мероприятия за проверка на сигнала, след което ще бъде взето отношение към Акъшев.

Работата по следствено дело № 543/88 год. образувано срещу 12 лица с възстановени имена, за измама и подкупи на длъжностни лица от БНБ – Радомир, продължава. През седмицата са задържани 3 лица от с.Черноглавци, Варненска област и едно от Пазарджик. Други 7 се укриват от следствието и се издирват от органите на МВР.

В ОУ на МВР – Благоевград е постъпила информация, за негативни изказвания, коментари и настроения в селата Рибново, Господинци, Горно Дряново, Ореше, Туховище и Годяшево, всички от Гоце Делчевски район във връзка с издигнатите кандидатури за кметове в предстоящите избори.

Информиран е Общинския партиен комитет.

– учител в с.Догоново,Разложки район, е бил предложен за кмет на селото. си дал категоричен отвод. Същият произхожда от фанатизирано религиозно семейство и по данни на наш източник, се е отказал от избирането му за кмет,тъй като ако заеме този пост трябвало да стои начело в осъществяването на Партийната политика. Това противоречело на личната му позиция по възродителния процес и би го поставило в неизгодно положение сред българите – мюсюлмани в селото.

Получени са данни,че по-голяма част от лицата,стоящи на националистически позиции ще гласуват за онези кандидати за кметове и съветници, които имат пасивно отношение по проблемите на възродителния процес.

4.-

Получена е информация, че лицето от с.Гольово, Разложки район е скъсал поставения надпис в магазина на селото, че е забранено обслужването на лица със стара носия. Отправял закани по адрес на местното ръководство и заявил, че няма бог, а има само аллах. Заявил също, че името му е Ахмед, а не Алеко.

Набелязани са и се провеждат мероприятия за установяване, документиране и пресичане националистическите прояви на обекта.

Постъпили са данни, че лицето - магазинер в село Бабяк, също Разложки район, притежава записи с турска музика, която слушал със свои приятели.

От получената информация е видно, че с нетърпение се очаква предстоящото посещение на Т.Йозал в СССР с надеждата, че ще се разискват въпросите за положението на мюсюлманското население в България. Счита се, че българското правителство търси пътища за нормализиране на отношенията с Турция. Активно се коментира, че събирането на разделени семейства вече се допуска и че това е първа крачка към генералното разрешаване на изселническия въпрос. Като пример в това отношение се сочи, че правителството на НРБ е дало разрешение на девойка на име Айсел да замине при родителите си в Турция. Изтъква се, че е предстоящ изселването на близките на Наум Шаламанов.

В управлението е образувано следствено дело по чл. 324 ал. II от НК срещу _____ от с.Баня, _____ от с.Белинци, Пазарджишко, и _____ от с.Рибново за обрязвания на деца в Гоце Делчевски и Разложки район.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

10

5.-

От оперативен източник бе получена информация за
от с.Медовец, Варненска област, студент –
задочник във ВПИ – Благоевград, който споделил, че за него е
имало предавания по различни чужди радиостанции. Съобщено било,
че е убит по време на смяната на имената. Според повод
за подобни изявления била направена му снимка от чужд гражданин
в гр.Варна. По същото време той бил контузен и ходел с патерици

Освен това той заявил, че въпроса с изселването ще се
реши в най-скоро време, че има възможности да се снабдява с
видео-касети с турска музика и може да ги пласира в института.

По ще бъде взето оперативно отношение.

Постъпиха данни, че – директор
на училището в с.Дряново, националистически настроен, обект на
ДОН бил викан в партийния комитет в с.Гърмен и му е предложено
да стане инспектор. Той категорично отказал, тъй като не би мо-
гъл да агитира кръвните си братя да провеждат българска
политика, с която не може да се примири.

от София – учителка в с.Долен,
член на БКП, в училище назовавала децата с новите имена, но
навън се обръщала към тях с турско-арабските имена.
успокоявала някои хора, че пред нея могат да общуват със старите
си имена, тъй като тя няма да ги издаде.

По и ще бъдат проведени профи-
лактични мероприятия.

От наблюдението на лицата с възстановени имена,
живущи в района на гр.Бобов дол е установено, че се търсят
един друг и осъществяват контакти на земяческа основа.

Сред тези лица усилено се говори за предстоящата

11
6.-

среща на външните министри на Балканските страни. Изразяват мнение, че турския външен министър ще постави въпроса за асимилацията на "турското" население, живущо в България и за изселването му в Турция.

Провеждат се мероприятия за установяване поводите за събиране теми на разговори и не замислят ли провеждане на вражеска дейност.

В РУ - МВР - Ст.Димитров е получен сигнал, че лицето (преименуван), заселен принудително в с.Дяково е бил посетен през м.ноември 1987г. от френски гражданин, който временно е пребивавал в района.

Провеждат се мероприятия за изясняване характера на връзките между двамата, след което към обекта ще бъде взето отношение.

В СОУ - МВР - София са получени данни, че по време на воден разговор по отношение възродителния процес, станало въпрос и за изселилите се в Турция бивши български граждани. По този повод е било изразено мнение, че които са искали да се изселят са отишли, разрешено е било и на други, но Турция е отказала да ги приема.

В този момент лицето _____, обект на ДС, казал, че това са земи, които са опазени от тях (турците в продължение на 500 години и, че те (турците) вече наброяват 2 и половина милиона. Казал, че имат право на автономна република и че организирано ще поискат да им бъде разрешено официално писмо, радио и телевизия. Въпреки споровете, които са водени,

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>1481</i>	

7.-

е бил категоричен. Тръгвайки си започнал да хули по отношение правата на човека.

По данни на наш източник е видно, че лицето от с.Рът,Кърджалийско, на работа в Ботевград, е споделил, че преди няколко дни е ходил в родното си село. Пътувайки с автобус за гр. Кърджали, минавайки покрай новостроящото се училище в близост до завод "Арда" в Кърджали,видял, че на сградата на училището било поставено турско знаме.Сподели,че по-рано е слушал, че в Кърджалийски окръг са окачвани такива знамена,но не е вярвал. Сега видял с очите си знамето и повярвал,че и по-рано е имало такива случаи.

В РУ – МВР – Средногорие са получени данни,за водени коментари между лицата с възстановени имена, във връзка с предстоящо изселване в Турция през м.март 1988 година. Съгласно подписано споразумение на срещата във Вашингтон за правата на човека. Изселването се очаква с нетърпение от определен кръг лица, базирайки се на изказването на Кенан Еврен, че ще приеме всички желаещи да се изселят.

В същото управление е получен сигнал, че извършителите на диверсионно-терористичните актове в страната,имали връзка с от с.Търнак, област Бургаска,беглец, живущ в Швейцария, който всяка година посещавал страната и отсядал при сестра си в с.Билка, същата област.

От извършените проверки е установено, че в района на община Правец временно пребивават 5 лица с възстановени имена, осъждани на различни срокове затвор. Двама са осъждани за кражби, един за убийство, един за изнасилване и един за фалшификация на документи.

13

8.-

Организирано е наблюдение на същите.
Уволнен е от работа по дисциплинарен ред лицето
от гр.Исперих, който работеше на тунела
"Правец", за самоотлъчка от работа за 40 дни.

Работещите в МДП "Елаците" - Етрополе, в "Туристстрс
СП"БКС", на автогара Правец и в АПК, лица с възстановени имена
говорят на турски език.

Работещите 8 лица на автогарата в гр.Правец са
изразили недоволство от заплащането им, тъй като по-рано са полу
чавали по 350 лв., а последния месец са получили по 150 лв.

Получени са нови данни, че лица с възстановени имена
работещи в гр.Правец, в Ботевград и войници от строителното
поделение в Ботевград, посещават домът на
от Ботевград, който притежава видео и гледат срещу запла
щане турски и индийски филми с порнографско и националистическ
съдържание.

Набелязани са и се провеждат мероприятия за докумен
тиране престъпната дейност на и вземане отношение към
него.

В бившия Благоевградски окръг през седмицата са
регистрирани 3 криминални престъпления, извършени от лице с
възстановено име.

През отчетния период за нарушения на ЗДП са наказани
5 лица с възстановени имена и за използване на старите имена
при общуване са глобени четири лица. Съставен е 1 акт по УБДХ.

През изтеклата седмица в почти всички общини на
бившия Софийски окръг и община Трън, пристигнаха нови групи и

14
9.-

отделни лица с възстановени имена. Най-много такива са пристигнали в Ботевград, Правец, Средногорие, Елин Пелин, Своге и др.

За живущите в другите общини лица с възстановени имена през изтеклия период не са получени данни за по-характерни прояви.

Навсякъде се провеждат комплекс от мероприятия за недопускане извършването на остри враждебно-престъпни действия от тази категория лица в дните на подготовката и провеждането на Националната партийна конференция и произвеждането на изборите.

НАЧАЛНИК СОФИЙСКО ОКРЪЖНО
УПРАВЛЕНИЕ НА МВР

Генерал майор

Нап. в 4 екз.

- 1 - Обл. комитет на БКП
- 2 - 4-ти отдел при 6-то у-ние
- 3 - ЦОУ - МВР
- 4 - ЛД 5526

Изп.: Д. Тодоров

Нап.: Тодорова-266

София, 22.01.1988 година

176

ДО ДР. МИЛКО БАЛЕВ, ЧЛЕН НА ПОЛИТБЮРО
И СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП

ИЗЛОЖЕНИЕ
от проф. Страшимир Димитров, Председател на
Научно-координационния съвет по Възродителния
процес към БАН

Другарю Балеv,
През м. октомври 1987 г. подписах споразумение с проф. Андреас
Титце - австрийски тирколог-османист, за съвместна работа по издава-
нето на османски архивни материали, съхранявани във виенските архиви.
Успяхме да убедим проф. Титце, че български и австрийски специалисти
османисти биха могли да подготвят едно хубаво съвместно издание на
османски документи от архивохранилищата на Австрийската национална
библиотека. Възнамеряваме да започнем нашата обща работа върху един
османски регистър от 1549 г., в който има данни за ислямизирани бал-
кански християни, между които и много българи. Нашите специалисти
считат, че постигнатото споразумение с австрийския учен е безспорен
успех. Появата на документален сборник, в чиято подготовка ще вземат
участие и австрийски специалисти, ще бъде сериозен принос към изпъл-
нението на научните задачи, които поставя пред нас Възродителният
процес. С оглед на това възнамеряваме бъдещият съвместен сборник да
излезе на един от западните езици и да бъде отпечатан в чужбина.

Финансовото обезпечаване на тази инициатива възнамерявам да бъде
осигурено със средствата, отпуснати на научно-изследователската про-

2.

грама " Разпространение и адаптация на исляма на Балканите ", чиито ръководител съм аз. Нашата програма разполага със значителни средства отпуснати по договор с Комитета за наука / договор № 364/1988 г. /. С една част от тези средства можем да закупуваме валута от второ направление. Именно с тази валута възнамерявам да изпратя нашия османист н.с. Евгени Радусев на 6 месечна специализация в Австрия, в хода на която той да се включи в съвместната работа по набелязаното документално издание и в издирването на нови документи за ислямизаторската политика на османските турци в България и на Балканите.

След настъпилата в началото на настоящата 1988 г. реорганизация, Комитетът за наука престана да съществува, но финансираните от него програмни научно-изследователски колективи продължават да съществуват. Засега обаче те могат да разполагат с финансови средства само в български левове. В момента не е ясно какво ще бъде положението със закупуването на валута от второ направление. С оглед изпълнението на стоящите пред нас задачи в хода на протичащия Възродителен процес, Ви моля, др. Балев, да ни съдействувате да закупим от Българска външнотърговска банка валута по второ направление със средствата в български левове, с които разполагаме. Така ще можем да осъществим веднага сътрудничеството с австрийската страна и в скоро време да представим на международната научна общественост оригинални османотурски документални свидетелства, което ще е принос на българската историческа наука към нашата работа по Възродителния процес.

Разчитам на Вашата подкрепа.

25. 01. 1988 г.

ВНАСЯ:

/проф.Стр.Димитров/

Приложение: 1. Споразумение с проф. А.Титце за съвместна работа.
2. Докладна записка за характера на османската документация, върху която възнамеряваме съвместно да работим.

89

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : *[signature]*

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София

Рег. № 1311, екз. №
29. 01. 1988 год.

6
СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

УТВЪРЖДАВАМ:

НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС,
Генерал-лейтенант: *[signature]* /Вл. Тодоров/
София, ... 29. 01. 1988 година

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТНОСНО: Командировка на ОРОН "РАДКОВ" —

... във Виена — Австрия

Във връзка с научното подсигуряване и утвърждаване на възродителния процес пред отдел 14, ПГУ-ДС, стоят задачите по придобиване на османо-турски документи, доказващи асимилаторската политика спрямо подвластното население в Османската империя чрез масовото му ислямизиране; и провеждане на СМ за оказване на влияние върху международното научно и обществено мнение, с цел противопоставяне на псевдонаучните турски тези за етническия произход на българите-мюсюлмани.

В изпълнение на тези задачи по наши указания ОРОН "РАДКОВ" и СС "ПАЛЕОГРАФ" достигнаха договореност с професор д-р Андреас Титце.... — почетен директор на Ориенталистичния институт при Виенския..... университет за подготовка и издаване съвместно с австрийски... всманисти на сборник

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

119
2

с османо-турски документи от *Виенските*..... архиви, доказващ ислямизационните процеси в Османската империя.

За тази цел на ОРОН "РАДКОВ" е осигурена специализация в Австрия за срок от 6 месеца. За същата има командировъчна заповед и предвидени средства от Единния център по история по договор с Комитета за наука при БАН.

ОРОН "РАДКОВ" е научен сътрудник, к.и.н., на работа в Института по балканистика.

Във връзка с това,

ПРЕДЛАГАМ:

1. ОРОН "РАДКОВ" -
да бъде командирован за срок от 6 месеца на специализация във *Виена*.....

Специализацията да се осъществи със средствата предвидени по договор между Единния център по история и Комитета за наука при БАН.

2. По време на командировката ОРОН "РАДКОВ" да бъде предаден на връзка на ОР от резидентурата на ПГУ-ДС във
Виена, който да го подпомага и ръководи като при нужда му възстановява средствата, необходими за микрофилмирането на документи и материали, от *Виенските*..... архивохранилища с цел придобиването им като интересни за нашата история и възродителния процес от отдел 14, ПГУ-ДС.

3. Отделно ще се изготви план за задачите, които ОРОН "РАДКОВ" - ще изпълнява

180

3

по време на командировката си във Виена.....

ПРЕДЛАГА:

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 44 ИГУ-ДС,

Полковник:

/Г. Авджиев/

СЪГЛАСЕН:

ЗАМ. НАЧАЛНИК ПЕРВО ГЛ. У-НИЕ-ДС,

Полковник:

/Д. Станков/

Отп. в 1 екз

Изп. - 1466-8828

София, 28.01.1988 г.

Из архивите на ДС

891

КРДОПБГДСРСБНА
• ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

за др. Тенков 125
11. баулаков
да продават най-активно
работата
за да се върне
в края на 1988
се фокусира
125
125

ОТНОСНО: Противодействието на турската радио- и
телевизионна пропаганда през м.януари 1988 год.

Получените съгласно заповед № I-12 от 29.01.1987 год.
в ЦИОУ-МВР сведения от ОТУ-МВР, Четвърти отдел-ДС и Шесто
управление-ДС, очертават следните по-важни моменти от състоя-
нието и ефективността на системата за противодействие на
турската радио- и телевизионна пропаганда.

От измерванията, извършени от специалисти на Четвърти
отдел-ДС, от 12 до 19 януари т.г. във Варненска област /райо-
ните на Толбухин, Тервел, Крушари, Балчик, Варна, Провадия
и Суворово/, са получени следните по-важни резултати:

- Дълги вълни - противодействието е ефективно.
- Средни вълни - добре се чуват само предаванията

① на две честоти.

1- Къси вълни - не е ефективно противодействието
при сутрешните емисии на радиостанция "Гласът на Турция". Еми-
сиите на западните радиостанции на турски език /"Гласът
на Америка", "Гласът на Германия" и "Би Би Си"/ се чуват
много добре.

- УКВ - от известните предавания на 22 честоти, се
чува много добре само предаването на една честота в крайбрежната

126

ивица между Варна и Балчик.

Прослушванията от специалисти в Шуменски, Търговишки район са показали, че противодействието в ДВ, СВ и УКВ обхвати е ефективно. В КВ обхвати ефективността на радиопротиводействие-то е различно в зависимост от теренните условия на разпространение на късите вълни / Установени са непокрытите райони и се набелязват нови обекти за изграждане на КВ системи за противодействие.

ТУРСКА ТЕЛЕВИЗИЯ. В района на Одрин са пуснати в експлоатация два мощни телевизионни предавателя на 21 и 24 канал, излъчващи Първа и Втора турска програма. Специалисти от ОТУ-МВР и от Асоциация "Съобщения" са направили измервания за проникването им на наша територия. Установено е, че в районите на общините Ивайловград, Малжарово и от части на Харманли, Хасковска област, нивото на турските предавания е достатъчно високо и може да се приема. Обсъдени са съвместни мероприятия за противодействие на двата канала в тези райони.

По сведения на Шесто управление-ДС, предаванията на турската телевизия се гледат в отделни райони и селища на Бургаска, Варненска и Хасковска област. Лица, възстановили имената си, усилено търсели да закупят отворени телевизори "Електрон-Ц 380" и българските "Велико Търново", които приемали с най-качествена картина и звук програмите на турската телевизия.

Отп. в 1 екз.

Екз.ед.-др.министър

Изп. Н.Пенков

Нап. В.Кабчева - 165

01.02.1988 год.

разм в 1 екз

НАЧАЛНИК ЦИОУ-МВР

Ген.-лейтенант:

/В.Георгиев/

2.02.1988

91

Из архивите на

894

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : *[signature]*

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

64

ОКРЕТНО СЪДЪРЖАНИЕ

1627 1
11.02.88

СЕКРЕТНО

Н. Петров

3407 15.2.88

ДО
ПОДЕЛЕНИЕ 72000
СОФИЯ

*КД
сеу*

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Оперативната обстановка по линия на възродителния процес в периода от 8.02 до 14.02.88г.

Обстановката в окръга през посочения период бе относително спокойна.

Няма сигнали за остра вражеска дейност.

Не са преминавали и дипломатически коли на турското и западните посолства.

На 9.02.1988 година, в ОУ на МВР-Ловеч, се пристъпи към реализация на ГДОР "Конспиратори", с окраска "Формиране на нелегална група на националистическа основа, по линия на Управление 06 ДС.

Съгласно утвърден от I зам.министър на вътрешните работи, генерал полковник Гр.Шопов, план в ОУ на МВР бяха задържани год.
в с.Пчелина, Разградска област, живущ в гр.Луковит, Ловешка област, българин с възстановено име, с начално образование и

Дп

в

с.Тодоричене,Ловешка област, жител и живущ в същето село,българ от цигански произход,с основно образование.

От първоначалните разпити се установи,че идеята за изграждане на противодържавна група,съставена от лица с възстановени имена, се е зародила през 1983 год.През 1986 год. по инициатива на Радославов се е взело решение за сформирането на групата.Двамата са положили клетва пред нсж за спазване на най- строгa конспирация. Идеята им е била групата да укрепне и се разрастне из цялата страна. Конкретната цел е била набавяне на сръжие и взривни материали, за да бъдат вдигнати във въздуха ж.п.мост и пътнически влак.Човешките жертви, според тях е трябвало да създадат отрицателно отношение към властта, което щяло да доведе до големи затруднения в политическата и държавна власт.

Третият обект по ГДОР"Конспиратори"е лицето

.Към него е

назначена агентура за контрспиране на поведението и проявите му.

На 10.02.1988 година бе извършен М"Г" на Емилиянов по местоживееене.Компроментиращи материали не бяха открити, не бе намерен тефтерче с няколко адреса и имена на лица от различни краища на България.

До съответните Окръжни управления са изпратени телеграми, с които изискваме подробни справки-проучвания за връзките на Емилиянов.

Организирано е и започването на КР на

и

Същите са привлечени в качеството на заподозрени по чл.205 от НПК и спрямо тях е взета мярка за неотклонение "Задържане под стража", което е санкционирана от Главна прокуратура

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>/Ив. Дойчев/</i>	

3

66

тура на НРБ.

По случая работи следствено- оперативна група от Окръжното управление и представител на ГСУ-МВР.

През седмицата няма заведени сигнални преписки на лица с възстановени имена, нито изяснени такива.

Обстановката в селищата с по-компактна маса лица с възстановени български имена е спокойна.

Продължава носенето на шалвари в Тетевенския район. По данни на аг. "Умния", на ръководство в отделение ОЗ ДС, лицето , жител и живущ в , член на БКП, секретар на кметството в същото село, кандидат в изборите за кмет, е казал на жените да си носят шалварите, но на предстоящите избори да гласуват за него. Органите на МВР вземат отношение по случая.

В Трънска община/гр. Априлци/ се забелязва тенденцията т.н. лидери на лицата с възстановени имена да информират останалото население по обстановката в пограничните райони на страната и тази в Турция.

Продължават срещите с партийните и държавни ръководители в селищата, населени с лица с възстановили българските си имена и ръководството на ОУ на МВР.

Всичко това се свързва и с подготовката и кампанията по предстоящите избори за народни съветници и кметове.

Нап. в 3 екз.

№1- под. 72000

№2- ИОО

№3 - В. Гечевски

Изп. Р. Морков

Нап. Петкова-П-422

НАЧАЛНИК ОУ МВР
ПОЛКОВНИК:

/Ив. Дойчев/

ОПЕРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА МВР
Р. 5610 3
Дата 19. 1988

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО ПОВЕРИТЕЛНО!

Ч. Петков
[Signature]

4454 26.2 88

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: оперативната обстановка по линия на възро-
дителния процес през периода 17 - 24.02.
1988 година и във връзка с предстоящите
избори на територията на общините, об-
служвани от ОУ МВР - Русе

I. В оперативната обстановка по линия на възродителния
процес не са настъпвали съществени изменения.

През периода не са получавани сигнали за остра противо-
държавна дейност на националистическа основа и информация, за
масови отрицателни настроения и прояви, влияещи пряко върху със-
тоянието на оперативната обстановка, която е относително спокой-
на. Активна подривна дейност по канала на транзитно-преминаващи-
те турски граждани не е засичана. Провеждат се мероприятия за

своевременното долавяне и пресичане на всички опити за провеждането на такава дейност.

Анализът на данните дава основание за тематичното обобщаване на по-характерните от тях в следните направления:

1. Интерес към актуални международни и вътрешно-политически събития, националистически настроения и коментари.

Постъпи информация за интерес на лица с възстановени имена от гр.Русе, Сваленик и Ветово по повод откриващата се на 24.02.т.г. конференция в Белград. В основата на коментарите са предположения и надежди, че "... по време на конференцията поне частично ще се преразгледат и пререшат някои въпроси около положението на мюсюлманите в България - събиране на все още разделени семейства, разрешаване на еднократно изселване за някои лица и разрешаване на задграничните пътувания за лицата с възстановени имена". Засечени са и коментари, изразяващи съмнения относно възможността на Турция да постигне нещо по време на конференцията.

Наш източник е засякъл коментари сред лица с възстановени имена от гр.Ветово, че "... е възможно за в бъдеще някои въпроси с положението на преименуваните у нас да се преразгледат и решат по начин, както е подходено в СССР".

Засечен е Л.Н.Д., 43 годишен от гр.Ветово, работник в АПК, който коментирал, че "... в Съветския съюз са признали официално правата на кримските татари". В тази връзка предполагал, че "... тъй като татарите живеещи в гр.Ветово са дошли на времето от Кримския полуостров, то следва да се очаква уреждане

на въпроса с връщането на старите им имена - произхода на тези лица не е български". Изхождал от постановката "... каквото става в СССР, рано или късно става и у нас - Горбачов признава правата на кримските татари, у нас ще признаят също правата на татарите". Провеждат се мероприятия за контрол върху поведението и изказванията на засеченото лице, както и за изясняване настроенията сред други лица от тази категория.

Националистически настроени лица продължават да следят предаванията на чуждите радиостанции и да правят националистически изказвания. Засечен е Л.И.К. - 38 годишен от гр.Русе, лице от ВК, системно слушащ предаванията на турски и западни радиостанции, който в разговори е коментирал, че "... под натиска на световното обществено мнение, България ще бъде принудена рано или късно да възстанови старите имена и правата на преименуваното население". Заявявайки, че "... българите сега ги е страх от това, което са направили", засеченото лице е отправило обидни думи към партията и правителството.

Националистически настроената Ф.Н.Г. - 38 годишна от Русе, правейки националистически изказвания заявявала, че "... българския държавен ръководител ще бъде съден от международния съд, затова че е покръстил българските турци. На негово място ще бъде избран млад ръководител, който ще оправел допуснатата грешка".

Провеждат се мероприятия за контрол над поведението на засечените лица, документиране и пресичане на националистическите им увлечения.

През периода постъпи информация и за по-въздържано поведение на лица с възстановени имена от някои населени места.

Наш източник съобщава, че като се изключи поведението, изразяващо се в говорене на турски език, лицата с възстановени имена от с.Смирненски се въздържат от други прояви и обстановката в селото е спокойна. Предложената кандидатура за кмет - лице с възстановено име, се коментира като "... опит на властта за създаване на предпоставки за ускоряване на възродителния процес - старият кмет не успял да реши въпросите с говоренето на турски език и смесването на българските и турски гробища". Лицата от вражеския контингент, живущи в селото също се въздържат от активни коментари по възродителния процес.

Лицата с възстановени имена от гр.Две могили са под влияние на слух, че "... след изборите ще има увеличение на цените на стоките". В тази връзка се забелязва интерес и раздвижване - "... лицата коментират, търсят и закупуват строителни материали за да си подсигурят по-евтино строителство на гаражи, къщи и други постройки". Според преценки на източници, това по косвен път показва, че "... значителна част от лицата с възстановени имена мислят за трайно битово устройване и не обръщат сериозно внимание на слухове за решаване на въпроса за масово изселване в Турция".

2. Противоречиви настроения и отношение към гражданските ритуали.

Постъпи информация, че "... лицата с възстановени имена в гр.Две могили вече свикват с новите граждански ритуали".

25

Погребение на лице с възстановено име е извършено на 16.02.1988 година, съгласно новите ритуали, без да е имало националистически прояви сред присъстващите лица. Сред преименуваните са засечени коментари, че "...всичко е хубаво, но все още хората се делят - на наши погребения не присъствуват винаги представители на масовите и обществените организации".

Постъпи информация, че на 07.02.1988 година в село Щръклево е проведено сватбено тържество, по време на което разговорите между сватбарите са се водили на турски език и със старите имена. Домакините са раздавали на гостите сватбени пликове, в които да поставят парите, предназначени за младоженците. Пликовете били написани със старите имена. Това се правело с цел, да се избегне обявяването по микрофона на новите имена на дарителите. На сватбата присъствувал и председателя на ОФ организацията в селото Алексиев /лице с възстановено име/, който не реагирал по повод поведението на сватбарите.

II. Към 24.02.1988 година оперативната обстановка във връзка с предстоящите избори продължава да е напрегната.

Благодарение на ефективната масово-разяснителна работа в отделни квартали на гр.Русе духовете са успокоени.

Така например ОФ активистите от 47 квартал са заявили на предизборно събрание "... да се предаде, че 47 квартал застава зад Политбюро и Правителството".

Положителни са настроенията и в 102 избирателен об-

ластен район, който обхваща 5 избирателни секции. Тук избирателите трезво оценяват политическата обстановка, но настояват за бързи мерки за ликвидиране на замърсяването на атмосферата.

Все още е твърде голям относителния дял на песимистично настроените избиратели. По различни канали постъпва информация за изказвания на лица, заявяващи че няма да гласуват. Недоволство съществува сред част от населението на кв.Средна кула - Русе от издигнатата кандидатура за кмет.

Получена е информация, че група за политически песни към Математическа гимназия "Баба Тонка" - Русе, на предизборно събрание в ОФ клуба на ул."Цар Шишман" № 5 е изпълнила пред 80 души песента "Размисъл", в която се засягал проблема за обгазяването на гр.Русе. Песента е била посрещната с одобрение от присъстващите на събраниято.

Чрез Управление "Народна просвета" и Общински комитет на ДКМС са взети мерки за недопускане на подобни изяви преди изборите.

Сред населението продължават настроенията против замърсяването на околната среда.

Служители от Централна поща - Русе са заявили, че винаги са готови да участвуват в демонстрация против хлора. Искали да им се увеличи годишния отпуск с по 14 дни и да им се дават безплатни карти за почивка.

Получена е информация, че още на 10.02.1988 година присъстващи на демонстрацията лица са заявили, че на 27.02.1988 година ще бъде организирана нова демонстрация, ако не спре

7

обгазяването на Русе.

Сред отделни лица се разпространява слух, че се очаква на 08.03.1988 година да бъде проведена поредната протестна демонстрация.

От проведените до момента оперативни мероприятия не са доловени признаци за подготвянето на подобна демонстрация.

Постъпи информация, че в основата на недоволството от обгазяването са предимно медицински работници от Русе. Така например главния лекар на IV поликлиника на проведеното партийно събрание е заявил "... въпроса с хлора ще се решава само чрез открити протести. Стига нашето ръководство е бездействувало и заблуждавало хората. Пораженията върху хората са очевидни и ние като лекари не можем да го отречем".

По непроверени данни, един от основните замърсители от местен характер е комбината за печатни платки - Русе. По време на производството се отделяли оловни окиси. Информацията се проверява съвместно с компетентните държавни органи.

Подобни становища е изказвал и доцент Иван Хавезов - специалист по аналитична химия към БАН. Той е на мнение, че следва незабавно да се елиминират местните източници на замърсяване.

Получена е оперативна информация, показваща че в СР Румъния изобщо не се отразява екологичния проблем в района на Русе-Гюргево. В района на Гюргево се очаква построяването на циментов завод, който още повече ще замърсява атмосферата.

Потвърждава се информацията, че извършената реконструкция на комбината за хлор в гр.Гюргево няма да отстрани съществу-

ващите технологични пропуски и може за в бъдеще да се очаква ново обгазяване на Русе.

В условията на така формираната се оперативна обстановка ОУ МВР - Русе провежда целенасочени оперативни и охранителни мероприятия за контролиране на настроенията и проявите сред различните социални групи. На съвещание с ръководния и оперативния състав са сведени указанията на ръководството на Министерството във връзка с оперативната обстановка по време Белградската среща и предстоящите избори. На 22.02.1988 година е проведено заседание на Щаба по изборите към ОУ МВР - Русе. Изготвена е заповед за усилено дежурство и е проведен инструктаж с личния състав на управлението.

Отп. в 1 екз.

№1 - ИП

Изп.: В.Петров

Нап.: Нончева - 730

Доразм. в 3 екз.

№1 - ОУ МВР - Разград

/Първи секретар Обл.к-т/

№2 - Първи секретар ОБК на БКП
Русе

№3 , под. 72 000 МВР

Изп.: Нончева

24.02.1988 година

НАЧАЛНИК:

/В.Енев/

В. Белин - Зей

Т Е Л Е Г Р А М А , НР. 162/2321
ЗА ПОД. 72000 МВР СОФИЯ
КОПИЕ: ОУ МВР РАЗГРАД
ОТ ОУ МВР СИЛИСТРА
1400 10.03 17.30

Ведлия

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

161

СЕКРЕТНО

5954 113 88

ПО ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС - ОКРЪЖНО I-5012/25.12.87Г.

ЗА ПЕРИОДА 26.02.-9.03.1988 Г. НЕ СА ПОЛУЧЕНИ ДАННИ ЗА ЗАМИСЛЕНА ИЛИ ИЗВЪРШЕНА ОСТРА ВРАЖДЕБНА ДЕЙНОСТ НА НАЦИОНАЛИСТИЧЕСКА ОСНОВА.

ПРОВЕДЕНАТА В БЕЛГРАД СРЕЩА НА МИНИСТРИТЕ НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ НА БАЛКАНСКИТЕ ДЪРЖАВИ ПРЕДИЗВИКА ШИРОК ИНТЕРЕС И ОТЗВУК СРЕД НАСЕЛЕНИЕТО С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА В СИЛИСТЕНСКИЯ КРАЙ.

ОТ ДОСЕГА ПРИДОБИТАТА ИНФОРМАЦИЯ КАТО ОБОБЩАВАЩИ СЕ НАЛАГАТ СЛЕДНИТЕ ИЗВОДИ:

- ОТ СЪСТОЯНИЕ НА ОТНОСИТЕЛНО СПОКОЙСТВИЕ, НАСЕЛЕНИЕТО ЗАСЕГНАТО ОТ ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ПРЕМИНА В ОЖИВЛЕНИЕ И ПРИПОВДИГНАТО НАСТРОЕНИЕ С ОЧАКВАНЕ НА РЕШАВАНЕ НА ИЗСЕЛНИЧЕСКИЯ ВЪПРОС В НАЙ-СКОРО ВРЕМЕ / ПО ИЗЯВЛЕНИЯ ОТ НЯКОИ ЛИЦА НА 20.03. Т.Г. ШЯЛИ ДА ОТПОЧНАТ ПРЕГОВОРИ ЗА РЕШАВАНЕ НА ИЗСЕЛНИЧЕСКИЯ ВЪПРОС, А СПОРЕД ДРУГИ НА ТАЗИ ДАТА ШЯЛО ДА ОТПОЧНЕ САМОТО ИЗСЕЛВАНЕ/. СЪЩЕСТВУВА УБЕДНОСТ, ЧЕ ТОВА НЯМА ДА БЪДЕ ЕДНОКРАТЕН АКТ. СЪС ЗАДЪЛБОЧЕНО ВНИМАНИЕ СЕ ТЪЛКУВАТ ОТДЕЛНИ МОМЕНТИ И ИЗРЕЧЕНИЯ ОТ ПОДПИСАНИЯ ПРОТОКОЛ ЗА ДОБРОСЪСЕДСТВО И СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ НРБ И ТУРЦИЯ КАТО "ХУМАНИТАРНИ ВЪПРОСИ", "РАЗДЕЛНИ СЕМЕЙСТВА" И ДР.
- НЯКОИ ТРЕЗВОМИСЛЕШИ ЛИЦА СПОДЕЛЯТ, ЧЕ АКО БЪДАТ РАЗРЕШЕНИ СМОБОДНИ ГОСТУВАНИЯ В ТУРЦИЯ, ПРИ КОЕТО ЩЕ СЕ ОСЪЩЕСТВЯВАТ РЕГУЛЯРНИ СВИЖДАНИЯ С БЛИЗКИТЕ ИМ, НЯМА ДА ЖЕЛАЯТ ДА СЕ ИЗСЕЛЯТ.
- ОЧАКВА СЕ В БЛИЗКО ВРЕМЕ ВСИЧКИ "ОТНЕТИ ПО ВРЕМЕТО НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ПРАВА" НА ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА ДА БЪДАТ ВЪЗСТАНОВЕНИ, СПОДЕЛЯТ СЕ НАДЕЖДИ ЗА ВРЪЩАНЕ НА АРАБСКО-ТУРСКИТЕ ИМЕНА.
- ИЗВЕСТНА ЧАСТ ОТ ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА СА НА МНЕНИЕ, ЧЕ БЪЛГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО Е СКЛОННО КЪМ ОТСТЪПКИ ПО ВЪПРОСА ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА, КОЕТО Е БИЛО ВСЛЕДСТВИЕ ОКАЗАНИЯ ОТ ТУРЦИЯ ДИПЛОМАТИЧЕСКИ И ИКОНОМИЧЕСКИ НАТИСК.
- С ПОВИШЕН ИНТЕРЕС СЕ СЛЕДЯХА И ПРОДЪЛЖАВАТ ДА СЕ СЛЕДЯТ ВСИЧКИ СРЕДСТВА ЗА МАСОВА ИНФОРМАЦИЯ У НАС И ЧУЖБИНА, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО БЕЛГРАДСКАТА КОНФЕРЕНЦИЯ.

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : /128/

- 2 -

ПО - ЗНАЧИМА ФАКТОЛОГИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ:
ОБЩИНА СИЛИСТРА

- СЛЕД ПОДПИСВАНЕТО НА ПРОТОКОЛА ЗА ПРИЯТЕЛСТВО, ДОБРО-
СЪСЕДСТВО И СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ НРБ И ТУРЦИЯ В БЕЛГРАД, СРЕД
ЛИЦАТА ЗАСЕГНАТИ ОТ ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС В ГР. СИЛИСТРА ОТНОВО
СЕ ЗАСИЛИХА КОМЕНТАРИТЕ ВЪВ ВРЪЗКА С ПРЕДСТОЯЩО ИЗСЕЛВАНЕ.
ИЗКАЗВАТ СЕ МНЕНИЯ, ЧЕ БЛАГОДАРИЕНИЕ ТВЪРДАТА ПОЛИТИКА НА ТУРСКОТО
ПРАВИТЕЛСТВО ВСИЧКИ "ОТНЕТИ ПО ВРЕМЕТО НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС
ПРАВА НА ТУРСКОТО НАСЕЛЕНИЕ В НРБ" ШЕ БЪДАТ ВЪЗСТАНОВЕНИ. В
ТОВА ЧИСЛО "СВОБОДАТА НА МЮСЛУМАНСКАТА РЕЛИГИЯ", ОТКРИВАНЕТО
НА ТУРСКИ УЧИЛИЩА И ПОДПИСВАНЕТО НА НОВА ИЗСЕЛНИЧЕСКА СПОГОДБА,
МАКАР И САМО ЗА ТОВА НАСЕЛЕНИЕ, КОЕТО ИМА РОДНИНИ В ТУРЦИЯ ПО
ПРАВА ЛИНИЯ. РАЗПРОСТРАНЯВА СЕ СЛУХ, ЧЕ СЪВЕТИТЕ В СЕЛАТА
ВЕЧЕ ИМАЛО ФОРМУЛЯРИ ЗА ИЗСЕЛВАНЕ.

УВЕДОМЕН Е ОБ. К-Т НА БКП.

- С ГОЛЯМ ИНТЕРЕС СЕ КОМЕНТИРА СРЕЩАТА В БЕЛГРАД СРЕД ТРУ-
ДОВИЯ КОЛЕКТИВ В "КАМЪШИТ" ГР. СИЛИСТРА /ПРЕДИМНО СРЕД ЛИЦАТА
С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА/. ОБСЪЖДАЛИ ВАРИАНТИ ЗА БЪДЕЩО ИЗСЕЛВАНЕ.

УВЕДОМЕНО Е РЪКОВОДСТВОТО НА КОМБИНАТА.

Г., СТРОИТЕЛЕН РАБОТ-
НИК НА ЗАЯВИЛ, ЧЕ С НЕТЪРПЕНИЕ ОЧАКВА 3-ТИ
МАРТ, КОГАТО ЩЯЛ ДА БЪДЕ РЕШЕН ИЗСЕЛНИЧЕСКИЯ ВЪПРОС. АКО ТОВА
НЕ БЪДЕ ПОСТИГНАТО ПО ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ПЪТ, ЩЯЛО ДА СЕ ОСЪЩЕСТВИ
ПОД СИЛАТА НА ОРЪЖИЕТО. СЪЩИЯТ СИ ВЗЕМАЛ ГОДИШНИЯ ОТПУСК, С ЦЕЛ
ДА НЕ ГО ИЗГУБИ ПРИ "ПРЕДСТОЯЩОТО ИЗСЕЛВАНЕ" ПРЕЗ ТАЗИ ПРОЛЕТ.
ВЗЕТИ САМЕРКИ ЗА ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ЛИЦЕТО.

Г., СЕРВИТЪОР В Р-Т
ГР. СИЛИСТРА ОБСЛУЖВАЛ ПОСЕТИТЕЛИТЕ НА ТУРСКИ ЕЗИК.
ДЕМОНСТРИРАЛ, ЧЕ НЕ СЕ ОПАСЯВА ОТ ЗАБЕЛЕЖКИ. ЦИТИРАЛ Е ПИСА-
ТЕЛЯ Н.ХИКМЕТ, ЗАЯВЯВАЙКИ ЧЕ ОБРБАТА БЕЗ ЖЕРТВИ НЕ МОЖЕ. ИЗКАЗАЛ
СЕ Е, ЧЕ НАСЕЛЕНИЕТО В СИЛИСТРЕНСКИЯ КРАЙ НЕ СЕ Е СЪПРОТИВЛЯВАЛО
НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС И В ТАЗИ ВРЪЗКА ВЪЗХВАЛИЛ ТВЪРДОСТА
НА НАСЕЛЕНИЕТО НАКЪРДЖАЛИЙСКИ РАЙОН.

ПРОВЕЖДАТ СЕ МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ДОКУМЕНТИРАНЕ ИЗКАЗВАНИЯ НА ЛИЦЕТО, СЛЕД КОЕТО КЪМ НЕГО ЩЕ СЕ ВЗЕМЕ ОТНОШЕНИЕ.

- МОТОКАРИСТИТЕ ОТ КК "НЕКТАР" ГР. СИЛИСТРА -

И

СЕ. ОБОСОБЯВАЛИ ПО МЕСТОРАБОТА И КОМЕНТИРАЛИ БЕЛГРАДСКАТА СРЕЩА. СЪШИТЕ СПОДЕЛЯТ НАДЕЖДИ, ЧЕ СРЕЩАТА МЕЖДУ ВЪНШНИТЕ МИНИСТРИ НА НРБ И ТУРЦИЯ ЩЕ ДОВЕДЕ ДО СКОРОШНО ИЗСЕЛВАНЕ. ПОДОБЕН КОМЕНТАР НАПРАВИЛО И РАДИО "СВОБОДНА ЕВРОПА", РАБОТНИЧКАТА ЮЛИЯ НИКОЛОВА КУЛОВА ОТ ЦЕХ "ЗАГОТОВКА" ОТ СЪЩИЯ КОМБИНАТ ПРЕД КОЛЕЖКИТЕ СИ СПОДЕЛИЛА, ЧЕ В СКОРО ВРЕМЕ СЕ ОЧАКВА ДА БЪДАТ ВЪРНАТИ АРАБСКО-ТУРСКИТЕ ИМЕНА ИЛИ РЕШЕН ИЗСЕЛНИЧЕСКИЯ ВЪПРОС.

ЛИЦАТА СА ИЗВЕСТНИ НА ДС, ВЗЕМАТИ СА МЕРКИ ЗА ОБЕЗПЕЧАВАНЕТО И М.

- СРЕД НАСТРОЙЧИЦИТЕ ОТ ЦЕХ "РОБОТ" ПРИ КОМБИНАТ "ОРГТЕХНИКА"-СИЛИСТРА УСИЛЕНО СЕ КОМЕНТИРА, ЧЕ СРЕЩАТА В БЕЛГРАД ЩЕ СЛОЖИ НАЧАЛОТО НА НОВА ИЗСЕЛНИЧЕСКА СПОГОДБА. ОЧАКВАЛО СЕ В БЛИЗКО ВРЕМЕ ДА БЪДАТ ИЗСЕЛЕНИ ЛИЦАТА, КОИТО ИМАТ БЛИЗКИ РОДНИНИ В ТУРЦИЯ. ТАЗИ КАТЕГОРИЯ ЛИЦА СЪСТАВЛЯВАЛИ ОКОЛО 10 ПРОЦЕНТА ОТ НАСЕЛЕНИЕТО НА СТРАНАТА.

ЛИЦАТА СА ПОСТАВЕНИ ПОД ОПЕРАТИВЕН КОНТРОЛ.

ОБЩИНА ДУЛОВО

-, ОБЩ РАБОТНИК В СКЛАДА НА "ПЛОД И ЗЕЛЕНЧУК" ГР. ДУЛОВО, КОМЕНТИРАЛ ЧЕ КЪМ 20.03.Т.Г. ПРЕДСТОИ ПРОВЕЖДАНЕТО НА НОВА СРЕЩА МЕЖДУ ПРАВИТЕЛСТВАТА НА НРБ И ТУРЦИЯ, НА КОЯТО ЩЯЛ ДА СЕ РЕШИ ИЗСЕЛНИЧЕСКИЯ ВЪПРОС. БЪЛГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО СЕ СЪГЛАСИЛО С НАПРАВЕНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТ ТУРСКИЯ ВЪНШЕН МИНИСТЪР НА СРЕЩАТА В БЕЛГРАД.

ЛИЦЕТО СЕ ИЗУЧАВА И НАБЛЮДАВА.

Г., В ОКС-ДУЛОВО ЗАЯВИЛ, ЧЕ НА 20.03.Т.Г. ЩЕ ЗАПОЧНЕ ИЗСЕЛВАНЕТО. ПРЕДИ ТОВА ЩЯЛИ ДА БЪДАТ ВЪРНАТИ АРАБСКО-ТУРСКИТЕ ИМЕНА И НА ВСИЧКИ САНКЦИОНИРАНИ ЗА ГОВОР НА ТУРСКИ ЕЗИК ЩЯЛИ ДА ИМ БЪДАТ ВЪРНАТИ ПАРИТЕ ОТ ГЛОБИТЕ.

ЛИЦЕТО СЕ ИЗУЧАВА И НАБЛЮДАВА.

Г., В С. СЕКУЛОВО СПОДЕЛИЛ, ЧЕ РЕДОВНО СЛЕДИ ВСИЧКИ СЪОБЩЕНИЯ ЗА БЕЛГРАДСКАТА СРЕЩА. АНАЛИЗИРАЙКИ ДО СЕГА ПУБЛИКУВАНАТА ИНФОРМАЦИЯ ОТ НАШИТЕ И ЗАПАДНИ СРЕДСТВА, СТИГНАЛ ДО ИЗВОДА, ЧЕ БЪЛГАРСКИТЕ ВЛАСТИ НА ВСЯКА ЦЕНА ТРЯБВАЛО ДА СЕ СЪГЛАСЯТ С ПОСТАВЕНИТЕ ОТ ТУРЦИЯ ИСКАНИЯ. ТВЪРДО БИЛ УБЕДЕН, ЧЕ В СКОРО ВРЕМЕ ЩЕ ЗАПОЧНЕ ИЗСЕЛВАНЕТО И ПЪРВО ЩЯЛИ ДА БЪДАТ ИЗСЕЛЕНИ ТЕЗИ ХОРА, КОИТО НЕ СА УДОБНИ НА ВЛАСТТА. ТОЙ ЗАЕДНО С БРАТ СИ ВЛИЗАЛИ В ТАЗИ КАТЕГОРИЯ.

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : *[Signature]*

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата : 28.10.2013г. Секретар : *[Signature]*

-4-

ЛИЦАТА СА ИЗВЕСТНИ НА ДС, ПОСТАВЕНИ СА ПО Д ОПЕРАТИВЕН КОНТРОЛ.

В ГР. ДУЛОВО
ЗАЯВИЛ, ЧЕ ТУРЦИЯ ШЕ ОГРАНИЧИ ПРЕМИНАВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИТЕ КО-
РАБИ ПРЕЗ БОСФОРА, С ЦЕЛ НАЛАГАНЕ ИКОНОМИЧЕСКА БЛОКАДА НА НРБ.
ПО ТОЗИ НАЧИН НАШЕТО ПРАВИТЕЛСТВО ШЯЛО ДА БЪДЕ ПОСТАВЕНО НА
КОЛЕНЕ И ПРИНУДЕНО ДА ПОДПИШЕ ИЗСЕЛНИЧЕСКА СПОГОДБА. ОЧАКВАЛО
СЕ ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ ГЪРЦИЯ И ТУРЦИЯ ДА БЪДАТ ПОДОБРЕНИ В
УЩЪРБ НА БЪЛГАРИЯ.

ЛИЦЕТО СЕ ИЗУЧАВА И НАБЛЮДАВА.

Г., ЗАВАРЧИК В С.ПРАВДА
Е ЗАПИСАЛ НА КАСЕТА КОМЕНТАР ЗА ПОДПИСАНИЯ ПРОТОКОЛ МЕЖДУ НРБ
И ТУРЦИЯ ПО РАДИО "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ", СЛЕД КОЕТО ГО Е ПУСНАЛ ПРЕД
СВОИ КОЛЕГИ. ТОВА ДАЛО ПОВОД ЗА КОМЕНТАР НА ТАЗИ ТЕМА. ИЗКАЗАНО
Е БИЛО УБЕЖДЕНИЕ ЗА ПРЕДСТОЯЩО ИЗСЕЛВАНЕ, А НЯКОИ ОТ ПРИСЪСТВУ-
ВАЩИТЕ ИЗРАЗИЛИ МНЕНИЕ ЧЕ ПРЕДСТОИ ВРЪЩАНЕ НА АРАБСКО-ТУРСКИТЕ
ИМЕНА, КОЕТО ШЕ БЪДЕ КОМПРОМИС МЕЖДУ ДВЕТЕ СТРАНИ ПО СПОРНИ
ВЪПРОСИ.

3. ШЕ БЪДЕ ПРОФИЛАКТИРАН, А КАСЕТАТА ШЕ СЕ ИЗЗЕМЕ.

- В СЕЛАТА ПАИСИЕВО И ДОЛЕЦ В ПОСЛЕДНО ВРЕМЕ УСИЛЕНО СЕ
КОМЕНТИРА ПОДПИСАНИЯТ МЕЖДУ НРБ И ТУРЦИЯ ПРОТОКОЛ В БЕЛГРАД,
СВЪРЗАНО С "УРЕЖДАНЕ НА ИЗСЕЛНИЧЕСКИЯ ВЪПРОС". ТЕЗИ НАСТРОЕ-
НИЯ ОСОБЕНО СА СЕ ЗАСИЛИЛИ В РЕЗУЛТАТ НА ПРОВЕДЕНИТЕ ОТ АКТИВА
РАЗЯСНИТЕЛНИ СЪБРАНИЯ С КОЛЕКТИВИТЕ ПО ПОВОД БЕЛГРАДСКАТА
РЕЩА. ОСНОВНА ЧАСТ ОТ НАСЕЛЕНИЕТО СЧИТАЛА, ЧЕ ШОМ ВЛАСТТА ВОДИ
РАЗЯСНИТЕЛНА РАБОТА, ТО НАИСТИНА ШЕ НАСТЪПЯТ ПОЛОЖИТЕЛНИ ПРОМЕНИ
В ПОЛОЖЕНИЕТО НА ЗАСЕГНАТИТЕ ОТ ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС, ОТ КОИТО
"БЪЛГАРИТЕ СЕ СТРАХУВАТ".

= В ЦЕХ "СТОМАНА" С. РУЙНО РАЗЯСНИТЕЛНОТО СЪБРАНИЕ Е
БИЛО ПРОВЕДЕНО ОТ КМЕТА. ИЗЛИЗАЙ КИ СЛЕД СЪБРАНИЕТО, ХОЛЯМА
ЧАСТ ОТ ПРИСЪСТВУВАЛИТЕ НА ГРУПИЧКИ ИЗРАЗИЛИ НЕДОВЕРИЕТО СИ
КЪМ НАПРАВЕНИТЕ РАЗЯСНЕНИЯ В ЪВ ВРЪЗКА С ПОДПИСАНИЯ
В БЕЛГРАД ПРОТОКОЛ. НАЙ-ОТКРИТИ ИЗЯВЛЕНИЯ В ТОВА ОТНОШЕНИЕ НАП-
РАВИЛ [Redacted] РОД [Redacted] В
СЪЩОТО СЕЛО.

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата: 29.10.2013г. Секретар: /109/

-5-

ВЗЕМАТИ СА МЕРКИ ЗА КОНТРОЛ НА НАСТРОЕНИЯТА И ПОВЕДЕНЧЕСКИТЕ РЕАКЦИИ В ПОСОЧЕНИТЕ СЕЛА. НЯКОИ ОТ ЗАСЕЧЕНИТЕ ЛИЦА ЩЕ БЪДАТ ПРОФИЛАКТИРАНИ.

ОБЩИНА СИТОВО

- В РЕЗУЛТАТ НА ПОДОБРЕНАТА РАБОТА НА ПАРТИЙНОТО И СТОПАНСКО РЪКОВОДСТВО НА ЦЕХ ЗММ В СЕЛО СИТОВО, В ПОСЛЕДНО ВРЕМЕ ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА ОБЩУВАТ ПОМЕЖДУ СИ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И С НОВИТЕ ИМЕНА.

- СЕКРЕТАРЯТ НА ППО В СЕЛО ИСКРА - КРАСИМИР КАЛИНОВ СРЕД НАСЕЛЕНИЕТО СЕ ОБЯВЯВАЛ В ПОДКРЕПА НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС, А В ДОМА СИ И НА ОБЩЕСТВЕНИ МЕСТА С БЛИЗКИ ПОЗНАТИ ОБЩУВАЛ НА ТУРСКИ ЕЗИК. ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ НА СЕЛКОСТОПАНСКАТА БРИГАДА В СЪЩОТО СЕЛО НЕ УПРАЖНЯВАЛ ДОСТАТЪЧНО КОНТРОЛ И ВЗИСКАТЕЛНОСТ ЗА СПАЗВАНЕ ЕДИННА БЪЛГАРСКА ЕЗИКОВА СРЕДА В СГРАДАТА НА БРИГАДАТА.

ЩЕ БЪДЕ УВЕДОМЕН ОБ. К-Т НА БКП.

ОБЩИНА ТУТРАКАН

- В ЕСПУ "Й. ЙОВКОВ" ГР. ТУТРАКАН НЕ СЕ ПРОВЕЖДАЛИ ЦЕЛЕНАСОЧЕНИ МЕРОПРИЯТИЯ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС СРЕД УЧЕНИЦИТЕ. В ЧАСОВЕТЕ НА КЛАСНИЯ РЪКОВОДИТЕЛ НЕ СА ИЗНАСЯНИ БЕСЕДИ ПО ТОЗИ ВЪПРОСИ.

ЩЕ БЪДЕ УВЕДОМЕН ОБ. СЪВЕТ ЗА НАРОДНА ПРОСВЕТА.

- РАБОТНИК В ГР. ТУТРАКАН СЕ Е ЗАКАНИЛ ДА МАЛТРЕТИРА

ОТ СЕЛО ПРЕСЛАВЦИ, ЗАРАДИ ТОВА ЧЕ ПРАВЕЛИ ЗАБЕЛЕЖКИ НА СЪСЕЛЯНИТЕ СИ ДА НЕ РАЗГОВАРЯТ НА ТУРСКИ ЕЗИК.

- СЛЕД ОТПРАВЕНА ЗАБЕЛЕЖКА ЗА ГОВОР НА ТУРСКИ ЕЗИК В РЕСТОРАНТ "ЗЛАТЕН КЛАС" ГР. ТУТРАКАН, ЛИЦЕТО БРАТАН ОГНЯНОВ БРАТАНОВ - ДЪРВОДЕЛЕЦ В СП "НЕКТАР", СЕ Е ДЪРЖАЛ ДРЪЗКО И ПРЕДИЗВИКАТЕЛНО.

ПРОЯВИТЕ НА ЛИЦАТА ЩЕ СЕ ДОКУМЕНТИРАТ, СЛЕ Д КОЕТО КЪМ ТЯХ ЩЕ СЕ ВЗЕМЕ ОТНОШЕНИЕ.

ИЗП.: Н. КАРАДЖОВ

НАЧАЛНИК ОКР. У-НИЕ НА МВР

ПРЕДАЛ: СЛАВОВ

ПОЛК.: СЛАВОВ

ПРИЕЛ:

М В Р
ПОДЕЛЕНИЕ - 56300-V
Рег. № V 356
16.3.1988 г.
1040, София

Строго секретно!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

216

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 40

6358 18.3.88

ОТНОСНО: Агентурно-оперативната обстановка сред
българите мюсюлмани в граничната зона

Получени са данни, че срещата в Белград и подписаният протокол между министрите на външните работи на НРБ и Турция са предизвикали оживени коментарии сред българите мюсюлмани и голяма част от тях очаквали възвръщане на старите имена и разрешение за изселване в Турция. Според някои Спогодбата от 1975 г. щяла да се продължи и сега. Наред с това и турското радио било съобщило за предстоящо изселване и връщане на старите имена.

Съобщава се, че именно поради тази причина българите мюсюлмани са се поуспокоили и очаквали настъпването на "по-добри" времена.

Очевидно е неправилното тълкуване на подписания протокол между двамата министри, подклаждано от антибългарската пропаганда на турското радио.

За отбелезване е и факта, че от 18.02. т.г. насам, с приближаването на Белградската среща, не са установени опити за бягство през границата от страна на българите мюсюлмани.

Поставени са конкретни задачи на отделни източници на разузнавателните органи на Гранични войски за установяване на намеренията на вражески настроени лица от този контингент, след като се убедят, че изселването в бъдеще е изключено.

Източник на РО 4 ГРО Смолян съобщава, че съпругата на Ефрем Калайджиев от с. Горски Извор, община Кирково, Хасковска област (брат на двамата бегълци в Турция от април 1985 г.) е споделила, че е получила писмо от Турция, в което съпругата на един от бегълците писала, че там е трудно да се живее, че не искала повече да остава в Турция, била много бедна и че е съгласна да зарече всички и да си дойде даже сама в България.

Отпеч. в 2 екз.
1 - Др. ЗАМ. - МИНИСТЪР
Ген. - полк. Минков
2 - ЦИОУ МВР
Изп. и написал: АК
16.03.1988 г.

ЗАК. КОМАНДУВАЩ
ГРАНИЧНИ ВОЙСКИ
Ген. - полк. Минков
(ПАНОВ)

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

54

СЕКРЕТНО!

С. Д. Д. Д.

3213
88 112
р. ВЕЛИКО ТЪРНОВО

ОПРЕДЕЛЕНИЕ на МВР
ПОДПИС: 1988. 03. 01. 1-112
7466 4.4 112

ДО
НАЧАЛНИКА НА
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
Л О В Е Ч
Копие: ПОДЕЛЕНИЕ 72000 МВР
ПОДЕЛЕНИЕ 72400-08 МВР
С О Ф И Я

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Оперативната обстановка по възродителния процес
на територията, обслужвана от ОУ МВР гр.В.Търново

Оперативната обстановка сред българите мюсюлмани във
бившия Великотърновски окръг се характеризира с поляризация на
мненията във връзка със срещата на министрите на външните ра-
боти на балканските страни.

Определяща тема на коментарии през последното десет-
дневие на месец март е предстоящата промяна на Закона за изли-
зание зад граница.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>118/</i>	

55
2.

Коментарите са противоречиви.

Едни - като работника в завод "Георги Терзиев" гр. Свищов - заявяват, че "само палтото им трябва и паспорта" за да си заминат от България, а други считат - това са предимно интелектуалци от Кърджалийския край, че Турция никога няма да изтегли всички турци от България, за да може "коминът на Турция да пуши в България" с цел да се поддържа нужното напрежение.

АБЮЖ и член на БКП от гр. Свищов е твърдо убеден, че ще има изселване, независимо от промяната на имената.

От турска страна щели да бъдат изготвени списъци за лицата, подлежащи да бъдат изселени.

Сред отделни българи мюсюлмани преобладава мнението, че е възможно да няма изселване, но старите имена ще бъдат възстановени. Ще продължат и срещите между български и турски правителствени дейци за уреждане на добросъседските отношения.

Не липсват и "ентузиастични", които разчитат на "червените радгранични паспорти" за излизане и работа зад граница за срок от 5 години, след което за същите не било проблем да се установят в Турция.

Изселническите настроения се подхранват и от някои близки роднини на българи мюсюлмани извън страната.

В това отношение е характерен примера с _____, изселена в Турция през 1971 г. Последната пишайки писмо до свои близки от с.Светославци е споделила, че през месец май т.г. е предстоящо уреждането на изселническия въпрос.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

56

3.

великодушно е поела обзателитвото да изпрати декларации за издръжка едва ли не на половината българимюслимани от Еленския край /с.Константин и с.Светославци/.

За последното десетдневие на м.март е постъпила информация, че българи мюслимани продължават да осъществяват контакти с турски шофьори. Последните са важно звено чрез които първите провеждат валутно-контрабандна дейност, снабдяват се с някои стоки и извършват други неправомерни действия.

Има случаи, когато трето лице, забелязало този контакт, е обработвано от шофьор от турска кола чрез паричен подкуп, да запази в тайна и не споделя видения от него пред компетентните органи.

До този момент не са регистрирани остри сигнали за националистическа и диверсионно-терористична дейност.

/Настоящата информация е съставена по данни от агентурния апарат на:

- отделение 02 ДС аг."Здравко" и "Данаил" - ОР Ив.Янко
аг. "Иван" - ОР Д.Павлов, аг."Илиев", "Бах" и "Бонев" - ОР
Ст.Тодоров

- отделение 06 ДС аг."Бордан" А.Иванов

- отделение "Териториално" ДС аг."Филип" ОР СтV Кънчев

Отп. в 4 екз.

№ 1,2,3 - Адресата

№ 4 - ИОО

Изп. М-р Ц.Ботев

Нап. Мирчева - 1888

31.03.1988 г

НАЧАЛНИК СУ
Ген.майор:
/Р.Минчев/
ОБЩА ДА

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Централно информационно-организационно управление

Рег. № I-1002 Екз. № сг.
01.11 1988 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Получените на 31 март 1988 г. по-характерни данни
във връзка с обстановката сред лицата, възстановили
имената си

Получената в ЦИОУ-МВР информация през изминалото де-
ноношие потвърждава очертаващата се през последните дни
тенденция на изчакване резултатите от предстоящата среща през
м. май между комисиите на България и Турция.

За враждебно настроените лица, оперативно наблюда-
вани от органите на МВР, не са постъпили сигнали, които да
показват замисли и подготовка на остри враждебни прояви и
действия. За тяхното поведение и настроения са получени след-
ните по-характерни сведения.

Обектът на ДОР "Злостният" (РУ на МВР в Радомир)
замислял на 20 април т.г. да се срещне в Рилския манастир с
негови бивши съзатворници от затвора в Стара Загора, между
които и лица с възстановени имена от гр. Казанлък. Целта на
срещата била да отпразнуват рождения ден на Хитлер. Провеждат
се агентурно-оперативни мероприятия за осигуряване на срещата
и недопускане на терористично-диверсионна дейност.

Обектите на ГДОП "Демагози" (същото районно управление) във връзка с речта на турския външен министър на конференцията в Аман се изказали скептично по повод възможностите за бъдещо изселване. Според тях сега целта на тяхната борба била да си възвърнат привилегиите, които са имали - при кандидатстването във ВУЗ, изучаване на турски език в училищата, възстановяване издаването на вестници и списания на турски език и т.н.

Лица, заселени по чл. 39, ал. 1, т. 1 от ЗНМ в Кюстендилски район, се изказвали, че преди да започнат срещите на работните комисии мярката за принудителното им заселване щяла да бъде отменена.

В с. Дръндар, община Суворово, Варненска област, изцяло заселено с лица с възстановени имена, се коментирало, че излежаващите присъди за протурска националистическа дейност щели да бъдат официално прехвърлени в Турция.

, от с. Янково, община Смядово, Варненска област, 47-годишен, строителен работник, убеждавал група лица, че след няколко месеца ще бъде сключена изселническа спогодба. След документиране към лицето ще бъде взето отношение.

Засечени са и редица други лица, които с подстрекателското си поведение и изказвания спомагат за разпалване на изселнически настроения сред населението с възстановени имена и го настройват враждебно към политиката на партията и правителството. Работи се за доизясняване на случаите и вземане на отношение към лицата.

3

Доловени са следните по-характерни коментарии с нова тематична насоченост. Във връзка с филма "Време разделно" в Кърджалийски район отделни лица коментирали: "Да бяхме искали от българите такъв филм, нямаше да го направят. Нека сега всички видят колко велика е била нашата Турция". В Шумен правело впечатление големият интерес към филма включително и от лица с възстановени имена. Засега негативни изказвания на протурска основа не са доловени. Лица с възстановени имена в Русе считали, че филмът ще спомогне "българите още повече да намразят турците" и затова всеки, който имал възможност, трябвало да се изсели в Турция.

В Разградски район засега най-много коментарии имало във връзка с промените, свързани с излизанията зад граница и разрешаването на взаимните гостувания. По повод на това се коментирало съобщение на радио "Свободна Европа", което било предало, че в Унгария имало опашки пред бюрата за задгранични паспорти и че така щяло да стане и в България.

Продължават да се получават сведения за писма до и от Турция, свързани с изселването. На 31 март т.г. в Бургаски район са прехванати 24 писма до Турция, с които се изпращат списъци.

Данните за състоянието на възродителния процес са откъслечни. В селата на Хасковски район масово се общувало на турски език и с арабско-турските имена. Зачестили случаите на носене от жените на ориенталско облекло. В ЕСПУ "В. Друмев" в с. Орляк, Толбухински район на Варненска област, масово се общувало на турски език и с арабско-турските имена. Отделни

ученици не желаели да участвуват в художествената самодейност и други извънкласни форми на работа.

За констатираните негативни тенденции в обстановката, териториалните поделения на МВР са информирали своевременно съответните общински комитети на БКП.

Отп. в 1 екз.

Размн. в 49 екз.

Изп.: Пенков

Нап.: Иванова-1107

01.04.1988 г.

ЗА НАЧАЛНИК НА ЦОУ - МВР

Подполковник:

/Т. Тодоров/

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Централно информационно-организационно управление

Рег. № Т 1090 Екз. № 28
..... 07. 4 1988 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Получените на 6 април 1988 г. по-характерни
данни във връзка с обстановката сред лицата,
възстановили имената си

В получените телеграми от териториалните поделения в
Бургаска, Варненска, Пловдивска, Разградска и Хасковска област
преобладават сведенията и сигналите за изказвания на отделни
лица, в които се повтарят досегашните надежди, че при предстоящите
преговори между България и Турция щяло да се реши възвръщането
на арабско-турските им имена и изселване в Турция.

За известно затихване на масовите негативни коментари
са получени данни за селищата от община Джебел, Хасковска област.
В средите на интелигенцията от Разградски район са доловени по-
обективни и по-въздържани оценки и изказвания.

19

За продължаване на масовите коментarii, свързани с предстоящо изселване, продължават да се получават данни за: Омуртагски район на Разградска област, където по мнението на сътрудник, 85 на сто от населението изразявало готовност да се изсели; отделни селища на община Венец, Шуменски район; с. Манолитч, Карнобатски район на Бургаска област; с. Бръдвари, Силистренска община, и др.

Във връзка с филма "Време разделно", ученици с възрастовени имена от Търговище споделяли, че някои от представените исторически факти не отговаряли на истината, а протурски фанатици се изказвали, че филмът бил част от "поредната българска пропагандна кампания". Работник към ТК "Орфей" в Кърджали по повод прожектирането на филма заявил: "Филмът е фалшификация на историята. Когато гледам рекламите и снимките, кръвта ми кипи от яд. Отварят се стари рани в душата ми".

По сведения на ОУ на МВР - Кюстендил, до сезонните работници от с. Стремци, Кърджалийски район, работещи в с. Ваксево, Кюстендилски район, са изпратени телеграми от общината, с които им се съобщава да се завърнат в родното си село /телеграмите не са им връчени/. Жените - сезонни работнички в с. Мирово, Кюстендилска община са получили писма с подобно съдържание от общината в Кърджали и заедно със съпрузите си са се завърнали. Мъжете - сезонни работници в с. Граница, са получили писма от "Оперативно-техническата група" при общината в Кърджали и при завръщането си са били взети запас. Получен е също така сигнал, че преди 10-15 дни мъж и жена, представили се за служители от общинския съвет в Крумоград,

с таксиметрова кола обикаляли селищата на Конявски район. Предупреждавали сезонните работници от техния край да се завърнат в родните си места. В противен случай 15 години нямало да бъдат приети в Кърджалийски район. В телеграмата на ОУ на МВР няма данни за взети мерки.

Анадолската агенция на 5 април т.г. е излъчила съобщение за среща на министъра на външните работи на Турция Йълмаз с делегация на Федерацията на изселническите и емигрантските дружества на балканските турци, водена от нейния председател М.Генчоглу. По време на срещата Йълмаз изтъкнал, че в продължение на четири години въпросът за положението на турците в България е поставян на различни форуми и че с протокола, подписан с българския външен министър в Белград, се поражда възможност за срещи на двустранно равнище по този въпрос. Турското правителство и занаят пред щяло да отстоява последователно становището си както на двустрани, така и на международни форуми. Спирайки се на белградския протокол, Йълмаз заявил: "Ние гледаме с оптимизъм на предстоящите преговори и се надяваме, че ще бъде подоброено положението на нашите сънародници, но без да бъдат разрешени хуманитарните въпроси, които са основата на нашите отношения, не може да става дума за положителен напредък в областта на сътрудничеството". Генчоглу оценил белградския протокол като положителна стъпка за събиране на разделените семейства и изказал благодарност на турския външен министър от името на федерацията.

Отп. в 1 екз.
Разм. в 49 екз.
Изп.: Н. Пенков
Нап.: Т. Станкова-1143
07.04.1988 г.

ЗА НАЧАЛНИК НА ЦОУ-МВР

Подполковник:

/Т. Тодоров/

О Т Ч Е Т

Командировката в Австрия беше осъществена от 24.II. до 3.IV.1988 г. Основните задачи бяха:

1. Подготвяне за издаване на том с османски документи, съхранявани в Ръкописния отдел на Австрийската национална библиотека. Предвижда се томът да излезе като съвместно издание на български и австрийски османисти.

2. Запознаване с нивото на австрийската османистика и тюркология и с работата на австрийските специалисти в тази област.

По т.1. Когато пристигнах във Виена А.Велков беше отхвърлил една част от работата по превода на османския архивен материал. За оставащите 30 дни се очертаваха благоприятни перспективи - налице бяха всички възможности да бъде сверена и преведена останалата част от османския текст. През деня работехме в Ръкописния отдел, сравнявахме места от текста, които не се четат на копието, преглеждахме и издирвахме нови материали, а вечерта превеждахме и печатахме на машина. В резултат успяхме да приключим на време - сложихме "последната точка" 2 дни преди отпътуването. В момента остава редакционната работа върху текста и доуточняване на някои географски названия и антропоними. Преведеният османски архивен материал обхваща 260 страници машинописен текст.

Докато работехме бяхме в постоянен контакт с проф. А.Титце, който въпреки здравословните си проблеми се стараше да ни оказва помощ според силите си. Австрийският учен гледа много сериозно на изданието. Когато разговаряхме за него той все казваше "нашето издание", "нашата работа". От това личеше голямото съпричастие на проф.Титце към бъдещата книга. В един от нашите разговори професорът заяви, че за да се получи едно сериозно научно издание "нашата книга" трябва да включва освен преводи

на документи, също така и текстът на арабица, преписан на машина. Велков се нае да препише за 2-3 месеца текста на арабска машина. Всъщност като се направи това, а също ако успеем да приложим и факсимилета на микрофиш, изданието ще отговаря на всички археографски изисквания за класическото издаване на османска документация, а именно: превод на документа, нормализиран текст, отпечатан на арабица и факсимиле. Това е и желанието на проф. Титце. Засега проблем е само факсимилето, което трябва да се изготви на микрофиш, за да не нарастне прекалено много обемът на книжното тяло и така да се оскъпи изданието.

Докато работехме върху превода пред нас изникнаха някои затруднения в уточняването на географските наименования. Проф. Титце веднага ни осигури съответната справочна литература. Общо може да се каже, че австрийският учен поддържаше постоянен контакт с нас, проявяваше голям интерес към съвместното дело. На три пъти ни оказва внимание като ни даде обяд, покани ни да го посетим в неговия работен кабинет и в работната му стая в Тюрколожкия институт. А.Титце прояви известно безпокойство от лошото състояние на пощенските връзки с България. Той бил изпратил на моя адрес 2 писма и последната си книга, която аз не получих. От своя страна той също не е получил моите писма, нито пък поканата за участие в Международния семинар по османистика в София. Уточнихме се за в бъдеще книгите за него да изпращаме в Българския научноизследователски институт във Виена.

По въпроса за издаването на тома османски документи. Проф. Гюзелев е много ентузиазизиран и желае да издаде книгата във "Витгенщайн". Той твърди, че вторият месец от престоя на Велков бил за сметка на Българския научноизследователски институт във Виена и следователно би трябвало книгата ни да излезе като издани на речения институт. Нямам нищо против издателството на Научно-

изследователския институт, но съм убеден, че трябва да бъдат подирени възможности за издаване на книгата в някое западно издателство на османистична и тюрколожка книжнина. Може да се потърсят възможности при Клаус Шварц - Западен Берлин, при Х.Г. Майер - Мюнхен или пък в издателството "Брил". Така ще бъде повдигнат международният авторитет на нашата османистика, изданието ще получи международно признание и няма да има поводи да се твърди, че съставителите са преследвали с тази книга политико-пропаганден ефект.

Проф. Титце потвърди готовността си да представи книгата с един предговор, в който да отбележи, че изданието представлява началото на една бъдеща документална поредица, основаваща се на документи от архивохранилищата във Виена и София. Считам, че след предговора на австрийския професор следва да има увод, който да бъде написан от проф. Страшимир Димитров. По мое мнение в предговора трябва да бъде изтъкната научната полза и приносите на документалното издание и да бъде изказана благодарност за сътрудничеството на австрийската страна.

По т.2 - Сътрудничество с австрийски османисти и състояние на австрийската османистика.

Когато пристигнах на 25.II.1988 г. във Виена А.Велков все още не беше предприел никаква инициатива за осъществяване на контакти с австрийски учени. По онова време проф. Титце беше болен и Велков изчаквал пристигането ми, за да посетим д-р Петрич и Тюрколожкия институт към Виенския университет. Няколко дни по-късно А.Титце излезе от болницата и с него се уговорихме да ни представи в Тюрколожкия институт. Междувременно на прием в българското посолство се срещнах с проф. Шедлингер - настоящ ръководител на Тюрколожкия институт. Той беше много внимателен

128

4.

към мен и дори сякаш бе засегнат, задето веднага след пристигането си не съм се отбил в ръководения от него институт. Уговорихме се да се срещнем. Срещата се състоя в неговия кабинет. Присъствуваше д-р Клаудия Рьомер - негова асистентка. Проф. Титце представи мен и Велков като добри специалисти османисти и се спря по-специално върху изследователската ни работа във Виена. Проф. Шедлингер прояви голям интерес към книгата, върху която работим и даде предложения как може да ни се окаже помощ по уточняването на някои географски имена, които за онзи момент не бяхме в състояние да установим по оригиналния текст. В този момент с проф. Титце предложихме да погледнем всички заедно фотокопието на документа, което беше в моята чанта, оставена в кабинета на Титце. Изведнъж проф. Шедлингер се разбърза, спомни си, че има уговорена среща и ни покани да го посетим повторно в по-удобно време. Скоро след това си тръгнахме. Когато излизахме от кабинета дочух проф. Титце да си мърмори: "Така е, когато човек подценява научната си работа за сметка на административната." По мое мнение проф. Шедлингер не пожела да погледнем заедно османския регистър, защото този вид архивна документация не му е позната, трудна е за разчитане и професорът не би могъл да се представи в добра светлина. А Шедлингер живява във Австрия и сред международните научни среди за добър специалист османист. Както по-късно ни обясни проф. Титце в Австрия няма хора, които да се занимават с изключително трудното за разчитане османско финансово-административно писмо "сиякат". Жилаещи нямало, защото обучението трае дълги години и изисква много усилия. Понастоящем в Австрия се работи върху несложни османски текстове. Голяма част от документацията в австрийските архиви обаче е тъкмо на сложното и трудно за четене писмо "сиякат". И понеже няма местни специалисти тази ценна историческа

документация засега стои неизползувана от австрийските учени. В тази светлина трябва да се оценяват и думите на проф.Титце по адрес на Шедлингер — по негово мнение сегашният ръководител на института е пренебрегнал изграждането си като специалист османист за сметка на административната кариера. Титце може да критикува Шедлингер, защото той /Титце/ всъщност е единственият засега австрийски специалист, който може донякъде да се справи с текст , изписан на "сиякат". Това го разбрах миналата година, когато Титце беше в София и пороботихме заедно в Ориенталския отдел. Тогава четохме някои документи на това писмо и австриецът изрази възхищението си от познанията на българските специалисти в този клон на османската дипломатика и палеография.

Колкото до проф.Шедлингер, неговата административна кариера в момента наистина върви добре. В политическите среди той е спечелил име на добър познавач на турската проблематика и затова го използвали за консултант. От друга страна професорът е изтъкнат антифашист, лежал е по концлагерите и това допълнително издига неговия авторитет. Бях приготвил подарък за Шедлингер, който предадох в последствие на д-р Рьомер. Тя беше много притеснена и ме засипа с купища извинения. Аз ѝ отвърнах да не се безпокои, защото ще имаме много време за срещи и разговори в София — тя ще дойде заедно със Шедлингер есента на семинара по османска дипломатика и палеография. Професорът ще присъствува и на мероприятията на Църковно-историческия институт през април в София, така че през тази година ще имаме добри възможности за контакти с австрийските учени.

Разпитах подробно проф.Титце за дейността на Тюрколожкия институт към Виенския университет. Оказа се, че основната дейност на института се развива в полето на лингвистичните и културоложките изследвания и в преподавателската дейност. Наред с изучаването

1996.

на турски език и литература /основната преподавателска дейност/ в института се провеждат спец.курсове по иранистика и арабистика. Водят се занятия по тюркология и по литература и култура на турските народи. В момента проф.Титце чете на десетина студенти курс по азербайджанска литература. Особен интерес към османистиката няма - както обясни Титце, студентите избягвали да се залавят с тази трудна дисциплина. Научен интерес към османистиката имат само проф.Шедлингел и д-р Рьомер, но както стана ясно, професионалното им ниво не е особено високо. Попитах проф.Титце кой тогава изнася лекциите по османска дипломатика и палеография - все пак студентите слушат такъв курс. Той отвърна, че институтът поддържал добри връзки с унгарски специалисти, някои от които канели на специализация във Виена. В хода на специализацията унгарските учени поемали и някоя и друга лекция по османистика.

От всички тези разговори стана ясно, че в института освен на проф.Титце не можем да разчитаме на сътрудничество на други специалисти, защото те просто не притежават нужната подготовка за работа със сложна османско-турска документация, каквато представлява превежданият от нас регистър.

Оставаше да се провери какво е положението при д-р Петрич. Той се издигнал в служебната йерархия и е станал зам.директор в Държавния архив. Разбира се не е станал зам.директор на целия Държавен архив - вероятно става дума за отдела за стари ръкописи. Петрич не беше получил покана за участие в семинара в София, но докато бяхме във Виена, такава покана пристигна. Той заяви, че им голямо желание да присъства на семинара, но все още не знае дали по същото време няма да го вземат запас. При това положение можело да му се наложи да дойде в София с известно закъснение.

191

7.

Петрич е много отзивчив и приятен млад човек. Веднага представяше исканите от нас архивни материали, правеше ни справки по каталозите. Стана ясно обаче, че и неговите познания по турски и особено по османска дипломатика и палеография не са солидни. Когато му говорех на турски той разбираше, но избягвае да говори на този език. По тая причина разговаряхме на английски. Докато четяхме османски документи Петрич не се застояваше много покрай нас, очевидно по съображения, които накараха проф.Шедлингер да се сети, че има "неотложна среща". Трябва да се изтъкне обаче, че у Петрич има страмеж да овладее дис иплината, щом изпитва такова голямо желание да дойде в София на семинара. Решихме да не притесняваме Петрич, за да не повторим "случката Шедлингер". Прецених, че на този етап е достатъчна неговата отзивчивост и готовността му да ни съдействува в издирването на османски документи.

В заключение считам, че нищото на австрийската османистика не е особено високо и австрийците има какво да научат от българските си колеги. По мое мнение има възможности за осъществяване на едно трайно сътрудничество. Доброто начало е положено с книгата османски документи от австрийските архиви. Основната фигура в сътрудничеството на сегашният етап е проф.Титце. За съжаление той е възрастен човек, продължава да преподава в института, но вече не е директор. Може да се помисли за подписване на споразумение с проф.Шедлингер за обмяна на специализанти между ръководения от него институт и института за балканистика, например. За такова споразумение може да се работи върху Шедлингер по време на двете му идвания в България през тази година. Понятно е, че за такова споразумение е нужно съучастието на директора на Института за балканистика. Ако се осъществи едно такова начинание, може да разчитаме ние да овладеем позиции в Австрия, така както са направили унгарците.

добри ф. разкрива кт. ф. м.

Едно предложение: През идущата 1989 г. проф. Титце навършва 75 години. Предлагам да се подеме инициатива, например от СИБАЛ за издаване на том с научни изследвания по османистика и туркология в чест на проф. Титце. Това е практика в научните среди когато трябва да бъдат отбелязани годишнини на известни учени. Тъй като професорът е член на СИБАЛ, ръководството може да се нагърбида изпрати предложения за участие в един такъв том до чуждестранни научни работници. От българска страна също следва да участвуват двама-трима души. Ако това предложение се сметне за целесъобразно следва веднага да се пристъпи към работа, защото сроковете са многокъси.

За работата ни във виенските архиви. Тя беше много ползотворна. С Велков открихме материали, които ще позволят работата ни по Възродителния процес да разшири своята география. Открихме ценни материали за ислямизация по територията на сегашна Югославия и Унгария. По този начин вече може документирано да се твърди, че ислямизационните процеси са протичали не само в България, а и по всички земи, включени някога в състава на Османската империя. Сигнатурите на документите са оставени при проф. Гюзелев и след заснемане този ценен материал ще бъде на разположение на българските специалисти. При една бъдеща добра организация на научна дейност можем да очакваме добри резултати от работата на българските историци османисти върху тази документация.

Освен издирването на османски регистри и друга архивна документация беше извършена усилена работа по издирването на фетви, засягащи ислямизационните процеси. Открито беше голямо количество от този ценен и полезен за Възродителния процес материал. Вече Може да се помисли за подготвянето и издаването на документален том с фетви, разкриващи ислямизацията в Османската империя и

193 9.

положението на християнските народи под османска власт.

Известно е, че проф. Корнрумф е бил асистент на Титце. Оказа се, че е получил покана да чете лекции в Майнц - ФРГ през м. април т.г., след което щял да замине за Западен Берлин, за да преподава в тамошния университет. Понастоящем няма л постоянен ангажимент в Турция. Проф. Титце поддържал контакт с него чрез писма.

За Беше ми възложено да уточня координатите на този турски учен и по възможност да установя контакти с него. Разпитах проф. Титце за Австрийският учен много харесва турчина - известно време е бил асистент на Титце. Оказа се че е получил покана да чете лекции в Майнц - ФРГ през м. април т.г., след което щял да замине за Западен Берлин, за да преподава в тамошния университет. Понастоящем няма л постоянен ангажимент в Турция. Проф. Титце поддържал контакт с него чрез писма.

На коктейла в българското посолство се срещнах с проф. Корнрумф от университета в Майнц. Той е тюрколог османист. Понастоящем се занимава с Кипър и преподава турски език в университета. Беше научил от Шедлингер за семинара по османистика в София. Каза, че ако получи покана ще изпрати свой ученик да вземе участие. Корнрумф е настроен добре към българите и изяви желание за по-тесни контакти. Обещах да поддържам кореспонденция с него и да му изпращам трудове на наши специалисти.

В заключение: Командировката в Австрия протече изключително ползотворно. Бяха постигнати следните по-важни резултати:

1. Беше преведен ценен османски изворов материал от виенските книгохранилища с голяма полза за нашата научна дейност и за националната ни кауза.

2. Беше затвърдено планираното сътрудничество с австрийската страна по издаването на този материал.

3.. Добита беше представа за състоянието на австрийската османистика и за възможностите за бъдещо научно сътрудничество.

4. Беше издирен и поръчан за заснемане ценен и полезен за нашата работа по възродителния процес османски архивен документален материал.

11.04.1988 г.

КРДОПБГДСРСБНА ДЕКЛАСИФИЦИРАН § 17 от ЗДРДОПБГДСРСБНА	Т Е Л Е Г Р А М А НР. 238/3422 СОФИЯ- ПОД. 72000 И ОУ МВР РАЗГРАД ОТ ОУ МВР СИЛИСТРА 1000 1404 1700 ПО ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС	СЕКРЕТНО 166 8476 15.4 88
--	---	---------------------------------

ЗА ПЕРИОДА 08-14 АПРИЛ Т.Г. НЕ СА ПОЛУЧЕНИ ДАННИ ЗА ОСТРИ
ВРАЖДЕБНИ ПРОЯВИ НА НАЦИОНАЛИСТИЧЕСКА ОСНОВА.

НАСТРОЕНИЯТА ,ОЧАКВАНИЯТА И ПОВЕДЕНЧИСКИТЕ РЕАКЦИИ НА
НАСЕЛЕНИЕТО С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА ПРОДЪЛЖАВАТ ДА СЕ ФОРМИРАТ И
ПОДКЛАЖДАТ И ПОДДЪРЖАТ ПО Д ВЛИЯНИЕТО НА БЕЛГРАДСКАТА СРЕЩА
И ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОТ НЕЯ ДОГОВОРЕНОСТИ ЗА ПРЕДСТОЯЩИ ДВУСТРАННИ

СРЕЩИ С ТУРЦИЯ.

- ЗА ПЕРИОДА НАРАСТНА ОБЕМА НА ИНФОРМАЦИЯТА ,СВИДЕТЕЛСТВУВАЩА
ЗА ПОЛОЖИТЕЛНИ ПРОМЕНИ В НАСТРОЕНИЯТА НА ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ
ИМЕНА ВЪВ ВРЪЗКА С НОВИТЕ МОМЕНТИ В БЪЛГАРО-ТУРСКИТЕ ОТНОШЕНИЯ
СЛЕД БЕЛГРАДСКАТА СРЕЩА.
- НЕЗАВИСИМО ОТ ПОЗИТИВНИТЕ МОМЕНТИ В ОБСТАНОВКАТА СРЕД НАСЕ-
ЛЕНИЕТО,ЗАСЕГНАТО ОТ ВЪЗРАОТИЕЛНИЯ ПРОЦЕС ,НЕОТМЕННА ТЕМА НА
КОМЕНТАРИ И ОБСЪЖДАНИЯ СРЕД ПРЕОБЛАДАВАЩАТА ЧАСТ ОТ ЛИЦАТА
ОСТАВА ,ИЗСЕЛНИЧЕСКИЯ ВЪПРОС" КАКТО ПО ВРЕМЕ ,ТАКА И ПО КАТЕГОРИИ
НАЧИН И ВАРИАНТ НА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ.
- СПОДЕЛЯТ СЕ РАЗЛИЧНИ МНЕНИЯ И МИСЛИ ОТНОСНО РАЗВИТИЕТО НА
ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС И БЪДЕЩИТЕ ДВУСТРАННИ ВРЪЗКИ С ТУРЦИЯ.
- КОНСТАТИРАНИ СА И НЯКОИ КОНКРЕТНИ НЕГАТИВНИ ПРОЯВИ,ПРОДИТКУ-
ВАНИ ОТ ПРОТУРСКИ ЧУВСТВА.

ОПЕРАТИВНО ЗНАИЧМА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПЕРИОДА:
ОБЩИНА СИЛИСТРА

ЛИЦЕ ,ОСВОБОДЕНО ОТ ПРИНУДИТЕЛНО ЗАСЕЛВАНЕ В ТВО- БЕЛЕНЕ,
ЖИВУЩО В СИЛИСТРА ,ОДОБРИЛО СРЕЩАТА М/У ДВАМАТА ВЪНШНИ МИНИСТРИ
НА НРБ И ТУРЦИЯ В БЕЛГРАД,НО СЪЩЕВРЕМЕННО ЗАЯВИЛО , ЧЕ ,,БЪЛГАР-
СКИТЕ ТУРЦИ" ДОСЕГА НЕ СА УСЕТИЛИ НИКАКЪВ РЕЗУЛТАТ. СТИГНАЛИ

- 2 -

ЗАКЛЮЧЕНИЕ , ЧЕ ВСИЧКО КАЗАНО ОТ ТУРЦИЯ ЩЕ ИЗЛЕЗЕ ЛЪЖА.
СПЕЦИАЛИСТ ОТ ЗАВОДА ЗА ДЪРВЕСТИНО-ВЛАКНЕНИ ПЛОСКОСТИ
ГР. СИЛИСТРА СПОДЕЛИЛ УБЕЖДЕНИЕ ,ЧЕ АКО БЪДЕ ПРИЕТ НОВИЯ ЗАКОН
ЗА ЗАДГРАНИЧНИ ПЪТУВАНИЯ ,ВЕРОЯТНО НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ИЗСЕЛВАНЕ

16-

ЩЕ ОТПАДНЕ ,ЗАЩОТО СВОБОДНИТЕ ГОСТУВАНИЯ И СВИЖДАНЯ С БЛИЗКИТЕ
В ТУРЦИЯ И ДР. СТРАНИ ЩЕ ЗАДОВОЛЯВАТ ЖЕЛАНИЯТА НА ЗАСЕГНАТИТЕ
ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС.

ЛЕКАР ОТ ОКР. БОЛНИЦА - СИЛИСТРА , СЧИТАЛ ЧЕ СЛЕД ПРИЕМАНЕ НА
НОВИЯ ЗАКОН ЗА ПЪТУВАНИЯТА НЕЩАТА ЩЕ ПРИДОБИЯТ ДРУГ ВИД.ПРИМЕРНО
ЩЕ ОТИДЕ НА РАБОТА В КАП.СТРАНА ЗА СРОК ОТ 5 ГОДИНИ И СЛЕД СТАБИЛИЗИ-
РАНЕ НА

МАТЕРИАЛНОТО СИ ПОЛОЖЕНИЕ ,ЩЕ ОСТАНЕ ДА ЖИВЕЕ ПАК В НРБ.

БРИГАДИР ОТ ПРОМИШЛЕНО У-НИЕ - СИЛИСТРА Е СПОДЕЛИЛ , ЧЕ СРЕД
ТЕХНИТЕ РАБОТНИЦИ С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА СЕ Е РАЗПРОСТРАНИЛ
СЛУХА ЗА ПРЕДСТОЯЩО ИЗСЕЛВАНЕ. СПОРЕД НЕГО САМИЯТ ТАКАВА ДОГО-
ВОРНОСТ СЕЩЕСТВУВА ОЩЕ ОТ БЕЛГРАД , ТАКА ЧЕ ВСИЧКИ ,КОИТО ИМАЛИ
ПОДАДЕНИ ДОКУМЕНТИ ЗА ИЗСЕЛВАНЕ ,ЩЕЛИ ДА ЗАМИНАТ В НА-Й-СКОРО
ВРЕМЕ .

СРЕД ШОФЬОРИТЕ С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА ОТ ДАП- СИЛИСТРА УСИЛЕНО
СЕ КОМЕНТИРАЛО ИЗСЕЛВАНЕТО НА ВСИЧКИ , КОИТО ИМАТ БЛИЗКИ В
ТУРЦИЯ.ПРЕДСТОЯЩАТА СРЕЩА ПРЕЗ М.МАЙ Т.Г. В СОФИЯ ЩЯЛА ОКОНЧА-
ТЕЛНО *да уреди млади възраст.*

=====АЛПРО .

УЧЕНИК ОТ III КУРС НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ ТЕХНИКУМ-СИЛИСТРА Е
ПРОЯВИЛ ШИРОКА ИНФОРМИРАНОСТ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПОЛИТИЧЕСКИТЕ
СЪБИТИЯ .СПОЕДЛИЛ , ЧЕ ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ОЩЕ ДЪЛГО ЩЕ ФИГУРИРА
КАТО ТЕМА В РАЗГОВИРИТЕ МЕЖДУ ТУРЦИЯ И НРБ. СПОРЕД НЕГО ВЪПРОСЪТ
ЗА „РАЗДЕЛЕНИТЕ СЕМЕЙСТВА“ НЯМА ДА СЕ ИЗЧЕРПИ С ЕДНО ИЗСЕЛВАНЕ.
ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ЩЕ ПРОДЪЛЖИ ДА СЕ РАЗГЛЕЖДА НА РАЗЛИЧНИ
МЕЖДУНАРОДНИ ФОРУМИ , КОЕТО ЩЯЛО ДА ДОВЕДЕ ДО БЛАГОПРИЯТЕН
ИЗХОД ЗА БЪЛГРАСКИТЕ МИСЮЛМАНИ,ЖЕЛАЕЩИ ДА СЕ ИЗСЕЛЯТ. ЗА В БЪДЕЩЕ
ТОЙ ВИЖДАЛ ЕДИН ОЩЕ ПО- ОЖЕСТОЧЕН В СПОР ОТНОСНО ВЪЗРО-
ДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС.

- ПО ВРЕМЕ НА РОЖДЕН ДЕН НА УЧЕНИЧКА ОТ ТЕХНИКУМА ПО МЕХАНО-
ТЕХНИКА - СИЛИСТРА Е БИЛА ПУСНАТО КАСЕТА С ОРГИНАЛНА ТУРСКА
МУЗИКА.НА КАСЕТАТА ИМАЛО ИНИЦИАЛИ НА ТУРСКОТО РАДИО ЗА ЗВУКО-
ЗАПИСИ .ВЪЗНИКНАЛ СПОР ОТ КЪДЕ МОЖЕ ДА СЕ СНАБДЯТ ПРИСЪСТВУ-
ВАЩИТЕ С ТАКИВА КАСЕТИ. ЕДИН ОТ УЧЕНИЦИТЕ СПОДЕЛИЛ , ЧЕ МНОГО
ЛЕСНО СЕ НАМИРАЛИ ТЕЗИ КАСЕТИ И САМИЯТ ТОЙ ВЕЧЕ ИМАЛ СЪБРАНИ
ГОЛЯМО КОЛИЧЕСТВО ТАКИВА КАСЕТИ.

- 3 -

ЛИЦЕ „РАБО НЕРАБОТЕЩО ОТ СИЛИСТРА“, СПОДЕЛИЛО, ЧЕ СЛЕД БЕЛГРАДСКАТА СРЕЩА СЕ ОЧАКВАТ ПРОМЕНИ. БЪЛГАРИТЕ ОБАЧЕ ПАК ИЗЛЪГАЛИ „ТУРЦИТЕ“ С НОВИТЕ ПАСПОРТИ ЗА ПЕТ ГОДИНИ. ЦЕЛТА НА БЪЛГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО БИЛА ДА СЕ ОТНЕМАТ ИМОТИТЕ НА НЕВЪЗВРАЩЕНЦИТЕ. НА ПРЕЕДСТОЯЩАТА СРЕЩА ПРЕЗ М. МАЙ В СОФИЯ ЩЯЛ ДА БЪДЕ РЕШЕН ВЪПРОСЪТ ЗА ИЗСЕЛВАНЕТО НА 1 300 000 ДУШИ. ТОВА БИЛО СЪОБЩЕНО ПО РАДИО „ГЛАСЪТ НА ТУРЦИЯ“.

СТРУГАР ОТ З-Д. „ДОБРУДЖА“ - СИЛИСТРА ДО ТОЛКОВА БИЛ ИЗСЕЛНИЧЕСКИ НАСТРОЕН, ЧЕ СЕ ОТКАЗВАЛ ОТ СПЕСТЕНИТЕ СИ 12-13 ХИЛ. ЛЕВА ЩЯЛ ДА НАТОВАРИ НА КАРУЧКА СЕМЕЙСТВОТО И И ПЕШ ЩЯЛ ДА ОТИДЕ ДО ГРАНИЦИТЕ, САМО ДА СЕ РАЗРЕШИ ИЗСЕЛНИЧЕСКИЯТ ВЪПРОС.

С ОТДЕЛНИ БРИГАДИ НА ТПК „ДУНАВ“ - СИЛИСТРА ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА ПРОДЪЛЖАВАТ ДА ОБЩУВАТ НА ТУРСКИ ЕЗИК. В СЛУЧАИТЕХ АГЕНСТАТИ РАНИ ТАКИВА НАРУШЕНИЯ, РЪКОВОДСТВОТО НА ПРЕДПРИЯТИЕТО ПРАВИ ЗАБЕЛЕЖКИ, НО ОТ ДРУГА СТРАНА НЕ СЕ ПРОВЕЖДАТ НИКАКВИ ЦЕЛЕНАСОЧЕНИ МЕРОПРИЯТИЯ ПО УКРЕПВАНЕ НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС.

В ЗТКИ „КАП. МАМАРЧЕВ“ - СИЛИСТРА ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА ПРОДЪЛЖАВАТ ДА ОБЩУВАТ ПОМЕЖДУ СИ НА ТУРСКИ ЕЗИК И С АРАБСКО-ТУРСКИТЕ СИ ИМЕНА.

МЕХАНИЗАТОР ОТ СЕЛСКОСТОПАНСКА БРИГАДА В С. ИШИРКОВО УБЕДЕН В ПОРОШНО ИЗСЕЛВАНЕ Е РАЗПРОДАВАЛ ЗАКУПЕНИЯ ЗА СТРОЕЖ МАТЕРИАЛ.

ОБЩИНА ДУЛОВО

ПЪРВОНАЧАЛНО НАСЕЛЕНИЕТО ОТ С. ОКОРШ СЕ Е НАДЯВАЛО НА ПРЕДСТОЯЩЕТО ИЗСЕЛВАНЕ, НО ВСПОСЛЕДСТВИЕ СРЕД ИЗВЕСТНА ЧАСТ ОТ ХОРАТА СЕ ЧУВСТВУВА КОЛЕБАНИЕ И СЪМНЕНИЕ ЗА РЕШАВАНЕ НА ТОЗИ ВЪПРОС. КАРУЦАР ОТ СЪЩОТО СЕЛО ИЗРАЗИЛ МНЕНИЕ Н, ЧЕ МАКАР И ДА Е БИЛ ПОДПИСАН ПРОТОКОЛЪТ, ТО ВЪПРОСЪТ ЗА ИЗСЕЛВАНЕ НЕ ЩЯЛ ДА БЪДЕ НА ВНИМАНИЕТО ИМ, ТЪЙ КАТО БЪЛГАРИЯ НИКОГА НЯМАЛА ДА СЕ СЪГЛАСИ ЗА СПОГОДБА ЗА ИЗСЕЛВАНЕ. ЩО СЕ ОТНАСЯЛО ЗА ДРУГИ ВЪПРОСИ ТОЙ ЧИТАЛ, ЧЕ ВЕЧЕ МОЖЕЛО ДА СЕ СТИГНЕ ДО СПОРАЗУМЕНИЕ.

СЧЕТОВОДИТЕЛ ОТ БРИГАДА ОБСЛУЖВАЩА ДЕЙНОСТИ ОТ ГР. ДУЛОВО ПО ПОВОД НА ПРОВЕДЕНАТА В БЕЛГРАД СРЕЩА И НЯКОИ ИЗСЕЛНИЧЕСКИ НАСТРОЕНИЯ, СПОДЕЛОЛ МНЕНИЕ, ЧЕ В НРБ СЕ ЖИВЕЕ ДОБРЕ, ТЪЙ КАТО ПРИТЕЖАВАЛ ЖИЛИЩЕ, АВТОМОБИЛ, ПАРИ И ПОДХОДЯЩА РАБОТА.

„НЕ БИВА ДА СЕ ЗАБЛУЖДАВАМЕ, ЧЕ В ТУРЦИЯ ЩЕ БЪДЕ ПО-ДОБРЕ“.

ИЗСЕЛНИЧЕСКИЯТ ВЪПРОС ВЪОБЩЕ НЕ ГО ВЪЛНУВАЛ.

УЧИТЕЛ ОТ КВ. ЧЕРНИК - ДУЛОВО ИМАЛ В ДОМА СИ ЗАПАЗЕНИ ВЕСТНИЦИ СПИСАНИЯ НА ТУРСКИ ЕЗИК ОТ ПРЕДИ 1965 Г. ПРИ РАЗГОВОР СПОДЕЛИЛ *мисел*, ЧЕ СЕ ВЪЗВЪРНЕ ИЗУЧАВАНЕТО НА ТУРСКИ ЕЗИК В У-ЩАТА *ако* ОЧЕВНО НЯМАЛО ДА ИМА ЖЕЛАЕЩИ ЗА ИЗСЕЛВАНЕ.

В СТОЛА НА ДМЗ - ДУЛОВО, КЪДЕТО ПРЕОБЛАДАВАТ ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА МАСОВО СЕ ОБЩУВАЛО НА ТУРСКИЕ ЗИК. ТОВА НЕ АНГАЖИРА ВНИМАНИЕТО НА РЪКОВОДСТВОТО НА ПРЕДПРИЯТИЕТО ПО УТВЪРЖДАВАНЕТО НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС.

- 4 -

В ПОСЛЕДНО ВРЕМЕ СРЕД РЪКОВОДСТВОТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКАТА
ОРИГАДС В С. МЕЖДЕН СЕ ЗАБЕЛЯВАТ ПОЛОЖИТЕЛНИ ПРОМЕНА

ЖАЛ

ОПАЗВАНЕТО НА ЕДИННА БЪЛГАРСКА ЕЗИКОВА СРЕДА, ДОКАТО ВСИЧКИ
ОСТАНАЛИ РАБОТНИЦИ И МЕХАНИЗАТОРИ ПРОДЪЛЖАВАТ ДА ОБЩУВАТ ПОМЕЖ-
ДУ НА ТУРСКИ ЕЗИК И С АРАБСКО-ТУРСКИ ИМЕНА.

ЕНЕРГЕТИК ОТ СП "ПРОГРЕС" ДУЛОВО, СПОДЕЛИЛ, ЧЕ В ТУРЦИЯ ЩЕ
СЕ ИЗСЕЛЯТ ВСИЧКИ, КОИТО ИМАТ БЛИЗКИ РОДНИНИ. КОМЕНТИРАЛ Е ПРОВЕ-
ДЕНАТА В ЙОРДАНИЯ СРЕЩА НА МУСЛУМАНСКИТЕ СРЕДИ, НА КОЯТО СПОРЕД
ТУРСКОТО РАДИО Е БИЛ ПОСТАВЕН ВЪПРОСЪТ ЗА ПОЛОЖЕНИЕТО НА "МУ-
СЛУМАНИТЕ В НРБ". СПОДЕЛИЛ МНЕНИЕ, ЧЕ АКО НА ПРЕДСТОЯЩАТА ПРЕЗ
М. МАЙ Т.Г. ДВУСТРАННА СРЕЩА В ТУРЦИЯ НЕ БЪДЕ ПОСТИГНАТО ПРИЕМ-
ЛИВО ЗА ТУРЦИЯ РЕШЕНИЕ, ТО ТЯ ЩЕ ИЗИСКА НАЛАГАНЕТО НА ИКОНОМИ-
ЧЕСКИ САНКЦИИ ОТ СТРАНА НА МУСЛУМАНСКИТЕ СТРАНИ СПРЯМО БЪЛГАРИЯ.

ХЛАДИЛЕН ТЕХНИК ОТ СП "ПРОГРЕС" ДУЛОВО ЗАЯВИЛ, ЧЕ ПРИ ЕВЕНТУ-
АЛНО ИЗСЕЛВАНЕ ЩЯЛ ДА ЗАМИНЕ ПРЪВ, И АКО БИ СЕ ВЪЗПОЛЗУВАЛ ОТ
НОВИЯ ЗАКОН ЗА ЗАДГРАНИЧНИ ПЪТУВАНИЯ- НЕ БИ ОСТАНАЛ В ТУРЦИЯ ПРИ
ГОСТУВАНЕ, ТЪЙ КАТО "С ДВА КУФАРА И ГОЛИ РЪЦЕ НЕ МУ СЕ ОСТАВА
ТАМ".

В ДОМА НА ЛИЦЕ ОТ С. ПОРОЙНО Е БИЛ ПРОВЕДЕН МЕВЛИД, НА КОЙТО СА
РИСЪСТУВАЛИ НАД 15 ЖЕНИ ОТ СЕЛОТО.

РАБОТНИК ОТ С. ПРАВДА ПОД ВЪЗМЪЖЕНИЕ НА ТУРСКИ РАДИОЕМИСИИ СТИГ-
НАЛ ДО УБЕЖДЕНИЕ, ЧЕ ИЗСЕЛНИЧЕСКИЯТ ВЪПРОС ЩЕ БЪДЕ РЕШЕН. В РА-
БОТНО И ИЗВЪН РАБОТНО ВРЕМЕ ПРИ НЕГО НА РАБОТНОТО МУ МЯСТО СЕ
СЪБИРАЛИ РАЗЛИЧНИ ЛИЦА И КОМЕНТИРАЛИ ПОЛИТИЧЕСКИ СЪБИТИЯ, КАТО
С ОСОБЕН ИНТЕРЕС РАЗИСКВАЛИ РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ БЕЛГРАДСКАТА СРЕЩАМ.

НАСЕЛЕНИЕТО С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА ОТ БОШИНАТА В ПОСЛЕДНО ВРЕМЕ ЗА-
ЧЕСТИЛО КОМЕНТАРИТЕ ВЪВ ВРЪЗКА С БЪЛГРАДСКАТА СРЕЩА. В ТАЗИ ВРЪЗКА
СЕ ИЗРАЗЯВАТ НЕСКРИТИ НАДЕЖДИ И ЖЕЛАНИЕ ЗА ИЗСЕЛВАНЕ. СПОДЕЛЯТ
СЕ МНЕНИЯ, ЧЕ ПЪРВОНАЧАЛНО ЩЕ БЪДАТ ИЗСЕЛЕНИ "РАЗДЕДЕНИТЕ СЕМЕЙ-
СТВА", А ВПОСЛЕДСТВИЕ ЩЕ ОТПОЧНЕ МАСОВО ИЗСЕЛВАНЕ.

ОБЩИНА ТУТРАКАН

ОБСТАНОВКАТА В ЕСПУ "Д. ДОВКОВ" ГР. ТУТРАКАН Е СПОКОЙНА. МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ ВЕЧЕ НЕ СЕ КОМЕНТИРАТ ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС. НАСКОРО В УЧИЛИЩЕТО СЕ Е ПРОВЕЛА КОНФЕРЕНЦИЯ НА ТАЗИ ТЕМА, КОЯТО ПРЕМИНАЛ НОРМАЛНО, С ИЗКЛЮЧЕНИЕ НА БЕЗПРИЧИННОТО НАПУСКАНЕ НА КОНФЕРЕНЦИЯТА НА ДВАМА УЧЕНИКА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА.

МЕД. СЕСТРА ОТ РАЙОННА БОЛНИЦА-ТУТРАКАН СПОДЕЛИЛА ГОТОВНОСТТА СИ ПРИ ЕВЕНТУАЛНО УРЕЖДАНЕ НА ИЗСЕЛНИЧЕСКИЯ ВЪПРОС ВЕДНАГА ДА ЗАМИНЕ В ТУРЦИЯ. ТАКИВА ЧУВСТВА И НАСТРОЕНИЯ НАСАЖДАЛА И У СВОИТЕ ДЕЦА.

- 5 -

ШОФЬОР ОТ РАЙНО ПЪТНО УПРАВЛЕНИЕ ГР. ТУТРАКАН ВЪПРЕКИ ЧЕ Е НАБАВИЛ НЕОБХОДИМОЯ СТРОИТЕЛЕН МАТЕРИАЛ НЯМАЛО ДА ПРЕДПРИЕМЕ НИКАКВИ СТРОИТЕЛНИ РАБОТИ, ДОКАТО ПРЕЗ М. МАЙ-ЮНИ Т.Г. НЕ БЪДЕ РЕШЕН ОКОНЧАТЕЛНО ИЗСЕЛНИЧЕСКИЯ ВЪПРОС.

ДОКАТО ПРЕДИ БЕЛГРАДСКАТА СРЕЩА В С. ПРЕСЛАВЦИ ИЗСЕЛНИЧЕСКИТЕ НАСТРОЕНИЯ ПОЧТИ БИЛИ ОТШУМЕЛИ, ТО НЕПОСРЕДСТВЕНО СЛЕД НЕЯ И ПО-НАСТОЯЩЕМ СРЕД ГОЛЯМА ЧАСТ ОТ НАСЕЛЕНИЕТО СЕ ДОЛАВЯ ИЗВЕСТНО ОЖИВЛЕНИЕ И ГОТОВНОСТ ЗА ИЗСЕЛВАНЕ.

ОБЩИНА ГЛАВИНИЦА

=====

ИМАМЪТ НА ГР. ГЛАВИНИЦА ЗАПОЧНАЛ ДА РАЗПРОДАВА ИМУЩЕСТВОТО СИ ПОД ПРЕДЛОГ, ЧЕ НЯМАЛ СРЕДСТВА ЗА ПРЕПИТАНИЕ И КОЙ ДА СЕ ГРИЖИ ЗА НЕГО. С ТОВА ЦЕЛЯЛ ДА ПОПАДНЕ В КАТЕГОРИЯТА "РАЗДЕЛЕНИ СЕМЕЙСТВА" И ПО ТОЗИ НАЧИН ДА СЕ ИЗСЕЛИ ПРИ СИНА СИ В ТУРЦИЯ.

СТРУГАР В ЗАВОДА ЗА СТРОИТЕЛНА ТЕХНИКА ГР. ГЛАВИНИЦА СПОДЕЛИЛ, ЧЕ АКО НЯКОГА СЕ РЕШИ ИЗСЕЛНИЧЕСКИЯ ВЪПРОС- В ТУРЦИЯ ЩЕЛИ ДА ЗАМИНАТ САМО "ЧИСТИТЕ ТУЗЦИ". ЗА ЦЕЛТА КЪЗЪЛБАШИТЕ Щ, ЦИГАНИТЕ ТАТАРИТЕ, ПОМАЦИТЕ И КЪРЖАЛИИТЕ ПРЕДВАРИТЕЛНО ЩЕЛИ ДА БЪДАТ ОТДЕЛЕНИ.

ТЕХНИК ОТ С. ЗАФИРОВО ПРОДАЛ ЛИЧНИЯ СИ АВТОМОБИЛ С ОЧАКВАНЕ ЗА ПОРОШНО ИЗСЕЛВАНЕ В ТУРЦИЯ.

ОБЩИНА СИТОВО

ПЕНСИОНЕР ОТ С. ЛЮБЕН, ИЗВЕСТЕН КАТО РЕДОВЕН СЛУШАТЕЛ НА ТУРСКИТЕ РАДИОСТАНЦИИ, ПРИ РАЗГОВОР СПОДЕЛИЛ, ЧЕ НЕ ВЯРВА В РЕШАВАНЕТО НА ИЗСЕЛНИЧЕСКИЯ ВЪПРОС. РАЗЧИТАЛ, ЧЕ В НАЙ-ДОБРИЯ СЛУЧАЙ МОГАТ ДА МУ БЪДАТ ВЪРНАТИ АРАБСКО-ТУРСКИТЕ ИМЕНА.

ПО ВРЕМЕ НА РАЗГОВОР ВЪВ ВРЪЗКА С БЪЛГАРАДСКАТА СРЕЩА И ОЧАКВАНИТЕ ОТ НЕЯ РЕЗУЛТАТИ ПАРТИЙНИЯТ СЕКРЕТАР И КМЕНТА НА С. БОСНА ИЗРАЗИЛИ ТВЪРДОТО СИ УБЕЖДЕНИЕ, ЧЕ ИЗСЕЛВАНЕ НЯМА ДА ИМА И ЧЕ ТОЗИ ПРОБЛЕМ НЕ Е ОБЕКТ НА ТЯХНОТО ВНИМАНИЕ.

В ДЖАМИЯТА НА С. ЛЮБЕН ВЯТВАЩИТЕ КОМЕТИТАРИ, ЧЕ СЛЕД БЕЛГРАДСКАТА СРЕЩА И ПОДПИСАНИЯТ БЪЛГАРО-ТУРСКИ ПРОТОКОЛ СЕ ОЧАКВА ИЗСЕЛВАНЕ, КОТО НЕ ПРАКТИКАЩЕ СЕ ОСЪЩЕСТВИ ПО ПОДОБИЕ НА ТОВА ОТ 1968-1978 Г. ОЧАКВА СЕ РЕЦАВАНЕ НА ВЪПРОСА ЗА ГОСТУВАНИЯТА В ТУРЦИЯ. ЗА ОКОНЧАТЕЛНОТО РЕШАВАНЕ НА ТЕЗИ ВЪПРОСИ С ГОЛЯМ ИНТЕРЕС СЕ ОЧАКВА СРЕЩАТА НА СМЕСЕНИТЕ КОМИСИИ ПРЕЗ М. МАЙТ.Г. В СОФИЯ.

- 6 -

ОБЩИНА АЛФАТАР

ПОЛЕВЪДИ ОТ СЕЛСКОСТОПАНСКА БРИГАДА С. БИСТРА КОМЕНТИРАЛИ, ЧЕ СРЕД НАСЕЛЕНИЕТО Е СЪЗДАДЕНО НЕДОВЕРИЕ КЪМ ТУРСКИТЕ РАДИОЕМИСИИ, ТЪЙ КАТО ТЕХНИТЕ СЪОБЩЕНИЯ БИЛИ НЯМАЛО ДА ^{да изяснят и с него} ДОМОГНАТ ЗА "ПОДОБРЯВАНЕ НА НЕЩАТА".

ОТГОВОРНИЧКА НА СЛАДКАРНИЦА С. ЧУКОВЕЦ СИСТЕМНО РАЗГОВАРЯЛА С КЛИЕНТИТЕ НА ТУРСКИ ЕЗИК. ПРИ ЕДИН ОТ СЛУЧАИТЕ ТОВА ПРАВЕЛА И ПРИСЪСТИВИЕТО НА КМЕТА, КОЙТО НЕ Ё НАПРАВИЛ ЗАБЕЛЕЖКА. ОСВЕН ТОВА ЗАПИСВАЛА ХОРАТА В ТЕТРАКДКАТА ЗА ВЕРЕСИИТЕ С АРАБСКО-ТУРСКИТЕ ИМЕНА.

ПО ВСИЧКИ СЛУЧАИ И СИГНАЛИ ОРГАНИТЕ НА МВР СЪВМЕСТНО С ОБЩИНСКИТЕ КОМИТЕТИ НА БКП ПРЕДПРИЕМАТ МЕРКИ И ВЗЕМАТ СЪОТВЕНО ОТНОШЕНИЕ.

ИЗП. КАРАДЖОВ
ПРЕДАЛ: ЙОВЧЕВ
ПРИЕЛ:

Н-К ОКР. У-НИЕ МВР
ПОЛКОВНИК: СЛАВОВ

КРДОПБГДСРСБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : *[Signature]*

Т Е Л Е Г Р А М А НР 138/2039

С Е К Р Е Т Н А

ЗА ПОДЕЛЕНИЕ 72000- МВР СОФИЯ

ЗА С О У МВР

ОТ ОУ МВР КЮСТЕНДИЛ

300 1504 09 00

НА ТЕЛЕГРАМА НР I-5012-25 12 87 Г

8582 18.4 88

ПРОДЪЛЖАВАТ ДА СЕ ПОЛУЧАВАТ ДАННИ, ЧЕ НЯКОИ ОТ ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА ЗАСЕЛЕН И ПО ЧЛ.35 АЛ.1Т.1 ОТ ЗНМ В РАЙОНА НА КЮСТЕНДИЛКИ ОКРЪГ НАРУШАВАТ РЕЖИМА И ОСЪЩЕСТВЯВАТ КОНТАКТИ ПОМЕЖДУ СИ.

ЗАСЕЛЕН В ГР.БОБОВ ДОЛ Е ЗАБЕЛЯЗАН НА 12 04 88 Г В ГР. КЮСТЕНДИЛ С НЕИЗВЕСТНИ ЛИЦА.

НА 09 04 99 Г - СЪБОТА, НА ОБЯД ЗАСЕЛЕНИЯТ В С. ШИПОЧАНО Е ПРАВИЛ КУРБАН КАТО Е ЗАКЛАЛ ЕДНА ОВЦА. ПО ВРЕМЕ НА КУРБАНА ПРИ НЕГО СА БИЛИ ИЗСЕЛЕНИЯТ В С. НОВ ЧИФЛИК ,ЗАСЕЛЕНИЯ В С.ЛЕЛИНЦИ И

ЗАСЕЛЕН В С. РЪЖДАВИЦА. В РАЗГОВОРА ПРОВЕДЕН МЕЖДУ ТЯХ Е КАЗАЛ, ЧЕ, ПО-ДОБРЕ ЩЯЛО ДА БЪДЕ ВМЕСТО ОВЦАТА ДА СА ЗАКЛАЛИ ЕДИН БЪЛГАРИН ЗА КУРБАН''.

СЛЕД ОБЯД ЗАЕДНО С АГЕНТ „ЯНКО''

И

ПОСЕТИЛИ ЗАСЕЛЕНИТЕ ЛИЦА В С.ДВОРИЩЕ, ТАВАЛИЧЕВО, ТЪРНОВЛАК И СЛОКОШИЦА И СА ИМ ОСТАВИЛИ МЕСО ОТ ЗАКЛАНАТА ОВЦА.

- ЗАСЕЛЕН В ГР.БОБОВ ДОЛ Е НАПРАВИЛ ИЗКАЗВАНЕ ПРЕД НАШ ИЗТОЧНИК, ЧЕ ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС НЕ Е БИЛ НЕОБХОДИМ НА БЪЛГАРИЯ, А Е НАПРАВЕН ПО РАЗПОРЕЖДАНЕ НА СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ, ЗА ДА МОЖЕ ЖЕ СЪЩИЯ ДА ОКУПИРА БОСФОРА И ДАРДАНЕЛИТЕ.

ОСВЕН ТОВА СЪЩИЯ Е КАЗАЛ, ЧЕ ОЧАКВАТ ДА ИМ БЪДАТ ИЗДАДЕНИ НОВИ ПАСПОРТИ, СЛЕД КОЕТО ЩЕ СИ ЗАМИНАТ В ТУРЦИЯ.

ПРИ КОЛЕКТИВНОТО ПОСЕЩЕНИЕ НА ФИЛМА „ВРЕМЕ РАЗДЕЛНО'' НА УЧЕНИЦИ

ЦИ ОТ С.ГРАНИЦА, ДВЕ ДЕЦА НА ЛИЦА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА НЕ СА СЕ ЯВИЛИ ПОРАДИ ЗАБРАНА НА РОДИТЕЛИТЕ СИ.

ИЗП.ЦЕКОВ

НАЧАЛНИК ОУ МВР

ПРЕДАВА : СЪБИНСКИ

ПОЛКОВНИК АНТОВ

ПРИЕМАТ :

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ЖКОСТОВА ЗА 72000

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С Е К Р Е Т Н А І

ТЕЛЕГРАМА НР.183/5374
ЗА ОУ МВР ЛОВЕЧ
КОПИЕ: ПОД.72000 МВР СОФИЯ
ОТ ОУ МВР ГАБРОВО
250 1504 0930

8574 18-4-88

ВЪВ ВРЪЗКА С РАЗПОРЕДЕНИТЕ ЕЖЕСЕДМИЧНИ ИНФОРМАЦИИ ЗА ОПЕРАТИВ-
НАТА ОБСТАНОВКА ПО ЛИНИЯ НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ВИ УВЕДОМЯВАМЕ
СЛЕДНОТО:

ПРЕЗ ИЗТЕКЛАТА ССЕДМИЦА НЕ СА НАСТЪПИЛИ СЪЩЕСТВЕНИ ИЗМЕНЕНИЯ
В ОПЕРАТИВНАТА ОБСТАНОВКА НА ТЕРИТОРИЯТА НА БИВШИЯ ГАБРОВСКИ
ОКРЪГ. ДАННИ И СИГНАЛИ ЗА ЗАМИСЛЯНЕ, ПОДГОТОВКА И ПРОВЕЖДАНЕ НА
ОСТРИ НАЦИОНАЛИСТИЧЕСКИ ПРОЯВИ И ДРУГИ ТЕЖКИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ НЯМА.

НАСЕЛЕНИЕТО С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА ПРОДЪЛЖАВА ДА СЛЕДИ И ДА СЕ
ИНТЕРЕСУВА ОТ ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ БЪЛГАРИЯ И ТУРЦИЯ В КОНТЕКСТА
НА РАЗГОВОРИТЕ МЕЖДУ ВЪНШНИТЕ МИНИСТРИ НА ДВЕТЕ СТРАНИ В БЕЛГРАД.
НОВИ МОМЕНТИ В КОМЕНТАРИИТЕ НЯМА, НО ПРЕЗ ПЕРИОДА СА ДОЛОВЕНИ ПОВЕ-
ЧЕ ПОЗИТИВНИ ИЗКАЗВАНИЯ НА ЛИЦА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА ЗА ВЪЗРОДИТЕЛ-
НИЯ ПРОЦЕС.

СРАВНИТЕЛНО ШИРОК ИНТЕРЕС В ТЕЗИ СРЕДИ ПРЕДИЗВИКА БЪЛГАРСКИЯ
ИГРАЛЕН ФИЛМ „ВРЕМЕ РАЗДЕЛНО“, КОЙТО ОТ НЯКОЛКО СЕДМИЦИ СЕ
ПРОЖЕКТИРА В ГР. ГАБРОВО. В ПЪРВИТЕ ОТЗИВИ ЗА ФИЛМА НЕ Е ДОЛОВЕНО
СЪМНЕНИЕ ОТНОСНО ДОСТОВЕРНОСТТА И РЕАЛИЗМА ПРИ ПРЕСЪЗДАВАНЕТО НА
ИСТОРИЧЕСКАТА ЕПОХА. ПОКАЗАНИТЕ ЗВЕРСТВА НА ПОРОБИТЕЛИТЕ СА
ОСТАВИЛИ ДЪЛБОКИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ У НЕ МАЛКО ЗРИТЕЛИ. ИМА ДАННИ, ЧЕ
ДЕЦА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА ГЛЕДАЛИ ФИЛМА СА СПОДЕЛЯЛИ С РОДИ-
ТЕЛИТЕ СИ, ЧЕ „ТУРЦИТЕ СА ЛОШИ ХОРА“.

ОБЩО ОЦЕНКАТА ЗА ФИЛМА Е ПОЛОЖИТЕЛНА. БИ СЛЕДВАЛО В БЪДЕЩЕ
ТАКИВА ПРОИЗВЕДЕНИЯ НА ФИЛМОВОТО ИЗКУСТВО ДА СЕ СЪЗДАВАТ И
ПОКАЗВАТ ПО – ЧЕСТО НА ПУБЛИКАТА.

ПРЕДАЛ: ПЕТКОВ
ПРИЕЛ: КОСТОВА ЗА 72000

ЗАМ. НАЧАЛНИК ПО ДС:
ПОДП: Н. ТОМОВ

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

Д. 70

СТРОГО СЕКРЕТНО!

уиоу

180

МЗР
СОФ. ГРАДСКО УЧЕЩЕ
Per. № 4812
21. 09. 88
1080 - СОФИЯ

ИНТЕР. СЕК. СМР
№ 8910 22. 9. 88

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 8

ОТНОСНО: Националистически прояви и коментари във връзка с възродителния процес и провежданите мероприятия за приобщаване на българите с възстановени имена

Младите хора от с.Млечино, Кърджалийска област, изразявали недоволство от еднообразния начин на живот и липсата на развлечения. Почти всички по различни пътища и предлози се стремяли да напуснат селото и да се преселят и устроят във вътрешността на страната.

Болшинството от населението на гр.Нови пазар било уверено, че ще им разрешат да се изселят и спряли строежа на нови домове. Според тях това се потвърждавало от излезлите в средствата за масова информация съобщения за промяна на режима, във връзка с пътуванията на българските граждани в капиталистически страни и за подписания договор между България и Турция на

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>Лия</i>	

2

181

Белградската среща. Тъй като клаузата за изселване по хуманитарни съображения не била разяснена добре, хората считали, че въпросът за изселването им е решен.

, в Базата за подготовка на чуждестранни кадри - Кремиковци, считала, че промяната на имената на мюсюлманското население е извършена прибързано. Преди нея хората се познавали по родове, а сега тази родова връзка се изгубила. Съпругът ѝ бил мохамеданин и от него знаела, че всички мохамедани изказвали недоволство от смяната на имената им.

Отношение към лицето ще вземе 08 РУ-МВР.

, роден на Г. в с.Стоманци, Хасковска област, бил убеден, че ще има масово изселване и решил твърдо да се изсели. Йосифов бил готов да остави всичко, дори и да се разведе, но да замине в Турция. Споделил, че бил намерил купувач на къщата в селото му, но впоследствие същият се отказал, тъй като почти всички хора от селото били готови да се изселят.

Лицето се води на отчет в 01 РУ-МВР.

, роден на Г. в с.Езерче, Разградска област, в АП "Дружба", слушал редовно предаванията на турските и западните радиостанции и окуражавал колегите си с думите "Не бойте се, всичко се оправя. Нашите хора действат за нас". Разказал им, че турският министър

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

3 / 82

на външните работи посетил страните от Западна Европа, за да проучи ще могат ли да осигурят работа за част от хората, които ще се изселят от България.

Към лицето ще бъде взето отношение от 04 отдел.

Пред свои колеги , в ТРУ-"Креми-ковци", споделил, че на 25.05.1988 г. в НРБ щял да пристигне турския външен министър. Очаквало се двете страни да се договорят за предстоящо изселване на турското население. Ако българите не се съгласели, Турция щяла да търси други пътища за разрешаване на "техния" въпрос.

се води на СП в 08 РУ-МВР.

, работник в СП ' ", считал, че най-после "турският" въпрос бил решен и предстояло изселване, което щяло да започне след като се решат някои спорни въпроси между България и Турция. Който изпуснел обаче момента никога повече нямало да може да напусне България. "в никакъв случай нямало да остане в България" и ако трябвало щял да замине като турист в западна държава и оттам да изиска и семейството си.

Лицето се води на отчет в 06 отдел.

Нап. в 2 екз.

№ 1 - ЦИОУ

№ 2 - 06 отдел

Размн. в 4 екз.

№ 3 - "Инспекторат"-МВР

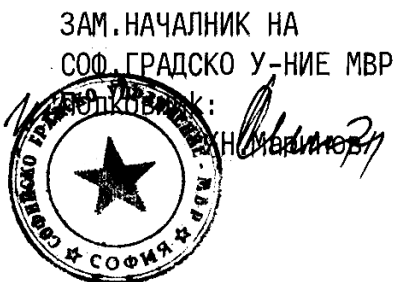
№ 4 - 06 У-ние ДС

№ 5 - ВГУ

№ 6 - ИА - Ранев

Изп: Б.Ненов

Нап: Илиева - 4840

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ - ДС
гр. София

Рег. № 6046 / 21. IV. 88 год.

*Генерал-майор
Симеонов*

406

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

186

ДО
НАЧАЛНИКА НА Ц И О У
ГЕН.-ЛЕЙТЕНАНТ ВАСИЛ ГЕОРГИЕВ

КРАЙНОСТЕПЕН НА ДЪРЖ. СЕКРЕТ
ЦЕНТЪР. МДП. СРП. 7-МДП
8898 21. 4 88

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Дейност на Турция срещу възродителния процес
за периода 15.IV. - 21.IV.1988 г.

Значително място в публикациите в Турция през изтеклата седмица заема темата за Наум Шаламанов.

В. "Миллийет" от 15 април помества материала "Още няма отговор от българите". Кореспонденцията между федерациите по вдигане на тежести на двете страни продължавала. Турската федерация се опитала да успокои българската страна, давайки гаранции, че Шаламанов ще бъде далече от политически демонстрации. Въпреки това България проявявала упоритост и участието му на олимпиадата в Сеул било съвсем неясно.

Същият вестник, в броя си от 20 април, публикува статия под заглавие "България не дава разрешение за Шаламанов". В преписката между спортните федерации на България и на Турция бил

отбелязан нов момент: от получена информация в Министерството на външните работи на Турция станало известно, че България не е съгласна Шаламанов да участва в Сеул от името на Турция. Следвайки тактиката на отлагане решението си, българите вече постигнали своята цел. Оставали броени дни до 24 април, когато на заседание на МОК в Стокхолм трябва да се вземе окончателно решение по въпроса. При това положение Шаламанов нямал шанс да участва на олимпиадата в Сеул.

Широко място в пресата се отделя и на предстоящото европейско първенство по вдигане на тежести, което започва на 24 април т.г. в Англия. Очаквала се сериозна спортна борба между Шаламанов и представителя на България Топуров. Макар и неофициално, Шаламанов отново подобрил световния рекорд и заявил, че е в състояние да завоюва шампионската титла на 27 април, когато ще излезе на подиума, и да подобри световния рекорд.

Отношенията между България и Турция са предмет на коментара на Исмет Йозкан "Новата тактика на България", публикуван във в. "Сон Хавадис" от 16 април. Подписаният в Белград протокол целял, от гледна точка на Турция, създаването на подходяща атмосфера за диалог с България, който да гарантира правата на "българските турци" и да предотврати упражнявания върху тях натиск. Откритата от Турция кампания на международните форуми срещу българската "асимилаторска" политика давала резултат. Турско-българските икономически отношения стигнали най-ниската си точка, икономическите отношения на България с ислямските и западните страни също започнали да отслабват. Редица международни организации като

Комисията по правата на човека към ООН, "Международна амнистия", Комитета за изпълнение решенията от Хелзинки и ОИК поддържали турската позиция.

От българска страна протоколът бил подписан само от пропагандни съображения и имал за България преди всичко показен характер.

В. "Терджуман", също от 16 април, съобщава в кореспонденция от Ню Йорк за гладната стачка, която българският беглец Юсуф Йозгюр щял да започне пред българското посолство в Отава. Той напуснал България през 1984 г. Гладната стачка на Йозгюр се подкрепяла от живеещите в Канада турци.

21.04. 1988 г.

С о ф и я

Изп. 065736 - 158656

Нап. ДС/А-732

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ЯГУ-ДС

Полковник:

Преглед: Огюн Рагупов
Преглед: Огюн Рагупов
1.06.1988 г.

ЗА ЦЪРКОВНАТА КОНФЕРЕНЦИЯ "ХРИСТИЯНСКИТЕ БАЛКАНСКИ
НАРОДИ ПРЕЗ ОСМАНСКИЯ ПЕРИОД "

196

За сполуките на конференцията няма да пиша - те са ясни и вероятно, отдавна отчетени. По-важно е да се знаят някои недостатъци на мероприятиято, още повече, че те се повтарят с тези от търновската конференция.

Най-напред трябва да се изтъкне известна стихийност в научната организация на конференцията. Усещаха се усилията на организаторите да поставят на преден план ислямизацията. Разбира се, че този научен проблем следваше да бъде и беше в основата на конференцията. Нещо повече - самото научно мероприятие беше организирано именно заради Възродителния процес и трябваше да отвърне на неговите задачи. Погледнато през очите на един чуждестранен участник обаче излизаше приблизително следното: "Българите смениха имената на турците и сега са впрегнали науката да даде научно обяснение на един политически акт. Ние сме дошли на научен форум, а то излезе едно политическо мероприятие." За това говореше поведението на Шедлингер, на Херинг, подметнато беше в един мой разговор със съветските колеги.

Съвсем не става дума за това, че докладите за ислямизацията бяха много. Въпросът бе там, че разпределението им в научната програма не беше удачно. Те бяха струпани в първия ден. А беше нужно между докладите за ислямизацията да има изложения, засягащи други аспекти от съдбата на балканското население под османска власт. Веднага може да се възрази, че турците не са толкова предпазливи в своите "научни" мероприятия и защо тогава ние трябва постоянно да се съобразяваме с най-различни обстоятелства? Да, но на турските

мероприятия се гледа с недобро око извън Турция. Затова тези мероприятия са без международно участие и една от главните причини е, че на тях открито се прави пропаганда и политика, а не наука. Един уважаващ себе си научен работник не би заложил авторитета си, участвайки на такива сбирки, каквито са турските. Друг е въпросът, че много чужди научни работници правят "мили очи" на турците, заради достъп в османските архиви.

Обстоятелството, че нашето научно мероприятие беше уважено от солидно международно присъствие говори, че науката ни има добра репутация извън граница. И вместо да се затвърди това положение и от тази позиция да се работи в полза на Възродителния процес, бяха допуснати псевдонаучни изтъпления, в резултат на което проф. Шедлинге демонстративно напусна залата. Става дума за изявлението на Йоно Митев, че ислямът бил просташка религия, достойна само за негрите. Такива изявения, дъхащи на расизъм, нямат място на научно мероприятие.

Още нещо свързано с научно-организационната страна. Нужно беше да се направи по-стриктен подбор на докладите, тъй щото да не предъкваме пред света отдавна известни и дори отечени неща. За участие бяха поканени изтъкнати специалисти и познавачи, а някои докладчици от наша страна разпалено четоха пред тях доклади, подготвени от учебници и христоматии по история. Едва ли може да се утвърждава, че в Османската империя е имало ислямизация с единственото доказателство - "Исторически бележник на поп М. Драгинов". Как можем да очакваме, че ще се погледне сериозно на нашите аргументи, а от там и на историческата ни наука, щом боравим в голямата си цялост с аргументи без сериозна доказателствена стойност. Същите

198

3.

неща се говореха и писаха преди 20-30 години, същите се повтарят и днес — в новите условия. При това положение не може да се каже, че ще "стреснем" турските историци и политици. Безспорен успех беше, че на конференцията имаше широко международно участие и от това на турската страна няма да ѝ е хубаво. Трябва да си зададем обаче въпрос: с какъв багаж изпратихме нашите чужди гости? Ще имат ли те желание да дойдат още веднъж у нас? Проф. Шедлингер напусна последното заседание и повече не се видя — замина си без да се обогува. Същото се отнася до проф. Херинг. На екскурзията М. Урзинус имал бедата да влезе в "научен" спор с разгорещен познавач на поп Драгиновия исторически бележник. наложило се да се извинят на чуждестранния гост, но дали това е било достатъчно, за да се заличи неприятното впечатление? Мисля, че по този начин не се печелят привърженици и приятели.

Още няколко бележки от този характер. Неудачна беше изложбата "Геноцид". Организаторите бяха забравили, че няма специалист, който да работи с Османската империя и Турция и да не познава изнесения на изложбата снимков материал. На конференцията бяха дошли научни работници, а не представители /както обичаме да казваме/ на "широката общественост". Съвсем излишно беше на вниманието на тия хора да се натрапват добре известни им неща. Хората ~~не~~ ^{изложбата} възприеха като "агитация и пропаганда" и не ѝ обрнаха внимание.

И още една слабост. Става дума за кръглата маса. Това мероприятие мина вяло, без да се завърже научна дискусия, обмяна на мнения, възгледи. Липсваше аниматор от наша страна, който да направлява работата на кръглата маса, да поставя на вниманието проблеми за дискусия. Ръководството на Шиваров се изчерпваше с подканяне на

гостите да се изказват. Болшинството не пожелаха. Правя всички тези бележки, защото впечатлението ми от всички успешни международни мероприятия, на които съм присъствувал е, че те са много добре режисирани от началото до края. Това е не само въпрос на добра организация, а и на отговорност пред задачите, които организаторите преследват с дадено научно мероприятие. В нашият случай се наблюдава една благоприятна и една неблагоприятна тенденция. Благоприятната: България е в състояние да организира международни научни мероприятия по проблемите на османското господство на Балканите. Следователно нашата наука има авторитет и не е в изолация, както се ще на турците. Неблагоприятната: все още не сме в състояние да използваме добрите възможности пред нас. Научната организация не е на необходимото ниво, получават се недоразумения, които могат да отблъснат хората от нас.

Още веднъж искам да подчертая, че тук се спрях само на забелязаните от мен слабости на конференцията. Мероприятието си имаше свои достойнства, но по мое мнение една такава справка не е място за хвалби.

23. V. 1988 г.

М.В.Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София

Рег. № 10505, екз. № 1
7/11 1988 год.

См. в. 10/11

40

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

28

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ДО
НАЧАЛНИКА НА ЦИОУ
ГЕН.-ЛЕЙТ. ВАСИЛ ГЕОРГИЕВ

ВЕСТНИК
10505 7-7 1988 г.

СПРАВКА

ОТНОСНО: Дейност на Турция срещу възродителния процес за периода
1.VII. - 7.VII.1988 г.

Във връзка с приближавания втори кръг на българо-турските разговори през изтеклата седмица турските СМИ засилиха рязко пропагандната кампания срещу НРБ. Основна тема, както и досега, е "насилията върху турското малцинство".

Вестник "Джумхуриет" от 1 юли съобщава за речта на турския президент К.Еврен в Института по изследване на Близкия изток в Ню Йорк. Еврен се спрял на редица международни проблеми. В раздела за отношенията на Турция с нейните съседи той заявил, че по въпроса за положението на 1,5 млн. "турско малцинство" България

едва отскоро се съгласила на преговори. Истинските намерения на НРБ щели да проличат именно на тези преговори. Турският президент призовал всички страни и международни организации да следят този въпрос.

Вестник "Търкиш дейли нюз" публикува собствения материал "Вторият рунд на турско-българските преговори през юли т.г.". Според отговорен служител на Министерството на външните работи на Турция, настоящите двустранни разговори имали за цел разрешаването на съществуващите проблеми между страните и най-вече свързаните с "турското малцинство в България". Единствено напредъкът по хуманитарните въпроси можел да доведе до такъв в икономическата област.

Явна инсинуация е кореспонденцията на Доган Улуч от Ню Йорк "Българска засада срещу турчин в САЩ", която бе поместена във вестник "Хюриет" от 3 юли. В нея се твърди, че лицето Реджеб Кадироглу, имащо роднини в България, било нападнато в Чикаго от три въоръжени лица, които го ранили. По мнението на органите на ФБР имало съмнение, че похитителите са "български агенти". Кадироглу обяснил, че нападението било осъществено след спор във връзка с "насилията върху българските мюсюлмани".

Същият вестник от 5 юли предава информация на Емин Йозгюнюл за разпространен доклад на Организацията "Международна амнистия". В доклада се констатирани "продължаващите насилия върху турското малцинство в България": Забранено било говоренето на турски език, като на говорещите се налагала глоба от 5 лв; не било

разрешено обрязването на момчета-мюсюлмани и на нарушителите се издавали присъди до 5 години затвор и глоби от 1000 лв; жените не могли да се движат на обществени места с шалвари; радиоапаратите на населението били иззети, за да не се слушат турските радиостанции.

Българските органи за сигурност насила заставяли гражданите-мюсюлмани да носят документи за самоличност с новите имена. Неподчиняващите се търпели санкции, включително били наказвани с арест.

"Международна амнистия" разполагала със списък на около 250 арестувани, съдени ли намиращи се в затвора лица. Освен това около 100 души били убити за съпротива срещу властта, а близките им изпратени в лагери.

Особено злостна и изпълнена с неприкрити заплахи е статията на Исмет Йозкан "Какво иска да прави България", публикувана във вестник "Сон Хавадис" от 5 юли. Наред с упражняваните методи на "нечовешки натиск върху турското малцинство" България засилвала и пропагандата си срещу Турция. Дори "гъвкавият" подход на турското правителство към събитията и всичките му прояви на добра воля не довели до промяна в поведението на българските власти към "българските турци" и в позицията им по двустранните отношения. Доказателство за това бил филмът "Време разделно", който се прожектирал от март-април насам из цяла България, като населението било принуждавано насила да го гледа.

На тази база авторът се опитва да внуши, че въпросната антитурска кампания щяла да вкара двустранните отношения в "задъ-

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

4

31

нена улица". Тя щяла да повлияе както на добрата атмосфера, създадена в Белград, така и на бъдещите събития. Досегашното развитие показвало, че българското ръководство било подписало Белградския протокол само с пропагандна цел. Ставало ясно, че вече е недостатъчна кампанията на Турция на международни форуми срещу НРБ.

Вместо заключение Йозкан отправя два въпроса, разкриващи кой всъщност стои зад писанията му - "Ще може ли Турция пак едностранно да продължава да остава вярна на спогодбите?" и "Турското ръководство още ли е привърженик на продължаване отношенията с България в рамките на съществуващите спогодби?".

07-07 1988 г.

С о ф и я

Изг. 069318 -158656

Нап. МТ/А-1354

НАЧАЛНИК
[Signature]

Из архивите на ДС

951

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София

Рег. № 8789, екз. № 1
09.06.1988 год.

М. Младенов
С. Сидяков

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

20

ДО
НАЧАЛНИКА НА ЦИОУ
ГЕН.-ЛЕЙТЕНАНТ ВАСИЛ ГЕОРГИЕВ

С П Р А В К А

СТРОГО СЕКРЕТНО - ВЪНШ. РАБОТИ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ - ДС
12290-9.6

ОТНОСНО: Дейност на Турция срещу възродителния процес
в НРБ за периода 3-9.VI.1988 г.

През изтеклата седмица турските СМИ отделиха централно място на срещата на министър П. Младенов с турския министър-председател Т. Йозал, състояла се в Ню Йорк по време на специалната сесия на ООН по разоръжаването.

Акцентираща се върху изненадващия характер на срещата. Тя се състояла по предложение на българската страна и била за първи път на такова високо равнище след подписването на Протокола от Белград. П. Младенов отправил покана до Йозал да посети България и му предал "послание на добра воля" от др. Т. Живков. Йозал отговорил, че има желание да посети София, но това може да стане, след като бъде постигнато "развитие в решаването на хуманитарните въпроси между двете страни".

Както преди тази среща, така и след нея зам.-министърът на външните работи Н. Кандемир в среща с българския министър на външните работи обсъдил възможностите за конкретни стъпки в дву-

ф

странните отношения. Във връзка с това интерес представлява кореспонденцията на вестник "Хюриет" от 5 юни т.г. По повод на тези срещи се подчертава, че на дневен ред бил въпросът за смекчаване отношението към "сънародниците" в НРБ и даже било възможно на определен брой "сънародници" (сочи се числото 1500) да бъде разрешено да се изселят в Турция. При такова развитие на нещата се изразява надежда, че посещението на Т. Йозал в София ще се осъществи.

По време на престоя си в Ню Йорк Йозал присъствувал на прием в Турския дом, където се срещнал със семейството на Зелиха Ферадова, която с разрешение на българските власти замина при съпруга си в САЩ. Някои от вестниците поместват снимки на Йозал с осемдесетгодишната Ферадова.

През периода вестник "Терджуман" публикува поредните си антибългарски материали. В броя от 3 юни е поместена рецензия на Атилла Четин за книгата на Тюркер Аджароглу "Наръчник на турските местни имена в България". Аджароглу бил награден в България със златен медал по случай нейната 1300 - годишнина, но през 1985 г. "демонстративно" върнал медала.

В първата глава на наръчника, озаглавена "От първите български ханства до политиката на побългаряване", се давала панорама на "турското присъствие в България". Поместени били около 5 хиляди имена на населени места в България, ясно показващи това присъствие.

В края на рецензията Четин предлага книгата да бъде преведена на западноевропейски езици и разпространена в чужбина, тъй като тя била надеждно "научно" средство за борба с българския "шовинизъм и тероризъм".

Същият вестник, от 7 юни, съдържа резюме на статия за българските мюсюлмани, отпечатана в излизащото в Лондон седмично списание "Ел Муслимун". В статията се твърди, че българските власти затворили джамиите и мюсюлманите в малките села били принудени да "открият тайно джамии и места за богослужение".

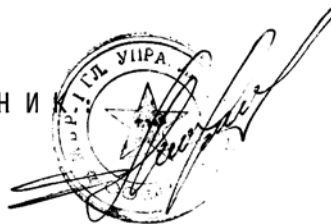
В НРБ бил завършил процесът за промяна имената на мюсюлманите с християнски. Българите водели политика на прекъсване връзката на мюсюлманите с ислямската религия. Властите знаели за тайно функциониращите места за религиозни служби, но не посягали на тях, за да не "избухне голямо недоволство". Въпреки всички ограничения, двата милиона "турци" в България досега успели да запазят религията си - завършва статията.

Не бе отмината и "спортната тема". Вестник "Хюриет" от 8 юни съобщава за започващия нов тур от преговори между ръководителите на спорта на България и на Турция. Тема на разговорите в София щяла да бъде разрешаване от българска страна на борците-бегълци от България Иляс Шюкрюоглу, Рахми Хараноглу и Юксел Динчер да се състезават от името на Турция на Сеулската олимпиада. Голяма била вероятността да бъде разрешен положително въпросът, по който вече имало предварителни разговори.

9.06. 1988 г.

С о ф и я

НАЧАЛНИК

Изг. 068008 - 158656

Нап. ЕН/ А-1074

107

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

38

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София

Рег. № 12560, екз. № 1
04.08 19 88 год.

Г. Петров
В. Петров

ДО
НАЧАЛНИКА НА Ц И О У
ГЕН.-ЛЕЙТЕНАНТ В. ГЕОРГИЕВ

МИНИСТЕРСТВО НА АБОТИ
Вх. № 16248 от 5.8 19 88 г.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Антибългарски публикации в Турция за периода
28.VII. - 4.VIII.1988 г.

В-к "Нюзспот" от 23 юли т.г. публикува информацията "Потискането на турците в НРБ продължава". В нея се съобщава, че в Ню Йорк бил разпространен докладът на контактната група на организацията "Ислямска конференция", посетила миналата година България за запознаване с положението на "българските турци". В доклада се констатирало, че на "турците в България" било забранено да използват собствения си език и да съхраняват културното си наследство. Контактната група призовавала ислямските страни да предприемат действия срещу България за спиране "потискането на турците" и обвинявала българските власти в изопачаване на действителността.

86

Из архивите на ДС

955

В-к "ТЕРДЖУМАН" от 28 юли съобщава за ПРЕСКОНФЕРЕНЦИЯТА НА ТУРСКИЯ МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ Т.ЙОЗАЛ, ДАДЕНА В САУДИТСКА АРАБИЯ ПРЕДИ ОТПЪТУВАНЕТО МУ ЗА ТУРЦИЯ. По въпроса за БЪЛГАРО-ТУРСКИТЕ ОТНОШЕНИЯ ТОЙ ЗАЯВИЛ: "НИЕ ИСКАМЕ ДОБРИ ОТНОШЕНИЯ С НРБ, НО ТРЯБВА ДА БЪДАТ ГАРАНТИРАНИ ПРАВАТА НА ЖИВЕЕЩИТЕ ТАМ МЮСЮЛМАНИ. ПО ТОЗИ ВЪПРОС НИЕ ОЧАКВАМЕ ПОМОЩТА НА БРАТСКИТЕ ИСЛЯМСКИ СТРАНИ".

Същият вестник съобщава за ПЪТУВАНЕТО НА ГРУПА ТУРСКИ РАБОТНИЦИ ОТ ФРГ ЗА ТУРЦИЯ ПРЕЗ БЪЛГАРИЯ. НА ЕДИН ПАРКИНГ БЛИЗО ДО СОФИЯ ТЕ БИЛИ ПРИВЕТСТВУВАНИ ОТ "БЪЛГАРСКИЯ ТУРЧИН" ИЛЯС. ТОЙ ИМ СЪОБЩИЛ, ЧЕ ВЪПРЕКИ ПРОДЪЛЖАВАЩИТЕ НАСИЛИЯ, "БЪЛГАРСКИТЕ ТУРЦИ" НЯМАЛО ДА СЕ ОТКАЖАТ ОТ ТУРСКИЯ СИ ПРОИЗХОД, С КОЙТО СЕ ГОРДЕЯТ. ТОЙ ЛИЧНО БИЛ ГОТОВ ДА ИЗБЯГА ПО ВСЯКА ВРЕМЕ В ТУРЦИЯ. ИЛЯС ПОИСКАЛ КАСЕТИ С ТУРСКА МУЗИКА, ТЪЙ КАТО ИЗПИТВАЛ НОСТАЛГИЯ ПО НЕЯ.

В-к "ХЮРИЕТ" от 30 юли ПУБЛИКУВА КОМЕНТАРА НА АЗИС УТКАН "ФИАСКО СЪС СОФИЯ". В НЕГО СЕ КАЗВА, ЧЕ СЛЕД ПОДПИСВАНЕТО НА БЕЛГРАДСКИЯ ПРОТОКОЛ НЕ БИЛ ОТБЕЛЯЗАН НАПРЕДЪК ПО ХУМАНИТАРНИТЕ ВЪПРОСИ, А ПОСЛЕДНИТЕ ПРЕГОВОРИ С БЪЛГАРИЯ ЗАВЪРШИЛИ С ПЪЛНО ФИАСКО. СЕГА ТУРЦИЯ ПРЕДПРИЕМАЛА ИНИЦИАТИВИ ЗА ПОСТАВЯНЕ ВЪПРОСА ЗА "БЪЛГАРСКИТЕ ТУРЦИ" НА МЕЖДУНАРОДНАТА АРЕНА. ТОЗИ НОВ МОМЕНТ В ПОЗИЦИЯТА НА ТУРЦИЯ ПРОЛИЧАЛ В ИНТЕРВЮТО НА Т. ЙОЗАЛ В САУДИТСКА АРАБИЯ, В КОЕТО ТОЙ ПРИЗОВАЛ ИСЛЯМСКИТЕ СТРАНИ ДА ПОДКРЕПЯТ ПОЛИТИКАТА НА ТУРЦИЯ СПРЯМО БЪЛГАРИЯ.

В-к "МИЛЛИЕТ" от 1 АВГУСТ ПОМЕСТВА МАТЕРИАЛА НА ЕРДЖУМЕНТ ИШЛЕЙЕН "ЕТО МАФИЯТА НА ЦИГАРИТЕ "МАРЛБОРО", ИЛЮСТРИРАН С КАРТА НА БЪЛГАРСКОТО ЧЕРНОМОРИЕ. СЪОБЩАВА СЕ, ЧЕ ЕЖЕГОДНО НРБ

3

40

изпращала по контрабанден път в Турция цигари на стойност няколко милиарда турски лири. Установено било, че с тази дейност се занимавали 12 семейства мафиози, начело на които стоял живеещият в разкош в България Хикмет Севджан. В сътрудничество с него работели още сириецът Гази Джюджю и иранецът Шабан Везир. Цигарите се прекарвали с моторници от Варна и Бургас до пунктовете Шиле, Харамидере и Сарай - Лозенградско.

В-к "Тюркие" от 2 август съобщава, че четирисерийният филм "Белене" щял да бъде излъчен по турската телевизия през октомври т.г. Постановчикът на филма Хюсеин Караташ заявил, че за производството на филма били изразходвани около 1,5 млрд. т.лири. Целта на филма била да покаже на целия свят "насилието на българите върху българските турци". В сценария били включени епизоди от живота на очевидци и преживели "събитията в България". Във филма били показани "страшни сцени от живота в трудовите лагери".

04.08. 1988 г.

С о ф и я

Изп. 0610236 - 123675

Нап. СГ/А-1539

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ПГУ-ДС
Полковник:

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

156

СТР. СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ - ПЛОВДИВ

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № С 11607-екз. № 2
7.9.1988 г.
П Л О В Д И В

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
Ф. И. О. Ф. О. Р. Г. А. Ц. И. Е.
Вх. № 18758 от 8.9.1988

КОМПЛЕКСНА ОЦЕНКА

за състоянието и измененията в оперативната
обстановка по линия на възродителния процес
през месец август 1988 год. на територията
обслужвана от ОУ на МВР - Пловдив

1. ПО ДЕЙНОСТТА НА ВЪНШНИЯ ПРОТИВНИК

През втората половина на месеца служителите от турското
генерално консулство в Пловдив увеличиха активността си породена
от интереса им към командно-шабното занятие на части от БНА
"Марш-88". С цел събиране на информация осъществиха някои
отделни контакти с наши граждани възстановили българските си
имена.

Тези прояви показаха също, че дипломатите продължават
да поддържат линия на подържане и разпалване на националистически
дух и изселнически настроения. Запазва се интересът им към персонал
ните промени извършени на последния Пленум на ЦК на БКП.

Продължава да бъде значителна ангажираността на служите-
лите от консулството с уреждането на процедурни проблеми, възниква-
щи в резултат на пътно-транспортните произшествия с участие
на турски шофьори. В интервю пред западногерманске журналистка

[Signature]

158
2.

служители в консулството заявили, че отговорност за големия брой присиществия през лятото носят най-вече турските шофьори. Изразили задоволство от оказаното им съдействие за уреждане на формалностите от компетентните български власти.

От Турското министерство на външните работи в консулството в Пловдив са изпратени двама служители за оказване на помощ поради намаления брой служители във връзка с летните отпуски.

Пребиваващите на обслужваната територия като гости турски граждани, изселници имат противоречиво поведение, но преобладава реалистичното им отношение към перспективите за подобряване на двустранните отношения. Направени са изказвания, че в Турция вече не се говори за масово изселване, а само за събиране на разделените семейства и за свободни гостувания и туризъм.

II. ПО ОБСТАНОВКАТА В ОБСЛУЖВАНИТЕ ТЕРИТОРИАЛНИ ЕДИНИЦИ И ОБЕКТИ

Характерно за месеца^е общо намаляване на коментарите сред лицата с възстановени имена, което се обяснява с ангажирането им с активна селскостопанска работа. Не са доловени полсжителни изказвания с изключение на тези в които се изказва недоверие към предаванията на турските средства за масова информация и възможностите на Турция да повлияе върху развитието на възродителния процес.

Като цяло работниците в обектите на икономиката с възстановени имена изпълняват добре трудовите си задължения. Само отделни лица от цигански произход допускат безпричинни закъснения и отсъствия. Все още в някои предприятия с компактни^{групи} работници от тази категория се допуска разгосваряне по време на работата на турски език.

158

3.

По повод на продължаващото масово разгсваряне на турски език от работници с възстановени имена в Текстилен комбинат "Марица"-Пловдив, съвместно от наш представител и ръководството на комбината са предприети мерки за провеждане на индивидуална профилактична работа с тези лица.

През месеца не са получени данни за извършени, подготвяни или замисляни остри враждебно-националистически прояви. Няма данни и за съществуване или изграждане на противодържавни групи.

Продължиха да се разпространяват ограничено слухове за тайно споразумение между България и Турция и за международен натиск върху България за промяна в политиката по възродителния процес. Правени бяха опити за разпространение на слух, че паспортите на гостуващите в България изселници в Турция били задържани на границата и им се дават картони с български имена, което ги карало да се въздържат да гостуват.

Забелязва се известно затихване на слухове за изселване, като устойчивост бележат тези за възвръщане на турско-арабските имена, разрешаване на взаимни гостувания на български и турски граждани и разговаряне на турски език.

Работничка в цеха на с. Жълт камък, Първомайска община коментирала пред колегите си, че шели да бъдат възвърнати турско-арабските имена. Според нея турското правителство настоявало на новите паспорти на тази категория лица да бъдат изобразени турски национални символи.

В селата Куклен и Брани поле, община Родопи, се коментирало изказване на турския президент Кенан Еврен, че българското правителство ще бъде принудено до края на годината да възвърне турско-арабските имена, да възстанови турските училища и да разреши гостуванията.

159
4.

Продължават и коментариите, че българските власти са тръгнали по пътя на отстъпките, като първата от тях била даването на по-голяма свобода за чествуване на религиозния празник "куроан-оайрям".

Установени са случаи когато лица с възстановени имена, притежаващи видеотехника организират в домовете си прожекции на турски и секс филми, срещу заплащане. Получиха се данни и за лица с традиционни български имена, които тиражират и продават видеозаписи на турски филми.

Въпреки строгите мерки продължава извършването на незаконна религиозна дейност и обряди. Самозван ходжа от с. Тополово, Асеновградска община изготвял муски срещу заплащане. Наскоро в гр. Пловдив било обрязано дете от цигански произход.

Към лицата ще бъде взето отношение.

На войнишко изпращане в село Устина, община Родопи, музикантите били санкционирани от наши органи за свирене на турска музика. Някой от посетителите коментирали с недоволство, че била разрешена всякаква чужда музика освен турска.

В селата Бор, Три могили и Изворово, Асеновградска община, работи изследователска група от Етнографския музей в Пловдив за изучаване историята на местното население. Проведените разговори с местните жители са посрещнати с интерес от тях и те с готовност са разказали за миналото на своя край.

Съобщението в българския печат за посещението на българимюсюлмани в свещения за тях град Мека бе прието противоречиво. Националистически настроени лица се отнесоха към него с ирония и недоверие. Религиозно настроен жител на Асеновград одобрил посещение-

160

5.

то и считал, че то ще спомогне за утвърждаване на мюсюлманската вяра в България.

Продължават опитите на някои лица с възстановени имена, най-вече от цигански произход, да използват интензивния транзитен поток за осъществяване на контакти с турски граждани предимно на валутно-спекулативна основа. Констатирани са и посещения на обслужваната територия с такова цел и от лица живеещи в други краища на страната - Русенско, Плевенско, Кюджалийско и др.

Получиха се данни за незаинтересуваност от страна на някои ръководители от проблемите на утвърждаването и развитието на възродителния процес. Някои от тях не вземат мерки за ограничаване разговарянето на турски език и на другите демонстративни изяви на турска принадлежност.

Ръководството на Селскостопанската бригада в с. Драгосиново, Първомайска община, не спазвало стриктно договорните си задължения към акордантите с възстановени имена, обработващи тютюневи насаждения. По този повод сред тях възникнало недобволство. Имало изказвания, че ръководството ги счита за "хора втора категория" и че по този начин не може да се утвърждава възродителния процес.

За случая е информиран Общ. комитет на БКП в гр. Първомай.

Увеличи се броя на исканията и запитванията от страна на граждани с възстановени имена до различни държавни органи за изпращане на свои роднини в Турция декларации за гостуване в България.

На заседание на работната група бяха обсъдени оценки за работата по ЦДОН "Бандити"; вербовката на агентура в младежките среди и сред жените с възстановени имена; за вятото отношение към лица с възстановени имена извършили националистически прояви през 1988 год. Утвърдени бяха мерки за активизиране на работата в това отношение. Обсъдена беше и сценка за оперативната обстановка

161
6.

сред лицата от цигански произход във връзка с утвърждаването на възродителния процес. Беше констатирано, че проявите на турчеене сред това население се увеличават. Лица от тази категория проявяват активност в контактите с турски граждани, включително и служители в консулството и извършват с тях валутно-спекулативни сделки. Голям е броя в тези среди и на снуетчиите, разпространителите на турски видеофилми и самозваните ходжи. Бяха набелязани конкретни мерки за подобряване на работата.

Отпечатано в 3 екз.

1 - у-ние 06-ДС

2 - ЦИОУ

3 - ИОО

Изп. Виденов

Нап. ПС

Н-К ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР

ГЕНЕРАЛ-МАЙОР

Пловдив, ... 1988 г. ...

109

Из архивите на

964

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Ц Н О 3 - ИНФОРМАЦИОНЕН ПАМЕТ
Масинг: Ин. д. г.
Архивно дело №.....

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
рег. д. с. 7413 екз. 2
06.09.1988 г.
6300-ХАСКОВО

18740 8.9 88

Самуилов
К.Д.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 34

ОТНОСНО: Състоянието на обстановката по възродителния процес за
периода от 29.08. до 04.09.1988 г. — 4

Анализа на получената през изтеклата седмица оперативна
информация показва, че обстановката сред българите мюсюлмани на
територията обслужвана от ОУ - МВР Хасково, Ст.Загора и Кърджали
не се е променила съществено.

Не са отбелязани остри вражески прояви на протурска
националистическа основа.

РАЙОН ХАСКОВО

Доловените през седмицата коментарии се отнасят за
многократно обсъждани теми, свързани с настоящето и бъдещето на
българите мюсюлмани и най-вече с евентуалното им изселване в Тур
ция или извършване на отстъпки от възродителния процес.

В тази връзка внимателно се следят всички международни
форуми, като определени надежди се възлагат на Виенската среща
и обсъжданията които ще бъдат водени там по човешките права.

Факт за повишен политически интерес към събитията в света са и деловите коментарии от българи — мюсюлмани от с.Караманци, община Минерални бани по събитията в Полша.

Положително в случая е, че действията на стачниците не се одобряват и същевременно се правят заключения, че подобни неща у нас са невъзможни, тъй като за разлика от полския български народ бил работлив, а и властите нямало да позволят такива своеволия.

В община Стамболово продължават коментарите, че е предстоящо посещение на първия партийен и държавен ръководител в общината.

Това се посрещало с одобрение, тъй като били отделени значителни средства и се провеждали спешни мерки по хигиенизирането и благоустройването на много от селищата в общината.

Получени са данни, че в с.Поповец е била проведена новобранска вечер на младеж с възстановено име на когото предстои да постъпи в казармата. Тържеството преминало изцяло в български дух, свирела е българска народна музика и са се играли български народни хора и танци.

За съжаление положителните примери по утвърждаването и развитието на възродителния процес като че ли свършват до тук.

От седмици наред се налага впечатлението за наличието на застой, дори и на отстъпление от завоюваните позиции по възродителния процес.

Не се чувства наличието на системност, последователност и настойчателност в провеждането на различните мероприятия в тази насока.

На лице е апатия и безразличие от страна на местните административни и стопански ръководители и изградените щабове по възродителния процес. Заинтересовани единствено от срочното из-

пълнение на стопанските задачи те не отделят необходимото внимание за приобщаването на това население към единната българска нация.

В резултат на такъв подход във всички селища и предприятия където има компактни маси българи мюсюлмани се общува масово на турски език и се назовават със арабско - турските си имена. На много места жените носят старо етническо облекло.

В не малко случаи занижените мерки на контрол се тълкуват като либерализация на отношението към българите - мюсюлмани, породено от започналите двустранни срещи и разговори между България и Турция и начални стъпки към връщане на старото положение.

Българи и мюсюлмани от гр.Хасково продължавали да коментират разпространения отдавна слух, че между България и Турция било подписано тайно споразумение за изселване, което щяло да бъде оповестено късно през есента, когато приключат селскостопанските работи.

Такива коментарии са доловени и в общините Харманли и Стамболово.

Наблюдавано от ДС лица от с.Селска поляна, Маджаровска община споделило, че е получило писмо от сестра си - изселничка в Турция, която му пише, че там животът бил много добър и че се надява в най-скоро време да се съберат в Турция.

Тема на коментарии е и очакваната промяна в паспортния режим и свободните пътувания на български граждани в чужбина. По този повод българин - мюсюлманин от с.Шиманово заявил, че ако се разрешат свободните пътувания нито един "турчин" няма да остане в България.

Наш източник информира, че българи - мюсюлмани от с. Гледка община Стамболово се въздържали от жилищно строителство, защото под въздействие на турското радио формирали у себе си

убеждение, че до две години въпросът за изселването им в Турция щял да бъде решен в тяхна полза.

Своето отрицателно въздействие върху настроението и поведението на българите мюсюлмани оказват и осъществяваните неурегламентирани контакти с турски граждани по главен път Е-80.

През седмицата са получени данни, че двама сезонни работници с възстановени имена от община Димитровград системно осъществяват контакти с турски транзитници, преминаващи по главния път и извършват с тях валутно - контрабандни сделки. Единият от тях в специално скривалище под седалките на лекия си автомобил съхранявал голям брой касети с турска музика.

Предстои към същите да бъде взето отношение.

Провеждат се мероприятия за установяване и вземане на отношение към неизвестно лице с прозвище "Капитана", което е извършило обрязване на четири момчета от с.Шиманово, Харманлийска община като за всяка от тях е вземало от родителите им по 400 лв.

Разкрит е анонимния автор който през 1987 г. на различни места в гр.Хасково изписа надписи с остро националистическо съдържание.

Ще бъдат проведени допълнителни мероприятия за разкриване и документиране на цялостната му вражеска дейност, след което ще бъде взето съответно отношение.

В навечерието на празника на свободата органите на МВР провеждат активни агентурно - оперативни и охранителни мероприятия за осигуряване сигурност и здрав обществен ред в района.

Засилен е оперативния контрол над наблюдавания от ДС вражески контингент, политизирания криминален контингент и лица та с агресивни отклонения в психиката.

Усилена е охраната на партийните, държавните и обществени учреждения. Специално внимание е отделено на охраната и самоохраната на предприятията на икономиката с цел недопускане престъпни посегателства, диверсии и пожари.

Приведени са в готовност силите за предотвратяване и разпръскане на евентуално възникнали масови безредици.

С допълнителни сили е осигурено наблюдението на чужденците преминаващи по главен път Е-80.

В окръжното управление на МВР и поделенията му от 06.09 1988 г. ще бъде въведено усилено дежурство.

За всички по характерни изменения в обстановката своевременно ще бъдат информирани Областния и общинските комитети на БКП.

РАЙОН СТАРА ЗАГОРА

През периода остри вражески прояви не са констатирани. Външно населението с възстановени имена е спокойно, заангажирано със селокостопанска дейност. Липсата на конкретна информация от турските радиостанции позволи на лица от по-умерените среди да започнат ремонти, приготовления и строежи на къщи, което по-рано не се решаваха да сторят, за да не бъдат атакувани от по-изявените националисти.

Доловените коментари са свързани предимно с официалните срещи и очаквания за въздействие от турска страна върху българското правителство. Очаква се въпроса за положението на лицата с възстановени имена в България да бъде разгледано на предстояща среща на арабските държави. Налице са изказвания, че предстои посещение на М.ГОРБАЧОВ в България във връзка с направените промени в Политбюро, по време на което той щял да постави на дневен ред и тяхния въпрос. Очаквало се партньор от бъл-

Гарска страна да бъде ГРИША ФИЛИПОВ.

Както бе отбелязано и в предидни информации, налице е тенденция на задълбочаване стремежа на лицата с възстановени им на да укрепват турското си народностно съзнание посредством религиозните обряди и обичаи, музика, танци и демонстративно говорене на турски език.

По време на погребение в с.Копдинка, на което са присъствували имамите и , е възникнал конфликт между близките на починалия и имама, тъй като близките искали починалия да бъде погребан съгласно мюсюлманските обичаи и се позовавали на разрешение от кмета. Тъй като имама не им повярвал, н някои от тях отиват при кмета, който потвърдил, че не възразява починалия да бъде погребан по старому, а той ще се прави, че не знае за станалото. Имама поискал писмено разрешение, но кмета отказва, след което имама накарал близките да облекат покойника. Впоследствие, при извършването на религиозните ритуали, един от присъстващите влязъл в конфликт с имама и го заплашил със саморазправа, защото извършвал обряда на български език. Присъстващото длъжностно лице от кметството не е взело отношение и не се застъпило за имама.

В с.Долно Изворово от началото на годината до сега са извършени повече от 20 мевлида от незаконни имами – жени.

Пак в същото село, по време на изпращане на войник са свирили музиканти от цигански произход, като след 24.00 часа са преминали на турска музика и танци.

По данни на оперативни източници, четири лица са извършили 10 незаконни обрязвания в с.Крън, като са използвали кола под наем, взета от ОАП – Казанлък. Работи се за установяване на лицата.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

7 10

По данни на М "Вихрен"

изра-

зил съмнения дали ще могат да дочакат изселване и да се видят с близките си.

Доловени са и коментари на лица с възстановени имена по отношение на други външни и вътрешни политически събития.

, помак от с.Х.Димитрово, работник в ЗРЧ "Първи май" коментирал, че това, което се съобщавало по нашите средства за масова информация за събитията в Полша е само малка част от истината. Полският народ и най-вече работниците, масово се организирали и стачкували за правото си да бъдат задоволени и независими от СССР. Тези стачки и негодувания показвали, че социализма е неудобен строй.

от с.Копринка, секционен майстор в изразил недоволство от съществуващата организация на производство. Дал като пример за подражание западните органи и заявил, че е за предпочитане да се даде зелена улица на частния сектор, в това число дори и на фабриките.

от гр.Казанлък, работник в

казал, че събитията в Полша, ЧССР, Румъния и Унгария показват, че социализма отива на зле. Само при нас хората били страхливи и не смеели да направят нещо. Първия партиен ръководител бил изгонил най-хубавите хора, в които (на тях - турците) им била надеждата.

Към всички засечени лица е взето оперативно отношение.

РАЙОН КЪРДЖАЛИ

Анализът на постъпилата в окръжното управление информация показва, че се запазва тенденцията за постепенно засилване на протурските и изселнически настроения сред част от българските граждани с възстановени имена. Коментарите и изказванията, насочени срещу партийната политика по националния въпрос, остават по-остри и с определена антидържавна насоченост. Все повече хора смятат, че с провеждането на възродителния процес на лицата с възстановени имена са отнети свободата и правата и на тях се гледало като на хора от по-друга категория. Правят се изводи, че единственото "спасение" за преименуваните е да се изселят в Турция или да бъде образувана автономна "турска област", която да се управлява от турското правителство. В тази връзка внимателно се следят международните събития и на първо място Виенската среща, където още не обсъждали въпросите за правата на човека. Информация за положението на "българските турци" се търси непрестанно и от турските и западните вражески радиостанции.

Според редица оперативни източници, в не малко хора съществува убеждение, че докато продължават българо - турските разговори и се подобряват отношенията между двете страни, все още нищо не е загубено и "турците" не трябвало да губят надежда за изселническо разрешение на проблема. Съществуващите надежди за изселване от своя страна формират негативно отношение на голяма част от лицата с възстановени имена към мероприятията по възродителния процес. Това обяснява и проявяваният се напоследък стремеж у много лица с възстановени имена, включително и болшинството от низовите кадри, да нямат активна позиция по проблема и да не се ангажират в конкретни мероприятия. Формираният се компактен протурски дух в някои трудови колективи изключва ефективна работа в тази насока.

Освен "дадените им на сила от държавата" нови имена, които почти са забравени, сред лицата с възстановени имена всичко продължава да бъде както преди възродителния процес. Масово се общува на турски език, по-възрастните жени и мъже продължават да се обличат в дрехи с турски атрибути, провеждат се почти всички мюсюлмански обичаи.

В община Кърджали прави впечатление, че все повече се затвърждава убеждението за "по-либерална" политика на властта по отношение на възродителния процес след Белградската среда и българо - турските контакти. Въз основа на това се засилва общуването на турски език и със старите имена, включително и на обществени места.

В с.Костино, община Кърджали, хората спокойно разговарят на турски и вече са започнали да забравят новите си имена. Някой не прави забележка в тези случаи и разговорите се провеждат на български само когато се появи някой ръководител извън района.

В с.Перперек също се забелязва сериозно връщане назад по възродителния процес. Навсякъде се говори на турски език, а новите имена се употребяват само по ведомостите. Кадровите промени в Политбюро на ЦК на БКП също се свързват с разногласия по възродителния процес. Оживени коментари има и по въпроса за издаването в бъдеще на паспорти за задгранична работа, като възможност за напускане на страната завинаги.

В същото село се заражда и недоволство сред работниците от промишленото предприятие. То се основава на слухове за реорганизация и връщане на цеховете към бригадата от АПК, с цел покриване загубите на бригадата от печалбата на цеха. Хората протестират против такава уравниловка и се наблюдава напускане на предприятието от инженерни кадри. В населението буди недоумение ежегодната промяна на организацията и свързаната с нея загуба на хиляди

лезове. Изказват се мнения да се обърнат към по-висшестоящи инстанции, телевизията или пресата.

Група младежи от гр.Кърджали, между които и двама въдворявани в Белене, коментирали смъртта на пакистанския президент. Някои от тях изразили мнение, че самолетът бил взривен с помощта на съветското разузнаване. По този повод един от младежите заявил, че не трябвало да се вярва на нито една комунистическа държава, защото от ден на ден комунистите ставали все по-лоши. Според него в Белене бил въдворен даже 76 годишен старец, което никъде другаде по света не можело да се случи.

В Съветския съюз по М "Вихрен" са прихванати две писма от _____ от с. _____, община Кърджали, 54 годишен, с полувисше образование, учител в родното си село. Писмата са с остро националистическо съдържание и разкриват силната омраза на автора към социалистическата действителност и живота у нас и големото му желание на всяка цена да се изсели в Турция.

Източник съобщи, че му гостували в гр.Джебел две лица от гр.Кърджали и двамата въдворявани в Белене. Същите споделили, че са се срещнали и с други лица от Момчилград, Джебел, Кърджали и някои села от община Кърджали, които също са били въдворени в Белене.

Повод за тези срещи било желанието на единият от двамата да повдигне духът на съмишлениците си от Белене с цел да не се примиряват с възродителния процес и да им вдъхне увереност, че ще има изселване. Пред всички посочвал като пример за подражание поведението на лице от гр.Варна, също въдворявано в Белене. Същото най-демонстративно се отказало от личния си паспорт, не приемало българските имена и преди да отиде в затвора правело в знак на протест гладна стачка, продължила 38 дни. Гостуващият помолил източника да му устрои среща с три лица от гр.Джебел, които също

са били в Белене. Източникът му отказал под подходящ предлог, но предполага, че подобни срещи лицето е провело и с други лица и ако продължава така може да организира група за противодействие на възродителния процес.

По оперативни данни, след започналите българо - турски диалози и извършените кадрови промени в Политбюро на ЦК на БКП сред лицата с възстановени имена в района на с.Веслец, община Кирково, се засилвали изселническите настроения и коментарите на такива тема. Почти всяка вечер младежи от селото слушали турска музика и играели ориенталски танци - кючек до късно през нощта. Ръководителите на селото не противодействували на това им поведение.

Наш източник съобщи, че сред лицата с възстановени имена в с.Ябълковец, община Ардино, се говорело открито, че са шамалели медките за утвърждаването на възродителния процес. До този извод те стигнали поради по-свободното чествуване на мюсюлманския религиозен празник "Курбан-байрам", идването на турски граждани на гости при свои близки в Кърджали и района и т.н. Освен това те имали информация, че в разговорите между българо - турските смесени комисии се обсъждал и така нареченият "турски въпрос", по който било постигнато някакво споразумение. То обаче се пазело в тайна до завършването на Виенските разговори, където се разисквали правата на човека.

Много надежди се възлагали на промяната в режима на задграничните пътувания. Чрез по-свободното излизане от страната много хора смятали, че ще могат да се изселят в Турция.

Убеждението, че продължава отстъплението по възродителния процес се засилвало и от пасивната позиция на партийния секретар и кмета на селото, които не реагирали на засилващото се турчение.

Друг източник съобщава, че миньор с възстановено име от с.Гърбище, община Ардино, на всеослушание заявил, че в Турция предстояли избори. На тях КЕНАН ЕВРЕН щял да бъде свален от президентския пост и на негово място турският народ щял да избере ТУРГУТ ЙОЗАЛ. Той щял да издигне за министър – председател брат си и двамата да решат изселническия въпрос за "българските турци". Тези промени се налагали поради това, че КЕНАН ЕВРЕН не бил в "състояние" да се справи с България".

Във връзка с Пленума на ЦК на БКП за преустройството в духовната сфера са получени следните по-важни данни:

Източник информира, че сред колектива на ЦК "Наркооп" Ардино продължавали коментарите по повод решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП. Налагало се мнението, че СВЕТЛИН РУСЕВ е изведен от ЦК на БКП поради това, че е бил против новото административно – териториално деление на страната и за участието му в комитета за екологична защита на гр.Русе. Но в тази насока, преобладавали коментарите за освобождаването на СТАНКО ТОДОРОВ от състава на Политбюро на ЦК на БКП. Болшинството от хората били убедени, че той е изключително честен и морално съхранен човек, но бил снет защото не бил съгласен с провежданата от др.Т.ЖИВКОВ политика. Разпространявал се слухът, че др.Т.ЖИВКОВ предложил синът си ВЛАДИМИР ЖИВКОВ за член на Политбюро и за избирането му за професор, на което се противопоставили СТАНКО ТОДОРОВ и ЧУДОМИР АЛЕКСАНДРОВ. Правели се паралели между ВЛАДИМИР ЖИВКОВ и синовете на СТАНКО ТОДОРОВ, които били в полза на последните – интелект, възпитание и т.н. Изказвали се предположения, че участието на съпругата на СТАНКО ТОДОРОВ в комитета за екологична защита на гр.Русе също го е конфронтирало с др.ЖИВКОВ.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>Лив</i>	

Особено съжаление се изказвало за снемането на ЧУДОМИР АЛЕКСАНДРОВ. Мнението за него било, че е сравнително млад и енергичен, привърженик на линията на др.М.ГОРБАЧОВ. Той трябвало да смени другаря Т.ЖИВКОВ на поста Генерален секретар на ЦК на БКП, но неговите сподвижници не успяли да се наложат.

Всички коментиращи Пленума на ЦК на БКП изразявали и недоволство от липсата на информация относно причините за взетите решения и правели паралели с преустройството в духовната сфера в СССР.

Източник разговарял с бивш учител от община Ардино, понастоящем работник в София. По повод решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП той заявил, че др.Т.ЖИВКОВ бил най-старият диктатор в Европа. С ирония подметнал как било възможно всички ръководители да грешат, а само той да е безгрешен. Когато обаче другите ръководители "грешали", той веднага ги свалял от длъжност. Мнението на хората от София според него било, че СТАНКО ТОДОРОВ е много честен и справедлив човек и така възпитал и децата си. Поради това, че не бил съгласен по някои въпроси с др.Т.ЖИВКОВ той сам напуснал Политбюро. Причината за снемането на ЧУДОМИР АЛЕКСАНДРОВ пък била, че той трябвало да замести др.ЖИВКОВ, но последният не бил съгласен и затова го извел от ръководството на партията.

в Момчи-град споделил с наш източник впечатленията си от последния Пленум на ЦК на БКП. Според него в България всичко било объркано, включително и обрезаващата система. Всички негативни явления в нашето общество той свързвал с дейността на БКП начело с др.Т.ЖИВКОВ. Заявил, че др.ЖИВКОВ с неговите "вълци" е "най-големият мафиоз". Поради неправилната му политика били отстранени от управ

лението на страната СТАНКО ТОДОРОВ, ЧУДОМИР АЛЕКСАНДРОВ и СТОЯН МИХАЙЛОВ. Според очаквало се в скоро време от Политбюро на ЦК на БКП да бъде изгонен и другаря ПЕТЪР МИАДЕНОВ.

Във връзка с Пленума на ЦК на БКП, група кооператори от с.Железино, община Ивайловград, коментирали, че СТАНКО ТОДОРОВ, ЧУДОМИР АЛЕКСАНДРОВ, СТОЯН МИХАЙЛОВ и СВЕТИЛИН РУСЕВ били освободени от заеманите постове поради това, че не били съгласни с политиката, провеждана от др.Т.ЖИВКОВ.

По всички оперативно интересни случаи съответните районни управления и служби са вземали необходимото отношение. Информирани са ОБК на БКП и ръководствата на общините.

Отпеч.в 3 екз.

№ 1 Обл.к-т на БКП

2 ЦИОУ

№ 3 ИОО

Изпъл.Ст.Папазов

Напеч.Нешева - 5936

05.09.1988 г.

НАЧАЛНИК: *Пачеманов*
Полковник (К.Пачеманов)

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

149

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Per. № С. 7420 екз. 1
07.09.1988 г.
6300-ХАСКОВО

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР РАБОТИ
ЦЕНТЪР ИНФ. ОРГ. УН-НЕ
Вх. № 18738 от 8.9.1988.

Килиева

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: състоянието на възродителния процес през месец август
1 9 8 8 година

От анализа на получената през изтеклия месец оперативна информация може да се направи извод ,че в обстановката сред българите -мюсюлмани на територията ,обслужвана от ОУ МВР Хасково не са настъпили съществени промени .

Не бяха констатирани случаи на остра вражеска дейност на протурска националистическа основа .

Участието на тази категория от населението в трудовия процес в промишлеността и селското стопанство протичаше нормално , без сътресения .

С интерес от тяхна страна се следяха по-важните вътрешни и международни събития .Основното им внимание обаче беше насочено към започналия българо-турски диалог и завършилия втори кръг от тези разговори .

Българите-мюсюлмани от района не скриваха задоволството си от разрешението на властите официално и без ограничения да

150
бъде отбелязан мюсюлманския религиозен празник " курбан-байрям "

Възродителният процес - сегашното му състояние и перспективите за неговото бъдещо развитие продължава да представлява особен интерес за външния противник.

Резидентурите на прикритие продължиха да проявяват интерес към района .

През месеца са регистрирани 58 пътувания на служители от дипломатическите представителства на капиталистическите страни. Преобладаващата част от тези пътувания - 28 се пада на турските дипломатически служители ,6 на САЩ ,6 на Гърция и др.

Сравнени с данните за м.август 1987 г пътуванията на чуждите дипломати бележат незначително увеличение .През м.август 1987 г те са били общо 54 ,от които 26 на турски дипломати .

През изтеклия месец не са констатирани нерегламентирани контакти на дипломатите с български граждани .

През периода интереса към предаванията на турското радио продължи да бъде висок ,но редовните слушатели бяха разочаровани от липсата на свежи новини ,които да отразяват отношението и намерението на Турция по провеждания у нас възродителен процес.

За неутрализиране вредното идеологическо въздействие на турското радио и телевизия оказаха и системните усилия на отделението за радио и телевизионно противодействие .

Резултатите от извършените проверки и замервания показват следното :

Дълги вълни : Подтискат се и четирите проникващи в окръга честоти от обектите Широко поле и ОЦЗ съответно 162 ,180, 200 и 245 кхц .Апаратурата е надеждна и в добро състояние .Поддържането ѝ в това състояние гарантира ефективното покритие до граничните райони .

Средни вълни : В този честотен обхват не бе констатирано проникването на нови честоти , носещи информация . Техническите съоръжения за подтискане на проникващите честоти са разположени изградените и функциониращи два обекта в окръга - Хасково 1 и 2 . Тяхната работа се допълва от излъчващите съоръжения на СВ от обекти , разположени в бившия Кърджалийски окръг .

Периодическите измервания , които се правят в определените точки доказват спазването на основното изискване - да се подтискат противниковите честоти извън територията на нашата страна .

Къси вълни : В този честотен обхват продължаваме да изграждаме базата за противодействие . Редом до функциониращите три обекта - Пионерски дом , Аида и Маджарово предстои да влязат в действие обектите - Харманли , Димитровград , Черногорово , Стамболово , Пчелари и Зимовина . Строят се антено-мостовите системи на обектите . Считаме , че по този начин в значителна степен ще се увеличат възможностите за ефективно радиопротиводействие в района .

След окончателното запускане на гореизброените обекти ще се извършат подробни замервания за оценка на постигнатите практически резултати .

Ултракъси вълни : В този честотен обхват също не сме констатирали нови проникващи честоти , носещи информация .

Телевизия : Тук основно се проучва възможността втора телевизионна програма в Хасковски район и ефективното ѝ заглушаване .

Действащите ТВ съоръжения подтискат проникващата първа телевизионна програма от Турция посредством обектите Маджарово , Мезек и Вишеград .

152

Всички прекъсвания и отклонения от нормалната работа на оперативната техника са констатирани и причините анализирани.

Характерни за този период бяха отново високите температури и опасността от пожари в обектите .Вземат се необходимите мерки за недопускане на гореизброените проблеми .

Усилията за в бъдеще ще бъдат насочени към намаляване до минимум прекъсванията и повишаване надеждността в работата на съоръженията .

Отчитайки ползата от радио и телевизионното противодействие в интерес на истината трябва да кажем ,че част от предаванията на турското радио ,особено тези ,излъчвани в късовълновия диапазон се приемат в района и се коментират от българите-мюсюлмани .

Повод за оживени коментари и изразени недоволства беше направеното по турското радио провокационно съобщение ,че на турските граждани ,гостуващи в НРБ се дават картони с временни български имена .

Получени са данни ,че в някои райони на общините Маджарово и Стамболово се приемат предаванията на втора програма на турската телевизия ,като за сметка на това е влошено приемането на програмите на българската телевизия .

През периода бе коментирано наличие на траен интерес от страна на българите мюсюлмани от района към преминаващите по главен път Е 80 турски граждани .Такива контакти се осъществяват по пътя и местата за отдых и паркиране .

Обект на оперативен изотчет от гр.Харманли е споделил, че по време на пътуване за гр.Перник ,където бил изпратен в командировка на паркинга край гр.Ихтиман необезпокояван от никого

е осъществил множество контакти с турски граждани .Заявил ,че следващия път само щял да си завери командировъчното в Перник , а останалото време щял да прекара на паркинга край Ихтиман .

Получена е информация от наш източник ,че турски гражданин ,шофьор на ТИР камион е донесъл писмо от Турция на обект на оперативен отчет от гр.Харманли и се е интересувал от съдбата на друг обект ,който доскоро беше в затвора за националистическа дейност .

Предстои да бъде взето отношение към двама сезонни работници от Кърджалийски район ,понастоящем на работа в Димитровград. Същите системно пътуват с личните си автомобили по главния път ,осъществяват валутно-контрабандни сделки с турските транзитници и обменят информация по възродителния процес .Единият от тях в специално скривалище под седалките на лекия си автовобил съхранявал горям брой касети с турска музика .

Проблемът за евентуалното изселване в Турция продължава да вълнува голяма част от българите-мюсюлмани в района .За получаване на допълнителна информация редовно се слушаха предаванията на турските радиостанции и се търсеха всевъзможни други източници на информация .

По повод работата на смесените работни групи се разпространяваха слухове , че е постигнато тайно споразумение за изселване което по взаимна договореност щяло да бъде обявено късно през есента когато приключи прибирането на селскостопанската реколта .

Преобладаваха обаче мненията ,че спогодба за масово изселване не може да бъде подписана ,а ще се изселят само тези ,които имат в Турция роднини по права линия .

154

По-трезво мислещите лица от тази категория свеждаха надеждите си до разрешаване на туристическите пътувания и взаимните гостувания .

В тази връзка са получени данни ,че лица от района търсят начин посредством транзитници и по други канали да изпратят на близките си в Турция установъчните данни с новите имена ,с оглед по-бързо да им бъдат изпратени покани да гостуват в Турция .

За известно отрезвяване на желанията да се изселят в Турция спомагат и някои реалистични изказвания и оценки на преминаващите през НРБ турски граждани .

Според изказването на един от тях живота на преобладаващот мнозинство от изселниците в Турция било много тежко .Според него болшинството от тях получавали възнаграждение не по -голямо от 80 хиляди турски лири ,а само наема на едно прилично жилище бил около 120 хиляди т.лири .Той предполагал ,че ако се разреши свобод но преселване в двете страни много от тях щели да се върнат в НРБ.

Макар и не така активно продължават коментариите по очакваните промени в законодателството на НРБ за задграничните пътувания .Мнозина се надяват да получат паспорти за свободно пътуване в капиталистическите страни и по този начин да заминат и да останат завинаги в Турция .Други заявяват ,че ако им се предостави такава възможност щели да се ориентират към Западна Европа ,където заплащането на труда и условията на живот били по-добри .

Извършваните в гр.Хасково и община Стамболово обновителни строителни работи станаха повод през изтеклия период да се водят коментари за предстояща през м.септември т-г.среща в гр. Хасково между др.Т.живков и министър-председателя на Турция Т.Йозал .

Според други тази среща щяла да бъде предшествана от среща на председателя на Областен народен съвет Хасково с валия на гр.Одрин .

В евентуалното провеждане на тези срещи много българи-мюсюмани виждат залога за положителното решаване на техните проблеми .

В резултат на занижен социален контрол от страна на местните стопански и административни ръководители в селищата и предприятия с компактни маси лица с възстановени имена ,продължава да се говори масово на турски език и да общуват със старите аробско-турски имена .Много жени в това число и близки на активисти от селата носят старо етническо облекло .

През месеца има констатиран един случай на обрязване на дете от с.Шишманово .Работи се по установяване на извършителя след което ще бъде взето съответно отношение .

Разкрит е анонимния автор ,който през 1987 г на различни места в гр.Хасково беше изписал надписи с протурско националистическо съдържание .На същия ще бъде открито ДОР за пълно разкриване и документиране на престъпната му дейност .

В края на месеца ОУ МВР и подразделенията му съсредоточават усилията си за гарантиране висока сигурност и здрав обществен ред в навечерието и дните на деветосептемврийския празник .

За по-съществените изменения в обстановката ,своевременно се информира Областния и общинските комитети на БКП .

Отпечатано в 3 екз

1 - ЦИОУ МВР

2 - у-ние VI ДС

3 - ИОО

Изп.ПАПАЗОВ

Нап.Йорданова - 5949

НАЧАЛНИК

Полковник

К.ПАЧЕМАНОВ

III

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ОПРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
№ 8308 - 2
20.9.1988
СЛИВЕН

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТЪР РАБОТИ
ЦЕНТЪР ИНФ. ОРГ. УНИЕ
Вх. № 20276 от 3.10.1988

И Н Ф О Р М А Ц И Я

за оперативната обстановка по линия на възродителния процес на територията на общините, обслужвани от ОУ МВР - Сливен за периода от 23.09. до 29.09.1988 г.

През изминалият едноседмичен период не са получени данни за съществени изменения в обстановката сред лицата, възстановили българските си имена. Голяма част от оперативните източници я характеризират като "спокойна" - не са засечени остри враждебно-критични прояви, масово разпространяване на слухове и негативни коментари по повод възродителния процес

В младежките среди на с. Ябланово - Котелска община, все по-често се долавят позитивни моменти и настроения. Присътено е към жилищно строителство, изказва се разбиране, че обрат в хода на възродителния процес или изселване не бива да се очаква.

Преобладаваща част в общото количество получавана информация за обстановката в средите на преименуваните продължават да заемат данните за негативни прояви и коментари, които през изтеклата седмица се обобщават в следните основни моменти

= Разпространяване на протурски националистически настроения.

Лице с възстановено име от с. Малко село - Котелска община, работник във "ВИК" - Котел, пред жители от района от-

правял призови за сплотеност и подстрекавал към враждебни действия срещу НРБ. Заявил, че не бива да очакват помощ от Турция, а сами да решат проблемите си.

Обект на оперативно наблюдение от същата община, споделил мнение, че одобрява стремежа на родителите да обрежат децата си. Заявил, че ако той е имал синове, щял да направи всичко възможно да ги обреже, независимо от строгостта на последващото наказание.

Преименуван от гр. Сливен – принудително заселен в Михайловградска област, заявил пред свои познати, че не е "загубил духа си". Споделил, че лесно може да избяга в чужбина, но и тук били необходими "борци за клаузата".

Всички засечени лица са поставени под надежден оперативен контрол.

- Интерес към турската и западна пропаганда.

Продължават да се следят емисиите на турското радио и телевизия. Разполагаме с оперативни данни за организирано гледане на предавания на турската телевизия в околностите на с. Соколарци – Котелска община.

Провеждат се мероприятия за пресичане на спекулативно-разложителната дейност на разпространители на касети с магнетофонен запис на турски песни и мелодии в района на Сливенска община, населен с компактни маси лица с възстановени имена. Предстои да бъде взето отношение към притежатели на видеоапаратури, организиращи прожекции на турски видеофилми срещу заплащане в Твърдишка община. Засечени са сборки на младежка група от с. Новачево – Сливенска община, на които се гледат турски и западни видеофилми.

В Котелска община се разпространява магнетофонен запис на песен по повод посрещането на АСЯ МИХАЙЛОВА от с. Соколарци - АЙСЕЛ, в Турция. Съдържанието на песента е с протурска и изселническа насоченост.

= Демонстративни прояви на турска етническа принадлежност.

Освен съобщаваните до сега прояви на турчеене - говорене на турски език и общуване със старите имена на обществени места, през периода са засечени:

- Преименуван от гр. Нова Загора - работник в РЗ "Начо Иванов", който изпратил на колегите си картичка от Черноморието, подписана със старите имена на семейството му.

- Профилактиран за протурски прояви отговорник на пивницата в с. Малко село - Котелска община, който продължавал да събира в дома си младежи, да пуска на висок тон турска музика и да приканва към заучаване на турски песни и мелодии.

= Изселнически коментари и настроения.

Независимо от малкия брой съобщения за такива прояви и спад в разпространяването на изселнически слухове, населението с възстановени имена все още не се е освободило от мисълта и надеждата за евентуално уреждане на изселване в Турция. Според констатации на оперативни източници от Сливенска и Твърдишка общини, това население е в позиция на изчакване - без активно да коментира, очаква решение на въпроса.

= Пасивност и неправоилни действия на местни и общински органи на властта.

Разполагаме с данни за неритмично и в недостатъчни

195

4

количества снабдяване с хляб на населението в с. Ябланово – Котелска община, което е създадо предпоставки за поява на настроения на недоволство и негодувание. Има случаи, при които, за да бъдат удовлетворени минималните потребности на всяко домакинство, се давало по един хляб. От извършената проверка се установи, че необходимостта на жителите на селото от хляб се обезпечават от местната фурни с капацитет 2100 хляба дневно. В някои случаи, поради недобросъвестното отношение на фурниджията /злоупотреба с алкохол/, се произвеждат 1000 – 1500 хляба. Недостига се подсилва и от провеждането на множество семейни тържества – курбани през есенния период, при които се увеличава консумацията на хляб.

На открито заседание на ИК на ОБНС, проведено в с. Ябланово, проблемът е поставен, но все още не е намерил решение. След информиране на първия секретар на ОБК на БКП е дадено уверение, че ще бъде взето отношение към виновните и мерки за допълнително снабдяване при необходимост с хляб от съседните населени места.

В с. Малко село – Котелска община от началото на настоящата година не са провеждани официални ритуали за именуване на деца. Основна причина е незаинтересоваността и повърхностното отношение по въпросите на възродителния процес на длъжностните лица – кмета и партийния секретар, с което се дава простор на религиозната инициатива.

По обстановката и проблемите в общините редовно се информират ОБК на БКП.

През периода не са получени данни за дейност на външния противник в обслужваната територия.

Отп. в 3 екз.

№ 1 – ОУ-МВР-Бургас

№ 2 – ЦОУ-МВР

№ 3 – ИОО

Изп.: Кр.Топчиев

Нап.: Апостолова 4303

39, НАЧАЛНИК ОУ МВР:

ПОЛКОВНИК

/Ил. Илиев/

112

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

206

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

Рег. № 12140 Екз. № 1

30.09 1988 год.

5800 ПЛЕВЕН

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ	
ЦЕНТ. ИНФ. ОРГ. У-НИЕ	
Вх. № <u>20482</u>	Дт. <u>4.10.88</u>

О Ц Е Н К А

ОТНОСНО: оперативната обстановка по възродителния процес на територията на ОУ-МВР-Плевен през м.септември 1988 година.

В средите на българите-мюсюлмани, живущи на територията на управлението, съществени промени в обстановката в сравнение с предходните месеци не са настъпили. Първите три седмици се характеризираха с относително спокойствие, известно намаляване на коментарите по политически проблеми - същите бяха главно относно гостуванията на граждани между България и Турция и опитите за разрешаване на кипърския проблем. Характерно бе известно очакване за по-нататъшно подобряване на междудържавните отношения, без да се очаква в момента промяна от наша страна на отношението по въпроса за имената. Надежди за разрешаване на въпроса чрез изселване макар и в дълъг период от време изразяват основно лицата с по-ниско образователно равнище, намиращи се под въздействието на турската пропаганда. Характерен в това отношение е коментарът на осъждания по чл.279 от НК

год. от гр.Никопол: "..... проблеми от този род са решавани в промеждутък от 10 години, а ние не трябва да губим надежда....."

Същевременно представителите на интелигенцията, въпреки че съхраняват очакванията си за промяна, заемат по реалистична позиция, като изразяват мнение, че процеса според тях чоже да се очаква, че ще е необратим.

от с.Садо -
вещ е споделил: "не бях съгласен с преименуването, но разбрах, вече че срещу ръжена не се рита".
ка от гр.Плевен, профилактирана за националистически прояви, след приемането на сина й за студент, вече не влиза в конфликти по

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

2 *207*

повод на имената.

Известно активизиране на протурските настроения предизвика победата на Шаламанов на Олимпийските игри в Сеул и съобщението на турското радио от 24.09. за бягството на народен представител от бившия Кърджалийски окръг, с възстановено име, заедно със семейството си в Турция. Отношението към тези събития е противоречиво. От една страна се изразява известно задоволство, че е нанесен удар на международният престиж на НРБ и се изразява очакване, че това ще повлияе на позицията на българското ръководство на въпроса за имената и относно изселването. Същевременно се изразяват негативни очаквания относно положението на българите-мюсюлмани. Очакванията за снемане на доверието от тях най-точно е изразил

-

от гр.Никопол ".....

сега пак ще има затягане за нас".

В сравнение с политическите възгледи и настроения, при които се забелязват известни колебания в зависимост от обстановката, в елементите на бита трайно се съхраняват консервативните елементи – общуването в семейството и на обществени места на турски език, обредите, начина и музиката при сватбени тържества. Един от сътрудниците по този повод прави следната оценка: "..... присъществувала на сватбени тържества, на които и направило впечатление репертоара на музикантите, че преобладават песни с турско съдържание. За тенденциозност не може да се говори, а по-скоро за изразено предпочитане и задоволяване на вкусове на присъстващите лица".

При трудовата дейност в колективите, в които работят българи-мюсюлмани не са установени смущения. Сезонните работници от Кърджалийски окръг работещи в различни населени места на територията на управлението изразяват задоволство от условията за работа и заплащането, дори отделни лица изразяват желание да се установят трайно. Впечатленията на един от сътрудниците са, че докато по-възрастните от групите коментират за изселване, младите не проявяват интерес по тази тема.

От оценката на оперативната обстановка по възродителния процес през м.септември се налага изводът, че на територията на управлението не са констатирани остри форми на подривна дейност.

НАЧАЛНИК ОУ МВР
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР:

[signature]
Ст.Нинов/

113

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Per № 5750
10.9.88
8600-КЪРДНАЛИ

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТЪР. ИНФ. ОРГ. У-НИЕ
Вх. № 20492 4.10.88

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Оперативната обстановка в бившия Кърджалийски
окръг през периода от 22 до 29 септември
1988 година

Анализът на придобитата оперативна информация през седмицата показва, че макар и външно спокойна, оперативната обстановка на територията на бившия Кърджалийски окръг си остава сложна и напрегната. Редица оперативни източници считат, че отстъплението от постигнатото по утвърждаването на възродителния процес взема необратим характер. Повсеместно и масово се общува на турски език и със старите имена, а в много случаи това се прави демонстративно. Запазва се тенденцията за упорито съхраняване на мюсюлманските религиозни и други обичаи и традиции, като все повече лица устройват живота си съгласно техните изисквания. Негативни явления се забелязват и сред младежта - работническа, селска и учаща се. Извършена беше и остра враждебна проява на протурска основа - издигане на турско и американско знаме край с.Челик, община Кърджали.

Поддържа се вътрешното напрежение сред голяма част от преименувалите се лица и те все по-определено очакват в скоро време да се разреши "турският проблем" в България - чрез връщане на старите имена или преселване в Турция. Големи надежди се възлагат на "помощта" от турското правителство, което никога нямало да остави на произвола на съдбата над 2 млн "турци" в България и правело всичко възможно за тяхното "спасяване". В уверение на това се изтъкват съобщенията от турските средства за масова информация, които в последните дни били много "радостни" за "българските турци". От друга страна липсата на активна работа по утвърждаването на ВП от страна на българските власти било също така доказателство, че процесът е обратим и той вече не се утвърждава, а се развива в обратна посока докато нещата се възстановят в първоначалното им положение.

Забелязва се повишен интерес към предаванията на турските телевизия и радиостанции в общините Кърджали, Крумовград, Ардино и Джебел. Голяма част от населението в селата Токачка, Багрилици, Черноски, Чал, Голяма Чинка, Кандилка и други от община Крумовград е приспособило телевизорите си за хващане на турска телевизия. Под въздействие на гледаните по нея новини, сред немалко кооператори от този район се подхранва надеждата за сключване на изселническа спогодба с Турция.

Агент "ИЛИЯ" информира, че по радио "Гласът на Турция" говорил бившият народен представител от Варна ИБИШЕВ, който сега живее в Истанбул. Той изтъкнал като причина за напускането на България факта, че от 1982 година насам мюсюлманите били преследвани и малтретирани. На същото били подложени и другите етнически малцинства, които живеят в страната. Според него, в България липсвали човешки права. Заявил, че комунистите в Турция не били преследвани заради убежденията си и посочил за пример себе си - никой не му се бъркал в живота и му давали право да се изказва по турските радиостанции. Изразил становището, че за смяната на имената на "турците" в България не бил виновен българският народ, а правителството и Политбюро на ЦК на БКП. Преди да остане в Турция той разговарял със свои колеги народни представители, които също не били съгласни с това партийно мероприятие.

Мнението на източника е, че подобни изказвания оказват силно негативно влияние и ерозират още повече съзнанието на лицата с възстановени имена.

По данни на редица източници, в района на Момчилградската община се забелязвало сериозно отстъпление от завоюваното по утвърждаването на възродителния процес. Масово се обичувало на турски език и със старите имена. Част от жените в селските райони се обличали в дрехи с турски атрибути.

Оперативни източници присъствували на сватбено тържество в Момчилград. Ритуалът по сключването на гражданския брак протекъл нормално. Съвсем друг обрат обаче получило тържеството в ресторант "Осетия". Оркестърът свирел само турски мелодии, което веднага започнало да се коментира от присъстващите. След като никой не взел мерки за пресичане на това нарушение, много от гостите,

предимно млади хора, започнали да играят "кючек". Постепенно това настроение обхванало почти всички гости. Хората не скривали задоволството си от тази "турска" атмосфера в центъра на града и останали много доволни от сватбата. Коментирало се, че никой от ръководителите на общината не е дошъл на тържеството, въпреки неколнократните покани от младоженците. Така станало по добре, защото хората се поотпуснали и имали възможност да слушат турска музика и да играят "кючеци".

На 21. 09.1988 г. в дома на родителите на НАУМ ШАЛАМАНОВ в Момчилград са се обадили по телефона от Анкара или Бурса жена и мъж. Те се интересували дали роднините на ШАЛАМАНОВ са подготвили документите за изселване. Посъветвали ги да отидат в турското консулство в Пловдив и да уговорят подробностите с консула.

В община Крумовград се коментира, че на сесията на Интерпарламентарния съюз в София, въпреки съпротивата на българските власти, е било взето решение да се разгледа и "турския въпрос" в България. От 80 страни само 16 се въздържали да гласуват а всички останали били против възродителния процес.

Усилено се коментира и бягството на народната представителка от Асеновград МАДЖАРОВА. Изказват се мнения, че щом "големи хора" от България бягат и не са съгласни с възродителния процес, какво остава за обикновените граждани. Много хора одобряват подобно поведение на ръководни лица с възстановени имена и изтъкват, че дори и в България те да са работили за възродителния процес, това са го правили под натиск и в края на краищата са си останали "истински турци". Очаквали същата да направи големи разкрития за смяната на имената и изобщо за политиката на България по различни вътрешни и международни проблеми.

На 20.09.1988 година , от Крумовград, пуснал през деня силно радиото в къщи си на турска радиостанция. Всички в квартала са чули за рекорда, поставен от Н.ШАЛАМАНОВ на Олимпийските игри. След това пуснали интервю с него, при което ШАЛАМАНОВ заявил, че вдигнал с радост щангата и

подобрил олимпийския рекорд за 5 млн. "турци" в България. Изявил желание да бъдат пуснати да се изселят в Турция родителите му.

Населението от община Крумовград приемало с голяма радост успеха на Н.ШАЛАМАНОВ. Някои лица на следващия ден не са отишли на работа за да могат да гледат състезанията по турската телевизия. Най-добре излизал нейният сигнал в района на селата Черноски и Токачка. Сега се хващали и предаванията на втора програма. По нея съобщили, че мощността на предавателите, излъчващи тази програма ще бъде увеличена, за да може да покрие цяла Южна България.

В община Ардино е отбелязано известно засилване на протурските настроения сред голяма част от населението с възстановени имена, за което повлия особено много участието на Н.ШАЛАМАНОВ на Олимпийските игри и поставените от него рекорди. Дни преди неговото излизане на състезания, започнаха коментарите в националистически дух за неговото представяне.

В ресторант "АРДОН" успехът му е посрещнат от присъстващите с радостни възгласи и прегръдки, а в ресторант "Арда" предварително е бил внесен телевизор, за да може персонала да наблюдава състезанието. Няколко сервитьорки непрекъснато повтаряли: А българите казваха, че в Турция няма условия за тренировки, няма вода, няма лекари. Сега видяхме истината!" Вечерта в тези заведения ния е преминала изцяло под влияние на успеха на ШАЛАМАНОВ, с приповдигнатото протурско настроение. Всички засечени лица са изказали задоволство от турския национален герб на гърдите на ШАЛАМАНОВ. Дори съвсем аполитични жени са коментирали, че след като е отишъл в Турция, ШАЛАМАНОВ запомнал да поставя по-големи рекорди.

На 25.09.1988 година сутринта край с.Чилик, община Кърджали, на железнорешетъчен стълб за високо напрежение бяха открити две саморъчно изготвени знамена – едно с турските национални символи, а другото – с американските. Същите бяха закрепени върху стълба посредством пръти от габър. До тях бяха намерени руло хартия с текст на турски език, мъжко требенче и парченца от стъкло, по които има следи от бронзова боя.

222

5

По начин на изработка и поставяне, знамената са напълно идентични с останалите по ЦДОИ "БАНДИТИ".

Съгласно дадените указания от Управление 06-ДС, инкриминираните материали бяха изпратени незабавно в НИКК-ДНМ за експертно изследване.

Отпеч. в 3 екз.

№ 1 - ОУ МВР-Хасково

№ 2 - ЦДОУ

№ 3 - ИОО

Изп.: Д.Павлов

Нап.: Е.Иванова-2899

29.09.1988 г.

НАЧАЛНИК
Ген.майор:

/Ат.Кадирев/

Из архивите на ДС

995

III 4

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

уиоу

54

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № *3888* Екз. *88*
7.10.88
6600-КЪРДЖАЛИЙСКИ

МИНИСТЕРСТВО на БЪЛГ. РАБОТИ
УЛ. "В. ИЛИЕВ" 10, У-ОФИ
№ 20952 10.10.88

Синиов

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Оперативната обстановка в бившия Кърджалийски окръг през периода от 29.септември до 6 октомври 1988 година

Постъпилата в окръжното управление на МВР през изминалата седмица оперативна информация свидетелствува за неизменността на обстановката на територията на бившия Кърджалийски окръг. Нейният характер продължава да се обуславя основно от провеждащия се възродителен процес сред лицата с възстановени имена.

Оперативните източници определят като съвсем незадоволителни работата и мерките на съответните органи и организации за утвърждаване на присобителните мероприятия. Навсякъде взискателността е занижена, а идейно-възпитателната работа формална и недостатъчно активна. По тези причини изостава и решаването на проблемите, свързани с присобяването на лицата с възстановени имена към българската социалистическа нация. Все по-осезателно се чувства стремежът на голяма част от преименувалите се да съхраняват турския елемент в своя бит и култура. Възродителният процес не се възприема като обективна необходимост за присобяване на лицата с възстановени имена към българския народ, а се търсят всевъзможни начини и форми за противодействие на развитието и утвърждаването му.

Всяко лице, изявило се с действията си срещу присобителните мероприятия-въдворявано в Белене, изказало се по-остро, замис-

лило бягство зад граница, възхвалявало живота в Турция и други, се счита за "герой", "истински турчин", "борец за турската кауза".

Поддържа се постоянен интерес към предаванията на турското радио и телевизия. Масово се слушат турските радиостанции, а където излиза турският телевизионен сигнал се гледат и телевизионните програми. От някои техни антибългарски или двусмислени съобщения се правят изводи, че Турция не е изоставила "българските турци" и рано или късно ще успее да ги "спаси".

Оперативни източници информират, че сред лица с възстановени имена от община Кърджали се коментирала сесията на Интерпарламентарния съюз в София. Повечето лица били на мнение, че голяма част от държавите осъдили българското правителство за смяната на имената на "турците". Настоявали да им бъдат върнати предишните права. Голям интерес се проявявал и към изборите в Турция. Някои лица считали, че ако на власт дойде Б.ЕДЖЕВИТ, той ще уреди изселническият въпрос.

Източниците са на мнение, че подобни коментари се водят във всички среди от лицата с възстановени имена. Все повече хора смятали, че "българските турци" няма да останат дълго време в това положение. Ако не им върнели имената, със сигурност щяло да им се разреши да се изселят в Турция.

В района на бившата селищна система Млечино, община Ардино, се забелязва тенденцията нивовите ръководители да не се ангажират в работата по утвърждаването на възродителния процес.

Членовете на БКП от с.Башево - и
,коментирали в негативен тон сесията на Интерпарламентарния съюз. Смятали, че България няма да може да наложи за разглеждане проблема за Кипър, тъй като Турция ще противопостави въпроса за "турците" в България и ще бъде подкрепена от огромното мнозинство от участниците.

Сред интелигенцията от с.Млечино с надежда се коментирали възможностите, които ще бъдат предоставени за напускане на страната от български граждани чрез петгодишни договори за работа в чужбина. Много лица смятали, че това ще бъде най-добрият начин да се отърват от България.

Агент "ИВАН" съобщи, че в района на община Черноочене има известно връщане назад по отношение на езиковата среда и резултатност-

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

3.-

56

та от приобщителните мероприятия. Най-често общуване на турски език се наблюдавало в ресторантите и други обществени места на с.Черносочене и с.Габрово. На никое от тези места не се осъществявал контрол от страна на обществените организации и другите органи, работещи по възродителния процес.

Негативно впечатление правел и поведението си учителят от с.Габрово Н.Болярски, който общувал с колегите си на турски език. Държал се така, като че ли за него не съществува възродителен процес.

Подобно било и поведението на _____ в с.Черносочене, българин, който се стремил да се пригоди към средата. Той често се събирал в компании с различни лица и общувал с тях на турски. При едно такова събиране на голяма компания в ресторанта се възхвалявала "победата в чест на Турция" на щангиста Н.Шаламанов.

Агент "ОЛЕГ" разговарял с лица от община Момчилград, между които и _____ в с.Груево. Последният споделил, че слушал по турското радио за победата на НАУМ ШАЛАМАНОВ на Олимпийските игри. В интервюто с турски журналисти ШАЛАМАНОВ изразил желание българските власти да пуснат в Турция родителите му. По мнение на говорителя обаче, за да дадат такова разрешение, българите искали Турция да плати по 500 хил. долара на човек.

се възмущавал от този факт и смятал, че българското правителство много се излага по този начин и се опитва да прави непотчени сделки с хора.

Агент "ОРЛИН" информира, че в района на с.Багрилци, община Крумовград, се засилва интереса към предаванията на турската телевизия. В къщата на _____, редовно се събирали младежи да гледат турски предавания. Освен това слушали турски песни и играели "кочек". Синът на _____, 17 годишен младеж, споделил, че често пътува до Харманли, където от турски шофьори закупува касети за магнетофона.

В последно време обстановката в този район била външно спокойна, но се чувствувало известно раздвижване сред младите хора, което не било характерно за други години. Увеличавали се пътуванията към вътрешността на страната, в резултат на което нараствали и неконтролируемите контакти с наши и чужди граждани.

Агент "РУСЕВ" съобщи впечатленията си за поведението на от с.Могиляне,община Кирково,46 годишен,завърнал се от принудително заселване.Същият често се събирал по домовете им с други лица от района,които са били въдворявани в Белене.Изразявал негодувание от живота в България и смятал,че в страната няма свобода,а "турците" били подтиснати и живеели като "роби".Това,което той преживял,нямало да може да го понесе и едно магаре.Аллах обаче бил могъщ и му давал сили още да живее.Ръководителите на партията и властите разбрали,че няма полза от "българските турци" и затова трябвало да ги пуснат да се изселят.

На 06.10.1988 година сутринта край с.Чилик,община Кърджали,на железнорешетъчен стълб за високо напрежение,на който преди това бяха закачени турско и американско знаме,беше открито ново знаме.Същото е саморъчно,направено от тензух,без никакви символи.По начин на изработка и окачване,знамето съществено се различава от предишните случаи.Не бяха открити и анонимни материали.На мест произшествието имаше следи от човешки крак с размер на обувка № 28

Отгледът на местопроизшествието беше извършен от дежурна следствена група на ОУ МВР, НИИК-ДНМ и ОТУ-ДС.

Отпеч. в 3 екз.

№ 1 - ОУ МВР-Хасково

№ 2 - ЦИОУ

№ 3 - ИОО

Изп.:Д.Павлов

Нап.:П.Димитрова - 2954

06.10.1988 година

НАЧАЛНИК

Ген.майор

Ан.Чалъев

115

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

ЛИЧНО СТРОГО СЕКРЕТНО!

ининов

11271
19 10 88

С П Р А В К А

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТЪР ЗА ПРОФ. ОРГ. УЧЕНИЕ
Вж. № 21850 ОТ 21.10.88

ОТНОСНО: Състоянието на оперативната обстановка по
линия на възродителния процес на територията
на ОУ на МВР Видин, Враца и Михайловград

Към 15.10.1988 г. в оперативната обстановка по линия
на възродителния процес на територията на ОУ на МВР Видин,
Враца и Михайловград не са настъпили съществени изменения и
тя остава спокойна. Не са получени данни за замисляна, подгот-
вяна или провеждана терористично-диверсионна, вредителска и дру-
га остра форма на враждебно-престъпна дейност на националисти-
ческа основа.

В резултат на извършената оценка за ефективността от
прилагането на принудителната мярка по чл.39, ал.1, т.1 от
ЗНМ, на болшинството от заселените лица тя бе отменена и в
настоящия момент на територията на ОУ на МВР Михайловград са
останали само 13 лица с такава мярка. Същото е и положението и в
ОУ на МВР във Видин и Враца.

По официален път до автомобилен спортен клуб-Видин
към ТХК Видин е изпратено един брой от турското автомобилно
спортно списание "Иръшгюню", в което се отразява участието на
турските състезатели в рали "Вида-88". В статията, озаглавена
"Турското появяване в България" е отбелязано, че българите от
турски произход са оказали подкрепа на турския отбор, който
е оценил техните желания, за което в края на състезанието кла-
сираният се на 3-то място екипаж им подарил паричната си награда
на стойност 600 000 турски лири. Отражено било, че по време на
церемонията по награждаването турският отбор бил посрещнат от
сънародниците си, живеещи в района на Видин с голяма обич и
възторг.

18.2

182

от с.Чубрика, Хасковска област, при
нудително заселен в
, заявил, че постоянно слуша пре-
даванията на чуждите радиостанции и бил твърдо убеден, че неща-
та ще се променят в положителна за тях насока. България не е в
състояние да издържи на натиска на световното обществено мнение
и ще разреши не само масово изселване в Турция, но и ще им въз-
не старите турски имена.

от гр.Лом, член на БКП, се изказали
че има големи несправедливости в НРБ и се чувства определено
отрицателно отношение към лицата с възстановени имена. Привела
пример със своето семейство, членовете на което първи си под-
менили имената, за което имало публикации и в средствата за
масова информация. Недоволна е от това, че на няколко пъти е
била включвана в екскурзии за чужбина, но в последния момент са
я подменяли с други хора. Това послужило като повод за иро-
нично отношение към нея от страна на колегите ѝ. Смята, че
към тях се отнасят с предубеждение и им нямат доверие, поради
това, че са с възстановени имена.

Взето е оперативно отношение към няколко лица с възстановени
имена, живеещи на територията на ОУ на МВР Видин, които са слу-
шали и разпространявали информацията на турската радиопропаган-
да.

Нап. в 3 екз.

№1 - Обл.К на БКП

№2 - ЦИОУ-МВР

№3 - ИОО

Изп.-Хр.Славков

Нап.-Крумова-1155

18.10.1988 г.

Мих-град

НАЧАЛНИК:

Подписник:

/Ил.Шаренков/

II 6

Из архивите на

1002

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ЛИЧНО СЕКРЕТНО !

185

Сенсност

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 7898
21.10.88
7200 гр. РАЗГРАД

ДО
ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА
ОБЛАСТНИЯ КОМИТЕТ НА БКП
ДР. ПЕТЪР ПЕТРОВ
РАЗГРАД

21938 24.10.88

СЕДМИЧНА ИНФОРМАЦИЯ
№ 42/88

ОТНОСНО: Развитието и промените в оперативната обстановка по линия на възродителния процес на територията на ОУ на МВР - Разград за периода от 15 до 21 октомври 1988 г.

Оперативната обстановка по линия на възродителния процес на територията на окръжното управление на МВР през изтеклата седмица протече относително спокойно. Данни за остра враждебно престъпна дейност и нарушения на обществения ред няма получени. Стопанският и обществения живот протекоха нормално.

Като нов момент в обстановката през седмицата се явява отзвукът от изпращането в Турция на семейството на бившия български спортист НАУМ ШАЛАМАНОВ. Доловените до момента коментари и оценки по случая сред населението с възстановени имена имат твърде противоречив характер и засега не предизвикват съществени изменения в настроенията за изселване и обстановката като цяло.

В първоначалните коментари отражение намериха съобще-

нията на турското радио за пристигането на родителите и братята на ШАЛАМАНОВ на турска земя и организираното тържествено посрещане от властите в Одрин и Истанбул. Изразява се възхищение от турското правителство и лично от Т.ИОЗАЛ към това събитие, като изпратили "героя на Турция" със специален самолет от Анкара до Истанбул за срещата с родителите му.

След добиване на популярност на случая в получената до сега оперативна информация са доловени различни по характер мнения и оценки.

Отделни активисти по линия на възродителния процес изразяват становище, че не бивало да се разрешава изселването на семейството на ШАЛАМАНОВ и събирането на други членове на разделени семейства, тъй като това ще предизвика нови настроения за изселване.

Отделни лица изразяват неодобрение и оценяват, че този случай е отстъпление под натиска от турска страна.

Екзалтирани националисти изразяват радост от този случай и считат, че с изселването на семейството на ШАЛАМАНОВ е поставено началото на ново изселване, което постепенно ще обхване всички желаещи.

Браждебно настроено лице от същите среди изразявал голямо възхищение от ШАЛАМАНОВ, като заявявал, че той е не само голям спортист, но и голям политик, който след обиколката си из Турция, щял да говори пред конгреса на САЩ по въпроса за правата на човека.

Е по-умерено настроените среди на случая не се придава толкова голямо значение.

Млад работник във фабрика "Химик" завидал на ШАЛАМАНОВ, защото благодарение на многото пари, спечелени от олимпиадата успял да изтегли своите близки в Турция, а друго лице - технолог в същата фабрика изказал мнение, че това бил единичен случай и масово изселване няма да има.

Продължава да постъпва информация, в която се преповтарят коментарите за пресконференцията на НАУМ ШАЛАМАНОВ в Сеул и изявленията му по отношение възродителния процес у нас. Коментира се, че чрез ШАЛАМАНОВ и избягалата в Турция бивша

народна представителка СЕВДА РУСЛАНОВА и направените от нея изявления световната общественост била разтърсена отново и още веднъж узнала за съдбата на преименуваното население в България, което нямало да убегне от вниманието и на ООН.

Върху обстановката по линия на възродителния процес продължава да оказва влияние срещата между министър П.МЛАДЕНОВ и неговия турски колега М.ИЪЛМАЗ в ООН.

Коментира се, че външните министри на двете страни не намерили общ език по въпроса за по-разширено изселване, че българския външен министър уж се бил съгласил да се възвърнат старите турски имена и обичаи, с цел да нямало изселване, че предстои урежданена събирането на разделените семейства в широк смисъл, който ще включва близките на изселниците по спогодбата от 1968 г. и по-преди и т.н.

Възвръзка с преустройството в СССР се изразяват надежди, че с избирането на М.ГОРБАЧОВ за Председател на Президиума и Върховния съвет на СССР, ще продължи курса за по-голяма демокрация и възстановяване правата на хората. В този смисъл се очаквало този курс да окаже влияние и у нас - да се възстановят турските имена, изучаването на турския език и други.

В хода на преустройството у нас и очакваните демократични промени във връзка с Виенската среща, се изразяват все по-големи надежди за уреждане на ново изселване в Турция.

В националистически и изселнически настроените среди се изразява мнението, че НРБ няма да може да устои на натиска от вън и ще се съгласи на компромиси и дори на отстъпление от линията по възродителния процес.

- работник в - Разград
коментирал, че ако се разреши изселническият въпрос, ще се изселят всички преименувани с изключение на тези, които са на отговорна партийна работа и в МВР. По негова сметка те не надхвърляли цифрата 650 човека.

В общите коментарии и оценки продължава да се третира сегашната обстановка и перспективите за развитие на възродителния процес.

Един от бившите директори на бившето турско педагогичес-

188

ко училище в Разград АСЕН ЧАНКОВ оценява, че турското правителство нищо не можело да промени във връзка с възродителния процес, но въпреки това не оставяло на мира българите. По негово мнение сега в света се усещала тенденция на разделяне на християни и мюсюлмани, като класовата борба преминала на по-заден план. По събитията в Н.КАРАБАХ съветското правителство се отнасяло индиферентно към изстъпленията на арменците, защото били християни, но ако азербайджанците имали такова поведение, досега щели да ги "смачат".

По оценка на враждебно проявено лице намесата на друга държава или организация за уреждане на изселническия въпрос било неуместно. Трябвало двете държави помежду си да водят преговори до постигане на компромисно решение повъпроса.

По мнение на председателката на профкомитета в село Острово, община Завет, по проблемите на възродителния процес трябвало да се работи два пъти повече с населението с традиционни български имена отколкото с преименуваните, защото първите пречели и не разбирали значението на възродителния процес.

В окръжното управление продължава да постъпва информация за масово и необезпокоявано общуване на турски език, като в много селища с компактно преименувано население това не прави впечатление. Поради липсата на противодействие и мерки от страна на местните органи, хората остават с впечатлението, че ще бъде премахнато ограничението за общуване на турски език.

В редица селища с компактно население с възстановени имена сватбените тържества продължават да се провеждат по старому. Изпълняват се турски песни и музика, говори се на турски език (Самуил, Владимировци, Здравец, община Самуил, Ив.Шишманово, Исперихска община и др.)

Засечени са отделни остри изказвания и коментарии насочени срещу възродителния процес.

По оперативни данни група лица, част от които са профилактирани за враждебни националистически прояви от село Ясеновец

община Разград, в разговор за НАУМ ШАЛАМАНОВ изказали възхищение от поведението и постъпките му, като заявили, че той отворил очите на Турция и турците и че ето такива трябвало да бъдат всички преименувани, а не да седят и бездействуват.

Едно от лицата, р. 1923 г. бивш работник в БДЖ, пенсионер, изразил мнение, че станалите в последно време самолетни и влакови катастрофи не били случайни, а са дело на "техни" хора. В реторичен план изказал мисълта, че ако създадат група за противодействие срещу възродителния процес, той с дългогодишния си опит по влаковете би могъл да бъде много полезен за делото, но всички били страхливци.

Останалите от групата го подкрепили, като единия заявил, че можел да бъде полезен за вредителство в областта на техниката, а друг - в изработване на хладни оръжия.

Всички лица са в роднински връзки, били много предпазливи и споделяли подобни мисли в тесен кръг хора на които имат пълно доверие. Били способни в определен момент за извършване на вражеска дейност, въпреки, че на този етап били само във фазата на приказки. Ще се проведат мероприятия за разбиване на групата и неутрализиране на по-активните от тях.

По повод повишаването цените на захарта и кафето от няколко оперативни източници в град Разград са доловени общи коментарии. Съществува мнение, че ще бъдат повишени и цените на захарните изделия въпреки официалните заявления, че няма да се променят. Счита се, че това ще стане под формата на промяна на наименованията на артикулите. Освен това се коментира, че предстои увеличение на цените на всички стоки, а увеличаването на заплатите е само за успокояване на народа.

В някои среди се изразявали мнения, че след увеличаването на цените ще последвали и други неприятности. Хората с недоверие се отнасяли към мероприятията на правителството и ЦК на БКП. Говорело се, че сега никой от големците не знаел, както да се прави по-нататък.

Ръководството на окръжното управление на МВР - Разград

6

190

провежда оперативно-профилактични мерки за обезпечаване на сигурност и обществен ред във връзка с евентуално усложняване на обстановката по линия на възродителния процес.

НАЧАЛНИК ОУ МВР - РАЗГРАД

ПОЛКОВНИК:

(Хр. Григоров)

Написано в 3 екзз.

1 - I секр.Обл.К на БКП

2 - ЦИОУ, МВР

3 - ИОО

Изп.Н.Ненов

Нап.К.Христова - 2178

Разград, 21.10.1988 г.

III7

Из архивите на

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО!

195

Министерство на БЪЛГ. РАБОТИ
НАУЧНО-ИЗСЛЕД. ЦЕНТ. УМНЕ
Вк. № 22036 от 25.10.1988

Б Ю Л Е Т И Н

ОТНОСНО: Оперативната обстановка на територията
на бившия Търговишки окръг за периода
17 - 22.10.1988 година

1. ВЪЗРОДИТЕЛЕН ПРОЦЕС

През изтеклата седмица обстановката сред лицата с възстановени имена се формираше главно от коментарите свързани с разпространеното съобщение за постигнато споразумение между България и Турция за събиране на разделени семейства.

На 19.10.1988 година в ОУ на МВР се проведе заседание на Щаба по възродителния процес. На него бе обсъдена създадената се обстановка след направеното съобщение и проведените разяснителни мероприятия. Общата оценка е, че поради засилване на изселническите настроения, обстановката по възродителния процес значително се усложни. Проведените от ОБК на БКП разяснителни мероприятия не доведоха до нормализиране на обстановката. Тъй като обратното, поради превратното им тълкуване обстановката в някои селища продължи да се усложнява. Голяма част от българите с възстановени имена считат, че нашата пропаганда е невярна, като се позовават на опита от предишното изселване. Само една малка част от това население изразяват негодувание за това, че хората отново се настройват на тема изселване, след като вече почти се бяха успокоили и си гледаха работата. Има изказвания, че след като това споразумение засяга точно определен кръг от хора защо не се съобщят техните имена, ами се правело така, че да се дразнят всички хора.

Поради недостатъчната осведоменост голяма част от българите с възстановени имена се насочват към слушане на турската и

западни радиостанции. По оперативни данни тези които имат близки в Турция са писали писма до тях с цел да получат по-подробна информация за предстоящото изселване. Други лица са се ориентирали към контакти с шофьори от турския международен транспорт, а трети смята да посетят турското консулство в Бургас откъдето да получат по-точна информация.

Една от причините за засилването на изселническите настроения в община Търговище е и недостатъчно точното и компетентното разясняване на споразумението за разделените семейства от партийния актив по места, както и превратното им тълкуване от някои среди. Така например в с. Копрец в събота е било съобщено, че ще се проведе открито партийно събрание на което ще се разясни постигнатото споразумение между България и Турция за събиране на разделените семейства. Но тъй като това не е станало веднага в селото започват да се разпространяват различни слухове за предстоящо масово изселване. Възрастните хора се събирали на групички, пожелавали си здраве и дълъг живот и по-скорошно избавление от гяурите в България. Учениците от III основно училище останали с впечатление след направеното разяснение, че тези които имат близки в Турция ако пожелаят ще могат да заминат при тях. Подобен е и случаят в с. Надарево.

В гр. Търговище се разпространява слух, че между България и Турция е сключен договор за изселването на 1 милион души до края на 1990 година. Долавят се изказвания като: "Българите изпускат положението и постепенно ще разрешат на всички да се изселят".

Наблюдават се случаи на закупуване на някои промишлени стоки като телевизори, ел. печки и др. в района на с. Надарево и Малкото Герлово. От магазина на слепите в гр. Търговище лица с възстановени имена са закупили няколко топа плат. Подобни случаи има и в други селища на общината.

Въпреки усложняването на обстановката за сега няма данни, че се нарушава сериозно трудовия ритъм в предприятията и селското стопанство, няма регистрирани случаи на остра вражеска дейност на протурска националистическа основа. След направения анализ в ОУ на МВР са взети допълнителни мерки за овладяване на обстановката и недопускане изселническите настроения да прераснат в психоза.

II. ИКОНОМИКА

1. Към фуражен завод - Търговище не са се издължили със зърно комплексните бригади от бившия окръг което е в рамките на около 600 т. В същото време планове на завода са увеличени. Снабдяват се с фуражи и други райони. Така например през м. август на бившия Русенски окръг са дадени 1 000 т., през м. септември на бившия Шуменски окръг 1 000 т., а през м. октомври 2 000 т. на бившия Разградски окръг. В същото време комбинирания фураж за АПК е ограничен. От началото на годината не са правени корекции на лимита за кравите, който е 500 т. на месец, на телетата - 300 т. Необходим е концентриран фураж и за агнетата, но лимит за тях не се отпуска. Увеличения лимит на ОКС от 160 т. на 600 т. на месец за свинете, от отделни специалисти се счита за завишен. Единствен ОБНС-Търговище е направил заявка за допълнителни количества за изхранване на преживните животни.

Инф. № 4880

2. Занижен е вътрешно-ведомствения контрол в СП "В и К" гр. Търговище. При направена ревизия в предприятието е установена липса на 28 бр. потапящи помпи.

Инф. № 4868

3. Занижен е вътрешно-ведомствения контрол и в Електроапаратурния завод гр. Попово към системата на "Металхим". На 11.10. 1988 година в звеното в с. Ковачевец е установена липса на един брой Сборка 11 необходима за отбраната на страната. Провеждат се мероприятия за намиране на липсващото изделие. Няма отчетност и при получаване на дръжки за гранати, където се допуска изобщо да не се броят.

Инф. № 4911

4. Продължават коментарите при всички слоеве от населението, че от Нова година се подготвя голямо увеличение на цените на дребно на всички стоки. Сочат се определени дени като литър олие - 2 лв.; белъ с 40%, месо 8-10 лв. и други.

Отп. в 3 екз.

№ 1 - н-к ОУ МВР

№ 2 - п-к Златев

№ 3 - Ц и О У

Изп.: Ганчев

Нап.: Николова - 3638-2

23.10.1988 година

НАЧАЛНИК

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР

Полковник:

(Ив. Христов)

1118

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

218

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 19310
25.10.1988
9000-ВАРНА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
ВЪТРО. ОРГ. УНМЕ
№ 22246 ОТ 25.10.1988

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: обстановката по линия на възродителния
процес във Варненска област за времето
от 17 до 23 октомври 1988 година

През периода от 17 до 23.10.1988 г. във Варненска об-
ласт не са настъпили съществени промени по линия на възродител-
ния процес.

Решението на ПБ на ЦК на БКП за изпълнение договоренос-
тите с Република Турция за събиране на разделените семейства
предизвика оживени и противоречиви коментари сред лицата с
възстановени имена от областта.

С това решение отделни лица свързват надеждите си за
едно бъдещо масово изселване в Турция и за възстановяване на
турско-арабските имена. В тази връзка се активизираха изказвания-
та по изселническия въпрос, но предпоставки за масова изселни-
ческа психоза няма. Болшинството от лицата с възстановени имена
трезво отчитат реалностите и изразяват убеждение, че обрат в
хода на възродителния процес не може да има. Данни за подготовка
и извършване на остри враждебни прояви на националистическа
основа не са получени.

Не бе нарушен трудовия ритъм в обектите на икономиката
и селското стопанство, в които работят компактни маси лица с
възстановени имена.

Придобита е следната по-характерна информация:

ВАРНЕНСКИ РАЙОН

– Община Варна:

Представители на отечествено-фронтовските квартални организации са посещавали адреси на ул. "Цариброд", "Аврам Гачев" и "Марин Дринов" и са провеждали разговори с лицата с възстановени имена, живущи на тези улици, като им обяснявали че се изготвят списъци на тези от тях, които имат близки роднини, живущи в Турция. По този начин се създават предпоставки за засилване на изселническите настроения сред тази категория лица.

Под влияние на турската радио- и телевизионна пропаганда отделни лица са предприели действия по подготовка за изселване. Началник смяна в ТК "Първи май" от средите на преименуваните и съпругата му са продали вилното си място и някои ценни книжа и се снабдявали с валута чрез незаконни сделки, която да използват за устройване в Турция при евентуално изселване.

Доловено е известно оживление сред работниците с възстановени имена от КК "Т.Димитров", като напоследък някои от тях ежедневно се събирали в обедната почивка и правели коментари по изселническия въпрос. Помежду си общували на турски език.

– Община Девня:

Сред работниците с възстановени имена от Заводски строежи-Девня се коментира, че на международно съвещание в Женева са били разгледани въпросите за "турските малцинства в България и малцинствата в СРРумъния". В резултат на това се очаквало да се стигне до подписване на споразумение с Турция за изселване и възстановяване на турско-арабските имена на тези, които не желали да се изселят.

Работници с възстановени имена от ДАП-Девня са изразили недоволство от факта, че се разрешава изселване на разделени семейства, предимно на лица, осъществили бягство или невъзвръщанство. С това се поощрявали прояви, обявени за престъпления от НК на НРБ.

– Община Суворово:

В с.Дръндар се разпространяват противоречиви слухове за събиране на разделените семейства. Коментира се предаване

3 220

на западна радиостанция, че "въпроса на преименуваните" щял да бъде решен до края на м.април 1989 година.

– Община Дългопол:

По-възрастното и малограмотно население с възстановени имена от селищата на общината, поради неразбиране същността на мероприятиято за събиране на разделените семейства го приемат като начало на бъдещо масово изселване. Редовно слушат предаванията на турските радиостанции и очакват да бъде съобщено нещо по-определено по изселническия въпрос.

Подобна е обстановката и в селищата на Провадийската, Суворовската и Ветринска общини.

ТОЛБУХИНСКИ РАЙОН:

– Община Толбухин:

Заминаването за Турция на семейството на Наум Шаламанов предизвиква оживени коментари сред българите-мюсюлмани и активизиране на изселническите настроения. Въпреки това няма данни за зараждаща се масова изселническа психоза.

В различни социални среди се коментира усилено съобщението на турското радио за предстоящо събиране в Турция на разделени семейства. Правят се опити за тълкуване на последния термин.

Доловено е повишено самочувствие на репресирани за националистическа дейност.

Осъден по ДОО "Редактори", намиращ се в затвора, съветва съпругата си при възможност да се изсели с децата. Той самият бил уверен в своето изселване, т.к. името му било изпратено в ООН.

Ислямската делегация от Сенегал, посетила неотдавна град Толбухин, е изказала задоволство от положението на мюсюлманите в България, с изключение на подмяната на имената с християнски. В дух на откровеност членове на делегацията са споделили желанието си за привличане на християни в исляма.

– Община Тервел:

Въпреки активизирането на коментарите по изселническия въпрос съществува относително спокойствие сред българите-

мюсюлмани, които приемат позиция на изчакване и изясняване на положението.

Участват нормално в трудовия процес.

Гостуващите в района турски граждани представляват обект на внимание и се посещават от много лица от общината и други райони.

– Община Балчик:

Налице е известно активизиране на изселническите настроения, породено от постигнатото споразумение с Турция за събиране на разделени семейства.

Коментарите сред лицата с възстановени имена в много случаи са противоречиви – изказва се недоволство, че българските средства за масова информация не съобщават дори за заминаването на родителите на Шаламанов за Турция.

Продължава демонстрирането на турска национална принадлежност чрез говорене на турски на обществени места и връщане в бита на мюсюлмански и ориенталски ритуали.

– Община Каварна:

На територията на общината не се наблюдават положителни промени по отношение на възродителния процес. В резултат на масираната турска пропаганда по радиото и телевизията се наблюдава раздвижване на духовете за предстоящо изселване.

В тази връзка се коментира и посещението на първия зам.секретар от САЩ в нашата страна.

На различни места в общината по заводи и предприятия били проведени събрания с партийния актив, откъдето е изтекла информация до лицата с възстановени имена, относно подробности за предстоящото "частично изселване" в Турция.

– Община Добрич:

Сравнително спокойна обстановка на територията на общината. Голяма част от лицата с възстановени имена от селищата на общината, които бяха загубили надежда, че могат да се изселят в Турция, отново повярваха на умело водената по турско-то радио националистическа пропаганда.

В някои от селата лицата с възстановени имена са преустановили започнати строителни работи като заявявали, че на

този етап ще изчакат развитието на събитията.

ШУМЕНСКИ РАЙОН:

– Община Шумен:

Сред работниците с възстановени имена от КТА "Мадара"–Шумен се разпространяват слухове, че се очаквало в близките дни да започне изселване на лица от разделени семейства. Коментира се, че са били събирани кметовете от селата в общината и са им били дадени указания да изготвят списъци на лицата, попадащи в категорията за изселване.

Получиха се данни за поведението на студент от ВПИ – Шумен, с възстановени имена. Пред свои състуденти, също с възстановени имена е правил изявления, че "тукашните мюсюлмани не са истински турци, т.к. не са се противопоставили на възстановяването на имената и са примирени с положението си". Давал е за пример събитията в Кърджалийско през 1984/85 г. и съпротивата на българомохамеданите в Родопите при преименуването им.

– Община Хитрино:

Възродителният процес в с.Трем е в застой и то главно по вина на местните ръководители и актива, които избягват да се конфронтират с националистите и възрастните фанатици, за да нямат главоболия и работата в стопанството да върви. В селото се говори само на турски, дори и от хора, заемащи различни ръководни длъжности, не се упражнява необходимия контрол, вкл. и от партийното ръководство.

– Община Каолиново:

Националист от с.Тъкач е коментирал със задоволство съобщенията на турската радиопропаганда за изказванията на турския представител по време на интерпарламентарната среща. Считал, че Европейският парламент от своя страна, а и други международни организации подкрепяли Турция в нейните искания за възстановяване правата на мюсюлманите в НРБ. Според него, това е "най-значимата мярка, която ще допринесе за промяна в политиката на българското правителство спрямо нас и ще спомогне за изселването ни".

Постъпили са данни за нерегламентираната религиозна дейност, провеждана от _____ -годишен от кв.Кусна-град Каолиново, религиозен фанатик. Същият обучавал 12-13 годишни момичета от Каолиново за "хафъзки", т.е. да изучават корана, да четат и пишат на арабски език и да могат да провеждат мевлиди. С децата се занимавал поотделно и полулегално.

Дейността му се документира и лицето ще бъде профилактирано.

Получени са данни за извършването на нерегламентирана религиозна дейност в с.Тъкач от лицето Е.И., 18-годишна. Същата била обучена от баща си - религиозен фанатик - да провежда мевлиди по различни поводи и сега се занимавала с такава дейност срещу различни подаръци.

- Община Венец:

В с.Капитан Петко през последните дни отново се е заговорило усилено за предстоящо изселване в Турция. Това се свързва със срещата на външните министри в Ню Йорк. Някои са твърдели, че турското радио уж било съобщило, че най-напред ще бъдат изселени 250 български граждани, които нямали близки в НРБ, а след това поетапно щяло да започне "масовото" изселване.

Голяма част от живущите в селото, а и в общината, които са започнали строителство на нови къщи, сега отново са раздвоени и се чудят на кого да вярват и какво да правят.

В с.Буйновица е проведена сватба по старите турски обичаи и обявяването на даровете е станало на турски език и със старите имена на дарителите. По подобен начин се е провела и новобранска вечер в с.Венец. Установени са лицата, които са били "викачи" и са способствали за провеждането на тържествата в протурски дух. Те ще бъдат профилактирани.

МЕРКИ на органите на МВР:

Взети са мерки за недопускане на масови и остри враждебни действия на националистическа основа. Засилен е контрола на активно проявяващите се националисти, за недопускане на масова изселническа психоза. Спрямо лицата, които разпространяват слухове се предприемат профилактични мероприятия.

7 224

МЕРОПРИЯТИЯ на обществените организации и държавните органи:

В много селища на областта се провеждат събрания, на които се разяснява смисъла на постигнатото с Република Турция споразумение за събиране на разделените семейства.

написано в 1 екз.

1 - отдел 3 ДС

размножено в 2 екз.

2 - Обл.к-т БКП

3 - ЦИОУ

изп.: Бохоров

Вълкова/9374

Варна, 25.10.88 г.

НАЧАЛНИК НА
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ (МВР):

Полковник:

25.10.88 г.

Из архивите на ДС

1017

М В Р
ОПЕРАТИВНО - ТЕХНИЧЕСКО У-НБ
П К

Рег. № 2071, екз. № 19
04.11.88 г.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

МИНИСТЕРСТВО НА СЪЩЕ РАБОТИ
ВХ. № 23117 9.11.88 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Обстановката в страната, отразена в кореспонденцията по турска линия за периода 01 - 31.10.1988 год.

През месец октомври в Направление ПК - турска линия преминаха и бяха обработени 9,207 бр. изходящи материала - с 2,137 бр. повече от тези за м.септември. При анализа на материалите трябва да отбележим два рязко различаващи се етапа, изразяващи развитие и промяна на настроенятия на кореспондентите. От 01 до 24 октомври обстановката беше почти нормална, въпреки очакванията за засилен коментар след изказванията на Кенан Еврен и Тургут Йозал, касаещи съдбата на българите с мюсюлманско вероизповедание. От 25 октомври започна бързо увеличение на процента на коментар. И това е в Толбухински, Търговишки и Шуменски окръзи, където цифровото изражение на положението е следното:

	месец	общ брой	брой на лицата, които са коментирали	% на коментар
Толбухин	IX	363	6	1.6
	X	574	77	13.4
Търговище	IX	614	13	2. -
	X	949	123	13. -
Шумен	IX	805	39	4.8
	X	1295	161	12.4

Броят на писмата, /от същите окръзи/ в които се изпращат списъци и се изразява силно желание за изселване е 391 срещу 49 за м.септември.

От съдържанието на материалите се разбира, че до известна степен причина за увеличаване на коментара са проведените събрания в Шуменски, Разградски, Русенски и Търговишки окръзи по разясняване на споразумението за събиране на част от разделените семейства. Дават се различни тълкувания и може би затова в Русенски окръг няма

увеличение на коментара /сравнен с процента за м.септември/, а в Разградски окръг е увеличен само със 6.3%. Ето някои извадки от писма на граждани в подкрепа на това:

"... Тук има нещо ново. На много места правят събрания. Говориха за разделените семейства....." /
от Търговище до от Истанбул/.

"...Правят събрания за изселване. Казаха, че няма да бъде за всички. Ще бъде само за "хората". Казаха, че не може за целия народ, но кой ще го хване не се знае. Като ни смениха имената така направиха, че сега ще кажат - не ви хваща..."
от с.Острово, Разградско до от Гиде.

"...Направиха събрание за изселването. Сега те молим, не ни оставяйте тука. Моля те. Нас ни остави, но поне децата ни да отидат в майката родина...."
от с.Подайва, Русенско до от Гелиболу.

"... Тук направиха събрание и казаха, че ще има изселване..."
от с.Равнец, Шуменско до -
от Истанбул.

"... Тук се говори, да видим ще излезе ли истина, че щяло да има изселване. Дано аллах ни спаси от ръцете на българите..
от с.Кралево, Търговишки окръг до -
от Бурса.

"....Казват, че правят събрания и ще заминават в Турция децата чиито родители са там. И в нашата ферма направиха събрание.. Казват, че няма да разрешат багаж да носим, както при изселване, а само два куфара...."
от с.Голямо Вранево, Русенски окръг до от Бурса.

от с. Смирненски, Русенско пише на
от Истанбул, че всеки ден правят събрания "Казват, че ще отидат още 120 семейства..."

"...Тук ни направиха събрание по работните места. Обясниха, че ще има изселване, но само за разделените семейства говориха....Спасете ни от тук. Друг начин няма. И сега ако нищо не стане, не знам как ще е..."
от с.Надарево, Търговишки окр.
до от Измир.

От друга страна за увеличаване на изселническото настръхване спомагат и емисиите на турското радио, които се следят редовно и с настървение от нашите граждани. Засечени са 61 случая от

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : *Лидя*

з. 98

тоя род срещу 50 за м.септември и 30 за м.август.

" Днес в новините съобщиха, че ще се събират разделените семейства..." от Трявна до от Истанбел

"... Слушаме предаванията на радиото. Разбрахме, че Сюлейманов се е събрал със семейството си. Не знаем ще има ли още такива случаи. Тази работа с добро няма да стане..."

от с. Бяла паланка, Сливенски окръг до от Кършехир.

от с.Памукчи, Шуменско е слушал по радиото речта на К.Еврен, а от с. Менгишево, същия окръг е чула по радиото, че има споразумение за разделните семейства и споделя голямата си радост от тая вест.

В голяма част от тая категория писма се споменава за изселването на семейството на Наим Сюлейманов, правят се тълкувания и се разпалват надежди.

"...посрещнахте ли Наим? Щял да идва в Бурса. Изпратиха и семейството му. Дай боже и нашия ред идва... и ние един ден ще се съберем..." пише от с.Купците, Кърджалийски окръг до от Бурса.

Само един кореспондент от с.Паисиева, Силистренски окръг признава на родственика си от Истанбул "...Объркали сме се, не знаем вече какво да правим. Казват, че щели да събират разделените семейства..."

А от гр.Върбица моли роднината си живущ в ГФР да изпрати декларация за гостуване там, като се надява на съдействието на приятел, който работи в МВР.

Би трябвало да се подчертае и обстановката в още два окръга с компактна маса българи с възстановени имена, от където винаги се е реагирано при такива ситуации, а сега цифрите показват следното:

		общ брой	брой на коментирани лица	% на коментари
Кърджали	IX	1294	52	4%
	X	1713	64	3.7%
Силистра	IX	505	31	6%
	X	592	42	7.1%

По-слабо се е увеличил процента на коментар в Бургаски

окръг - с 4.8%, Пловдивски - с 5.1 %, Варненски - 5 %, Сливенски - 2.1 %. Намален е в Хасковски окръг - с 1.8 %, В.Търновски окръг - с 4% и Ст.Загорски окръг - с 0.8 %. Запазил се е в Русенски окръг. В Смолянски окръг през м.септември не е имало коментар, а през отчетния период са засечени 4 случая.

Характерно за отчетния период е и това, че наред с писмата, в които на прав текст се правят изселнически коментари, се е увеличил и броя на писмата, в които се използват недомълвки и условности - през м.ІХ са 63, а за месец октомври - 144.

В по-малък брой писма наред с коментар по изселването се изразява и негативно отношение към мероприятията по възродителния процес.

"...Знаете какви дни и нощи преживяхме през 1985 год. моето семейство и целия мюсюлмански народ /...Същата година бях приета за следване за акушерка...не съм щастлива! Колкото и да е голяма раната в сърцето и душата ни...Не се откъсваме от радиото...! пише

от с. Пороино, Силистренски окръг на

от Ниде. Писмото е изпратено на МВР Силистра.

"... Тук живота стана много скъп, не знаем как ще живеем. Ако говориш на турски или се наричаме с турски имена те глобяват...! споделя

от Хасково с роднините си от Болу.

/изпратено на МВР Хасково/.

Дъщерята на

от Мулдава пише до

от Истанбул "...не е лесно да се живее и учи между българи. Българите гледат с лошо когато говоря турски. Всички турци тук слушат турското радио. И ние гледахме по телевизията Наим... След това всички говореха, че Наим Сюлейманов е вдигнал турското знаме над българското...Ако лицето ни се усмихва, сърцето ни плаче, но ние вярваме, че ще има нещо. Аз искам да стане по-бързо. Ако можехме да направим нещо,бихме направили - но какво... Силата е в българите в гяурите... Ние слушаме турски касети... гледаме турско радио...."

От съдържанието на някои писма става ясно, че се използват услугите на шофьори от международния транспорт за изпращане на писма и колетчета в Турция. Също така се осъществяват краткотрайни срещи по мотели или други удобни места.

В резултат на обработката на изходящия поток бяха изпратени:

- 60 писма на оперативните поделения за ползване. От тях 32 броя с коментар по възродителния процес.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

5

100

- информация относно обстановката в Кърджалийски окръг от 22.09 - 21.10.1988 г. на МВР Кърджали, 06.04 и Инспекторат МВР.
 - справка относно кореспонденцията на Йордан Владимиров от с.Средня, Шуменски окръг с изселило се в Турция лице на - МВР Шумен.
 - справка относно националистически настроено лице, писало под фиктивно име и адрес - на 06.04.
 - справка относно анонимен материал с националистическо съдържание, адресиран до "Гласът на Турция"- на 06.04.
- Фиксирани бях и селищата, от които е установено, че се е слушало турското радио- списък прилагаме в края на информацията.

През м. октомври бяха обработени и 6800 входящи писма. Почти същия брой - 6637 бяха обработени през м. септември. През този месец се забелязва рязко увеличение на писмата с подстрекателско съдържание-1064 или 15,6 % от общия брой срещу 7,2 % за месец септември. Прави впечатление, че най-висок е този процент в писмата, насочени към:

Търговишки окръг -24,1%	Силистренски -16,7%
Шуменски окръг -20%	Толбухински -15,6%
Разградски окръг -17,3%	Кърджалийски -12,5%

Характерно за този период беше това, че входящата кореспонденция идваше много неравномерно и в намален обем.

Повод за тази нова, засилила се кампания на подстрекателство към изселване са: спортните постижения на Н.Шаламанов в Сеул и символичното обръщение към България "Върнете ми родителите", както и обещанието му, че ще посвети живота си на борбата за освобождение на "турските братя в България", а също така и последвалите изказвания на Кенан Еврен и Тургут Йозал и ежедневните коментари в средствата за масова информация по проблемите на изселването.

"...На 27.09 имаше предаване по телевизията. Кенан Еврен награди Наим Сюлейманоглу. Еврен говори за разделените семейства и за изселването. От две години се занимава с този въпрос. Ще има от ново среща в Америка..." от Истанбул до от Дулово .

"...Тука вестниците писаха и по телевизията казаха... ще има изселване. Турското правителство не изоставя вашия въпрос.

6. 101

Всяка вечер съобщават по телевизията. И от страна на българското правителство имало омекотяване"... от Хавса до от Толбухин.

"...най-последно лъжите на българите излязоха на яве, след като целия свят се застъпи за вас. Скоро всичко ще се оправи...." от Текирдаг до от с.Подвърх, Кърджалийски окръг.

"... Българите съжаляват за това, което направиха, но не искат да пуснат турците. Цял свят ги осъжда. На Европейската парламентарна среща представителя на турската делегация е поставил въпроса за насилията над турското население в България. Вzeti са решенията насилията да бъдат прекратени..." от Бурса до от Каолиново.

"... На 24-те олимпийски игри Наим Сюлейманоглу взе златен медал и прослави турците. Сега ще ходи в Европа и Америка на конгреси. Казаха по телевизията, че ще събират разделените семейства...." от Истанбул до от Таслаково, Си-листренски окръг.

От тези по-обща подстрекателства се преминава и към подкани за конкретни действия от рода на "...Сложи край на колебанията. В най-кратък срок продай всичко. Ако успееш, превърни парите в долари. Бъди нащрек. Идващата можете да дойдете. Вие там нямате нужда от българите..." /От писмото на от Текирдаг до от с. Брадва./

Наред с този най-често срещан коментар кореспондентите се вълнуваха и от по-зловодни въпроси: уреждане на взаимни гостувания, срещи на транзитно минаващи през нашата страна турски граждани, телефонни разговори. Заслужават да се споменат и два материала, идващи от Анкара, в които подателите уведомяват роднините си в България "... Тук отново се изготвят истиди. Естествено и ние направихме, но днес получихме едно писмо, в което искаха трите имена - български и турски на роднините ни в България и рождениите дати на новородените деца..." /от писмото на от Анкара до от с.Сваленик, Русенски окръг.

На оперативните поделения бяха изпратени за ползване 67 материала, от които 14 с остро подстрекателско съдържание. Изготвени бяха 4 обобщени справки:

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар :	<i>[Signature]</i>

7. 102

- относно кореспонденцията на от Анкара с
лица от България.
- относно осъществено бягство в Турция на националистически
настроено лице от Силистра.
- относно осъществено бягство в Турция на
- относно изразено недоволство от живота в Турция от

Темата третирана в последната справка "недоволство от живота в Турция" е вече доста актуална. Една част от кореспондентите се оплакват само от увеличаването на цените. Може да се предполага, че с това те искат да издигнат някаква бариера пред напиралите от България родственици, които желаят да се изселят.

"...Тук всеки ден, на всичко цените се променят. Смятай, ние като дойдохме един хляб струваше 4 турски лири, сега е 200... и отново се очаква увеличение...." от Истанбул
до от с.Смирненски, Русенски окръг.

Гюлтен Ватансевер от Истанбул открито заявява на сестра си Зоя Белева от с.Камбурово, Търговишки окръг, че ще съжалява ако се изсели и описва колко е тежък живота в Турция.

Но в повечето материали се пише не така елементарно, личи че подателите наистина виждат голямата разлика на човешкото съществуване и отношение към хората и в България и в Турция.

"... Ах, миличка, като вас българите добри и верни няма тука. Всеки гледа да те излъже, всеки гледа да грабне нещо. Ах, сърцето ми гори за България. Не можем да свикнем с тези хора тук. Гледам, гледам и сядам да плача - от една страна скъпотия и самоотия, от друга страна раздяла..." от Измир до
от Карлово.

"... На развитата Турция само името е хубаво. Тук няма живот. Само простите селяни харесват тука. Живеят с мърсотия..." от Шумен.
до

"... Тук живота поскъпна, парите не стигат до никъде ! На 10. ноември ще станат 10 години откакто сме тук и не мога да свикна с техния начин на живот. Тук живеят анадолски затворен живот. Почти всеки ден сънувам родния си край, всичките ми хубави спомени останаха там..." от Истанбул до
от Русе.

"...В Турция човешината се определя според парите на личността...." пише от Хайраболу на от с. Руйно, Силистренски окръг.

Има 5 материала, написани от лица, изселили се по различно време в Турция, които търсят начини да се върнат в България.

от Гебзе съжелява, че се е изселил и възнамерява в най-скоро време да се върне в България. Споделя това с от с. Солище, Кърджалийски окръг.

"...Всяка нощ сънувам България, но от това полза няма. Попитай да разберам, ако отидем там ще мога ли да остана?" от Бурса до от Долни Воден.

Със същите мисли за България и с намерение да се върнат ту са и Шюкрю Османоглу от Истанбул, от Силиври, от Истанбул.

От направения анализ на цялата кореспонденция може да се направи извода, че от 25.10 насам има известно раздвижване и засилени изселнически настроения в Толбухински, Шуменски, Търговишки и Разградски окръзи. Противно на очакванията, в по-малка степен реагират кореспондентите от Кърджалийски и Силистренски окръзи. Чувствува се вътрешно напрежение, което до голяма степен е резултат от подстрекателските емисии на турските средства за масова информация и преди всичко пропагандната кампания около "случая Шаламанов"

Всички изходящи и входящи материали, които са послужили като основа за определяне на обстановката в страната са задържани и изпратени на оперативните подразделения за ползване.

ПРИЛОЖЕНИЕ: - 01 списък на селищата, от които се е слушало турското радио - за всеки екземпляр
- таблица от 02 листа - за всички екземпляри
- разпечатки от АИС-В"- 102 л. на ВГУ.04
- разпечатки-----"----- на 06.04
- разпечатки-----"----- на Инспекторат, МВР

Екз. единствен

Екз. ед.-ЦИОУ

Доразмн. в 04 екз.

№ 1 -ВГУ.04

№ 2 -06.04

№ 3 -Исп.МВР

№ 4 -КД

Изп.Коларова

Нап.Михайлова

София, 04.11.88 г.

НАЧАЛНИК НАПРАВЛЕНИЕ ПК, ОТУ-ДС

ПОЛКОВНИК: _____

СПИСКЪК

на населените пунктове, в които се е слушало турско радио през периода 1 - 31 октомври 1988 година.

КЪРДЖАЛИЙСКИ ОКРЪГ	- Горна Кула, Долна Кула, Къосево, Кърджали, Полянец, Прилепци, Скалище, Сладкодум.
ШУМЕНСКИ ОКРЪГ	- Бяла Река, Изгрев, Менгишево, Памукчи, Янков.
РАЗГРАДСКИ ОКРЪГ	- Белинци, Брестовене, Делчево, Духовец, Езерче, Звънарци, Острово, Прелез, Разград, Хлебарово.
ТЪРГОВИЩКИ ОКРЪГ	- Величка, Зараево, Камбурово, Лиляк, Попово, Старчище, Трескавец, Търговище.
СИЛИСТРЕНСКИ ОКРЪГ	- Искра, Овен, Писиево, Таслаково, Поройно, Тутракан, Цар Самуил.
ТОЛЕБУХИНСКИ ОКРЪГ	- Балчик, Воднянци.
БУРГАСКИ ОКРЪГ	- Айтос, Зайчар, Камено, Крушевец, Люляково, Сини Рид.
ПЛОВДИВСКИ ОКРЪГ	- Мулдава, Устина.
ХАСКОВСКИ ОКРЪГ	- Хасково.
ВАРНЕНСКИ ОКРЪГ	- Варна, Черноок.
СТАРОЗАГОРСКИ ОКРЪГ	- Манолово.
СЛИВЕНСКИ ОКРЪГ	- Бяла Паланка.
ПЛЕВЕНСКИ ОКРЪГ	- Плевен.

1.	2.	3.	Разпределение на коментарите по категории								11.	12.
			Чески	Възможно нас- твенно към съ- ществува- щото	Неопределено на живота у нас	Степен на турското ра- вно	Анонимно или с изпитания	Населнически въпроси	Списък за изселване	Непомъткани и условия		
1.			4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
КЪРЖАЛИ	1713	64	5	63	1	10	5	25	35	54	-	
ШУМЕН	1295	161	3	153	-	6	1	103	90	22	-	
РАЗГРАД	1262	116	2	14	-	11	6	50	54	38	-	
ТЪРГОВИЩЕ	949	123	1	5	-	8	1	74	47	9	-	
СИЛИСТРА	592	42	1	7	-	7	1	21	16	3	-	
ТОЛБУХИН	574	77	1	6	-	3	-	31	42	4	-	
СОФИЯ	400	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
РУСЕ	361	9	-	1	-	-	1	7	3	1	-	
БУРГАС	335	25	1	7	-	6	2	3	9	-	-	
ПЛОВДИВ	319	22	1	8	-	2	1	11	3	-	-	
ХАСКОВО	310	15	-	6	1	2	2	6	7	-	-	
ВАРНА	284	16	-	3	-	3	-	11	4	1	-	
СТАРА ЗАГОРА	227	4	-	1	-	1	-	2	1	1	-	
СЛИВЕН	167	12	1	7	-	1	2	2	3	-	-	
ВЕЛИКО ТЪРНОВО	99	3	-	2	-	-	-	2	-	-	-	
СМОЛЯН	51	4	-	3	-	-	-	1	-	-	-	
ПАЗАРДЖИК	50	2	-	1	-	-	-	-	1	-	-	
ТАБРОВО	49	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

105

Abstract

120

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

195

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 21141 Е. № 3
28. XI 19 88
9000 - ВАРНА

МИНИСТЕРСТВО НА ЦИВ. РАБОТИ
Вх. № 25398 от 15.12.88

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Обстановката сред лицата с възстановени
имена от района след обявяване решението
за събиране на разделените семейства

След обявяване решението на Политбюро на ЦК на БКП от
11.10.1988 г. за изпълнение договореностите с Република Турция за
събиране на разделените семейства, обстановката сред лицата с въз-
становени имена в района се измени.

Независимо от взетите мерки и проведените от общественно-
политическите органи и организации мероприятия за разясняване сми-
съла на това решение се стигна до многовариантно и неправилно тъл-
куване на същото и свързването му с предстоящо масово изселване.

Проблемът за изселването, който през последните месеци бе
отшумял, отново ангажира вниманието на голяма част от лицата с въз-
становени имена. Този проблем започна да се обсъжда повсеместно -
сред интелигенцията и учащите се, сред работниците и селскостопанс-
ките труженици с възстановени имена.

Сред интелигенцията с възстановени имена разговорите на
тази тема придобиха по-открит характер. Отделни нейни представи-
тели, известни с националистическото си поведение, осъзнаваха, че
решението за събиране на разделените семейства ще засегне твърде
ограничен кръг от преименуваните. Независимо от това, те се надя-
ват, че нашата страна ще бъде принудена на отстъпки по възродителния
процес, изразяващи се главно в разрешаването на масово изселване,
възстановяване на турско-арабските имена, мюсюлманските ритуали и

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

обичаи. За постигане на подобни отстъпки те разчитат на натиска на световната общественост във връзка със спазването на конвенциите за защита правата на човека. Особена активност в това отношение проявява бившия кореспондент _____, въдворяван в ТВО "Белене" за националистическа дейност.

По-открити станаха проявите и изказванията на националистическите елементи, които бяха репресирани след провеждането на мероприятията по възстановяване на българските имена през 1985 г. Болшинството от тях изтъкват с чувство на гордост националистическата си дейност, като я приемат за достатъчно основание да бъдат включени в списъка на лицата, на които ще се разреши да заминат за Турция във връзка със събирането на разделените семейства.

Слуховете за предстоящо масово изселване не доведоха до нарушаване на трудовия ритъм и отказ от работа в секторите на икономиката, транспорта и селското стопанство, в които работят компактни групи лица с възстановени имена.

Но в някои работнически колективи, като тези в КЗ "Г.Димитров", Автогара-Варна, МЕЗ "Б.Желев" и ТК "Г.Димитров"-Провадия се стигна до оживление и възбуда в очакване на масово изселване. Работниците с възстановени имена проявиха стремеж към общуване по време на почивките и след работно време, слушане на турски радиостанции и коментиране на изселническия въпрос.

Най-широко отражение намериха слуховете за предстоящо масово изселване в селищата на Дългополската, Провадийската, Ветринската, Вълчидолската и Суворовска общини, в които живеят компактни маси преименувани. Проведените в тези селища мероприятия за разясняване смисъла на решението за събиране на разделените семейства не доведоха до положителни резултати, тъй като голяма част от това население е малограмонтно и счита, че целта на тези мероприятия е да се пази в тайна предстоящо масово изселване. Прави се аналогия с изселванията през 1968 г. и 1978 г., когато по същия начин било разяснявано, че изселване няма да има.

В резултат на тези настроения в много от селищата се наблюдават отделни прояви на скрита подготовка за изселване - спиране строителството на къщи, продажба на недвижими имоти,

3 198

снабдяване със съндъци и куфари за багажа, отказ от влагане на пари в ДСК, закупуване на западна валута и др. Сред работниците с възстановени имена от СМК-Варна се разпространяваха слухове, че който не се явява редовно на работа няма да попадне в списъците за изселване. По тази причина са намалели отсъствията от работа на работниците известни със слабата си дисциплина.

Доловени бяха и по-трезви оценки на обстановката, намиращи израз в открито изразяване на нежелание за изселване в Турция./ Лекар и медицинска сестра от гр. Варна, учител и продавач в магазин за "Плодзеленчук" от Провадия, работници и пенсионери от гр. Суворово и др., съпоставяйки живота в нашата страна и Турция с безпокойство коментираха слуховете за предстоящо масово изселване, страхувайки се да не бъдат принудени насила да заминат за Турция.

В тази обстановка на оживление, обърканост и раздвоение, зачестиха проявите на демонстриране принадлежност към турската етническа общност, чрез елементи на облеклото, общуване на турски език със старите турско-арабски имена и прилагане на мюсюлманските обичаи при погребения, сватби и кръщавки.

Активно се следят предаванията на турските и западни радиостанции с надежда, че ще съобщят нещо по-определено по изселническия въпрос.

Ръководството на управлението предприе мерки и провежда мероприятия за ограничаване на слуховете за неутрализирането на изселническите настроения. Мероприятия от подобен характер се провеждат и от обществените органи и организации. В резултат на това не бе допусната масова изселническа психоза, нарушаване на трудовия процес и провеждането на остра вражеска дейност на националистическа основа.

Но за по-нататъшното нормализиране на обстановката и затвърждаване на убеждението, че изселване няма и не може да има, трябва да продължи активната и целенасочена разяснителна дейност сред лицата с възстановени имена от района.

Необходимо е да се завиши контрола и налагат санкции при всички констатирани случаи на нарушения на единната езикова среда

198

4

и гражданските ритуали.

Своевременно трябва да се реагира и на проявите на двуличие от страна на местни ръководители с възстановени имена.

Написано в 1 екз.

1 - отдел 3 ДС

Размножено в 2 екз.

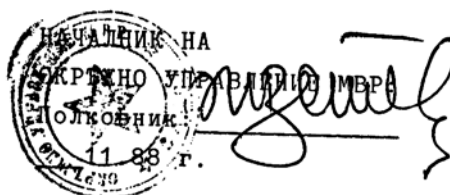
2 - Обл.к-т на БКП

3 - ЦИОУ

Изп. Б. Бохоров

Димитрова/10367

Варна, 28.11.88 г.

121

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

ОБД. "ЗАТВОРИ"

Per. № 9-594 екз. № 1
София, 29.11.1988 г.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦЕНТЪР ЗА ОБЩ. ОРГ. УНИК
Вх. № 24484.01.12 1988

И Н Ф О Р М А Ц И Я

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата: 29.10.2013г. Секретар: [подпис]

ОТНОСНО: поведение, прояви и коментари на лишени от свобода лица с възстановени имена, изтърпяващи наказание в затвора Стара Загора.

През изминалите две седмици в затвора Стара Загора сред лишените от свобода лица с възстановени имена, също и сред някои с традиционни български имена, предмет на оживени коментари са проведените президентски избори в САЩ и победата на Буш, която се приема с радост и задоволство и се свързва с надежди за оказване на политически натиск в бъдеще срещу НРБ по проблемите на възродителния процес и защитата на правата на човека.

, Кърджалийско, осъден на 10 години по чл.108, 269 и 325 НК и от

, Разградско, осъден 13 години по чл.104 НК с радост посрещат победата на Буш, защото той бил приятел на Турция, докато Дукакис все пак е бил грък. Надяват се, че Буш ще застави България да им бъдат върнати турските имена, или поне да се издействува, да си заминат за Турция, където можело да умрат от глад, но по-лошо от комунистическа България нямало. Като бивш шеф на ЦРУ, Буш знаел слабите места на комунистите от СССР и НРБ и много скоро ще ликвидира съществуващите у нас комунистически режими. България вече щяла да бъде принудена да ги пусне да заминат за Турция. Така се било говорело навън.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 29.10.2013г. Секретар: <i>[signature]</i>	

2.

180

В подобен дух са и изказванията на
от _____, Варненско, осъден на 8 години по чл.108 и 109 от НК. "Победата на Буш била в интерес на Турция, защото ако беше спечелил демократа Дукакис, това щяло да бъде много опасно за Турция и за турската република в Кипър, тъй като Дукакис има гръцки произход и щял да помага само на Гърция. Победата на Буш означавала и тяхна победа, той следвал политиката на Рейгън, политика на "мир чрез сила".

от с. _____, Шуменско, осъден на 2 години по чл. 279 НК се изказва, че на победата на Буш, комунистите не се радват, защото знаят какво ги чака. Както Рейгън и Буш няма да сваля шапка и сега ще бъде решен въпроса за човешките права в България и СССР, също така и Афганистанския въпрос.

от с. _____, Хасковска област, осъден на 2 години по чл.279 НК и Сабин Исаев Чавдаров от с.Веслец, Хасковска област, осъден на 1 година по чл.250 НК, изразяват становището, че за да влязат в затвора, вината е на българската държава, която с преименуването им ги е подтикнала към престъпления. Те и семействата им били готови на всичко, но нямало да се примирят с възстановяването на имената им. Убедени са, че много скоро ще настъпят по-добри времена за тях. Преди разчитали, че Рейгън ще окаже натиск чрез СССР и ще се реши техния въпрос, но сега се убедили, че нищо не е направил за тях и прехвърлят своите надежди на Михаил Горбачов.

от с. _____, Варненска област, осъден 5 години по чл.108 НК, разпространява сред останалите затворници, че турското радио е предало за някаква пресконференция на съветския посланик в Анкара. Бил му даден и въпрос за положението на българските турци, на който отговорил, че трябвало да се почака

и спорът между СССР и НРБ по тъй наречения турски въпрос щял да се уреди. Тази информация Ралев я бил получил с писмо от бивш затворник от Стара Загора.

Коментира се и съобщението на БТА за разрешението на Едуард Генев да напусне България. По този повод от с. -

, Кърджалийско, осъден на 2 години по чл.279 НК се изказал, че властта ще започне да ги пуска поединично, или на големи групи, защото те нямат нищо общо с България и ще отидат там, където има свобода.

- българин от с. , Ямболско, осъден на 4 г. и 4 м. по чл.108 НК, изразява становище, че съществуват противоречия в българското законодателство. Позовавайки се на Конституцията на НРБ, всеки български гражданин има право на "свободно слово, право на демонстрация, право на стачка", а същевременно по Наказателния закон за "приказки" той е осъден по 10-12 години. Конституцията разрешава, а НК за такива деяния предвижда затвор. Счита, че ще настъпят изменения в наказателното законодателство в СССР, НРБ и другите социалистически страни, под натиска на западните държави и приетите международни споразумения подписани от НРБ.

От затвора Стара Загора, 26 осъдени лица с възстановени имена са написали молби до Държавния съвет на НРБ в които заявяват, че не приемат възродителния процес, нарушени са техните човешки права, не желаят да живеят в България и молят да бъдат освободени от българско гражданство и им се разреши изселването със семействата им в Република Турция.

Проникващата в затворите информация от вън, по време на свиждания и чрез получаваната кореспонденция оказва влияние на лишените от свобода за засилване на коментарите и изселническите настроения и на някои негативни прояви, като опити за неспазване на вътрешния ред за провеждане на гладни стачки от отделни лица, отказ от

4. 158

работа, консолидация на националистическа основа.

С цел недопускане на консолидиране на националистическа и вражеска основа и отнемане възможността на организирани масови негативни прояви от затвора Стара Загора, ще бъдат изведени и разпределени в други затвори в страната 18 лица с възстановени имена осъдени по гл. I-ва от НК.

НАЧАЛНИК ОШВТ "ЗАТВОРИ" - МВР
Генерал-майор

Нап. в 2 екз.

№ 1 - ЦИОУ

№ 2 - КД

Изг.- Здравков

Нап.- Йосифова-349

I22

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : *[Signature]*

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

48

ОПЕРАЦИЯ - ТЕХНИЧЕСКОЕ УЧЕБНОЕ

Рег. № 2311¹ К, экз. № 2

7. 02.12.88:

ДЛЯ ЗАПИСИ РАБОТЫ
ИЗДАНИЕ 1988 г.
Л. № 24658 от 5.12.1988 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Обстановката в Кърджалийски окръг, отразена в кореспонденцията по турска линия за периода от 22.10 - 23.11.1988 г. включително.

През отчетния период изходящия пощенски поток от Кърджалийски окръг се е увеличил на 2637 т.е. с 1124 повече от потока за м.октомври. Това се обяснява отчасти с увеличеното свободно време на хората през зимния сезон и преди всичко с непрекъснато засилващите се коментари по проблемите на изселването. Кореспондентите са получили информация по въпроса от проведените по населени места събрания, но най-вече от емисиите на турското радио и телевизия, в които преобладава силен пропаганден дух. За периода 22.10 - 23.11 в информационната система са въведени 287 лица, които се вълнуват от въпроси по изселването, или коментират моменти от възродителния процес. В 107 писма прозира силно желание за изселване.

от Кърджали пише на . от

Истанбул, че единственото желание на семейството ѝ е да се изсели в Турция – без багаж, без дрехи, само да се отърват от тука. Подателката се оплаква, че са я изгонили от работа, тъй като говори турски език.

"... Знаете какво ни е положението тук и затова сме без настроение и чакаме непрекъснато от вас новини, вие знаете какво искаме, няма нужда да го пиша направо..." пише

от с.Хисар, Кърджалийски окръг до от Бурса

В 187 писма се изпращат списъци за изселване, а в някои и снимки. Как прогресивно се увеличава броя им забелязваме при сравняване на първите два и последните два дни от отчитаното време:

24.10 - 3

21.11 - 38

25.10 - -

22.11 - 27

Процента на коментар за месеца е 10.9%, докато за м.октом-

2
219

ври е 3.7%, или има 7.2% увеличение. Тук обаче не са взети под внимание анонимно писалите, които са 182 за отчетния период.

Прави впечатление и факта, че 1/5 част от писмата са пуснати в други, доста отдалечени райони на страната - Видин, Шумер Варна, Габрово, Русе,, София и Пловдив. От анализа на писмата се забелязва, че когато пишат за изселване българите с мюсюлманско вероизповедание се позовават често пъти на недостоверни слухове. А не малко от тях правят тълкувания каквито са им изгодни - споменават, че и тяхното положение е сходно с това на Н.Шаламанов, следователно и те трябва да се изселят. Други пък не са наясно с термина "разделено семейство".

Продължават да се следят с голямо внимание предаванията на ТРТ. От 16 населени места съобщават, че са слушали турско радио: Ардино, Бял Извар, Горна Крепост, Горски извор, Джебел, Загорско, Калайджиево, Ленище, Миладиново, Момчилград, Морянци, Птичар, Сватбаре, Синец, Слънчоглед, Стари чал.

От изходящия поток се установи, че най-голям е броя на писмата от:

Кърджали - 294	Горски извор - 26
Момчилград- 157	Висока поляна - 25
Ардино - 95	Широко поле - 25
Джебел - 69	Горна кула - 24
Крумовград- 47	Гърбище - 19
Груево - 31	Рани лист - 18
Рогач - 28	Стремци - 18
Прилепци - 27	Калоянци - 17

В резултат на обработката на материалите 7 са изпратени на МВР Кърджали за оперативно ползуване.

Цифровото изражение на обстановката при входящите писма няма промяна, сравнена със същата за м.октомври. Обработени са 1369 материала, от които 162 с подстрекателско съдържание.- 11.8%. Най-често пристигат такива от Бурса, където много от изселниците са организирани в антибългарски дружества.

"...Деца, още малко търпение. Слушам тук новините по телевизията и казаха нещо радостно. Според изявленията на министър-председателя и президента изселване ще има. Аз съм член на една организация, събираме се на всеки 15 дни и там също казаха, че в най-скоро време ще има изселване. Откакто дойдоха родителите на

Наим Сюлейманоглу работите се подхващаха още по-здраво. Да е живот и здраве всички ви ще изтегля..." пише от Бурса на от Ардино. Писмото е изпратено на 06.04 и МВР Кърджали.

Подстрекателски писма пристигат и от други градове. от Акхисар до от Долно Прахово "...Не се отчайвайте. Както се отърваха майката и бащата на световния шампион Наим Сюлейманоглу така ще дойде този ден и за вас. В най-скоро време ще се отворят вратите и ще се съберем. Нашата главна работа сега е да направим всичко възможно да ви доведем в родината..."

от Гебзе до от Широко поле "...Майко и татко, помъчете се да ме разберете - тук започнаха да духат горещи ветрове, бъдете готови... Прочетете това писмо на сестрите и братята ми, да внимават къде си влагат и за какво си харчат парите. Не се знае кога ще настъпи момента - трябва да сте готови. Днес да ви кажат, утре да тръгвате..."

В част от входящите материали се долавят противоречивите чувства и страха на кореспондентите, че ако близките им от България се изселят в Турция ще ги затруднят финансово. Затова те съобщават цените на стоките от първа необходимост и предупреждават, че живота там не е лек.

В повечето писма доминира едно чувство - тъгата, че не са заедно. А изселникът, който живее от 13 години в Бурса пише "...Чакаме с нетърпение двете съседни държави да се разберат и отново да започнем да си гостуваме... Много ми е домъчняло-искам да дойда да видя скъпите родни места, да поговоря с всички роднини и приятели".

През периода бяха заделени 4 материала от роднините на Н.Сюлейманов, които уведомяват близките си в България, че са пристигнали благополучно и се чувстват добре.

На оперативните поделения бяха изпратени 7 входящи писма за вземане на отношение.

Всички материали, в които беше изразено негативно отношение към възродителния процес и се коментираха проблемите по изселването, както и написаните в подстрекателски дух са задържани.

От обработката на кореспонденцията се налага извода,

4 221

че обстановката в Кърджалийски окръг е напрегната, но привидно спокойна.

ПРИЛОЖЕНИЕ: 42-л.разпечатка на МВР Кърджали

Отп.в 01 екз.

Доразмн.в 03 екз

Екз.единств.-МВР Кърджали

№ 1 - 06.04

№ 2 - Инспекторат МВР

№ 3 - КД

Изп.- Коларова

Нап.- Михайлова

01.12.1988 год.,София

, НАЧАЛНИК НАПРАВЛЕНИЕ ПК, ОТУ.ДС

ПОЛКОВНИК:

123

Ж. Петков Джу

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

93

СТР. СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ -- ПЛОВДИВ

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 15699 3
06.12.88
ПЛОД

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Вх. № 24918 от 7.12.88

СПРАВОКА

Ж. Петков Джу

ОТНОСНО: Оперативната обстановка по линия на възродителния процес на територията на Пловдивска област през периода от 28 ноември до 4 декември 1988 година

През периода оперативната обстановка сред лицата с възстановени имена не претърпя съществени изменения.

Запазва се интереса на служителите от турското генерално консуство в Пловдив към настроенята на тази част от населението. Билген Алпарслан се интересувал дали по партийна линия се провежда някаква разяснителна дейност във връзка с изселването на разделените семейства. Друг дипломат от консулството - Юсуф Девишир при посещения в дома му на лица с възстановени имена силно пускал турска музика.

Продължават изселническите коментарии на територията на цялата област, като най-интензивни те са в Асеновградска община. Изразяват се различни предположения относно попадащите в категорията на разделените семейства. Запазват разпространеността си твърденията, че определените за изселване ще бъдат уведомени в последния момент и ще заминат за Турция само с най-необходимите си лични вещи, оставяйки цялото си имущество в полза на държавата.

Някои лица разпространяват слух, че от турска страна вече са отказали да приемат няколко наши граждани защото изпращайки ги само с ограничен багаж, българските власти нарушавали взаимното споразумение.

94

2.

Пак в Асеновград напоследък оживено се коментира за предстоящи значителни отстъпки от досегашната политика по възродителния процес. В тази връзка се очаквало да бъдат възвърнати турско-арабските имена, да се въведе изучаването на турски език в училищата и да се разрешат взаимните гостувания на граждани от България и Турция. Твърдяло се, че под въздействие на силния външен натиск по тези въпроси в нашето висше ръководство са настъпили разногласия.

Жители на гр.Карлово изразявали надежда, че новата администрация на САЩ, след встъпване в длъжност, ще направи повече от досегашната за облекчаване на тяхното положение.

Заедно с тези настроения една немалка част лица с възстановени имена се отнасят скептично към изселническите слухове, външно не изразяват мнение различно от това на останалите, но за себе си не вярват, че ще има масово изселване.

В подкрепа на това са данните, че някои жители на с.Муллага, Асеновградска община говорили за изселване предимно в шеговита форма, като се вълнували много повече от раздаването на парцели за строителство и от премахване на неуредиците в акордната система.

Запазват се масовото слушане и коментиране на турското радио от всички категории лица с възстановени имена, независимо от отношението им към изселническия въпрос. Продължава да се коментира твърдението на турската пропаганда за изявления на посланиците на СССР и на САЩ в Анкара, че предстояла промяна в досегашното отношение към мюсюлманите у нас.

Някои лица с възстановени имена от бившия Смолянски окръг, които разчитали на изселване, изразили опасения, че със събирането на разделените семейства кампанията може да приключи. Изказани били предположения, че и занапред Турция умело ще използва

95
3.

въпроса за правата на човека за да получава отстъпки и да разширява категорията на имащите право да се изселят.

Имало и становища изразявани от отделни лица, че у нас не се провежда настъпателна разяснителна работа. Следвало на хората да се каже какви са взаимните договорености и категорично да се пресекат всички слухове, пораждащи надежди за по-широко изселване.

Положителни резултати по укрепване на възродителния процес са постигнатите от колектива на училището и общежитието в с.Новаково, Асеновградска община, в които преобладават учениците с възстановени имена от съседните села. Целенасочено се работело за патриотичното възпитаване на децата, провеждали се разнообразни и умело подготвени културни-масови мероприятия утвърждаващи българско самосъзнание, стриктно се съблюдавала наредбата да не се разговаря на турски език като не се оставяло без последствия нито едно нейно нарушаване.

Отп. в 4 екз.

1 - Обл.к-т на БКП
за др.П.Пачов

2 - у-ние 06 ДС

3 - Ц И О У

4 - И О О

изп.Г.Панталеев

нап.ГИ

НАЧАЛНИК ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР

ГЕН.МАЙОР:

гр.Пловдив, _____ .12.1988год.

124

Из архивите на

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

158

М В Р
ОПЕРАТИВНО - ТЕХНИЧЕСКО У-НИЕ

П К
Рег. № 2381, екз. № 49
09.12.88

МИНИСТЕРСТВО на УЪТ РАБОТИ
ЦЕНТЪР ЗА ОП. У-НИЕ
В. № 25116 от 12.12.88

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Обстановката в страната отразена в кореспонденцията
по турска линия за периода 01 - 30.XI.1988 год.

През отчетния период в Направление ПК - турска линия преми-
наха и бяха обработени 12124 изходящи писма т.е. има увеличение в
сравнение с м.октомври с 2917. Двойно е увеличен броя на писмата с
коментар по изселването - 1784 или 14.7% от общия поток. Би трябвало
обаче да се подчертае, че в този процент влизат и кореспонденти, кои
то увлечени от общите настроения коментират с близките си от Турция
тази злободневна тема, но не показват горещо желание непременно да
заминат там. Ето няколко примера от тоя род:

"Имам молба, говорете, разберете се с Али. Тук се говори,
че който има син, дъщеря там ще го изпатят от тук. Какво да правим,
да дойдем ли или да не дойдем? Чакаме отговор от вас. Имаме право
да попитаме... Чакаме отговор, ако кажете не идвайте, да не си раз-
валяме мястото...." пише от Провадия до
от Истанбул.

"... Какво ще стане с нашето положение? Ще изпатят тези,
които са самотни. Съобщили са на една жена, че в скоро време ще оти-
де. Ако има начин, уредете работата на баба /майка/, тя да отиде.
Има закон за тези, които са останали сами..."
от с.Жиларци, Толбухински окръг до от Ескишехир.

В някои писма прозира дълбокото недоверие на българите
с мюсюлманско вероизповедание, че това за което толкова много се го-
вори би могло да се осъществи. Много често употребяват изрази от ро-
да на "разчитаме на вас" и "единствената ни надежда сте вие".

от с.Равнец, Шуменски окръг до

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 5
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Датум: 29.10.2013г. Секретир: [signature]

2. 189

от Истанбул "...Тук нашите говорят разни работи. Щяло да има изселване. От 2-3 години щях да си правя къща, но няма вяра да започна. Кажи ще излезе ли нещо от тази работа?..."

от Шумен до от Гевзе.

"... Нашият живот минава с приказки за изселване. Няма клон, на който да се захванем. Няма изход... От нашата махала пуснаха много хора във вашата страна, но дано и на нас се падне... Повече да не пиша, защото не е наша работа, а работа на държавата.

Само в 18 писма се забелязват силните националистически позиции на кореспондентите.

"... Лежах в затвора, но заради народа си ще вървя срещу куршумите. Нито деня ни е ден, нито нощта - нощ. Жалко за децата ми... По-добре да ме изправят до стената, това живот ли е? Нито сватбата сватба, нито празниците, нито работата...."

от Опака, Търговишки окръг до от Маниса.
Изпратено на МВР Търговище.

"... Ние станяхме българи и вие ни забравихте. Ние си дадохме имената, но не и сърцата" уверява от Браничево роднините си в Истанбул.

"... Колко бързо живота ме похаби... Сега от очите ми тече кръв... Бях като пролет, а сега се завърнах към зимата..." се оплаква от Сухиндол, Силистренски окръг до Фехим Джелилоглу от Истанбул.

С приповдигнат тон пише за красотите на Турция от с.Зайчар, Бургаско до : от Ялова "... Виденото от мен някога там, тази красота не ми излиза от ума. Да даде аллах и на нас да ни се усмихне късмета да живеем в тази хубава страна... Огън пада върху два милиона турци, но ще дойде време пожарникари да гасят този огън. Аллах да е на помощ. Ние турци сме се родили и турци ще умрем..." Писмото е изпратено на МВР Бургас.

Много вълнува кореспондентите и това с какъв багаж биха могли да се изселят - позовават се на различни слухове, изказват мнения.

А от Чайка, Варненски окръг е категоричен - ако не им се разреши да вземат всичко, което притежават тук, няма да тръгнат за Турция. Писмото е до

от Истанбул, от който на 18.06.1988 год. е засечен материал

3.160

с подстрекателско съдържание. Двете писма са изпратени на 06.04. за оперативно ползване.

Само от с.Богров, Русенски пише открито, че няма намерение да се изселва. "... и да отида с какво ще правя къща? Тук си имам, там какво ще правя? Без пари не се живее..."

По повод проверката и задържането на писмата сем.

от Севлиево пишат на роднини в Анкара "... Черният неверник много се страхува и даже не ни пуска писмата..." А

от Дулово предупреждава от Истанбул "...Отворили са писмото и на няколко места е залепено... Не пиши нищо в писмата! Ние всичко научаваме..." Явно това е констатация и на други кореспонденти, затова те се опитват да коментират с недомълвки и условности. Затова броя им е увеличен на 283, при 144 за м.октомври и 63 за м.септември. А 1/5 от писалите от Кърджалийски окръг пускат писмата си в други доста отдалечени райони на страната - Видин, Шумен, Варна, Габрово, Русе, София и Пловдив.

От информационната система се установи, че през м.ноември 901 кореспонденти са коментирали в един или друг аспект проблеми по изселването, а 884 са изпратили списъци.

Поради големия брой изходящи писма с коментар в Шуменски, Разградски и Търговишки окръзи временно беше преустановено влагането им в АМС.

В районите с компактна маса българи-мюсюлмани има увеличение на процента на коментар: Търговишки окръг - с 15.4%, Варненски - с 12.4, Шуменски - 10.4, Разградски - с 9.2, Русенски - с 7.9, Кърджалийски - с 7.2, Старозагорски - с 6.7. В Силистренски, Толбухински, Бургаски и Сливенски окръзи увеличението е незначително. Коментар няма в Ловешки, Врачански, Михайловградски, Видински и Пернишки окръзи, но пък там броя на изходящите писма беше незначителен за месеца - общо 89.

От 52 селища в различни райони на страната съобщават, че са слушали ТРТ. И в коментарите си по изселването кореспондентите се позовават на изказванията на турски правителствени лица, журналисти и специалните емисии, които са пропити от силен пропаганден дух.

В резултат на работата по изходящата кареспонденция бяха изпратени 71 писма на оперативните поделения за ползване. От тях

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

4
161

57 са с коментар по изселването и възродителния процес. Изпратена беше и информация за обстановката в Кърджалийски окръг на МВР Кърджали, 06.04 и Инспекторат МВР.

През м.ноември преминаха и 7499 входящи писма. От тях: 1255 бяха подстрекателски – 16,7%. Тези цифри показват, че няма съществено изменение от състоянието на входящата кореспонденция от м.октомври, когато цифрите бяха 6,800-1,064 –15,6%. Най-голям е броят на тази категория писма от Истанбул-351 и от Бурса, където изселниците са организирани в антибългарски дружества. Турските кореспонденти най-често предупреждават роднините си "да бъдат нащрек", за да не изтърват момента, да не строят жилища, да не купуват нищо, а да превърнат левозете в марки, тъй като те сега били най-ценни. Много често като окуражителен пример се сочи сличая със семейството на Наум Шаламанов – изпращат се изрезки от вестници. Пише се за изказванията и предстоящото му пътуване в различни страни с цел – освобождаване на "братята турци" от България. Преминаха 4 материала от роднините на Наум, които уведомяват близките си в България, че са пристигнали благополучно и се чувстват добре. А един кореспондент от Бурса, след като описва официалното посрещане на сем. Шаламанови от Кенан Еврен и Тургут Йозал съобщава, че в центъра на Бон имало изложба за "зверствата", които българите са извършили над турците в България."

Проявява се и една по-умерена категория кореспонденти, които въпреки голямото си желание да се съберат с роднините от България разкриват опасенията си, че живота в Турция няма да им бъде много лек. Недоволство от турската действителност изказват много изселили се от България лица.

".....Ние дойдохме тук заради децата. Мюсюлманството съществува при вас, а не тук. Тук са по-лоши от неверниците. Голи и боси... пише от Текирдаг до от с.Руйно, Силистренско. /изпратено на ПГУ.08/

".....Човек като е жив и здрав и като се разболеет се лекува безплатно и децата му учат безплатно, и си има един хубав дом, и една сигурна и хубава работа, какво друго може да иска на този свят. Това, което писах не се намира тук при вас. Гледай да не се разболееш-олеле мале. Тази година тук от село само 7 ученика ходят в града да учат 8 клас..." от Измир до ПК-42, Попово/изпратено на 6.4.1./

КРДОПБГДРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДРСБНА	
Дата: 28.12.2019 г. Секретар: [подпис]	

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар :	<i>[Signature]</i>

5. 162

също се оплаква от тежкото си материално положение, след смъртта на нейния съпруг. Моли баща си от с.Бонево, Толбухински окръг да ѝ изпраща парична помощ, за да може да преживее.

Подател от Истанбул пише до Радио-София, че е много трудно за турския работник да преживява с малките заплати и непрекъснато растящите цени на стоките от първа необходимост. А ако искали стачке или повишение на заплатите, господарите ги заплашвали с уволнение.

от Текирдаг предупреждава роднините от с.Вокил, Силистренски окръг "...Изселилите се в Турция съжеляват. Вече 11 години сме "момчета за всичко". Гледайте си спокойствието, за да не съжелявате като нас..." /изпратено на ПЧУ.08/.

С много силни думи пише за живота си там и от Истанбул "...пиша ти за първи път от 9 години...Много години се чувствах като притисната в капан. Психиката ми беше страхотно поразена...В един 9 милионен град като Истанбул...Порой от народ и коли. Богати-бедни, силни-слаби, милионери-просяци и.....Всяка стъпка е пари..." /изпратено на 06.04/.

В резултат на анализа на входящата кореспонденция бяха изпратени 60 материала с оперативно-интересно съдържание на централните и териториални поделения за ползуване. На Ръководството на управлението и на 06.04 беше изпратена справка относно новите моменти констатирани при контрола на входящия поток от Турция. В нея са посочени отделни случаи, в които има своеобразно тълкуване на изселническия въпрос. Отбелязва се като момент и подетата в Мюнхен кампания по повод задържането на писмата от България за ФРГ. Към справката са приложени и декларации за гостуване, в една от които за родствени връзки са посочени: баща - с българско име и майка - с турск арабско име.

От анализа на кореспонденцията се налага извода, че в някои окръзи: Разградски, Шуменски, Кърджалийски и Търговишки има двойно увеличение на писмата с коментар, докато в Силистренски окръг та е незначително.

Всички изходящи материали с коментар по изселването, списъци за изселване, или негативно отношение към възродителния процес, както и входящите написани в подстрекателски дух са задържани и

6. 163

изпратени на оперативните поделения за ползване.

ПРИЛОЖЕНИЕ: 67 л. - разпечатка от АИС"В" на ВГУ.04

67 л. - - " - на О6.04

67 л. - -" - на Инспекторат МВР

- Списък на селищата, за които е известно, че слушат и гледат ТРТ.

Отп.единств.екз.

Екз.единствен на ЦИОУ

Доразмнож. в 04 екз.

№ 1 - ВГУ.04

№ 2 - О6.04

№ 3 - Инсп.МВР

№ 4 - КД

Изп.- Коларова

Нап.- Михайлова

София, 06.12.1988 г.

НАЧАЛНИК НАПРАВЛЕНИЕТО ОТУ - ДС

ПОЛКОВНИК:

164

СПИСК

На заседаните пунктове, от които е слушано турското радио.

РАЗГРАДСКИ ОКРЪГ	-Тодорово, Ясеновец, Владимировци, Лъвино, Белинци, Хума, Раковски, Езерче, Беловец, Самуил.
ПЛОВДИВСКИ ОКРЪГ	--Асеновград, Долни Воден.
КЪРДЖАЛИЙСКИ ОКРЪГ	-Ардино, Бял Извор, Горна Крепост, Горски Извор, Джебел, Загорско, Калайджиево, Ленище, Миладиновци, Момчилград, Моренци, Птичар, Сватбаре, Синчец, Слънчоглед, Стари гал.
СТАРОЗАГОРСКИ ОКРЪГ	-Асен.
РУСЕНСКИ ОКРЪГ	-Малко Враново.
БУРГАСКИ ОКРЪГ	-Зайчар, Карагеоргиево, Планиница, Ясеново.
ВАРНЕНСКИ ОКРЪГ	-Венелин, Доброплодно, Медовец, Партизани, Черноок.
ТОЛБУХИНСКИ ОКРЪГ	-Зърнево, Соколово, Черна.
СИЛИСТРЕНСКИ ОКРЪГ	-Бистра, Босна, Вокил, Главиница, Дулово, Колобър.

125

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО !

196

М. ПОЧТА БЪЛГАРИЯ
ОТДЕЛ ЗАТВОРИ
Р. № 8-622
София, 08-12-1988 г.

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
"ПРИНЦИП" ОФ. ОФ. У. НИЕ
В. № 2511/4 от 12.12.1988 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Получени по-характерни сигнали по линия на
Държавна сигурност в отдел "Затвори"-МВР за
времето от 01 до 30.11.1988 година.

1. Възродителен процес

1. В затвора Пазарджик л.с. казва, че най-важното противоречие между СССР и САЩ е въпроса за правата на човека. "Социалистическите страни трябва да се съобразяват с тези изисквания, защото народните маси негодуват". В България според него политиката на партията за преименуваните се променя. Имал информация от майка си, че предстои изселване в Турция на лица, които имат роднини там. Смята, че от затворите ще бъдат освободени много преименувани, за да земинат за Турция. Такова е мнението и на другите лишени от свобода по глава I от НК. Това им дава импулс да проявяват твърдост в поведението си пред администрацията на затвора. В последно време те се опитват да осъществят по-тесни контакти помежду си. се явява като обединяващ център.

2. В затвора Пловдив л.с. с възстановени имена и други говорят против социалистическия строй у нас, като хвалят "добрите условия и истински демократизъм и хуманизъм" на турското правителство и въобще на капиталистическите страни. Гледайки новините по телевизията постоянно реагират и заявяват, че всичко било чиста

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата: 29.10.2013г. Секретар: [подпис]

КРДОПБГДРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДРСБНА	
Дата: 22.02.78. Секретар: /	

2.

пропаганда. Това което съобщава нашата преса за турските затвори и репресиите на турското правителство спрямо курдите било чиста лъжа, за да се сплаши "турското население в България". Говорят за въдненията в Армения, Полша и други социалистически страни, като прогнозираят, че и тук ще пламнат такива в най-скоро време.

Спорад лишения от свобода , служителите от държавния апарат на всички нива са силно корумпирани и като пример посочва следователя си, който му искал подкуп във вид на валута за да го оправя. Изказва неодобрение към възродителния процес. Прави сравнение между нашите и турските затвори, като казва, че затворниците в България са съвременни роби, които държавата използва безплатно и затова са големи присъдите у нас "за да могат по-дълго да ни използват, а условията са по-лоши от кучешки".

3. В затвора Стара Загора лишени от свобода с възстановени имена правят вражески изказвания срещу България и СССР. Най-важната новина за тях била изселването. Нашта страна се била договорила с Република Турция по този въпрос. В районите с компактни маси лица с възстановени имена се правели събрания на които се питали кои искат да заминат за Турция и кои от тях имат близки там. За посещението на Кенан Еврен в ГФР казват, че той ще постави пред Хелмут Кол да упражни натиск срещу българите за по-бързо решаване на "турския въпрос" в България. Говорят за антисоциалистическа демонстрация в Чехословакия. Лишения от свобода

казал, че и тук трябвало това да стане, но по-добре че започнало изселването. За преустройството и демокрацията в България говорят, че нищо не се е променило, всичко тъпчело на едно място.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ "ЗАТВОРИ"-МВР
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР

Х. ПАМЯНОВ /

126

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : *[signature]*

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

62

МЗР
ОПЕРАТИВНО - ТЕХНИЧЕСКО У-НИЕ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Л К
Рег. № 35, екз. № 69
05.01.89г.

426 06.01' 89

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Обстановката в страната, отразена в кореспонденцията по
турска линия за м. декември 1988 година.

През м. декември в Направление ПК - турска линия преминаха и
бяха обработени 20219 изходящи писма. От тях 2043 бяха с коментар по
проблемите на възродителния процес и изселването т.е. 10.1% от общия
брой. Забелязва се значително увеличение на изходящия поток по линия-
та - с 8,095 повече в сравнение с м. ноември, но причината е преди вси-
чко в поздравленията послучай новогодишните празници, които си разме-
нят кореспондентите от двете страни. Изселването продължава да вълну-
ва хората, но силната вълна на коментар, която се забелязваше от 25 ок-
томври насам започна да затихва. Процента на коментар е намалял в ок-
ръзите с компактна маса българи-мюсюлмани както следва: Търговишки -
с 16%, Шуменски - с 12.4%, Толбухински - със 7.7%, Силистренски - с 6.1%,
Разградски - с 4.5%. Само в Кърджалийски и Пловдивски окръзи той сла-
бо се е увеличил съответно с 2.6% и 4.1%, но по начало вълненията там
започнаха по-късно отколкото в другите райони на страната.

От всичките 20219 писма само в 619 имаше коментар по изсел-
ването като се чувстваха различни нюанси на недоверие, умора или на-
дежда.

"...Наистина въпроса с изселването ни в Турция ни накара да
изоставим всичко.... Това изселване ни умори и морално и материално".
из писмото на от с. Раздел, Силистренски окръг
до от Истанбул.

Из архивите на ДС

1053

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

2.

63

Всички турци които живеят тук, а и ние сме с мисълта, че един ден и ние ще станем щастливи... Запазете ми едно работно място в магазина ви...."- от с. Искра, Силистренски окръг до от. Истанбул.

"...Вече живеем ден за ден. Нямаме желание за нищо. Вечно живеем с надежда. Ако ми се отдаде случай, ще дойда в Турция. Вярвам, че каквото можеш ще направиш ако се наложи. Може условията да се променят и на всяка цена искам семейно да се махна от тук....".

от Варна до от Бурса.

"...Поне наскоро с глурските работи няма да свършим... Тук се носят разни лъжи и ние започваме да вярваме и затова ви изпращаме "партизанските си имена" пише от с. Полковник Таслаково, Силистренски окръг.

И наистина в повечето случаи кореспондентите се ограничават да изпращат само списъци с имената си, без какъвто и да било коментар като предоставят възможностите за действие на родствениците от Турция. Броя на тези писма е 1424. Много често се употребяват недомлъвки и условности или изписване на рожденните дати с букви или на гърба на картички. Както винаги не престава потока на написаните в националистически дух писма, но кореспондентите се ограничават в повечето случаи с общи приказки.

"...Тук ни подлагат на натиск. Теглим. Не пожелаваме на никой друг да живее такъв живот като нас..."- от с. Вокил, Силистренски окръг до от Текирдаг.

"...Крилете ни са скършени. Все към джамията се отправяме, но не е като преди, никой няма сили... Вие знаете добре тук какво е, в какво лошо положение сме вече 4 години..."- от с. Г. Козарево, Търговишки окръг до от Бурса.

"...Станахме българи, но не забравяйте, че в нас тече турска кръв, турци-мюсюлмани ще си умрем.... Потънахме в морето и като се

хванем за сламка се опитваме да изплуваме..." - от Гради-
ще, Шуменски окръг до от Истанбул.

Писали са ,че са гледали турски видеофилми
от Дулово, Силистренски окръг, от с. Каран Вър-
бовка, Русенски окръг и от Разград.

През този месец се увеличиха коментарите, че се слуша турск
кото радио много ясно от Кърджалийски, Шуменски, Разградски и Варнен-
ски окръзи. Списък на селищата прилагаме в края на информацията.

Един кореспондент от Варна - пише на
роднината си от Измир, че е доволен от живота си в България
Има образование, хубава работа и добра заплата "...роден съм в Бълга-
рия и немога да се разделя с нея..."

В резултат на обработката на изходящите писма бяха изпра-
тени:

- 63 писма на оперативните поделения за ползване. От тях
27 с коментар по възродителния процес и изселването.
- Информация за обстановката в Кърджалийски окръг на МВР
Кърджали, 06.04 и Инспекторат МВР.
- Справка относно кореспонденцията на
от Провадия в лица от Турция. Изпратена на ШУ. 11.
- Справка относно установен автор на материал с остро на-
ционалистическо съдържание адресиран до радио Анкара. Из-
пратена на 06.04 и МВР Кърджали.

През м. декември преминаха и бяха обработени и 10,691 входящи
писма. От тях 1552 имаха подстрекателски характер - процентно из-
ражение 14.5. И тук както в изходящия поток има значително увеличе-
ние в сравнение с м. ноември / с 3,192 / , което се дължи на голямото
количество поздравителни новогодишни картички, но процента на подстре-
кателските е спаднал с 2.2. Най-голям е броя на тая категория писма
идващи от Истанбул, Бурса и Анкара. Турските кореспонденти молят род-

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : / <i>Лазар</i> /	

4.

65

нините си от България спешно да им изпратят трите си имена /български и турски/и рожденните дати с цел -изготвяне на документи за изселване.Изпратени бяха и официални формуляри и преписи от тях издадени от Министерство на Външните работи в Турция - Консулски отдел с кратки указания как да се попълнят.Това е в резултат на засилената се дейност на изселническите дружества /като това в Бурса/,които са се обърнали с призив към своите членове да пристъпят към изготвяне на документи за изселване на близките им от България.

"...Днес кака Халиде взе екземпляр от Дружеството на Балканските изселници.Ще го попълним...Дано работата се оправи."-

от Бурса до

от Габрово.

"...Сега тук пишат от Дружеството на Балканските изселници до Министерството в Анкара.Ние няма да ви оставим там.Елате,аз съм ви направил отделна къща.Вземете си багажа и идвайте,не жалете имот и пари..."пише

от Бурса на

"...Изпратете бързо рожденните си дати,новите и старите имена.Този месец,на 25 декември в Анкара ще има съвещание за вас.След нова година нещо ще се реши..."-

от Люлебургас до

от с.Жълти рид.

от Истанбул уверява

от Кърджали

"...Мислим само за вас.Като чухме това,което се говори сме готови да ви настаним тук,в къщи,да ви намерим работа,да ви построим къща..."

Във връзка с изселването се носят и най-различни слухове,изказват се предположения.

"...Разбрахме,че българското правителство иска да даде паспорти за 5 години за отиване в Турция.Турското правителство казва,че не приема такива голи изселници"пише

от Истанбул до

от с.Изгрев,Шуменски окръг и прави успокоително сравнение "...вижте в Кипър колко турци избиха.Накрая турците са оставени на спокойствие.И за вас ще дойде това щастие".

Турското радио и телевизия и другите средства за масова информация се стремят да подхранват стремежите за изселване като от време на време правят и интервюта с избягали българи-мюсюлмани. Такъв е случаят със _____, за когото е изпратена справка на ВГУ.10 и МВР Варна. Леля му _____ пише "...като чуя по телевизията за _____, светът е мой... колко е щастлив _____, сега живее под турско знаме...". _____ от Айдын също пише за негови изявилия по телевизията на _____ от Шумен "...тук по телевизията показваха едно момче, скоро се изселило тук. Разказа как са го мъчили. Един ден в Тервел го срещнали милиционери. Попитали го защо говори турски. Той отговорил: Ние сме турци, защо да не говорим. Тогава го ударили с юмрук по лицето. Окоето му изтекло..."

Напоследък се забелязва увеличение броя на писмата, в които турските кореспонденти изразяват недоволството си от живота в Турция, подчертават несигурността, която ги съпътствува ежедневно.

"...Тази Турция е една такава Турция, че даже човешината е с пари..." - _____ от Истанбул до _____ от Тутракан.

"...Ние тук живеем по-лоши дни от вас... нашия живот не е хубав" - _____ от Бурса до _____ от Габрово.

Недоволство са изразили и _____ от Алана, _____ от Измир, _____, от Швейцария. Особено силно разочарование изпитват тези, които могат да сравняват с живота в България-изменниците. Носталгия по родното лъха от писмата им.

"...Тук не излезе това, което търсех. Сега се чувствам жертва но тук не мога да намеря лек за мъките си. Гледат на нас като на шпионни. Мили родители, отгледали сте един несретен син. Не ви слушах и дойдох тук само за беля. Човек не може да забрави родното си място. За всичко ми домъчня. Непрекъснато мисля за там..." - _____ от Гебзе до _____, с. Рани лист, Кърджалийски окръг.

"...Да знаеш колко искам да съм там в Силистра... Човек кога-

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

6.

68

то се отдели от родното си място и от близките си...тогава разбира...
нито богатство, нито пари...Родината на човек е там, където е роден!"

от Муратлъ до

от Силистра.

"...не питай за скъпотията, ужасно сглупихме, унищожихме се. Когато дойдохме в Турция станахме турци и сме в окаяно положение. Стойте си там с гяурите, да можех да се сменя с един гяур...не знам как стана, дойдохме тук и намерихме едно голямо нищо."

от Истан-

бул до

от Пловдив.

С подобно съдържание са писмата и на

от Измир

от Ялова,

от Измир. А

от Бурса, -

от Гебзе и

от Виена, Австрия желаят да се върнат

в България, като последният в писмо до Министерство на Външните работи-София е изразил горещата си молба да му се разреши да се върне" и се тръгва до рамо до рамо с българските си братя".

В резултат на работата по входящата кореспонденция на централните и окръжни подразделения бяха изпратени 10 справки и 75 материала, от които 20 с подстрекателски характер за оперативно ползване.

След анализа на пощенския поток се налага извода, че обстановката в страната след раздвижването, което установихме от 25 октомври на сам във връзка е изселването, започва да се нормализира. Изключение правят Кърджалийски и Пловдивски окръзи, където тази кампания започна по-късно.

Материалите с остър коментар от двете страни бяха задържани съгласно указания на Ръководството и изпратени на оперативните подразделения за ползване.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Списък на селищата, от които се е слушало ТРТ,

Отп. единств. екз.

към екз. 1 и 2.

Екз. единств. - ЦМОУ

Доразмн. 04 екз.

№1-ВГУ. 04

№2-ОБ. 04

№3-Инспекторат МВР

№4-КД

Изп. Коларова

НАЧАЛНИК НАПРАВЛЕНИЕТО ОУ. ДС

Полковник

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Оперативната обстановка в бившия Кърджалийски
окръг през периода от 29.12.1988 година до
05.01.1989 година

През изминалия период обстановката сред лицата с възстановени имена запази напрегнатия си характер по отношение приемането на общителните мероприятия. Продължават да се разпространяват слухове за предстоящо изселване. Те са в различни варианти и "достоверността" им се доказва с всевъзможни източници. Най-често се преповтарят заявления и коментари по турското радио във връзка с "българските турци" на турски държавници, ръководители на изселнически организации и изселници от България.

В подкрепа на изселването се изтъква "изказване" на съветския посланик в Турция, според което "турският проблем" в България щял да бъде разрешен в недалечно бъдеще.

Изказват се мнения, че НАУМ ШАЛАМАНОВ и други бегълци от България активно занимавали с тези въпроси световната общественост.

Предаванията на турските радиостанции също уверявали "българските турци", че изселването е договорено между българските и турските власти. Такава информация преименуваните получавали и от турски граждани преминаващи през нашата страна.

Това приповдига настроението на немалко лица с възстановени имена и подклажда негативните им чувства спрямо възродителния процес. По тази причина продължава турчезенето на много хора, което се изразява в масово общуване на турски език, носене на дрехи с турски атрибути, особено в селските райони, спазване на мюсюлманските религиозни обичаи и други.

Завърналите се по родните си места лица, които бяха разселени в Белене и Северна България, се събират по домовете поддържат духа си на "турци", утвърждават убеждението, че те ще бъдат първи в "предстоящото" изселване, като най-заслужили пред Турция.

Заражда се мнението, че тъй нареченият "турски въпрос" в България ще се реши не от Турция и България, а от Съветския съюз и САЩ. Др. М. ГОРБАЧОВ няма да жертвува миролюбивата си политика заради България. НАТО и Варшавския договор няма да допуснат да се изострят международните отношения поради "турският проблем" в България. Тази постановка утвърждава изселването като единствена алтернатива.

От друга страна интелигенцията разбира, че Турция не поддържа официално политика за мащабно изселване. Тя държи на основата на международните договорености, подписани и от двете страни, да се съберат "разделените семейства" и да се изселят малко хора, за да се поддържа протурския национализъм в останалото население.

Тази политика вече официално се приемала от управляващите кръгове. ТУРГУТ ЙОЗАН и други високопоставени държавници и научни кръгове се изказали, че тъй наречените "външни турци" не е необходимо да се изселват в Турция. Те щели да защитават по-добре нейните интереси, когато живеят извън нея.

Събирането на "разделените семейства" застрашава да се активизират бандите зад граница. Засилено е наблюдението на граничната ивица в Бенковски район, община Кирково. Някои лица се стремят да открият проходи в специално поставените взривни устройства, тъй като много от тях са взривени поради преминаването на животни. Избягалият български граждани след това искат да се поставят в положението на "разделени семейства" и да приберат в Турция близките си.

Тези и други обстоятелства водят до нарастване на отчуждението между двете категории българи и увеличаване на вражеската и престъпна дейност.

Продължават от време на време да се появяват групи, които нанасят побой на невинни хора само затова, че са българи. Един от тези случаи е в Спортното училище. В момента се издирва такава група, която е нанесла побой на военизирано лице.

Негативното си отношение към мероприятията по възродителния процес и партийната политика по националния въпрос освен със злостни коментари и изказвания, някои лица се опитват да

изразяват и чрез вражески изяви. На 29.12.1988 година неизвестно лице от община Кърджали е изпратило анонимни писма до кметовете на селата Стремци, Чилик, Глухар, Костино и Енчец, община Кърджали и с. Черноочене. Същите са напълно идентични с листовките по ЦДОИ "БАНДИТИ". Съдържанието им е остро антибългарско, отправят се закани за отмъщение. Посочва се, че кметовете ще бъдат задържани от "истински турци" и принудени сами да окачват в района знамена с турски национални символи, поради това, че торзомят "турците". Кметовете и на шестте села са традиционни българи.

Прави впечатление, че от около един месец зачестиха случаите, когато български граждани с възстановени имена изпращат писма и жалби до различни държавни учреждения, до висши партийни и държавни ръководители с молба да им бъде разрешено да се изселят в Турция. Жалбите им са подписани със старите имена. В тях много дръзко съобщават, че са турци и никога няма да станат българи. Считат, че със смяната на имената са потъпчани по най-груб начин човешките им права.

На 03.01.1989 г. в ОУ на МВР беше получено поредното такова писмо, изпратено до др. Министър на вътрешните работи от
от с. _____, община Крумовград, разселен в с. Комарево, Михайловградска област. Съдържанието му е следното:

"Гражданино министър, моля да ми се издаде паспорт за изселване в Турция, на мен и четиричленното ми семейство, причините за което посочвам в това изявление.

Гражданино министър, правя настоящото изявление, за да се убедите в окончателното и безвъзвратното ми твърдо убеждение, че Вашите антихуманни и незаконни методи, приложени спрямо личността ми от четири години насам, никога няма да дадат позитивен резултат.

Вие веднъж завинаги трябва да разберете, че аз съм турчин и принадлежа към племето "барак", чийто произход автентично е доказан от българските и чуждестранни историци. Така, че отношението на властта спрямо мен и семейството ми представлява грубо нарушение на Конституцията на НРБ и много международни договорености.

За да възтържествува правдата, законността и хуманността настоявам веднага да се премахнат всякакви ограничения на личността ми.

Аз няма да позволя да бъда насилствено побългарен и затова връщам този личен паспорт, защото не е мой и да ми се издаде временен паспорт (до напускането ми на България) на истинското ми име:

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

28

". Към писмото бе приложен и личния му паспорт с българските имена.

Агент "БАЛКАН" сподели обобщените си впечатления от развитието на възродителния процес в община Кърджали.

Въпреки известните положителни резултати в развитието на приобщителните мероприятия сред лицата с възстановени имена, в последно време се забелязвали негативни и застойни явления в тази област. Намаленият контрол от страна на държавните и обществени органи при общуване на турски език и със старите имена на обществени места, се тълкувало от много преименувани като отстъпление по процеса в резултат на протестите на международната общественост за "неспазване" на човешките права в България. Разпространявали се и изселнически слухове. Наред с надеждите за напускане на България чрез изселване, не спирали коментарите и за новите задгранични паспорти на българските граждани. Немалко лица обаче се замисляли как ще оставят всичкото си имущество тука и ще отидат с голи ръце да търсят по-добър живот в Турция.

Мнозина, изкуствено пренасяйки националните проблеми на настоящия етап в СССР, очаквали някакви промени по "турския въпрос" и в България. Правело впечатление, че при всички коментирани събития и очаквания във връзка с положението на преименуваните, все още голяма част от хората изхождали от позицията, че те са "турци" и нямат никакъв български родов корен.

Голяма част от интелигенцията и лица от други социални слоеве проявявали интерес към проблемите в държавата, поставени и развити след Юлския пленум на ЦК на БКП. Смятало се, че всички предвиждани промени са само във формата, без да се засягат същността и съдържанието на нещата и проблемите. Затова и не можело да се очаква нещо положително в близко време. За отрицателните коментари в това направление влияели и такива фактори, като липсата на много стоки на пазара и забавянето на реформата в заплащането на труда. Насажданият от дълги години формализъм в работата също давал своите негативни отражения. Макар, че навсякъде се говорело за самоуправление и самофинансиране, ръководителите от всички нива очаквали нарежданията "отгоре" и не проявявали самоинициатива.

Подобни данни постъпили и за общините Ардино, Крумовград, Момчилград и Джебел.

На 01.01.1989 г. към 20,30 часа в основно училище в с.Ра-
ни лист, община Кърджали е проникнало лице, с подръчни средства
(хартия) подпалва долния десен ъгъл на вратата на директорския
кабинет. В резултат на огъня се образува отвор с размери 25/35 см.,
през който лицето прониква вътре в кабинета.

Веднага след получаване на съобщението на местопроизшествието отиде оперативно-следствена група, която констатира, че нищо не е откраднато и откри дактилоскопни следи.

Установи се, че извършителя е малолетен, 13-годишен младеж, който не може да даде правдоподобни обяснения за деянието си. Заедно с баща му бяха призовани в РУ МВР Кърджали, където с тях се проведе профилактично-възпитателна беседа.

Ще се проведат допълнителни мероприятия за изясняване на случая.

Отпеч. в 3 екз.

№ 1 - ОУ МВР Хасково

№ 2 - ЦИОУ

№ 3 - ИОО

Изп: Д. Павлов

Нап: Д. Димитрова - 59

К-ли, 05.01.1989 г.

НАЧАЛНИК:

Ген.-майор:

(Ат. Кадирев)

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

124

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Per. № 152, Екз. № 107, 19.89 г.
СИЛИСТРА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТРАЛЕН ОФИС
Вх. № 202 от 11.01.89

Синдрова
df

ОПЕРАТИВНАТА ОБСТАНОВКА

сред лицата с възстановени имена в Силистренския край през м. декември 1988 година

През посочения период в общините, обслужвани от ОУ на МВР-Силистра, не са отбелязани остри враждебни прояви, тежки криминални престъпления и нарушения на обществения ред на профурска основа. Обстановката сред населението с възстановени имена запазва подчертано противоречивия си и относително спокоен характер.

През м. декември районът е посетен от 1 турски гражданин. В.З. род. 1942 г., с основно образование, на гости в с. Цар Самуил, община Тутракан, представи в ОУ на МВР-Силистра мотивирана молба да му се разреши да остане в страната. По време на пребиваването му не са констатирани нелоялни и негативни прояви от негова страна. След допълнителни проучвания ОУ ще излезе с конкретно предложение по случая.

Продължават да се приемат на къси вълни предаванията на радио "Гласът на Турция" в гр. Силистра, Дулово, с. Искра на 41-метровия обхват и др. селища, непокрити от КВ-устройствата. Монтираното в с. Йорданово, община Силистра КВ-устройство не работи ефективно поради това, че в последно време не е регулиран часовниковият му механизъм. На отделни места се прихващат някои от предаванията на турската телевизия. Напоследък постъпиха данни, че при подходящи метеорологични условия (слаб южен вятър) турска телевизия с картина и говор се приема в гр. Дулово и с. Краново, община Кайнарджия, а в с. Посев, същата община се прихваща слаба картина без говор. Някои ученици от СПТУ по индустриално строителство гр. Силистра търсели да набавят живак, който ще вложат при изработката на телевизионни антени усилватели за прихващане турските предавания.

1/2

2/25

Чуждите емисии продължават да се следят повсеместно, но сравнено с предишните периоди нараства броя на лицата, които се отнасят с недоверие към турската пропаганда и все по-реално оценяват съществуващата действителност, в резултат на което вземат решения за трайното си битово устройване в НРБ. Особено сред по-младите се отправят упреци, че турското правителство отначало само "размътило главите", а впоследствие не предприели нищо за решаването на тяхното положение (сервитьори и шофьор от гр. Силистра, счетоводител от с. Брадвари, значителна част от населението в с. Иширково, Бреница, Нова Черна и др.). В останалите общини и селища преобладаващата част от това население все още слушат тези емисии с надеждата, че "все нещо може да стане".

Лоялни изказвания, коментари и мнения в подкрепа на възродителния процес почти не са доловени. Положително отношение към провежданата у нас партийно-правителствена политика и трезва оценка за живота в Турция изразила счетоводителка от селкооп с. Белица, община Тутракан. Цялото ѝ семейство били против изселването в Турция.

В обстановката сред това население продължават да доминират негативните коментари, изказвания и оценки относно възродителния процес. Напоследък зачестиха слуховете, че в началото на 1989 г. предстояло "връщането на старите имена" (повсеместно, но най-масово в община Дулово, с. Йорданово и СП "Заводски строежи" гр. Силистра).

Отрицателно отношение към възродителния процес демонстрирал работник от кв. Черник-Дулово, който в пийнало състояние отправял общи неадресирани закани.

Обущар от СП "Дунав" гр. Силистра отказал да обслужи клиент с възстановено име поради това, че му говорел на български език.

Получени са данни, че в домашна обстановка група националисти от гр. Силистра "обсъждали" поведението на активист, подкрепящ възродителния процес. Същият бил "единодушно" обявен за предател спрямо турците и упрекнат, че се е предал на българите.

През периода най-масово разпространяваният слух беше, че в началото на т.г., най-късно до пролетта, ще бъде разрешено масово изселване (с. Окорш, с. Паисиево, Яребица, Йорданово, Калугерене и др.). Отделни лица посочват, че изселването цяло

да обхване около 28-30 хил. души. Този слух се разпространява паралелно с очакванията за връщане старите имена. Споделя се, че в бившите съседни окръзи са били поставени КПП и настанени въоръжени войници. На всички "турци" щели да бъдат върнати старите имена, а татарите и къзълбашите щели да останат със сегашните паспорти. С такава цел били командировани тези подразделения (района на с. Паисиево - община Дулово). Установено е, че част от тези слухове водят началото си от с. Коларци и Зърнево, Толбухински окръг.

Сред населението на с. Чернолик, община Дулово се разпространява слух, че в "новите паспорти" щяло да има графа за народност и на възстановилите имената си ще бъде отбелязано "българин-мюсюлманин".

Напоследък вачестиха коментарите, че властите наложили забрана върху тегленето на паричните влогове в ДСК, с оглед да не бъдат създадени усложнения в икономиката на страната при евентуално изселване (в района на гр. Дулово и с. Окорш).

През периода не са получени данни за извършени незаконни обрязвания.

Макар и в неособено широки размери продължава провеждането на нерегламентирана религиозна дейност. Интерес в това отношение представлява с. Цар Самуил, община Тутракан, където се отбелязва увеличение броя на жените, които се занимават с четене на коран и мевлиди по домовете срещу заплащане. В момента са установени и се работи по документиране дейността на 16 жени - хафъзки от същото село. С подобна дейност се занимават лица от с. Посев и Бистра. По време на проведен мевлид в частен дом гр. Силистра домакинът в присъствието на 14 жени пуснал касета със запис с остро националистическо съдържание, насочено срещу възродителния процес^В, който се разказвало за изселничката Ася Михайлова (Айсел).

Продължава повсеместното общуване на турски език и със старите имена, за което главна причина е занижената възискателност и слабия контрол за спазването на изискванията за единна българска езикова среда. Такава обстановка ежедневно се наблюдава в цеховете на К "Камъцит", ПЖП "Родоп", ПТП "Добруджа", ЗММ "Стомана" и почти всички села, в които живеят компактна маса лица с възстановени имена (Долец, Голеш, Окорш, Паисиево, Правда, Яребица, Боил, Чолаково, Любен, Чуковец,

4 128

Бистра и Алеково).

Характерни са случаите с кметовете на с. Посев и с. Чолаково – традиционни българи, които общуват с населението на турски език. Кметът на с. Долец, община Дулово нанесъл побой на лице от селото, който направил забележка на свой съселанин да не пее турски песни. Ученичка от с. Голеш, община Кайнарджа подстрекавала съучениците си да говорят на турски език и съветвала момичетата да се омъжват и да не ходят на училище.

Макар и не така масово продължава провеждането на сватбени тържества и други ритуали в протурска атмосфера. Такива случаи са констатирани в гр. Дулово (юбилей в стола на ДГС с турска музика), гр. Силистра (мевлид със слушане на националистически записи), с. Правда (сватба, на която е свирена турска музика) и др.

Продължава интересът към сдобиването и гледането на турски видеокасети (с.Иширково, Любен, гр. Силистра, Дулово и др.). Засилен е стремежът към закупуване и притежаване на видеотехника (с.Цар Самуил – 4 бр., Йорданово – 2 бр., Иширково – 1 бр., гр. Дулово и др.).

Във връзка с неутрализиране породените от турските средства за масова информация изселнически настроения и провежданата от тях клеветническа кампания, през периода по инициатива на ОУ на МВР и с участието на следовател по ДС са проведени 4 общопрофилактични беседи (с.Посев, Голеш, СПТУ по индустриално строителство и цех на ЗТКИ "Кап.Мамарчев" гр. Силистра).

Изнесени са конкретни примери от предаванията на турските радиостанции и подходящи видеофилми, илюстриращи клеветническия характер на тези предавания. Може да бъде обобщен извода, че беседите са преминали при повишен интерес от страна на присъстващите.

Подобрена е сигналната дейност на ОУ-МВР към партийните, административните и стопански органи. По някои от случаите се работи съвместно. За периода на областния и общинските комитети на БКП са изпратени съобщения за 53 случая и сигнали. До общ. комитет на БКП-Ситово е изпратена една сигнална записка за лице, което използва ведомствена видеоапаратура за прожектиране на турски и други филми с ниска художествена стойност.

През м. декември 1 ДОН е прераснало в ДОР.Заведени са

5 128

3 ДОН, приключено е 1 ДОП и са прекратени 5 ДОО (ГДОП - 1, ДОП - 2, ДОИ - 2). Продължава работата по 7 дела на активен отчет и 59 ДОН на лица с възстановени имена. По линия на ДС за периода са вербовани 6 агента с възстановени имена. Заведени са 3 СП и продължава работата по 15. За периода са установени 21 извършители на криминални и 3 стопански престъпления за 13 044 лв.

Образувани са дела срещу 27 и са приключени 15 дела на лица с възстановени имена.

Органите на МВР продължават да отреагират на демонстративните изяви на турска етническа принадлежност, като съобразно случаите налагат съответните санкции.

За оперативната обстановка, хода и развитието на възродителния процес ежеседмично информираме областния и общинските комитети на БКП.

Отпеч. в 3 екз.

№ 1 ЦОУ-МВР

№ 2 У-ние ОВ-ДС

№ 3 Отд. "ИО"

Изп. Н. Караджов

Нап. Павлова

НАЧАЛНИК

Полковник:

(Г. Славов)

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

М В Р
ОПЕРАТИВНО - ТЕХНИЧЕСКО У-НИЕ
П К

Рег. № 325, ел. № 22

08.02.89 г.

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР РАБОТИ
ЦЕНТР ИНФ. ОРГ. У-НИЕ
Вх. № 2430 от 10.02.89 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Обстановката в страната отразена в кореспонденцията по турска линия за м.януари 1989 г.

През месец януари 1989 г. в Направление ПК - турска линия преминаха и бяха обработени 20727 изходящи писма. От тях 2935 са с коментар по изселването и списъци, или това е 14,16% от общия брой. В сравнение с миналия период изходящия поток е с 508 материала повече. Процентът на коментар бележи увеличение с 4,15%, като за месец януари е 14,16%. Характерно за този период е активността на кореспондентите по изходяща линия и тяхния интерес към изселническите въпроси. По-голям е броят на материалите със списъци от тези с коментар по проблема. Изменението в процент по окръзи е както следва: Увеличение на процентът на коментар се наблюдава в:

Хасковски - 21,8;	Кърджалийски - 21,03;
Шуменски - 20,93;	Пловдивски - 18,35;
Търговишки - 16,13;	Бургаски - 14,63;
Старозагорски - 13,62;	Сливенски - 12,46;
Габровски - 12,46;	Благоевградски - 11,59;
В.Търновски - 10,88;	Русенски - 10,01;
Плевенски - 6,89;	

Намаление процентът на коментар се наблюдава в: Разградски - 9,13; Толбухински - 9,93; Варненски - 6,53; Пазарджийски - 9,21 окръзи.

За периода са изпратени на ОП 6 справки и 42 материала за оперативно отношение, като 30 от тях се отнасят за лица, изразили националистическите си настроения по възродителния процес.

Основната тема, която се третира в материалите, заслужаваща оперативно внимание е изразено недоволство от живота в Бълга-

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

2 125

рия, породено от възтановяването на имената, подчертан интерес към изселническия въпрос, като следствие от изселването на определена категория лица по хуманитарни съображения и предаванията на турското радио и телевизия.

Тенденция към увеличение са материалите, в които българските граждани считат, че телефонните връзки са един от начините, по който могат да обменят безпрепятствено информация, включително и по изселническия въпрос.

Увеличават се и материалите, в които рожденните дати се изписват с думи. За периода са изпратени на ОУ - МВР 2418 писма, съдържащи списъци с имена и рождени дати.

Една от причините за увеличението на изходящия поток е стремежът на кореспондентите да възобновят връзките си с Турция. Някои от тях не са писали от началото на възродителния процес. За изпращането на списъци и рождени дати използват близки и познати от Югославия и ФРГ, чрез които разчитат имената им да стигнат до своето предназначение.

Прави впечатление, че освен предаванията на ТРТ българските граждани следят с интерес излъчванията на Радио Будапеща. От тях научават адреси на турски граждани, с които изявяват желание да кореспондират.

Някои по-характерни моменти от изходящата кореспонденция:

- от с.Бисерци, Разградски окръг
пише до , Бурса:

"Събраха нашите имами в Разград, дойдоха и мюфтии от София. Казаха, че както сме живяли по-рано, така ще живеем и сега. Мевлитът е разрешен, сунетът също, на турските гробища може да се ходи, да се говори на турски е разрешено. Казаха, че и за имената ни ще се направи нещо"

- от Толбухин до ,Ескишекир:

"Тук във всеки град в пощата има секретна служба. През нея минават нашите писма. Само понякога ги пропускат и тогава получаваме. Ако имяхме телефон щяхме да разговаряме."

- , с.Вокил, Силистенско до
, Текирдаг:

"В Дулово са правили събрание и са казали, че ще има

изселване за разделените семейства. И ние се надяваме."

- с.Босна, Силистренски до
, Анкара:

"Трудно ни е със сменените имена. Така сме от три години. Слушаме радиото. Положението ни се влошава. Отношенията между двете държави сега се подобри и понеже вие сте по-близо до центъра попитайте и ни уведомете. Какво става с изселването?"

- от с.Кокошане, Кърджалийски окръг в писмото си до , Истанбул писа, че откакто са им сменили имената нямат никаква вест от Турция. Смята, че им се сърдят, заради българските имена. Те не ги одобрявали, макар че са принудени да си служат с тях. Той непрекъснато мислел и не можел да проумее как е възможно деца от една майка родени да носят различни имена - българско и турско. Не знаел какво да прави, имал място и материали за къща, а не смеел да започне строежа, за да не им отиде труда на вятъра. Завършва с думите: "Аллах да ни е на помощ и да ни отърве от тук, да ни събере в майката - родина, да се наредим под знамето с полумесеца и звездата."

- от Джебел, до - Бурса завършва писмото си с думите: "Нищо не ни радва, продължавайте борбата за нашето освобождение. Ние сме безсилни и нямаме възможност да преминем към действие. Този, който се съмнява веднага го хващат и му дават урок."

- , с.Лещарка, Кърджалийски окръг в писмото си до , Измир пише, че непрекъснато слушат турското радио и знаели часовете на всички предавания. През лятото работели в с.Ефрем, Хасковско, а там се виждало много добре турската телевизия, затова отишли там да празнуват Нова Година. Гледали и се веселили цялата нощ. Очаквали помощ и ги уверява, че там ще имат полза от тях.

- , с.Устрем, Кърджалийски окръг в материал до , Истанбул съобщава с условен език за смъртта на батко му Мюмюн, за която никой не знаел. В плика има и кратко писмо от , който пише, че ръката му трепери, когато се налага да пише българските си имена.

- Анонимен подател от Момчилград в писмо до Мустафа Баазлан, Бурса пише: "На всички идват декларации, а вие спите, с

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>Лазар</i>	

4
124

очите си видях. Разучете и веднага ни пратете, работата е спешна."

- от Чернокапци, Търговишки окръг до , Бурса пише: "Някои, които поздравяват близките си в предаванията на турското радио за Балканите искат рожденните им дати, за да изготвят декларации за изселване. Има споразумение между П. Младенов и М. Йълмаз за събиране на разделените семейства. И ние чухме това съобщение. Ако има такова нещо веднага се погрижете и ни пишете в писмо. Аз мисля, че имате рожденните ни дати от преди, но ако трябва да ги изпратим пак."

Всички горепосочени случаи са изпратени на оперативните поделения за ползване.

В резултат на обработката на изходящата кореспонденция бяха изпратени:

- Информация за обстановката в Кърджалийски окръг- МВР Кърджали; О6.04 и Инспекторат-МВР.

- Справка относно установен автор на материал със злостно националистическо съдържание- , Търговище- ОУ-Търговище.

-----"-----разкрит анонимчик-Алеко Алевков Мартинов, с.Птичар, Кърджалийски окръг- О6.04; МВР Кърджали

-----"-----прихванат изходящ материал до адрес в Турция, уличен като ПК на МИТ- ВГУ.04

-----"-----кореспонденцията на от с.Войводово, Хасковски окръг с - беглец в Турция- ВГУ.04.01; МВР Хасково.

-----"-----засечени нови връзки по пощенски канал с Турция, представляващи интерес.

-----"-----кореспонденцията на , с.Звиница, Кърджалийски окръг с лица от Турция./ За условията, при които се провеждат телефонните разговори и трудностите, с които се сблъскват./

През месец януари преминаха и бяха обработени 18,399 входящи материала. От тях 1649 са с подстрекателско съдържание или това представлява 8,96 % от целия входящ поток

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар :	

5
128

В сравнение с миналия период е налице увеличение на входящите писма с 7,708 и намаление на тези с подстрекателски характер с 5,09 %. Най-активни са кореспондентите от Иstanbul, Бурса, Ескишехир, Анкара, Текирдаг.

Темата за предстоящо изселване и изпращането на новите и стари имена на кореспондентите от България заема основно място в коментарите по входяща линия. Началото на подета изселническа кампания започна с издаването на формуляри от консулския отдел на Министерство на външните работи в Турция, респективно град Анкара. Тя е поддържана и раздухвана от турските средства за масова информация и изселническите дружества в Istanbul, Бурса, Измит и др. градове.

Наред с това от страниците на печата и телевизията не стихват изявленията за "българския терор", за "репресии" от страна на милицията спрямо тези, които говорят турски език. Паралелно с надеждите, които се дават за ново изселване се изтъква, че Турция поставя на всички международни форуми въпроса за "българските турци".

Въпросът за издаване на паспорти за петгодишен срок продължава да се коментира и през този месец.

Ето как тълкува този проблем ,
Istanbul в писмо до , с. Колобър, Силистренски окръг: "България ще ви изпрати с по един куфар. Турция не приема в този вид, но идват все пак! Тези, на които не им харесва тук след пет години ще се върнат. Тук е много скъпо и 25 % от изселниците ще се върнат обратно. Тук просто ще им се завърти главата. Тези неща българите ги знаят и затова ви изпращат с един куфар. За да свикнеш тук са ти необходими тези 5 години, затова неверниците дават този срок."

За организирано събрание и четене на "мевлит" в чест на жертвите в България пише от Бурса. В него щели да вземат участие хиляди хора.

от Мерсин в писмо до .
от с. Люляково, Бургаски окръг коментира: "Там, в България се попълвали молби, в които се посочва дали имате роднини в Турция. Това го писаха тук вестниците. Аз изпратих вашите данни в Анкара."

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата: 29.10.2013г. Секретар: <i>[signature]</i>	

6

129

Прави впечатление, че зачестиха писмата с различни видове документи: декларации за изселване и гостуване, пълномощни за наследствени имоти и др, в които наред с българските са посочени и старите имена на получателите.

Налице е тенденция към увеличение на материалите, в които задграничните кореспонденти изразяват недоволство от живота в Турция и симпатия към България и всичко свързано с нея. За периода на тази тема са писали 7 кореспондента.

от Текирдаг е изселник
от България. В писмо до , с.Стрели, Сливенско
пише, че често си припомнял годините в България. Подчертава, че никога човек не може да забрави родното си място: "И десет имена да ми сложат не мога да забравя, че ние там сме живяли бейски.

Името на тази страна тук е Турция, но живот няма. Ето аз не мога да си намеря работа, стар съм бил. Бате, не ме разбирай погрешно. Всичко се случва тук, защото трудещият се не може да спечели, безработица се шири. Убийствата, обирите по тази причина се извършват.."

от Хайраболу пише до
с. Папрат, Кърджалийски окръг: " Не съжалявайте, че не сте дошли в тази страна. По-добре да бях станала българка, но да си бях в родината, все щеше да се намери някой да ми подаде чаша вода."

За скъпотията в Турция и разочарованието си от действителността пишат Исмаил Улусевер, Бурса; Мустафа Чакъроглу, Анкара; Шенюл Туна, Измит; Мустафа Шибин, Урфа.

Желание да се завърне в България е изразила , Истанбул в писмото си до

, София. Подателката се обръща с молба да проучат как на практика да се осъществи това нейно желание. В молбата до Министерския съвет щели да изтъкнат, че желаят да живеят и умрат в родината си.

За месец януари на централните и окръжни управления на МВР бяха изпратени 3 справки и 46 писма за ползване, като 6 от тях са с подстрекателски характер.

От анализа на пощенския поток може да се напра

ви извода, че известно запазване нивото на напрежение има в Шуменски и Търговишки окръзи, а в Кърджалийски, Хасковски, Пловдивски, Бургаски окръзи отзвука от изселническите настроения се прояви на по-късен етап.

Материалите с остър коментар от двете страни бяха задържани съгласно указания на Ръководството и изпратени на оперативните поделения за ползване.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Списък на селищата, от които се е слушало ТРТ- към екз. 1 и 2

Отп.единств. екз.

Екз. единств.- ЦИОУ

Доразмн. 04 екз.

№ 1 - ВГУ.04

№ 2 - 06.04

№ 3 - Инспекторат-МВР

№ 4 - КД

Изп. Боева

София, 07.02.89 г.

НАЧАЛНИК НАПРАВЛЕНИЕ ПК, ОТУ-ДС

ПОЛКОВНИК: _____

130

СТРОГО СЕКРЕТНО

237

М.В.Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС,
гр. София

Reg. № 1920, сер. № 1
08. 02. 1989 год.

УТВЕРЖАВАМ,
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 14, ИГУ-ДС
ПОЛКОВНИК:
София, ... 1989 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОПИСНО: Командировка на ОРЦв. Начев и ОРОН "Радков" в
гр. Шумен

Във връзка със задачата на отдел 14, ИГУ-ДС за научно-пропагандно обезпечаване на възродителния процес у нас от особено значение са наличните в НРБ оригинални османотурски документи, голяма част от които са в НБКМ, но все още в различни музеи и библиотеки в страната има неизследвани и дори неоткрити документи и материали по възродителния процес. По сведения на ОРОН "Радков" и СС "Михаел" — на ръководство в отдел 14, ИГУ-ДС, при ремонт и реставрация на джамията в Шумен в медресето са открити големи количества от оригинални османотурски документи, които се нуждаят от подходящо съхранение, подреждане, анотация и преценка за пригодността им за ползване по възродителния процес.

Във връзка с това има договорка с ОРОН "Радков" след завръщането му от специализация да замине за няколко дни до Шумен, за да прегледа и прецени наличната документация. Тъй като това означава едно сериозно времево отлагане а документите могат да бъдат унищожени, разхвърляни и т.н.

ПРЕДЛАГАМ:

1. Да бъде командирован ОР Цв. Начев в ОУ-МВР, гр. Шумен, с цел да организира опазването на документите, пренасянето им в подходящо хранилище и осигуряване на помещение за работа върху тях на ОРОН "Радков". По време на команди-

ровката си ОР Начев да проведе среща с ОР от ОУ-Шумен за уточняване на възможностите по провеждане на СИ по възродителния процес, предложено от него на територията на ФРГ и създаде условия за съвместна работа на техен СС и СС на отдел 14, ИГУ-ДС по подготовката и провеждането му при евентуално ползване на шуменските документи и материали.

2. След специализацията си в Гърция ОРОП "Радков" да бъде командирован до Шумен за работа по новооткритите документи.

Предлага,

ст.л-т:

/8828/

Отпечатано в 1 екз.

№ 1-кд

Изп. и нап.: 14-8828

София, 7.02.1989 г.

1. Със същият ОРОП да се поиска каздръжби от ОУ-Шумен за документите!

2. Съгласен съм с предположението!

7.02.89г.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

40

СТРОГО СЕКРЕТНО!

1

М В Р
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ - ДС
Per. № 4954 Екз. 1
23 02 89 19 год.

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР РАБОТИ
ЦЕНТР ИНФ. ОРГ. У-НИЕ
Вх. № 3850 от 15-3-89г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Изпълнение на мероприятията, залегнали в Целевата програма за усъвършенствуване борбата на органите на ДС срещу разузнавателните органи на Турция през 1988 год. и някои нови моменти в подривната дейност на противника против НР България

Утвърдената през декември 1987 година Целева програма има за задача да обедини агентурно-оперативната работа на централните и териториалните поделения на МВР по турска линия, да преодолее разпокъсаното използване на силите и средствата на ДС и да организира провеждането на единна контраразузнавателна дейност срещу турските специални и подривно-пропагандни органи и организации и протурските националисти в страната.

В нея е отредена водеща роля на активните мероприятия, насочени към:

- Създаване на условия за оперативен подход и вербовки на кадрови разузнавачи и установени агенти на противника с цел проникване в неговите специални органи и прикрития;

- Укрепване на агентурния апарат, разстановка и подготовка на наши проверени агенти за подстава на турските специални служби с цел създаване на възможности за провеждане на оперативни

игри и дезинформационни мероприятия, чрез които да се въздействува изгодно върху формирането на стратегията и тактиката на провежданата срещу НРБ шпионска, подривно-пропагандна и разложителна дейност и за подпомагане на партийната политика в утвърждаването на възродителния процес;

- Изграждане на надежден агентурен апарат, годен за своевременно разкриване, предотвратяване и пресичане на шпионската, диверсионно-терористичната и морално-разложителната дейност на протурските националисти в страната и за набиране на изобличителна документация за подстрекателската роля на турската държава, която при необходимост да се използва за нанасяне на ответни удари, провеждане на контрапропагандни мероприятия и др.

За подобряване и съгласуване на работата в борбата срещу турското разузнаване беше създадена работна група, оглавена от първия заместник-началник на ВГУ-ДС, включваща представители на всички централни оперативни поделения на ДС. На нейни заседания се разглеждат конкретни организационни въпроси, свързани с провеждането на настъпателни мероприятия по различните канали на проникване, съобразено с особеностите на политическата и оперативната обстановка.

През 1988 година турското правителство и неговите специални служби продължиха активната си дейност за по-нататъшно идеологическо и разузнавателно проникване в нашата страна, като главните им усилия бяха насочени към забавяне развитието на възродителния процес.

Двустранните договорености в Белград за постепенно преодоляване на напрежението между двете държави и започналото изпълнение на споразумението за събиране на разделените семейства

3 3

бяха представени от турската администрация и широко разгласени чрез средствата за масова информация като успех на тяхната страна, постигнат в резултат на системния и масиран натиск срещу НРБ. Беше декларирано многократно, че "този натиск ще продължи до пълното възстановяване на малцинствените права на турците в България, включително приемане на спогодба за свободно изселване". Турция не можела да поеме никакви ангажменти да не поставя този проблем на международните форуми и сега повече от всякога се нуждаела от подкрепата на своите съюзници.

В изпълнение на тези постановки турската дипломация насочи усилията си към все по-широко ангажиране на съюзниците си от НАТО и реакционните ислямски страни по въпроса за "положението на мюсюлманското турско малцинство" у нас, така че те да станат активни инициатори на нападки срещу НРБ. В това отношение намират безрезервна подкрепа в лицето на администрацията на САЩ, която продължава всестранния натиск върху България за "облекчаване положението на българските турци и възстановяване на човешките им права".

Специално внимание заслужават зачестилите официални посещения на американски и западни дипломати в различни области на страната, където при срещи с отговорни партийни и стопански ръководители и местни граждани проявяват интерес по широк кръг въпроси, в това число и по възродителния процес. Основното им внимание е насочено към правата и свободите на мюсюлманите в България, възможността им да изповядват своите религиозни убеждения и честват празниците си. Опитваха се непрекъснато да докажат, че у нас те били ограничавани. Тясно координират действията си с турските дипломати. Придобитите данни обменят помежду си на периодично провежданите съвещания в натовските посолства,

редовно изпращат на своите правителства негативна информация за процесите, извършващи се в средите на тази категория български граждани. Според становището на американския посланик, вследствие на международния натиск нашата страна в бъдеще щяла да проявява все по-голяма търпимост към религиозните ритуали на "турското малцинство".

Съществена роля в реализирането на стратегическия курс на Турция е отредена на нейните дипломатически представителства в София, Пловдив и Бургас и на намиращите се на прикритие там резидентури на Националната разузнавателна организация /МИТ/ и военното разузнаване. Работещите в тях 54 дипломати и служители от административно-техническия персонал решават важни идеологически, разузнавателни и други задачи на наша територия.

Посланикът на Турция и неговите съветници непрекъснато следят вътрешно-политическата обстановка и социалните процеси сред лицата, възстановили своите имена. Интерес в това отношение представлява оценката на турския посланик за хода на възродителния процес:

"Турското съзнание на турското малцинство в България е на изключително високо равнище. Но нашите усилия, за да може това население за дълго да съхрани своето съзнание, са затруднени твърде много от политиката на приобщаване, която българското правителство води с изключителна решителност.

Налице е опасността от пълно претопяване на децата и младежите в един непродължителен срок.

С оглед съхраняване самобитността на нашите сънародници за сега като единствено ефикасна мярка си остава дейността на нашето радио, което се явява пряка връзка на сънародниците ни с Турция. Новият предавател, който се строи в Одрин, ще допри-

несе много за нормалното слушане предаванията на турското радио”.

С цел ограничаване информационната база на турските дипломатически представителства у нас и придобиване на своевременна и точна информация за тяхната дейност ВГУ-ДС, съвместно с териториалните поделения на МВР, ОТУ-ДС, Втори отдел-ДС и Четвърти отдел-ДС, създаде необходимата организация за осъществяване на агентурен и оперативно-технически контрол върху действията на дипломатическите служители, и преди всичко на резидентурите на МИТ под дипломатическо прикритие. В резултат на това всички техни по-значими връзки са под наше наблюдение. Постъпващите данни своевременно се анализират и се планират допълнителни мероприятия.

ПГУ-ДС, ВГУ-ДС, РУМНО-ГЩ и МВНР проведоха три работни срещи за определяне позициите на българската делегация относно режима на пътуване на турските дипломати у нас и на българските в Турция. ВГУ-ДС и ПГУ-ДС подготвиха документ с конкретни оценки и мнения във връзка с турското предложение от февруари 1988 год. за внасяне изменения в режима за пътуване на дипломатите от двете страни.

В резултат на подобрената координация между оперативните отдели на ВГУ-ДС бяха придобити данни за взаимодействието на служителите от посолствата на Турция, САЩ, СФРЮ и СРР и обмена на информация по важни политически въпроси, в това число и по възродителния процес.

През април 1988 год. ВГУ-ДС и Втори отдел-ДС изготвиха съвместен план, утвърден от др. Министър, за провеждане на агентурни и оперативно-технически мероприятия за контролиране движението на служителите от турските дипломатически представителства и ограничаване контактите им с български граждани.

6

В резултат на изпълнението му бе придобита информация за:

- 13 оперативно интересни района, в които турските разузнавачи подготвят, организират и провеждат срещи с български граждани с възстановени имена;

- 37 телефонни разговора на служители с наши граждани, проведени от улични автомати;

- 102 български граждани - връзки на служители от посолството в София, от които 20 са заведени на оперативен отчет. От останалите връзки 36 са на интимна основа и 46 - не представляват оперативен интерес.

Установени са всички лица, провели повече от една среща с членове на резидентурната група, и е взето съответно оперативно отношение към тях.

Прилаганият контраразузнавателен режим за контрол на движението и поведението на турските дипломати позволява гъвкаво съчетаване на откритите ограничителни мерки с квалифицирани и активни агентурно-оперативни мероприятия. Създадени са възможности за надеждното им оперативно обезпечаване чрез агентура, ОТМ и ВН, в резултат на което е пресечена дейността на протурски нелегални шпионски и терористично-диверсионни групи и организации в страната /ЦГДОР "Лудогорци"/, търсещи връзка с противника. През изтеклата година бяха приключени със следствена профилактика ГДОР "Прилепи", ГДОП "Скворци", ДОП "Тюлен" и ДОП "Инициативник" - за предаване от обектите клеветническа информация на резидентурите.

По линия на Шесто управление-ДС бяха разкрити и обезвредени обектите по ЦГДОР "Печатари" ЦГДОР "Вампири" и ЦГДОР "Доктори" и един от обектите по ГДОП "Влхви", заведени за създаване на нелегални организации.

В настоящия момент под ръководството на ВГУ-ДС с МИТ както

7 18

на турска територия, така и по резидентурите й у нас, успешно се провеждат оперативни игри с 10 агента на ОУ на МВР-Пловдив, Бургас и Варна и Общ. у-ния Русе, Сливен и Шумен. С шест от тях противникът поддържа ежемесечно срещи, които са под наш контрол. Извършва се звуко-, фото- и видеодокументирането им. При осем срещи е проведено М-"Родопи - п" за проверка на агентурата и придобиване данни за разузнавателните беседи на обектите.

Създадени са условия за въвеждане на нови агенти. За тази цел ВГУ-ДС, съвместно със СГУ-МВР, ОУ на МВР-Варна и Общ. у-ние - Шумен, Търговище и Сливен са набелязани 24 агента, за девет от които има утвърдени предложения.

От провеждащите се оперативни игри са получени данни за:

- интересите на МИТ към състоянието на възродителния процес, партийните и правителствените мероприятия за утвърждаването му и перспективите за неговото развитие;
- стремежа за установяване контакти и направляване дейността на създадени на националистическа основа групи и организации в НРБ;
- установяване на конспиративни връзки с отявлени про-турски националисти и подтикването им към остра и организирана подривна дейност, с цел дестабилизиране на обстановката у нас;
- строителство на военни обекти, дислокация на поделения и тяхното въоръжение, наличие на ракетни установки, състояние на военната подготовка и моралния дух на военнослужещите;
- неблагоприятия в икономиката, аварии, катастрофи и др.

Освен оперативните игри ВГУ-ДС успешно работи със седем агента в насока М-"100" на турските специални служби, предимно от средите на шофьорите на СО "МАТ", които редовно пътуват до Турция.

На агентите "Първанов" и "Величков" противникът е поставил конкретни задачи за събиране на военна, икономическа и социална информация за НРБ. На аг. "Величков" е възложено да създаде и оглави нелегална група, като сам подбере лицата, които ще членуват в нея и "носи пълна отговорност" за тях. Паричните средства щели да се осигурят от МИТ.

ВГУ-ДС изготви съвместно с териториалните управления на МВР справки, в които персонално е отразена дейността на всеки задграничен агент, измененията в обстановката около него след започването на възродителния процес, сегашното му отношение към НРБ и органите на ДС и начините за възстановяване на връзката, ако е била прекъсната.

На наша територия ВГУ-ДС осъществи срещи с 21 з/а, като петима от тях бяха доведени в страната в резултат на оперативни комбинации. С един бе проведена среща зад граница, а с пет контактът бе възстановен чрез маршрутиране на агенти за връзка. Придобити са четирима нови задгранични агенти за използване в Турция и Западна Европа.

От задграничните агенти бе получена значителна по обем и оперативна стойност информация за служби на МИТ и отделни кадрови разузнавачи и техни агенти, както и за обекти - български и чужди граждани, разработвани за шпионаж от ВГУ-ДС и териториалните поделения на МВР, за дейността на антибългарските изселнически организации в Турция и Западна Европа.

Придобита е оперативна информация, че отделът на МИТ в Истанбул провежда активна подривна дейност срещу нашата страна, като за тази цел използва служители на туристически фирми и

транзитници за събиране на разностранна информация, по-специално по възродителния процес. В това отношение ангажира и изселници от НРБ, каквито са обектите на ДОР "Нотариуса", ДОР "Мерзавец", ДОР "Шахматиста" и др.

Нов момент в дейността на МИТ в Истанбул и Бурса са опитите за привличане към сътрудничество на учащи се у нас студенти от ислямските страни, които посещават периодически Турция. Това обстоятелство наложи своевременно да бъдат взети мерки за подбор и подготовка на наши агенти и лица за вербовка от тази категория чужди граждани с цел проникване в турските специални служби и антибългарски организации. Добре се развиват два съвместни случая на ВГУ-ДС с ОУ на МВР-Варна и Общ. у-ние Габрово. В тази насока по-пълно трябва да се използват и агентурните позиции на Шесто управление-ДС.

ПГУ-ДС и ВГУ-ДС работят целенасочено за проникване в ръководствата на вражеската емиграция и турските изселнически националистически организации в Западна Европа с оглед своевременно разкриване на техните планове и намерения, а така също за дискредитирането им пред обществеността на Запад, ограничаване и пресичане на действията им, противопоставянето им една на друга и разлагането им. Съвместно с териториалните поделения на МВР е определена агентурата, която по легален и нелегален път ще бъде изведена в Турция и Западна Европа.

ВГУ-ДС и Шесто управление-ДС подготвят извеждането на четири агенти от територията на трета държава за внедряване в антибългарските организации в Турция.

С цел долавяне участието на турските дипломатически служители в другите социалистически страни в подривно-пропагандна дейност срещу НРБ в ЧССР и УНР бяха маршрутирани агенти на ВГУ-ДС.

10

От получената оперативна информация е видно, че те активно подтикват български граждани с възстановени имена към бягство в Турция, оказват им морална и материална помощ. Особено значима информация се получи за дейността на турските дипломати в Будапеща.

През 1988 год. ВГУ-ДС активизира работата си по М[№]50. Вербовани са трима турски граждани - съответно по дипломатическия канал, по разработването на пункта на МИТ в Лозенград и ГКПП "Дерекьой" и по линия на международния тероризъм. Съвместно с териториалните поделения на МВР продължава дейността по 36 обекта турски граждани. От тях шест са с възможности за работа по дипломатическия канал. В напреднал стадий са седем перспективни случая, в които обектите вече са се ангажирали със събиране на конкретна информация за служби и служители на турските органи за сигурност, за дейността на изселническите организации в Турция и Западна Европа.

ПГУ-ДС, ВГУ-ДС, Шесто управление-ДС и повечето от териториалните поделения на МВР взеха допълнителни мерки за подобряване качеството и ефективността при подбора, вербовката, ръководството и възпитанието на агентурния апарат и осигуриха попълно агентурно обезпечаване на легалните канали за проникване, селищата, обектите на промишлеността и учебните заведения, в които живеят, работят и учат по-големи групи от български граждани с възстановени имена.

Агентурният апарат е разстанован в общинските системи с компактни маси от това население. Подобрено е агентурното обезпечаване на лицата от вражеския континген, временно живеещи,

или разселени в различни райони от страната. За наблюдението на тези категории лица са изградени 88 резидентурни групи /разград - 17, Варна и Русе по 13, Бургас и Толбухин по 11, Шумен - 8, Кърджали - 6, Плевен и Хасково по 4 и Враца - 1/.

От началото на 1988 год. Четвърто управление-ДС проведе редица неотложни мероприятия, произтичащи от измененията в оперативната обстановка и в изпълнение на собствената си програма по турска линия, съобразена с указанията на ръководството на МВР. Те бяха насочени към надеждното обезпечаване на министерствата, централните ведомства, асоциациите и стопанските организации и предприятия на територията на цялата страна, както и обектите на икономиката, в които работят по-голям брой българи-мюсюлмани. Засилиха се функциите на Четвърто управление-ДС като оперативен, координиращ и методически център за контраразузнавателно обслужване на цялото народно стопанство. Икономическите отдели и отделения в ОУ на МВР преустроиха дейността си съобразно разработения нов модел за агентурно-оперативно обслужване, при непосредствената помощ и контрол от командировани на място отговорни и опитни служители на управлението. Разработени бяха насоките на работа в новите условия.

Специално внимание е отделено на контраразузнавателното обслужване на войските от Министерството на транспорта. Средно за поделенията срочнослужещите българи-мюсюлмани са 62% от войнишкия състав, като в някои технически и механизирани поделения достигат до 80%. С постъпването на новите набори са актуализирани списъците на вражеския и криминалния контингент сред тях и своевременно са предприети мерки за придобиване и вербовка на качествена и перспективна агентура и доверени лица. Понастоящем наблюдението му се обезпечават със 152 агента, 6 резидента и 106 доверени лица, от които 35 агента и 75 ДЛ са от средите на

12

лицата с възстановени имена. С недостатъчно бързи темпове се осъществява изграждането на резидентурни групи.

През 1988 год. Четвърто управление-ДС оказва помощ на икономическите отдели и отделения в териториалните поделения на МВР за изграждане на агентурни позиции в трудовите колективи със значителен брой лица с възстановени имена и за получаване навременна оперативна информация за зараждащите се сред тях протурски, изселнически и други негативни настроения. Тази дейност обаче следва още повече да се засили.

През 1988 год. страната ни е посетена от общо 3 230 528 турски граждани, от които 3 217 067 души са транзитници. В резултат на придобитите за тях оперативни данни са заведени 897 ОП с 1016 обекта.

Оперативен интерес представляват и иранските граждани, които се явяват перспективен контингент за турските специални служби за придобиване, подготовка и маршрутиране на агентура. През годината нашата страна е била посетена от 43 197 ирански граждани, от които 19 133 транзитници.

ВГУ-ДС своевременно взе мерки за по-пълно агентурно-оперативно обезпечаване на транзитния поток, и особено на турските шофьори от международния транспорт, използвани от МИТ. Ръководни работници от управлението неколkokратно посетиха поделенията на МВР, през чиято територия преминават международните транзитни трасета. Съвместно бяха разработени мероприятия за по-ефективно маневриране и използване на наличната агентура, както и за придобиване на нови секретни сътрудници. Изградени са 3 резидентурни групи по транзитния маршрут, минаващ през територията на ОУ на МВР със 17 агента на ДС, 6 на НМ и 12 ДЛ. Като цяло международните транзитни маршрути се обезпечават със силите на 80 агента и 102 ДЛ.

ВГУ-ДС, СГУ-МВР и Втори отдел-ДС анализираха съвместно състоянието на работата и предприеха мерки по агентурното осигуряване на мотелите "Божур" и "Изток" във връзка с посещенията в тях на служители от турското посолство. В резултат на създадената организация бяха установени 77 такива случая, по които е взето съответното оперативно отношение.

Активизирана бе работата по турските шофьори от международния транспорт, част от които ~~проведат~~ подривна дейност против НРБ. Годишно се извършват около 30 хиляди курса от Турция до Западна Европа и обратно с около 4 хиляди автомобили. От установените 2040 турски граждани, работещи като шофьори в 438 фирми, 712 са изселници от България. На оперативен отчет се водят 322.

Засилен бе граничният и митническият контрол на ГКПП за разкриване опитите за внасяне и изнасяне на клеветнически материали, оръжие и други общоопасни средства и нелегално извеждане зад граница на лица с възстановени имена. Вzeti са допълнителни мерки за получаване на изпреварваща информация и предотвратяване и пресичане евентуалните опити на турските специални служби за извършване на остра терористично-диверсионна дейност.

ВГУ-ДС, Четвърто управление-ДС, Шесто управление-ДС и териториалните поделения засилиха агентурно-оперативния и оперативно-техническият контрол върху временнопробиваващите в страната ни членове на официални западни делегации и неправителствени организации и журналисти, както и на турски и други чужди граждани, събиращи "факти и данни" с цел компрометиране на възродителния процес. Особено интензивна бе контраразузнавателната работа по време на посещенията на президента на ФРГ, пом-държавния секретар на САЩ, групата американски сенатори, делегацията на Международна амнистия" и сесията на Интерпарламентарния съюз.

ПГУ-ДС, ВГУ-ДС и ГСУ-ДС съгласувано разработват обширен въпросник за провеждане на разпити и беседи с временнопребиваващи турски граждани с оглед събиране на интересуваша ни оперативна информация.

В резултат на изпълнението на мероприятията, залегнали в Целевата програма по турска линия, се повиши ефективността при воденето на делата и сигналите с окраска "шпионаж", "нелегални групи и организации", "диверсионно-терористична дейност" и "протурски национализъм". В страната по линия на ВГУ-ДС се водят 478 дела, а по линия на Шесто управление-ДС - 1229 дела. В Четвърто управление-ДС са открити 10 дела с окраска "шпионаж" по турска линия и едно с окраска "терор". Общо за страната като вражески контингент са регистрирани около 20 000 българи-мюсюлмани. По всички активни дела е извършен задълбочен анализ. Все още обаче не се планират и провеждат достатъчно комплексни агентурно-оперативни и технически мероприятия в процеса на работата по някои от делата.

Уточнени са най-изявените представители на художествено-творческата интелигенция от средите на българите-мюсюлмани. Шесто управление-ДС провежда съвместно със Софийското градско и териториалните поделения на МВР мероприятия за тяхното спечелване и ангажиране в подкрепа на възродителния процес. ОУ на МВР-Разград, Хасково и Варна и Общ. у-ние Русе разполагат с подходяща агентура за влияние в тези среди и са постигнали добри резултати в това направление.

Засилен е контролът над международните телефонни връзки с Турция. Ежедневно от 08 до 23 часа разговорите се следят "на живо", като тези при които се съобщава клеветническа информация по възродителния процес, се заглушават. Записаните през

останалите часове на денонощието се прослушват допълнително.

Всички опити за свързване на българи-мюсюлмани с турските дипломатически представителства в страната по телефона с цел предаване на негативни сведения се осуетяват.

Каналът за директна кореспонденция между България и Турция също се контролира напълно, като писмата с клеветническо съдържание се задържат.

ПГУ-ДС е изготвило допълнителни мероприятия по възродителния процес, включително и по международните ислямски организации. В заключителен стадий е подготовката на нормативен документ за дейността на управлението, свързана с изселниците в Турция и някои западноевропейски държави. Целенасочено се работи за довеждане в страната на изселници, бивши български граждани. Вече са получени конкретни резултати.

ГСУ-МВР предостави за ползване на централните и териториалните поделения актуална оперативна информация по турска линия и възродителния процес. Оказа активно съдействие на заинтересуваните управления на МВР за вербуването на 12 агента от средите на лицата с възстановени имена по следствено дело №201/1988г. Осигури своевременна правно-консултативна помощ по делата с окраска "шпионаж", "нелегални групи и организации", "диверсионно-терористична дейност" и "протурски национализъм". Изготви проектозаповед относно задълженията на следствените органи в Центъра и по места по събирането на актуална политическа, икономическа и социална информация за Турция и създаване условия за вербовка на турски граждани.

На МВНР е предоставена подробна документация за внасяне в Центъра за правата на човека в Женева, с цел разобличаване клеветите на организацията "Международна амнистия" във връзка с възродителния процес.

Оказвано е положително влияние върху гостуващите у нас държавни и обществени дейци от ислямски и други страни и висши мюсюлмански духовници.

ПГУ-ДС, ВГУ-ДС, Шесто управление-ДС и отдел "Пропаганда" при ЦИОУ-МВР предприеха конкретни мерки за активизиране и усъвършенстване пропагандната и контрапропагандната дейност чрез предоставяне на средствата за масова информация на актуални материали и интервюиране на прибежчици и завърнали се от Турция бивши български граждани.

ПГУ-ДС, ВГУ-ДС, Шесто управление-ДС и други централни подразделения на МВР своевременно са се информирали за подготвяните от противника подривни акции, както и за настъпилите изменения в задачите, формите и методите на неговата дейност против НРБ. Редовно е изпращана информация за партийните и държавни органи.

За по-нататъшното усъвършенстване и издигане нивото на разузнавателната и контраразузнавателната работа по турска линия и утвърждаване на възродителния процес е необходимо:

1. Делата на активен оперативен отчет, заведени с окраска "шпионаж", "терористично-диверсионна дейност" и "националистическа дейност" по турска линия да се водят с ускорени темпове с оглед своевременно разкриване, предотвратяване и пресичане подривните действия на обектите при строго спазване на социалистическата законност.

2. ПГУ-ДС, ВГУ-ДС, Четвърто управление-ДС, Шесто управление-ДС и териториалните подразделения на МВР да засилят работата си по М-"50" и М-"100" с оглед придобиване на достоверна и изпреварваща информация за замислите, плановете и конкретната подривна дейност на противника срещу нашата страна, както и за провеждане на оперативни игри и дезинформационни мероприятия, чрез които да

се оказва изгодно въздействие върху формирането на стратегията и тактиката на турските специални и други подривно-пропагандни органи.

За целта е необходимо по-нататъшно утвърждаване и развиване на принципите на линейността в работата, като всички случаи за М-"50" и М-"100" се съгласуват и провеждат с непосредствено участие на съответните линейни отдели в ПГУ-ДС и ВГУ-ДС.

3. ПГУ-ДС, ВГУ-ДС и Шесто управление-ДС въз основа на предоставените от Турция списъци за събиране на разделени семейства да определят подходящи агенти и лица за вербовка с оглед провеждане на активни мероприятия.

4. Вербовъчната дейност по линията в центъра и по места да се обвърже най-тясно с новата оперативна обстановка и прогнозите на нейното развитие в бъдеще.

За целта:

- в областните и общинските управления на МВР планомерно да продължи работата за изграждане на надежден агентурен апарат, годен да долавя и разкрива подривната дейност на външния и вътрешния противник;

- да се отделя особено внимание за вербуването на перспективна агентура от средите на българите-мюсюлмани - учащи се, младежи, интелигенция, разоръжили се обекти на оперативен отчет, лидери на неформални групи, местни авторитети и др.

- възпитанието, обучението, укрепването и проверката на агентурния апарат да се утвърди като непрекъснат процес с оглед своевременно разкриване на разколебалите се, проявяващите двуличие или преминалите на предателство агенти.

5. Поделенията да засилят наблюдението над вражеския контингент. Специално внимание да се обърне на лицата от

бившия Кърджалийски окръг, пребиваващи постоянно или сезонно в различни райони на страната, на репресираните и особено на освободените от ТВО Белене и въдворени на друго местожителство.

6. Профилактичната работа по връзките на резидентурите, работещи под дипломатическо прикритие в страната, както и на лицата, развиващи активна националистическа дейност, да се извършва след пълно изясняване на случаите, в т.ч. и чрез задържане при наличие на правни основания за това. Да се създадат условия за легализиране на данните за поведението и действията на разузнавачите на дипломатическо прикритие с цел използването им за установяване на оперативни контакти или за тяхното дискредитиране.

7. Териториалните поделения на МВР да подобрят използването на агентурния апарат по ДС и НМ за контраразузнавателното обезпечаване на транзитните трасета и разположените по тях мотели, къмпинги и места за почивка.

8. Втори отдел-ДС да създаде надеждна организация за:

- цялостен контрол върху поведението на конкретни обекти на ДС по маршрутите на движението им;
- повишаване ефикасността от експлоатацията на наличната оперативна техника в мотелите за контрол и документиране контактите между български и турски граждани.

9. ОТУ-МВР да разработи нови, по-надеждни и ефективни технически средства за контрол на турските дипломатически представителства у нас.

10. ПГУ-ДС, ВГУ-ДС, Шесто управление-ДС и териториалните поделения на МВР да засилят дейността си по издирване и довеж-

дане в страната на бивши изселници в Турция и други турски граждани с цел укрепване и разширяване възможностите на Дружеството на завърналите се изселници за провеждане на контрапропагандни акции, събиране на разделени семейства и оказване положително влияние върху лицата с възстановени имена.

За целта:

- от името на ръководствата на МВР и МВНР да се изготви предложение до Секретариата на ЦК на БКП за създаване на необходимата база в Северозападна България за приемане на емигранти от Турция;

- по оперативен и официален път да се популяризира в Турция и Западна Европа готовността на НРБ да приема турски граждани;

- планомерно и в зависимост от конкретната оперативна обстановка в отделните райони на страната да се увеличава броя на гостуващите турски граждани по хуманни и други причини.

11. Да продължи изпълнението на утвърдения план за извеждане от страната по легални и нелегални канали в Турция и Западна Европа на непоправими националисти, които с поведението си оказват негативно въздействие върху развитието на възродителния процес.

12. Шесто управление-ДС и териториалните поделения да задълбочат изучаването на процесите и явленията сред интелигенцията, мюсюлманското духовенство и учащите се с възстановени имена. Да придобиват данни за настроенията в отделните микросреди, неформалните групи и техните лидери с цел ограничаване информационната и вербовъчната база на противника.

13. За да се постигне своевременно разкриване, документиране, предотвратяване и пресичане подривната дейност на турските

по

специални служби, провеждана по всички легални и нелегални канали, да се изгради единно контраразузнавателно подразделение по турска линия.

Отп. в 3 екз.

№ 1 - др. Министър

№ 2 - отдел 04

№ 3 - отдел 14

Изп.: Г. Младенов/14/

Нап.: Методиева-2718

23.02.1989 год.

ЗА НАЧАЛНИК ВГУ-ДС

И РЪКОВОДИТЕЛ НА КООРДИНАЦИОННАТА

ГРУПА

Ген. лейтенант

Г. Младенов

№ 0389 2	
Размножено в.....екз.	
и изпратени:	с-к

HK

ДРУГАРЮ МИНИСТЪР,

Информацията отчита резултатите от работата на Съвета за борба срещу подривната дейност на турските специални служби през 1988 г. по изпълнението на мероприятията, залегнали в дългосрочната целева програма по турска линия. В края на информацията са очертани най-главните организационни направления за подобряване на работата по линията съобразно с измененията в оперативната обстановка.

Отбелязва се, че турското правителство и специалните органи са насочили своите усилия за привличането и включването в антибългарската кампания държавите от НАТО и някои реакционни ислямски страни. В тази връзка те намират безрезервна подкрепа от администрацията на САЩ, която продължава всеостановения натиск върху НР България за "облекчаване положението на българските турци и възстановяване на човешките им права".

Американските и западните дипломати са увеличили броя на посещенията си в различни области на страната. Провеждат срещи с отговорни партийни и стопански ръководители и местни граждани и проявяват интерес по широк кръг от въпроси, в това число и по възродителния процес. Засилена е координацията на действията между тях и обмена на информацията с турските дипломати.

Дипломатическите представителства на Турция в София, Пловдив и Бургас и прикритите в тях резидентури на Националната разузнавателна организация /МИТ/ и военното разузнаване продължават да се използват активно за събиране и обработване на информация за вътрешнополитическата обстановка в страната и социалните

процеси сред лицата, възстановили своите имена.

За ограничаване на информационната база на турските дипломатически представителства у нас и придобиване на своевременна и точна информация за тяхната дейност ВГУ-ДС, съвместно с териториалните поделения на МВР, ОТУ-ДС, Втори отдел-ДС и Четвърти отдел-ДС са създали организация за осъществяването на агентурен и оперативнотехнически контрол. В резултат на това всички по-значими връзки се наблюдават.

По-резултатно се съчетават откритите ограничителни мерки спрямо турските дипломати с по-ефективни агентурно-оперативни и технически мероприятия. През 1988 г. е пресечена дейността на обектите по ШГДОР "Лудогорци", ГДОР "Прилепи", ГДОП "Скворци", ДОП "Тюлен" и ДОП "Инициативник" /по линия на ВГУ-ДС/ и ШГДОР "Печатари", ШГДОР "Вампири", ШГДОР "Доктори" и един от обектите на ГДОП "Влхви" /по линия на VI управление-ДС/.

На територията на Турция и по резидентурите ВГУ-ДС провежда оперативни игри с участието на 10 агенти. Успешно се работи със 7 агенти по М-100. Провеждат се редовно срещи със задграничната агентура, от която е получена информация за службите на МИТ и отделни кадрови разузнавачи и техни агенти, за обекти - български и чужди граждани за дейността на антибългарските изселнически организации в Турция и Западна Европа.

Успешно е осъществено М-50 по трима турски граждани с възможности за работа по дипломатическия канал, по пункта на МИТ в Лозенград и ГКПШ "Дерекьой" и по линия на международния тероризъм. По 36 обекта турски граждани продължава работата за осъществяване на М-50.

Четвърто управление - ДС отделя повишено внимание за обезпечаването на министерствата, централните ведомства, асоциа-

циите и стопанските организации и предприятия на територията на страната, както и обекти на икономиката, в които работят по-голям брой българи мюсюлмани. Специално внимание се отделя на контра-разузнавателното обслужване на Войските на Министерство на транспорта, където 62% от войнишкия състав са българи мюсюлмани, а в някои технически и механизирани поделения техният дял достига до 80%.

ВГУ-ДС взема мерки за по-пълното агентурно-оперативно обезпечаване на транзитния поток и особено на турските шофьори от международния транспорт, използвани от МИТ. Изградени са 3 резидентурни групи с 23 агенти по ДС и НМ и 12 ДЛ. Като цяло международните транзитни маршрути се обезпечават с 80 агенти и 102 ДЛ.

Засилен е агентурно-оперативният контрол върху временно-пребиваващите в страната ни членове на официални западни делегации и неправителствени организации и журналисти, събиращи "факти и данни" за компрометиране на възродителния процес /при посещението на президента на ФРГ, пом.-държавния секретар на САЩ, групата американски сенатори, делегацията на "Международна амнистия" и сесията на Интерпарламентарния съюз/.

Уточнени са най-изявените представители на художествено-творческата интелигенция от средите на българите-мюсюлмани и се провеждат мероприятия за тяхното спечелване и ангажиране в подкрепа на възродителния процес.

В информацията се предлагат и някои насоки за подобряване на работата по турска линия, от които за нивото ръководството на МВР се предлагат:

1. Съвместно с МВнР да се изготви предложение до Секретариата на ЦК на БКП за създаване на необходимата база за прие-

мане на емигранти от Турция в Северозападна България.

2. Да се изгради единно контраразузнавателно подразделение по турска линия.

НАЧАЛНИК НА ЦИОУ-МВР

Ген.-лейтенант:

/В.Георгиев/

МИНИСТЕРСТВО НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
IV ОТДЕЛ - ДС

Рег. № 986. Екз. № 2
... 03 ... 1989 год.

Синица

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО!

218

40

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦЕНТЪР ЗА ОБОУЧЕНИЕ
Вк. № 336Р от 02.03.89

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Характера на прихванатите емисии на турските радио-станции и агенции по протичащия в нашата страна възродителен процес през периода от 22 до 28 февруари 1989 г.

На основание Окръжно писмо I-370/6.2.89 г. на др. Министър Ви изпращаме следната оценка за активността на радио "Гласът на Турция" и Анадолската агенция:

I. В количествено отношение прихванатите и обработени радиоемисии и телеграфни съобщения в сравнение с предходната седмица са с 8 по-малко, т.е. с около 44 %.

II. През периода се коментира главно :

- Посещението на турския президент в Индия (в емисия на радио "Гласът на Турция" на български език от 23.02.1989 г. и в материал по М "Дъга" от 24.2.89 г.);

- изгонените от нашата страна двама членове "от турски произход" на "Независимото дружество за защита на правата на човека" (НДЗПЧ) Зейнеп Ибрахимова и Юсуф Хюсеинов, за които се споменава в дикторски коментар на радио "Гласът на Турция" - на турски език на 22, 23 и 26.2.89 г.;

- В емисията на радио "Гласът на Турция" на български език от 27.02.89 г. се съобщава за призив от страна на Организацията "Международна амнистия" за незабавното прекратяване на "нарушенията" от българското правителство във връзка с човешките права.

4

218
2.

III. През настоящата седмица сведенията за активността на турските ръководители са оскъдни. Изключение правят информацията за Кенан Еврен по време на официалната вечеря в негова чест от страна на индийския президент. В речта си по този повод турският държавен глава е заявил искането си за осигуряване подкрепата на Индия по въпроса за "турците" в Кипър и България.

IV. Турската "общественост" е представена чрез две пресконференции:

- в Асоциацията на журналистите (съобщение на АА от 25.2.89 г. на английски език), където председателят на Федерацията за солидарност и култура с балканските турци Мехмет Чавуш заявил, че въпреки обсъждането на въпроса за "натиска", на който било подложено "турското малцинство" в България, от страните-членки на Варшавския договор, "България по някакъв начин е успяла да прикрие действителните факти от руснаците. Той съобщил, че във връзка с предстоящите заседания в Хелзинки (от 27 февруари до 17 март 1989 г.) на Комисията по правата на човека към ООН са изпратени до всички международни организации, до държавни и правителствени служители 1600 брошури на тема "Българското потисничество документирано".

- в Истанбул Зейнеп Ибрахимова на пресконференция разказвала за задържането ѝ от българските власти заради участие в събрание на НДЗПЧ, както и за изпратено от нея тайно писмо до Франсоа Митеран. Отправила в изявлението си апел към международните организации за подкрепа в усилията за прекратяване на българската политика на насилие спрямо "турското" население. Съобщила за смъртта на Хюсеин Хюсеинов вследствие обявената от него протестна гладна стачка в затвора -Беленс

V. Специализираните рубрики на радио "Гласът на Турция" на турски език са без промяна.

В съдържанието на "Има поздрав от Турция" главно място се отделя на поздравите (те са от 14 изселници, жители на Измир и квартали на Истанбул) и на дикторски коментари относно "изгонените" от България З.Ибрахимова и Юсуф Хюсеинов (емисиите от 22 и 26.2.89 г.). Единият коментар завършва с обръщението: "Но каквото и да правят с вас вие помнете, че сте турци и това го казвайте особено на децата и внуците си".

219
3.

Няма изменение в ритмичността на емисиите и в другите информационни рубрики на радио "Гласът на Турция". В материал от 24.2.89 г. по М "Дъга" се съобщава за публикувана статия в австралийския вестник "Ди пресе" от журналиста Марен Костен Хетзендорф, гостувал в Турция от 12 до 16 февруари 89 г. В тази статия се анализира констатацията на Организацията "Международна амнистия" и междудругото се цитирало следното: "Организацията за подпомагане на затворниците, т.н. "Международна амнистия", апелира към българското правителство да зачит човешките права. По-специално, организацията обръща внимание на свободата на словото, свобода за организиране на събрания и за движения из страната.

В доклад от 14 страници организацията приветства установяването на диалог с българските власти, но същевременно критикува София че не се дава никаква информация за повече от 150 затворници, болшинството от които са от турското малцинство, противопоставили се на "насилствената асимилационна кампания" през 1984 г.

Според МОА най-малко трима души, бореци се за човешки права, са под домашен арест, на други не им се разрешава да напуснат своите села или са принуждавани да емигрират.

Изобщо, българските власти сега действат по-строго срещу борците за човешки права (които се увеличават), отколкото преди две години.

В публикувания доклад са разгледани случаите на 11 затворници, които са били осъдени от властите като "хулигани" и "терористи". Описва се по-специално случаят с журналиста Халим Хюсеинов Пазаднов(?) Той отказал да се преименува с българско име и събирал подписи срещу асимилационната кампания. Според информация на властите е бил осъден на 11 години затвор като "ръководител на терористична група".

Преподавателят по право в Софийския университет Янко Янков бил осъден на 5 години затвор за обида на правителството. В разговор с чужди дипломати той засегнал въпроса за правата на човека в страната и изразил желание да емигрира".

НАЧАЛНИК IV ОТДЕЛ - Д С

Полк.инж.: *Александър*

/А.Стойчев /

Отпеч. в 1 екз.
№ 1 - към дело
Изпълнил: Даскалова
Написала: Рангелова-376
Доразмножено в 10 екз.
и изпратено по списък
02.03.1989 година

134

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ 3 ОПБГДСРБНА

ТЕЛЕГРАМА НР 199

СТР. СЕКРЕТ

ДО МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Д-Р Г. ТАНЕВ

КОПИЕ: УПРАВЛЕНИЕ ОБ- ДС СОФИЯ
ОТ ОБЩИНСКО-ТО МЕРСТАРА ЗАГОРА

МИНИСТЕРСТВО НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Вх. № 5500 от 24.4.1989

159

ДНЕС, 19.04.1989 Г. ОТ 11 ДО 17 ЧАСА В КАБИНЕТА НА НАЧАЛНИК
ОБЩИНСКОТО УПРАВЛЕНИЕ НА МР СТАРА ЗАГОРА ПРОВЕДОХ РАЗГОВОР С
Д-Р К. ТРЕНЧЕВ (ОБЕКТ „ПРЕДСЕДАТЕЛ“ ПО ГДОР „СИНДИКАТ“) ВЪВ
ВРЪЗКА С ВКЛЮЧВАНЕТО НА 6 ЛИЦА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА В ЩАФЕТНАТА
ГЛАДНА СТАЧКА.

Д-Р ТРЕНЧЕВ ОБЯСНИ, ЧЕ В ПОСЛЕДНО ВРЕМЕ ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ
ИМЕНА СА ИМАЛИ ГОЛЯМО ЖЕЛЕНИЕ ДА СЕ ВКЛЮЧАТ КАКТО В НДЗПС,
ТАКА И В КОМИТЕТА ЗА ЗАЩИТА НА РЕЛИГИОЗНИТЕ ПРАВА ОТ ГР. В. ТЪРНОВО.
ПОСЛЕДНИТЕ ОБАЧЕ, МОТИВИРАЙКИ СЕ С НЕСЪВМЕСТИМОСТТА МЕЖДУ ХРИСТИЯН-
СТВО И МЮСЛУМАНСКАТА РЕЛИГИЯ, ИМ ОТКАЗАЛИ.

СПОДЕЛИ, ЧЕ ТО, ПЕТЪР МАНОЛОВ И ХРИСТОФОР СЪБЕВ СА ОБСЪЖДАЛИ
ВЪПРОСА ЗА ВКЛЮЧВАНЕТО НА ЛИЦА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА В ТЕХНИТЕ
ДРУЖЕСТВА И СА ТЪРСЕЛИ НАЧИНИ ДА ГИ ИЗОЛИРАТ. ИЗХОЖДАЙКИ ОБАЧЕ ОТ
ДЕМОКРАТИЧНАТА ПЛАТФОРМА НА ТРИТЕ СДРУЖЕНИЯ, ВСЕ ОЩЕ НЕ БИЛИ НАМЕРИ-
ЛИ НАЙ-УДОБНИЯ НАЧИН ЗА ТОВА, ЗАШОТО В ПРОТИВЕН СЛУЧАЙ МОЖЕЛО ДА ГИ
ОБВИНЯТ В ДИСКРИМИНАЦИЯ.

ГОВОРИХМЕ ЗА ВРЕДНИТЕ ПОСЛЕДИЦИ КОИТО БИХА НАСТЪПИЛИ, КАКТО
ЗА ТЕХНИТЕ ДРУЖЕСТВА, ТАКА И ЗА СТРАНАТА, ОТ ДЕЙСТВИЯТА ИМ ПО
ОТНОШЕНИЕ ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА. ПОСТИГНАТА БЕ ДОГОВОРЕНOST
И Д-Р ТРЕНЧЕВ ОБЕЩА ДА НЕ ПРИЕМАТ В НПС ЛИЦА ОТ ГОРНАТА КАТЕГОРИЯ
И ДА ВНУШИ СЪШОТО НА П. МАНОЛОВ И ХРИСТОФОР СЪБЕВ. ПЪРВОНАЧАЛНО
ГОВОРЕШЕ, ЧЕ ШЕ МОЖЕ ДА ЗАДЪРЖИ В ИЗОЛАЦИЯ ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ
ИМЕНА ДО 2 СЕДМИЦИ, НО В ПОСЛЕДСТВИЕ ДАДЕ СЪГЛАСИЕТО СИ ЗА
ПОСТОЯННО И ПЪЛНО ДИСТАНЦИРАНЕ ОТ ТЯХ. ДОПЪЛНИ ЧЕ ШЕ СЕ КОНСУЛТИРАТ
С П. МАНОЛОВ И ХР. СЪБЕВ ОТНОСНО НАЧИНИТЕ ЗА ИЗОЛИРАНЕТО И НЕПРИЕ-
МАНЕТО НА ЛИЦА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА И В ТРИТЕ ДРУЖЕСТВА.

ОСНОВА НА ВОДЕНИЯ РАЗГОВОР ПО ГОРНАТА ТЕМА И ПОСТИГНАТАТА
ДОГОВОРЕНOST БЕ ПАТРИОТИЗМА.

ПО ПОВОД НА ОБЯВЕНАТА ЩАФЕТНА ГЛАДНА СТАЧКА Д-Р ТРЕНЧЕВ
ДЕКЛАРИРА, ЧЕ ТЯ ШЕ ПРОДЪЛЖИ ДОКАТО СЕ РЕШИ ВЪПРОСА С ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ
ДЕЛОТО НА НИКОЛАЙ КОЛЕВ.

УВЕДОМИХ ГО, ЧЕ Н. КОЛЕВ ШЕ БЪДЕ В СТАРА ЗАГОРА И ВЕРОЯТНО ВЪВ
ВРЪЗКА С ВЛОШЕНОТО МУ ЗДРАВООСЛОВНО СЪСТОЯНИЕ СЛУЧАЯТ ШЕ БЪДЕ
ПРЕРАЗГЛЕДАН. Д-Р ТРЕНЧЕВ ПРИЕ МОЛБАТА МИ ДА ВЪЗДЕЙСТВУВА ВЪРХУ
КОЛЕВ ЗА ПО-БЪРЗОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ЗДРАВЕТО И ВКЛЮЧВАНЕТО МУ

160

В ОБЩЕСТВЕНО ПОЛЕЗЕН ТРУД.

Д-Р ТРЕНЧЕВ ПОСТАВИ ВЪПРОСА ЗА ИЗПРАТЕНАТА МУ ПОКАНА ЗА УЧАСТИЕ В КОЛОКВИУМА НА ФОНДАЦИЯ „БЪДЕШЕ“ ВЪВ ФРАНЦИЯ. ОБЯСНИ, ЧЕ ИЗПРАТЕНАТА МУ ПОКАНА Е ФАКТ, ИЗВЕСТЕН НА ЦЯЛА ЕВРОПА И Е ЯСНО КОЙ Е КЪДЕ Я Е ЗАДЪРЖАЛ. СПОРЕД НЕГО ТОВА ОБСТОЯТЕЛСТВО ЩЯЛО ДА ПРЕДИЗВИКА НОВА ВЪЛНА ОТ ПРОТЕСТИ ЗА ОГРАНИЧИТЕЛНИТЕ ДЕЙСТВИЯ НА ВЛАСТИТЕ В НРБ.

РАЗГОВОРА БЕ ПРИЕТ ОТ ТРЕНЧЕВ КАТО ПОЛОЖИТЕЛЕН ДИАЛОГ, В КОЙТО НАМЕРИХМЕ ВЗАИМНО ПРИЕМЛИВО РЕШЕНИЕ ОТНОСНО ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА. СЧИТАМ, ЧЕ ТОЙ ПОСТИГНА ЖЕЛАНИЯ РЕЗУЛТАТ, ТЪЙ КАТО СЕ ВОДЕШЕ ПАТРИОТИЧНА ОСНОВА И НА БАЗАТА НА ВЗАИМНОТО ЗАЧИТАНЕ И ДОВЕРИЕ.

УГОВОРИХМЕ СЕ В КРАЯ НА СЛЕДВАЩАТА СЕДМИЦА ОТНОВО ДА СЕ СРЕЩНЕМ И РАЗГОВАРЯМЕ ОТНОСНО НАЧИНИТЕ ЗА ТРАЙНОТО ИЗКЛЮЧВАНЕ НА ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА ОТ НПС.

СЪЩЕВРЕМЕННО ПРОЛИЧА НЕОТСТЪПЧИВОСТТА МУ ПО ОТНОШЕНИЕ ДЕЙНОСТТА НА НПС, ЗА КОЯТО ПОДГОТВЯТ РАЗШИРЕНА ПРОГРАМА И ЖЕЛАЯТ ДА ОТИДАТ НА ДИАЛОГ С РАЗЛИЧНИ ИНСТИТУЦИИ У НАС.

РАЗГОВОРА Е ЗАПИСАН И ПРИ НЕОБХОДИМОСТ МОЖЕ ДА ВИ ИЗПРАТИМ СТЕНОГРАМА.

ОПЕРАТИВНИЯТ КОНТРОЛ УСТАНОВИ, ЧЕ СЛЕД РАЗГОВОРА ОБЕКТА СЕ Е ИЗБРАЛ В ДОМЪТ СИ И ВЕДНАГА СЕ Е ОБАДИЛ НА П. МАНОЛОВ В ПЛОВДИВ. УВЕДОМИЛ ГО Е ЗА РАЗГОВОРА СИ С МЕН, И ЧЕ ТРЯБВА ДА СЕ ПРОМЕНИ ОТНОШЕНИЕТО КЪМ ПРЕИМЕНУВАНИЕТО, КАТО НЕ ГИ ДОПУСКАТ ПОНЕ ДВЕ СЕДМИЦИ ДО СЕБЕ СИ.

НАЧАЛНИК ОБЛАСТНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
ХАСКОВО
ПОЛКОВНИК САМАНДЖИЕВ

ПРЕДАВА: КОРУКОВ

ПРИЕМАТ: ПЕТРОВА 19.04.89 19.23

4407

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЩАБ ЗА РАБОТА ПО ВРАЖДЕБНИТЕ "НЕЗАВИСИМИ" СТРУКТУРИ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ЩЕТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 6595 екз. № 6
19. IX 1989 19 г.
София

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЩАБ ЗА РАБОТА ПО ВРАЖДЕБНИТЕ "НЕЗАВИСИМИ" СТРУКТУРИ
Р. № 5348 от 19.09.89

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Опити на ръководителите на НПС "Подкрепа" и
"Комитета за религиозни права" да използват
лица с възстановени имена за провеждане на
масови остри прояви

Получени са проверени данни за намеренията на ръководството на "Независимия профсъюз "Подкрепа", да действа "за поддържане на постоянно напрежение в страната". Само тогава повече хора щели да се включат в "техните редици" и дейността им да се разрастне. Отчитали, че ако не успее гладната стачка на Николай Колев това ще е неуспех за тяхното дело. Тренчев имал "ясна позиция" за действие на НПС в случай, че бъде "задържан". Твърдял, че новият устав на "Профсъюза" трябвало да съдържа неща, които да "изненадат властите". Разглеждал вариант за "включване" на НПС към официалния комитет по правата на човека при Народното събрание, но само докато бдели регистрирани, след което щели да действуват по собствено усмотрение.

По предварителна уговорка с Константин Тренчев в дома му го е посетил Бисер Раденов Рунтов, жител на с. Долно Изворово,

Казанлъшка община, с възстановено име, националистически и протурски настроен, осъждан за създаване и участие в нелегална контрареволуционна организация и бягство зад граница. Рунтов преди това се бил свързал по телефона с Петър Бояджиев и го уведомил, че той и около 30 негови съмишленици били станали членове на дружеството на Петър Манолов. Бояджиев го посъветвал да основат филиал на дружеството в Казанлък. Рунтов посетил в дома му йеромонах Христофор Събев и изявил желание, заедно с последователите си да членуват в "Комитета за религиозни права". Събев го насочил да отиде и при Константин Тренчев в Стара Загора. На срещата е присъствувал и Събев. Рунтов съобщил на Тренчев имената на шестима българи-мюсюлмани, готови да обявят гладна стачка в подкрепа на каузата на НПС "Подкрепа". Обсъждан бил и въпросът за евентуалното създаване на клон на "Независимото дружество за защита правата на човека" или на НПС в с. Долно Изворово. Събев предложил на Рунтов и съмишлениците му да изградят "мохамедански стачен комитет", който да организира хиляда души, а по-късно да координира гладна стачка на "турците от цялата страна", чрез която да се предявят "тотални искания" в защита "интересите" на лицата с възстановени имена. Този "стачен комитет" под наименованието "мохамеданска /ислямска/ инициативна група" трябвало да излезе с декларация, обявяваща съществуването ѝ след което да се присъедини към "Независимото дружество за защита на правата на човека". Около 30-50 лица "верни хора" щели да разпространят този факт из цяла България.

На 15 април било проведено събрание на "групата от Казанлъшкия район" на което се взело решение тя да се нарича "Мюсюлманска инициативна група към Дружеството за защита правата на човека". В нея членували 23 души и се ръководела от "управително тяло" в състав от 8 човека с председател Рунтов. Членовете на групата ре-

шили да обявят от 21 април т.г. тридневна гладна стачка "в знак на солидарност" с Николай Колев и с цел "да спасят" неговия живот. Рунтов уведомял по телефона Петър Бояджиев за създаването на "Мюсюманската инициативна група", продиктувал имената на участниците в нея и разказал за взетото решение.

Тренчев убеждавал Рунтов, че не всички "козове" на НПС били разиграни, защото имали връзки зад граница и отбелязал възможността веднага да информира радио "Свободна Европа" за имената и намеренията на лицата от с. Долно Изворово.

Засечени са и други лица с възстановени имена, свързващи се с д-р Тренчев, които го уведомявали за намеренията си да се "присъединят" към гладната стачка на Николай Колев. Получаваните данни потвърждават тенденцията такива лица да се насочват към НПС "Подкрепа" откъдето получавали указания за "масова организирана дейност" с цел изява на недоволство от положението си в България.

Провеждат се спешни мероприятия за разширяване, проверка на информацията и вземане на мерки за пресичане намеренията и дейността на засечените лица.

РЪКОВОДИТЕЛ НА ЩАБА:

Генерал-майор:

/А. Мусаков/

136

Из архивите на

1110

М В Р
ПОДЕЛЕНИЕ - 56800-V

Рег. М. В. 600
25.4.1989 г.
1040 София

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО на ТРУДА И
ОЦЕНКА на РАБОТА
В. № 5654 от 24.4.89

И Н Ф О Р М А Ц И Я
№ 90

ОТНОСНО: Пристигане в Турция на български граждани - мюсюлмани,
на които е дадено разрешение да заминат за страната по
хуманитарни причини.

1. Вечерта на 30.03.1989 г. на ГКПП "Капъ куле" са пристигнали три семейни двойки:

- и , възнамерявали да се устроят
при семействата на своята дъщеря и внук които живеели в град
Бурса;

- и , жители на село Острово, Раз-
градска област, възнамерявали да се устроят при своя син
, който живеел в град Сарай, област Текирдаг;

- и , жители на град Разград, ще-
ли да се устроят при своя син и дъщеря, които живеели в кв. "Син-
джан", Анкара.

2. На 03.04.1989 г. на ГКПП "Капъ куле" пристигнали бъл-
гарските граждани и , които били посрещ-
нати от баща им , който през 1985 г. по не-
легален път избягал в Турция. Последният отвел своите деца при
близките си в гр. Люлебургаз.

3. С международния влак на 03.04.1989 г. на ж.п.гара
"Капъ куле" са пристигнали българските граждани
88 годишна, - 53 годишна и - 57
годишен, които били изпратени при близките им в гр. Истамбул.

4. На 04.04.1989 г. на ж.п.гара "Капъ куле" с междунаро-
ден пътнически влак пристигнали българските граждани
- 64 годишен и съпругата му - 66 годишна,
които били изпратени при близките им в гр. Анкара;

- 48 годишна и съпругът ѝ -
- 51 годишен, изпратени при роднините им в гр. Истамбул;

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата : 23.10.2013г. Секретар : /

- 2 -

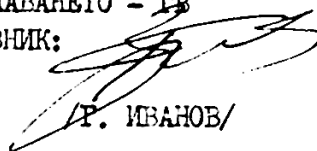
38
38

- - 39 годишен и времешната му
- 18 годишна, изпратени при роднините им в гр. Истамбул.

Справка: 10

Отп. в 2 екз
Екз. № 1 - зам. министър
ген.-полковник Минков
Екз. № 2 - ЦИОУ
Изп./нап. - Николов

ЗАМ. КОМАНДУВАЩ ПО
РАЗУЗНАВАНЕТО - ГВ
ПОЛКОВНИК:

/Г. ИВАНОВ/

Из архивите на ДС

1111

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : 	

137

Из архивите на

1112

СТРОГО СЕКРЕТНО

234

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Рег. № 6326, екз. № /
08. 05. 1989 год.

ДО
НАЧАЛНИКА НА
ОТДЕЛ 14, ПГУ-ДС

9.5.89
Майков
ДОКЛАДНА ЗАПИСКА
проведени срещи с ОРОН "Радков" в периода
10.04.1989 г. — 8.05.1989 г.

Във връзка със задачите на отдел 14, ПГУ-ДС по
научното обезпечаване на възродителния процес в периода
от 10.04. до 8.05.1989 г. с ОРОН "Радков" бяха проведени
5 срещи.

На срещите бяха отработвани следните въпроси:

— отчитане резултатите от командировката на ОРОН-а
на специализация в Гърция

— обсъждане и подготовка на предложение за работа
по възродителния процес във връзка с решение на МБ на ЦК на
БКП

— инструктаж и подготовка за контакти с *Майков*
Кип... по време на предстоящото му посещение в НРБ.

Срещите бяха провеждани в кафе-сладкарници "Баршава",
"Кристал" и "България".

На среща за обсъждане предложение за работа по въз-
родителния процес взе участие и капитан Вл. Кънчев.

Във връзка с командировката на ОРОН "Радков" в
Гърция му е възложено отделно да изготви отчет в писмен вид.

235

По сведения на резидентурата в Атина и по твърденията на "Радков" той се е придържал към направения му в Центъра инструктаж. Установени са контакти с редица гръцки учени, постигнати са и са конкретизирани договорки за съвместна работа и публикации в подкрепа на българските тежи по възродителния процес. За дълбочени са отношенията с Ев. Балта, която е поканена да участва през т.г. и на летния семинар по български език в София. Създадени са отношения и установен начин на предаване на документи/двустранно/ с американския възпитаник Джон Александър, с възможности в Атински и Солунски архиви. Чрез резидентурата бяха изпратени придобитите документи които "Радков" ще обработи. Сред тях особен интерес представлява сигнатурния справочник за турските архиви, включващ документи относими към възродителния процес—предоставен на "Радков" за поставяне на конкретни искания към негови официални връзки. Интерес представлява и твърдението на някои изтъкнати гръцки учени/между тях и Дж. Александър/, че Гърция ще последва примера на България в преименуването в близките 2-3 години.

Можете
да
се
сведи

ОРОН "Радков" ни запозна със съдържанието на решение на ЦК на БКП за единение на българската социалистическа нация, с което се създава на мястото на НКС Национален Център по възродителния процес. Във връзка с това "Радков" готви предложение до ЦК на БКП. По наша препоръка в проекта залегнаха следните моменти:

- създаване на сп. "Ориенталски документи" през 1990г като годишник—печатен орган на българската ориенталистика
- двустранни специализации по линия на културния обмен
- съвместни разработки с чуждестранни учени и институти
- семинарни форми на обучение от наши изтъкнати

326

османисти в чуждестранни културни центрове, институти и ориенталистични центрове

-продължителни командировки на наши учени към КЦ и Посолствата на НРБ по обезпечаване на възродителния процес

-осигуряване на подходящи университетски форми за изучаване на турски и османотурски език за наши млади перспективни учени

Обсъдени бяха и други текущи въпроси по работата на новосформиращия се Център и задачите на българските учени

С ОРОН "Радков" е постигната договорка за подготовка на каталог с налични в НКМ османо-турски документи за изля-мизацията/повече от 1000 документа/. Работата ще се осъществява съвместно със СС "Циана" и СС "Рачо", материала ще разпространи НКМ по линия на обмена между библиотечните центрове. За целта е постигната договорка за съдействие с ОР Кабадиев и АГ "Петров" на ВГУ-ДС. За провеждането на СМ въз основа на каталога ще бъде изготвено отделно предложение.

С ОРОН "Радков" беше проведен подробен инструктаж и във връзка с пристигането на холандския учен *М. Кип...* Определени са задачите и линията на поведение.

По време на престоя на *Майкл Кип...* в НРБ с "Радков" е договорена ежедневна връзка за оперативно реагиране на възникващи промени.

Изготвил,

ст.л-т: *М. Кип...*

/Цв. Начев/

Отпечатано в 1 екземпляр

№ 1 - кд

Изп. и нап.: 14-22607

8.05.1989 г.

8.05.89 г.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М В Р
ОПЕРАТИВНО - ТЕХНИЧЕСКО У-НИЕ
П К

Рег. № 1063, екз. № 49.
11.04.89г.

МИНИСТЕРСТВО на БЪЛГ. РАБОТИ
ЦЕНТЪР ЗА ИНФ. ОР. УПРАВЛЕНИЕ
Вх. № 6254 от 15 5 1989г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Обстановката в страната, отразена в кореспонденцията
по турска линия за м.април 1989 год.

През месец април преминаха и бяха обработени 15452 изхо-
дящи писма т.е. с 3661 по-малко от предходния период. Заделените
5590 материала с коментар и списъци касаещи изселването представля-
ват 36.2% от общия брой. В количествено отношение резки промени
няма с изключение на Кърджалийски и Шуменски окръзи, където има
едно по-забележимо намаление с 1154 и 1063 съответно. Резултатът
от обработката показва една доста напрегната обстановка. Докато
през м.март само в Шуменски окръг имаше наличие на психоза, през
този месец процента на коментар рязко се е покачил и сочи напреже-
ние и в други окръзи.

В Шуменски и Разградски окръзи има психоза. Развитието
й добре се забелязва от съпоставката на цифровите данни за послед-
ните три месеца.

Шуменски окръг			Разградски окръг		
Общ брой	коментар и списъци	% на ко- ментар	Общ брой	коментар и списъци	% на комент.
II. 1969	409	20.8	II. 2069	224	10.8
III. 3542	1886	53.2	III. 2115	378	17.9
IV. 2479	1470	59.3	IV. 2140	1129	52.8

А от проверката по статистиката за отчетния месец се уста-
нови, че в селищата Иваново, Средковец, Станянци, Ст.Михайловски
на Шуменски окръг и Веселина, Владимировци, М.Поровец, Ножарово,
Пчелина, Свещари на Разградски окръг броя на изходящите писма се
е увеличил.

Усложнена обстановка показва процента на коментар в Бур-
гаски окръг - 45% /някои дни е над 50%/, Толбухински - 43.2%,

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

2 100

Търговишки – 39.7% и Варненски – 40%. В Софийски окръг също има увеличение на броя на писмата с коментар и списъци по изселването, но подателите са от други райони на страната и са се установили временно – на почивка, или работа в окръга. Забелязва се увеличение /в сравнение с миналия месец/ на броя на изходящите писма в следните селища:

Толбухински окръг = Зърнево, Безмер, Божан, Дянково.

Силистренски: Дулово, Силистра, Тутракан, Чуковец,

Руйно.

Бургаски: Люляково, Планиница, Руен, Рупча, Черна могила.

В Сливенски окръг обстановката е сравнително спокойна. Процентът на коментар се е увеличил само с 2.2, но в с.Ябланово се забелязва засилване на изселническите настроения.

Анализът на кореспонденцията показва, че най-вече допринасят за напрегнатата обстановка в страната пристигащите от Турция декларации за изселване, новините от турските и западните радиостанции и многото слухове.

"... Нашите хора тук много се вълнуват. Всички са като луди – ще стане ли нещо? Никой не знае..." пише от с.Козма, Търговишки окръг до от Адапазаръ.

"... Започнаха да идват декларации. Вчера прочетох една подписана и заверена от българския консул в Истанбул. След това е изпратена по пощата. Вие не знаете какво става тук. На каквато и цена да бъде, трябва да се търси избавление. Не може повече да се чака. Някои минават през Австрия, а други заминават директно. ..." съобщава от Ст.Михайловски, Шуменско на от Измир.

През месеца бяха заделени само 412 писма с коментар по изселването, без списъци. В тях прозират различни настроения, тълкуват се речени-казани и най-вече се подчертават силни националистически чувства.

"...Ние сме дошли на този свят като турци, а сега до какво положение ни докараха. Тежко му става на човек. Като че ли гръм ни е ударил. Луди станахме. В безизходица сме, помощ от никой не идва..." – от с.Пайдушко, Търговишко до от Маниса.

3
101

"... Надяваме се нещо да стане... Тук сме в готовност. Всеки ни казва – бъдете готови, куфарите ви да са пълни. Шашнахме се, станахме като кокошки...Ходим като побъркани..." пише
от Дичево на от Истанбул.

"...нямаме вест от вас. Не знам получавате ли писмата ни! Ние тук сме много притеснени. Знаете нашето положение. При нас все още е облачно и не виждаме слънчево небе. Не знам кога и от къде слънцето ще изгрее и за нас. Живеем тежко и безнадеждно..." –
от с.Метличина, Кърджалийско до от Измир.

"... От нас няма да остане нито следа като турци....време то лекува. Дните, месеците и годините минават и раните засъхват. Децата ще забравят езика, а пък за религията да не говорим... От 5 години живеем в молитви. Пиша със сълзи на очите. Толкова много ми се е насъбрало отвътре..." –
от Рани лист, Кърджалийско до от Измир.

Броят на писмата, в които се изпращат списъци с имената на желаещите да се изселят е 5178. В повечето от тях открито се изписват имената, а другаде са вмъкнати в някакъв текст или е посочен фиктивен подател на плика. Трябва да се подчертае, че при тази категория материали има нови моменти – използват се нови, неизползвани до сега прийоми за прикритие:

от с.Скалак, Бургаско изпраща данните на близките си под марката залепена на плика. Писмото е адресирано до от Истанбул.

от с.Съединение, Бургаско и от Листец, Бургаско използват тайнопис за изпращане на списъци в Турция.

Списъци се изпращат и по хора в малки пакетчета. –
от Безмер, Толбухинско пише на от Ескишехир, че му е изпратил една кутия цигари и предупреждава внимателно да я отварят.

Кореспондентите показват различни състояния, изразяват големи надежди, молят да им се помогне.

"... Помогни ми, дай ми надежда, изпрати декларация или виза. Можеш там в Българското посолство да провериш, на екскурзия като турист ако може. Не знам точно законите. Помогни на твоя далечен брат. Единствената ми надежда е в теб..." –

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар :	<i>[Signature]</i>

4 102

от Исперих до

от Хамбург, ГФР.

"... Искаме да отидем в Турция, но не знаем как да стане това. Намерете начин. Ние сме готови на всичко. Само ни спасете от тук. Много ви моля, пишете ни много внимателно как можем да се измъкнем от тук..." -

от с.Межден, Силистренски

до от Гелиболу.

"... Знаете по-добре от нас положението ни. Чакаме с надежда да излезем от тази затънала държава. Тук става изселване. Чакаме помощ. Изпращам списъци..." -

от Ръжена,

Ст.Загорско до

от Анкара.

Някои граждани подсказват и начина, по който би могло да им се помогне.

"... Има масово пътуване към Турция. Достатъчно е молба за гостуване и оставаш завинаги. Не искам да изпусна възможността..."

от Истанбул.

от Г.Враново, Русенско моли

от Бурса да й уреди фиктивен брак с турски гражданин, за да може да напусне България.

Правят се и коментари кои ще могат да се изселят и по какъв начин, но най-много тълкувания има във връзка с паспортите с петгодишен срок. Явно е и това, че причина за настоящите вълнения е също и осъществяването вече изселване на някои хора.

"... Ти слушаш радио, гледаш телевизия и по-добре знаеш какво ще стане с нас... Знаеш на къде вървят работите... От тук - от там заминават по едно-две семейства с паспорти за 5 години. Имуществото им остава. Пускат ги с 30 кг.багаж - ако не се върнат след тези 5 години всичко остава за държавата..." -

от

Варна до

от Маниса.

"... От тук от там доста хора от България с по един куфар се изселят в Турция, т.е. изкарват паспорти от тук. Щели 5 години да работят в Турция. Обаче такъв паспорт не дават така изобщо, а правят подбор..." -

от Орляк, Толбухински окръг до

от Чорлу.

от с.Долна Кобда, Търговицко наред с демонстрираните силни националистически чувства в писмото си, коментира кой ще се изсели. "... нито писмата пускат, нито връзки по телефона разрешават, нито езика можеш да говориш, нито да извършваш

религиозни обреди. Всичко е забранено, но пред света друго се говори. Ако питате какво ново се говори тук: сега казват, че някои и други ще заминат като изселници в Турция, но какви ще бъдат те, никой не знае. Някои говорят, че ще отидат тези, които сега са в затвора, а други казват, че ще пуснат такива, които притежават декларации от Турция. Такива работи се говорят, но нали нямаш право да отидеш и да питаш..."

"... Тук живота много поскъпна. Ще уча, защото ако съм в производството, даже и да работя много, пак няма да ми платят. Все вас критикуват, а себе си не гледат. Гледаме с четири очи да се изтеглим от тук. На всички сме готови. Говори се, че изпращали за Турция само с 40 кг. багаж. Ако стане нещо, веднага тръгваме всички..." - от Силистра до от Чорлу.

"... Тук започнаха да идват декларации, с които можеш да си извадиш пет годишен паспорт. Вземаш със себе си 60 кг. багаж и оставяш цялото си имущество докато се завърнеш. Не знаем с подробности как стоят нещата, затова те моля да провериш..." -

от Царев брод, Шуменско до от Истанбул.

Заделени бяха и няколко писма, които подсказват, че националистическите чувства или обикновеното недоволство на кореспондентите с мюсюлманско вероизповедание ги е довело до организирани форми за изява.

"... От януари 1985 г. до януари 1989 г. поради това, че не бях съгласен със смената на имената, бях разселван и изпращан в различни затвори. А сега, тъй като искам да членувам в организацията на правата на човека и не искам да имам паспорт с българско име, съм разселен тук. Семейството ми живее във Варна... Аз не работя, защото не мога да се съглася с българската конституция - да върша най-черна работа..." - от Сеново, Разградско до от Истанбул.

"... Болестта ни е много голяма и няма лекарство. Сега имаме големи притеснения. Тук има организация за защита на правата В полицията викат тези, които са се записали в нея и ги бият. Биха и Ремзи... Разкажи това на Зекерийе и съобщете по-нагоре във Виена. И мен ме викаха, аз отидох в участъка и казах, че съм го направил заради майка си и баща си..." - от Дулово, Силистренско до от Чорлу.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

6

104

"...На рождения ден на Галя, на 01.04 бяхме в гората, честувахме всички, а вечерта в къщи..." пише от Пренез, Разградско до от Бурса.

Тези цитати показват интереса на мюсюлманското население към организацията на сегашния етап и стремежа му към неформални групи за противодействие.

Потвърждава се още веднъж факта, че касети с турски филми и музика масово се разпространяват и служат за духовно зареждане на почитателите й. Анонимна податилка от с. Звънарци, Разградско пише на родственицата си от Коня, че гледа турски филми на видео. от с. Владимировци, Разградско също споделя, че "тайно" са гледали в село много турски филми.

Все така силен е интереса към предаванията на турското радио и телевизия.

от с. Калинище, Търговишко пише на от Мерсин, че слуша редовно новините на турското радио и споменава, че в едно от тях Т. Йозал е дал изявление за намерението на Турция да приеме всички турци от България.

"...непрекъснато сме на радиото... Чакаме помощ от цял свят!"
- от Пайдушко, Търговишки окръг до , Маниса.

Писали са, че са слушали турското радио от следните селища:

Кърджалийски окръг	-	Добромирци, Звездел, Токачка, Скалак, Момчилград
Търговишки	" "	Г. Градище, Омъртаг, Буйново, Пайдушко, Плѣстина, Кестеняво, Змеино.
Разградски	" "	Духовец, Звънарци, Разград, Бърдоква, Езерче, Слав.
Шуменски	" "	Средня.
Бургаски	" "	Поляново.
Плевенски	" "	Плевен.
Смолянски	" "	Смолян.

Следят се предаванията и на западните радиостанции на турски език. от Хасково пише до радио "Дойче веле", че следи редовно предаванията им, писал е писма "но съм сигурен, че не ги получавате. Тук българите проверяват писмата..."

От анализа на изходящата кореспонденция личи, че нашите граждани много разчитат на телефонната връзка, но тя е несигурна.

Въпреки това те се надяват и непрекъснато изпращат телефонни номера. Много разчитат на възможността да осъществят контакти при преминаването на турски граждани през ~~наша~~ територия. Такива опити се направиха по време на мача Румъния-Турция и при други случаи.

"... като влезеш през ГКПП - Малко Търново, вторият къмпинг е Лозенец. От 15-ти до 30-ти август съм там! Обадете се бързо, за да знам кога ще дойдеш..." - от Ардинс
до от Маниса.

"... всички турски коли минават през нашето село. Когато тръгнете за Югославия, елате да се видим..." -
от Световрачане до от Бурса.

Премина едно писмо, чиито подател от
с.Мостич, Шуменско изразява доброто си отношение към живота в България: "Живея си като бей. Имам три коли, докато хората не могат да съберат и за една. Жена ми получава по 350 лв., а аз по 250 лв. месечно. 600 лв. са много пари. Писмото е до от
Бурса.

В резултат на обработката на изходящата кореспонденция бяха изпратени:

- 61 материала на оперативните поделения. От тях 41 с коментар и списъци по изселването.
- 11 справки по материали с оперативно интересно съдържание. Две от тях касаят разкрити тайнописи.
- информация относно обстановката в Кърджалийския регион, която е изпратена на Обл. У-ние Хасково, Об.04 и Инспекторат МВР.

От анализа на материалите може да се направи извода, че обстановката в страната е напрегната - с психоза в Шуменски и Разградски окръзи, където е съсредоточена компактна маса българомохамедани, начало на психоза в Бургаски окръг и напрежение в Толбухински, Търговишки, Силистренски, Варненски окръзи. Причините за това са:

1/ Възможността да се излезе извън страната с паспорт за пет години.

2/ Непрекъснато пристигащите декларации за изселване от Турция.

3/ Примерът на изселилите се вече семейства.

4/ Пропагандната дейност на турското радио и телевизия.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар :	<i>[Signature]</i>

8 106

През отчетния месец преминаха и бяха обработени 8234 входящи писма, от които 1256 с подстрекателско съдържание. Процентно изражение – 15.3%. Най-голям е броят на тази категория писма идващи от Истанбул и Бурса. Кореспондентите от турска страна са убедени, че изселването ще се осъществи. Много често като аргумент те сочат решения от международни форуми, или изказвания по турското радио и телевизия. А се обръща и към историята "... Зная, че се намирате в тежко положение там... Ние турците в продължение на 4000 години сме преподавали на света уроци по човечност. Създавали сме култура... Вече 100 години си имаме неприятности. И Русия, и Гърция и България все същото... трябва да сме търпеливи, трябва много да работим... В бъдеще всички ще бъдем добре..." пише той на от Ветово, Русенски окръг.

от Измир пише на от с.Черно-очене, Кърджалийски окръг "... Искаме да научим на колко човека са сменили имената. Това ще ни помогне много! Според правата на човека смяната на имената в цял свят е нещо, което е забранено. И затова цял свят става помощник на Турция. Българите остават сами. Турция иска да знае точния брой на хората със сменени имена и тази цифра ще бъде обявена пред света. Затова искаме да си изпратите имената..."

Преобладават подстрекателските писма, в които се коментира възможността за излизане от България за срок от пет години.

от Истанбул пише на от Костен, Бургаско, че в турските информационни средства публикували коментар за новия закон в България, според който ще се издават визи за 5 години. Съветва близките си да се съберат и да обмислят въпроса, тъй като ще могат да заминат в Турция само с един куфар лични вещи. Ако решат въпреки това да заминат, съветва ги да пренесат повече българска и друга валута, като я скрият в хранителните продукти.

"... Тук хората говорят – който иска може да дойде в Турция, да остави там къщата, мястото и с два куфара само да дойде. Тукако не му харесва, може да се върне. Ако не се върне след 5 години, имотите му ще останат за държавата..." пише от Текирдаг.

от Сарай се възмущава, че пуснали в Турция само няколко старци с по един куфар "но и него им взели на митницата и ги оставили с по една скъсана риза на гърба. По този начин щели

9/102

и на други да разрешат да заминат, но турското правителство не било съгласно на такъв вариант и ще свика международна конференция

Много кореспонденти убеждават близките и приятелите си от България, че в никакъв случай не бива да се двоумят, а да използват възможностите за изселване, като обещават на турска територия да ги обезпечат материално.

от Сарай пише на от с.Лъжница, Благоевградско, че ще надстроява трети и четвърти етаж на къщата си, за да им осигури жилище. Уговаря го всички да се изселят в Турция. Той е готов да помогне, но за тази цел трябва да му изпратят данните на всички роднини.

"... Не мислете за къща. Ще живеете у нас..." пише и от Едирне на от Ст.Загора.

Има обаче и писма, в които подателите апелират към родствениците си в България за повече трезво обмисляне преди да предприемат нещо, изтъкват им трудностите, с които ще се сблъскат на новото място.

"... Разбрах, че сте се устроили добре в Бургас, всички си имате хубави апартаменти. Ако има изселване, ще си оставите ли спокойствието и да дойдете? Тук трябва като нас да започнете от нула, а това е много трудно! Размислете!..." Писмото е до

от Бургас от , Бурса.

"... Вие останяхте там, но не се измъчвайте. Би трябвало ние да правим това. Не можем да заминем за Турция. Там положението е много тежко. Живота поскъпва ежедневно. Някои турци вече съжаляват. Дъщеря ми Къймет не може да дойде тук. Не пускат вече никого да излезе от Турция. Турците искат да избягат... Ако Къймет не беше заминала в Турция, щеше да бъде по-добре...." -

от ФРГ до от с.Звездел, Кърджалийско.

"... Тук живота не е много блестящ. Наемите са много високи и се предплаща за 5 месеци. Тези хора, които идват без нищо какво ще правят....Ще кажете, че не искам да дойдете. Аз ще ви посрещна колкото мога, но после да не кажете, че не съм ви писала как са нещата. Ако искате изпратете си имената, ще ви направя декларация..." - от Истанбул до -

от с. Кап.Петко, Шуменски окръг.

Един кореспондент от Малкан изразява възмущението си пред от Казанлък, че много нови изселници нахлуват

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 29.10.2013г. Секретар: <i>[signature]</i>	

10

108

в Турция. "... Нямаме нужда от хора, идващи от вън... Около 80% от дошлите тук забогатяха..."

Някои от изселилите се българи-мюсюлмани съжеляват за необмислените си стъпки, описват разочарованията си от живота в чуждата страна и с тъга споменават родния край.

от Измир пише "... от къде ни дойде този акъл да се изселим и да се разделим. Нито на децата можах да се радвам, нито на внучките..."

от Истанбул моли роднина от София да уреди на нея и съпруга ѝ работа в чужбина, защото в Турция от години вече не могли да се устроят.

Останалата част от входящата кореспонденция третира злободневни теми - уговаряне на срещи, размяна на телефонни номера. Изпращат се много покани за гостуване, в които са изписани българските и турските имена на поканените.

от Истанбул е стар изселник. Има голямо желание да посети родните места, да се види с близки и познати. Затова моли сестра си от Петрич да му изпрати покана за гостуване. Ако това не стане, уговаря я да се срещнат в началото на м.юли в Гърция.

от Истанбул е също изселник. С от Горско Сливово, Ловешко е в роднински връзки. Моли я да му изпрати декларация за гостуване.

Нов момент в кореспонденцията са създаващите се делови, търговски контакти между наши и турски граждани за внос-износ на стоки.

е българска гражданка, омъжена за турчин Уведомява баща си - д-р от София, че в края на април ще дойдат със съпруга си в България, за да се срещнат с бъдещия си съдружник - българин и основат фирма. Ще донесат и мостри.

от Текирдаг третира същата тема "... По въпроса, за който сме говорили, ние сме готови да изнасяме портокали, лимони и др. хранителни стоки. За нас са необходими необработени чамови трупи. Независимо дали е възможна или не тази търговска спогодба, желаем да научим вашия телефонен номер." Писмото е до от Разград.

В резултат на работата по входящата кореспонденция бяха изпратени 80 писма на оперативните подразделения за ползване.

От тях 12 с подстрекателско съдържание.

Всички материали по международния пощенски канал, които третираха изселването като тема, бяха задържани и изпратени на централните и окръжни поделения.

Нап.екз.единствен

Екз.единств. - ЦМОУ

Доразмн.в 04 екз.

№ 1 - ВГУ.04

№ 2 - 06.04

№ 3 - Инспекторат МВР

№ 4 - КД

Исп.- Коларова

Нап.- Михайлова

София, 09.05.1989 г.

НАЧАЛНИК НАПРАВЛЕНИЕ К, ОТУ - ДС

Послалковник:

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
IV ОТДЕЛ - ДС

Рег. № 2012. Екз. № 2

11.05.1989 год.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦЕНТРАЛЕН ОФИС
Вх. № 6182/11.5.89

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Активността и характера на прихванатите емисии на радио "Гласът на Турция" и съобщенията на Анадолската агенция по възродителния процес през периода от 3 до 9 май 1989 година

I. Количеството на излъчените по радио "Гласът на Турция" (ГТ) и предадените съобщения от официалната информационна агенция на Турция (Анадолската агенция - АА) продължава да бъде голямо вече трета седмица

По наше мнение това се дължи на наситения с важни международни форуми пролетен период.

II. Основни коментирани теми от турските средства за масово информирание продължават да бъдат:

- провежданият в Лондон информационен форум ("ГТ" на български език от 4.5.89 г.);
- 40-годишнината на Европейския съвет ("ГТ" на български език от 8.5.89 г.);
- развитието на процеса и взимането на окончателното решение на Европейския съвет за изпращане на делегация в България за проучване на място полжението на мюсюлманското население (две съобщения по М "Дъга" - от 4 и 8.5.89 г.; две информации на АА - от 4 (на английски език) и от 9.5. (на турски език), както и 4 емисии на "ГТ" от 5,6,8 и 9.5.89 г. на български език).

Според АА на турски език от 9.5.89 г. Комисията на Европейския съвет за връзки със страните-членувачи в съвета е взела решението - делегацията за България да бъде в състав: английският консерватор Аткинсън, австрийският докладчик Пробст и английският социалист Нунес. Решено е би-

92
2.

по също да бъде отправена повторна молба до българското правителство за включването на още двама членове в състава на делегацията - английския парламентарист Ламби и холандския Ейсма. Турският парламентарист Истемихан Талай е направил изявление, че ще поиска виза като частно лице и в България ще се присъедини към делегацията на съвета.

Предават се информации за осъщественото посещение в Полша на турския външен министър Месут Йълмаз, отзиви за речта му (включваща изявлението, че в положението на турското население в България не е настъпило никакво положително развитие въпреки подписания двустранен протокол, като е било изразено и пожеланието му - положителното развитие в Полша по отношение на човешките права и демокрацията да станат "пример за подражание за българските ръководители от гледна точка за проследяване на по-реална политика" - ГТ на български език от 3.5.89 г.), както и две съобщения за "поведението" на полската телеграфна агенция ПАП, разпространила пълния текст на изразеното от Месут Йълмаз становище на Турция за мюсюлманското малцинство в България (М "Дъга" - 8.5.89 г.), в което се изтъквала необходимостта София да се поучи от Варшава. Турските вестници преценявали тези критични бележки на ПАП срещу страна от Варшавския договор като "победа на Полша" по пътя на демокрацията ("ГТ" на български език от 5.5.89 г.).

В две емисии на радио "ГТ" от 9.5.89 г. на български и турски език, както и в обширна информация на АА от 9.5.89 г. на турски език се съобщава за предприета кампания на Организацията "Международна амнистия" (МОА) под призива (публикуван от турската преса) "Свобода за Исмаил Мехмедов Хюсеинов". Става дума за разпространена от "германските вестници" обява на МОА, призоваваща народа да напише писмо до българския държавен глава за освобождаването на Самуил Емилов (Демиров) Дюлгерев, живеещ в България и арестуван през 1985 г. за протест срещу "побългаряването на неговото име", обявен от МОА за "затворник на годината". В обявата се казвало следното:

"Вследствие на гладната стачка Хюсеинов отслабнал до 45 кг. Поради това българските власти го интернирали във Видин. Хюсеинов, на когото е забранено да излиза от това селище, е длъжен два пъти на ден да отива и се обажда в участъка. Не му е разрешено свиждане със съпругата и семейството му. Само в случай че приеме българското си име, ще му се разреши свиждане със семейството. По същия начин се отхвърля и молбата на турчина за разрешение за изселване в Турция. Хюсеинов каза, че давайки отпор на насилията, отхвърля българското си име".

93
3.

"За освобождаването на Исмаил Мехмедов Хюсеинов пишете на следния адрес: Тодор Живков, бул. "Дондуков" 2, София, България."

Анадолската агенция от 6.5.89 г. на турски език предава информация, според която Би-Би-Си е излъчила съобщение (на български и на турски език): петнадесет души с "насилствено сменени имена от с. Дулово, Делиормана" са обявили гладна стачка, с цел да им бъдат върнати мюсюлманските имена. Стачкуващите, според Би-Би-Си, искали да проверят как ще се отразят техните действия на политиката на "гласност".

III. Турските ръководители чрез своите изяви запазват алтернативата да поставят въпроса за мюсюлманите в България при всеки възможен случай.

Във връзка с посещението на госпожа Митеран в Турция, за да види намерилите убежище там кюрди от Ирак, м-р председателят Тургут Йозал е заявил, че съпругата на френския президент е била запозната с тежките условия на живот на мюсюлманското малцинство в България и ѝ е било препоръчано да се заинтересуват и от това ("ГТ" от 5.5.89 г. на български език)

Речта на Месут Йълмаз на официалната вечеря по време на визитата му в Полша илюстрира "твърдата" позиция на Турция по възродителния процес у нас.

Речите на председателя на турската делегация за заседанията на парламентаристите от Комисията за връзки със страните, нечленуващи в Европейския съвет Сивас Ташчюглу и на друг член на турската делегация Калайджюглу (който окачествил поканата на българското правителство да бъде посетена България и делегация на място да проучи положението на мюсюлманите като "тактика за забавяне на разглеждането на доклада") (ГТ от 9.5.89 г. на български език), както и изявлението на турския представител Истемихан Талай са имали за цел да повлияят върху решението на комисията.

IV. Турската преса през едноседмичния период гъвкаво реагира на антибългарската насоченост в политиката на страната. Това е отразено в емисията на радио "Гласът на Турция" от 4.5.89 г. на български език. В рубриката "Кратък преглед на днешния турски печат" се съобщава за публикуван във в. "Миллийет" коментар относно продължаващия в Лондон информационен форум в рамките на ЕКСС. По време на дебатите турската делегация многократно се спирала на факта, че българското правителство не дава входна виза на турски журналисти, заглушава предаванията на ТРТ и не допуска живеещите в страната мюсюлмани да изповядват свободно исляма.

4.

По данни от М "Дъга" от 4.5.89 г.:

- в. "Гюнеш" е публикувал материал под заглавието "Българите отстъпиха", в който дословно се казвало:

"След като дълго време се съпротивляваше, България е принудена да даде обяснения пред делегация на Европейския съвет, която ще проучи насилията спрямо турците";

- в. "Гюнеш" е публикувал и материал под заглавие "33-ма турци избягаха от българските насилия", в който се описвал случаят със заминалите на екскурзия в Унгария мюсюлмани - български граждани, които там получили убежище в турското консулство и по-късно отпътували за Турция;

- отново в. "Гюнеш" отделял място на публикация със заглавие "Укорът на Семра Йозал към госпожа Митеран", в която се разказвало за посещения на съпругата на президента на Франция Даниел Митеран, в чиято чест съпругата на турския м-р председател дала обяд и й задава следния въпрос: "Като придавате такова значение на въпроса за човешките права, защо не се интересувате от насилията, които се вършат спрямо турците в България?".

Според данни от М "Дъга" от 5.5.89 г. в бр.291 (май-юни) на месечното списание "AR RABITA EL ISLAMI JE" е поместена статия на арабски език относно мюсюлманите в нашата страна под заглавието "Комунистите в България измъчват половин милион мюсюлмани". В статията между другото се казвало:

"Мюсюлманите в България са пръснати в 6 области. Те са подложени на различни мъчения. Постъпките им за извършване на религиозните obligations се предотвратяват чрез различни насилия.

На мюсюлманите в България се забранява да ходят в ислямско облекло и да строят джамии. Ако имамът е умрял, джамията се затваря. На мюсюлманите в България се забранява да спазват пост по време на Рамазана, както и честването на празниците им. Подкрепя се една пропаганда срещу исляма и затова не се строят религиозни училища за обучение на мюсюлманските деца.

Мюсюлманският въпрос в България се обсъжда в рамките на Световния ислямски съюз (RABITA) и на Организацията "Ислямска конференция".

V. Без промени се излъчват по радио "Гласът на Турция" рубриките, предназначени за мюсюлманското население в България. "Има поздрав от Турция" и "От страната ни, от душата ни" продължават да предават поздравителни послания във връзка с празника Байрам от изселници до техни

95

5.

близки и роднини в нашата страна - подателите на 6 от поздравите не са чувти добре ; 9 послания са от жители на Багджълар, Истанбул.

Водещият рубриките чете и две писма от: изселилата се в Истанбул през 1979 г. Рахмийе Курулу, живяла в с.Момджулар, Разградско, поздравяваща всички роднини; както и писмо от Юзюле Туня, изселничка, живееща в Ескишехир, поздравяваща близките си. Писмата имат традиционен характер, не съдържат подстрекателски изрази (емисиите от 3 и 8.5.89 г. на "Има поздрав от Турция" и двете писма в рубриката "От страната ни от душата ни" от 9.5.89 г.).

НАЧАЛНИК IV ОТДЕЛ - Д С

Полковник инж.:

/А.Стойчев /

Отпечатано в 1 екз.

№ 1 - към дело

Изпълнил: П.Даскалова

Написала: П.Рангелова-944

11.05.1989 година

Доразмножено в 10 екз.

и изпратено по списък

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

153

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Централно информационно-организационно управление

Рег. № 1-1420 Екз. № 20
15.05. 1989 г. 1

Джончева
15.05.1989

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Обстановката сред лицата, възстановили българските си имена, отразена в материалите, постъпили в ЦИОУ за периода от 5 до 12 май 1989 г.

В навечерието на сесията на Народното събрание и в очакване на резултатите от обсъждането на законопроектите сред населението от тези среди е регистрирано изключително оживление, видима възбуда и нетърпение. Коментарите и изразените мнения са в познатия обseg и запазват противоречивия си характер. Мнозинството от това население смята, че актът на правителството е в съзвучие с новия дух в международния живот и разширяващата се демократизация в нашата страна. Немалка част от него е убедена, че се поставя началото на съществена промяна в живота им – възможности за задгранична работа, взаимни гостувания при роднини, право на всеки да прецени и на практика да провери

къде и как ще бъде най-разумно да устрои живота си.

В негативен план са доловени изводи, че с новите паспорти проблемите не се решават, тъй като не са валидни за цяло семейство и не устройват онези, които искат да се изселят, че "изменението на закона на практика не било никакво изменение, а само пропаганден трик на България в навечерието на отговорни международни форуми", че режимът на пътувания няма да се промени, тъй като не са иззети неограничените правомощия на МВР и в крайна сметка зад граница пак ще пътуват само хора на властта. Най-оживени са коментарите и прогнозите по стойността на новите паспорти и пречките, които ще възникнат около липсата на валута. Лицата от вражеския контингент обсъждат събитието като "отстъпка" на българското правителство, принудено на това от световната общественост".

Дейността на "независимите структури" продължава да е в центъра на вниманието на вражески настроените лица. Сред студенти от ВУЗ в Стара Загора са засечени коментари, че "създаването на независими дружества за защита на човешките права е единственият път към реални промени в страната". След съобщение на западна радиостанция за дейността на Петър Манолов шофьори от Златоград и лица от Джебел обсъждали присъединяването си към дружеството. /Провеждат се мероприятия за разколебаване на засечените./

Дейността на Пловдивското дружество се обсъжда и сред военнослужещи. Войници от поделения на Строителни войски, жители на Шумен и Кърджали, обсъждали възможностите си да се включат с конкретни изяви. Отбелязано е подаване

на молби до Илия Минев, обмислят се формиране на групи в поделения. (Провеждат се активни мероприятия за осуетяване на намеренията.)

Териториалните поделения в Разград, Варна и Хасково известяват за известно усложняване на обстановката, породено от демонстративни прояви на лидери, активисти и членове на "независими структури" в някои общини.

Обявената гладна стачка от четирима членове на дружеството в Дулово ще продължи до 31 май. На 5 май единият от тях уведомил за това радио "Свободна Европа", като изложил исканията за връщане правата им на етническо малцинство. Замислено е към гладната стачка поетапно да се присъединят и други лица от района, от областта и от съседната Варненска област с надеждата поведението им да нанесе "съществени вреди на общественото-политическия живот в страната и компрометирането ѝ пред света". На 11 т.м. към гладната стачка са се присъединили още 10 лица от с. Полковник Таслаково, община Дулово. Получени са данни, че в селото, което е населено изцяло с лица от тази категория /676 д./, се е формирала нагласа за включване на всички жители към гладната стачка. /Провеждат се мероприятия за разколебаване на "гладуващите". На двама от тях е удовлетворено желанието да получат задгранични паспорти и напуснат страната с целите си семейства./

За поредица от обявени гладни стачки се съобщава и в телеграмата от Варненска област. На 9 т.м. при секретаря на кметството в с. Божан, община Тервел, се явил обект на ДОН, носейки лозунг със съдържание: "Искам си името и

докато не го получа, ще провеждам гладна стачка! Искam името Сали Мустафа и изселнически паспорт". Заявил, че e готов да умре със семейството си. Гладна стачка обявил и 34-годишен работник от Нови пазар. Уведомил общинския прокурор, че го прави за период от пет дни в знак на протест срещу потъпканите му човешки права. В района на Каолиново, Шумен и Тервел в момента провеждат гладни стачки 15 лица, като изтъкват следните мотиви и искания: връщане на старите имена и права; солидарност и подкрепа на "гладуващите" в Дуловския район.

Всички лица са със силни протурски националистически убеждения, членове са на "Дружеството". Засега поведението им няма отражение сред населението от цитираните общини. Обстановката в районите като цяло е спокойна.

Лице от Джебел, репресирано за националистически прояви, известило наш източник, че в града има група от 27 души, готови да започнат гладна стачка в ден, посочен от него. За намеренията им били уведомени западни средства за масова информация.

На 2 май т.г. в гората край с. Синделци, община Момчилград, се провела сбирка на 54 души от Крумовград и Момчилград, всички репресирани за националистическа дейност и убеждения. Инициатор и организатор е осъждано лице, изтърпявало присъдата в Белене. С оглед предотвратяване на месата на органите на МВР сбирката се провела рано сутринта, без предварително разгласяване. Обсъждани са следните въпроси: ролята и мястото на "независимите структури" в НРБ при решаване въпросите, свързани с едно бъдещо изсел-

ване, и връщането статута им на малцинство; тактиката при постъпване в подобни структури – легално или нелегално, като надделяло мнението, че на този етап е целесъобразно да не се подават молби за членство, за да не се попада в полезрението на властите. Обмисляни са начините за осъществяване на контакти между създадените в страната формирования и координацията помежду им. Сбирката завършила с фотографиране на участниците и договаряне на нови срещи. (Обмислят се мероприятия за предотвратяване по-нататъшна дейност на групата.)

* * *

През периода е отбелязано известно активизиране в пътуванията на турските дипломати из страната. В дните на байрама служители от посолството в София са посетили джамиите в гр. Лозница и Хлебарово, Разградска област. Провели разговор с лице, което се оплакало, че са му "сменили името и не му разрешават да говори на турски език". Съветникът по политическите въпроси и административният аташе установили контакт с лица с възстановени имена в Севлиево, между които и един ходжа, от когото искали обяснение защо джамията е затворена. Посетили двете джамии и направили снимки. На 6 май участвували в сутрешната молитва в Томбул джамия в Шумен, на която присъствували около 800 – 1000 мюсюлмани, както и в още две джамии в града, като навсякъде установявали контакти с вярващи, проявявайки обичайния интерес към възродителния процес.

Американските журналисти Джолиан Негли и Паула Бутгарини посетили Кърджали и Джебел. Установили контакт с

три лица, подали молби за встъпване в пловдивското дружество. В разговорите тримата заявили, че "турското малцинство" в България е подложено на силен морален и физически гнет, местното население било постоянно малтретирано, поради което били готови да зарежат всичко и ако им се разреши – да заминат за Турция".

Всички териториални поделения на МВР вземат незабавно отношение и провеждат необходимите оперативно-превантивни мерки по негативните сигнали и демонстративните прояви, за които своевременно се уведомяват областните и общинските партийни ръководства.

* * *

В навечерието на съвещанието на Европейската комисия за сътрудничество и сигурност (ЕКСС) турските средства за масова информация подготвят усилено общественото мнение, че в Париж Турция ще връчи на България втора протестна нота във връзка с "натиска, на който продължава да бъде подлагано турското малцинство". Анадолската агенция разпространи съобщение, че неотдавна с нота до правителството в София е поискана информация за събирането на семейства на 3104 етнически турци. Ако не получи удовлетворителен отговор, Турция ще внесе въпроса в ЕКСС. Подчертава се, че Турция е доволна от предприетата от Организацията "Международна амнистия" кампания срещу начина, по който България се отнася към това население. Приветства се решението на Европейския съвет да бъде изпратена в България в началото на м. юли делегация, която на място да провери състоянието на повдиганите от Турция проблеми. Известно

159
бе, че в състава на делегацията ще бъде включен и австрийският парламентарист Пробст, автор на доклад за нарушените права на личността в България, подготвян за внасяне на Европейската конференция.

Анадолската агенция разпространи и направената пред Меджлиса нова декларация на външния министър на Турция Йълмаз, че са "твърдо решени докрай да защитят каузата на турското малцинство в България на всеки международен форум и че правителството е превърнало този проблем в национална кауза за Турция".

Средствата за масова информация препредават съобщение на Би Би Си за обявените 15 гладни стачки.

Отп. в 1 екз. НАЧАЛНИК НА ЦИОУ - МВР.

Размножено в 52 *из* Генерал-лейтенант

Изп.: Цв. Силянова

Нап.: М. Цинигарова

[Signature]
/В. Георгиев/

маш. № 709

15.05.1989 г.

*На др. Илиев
са дадени всички указания
какви сили да се изпозва при
успокояване на селскостопанската
в района на Ябланово.*

12.9
С. Илиев
22.05.89г.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Т Е Л Е Г Р А М А НР. 363

ДО РЪКОВОДСТВОТО НА МВР СОФИЯ

КОПИЕ/ У-НИЕ ОБ ДС МВР

С О Ф И Я

ОТ ОБЛ. У-НИЕ МВР

Б У Р Г А С

150 2205 1530

КАКТО ВЕЧЕ Е УВЕДОМЕНО РЪКОВОДСТВО, ГРУПА ОТ ОКОЛО 500
 ВТОРИ ДЕН Е СЪБРАНА НА ПЛОЩАДА В С. ЯБЛАНОВО, КОТЕЛСКА
 ОБЩИНА, БУРГАСКА ОБЛАСТ. ИСКАНИЯТА НА ГРУПАТА ДА ПОЛУЧАТ МОЛБИ
 ЗА ГОСТУВАНЕ В ТУРЦИЯ БЯХА ЗАДОВОЛЕНИ- ТАКИВА БЯХА ПУСНАТИ НА
 СВОБОДНА ПРОДАЖБА В КНИЖАРНИЦАТА НА СЕЛОТО. НЕЗАВИСИМО
 ОТ ТОВА, НЯКОИ ОТКАЗВАТ ДА КУПУВАТ, А ДРУГИ ВДИГАТ ГЛАСОВЕ
 ЗА ВРЪЩАНЕ НА ИМЕНАТА И ЗА ИЗСЕЛВАНЕ. ОБЯСНЕНИЯТА И УВЕЩАНИЯТА
 ЗА РАЗПРЪСВАНЕ СА БЕЗРЕЗУЛТАТНИ. КАТО СЕ ИМА ПРЕДВИД ОПИТА ОТ
 1985 ГОДИНА, СЪЩЕСТВУВА РЕАЛНА ОПАСНОСТ ОТ СЪЗДАВАНЕ НА
 БЕЗРЕДИЦИ. С ЦЕЛ ПРЕДОТВРЯТЯВАНЕ НА СЪЩИТЕ. МОЛЯ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛ-
 НИ СИЛИ, КОИТО ПРИ НЕОБХОДИМОСТ МОГАТ ДА СЕ ИЗПОЛЗУВАТ И НА
 ДРУГИ МЕСТА В ОБЛАСТТА:

1. ПРОВЕЖДАНЕ МОБИЛИЗАЦИЯ НА МОТОМИЛИЦИОНЕРСКАТА РОТА
 В ГР. СЛИВЕН, КОЯТО Е С НАТРУПАН ОТПИТ В С. ЯБЛАНОВО ПРЕЗ 1985 Г.
2. ЕДНА РОТА ОТ БАТАЛЪОНА НА ВВ В ПЛОВДИВ, ТЪЙ КАТО БАТАЛЪОНА
 ОТ ДЕБЕЛТ Е В СЕВЕРНА БЪЛГАРИЯ.

СЪЩИТЕ ПО НАЙ- БЪРЗ НАЧИН ДА СЕ ДИСЛОЦИРАН В РАЙОНА НА
 ГР. КОТЕЛ.

15.00 ЧАСА ПЪРВИ ЗАМ. Н-К ОБЛ. У-НИЕ БУРГАС

22.05.1989 Г. ПОЛК. ИЛИЕВ

ПРЕДАЛ: АТАНАСОВ

ПРИЕЛ: РУСЕВА 22.05.89 15.45

I42

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Министерство на вътрешните работи
ГЛАВНО СЛЕДСТВЕНО У-НИЕ
Рег. № II 11-62 Екз. № 1
22.05.89 г.
1040 - СОФИЯ

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СПРАВКА

МИНИСТЕРСТВО на вътрешните работи
ЦЕНТ. АД. УПРАВЛЕНИЕ
В. № 678 от 25.5.89

ОТНОСНО: Проведени следствени действия във връзка
с масови вълнения из средите на лица с
възстановени български имена.

На 20.05.1989 г. от селата Пристое и Климент, Варненска област се организира тълпа от 5-6000 души лица с възстановени български имена, които се насочили към общинския център гр. Каолиново. Тълпата нападнала и обградила Общинското управление на МВР и кметството. При стълкновенията с органите на властта е починало от сърдечна недостатъчност едно лице с възстановени имена и са ранени служители от силите на сигурността. Положението е било овладяно и демонстрантите разпръснати.

На 21.05.1989 г. в с. Тодор Икономово, Варненска област се събрала тълпа от около 2000 души с възстановени имена с изключително агресивно поведение. При стълкновенията със силите на сигурността са убити двама от демонстрантите и други 20 са ранени, като ранени има и от силите на сигурността.

45

Същият ден в гр.Дулово тълпа от около 300 души с възстановени имена, по-голяма част от тях в нетрезво състояние, са организирали демонстрация с издигане на политически лозунги.

Такава демонстрация с участието на 300 лица е била организирана и в с.Ябланово, Бургаска област.

Демонстрация с участието на 300 лица е била организирана и в гр.Джебел, Хасковска област, като демонстрантите наред с политическите лозунги, поставили искания за освобождаване на две задържани лица. След съгласуване с Общинското ръководство на МВР и Общинския комитет на БКП, исканията им били удовлетворени. По непроверени данни от 22.05.1989 г., през нощта активисти от тези среди са развили организаторска дейност в Кърджалийски район по организиране на стачки и бойкотиране учебни занятия и други мероприятия.

При проведените демонстрации са били издигани политически лозунги с искания за признаването им като етническо малцинство, възстановяване на турско-арабските имена, за повече права и свободи в България.

По данни на Управление 06 – ДС, тези вълнения са били предварително подготвени и организирани от активисти на т.нар. "Демократична лига за правата на човека", направлявани и ръководени от западни пропагандни централи.

Чрез радиостанциите "Би Би Си", "Дойче Веле" и "Свободна Европа" е подета кампания за масирани акции сред лицата с възстановени имена, които да се проведат на три етапа – 20–21 май, 26–27 май и 29–30.05.1989 г., с което да се създадат предпоставки

за провеждане на клеветническа кампания срещу НР България на предстоящата конференция в Париж.

Предвид тази вътрешно-оперативна обстановка, ГСУ-МВР сформира следствени групи за работа по места. В ОУ-МВР гр. Шумен са командировани следователи от отдел 02 – ГСУ. Образувани са четири предварителни производства за изясняване обстоятелства по иззето огнестрелно оръжие – автомат "Калашников" и един брой пистолет и за причините, довели до смъртта на три лица. Към момента се извършват разпити на 30 лица, изявили се като лидери в настъпилите масови безредици.

Предстои образуване на централизирано следствено дело по факта на възникналите масови вълнения.

Извършват се следствени действия в съответствие с писмо окръжно до областните управления на МВР за вземане мерки срещу вражески настроените лица.

В общинските управления на МВР гр. Кърджали, Силистра, Разград и Сливен ще бъдат командировани допълнително следователи от отдел 02 при ГСУ-МВР.

Разследването продължава.

НАЧАЛНИК НА ГСУ-МВР,
Генерал-майор

(К. Коцалиев)

Написано в 2 екз.:

№ 1 – др. Министър

№ 2 – др. Шопов

Изп.: Д. Цветанов

Нап.: Р. Стоянова-456

София, 22.05.1989 г.

Доразмножено в 1 екз. – ГСУ-МВР

I43

Из архивите на

1142

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : *[signature]*

КРДОПБГДСРСБНА 5
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!
(след попълване)

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ОТДЕЛ „ЗАТВОРИ“ – СЕКТОР „ОПЕРАТИВЕН“ – ДС

Р. № А-246 екз. № 3
25.05.1989г.

6770 25.5 89

СВЕДЕНИЕ

ОТНОСНО: Разпръснати позиви в Дуловския район с призив,
тези които се чувстват турци, на 20 и 21.05.1989г.
да не излизат на работа, а да се съберат на групи
и да скандират, че искат да се изселват в Турция

Съобщава аг. (д. л.) "Надка"

Приел о. р. Ралев тел.: 47-95

Отдел „Затвори“ – МВР

на 19.05. 89 г. в 15.00 ч.

Затвора: _____

в я/к, к/к „На закрито“

На 18.05.1989г. около 23.00ч. ме посети в дома
(брат на _____) и ми разказа, че току що имал теле-
фонен разговор със свои близки от Дуново (съпругата на
е от Дуново). Техните близки им казали, че в Дуново и в района били
разпръснати позиви с призив към мохамеданите" който се чувства
турчин в събота и неделя (20 и 21.05.89г) да не излизат на работа,
да се съберат на групи и да скандират, че искат да се изселват в
Турция". Още съобщили, че около 60 души от район Дуново и Разград
са обявили гладна стачка за което уведомили западните легации и
турското посолство. Гладната стачка щели да продължат до 31.05.89г.
ми разказа, че той имал съобщение да се яви
в МВР Попово с паспортите за да бъде изпратен в Турция. ще
направи всичко възможно преди да вземат паспортите от тях да изтег-
ли парите си от ДСК. Затова ще се яви в МВР Попово не в определе-
ния час (7,30), а по-късно.

Надка.

Засечени лица:

1. - от гр.Опака, Разградска област, известен на органите на ДС.
2. - брат на Невен в момента изтърпява присъда от 15 год. лишаване от свобода, по чл.104 от НК. В затвора Стара Загора.

Задачи:

По сведенията не са поставяни.

Мероприятия:

Да се информира Обл.у-ние МВР гр.Разград за вземане на мерки.

Забележки:

На 19.05.1989г. по телефона е уведомен зам.областния началник по ДС гр.Разград - полк.Златев.

ПРИЕМ СВЕДЕНИЕТО:

Г-Р РАЙЛЕВ

Написано в 3 екз.:

№ 1-Рд. аг.

№ 2-Обл.у-ние МВР Разград

№ 3-ЦИОУ-МВР

изп.: А.Ралев

Нап.: А.Тодорова-239

I44

Из архивите на

1144

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!
(след попълване)

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ОТДЕЛ „ЗАТВОРИ“ – СЕКТОР „ОПЕРАТИВЕН“ – ДС

Р. № 4-254 екз. № 1
25.05.1989г.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ИНФ. ОРГ. УЧРЕЖЕНИЕ
Вх. № 6762 от 25.5 19 89

СВЕДЕНИЕ

ОТНОСНО: Въпроси и коментари по хода на възродителния процес
в Разградска област.

Съобщава аг. (д. л.) "Надка"

Приел о. р. М-р Ралев тел.: 47-95

Отдел „Затвори“ – МВР

на 19.05. 19 89 г. в 15.30 ч.

Затвора: _____

в я/к, к/к „На закрито“

По време на пребиваването ми в Разградска област, какво ми
направи впечатление по хода на възродителния процес.

1. Мохамеданите при разговори помежду си използват само
турските си имена. Също и християните когато се обръщат към някой мо-
хамеданин го назовават с турското му име. Изключение правят само слу-
жителите от Общинските съвети и от другите органи на властта, както
и изтъкнатите общественици. Най-често тези хора които се обръщат към
мохамеданите на християнско име стават обект на подигравки.

2. Децата родени след 1985 год. носят турски имена и бъл-
гарски. При общуване с тези деца се (кръщаването с турски имена става
по недегелен път в домовете, на тържество с роднините и близките без
духовник) използват само турските имена и турски език. Учат децата,
когато ги попитат на турски, как се казваш? или кой си ти? да отго-
варят с турското име, ако го попитат на български "как се казваш?"
назват българското си име.

3. Мохамеданите спазват всичките си обичаи. Увеличили са видеоуредбите притежание на мохамедани и се гледат само турски филми. Най-вече младежите мохамедани се събират на видео, това се поощрява от възрастните, тъй като служи за възпитаването им като турци.

4. Настроението сред мохамеданите е изцяло изселническо. Следят решенията, чакат издаването на задгранични паспорти, за да заминат в Турция. Готови са да оставят всичко (къща, имот, спестявания) но да заминат в Турция. Изселническото настроение е много по-силно в сравнение с периода преди смяната на иманата.

5. Активисти – мохамедани, които ~~живеят~~^{излизат} пред хората за да обяснят своя християнски произход са стигнали до изолация. Никой не иска да създава родство с тях. Чувства се едно разколебание в тия активисти.

6. По свадбите не се разрешават свирене на турски мелодии, пеене на турски песни. От българския фолклор избрали песни и ръченици които ги пригаждат към турските игри (например песента "камъните падат" се свири по 4-5 на едно тържество за да могат да играят кучек.

7. Исляма като религия и обществена сила – замира но туркизмът е силен.

Надка.

Задачи:

По информацията не са поставени.

Мероприятия:

1. Да запознае ръководството на отдел "Затвори" – МВР.

ПРИЕМ СВЕДЕНИЕТО:

Написано в 2 екз.:

№ 1-РД аг.

№ 2- ЦОУ-МВР

Изп.Ралев

Нап.: Л.Тодорова-243

/м-р Ралев/

I45

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!
(след попълване)

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ОТДЕЛ „ЗАТВОРИ“ – СЕКТОР „ОПЕРАТИВЕН“ – ДС

Р. № 2-248 екз. № 3
25.05.1989г.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦЕНТЪР ИНФ. ОПЕРАТИВЕН
6868 от 25.5 1989

СВЕДЕНИЕ

ОТНОСНО: Провеждане на телефонни разговори на граждани от
гр.Опака с турски граждани работещи в Атина-Гърция

Съобщава аг. (д. л.) „Надка“

Приел о. р. м-р Ралев тел: 47-95

Отдел „Затвори“ – МВР

на 19.05. 1989 г. в 15.00 ч.

Затвора: _____

в я/к, к/к „На закрито“

При разговори с хора от Опака разбрах, че водени телефонни разговори с търсене от вън с турски граждани работещи в Атина. Говорили необезпокоявани от никого понеже ги търсели от Атина.

Така на 20.05.89г. (събота) вечерта след 20.00ч.

(от гр.Опака, незная другите му имена) ще бъде потърсен от Атина от техния роднина .

Имало работници от Турция, които по договор работели в Атина откъдето лесно се свързвало с роднините си в НРБългария.

Идващата от Атина информация е с такъв характер – „ще има изселничество, изчаквайте договора да се сключи, не се излъгвайте и не идвайте в Турция с два куфара, чакайте сключването на изселническа спогодба за да дойдете с цялото си имущество“.

Надка.

Справка на засечените лица:

1. от гр.Опака, Разградска област, известен на органите на ДС в ОУ-МВР гр.Попово
2. - изселник от гр.Опака в Република Турция-близък на .

Задачи:

По сведението не са поставени.

Мероприятия:

Да се установят засечените лица в сведението и се информира Областно у-ние МВР гр.Разград за вземане на мерки.

Забележка:

На 19.05.1989г. по телефона е разговаряно с полк.Тони Златев - зам.по ДС на Обл.у-ние МВР гр.Разград.

ПРИЕЛ СВЕДЕНИЕТО:

Написано в 3 екз.:

№ 1-РД аг.

№ 2-Обл.у-ние МВР Разград

№ 3-ОУ-МВР

Изп.: И.Ралев

Нап.: Л.Тодорова-240

I46

Из архивите на

1148

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М В Р
ПОДЕЛЕНИЕ 56300-V
Рег. № 460 из. 2
25.5.1989
1040 - София

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТЪР. РАБОТИ
ЦЕНТЪР. ИНФ. ОРГ. УЧЛД
Ф. № 6432 от 25.5.1989

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 130

ОТНОСНО: Публикация в турския ежедневник "Хюррийет"
за положението на мюсюлманското малцинство в
България.

В Разузнавателния отдел на Управление гранични войски постъпиха данни за съдържанието на публикувана статия в турския ежедневник "Хюррийет" разкриваща положението на мюсюлманското турско малцинство в България и отношението на турското правителство към този проблем.

В материала се потвърждава информацията за убийството на 25 български граждани възстановили имената си, лично от министър-председателя на Турция - Тургут Йозал.

В съобщението се изтъква, че по повод стълкновенията на 20 и 21 май 1989 година в различни места в България, възникнали между силите за сигурност и лицата възстановили имената си, министър-председателя на Турция преди отпътуването си от Тунис е организиран пресконференция. На този форум още веднъж е потвърдил информацията за ликвидирането на 20-25 души.

По-нататък в статията се съобщава за изпратена протестна телеграма от председателят на "Дружеството за солидарност и култура с балканските турци" - МЕХМЕТ ЧАВУШ до председателя на Държавния съвет на НР България. В телеграмата се посочвало следното:

"Българските турци се стремяха да бъдат търпеливи в продължение на 5 години, но след като мъченията и натиска, убийствата и интерниранията станаха непоносими, турците от Добруджа, Лудогорието и Родопите пристъпиха към действия с лумите: "Свобода или смърт". Във времето, когато комунистическите страни прилагат политиката на "гласност", от страна на

2. 124

българското правителство е открит фронт срещу справедливите искания на турците в България. Рано или късно "архитектите" на политиката на държавен тероризъм, ще бъдат принудени да дадат сметка за своите действия, а несправедливо пролятата наша кръв ще бъде заплатена".

Във връзка със създалата се обстановка в България - се посочва в статията - министъра на външните работи, МЕСУТ ЙЪЛМАЗ в интервю на 23 май 1989 година е заявил следното:

"Този общочовешки проблем, който възникна на основата на желанието да се напише нова, изкуствена история на България, би могъл да бъде решен не чрез прилагане на сила, а единствено чрез уважение и зачитане на човешките права.

В статията се прави извода, че Турция е допуснала голяма грешка с подписването на протокола в Белград, с което се е създадо впечатление в световното обществено мнение за обличаване на двете страни и отрегулиране на процеса, което по принцип е във вреда на Турция.

По време на посещението на Т. Йозал в Тунис, домакините са заели пасивна позиция по повод обвиненията, които турската страна е отправила към България. Същевременно в туниските вестници и СММ не са били публикувани и съобщени онези части от речта на Йозал, в които се отправят нападки срещу българското правителство.

Справка: "50"

Отп. в 2 екз.

Екз. № 1 - зам. министър
ген.-полковник М. МИНКОВ

Екз. № 2 - ЦИОУ

Изп.ФНап: Кунчев

25.05.1989 год.

гр. С о ф и я.

КОМАНДУВАЩ

ГРАНИЧНИ ВОЙСКИ

ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ:

/СТ. ЦАНОВ/

I47

Из архивите на

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

М В Р

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ПОДЕЛЕНИЕ 16300-V
Reg. V 762
25.5.1989 г.
1040 - София

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТРАЛЕН Ф. ОРГ. УЧРЕД.
Вж. № 6734 от 25.5.1989 г.

Радичев

40

128

ИНФОРМАЦИЯ

№ 131

ПО ТУРЦИЯ

ОТНОСНО: Излъчено съобщение по вечерната информационна емисия "Новини" на турската телевизия за обстановката в България и мерките на турското правителство.

Към 24.05.1989 година.

В Разузнавателния отдел на Управление гранични войски постъпили данни за направено съобщение по вечерната информационна емисия "Новини", касаещо обстановката и положението на мюсюлманското малцинство в България и предприетите мерки от страна на турската общественост и правителство.

Говорителя на Министерството на външните работи се е обърнал с призив към Правителството, да вземе отношение относно насилията извършвани върху мюсюлманското турско малцинство в България. Същият е изтъкнал, че турската страна по дипломатически път ще внесе подробен доклад за извършените насилия и нарушаването на човешките права в ООН и Съвета за европейска сигурност.

В съобщението се изтъква, че от своя страна лидерите на Социалдемократическата народняшка партия (СДНП) и партията на "Верния път" (ПВП) са изпратили обръщение до Началника на Генералния щаб и Президента - К. ЕВРЕН, в което настояват да се предприемат стъпки за подкрепа на турското малцинство в България. Същите порицават действията на българското правителство, като изтъкват, че не може една страна да претендира за цивилизована, а да извършва такива насилия и потъпкване на човешките права.

1150

2. 129

В съобщението се изтъква, че гладните стачки в различни райони на България (особено североизточната част на страната) продължават. Цитира се съобщение на радиостанция "Гласа на Америка" за жестока саморазправа с мирните демонстранти чрез силите на армията и органите за сигурност, при които стълкновения има убити и ранени. Една част от ръководителите на "Организацията за освобождение на турците" заедно със семейства им са били изгонени от страната, а на друга част не им е било разрешено въпреки гласувания закон за задграничните паспорти.

Изтъква се, че компактни маси от лица възстановили имената си са се насочили към ГКПП "М. Търново" и ГКПП "Капитан Андреево".

Справка: "50"

Отп. в 2 екз.
Екз. № 1 - зам. министър
ген.-полковник М. МИНКОВ
Екз. № 2 - ЦИОУ
Изп./Нап: Кунчев
25.05.1989 год.
гр. С о ф и я.

КОМАНДУВАЩ
ГРАНИЧНИ ВОЙСКИ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ:

/СТ. ЦАНОВ/

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ЦЕНТРАЛНА ОПЕРАТИВНА ГРУПА

№ 403. ЕКЗ. № 19
... 28.5... 1989 г.

ЕКСПРЕС-ИНФОРМАЦИЯ № 3

ОТНОСНО: Получени данни за оперативната обстановка
към 08.00 ч. на 28 май 1989 г.

Разградска област

Обстановката сред лицата, възстановили имената си продължава да бъде напрегната. На 27 май т.г. на шест места в районите на Разград, Търговище и Омуртаг са отбелязани масови раздвижвания и струпвания на значителни групи от хора.

В района на Омуртаг рано сутринта на 27 май жители от селата Величка, Звездица и Врани кон, от Чернокапци и Плъстина, Ратлина и Малко Церковище, в три лъча се насочват към с. Обител. В местност между селата Обител и Малко Церковище се установява тълпа от 1800-2000 души, с които са проведени разговори за разубеждаване от първия секретар на общинския комитет на БКП, но без резултат. Скандирайки носените от тях плакати с надписи "Искаме имената си. Искаме правата си. Върнете ни сиената." тълпата се насочва към град Омуртаг, където е разпръсната. Демонстрантите са проявили

165

агресивност, като са хвърляли камъни и други предмети. Един от тях при провеждане на операцията е наранен с палка.

В гр. Омуртаг около обяд в района на автогарата е образувана тълпа от около 600 души. Носели са плакати с идентично съдържание. Не са се подчинили на призивите за разотиване и са разпръснати с палки и пожарни коли. Ранени няма.

Около 10.00 ч. в центъра на гр. Търговище се формира тълпа от около 200 души. Подобни групи са образувани и в селата Черковна, Копрец и Търновца, Търговишко и в с. Самуил, Исперихски район. След проведени с тях разговори са разпръснати без употреба на сила.

Със сили на специализирания батальон са респектирани и разпръснати тълпа от около 300 души в с.Езерче и демонстрация от района на гр.Хлебарово, насочила се към Разград.

На 27 май т.г. рано сутринта в село Врани кон, община Омуртаг са открити разлепени по стените пет броя листовки на турски език с призови да се прояви търпение и да не се дават повече жертви. Иззетите листовки са размножени и ще бъдат използвани за дезинформация и разубеждаване на населението и в други райони на областта. На сградата на пощенски клон в Русе е открит изписан надпис "Свобода" и полумесец.

Продължават да постъпват данни за предстоящи демонстрации на 28 май т.г. в с. Самуил, с. Пристое, Шуменско, селата Вокил, Зебил и Листец, община Главиница и гр.

Русе. Лице с възстановени имена от Русе е споделило, че България има 72 точки, където последователно ще се вдигат бунтове. 169

В селища от Дуловския район са доловени закани за разправа към останалите безучастни по време на демонстрациите, в случай че не се включат в предстоящи подобни прояви.

Задържани са и изпратени в ГСУ-МВР две лица установени като активни участници в безредиците на 21 май т.г. в Дуловския район.

По данни на ДЗ "Иванов" от с. Нова Черна, Разградска област, Галя Орлинова посетила с лек автомобил на 26.05.89 г. след обяд с. Самуил и гр. Тутракан, за да вдига лицата с възстановени имена на бунт. Изразила намерение да проведе подобна дейност и в други населени места.

Варненска област

На 27 май т.г. в сутрешните часове на деня малки групи лица с възстановени имена се появили в центъра на гр. Варна. Разпръснати са от усилената охрана в този район без инциденти. По данни на аг. "Пламен" на отдел 06 ДС, много от лицата с възстановени имена живеещи в града са били уговаряни по телефона да се стекат на демонстрация. Задържани са 5 лица, активни подстрекатели и организатори. Вzeti са мерки за задържането на обект на ДОН "Беглец", който е агитирал за масово участие в демонстрации.

Рано сутринта в с. Градница, община Тервел, се съ-

бира тълпа от около 150 души с агресивно поведение. При разпръскването са задържани подстрекателите – 3 лица, между които и местния имам. Агресивното поведение на група от над 700 души, събрали се в центъра на с. Медовец, община Дългопол е предизвикало даването на предупредителни изстрели. След разпръскването на тълпата са намерени убити двама души. Причините се изясняват.

Около 10.00 ч. в района на площад "Толбухин"-Шумен е започнало струпване на лица с възстановени имена. При разпръскването им са ранени трима служители на МВР – един леко и двама по-тежко /прободни рани с хладно оръжие/. Пострадали са девет от нападателите. Около 16-17 ч. отново е започнало формирането на групи от лица с възстановени имена, които са разпръснати без инциденти.

В общинско управление на МВР-Тервел е получена информация, че на 28 май т.г. в с. Орляк ще се състои масова демонстрация. Взети са мерки за предотвратяването ѝ.

По данни на общинско управление на МВР-Преслав, лицата с възстановени имена от община Върбица, възнамерявали да проведат на 29 и 30 май т.г. демонстрация за получаване отговор на поставените досега искания.

За предотвратяване използването на телефонните връзки за организиране на масови демонстративни прояви е изключено автоматичното междуселищно избиране в Толбухински и Шуменски райони. В селищата с компактни маси преименувани са изключени телефонните централи. Взети са мерки и не са допуснати пребиваващите в района дипломати от Великобритания,

Франция и ФРГ да посетят местата на масовите безредици.

Хасковска област

През денонощието няма извършени демонстративни прояви.

На 26 май т.г. в Стара Загора са задържани д-р Тренчев, председател на "Независимия профсъюз-Подкрепа" и Николай Колев – секретар на "профсъюза". Провежда им се следствие.

Получени са данни за замислена демонстрация в гр. Хасково на 30 май т.г.

По данни от ДЗ-български гражданин, професор от ВМИ-Пловдив, участвувал в симпозиум в Истанбул, изселническите дружества в Турция подготвяли масови демонстрации в Истанбул, Бурса и Одрин на 28 май т.г. около обяд. Демонстрантите от Одрин щели да бъдат натоварени на автобуси и да се придвижат по посока на границата. Турското радио щяло да съобщава на всеки час за демонстрацията. Взети са мерки за прекъсване на българския ТИР-поток за Турция. Уведомени са ГЩ на МНО и Гранични войски. Провеждат се мероприятия за недопускане провокации в района на ГКПП-Капитан Андреево.

Пловдивска област

Обстановката е сравнително спокойна. Изпълняват се разпоредените указания на ръководството на министерството за недопускане на масови демонстративни прояви и за повиша-

042

ване боеготовността на състава.

В района на гр. Пещера е предотвратено събирането на тълпа, подготвяща се за демонстрация на 27 май т.г. Взети са мерки за засилване на охраната в района на с.Нова Махала, община Батак, където на 28 май т.г. ще се проведе сватба, на която са поканени около 700 лица с възстановени имена.

Провеждат се мероприятия за установяване на неизвестни лица с възстановени имена, които предлагали 6000 лв., за да закупят автомат "Калашников".

Бургаска област

Сред лицата с възстановени имена се чувства напрежение и изчакване развитието на събитията. Постъпват данни за разпространение на слухове и водени разговори за подготовка на организирано придвижване към Бургас и турското генерално консулство. Малки групи лица, появили се на 27 май в централната част на Бургас са били задържани и разпитвани от следствената група.

ОУ на МВР – Карнобат съобщава за усилено движение на лични МПС по неконтролируеми пътища между селата с населени преимуществено от лица възстановили имената си.

Очаквало се през нощта на 27 май срещу 28 май голяма група лица от селата Добромир и Люляково, Руенска община да се съберат и тръгнат към Бургас или Пловдив.

Група лица от с.Планиница, Руенска община са изразили готовност в неделя – 28 май да тръгнат към турското

7

Отп. в 1 екз.
№1-др. Шопов
Изп.: Т. Бобев
Нап.: Е. Кунева-798
Размн. в 20 екз. -
по списък
28.05.89 г.

Полковник:

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

139

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

В Поща
(18.5.89)
МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
рег. № 867/89, № 3
29.5.1989 г.
София

СТРОГО СЕКРЕТНО !

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР РАБОТИ
ЦЕНТЪР ИНФ. ОРГ. УНИЕ
Вж. № 6912, дт. 29.5.89

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Дейността на активисти на "клуба" във връзка
с материала по повод на ексцесиите в средите на
лицата, възстановили имената си и мерките по тях

На 25 май 9 активисти на "клуба" обсъждали два документа по повод на събитията в някои райони с компактни маси от лица, възстановили имената си, но не стигнали до общо мнение по тяхното съдържание и от името на кого да бъдат представени те. Разногласия имало и по въпроса кой от двата материала да се използва за събиране на подписи, но повечето от присъстващите считали, че за това трябва да се използва "по-умерения вариант".

Според получената допълнителна информация, единият от документите бил разработен основно от Жельо Желен, а другият - от Михаил Величков и Невена Стефанова. Въпреки, че по време на обсъжданото им не били постигнати необходимите уточнения, и двата материала

2. 140

ла вече се използвали за събиране на подписи от активисти на "клуба". Вариантът на материала, подготвен от Желев, бил предложен за подписване от съпругата му Мария Желева ~~в Студията за научно-популярни и документални филми, където тя работи~~. Този документ бил озаглавен "Призив" и след подписването му от "всички членове на клуба"/според Желева/ щял да бъде депозиран в Народното събрание. Той бил написан на около страница и половина и започвал с анализ на обстановката във връзка с ексцесиите сред лицата, възстановили имената си. Посочвало се, че извършената преди няколко години смяна на имената им била "дълбоко нехуманен акт на правителството, засягащ техните човешки права". Създадените по този начин условия за "конфронтация на българските граждани с турското малцинство" през последните дни били довели до редица инциденти, включително и до жертви. След това се отправяли предложения до Народното събрание за възстановяване старите имена на гражданите от "турското малцинство", предоставяно им на възможност свободно да напускат страната и за преразглеждане на политиката "по националния въпрос".

Придобитата до 27 май информация показва, че готовност да подпишат документа /неизвестно кой от двата/ или вече направили това са 20 лица: Жельо Желев, Йордан Василев, Иван Марев, Борис Спасов, Чавдар Кюранов, Искра Панова, Деян Кюранов, Блага Димитрова, Георги Величков, Михаил Величков, Невена Стефанова, Евгения Иванова, Мария Бойкикева, Мария Желева, Васил Шопов /режисьор в СНПДФ "Екран"/ Николай Василев, Копринка Червенкова, Петко Симеонов и Зина Маркова.

Отказали са да подпишат и се дистанцирали от документите 6 лица - Христо Радевски, Марко Ганчев, Александър Миланов, Давид Овадия, Иван Джаджев и Петър Диневков.

3.

Получени са агентурни данни, че активисти на "Екогласност" не са разисквали събитията сред лицата, възстановили имената си, поддържат партийната политика по възродителния процес и няма да се ангажират от името на тяхното "движение" в документи и дейност, свързани с тях. Това е потвърдено и от проведените разговори на ~~служители~~ ^{от Министерството} в Об управление ДС и СГУ с Георги Аврамов, Димитрина Петрова и Петър Слабаков, които обаче не изключвали възможността отделни привърженици на "Екогласност" да предприемат някакви изяви в това отношение, но не от името на "движението", а като частни лица.

Проф. Иван Николов бил взел материал, с който да отиде при акад. Шелудко и му го предложи за подпис, но досега не е установено отношението на двамата към документа. Не е изяснено и становището по този въпрос на проф. Кирил Василев, който по принцип бил изразил съгласие с "умерения" вариант и на Антонина Желязкова.

Придобита е информация за коментари на активисти на "клуба" във връзка с масовите безредици сред лицата, възстановили имената си и мерките за тяхното пресичане. Радой Ралин твърдял, че "властите избиват, защото са обречени" и очаквал промени във висшето ръководство на страната, като "вината" за станалото щяла да бъде "прехвърлена върху Димитър Стоянов". Заявил, че нещата у нас не се решавали, тъй като "ръководството провежда седяща стачка и никой не иска да стане от мястото си". По повод несъгласието на някои с акциите на "клуба" споделил, че причина за това бил факта, че "нас ни викат и нищо не ни правят, другите ги уволняват" и те ги възприемали като "привилигировани принцове, които правят бунта без последствия за тях". Сега обаче напрежението било нарастнало много и щяло да има трайни последствия, така, че е можело да започнат "да убиват и децата ни".

142
4.

Такива опасения споделяли също Жельо Желев и Йордан Василев.

Жельо Желев изказвал мнение, че последните събития били
направили "пропаст между българите и турците" и било възможно Бълга-
рия да стане своеобразен Ливан, последствията от което щели да чув-
стват и следващите поколения. Това налагало провеждането на бързи
промени, но "банкрутиралия екип не мисли за бъдещето, а гледа да ка-
ра докъдето може", поради което по-широки кръгове трябвало да изле-
зат с "принципни позиции срещу всяко насилие".

По повод на разпространявания за подпис документ от Мария Желева, Станимир Трифонов, неин колега, заявил, че такъв материал трябвало да съдържа задължително данни за това кой е автора му, от кого произлиза и за кого е предназначен. Само по този начин можело да се спечеди необходимата социална база, а в противен случай нямало смисъл въобще да се прави нещо, тъй като "срещу насилието с писане не може да се направи нищо".

Във връзка със станалите събития Борис Спасов *Борис Спасов* показвал
пред свои съидейници цитати от изказвания на партиен и държавен ръ-
ководител. В приветствие до редакцията на в. "Йени хаят", което било
публикувано във в. "Работническо дело" от 4 март 1964 г., се говоре-
ло за "турско население", което свободно да общува на майчиния си
език, със негови песни и литература, за "училища с преподаване на
турски език" и др. Посочил и данни от март 1959 г., според които
тогава в България имало 656 хиляди "турци", които сега вече били
станали един милион.

Проблемите по повод ексцисиите сред лицата, възстановили имената си, се коментират и във връзка с предстоящото заминаване на Блага Димитрова, Копринка Червенкова и Петко Симеонов за Париж. Пе-

143
5.

тър Динеков съветвал Блага "и тук и там да мълчи по турския въпрос", който бил много сложен и не бивало да се разнищава, на което тя отговорила, че в Париж щяла да говори главно по проблеми, свързани с литературата. Според нея сегашната конфронтация можело да бъде и израз на "борби във върховете", където някой умишлено искал да компрометира властта. Считала, че Георги Мишев също щял да си уреди заминаване в Париж чрез СБП и съветвала Жельо Желев въпреки всичко и той да опита да направи това /ако било необходимо/ щели да намерят исканите 200 долара/.

Петко Симеонов и Копринка Червенкова били поставили три условия във връзка със заминаването им - да пътуват или петимата или никой, да се разреши на активисти на "клуба" да посетят Каолиново и Тодор Икономово за запознаване на място с обстановката и да се преустанови прекъсването на телефоните им. Исканията на двамата били оценени като "глупост" от Блага Димитрова и Чавдар Кюранов /особено това за посещение в районите с лица, възстановили имената си/.

На 26 и 27 май са проведени профилактични беседи от служители в Об управление ДС и СГУ със 7 лица по повод материалите във връзка със събитията. Стефан Гайтанджиев, Димитрина Петрова, Георги Аврамов и Петър Слабаков заявили, че се дистанцират и няма да имат отношение към документа, а ще настояват и пред други активисти на "Екогласност" да направят същото. Евгения Иванова не е заела определено становище и заплашила, че ще се оплаче "в комитета на Телалов". Георги Величков споделил, че "като писател и член на клуба не може да мълчи" и щял да подкрепи материала, който бил "за диалог в името на приобщаването". Дори предложил на разговарялия с него служител да доложи мнението му пред "някой по-висш началник". Наред със заяв-

184
6.

лението си за неангажиране с действия във връзка с документа по повод на събитията, Георги Аврамов изказал мнение, че властите трябвало да предприемат диалог с художествено-творческата интелигенция и тя да излезе напред, активно да съдейства за успокояване на възникналата през последните дни сложна обстановка у нас, както това било станало в Грузия.

Продължава провеждането на мероприятия за пресичане проявите на активисти на "клуба" и други лица във връзка с масовите безредици в средите на лицата, възстановили имената си и за недопускане по-нататъшно разпространение на материалите по този повод.

НАЧАЛНИК ОБ УПРАВЛЕНИЕ ДС

Генерал-майор:

/ А. Мусаков /

Нап. в 1 екз.

1 - др. Министър

размн. в 5 екз.

2 - др. Шопов

3 - ЦИОУ

4 - ПГУ

5 - ВГУ

6 - ОБ отдел

изп. и нап. Гергинов

София, 28.05.1989 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ЦЕНТРАЛНА ОПЕРАТИВНА ГРУПА

№ 409 *из-ед*
29.05.89г

ЕКСПРЕС-ИНФОРМАЦИЯ № 4

ОТНОСНО: Обстановката в страната през денонощието
на 28 май 1989 година

Разградска област

На 28 май т.г. в 18.50 ч. около 400 лица с възстановени имена са се събрали в с.Дянково, Разградски район и са скандирали лозунги за "защита на правата си". Разпръснати са без произшествия.

На 28 май т.г. в с.Мортагоново, община Разград, е открито окачено върху метална конструкция на телевизионна ретранслаторна станция знаме с турски символи, изрисувани с черна блажна боя.

В Силистра са профилактирани две сестри с възстановени имена, едната треньор по лека атлетика в местното физкультурно дружество. Те били изготвили 11 бр. листовки със следното съдържание: "Събуди се мой турски народе, не се страхувайте, ние сме болшинство. Борете се за правата си, ние сме с вас".

В Дуловски район продължавали гладните стачки, като в с.Поройно повечето от гладуващите били жени.

Трактористи от гр.Хлебарово коментирали, че организатор на демонстрациите в техния край бил някакъв турски дипломат.

Към 28 май в общинските управления на Разградска област са профилактирани 829 лица /само на 28 май – 199/. Осъдени по УБДХ – 25 лица. Образувани са 7 следствени дела, по които са задържани 6 души.

В службите "Задгранични паспорти" са приети 1542 комплекта документи, от които 1027 за Турция. Издадени са 1190 паспорта, от които 783 за Турция.

Получени са агентурни данни за намерение да бъде организирана протестна демонстрация на 30 май т.г. в гр.Каолиново. Лица с възстановени имена, включително от други населени места, трябвало да се съберат в полунощ на 29 май в с.Климент, от където да тръгнат към общинския център. Лицата с възстановени имена от гр.Хлебарово, Разградско, възнамерявали всеки ден в 7.30 ч. да правят опити да излизат организирано по улиците, а до 31 май нямало да ходят на работа. Също по агентурни данни, на 03 юни т.г. в с.Тетово, община Кубрат, предстояло провеждането на демонстрация.

Варненска област

На 28 май т.г. в 8.30 ч. в с.Поп Груево, община Тервел, се формирала тълпа от около 600 души, които са се насочили към с.Божан, същата община. Разпръснати са с употреба на сила, без инциденти. Около 10.00 ч. е разпръсната и образувалата се в с.Божан тълпа от около 300 души.

176

На 28 май т.г. към 9.00 ч. в с.Белоградец, община Ветрино е направен опит за формиране на тълпа в центъра на селото. Участниците са разпръснати без инциденти.

През нощта срещу 28 май т.г. в почти всички селища на общините Шумен, Нови Пазар, Хитрино и Венец, са разпръснати листовки на турски език от името на т.н. "Стачен комитет".

Във връзка с усложнената обстановка в 85 селища на Варненска област се въвежда комендантски час. Към общинските управления са формирани оперативни групи за задържане на подстрекатели и организатори на демонстрации.

В общинските управления на МВР-Шумен, Варна и Провадия са задържани общо 21 лица, активни участници в демонстрациите, две от които след профилактика са освободени. Профилактирани са и други 14 лица, участници в демонстрацията на 27 май т.г. в Шумен.

Постъпили са данни, че на 29 май т.г. ще се проведе демонстрация в гр.Тервел. Проверява се информацията, получена от агент на общинското управление на МВР – Дулово, за очаквано струпване на лица с възстановени имена на 29 май вечерта в с. Климент, с намерение да отидат в гр. Каолиново.

Хасковска област

През денонощието не са извършени масови демонстративни прояви, но се запазва сложния и напрегнат характер на оперативната обстановка.

Късно през нощта на 27 май т.г. е предизвикан пожар

в приземен етаж на детската градина в с. Широка поляна, Кърджалийски район, при което са нанесени щети за около 600 лв. Заведено е ДОО.

По агентурни данни, лица с възстановени имена коментирали, че населението на община Черноочене "било готово за действие и само чакали сигнал". Очаквали да избухне "гражданска война".

По данни на ГКП "Капитан Андреево" на 28 май т.г. са проведени антибългарски демонстрации в Истанбул, Бурса и Одрин.

Пловдивска област

Не са извършени масови демонстративни прояви.

Получени са оперативни данни, че лица с възстановени имена от с. Куклен, възнамерявали на 31 май т.г. да се съберат пред турското генерално консулство в Пловдив и да поставят искания за връщане на старите имена. В селото се разпространявали слухове, за предстоящо ограничаване броя на издаваните задгранични паспорти и изходни визи.

Лица с възстановени имена, работещи в завод "Д. Благоев", гр. Пловдив, живущи в с. Куклен, са изразили одобрение на събитията в Северризточна България. Очаквали да се осъществят демонстрации в Пловдив и имали готовност ако се появят групи от Кърджалийско, да се присъединят към тях.

На 26 май т.г. 50 ученика от района на гр. Асеновград не се явили на училище.

Бургаска област

На 28 май т.г. към 11.45 ч. групи от селата Трънак и Билка, между които много жени и деца на предучилищна възраст, са отправили претенции за връщане на турско-арабските имена и говоренето на турски език. След провеждане на разговори с отговорни служители на Областния комитет на БКП – Бургас и Областното управление на МВР са се разотишли.

Същия ден, около 14.30 ч., почти цялото население на с. Каравельово, Руенска община, е тръгнало към с. Соколец, Обединената тълпа – около 1000 души се отправила към с. Трънак, същата община. Спрени са и са разпръснати без инциденти. Предприети са мерки за издирване на подстрекателите.

На проповед в джамията в Айтос районният мюфтия призовал вярващите към спокойствие и неприлагане на насилие.

Пристъпено е към реализиране на обекта на ДОР "Драскач", който е засечен в подстрекателска дейност в Котелски район.

Задържани са и са профилактирани от следствени работници 23 лица с възстановени имена, които са посетили гр. Бургас на 27 май т.г. Двадесет от тях след това са освободени, а по трима продължават следствените действия. Общият брой на задържаните през последните два дни е 10.

Получени са агентурни данни, че в района на гр. Върбица, Варненска област на 29 или 30 май т.г. се подготвяло събиране на много лица с възстановени имена, които щели да започнат поход в три лъча: първи – посока селата Станевци –

129

Ботурово – Чернооково – Крайгорци, втори – Менгишево – Ловец
Конево, и трети – Нова Бяла – Маломер – Тушовица. Щели да
поставят условия и искания пред съответните кметства.

По предварителни данни от оперативния състав на
Областното и общинските управления на МВР на 28 май т.г.
са профилактирани 87 лица.

На 28 май т.г. е задържано лице с възстановени
имена от с. Филаретово, Котелска община, който от 20 до 27
май е обикалял населените места в Бургаска, Варненска, Раз-
градска и Михайловградска области и е осъществил контакти с
представители на Демократичната лига за правата на човека.
По непотвърдени данни е подбуждал населението от Котелска
и Омурташка общини за съпротива.

ПОЛКОВНИК:

/Т. Годоров/

Отп. в 1 екз.

№ 1 – др. Шопов

Размножено в 20

изпратено по списък

Изп.: Т. Бобев

Нап.: Е. Кунева

29.05.1989 г.

маш. № 802/29.05.89 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 8973 екз. № 4
3.1. 1989 19 г.
София

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦЕНТЪР ЗА ИНФОРМАЦИОННО УЧЕНИЕ
Вх. № 4184 от 31.5 1989 г.

ИНФОРМАЦИЯ

№ 1

ОТНОСНО: Коментари и оценки във връзка с изявлението на
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ НА НР БЪЛГАРИЯ

Постъпващите в управлението данни показват, че
преобладаващото мнозинство от обслужваните социални среди по-
срещат със задоволство и одобрение изявлението на първия ни дър-
жавен ръководител. Служители от БР, СБЖ, музикални дейци и ху-
дожници изтъкват значимостта и навременността му като важен
политически документ, който може да служи за "урок по граждан-
ственост и патриотизъм". Изразява се общо мнение, че трябва
твърдо да се отстоява позицията на правителството за решителен
отпор на антибългарската пропаганда провеждана от Турция и
опитите ѝ за намеса във вътрешните ни работи. Сирийски, йемен-
ски, ливански и иракски учаци се у нас одобрявали дадения от-
крит и твърд отпор на Турция.

Доловени са и отделни негативни изказвания и ко-
ментари. Желю Желев твърдял, че "България отивала към катастро-
фа", защото "посявяла вражда, която щяла да даде големи плодо-
ве". Изразявал задоволство, че на конференцията в Париж ще взе-
мат участие като "свидетели на репресиите" в нашата страна и

W Лица с възстановени имена. Радой Ралин в ограничен кръг коментирал, че "искането за автономия е наш пропаганден ход", който целял "насъскването на българите срещу турците". Твърдял, че лицата от тези среди основателно настоявали за връщане на турско арабските им имена.

Димитър Аврамов и Здравко Маврудиев, членове на СБХ, окачествявали направеното изявление като "демагогски опит" за печелене на общественото мнение и оневинявали подбудителите на безредиците. Димитър Вълев, писател и Виктор Ненков, журналист, определяли изявлението като "първи етап на агонията", защото политиката ни по т.н. "турски" проблем била "непоследователна и отдавна компрометирана". Светозар Игов от Института по литература към БАН реагирал много остро към изявлението, отправил хули към първия държавен ръководител и одобрявал исканията на лицата с възстановени имена.

W На състояното се на 30 май заседание на Управителния съвет на СБЖ за приемане декларация в подкрепа на изявлението, Соня Бакин, Велислава Дърева и Соня Колтуклиева са се въздържали от гласуване. Последните две журналистки мотивирали поведението си с "липсата на информация за обстановката в страната и за мерките, предприети от правителството във връзка със събитията". В приятелски кръг Дърева твърдяла, че "изявлението не е информация, а само общи приказки". Журналистите трябвало да знаят "цялата истина, за да реагират като нормални хора".

Служители от иранското посолство в София проявявали жив интерес към възникналите събития и направеното изявление. Във връзка с очакваното посещение на тяхна правителствена делегация слушари "Би-Би-Си" и "Свободна Европа" и събирали изрезки от български вестници с цел да информират правителството си. Ливански студенти, членове на религиозната организация

148
3

"Хизб Аллах", изразили мнение, че исканията на българите-мюсюлмани били основателни и трябвало да бъдат подкрепени от Ислямската лига.

ПРОДЪЛЖАВАМЕ НАБИРАНЕТО НА ДАННИ ЗА ОТЗВУКА ОТ ИЗЯВЛЕНИЕТО В ОБСЛУЖВАНИТЕ ОБЕКТИ И ПО ЛИНИИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО.

Зам. НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ ОБ ДС

ГЕНЕРАЛ-МАЙОР:

/А. МУСАКОВ/

Нап. в 1 екз.

№ 1 - др. Министър

Размножено в 6 екз.

№ 2 - др. Шопов

№ 3 - др. Мякушко

№ 4 - ЦИОУ-МВР

№ 5 - зам. н-ци у-ние, др. Шапчев

№ 6 - н-ци отдели

№ 7 - отдел 08

Изп. Цветанов, Петлешков

Нап. Младенова-М. № 2581

София, 31.05.1989

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

40

цус

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КОПИЕ

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ - ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

148

Марков
Рег. № 9967 Екз. № 15
31.05-89
устроено

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦЕНТЪР ЗА ИНФОРМАЦИЯ
Вх. № 4164 от 31.5.1989

ИНФОРМАЦИЯ

№ 161

ОТНОСНО: Коментarii във връзка с изявлението на председателя
на Държавния съвет на НР България

В управлението все още не са постъпили значителен брой данни за проявен интерес от страна на чужди и наши граждани към изявлението на др. Тодор Живков, направено на 29 май т.г. Непосредствено след излъчването му журналистка от информационната агенция "Ройтер" поиска от културния аташе при посолството на ФРГ Александър Новак да коментира неговото съдържание. Той заявил, че бил впечатлен от видимо силното възмущение, което изпитвал държавният глава по време на предаването. Доколкото позволявали познанията му по български език констатира, че казаното от него почивало на "старата аргументация", т.е. ислямизираното население в България няма турски произход. Не било споменато нищо за жертви по време на безредиците, както и за предстоящи ограничения на задграничните пътувания на тази категория бъл-

82

2

гарски граждани.

Помощник-военният аташе при дипломатическата мисия на Великобритания се информирал за изявлението от предаване на Би Би Си. Впечатление му направило обръщението на Т.Живков към турския президент, с което предложил да приеме българските мюсюлмани. Първият секретар по търговските въпроси в посолството Кристиан Лейдлоу също обвърнала внимание на онази част, в която се казвало, че "всички турци, които биха искали да заминат за Турция, могат да направят това и да останат да живеят там".

Либийските дипломати не одобрявали направеното изявление и мерките, които българските власти прилагали спрямо мюсюлманите. Считали, че недоволните трябвало да бъдат оставени да направят исканията си свободно. В тази връзка коментирали, "грешките" при смяната на имената, която, според тях, трябвало да бъде извършена първоначално при новородените, а впоследствие по отношение на всички възрастови групи мюсюлмани.

Посолството на Алжир е изпратило до Министерството на външните работи на своята страна превод на изявлението.

Отп. в 2 екз.
№ 1 - др. Танев
№ 2 - Отдел 14
Изп.: 14/ДМ
Нап.: Шопова-7386
31.05.1989 г.

ЗАМ.-МИНИСТЪР
НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
И НАЧАЛНИК НА ВГУ - ДС
Ген.-лейтенант:

(Г. Аначкова)

Размножено в 4 екз.

№ 3 - др. Шопов
№ 4 - др. Дзюба
№ 5 - ЦИОУ
№ 6 - Шесто у-ние - ДС

Разп. _____	а в _____ екз.
и изпрат. _____	С. К.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

40

Министър

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КОПИЕ

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ - ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

164

М. Минков
В. Христова
Рег. № 0018. Екз. № 5
Д. 1. 06. 89.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦЕНТРАЛНО ИНФОРМАЦИОННО УПРАВЛЕНИЕ
Вс. № 4300. 02. 6. 1989

ИНФОРМАЦИЯ

№ 165

ОТНОСНО: Становище на чужди дипломати по отношение на т.н.
"турски проблем" в НРБ

Разполагаме с достоверни данни, че в навечерието на Парижката конференция по човешкото измерение първите секретари при посолствата на Великобритания, Франция и Испания изложили взаимно своите становища по въпроса за спазването правата на човека в България и обменили мнения за вътрешнополитическата обстановка във връзка с вълненията сред част от българите-мюсюлмани. Изтъкнато било, че в гледните точки на дипломатическите представители на западноевропейските страни у нас съществували различия, които затруднявали уеднаквяването на позициите им. Опитите на дипломати от посолствата на ФРГ, Франция, Великобритания, САЩ и Гърция да проникнат в Североизточна България през последните дни били неуспешни. Турски говорител бил заявил, че броят на убитите по време на вълненията достигнал 50 души, докато посолството в София разполагало с имената на седем. Български-

2 601

те власти не се ангажирали в необходимата степен с официално разяснение на положението. Първият секретар в испанското посолство Висини не намирал за "много смислено" обяснението, че недоволството е възникнало във връзка с приемането на новия закон за задграничните паспорти. Според колегата му Майкъл Фрост това само дало възможност на мюсюлманите в България да "огласят своята печал, да потърсят публичност и да я намерят". Отчитайки, че вълненията са възникнали едновременно в южните и североизточните райони на страната, английският дипломат правел заключение, че те са били координирани от местни лица или инспирирани "от друго място". По мнение на Висини и френската дипломатка Жерар предаванията на турските радиостанции са спомогнали за избухването им.

Интерес за дипломатите представлявали целите, които си поставяли недоволните български граждани-мюсюлмани. Според тях "турското малцинство" не желало изселване, а свобода на религията и културна самостоятелност, които могли да бъдат постигнати едва след като процесът на демократизация в България получи развитие. Проблемът като цяло и средствата, използвани от бунтуващите се - хвърляне на камъни, опити за снабдяване с оръжие и други ограничавали появилите се в българското общество възможности за изразяване на алтернативни мнения. Съществувала опасност властите да "пожертвуват" всички, обявили се в защита на мюсюлманите. От разговорите си с членове на "Клуба за подкрепа на гласността и преустройството в България", "Независимото дружество за защита правата на човека" и НПС "Подкрепа" Фрост останал с впечатление, че те са "притеснени" и "затруднени" от участието на мюсюлмани в независимите структури. Използването по време на безредиците насилие противоречало на платформите и интересите им.

Тримата дипломати считали, че заемането позиция на симпатизиране или подкрепа на "турското малцинство" означавало да се поставят под заплаха преустройството и нормалната еволюция в България. Спо-

3/109

ред представителя на Испания Западна Европа не трябвало да допусне да изпадне в положението на защитник на "една асоциация, ръководена от мюсюлмански екстремисти". "Турският проблем" в България следвало да бъде само една тема по въпроса за правата на човека, но не и преобладаваща при анализа на положението в страната. В противен случай западните представители рискували да се озоват в защита на турската позиция. Според Фрост обаче нито една от страните -участнички в конференцията в Париж не желаела двустранните проблеми между България и Турция да доминират в дневния й ред. Организацията "Ислямска конференция", която обвинила българските власти в неуважение към мохамеданската религия, щяла да оттегли претенциите си в случай, че в НРБ бъде разрешено изучаването и свободното практикуване на исляма. Много арабски страни, и по-специално Алжир, заявили открито пред Турция, че няма да влошат отношенията си с нашата страна само по тази причина. САЩ, според Фрост, които смятали проблема за "турското малцинство" в България за важен, също предпочитали да разглеждат въпроса за човешкото измерение в по-общ план. Турското правителство губело подкрепата на западните си съюзници не само поради нарушаването правата на курдите, но и вследствие липсата на интерес у тях към раздухване на малцинствените проблеми. Официалното искане на Турция да бъдат признати българските граждани-мюсюлмани за малцинство със всички произтичащи от това права било сравнено от Фрост с евентуално даване национална определеност на шотландците, ирландците и уелсците във Великобритания.

Дипломатите били впечатлени и от начина, по който турското правителство търсело подкрепа от своите съюзници. По време на посещението на г-жа Митеран в Турция, където тя отишла да се запознае с положението на курдското малцинство, и било внушавано, че не се интересува от проблема за "турците" в България. На британския външен министър било заявено, че Англия не оказва никаква помощ натурската

4 120

страна - изявление, което не се приело много добре във Великобритания.

Според Фрост Турция щяла да получи известна подкрепа в Париж. В интерес на целите, които си поставя конференцията обаче не трябвало да се допуска фокусът на работата и да падне върху "турския въпрос". Той считал за неправилно неговото използване като камък, който някои страни могат да хвърлят срещу България.

Отп. в 2 екз.

№ 1 - др. Танев
№ 2 - Отдел 14
Изп.: 14/ДМ
Нап.: Шопова-7493
01.06.1989 г.

ЗАМ.-МИНИСТЪР
НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
И НАЧАЛНИК НА ВГУ - ДС
Ген.-лейтенант:

(Г. Аначков)

Размножено в 4 екз.

№ 3 - др. Шопов
№ 4 - др. Дзюба
№ 5 - ЦИОУ
№ 6 - Отдел 07

Размножено в екз.
и изпратени.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Ц Е Н Т Р А Л Н А О П Е Р А Т И В Н А Г Р У П А

Рег. № ...452.....Екз. № ...89.....
.....4: 06.....

Е К С П Р Е С - И Н Ф О Р М А Ц И Я № 10

ОТНОСНО: Получени данни за оперативната обстановка към
08,00 часа на 04 юни 1989 година

През изминалото денонощие на 4 юни т.г. продължи активната работа по снабдяването на населението с молби-декларации за пътуване зад граница, приемането на документи и издаването на задгранични паспорти. По данни на областните управления на МВР - Разград, Бургас и Варна /от Хасково и Пловдив отново не са постъпили данни/ са приети нови 1 249 комплекта документи, с което общия брой на подадените до сега молби достигна 7 812 броя. В посочените три области до сега са издадени 5 376 задгранични паспорта. Продължава усиленото търсене на молби за задгранични пътувания. По данни на областно управление на МВР - Бургас в Турското консулство към 3 юни т.г. са внесени за полагане на входни визи 240 задгранични паспорта.

През денонощието по данни на ВГУ - ДС за Турция са заминали 598 лица с възстановени имена, с което броя на отпътувалите от НРБ стана 1 556 /това е броя на отпътувалите от 25 май т.г. до 08,00 часа на 04.06.1989 г./. Най-много - 315 души са отпътувалите за Турция от Разградска област, а най-малко съответно са от Бургаска и Хасковска област.

230

РАЗГРАДСКА ОБЛАСТ

Оперативната обстановка сред населението с възстановени имена през денонощието на 3 юни т.г. продължава да бъде сложна и противоречива, като определящ фактор в нея са повсеместните настроения и подготовка за пътуване за Турция и други капиталистически страни. Намаляват постъпващите данни за остри масови демонстративни прояви, а получените през последните дни сигнали в това отношение не се потвърдиха.

Разпространяват се различни слухове и твърдения за замислени по-остри враждебни действия. В с. Смирненски, община Вятково се коментирало, че в гр. Русе имало разпространени позиви за подпалване на града в дните от 1 до 6 юни. По агентурни данни лица с възстановени имена от гр. Хлебарово се заканвали, че ако до един месец не им възстановят имената и правата щели да започнат да вземат деца за заложници и да извършват нападения над българи. По данни от ОТМ сред населението с възстановени имена има известна обърканост във връзка с бързото им "отпращане". Националисти подканяли по-лоялно настроени лица да заминават, като ги заплашвали, че ще бъдат репресирани.

Преобладаващата част от интелигенцията с възстановени имена в района на гр. Търговище считала, че е по-разумно да се изчака до м. септември т.г. след което евентуално да предприемат пътуване. Тези настроения били причината част от хората да подготвят документи, но да не ги подават в МВР /подобни данни са получени за Русе, Дулово и Силистра/. Подобно раздвоение и тактика на изчакване е доловена и сред част от вражеския контингент. Враждебно

настроено лице от Разград окачествило психозата за пътуване, като "преброяване на глупаците".

Същевременно преобладаваща част от населението в селските райони изказва опасения от евентуално затваряне на границата и се ориентира към масово подаване на документи за пътуване за Турция и Австрия. В района на Силистра лица с възстановени имена изпращали телеграми до свои близки, работещи в СССР да се завърнат незабавно с багажа и спестените пари.

Създадената психоза значително влияе на трудовия ритъм. Почти цялото население на с. Искра, Силистренско напуснало работата и домовете си, за да подготвят документи за пътуване. Оставили личните си животни без надзор край селото, а животновъдните ферми били без гледачи. Подобно било положението и в с. Чуковец, същия район. Значително е увеличен броя на отсъстващите от училище деца и юноши с възстановени имена, само в СПТУ по текстил гр. Силистра, са напуснали училище 32 ученика.

Сред част от населението с възстановени имена съществувало опасение, че при отиване в Турция щели да им изземат задграничните паспорти с български имена, с което ще им се отреже пътя за завръщане в НРБ. Поради това някои възнамерявали да укрият в багажа си официални български документи, като дипломи за завършено образование и други, с които евентуално биха могли да удостоверят след време самоличността си в България.

В Търговишки район са налице признаци за нормализиране производствената дейност на предприятията, учрежденията и селското стопанство, все още обаче активността на работниците с възстановени имена е сравнително ниска.

4 992

От 2 юни в Русенски район, главно в селата се наблюдава значително увеличение на неявяващите се на работа или неизпълняващите трудовите си задължения лица с възстановени имена. На 1 и 2 юни т.г. поради неявяване на работа на 10 работника с възстановени имена е затруднена дейността в отдел "Влажна зона" на Корабостроителния завод "9-ти септември" - гр. Русе.

През изтеклото денонощие в общинските управление на територията на Разградска област са профилактирани и предупредени нови 29 лица, с което общия брой на профилактираните от началото на събитията възлезе на 1 372 души. Образувани нови следствени дела няма.

По данни от ДСК през денонощието са изтеглени нови 4 791 000 лева, с което сумата на изтеглените лични спестовни влогове /без данните от Силистра/ достигна 18 300 000 лева.

В службите "Задгранични паспорти" в областта са приети 4 530 комплекта документи за задгранично пътуване, от които 2 784 за Турция, издадени са 2 950 задгранични паспорта, от тях 2 009 за Турция.

ВАРНЕНСКА ОБЛАСТ

Оперативната обстановка във Варненска област през изтеклото денонощие запази относително спокойния си характер. Възможността за пътуване се приема в средите на лицата с възстановени имена, като категорична алтернатива, поради което по-голямата част от населението е обхваната от психоза за снабдяване с паспорти и

5 239

заминаване за Турция. Постъпват данни, че включително местни стопански, административни и партийни ръководители от тези среди се подготвят да напускат страната. В някои общини психозата е обхванала цялото население, включително и агентурата.

Голяма част от лицата с възстановени имена в селските райони не се явява на работа, постепенно тази тенденция обхваща и населението от градовете. Само в гр. Шумен от 29 май до 2 юни е фиксирано отсъствието от работа на 705 лица с възстановени имена. Особено тревожно е положението в животновъдството на територията на общинско управление на МВР - Шумен.

По данни на общинско управление на МВР - Тервел много българи мюсюлмани колят личните си животни и консервират месо, масово се разпродава имуществото, с цел по-бързо напускане на страната.

Продължава разпространението на слухове за насилие, отвличане, закани за палежи, но по принцип данните не са конкретизирани. Известна част от българите-мюсюлмани са обхванати от психоза, че който остане тук ще бъде убит, или ще настъпи такова време, каквото е било през турско робство за българите.

През денонощието на територията на Варненска област са приети 250 молби-декларации и издадени 250 задгранични паспорта.

ХАСКОВСКА ОБЛАСТ

Получената информация в областното управление на МВР - Хасково, показва че обстановката на територията на областта остава сложна и напрегната. Основния въпрос, който ангажира вниманието на българите-мюсюлмани е снабдяването със задгранични паспорти и заминаването в Турция.

Част от лицата с възстановени имена смятат, че създадената възможност за пътуване е временна мярка на българското правителство за премахване на създалото се напрежение. Изказвали опасения, че след време пътуванията ще бъдат преустановени и трябвало да се бърза с получаването на задгранични паспорти. Онези от лицата с възстановени имена, които оценяват трезво обстановката в Турция, заявявали, че ще отидат първоначално в някоя западна страна, за да работят и след това евентуално в Турция.

По данни на общинско управление на МВР - Хасково част от средното поколение с възстановени имена, което твърдо било решило да замине за Турция упражнявали силен физически и морален тормоз на децата си, включително и на тези, които вече са семейни. Заплашвали ги, че ако не тръгнат с тях щели да убият децата им. Лице с възстановени имена намушкало с нож в гърдите съпругата си, след като тя заявила, че няма намерение да отива в Турция. Ранената е настанена на лечение в общинска болница - Хасково.

В района на общинско управление на МВР - Момчилград населението напускало работа и търсело документи за задгранични пътувания. Това настроение е обхванало част от административния апарат и учителите. Констатирани са случаи на отказ да се засява тютюн.

През денонощието в гр. Джебел и Крумовград са разпитани нови 133 души, от които са установени 26 членове на дружество за подкрепа на "Виена-89" и 29 - на Демократичната лига за защита правата на човека.

БУРГАСКА ОБЛАСТ

През изминалото денонощие не са настъпили промени в оперативната обстановка. Продължава да се чувства скрита напрегнатост в настроенията на ислямизирани българи, породена от раздвоението им при тълкуване на новия паспортен режим.

По оперативни данни, част от лицата с възстановени имена в Айтоска община били готови да попълнят декларациите и веднага да заминат за Турция. Други категорично изявявали нежелание за заминаване, като сочели че им се разрешавало изнасянето на малко багаж и по 100 лева, докато в България имали много пари, хубави къщи, работа и били доволни от живота.

В Сливенски район се очертава тенденция за отказ от масови демонстративни прояви и осъждане на безредиците в Североизточна България.

Профилактирани са студенти с възстановени имена в Института за подготовка на учители по практика - гр. Ямбол, които са изказали подкрепа на безредиците във Варненска област. Обезпечено е наблюдението им.

През денонощието са освободени 14 задържани лица, като броят на останалите в арестите е 37 души.

На 3 юни са раздадени нови 241 броя молби-декларации, с което общия брой достигна 20 895. Подадени са нови 333 молби за издаване на задгранични паспорти, с което общия брой на приетите документи достигна 1 172 броя. Издадени са нови 133 задгранични паспорта, като общия брой на издадените досега е 461. В Турското консулство през денонощието не са внесени паспорти за полагане на визи. От консулството бяха върнати 20 паспорта с положени визи.

ПЛОВДИВСКА ОБЛАСТ

Оперативната обстановка в районите с компактни маси лица с възстановени имена е без съществени промени. Вzeti са необходимите мерки за изпълнение указанията на ръководството на Министерството за активизиране на агентурно-оперативната работа и недопускане остри враждебни прояви. Засилени са мерките за контрол по Е - 80 и охранителните мероприятия по предприятия, учреждения, училища и пионерски лагери. Създадена е необходимата организация за своевременна обработка на документите за задгранични пътувания.

Постъпващите оперативни данни показват увеличаване търсенето на молби за пътувания. Само в района на Асеновград са закупени над 4 000 молби-декларации.

Прекратена е гладната стачка в Пазарджишкия затвор на затворници, като инициатора на стачката се премества в Бургаския затвор.

Получени са данни, че националистически настроени лица, между които бившия състезател по борба Биньо Мачев, са заявили че са съгласни да тръгнат за Турция само с паспортите си. Лица с възстановени имена от районите на Борино, Грохотно и Доспат са направили изявления, че след като получат новите паспорти ще останат да живеят в Турция.

Лица с възстановени имена от гр. Пловдив засилват контактите си с чужди граждани за закупуване на западна валута.

На автогара "Родопи" - Пловдив двама младежи заговорили на турски език наш източник, и му казали че ако се чувствава истински турчин на 10 юни т.г. да бъде в Казанлък, където щяла да се състои голяма демонстрация.

На 2 юни са издадени 4 паспорта за пътуване в Турция.

* * *

По данни от източник на Шесто управление - ДС организатор на вълненията била жена, която нямала близки и затова се решила на такава стъпка. Организацията била дълбоко законспириране и широко използвала дезинформацията, за да заблуди властите. Умишлено разпространявали слух, че на дадена дата в Разград ще има демонстрация, а в същото време демонстрацията се провеждала на съвсем различни места. Понастоящем обстановката в гр. Разград и района била много напрегната, в трудовите колективи съществувала атмосфера на нетърпимост между населението с традиционни и тези с възстановени имена. Сред населението се разпространявал слух, че начело на демонстрацията на 21 май т.г. бил героят на социалистическият труд Огнян Дойнов "бивш борец". Подобна информация е получавана и от други източници.

Сред населението с традиционни имена се създавало напрежение от разпространяваните слухове, че в някои села били спирани автобуси, пътниците свалени от тях и тези, които били българи били пребивавани от лицата с възстановени имена.

По данни на Трето управление - ДС учителка от гр. Ардино предупредила съпругата на началник-склад с оръжие и боеприпаси, че в града съществувала група, която се стреми да се снабди с оръжие и да отвлече 1 - 2 деца на военнослужещи. Уведомено е общинското управление на МВР - Ардино и се провеждат мероприятия за проверка на данните.

Уведомено е общинско управление на МВР - гр. Омуртаг, за получени от ДЛ на Трето управление - ДС данни, че лица с възстановени имена изкупували големи количества газ за горене от склада на топливо.

Подполковник: *М. Бобев*
/Т. Бобев/

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ - ДС

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
ет. № 9266 екз. № 4
05.11.1989 г.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ - ДС
Вх. № 433 от 5.6.89

ИНФОРМАЦИЯ

№ 4

ОТНОСНО: Коментари и оценки във връзка с изявлението
на председателя на Държавния съвет на НР България

Постъпващите в управлението данни показват, че ^{мн.в.ч.} ~~большинство~~ ^{и обществ.} ~~от лицата~~ в обслужваните обекти одобряват позицията на българ-
ското правителство по националния въпрос и изразяват увереност; че
изявлението на първия ни партийен и държавен ръководител ще спомог-
не за по-нататъшното изграждане на единна социалистическа нация.
На проведени открити партийни събрания и митинги в Комитета за кул-
тура, СБП, редакцията на в. "Нова светлина", ВЛТИ, ВМЕИ, здравни,
творчески и трудови колективи се изказвала подкрепа и готовност
за защита единството и суверенитета на България. Александър Въл-
чев, главен специалист в Комитета за култура, предложил да се раз-
работи "Единна програма за патриотично възпитание". Проф. д-р Ди-
митър Шойлев и д-р Еленко Еленков от Републиканския център по спор-
тна медицина споделили, че "нашият народ както никога досега е
сплотен и единомислен" и считали, че са необходими решителни мер-
ки за пресичане на "вредните сепаратистки тенденции". Положително

213

отношение към изявлението и последвалите го мероприятия и инициативи изказвали служители от БСФС, членове на Задругата на художествените занаяти, вярваци от баптистката религиозна общност. Българи от цигански произход изразили мнения, че исканията за автономия са неоснователни. Сред сирийските учаци се от кюрдски произход "царяло оживление" и се приветствувала постановката на българското правителство "за правата и свободите на кюрдското население в Турция". Някои от тях заявявали, че са готови да окажат и "практическа" помощ на българските власти.

Същевременно с това отделни враждебно-настроени лица коментират сред близкото си обкръжение в негативна светлина направеното изявление за единението на българската нация. Отделни творци не се включвали в мероприятията и инициативите в подкрепа на изявлението под предлог за "опазване на нравствената си чистота". По мнение на източници това поведение било "по-скоро проява на снобизъм" при тълкуване на "правата на човека". Журналисти от редакцията на сп. "Жената днес" считали, че публикациите в "Работническо дело" били тенденциозно подбрани, едностранчиви, което говорило за "похватите и средствата на остарялата журналистика". Според някои от тях трябвало да се предостави възможност за излагане и на други гледни точки и да се публикуват изявленията на турското правителство. В редакцията на в. "Нова светлина" отделни служители оценявали като "груба политическа грешка" някои пасажки в уводната статия на в. "Работническо дело" от 31 май, свързани с изселването. Генчо Узунов, писател, реагирал против изявлението, като заявил, че "на никого не било необходимо преименуването на това население". Деян Кюранов, член на т.нар. "Клуб за подкрепа на гласността и преустройството в България" и на "Екогласност", пред свои събедейници настоявал да излезат с декларация в подкрепа на вълне-

3/184
нията сред българите-мюсюлмани. Студенти с възстановени имена от ВИИ "Карл Маркс" в тесен кръг коментирали, че "подкрепилите изявлението българи-мюсюлмани са предатели на каузата", защото казаното в него не отговаряло на истината. Соня Танева, зам.-директор на Аптечно предприятие - София-окръг, отправила хули към наш партиен и държавен ръководител и заявила, че "заради неговата политика сме си навлекли тези неприятности". Отделни представители на еврейските среди изразявали известно недоверие относно тезата, че в нашата страна "не съществуват етнически турци". Не одобрявали провежданите в София и страната манифестации и митинги, защото могли да формират национализъм сред традиционното българско население и да доведат до саморазправа с лица, възстановили имената си. Изказвали опасения, че е възможно "утре същото да се случи и с евреите".

Продължава разпространяването на слухове, преувеличаващи размерите на инцидентите и броя на жертвите, за обявена "свещена война" на България и придвижването на турски войскове подразделения към границата. Отделни лица коментирали, че е възможно тези събития да доведат до нови терористични актове от страна на лица с възстановени имена.

Продължаваме набирането на данни за становища и оценки във връзка с изявлението и провежданите в негова подкрепа инициативи в обектите на обслужване. По засечените лица се взема оперативно отношение.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ ОБ ДС

ГЕНЕРАЛ-МАЙОР:

/А.Мусakov/

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ОУ-Затвори
Рег. № 280 екз. № 1
София, 06.06. 1989 г.

СТРОГО СЕКРЕТНО !

И Н Ф О Р М А Ц И Я

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТРЕШНИ
РАБОТИ
Вх. № 404 от 15.06.1989

ОТНОСНО: Получени по-характерни сигнали по линия
на ДС в отдел "Затвори" - МВР през м.май
1989 година.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

I - ВЪЗРОДИТЕЛЕН ПРОЦЕС

В почти всички затвори лишени от свобода с възстановени имена коментират за предстояща амнистия, новия Закон за задграничните паспорти, които според тях трябвало да им бъдат издадени със старите имена, пишат молби за отказ от българско гражданство и искат да бъдат изселени в Турция.

Смятат, че за постигане на целите си, най-ефикасно средство са гладните стачки.

1. В затвора Враца, след събитията във Варненска област и съобщението направено в печата, обстановката се е усложнила - написани са 4 бр. писмени протести от лишени от свобода с възстановени имена, които заявяват, че обявяват четиридневна гладна стачка в подкрепа на "репресираните техни сънародници". Не приемат възродителния процес, желаят да им бъдат възстановени старите имена и изявяват претенции за признаването им като национално малцинство.

Организатор на стачката е лишения от свобода Альоша Керанов.

Гладната стачка е прекратена на 28.05.1989 г. и щяла да

бъде подновена след приключване на Парижката среща – от 12.06.89г.

2. В затвора Пазарджик девет лишени от свобода с възстановени имена са обявили гладна стачка.

Организатор на стачката е лишения от свобода – очаква преговори с "онези от горе". Мнението му е – "никакви компромиси". Според него убитите при вънненията са убити, защото в тях е стреляно от упор.

Тълкува съобщението за предстоящо посещение на др.Т.Живков в СССР в тяхна полза и смята, че то е свързано с "техния въпрос".

Иска безусловна амнистия за политическите затворници, право на език, вяра, сюнет и др.

Чака представители от Главна прокуратура.

Искат правата си: Да им върнат старите имена и да ги изселят в Турция.

3. В затвора Плевен лишения от свобода с възстановено име е заявил: "зная, че при сегашната безработица трудно мога да намеря работа в някоя западна страна". Счита, че новия Закон за задграничните паспорти е голям "удар" на властта с който по негови думи "те печелят два пъти. Първо ще се освободят от недоволните и криминалните, а второ – пред света се показват като демократична държава". Такива като него ги лишават от възможността да искат политическо убежище.

4. В болницата при затвора София лишения от свобода от затвора Пазарджик е споделил пред наш източник, че иска среща с лишения от свобода , за да му предаде нещо от лишения от свобода с възстановено име , а именно:

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>Лазар</i>	

3.

– лично да съчини текст на молба до Държавния съвет и до Комитета за защита на правата на човека и всички българи-мохамедани да пуснат молби до двете инстанции, като във всяка молба да има трите турски имена на лицето, майчиният му език, каква му е религията, какъв паспорт (ако е имал и изселнически паспорт) е притежавал до 1985г. и какъв му е издаден след това, къде се намира сега. Освен тези данни съдържанието на молбата да бъде – искане за отказ от българско гражданство и експулсиране в Турция. В края на молбата да пише, че той(те) желаят да защитава техните интереси пред българските власти и западните страни. На свижданията да кажат и на роднините си, които да пишат и до свои близки в западни страни;

– всички лишени от свобода българо-мохамедани да проведат два пъти по пет дни гладни стачки. За тези гладни стачки, всеки на свижданията да предупреди близките си, които в същото време да организират мирни седящи демонстрации пред общинските сгради, партийните домове и други обществени места. По време на демонстрациите да бъдат облечени в черно и да носят лозунги "свобода на политическите затворници", "искаме да останем турци", "да ни води по националния път" и др. Първата стачка щяла да се състои от 25 до 30.05.т.г., за да предшества конференцията в Париж по правата на човека. Втората стачка щяла да се състои от 12 до 17.09.1989г., преди срещата на Балканските страни. Близките им да съобщят обезателно за тези "мероприятия" на западни легации, радиостанции и да фил-

мират всичко.

В затвора София осем лишени от свобода с възстановени имена и лишения от свобода са обявили гладна стачка, като в последствие са останали само четири, включително и Янко Янков.

5. В затвора Стара Загора лишени от свобода с възстановени имена смятат, че др.Тодор Живков ще ходи в СССР по техния въпрос.

След съобщението за станалите безредици в Разградска и Варненска области, започнали да викат и свиркат. Смятат, че жертвите са много повече. Съжаляват, че техните не могли да вземат оръжието. Заявяват, че "техните хора минали през Старозагорския затвор си знаели работата".

В същия затвор е получено писмо от ученика от гр.Нови Пазар, адресирано до дядо му л.св.

В него той съобщава, че на 20.05.1989 година 15 х. души са вдигнали стачка за правата си в делиормана. Имало убити, като само в тяхната болница е имало 16 души тежко ранени. Щял да се обади на радио "Свободна Европа" и да се оплаче. Съобщава на дядо си, че "турският народ си иска имената и училищата или визите до сряда" - 24.05.1989 г. Заявява "вече не ме интересува нито училището, нито нищо българско".

В затвора Стара Загора 15 лишени от свобода с възстановени имена са обявили гладна стачка, като в последствие са останали 7.

6. В затворите Пазарджик, Стара Загора и др. има разцепление между лицата с възстановени имена от Северна България

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 29.10.2013г. Секретар: <i>[signature]</i>	

5.

и Кърджалийско, като едните казват, че другите не са истински турци и обратно.

II - ТЕРОР

1. В затвора Бургас лишения от свобода с възстановено име _____ споделил, че преди задържането му, в с. Росен в неговия дом девет души водили разговор как да преминат в Турция.

предложил да отвлечат самолет от София. Оръжието щял да им го предостави старшината, който бил от тяхната група. Заявил, че негово близко момче - _____ е получавал писмата от турското консулство в Бургас, след което му ги е предавал. _____ отговарял на въпросите на турски език, връщал ги обратно на _____, а той на консулството.

III - НЕЛЕГАЛНИ ГРУПИ

1. В затвора Варна е получена оперативна информация, че в гр. Варна се оформя група на "Независимото дружество за правата на човека", като групата се стреми да привлече нови членове и разгърне дейността си. Един от членовете на групата - _____ споделил, че поддържа връзки с бившият затворник от затвора Стара Загора - _____ от гр. Бургас, който бил основал група в родния си град, свързана с "Независимото дружество".

Телефонът който използвал Кулев за разговор със Западна Европа бил на _____, негова съседка около 70 годишна, живуща в гр. Варна на ул. _____ . Кулев споделил, че материалите за радио Свободна Европа се предават на телефон: 0049.89.21.02.598 (автоматично записващо устройство) и 0049.89.21.70.41. По изключение можел да се обаждат и на домашния телефон на Р. Узунова: 0049.89.22.08.63. Освен това дал телефона и на Петър Боя -

6.

джиев в Марсилия – 00.33.91.75.13.45(домашен) и на справки – автоматично записващо устройство: 0033.91.54.00.23 и 0033.91.54.73.12, както и телефона на Едуард Генев в Сан Франциско: 415.95.62.186.

На 04.05.1989 година в дома на Георги Кулев, гр.Варна, ул."Сан Стефано" № 29 се е състояла среща между Кулев, Мария Апостолова и Валентин Топузлиев, изпратен лично от Петър Манолов. В продължение на около 4 часа те обсъждали програмата и устава на "дружеството за защита на правата на човека" във Варна. В.Топузлиев казал, че председателя на "републиканското дружество за защита на правата на човека" Илия Минев е почти изолиран от текущите дела предвид на това, че е болен, възрастен и мнителен. Освен това казал, че Петър Манолов е бил предупреден, че ако продължава досегашната си "дейност", ще бъде изгонен от България. В.Топузлиев казал, че на 02 и 03.05.89г. Петър Манолов провел телефонен разговор с Едуард Генев, който по това време се намирал в Рим. Направил изявление, че има достъп до размножителна техника – Ксерокс и извадил около 400 копия от програмата и устава, които заявил, че раздава на различни лица. В.Топузлиев казал, че било решено да се издава печатен орган на "дружеството". Петър Манолов, Благой Топузлиев и Валентин Топузлиев с посредничеството на Христофор Събев – председател на религиозното дружество със седалище В.Търново се свързали с Маџарски, отговарящ за външните връзки на профсъюза "Солидарност" в Полша, който им обещал подкрепа и им заявил, че могат да ползват за целта печатницата на "Солидарност". В.Топузлиев казал, че бил подготвил и заложил всички материали на компютър-

7.

ни дискети, но не му разрешили да пътува за Полша. Според В.Топузлиев активна дейност в дружеството развива Атанас Костандиев и Любомир Собаджиев за който има данни, че е създал група на дружеството в гр.Русе. Дватама разпространявали програмата на дружеството, набирали нови членове и събирали информация за "нарушения на правата на човека в България". Информацията предавали на западни радиостанции, най-вече на радио "Свободна Европа". В.Топузлиев бил в непрекъсната връзка с Р.Узунова.

За българо-мохамеданите, В.Топузлиев заявил, че при създаване на Програмата и Устава на дружеството е присъствал Юсуф (вероятно от Пловдив), вече изгонен от България. На тези лица при постъпване в дружеството им се забранявало да се занимават с терористична и националистическа дейност.

На срещата е било взето решение за създаване на група на дружеството във Варна и областта. Освен това е взето решение да бъдат направени постъпки за легализиране на групата и за разгласяване създаването и от западни радиостанции.

За всичко това е бил съставен протокол, написан саморъчно от М.Апостолова и подписан от присъстващите лица.

В.Топузлиев казал, че Петър Манолов иска да се срещне с областния пълномощник на дружеството във Варна и се уговорили това да стане около 20.05.т.г. След това областният пълномощник, Кулев и Апостолова щели да се срещнат с Илия Минев, а на връщане и с Костандиев от гр.Бургас.

Срещата е приключила на 05.05.1989г. в 00.35 часа.

В.Топузлиев е бил отседнал в хотел "Рубин", където по това време е имало полски групи.

8.

Протокола и Устава са преснимани и се намират в Отдела заедно с копие от Програмата на дружеството.

На 22.05.1989 година в дома на Г.Кулев са били областния пълномощник и М.Апостолова. Същия ден тримата отишли в дома на сем.Георгиеви, гр.Варна, ул."Баучер", бл.2, вх.Б, ет.4. Там е била само Пенка Георгиева. Кулев имал уговорка с нея да се обади по техния телефон на Р.Узунова. След няколко неуспешни опита да се свърже с нея, той се обадил на П.Бояджиев в Марсилия и му продиктувал телефона на Георгиеви: 82.04.94. Бояджиев обещал да го свърже с Жерминал Чивиков от радио "Германия - Дойче Веле". След няколко минути Чивиков се обадил от Кьолн. Тогава Кулев му прочел комюнике за създаване на областна група на независимото дружество във Варна.

След това групата обсъдила станалите събития в Шуменско на 21.05.1989г. Взели решение да се съберат на 25 или 26.05.89г. и да излезнат с декларация.

В същото време се завърнал и собственика на апартамента Георгиев. Тогава по телефона се обадил Бояджиев и казал на Кулев, че ще го свърже с Узунова от радио "Свободна Европа" и Би Би Си. Понеже Кулев имал работа, оставил комюникето на Георгиев, за да го прочете той. На 24.05.1989г. Г.Кулев споделил пред наш източник, че в дома му са идвали двама студенти от Медицинския институт и пожелали да станат членове на "независимото дружество". Заявили, че могат да привлекат и други техни колеги, даже и преподаватели. Тогава Кулев ги поканил да дойдат у тях на 26.05.89г. Дал им Програмата и Устава на дружеството, за да се запознаят с тях

Ксероксно копие от комуникето и заявление за член на дружеството има в отдел "Затвори" сектор "Оперативен" ДС.

На 27.05.1989 година при Г.Кулев отишъл В.Методиев от гр.Шумен, живущ гр.Варна, ул."Кукуш" № 3, студент II курс във ВМИ и изявил желание да стане член на "Независимото дружество". Подал молба – образец и казал, че в института има още желаещи.

Същия ден областния пълномощник разговарял с В.Топузлиев и свещеник Амбаров, които му казали, че искат да се свържат с архимандрит Теофан от Белослав и да му предадът, че трябва да се обади на Амбаров в гр.Пловдив на телефон: 22.92.82 . От телефона на архимандрит Теофан 23.75, областния пълномощник говорил със свещеник Амбаров и той му казал "кажете на Теофан да дойде в Пловдив и да ми донесе документацията".

Г.Кулев споделил пред източника, че през нощта на 27.05.1989г. е говорил с В.Топузлиев, който му казал, че д-р К.Тренчев от Стара Загора е задържан. Той е трябвало да отиде във Варна заедно с Николай Колев (Босия) за който не знаят къде се намира сега.

Говорили помежду си, че дружеството трябва да се дистанцира от екстремистките действия на българите-мюсюлмани и да излезе с апел, призоваващ към благоразумие и спазване на законите.

Получено е и сведение, че дружеството е направило връзка с българи-мюсюлмани. Това са Адам Хаджиев и Йосиф Чаушев. На срещата Хаджиев е бил охраняван от три лица, единия от тях е бил Чаушев. В дома на Г.Кулев разговаряли като лицата с възстановени имена изказали неудовлетворение от факта, че дружеството не се занимава с тяхните проблеми – имена, изселване и пр. Освен това

10.

искали в Програмата да се запише "за оздравяване раните, нанесени на етническите и религиозни малцинства". Държали в молбите да пишат турските си имена. Исканията им не са приети.

В.Топузлиев споделил, че някой си Томов от Михайловград е създал група на независимото дружество за града.

На 03.06.89г. гладните стачки в затворите са прекратени.

ПЪРВИ ЗАМ. Н-К ОТДЕЛ "ЗАТВОРИ" - МВР

ПОДПОЛКОВНИК:

Написано в 3 екз.:

№ 1-ЦИОУ

№ 2-У-ние-VI ДС

№ 3-КД

Изп.: П.Кротнев

Нап.: Л.Тодорова-268

05.06.1989 год.

гр.София

157

Из архивите на

1202

ц/ш/ш

УЧЕБНИ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

16

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ - ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

10120
Рег. № Екз. №
..... 05.06.89.....

4582 06.6 89

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИНФОРМАЦИЯ

№ 167

ОТНОСНО: коментarii на дипломати от посолството на ФРГ във
връзка с вълненията сред българите-мюсюлмани и
изявлението на др. Т.Живков

Негативно
или отрицателно

Посланикът на ФРГ в нашата страна Карл Левалтер считал, че
"подбудителният момент в конфликта" било решението на българското
правителство за преименуване на всички българи-мюсюлмани. Като допъл-
нителен подтик се явявало разпореждането задгранични паспорти да се
издават само с български имена. Целта, която българите преследвали с
това мероприятие и последвалите го репресии, била да се лишат тези
наши граждани от езика и културните си традиции. С този акт по него-
во мнение властта "отивала твърде далече".

Превод на изявлението на Т.Живков Левалтер отправил до външ-
ното министерство в Бон, с копие до Анкара, Париж и делегацията на
ФРГ на Конференцията по човешкото измерение.

2 18

Според Левалтер с казаното в документа, че вълненията сред мюсюлманското население във връзка със задграничните пътувания са подклаждани от чужбина, била допусната груба грешка като се прехвърляла вината върху Турция. В същото време българският ръководител не споменавал нищо за извънредните мерки, предприети от органите за сигурност. Липсата на информация затруднявала западните наблюдатели в даването на точна оценка за положението в страната. Западногерманският дипломат смятал за целесъобразно да се отправи официален протест пред МВНР на НРБ за недопускането на кореспонденти и представители на посолствата до районите на вълненията. Служителите в дипломатическите мисии били акредитирани на базата на съгласуваност между правителствата да бъдат "очи и уши" в дадена страна, а като им се налагали ограничения, както в случая се нарушавал статутът им.

В разговор с началника на ДЕДП при МВНР Джибров Левалтер протестирал по повод "неоснователното задържане" и отклоняване от пътя за Варна на служителя в посолството Ал.Новак, пътуващ за Фестивала на червенокръстките филми. Споделил, че го посъветвал да подготви за тяхното външно министерство доклад във връзка с този случай.

За съдействие към Новак се обърнала турска гражданка, стипендиантка на ДААД, осъществяваща понастоящем пътуване с научна цел в България. Тя възнамерявала да посети музеите в Стара Загора, Нова Загора, Дългопол и Варна, но успяла да отиде само до Нова Загора. Там била задържана от милицията и разпитвана защо няма предписание за пътуването, а паспортът ѝ бил иззет за проверка. От консулството на Турция в Пловдив я посъветвали да се обърне към западногерманското посолство. Новак обещал да се свърже с компетентните български власти и уреди въпроса.

ЗАМ.-МИНИСТЪР
НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
И НАЧАЛНИК НА ВГУ - ДО
Ген.-лейтенант:

(Г. Аначков)

158

Из архивите на

1204

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

По вх. № 2659/17.05.89 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М В Р
ОБЛАСТНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 0205
15-06-1989
9000 ВАРНА

МИНИСТЕРСТВО на РЪБР РАБОТИ
Вх. № 8454 от 19.6.1989

ДО
НАЧАЛНИКА НА
Ц И О У
С О Ф И Я
На № 890124/89 г.

Съгласно дадените указания от извършените проверки на територията на Областно управление МВР-Варна бяха установени следните подходящи за ползване лица и случаи:

I. ИЗБЯГАЛИ ТУРСКИ ГРАЖДАНИ В НРБ:

1. - прибежчик от Гърция, живущ в община Тервел, лоялно настроен, не е подал молба-декларация за издаване на задграничен паспорт.

II. ЗАВЪРНАЛИ СЕ ИЗСЕЛНИЦИ ОТ ТУРЦИЯ:

1. , завърнал се през 1988 г., работи и живее в гр. Шумен, В .
2. - завърнал се през 1983 г., живущ в с. , бивш Шуменски окръг.
3. - живущ в гр. Варна, к-с "Петлешев"
4. - живущ с. Гроздево, бивш Варненски окръг, завърнал се със семейството си.
5. - живущ с. Главанци, община Тервел.
6. - живуща в гр. Тервел.
7. - изселен със семейството си през 1978 г., завърнал се през 1987 г. Семейството е получило по тяхно искане българско гражданство. Работи като монтьор в КППМЯ с. Дончево, община Толбухин. Дават реални и обективни оценки за положението в Турция.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

2

III. ЛИЦА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА, НЕЖЕЛАЕЩИ ДА ЗАМИНАВАТ ЗА ТУРЦИЯ:

1. - род Г., работи в
ДФ "Полихим"-Девня. Демонстративно нахъсал издадения му задграни-
чен паспорт за Турция заедно със съпругата си Невена Асенова Хад-
жиева.

2. - родена Г., укрива
се в гр.Суворово, за да не замине заедно с родителите си за Тур-
ция. Родителите ѝ я издирват.

3. - живуща в гр.Суворово,
укрива се заедно с детето си за да не замине за Турция под натис-
ка на роднините си.

4. - живуща в гр.Варна,
кв. отказва да замине въпреки на-
тиска на роднините ѝ.

5. - живуща в гр.Варна, отказва
да замине въпреки натиска на съпруга ѝ, баща ѝ и майка ѝ.

написано в 2 екз.

1 - адресата

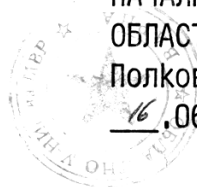
2 - зам.н-к отдел 2 ДС

изп.Д.Дотков

Димитрова/1949

Варна,15.06.89 г.

ЗАМ НАЧАЛНИК НА
ОБЛАСТНО УПРАВЛЕНИЕ МВР:
Полковник: *[signature]*
16.06.89 г.

159

Из архивите на

1206

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 29.10.2013г. Секретар: <i>[Signature]</i>

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

193

М В Р
ОБЛАСТНО УПРАВЛЕНИЕ
16.06.89
0500-ЛОВЕЧ

ДО
НАЧАЛНИК ПОДЕЛЕНИЕ 72000 - МВР
ОТДЕЛ "ПРОПАГАНДА"

МИНИСТЕРСТВО на БЪЛГ. РАБОТИ
Ф. О. У. М. Р. С. Б. Н. А.
Вх. № 3456 от 19. 6. 19. 89

В отговор на картон № 890124/89 г.:

За пропагандно-разяснителна работа могат да бъдат използвани следните лица от Ловешка област, бивши изселници в Турция и завърнали се от там:

1. - род. в гр. Попово, живее в - Габрово. Иселила се в Турция през 1978 г. и се завърнала през 1982г. Член на инициативния комитет за срещата на бившите изселници през 1986г.
2. - съпруг на
3. - род. , живее в гр. . Иселил се през 1951г., завърнал се 1963г.

Могат да се ползват също:

- негова съпруга
- дъщеря
- син
- син
- дъщеря

От 12.05.1989 г. в гр. Севлиево, пребивават турските граждани . в Севлиево и , род

в Плевен, иселил се в Турция през 1951г. Пристигнали са тук във връзка с дело за наследство. В разговор с ОР по ДС в Общ.У Севлиево е заявил, че не одобрява масовите националистически демонстрации в страната, че едва се е отървал от Турция и че имал желание със семейството си да останат тук, децата им да посещават детска градина, за да свикнат и научат по-бързо български език.

[Signature]

- 2 -

Двамата също могат да се ползват за пропагандна дейност.

Не разполагаме с информация за случаи, при които за лица с възстановени имена са подадени документи за изселване от други лица, без желанието на първите.

Отп. в 2 екз.
№ 1 - ЦИОУ-МВР
отд. "Пропаганда"
№ 2 - В.Георгиев
отдел 06 ДС
Изп. В.Георгиев
Нап.Василева-255
15.06.89г.
Ловеч

ПЪРВИ ЗАМ.НАЧАЛНИК ОБЛ. У-НИЕ МВР
ПОЛКОВНИК: *[Signature]*

/П.Тотев/
[Circular Stamp]

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

114

ЦЕНТРАЛНА ОПЕРАТИВНА ГРУПА

Рег. № 1-1830 Екз. № 14
..... 20.06.1989 г.

Е К С П Р Е С - И Н Ф О Р М А Ц И Я № 26

ОТНОСНО: Получени данни за оперативната обстановка към
08,00 часа на 20 юни 1989 година

През изминалото денонощие на 19 юни т.г. продължи изпълнението на указанията за ограничаване и намаляване на работата по приемане на документи за задгранични пътувания и изготвянето на задгранични паспорти. Няма връчени задгранични паспорти. По данни на Областните управления на МВР - Хасково, Пловдив, Бургас, Разград и Ловеч са постъпили нови 9 972 комплекта документи, с което общия брой на подадените в страната документи достигна 266 945. Изготвени са нови 3 463 задгранични паспорта /Бургас, Варна, Ловеч и ОЗП не посочват данни за изготвени нови паспорти/, с което общия брой на изготвените задгранични паспорти достигна 174 077. През денонощието не са връчвани на населението задгранични паспорти, поради което остават за връчване 60 246 готови задгранични паспорти.

По данни на ВГУ - ДС през денонощието страната са напуснали 3 280 лица с възстановени имена /2238 възрастни и 1042 деца/, от които 8 за Австрия и Швеция. Общия брой на напусналите досега страната лица е 42 754, от които 729 за западни страни и 42 025 за Турция. През денонощието се завърнаха 6 възрастни и 6 деца.

2 115

РАЗГРАДСКА ОБЛАСТ

Оперативната обстановка остава непроменена. Населението с възстановени имена продължава да бъде под влияние на противоречиви коментarii и слухове, свързани с пътуването за Турция.

В Русенски район се коментирало, че "на изселниците в Турция им крадяли жените и имуществото, а след изселване на всички желаещи Турция щяла да обяви война на България". Някои лица с възстановени имена се ориентирали към изчакване до месец септември, за да се снабдят с петгодишни паспорти. В Сливополски район въпреки, че много от хората имали документи, все още никой не бил заминал. Имало случаи, когато след изтичане на отпуските хората се връщали на работа.

В изпълнение разпореждането на др. Министър за регулиране потока на излизащите в Турция е създадена организация чрез ОБНС да се издават еднотипни служебни бележки на водачите на МПС, които ще бъдат подписвани и подпечатвани лично от председателите на съответните Общински народни съвети. Предвидено е след получаване на указания от Центъра през първите два дни да бъдат пропускани към ГКПП останалите неизведени досега лица от враждебно-престъпния контингент. Във връзка с това ръководството на Областно управление на МВР - Разград, моли да бъдат уведомени областните управления на МВР - Ловеч, Бургас и Хасково за своевременното пропускане през вътрешните КПП-та по трасето към границата горепосочената категория лица.

През денонощието са получени 3235 комплекта документи, общо досега 79 005, изготвени са нови 765 паспорта, общо досега 52 024. До 10.07.1989 г. няма да бъдат връчвани паспорти. Остават за връчване 15 342 готови паспорти.

ВАРНЕНСКА ОБЛАСТ

Оперативната обстановка се запазва непроменена. Продължават струпванията пред паспортните служби, ДСК, фотоателиетата, златарските ателиета и големите магазини. Под влиянието на различните слухове, част от населението се ориентира към масово подаване молби за заминаване /жителите на селата Йовково, Къпиново, община Генерал Тошево и с. Стефаново, община Добрич/. В противоположна посока са настроенията на лицата с възстановени имена от селата Равнец, община Генерал Тошево и с. Единаковци, община Хитрино, които трезво оценявали трудностите и нежелали да заминат за Турция.

Получена е информация, че чакащите на вътрешните КПП-та лица се отнасяли с разбиране и понасяли стоически несгодите и лишенията, но нямали намерение да се връщат обратно.

През деня на 19 юни не са се явили на работа около 38 000 лица, от които 7 409 в промишлеността, 22 250 в селското стопанство и др.

По данни на ДСК от 1 до 19 юни са внесени 105 491 вноски за задгранични паспорти. Ликвидирани са 27 318 спестовни влога, като са изтеглени 112 103 000 лева.

В изпълнение указанията на ръководството на Министерството през деня не са приемани молби-декларации, не са издавани нови и не са връчвани задгранични паспорти. Не са отпътували към границата лица с възстановени имена, жители на Варненска област.

ХАСКОВСКА ОБЛАСТ

Оперативната обстановка сред българите мюсюлмани запазва напрегнатия си характер. Постъпващата оперативна информация показва че огромното болшинство от тази категория лица се е поддало на настроенията за заминаване в Турция.

Първите данни за отзивите на изявлението на председателя на Министерския съвет - Г. Атанасов и показаните по българската телевизия репортажи за завърналите се от Турция показват, че засега отсъствува положителна реакция от страна на българите-мюсюлмани. Това е особено характерно за районите с компактно население.

През денонощието от работа са отсъствували около 47 000 човека, от които 10 980 в промишлеността, 2 263 в строителството, 3 819 ученици, 4 625 деца от детските градини и др.

В гр. Хасково се разпространява слух, че децата на българите-мюсюлмани, които са в 8-ми клас щели да бъдат събрани в някакъв град в Западна България и под предлог, че ще им връчват комсомолски книжки ще бъдат ваксинирани, в резултат на което след заминаване в Турция щели да умрат.

Доловени са коментарии по повод подготвяния на 24.06. в гр. Истанбул антибългарски митинг. Твърди се, че в него щял да участва и Генералния секретар на ООН - Хавиер Перес де Куеляр.

През деня на 6-те паркинга на територията на Хасковска област са съсредоточени 1406 превозни средства, от които 929 леки коли 444 камиона и 33 автобуса. От 17,00 часа на 18.06. до 17,00 часа на 19.06. през ОГКПП Капитан Андреево са излезли 2752 души /527 с влак/ и 263 леки коли.

През денонощието са получени 3413 комплекта документи, и са изготвени нови 2139 задгранични паспорта. Не са връчени изготвените преди това задгранични паспорти.

БУРГАСКА ОБЛАСТ

Оперативната обстановка е без промени. Продължава характерната досега изселническа психоза.

По агентурни данни лица с възстановени имена от с. Дрянковец Айтоска община отглеждащи по договор краставици, възнамерявали да проведат демонстрация пред сградата на АПК Айтос в знак на протест, че ръководителят на бригадата в с. Мъглен им вземал висока такса за неустойка по договорите. Общинско управление на МВР - Айтос разследва случая и взема мерки за недопускане на тази проява.

Документира се случай за агитиране и подстрекаване на турчещи се цигани от гр. Ямбол да се изселват в Турция от

- жител на същия град, осъждан за протурска националистическа дейност, излязъл наскоро от затвора. От проведените мероприятия по сигнала за протестна демонстрация пред сградата на МНО в София не бяха установени лица с възстановени имена, пътуващи с такава цел.

Получени са агентурни данни в Общинско управление на МВР - Бургас, че доктор Тренчев от гр. Стара Загора давал указания и съвети на лица с възстановени имена да се борят за правата си, да говорят на турски език, да спазват мюсюлманските обичаи, носенето на шалвари и т.н. Те имали и подкрепата на "българския комитет за защита на религиозните свободи." Едното от лицата, които са споделили пред агента вече е напуснало страната, а другия е ветеринарен техник

в с. Зайчар, Руенска община и се намира в страната.

Във връзка с ограничаване движението към границата се провежда разяснителна работа от наши служители съвместно с партийни и държавни органи. По-голямата част от лицата с възстановени имена проявяват разбиране.

През последните дни в златарските ателиета се увеличават клиентите, които искат да бъдат превърнати в медальони златни турски монети, с оглед по-лесното им пренасяне през границата.

През денонощието на изчаквателните пунктове Балиева поляна, Обзор, Елхово, Гранитово и Нова Загора са струпани общо 1326 МПС в т.ч. 830 леки автомобили и 437 камиона. От 17 юни до сега от пункт: "Балиева поляна" за ГКПП Малко Търново не е излязло нито едно МПС поради което сред чакашите съществува напрежение и недоволство.

През денонощието през ГКПП Малко Търново са излезли 730 души /403 от Бургаска област/, общо досега 9 781 лица, от които 3 404 от Бургаска област.

От клоновете на ДСК са изтеглени нови 5 532 000 лева, с натрупване над 78 000 000 лева.

През денонощието са получени нови 2 747 комплекта документи, с натрупване 55 804. Не са издавани и връчвани паспорти. Няма дадени паспорти за визи и не са върнати паспорти с положени визи от турското консулство в гр. Бургас.

ПЛОВДИВСКА ОБЛАСТ

Оперативната обстановка запазва спокойния си характер. Изпълняват се указанията за регулиране потока на заминаващите зад граница.

Ще бъде профилактиран палестински студент, учещ във ВСИ "Васил Коларов" - Пловдив, прекъснал поради слаб успех, който заявил че щом в НРБ има толкова много мюсюлмани те трябва да се борят за своите права и да искат автономия.

В Общинско управление на МВР - Панагюрище са получени данни, че - шофьор в Минно-обогатителното предприятие - Панагюрище търсел да закупи каквото и да е огнестрелно оръжие. Случая е взет на контрол от началника на управлението.

В регион Смолян повечето от лицата от вражеския контингент не са подали документи за задгранични паспорти, а изчакват.

Досега са изведени 14, издадени са паспорти на 6 и предстои да бъдат изведени 74 лица от враждебно-престъпния контингент, работещи в региона. Всички те са жители на Кърджалийски и други райони и се снабдяват с паспорти по местожителство.

През денонощието са получени 465 комплекта документи, с натрупване 5650, издадени са 557 задгранични паспорта, с натрупване 3704.

ЛОВЕШКА И МИХАЙЛОВГРАДСКА ОБЛАСТИ

Оперативната обстановка в двете области запазва спокойния си характер.

В района на гр. Ловеч оживено се коментира изявление на прес-аташето на суданското посолство, че "Турция отпускала 3 милиарда лири помощ на изселващите се от България, давала им право да използват личните си МПС за таксиметрови превози, щяла да им признава завършеното образование, трудов стаж и да им осигурява пенсии."

На 17.06. т.г. съгласно получените указания в местността Предела, Великотърновска община са спрени около 100 МПС и е организиран временен пункт за изчакване. Осигурено е медицинско обслужване и прехрана за чакащите.

През денонощието в Ловешка област са приети 71 комплекта документи и са издадени 4 задгранични паспорта, общо досега са приети 1462 молби-декларации и са издадени 536 задгранични паспорта.

На 16 юни в гр. Мизия са се явили 4 семейства от общо 16 души с възстановени имена, пристигнали с леки коли, които изявили желание да се укрият от свои близки, принуждаващи ги да се изселят в Турция.

* * *

По данни на Шесто управление - ДС , бивш научен работник в института по Балканистика при БАН, осъждан по чл. 108 от НК, обект на ДОР "Фанатик" изразил твърдото си намерение да остане в страната, за да се бори за "правата на турското етническо малцинство". Той предложил на двама хабилитирани научни работници от института по Балканистика да излязат с "открит политически призив в подкрепа на българските мюсюлмани", но те му отказали. В разговор с народен представител с възстановено име обърнал внимание за тежкото положение на заминаващите в Турция български граждани. е подал молба за членуване в "Клуба за подкрепа на гласността и преустройството в България", явява се близка връзка на Жельо Желев и провежда активна дейност за привличане на интеллигенти с възстановени имена в тази неформална структура.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата: 29.10.2013г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

По данни на Трето управление - ДС от проверката на сигнала за подготвяно самозапалване на група войници от строителни войски се установи, че данните не се потвърждават.

Получени са данни, че лице с възстановено име от гр. Дългопол е предложило на школьник Иванов от гранични войски - водач на служебно куче, 20 000 лева срещу автомата му. Съвместно с общинското управление на МВР - Дългопол, се провеждат мероприятия за установяване на лицето по описание.

По данни на ДЗ в покрайнините на с. Цонево, Дългополска община е намерен заровен полиетиленов чувал с издание на арабски език, религиозна литература, листове с имена и адреси, снимки и пр. Материалите са предадени на общинско управление на МВР - Дългопол.

На Общинско управление на МВР - Свищов е предадена агентурна информация, че през последните дни две леки коли с раздградска и кърджалийска регистрация на няколко пъти са спирали пред дома на Ахмед Чобанов, очертаващ се като лидер на лицата с възстановени имена в гр. Свищов.

По данни на Областното управление на МВР - Пловдив активности на изселническата организация в Истанбул приканвали пристигащите от България да описват писмено "зверствата и репресиите, на които били подлагани у нас". Документите щели да бъдат изпращани до Международен комитет за защита правата на човека.

Отп. в 1 екз.
№ 1 - др. Шопов
Изп.: Т.Бобев
Нап.: Стоименова
20.06.1989 г.
Размножено в 39 екз.
по списък

Полковник:

[Signature]
/Т. Тодоров/

ПРИЛОЖЕНИЕ!

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Получените документи и издадени задгранични паспорти на 19.06. 1989 г.

№	О Б Л А С Т	Приети молби за дeнeя за Тур- ция	Общо приети документи за Турция	Издадени ЗП за дeнeя за Тур- ция		Общо издадени ЗП за Тур- ция		Паспорти дадени за визи	Издадени визи	Раздадени молби на населението /за дeнeя/	Общо раз- дадени молби
		3	4	5	6	7	8				
1	2									9	10
1.	БУРГАС	2747	55804	не	не	20900	29000	не	не	-	-
2.	ВАРНА	-	85980	не	не	73957	73957	-	-	-	-
3.	ЛОВЕЧ	108	1462	4	4	536	536	-	-	-	-
4.	МИХАИЛОВГРАД	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	ПЛОВДИВ	469	5650	557	557	3704	3704	-	-	-	-
6.	РАЗГРАД	3235	79005	767	767	52024	51092	-	-	-	-
7.	СГУ /ОЗП/	-	212	-	-	212	212	-	-	-	-
8.	СОФИЯ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	ХАСКОВО	3413	38832	2139	2139	21628	21628	-	-	-	-
ОБЩО:		9972	266945	3467	3467	174077	173145	-	-	-	-

През денюшето страната са напуснали 3280 лица с възрастови имена /2238 възрастни и 1042 деца/, от които 8 за западни страни. Общия брой на напусналите е 42 754, от които 729 за западна Европа и 42 025 за Турция. През денюшето се завърнаха 12 лица /6 възрастни и 6 деца/.

161

Из архивите на

1218

Цели

КОПИЕ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ - ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

11669
Reg. № Екз. №
..... 24.06.89

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ	
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. УНИЕ	
Вх. № 1854	от 24.6.89

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 213

ОТНОСНО: Мотивите за създаване на изселническа психоза в някои райони на страната

Според източници от средите на българите-мюсюлмани факторите, определящи масовия характер на изселническата психоза сред това население, се дължали преди всичко на непоследователното насочване и подпомагане процеса на единение на българската социалистическа нация. Механичното провеждане на мероприятията без да се отчитат различията между мюсюлманите, живеещи в компактни маси или в села и градове с преобладаващо българско население с традиционни имена довели до несигурност, протурски настроения и желание за изселване.

Определящ мотив за живеещите в села, населени изцяло с мюсюлмани, отдалечени от общинските и големите административни центрове било "отиване в майка Турция". Поради ясно проявяваната протурска националистическа психология, бит и обичаи на тази категория български

60
2

мюсюлмани, ниската култура и незаинтересованост от политическите, културните и обществените прояви в България всички мероприятия във връзка с възродителния процес не довели до положителен резултат. Вземаните на настоящия етап мерки за ограничаване изселването на тази маса от населението, независимо от добрите и хуманни съображения, се приемали като акт на насилие, а действията на служителите от МВР и Вътрешни войски предизвиквали чувство за мъст.

Сред българите с традиционни имена, ангажирани в изпълнението на мероприятията по възродителния процес след 1985 г. в неголемите селища с преобладаващо мюсюлманско население се породил своеобразен "български национализъм", което довело до известни "изкривявания" във взаимоотношенията. Мотивите на жителите на подобни селища да се изселят в Турция били, че в България се чувствуват като "натрапници", а не като в своя родина.

Значително по-добри били отношенията между мюсюлмани и българи с традиционни имена в селата, в които последните преобладавали. Въпреки нормалното протичане на възродителния процес тук, много от жителите им също изявявали желание да напуснат страната. Основна причина бил страхът от малтретиране и репресиране, породен в резултат на "майските демонстрации" и масовото заминаване на мюсюлмани в Турция. С правилни целенасочени действия на правителството и обществеността изселването на населението в тези селища можело да бъде преустановено. Решаваща роля обаче трябвало да окажат българите с традиционни имена, без прилагането на сила от страна на МВР и ПНО.

Основният мотив за изселване на мюсюлманското население в големите градове-работници, учаща младеж – било неприемането на мероприятията по възродителния процес и преди всичко начина на тяхното провеждане.

В големи центрове с хомогенно мюсюлманско население – Кър-

джали, Разград, Хасково, Шумен, Русе, Момчилград и Джебел, Омуртаг и др. започнала масова практика на дискриминационно отношение, изразяващо се в неоправдано грубо отношение на органите на МВР отрядници, патрули на Вътрешни войски и съседни към обикновени мюсюлмани, нямащи нищо общо с отявлените националисти. Безотговорното обиждане и малтретиране от страна както на органите на властта, така и на случайни българи с традиционни имена породили чувство на несигурност, беззащитност и озлобление сред това население. Масова практика било да се прилага дискриминация при подбора и разпределението на квалифицирани кадри – български мюсюлмани: лекари, инженери, учители, средни техници, които се снемали от заеманите длъжности, уволнявали, или пренасочвали към други населени места, предприятия или отрасли на длъжности, неотговарящи на техния образователен ценз. В много случаи това било използвано користо от някои ръководители с цел лично облагодетелствуване. В резултат работещите мюсюлмани провеждали косвен саботаж /брак в производството, неефективно работно време, недисциплинираност, безразличие към поетите задължения) или се включвали в националистически прояви (издигане на лозунги, знамена и др.).

Друг фактор, спомогнал за разрастване на изселническата психоза била ролята на някои партийни органи и организации. Известни били случаи когато комунисти българи –мюсюлмани докладвали в партийните организации за ексцесии във възродителния процес, но изявленията им били приемани като проява на протурски национализъм. Отношението към отявлените националисти в някои организации се прехвърлило и към хора, объркани, или неразбиращи възродителния процес, но не и противници на народната власт.

В голяма част от художествено-творческата, научната интелектуална и студентите съществувала убеденост, че ще могат да се реализи-

62
4

рат и в Турция. Тази категория лица се насочвала предимно към Западна Европа и възнамерявала да използва статута на двойното гражданство. Те представлявали най-голяма опасност за сигурността на България, тъй като несигурното им положение и готовност за изселване лесно могли да бъдат използвани от Турция с цел насочването им срещу нашата страна като лидери и организатори на останалите.

Силно въздействие върху колебаещите се в последно време оказвали и някои нови явления, възникнали при създадената обстановка - прояви на цовинизъм от страна на българите с традиционни имена, масово грубо отношение и малтретиране от запасните, изкупуване на покъщнина с със спекулативна цел, народерстване и ограбване на изоставени къщи от цигани и мобилизирани. Зле се възприемало използването на цигани за охрана и контрол на постове по пъщите. Във временните лагери липсвали елементарни условия за живот, а мерките вземани в тях създавали допълнително впечатление у мюсюлманите, че са нежелани и в България. Бюрокрачните спънки при издаването на паспорти, теглене на пари, издаване на служебни бележки и предприетите в последно време мерки като заплащането на тютюна, събирането на 40 % - тни такси за прехвърляне на коли и др. се възприемали като унищени и създавали впечатление, че България иска да скъса с това население веднъж завинаги. Част от заминаващите, които възнамерявали да се завърнат, или тръгвали увлечени от останалите късали по този начин и последните психологически връзки с България съзнавали, че няма вече къде да се върнат.

Изявленията на партийните и държавните ръководители не се приемали за достоверни, тъй като противоречали на мероприятията, провеждани по места. Всяко струпване на по-големи групи лица се възприемало като вражеска проява. Имало случаи на разпръскване с кучета, слъзотворен газ и палки на граждани, чакащи пред банките и други учреждения. Местните партийни и обществени ръководители не предприемали ни-

какви опити за контакти с представители на мюсюлманите с цел разубеждаването им да се изселяват.

Отп. в 3 екз.

№ 1 - др. Г.Танев

№ 2 - ЦИОУ за ЦОГ

№ 3 - Отдел 14

Изп.: 14/ДМ

Нап.: Шопова-8654

24.06.1989 г.

Размножено в 5 екз.

№ 4 - др. Шопов

№ 5 - др. Дзюба

№ 6 - ЦИОУ

№ 7 - Отдел 11

№ 8 - Отдел 04

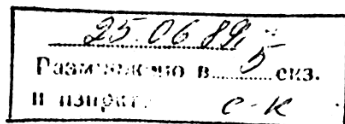
ЗАМ.-МИНИСТЪР

НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

И НАЧАЛНИК НА ВГУ - ДС

Ген.-лейтенант:

(Г. Аначков)

162

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КОПИЕ

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ - ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

Reg. № 11667 Екз. № 36
..... 24.06.89

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. У-НИЕ
Вх. № 8856 от 24.6.89

КРДПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДПБГДСРБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 211

ОТНОСНО: Коментарии на чужди дипломати, журналисти и наши
граждани по проблема с българите-мюсюлмани

Служителите в търговската секция при посолството на Австрия в София се интересуваха живо от публикациите в печата, касаещи въпроса за мюсюлманите у нас. В разговори те не изразявали собствено мнение, а се придържали към неутралната позиция на своята страна. Търговският аташе Роман Раух, базирайки се на информации от западни вестници и радиостанции посочва, че цифрата на "изселените" е около 40 хиляди и продължава да се увеличава. Това неминуемо ще се отрази неблагоприятно върху икономиката на НРБ като цяло. Процесът със заминаването на тази категория лица, според втория секретар при френското посолство Манвил, щял да има дългогодишно отражение върху народното стопанство. Независимо от разочарованието, което ги очаквало в Турция, мнозинството от излизащите нямало да се завърнат. В тази връзка той допуска, че от 1

септември т.г. , когато влезе в сила Закона за задграничните паспорти, едва ли другите български граждани ще бъдат прескани така масово да пътуват. В противен случай няма да има кой да работи в страната.

Кореспондентът на "Асошиейтид прес" във Виена Роланд Принс, който пристигнал в България по повод организираната от МВНР на 22 юни т.г. пресконференция за състоянието и перспективите на българо-турските отношения, се интересувал на първо място от мотивите, подтикнали българите-мюсюлмани да напускат страната, доброволно ли заминават или ги гонят. Счита, че "човек оставя къща , социални осигуровки и всичко което има тук само по принуда". Освен това той изказва предположение, че "българските власти правят вероятно абсурден опит да се отърват от турското малцинство", но политическата им линия не се споделя от цялото партийно ръководство. С цел да добие по-точна представа за извършвания се процес той посетил ГКПП Капитан Андреево и Хасково и узнал, че в южните райони са командировани много хора от милицията, държавни служители и др., които трябва да наблюдават и оценяват обстановката. От разговорите си с наши граждани американският журналист останал с впечатлението, че "българите по принцип не одобряват политиката към мюсюлманите, но се страхуват да говорят за това". Според един шофьор на такси, с което той пътувал, "компанията със смяна на имената е една свинщина".

Вторият секретар по печата в посолството на КНР Тиен Чанчун също изразил мнение, че моментът за възстановяване българските имена на изповядващите исляма не бил избран добре. Ако това било въведено задължително за новородените, нямало да има тези последствия. Китайският дипломат допуска, че част от заминаващите ще се върнат в България, но се съмнява , че проблемът с това население ще се реши в скоро време и то окончателно.

64
3

Аташето в гръцкото посолство в София Константинос Тасис одобрявал политиката на българското правителство спрямо мохамеданското население. След като научил подробности за събитията в края на май т.г. в някои райони на страната, изразява убеждението, че зад тях стоят амбициите на Турция, която се стреми да предизвика смутове в България. Същите проблеми съществували и в неговата родина с населението изповядващо исляма.

Временноуправляващият посолството на Сирия у нас Омран заявил, че скъсва всякакви връзки с турското посолство в София. Досега бил заблуждаван по проблема за българските мюсюлмани от разговорите, които имал с турския дипломат Алев Калъч.

Иракските дипломати не проявяват особен интерес към българотурските отношения в настоящия момент. По принцип посланикът подкрепял позицията на българското правителство и считал, че това е "вътрешен държавен въпрос", но имал резерви относно целесъобразността от смяната на имената. Считал, че България трябвало да постъпи като САЩ, където всеки имигрант бил длъжен да даде американски имена на родените там деца. По този начин по-безболезнено щели да се изживеят някои закоренели мюсюлмански традиции.

По-засилен интерес по въпроса проявявали кувейтските дипломати вероятно под влияние на турските им колеги.

Сред служителите на Агенция "София - прес" се разпространявали небазирани се на достоверна информация слухове. Твърдяло се, че разградския муфтия бил обесен, а на 20 юни т.г. група лица нападнали поделението в града, убили няколко войници и им взели оръжието. Положението в страната се оценявало като много сериозно, което се потвърждавало и от "пристигането на съветски войски".

В управлението са постъпили данни, че масовите демонстрации през май т.г. в районите на Разград, Омуртаг и Шумен са били предварително запланувани и организирани, а не са спонтанни прояви. Главни техни организатори се явявали активисти на т.нар. "Социалдемократическа партия" и "Независимото дружество" за защита правата на човека". Оговорник за района на Разград бил бившият борец Осман Дуралиев. Действителните активисти не са участвували в демонстрациите. Част от тях вече били заминали за Турция. Други все още се намират в страната, въпреки, че са подали документи за пътуване. Подготвяло се отмъщение на лицата, извършили убийства на демонстранти. Изселилите се, които били малтретирани, щяли да се обединят в организации в Турция, с цел да водят борба срещу България.

Граждани свързани с имената от Русе споделили пред източник на ВГУ-ДС, че по-ранното влизане в сила на новия закон за задграничните паспорти било изненада затах, тъй като те планирали провеждане на голяма акция през м.септември т.г. Тогава щели да бъдат организирани големи демонстрации, след което на групи хората щели да преминат българо-турската граница. В такъв случай турската страна щела да ги третира като политически емигранти и да им оказва помощ. Независимо, че не били убедени, че ще се устроят добре в Турция, болшинството мохамедани ще останат там. Мотивите им се базирали на забраната да извършват религиозни обряди. Бързат да осъществят намерението си, защото се говорело, че след завършването на Парижката конференция, Турция ще затвори границите си.

Отп. в 3 скз.

№ 1 - др. Г.Танев
№ 2 - ЦОУ за ЦОГ
№ 3 - Отдел 14

Изп.: 147НО
Нап.: Шолова-8652
24.06.1989 г.

ЗАМ.-МИНИСТЪР
НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
И НАЧАЛНИК НА ВГУ - ДС
Ген.-лейтенант:

(Г.Аначков)

*Указание
Възрождение - 1989
1989*

Строго секретно!

Екз. единствен

ОПЕРАТИВНО - ТЕХНИЧЕСКО УЧЕБНО

Рег. №

1437

№

22

И Н Ф О Р М А Ц И Я

30.06.1989

ОТНОСНО: ОБСТАНОВКАТА В СТРАНАТА, ОТРАЗЕНА В КОРЕСПОНДЕНЦИЯТА

ПО ТУРСКА ЛИНИЯ ЗА ПЕРИОДА 23.-29.06.

МИНИСТЕРСТВО на УЧЕБ. РАБОТИ
ВЛ. № 9330 от 03. 8. 1989

През периода 23.-29.06.1989г. преминаха 679 изходящи писма. От тях 285 съдържаха информация за заминаване, а в 81 се изразяваше нежелание или колебание за заминаване. Процентът на коментар е 59.64%. Най-голям е броят на изходящите писма от Разградска област - 226, и от Хасковска област - 200; в тези окръзи е най-голям и процентът на материали с негативно съдържание - около 70%.

Тенденцията на количествен спад спрямо началото на месеца продължава /намаление с около 60%/. Спрямо същия период /м.юни/ на миналата година обемът на изходящата кореспонденция за месеца е спаднал с около 50%.

Обстановката е непроменена. Нови моменти няма. Засега се запазват следните категории:

1. Основната част от българите-мюсюлмани желаят да се изселят и предприемат съответни действия за това - подават молби за паспорти и се подготвят за път. Някои от тях изразяват безпокойство да не би да затворят границата и те да останат тук. Подстрекателският елемент във вътрешната кореспонденция е подчертан.

2. Увеличава се слабо броят на нажелаещите да заминат и на тези, които се колебаят - 11.9%. Това са предимно млади хора и тук ги задържат много неща - добри приятели, чувства към любим човек, незавършено образование и по-малко - страхът от неизвестното. Последното притеснява най-вече хората със семейства, нямащи в Турция роднини, на които да разчитат - затова те пишат на свои познати в Турция, че ще тръгнат само ако им намерят къща под наем и им осигурят работа: "...Ние няма да живеем в Анадола...", "...Тук се говори, че наемите в Истанбул са много високи...", "...С какво ще се препитаваме...", "...Който няма роднини, го изпращат в Кипър..." и т.н. Други категорично заявяват, че остават.

3. Засега в по-голямата част от писмата не е забелязвано безпокойство от временното преустановяване връчването на паспорти -

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

обясняват си задържането с натрупването по основните пътни магистралаи и на границата. В тоя дух са писали кореспонденти от Варненска и Хасковска области. В единични случаи се изразяват съмнения, че "гяурите пак играят нещо".

4. Явно е, че кореспондентите не следят българските средства за масова информация, защото много от тях приемат за достоверен слуха, че "ги гонят от страната". Но за разпространяването и подхранването му като че ли допринася и неправилното провеждане на държавната политика на места. Лице от Шумен пише: "...В момента от завода изхвърлиха всички фесове. Искане не иска, дават му молбата и да я попълва и върн от завода. Изхвърлихме ги отвсякъде - столове, медицински учреждения, "Родопа", "Сердика". Сега в производството работи администрацията...".

5. За обстановката в страната и настроенията сред мюсюлманите можем да съдим и от кореспонденцията на традиционните българи. Всички много обективно оценяват положението по места и подкрепят официалната политика. По човешки съчувствуват на заблудените хора, които изоставят домовете, удобствата си, закупуват безразборно различни предмети и хранителни продукти и тръгват. Във връзка с подготовката и заминаването се коментират слухове, че ще се въведе купонна система, че на "турците" им е забранено да купуват и продават каквото и да било до м.септември т.г. /иначе нямало да получат паспорти/, че заминалите живеят в страхотна мизерия, че после тях нямало да ги пуснат обратно и др. Доста често се пише и за заканите от страна на заминаващите, че ще се върнат с автомати, че ще режат гяурски глави докато заминат. Разпространяват се слухове за избити деца, за подпалени цехове и др. Чувствува се, че населението е впечатлено от това, но не се страхува, само е обезпокоено. Понякога се изразяват и по-крайни, но оправдани мнения. Кореспондент от с.Свирково, Хасковска област, пише: "...Сега научавам, че тук при нас щели да правят лагер. Ще ни отворят ^{работа} часови да слагаме часови на резервоара, иначе ще ни изтравят. Люто ни се канят. Положението е много сериозно...".

Друг кореспондент пише: "...От турска страна са струпани много войски и се заканват, че ще ни направят на пух и прах. А и от тук войската е в готовност. Много са озлобени към нас, българите. В турските вестници дори пишели, че имали план как да ни нападат по въздух, суша и вода и щели само за 7 дни да се справят с нас. Дано се укротят, че жалко за добрите ни деца...".

- 3 -

ВХОДЯЩАТА кореспонденция за седмицата също е леко намалела - 1637 броя писма. От тях 651 са с подстрекателско съдържание от ново-пристигнали в Турция и 476 - със същото съдържание от турски граждани. Общо 68.84% от входящите писма са с подстрекателско съдържание.

1. Интерес представлява преди всичко информацията, извлечена от кореспонденцията на новопристигналите, която се характеризира с възторг от посрещането, от пълните витрини, от новите усещания в "родината". Съобщават, че още на границата им "оправяли" паспортите, давали им пари, обещания. "...Йозал мисли за всички...", "...Идвайте, няма капка истина в това, което се приказва..." - пишат те.

Някои кореспонденти пишат и за първите си политически прояви срещу България: "...Станахме членове на Дружеството на Родопско-Дунавските турци...", "...Пристигнахме...Много сме щастливи...Чакаме Ви...Организирахме и проведохме митинг-протест...Счупахме прозорците на българското посолство..."

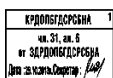
2. Прави впечатление, че пишат възторжено преди всичко лица, които са се настанили при богати роднини и са зашеметени от необичайния за тях блясък.

3. По-голяма част от подстрекателските писма засягат и делови въпроси, свързани с пренасянето на останалата покъщнина и пари или закупуване на български стоки /от хладилници до метли и черпаци за храна/. В същото време съобщават, че са им дали допълнителни помощи от съветите /напр. в Чорлу/, че ще им дават парцели за строеж: "...Цимента, тухлите, пясъка ще дават безплатно. Дори в автобусите се качваме без пари...", че специално за тях строят на някои места нови блокове. Някои съобщават, че са си намерили работа.

Най-голям е броят на подстрекателските писма от новопристигнали за Разградска област - 217, Хасковска област - 220, и Варненска област - 177.

4. Започнаха да пристигат и писма на недоволни и такива, които вече съжеляват за прибрзаното си заминаване. Забелязва се и известна носталгия по родния край. Млади момичета не могат да свикнат със затворения живот, който им се налага, с фереджетата: "...Тук е много хубаво, всичко има, но роден дом си е роден...Липсва ми дори и това, че не мога да споря с директора...Обичам ви, хора. Разберете, много ми липсвате..." - пише на колежките си новопристигнала.

В друго писмо се казва: "...Хубав е Истанбул, но колкото и да е хубав, най-хубаво е там, където си свикнал, където си роден...Но

- 4 -

98

времето лекува. Ще излекува и моята мъка...Иска ми се да избягам от тук..."

Кореспондентка пише, че ще ѝ се наложи да се прости с учителската професия и да стане фризьорка. Баща ѝ работел като стругар, а в България бил лекар. Лице, пристигнало в Турция на 8.6. пише, че за една седмица е разбрал много неща, за които не може да пише. Не може и съвети да дава, тъй като е "страшно в тези дни".

Новопристигнали съобщават също, че очакват да бъдат изпратени на изток при кюрдите или в Кипър.

5. През отчетния период преминаха 476 писма с подстрекателско съдържание от турски граждани. Те се ограничават с покани от рода на: "Чакаме ви, тръгвайте", "Вратата ни е отворена". Други отправят полу-покани: "Тук животът е труден, но щом всички идват, само вие да останете, не върви...", "...Да видим ако дойдете как ще стане" и др. А трети открито съветват: "...Не казвайте на границата като ви разпитват, че имате роднини, защото ще имате много трудности...", "...Тези, които дойдоха тук /в Одрин-б.н./, останаха на улицата, не се намират къщи и под наем...", "...Най-добре е да кажете, че нямате роднини, тогава държавата ще се грижи за вас...".

На оперативните подразделения бяха изпратени 63 писма с конкретни оперативни моменти в тях, по-характерни от които са:

- Писмо от Шумен, в което се споделя: "...Тук се говори за разкриване на голяма организация...Смятали са тук да ни изколят - Баташко клане. Добре че навреме са разкрили всичко. Тук срещнах руски специални войници..." /Изпратено на ЦОГ и МВР-Шумен/;

- от Кърджали пише: "...Синът на е бил голяма птица за действията в Джебел...Преди няколко дена пак са се канели да правят нещо, но нашите ги надушили и доколкото разбрах, от различни пощи на града и селата са изпращани телеграми с текст "Сватбата се отлага..." /Писмото е изпратено на ЦОГ и МВР-Кърджали. Изпращани са също всички материали, в които се споменават дати за сборове и сватби./;

- Подател /вероятно помак/ пише: "...Чухме, че са вдигнали джихад по Кърджилъка, по Тузлука и Делиормана. Тук ножовете са наточени и помаците чакат да се вдигнат, да изколим..." /Изпратено на ЦОГ, VI-Т и ОУ-Габрово/;

- В анонимен материал от Турция от името на "Организация за защита на правата" се заплашва, че ако не се прекратят мъченията и безпавието спрямо турците, ще вдигнат във въздуха Радио

- 5 -

София, а след това и правителствена сграда. /Изпратено на ВГУ-11. и VI-T/;

- Анонимен подател от Бухово предупреждава получателя да обърне внимание на дъщеря си да не ходи с българи. Да си я вземе от Бухово, защото щяло да стане лошо за нея: "...Нима са се свършили турците...Трябва да бъдем единни и да несе даваме на българите./Изпратено на СГУ 6.1./.

От анализа на кореспонденцията за изминалата седмица се вижда, че обстановката в страната е напрегната:

- Изявени националистически прояви няма.

- Продължава изселническата психоза, въпреки слуховете че на заминалите няма да се разреши да се върнат, че ги чака тежък живот в Анадола или заселване в Кипър.

- Традиционните българи дават обективна оценка на събитията и изказват опасения от евентуални терористични актове.

- Правилно се тълкува временното задържане връчването на паспорти във Варненска област. В някои материали от другите области се изказват опасения, че ще се спрат пътуванията. Въз основа на цялостна преценка на кореспонденцията се чувства, че забавянето на задграничните паспорти може да доведе до засилване на напрежението.

- Има незначително увеличения на броя на колебаещите се.

- Запазва се високият процент на подстрекателските писма, по-голяма част от които са от новопристигнали в Турция. Те гледат оптимистично на бъдещето - осигуряването с работа и жилище. Прави впечатление, че почти веднага са започнали работа медицинските кадри и владеещите чужди езици.

- Въпреки общия възторжен тон, се прокрадват вече писма, от които проличава разочарование от турската действителност и носталгия по родината.

Всички материали с негативни моменти са задържани и изпратени на оперативните поделения.

Приложение: Справка с данни за периода 23.-29.06.1989г. - 1 лисж.

Отп.екз.единствен
Доразмнож.в 5 екз.
Екз.единств.-ЦОГ
1. VI. у-ние
2. ВГУ
3. ЦОУ
4. Инспекторат-МВР
5. РИ /Млп Коларова

НАЧАЛНИК НА
УПРАВЛЕНИЕ ОТУ-ДС
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР:

/инж.П.Барсалиев, к.т.н./

С П Р А В К А

Строго секретно!

Екз. —

ОТНОСНО: ПРИДОБИТИ ДАННИ ОТ НАПРАВЛЕНИЕ ПК ПРИ ОТУ-ДС, ПО ТУРСКА ЛИНИЯ ЗА ПЕРИОДА 23.06... 1989г.

ОБЛАСТ	БРОЙ ОБРАБОТЕНИ ИЗХОДЯЩИ МАТЕРИАЛИ					БРОЙ ОБРАБОТЕНИ ВХОДЯЩИ МАТЕРИАЛИ						
	ОБЩО	От тях безлични	М-ли с положителен коментар	Колебави се	М-ли с информация за заминаване	М-ли с националистич. коментари	М-ли с конкр. операт. моменти в тях	ОБЩО	Коментар на присътигнали подстрек, недоволни характер	Коментар на присътигнали терористически моменти в тях	Подстрек-кат.ма-тер.от турски граждани	М-ли конкр. операт. моменти в тях
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
БУРГАС СОФИЯ СОФИЯ-ГРАД ВАРНА ЛОВЕЧ	24	11	-	1	11	-	3	107	31	-	22	-
	11	6	-	1	2	-	2	12	1	-	4	1
	35	24	-	-	8	-	3	61	-	-	2	5
	96	52	-	3	30	-	11	291	177	4	52	9
	29	14	-	6	5	-	4	52	5	-	23	-
ПЛОВДИВ	35	-	-	18	18	-	1	67	-	-	27	1
РАЗГРАД	226	88	-	32	106	-	6	414	217	5	122	12
ХАСКОВО	200	65	-	30	105	-	9	627	220	3	224	2
МИХАЙЛОВГРАД	5	5	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-
ОБЩО ЗА СТРАНАТА	679	265	-	91	285	-	38	1637	651	12	476	31

Забележка: Материалите по §§ 5, 6, 7, 8, 10, 12 и 13 са задържани и изпратени на съотв. опер.-издирв. подразделения.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Записано в 3 екз.

1. ПОГ

2. Инспекторат

3. КД

Зп. Петрова

НАЧАЛНИК НА
НАПР. ПК ПРИ ОТУ-ДС

95

I64

ТЕЛЕГ РАМА НР.12123 /9.07.1989Г. 70

СТРОГО СЕКРЕТНО

За нр. 72000
или нр. 72800

И Н Ф О Р М А Ц И Я
НР.235

МИНИСТЕРСТВО на ОБОРОДОВАНИЕ
ЦЕНТЪР ИНФОРМАЦИЯ
Вх. № 9810 от 10.7.1989

ОТНОСНО: ПРОЯВЕН ИНТЕРЕС ОТ ЧУЖДИ ЖУРНАЛИСТИ КЪМ ЗАМИНАВАНЕТО НА
БЪЛГАРИ-МЮСЮЛМАНИ ЗА ТУРЦИЯ

НА 04 ЮЛИ Т.Г. ОТ ГКПП КАПИТАН АНДРЕЕВО В СОФИЯ СЕ ЗАВЪРНА
АВСТРИЙСКИЯТ ТЕЛЕВИЗИОНЕН ЕКИП С РЪКОВОДИТЕЛ МАЛТЕ ОЛШЕВСКИ. РАЗ-
ПОЛАГАМЕ С ИНФОРМАЦИЯ, ЧЕ СА ЗАСНЕЛИ 200 МИНУТЕН ФИЛМ, КОИТО ШЕ БЪДЕ
ИЗЛЪЧЕН НА ЧАСТИ В РАЗЛИЧНИ ПРЕДАВАНИЯ НА 11 Т.М. ОТ АВСТРИЙСКАТА
ТЕЛЕВИЗИЯ. В НЕГО СА ВКЛЮЧЕНИ МНОГО ИНТЕРВЮТА С БЪЛГАРИ-МЮСЮЛМАНИ,
ЗАСНЕТИ СА ИЗОСТАВЕНИ КЪЩИ И ДРУГО НЕДВИЖИМО ИМУЩЕСТВО, ПАСПОРТНИ
СЛУЖБИ И ДР.

ОЩЕ С ПРИСТИГАНЕТО СИ ОЛШЕВСКИ ЗАЯВИЛ, ЧЕ БИЛ УБЕДЕН В ДВА
НЕГАТИВНИ МОМЕНТА, КОИТО ЩЯЛ ДА ПОДЧЕРТАЕ В РЕПОРТАЖА СИ - НЕСЪГ-
ЛАСИЕ СЪС СМЯНАТА НА ИМЕНАТА И ИДЕЯТА ЗА ЕДИНСТВО НА НАЦИЯТА, И ЧЕ
НАПУСКАНЕТО НА СТРАНАТА ОТ БЪЛГАРИТЕ-МЮСЮЛМАНИ СЕ ДЪЛЖАЛО НА ОГРА-
НИЧЕНИЯ В ПРАВАТА ИМ. ТАЗИ ТЕЗА ОЛШЕВСКИ ПОДКРЕПИЛ С ИНТЕРВЮТА,
ВЗЕТИ ОТ ЛИЦА ОТ ТАЗИ КАТЕГОРИЯ.

ВЪВ ФИЛМА ЩЕЛИ ДА БЪДАТ ОТРАЗЕНИ И МНОГО ПОЛОЖИТЕЛНИ МО-
МЕНТИ - ВЛАСТИТЕ СЕ ДЪРЖАТ КОРЕКТНО, ВСИЧКИ ФОРМАЛНОСТИ СЕ ИЗ-
ВЪРШАВАТ СЪГЛАСНО ЗАКОНИТЕ НА СТРАНАТА, БЪЛГАРИТЕ-МЮСЮЛМАНИ НЕ СА
ГОНЕНИ, А ЗАМИНАВАТ ДОБРОВОЛНО - В ТЯХНО ЛИЦЕ ЩЯЛ ДА ПОКАЖЕ НЕПРО-
СВЕТЕНИ ХОРА, ИЗПАДНАЛИ В ПЛЕН НА МАСОВАТА ПСИХОЗА И ПАНИКА, КОИ-
ТО ВЕРОЯТНО СКОРО ШЕ ПОЕМАТ ОБРАТНИЯ ПЪТ КЪМ НРБ И ДР.

НА 05 ЮНИ Т.Г. ОТ ГКПП КАПИТАН АНДРЕЕВО В СОФИЯ СЕ ЗАВЪР-
НА ЗАПАДНОГЕРМАНСКИЯТ ЖУРНАЛИСТ ФРАНЦ КАДЕР ОТ В., „ДИ ВЕЛТ“,
КЪДЕТО ИНТЕРВЮИРАЛ ЗАМИНАВАЩИ БЪЛГАРИ-МЮСЮЛМАНИ. СПОРЕД ПОЛУЧЕ-
НИ ДАННИ, ПРЕДИ ДА ПРИСТИГНЕ В НРБ ТОЙ Е ПУБЛИКУВАЛ В СЪЩИЯ ВЕСТ-
НИК СТАТИЯ, ЗАЩИЩАВАША НАШИТЕ ПОЗИЦИИ ПО БЪЛГАРО-ТУРСКИТЕ ОТНОШЕ-
НИЯ. ОГТНОВО СЕ ОЧАКВА ПОЛОЖИТЕЛЕН МАТЕРИАЛ.

НА 10 Т.М. В СТРАНАТА ШЕ ПРИСТИГНЕ ТЕЛЕВИЗИОНЕН ЕКИП НА
БИ БИ СИ ОТ ПЕТ ДУШИ С РЪКОВОДИТЕЛ ПИТЪР МАРШЪЛ. ЖУРНАЛИСТИТЕ ПРИ-
СТИГАТ ОТ ТУРЦИЯ И ШЕ ПОСЕТЯТ ХАСКОВО И КЪРДЖАЛИ, КЪДЕТО ШЕ
ИНТЕРВЮИРАТ БЪЛГАРИ-МЮСЮЛМАНИ, ШЕ СЕ СРЕЩНАТ С ДИРЕКТОР НА ПРЕД-
ПРИЯТИЕ, В КОЕТО ИМА „НЕДОСТИГ НА РАБОТНА РЪКА“ И ДР. ЕКИПЪТ НА
БИ БИ СИ ШЕ БЪДЕ ПРИДРУЖАВАН ОТ СЛУЖИТЕЛ НА „ИНТЕРФИЛМ“ НА
АГ., „СОФИЯ ПРЕС“, КОИТО ШЕ ГИ ЧАКА НА ГКПП КАПИТАН АНДРЕЕВО.

СЪЩО НА 10 Т.М. СЕ ОЧАКВА ДА ПРИСТИГНЕ И АВСТРИЙСКА ЖУРНА-
ЛИСТКА МАРТЕН КРОСТЕР ОТ В., „ДИ ПРЕСЕ“. ШЕ ПОСЕТИ СОФИЯ, РАЗГРАД
ШУМЕН, ХАСКОВО И ГКПП КАПИТАН АНДРЕЕВО. ЖЕЛАЕ ДА СЕ СРЕЩНЕ И ВЗЕ-
МЕ ИНТЕРВЮТА С ПРЕДСТАВИТЕЛ НА КОМИТЕТА ПО ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯТА,
С ГЛАВНИЯ МЮФТИЯ, ИМАМИ И СЛУЖИТЕЛ НА ОТДЕЛ „ЗАДГРАНИЧНИ
ПАСПОРТИ“ - МВР. ОТ КРОСТЕР МОЖЕ ДА СЕ ОЧАКВА ОБЕКТИВЕН МАТЕРИАЛ.

ПРАВИ ВПЕЧАТЛЕНИЕ, ЧЕ ПОСТЕПЕННО НАМАЛЯВАТ ИСКАНИЯТА ЗА
ВХОДНИ ВИЗИ НА ЧУЖДЕСТРАННИ ЖУРНАЛИСТИ. ПРОЯВЯВАЩИ ИНТЕРЕС ПО
БЪЛГАРО-ТУРСКИТЕ ОТНОШЕНИЯ И ЖЕЛАЕШИ ДА ПОСЕТЯТ РАЙОНИТЕ НА
СЪБИТИЯТА И ДА РАЗГОВАРЯТ С БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ, ПЪТУВАЩИ ЗА
ТУРЦИЯ.

ИЗП. 14 ОТДЕЛ/НА
ПРЕДАЛА: СТОЯНОВА
ПРИЕЛ:
ВЕЛИЧКОВА

НАЛИ ЗА 72000 Е (

ЗА НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС
ГЕН.ЛЕЙТЕНТ: Г.МЛАДЕНОВ

ДОБРЕ ЛИ ЕДА ДА КОИ ПРИЕЛ
ВЕЛИЧКОВА ЗА 72000

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Министерство на вътрешните работи
ЦЕНТЪР. ИНФ. СРЪ. УЧИНЕ
Рег. № 1-2090 Екз. № 1
5.04. 1989 г.
СОФИЯ

СПРАВКА

ОТНОСНО: Проведено съвещание на Централната оперативна
група на 5 юли 1989 г. от 11,00 часа

Присъстваха другарите: Савов, Стоянов, Минков, Коларов,
Аначков, Георгиев, Ачанов, Генов, Лозанов, Тодоров и Бобев.

Освен членовете на ЦОГ присъствава и др. Георги Йорданов -
началник на ОЗП, който информира по въпроса за идването на бъл-
гарски цигани и помаци, поставящи въпроса да им се разреши пъту-
ване зад граница.

Заг. м-р (1) След обсъждане, др. Савов разпреди по линия на ОЗП да
се изпрати грама на Областните управления на МВР при подаване
на документи за задгранични паспорти да се попълват гранични кон-
тролни листове, като в тях се впишат ЕГН на възрастните и децата
/касае само лицата с възстановени имена от 1984 г./. На този етап
документи за задгранични пътувания на цигани и помаци да не се
приемат, а при идване в ОЗП да се отправят към съответните тери-
ториални поделения.

Заг. м-р (2) На изчаквателните пунктове ще бъдат изпратени 12 жени от
ДНМ, които ще попълват засега граничните контролни листове.

Обсъдена бе обстановката в Хасковска област във връзка с нейното усложняване. Разисквани бяха мерките, които трябва да се предприемат за недопускане масови прояви и безредици. Наред с увеличаване лимита на излизащите, броя на раздаваните паспорти и приеманите документи, и изпращането на една рота за подсилване на силите по охрана на обществения ред, ПГУ - ДС, ВГУ - ДС и Шесто управление - ДС да проведат необходимите агентурно-оперативни и дезинформационни мероприятия.

Др. Минков предложи да се обърне внимание на Областните управления на МВР да съобщават по-конкретни данни за масовите групирания, които могат да прерастнат в безредици, а също така да организират своята работа във връзка с донаторниците, съобразно реалните условия - с отчитане решението на висшестоящите инстанции, те да не се пускат за пътуване в Турция. Наред с разяснителните мерки да се предвидят и по-твърди, респектиращи и такива, с които може да се владее обстановката.

Във връзка с въпроса за прегрупиране на силите по охрана на обществения ред др. Савов ще разговаря с др. Иван Димитров за търсене на допълнителни резерви от Софийска, Михайловградска и Ловешка области.

Др. Стоянов информира за силите и средствата, които са командировани от учебните заведения на Министерството. Предложи резерва от 305 души от ВИ "Г. Димитров", който се създава от 1-ви август да се използва за охранителна работа. Прие се този въпрос да се постави в отделно предложение и внесе на др. Танев за утвърждаване.

Да информира
др. Танев

Уточнени бяха следните мерки за Хасковска област:

а/ Да се увеличи броя на пусканите за заминаване в Турция /като се използва разширяваната от днес с 1000 души пропускателна способност на ГКПП/. От всяка община в Кърджалийски район да се пускат известен брой хора за заминаване.

б/ Да бъде увеличен броя на издаваните и връчвани паспорти.

в/ Да се увеличи броя на ежедневно приеманите документи за задгранично пътуване.

г/ спрямо подстрекатели, подбудители и организатори на масови групирания и прояви да се вземат твърди законосъобразни мерки.

Спускането на тези указания пред ръководството на Областно управление на МВР - Хасково се възлага на др. Аначков в качеството му на отговорник за Хасковска област.

Отп. в 1 екз.

№ 1 - др. Савов

Изп.: Т. Бобев

Нап.: Стоименова

05.07.1989 г.

Доразмножено в 12 екз.

по списък

Подполковник:

Т. Бобев
/Т. Бобев/

166

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Per. М. 05.04 1989
1040 - София

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

9538 06.2 89

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Получена информация за отношението на турските власти, към българските граждани с възстановени имена посещаващи Турция.

От агент "Таров" /на ръководство при ОР ст.л-т Разсолков от Общинско управление МВР гр.Благоевград/ е получена следната по-характерна информация:

През м.юни т.г. при пътуване до Ирак е преминал през Турция. При влизането на 29 юни, турските гранични власти проявили интерес, защо българските международни шофьори на СО-МАТ не пътували от десетина дни. Изказвали предположение, дали не им е забранено от правителството.

При преминаването през турска територия му направило впечатление, че тяхната пътна полиция и работещите на паркингите се държали много внимателно, дори се опитвали да провеждат приятелски разговори. Това впечатление се споделяло и от останалите му колеги с които е разговарял. Някои от тях наистина били глобявани за пътни нарушения, но сумите били малки и винаги се издавали квитанции.

По време на обратния път, отново не е имал проблеми. На Турската митница е престоял около един час. Според него турските митничари се държали грубо с пристигащите български граждани с възстановени имена. Псували ги и им отправяли обидни епитети.

2.-

В разговора митничаря, който го проверявал не скривал отрицателното си отношение към тях. Заявил, че не ги искат в Турция, защото заради тях щели да им намалят заплатите.

На агента са поставени конкретни задачи за изучаване на обстановката в Турция.

Неп. в 5 екз.

1-ЦИОУ-МВР

2-ШУ

3-У-ние VI-Т-ЦОГ

4-ВГУ

5-ИОО

Изп. :Измирлийски

Неп. :Койчева-1821

НАЧАЛНИК СОФИЙСКО ОБЛАСТНО
УПРАВЛЕНИЕ НА МВР

Генерал-майор

I67

Министерство на вътрешните работи
ЦЕНТЪР. ИНФ. ОРГ. УЧИНЕ
Per. № Т-2108 Екз. № 1
6.07. 19 89 г.
СОФИЯ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

св. 107

СПРАВКА

ОТНОСНО: Проведено съвещание на Централната оперативна
група на 06.07.1989 г. от 11,00 часа

Присъствуваха другарите: Савов, Стоянов, Минков, Коларов,
Аначков, Мусаков, Георгиев, Ачанов, Лозанов, Тодоров и Бобев.
Освен членовете на ЦОГ бе поканен началника на отдел "Пропаганда"
при ЦИОУ - МВР др. Орманков.

Др. Савов информира за изменението в турските закони
за "Заселването" и за "Поощряване социалното подпомагане", приети
от турския парламент във връзка с пътуването на български граждани
за Турция.

Др. Ачанов докладва за обстановката по трасетата към
ГКПП. След обяд започва подаване на дневния лимит от Разградска
и Варненска области.

Др. Савов разпорежи др. Ачанов да говори с др. Попов от
БДЖ да издават по-малко билети.

Др. Аначков постави въпроса за отпускане два - три вагона,
които да събират пътуващи за Турция от община Подкова. /въпроса ще
се реши окончателно след уточнения на др. Ачанов с ръководството
на БДЖ/.

Възложено бе на др. Лозанов да придвижи въпроса за осветлението на ЖП вагоните, извозващи пътници за Турция.

Др. Мусаков постави въпроса за вземането на мерки спрямо тези, които не изпълняват указанията на ръководството на Министерството и ЦОГ /продължаване профилактиките на организатори и подстрекатели, пускането на лица от областите без лимит и други/.
Информира, че от общо 533 имама, 184 са подали документи, а 39 заминали.

&

От интелигенцията с възстановени имена в София - 67 души, досега 15 са подали документи.

Острия сигнал за "трите лица, които притежавали радиостанция и продавали оръжие срещу злато" не се потвърждава.

Сигнала за турския "Левски" - на място е изпратен зам.-началника на отдел 04, Шесто управление - ДС и ОР за изясняването му.

Др. Стоянов постави въпроса за опазването на нашите служители от подкупи и корупция.

Др. Савов предложи да се внесат конкретни случаи за наказване от др. Танев. Във връзка с неизпълнението на дадените изрични указания от представителя на ЦОГ - др. Мусаков, при посещението му в Пловдивска област, Управление "Кадри" - МВР да пусне заповед за наказване началника на Общинско управление на МВР - Асеновград /който е пропускал с лично подписани от него бележки ТИР-камиони, натоварени с багаж, към ГКПП/.

Др. Минков повдигна въпроса за подобряване на агентурно-оперативната и разяснителната работа сред лицата с възстановени имена, във връзка с разпродажбата на имуществото на заминаващите.

Да се засилят демонстративните действия на силите за опазване на обществения ред. Да продължи спазването на указанията - онези които могат да вдигнат масите да се изпращат бързо в Турция.

Др. Аначков информира за АМ, които ВГУ - ДС провежда за успокояване на обстановката, някои съвместни действия с другарите от представителството на КГБ и мерките по чуждите журналисти. Постави въпроса за използване огромния материал за извършваната от Турция обработка на лицата с възстановени имена за заминаване в Турция, за да се даде отговор на чужди журналисти и световната общественост, защо населението с възстановени имена изоставя материалното си благополучие и заминава за Турция. В тази връзка по-рационално да се използват случаите на завърнали се "заблудени" от Турция.

Областните управления трябва да инструктират служителите на КПП /вътрешни/ за културно поведение и отношение към чужди дипломати, журналисти и туристи.

Шесто управление - ДС взема на контрол сигнал за размножени на циклостил молби за освобождаване на донаторници в Разградска област.

Др. Савов обърна внимание в информацията на Шесто управление - ДС да се посочи, че болшинството от донаторниците са подали молби за освобождаване от военна служба.

Да се дават предложения и идеи за координационния съвет при ЦК на БКП.

Във връзка с повдигнатия въпрос за средствата за масова информация днес др. Танев ще предложи в ЦК на БКП вземането на необходимите мерки.

Въпроса за извеждането на "главатарите" ще се решава конкретно, съобразно обстановката, а даването на допълнителни указания ще се извърши от отговорниците за съответните области по време на посещаването им.

Отп. в 1 екз.

№ 1 - др. Савов

Изп.: Т. Бобев

Нап.: Стоименова

06.07.1989 г.

Доразмножено в 12 екз.
по списък

Подполковник:

Т. Бобев
/Т. Бобев/

168

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата: 28.10.2019г. Секретар: /608/

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МЗР

ОПЕРАТИВНО - ИНТЕРЕСНО УЧЕБНО - ИЩЕ

Рег. № 1481, с.з. № 10
06.07.1989

СПРАВКА - СИГНАЛ

9616 17.7.89

ОТНОСНО: материал с оперативно - интересно съдържание, прихванат по линия на Турция.

На 30.06.1989 година в направление ПК, ОТУ-ДС бе заделен входящ материал, адресиран до
, с. , ул. , окр. Раз-
градски. За подател се посочва , Бурса,
TEŞİMCİLER KATİPİ...

На 04.07.1989 година бе прихванат втори входящ материал без подател, адресиран до същото лице в България. В него бе приложено листче с името и адреса на автора.

От извършената сверка на почерка и съдържанието стана ясно, че и двете входящи писма са изпълнени от едно и също лице, напуснало страната ни, което понастоящем се намира в Турция с ново турско име.

Заслужава внимание следния пасаж:

" Когато бях женена с Гюрсел бяхме слезли в Румъния при турското посолство помниш ли, мисля че трябва да помниш и в лимонадената изгорих всички електромотори и табла. Не бях се прибирила 2 дена тогава бях на митинг в Йонково вие нищо не знаете и за това не казвах защото бързах. Но мисля че сега разбра, че аз бях под наблюдение.

- 2 -

103

"И няколко пъти ме извикаха заедно с Юмер за тези машини."

От Кубрат със служебна кола е била закарана до границата. Съветва сестра си да не бързат с отпътуването за Турция, а да събират пари от заминаващите и с тях да закупват злато, но само на парички като подробно описва как могат да ги пренесат през границата. Предупреждава ги да не продават нищо и да изчакат освобождаването на брат й.

До тяхното пристигане ще се намира при чичо си, чийто адрес посочва на плика.

Оригиналите на двете писма се намират в направление ПК.

ПРИЛОЖЕНИЕ: осем листа фотокопия.

Отп. в единствен екз.
Доразмножено в 4 екз.
Екз. единствен - ЦМОУ
№ 1 - ПГУ
№ 2 - ВГУ
№ 3 - ОБ У-НИЕ ДС
№ 4 - КД - Стоименов

Изп: Друмев
Нап : 42/133
06.07.1989 г.

НАЧАЛНИК НА

НАПРАВЛЕНИЕ ПК, ОТУ-ДС

ПОЛКОВНИК:

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

109

Годн: Назар Север
Тестин сол. до-В
БУКРА

с
окр. Разградски.

I Здравей Назиски

Мися и сие добре със здравео
 ако за мен мисат а сие
 още подобри.
 Слушат и сие добре.
 Когато бях жена с Георги
 бяхме еднали в Румани при
 турското посолство помнени ми
 миса и трябва да помнени
 и в миналата и в онези
 естрамошори и табора.
 Ти бях и прибрали една
 могава бях във Уонкото на мисант
 вие нищо купихте и за това не
 кавах защо държам.
 Но мися и сие рабора и а
 бях под наблюдение. И няколко пъти
 ме убихаха в Юнор за безмислен.
 Мари бях сие Медовни от един проф
 знаех и ме ме забворт. Нашите
 могава ижа да ошката.
 Затова венско свирчи благополучно.
 В Кубрат ме бе службона кола
 сие МВР и ме закарала до

II

106

границата. Тукнах а ми в Тургуз.
Но како слушаш ми добре.
Не продавайте нищо. Абсолютно нищо.
Ако пак продавате кучета злато
и престанете да работите а или
маритки колкото можете по бек.
дават за принаси.
Но брат ми докато не дойде не
бързайте. Аз работя иш погн
веднага. Ма се за вас. Докато
дойде може иш прави много
работа. Така да не се прибишете
докато дойде иш работя.
и иш напредна. Тук едно маче
иш може да напредна. Тук курварство
има. Тук иш трябва да работи.
Много иш трябва да говори.
Вие не бързайте за нищо.
Дат на нашите спокоевни.
и Свар. иш Наиф иш еш.
и на работа почват в завод.
Завод иш пошом иш даиде.
Како кафан иш еш иш радияи всички
иш ми денор. Брат ми докато не
дойде нема да прѣднати иш маи.
Нищо не продавайте. Който може буч

111

Вие сабирате парите от хората
които мога да се,

и купите злато, на паричка.

104

Тти може да носите 10 парички и ли мря.
Виеките мога.

Но слушайте ани.

Защо не пожелите никакво. Синобта си
в къщи накрая със Кашови със Удани
багаж ще дойде със всичкото си.

За мен няма да мислите. Аз ще мисля
за вас. Вие все още не искам да
мислите. Аз съм със много шанс

сук. Докато дойде ще и погледя
дори и за къща. Бащите спокоитни
иско ви казвам. Своб при камиите
и не приготвят нищо.

Тук Държавата помана
много на тези които няма роднини
и да дойде ли казваме те роднини
мисли. Могава ще ви казват.

Но за това. Не мърдайте. В България
ще се учават от други държави
пикари и войници. Болгарите за данно
ви турморят.

Не ги разбирате погрешно.

ау заради вас направих всичко
както исках така ме разбирайте.

Како дойдете да не сме венка.

Знаете а ау съм свикнала загараница.

Жена да а върно никого.

За вас ще работя вукта.

Работата много тук.

Пакто да а радва ти има много момиче.

Едно единствено момиче а устало бу страх

да трогне и е сила. Цяла виеща и бурчуи

а научи за мен.

И пак не ми се страх ще а справя със всичко.

Ще работя за вас. и ще а мрудр.

Жено отоско.

Казвам ти да не бързайте

Целия бакач ще ви дават.

НЕ БЪРЗАЙТЕ.

Искам да ме слушате

НЕ БЪРЗАЙТЕ.

Елате последни.

И така казват АЛЕИДИН.

НЕ БЪРЗАЙТЕ НЕ БЪРЗАЙТЕ.

Ще миея за вас.

Много похорави.

Beni Azizma yaptila sizleri soyleneceyim.

1998
17.12.1998
Jeslana Kaban
Taskin Sok. 20-13
BURSA
Tismirgullu

КРДОПБГДСРБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата: 29.10.2019г. Секретар: /109/

Bulgazistan

С.
Разградска област
Кубратска община.

Türkiye
Bursa
Eziz ova mahlesi.

Здравей

Назиче

110

Незнам дали получихте първоначално ми писмо
и благодарите. Това е трето ми писмо.
За мен не е важно да пишете. Не съм добър.
Тук няма да знам нищо роднини по майка
ни понама. Назиф от Асир на бул Халим
роднините в него съм. Вкъщи ни продават
нищо. Мисли купам си какво нещо
ни продават. Тук все злато вземат на
паричка. Сбирателите по все злато или
мира. Тук които идват със славата на
купуват по селата везиет или парич
купуват злато на парич. Може да ги
примам като продам на ширта по държавата
когато идват. И майка може. Когато може
по все злато на парича. Продават нашата
нашата кола и везиет пада или фуча.
Но всеко го направят брати като дойдат.
Развалят и се аф съм тук. И нищо да съм
аф съм в мисля. Не да се отаждат.
Юраният ни ги продават. Купят илик
за Юраният. Тук има много парич сируват
тук. Илик за Юрания около 50/100 броя може
да оправя много нещо, може карнави донна
и за маса покривки. Тук за държавата
само по 500 лева по два ако направят или ги
вземат. Но златото не могат да вземат.
Тук не са хитри за това имат доверие в нас.
За тук работи може да се погледим.
Машината за шиване ни го продават

пушката също, и лелята също.

Може би всичко да пратим правосъден съвет
къщата. и зидотни.

Друго, Нба какво повече злато на парички
ще има хора които ще оставят злато на
паричка. Тти и икономисват. Тти повече
копката може злато ако ще и 1000 броя
злато но паричка като на парички
на шията на майка и баба и на децата
Ворфити на шията 20 и 30 да са на
душата. Може веднага да си купи много
за къща. Ще има голяма печалба.

Не ми разбиратите погрешно.

Брижностите а отидо с много хора. На шията
майка и Аба так тук на тук на буца

Адам и играли а обеси даулата майка

и иска на ланго шия да е Елине затова
смирени и обесени.

Още много работи. Ще си обвират
ошата на 5, няма да върват на никого
в Атурци. Аз за шията рикувати, даулата
ако зашукания и няма всичко

Всичко няма и джипотни ще ви похва на два
кръпки. Живот и здраве да има и все
ще дойдете щом си свикнете.

Само брат ми да освободи.

Помни и не забравяйте злато на
паричка и лелята да не продават.

Целуват ви всичкият семейство.

НТискуа Висза

ДС - смяната на имената -
възродителният процес

169

Лунс

КОПИЕ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ - ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

Per № 12067. Екз. №.....

..... 8.6.89.....

9612 7.7.89

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 2 2 9

ОТНОСНО: Коментари за пътуванията на българи-мюсюлмани
за Турция

Пътуванията на българи-мюсюлмани за Турция продължават да са предмет на обсъждане и коментари от страна на чужди дипломати и граждани.

Завеждащият културната секция в посолството на САЩ Джон Мензис изразил становище, че причината за сегашната "депресираща обстановка" в НРБ е нарушаването човешките права на мюсюлманите - непризнаването им за "малцинство", смяната на имената, забраната да говорят на турски език и изповядват свободно религията си. Според него това довело както до демонстрациите, така и до масовото им заминаване за Турция. Твърдял, че в началото няколко хиляди били изгонени от страната. Същото мнение споделила и Каролайн Звегинтцов, съпруга на английския военен аташе. Тя разбрала от раз-

Из архивите на ДС

1253

говор с "български турци", че им давали само два часа срок, за да съберат багажа си.

• Мензис изразил неудовлетвореност от проведената на 22 юни т.г. пресконференция в НДК за българо-турските отношения, тъй като "никой не попитал защо тези хора напускат страната и не се опитал да накара българското ^{16и} правителство да признае грешките си в подхода към турското малцинство".

В. последно време военните аташета на страните-членки на НАТО проявяват значителен интерес към лицата с възстановени имена, напускащи НРБ, поради което често посещават ГКПП и районите с компактни маси от това население.

Английският военен аташе Иван Звегинцов осъществи на 21 юни т.г. пътуване до Турция, а на 29 юни - в Югоизточна България. При първото бе придружен от съпругата си Каролайн и втория секретар по политико-икономическите въпроси в посолството на САЩ Александър Маргюлис, а при второто - от помощника си Ричард Джеймс и първия секретар по политическите въпроси в английското посолство Майкъл Фрост. Направило му впечатление, че в района вече нямало "голям лагер от българи -мюсюлмани, заминаващи за Турция" и сега се чакало само по два дни, за да се премине през ГКПП.

Военният аташе на Италия Джовани Папини също осъществи пътувания на 29 и 30 юни до Одрин, а на 5 и 6 юли т.г. до Пловдив заедно със швейцарския си колега посети Пловдив, Смолян и Кърджали.

На ежегодната конференция на фирмата "Вагон Ли" в Париж, в която участвували централните и националните директори, представителят за Турция Фикрет Евлиагил споделил, че за неговата страна е голям проблем да приема емигранти при съществуващата безработица.

3

Френските участници изразили мнение, че в България "се действа много меко за ликвидиране на мюсюлманските враждебни демонстрации". Изтъкнали, че и Франция е имала подобни трудности в териториите си в Карибско море и Корсика, но с помощта на военни и полицейски сили сравнително бързо успяла да ликвидира вълненията.

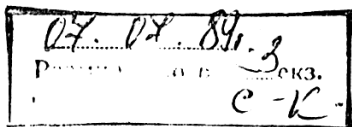
Секретарят на асоциацията "Италия - България", Серджо Сададзари пребивавал в страната ни като гост на Комитета за култура, споделил, че в Италия се провеждала антибългарска пропаганда. Интересувал се от истинското положение в НРБ и се изказал в подкрепа на нашата политика.

Отп. в 3 екз.

№ 1 - др. Танев
№ 2 - ЦИОУ за ЦОГ
№ 3 - Отдел 14
Изп.: 14/СЦ
Нап.: Шопова-9318
06.07.1989 г.

Размножено в 3 екз.

№ 4 - др. Дзюба
№ 5 - ЦИОУ
№ 6 - Отдел 04

ЗАМ.-МИНИСТЪР
НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
И НАЧАЛНИК НА ВГУ ДС
Ген.-лейтенант:
(Г. Аначков)

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Министерство на вътрешните работи
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. У-НИЕ
Рег. № 12154 Екз. № 1
10.7 1989 г.
СОФИЯ

СПРАВКА

ОТНОСНО: Проведено съвещание на Централната оперативна
група на 10.07.1989 г. от 12,15 часа

Присъствуваха другарите: Савов, Стоянов, Минков, Коларов,
Димитров, Аначков, Мусаков, Черкезов, Ачанов, Тодоров и Бобев.

Разгледана бе оперативната обстановка отразена в експрес-
информация № 46.

Др. Минков постави въпроса, че много от донаборниците
започнаха да бягат. Нужно е на последните пунктове за изчакване
да се организира проверката и връщането на тези, които придружават
родителите си /съответно от силите на НМ, Общинските управления на
МВР/, тъй като на границата е невъзможно да се прави проверка.

Др. Черкезов обясни, че в с. Манолич е реализирана опера-
тивна разработка, в резултат на което са разкрити двамата злостни
анонимници. Постави въпроса за подобряване на координацията с вът-
решни войски, тъй като едва чак на сутринта, изпратените от Дебелт
са пристигнали в Манолич.

Помаците, които са участвували в задържането на нашите
служители са преселници от с. Сливка, Смолянско.

Донаборниците с възстановени имена да се вземат в казармата през м. септември т.г., а не през март 1990 г., тъй като до тогава могат да станат произшествия и инциденти с тях.

Др. Иван Димитров /който е бил дежурен по Ръководство на Министерството в събота/ постави въпроса - информацията, касаеща остри случаи да се изпраща по-бързо в Центъра.

Др. Мусаков предложи ако информацията за положението на българските граждани в Турция е проверена и точна да се предостави за ползуване от нашите средства за масова информация. Информира членовете на ЦОГ, че във връзка с "Курбан байряма" служители на Шесто управление - ДС ще бъдат изпратени на място за оказване на помощ при изпълнението на утвърдените от др. Министър мероприятия.

Др. Савов разпорежи те да се размножат и дадат на членовете на ЦОГ за сведение.

Др. Минков постави въпроса, че изграждането на нови вътрешни КПП-та не решава въпроса с порядъка, а е необходимо още от съответните селища да не се разрешава формирането на колони, които правят задръствания по трасето.

① Др. Савов съобщи, че др. Танев е обърнал внимание за необходимостта от готовност в оперативен и охранителен план във връзка с започващото от днес прилагане на Указа за гражданска мобилизация и провеждането на "Курбан байряма".

Да се разговаря с 4-те основни области /Разград, Варна, Бургас и Хасково/ да подават ежедневна информация в Центъра по тези два актуални въпроса.

Др. Тодоров да осигури стенограмата от съвещанието на МС във връзка с прилагането на Указа за гражданска мобилизация.

2 Др. Савов предложи ДНМ да анализира и оцени резултата от прилагането на редипречни мерки спрямо турските ТИР-шофьори и ако е нужно с разрешението на др. Министър отново да се въведат.

3 Информациите за помаците да се предоставят на членовете на ЦОГ, а така също и тази за хуманитарните случаи.

Др. Минков постави въпроса за някои предавания на БТ /интервютата с лица с възстановени имена/, които могат да имат отрицателен ефект за настройване на населението.

Др. Стоянов изрази мнение за необходимостта от балансираност в предаванията по нашите СМИ, като се показват и примери на трудов героизъм от страна на населението с традиционни имена.

Отп. в 1 екз.

№ 1 - др. Савов

Изп.: Т. Бобев

Нап.: Стоименова

10.07.1989 г

Доразмножено в 12 екз.

по списък

Подполковник:

T. Bobev
/Т. Бобев/

171

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Министерство на вътрешните работи
МВНПР. ВНО. ОРГ. УЧЕБ
Рис. № 12164 Екз. № 1
11. 7 1989 г.
СОФИЯ

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Оперативната обстановка сред българските
граждани /т. нар. помаци/ възстановили
българските си имена през 1972 - 1975 г.

Постъпилите данни от Областните управления на МВР - Пловдив, Бургас и София, дават основание да се направи извода, че към 7 юли т.г. оперативната обстановка сред потомците на насилствено турцизираните в миналото българи /т. нар. помаци/ възстановили българските си имена през периода 1972 - 1975 г. е сравнително спокойна. От трите управления е посочено, че на територията им живеят около 204,300 българомохамедани /помаци/. За болшинството от тези лица е характерно приобщаването им към българската нация, проявяваното разбиране относно измененията в нашето законодателство и пътуванията на българските мохамедани в Турция. Участието на това население в трудовия ритъм е нормално, като не са констатирани случаи на безпричинно отсъствие от работа. Отделни българомохамедани са проявили интерес относно възможността за закупуване на къщи, собственост на заминали за Турция български мюсюлмани.

Същевременно, ~~влиянието на различни фактори сред отделни~~
~~среди от тези лица налагат диференциран подход при оценката на~~
~~оперативната обстановка в регионите с такова население.~~

На територията на ~~Пловдивска област~~ живеят 196 472 бълга-
~~ромохамедани /помаци/,~~ които по общини се разпределят както следва:
Пловдив - 650; Асеновград - 8 000; Родопи - 1 100; Карлово - 250;
Велинград - 28 500; Смолян - 68 000; Мадан - 39 972; Златоград -
26 000; Девин - 28 000.

Сред говорещите български език българомохамедани /помаци/
оперативната обстановка е спокойна. Получени са данни, че те се
отнасят с неприязън към лицата възстановили имената си през 1984/85г.

~~Около 10 000 са потомците на турцизирани в миналото бъл-~~
~~гари, които говорят турски език, живущи в селата Борино, Нова махала,~~
~~Фотиново, Грохотно, Гьоврен, Стоманево.~~ Особено сред по-възраст-
ното население се запази недоволството, неодобрението и неразби-
рането на възродителния процес. Под влиянието на религиозния фана-
тизъм, битовия консерватизъм и някои пропуски при провеждането
на възродителния процес, ~~сред това население се запазиха някои~~
~~религиозни ритуали, включително и даване на неофициални турско-~~
~~арабски имена на новородените.~~ Голяма част от жителите на тези
селища имат роднини и близки в Турция, както и в някои райони с
компактно население от лица с възстановени имена. Под тяхно въз-
действие те са настроени да получат задгранични паспорти след 01.09.
т.г., а някои от тях и преди тази дата.

На 03.07.1989 г. около 100 лица предимно жени от средите
на турско говорещите от селата Гьоврен, Грохотно и Борино се явили
пред Общинско управление на МВР - Девин, като искали обяснения защо

83

не им се издават задгранични паспорти. Данни са получени и за малобройни групи от други села да отидат в Областния комитет на БКП, ЦК на БКП и резиденция "Бояна", за да поставят искания, свързани с издаването на ЗП.

Част от това население продължава да се снабдява с молбидекларации, платени са такси в ДСК, изтеглени са спестявания, а в с. Нова махала, са разпродадени 60 % от домашните животни.

Посочените обстоятелства и признаци показват, че част от това население се готви да напусне страната.

За снижаване напрежението сред това население се провеждат следните мероприятия:

а/- Активизиране на агентурно-оперативната, профилактичната и идейно-възпитателната работа сред населението, като се обединяват усилията на партийните и държавните органи, силите и средствата на МВР.

б/- Координирана е дейността между органите на МВР и СМИ за оказване на съответно въздействие.

в/- Провежда се съвместно с партийните комитети и народни съвети индивидуална и обща профилактична дейност. Неутрализирани са лидерите, а някои се използват за оказване на влияние.

г/- Предлага се след 01.09.1989 г. спрямо турско говорещите от с. Борино, Грохотно, Гьоврен, Нова махала и др. да се приложи диференциран подход за извеждане на някои изявени националисти в Турция.

На територията на турската област живеят около 3 000 българо-мохамедани.

~~Сред част от туркоешите се помаци~~ в община Карнобат, които са 1 872 лица, ~~се наблюдава изселническа психоза~~. Повишаване на напрежението е възникнало след спиране приема на документите им за пътуване в чужбина. Поведението им се характеризира с оживени коментари, недоволства, намаляване на трудовата активност, изпращане на писма до различни инстанции, посещения на местни партийни и държавни органи, опити за подаване на документи в Общинско управление на МВР. Според ръководството на Областното управление от тази категория лица ~~може да се очаква~~ продължаване на посочените прояви, а от ~~страна на отделни екстремисти и остри враждебни и~~ нелоялни действия.

На територията на Общинско управление на МВР - Руен известно усложняване на оперативната обстановка сред българомохамеданите се забелязва в с. Череша. По оперативни данни ~~това население обсъжда възможности за открити демонстративни прояви~~. Тези лица живеят със съзнанието, че са български турци и имат право и основание да получат паспорти. По непроверени данни някои мохамедани от селото са получили съобщения от свои роднини от гр. Пловдив и района на Асеновград, че са взели паспорти за Турция.

Получени са оперативни данни, че определени лица от селото заявяват, че са съгласни да изчакат до м. септември и ако тогава не получат задгранични паспорти ще предприемат демонстративни действия, за да принудят компетентните органи да удовлетворят исканията им.

На територията на Общински управления на МВР - Айтос и Бургас българомохамеданите не се вълнуват от проблема за заминаване в Турция. Известно различие се забелязва в поведението на лицата

от смесените бракове. Някои от тях са поставили искания за заминаване в Турция, но им е отказано.

От Областното управление на МВР се провеждат следните мерки за снижаване на напрежението:

- Извършват се профилактични мероприятия, като най-изявените протурски националисти се предупреждават с протоколи.

- Съвместно с държавните и партийни органи се провеждат разяснителни мероприятия.

- Активизирана е работата по набиране на информация за замисляна и подготвяна вражеска и друга престъпна дейност от тази категория лица.

- Уточнени са лицата, които при усложняване на обстановката ще бъдат задържани и разпитани в следствието.

- Предлага се след 01.09.1989 г. на някои от желаещите да се издадат паспорти и да им се разреши да заминат на екскурзия.

На територията на ~~Софийска област~~ живеят около 55 000 българомохамедани, разпределени в следните общини: ~~Сатовча - 17 000;~~ Гоце Делчев - 9 200; Якоруда - 9 100; Хаджидимово - 1 300; Сандански - 1 200 и Банско - 600. Ограничен брой лица живеят и в някои други селища на бившия Благоевградски окръг.

Болшинството от това население в значителна степен се е приобщило към българската нация и ~~остатите националистически прояви са изключени.~~ Това са лица, сравнително добре устроени в битово и трудово отношение и разсредоточени сред останалото население.

Понастоящем оперативната обстановка сред българомохамеданите в областта е ~~относително спокойна. Общественото нараства~~

~~интересът и желанието на част от помохамеданчените българи в някои населени места да получат задгранични паспорти и пътуват до Турция.~~

Много от живеещите на територията на бившия Благоевградски окръг започнаха да се снабдяват и попълват ~~молби-декларации за задгранични пътувания~~. Само в Гоцеделчевския район над 3 500, а в Разложкия над 1 550 лица са подготвили документите си. Засега засилени настроения в това отношение има предимно в селищата, в които влиянието на мюсюлманската религия е най-силно. В село Буково, ~~молби-декларации са взели 90 % от населението, в Корница 80 %, Рибново 70 %, Славци 60 %, Лъжница 50 % и т.н.~~ В Разложкия район документи за издаване на задгранични паспорти са подготвили жители на град Якоруда и селата Аврамово, Филипово, Краище и други. ~~Като основен мотив за заминаване в Турция се изтъква ограничаването на разнижението и работи.~~

В тази насока трябва да се има предвид, ~~че в района на Блага- ромохамедани от този район, преселили се в селища с компактно население от лица с възстановени имена станаха лидери и на сръжески неформални структури~~. Основателите на ~~"турското дружество"~~ към "независимото дружество за защита правата на човека" са членове на семействата на Бабечки и Узунови от с. Корница, Гоцеделчевско. От същото село са и Рунтови, които създадоха ~~"Ислямския инициативен комитет"~~. Двете структури взеха активно участие при провокирането на гладните стачки в различните райони на страната. ~~Поставиха искания за връщане на старите имена и свободно изселване. Поддържаха редовни връзки със западни радиостанции и с други контрареволюционни и антисоциалистически елементи вътре в страната.~~

7

88

~~Областно управление на МВР - София взема следните мерки~~
за недопускане на изселническа психоза:

- С участието на члена на ПБ на ЦК на БКП др. Милко Балев и първия секретар на ОБК на БКП - Лазар Причкапов в редица селища от Благоевградския регион през м. юни т.г. се проведеха срещи с населението, на които аргументирано бе разяснена политиката на партията за единение на българската нация.

В селищата с компактни маси българомохамедани са изградени консултативни групи от представители на Областния и Общинските комитети, които провеждат разяснителна работа по новия Закон за задгранични паспорти.

- По магистралните и главните пътища са изградени временни КПП за недопускане на емисари и подстрекатели от други райони на страната и пренасяне на изселническата психоза.

- Издирват се подстрекателите, които подтикваат населението да иска от властите да издават документи за пътувания още на сегашния етап.

- Съвместно с партийните и обществени органи са разобличени и предупреждени с протокол 92 лица проявили се като подстрекатели.

- Обмисля се след 1 септември т.г. издаването на задгранични паспорти на групи от 10-тина човека от кметство, които да посетят Турция и след запознаване с обстановката там да се използват за влияние.

Анализа на оперативната обстановка сред българомохамеданите показва, че следва да се очаква нарастване на напрежението след 01.09.1989 г. след влизането в сила на изменението на Закона за задграничните паспорти.

~~В този връзка е целесъобразно:~~

- Да се активизира политико-възпитателната и разяснителната работа сред това население за снижаване на желанията и разсредоточаване на исканията за издаване на задгранични паспорти.

→ За снижаване желанията за задгранични пътувания да се използват активно изявленията на лицата, които се завръщат от Турция. ~~Целесъобразно е да се използва интервюта на турския министър Конукман, публикувано на 25 юни т.г. във в-к "Гюнеш", където се заявява, че "Турция ще вземе мерки за противопоставяне на България, като още по-внимателно ще се действа за разкриване опитите на България да изпраща в Турция, като шпиони, цигани и помаци".~~ Очаква се, че разпространяването на факсимиле на този вестник сред населението ще окаже отрезвяващо въздействие.

→ Да се обсъдят по места с партийните органи варианти как да се действа в случай, че след 1 септември по-значителни маси от това население поставят въпроса за издаване на задгранични паспорти.

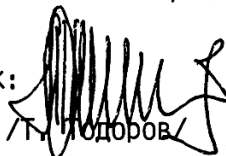
→ Да се вземат мерки за засилване контрола върху кореспонденцията и телефонните разговори с другите територии на страната за недопускане подстрекаване и раздухване на изселническа психоза.

→ За снижаване на изселническите настроения в селищата със силно влияние на мюсюлманската религия / селата Корница, Рибново, Славци, Лъжница и др. / ~~местните административни и партийни органи да не ограничават извършването на регламентирани от главно мюфтийство религиозни обреди, включително и по време на мюсюлманските празници.~~

Отп. в 1 екз.
№ 1 - др. Савов
Изп.: Т. Тодоров
Нап.: Стоименова
11.07.1989 г.

Разм - в Миз

Полковник:

Т. Тодоров

172

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Министерство на вътрешните работи
ЦЕНТРАЛЕН ОФИС
Рег. № 7-2200 Екз. № 13.02 1989
СОФИЯ

СПРАВКА

ОТНОСНО: Проведено съвещание на Централната оперативна
група на 13.07.1989 г. от 11,00 часа

Присъствуваха другарите: Савов, Минков, Коларов, Иван
Димитров, Аначков, Мусаков, Черкезов, Ачанов, Богданов, Тодоров,
Орманков и Бобев.

1. Обсъдена бе информацията за българомохамеданите
/помаци/:

Др. Черкезов изрази мнение тази категория български
граждани след влизане на Закона за задграничните паспорти в сила
да пътуват, като туристи без багаж на равни основания с остана-
лото население. Предимство да се дава на лоялно настроените, а
националистите да се ограничават, за да не се чувствуват привиле-
гировани.

Да се вземат мерки за успокояване на религиозновярващите,
като се спазват мюсюлманските традиции. Да се проявява такт и
деликатност към това население.

Др. Мусаков посочи, че през последните 5 - 6 години
/с изключение на Смолян/ с това население не е работено както
трябва. Това е характерно, както за органите на МВР, така и за
други държавни, партийни и т.н. инстанции. Първия извод, който

трябва да се направи е - за необходимостта от засилване на агентурно-оперативните мерки. Второ - да се провежда по-целенасочена партийно-политическа работа.

Информацията в този си вид не отразява точно и пълно проблемите, от уточняване се нуждаят и цифровите данни. Обстановката е дадена в омекотен вид. Нужно е да бъде отразена с реалните ѝ измерения, за да предизвикаме основателна тревога и отношение, както в нашия състав, така ѝ в другите инстанции. Мнението на др. Черкезов е правилно, тъй като опитът от извеждането на семействата Бабечки и Узунови показва, че подобни извеждания имат отрицателен ефект.

Необходимо е след по-задълбочена подготовка да се направи информация за ЦК на БКП със съответни предложения и такава за териториалните поделения с указания за насоките на оперативната дейност.

Др. Аначков посочи, че на този етап няма готовност за изготвяне на документ с необходимата задълбоченост, поради което представители на Шесто управление - ДС и "Инспекторат" трябва да проведат целенасочена работа за точно изясняване явленията и процесите сред това население и какво трябва да се предложи на ЦК на БКП.

Др. Минков изрази съображения, че в ЦОГ трябваше по принцип да се разгледа проблема с помаците, а не това, което Областните поделения са подавали на ЦИОУ. В основни линии данните и изводите, които са дадени в информацията съвпадат с тези на УГВ.

Освен набелязаните мероприятия трябва да се пресече раздаването на молби-декларации и правенето на обещания, че след

3 123

1 септември т.г. те ще пътуват зад граница /такива обещания се дават включително и от различни отговорни лица, които посещават тези райони/.

Проявите в Буково, Вълкосел, Борино, Грохотно, Гьоврен,
Нова махала и др. трябва да се оценяват с нужната сериозност.
Агентурно-оперативната работа да се засили, включително и с използване на агенти за влияние, мерки за разлагане на лидерите и др. и всичко това трябва да се проведе до 1 септември, тъй като тяхното стадно чувство и нагласа е не по-малко от това на тези, които сега заминават.

Др. Ачанов посочи, че е целесъобразно да се дадат указания за уеднаквяване подхода към това население по места.

Др. Мусаков обърна внимание, че указания са давани, но не се изпълняват.

Др. Коларов предложи периодично от експрес-информациите да се извлича обобщено за проявите на тази категория български граждани.

Др. Иван Димитров изтъкна, че след 1984 г. помаците бяха сложени под общ знаменател с останалото население, възстановило имената си. Целесъобразно е да се предложи точно становище за ЦК на БКП, което да бъде сведено на ОБК на БКП за отношение към българомохамеданите. След 1 септември и по-късно те могат да бъдат пускани във всяка друга страна, но не и в Турция.

Др. Минков посочи, че българомохамеданите които са заселени във вътрешността на страната / с изключение на тези от Ловешкия район/ избягаха 1972 - 1973 г. при възстановяване на имената. Те се турчечат и сега са най-активните и се надигат.

Др. Савов обобщи разискванията:

а/ Да се поискат данни от другите области, а Бургас и Пловдив да уточнят посочените данни;

б/ Допълнителните данни и изказаните на това обсъждане съобращения да бъдат основата за преработване на документа;

в/ В срок до края на месеца "Инспекторат" и Шесто управление - ДС да направят необходимите проверки и уточнения на място и се включат в изготвяне на окончателния вариант на информацията до ЦК на БКП с предложения и информация за Областните управления на МВР с указания за работа.

Др. Минков предложи участващите в проверките по места още от сега да провеждат линията /подхода/, които се уточниха сега.

2. Разгледан бе проект за Окръжно по въпроса за запрещенията.

Др. Орманков предложи да се направи прогноза кои лица от тази категория могат да се завърнат.

Др. Минков предложи в Правилника за приложение на Закона за задграничните паспорти да кажем, че такива лица няма да бъдат пускани обратно в страната.

Др. Тодоров предложи Областните управления на МВР да изпратят данни и албуми във ВГУ - ДС, за да се създаде съответната готовност и организация на работата, а лица от посочените в Окръжното категории още на границата да се предупреждават, че са нежелани и ако влезнат в страната ще бъдат съдени.

Др. Димитров изрази мнение, че документа трябва да бъде утвърден, като се стесни кръга /категиите/ включени лица.

125

Да не се използва термина "противници на възродителния процес", а да се посочи съответното деяние или престъпление, поради което лицата се поставят в тези категории.

Др. Черкезов предложи да се включи текст: "С каквито и документи да дойдат на ГКПП".

Др. Мусаков предложи още от сега някои да бъдат осъдени задочно или да бъдат възбудени съдебни дела за участие в събитията през м. май т.г.

Да се заложат сигнални картони на ГКПП за завърнали се, за които следва да се уведоми съответното поделение. По този начин ще се ограничи кръга от лица, които следва да бъдат връщани обратно.

Др. Савов обобщи съображенията на ЦОГ по документа:

a) Такъв документ трябва да излезне. Всяка страна има право да се защити и болшинството държави си имат запретителни списъци.

b) Трябва да се ограничи кръга от лица.

b) Да се отпочне работа от сега без да се чакат преговорите.

г) Юридическите съображения да се доложат на др. Министър при поднасяне на Окръжното за подпис.

д) Да се дадат указания за откриване на предварителни производства и съдене на лицата, заминали в Турция, но извършили преди това някакво престъпление в нашата страна.

- Утвърждаването на лицата, които ще се връщат на ГКПП да става от Зам.-министрите.

③. Разгледано бе предложение за организация на контра-
разузнавателната работа по завърналите се от Турция в страната.

Др. Аначков поясни, че данните за заминалите и завър-
налите се ще бъдат въведени в ИСКРА - 85.

Др. Черкезов предложи парите посочени в предложението
да се отпускат целево. Да се изпратят /включат/ следователи в
оперативните групи.

Др. Аначков обясни какви са съображенията за привли-
чане на следователи само по конкретни случаи.

Др. Орманков предложи да се запише задължение на Управ-
ление "ТИЛ" - МВР по осигуряването на необходимите битови усло-
вия за работа на оперативните групи.

В случаите, когато има основания да се образува предва-
рително производство по НПК на лица завърнали се от Турция.

Др. Иван Димитров предложи в категориите лица да се
включат и тези, които ще се върнат след изтичане на срока за
престой в чужбина.

Др. Мусаков изрази становище групите да бъдат без следо-
вател и да работят близо до ГКПП, като се водят културни, целе-
насочени оперативни разговори.

Да се посочи, че териториалните поделения на МВР трябва
да обезпечат необходимия оперативен контрол върху завърнали се
лица, включително и чрез воденето на оперативен отчет. В тези
случаи, когато е възможно завърналите се, да се заселват в други
райони по смисъла на ПМС № 5.

Др. Коларов предложи документа да бъде Окръжно на др.
Министър, тъй като в него се записват задължения за различни
поделения и трябва да бъде разпратено по места.

7 128

Др. Минков обърна внимание, че не е указано от кои поделения ще бъдат служителите, включени в оперативните групи. Те обезателно трябва да бъдат с юридическа подготовка. Или трябва да бъдат включени и следователи.

Др. Богданов предложи да се запише, че е възможно за завръщане да бъдат използвани и други ГКПП-та освен Малко Търново и Капитан Андреево и трябва да има готовност за работа.

Др. Аначков обясни, че тези които се завръщат със закъснение ще се санкционират от контролора на ГКПП и той ще информира съответните поделения.

Др. Савов обобщи разискванията:

a) - Документа да бъде Окръжно на др. Министър;

8) - В групите да бъдат включени и представители на ПГУ - ДС. Следователи само при необходимост. Основната цел на водените разговори да бъде разкриване действителните мотиви за завръщане. Този момент - политическия, да бъде посочен в уводната част на документа. Завръщащия се доброволно и осъзнато е ново качество гражданин на НРБ;

b) - Да се създадат добри условия за работа на групите;

c) - Да се посочи възможността за влизане и от други ГКПП-та;

g) - Зам.-началника на отдел 04, ВГУ - ДС Ч. Петков да участва в изработването на окончателния вариант на Окръжното.

Др. Савов информира членовете на ЦОГ, че е уточнено с Ръководството на ОЗП - МВР срока за изходните визи да бъде удължен на 6 месеца, а този за пребиваването в чужбина си остава 3 месеца.

По въпроса за листовките, които да се поставят в задграничните паспорти др. Орманков и др. Йорданов да се договорят и предложат конкретен проект. *Ormanov*

По въпроса за слуховете във връзка с увеличаване на мита-
та, от 1 юли т.г. се въвежда 20 % за автомобилите и 300 % за
новозакупени предмети на бита - депозит при изнасяне, който
отива в полза на държавния бюджет, ако не се потърси в срок от
3 години.

Др. Иван Иванов от ВГУ - ДС ще даде необходимите разясне-
ния на Областните управления на МВР и ГКПП.

Др. Минков посочи, че зачестяват случаите за насочване
на донаборници към границата /само днес 13 юли т.г. са задържани
11 младежи, насочили се към Южната граница и трима души в местността
"Трите буки", Кюстендилско/. Засега следствието не взема необхо-
димото отношение. Такива случаи ще има и за в бъдеще и трябва да
се дадат необходимите указания.

Др. Мусаков обясни, че съвместно с останалите терито-
риални поделения е разработено Окръжно на др. Министър по въпроса
за донаборниците, включително и опитите им за бягства зад граница,
което от вчера е подписано и ще бъде разпратено за изпълнение.

Др. Черкезов повдигна въпроса, че Варна продължават
да изпращат донаборници с издадени паспорти за Турция. Само вчера
през ГКПП са минали 6 души, родени 1971 г. с редовно издадени
паспорти.

Ще бъдат извършени необходимите проверки.

Отп. в 1 екз.
№ 1 - др. Савов
Изп.: Т. Бобев
Нап.: Стоименова
13.07.1989 г.
Доразмножено в 12 екз.
по списък

Подполковник:

/Т. Бобев/

173

40

СТРОГО СЕКРЕТНО !

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

ОТДЕЛ "ЗАТВОРИ"

Вх. № 2-324 екз. № 1
София, 14.07. 1989 г.

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТ. РАБОТИ	
ЦЕНТ. ИНФ. ОРГ. У-НИЕ	
Вх. № 10068	от 14. 7. 89

И Н Ф О Р М А Ц И Я

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОТНОСНО: Получени по-характерни сигнали по линия
на Държавна сигурност в отдел "Затвори"-МВР
през втората половина на м.юни и до 10 юли 1989г.

Большинството лишени от свобода с възстановени имена
са с изсълнически намерения, радват се, че в момента икономи-
ката ни изпитва остра нужда от работна ръка.

Почти във всички затвори се коментира предстоящо по-
милване през м.август или септември.

1. Възродителен процес

1. В затвора Белене лишените от свобода с възстанове-
ни имена казват, че всички завърнали се наши граждани от Турция
са цигани или членове на БКП.

2. В затвора Бургас лишения от свобода турски гражда-
нин заявил, че "борбата именно беше за пускане на
хората от възродителния процес в Турция." Смята, че това е по-
беда на турските власти и "турското" население в България.

3. В затвора Пазарджик лишените от свобода с възстано-
вени имена се възмущават, че не им връщат старите имена. На въп-
роса ако им върнат старите имена, ще се върнат ли по домовете
си и ще отидат ли на работа в заводите, те отговорили: "на нас
ни отвориха очите, ако ни върнат имената, ще искаме още турски
училища, университети, училище за ходжи, турски министри, ад-

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : /168/

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 23.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>	

2.
[signature]

министратори и други."

4. В затвора Плевен лишените от свобода с традиционни български имена са настроени отрицателно към тези с възстановени имена. Има изказвания, че органите на МВР са много меки с тях. Някои са готови да ги бият и дори застрелят (ако им се даде такава възможност).

5. В затвора София лишения от свобода с възстановено име _____ е споделил, че инициатор на протестните демонстрации в Момчилград е бил бившия председател на АПК Момчилград.

На проведеното свиждане със съпругата си и е дал указания "да организира всички съпруги и майки, които имат близки в затворите и да протестират."

В същия затвор няколко лишени от свобода с възстановени имена обсъждали въпроса и "щели да предупредят родителите и братята си да ходят из цяла България, да се свържат с всички, които имат близки в затворите, да се съберат на една дата и час пред Държавния съвет и да стачкуват, да питат защо са задържани близките им." Щели да се съберат пет-шест хиляди души, за да разбере целия свят.

6. В затвора Стара Загора лишения от свобода с възстановено име _____ е заявил "не предполагам, че ще ни разрешат изселване в Турция. Убеден съм, че тези, които се върнат ще бъдат съдени по чл.104 от НК".

В същия затвор лишения от свобода _____ е казал, че след 01.09. още същия месец ще напуснат страната 100 хиляди българи с традиционни имена.

3.

Лишените от свобода с възстановени имена в затвора Стара Загора са притеснени за очакваната неизвестна съдба на близките си в Турция. Коментират за намеренията на турското правителство да засели изселниците от България в Кипър и външенията срещу това решение. Предупреждават близките си да не предприемат нищо като отидат в Турция, да не дават интервюта, да не излизат с декларации срещу НРБ и друга пропагандна дейност, които могат да поискат от тях турските власти за оклеветаване на България пред международната общественост. Страхуват се, че това може да рефлектира върху тях, да не бъдат освободени условно-предсрочно и най-вече да не би ако не им хареса Турция и поискат да се върнат обратно в България, българските власти да откажат да ги приемат.

На 25.06.1989 година по повод изказването по Българска телевизия на завърнал се наш гражданин от Турция, лишения от свобода с възстановени имена с голямо внимание са изслушали казаните от него думи. Лишения от свобода с възстановено име ^{б.ч.с.б.} казал, че ако всичко което се пише и говори по радиото е верно 1%, то техните близки в никакъв случай не могат да бъдат добре там (Турция).

II. Төрөл

1. В затвора Враца лишения от свобода с възстановено име _____ е провел свиждане със съпругата си, която е споделила, че е заплашвана от непознати мъже в с.Ясенково, Разградска област и са я предупредили да напусне България, защото в противен случай ще да малтретират нея и децата и.

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[signature]</i>

4.

2. В затвора Плевен лишения от свобода с възстановено име _____ на проведено свиждане с майка си и първа братовчедка разбрал, че някой ги задължава да заминават за Турция и им дава срок. Братовчедката му казала, че на брат и изпратили бележка за 24 часа да напусне страната. Такива бележки имало за него, съпругата му и детето им. Тези бележки били написани на машина и подпечатани с някакъв печат.

3. В затвора Стара Загора лишения от свобода с възстановено име _____ е отправил открита закана срещу _____, че ако не каже на семейството си да се изсели в Турция, щели след време да изпратят хора от там да накажат него и семейството му за предателството им спрямо майка Турция.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ "ЗАТВОРИ" МВР
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР _____

Написано в 2 екз.:

№ 1-ЦИОУ

№ 2-КД

Изп.: П.Кротнев

Нап.: Л.Тодорова-337

174

М В Р
ОПЕРАТИВНО - ТЕХНИЧЕСКО У-НИЕ

Рег. № 1547, екз. № 4
14.07.1989

Строго секретно!

Екз.единствен

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. У-НИЕ

Вх. № 10064/14.7.89

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: ОБСТАНОВКАТА В СТРАНАТА, ОТРАЗЕНА В КОРЕСПОНДЕНЦИЯТА
ПО ТУРСКА ЛИНИЯ ЗА ПЕРИОДА 07.07.-13.07.1989г.

За времето 07.-13.юли преминаха и бяха обработени 585бр. изходящи писма. Това показва, че тенденцията на количествено намаляване от началото на м.юни насам продължава.

Анализът на кореспонденцията показва, че обстановката в страната продължава да е напрегната. В 193 писма се коментира заминаването за Турция, подсилено с националистически нитки. Това представлява 34.5% от общия брой.

"...Всички на тъпи, на тъпи тръгват. Никой не казва няма да отида, напротив - отиваме - всички това говорят...Положението е много сериозно. Тук от материална гледна точка сме добре. И въпреки това хората не искат да останат..." - пише лице от Търговище.

Като нов момент в тая категория материали трябва да се подчертае това, че кореспондентите вече пряко сочат като основна причина за заминаването смяната на имената и забраната да се изпълняват някои религиозни мюсюлмански обреди:

"...Живеехме хубаво, като братя, но откъде дойде тази смяна на имената. Всички - и млади, и стари казват, че е по-добре да умрат от глад в Турция, но да умрат със собствените си имена..

Отделни лица като причина за заминаването си изтъкват желанието да опознаят действителността в една капиталистическа страна, а други смятат че "който се отдели от стадото, вълците го разкъсват".

Коментарът по повод забавянето на задграничните паспорти е слаб. Силна тревога не се забелязва, по-скоро хората са притеснени от забавянето, но го обясняват с претоварването на пътищата към граничните КПП /коментари от този род има в писма от Варненска област/. Само отделни лица от Разградска област изразяват по-силно безпокойство. Девойка от Кубрат споделя: "...Всичко е много объркано. Дори се страхувам, че ще останем...". Кореспондент от с.Мъдрено пише: "...Очакваме паспортите всеки ден. Но не знаем какво ще правим. Станахме като диви овце...".

Някои пишат, че са започнали временно работа, а други -

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

че стоят по цял ден по улиците или в къщи. Във връзка с това се съобщава за слух, че който не бере тютюн няма да получи паспорт, а в материал от с.Подкова, Кърджалийско, се коментира че хлябът ще се раздава с купони.

Възникват и нови проблеми по заминаването: няма вагони за багажа, билети се продават чак за м.септември.

В по-голяма част от останалите изходящи писма просто се съобщава датата на предстоящото заминаване. Само в 19 /3.4% от общия брой/ прозира страх от неизвестното, а от там и колебание. Тези кореспонденти споделят опасенията си и молят за съвет как да постъпят.

Продължава да стои на главно място и проблемът с войниците. Подетата през миналата седмица кампания - да се изпращат молби до МНО за освобождаването им - продължава. През седмицата преминаха 200 бр. такива молби, писани на машина или на ръка. Текстът остава непроменен, освен последното изречение: "Да се причисли към...", което е заменено с "Внесохме 300 лв. в ДСК, за да бъде освободен...". Материалите са от Шуменски, Разградски, Търговишки и Русенски райони /предимно от селата/ и единични бройки - от Силистренско и Толбухинско. Според нашите наблюдения малка част от родителите остават, а заминаващите дават указания на децата си да бъдат разумни, изпълнителни и как да постъпят след уволнението. Някои от последните оставят определени суми за целта в свои добри приятели - традиционни българи.

Заделени бяха само 4 писма, чиито податели твърдо заявяват, че не желаят да се изселят, защото тук се чувствуват добре и защото България е родината им. Същите малко или много изразяват и отношението си към събитията: "...Нашият турски народ се побърка. Дали е необходимо или не - всички мислят, че трябва да отидат. Тези хора са като стадо...Тръгне ли един и другите след него...Да се отдели от къщата си за мене ще бъде по-лошо от смърт...Никой не ни гони...".

Лице от Кърджалийска област от името на заминаващите призовава да се върнат старите им имена и възможността за изпълнение на религиозните им обряди, за да останат в родината си: "...Ни се молим на правителството да ни спаси от война и глад...".

Интерес представлява коментарът на традиционните българи. Както и до сега, забелязва се добро виждане и тълкуване на обстановката и съпричастност към заминаващите: "...Те по собствено желание напускат страната, подстрекавани и насилвани от тяхна тайна организация...Отиват си със злоба и приказки срещу държавата...".

124

С тревога се коментира обстановката в отделните региони. Носят се различни слухове, свързани с празнуването на Байрама. Учителка от Търговище споделя, че не смеят да пуснат учениците из вън класните стаи без охрана, че вечер около жилищните блокове децата се пазят от родители: "...Загубихме спокойствието си, дразним се...Трудно ще ни бъде, но дано по-скоро свърши този кошмар.. Болшинството от хората ги е обхванал един ентусиазъм - искат да покажат, че и без тях можем...".

Мобилизиран в с.Орляк, Варненска област, пише за личните си наблюдения. Безпокои се, че турците от селото всеки ден се активизират все повече, че "напрежението с всеки час и ден расте".

За голямото желание да се излезе бързо от икономическите затруднения пишат доста хора: "...Красен сутрин е в радиото, а след обед опакова чинии на някаква машина в стъклозавода. Изобщо - бригади, второ работно място, курсове за комбайнери...".

Сред тази категория по общи коментари има относно причините, които са довели до грубите сблъсъци по места и са предизвикали масовото заминаване за Турция. Това е нов момент в техните писма - отчитат се грешки в политиката, прави се равностметка. Хора умерени, с политически опит, се стараят да анализират, да разберат защо се стигна до тук.

Заделен беше анонимен материал, в който със злостен тон се пише: "...Защо същите тези хора, които бяха голи, боси и гладни, не бягаха преди 9.IX, през черното фашистко минало? Защото фашистите им бяха дали пълна духовна свобода. И училища си имаха, и кафенета си имаха, и ходжата си пееше редовно от минарето и тъпаната се биеше на Байрама, и сунети си правеха свободно...Злоба е в насилието...".

Обстановката в страната се коментира и в кореспонденцията до други държави на наши граждани и временно-пребиваващи. Така напр. в писмо с личен характер журналистка от ФРГ пише за "турския проблем" и за затрудненията в народното стопанство, произтичащи от него. Тя смята, че "твърде скоро на някои хора призивът "Отворете вратата" ще им заседне в гърлото".

Потокът на входящата кореспонденция е леко увеличен, особено през последните дни. За периода преминаха 2694 броя. От тях 1582 са от новопристигнали - с подстрекателско съдържание /процентно изражение - 58.7%/. Най-голям е броят на подстрекателските материали от новопристигнали за Варненска област - 488, Разградска област - 490, и Хасковска област-407.

С приповдигнат тон се описва посрещането и първите стъпки на турска земя. За това допринасят срещите с официални лица и извършващите се съюности в палатковия лагер в Капъкуле. Някои съобщават и за свои политически изяви - интервюта за вестници и телевизия, участие в демонстрации.

Един кореспондент описва разпита в полицията: "...Дойде ни реда в Дирекцията на сигурността, влязохме, седнахме осем човека около една маса. Започнаха от мен и аз разказах какво ми е минало през главата през целия ми живот. Те записаха всичко... След това сложиха по един печат на паспортите...".

Задавали са им въпроси: какви близки са оставили в България, какво имущество - къщи, коли - са оставили, какво образование имат. Поставяли са им също въпроса: "Къде искате да отидете - при роднини или където ви прати държавата?".

Коментарите за паспортите са различни и не може да се направи определен извод. Преобладава твърдението, че се запазват българските паспорти, като паралелно се попълват формуляри с българските и турските имена. Двама кореспонденти пишат, че засега са взели турски паспорти, които ваят за 6 месеца, други - че са си направили снимки и чакат ред за нови паспорти. Има единични коментари за това, че новопристигналите трябва да получат турски паспорти, ако искат да започнат работа.

От анализа на входящата кореспонденция става ясно, че част от новопристигналите се насочват и настаняват "от държавата" към районите на Маниса, Маниса-Сома, Адапазаръ, Гейва /до Адапазаръ/ и Балъкесир. Там те временно са настанени в общежития, болници, а в Маниса дори в джамията. Очакват да им дадат постоянни жилища. Кореспонденти, настанени в Маниса, съобщават, че там има въгледобивна мина и електроцентрала и че са им обещали там работни места. Голям лагер има в Люлебургаз /2500 души/. В Ялова/Истанбул 4, Йол гъоме дерме имало кафене, от което настанявали всички "изселили се".

Цитират се привилегиите, които новопристигналите ще ползват в Турция: ще ги приемат с предимство на работа, без конкурс в университета, на студентите ще се признават взетите вече изпити, откриват се временни училища за изучаване на турски език и др. Материални придобивки: жилища, по 150 000 лири на месец и продукти

Голяма част от новопристигналите вече уведомяват, че са започнали работа. Жените - предимно като шивачки и тъкачки, камериерки, в поликлиники и фабрики. Мъжете - в повечето случаи в

- 5 -

професии с ниска квалификация, като дърводелци, заварчици, шофьори, сервитьори, в хладилен завод, а двама младежи започват да тръгват на борба.

Лице, което се е настанило в село до гр. Бандърма, пише, че е започнал работа в птицевъдството: "...Дадоха ни къща, пари, смениха ни паспортите с турски имена, свикнахме, ...живеем спокойно...".

В отделни писма се прокрадват нотки на недоволство от скъпотията, от лошите условия на живот: "...На тръгване всичко е толкова леко и лесно, но след това започват проблемите... Заплащането ниско, искам да почна работа, но не е толкова лесно, защото е пълно с такива като нас... Всичко е толкова объркано..." /кореспондент от Бурса/.

Зачестяват съобщенията, че трудно се намират квартири и че наемите са много високи, че дори се равняват на едномесечна заплата.

В част от писмата се изразява надежда, че държавата ще им покаже по какъв път да тръгнат, защото "тук човек е принуден да работи, за да живее".

Бъв връзка с тези проблеми новопристигналите настояват близките им в България при идването си да носят както трайни хранителни продукти, така и всички възможни предмети за бита: "...От апартамента изтръгнете чешмите, контактите и ключовете. Всичко донесете..." - съветват от Момчилград.

Увеличил се е броят на тези, които съжеляват, че са се изселили. От 7. за миналата седмица, сега те са 29: "...Ще се върна... Много съжелявам, че дойдох. Всички съжеляват. Дори майка и татко, всички са така объркани..." /писмо на девойка от Бурса/. Кореспондентка, пребиваваща в Адапазаръ, настоява близките ѝ да не тръгват, да не рискуват; тя ще намери начин да се върне в България. С много топло чувство към България са изпълнени писмата на двама братя, изселили се през 1978 г. /единият в ГФР, а другият в Турция/. Те са възмутени от решението на третия си брат и престарялата си майка да заминат: "...Кой ви обърка там? Кой ви дава акъл? Какво искате от тази България? Наядохте се, забравихте гладните години!! Кой ви гони от България? Къде е вината на България? Че иска вашето добро? Че иска да отрязва играта на турския и арабските политици, които само ни тласкат към изселвания? Не беше ли тъй през петдесета година?..."

Подстрекателските писма от турски граждани са само 170

/275 за миналата седмица/. Тази категория кореспонденти съветват роднините си да побързат, за да не се затвори границата, но в същото време ги убеждават при влизането на турска територия да не обявяват, че имат роднини, за да ползват предимствата от държавата. Само двама пишат "Не тръгвайте", като единият обяснява, че ще им разкаже истината, а те да постъпят както намерят за добре: "...От един месец в Турция идва стадо от хора. Някои отсядат при роднините си, други в училища, а тези които нямат роднини, са настанени в палатки в Едирне. Засега положението им е лошо. Държавата още нищо не е дала, но казват, че ще даде...".

Във входящата кореспонденция от други държави се правят коментари, повлияни от техните средства за масова информация или направо се цитират такива: "...Току-що показаха по телевизията предаване за България - как турците ги гонят от страната - имали са само по 3 дена на разположение - и как много от тях е трябвало да оставят синовете си, защото те трябва да изкарат военната си служба..." /Коментар от Австрия/.

В резултат на анализа на кореспонденцията за периода 07.-13.07.1989г. стигаме до извода, че обстановката в страната продължава да е напрегната:

1. Писма със силно националистическо съдържание няма.
2. Изселническата психоза продължава. Нов момент е, че като причини се изтъкват смяната на имената и забраната на мюсюлманските обреди. Проблеми от битов характер във връзка с "изселването" са липсата на товарни вагони и билети за по-ранни дати.
3. Единични са случаите на колебаещи се - предимно от бившия Търговишки окръг.
4. Обективна е оценката на обстановката от страна на традиционните българи. Нов момент е, че се търсят причините за "изселването", като се анализира досегашната ни политика спрямо българите-мюсюлмани. Изказват се опасения от нови терористични актове.
5. Увеличава се броят на писмата с подстрекателско съдържание, изпратени от новозаминалите, а намаляват същите от турски граждани.
6. Увеличава се броят на тези, които са разочаровани и измамени в надеждите си, искат да се върнат и съветват останалите в България "Не рискувайте!".
7. Съобщава се, че българските паспорти не се унищожават.

431
Отделни кореспонденти пишат за наличието на турски паспорти, които ваят за 6 месеца. Други очакват да получат паспорти.

Всички материали с негативно съдържание са задържани, а оперативно-интересните са изпратени на съответните поделения. Изпратени са 17 материала за оперативно ползуване.

Забележка: По последни данни от писмата, някои от родителите на войници внасят сумата от 300 /триста/ лева във военно-отчетните бюра. Конкретен случай се сочи от гр.Исперих.

Приложение: Справка с цифрови данни за периода 07.-13.07.1989г. - 1 лист.

НАЧАЛНИК НА
НАПРАВЛЕНИЕ ПИ ПРИЗН ДС
ПОЛКОВНИК:

/Л. Киров/

Отп. в 1 екз.

Екз.единствен-ЦОГ

Доразмнож.в 6 екз.:

1. VI.у-ние
 2. ВГУ
 3. ПГУ
 4. ЦОУ
 5. Инспекторат МВР
 6. КД
- Изп. Коларова /Петрова

С П Р А В К А

БЕЗ СЪВЕДОМСТВА
Екз. _____

ОТНОСНО: ПРИДОБИТИ ДАННИ ОТ НАПРАВЛЕНИЕ ПК ПРИ ОТУ-ДС, ПО ТУРСКА ЛИНИЯ ЗА ПЕРИОДА 07-13.07.... 1989г.

БРОЙ ОБРАБОТЕНИ ИЗОХОДИЩИ МАТЕРИАЛИ							БРОЙ ОБРАБОТЕНИ ВХОДИЩИ МАТЕРИАЛИ					
ОБЛАСТ	ОБЩО	От тях безлични	М-ли с положителен коментар	Коле-бавещи се	М-ли с информация за замиване	М-ли с националистич. коментари	М-ли с конкур. операт. моменти в тях	ОБЩО	Коментар на прис-тигна-ти пост-рек. характер	Коментар на прис-тигна-ти недоволни	Подстре-кат. ма-тер. от турски гражд.	М-ли конкур. операт. моменти в тях
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
ТРАС	39	21	1	-	16	-	1	191	109	5	3	-
ХИЯ	8	5	-	-	3	-	-	66	8	2	3	-
ОФИЯ-ГЕРА	37	30	-	1	6	-	-	120	15	-	-	3
ГРНА	103	93	-	-	9	-	4	609	488	10	34	3
ОВЕЧ	33	26	1	3	2	-	1	64	14	-	12	2
ЛОВЛИВ	39	29	-	4	6	-	1	161	50	-	14	-
АСТРАД	182	85	2	9	84	-	2	827	490	9	66	3
АСКОВО	141	65	-	2	74	-	-	648	407	2	41	-
ИХАЙЛОВГЕРА	4	4	-	-	-	-	-	8	1	-	-	-
ЕШО ЗА ГРАНАТА	586	356	4	19	201	-	6	2694	1582	29	170	11

Забележка: Материалите по §§ 5, 6, 7, 8, 10, 12 и 13 са задържани и изпратени на съответ. опер.-издирв. поделения.

Задължено в 3 екз.
ПОП
Инспекторат
КП
зп. Петрова

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

НАЧАЛНИК НА
НАПР. ПК ПРИ ОТУ-ДС:

БЕЗ СЪВЕДОМСТВА
Екз. _____

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

203

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Министерство на вътрешните работи
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. У-НИЕ
Рег. № 7-2276 Екз. № 1
20.07.89 г.
СОФИЯ

[Handwritten signature]

СПРАВКА

ОТНОСНО: Проведено съвещание на Централната оперативна група
на 20.07.1989 година от 11,00 часа

Присъствуваха другарите: Савов, Минков, Аначков, Мусаков,
Величков, Черкезов, Ачанов, Тодоров и Бобев.

Др. Мусаков постави въпроса за вземането на мерки за пре-
дотвратяване ежедневното струпване на тълпи в някои населени места,
чието поведение не може да бъде прогнозирано и в отделни случаи
можем да бъдем изправени пред неприятни изненади.

Др. Черкезов посочи, че някъде напрежението се формира в
големи села с компактно ислямизирано население от над 1000 души.
Не трябва да се допуска формиране в такива населени места тълпи да
се предвиждат към общински и други центрове.

Трябва да се вземат мерки и по българските цигани. Във Видин
е открито ГДОР на група български цигани, които са установили връз-
ки с югославски цигани, членове на световната циганска организация.
Съвместно с Шесто управление ще бъде оказана помощ за своевременното
приключване на разработката.

Др. Минков обърна внимание, че особено пред важните учреж-
дения /Областни и общински комитети на БКП, МВР и др./ трябва да се
вземат мерки за недопускане масови прояви и формиране на тълпи.

2 204

Др.Величков информира, че във ВВВУ "Т.Каблешков" се учат около 40 курсанти с възстановени имена. Наскоро е профилиран обект на разработка, който въпреки че е разобличен с конкретни факти е останал на протурски позиции. Около него гравитират група курсанти, които той обработва.

Провеждат се мероприятия за установяване близките и родните на всички курсанти с възстановени имена. ГЩ на БНА е на мнение, че тези на които родителите са заминали трябва да се освободят под благовиден предлог.

В Транспортни войски има към 5 000 срочнослужещи с възстановени имена. Напоследък под влияние на родителите си същите се държат добре, спазват изискванията на дисциплината, но не проявяват особена активност при изпълнение на трудовите си задължения.

Др.Черкезов изтъкна, че в Хасковска област има случаи когато местни и партийни ръководители дават необосновани обещания, като например: "Съберете толкова низи тютюн и от 01-05.09. т.г. заминавате за Турция". Такива обещания създават предпоставки за бъдещи напрежения.

Др.Ачанов информира членовете на ЦОГ, че започва композирането на втори специален влак със заминаващи за Турция. За това е получено съгласие от турския генерален директор на железниците. Влака ще тръгва от гара Хитрино, като четири пътнически вагона се дават на Варненска област, а три на Разградска област.

Др.Минков постави въпроса, че тъй като има данни за преминали донаторници в Турция /нелегално/, при товаренето на багажите за двата специални влака трябва да се създаде необходимата организация за предотвратяване укриването на хора, с цел нелегално заминаване за Турция. Ако трябва ще се дадат допълнително войници на гарите, където се товарят и пломбират вагоните.

3

dos

К. Вени

Др.Савов посочи, че във връзка със съобщението за наложена неоснователна глоба от 60 милиона лири на нашия кораб "В.Коларов" по време на престой в Истанбул, трябва да се предприемат реципрочни мерки.

Др.Мусаков информира, че е разговарял лично със зам.-министъра на МНЗ Евгени Апостолов, който е проверил в Центъра на СЗО, че тяхната делегация ще дойде в НРБ на 30.07. т.г.

Необходимо е да се пусне една кратка сигнална записка за ЦК на БКП по въпроса за българомохамеданите /помациите/.

Др.Черкезов събщи, че Инспекторат-МВР подготвя подобни информации за Хасковска и Пловдивска области.

Др.Савов обобщи разискванията:

- Шесто управление-ДС да разшири информацията за случая в Института по литература при БАН /посочен в днешната експрес-информация/ и вземе необходимите мерки;

- членовете на ЦОГ да върнат дадените им таблици, съдържащи данни за населението и контингента;

а/ във връзка с формирането на тълпи е необходимо да се прилагат разяснителни мерки с участието на наши служители и кметове, партийни секретари, стопански и други ръководители. Да се вземат необходимите охранителни мерки пред важните учреждения. Да се засилят оперативните мерки за получаване изпреварваща информация. Да се провеждат при крайна необходимост силови мерки за разпръскване на големи групи и тълпи. Да се поддържа резерв от наши сили за реагиране при спонтанни тълпи и такива в районите с компактно население.;

- ако Инспекторат има готовност да пуснем сигнална информация за ЦК по въпроса за помациите, като продължи работата по проучването на въпроса, изготвянето на внимателен анализ и предлагането на мерки за ЦК и Областните управления на МВР /задачата, която е поставена

на предишното съвещание на ЦОГ на Инспекторат и Шесто управление-ДС/.

- трябва да се събира необходимата информация съгласно Окръжното на др.Министър във връзка с пътуванията на български граждани след 1 септември т.г. На нейна основа да се направят необходимите прогнози и предложат наши мерки. Срока е 20.08.1989 год.

Отп. в 1 екз.

№ 1 - др.Савов
Изп.: Т.Бобев
Нап.: Методиева
20.07.1989 год.

Подполковник:

Т.Бобев
/Т.Бобев/

Доразмножено в 12 екз.
по списък

ДС - СМЯНАТА НА ИМЕНАТА -
ВЪЗРОДИТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС

I76

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ — ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

Рег. № 13691 екз. № 1

31.07.89

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТЪР. ИНФ. ОРГ. У-НИЕ
Вкл. № 11034 от 01. 8. 1989

ИНФОРМАЦИЯ № 256

ОТНОСНО: Коментарии по повод пътуванията
на българи-мюсюлмани за Турция

В. Христова
(изготвяна на
10.08.89) мп

Албанският посланик в София Башким Рама заявил, че Турция настоявала Албания да заеме положително за нея становище във връзка с проблема за мюсюлманското население в НРБ. Албанските ръководители обаче отказали, като се мотивирали, че е отминало времето на османската имперска политика и те не желаят да жертвуват многостранното балканско разбирателство и сътрудничество заради прояви на турски национализъм. Подобна позиция отстоявал и гръцкият му колега Християнис. Посланикът на СФРЮ показвал колебливо отношение към оценката на проблема с ислямизираните българи, а румънският му колега започнал да изоставя неутралната си позиция и се ориентирал към нашата страна.

Рама не бил съгласен с твърденията на западни източници, че балканското сътрудничество и разбирателство просъществували

Из архивите на ДС

1291

2/156

само една година. Надявал се, че споровете между България и Турция ще бъдат решени чрез преговори, за да се запази доброжелателната атмосфера на полуострова, създадена в резултат на Белградската среща.

Албанският посланик споделил, че според официалното становище на неговата страна историческите документи, на които се позовават нашите официални източници, са недостатъчни, за да се докаже българския произход на преименуваните граждани. Смяната на турско-арабските имена и изселването на мюсюлманите от България се превърнало в човешка трагедия, от която нито едната от двете съседни държави нямало да спечели. Смятал, че българската страна е много разтревожена от създалото се положение и затова ще се стреми по-скоро да намери изход. Изключвал активната намеса на СССР в конфликта, тъй като там живеят много мюсюлмани, с чието обществено мнение правителството се съобразявало.

Според него на ислямизираниите българи щяло да им бъде трудно в Турция, тъй като тя само външно изглеждала привлекателна. Предстояло им да се сблъскат и с недоволството на властите от факта, че от България се изселват много хора наведнъж, а не поетапно. Рама съветвал мюсюлмани да не заминават за Турция, изтъквайки ниския жизнен стандарт, безработицата и ширещия се полицейски произвол. Подчертавал, че българите са направили грешка с преименуването, но и ислямизираниите наши граждани не трябвало да забравят, че НРБ е тяхната родина.

Гръцките военни аташета считат, че в настоящия момент вътрешната политика на НРБ се характеризира главно с проявите на ислямизираното население. В резултат на това отношенията между България и Турция били много "хладни" и могли да се изострят още

3
160
повече, ако двете страни не направят опит да намерят приемливо решение на проблема. Осъждали намеренията на Турция да засели български мюсюлмани в окупираната територия на Кипър.

Получени са данни за проявен интерес от гръцките специални служби към подробности във връзка с провеждането на демонстрациите през пролетта на т.г. от страна на мюсюлманското население във Варненския и Старозагорския район.

По време на посещението си у нас гръцки търговец заявил, че верският фанатизъм тласкал българите-мюсюлмани към мизерно съществуване в Турция. Той пребивавал там и видял тежките условия, при които живеели напусналите страната наши граждани. Били разочаровани, но се страхували да се върнат заради заканите на подстрекатели. Изказал мнение, че ако през изминалите 3-4 години на българите-мюсюлмани е било разрешавано да гостуват на близките си в Турция, сега те нямало да се превърнат в "стадо овце, отиващи към гибел".

Дипломатът от КНДР Зен Пхун Рйол споделил, че по време на мероприятие, провеждано по линия на дипломатическия корпус, служители от турското посолство в София разпитвали дискретно дали е верно, че по въздушната линия Пхенянь - Берлин - София - Триполи се превозват корейци, които ще работят в България.

От наш задграничен източник стана известно, че обикновените граждани в Турция не се вълнуват особено от проблемите на българите-мюсюлмани. Независимо от пропагандната кампания на средствата за масова информация считали, че настоящите събития били "разправи между София и Анкара".

За разлика от изселването през 1978 г. сега режимът в

бежанския лагер край Одрин бил облекчен и лицата, които имали роднини бързо преминавали през полицейския филтър.

Турски шофьори на ТИР-камиони, многократно преминаващи през НРБ, изказвали увереност, че напускащите нашата страна мюсюлмани "до края на живота си няма да постигнат материалното и социалното положение, което са имали в България!"

По данни на източник на осми отдел, ВГУ-ДС в отделни градове на Турция, където се съсредоточават идващите от България мюсюлмани, сред местното население нараствало недоволството от действията на правителството на Т.Йозал. Считало се, че решението за приемането им не е съобразено с нарастващата безработица и инфлация в страната.

В Бурса под натиска на сдружението на собствениците на таксите общината не разрешила на пристигналите с личните си автомобили български мюсюлмани да ги използват за таксиметрови превози. Отказали да приемат на работа ислямизирани българи и индустриалците в Одрин.

Нараствало недоволството и сред бившите изселници от България които били принудени да приютяват роднините си. Общественото мнение било настроено срещу пристигащите български граждани. Служител на МИТ заявил, че по този начин НРБ "се изчиства от най-изостаналата част от населението си – хора без образование, без професия и култура!"

Югославски граждани коментирали бедственото положение на български мюсюлмани, които като бездомници обикаляли Белградската гара. За намиращите се в столицата на СФРЮ голям брой ислямизирани

наши граждани, дори било излъчено предаване по телевизията. Югославяните изказвали недоумение по повод постъпката на тези лица, които трудно щели да се устроят в чужбина, а в Турция било почти безнадеждно да намерят работа. Смятали, че събитията с българите-мюсюлмани са в резултат от взимани години наред неправилни решения. Сега проблемът се бил изострил до крайност и се очаквал икономически упадък в страната ни.

ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И
НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС
Генерал-лейтенант:

(Г. Аначков)

Отп. в 3 екз.

- № 1 - др. Танев
- № 2 - ЦИОУ за ЦОГ
- № 3 - 14 отдел
- Изп.: 14 отдел/КШ
- 31.07.1989 г.

Размножено в 5 екз.

- № 4 - др. Шопов
- № 5 - др. Дзюба
- № 6 - ЦИОУ
- № 7 - Шесто управление-ДС
- № 8 - 04 отдел

Размножено в 5 екз.
и изпратено: С. К. 70

693

Д. Р.
ДВНО
—ДС
с. №
год.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

1126

192

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ

НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВАТА И НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ
НА НЯКОИ СТРАНИ, УРЕЖДАЩИ ИМЕНАТА НА ГРАЖ-
ДАНИТЕ

СПОРЕД НАПРАВЕНОТО РЕПРЕЗЕНТАТИВНО ИЗУЧАВАНЕ НА ЗАКОНОДА-
ТЕЛСТВАТА В СТРАНИ ОТ ЕВРОПА, АЗИЯ, АФРИКА И АМЕРИКА, ОПИТЪТ В
НОРМОТВОРЧЕСТВОТО ПО ПРИВЕЖДАНЕТО НА ИМЕНАТА НА ПРЕДСТАВИТЕЛИ ОТ
ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВЕНИ ГРУПИ В СЪОТВЕТСТВИЕ С НАЦИОНАЛНИТЕ ИМЕ-
НА, ПРАКТИКУВАНИ В СТРАНАТА, МОЖЕ ДА БЪДЕ ОТГРАНИЧЕН В ТРИ РАЗДЕЛ,

I. Законодателство в ИМПЕРАТИВЕН ПОДХОД КЪМ ПРОМЯНАТА НА
ИМЕНАТА НА ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА, НАСЕЛЯВАЩИ
СТРАНАТА.

II. Законодателства с ТОЛЕРАНТЕН ПОДХОД КЪМ ПРОМЯНАТА НА
ИМЕНАТА НА ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА, НАСЕЛЯВАЩИ
СТРАНАТА.

III. Законодателства, НЕПРЕДВИЖДАЩИ СПЕЦИАЛНИ ОГРАНИЧЕНИЯ
ЗА ИМЕНАТА НА ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА, НАСЕЛЯ-
ВАЩИ СТРАНАТА.

137
2Към РАЗДЕЛ I могат да бъдат изброени:

Турция, Албания, Алжир, Португалия, Мароко, Либия, Люксембург, Аржентина, Иран, Сирия.

По действащите нормативни разпоредби в тези страни трайно населяващите страната представители на етнически малцинства се задължават (по законови или религиозни мотиви) да приемат имена или части от такива имена, които са характерни за националните имена, практикувани в страната.

Турция

Според чл. 7 от Закона за фамилните имена от 1934 г. (закон 2525), който е в сила и сега, "не могат да бъдат използвани като фамилни, имена от чужда раса или националност", а "възприеманите имена се вземат от турския език" (чл. 5). Поради тази забрана, кюрди, лази, черкези, араби и др. не могат да приемат други имена освен турски.

За турски граждани, които в определения от закона срок не са си избрали фамилни имена, чл. 29 определя, че "... фамилни имена се избират от валиите, каймакамите или упълномощени от тях лица, вписват се в гражданските регистри и кръщелните свидетелства и тези граждани са длъжни да използват определените им по този начин имена".

Чл. 1 от Закона за турското гражданство определя, че всяко дете, родено на територията на Турция и свързано с гражданството на страната е турчин и приема турско име.

В административен порядък съществува именник с турски имена, които се дават на новородените.

Албания

През 1975 г. с указ на Народното събрание в Албания започва кампания за промяна на имената (в съответствие с именните традиции в страната) на двете основни малцинства в страната – гръцкото и македонското. Чл. 1 от този указ отменя всички религиозни имена, а чл. 42 определя като "македонско малцинство" жителите на 9 села в района на Мала Преспа.

По време на кампанията Гърция реагира остро и в интерес на добросъседските отношения смяната на имената била прекратена.

Алжир

Съгласно Декрет 77-80 от 19.II.1970 г. за гражданско състояние, новороденото дете от двама алжирски граждани трябва задължително да носи алжирско име (чл. 64).

При смесен брак или брак на алжирски гражданин с жена от друго вероизповедание, наред с неалжирското презиме на детето задължително се поставя презиме с алжирско звучене.

Португалия

Според Гражданския регистрационен кодекс на страната, приет със закон 51 от 30.III.1978 г., собствените имена на гражданите трябва да са португалски или, ако са от чужд произход, да се преведени или адаптирани графично или фонетично към португалския език.

Чужди собствени имена са разрешени в оригинал, само когато регистрираното лице е чужденец или е с двойно гражданство.

Мароко

Под силното влияние на религията в страната на мароканските граждани-мюсюлмани не се разрешава да дават на децата си немарокански имена.

Либия

Законодателството в страната е изградено върху законите на шериатското право, което е изведено от Корана. Не се разрешава приемането на други, освен на ислямски имена.

Люксембург

От 7.VI.1989 г. в Люксембург е в сила закон за имената на лицата, придобиващи люксембургска националност. В него е предвидено, че всяко лице, което представя молба за натурализация и получаване на люксембургска националност може да поиска смяна на имената си, ако същите създават неудобства или затруднения за интегрирането на лицето в люксембургската общност (чл. 1).

Фамилното име може да бъде променено с цел загубване на чуждестранния си характер, а собственото име следва да бъде такова, използвано в страната, дори в случай, че фамилното име не се променя (чл. 2 - 3).

Аржентина

Според действащият в страната Закон за имената на гражданите от 10.VI.1969 г. не могат да бъдат вписвани имена, които противоречат на местните традиции или изразяват определена политическа насоченост (чл. 3, ал. 7). Не могат да бъдат вписвани и чужди имена с изключение на онези, които са придобили испанско звучене в резултат на употребата им (чл. 3, ал. II).

156

5

ИРАН

В законодателството на страната няма ограничения за избора на име, но ислямските традиции в страната ограничават избора до традиционните за религията имена.

Иранските мюсюлмани, в това число и азърбайджанци и други националности, които са мюсюлмани при избора на имената са ограничени от списък, одобрен от Министерството на мюсюлманската ориентация. Списъкът се предоставя на районните революционни комитети. Не се допуска смяна на името впоследствие, освен ако не е в интерес на исляма.

СИРИЯ

Държавна религия в страната е ислямът. Християни, които се женят за мюсюлманка, задължително приемат исляма и децата им се регистрират като мюсюлмани. Представителка на друга религия, омъжена за мюсюлманин, може да запази своята религия и име, но родените деца от брака им се записват като мюсюлмани.

Към раздел II могат да бъдат изброени:

Швеция, СФРЮ, ФРГ, Ангола.

За тази група е характерен стремежът за административно транскрибиране и модифициране на имената или на части от тях, като по този начин имената на представителите на етническите малцинства, населяващи страната, бъдат приобщавани към имената на местните граждани.

ШВЕЦИЯ

На чужденците, приели шведско гражданство, името не се про-

МЕНЯ, ОСВЕН АКО ТЕ САМИТЕ НЕ ПОИСКАТ ТОВА. СЪЩЕВРЕМЕННО ЕМИГРАЦИОННИТЕ ВЛАСТИ ПРЕПОРЪЧВАТ НА ЕМИГРАНТИТЕ ОТ СЛАВЯНСКИ ПРОИЗХОД ДА ПРОМЕНЯТ ФАМИЛНАТА СИ ЧАСТ ОТ ИМЕТО КАТО ВМЕСТО НА "ОВ" ИЛИ НА "ЕВ", ДА ОКОНЧАВА НА "ОФ" ИЛИ НА "ЕФ", ИЛИ ВЪОБЩЕ БЕЗ ТАЗИ НАСТАВКА, КОЕТО ЩЯЛО ДА ГИ УЛЕСНИ И ПРИОБЩИ КЪМ МЕСТНИТЕ ГРАЖДАНИ.

СФРЮ

ЗА ТУРСКОТО МАЛЦИНСТВО В СФРЮ Е ЗАПАЗЕНО ОКОНЧАНИЕТО "ИМ" НА ФАМИЛНАТА ЧАСТ ОТ ИМЕТО.

В БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА, ЧИЕТО НАСЕЛЕНИЕ В БОЛШИНСТВОТО СИ Е МЮСЮЛМАНСКО, ИМЕНАТА СА ТУРСКИ, НО С ОКОНЧАНИЕ НА ФАМИЛНАТА ЧАСТ НА "ИЧ". ТОВА ПОСЛАВЯНЧВАНЕ НА МОХАМЕДАНСКИТЕ ОКОНЧАНИЯ В ТЕЗИ РЕПУБЛИКИ НА ФЕДЕРАЦИЯТА БИЛО НАЛОЖЕНО ОТ СРЪБСКАТА БУРЖОАЗИЯ, ЗА ДА ЛИЧАЛО, ЧЕ ТОВА СА ПОМОХАМЕДАНЧЕНИ СЪРБИ.

ФРГ

ЛИЦА, ПОЛУЧИЛИ ЗАПАДНОГЕРМАНСКО ГРАЖДАНСТВО ЗАПАЗВАТ ЛИЧНИТЕ И ФАМИЛНИТЕ СИ ИМЕНА. ДАВА ИМ СЕ ВЪЗМОЖНОСТ ДА ГИ ПРОМЕНЯТ, НО ТОВА НЕ Е ЗАДЪЛЖИТЕЛНО.

ПРИ ИЗПИСВАНЕ ИМЕНАТА НА ЧУЖДЕНЦИТЕ В ИЗДАВАНИТЕ ОТ НЕМСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ ДОКУМЕНТИ, СХОДНИТЕ ИМЕНА СЕ ЗАПИСВАТ КАТО НЕМСКИ. НАПР. "ПЕТАР" СТАВА "ПЕТЕР" И Т.Н.

ДОКУМЕНТИТЕ, ИЗДАВАНИ ОТ НАУЧНИ, ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИ, ОБЩЕСТВЕНИ, ЧАСТНИ И ДРУГИ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ СЕ ИЗДАВАТ САМО НА ДВЕ ЧАСТИ ОТ ИМЕТО, КАКВАТО Е ПРАКТИКАТА ЗА САМИТЕ ГРАЖДАНИ ОТ ФРГ.

158
7АНГОЛА

СПОРЕД МЕСТНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО, АНГОЛСКИТЕ ГРАЖДАНИ МОГАТ ДА ИМАТ ОТ 1 ДО 4 ЧАСТИ НА ИМЕТО КАТО ПОНЕ ЕДНА ОТ ТЯХ ТРЯБВА ДА БЪДЕ ПОРТУГАЛСКА.

Към РАЗДЕЛ III могат да бъдат изброени:

АНГЛИЯ, КАНАДА, ФРАНЦИЯ, ШВЕЙЦАРИЯ, ИСПАНИЯ, ЯПОНИЯ, ГЪРЦИЯ, ЕГИПЕТ И ДР. СТРАНИ.

КАТО УСЛОВИЯ ЗА ПРОМЯНА НА ИМЕТО СЕ ПОСТАВЯТ:

- ИМЕТО ДА БЪДЕ ОБИДНО И ОПОЗОРЕЯВАЩО;
- ДА Е НАЛИЦЕ ОСИНОВЯВАНЕ ИЛИ ЛИЧНИ ПОДБУДИ НА ЛИЦЕТО, ИСКАЩО ПРОМЯНАТА.

ЗА ВСИЧКИ СЛУЧАИ Е ПРЕДВИДЕНА СТРОГА ЮРИДИЧЕСКА ПРОЦЕДУРА.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

- V доклад за нарушенията на човешките права в Турски Кюрдистан, май 1989 г., издание на "Социалистическата партия на Турски Кюрдистан".
- Закон 2525 за фамилните имена в Турция от 21 юни 1934 г.
- Доклад на "Хелзинки уотч" от декември 1987 г. за човешките права в Турция.

Рег. № 10 790

Бул. 1989 г.

С О Ф И Я

Изп. 127271

Нап. СГ/А-1310

Отп. в 1 екз.

Доразмн. в 4 екз.

№ 1 - Г. ТАНЕВ

№ 2 - ОТДЕЛ 06

№ 3 - ОТД. 01

№ 4 - КАП № 5 - ~~КА~~
ИЗДА

068266 - Р. 19
068318 - Р. 69
068370 - Р. 823
068278 - Р. 873
068280, 068440 - Р. 865
068350 - Р. 166
068362 - Р. 108
068366 - Р. 116
068408 - Р. 556
068398 - Р. 776
068576 - Р. 93
068582 - Р. 263

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Министерство на вътрешните работи
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. У-НИЕ
Рег. № Т-2634 Екз. № 1
14.08.1989 г.
СОФИЯ

Т. Минков
14.8.89

СПРАВКА

ОТНОСНО: Проведено заседание на Централната оперативна
група на 17.08.1989 година от 11,00 часа

Присъствуваха другарите: Шопов, Стоянов, Минков, Аначков,
Сотиров, Ачанов, Калчев, Тодоров, Асенов, Лозанов, Цв. Петков,
Орманков, Русев и Бобев.

Др. Ачанов информира за обстановката по направление ГКПП.
Общо по 2-те основни направления има струпани 1 162 МПС. КПП Малко
Търново - Дерекьой е работило до 18 часа, като турския пункт е про-
пуснал само около 260 лица. Председателя на Областния народен съвет
в Бургас е поискал среща с Лозенградския валия, но турската страна
отговорила, че поради отсъствие на валията може да дойде на среща
неговия заместник. Днес срещата на ниво зам.-председател на ОБНС
и зам.-валия от турска страна може да се осъществи по въпроса за
едностранните ограничения и спирането на работа след пропускането
на около 250 души.

В разговор с българския генерален консул, валията на Одрин
заявил, че ако продължим да изпращаме багажи без пътници, пътници
без багаж, разделени семейства и пр. ще пропускат само по 1000 души
на денонощие.

Др. Стоянов предложи да се вземат мерки за недопускане случаи на разделяне на семейства, както и на пътуващи от техните багажи. Тъй като се поддават на въздействие от страна на местните ръководства, служителите осигуряващи пътуването от Варненска област да бъдат изпратени в Разградска област и обратно.

Др. Аначков предложи случаите на нарушения от подобен характер да се решават, като багажите и хората се връщат обратно. Да започнат да се налагат наказания на провинилите се служители.

Др. Сотиров предложи да се вземат мерки за подобряване на дисциплината. Към оперативната група на КПП Капитан Андреево да се командирова служители на Трето управление - ДС, които да събират от завръщащите се данни от военен характер. Информира, че 100 души българомохамедани ще бъдат мобилизирани по линия на МНО.

Др. Минков предложи заедно с националистите да се мобилизират и др. лица, включително агенти на ДС, които да осъществяват наблюдението им.

Др. Аначков информира членовете на ЦОГ за телефонно обаждане в дома на . Лице, говорещо добре на английски език, представило се като приятел на е информирало подробно за населени места, където живеят българомохамедани и за взети мерки от органите за сигурност. Заявило е, че на 14.08. т.г. силите за сигурност за убили няколко души в с. Хвостяне.

Др. Шопов разпореди да се вземат незабавни мерки за разкриване автора на обаждането.

Др. Лозанов информира, че в Четвърто управление - ДС постъпва информация за даване на съвети от страна на заминали в Турция към техни близки, които предстои да пътуват, да укриват пари в багажите и да закупуват леки автомобили "Лада" и "Жигули".

Направени са консултации с Асоциация "Горско стопанство" и е установено, че горските стопанства в районите с българомохамеданско население имат много, включително и преносими радиостанции. Допълнително ще се установи техния брой и разпределението им по райони. Преобладаващата част от дългото оръжие, с което са въоръжени някои служители на Асоциация "Горско стопанство" е подменено с късо такова, но в горските стопанства има оръжие с оптически прибори. Всичкото оръжие се води на отчет в съответните служби КОС на Общинските управления на МВР.

Др. Шопов заостри вниманието на участниците в заседанието, че турската страна търси оправдание за едностранните мерки по ограничаване на пътничопотока. В дипломатически дух е написана телеграмата, с която се отказва приемането на влака.

Товаренето на пътници без багаж в Ориент-експрес не може да реши въпроса за регулярността на пътуването. Слабата дисциплина на Разградска област поставя на изпитания създадената организация за регулиране на пътуването. Да се изчака реакцията на турската страна, като днес не се товарят пътници на Ориент-експрес.

Началника на Общинското управление на МВР - Русе - подполк. Енев, в петък, събота и неделя, да отиде на ГКПП Капитан Андреево и лично да вземе мерки за връщане обратно на самоволно пропуснатите пътници от неговия район.

Днес ще бъде публикувано съобщение на Консулския отдел във връзка със създаваните затруднения от турска страна за пътуването на българи-мюсюлмани. Наред с очаквания положителен ефект от тези наши мероприятия, следва да се очаква, че може да се създаде допълнително напрежение, поради което да се подготви грама до Областните управления на МВР, в която да се разпорежи вземането на мерки за недопускане остри враждебни прояви и масови демонстрации. В

грамата да се посочи, че по указание на др. Министър, тези които се завръщат от Турция няма да се пускат да пътуват обратно /в Турция и др. страни/ за срок от 3 години.

Предвид усложнената обстановка в Хасковска област от Центъра да им се окаже помощ, включително и чрез увеличаване на лимита за заминаване.

Другарите Сиянов и Джендов, в качеството си на отговорници за съответните области са заминали съответно за Пловдив и Благоевград, а оперативните работници и следователите ще заминат до понеделник за районите с българомохамеданско население.

Др. Минков обърна внимание, че тези нарушения във връзка с пътуването са поради използването на връзки и подкупи. Наложително е да се огледат и нашите среди за недопускане на корупция, докато не е станало късно.

Не е ясно как ще се реализира замисъла да бъдат изведени в други райони граждански мобилизираните лица. Необходимо е териториалните поделения и "Инспекторат" - МВР да окажат помощ. Да се подадат лица от вражеския контингент за гражданско мобилизиране.

Др. Шопов разпреди утре на заседанието на ЦОГ зам.-началника на Областно управление на Софийска област - др. Р. Томов да доложи по въпроса за българомохамеданите. Др. Тодоров да му съобщи за това.

Сигнала за враждебното отношение на местните младежи към студентите-бригадири в с. Развигорово се възлага за изясняване и мерки на отдел О4, Шесто управление - ДС, с указания да се вземат най-строги мерки.

Др. Асенов предложи да се прилага в подобни случаи следствие и съд по чл. 325 от НК - едро хулиганство, тъй като за разлика от мерките по УБДХ привлечените към отговорност лица реално следва да изтърпяват наказанието - лишаване от свобода.

96
5

Др. Шопов разпреди Шесто управление - ДС и ГСУ - МВР да се свържат с ръководството на отдел "Затвори" - МВР, във връзка с предстоящото помилване и даването на амнистия, с оглед уточняване кои оперативно-интересни лица ще бъдат освободени от затворите.

ДНМ да подготви Окръжно до поделенията в страната за вземане на мерки по посрещането и настаняването на работа на помилваните и амнистираните лица.

ПГУ - ДС, ВГУ - ДС и Шесто управление - ДС да проведат мероприятия за получаване на допълнителни данни във връзка с ориентацията на турските власти да приемат във военните училища и училищата, готвещи кадри за полицията на 17 - 19 годишни младежи, пристигнали от България.

На "Инспекторат" - МВР се възлага изясняването на случая посочен в ЕИ № 84 за изписаната на турски език фирма за услуги в с. Първомайци.

На Шесто управление - ДС се възлага събирането на допълнителни данни по въпроса за оставянето на психично-болни лица с възстановени имена /лекувани в болнични заведения/ без попечители, поради заминаването на техните близки за Турция.

Отп. в 1 екз.

№ 1 - др. Шопов

Изп.: Т. Бобев

Нап.: Стоименова

17.08.1989 г.

Доразмножено в 13 екз.

по списък

Подполковник:

Т. Бобев
/Т. Бобев/

СТРОГО СЕКРЕТНО!

ЦЕНТРАЛНА ОПЕРАТИВНА ГРУПА

Рег. № 1-2650... Екз. № 20
18.08.1989 г.

97

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

1308

Е К С П Р Е С - И Н Ф О Р М А Ц И Я № 85

ОТНОСНО: Получени данни за оперативната обстановка към
08,00 часа на 18.08.1989 година

През изминалото денонощие работата по приемането на документи, издаването и връчването на задгранични паспорти и пътуванията на български граждани с възстановени имена, има следните измерения: по данни на Областните управления на МВР - Разград, Варна, Хасково, Бургас, Пловдив, Ловеч, Михайловград и ОЗП са приети 1 208 комплекта документи, с което общия брой на приетите документи достигна 541 943. Издадени са 1 898 задгранични паспорта, общо досега 396 529. Областните управления на МВР - Разград, Варна, Хасково, Пловдив и Ловеч са връчили съответно: 822; 245; 988; 5 и 13 задгранични паспорта, с което общия брой на връчените досега задгранични паспорти достигна 286 957.

По данни на ВГУ - ДС през денонощието страната са напуснали 4 844 лица с възстановени имена /3 452 възрастни и 1 392 деца/, от които 9 за Западна Европа. Общия брой на напусналите страната достигна 292 511, от които 1 082 за Западна Европа и 291 429 за Турция. През денонощието са се завърнали 32 лица, с натрупване 1 348.

РАЗГРАДСКА ОБЛАСТ

Настроенията за напускане на страната сред лицата с възстановени имена се запазват. В Търговишки регион са доловени коментари, че "който се чувствувал истински турчин незабавно, дори и без багаж трябвало да замине, тъй като отношението към оставащите в България мюсюлмани щяло да бъде, както това в Турция спрямо кюрдите".

Същевременно под въздействието на разказите на завърнали се лица в общините Сливо поле и Вятovo е забелязано рязко спадане на желанията за пътуване в Турция. Част от записаните в списъците на Общинските НС не се явили при оформяне на автоколони за пътуване към ГКПП.

Получени са оперативни данни, че лице от гр. Силистра, завърнало се от Турция, на въпроса - не се ли страхува, че е показан по телевизията, след като има намерение отново да замине за Турция обяснил, че "неговото място там било подсигурено, тъй като се обадил, че отива за семейството си и ще се върне".

Към 17-ти август т.г. в Общинско управление на МВР - Бяла са постъпили 12 молби за 21 лица, които искат да върнат задграничните си паспорти поради отказ от пътуване за Турция.

Общинско управление на МВР - Силистра е приключило с профилактика 2 СП, заведени за националистически прояви. Общо през денонощието в областта са профилакирани 14 лица, с натрупване 2 613

ВАРНЕНСКА ОБЛАСТ

Желаещите да напуснат страната мюсюлмани продължават да игнорират съобщенията на средствата за масова информация за очакващи ги трудности в Турция. С недоверие се приемат изявленията на завърналите се от Турция лица.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата : 29.10.2013г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

99
3

В Общинско управление на МВР – Толбухин са получени агентурни данни за засилване на напрежението в селата Снягово и Йонково, община Генерал Тошево, поради забавеното заминаване за Турция. Данни за подобни настроения са получени и за селата Генерал Киселово и Оборище, община Вълчидол.

Същевременно постъпват данни, че една част от мюсюлманите възнамерявали засега да не напускат страната, въпреки че някои от тях са получили задгранични паспорти или са подали документи за пътуване. Подобно разколебаване имало сред живеещи в с. Гроздьово, община Георги Трайков.

В Общинско управление на МВР – Шумен са получени данни, че дъщеря на осъден за шпионаж мюсюлманин заявила, че масовото заминаване на лица с възстановени имена не било изгодно за Турция, тъй като те могли да й служат много по-добре, ако останат в страната. Независимо от това тя също имала намерение да отпътува за Турция, тъй като там вече се намирал брат й.

На 12 август т.г. при проверка на багажа на заминаващо от гара Хитрино за Турция, сем. от с. Тушовица, община Върбица, са открити и иззети с протокол пистолет "Либерти", с пълнител и 6 патрона, 4 010 лева, 71 долара и 5 000 турски лири. Емилов е задържан и срещу него е образувано следствено дело.

Получени са проверени данни за проведен телефонен разговор между и обект "Черния". Двамата са обсъждали започващия на 17-ти август съдебен процес срещу обекта. информирал, че обектите на ДОР "Непоправимия", "Гнида" и др. щели да направят опит да влязат в залата, за да проследят делото и да осведомят западната "независима общественост" за резултатите от него. Вzeti са мерки за предотвратяване на замислената провокация.

ХАСКОВСКА ОБЛАСТ

Оценката на получените данни в Общинските и Областното управление на МВР - Хасково, дава основание за извода, че обстановката се характеризира с напрежение, съдържащо възможност за извършване на масови протести и други вражески действия.

Официалното съобщение на Генералния директор на БДЖ за пречките, които създава турската страна по приемането на влака, пътуващ с българи-мюсюлмани за Турция не се възприема, като огромното болшинство от населението с възстановени имена, обвинява българската страна, че не е създавала необходимата организация.

Излъчените на 16-ти и 17-ти август т.г. по I и II програма на турската телевизия специални предавания, в които е съобщено, че българските власти умишлено завишавали броя на излизашите, за да създават трудности в дейността на Капъкуле, са оказали значително въздействие върху населението. Възприема се лансираното от Турция обяснение, че "влака на позора" не се приемал, защото същия се претоварвал с българи-мюсюлмани, които пътували без багаж, разделени от близките си.

Доловени са оживени коментарии, че след 1 септември т.г. Турция ще приема български мюсюлмани само след снабдяването им с турски входни визи. На тази основа се проявява стремеж на всяка цена да се получи задграничен паспорт и отпътува за Турция до 1 септември.

По данни на Общинско управление на МВР - Ардино с всеки изминат ден обстановката в района на с. Бял извор се усложнява. Увеличават се нападките, отправяни към секретарите на кметствата, кметовете и други длъжностни лица, които се обвиняват, че били причината населението да не получава задгранични паспорти.

Получават се данни, които свидетелствуват за възможност към преминаване от коментарии към враждебни прояви:

- неизвестно лице поставило върху чистачките на лекия автомобил на партийния организатор на с. Бял кладенец нож, който се възприемал, като предупреждение, че ще бъде убит.

- по данни от оперативен източник в шивашкия цех "Орфей" - гр. Ардино се подготвял масов протест, който трябвало да се извърши по време на смяна, за да има повече хора.

Изяснява се сигнал за намерение да бъде изведен донаборник, укрит в багажа на негови близки, заминаващи за Турция.

При проверка на излизане за Турция на лек автомобил, собственост на лице с възстановени имена от село Войводенец, Хасковска област, е намерен укрит в багажа на задната седалка синът му донаборник. Предадени са на следствените органи.

Общинско управление на МВР - Момчилград провежда мероприятия по 4 СП на завърнали се лица. Получават се данни, че някои от тях не коментират положението в Турция и непрекъснато пътуват из страната, а други проявяват стремеж за установяване на близки контакти с ръководители от местните органи на власт и управление.

По данни на Общинско управление на МВР - Казанлък при риболов в река Гурковска, в района на Прохода на републиката, две лица от гр. Омуртаг открили радиоапаратура със захранващ и селективен блок датско производство и български радиотелефон тип "Лен". Същата била поставена в реката и покрита с камъни. Привлечени са експерти за установяване вида, годността и периметрите ѝ за действие.

БУРГАСКА ОБЛАСТ

Не са получени данни и сигнали за замисляни или извършени враждебни прояви от страна на българи-мюсюлмани. На базата на разпространяваните слухове нараства страха и безпокойството от намаля-

ване възможността за напускане на страната.

Продължава разпространяването на слухове за освобождаването на донаторниците след внасянето на паричен откуп в размер между 300 и 1 000 лева. Засега тези слухове не са свързани с конкретни изяви и няма запитвания в районните военни управления.

Получени са оперативни данни, че част от населението на селата Подгорец и Руен, започнало да се замисля дали да тръгва за Турция, след като много хора се връщали и разказвали за тежката участ на "изселниците".

ПЛОВДИВСКА ОБЛАСТ

Получени са оперативни данни за нарастване на напрежението сред турскоговорящите българомохамедани от с. Нова махала. Те изразявали открито недоволство от обясненията на официалните органи за причините, поради които не им се разрешава да заминат за Турция. Заявявали, че ако не ги пуснат след 1 септември да пътуват щели да направят "нещо". Работничките от шивашкия и килимарския цех в селото възнамерявали около 26 август да подават масово молби за напускане на работа. Много от хората смятали, че ако и този път бъдели "излъгани" щели да напуснат Нова махала и да се заселят по всички краища на страната, за да могат от там по-лесно да заминат за Турция.

Някои родители на младежи от селото след определянето на синовете им за служба в строителни и транспортни войски реагирали остро и заявявали, че това било поредното доказателство за неискреността на декларациите на българите за единство и равноправие.

Данни за засилване на изселническата психоза са получени и за село Борино, където някои лица от местната интелигенция редовно слушали турски радиостанции и Би-Би-Си и обработвали своите съселяни. Засечените лица ще бъдат изолирани чрез гражданското им мобилизиране.

Провеждат се мероприятия по 2 лица, родом от с. Борино, работещи на ПАВЕЦ "Чеира", които заявили, че са готови на всичко ако не им се разреши да заминат за Турция, включително и да извършат палежи, убийства и диверсии. Изразили намерение да се снабдят с взривни материали.

ЛОВЕШКА И МИХАЙЛОВГРАДСКА ОБЛАСТИ

Получени са оперативни данни, че сред българите-мюсюлмани от гр. Плевен се разпространява слух за композиран в гр. София влак само за българи-мюсюлмани, пътуващи за Турция, в който българската милиция от гр. Пловдив пуснала парното отопление, в резултат на което много от пътуващите, в т.ч. и малки деца припаднали, а някои и починали.

В района на гр. Плевен и Ловеч сред традиционното българско население се засилва негативното отношение към българите-мюсюлмани във връзка с дадената им възможност да изнасят голямо количество стоки и предмети по време на пътуването им за Турция.

Някои ръководители на търговски предприятия от гр. Видин споделили, че значително преизпълнили плана за приходите от реализиран стокооборот поради масовото пазаруване в големи количества от български мюсюлмани, идващи от различни краища на страната.

СОФИЙСКА ОБЛАСТ

Получени са данни, че сред българомохамеданското население преобладавало мнението, че предаванията на българската телевизия били пропаганден трик, а в действителност щели да бъдат посрещнати добре в Турция, ако им се разреши да се изселят. В тази връзка в община Белица се разпространявали изказвания на Тургут Йозал, че от всички мюсюлмани, най-мюсюлмани са тези в Родопите. Те държат най-

много на вярата, на обичаите, затова всички ще ги приемем в Турция".

Сред населението на община Якоруда се коментирало, че намаляването на желанията за изселване можело да стане ако се върнат турско-арабските имена и обичаите и се признае турско малцинство в България.

До настоящия момент около 8 000 българомохамедани, живеещи в Софийска област са извършили известни подготвителни действия за пътуване в Турция - ликвидиране на спестовни влогове, изваждане на свидетелства за съдимост, удостоверения от ДЗИ и ДСК, спиране на частни строежи, разпродаване на строителни материали и животни, изкупуване на хранителни стоки и други вещи с трайно предназначение и др.

От Гоце Делчевски район са определени 59 лица, които ще бъдат мобилизирани от 21 август по Указа за гражданска мобилизация за период от 2 месеца и изпратени в Софийски и Пернишки региони. Указа ще бъде приложен и по отношение на други лица от контингента, които се уточняват.

Профилактирани са 110 лица - лидери, подстрекатели и изявени националисти. В ход са редица организационни мероприятия, които се провеждат съвместно с партийните органи. На 17 август в Благоевград бе проведено съвещание с актива на Благоевградски регион, в което участва членът на ПБ на ЦК на БКП - др. М. Балев и Първия секретар на Областния комитет на БКП - др. Л. Причкапов.

✱

✱

✱

По данни на РО на УГВ част от жителите на селата Дъбница, Хвостяне и Блатска обсъждали варианти за нелегално преминаване през границата за СФРЮ и СРР.

По данни на Трето управление - ДС сред военнослужещите с възстановени имена са намаляли рязко коментариите във връзка със заминаването за Турция.

Същото управление е информирало Общинско управление на МВР - Девин за получени оперативни данни, че жители на с. Гьоврен "се готвели за война и на 1 септември щели да се вдигнат", както й за изявление на българомохамеданин от гр. Девин, разселван за националистически прояви, че "помачите ще превземат града и ще накарат най-хубавата българка да им играе кючек на площада".

По данни на Шесто управление - ДС либийския посланик в София - Омар Делал споделил, че е получил нареждане да обработва български мюсюлмани да отпътуват за Либия, но бил затруднен при изпълнението му, тъй като българските специални служби проявявали бдителност, а в България нямало подготвени либийци за подобна дейност.

Пребивавалия в нашата страна като турист Камил Бабикар - член на ръководството на "Мюсюлмански братя" в Судан, на 3-ти август провел сбирка с членовете на "Мюсюлмански братя" измежду чуждестранните учаци се в София. Поискал да го запознаят с подробности за положението на българските мюсюлмани, тъй като трябвало след завръщането си да изготви подробен доклад. Информирал присъстващите, че от 1990 г. организацията "Национален ислямски фронт" щяла да издава конспиративно ежемесечен вестник, в който да се поместват точни и ясни коментари за положението на българските мюсюлмани.

По данни на СГУ - МВР на 14-ти, 15-ти и 16-ти август е осуетено влизането в посолството на Турция на около 50 лица с възстановени имена. Профилактирани са 2-ма българи мюсюлмани от община Тервел, които са носели националните и задграничните си паспорти, а единия от тях и списък на негови близки роднини с пълни установъчни данни, включително и турско-арабски имена. Иззети са националните

паспорти и списъка и са изпратени на Областно управление на МВР - Варна.

От лице от Момчилград са иззети националните паспорти на него и съпругата му и списък на близките му с турско-арабски имена. От проведен с него разговор е установено, че българи-мюсюлмани, които досега са посетили турското посолство, разпространявали слух, че за издаването на визи служителите изисквали турско-арабските имена. Иззетите документи са изпратени на Общинско управление на МВР - Кърджали.

Получени са проверени данни, че министерския съвет на Турция дал разрешение на филмовата фирма "Каплан" да направи филм за "влака на позора".

На 17-ти август в 8,00 часа на ГКПП Капъкуле за завръщане в България чакали 629 души.

По данни на ГКПП Капитан Андреево турските власти чувствително намалявали темпа на приемане на българи-мюсюлмани. На входната бариера извършвали задълбочени паспортни проверки и задържали натоварени с багаж около 40 колички. На територията на пункта и в дълбочина не се виждали товарни камиони. Давало се предимство на пътуващите за Западна Европа чужди туристи.

На 16 август т.г. Анадолската агенция разпространи изявление на външния министър Йълмаз, че Турция продължавала подготвителната работа за внасяне на проблема за българските турци в Съвета за сигурност на ООН.

Съобщено е, че някои от българските мюсюлмани не харесвали вилаетите, за които бивали изпращани, като през миналата седмица от изпратените на Ерзурум 406 души на местоназначение пристигнали само 73-ма, а от 800 изпратени за Сивас - само 5 семейства пристигнали в този вилает.

Полковник:

/Т. Тодоров/

ПРИЛОЖЕНИЕ!

СПРАВКА

ОТНОСНО: Приети документи, издадени и връчени задгранични паспорти към 08,00 часа на 18.08. 1989 г.

№	ОБЛАСТ	ПРИЕТИ ДОКУМЕНТИ ЗА ДЕНЯ	ИЗДАДЕНИ ЗП ЗА ДЕНЯ	ВРЪЧЕНИ ЗП ЗА ДЕНЯ	ОБЩО ПРИЕТИ ДОКУМЕНТИ	ОБЩО ИЗДАДЕНИ ЗП	ОБЩО ВРЪЧЕНИ ЗП
1.	РАЗГРАД	223	211	822	152 161	144 269	106 563
2.	ВАРНА	32	52	245	115 507	110 328	76 723
3.	ХАСКОВО	919	1 575	988	199 538	83 333	73 215
4.	БУРГАС	-	-	-	51 817 *	39 759 *	21 234 *
5.	ПЛОВДИВ	11	60	5	16 814	15 358	7 182
6.	ЛОВЕЧ	13	-	13	3 832	2 293	1 192
7.	МИХАЙЛОВГРАД	2	-	-	26	9	2
8.	ОЗП	8	-	-	2 248	1 180	846
	ОБЩО:	1 208	1 898	2 073	541 943	396 529	286 957

ЗАБЕЛЕЖКА:

Данните със знак " *" са от 17.08.1989 г., тъй като Областно управление на МВР - Бургас в днешната си грама не посочва цифрови данни.

107

ДС - СМЯНА НА ИМЕНАТА -
ВЪЗРОДИТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС

180

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
№ 12770 от 12.1
6881 IIIA 6 4. 19 г.
София

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА БЪЛГ. РАБОТИ
ЕНТР. ИНФ. ОРГ. УНИЕ
Вх. № 12030 от 19. АВГ. 1989

40

Д. Минков
до вент. картон.

СПРАВКА

ОТНОСНО: Оперативната обстановка сред българите-мюсюлмани към 18.08.1989 год.

ка
Минков
25.08.89

Изселническата психоза е обхванала преобладаващата част от българите-мюсюлмани във всички райони на страната. Допълнително напрежение предизвикват разпространяваните слухове за предстоящо затваряне на границата от 1 септември, въвежданите ограничителни мерки и особено проблема за срочнослужещите и донаторниците. Увеличават се масовите демонстративни прояви и опити за оказване на натиск да се разреши да заминат за Турция и тази категория лица. Зачестиха опитите за нелегално преминаване на границата, особено от войници и донаторници. Най-високо е социалното напрежение сред това население в Хасковска област и особено в бившия Кърджалийски окръг. Поради давани обещания от местните власти, че след прибирането на тютюневата реколта на всички ще бъде разрешено да заминат за Турция, което на практика не може да бъде изпълнено, оперативната обстановка в тези райони продължава да се усложнява. Съществува реална опасност от масови и остри демонстративни прояви.

Почти всички българи-мюсюлмани не вярват или изразяват резерви по отношение на нашата пропаганда. Безкритично приемат

Из архивите на ДС

1319

48

лансираните от Турция антибългарски тези.

С всеки изминат ден се усложнява обстановката и сред помохамеданчените българи. Особено напрегната е тя в редица населени места в района на Девин, Гоце Делчев, Нова махала и др., където това население продължава да се счита за турско. Получени са оперативни данни, че жители на с. Гьоврен "се готвели за война и на 1 септември щели да се вдигнат". Лице от същите среди, от град Девин, заявило, че "помаците ще превземат града".

Подобна е обстановката сред помохамеданчените българи в района на община Ардино. Има данни, че подготвят масови протестни акции, вкл. и закани за терор. Отправят се упреци към местни ръководни кадри, че те били причина населението от тези среди да не получава задгранични паспорти.

Безспокои факта, че различните неформални вражески структури продължават да разиграват т.нар. "етническа карта". В началото на м.август по радио "Свободна Европа" бе излъчена Декларация на т.нар. "Клуб за подкрепа на гласността и преустройството в НРБ". В нея от открити антибългарски позиции се клевети политиката за единение на българската социалистическа нация. Активисти на "Клуба" проявяват засилен интерес и обработват лица от средите на художествено-творческата интелигенция да им предоставят свои произведения, които да публикуват със старите им турско-арабски имена.

Получени са проверени данни, че т.нар. "Независимо дружество за правата на човека" се ориентира и към подстрекаване на вражески настроени помохамеданчени българи. Изясняват се сигнали за съществуването към него на "мюсюлмански секции" в Разградска, Варненска и Пловдивска област. Има случаи на закани за обявяване на гладни стачки от тази категория лица в подкрепа на задържаните

48

активисти на неформални структури.

Тревожи фактът, че се задълбочава пропастта между българите-мюсюлмани и останалото население. В резултат на това, се проявява негативно отношение не само към заминаващите в Турция, но и към лоялно настроените наши граждани от тези среди и особено към завръщащите се. Остра реакция предизвикват разпространяваните слухове, че от българите ще бъдат събирани средства за тяхното подпомагане. На основата на засилващата се вражда съществува реална опасност от възникване на конфликти и ексцесии.

Турция продължава да ангажира в антибългарската си дейност своя научен потенциал и дори привлича чуждестранни учени. Въпреки това, нашето противодействие е изключително слабо. Проблеми се срещат и при организирането на предстоящия конгрес по балканистика в НРБ. Освен турската делегация, съществува опасност в него да не участвуват и известни учени от други страни, повлияни от антибългарската пропаганда. Някои чуждестранни участници възнамеряват да използват конгреса, за да подкрепят тезите на турската историческа наука за произхода и етническата принадлежност на българите-мюсюлмани.

При тази оперативна обстановка, органите на МВР провеждат комплекс от оперативни, профилактични, организационни и други мероприятия за своевременното долавяне и пресичане на всякакви опити за по-масова и остра враждебна дейност. Изготвена е нова разстановка на силите и средствата. Те се предислоцират в "най-горещите" райони на страната. Особено внимание се отделя за недопускане разрастването на изселническата психоза и ангажирането в остра вражеска дейност на турчеещите се помохамеданчени българи. Вземат се мерки за подаване на изпреварваща информация към съответните партийни и държавни

органи и провеждането на съвместни мероприятия.

Въпреки извършеното и взетите мерки, считаме, че оперативната обстановка ще продължи да се усложнява. Турция успя да обработи в антибългарски дух почти всички натовски и ислямски страни. Продължава да интернационализира въпроса за положението на т.нар. "турско малцинство" в България. Заедно с това увеличава опитите си за създаване на трудности при пътуването на българимюсюлмани. Може да се очаква въвеждане на визи за българските граждани и дори затваряне на границата. Това ще създаде предпоставки за ескалиране на недоволството сред българите-мюсюлмани и ще предизвика изключително остри и масови враждебни прояви с цел:

- принуждаване на нашата страна да сключи изселническа спогодба с Турция;
- признаване съществуването на "турско малцинство" у нас с всички произтичащи от това последици;
- по-нататъшно ангажиране на световното обществено мнение в подкрепа на каузата на т.нар. "български турци";
- компрометиране на НР България пред цялата световна общественост, че нарушава правата на човека.

Предвид усложнената оперативна обстановка и реалната опасност от по-нататъшното ѝ изостряне, особено след 1 септември т.г. ,считаме за целесъобразно да се предложи на ЦК на БКП:

1. Да се активизира масово-политическата и индивидуално-възпитателната работа сред това население. Особено внимание да се отдели за спечелването на наши позиции на лидерите, местните авторитети, ръководителите на родове и др.

2. Да се засили общуването с лицата от тези среди. Те да се посещават от партийния и държавния актив по домовете,

на работните места, аргументирано и убедително да им се разяснява партийната политика.

3. Бързо да се подобри качеството и интензивността на нашата пропагандна и контрапропагандна дейност в страната и зад граница. За целта да се привлекат изтъкнати наши и чуждестранни представители на художествено-творческата и научна интелигенция.

4. Да се разшири обхвата на приложение на Указа за гражданска мобилизация. Да се мобилизират не само българи-мюсюлмани, но и лица, неупражняващи общественно-полезен труд.

5. Да се прецени целесъобразността от по-нататъшната употреба на понятието "българи-мюсюлмани". Считаме, че то не е точно, тъй като обединява в едно турчеещи се българи, помохамеданчени българи, цигани, атеисти и пр. Разделя българските граждани по религиозен признак. И най-важното, посреща се с негодувание от лоялно настроените лица от тези среди.

Нап. в 3 екз.

№ 1 - *директор*

№ 2 - *МВР*

№ 3 - 04 отдел

Изп. В.Божиков

Нап. В.Калчева - м.№

19.08.1989 год.

НАЧАЛНИК 04 ОТДЕЛ, 06-ДС

Подполковник:

/Цв.Петков/

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

МВР
Ш СТО УП:
Рег. № 12823 екз. № 5
2.1. VIII 1989 19 г.
София

СТРОГО СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
12102 21.8.89

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: ИНТЕРЕС НА ДИПЛОМАТИ ОТ ПОСОЛСТВОТО НА ВЕЛИКОБРИТАНИЯ
КЪМ ЧЛЕНОВЕ НА НЕФОРМАЛНИТЕ ГРУПИ В БЪЛГАРИЯ

В УПРАВЛЕНИЕТО СЕ ПОЛУЧАВАТ ДАННИ ЗА ПРОЯВЯВАН АКТИВЕН
ИНТЕРЕС ОТ АНГЛИЙСКИ ДИПЛОМАТИ КЪМ ДЕЙНОСТТА, ИЗЯВИТЕ И НАМЕРЕНИЯ-
ТА НА ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА НЯКОИ ОТ Т.Н. "НЕЗАВИСИМИ" СТРУКТУРИ У НАС.

НА 17 АВГУСТ Т.Г., ЧЛЕНОВЕ НА "НЕЗАВИСИМОТО ДРУЖЕСТВО ЗА
ЗАЩИТА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА В БЪЛГАРИЯ" СА ПОСЕТИЛИ АНГЛИЙСКОТО ПОСОЛ-
СТВО В СОФИЯ. СРЕЦАТА БИЛА ОРГАНИЗИРАНА ПО ПОКАНА НА МАЙКЪЛ ФРОСТ
БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ БИЛИ ПРИЕТИ ЛИЧНО ОТ ПОСЛАНИКА, КОЙТО ПО ВРЕМ
НА РАЗГОВОРА ЖИВО СЕ ИНТЕРЕСУВАЛ ОТ ОБСТАНОВКАТА ОКОЛО "ДРУЖЕСТВО-
ТО" И ОТНОШЕНИЕТО НА ВЛАСТИТЕ КЪМ ДЕЙНОСТТА МУ И НЕГОВИТЕ ЧЛЕНОВЕ.
ПРИСЪСТВУВАЩИТЕ АКТИВИСТИ ПОСТАВИЛИ ГЛАВНО ТРИ ВЪПРОСА:

- ПРЕДСТОЯЩИЯ ПРОЦЕС СРЕЩУ ГРУПАТА НА К. ТРЕНЧЕВ И ИСКА-
НИЯТА ЗА ПОМОЩ В ТАЗИ ВРЪЗКА;
- ПОЗИЦИЯТА НА НЕФОРМАЛИТЕ ПО Т.Н. "ТУРСКИ ВЪПРОС" И
ПОДЧЕРТАЛИ ПРОТИВОСТОЕНОТО ИМ НА ПОЗИЦИЯТА НА ОФИЦИАЛНИТЕ ВЛАСТИ;
- РОЛЯТА НА НЕФОРМАЛИТЕ В ПРЕУСТРОЙСТВОТО В НРБ И КОНФРОН-
ТАЦИЯТА ИМ С ВЛАСТИТЕ, КОИТО НЕ ДВИЖЕЛИ ДЕМОКРАТИЧНО ПРОЦЕСИТЕ.

2
52

Посланикът изразил съжалението си относно арестуването на К. Тренчев и А. Запрянов след посещението им в посолството. Изразил мнение, че предстоящия процес срещу Тренчев бил непосредствено свързан с "турския въпрос" и казал, че ще се постарее да присъствува по време на съдебните заседания. Заявил, че на среща със заместник министъра на външните работи Любен Гоцев цял да постави въпроса за задържането на Тренчев и Запрянов, като използва декларацията на генералния секретар на НАТО Манфред Вьорнер по повод обстановката в България. Сравнил дейността на неформалните групи у нас и в ЧССР, като изтъкнал единността и сплотеността на техните, в противоположност на разединеността на българските.

Майкъл Фрост изразил желанието си да разговаря с различни хора, за да получи реална представа за положението у нас. Попитал дали българските граждани желаят да запознае колегите от посолствата на Европейската икономическа общност със съдържанието на разговора, като получил утвърдителен отговор. Окачествил срещата като "подготвителна" и споменал за евентуална бъдеща такава между членове на английския парламент и членове на "Дружеството", като дал пример, че той бил организиран срещата на американския помощник държавен секретар Джон Уайтхед с Едуард Генов. Обещал помощ и съдействие при предаване на информация от името на "Дружеството" за западните страни.

Засилен интерес в последно време проявяват английските дипломати и към т.н. движение "Екогласност". Майкъл Фрост бил поканил членове на движението да посетят посолството, където да разговарят по дейността на "Екогласност". Посещението се осъществило на 18 август тази година. "Екогласност" имали връзки с Майкъл и Ненси Пауърс, журналисти от ББС, акредитирани към "София-прес". Контактите се осъществявали по инициатива на английските граждани, които

3
53

се интересуваха за всичко около "Екогласност" и търсели съдействие, за да се свържат с други "правозащитници" от страната. Предложили да им се уреди среща с Блага Димитрова. Ненси Пауърс присъствувала на последната сбирка на членовете на "Екогласност" на 17 август.

Според наличните данни, Адам Рафаел, кореспондент на четвъртата програма на ББС, заедно с Кевин Конъли, кореспондент на ББС във Варшава, установили контакти и взели интервюта от трима активни членове на "Клуба за подкрепа на гласността и преустройството в България". Коментирани били позициите и плановете на "Клуба", неговото отношение към "турския въпрос" и настроенията на българските граждани към изповядващите мюсюлманска вяра. Активистите на "Клуба" предали на Рафаел за ползване няколко протестни материала от името на организацията, в които се оценявали негативно позициите на правителството по актуални проблеми на вътрешнополитическото ни развитие.

Прави впечатление, че вземайки официални интервюта и такива от представители на неформалните групи, английските журналисти се опитват тенденциозно да ги поставят в условията на опосредствуван диалог на страниците на западния печат, като акцентират на конфронтацията на "независимите" структури с правителствената политика.

Данните дават основание да се направи извод, че англичаните активизират дейността си по изучаване на процесите на преустройство в НРБ, ролята на неформалните групи като "Алтернатива" и засилват организационно-подстрекателската си дейност. Считаме, че трябва да се информира др. П. Младенов за дипломатическо отношение към тази ситуация.

Зм Началник УПРАВЛЕНИЕ 06 ДС
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР
А. МУСАКОВ

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Строго секретно

38

М В Р
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ - ДС
Рег. № 16845 Екз. 1
22.09.1989 год.

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР РАБОТИ
ЦЕНТЪР ИНФ. ОРГ. У-НИЕ
Вх. № 13448 от 22.9.1989

М Н Е Н И Е

на Второ главно управление - ДС по проекта
за Основни насоки и мероприятия за работата
на МВР, произтичащи от становището на
Политбюро на ЦК на БКП от 04.09.1989 г.

Ръководството на Второ главно управление - ДС има следните
бележки, съображения и препоръки по проекта:

1. Работната група е положила доста усилия за изработването на
документа. Прави впечатление обаче, че в него преобладават мероприя-
тията от политически, пропаганден, изследователски и друг характер,
за сметка на пряко свързаните с оперативно-издирвателната дейност
по проблемите на възродителния процес, и особено по завърналите се
българи-мюсюлмани.

2. По наше мнение заложените мероприятия и сроковете за
тяхното изпълнение на практика ще доведат до ангажирането на зна-
чителна част от ръководния и изпълнителския състав за продължително
време, което в една или друга степен ще се отрази на ефективността
от същинската агентурно-оперативна работа по отделните линии и напра-
вления.

3. Някои мероприятия, с които се задължават подразделенията,
са от компетенциите на специализирани органи и институти, на които
нашите органи биха могли при необходимост да оказват съдействие.

299

4. Като се има предвид че всички поделения вече имат разработени основни насоки за преустройство на своята дейност, както и редица комплексни програми, перспективни планове и други ръководни документи, и особено по турска линия и протурски национализъм, според нас е целесъобразно да се прецени не следва ли, вместо с предложения документ да се излезе с окръжно, в което да се изведат само новите задачи, произтичащи за органите на МВР от становището на Политбюро на ЦК на БКП.

Наред с общите, имаме и следните конкретни бележки и препоръки

– Стр. 6, абзац 4. По същество тази задача е несвойствена за изпълнение от нашите органи. Ние бихме могли да даваме сигнали за неспазване на нормативните документи относно ползването на привилегии от българите-мюсюлмани.

– Стр. 8, т. 1. Това мероприятие би следвало да отпадне, тъй като поделенията системно извършват анализ на обстановката по проблемите на възродителния процес в светлината на Основните насоки, вземат съответни решения и преориентират усилията си.

– Стр. 8, т. 2. Към този проблем има отношение и ВГУ – ДС.

– Стр. 9, т. 3. Задачата не е от компетенциите на нашите органи. Те следва да използват резултатите от социологическите, социодемографските и други изследвания, но не и сами да ги извършват

– Стр. 9, т. 5. Пряко се отнася за други ведомства, на които МВР трябва да оказва помощ и съдействие.

– Стр. 13, т. 1. ВГУ – ДС няма непосредствено отношение към проблема.

40
3

– Стр. 13, т. 2. Ако е необходима такава програма тя според нас следва да се изготви от ПГУ – ДС и съгласува с централните контраразузнавателни управления, а не да се задължават всички подразделения в центъра и по места да разработват такива документи.

Към втория раздел да се предвидят мероприятия за придобиване и използване на данни за наркобизнеса на Турция и нейни високопоставени лица с цел противопоставянето и дискретизирането ѝ пред западно-европейските страни.

– Стр. 14, т. 1. Поставените задачи не са съобразени с изискванията на новата заповед по агентурата, в която е определен срок за цялостен преглед на агентурния апарат, както и с извършващата се понастоящем основна проверка за ефективността на структурите и организацията на работата на териториалните подразделения. Що се касае до предлагания научно-практически семинар, нашето мнение е, че при сегашната напрегната оперативна обстановка едва ли е целесъобразно да се отклоняват силите и вниманието на състава за неговото организиране и провеждане.

– Стр. 17, т. 7. Да придобие нова редакция, като останат само 2 и 3 абзац.

– Стр. 18. Срокът за обсъждане на Основните насоки и разработката на организационни планове от подразделенията е нереален.

Приложение: Основни насоки и мероприятия за работата на МВР.

Вх. 23286 от 19.09. '89г.

ЗАМ.-МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И
НАЧАЛНИК НА ВГУ – ДС
Ген.-лейт.:

(Г. Мачков)

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
УПРАВЛЕНИЕ II-ДС
Рег. В № 1385
26.9.89 г.
София

МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И РАБОТИ
ВЪВЕДЕНИЕ
Вх. № 14004 от 27.9.1989

Н А С О К И

ЗА РАБОТАТА НА ТРЕТО УПРАВЛЕНИЕ - ДС ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ
СТАНОВИЩЕТО НА ПОЛИТЕБЮРО НА ЦК НА БКП

В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА, ЗАЛЕГНАЛИ В СТАНОВИЩЕТО НА
ПОЛИТЕБЮРО НА ЦК НА БКП ОТ 04.09.1989 ГОДИНА ПО ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС,
РАБОТАТА НА УПРАВЛЕНИЕТО ЩЕ БЪДЕ НАСОЧЕНА КЪМ:

1. АКТИВИЗИРАНЕ НА РАБОТАТА ПО ВОДЕЩИТЕ СЕ ДЕЛА И СИГНА-
ЛИ ЗА ПРОТУРСКА НАЦИОНАЛИСТИЧЕСКА ДЕЙНОСТ С ОГЛЕД СВОЕВРЕМЕННОТО
ИМ ПРИКЛЮЧВАНЕ.

ПРОВЕЖДАНЕ НА ЦЕЛЕНАСОЧЕНИ МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ВЯРНО ОПРЕДЕЛЯНЕ
НА ОИЛ И НАДЕЖНОТО ИМ ОБЕЗПЕЧАВАНЕ С АГЕНТУРА И ДЛ.

ОСОБЕНО ВНИМАНИЕ ДА СЕ ОТДЕЛИ НА ТЕЗИ, ЧИИТО РОДИТЕЛИ
ИЛИ САМИТЕ ТЕ СА БИЛИ В ТУРЦИЯ, КАКТО И ТЕЗИ РОДИТЕЛЯТЕ НА КОИТО
СА ЗАМИНАЛИ И УСТАНОВИЛИ В ТУРЦИЯ.

42

- 2 -

2. Оценка състоянието на наличния агентурен апарат и ДЛ при новите условия - приемането на новия набор във ВС на НРБ и в зависимост от нуждите срочно да се вербова нова агентура.

Засилване контрола и помощта към оперативния състав с оглед подобряване качеството и ефективността от работата с агентурата.

3. Извършване оценка и вземане допълнителни мерки за своевременното предотвратяване и пресичане на диверсионно-терористична или друга организирана враждебно-престъпна дейност.

Специално място да се отдели на съвместната работа с командването по защитата на бойната техника, оръжието, боеприпасите, взривните и други общоопасни средства.

В тази връзка с общинските и областни управления на МВР активизиране на съвместната работа в обкръжението на военните подразделения и обекти.

4. Усъвършенстване организацията на работата в отдел 06 на управлението на базата на нашия и съветски опит и активизиране на работата за проникване в РП и ДРФ на Турция работещи срещу ВС на НРБ.

5. Засилване на съвместната превантивно-профилактична дейност с командването и политорганиците за разобличаване и неутрализиране влиянието на турската печатна, радио и телевизионна пропаганда.

- 3 -

43

ПОДОБРЯВАНЕ УЧАСТИЕТО В РАБОТАТА НА СЪВЕТА ЗА КОНТРА-
ПРОПАГАНДА КЪМ ГЛПУНА.

Нап. в 2 екз.

№1 - ЦИОУ-МВР

№2 - фонда

Изп. ДИНЕВ

Нап. ЙОРДАНОВА - 1731

26.09.1989 година

НАЧАЛНИК ТРЕТО УПРАВЛЕНИЕ - ДС

ГЕНЕРАЛ-МАЙОР:

/С.СОТИРОВ/

26.09.1989 година

184

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

182

По вх. № 7249/20.09.89г.

СТРОГО СЕКРЕТНО !

М В Р
ОБЛАСТНО УПРАВЛЕНИЕ
Per. № С 4499
26.09.89
9000-ВАРЧА

ДО НАЧАЛНИКА НА
Ц И О У - М В Р

КОПИЕ: УПРАВЛЕНИЕ VI ДС

На тел. № /45/I-3054

МИНИСТЕРСТВО НА РАБОТА
ЦЕНТ
В. № 14010 от 9. 88г.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: поведението и настроенията сред лицата с възстановени
имена завърнали се от Турция

3 - По-голямата част от завърналите се от Турция българи-мюсюлмани в трудоспособна възраст още в първите дни направиха опити да се устроят на старите си работни места. Основната причина за това е стремежът им в кратки срокове да покрият разходите си от пътуването до Турция и желанието им да демонстрират лоялно поведение след ярката демонстрация на предпочитание за живот в друга страна.

4 За сега трудовите колективи в предприятията, където кандидатстват за работа завърнали се мюсюлмани, отказват да ги приемат с много малки изключения. Колективите са единни в това решение, подкрепят категорично администрацията, която не допуска завърналите се на старите им работни места, а ако администрацията е склонна да ги приеме на работа, някои колективи заплашват дори с демонстративни мерки /масово напускане, неявяване на работа и др./. Мюсюлманите се обвиняват в родоотстъпничество и дезертьорство, по правило им се предлага непривлекателна, ниско платена и неквалифицирана работа.

2. 182

Всичко това определи пренасочването на мюсюлманите на работи предимно в строителството и селското стопанство или на обща неквалифицирана работа в промишлеността.

Най-общо проблемите в трудовите колективи се обективизират в междуличностните отношения и социално психологическия климат. Първоначално започналите по-ниско платена и неквалифицирана работа мюсюлмани я приеха със задоволство. Чрез изразена трудова активност и изявления в антитурски дух се стараеха да спечелят отново доверието на колективите. По-късно сред тях се появиха отделни негативни реакции, недоволства и сдържан ропот, но без да се стига до открити прояви.

Общото настроение към тях от страна на трудовите колективи е отрицателно, без видима готовност за съчувствие, каквото имаше на отделни места в началото на масовите заминавания. Негативното настроение се прехвърли и върху незаминалите и дори към лоялно настроените мюсюлмани, като много от тях не бяха допускани на квалифицирана и високо платена работа в различни отрасли на народното стопанство.

— По принцип завърналите се от Турция, както и тези, които не заминаха по различни причини, решават битовите си проблеми индивидуално. На практика те срещат определени затруднения, поради общата негативна нагласа на традиционното българско население към тяхната протурска психоза, а от друга страна консумират редица последици от фактическото нарушение на различни нормативни актове. Така например, в някои селища децата им бяха изключени от училище заради направените голям брой неизвинени отсъствия, работници и служители бяха освободени от работа поради направени самоотлъчки или напускане без съобразяване с производствените задачи, бяха им иззети ведомствени и държавни жилища и пр.

Тези от завърналите се, които не са продали имотите си и са предплатили наема за ведомствени и държавни жилища остават да живеят в тях. Друга част се настаняват в домовете на свои близки, останали в Турция или намиращи се в страната, или неамат квартири на свободен наем. Повечето от децата се записват в училище, но има такива, които са напуснали преди края на миналата учебна година и са с неуредено положение. Има вероятност тези деца да не продължат образованието си в по-горните класове, като това важи и за част от децата на незаминалите мюсюлмани.

3.

2 В селата с компактно мюсюлманско население се чувства подготовка за зимата - закупуват се животни, фураж, ремонтират се жилища и пр.

1 - Разказите на завърналите се, с малки изключения не се различават съществено от обясненията дадени на профилактичните беседи на ГКПШ. Въпреки преживяните от тях несгоди, става ясно че те не са променили съзнанието си за турска национална принадлежност. На този етап, отношението им към действителността в Турция е отрицателно, но не желаят да се ангажират с категорични декларации, че повече няма да я посещават. Отделни лица изказват желание при подходящи условия отново да заминат. Остротата в поведението им намаля до минимум и в момента не се получават данни за открити националистически изяви. Оценява се, че отиването в Турция е била една неразумно до някъде неизбежна постъпка, за която вина носи нашата страна, заради цялостната си политика спрямо мюсюлманите след 1985 година. По-активните националисти изпитват истинска мъка, че сега трябва "да стоят с наведени глави", тъй като обещания от турската пропаганда рай се е оказал една фикция. Озлобление се чувства и към турската държава, за която те са се оказали обикновени фигури в политическата игра.

В тесен приятелски кръг и на обществени места продължава да се общува на турски език. Веднага след завръщането си голяма част от тях бяха уплашени и очакваха евентуални репресии, но по-късно под влияние на непроменената среда по местоживееене, постепенно набраха самочувствие. За сега мнозинството от завърналите се демонстрират ярко конформистко поведение включително и в тесен приятелски кръг и е трудно дори по оперативен път да се установи действителното им отношение към Турция и процесът на национално единение у нас.

Придобитата в управлението информация дава основание да се направи извод, че за сега те не възнамеряват да се организират за нови масови демонстрации, имайки предвид промяната в съотношението на силите и негативното отношение на другите етнически общности към тях.

5 - В момента се наблюдава разслоение на лицата с възстановени имена, в резултат на различната степен на протурски национализъм и нееднаквото осъществяване на фактически действия по постигането на националистическата цел - изселване в Турция. На тази база са налице известни противоречия в цялата компактна маса българи-мюсюлмани.

4. 185

Най-близките роднини и познати на завърналите се, както и колебаещите се, поради реална оценка на положението, започват да преоценяват намерението си за незабавно "изселване".

Тези, които по различни причини не успяха да осъществят намерението си за пътуване се отнасят резервирано към завърналите се, оценяват ги като "неудачници и мързеливци", обвиняват ги в неспособност да се справят с елементарни житейски ситуации и в предателство.

Като цяло обаче изселническата психоза не намалява съществено. В общи линии резултат на Турция като "обетована земя", която ще даде сигурност и благоденствие на българските мюсюлмани изчезна. Но все още преобладава мнението, че всеки трябва да посети Турция, да огледа всичко, да се ориентира и сам реши дали да остане там. Трудностите, които създават турските власти при завръщането в България и условията, които съществуват в момента, подтиква мюсюлманите да търсят пътища за получаване на турски визи, за да гарантират свободното движение за и от Турция. С увеличаване броя на завърналите се, все по-определено се повишава авторитета на българските средства за масова информация, които са били пренебрегвани с години от това население.

Независимо от всичко, тази категория наши граждани, все още не са изживели чувството, че срещу тях се извършва една непрекъсната несправедливост, насилие и безправие. Съществува реалната опасност на тази основа моментните противоречия бързо да се заличат и това население да се консолидира на антибългарска основа.

- Считаме, че е наложително да се вземат мерки по ограничаване на конфронтацията на етническо религиозна основа в страната, каквато тенденция в момента съществува. Да се установят контакти и се толерират способни, професионално подготвени и лоялни работници и специалисти. Да се подготвят пропагандни материали, които да не се движат по повърхността на конюнктурната целесъобразност, а да се покажат действителните проблеми и опасения на това население.

Усилията на ДС да се насочат към завърналите се мюсюлмани с оперативно-интересни връзки, контакти и поведение, а не да се разпиляват във всеки един момент от всички завърнали се, тъй като техният брой непрекъснато нараства.

Със завърналите се агенти на ДС да се поддържат фиктивни отношения на връзки и се провеждат активни мероприятия по тяхната

5. 146

проверка и наблюдение.

На всички бивши обекти да се открият дела за оперативно наблюдение, които да прерастват в активни форми на оперативен отчет, при получаване на минимум данни за тяхното активизиране.

Да се унифицират и подготвят за въвеждане в ЕИМ всички данни за завърналите се, включително и справки от филтровъчните пунктове.

нап. в 1 екз.

№ 1 - ЦИОУ

размножено в 2 екз.

№ 2 - Управление VI ДС

№ 3 - сектор "ИО"

изп. Пл. Енев

нап. Ячева

доразмножено в 1 екз.

№ 4 - полк. Игнатов

ЗА НАЧАЛНИК ОБЛАСТНО УПРАВЛЕНИЕ МВР

ПОЛКОВНИК:

/Г. Игнатов/

По вх. № 1874/26.04.89 г.

СЕКРЕТНО!

МИНИСТЕРСТВО НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ТРЕТО - Д
Рег. № 1812
28-09-1989 год.
СОФИЯ

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ДО

НАЧАЛНИКА НА

ЦИОУ - МВР

Т.У.К.

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТРАЛНО-ОПЕРАТИВНО-УЧЕБНО
Вх. № 1408 от 28.9.89

На № I-3112/25.09.1989 г.

Уведомяваме Ви, че ръководството на отдела е утвърдило за изпълнение следните основни задачи във връзка с поставените в Становището на ПБ на ЦК на БКП задачи по възродителния процес:

1. Окончателно завършване на сборник от документи, съдържащи информация за политическите прояви, изселническите настроения и турската пропаганда сред мюсюлманското население в България преди 09.09.1944 г., съхранявани в полицейския архив - МВР.

2. Изготвяне на обзор по документи, отнасящи се до борбата на органите на ДС срещу подривната дейност по линия на турския шпионаж и протурския национализъм за времето 1944-1984 г., съхранявани в служебния архив-МВР.

3. Изготвяне на справка за подривната дейност от лица, потомци на ислямизирани българи провеждана през 1978-1988 г. по материали от оперативния отчет и архив-ДС.

4. Усъвършенстване на въведения оперативно-статистически отчет за агентурата и лицата, водени на активен отчет от средите на ислямизирани българи.

Нап. в 2 екз.

№ 1 - адресата

№ 2 - КД

Изп.: Бакалов

Нап.: Георгиева - 686

26.09.1989 г.

НАЧАЛНИК:

Ген.-майор:

Н. Серкеджиева/

186

М В Р
ОБЛАСТНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № С 3878 е.ч. 1
27.11.1988г.
6300-Хасково

Сметанено
по Р.П.К.К.К.
Р.П.К.К.К.
Р.П.К.К.К.

Н. Митов - Д.

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТЪР. ИНФ. ОРГ. УЧИНЕ
Вх. № 14130 от 29.9.1988г.

ДО

НАЧАЛНИКА НА

ПОД. 72000 - МВР

С О Ф И Я

Във връзка с изпълнение протоколно решение от съвещанието на ръководството на МВР проведено на 15.8.89 г. за охрана и разпореждане с изоставеното имущество на заминали в Турция ислямизирани българи, ръководството на Областно управление МВР Хасково счита за целесъобразно да се вземат следните

М Е Р К И:

1. Уточняване на лицата упълномощени да стопанисва недвижимите имоти и движими имущества на заминалите и незавърнали се в страната български граждани. Провеждане на срещи разговори и инструкции относно мерките, които следва да се вземат за укрепване на имотите и опазване на имуществовата.

2. Чрез общинските народни съвети да се организира описване на имуществовата в изоставените жилища без всякакъв надзор и пълномощници за стопанисване на имотите на заминалите за Турция български граждани. Тези жилища да се укрепят и запечатат.

2 154

3. Стопанисването и укрепването на изоставените имоти и имущества да се поеме от Общинските народни съвети и кметствата след изтичане на законния срок за завръщане на заминалите граждани.

4. Общинските народни съвети и кметствата да създадат моторизирани групи от подходящи платени пазачи за обхождане на селищата, в които преобладават изоставените жилища и имоти.

5. Да се изградят моторизирани смесени наряди от милиционерски служители, отрядници и активисти за патрулиране и осъществяване на функциите на подвижно КПШ в общините.

Селищата и кварталите с изоставени домове да се включат в маршрутите на младши авоконтрольорите по КАТ и нарядите на ППС, като се засилят проверките и контрола на МПС превозващи лица и товари в тези райони.

6. Да се предостави възможност на предприятия и учреждения, обществени органи и организации да полагат грижи и стопанисват изоставените жилища и имоти.

Такава възможност да имат и желаещи граждани да ползват изоставените имоти като вилни.

7. След преценка от компетентни специалисти към Общинските народни съвети, по-ценните изоставени имущества и предмети да бъдат предавани за съхранение в службите "Държавни имоти".

Отпечатано в 2 екз.

№1-под.72000

№2-полк.Щерев

Изп.Г.Антонов

Нап.Миланова- 3768

27.9.89 г.

КР.САМАНДЖИЕВ

187

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

СЕКРЕТНО!

ОПЕРАТИВНО ТЕХНИЧЕСКО УЧЕНИЕ
рег. № 30 28, екз. № 1
29.9.89

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТЪР. ИНФ. ОРГ. УЧЕНИЕ
Вх. № 14824 2.10.89

ОСНОВНИ ЗАДАЧИ

на ОТУ - ДС за изпълнение становището
на Политбюро на ЦК на БКП по възроди-
телния процес

В изпълнение Решение рег. № I-3112 от 25.09.1989 г. на
др. Министър и протокол от оперативката на ръководството на МВР
от 21.09.1989 г., ОТУ - ДС разработи и предлага следните основни
задачи за изпълнение:

- ОТУ - ДС да създава условия за провеждане и експлоата-
ция на оперативно-технически мероприятия в общини и кметства с
компактно българско население, изповядващо мюсюлманско вероизпо-
ведение. За целта съвместно с ръководствата на областните управле-
ния на МВР да се разработят конкретни планове;
- Да осигурява ефективен оперативен контрол на международ-
ните телефонни разговори с и от Турция;
- ОТУ - ДС, съгласувано с VI управление ДС, да провежда
периодична профилактична и репрезентативна проверка на кореспонден-
цията по вътрешния и международен канал по региони, съобразно с
възможностите си и оперативната обстановка;
- За резултатите от тази дейност ежеседмично да предоставя
информация - анализ относно обработените материали, които да се
предоставят по принадлежност;

- За изпълнение дейностите по радио-телевизионното противодействие срещу турската пропаганда ще продължим работата по изграждането и пускането в действие на запланиваните обекти. Да се обсъдят залегналите въпроси по финансовото дообезпечаване на приетата план-програма;

- Съвместно с ВГУ да се актуализират плановете по линейните обекти с цел придобиване на оперативно значима информация и по възродителния процес.

НАЧАЛНИК ОТУ - ДС:

Ген.-майор ктн

Нап. в 2 екз.

№ 1 - ЦИОУ-МВР

№ 2 - КД

Изп.: Т. Кондов

Нап.: Мангалска - 1084

София, 28.09.89 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО!

45

МВР
Дирекция на Народната милиция
Рег. № 1020 Екз. № 1
29.09 19.89 г.
1000 - СОФИЯ

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. У-НИИ
Вх. № 14144 29.9.89

ОСНОВНИ ЗАДАЧИ

които ще изпълняват поделенията на Народната милиция за решаване актуалните проблеми и задачи по възродителния процес, залегнали в становището на Политбюро на ЦК на БКП от 04.09.89 г.

1. ДНМ да окаже помощ и контрол на териториалните подразделения на НМ за привеждане организацията на тяхната дейност в съответствие с реалностите, създадени от развитието на възродителния процес.

За целта:

- на основата на задълбочен анализ на конкретната оперативна обстановка и съобразно специфичните ѝ особености, при необходимост да се осъществи нова разстановка на силите на НМ и другите обществени формирования, с цел надеждно осигуряване охраната на обществения ред, недопускане и ограничаване извършване на престъпления в районите с компактно население на потомци на ислямизирани в миналото българи.

- особено внимание се обърне на изграждането и обучението на биееспособни, специализирани доброволни отряди на

46
2

трудещите се в населените места, в които оперативната обстановка налага това.

2. Да се окаже пълно съдействие и активно подпомогне работата на партийните и държавните органи по изпълнението на ПМС 44 от 11 септември 1989 г.

За целта:

- в съответствие с общодържавната стратегия за развитието на районите, засегнати от миграция на населението, съответните областни и териториални поделения на НМ да набележат конкретни мероприятия за подпомагане стабилизирането на демографските процеси, осигуряване на обществения ред и недопускане на престъпления и други правонарушения;

- ДНМ и териториалните поделения на НМ да вземат мерки за подпомагане на протиепидемичните мероприятия по отношение на завръщащите се български граждани от Турция;

- ДНМ и териториалните поделения на НМ да проведат комплекс от мерки за повишаване надеждността на паспортната система за стриктно спазване и поддържане на строг паспортен режим, особено в районите, в които се извършват засилени миграционни процеси.

3. ДНМ да организира чрез оперативните служби на НМ от териториалните поделения да се окаже активна помощ на партийните, държавните и стопанските органи и организации в изпълнението на програмите и плановете за разгръщане процесът на единение на българската ^{всичка} нация.

За целта:

- да се подобри организацията за набиране на оперативна

11/3

информация за състоянието и проблемите на оперативната обстановка в районите и стопанските обекти с компактно население с възстановени имена и се усъвършенствува оперативно-издирвателната работа;

- до 30.12.1989 г. да се извърши оценка на състоянието на агентурната работа на оперативните служби в районите и стопанските обекти с компактно население с възстановени имена и набежат конкретни мерки с цел осигуряване възможности за получаване на оперативно значима и изпреварваща информация, свързана с подпомагането на процеса за единение на българската нация от позициите на цялостния комплекс от задачи през следващите години;

- да се организира своевременно информиране на организациите на Държавна сигурност от териториалните служби на Народната милиция за социални напрежения в трудовите колективи на фирмите и другите стопански организации, в които работят лица с възстановени имена, за възникване на психози, масови негативни процеси и враждебно-престъпна дейност на протурска националистическа основа.

4. Да се създаде организация за активна целенасочена, и последователна агентурно-оперативна работа за разкриване и пресичане на всички случаи на контрабандни и валутни сделки, както и на неправомерно придобити парични средства и други материални ценности от подготвящи се да заминават или завръщащи се от Турция български граждани. Всяко тримесечие в ДНМ и териториалните поделения да се прави оценка за резултатите от тази дейност в центъра и териториалните стопански служби на НМ.

5. В териториалните поделения на Народната милиция да се прави периодичен преглед на делата на оперативен отчет

УХ
4

и на характерните сигнали, по които протичат потомци на ислямизираните в миналото българи и се вземат мерки за бързото им реализиране и изясняване.

6. До 30.12.1989 г. да се вземат на отчет всички лица, български граждани, посетили Турция и завърнали се в страната, които са регистрирани и осъждани за тежки стопански и умишлени криминални престъпления, с оглед организиране на тяхното наблюдение и разработване по местоживее и месторабота.

7. Да се засили превантивния контрол на общоопасните средства, с цел създаване и поддържане на безопасни условия за работа в обектите на икономиката употребяващи такива средства, с цел недопускане на терористично-диверсионни актове и други престъпления и нарушения от повлияни от антибългарската пропаганда лица. За недопускане отклоняване на общоопасни средства за терористични актове и други враждебно-престъпни цели, периодически да се провеждат внезапни проверки на места, където се употребяват взривни материали, оръжия и боеприпаси.

8. ДНМ съвместно с органите на прокуратурата, областните и общинските народни съвети да извърши преоценка на законосъобразността на административно-наказателната дейност, осъществявана от органите на Народната милиция въз основа на наредбите на общинските народни съвети спрямо българските граждани с възстановени имена.

9. Органите на политико-възпитателната работа да проведат целенасочени мерки за подобряване обучението и възпитанието на състава по Народната милиция за стриктно спазване на

49
5

социалистическата законност, дисциплината и изискванията за етика и уважение към гражданите.

ЗАМ.-МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
И ДИРЕКТОР НА НАЦИОНАЛНАТА МИЛИЦИЯ
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ: *[Signature]*

/гв. Димитров/

Отп. в 2 екз.

№ 1 - ЦИОУ-МВР

№ 2 - КД

Изп.: Б.Спасов

Нап.: М.Борисова-494

29.09.1989 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ВН-ЗС 59

Строго секретно

М В Р
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС
Per. № 18087 Екз. 1
02.10.89

МИНИСТЕРСТВО на ТУР. РАБОТИ
ВЪВЕЖДАНЕ на ЛИЦА
Вх. № 14280 от 02.10.89

ОСНОВНИ НАСОКИ

на контраразузнавателната работа на Второ главно
управление - ДС, произтичащи от Становището
на Политбюро на ЦК на БКП от 04.09.1989 г.
по възродителния процес

Възникналата сред значителна част от потомците на
ислямизиранияте в миналото българи психоза за масово напускане
на НРБ принуди турското правителство да се откаже от широко
разгласената политика за приемане на всички "сънародници" в
"майка-родина". Последвалите действия за едностранно
затваряне на границата и въвеждане на визови ограничения целят
задържането на голяма част български граждани в пределите на
България и тяхното по-нататъшно манипулиране за поддържане и
разрастване на вътрешното напрежение.

Продължават усилията на Турция за интернационализиране на
проблема чрез ангажирането на такива авторитетни международни
форуми като ООН, ОИК и ЕИО.

По разработен от Анкара план турските официални
представители провеждат линия на превърляне вината за
създаването на напрежение върху нашата страна. Те реално отчитат
опасността от възникването на антитурски настроения по повод
масовите откази да се издават турски входни визи, както и
възможността българската страна да подсилва недоволството и

60

разочарованието по пропагандни и други пътища. Поради това по указание на Центъра се издават входни визи само на висококвалифицирани и млади български граждани. На останалите кандидати за пътуване, турските дипломатически представители внушават, че въведения режим защитава техните интереси и ще принуди България към подписване на всеобхватна изселническа спогодба. Оценката на получените данни показва, че голяма част от нашите граждани са податливи и възприемат турската теза. Тази обстановка създава благоприятни възможности за постигане на преследваната от турското правителство цел - дестабилизиране на обстановката в НРБ чрез засилване на организираната съпротива сред част от българските граждани, насочена към извоюване на малцинствени права и свободно изселване в Турция.

Друг важен елемент, който оказва все по-голямо влияние върху оперативната обстановка, е нарастващият брой на завръщащи се от Турция наши граждани. Водещите мотиви за това тяхно решение са от материално естество и като цяло сред тази категория лица е запазено предишното протурско съзнание.

Анализът на резултатите от беседите, които се провеждат с тях показва, че болшинството не споделят подробности за пребиваването си в Турция, обработката и участието в антибългарски пропагандни мероприятия и за контакти с органите за сигурност. Завръщайки се по родните места част от тях продължават открито да изявяват турска етническа принадлежност. Контраразузнавателната работа по тази категория наши граждани сериозно е затруднена и от влошеното състояние на агентурния апарат по турска линия, поради заминаването на голяма част от агентите за Турция.

В новата оперативна обстановка рязко се увеличи активността на турските специални служби на наша територия и обема на изпълняваните от тях разузнавателни задачи. Съставът на резидентурите на МИТ под дипломатическо прикритие беше увеличен. За сравнително кратко време бяха привлечени като агенти голям брой дипломати, технически сътрудници и служители

61₃

от охраната на посолството. Значителна част от официалната дейност на турските дипломатически представителства е подчинена на решаването на въпроси от разузнавателен характер. Това е обусловено от:

- нарастващата необходимост от навременна и достоверна информация в условията на бързо изменящата се оперативна обстановка в България, която да осигурява ефективността на антибългарските инициативи на турското правителство.

- разширените възможности на МИТ да изучава и привлича към сътрудничество наши граждани, посещаващи дипломатическите представителства на Турция, както и да събира разностранна разузнавателна информация от потока посетители.

- необходимостта от възстановяване и организиране на надеждна връзка с вербувани на турска територия наши граждани, както и с други ценни агенти, с които връзката е била прекъсната в последните години.

- повишените изисквания на МИТ към качеството и информационните възможности на придобиваните агенти особено от средите на традиционните българи, заемащи определено служебно и обществено положение, настроени отрицателно към партийната политика.

Турските разузнавачи под дипломатическо прикритие работят целенасочено и за ангажирането на чужди граждани-мюсюлмани, които пребивават по различни поводи в НРБ. При разговори с дипломати от западни и ислямски държави усилено набират данни и се опитват да ги обработват за антибългарската си кауза.

Активна помощ и съдействие на турските си колеги чрез снабдяване с необходимата информация и подтикване към определени действия оказват разузнавачите на дипломатическо прикритие в американското посолство. Успоредно с това своевременно подпомагат турската политика и високопоставени лица от САЩ.

Подкрепяна от съюзниците си от НАТО и някои мюсюлмански страни, Турция се стреми да поддържа протурски дух сред

62

4

потомците на ислямизираните в миналото българи у нас. На тази основа ще продължи активната дейност на специалните й служби за подклаждане на националистически изяви, провеждане на шпионска, терористично-диверсионна, клеветническа и друга противозаконна дейност. Поради ограниченията за движението на турските дипломати на наша територия, те ще продължат да използват пътуванията на колегите си от САЩ, Великобритания, Франция и др. страни за събиране на необходимата им информация.

С оглед оказване решително противодействие на противника и в съответствие със Становището на ПБ на ЦК на ВКП по някои актуални проблеми на възродителния процес ВРУ-ДС ще организира и провежда мероприятия в следните основни насоки:

1. ПОДПОМАГАНЕ ВЪНШНОПОЛИТИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ НА ПАРТИЯНОТО И ДЪРЖАВНО РЪКОВОДСТВО ЗА НЕУТРАЛИЗИРАНЕ И ДИСКРЕДИТИРАНЕ АНТИБЪЛГАРСКАТА ПОЛИТИКА НА ТУРЦИЯ, СЪЮЗНИЦИТЕ И ОТ НАТО И НЯКОИ ИСЛЯМСКИ ДЪРЖАВИ.

За целта е необходимо усилията на ръководния и оперативния състав да бъдат насочени към:

- Придобиване своевременно и достоверна информация за плановете, намеренията и конкретните действия на управляващите кръгове и подривно-пропагандните центрове на Турция, насочени срещу НРБ и възродителния процес.

- Прихващане на сигнали и данни за предстоящи антибългарски акции на турските дипломатически представители и техните колеги от страните-членки на НАТО и някои ислямски държави.

- Получаване на информация за оценките, позициите и конкретните действия на дипломатическите представителства на САЩ, страните-членки на НАТО и други държави по състоянието на българо-турските отношения и процеса на единението на българската нация.

– Подпомагане мероприятията на МВНР с членовете на дипломатическия корпус, насочени към изясняване истинското положение на потомците на ислямизирани в миналото българи у нас, разовличаване антибългарската политика на Турция и оказване влияние за обективно отразяване на нашата действителност пред своите правителства.

– Своевременно предоставяне подходяща информация на отдел "Пропаганда" – МВР и отдел "Печат" при МВНР за вътрешнополитическата обстановка и репресиите в Турция; неблагоприятията, с които се сблъскват заминалите български граждани; задълбочаването на проблема за разделените семейства и др. с оглед използването ѝ за настъпателна контрапропаганда.

– Провеждане съвместно с ПГУ-ДС и Шесто управление-ДС на целенасочени мероприятия за ангажиране с публикации, интервюта, оценки и изявления на авторитетни журналисти и други представители на чужди СМИ, научни издания, автори с международна известност, видни политически, обществени, културни и други дейци, както и участници в международни форуми.

– Провеждане на мероприятия за придобиване на конкретни данни за наркобизнеса в Турция, с цел дискредитирането ѝ пред световната общественост.

II. ЗАСИЛВАНЕ НА БОРБАТА СРЕЩУ СПЕЦИАЛНИТЕ СЛУЖБИ НА ПРОТИВНИКА И ПРЕСИЧАНЕ ОПИТИТЕ ИМ ЗА ДЕСТАБИЛИЗИРАНЕ НА ОБСТАНОВКАТА В НРБ.

За целта е необходимо:

– Да се подобри агентурния и оперативно-техническият контрол с цел своевременно придобиване на данни и сигнали за дейността на турските разузнавачи под дипломатическо прикритие и останалите служители, изразяваща се в подклаждане на протурски националистически настроения, подстрекаване към съпротива и провеждане на остри вражески действия, установяване на конспиративни връзки с отявлени протурски националисти и

64
6

събиране на клеветническа информация от потомците на ислямизирани в миналото български граждани.

- Да се активизира контраразузнавателната работа по резидентурите на дипломатическо прикритие от страните-членки на НАТО и някои ислямски държави за разкриване на взаимодействието им с турските официални представителства, изясняване характера на обменяната информация и придобиване на данни за подстрекателски действия спрямо български граждани.

- Посредством успешно проведените подстави и водените оперативни игри по резидентурите на МИТ под дипломатическо прикритие в София, Пловдив и Бургас и подразделенията на специалните служби на турска територия да се:

а) разкриват интересите и действията на турските специални служби по линия на възродителния процес за усложняване вътрешно-политическата обстановка у нас;

б) прихващат и неутрализират опитите за оказване на изгодно за турската страна влияние върху потомците на ислямизирани в миналото българи;

в) подава благоприятна за НРБ политическа и социална информация, както и такава, дискредитираща лицата, членувачи в неформални структури и тяхната програма;

г) провеждат настъпателни агентурно-оперативни мероприятия за разширяване на завоюваните позиции в МИТ, включително чрез вербовка на кадрови разузнавачи.

- Съвместно с ПГУ-ДС и Шесто управление-ДС да се използва новата обстановка за засилване на работата по подбора, подготовката и извеждането на перспективни агенти с възможности за проникване в разузнавателните и подривно-пропагандните органи и антибългарските организации в Турция и Западна Европа.

- Да се използват по-ефективно задграничната агентура и обектите на М "Лъч" за придобиване на информация за планове и непосредствените практически действия на турските специални служби, изселническите и екстремистките организации против НРБ.

65
7

- Съвместно с Шесто управление-ДС да се активизира работата по създаване и разкриване на нови неформални структури на наша територия, изградени на протурска и националистическа основа. В това отношение дейността да се насочи към установяване връзките и помощта от страна на турските дипломатически представителства, планове им за интегриране с други неформални организации и групи, предотвратяване и пресичане опитите за провеждане на остра вражеска дейност, формиране на несъгласие и недоволство от политиката на партията и държавата, раздухване на масови психози, конфронтация с традиционното българско население и др.

- По-активно да се използват маршрутните възможности на агентурата и ДЛ за оказване положително влияние сред потомците на ислямизирани в миналото българи в различните райони на страната и за долавяне признаци за замисляна, подготвяна и провеждана подривна дейност.

- Да се усъвършенствува контрола и агентурно-оперативната работа на ГКПП по транзитно преминаващите чужди граждани за придобиване на актуална информация за положението на българските граждани и вътрешно-политическата обстановка в Турция.

- Съвместно с областните поделения на МВР да се усъвършенствува и засили агентурно-оперативния контрол по транзитните трасета и туристическите обекти с оглед своевременно долавяне, предотвратяване и пресичане опитите на турските подривно-пропагандни центрове и организации за използване на този канал за събиране на разузнавателна и друга информация, внасяне и разпространение на материали с подстрекателски характер, провеждане на диверсионни действия, за поддържане на изселническа психоза, изнасяне на материали с клеветническо съдържание и др.

- Съвместно с ПГУ да се провеждат активни агентурно-оперативни мероприятия с цел получаване на информация за връзките на ръководителите на вражеските емигрантски

66
в

организации с МИТ, протурски изселнически и националистически организации, техните планове и намерения за подривна дейност против НРБ.

– ВГУ – ДС съвместно с централните и териториалните поделения на МВР да организира набирането на данни и документация за извършвана подривна, клеветническа и друга антибългарска дейност от потомци на ислямизирани в миналото българи, пребиваващи в чужбина, с цел образуване на производство, задочно осъждане, лишаване от българско гражданство и налагане запрещение за влизане в НРБ на най-отявлените враждебно-престъпни елементи от средите на тази категория лица.

– Областните управления на МВР в тясно взаимодействие помежду си да предприемат мерки за подобряване организацията и работата на оперативно-следствените групи на ГКПП Капитан Андреево и Малко Търново с цел разкриване на лицата, поставили се в услуга на турските специални служби и подбиране на подходящи за вербовка или използване за контрапропагандни мероприятия.

– Към ВГУ-ДС и на ГКПП да се организира функционирането на специална сигнална картотека за враждебно-престъпните елементи от средите на потомците на ислямизирани в миналото българи, които са напуснали НРБ. Да се създаде съответна организация и готовност за работа по тях в случай че пристигнат на ГКПП с намерение за завръщане в страната.

– Да се усъвършенствува координацията и взаимодействието между ВГУ-ДС и Шесто управление-ДС, а ръководният им състав да засили помощта към териториалните поделения на МВР, с оглед цялостното обхващане потока на завръщащите се от Турция български граждани, своевременно ползване на оперативната информация от профилактичните мероприятия, подготовка и провеждане на съгласувани действия за изясняване на всеки оперативно интересен случай.

68
9

- Завръщащите се от Турция български граждани, които представляват оперативен интерес, своевременно да се завеждат на отчет и по тях съвместно с териториалните подразделения на МВР да се осъществяват координирани агентурно-оперативни мероприятия.

- Да се активизира работата по разкриване и документиране шпионската дейност на установените и подозираните агенти на МИТ у нас и приключване на делата чрез следствие и съд.

- Съвместно с териториалните подразделения на МВР да се оказва пълно съдействие на партийните, държавните и обществени органи и организации в работата им за приовцаване към българската нация на завърналите се от Турция наши граждани.

ЗАМ.-МИНИСТЕР
НА ВЪТРЕШНИТЕ ДЕЛА
И НАЧАЛНИК НА ВЪТРЕШНОТО
Ген.-лейт. (д-р Аначкова)

Нап. в 2 екз.
1 - ЦИОУ
2 - 14 отдел
Исполн. 14 отдел
29.09.1989 г.

190

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

90

М В Р
ЧЕТВЪРТО У-ННЕ-ДС
Рег. № 9154 Екз. № 2
- 2 OCT 1989 19...г.

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТРЕШНИ РАБОТИ
ЦЕНТРАЛЕН ИНФОРМАЦИОНЕН УЧРЕЖДЕНИЕ
Вх. № 4184 от 19.12.89

М Е Р О П Р И Я Т И Я

НА ЧЕТВЪРТО УПРАВЛЕНИЕ - ДС ПО ПРОБЛЕМИТЕ
НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ВЪВ ВРЪЗКА СЪС
СТАНОВИЩЕТО НА ПБ НА ЦК НА БКП ОТ
04.09.1989 ГОДИНА

В РЕЗУЛТАТ НА ЗАСИЛЕНАТА АНТИБЪЛГАРСКА КАМПАНИЯ, КОЯТО
ВОДЯТ РЕПУБЛИКА ТУРЦИЯ И НЯКОИ СТРАНИ ЧЛЕНКИ НА НАТО, ОПЕРАТИВНАТА
ОБСТАНОВКА В НАШАТА СТРАНА СИЛНО СЕ УСЛОЖНИ. С ОСОБЕНА ОСТРОТА
ТОВА СЕ ПОЧУВСТВА В ОБЛАСТТА НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО, КЪДЕТО ВЪЗНИК-
НАХА СЕРИОЗНИ ТРУДНОСТИ В РЕЗУЛТАТ НА МАСОВОТО НАПУСКАНЕ НА СТРАНАТА
ОТ ГОЛЯМ БРОЙ ИСЛЯМИЗИРАНИ БЪЛГАРИ. НАПРЕЖЕНИЯ СЕ ПОЯВИХА И ОТ
МАСОВОТО НЕЯВЯВАНЕ НА РАБОТА НА ГОЛЯМА ЧАСТ ОТ ГОТВЕЩИТЕ СЕ ЗА
ЗАМИНАВАНЕ В ТУРЦИЯ ЛИЦА ОТ ТАЗИ КАТЕГОРИЯ. ОСОБЕНО СИЛНО БЯХА
ЗАСЕГНАТИ ОТРАСЛИТЕ: СЕЛСКО СТОПАНСТВО, ТРАНСПОРТ, СТРОИТЕЛСТВО,
А ТАКА СЪЩО И РЕДИЦА ПРЕДПРИЯТИЯ ОТ ПРОМИШЛЕННОСТТА. НАРЕД С ТОВА
СЕРИОЗНИ ТРУДНОСТИ ВЪЗНИКНАХА В СФЕРАТА НА ФИНАНСИТЕ, ВЪТРЕШНАТА
ТЪРГОВИЯ, ИЗКУПУВАНЕТО И СНАБДЯВАНЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО СЪС СТОКИ
ОТ ПЪРВА НЕОБХОДИМОСТ. НА ТАЗИ ОСНОВА ВЪЗНИКНАХА ДОПЪЛНИТЕЛНИ СОЦИАЛ-
НИ НАПРЕЖЕНИЯ. В РЕДИЦА РАЙОНИ И ТРУДОВИ КОЛЕКТИВИ СЕ ПОЯВИХА АНТИ-
ТУРСКИ НАСТРОЕНИЯ СРЕД БЪЛГАРСКОТО НАСЕЛЕНИЕ С ТРАДИЦИОННИ ИМЕНА.

91
2

Силен тласък за допълнително усложняване на обстановката дадоха едностранното затваряне на границата от страна на Турция, увеличаващият се поток от завръщащи се български граждани, както и продължаващата антибългарска кампания в средствата за масова информация в Турция и някои други западни страни.

В условията на крайно изостряне на българо-турските отношения пред органите на ДС обслужващи икономиката се очертават следните основни задачи:

1. Разкриване, предотвратяване и пресичане опитите на Турция и нейните специални органи да инспирират, организират и провеждат подривна дейност срещу народното стопанство на НРБ.

2. Разкриване, предотвратяване и пресичане опитите на враждебно престъпните елементи от средите на протурските националисти да подравят икономиката на страната.

3. Подпомагане на партийните, държавните органи и ръководствата на обслужваните обекти за обезпечаване охраната и защитата на икономиката и ускоряване на нейното развитие.

4. Оказване съдействие на партийните, държавните, обществените и стопанските органи и организации за по-нататъшно задълбочаване на възродителния процес и единението на българската нация.

5. Провеждане на диференцирана и целенасочена превантивно-профилактична работа за недопускане въвличането на българските граждани с възстановени имена в престъпна дейност и за приобщаването им към българския народ.

6. Организиране своевременното информирание на компетентните партийни и държавни органи за състоянието и развитието на възродителния процес и съпътстващите го деформации, социални напрежения

92
3

И ДРУГИ НЕГАТИВНИ ЯВЛЕНИЯ.

ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ГОРНИТЕ ЗАДАЧИ ЩЕ БЪДАТ ПРОВЕДЕНИ
СЛЕДНИТЕ,

М Е Р О П Р И Я Т И Я :

1. Да се направи оценка на всички дела и сигнали по
ТУРСКА ЛИНИЯ И СЕ НАБЕЛЕЖАТ МЕРКИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВЕН
МАТЕРИАЛ РАЗОБЛИЧАВАЩ ПОДРИВНАТА ДЕЙНОСТ НА ОБЕКТИТЕ И ПРЕДАВАНЕТО
ИМ НА СЛЕДСТВЕНИТЕ ОРГАНИ.

Срок: 30.10.1989 г.

Отг.: н-ци отдели и Общ. у-ния

2. Да се осъществява надежден оперативен контрол на
ТУРСКИТЕ ГРАЖДАНИ ПОСЕЩАВАЩИ НРБ С ДЕЛОВИ ФУНКЦИИ, ГРАЖДАНИТЕ НА
КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ И РАЗВИВАЩИТЕ СЕ СТРАНИ, КОИТО ПОДКРЕПЯТ АНТИ-
БЪЛГАРСКАТА ПОЛИТИКА НА ТУРЦИЯ. ЛИЦАТА, ЗА КОИТО СЕ ПОЛУЧАТ КОМПРО-
МЕТИРАЩИ ДАННИ ДА СЕ ВЗЕМАТ НА ОПЕРАТИВЕН ОТЧЕТ.

Срок: постоянен

Отг.: н-ци отдели и

Общ. управление

3. С ЦЕЛ РАЗКРИВАНЕ АГЕНТУРАТА НА ПРОТИВНИКА СРЕД ЗАВЪР-
НАЛИТЕ СЕ ОТ ТУРЦИЯ БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ В ОБЕКТИТЕ НА ИКОНОМИКАТА
ДА СЕ ОРГАНИЗИРА ТЯХНОТО ОПЕРАТИВНО НАБЛЮДЕНИЕ. ПРИ ПОЛУЧАВАНЕ
НА ДАННИ, КОИТО ГИ УЛИЧАВАТ В ПРОВЕЖДАНЕ НА ПОДРИВНА ДЕЙНОСТ ДА
СЕ ВЗЕМАТ НА АКТИВЕН ОТЧЕТ. В ТАЗИ ВРЪЗКА ДА СЕ АКТУАЛИЗИРАТ И
ПРИЗНАЦИТЕ ЗА ШПИОНАЖ СЪОБРАЗНО СПЕЦИФИЧНИТЕ УСЛОВИЯ ПРИ ТОВА НАСЕЛЕ-
НИЕ.

Срок: постоянен

Отг.: н-ци отдели и

Общ. управление

93
4

4. При установяване на опити от страна на Турция да използва провеждащите се международни форуми по линия на научно-техническия обмен за zlepоставяне на НРБ, да се организират и провеждат активни мерки за противодействие. За целта да се търси помощта на братските органи за сигурност и възможностите на други приятелски страни.

Срок: постоянен

Отг.: Н-К Четвърто У-ние и

началниците на Обл. У-ния

5. Да се извърши персонална оценка на действащата агентура от средите на българските граждани с възстановени имена по линия на икономиката и се определят нейните реални възможности да изпълнява контраразузнавателни задачи при новите условия. Агентите, които са загубили качества и не притежават възможности да се изключат.

Срок: 30.11.1989 г.

Отг.: Н-ци на отдели и

Общ. управлени

6. Да се предприемат мерки за разширяване на агентурните позиции на органите на ДС сред българските мюсюлмани работещи в обектите на икономиката. Във връзка с това усилията на оперативния състав да се насочат към постъпващите на работа в обектите български граждани с възстановени имена, завърнали се от Турция.

Срок: постоянен

Отг.: Н-ци отдели и

Общ. управления

7. Да се засили работата по вербовката на агентура от средите на лицата, които не заминаха в Турция и тяхното обкръжение, притежаващи възможности за оказване на влияние и противодействие

НА АНТИБЪЛГАРСКИТЕ НАСТРОЕНИЯ И ИЗСЕЛНИЧЕСКАТА ПСИХОЗА СРЕД БЪЛГАРСКИТЕ МЮМЮСЛАНИ РАБОТЕЩИ В ОБСЛУЖВАНИТЕ ОБЕКТИ.

Срок: постоянен

Отг.: н-ци отдели и

Общ. у-ния

8. С ЦЕЛ СВОЕВРЕМЕННОТО ДОЛАВЯНЕ НА ЗАРАЖДАЩИ СЕ НЕГАТИВНИ НАСТРОЕНИЯ И ПСИХОЗИ СРЕД ЛИЦАТА С ВЪЗСТАНОВЕНИ ИМЕНА, КОИТО МОГАТ ДА ПРЕРАСНАТ В ОТКРИТИ АНТИОБЩЕСТВЕНИ ДЕЙСТВИЯ, РЕГУЛЯРНО ДА СЕ МАРШРУТИРАТ В ЗАСТРАШЕНИТЕ РАЙОНИ И ОБЕКТИ АГЕНТИ С ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАБОТА В ТАЗИ НАСОКА.

Срок: постоянен

Отг.: н-ци на отдели и

Общ. управелния

9. НА АГЕНТУРАТА С ВЪЗМОЖНОСТИ ДА ПЪТУВА СЛУЖЕБНО В ТУРЦИЯ ДА СЕ РАЗРАБОТЯТ И ПОСТАВЯТ КОНКРЕТНИ ЗАДАЧИ ЗА ИЗУЧАВАНЕ НА ОБСТАНОВКАТА СРЕД ПРЕБИВАВАЩИТЕ ТАМ БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ, ОТНОШЕНИЕТО КЪМ ТЯХ, А СЪЩО ТАКА И ЗА ТЯХНОТО НАСТРОЕНИЕ И НАМЕРЕНИЯТА ИМ. ПРИ ВЪЗМОЖНОСТ ДА СЕ ПРИДОБИВАТ ДОКУМЕНТАЛНИ МАТЕРИАЛИ ПОКАЗВАЩИ ДВУЛИЧИЕТО НА ТУРЦИЯ И НЕЙНАТА НЕЗАИНТЕРЕСОВАНOST КЪМ СЪДБАТА НА ТЕЗИ ХОРА.

Срок: постоянен

Отг.: н-ци отдели

10. СЪГЛАСУВАНО С ЛИНЕЙНИТЕ ОТДЕЛИ НА ПГУ - ДС И ВГУ-ДС ДА СЕ НАПРАВИ ОЦЕНКА НА ПОДХОДЯЩАТА АГЕНТУРА ПО ЛИНИЯ НА ИКОНОМИКАТА ПРИТЕЖАВАЩА ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРОНИКВАНЕ В СПЕЦИАЛНИТЕ ОРГАНИ НА ТУРЦИЯ И СТРАНИТЕ ПОДКРЕПЯЩИ НЕЙНАТА АНТИБЪЛГАРСКА ПОЛИТИКА, А СЪЩО ТАКА И В ИСЛЯМСКИТЕ, ИЗСЕЛНИЧЕСКИТЕ, ЕМИГРАНТСКИТЕ И ДРУГИТЕ

ЦЕНТРОВЕ И ОРГАНИЗАЦИИ, КОИТО ПРОВЕЖДАТ АНТИБЪЛГАРСКА ДЕЙНОСТ.

Срок: постоянен

Отг.: н-ци отдели

11. Да се подбира и подготвя АГЕНТУРА С ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ВНЕДРЯВАНЕ В ТУРСКИТЕ ТЪРГОВСКИ, ТРАНСПОРТНИ, ИКОНОМИЧЕСКИ И ДРУГИ ФИРМИ И ОРГАНИЗАЦИИ, КОИТО СЕ ИЗПОЛЗУВАТ ЗА ПРИКРИТИЕ ОТ НЕЙНИТЕ И ОТ ТЕЗИ НА СЪЮЗНИЦИТЕ Й СПЕЦИАЛНИ СЛУЖБИ.

Срок: постоянен

Отг.: н-ци отдели

12. Да се направи оценка на резултатите и активизира работата по М -50 и М-100 и се провеждат по-активно оперативни игри и комбинации за своевременно долавяне плановете и намеренията на противника за провеждане на подривни акции срещу НРБ, включително подготовката за военни приготовления, провокации и агресия. Съгласувано с ПГУ-ДС и другите заинтересовани поделения да се разширяват условията и възможностите за провеждане на целенасочени дезинформационни мероприятия за пресичане замислите на противника.

Срок. постоянен

Отг.: н-ка на Четвърто управление
и н-ците на Обл. управления

13. Да се установят и заведат на списъчен отчет всички лица с възстановени имена в обектите на икономиката и се организира с помощта на наличната АГЕНТУРА и ДЛ, КОНТРОЛ НАД ПОВЕДЕНИЕТО ИМ ПО МЕСТОРАБОТА.

Срок: постоянен

Отг.: н-ци отдели и Общ.у-ния

30
7

14. Да се пресичат опитите за инспириране, организиране и провеждане на диверсионно-терористична и друга враждебно-престъпна дейност в обектите на икономиката, подклаждането на антибългарски настроения и нагласа за противодействие на водената от партията политика за единение на българската нация.

Срок: постоянен

Отг.: н-ци отдели и Общ.у-ния

15. Съвместно с ръководствата на обслужваните обекти да се предприемат допълнителни мерки за затягане на установените пропускателни и охранителни режими, трудовата и технологичната дисциплина и реда за производство, съхранение, транспортиране и използване на оръжието, боеприпасите, взривните вещества и другите общоопасни средства и материали.

Срок: 30.11.1989 г.

Отг.: н-ци на отдели и

Общ. управления

16. С официални и негласни сили и средства да се предприемат мерки за ограничаване достъпа на българските граждани мюсюлмани, които се готвят за заминаване в Турция или завърнали се от там, до поверителни факти, данни и материали. Аналогични мерки да се прилагат диференцирано и по отношение на такива граждани на работа в режимни обекти, производства на отбранителната промишленост, крупни електронно-изчислителни центрове и други важни обекти.

Срок: постоянен

Отг.: н-ци отдели и Общ. у-ния

17. Да се разкриват и пресичат опитите за изграждане и привличане в неформални структури, групи и организации на работни-

24
8

ци и служители от обектите на икономиката. Да не се допуска подбуждане и провеждане на масови демонстрации и други антибългарски действия, събиране и предаване на клеветнически материали и формиране на изселническа психоза.

Срок: постоянен

Отг.: н-ци отдели и Общ. у-ния

18. Да се поддържат постоянни конаткти с партийните и стопански ръководства на обслужваните обекти и им се оказва активна помощ за изпълнение на мерките на МС на НРБ за работа по завърналите се и готвещите се да заминат в Турция български мюсюлмани останали без имоти и средства за издръжка.

Срок: постоянен

Отг.: н-ци отдели и Общ. у-ния

19. Чрез централните и регионални инспекции по труда да се набира информация за състоянието и движението на работната сила в отраслите на икономиката и се разкриват очертаващите се негативни тенденции в тази област. Получените данни да бъдат изпращани своевременно на заинтересованите държавни и партийни органи.

Срок: постоянен

Отг.: н-ци отдели и Общ. у-ния

20. В цялостната дейност на органите на ДС по възродителния процес строго да се спазва социалистическата законност. Да не се допускат неправомерни действия, които могат да доведат до необосновано накърняване правата и свободите на българските граждани и да предизвикат негативни последици в политически, икономически и международен аспект.

Срок: постоянен

Отг.: н-ци отдели и Общ. у-ния

98

21. В ОПЕРАТИВНИТЕ ПОДЕЛЕНИЯ НА ДС РАБОТЕЩИ ПО ЛИНИЯ НА ИКОНОМИКАТА ДА СЕ ОРГАНИЗИРА ПОСТОЯННО СЪБИРАНЕ, ОБРАБОТВАНЕ И ОБОБЩАВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ЗА ХОДА И ДИНАМИКАТА НА ВЪЗРОДИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС, С КОЯТО СВОЕВРЕМЕННО ДА БЪДАТ ЗАПОЗНАВАНИ КОМПЕТЕНТНИТЕ ДЪРЖАВНИ И ПАРТИЙНИ ОРГАНИ.

ЧРЕЗ ОТДЕЛ "ПРОПАГАНДА" НА МВР ДА СЕ ПОДАВАТ НА СРЕДСТВАТА ЗА МАСОВА ИНФОРМАЦИЯ ПОДХОДЯЩИ ДОКУМЕНТИ И ДРУГИ МАТЕРИАЛИ, КОИТО РАЗОБЛИЧАВАТ КЛЕВЕТНИЧЕСКАТА И АНТИБЪЛГАРСКА СЪЩНОСТ НА ТУРСКАТА ПРОПАГАНДА И ДОКАЗВАТ ПРАВОТАТА НА ВОДЕНАТА ОТ НРБ ПОЛИТИКА.

Срок: постоянен

ОТГ.: Н-КА НА ЧЕТВЪРТО У-НИЕ И
Н-ЦИТЕ НА ОБЛ. У-НИЯ

22. ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ОТДЕЛИ, ОТДЕЛЕНИЯ И ГРУПИ В ЦЕНТЪРА, ОБЛАСТНИТЕ И ОБЩИНСКИТЕ УПРАВЛЕНИЯ НА МВР ДА РАЗРАБОТЯТ НА ОСНОВАТА НА НАСТОЯЩИЯ ПЛАН ПРОИЗТИЧАЩИТЕ ЗА ТЯХ КОНКРЕТНИ МЕРОПРИЯТИЯ КАТО ОТЧЕТАТ СПЕЦИФИКАТА НА ОПЕРАТИВНАТА ОБСТАНОВКА В ОБСЛУЖВАНИТЕ ОБЕКТИ.

Срок: 30.11.1989 г.

ОТГ.: Н-ЦИТЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИ ОТДЕЛИ,
ОТДЕЛЕНИЯ И ГРУПИ

ОТП.: В 3 ЕКЗ.

№1 - ГЕН.-М-Р К.ВЕЛИЧКОВ

№2 - ГЕН. ~~МАНД~~ Г.СИЛЯНОВ

№3 - ОТДЕЛ ОБ

ИЗП.: РАБОТНА ГРУПА

НАП.: ХРАНОВА-7506

30.09.1989 г.

НАЧАЛНИК НА
ЧЕТВЪРТО УПРАВЛЕНИЕ - ДС
ГЕН.-МАЙОР

К.ВЕЛИЧКОВ/

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Строго секретно

10

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС
Per. № 18176 Екз. 1
10.10.89

Вх. № 18176 6.10.89

В Ъ П Р О С И

свързани с единението на българската нация, които
ВГУ-ДС предлага да се поставят от др. Министър на
съвещанието с началниците на областните управления на МВР

1. ПО ПОДПОМАГАНЕ ВЪНШНОПОЛИТИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ НА ПАРТИЙНОТО И
ДЪРЖАВНО РЪКОВОДСТВО ЗА НЕУТРАЛИЗИРАНЕ И ДИСКРЕДИТИРАНЕ АНТИБЪЛГАР-
СКАТА ПОЛИТИКА НА ТУРЦИЯ, СЪОЗНИЦИТЕ Й ОТ НАТО И НЯКОИ ИСЛЯМСКИ ДЪРЖАВИ

За целта е необходимо усилията на ръководния и оперативния
състав да бъдат насочени към:

- Прихващане на сигнали и данни за предстоящи антибългарски
акции на турските дипломатически представители и техните колеги от
страните-членки на НАТО и някои ислямски държави.

- Своевременно предоставяне подходяща информация на отдел "Про-
паганда" - МВР и отдел "Печат" при МВНР за вътрешнополитическата
обстановка и репресиите в Турция; неблагоприятията, с които се сблъсква

2

заминалите български граждани; задълбочаването на проблема за разделените семейства и др. с оглед използването ѝ за настъпателна контрапропаганда. В това отношение увеличеният брой на жалбите и оплакванията от завърналите се трябва да се използва най-ефективно.

– Разполагаме с данни, че редица чуждестранни журналисти, акредитирани за предстоящия Екофорум в София, използвайки тази възможност, предвиждат обиколки из страната за събиране на информация по възродителния процес. Това налага областните управления да предприемат мерки за контраразузнавателното им обезпечаване и съвместно с партийните, държавните и обществените органи и организации да създадат условия за обективно отразяване на действителността у нас и положенията на нашите граждани в Турция.

– Тясно свързана с тази задача е и нуждата от бърз и прецизен подбор съвместно с ВГУ-ДС на подходяща агентура и подготовката ѝ в контрапропаганден аспект за срещи с чуждестранни дипломати, журналисти и други западни и ислямски представители при пътуванията им из страната.

II. ПО ЗАСИЛВАНЕ НА БОРБАТА СРЕЩУ СПЕЦИАЛНИТЕ СЛУЖБИ НА ПРОТИВНИКА И ПРЕСИЧАНЕ ОПИТИТЕ ИМ ЗА ДЕСТАБИЛИЗИРАНЕ НА ОБСТАНОВКАТА В НРБ.

За целта е необходимо:

– Да се подобри агентурния и оперативно-техническият контрол с цел своевременно придобиване на данни и сигнали за дейността на турските разузнавачи под дипломатическо прикритие и останалите служители в посолството и двете консулства в Пловдив и Бургас, изразяваща се в подклаждане на протурски националистически настроения, подстрекаване към съпротива и провеждане на остри вражески действия, установяване

3 72

на конспиративни връзки с отявлени протурски националисти и събиране на клеветническа информация от потомците на ислямизираните в миналото български граждани.

– Съвместно с ВГУ–ДС да се подберат и подготвят подходящи агенти за провеждане на подстави и оперативни игри по резидентурите на МИТ под дипломатическо прикритие в София, Пловдив и Бургас и подразделенията на специалните служби на турска територия, чрез които да се:

а) разкриват интересите и действията на турските специални служби по линия на възродителния процес за усложняване вътрешнополитическата обстановка у нас;

б) прихващат и неутрализират опитите за оказване на изгодно за турската страна влияние върху потомците на ислямизираните в миналото българи;

в) подава благоприятна за НРБ политическа и социална информация, както и такава, дискредитираща лицата, членувачи в неформални структури и тяхната програма;

г) провеждат настъпателни агентурно-оперативни мероприятия за разширяване на завоеваните позиции в МИТ, включително чрез вербовка на кадрови разузнавачи.

– Съвместно с ПГУ–ДС, ВГУ–ДС и Шесто управление–ДС да се използва новата обстановка за засилване на работата по подбора, подготовката и извеждането на перспективни агенти с възможности за проникване в разузнавателните и подривно-пропагандните органи и антибългарските организации в Турция и Западна Европа.

– Да се използват по-ефективно задграничната агентура и обектите на М "Лъч" за придобиване на информация за планове и непосредствените практически действия на турските специални служби, изселническите и екстремистките организации против НРБ.

4 B

– Съвместно с ВГУ-ДС и Шесто управление-ДС да се активизира работата по създадените и разкриване на нови неформални структури на наша територия, изградени на протурска и националистическа основа. В това отношение дейността да се насочи към установяване връзките и помощта от страна на турските дипломатически представителства, плановете им за интегриране с други неформални организации и групи, разигравачи "малцинствената карта" в програмите си, предотвратяване и пресичане опитите за провеждане на остра вражеска дейност, формиране на несъгласие и недоволство от политиката на партията и държавата, раздухване на масови психози, конфронтация с традиционното българско население и др.

– По-активно да се използват маршрутните възможности на агентурата и ДП за оказване положително влияние сред потомците на ислямизирани в миналото българи в различните райони на страната и за долавяне признаци за замисляна, подготвяна и провеждана подривна дейност.

– Да се активизира работата по разкриване и документиране шпионската дейност на установените и подозираните агенти на МИТ у нас и приключване на делата чрез следствие и съд. Да не се допуска замислането в Турция на лица с консумирана и доказана шпионска или друга подривна дейност против НРБ.

– Съвместно с централните поделения на МВР да се организира набирането на данни и документация за извършвана подривна, клеветническа и друга антибългарска дейност от потомци на ислямизирани в миналото българи, пребиваващи в чужбина, с цел образуване на производство, задочно осъждане, лишаване от българско гражданство и налагане запрещение за влизане в НРБ на най-отявлените враждебно-престъпни елементи от средите на тази категория лица.

– Да се усъвършенствува контрола и агентурно-оперативната работа на ГКПП по транзитно преминаващите чужди граждани за придобиване на актуална информация за положението на българските граждани и вътрешно-политическата обстановка в Турция.

– Съвместно с ВГУ-ДС да се усъвършенствува и засили агентурно-оперативния контрол по транзитните трасета и туристическите обекти с оглед своевременно долавяне, предотвратяване и пресичане опитите на турските подривно-пропагандни центрове и организации за използване на този канал за събиране на разузнавателна и друга информация, внасяне и разпространение на материали с подстрекателски характер, провеждане на диверсионни действия, за поддържане на изселническа психоза, изнасяне на материали с клеветническо съдържание и др.

Разполагаме с данни, че в близко време се очаква турската страна да стимулира посещенията на свои граждани у нас като гости и туристи. Това налага да се вземат необходимите агентурно-оперативни мерки за контраразузнавателното обезпечаване на тези лица.

– Областните управления на МВР в тясно взаимодействие помежду си да предприемат мерки за подобряване организацията и работата на оперативно-следствените групи на ГКПП Капитан Андреево и Малко Търново с цел разкриване на лицата, поставили се в услуга на турските специални служби и подбиране на подходящи за вербовка или използване за контра-пропагандни мероприятия.

– Да се усъвършенствува координацията и взаимодействието с ВГУ-Д и Шесто управление-ДС, с оглед цялостното обхващане потока на завръщащите се от Турция български граждани, своевременно ползване на оперативната информация от профилактичните мероприятия, подготовка и

6 75

провеждане на съгласувани действия за изясняване на всеки оперативно интересен случай. За целта да се създаде централизирана "банка" за натрупване на всеобхватна информация за завърналите се – особено място тук трябва да се отреди на потребителските пунктове на "ИСКРА".

– Натрупването на голям брой завръщащи се от Турция български граждани в неутралната зона на ГКПП Капитан Андреево създава предпоставки за възникване на нежелани инциденти и съответно засилване на антибългарската кампания. За пресичане на тези възможности и облекчаване пропускането им в страната териториалните поделения на МВР трябва спешно да извършват и да изпращат на ВГУ-ДС в указания срок справки за разделените семейства.

– Измененията във визовия режим на някои държави (Швейцария, Норвегия и очакваните в Австрия и Дания), както и случаите на върнати наши граждани от страни, за които не притежават съответните финансови средства за лични нужди, налагат да се повиши възискателността към организацията на дейността и разяснителната работа в паспортните служби по места.

ЗАМ.-МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И
НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС

Ген.-лейт. . .

Отп. в 2 екз.

№ 1 – др. Министър

№ 2 – 14 отдел

Изп.: Василев/14

04.10.1989 г.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
Ш СТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 1511 екз. № 1
29 X 1989 г.
София

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Някои проблеми в организацията по пренасоч-
ването, трайното устройване и контраразузнавател-
ното обезпечаване на потомци на ислямизираниите
в миналото българи

МИНИСТЕРСТВО на БЪЛГ. РАБОТА
ЦЕНТР. ИНФ. ОРГ. Б-НЕ
Вх. № 15356 от 1.11.89

В изпълнение на Постановление № 44 на МС от 11 септември 1989 година, досега от Разградски и други райони на страната са пренасочени в Северзападна България 2263 потомци на ислямизираниите в миналото българи, от които 488 в Софийска, 708 в Михайловградска и 1067 в Ловешка област. Те се устройват за сега във всички общини като забраната за настаняване засяга само градовете, вододайните зони и селищата с имоти зад граничните съоръжения. Съблюдава се изискването новозаселващите да не бъдат повече от 8 % от местното население. По социален състав преобладават селскостопанските тру- женици, работници и учащите. Малко са тези с висше образование. По- вечето от възрастните са започнали трудова дейност, а децата-зая- тия в училище.

Основно мероприятиято се реализира от изпълнителните Коми- тети на съответните Областни и Общински народни съвети. За целта към тях са изградени комисии, в които са включени и служители на МВР.

На настоящия етап в организацията за разсъсредоточаване на потомците на ислямизираниите в миналото българи се очертават след- ните основни проблеми:

2 71
По дейността на местните административни
и обществени органи и организации

В общинските народни съвети няма яснота и точни критерии за определяне на лицата за презаселване в Западна България. Независимо, че политическия замисъл е миграцията на това население да се осъществи естествено и по икономически път, на практика се прилага главно административния подход. Наред със завърналите се от Турция, ликвидиралите имуществото си и останалите без работа в списъците се включват много лица, които не са подавали документи за пътуване и прекратявали трудовите си договори, притежаващи собствени жилища, пенсионери и други. При изпращането на хората в много случаи се действа грубо, без предварително предупреждение и под принудата на органите на МВР.

Всичко това дава основания за утвърждаване на мнение сред населението от Разградска област, че се провежда "разселване" на определени категории лица. Мероприятието се определя като "нехуманен и незаконосъобразен акт", изказват се намерения за отправяне на жалби и оплаквания до различни държавни и обществени органи, включително и до Комисията за защита интересите и правата на гражданите към Народното събрание. Някои заявяват, че ако не им се обърне внимание ще се обърнат за помощ към "Независимото дружество за защита правата на човека в България", към дипломатическите представителства на западните държави, включително и тези на Турция. Предприет е и опит за организиране на масов протест от жителите на село Смирненски Русенско, срещу "разселването" на седем семейства от района.

При извършената съвместно с "Инспекторат"-МВР, проверка в Михайловградска област бе установено, че по-голяма част от пристигащите от Разградски район са без каквито и да е документи - лични паспорти, трудови книжки, военно-отчетни документи, медицински удостоверения или притежават само задграничните си паспорти. Това затруднява много удостоверяването на тяхната самоличност, на -

78
3

станяването им на работа и даването на местожителство. Болшинството не знаят защо и по какви причини са изпратени, за какъв срок от време, има ли нормативен документ, който да ги задължава да останат. Някои споделят, че без да са предупреждавани предварително само за броени часове са ги натоварили и изпратили с багажа им. Няма яснота в общинските народни съвети, а и в общинските управления на МВР дали пристигналите ислямизирани българи могат свободно да напуснат района. За сега е възприета тактиката без грубо вмешателство с малки изключения да не се допускат обратно по родните си места.

Особено остро стои въпроса с наличния жилищен фонд за настаняване. При настаняването на хората се оказва, че 90 % от предварително посочените жилища не отговарят и на най-елементарните изисквания за живеене. Така например от пристигналите в община Брусарци са устроени само 22 човека, а останалите са настанени във физкултурния салон на местно училище, до намиране на подходящи помещения. Същото е положението и в другите общини на областта. В Ловешка област болшинството от разселените са настанени компактно в занемарени общежития на различни предприятия без елементарни хигиенни условия.

Поради слаба разяснителна и възпитателна работа сред коренното население, повечето от тях считат, че пристигащите потомци на ислямизирани в миналото българи са били инициатори и участници в събитията през месец май тази година. Това обстоятелство още повече засилва негативното отношение към тази категория лица.

Неустановеното положение на пристигащите потомци на ислямизирани българи и обстановката, при която живеят са причините да се въздържат от сключване на дълготрайни /5 или 10 години/ трудови

79

договори. В повечето от случаите им се предлага временна работа, предимно в селското стопанство и строителството. Много от тях не желаят да се устройват трайно в новите селища и се надяват да се завърнат в родните места или да се изселят през следващата година в Турция

Общата оценка е, че компетентните административни органи нямат нужната подготовка за оптималното решаване на миграцията на ислямизирани българи. Използване на органите на МВР за принудителното пренасочване на лицата от тези среди може да компрометира мероприятието, включително да създаде трудности за нашата страна във вътрешен и международен план.

По-контраразузнавателното-обезпечаване на
пренасочените в Северозападна България потомци
на ислямизирани българи:

Пренасочването на значителен брой потомци на ислямизирани българи, изменя в значителна степен състоянието на оперативната обстановка на територията на Софийска, Михайловградска и Ловешка области. Ръководството и оперативния състав оценяват правилно промяната в оперативната обстановка. На преден план, наред с другите основни направления на дейност, е изведен въпроса за контраразузнавателното обезпечаване на пренасочените в района потомци на ислямизирани българи. С оглед ангажирането на наличните сили и средства в Областните управления са изградени шабове за работа с пристигащите. Координацията и взаимодействието с държавните органи се осъществява и чрез представителите на МВР и комисиите към Областните и

80
5

общински народни съвети.

Наред с това в условията на изменящата се оперативна обстановка възникват и някои проблеми в контраразузнавателното обезпечаване на новопристигащите. В общинските управления където сега се пренасочват потомци на ислямизирани българи от другите райони на страната не се познава добре спецификата на работата по тази линия. Оперативния състав няма нужната подготовка, опит и нагласа за работа с тази категория български граждани. Затруднения ще президвика и липсата в областните управления на подготвени кадри с турски език.

Като най-съществен се очертава проблема по агентурното обезпечаване на новопристигналите. Сътрудническият апарат с възстановени имена на общинските управления е недостатъчен. Наред с това преобладаващата част от него е съсредоточена в градовете и трудно може да се използва в селските райони, където се настаняват и ще работят тези лица. Не се използват пълноценно и възможностите на агентите по другите линии и направления на работа, както и на тези от средите на пренасочваните в района потомци на ислямизирани в миналото българи.

Безпокои обстоятелството, че в работата по оперативния отчет е възприет подхода за откриване на сигнали и дела за проверка и наблюдение на всички новопристигнали, пребивавали в Турция. По този начин се губят и без това недостатъчните сили и средства на местните общински управления на МВР и възможността да се работи активно по действително заслужаващите нашето отношение случаи.

Все още не е на необходимото ниво взаимодействието между областните управления на МВР. За пристигащите в Северозападна България лица от средите на потомците на ислямизирани в миналото бъл-

80
6

гари не се изпраща своевременно необходимата оперативна информация, което сериозно затруднява вземането на съответно отношение към тях. Не се прави необходимото за маршрутирането на агентура от областите, които изпращат лица за заселване, както и за активизиране на непосредствените контакти на ръководители и оперативни работници за решаването на конкретни случаи и обмяната на опит между областните и общински управления на МВР.

Във връзка с гореизложеното,

ПРЕДЛАГАМЕ :

1. Да се информира ЦК на БКП за хода на изпълнението на постановление № 44 на МС и работата по пренасочване и трайно устройване на потомците на ислямизираните в миналото българи. Да се набе-
лежат конкретни мерки за осъществяването на единодействие в тази насока между органите на МВР и партийните, административни и обществени органи и организации по места.

2. Да се разработят нови модели за формирането и разстановката на сътрудническия апарат и се активизира агентурно-оперативната работа в ОУ на МВР на териториите, на които се разсъсредоточават потомци на ислямизираните в миналото българи. Да се създаде организация за своевременното получаване на изпреварваща информация за негативни процеси и тенденции в тези среди. В най-кратки срокове да се изясняват всички сигнали за нелоялна и враждебно престъпна дейност.

3. С помощта на ВИ "Г.Димитров"- МВР, ВГУ-ДС и Шесто управление-ДС, Софийско, Михайловградско и Ловешко областни управления

82

на МВР да разработят и проведат комплекс от мероприятия за подготовка на оперативния състав по специфичните проблеми на работата с разсредоточените на тяхна територия потомци на ислямизираните в миналото българи. Да се обезпечат своевременно тези териториални подразделения с подготвени кадри владеещи турски език.

НАЧАЛНИК ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

Генерал-лейтенант:

/А.Мусаков/

Нап. в 2 екз.

№ 1 - Ръководство

№ 2 - О4 отдел

Изп. Цв.Петков

Нап. К. Симеонова - М. № Д-1040

София, 29.10.1989 г.

ДС - СМЯНАТА НА ИМЕНАТА -
ВЪЗРОДИТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС

193

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КОПИЕ

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ — ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

Per. № 1794/4 екз. № 16

16 II - 89

МИНИСТЕРСТВО	НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Дир. № 16546	16.11.89

ИНФОРМАЦИЯ № 421

ОТНОСНО: Коментари на турски дипломати по
актуални политически проблеми

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

КА
СР

На 15 ноември т.г. турският посланик в София изразил мнение, че през следващите два – три месеца двустранните отношения между България и Турция ще се подобрят. Според него двете страни предстояло да тръгнат по нов път на развитие.

Съветникът Алев Калъч споделял становището му, като се позовавал на рязкото намаляване на антитурските публикации както в централния, така и в местния ни печат. Големи надежди възлагал на следващата българо-турска среща в Кувейт.

Дипломатите от турското посолство подготвят материали във връзка с предстоящите преговори. За тази цел са издирили решенията на Политбюро на ЦК на БКП от декември 1957 г., октомври 1958 г., април 1962 г., ГМС от 1952 г. и Закона за православната църква от 1949 г. Наред с това проявяват

Из архивите на ДС

1379

засилен интерес към извършващите се промени в партийното и държавното ръководство на България. Стремят се да научат подробности за причините за изключването и възстановяването в партията на единадесетте наши граждани, за които беше направено съобщение на 13 т.м. в печата.

Предлагаме да бъде информирано МВнР.

ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И
НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС
Генерал-лейтенант:
(Г. Аначков)

Отп. в 3 екз.

№ 1 - др. Танев

№ 2 - ЦИОУ-ЦОГ

№ 3 - 14 отдел

Изп.: 14 отдел/КШ

16.11.1989 г.

Размножено в 4 екз.

№ 4 - др. Попов

№ 5 - др. Дзюба

№ 6 - ЦИОУ

№ 7 - 04 отдел

16.11.89
Размножено в 4 екз.
и изпратено. С-К

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

54

ЦЕНТРАЛНА ОПЕРАТИВНА ГРУПА

Рег. №. 1-3588.. Екз. №. 20..
17.11.1989 г.

ЕКСПРЕС - ИНФОРМАЦИЯ № 152

ОТНОСНО: Получени данни за оперативната обстановка към
08,00 часа на 17.11.1989 година

По данни на ВГУ - ДС през денонощието страната са напуснали 193 лица с възстановени имена (119 възрастни и 74 деца), от които 35 за Западна Европа. Завърнали са се 916 души (687 възрастни и 229 деца), общо с натрупване 57 280.

РАЗГРАДСКА ОБЛАСТ

Лицата с възстановени имена, живеещи на територията на областта, проявяват подчертан интерес към проведения на 10.11.1989 г. пленум на ЦК на БКП. Болшинството от тях свързват предстоящите промени с решаването на "техния въпрос".

В района на град Дулово са доловени положителни коментари за евентуално подобряване на българо-турските отношения.

Една част от лицата с възстановени имена, живеещи в този район, след завръщането си от Турция били плахи, смирени и разкаяни, но след 10-20 дни започвали да отправят различни искания за жилища, за работа и др., поради което ръководството на Общинското управление

ff

на МВР – гр. Дулово счита, че е възможно разширяването на демокрацията да бъде използвано за различни негативни прояви от страна на компактната маса ислямизирани българи.

В района на община Опака се забелязало известно напрежение, породено от приложението на 44 ПМС. Броят на завърналите се след заселването им в други райони е вече сто лица. Те не работели, тъй като в родните им места отказвали да ги назначат на работа.

В района на гр. Разград се запазвало недоволството сред лицата с възстановени имена, пренасочвани в други райони на страната.

Завърнало се от Турция лице, жител на гр. Разград, в чието жилище било настанено да живее друго лице, заявило, че ако въпросът не бъде уреден ще се отнесе към "Дружеството за защита на човешките права".

Постъпват данни за променено отношение към българските ТИР-шофьори от страна на пребиваващите в Турция наши граждани. Те влизали в контакт и разпитвали за положението на завръщащите се от Турция.

Напоследък турската полиция започнала да извършва щателни проверки на излизащите през Капъ Куле български ТИР-камиони. Вероятно с това се цели да се предотврати нелегалното завръщане на заминали за Турция българи-мюсюлмани.

В магазините, където пазарували български шофьори, се появили големи суми левове, предлагани за изкупуване по курс 9 лева за 1 долар.

ВАРНЕНСКА ОБЛАСТ

Увеличава се броя на българите-мюсюлмани, които свързват промяната в ръководството на партията с възможността за възстановяване на турско-арабските имена. В техните среди се коментира предаване на турското радио, според което още през 1985 г. др. Петър Младенов

56

бил против смяната на имената и възродителния процес в сегашната му форма.

Настроенията сред лицата с възстановени имена продължават да бъдат противоречиви. Завърнали се от Турция жители на с. Тодор Икономово, община Каолиново, считали, че след събитията през м. май т.г. не трябвало да заминават за Турция, а да останат тук и да се борят за правата си. Сега трябвало да се откажат от старите си стереотипи на мислене и да повишат политическата си грамотност. Информирани е Общинският комитет на БКП - гр. Каолиново.

В община Генерал Тошево е доловено активизиране на мюсюлманските ритуали, като само в с. Снягово през последните дни били извършени 11 обрязвания извън болничните заведения. Провеждат се мероприятия за откриване на извършителите.

Общинско управление на МВР - Шумен е открило сигнални препески и провежда мероприятия за изясняване на данни за подозрително поведение на лице по време на престоя му в Истанбул и за разработването на други две лица, понастоящем в Турция, поставили се в услуга на турските специални служби.

Получени са данни, че бившият председател на "мюсюлманското крило" на Независимото дружество за защита правата на човека Александър Сабинов Бенков често бил викан в турската полиция и бил поставян под наблюдение, тъй като подозирали, че е изпратен от органите на ДС.

ХАСКОВСКА ОБЛАСТ

Доловените многобройни коментари на ислямизирани българи показват, че те очакват положителни промени в техен интерес. Считали, че др. Петър Младенов като опитен политик ще съдейства за урегулиране на междудържавните отношения и за решаване проблемите между Турция и България. Това щяло да стане или чрез сключване на изселническа спогодба,

или посредством връщане на имената и признаване статут на малцинство.

Коментирало се изказване на Мюмюн Генчоглу, че ако новото българско ръководство възстанови статута на българските турци, то намиращите се сега в Турция около 300 000 души ще се завърнат в НРБ. Турските правителствени кръгове били на мнение, че това е най-приемливото решение на проблема.

Въпреки изчаквателната позиция, която се заемала във връзка с очакваните решения на втората българо-турска среща, отделни лица предприемали подготовка за изселване и се запасявали с дефицитни стоки, които да продадат в Турция при заминаването им. Такива лица продължават да посещават турското консулство в Пловдив за снабдяване с входни визи.

Командираните на ГКПП Капитан Андреево служители на Областно управление на МВР – Хасково са провели нови 66 беседи, при които от 13 лица е получена оперативно-интересна информация. Дадени са 8 наводки, 6 лица са определени за вземане на оперативен отчет, изготвени са 6 официални жалби, а 9 лица са определени като подходящи за пропагандни цели.

На 16.11.1989 г. двама американски журналисти, придружени от преводач, са посетили с. Островец, община Кирково, и са взели интервюта от жители на селото, които заявили, че се чувстват турци и че са недоволни от положението си. Властите им налагали ограничения и те до един желали да заминат за Турция.

ПЛОВДИВСКА ОБЛАСТ

По данни на Общинско управление на МВР – Девин четири помохамеданчани българи се подготвяли да участват в насрочения от 11.00 ч. на 18.11.т.г. пред храм-паметника "Александър Невски" митинг на неформалните структури. Лицата са установени и се контролира поведението

им.

Лица с възстановени имена в с. Боримечково, община Пазарджик, изразявали надежда, че др. Петър Младенов като дългогодишен дипломат ще започне преговори с Турция за решаване "на техния въпрос".

Мехмед Бъчак - аташе в турското консулство - проявил интерес към извършваните промени в нашата страна и изразил надежда, че отношенията между България и Турция ще се променят, ако българите признаят наличието на турско малцинство.

За периода 14-16 ноември 1989 г. в турското консулство са издадени 305 номера за прием, с натрупване 13 854, като последният е за 3 януари 1991 година. Издадени са 48 входни визи.

МИХАЙЛОВГРАДСКА ОБЛАСТ

Получени са данни, че сред заселените на територията на областта лица с възстановени имена от Разградска област със задоволство се коментира решението на Пленума на ЦК на БКП от 10 ноември т.г. и се очаква, че новият Генерален Секретар ще проведе политика, насочена към връщане на турско-арабските имена и свободно изселване в Турция

Всички разселени разбрали, че изпълнението на 44 ПМС било спряно и очаквали разрешение да се завърнат по родните си места.

През празничните дни около 7 ноември 115 души от разселените са заминали по родните си места, а 13 лица са отпътували за Турция. В момента на територията на Михайловградска област са останали 584 души.

Досега не са получени данни за замислена подготвена и провеждана враждебна дейност от заселените лица с възстановени имена. Общинско управление на МВР - Враца работи за изясняване на получени данни, че една къща в с. Девене, където живеят заселени по постановлението, била непрекъснато с плътно закрити прозорци. Там се събирали

известен брой лица, които вероятно провеждат разговори или религиозни обряди.

ЛОВЕШКА ОБЛАСТ

Оперативната обстановка сред лицата с възстановени имена е спокойна. Прави впечатление, че проблемите за заминаването в Турция са изместени на втори план от коментарите, свързани с избора на нов Генерален Секретар на ЦК на БКП.

Една част от лицата с възстановени имена, живущи в Плевенски регион, предимно обекти на оперативен отчет, считали, че новият Генерален Секретар е "антитурски настроен" и ще бъдат прилагани още потвърди мерки към лицата с възстановени имена. Изказани са предположения, че всички лица с възстановени имена щели да бъдат уволнени и преместени на нискоквалифицирана работа.

Доловени са и коментари, че "Варшавския договор бил пред разпадане и Турция можела да окаже натиск върху българското правителство за уреждане на техния въпрос".

Всички завърнали се от Турция на територията на Ловешка област изказвали възмущение от политиката на турското правителство и надежда, че нашите власти ще се отнесат толерантно към "заблудилите се".

X

X

X

По данни на ВГУ - ДС турският посланик изразил мнение, че през следващите 2-3 месеца двустранните отношения щели да се подобрят. Подобно било становището и на съветника към посолството Алев Калъч, който се позовал на рязкото намаляване на антитурските публикации в нашия централен и местен печат. Той възлагал големи надежди на следва-

щата българо-турска среща в Кувейт.

За периода 13-15 ноември т.г. турското посолство в София е посетено от около 700 български граждани. Раздадени са поредни номера до 8 февруари 1991 г. Издадени са 247 входни визи. Оперативната група на ГКПП е провела нови 259 профилактични беседи. При тях 39 лица са определени като подходящи за вербовка, а други 34 - като оперативно-интересни. Изготвени са 5 жалби до Комитета за човешките права и са иззети 45 оригинални турски документи.

По данни на Трето управление - ДС сред военнослужащи с възстановени имена са доловени коментари, че досегашната политика била погрешна и се изразяват надежди за възстановяване на турско-арабските имена. Същото управление е уведомило Общинско управление на МВР - Ардино за получени данни, че сред лицата в зъстановени имена, живущи в Ардински район, се разпространява слух, че след Пленума може да се разреши създаването на "културна автономия".

На Общинско управление на МВР - Шумен са изпратени данни, получени от агент на Трето управление - ДС, за проведен разговор с лице с възстановени имена от гр. Шумен, което заявило, че завърнали-те се от Турция жители на Шуменския край отново ще се вдигнат на бунт. Те не били доволни от живота в Турция и затова щели да искат връщане на старите имена и права на малцинство. Бунтът се очаквал за м. март, когато се съберат повече завърнали се от Турция.

Извършващите се промени в нашата страна се използват от турската пропаганда за засилване на антибългарските нападки и манипулациите с българите-мюсюлмани. В много от предаванията се посочва, че промените са станали благодарение на упоритата борба на турското малцинство. Изказват се надежди, че новото ръководство на страната ще се ориентира към решаване на съществуващите проблеми и подобряване на двустранните отношения.

Турската пропаганда усилено спекулира с изявленията на представители на неформалните структури у нас "за голямата грешка, допусната при смяната на имената и очертаващата се национална катастрофа, поради натиска, оказван върху турското население у нас".

Във в. "Хюриет" бе поместено съобщение "за излъчено от радио София съобщение, че страната ще се върне към принципите на съвременната юридическа държава и имената на хората, принадлежащи към народностите, ще бъдат назовавани с истинските им имена".

Отп. в 1 екз.

№ 1 - др. Министър

Изп.: Т.Бобев

Нап.: Попова

17.11.1989 г.

Размножено в 41 екз.

по списък

Ген.-лейтенант:

[Signature]
/В. Георгиев/

Министерство на вътрешните работи
ЦЕНТЪР ЗА ПРОСЪД. СЪД. УЧЕНИЕ
Реп. № 7-3610 Ел. № 1
20.11.1989 г.
СОФИЯ

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

62

За пленовите на 20.11.89

СПРАВКА

ОТНОСНО: получени данни за коментари сред лицата
с възстановени имена във връзка с извърше-
ните промени в страната

По данни на Областните управления на МВР лицата с възста-
новени имена оживено коментират извършващите се промени във висшия
ешелон на партийното и държавно ръководство.

Лица с възстановени имена от Разградска област свързвали
станалите през последните дни събития у нас с очаквани съществени
промени в отношението на властите към тях. Голяма част от оценките,
разпространявани сред това население, са под въздействието на преда-
ванията на чуждите радиостанции. Изразяват се очаквания, че след
Пленумите голяма част от намиращите се в Турция български граждани
ще се завърнат в НРБ.

В тази връзка е отбелязано засилване на кореспонденцията с
Турция (особено в района на Омуртаг), като се изпращат телеграми с
указания за завръщане на намиращи се в Турция наши граждани.

В района на Малко Гергово новината за смяната на Т.Живков
била посрещната с радост и се изказали мнения, че ако се възстановят
турско-арабските имена разделените семейства щели да се съберат в НРБ.

Обект на ДОН с възстановени имена от гр. Плевен коментирал, че вероятно на следващия конгрес на БКП ще се повдигне въпросът за връщането на турско-арабските имена.

Отявлени националисти от Хасковска област изразявали мнение, че освен получаването на права за говорене на турски език, връщане на старите имена и свободно провеждане на мюсюлманските ритуали, трябвало да бъде създадена турска автономна област върху територията на сегашната Хасковска област, за което имало редица географски и политически фактори.

Общинските и Областните управления на МВР вземат необходимите мерки за недопускане на остри организирани и масови враждебни прояви от лица с възстановени имена.

ОТП. в 1 екз.
№ 1 - др. Шопов
Изп.: Бобев
Нап.: Попова
20.11.1989 г.

Различен в 12 екз

Подполковник;

/Т. Бобев/

СТРОГО СЕКРЕТНО!

260
КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

М В Р
ПОДЕЛЕНИЕ — 56300-V
Рег. № V 2228/2
25.12.1989 г.
1040 - София

МИНИСТЕРСТВО НА СЪЩ. РАБОТИ
ЦЕНТРАЛЕН ОФИС
Вх. № 1820 от 26.12.89 г.

40
И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 420

Синцова
1-8
ОТНОСНО: Данни за проведеният на 23.12.1989 година митинг
в град ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ.

В Разузнавателния отдел на Управление гранични войски
постъпи следната по-характерна информация, касаеща проведеният
на 23.12.1989 година митинг в град ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ:

Митингът е бил проведен от 14.30 до 18.30 ч. на площа-
да в гр. Г.Делчев, по инициатива на Градския комитет на ОФ.
На митинга са присъствували около 3000 човека.

Издигнати са били следните искания:

- за незабавно възстановяване на турско-арабските имена на мюсюлманското население;
- даване права и свободи на обредите, ритуалите, езика и облеклото съгласно мюсюлманското вероизповедание;
- местното партийно и административно ръководство да подаде незабавно оставката си;
- съкращаване на местния административен персонал;
- апелира се за създаване на нова комунистическа партия;
- премахване на електросигнализационните съоразения и откриването на ГКПП в района на с. Илинден - Ексохи (Гърция);
- премахване неравноправието при разпределяне на запла-тите и изравняване на пенсиите с долна граница 150 лв. и горна до 250 лева;

2. 261

На митинга са били поставени и крайни искания - Премахване на социализма, като обществен строй изчерпал своите възможности и ориентиране към капиталистическото устройство на обществото (Ана Джаджева от гр. Г.Делчев, изказала се на митинга).

Отп. в 2 екз.
Екз. № 1 - зам.-министър
ген.-полковник М. МИНКОВ
Екз. № 2 - ЦИОУ
Изп./Нап: Кунчев
25.12.1989 год.
гр. С о ф и я.

ЗАМ. КОМАНДУВАЩ ПО
РАЗУЗНАВАНЕТО - ГВ
ПОЛКОВНИК:

/Г. ИВАНОВ/

М В Р
ПОДПИСИМЕ 72 400
Рег. № 16365 экз. 4
28 XII 1989 г.
1000-СОФИЯ

У. Пенков-Жичу
изпозващо!

БЮЛЕТЕН

№ 40

ОТНОСНО: Постъпили по-важни данни за независимите структури
към 16.00 часа на 27.12.1989 година

ко, ср

Активисти на "Клуба за подкрепа на гласността и демокра-
цията" не възприемали линията на НФТ "Подкрепа" за провеждане на
стачки. Според Евгения Иванова това било проява и стремеж към
"евтина популярност". Считали, че К. Тренчев се стремил към ли-
дерство в Съюза на демократичните сили и искал да измести Хелю
Хелев. Въпреки това били обезпокоени от действията на партийното
ръководство, което "на практика възпроизвежда отново тоталитарната
система" /Иван Николов имал предвид изказването на Андрей Луканов/

ИР Петър Бояджиев поискал спешна среща с Петко Симеонов
и се договорили тя да се осъществи между 19 и 21.01.1990 година в
ЧССР. Може да се предполага, че се касае за оказване на въздействие
от страна на Бояджиев във връзка с предстоящите парламентарни из-
бори у нас.

Съмишленици на Хр. Събев споделяли, че всяка вечер на
площад "Ал. Невски" щяло да има бдение. Очаквали "Съюза на демокра-
тичните сили" да подкрепи тази акция. В четвъртък /28 т.м./ щяло
да има "грамаден митинг", за да се придаде не само масовост, но и
мош на движението. [Представител на "Съюза на демократичните сили"

114

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИ РАБОТИ
ПОЛ. ОРГ. УНИИ.
№ 18944 от 28.12.89

2 283

считал, че от името на "Комитета", оглавяван от Хр. Събев, можело да се излезне с декларация за присъединяване към декларацията на "Профсъюз "Подкрепа". Свещеник Георги, неустановен, споделял, че били в съюз с "Християн-демократическата партия" и щели да призват на митинга и нейните членове.

На 26 т.м. /вторник/ Христофор Събев заминал за Виена. Там щял да го посрещне свещеник Благой Топузлиев. След Виена възнамерявал да пребивава във ФРГ, Лондон, Рим и Йерусалим. В Рим католици му осигурявали среща с папата. Очаквал с голям интерес разговорите си със свой приятел, дипломат в Бон.

Гражданин на ФРГ подготвял среща и с д-р Стефан Маринов, понастоящем шеф на Международен журналистически съюз.

На 25.12.1989 година в центъра на Варна били разлепени анонимни листовки, призоваващи "да се свалят с революция тези, които наследиха Тодор Живков", тъй като "всяка власт спечелена със сила трябва да бъде свалена със сила".

В София са разпространени листовки по пощенски кутии на граждани от името на "Национал-демократична партия" със следния текст: "СССР - окупатори; БКП - идете си; Смърт на КПСС, БКП; България - българска; Младенов - пред Народен съд; П. Младенов - 18 години беше слуга на живковци".

Наш ^{през чужди държави} източник ^{содержание} разбрал ^{18.05.90} от д-р К. Тренчев, че от Франция бил изпратени 10 компютъра за създаване на фирма, която да обслужва неофициално ИИС "Подкрепа".

Българско Освободително Движение - БОД призовавало българската студентска младеж на решителна борба за разрушаване на "червената комунистическа Бастилия", "за свободна, демократична и благоденстваща България - в една свободна, неделима и щастлива Европа". Правейки кратка ретроспекция на ролята на българското студент-

3 284

ство от края на миналия век до 1945-47 година и давайки за пример дейността на студентите от редица социалистически страни в борбата за радикални промени, БОД правела оценка на "окаяното състояние на българската образователна система и академична мисъл", внушавала мисълта за необходимост от "изрязване без пощада на комунистическата гангрена".

Петко Атанасов, редактор от редакция "ЛИК" на Българска телевизия, подготвял учредителна сбирка на "Независимо дружество на телевизионните журналисти". Засега бил създаден Инициативен комитет от "пренебрегнати" журналисти, чиято цел била Българската телевизия да стане независим от БКП институт и да дава възможност за пълен плурализъм на мнения.

не Редакторите от "Прогрес" Ив. Ибришимов и Хинов заявявали, че били за провеждането на общата стачка, предложена от НФТ "Подкрепа", тъй като новият ръководен екип на партията и държавата не изпълнявал обещанията си. Считали, че страната била банкрутирала и помощ можело да се очаква единствено от Запада, който щял да ѝ я окаже едва когато окончателно пропаднем.

На 27 декември тази година лицето с възстановени имена Бойчо Бойчев Аврамов от Кърджалийско, на работа в гр. София, се е явил в ритуалната зала на бул. Витоша в столицата и е поискал новороденото му дете да бъде кръстено с турското име Осман, като заявил, че детето ще носи името на неговия тъст. Заедно с него дошли около 15 лица от "Комитета за национално помирение", които щели да бъдат "колективен кум" за кръщаването на детето. След като служителката на съвета заявила, че няма възможност ритуалът да бъде изпълнен същия ден, тъй като трябва да бъдат изпълнени някои формалности /дватама родители да подадат молба и т.н./, присъстващите на разговора юристи - членове на "комитета" заявили, че тя нямала

4 245

законно право да ги възпрепятствува. Отлагането на ритуала било окачествено като нарушение на Конституцията и човешките права на гражданите. Най-активно се проявила Антонина Желязкова. На разговора присъствувала и Сърка Геновска. Представителите на "Комитета за национално помирение" са носели сгънат плакат и заплашили, че ако не получат отговор на молбата за кръщаване на детето с име Осман, шели да го разпънат. По изявление на представител на Общинския народен съвет отговор на молбата щял да бъде даден в петък /29 декември/.

В разговор помежду си представителите на "комитета" са споменали, че се готвел Пленум на ЦК на БКП по националния въпрос. Те шели в петък /29 декември/ да връчат декларация /без да уточнява къде/. След отговора на ОБНС са доловени изявления, че ще посетят Българска телевизия.

Генерал-майор:

Г. Силянов/

Написано в 1 екз.

№ 1 - др. Министър

Доразмножено в 9 екз.

№ 2 - др. Гоцев

№ 3 - др. Аначков

№ 4 - ЦИОУ - МВР

№ 5 - др. Младенов

№ 6 - др. Мякушко

№ 7 - др. Силянов

№ 8 - др. Цветков

№ 9 - началници отдели

№ 10 - ОБ отдел

Изп.: Раб. група

Нап. Цветкова - м. №

София, 27.12.1989 г.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
СОФ. ГРАДСКО У-НИЕ
Per. № 16486 Ек. № 2
28.12.1989 год.
10 - СОФИЯ

МИНИСТЕРСТВО на БЪЛГ. РАБОТИ
ЦЕНТЪР ИНФ. ОРГ. У-НИЕ
Ин. № 19014 от 28.12.1989

СПРАВКА

ОТНОСНО: Направен опит за кръщаване на новородено дете с турско-арабско име

На 26.12.1989 г. по радиостанция "Дойче Веле" било съобщено, че на 27.12.89 г. в 09.00 часа българският гражданин Бойчо Илчев Милев /Байрам Байрамов Хиусеинов/ ще кръсти новородения си син с турско-арабското име Осман в ритуалната зала на бул. "Витоша" № 15. Колективен кръстник на детето ще бъдат представители на Комитета за национално помирение.

От извършената проверка лице с горепосочените имена не бе установено да е регистрирано в адресните служби на София и провинцията.

На 27.12.1989 г. в 09.00 часа пред ритуалната зала на Благоевски ОБНС се бяха събрали активисти от т.нар. Комитет за национално помирение, които заедно с бащата на детето Влязоха в залата, където бяха посрещнати от служителите в ОБНС, отговарящи за обредната дейност.

283

2

Бащата на детето заяви на длъжностното лице по гражданско състояние, че желае синът му да бъде записан с името Осман. Служителката обясни, че преди да бъде извършен ритуала, е необходимо родителите на детето писмено да изявят това свое желание, като молбата бъде подписана и от двамата родители. Активистите на Комитета реагираха остро, като заявиха, че това е формалност, която не почиства на законна основа. Особено активна бе Антонина Любомирова Желязкова – историк-османист в Института по балканистика. Заплашиха, че ако не бъде удовлетворено искането на бащата, те ще останат пред залата, като разпнат плакат, носен от председателя на Комитета – Михаил Иванов.

Длъжностното лице отново обясни, че преди да бъде извършен ритуала е необходимо да бъде изпълнено процесуалното изискване, двамата родители да заявят писмено своето желание, относно името на детето. След това служителката заяви на присъстващите, че отговорът на молбата ще бъде даден на 29.12.1989 г.

Към 11.00 ч. активистите на Комитета за национално помирение напуснаха района на Ритуалната зала, след което се уговориха на 29.12.1989 г. отново да се съберат в същия състав.

Създадени е необходимата организация за недопускане на 29.12. на груби нарушения на обществения ред.

Нап. в 4 екз.

№ 1 – др. Министър

№ 2 – ЦИОУ

№ 3 – ИА

№ 4 – ИА

Изп. Е. Чолаков

Нап. С. Палина – 14381

28.12.89 г.

НАЧАЛНИК
СОФИЙСКО

ИВР
[Signature]

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

105

МЕРП
№ 1350
1980

КНИЖЕСТЕ
ОБН
19/80 29.12.89

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: НАРАСТВАНЕ НА СОЦИАЛНОТО НАПРЕЖЕНИЕ СРЕД ЧАСТ ОТ
БЪЛГАРОМОХАМЕДАНИТЕ В ОТДЕЛНИ СЕЛИЩА НА СТРАНАТА

Под влияние на изселническата психоза сред ислямизираните българи се увеличава социалното напрежение и сред част от помохамеданчените българи в отделни селища на страната. Получени са данни, че някои от тях подготвят документите си за пътуване в Турция.

Особено силни са тези настроения сред българомохамеданите, които за да избегнат възстановяването на българските им имена още през 1972 година се преселиха в райони с компактно население от ислямизирани българи, предимно в Североизточна България и Бургаско. Там те възнамеряваха да научат турски език, да сключат смесени бракове и по този начин да осигурят евентуалното си изселване в Турция. Поради това се засилват изселническите настроения сред тази категория лица в районите на Клолиново, Омурташко, Търговишко, Бургаско и други.

В тази насока трябва да се има предвид, че ^{на кои} част от преселилите се в тези райони помохамеданчени българи станаха лидери и на вражески неформални структури. Основателите на "турското крило" към "Независимото дружество за защита правата на човека" са членове на семействата на Бабечки и Узунови от село Корница, Гоцеделчевско. От същото село са и Рунтови, които създадоха "Ислямския инициативен комитет". Двете структури взеха активно участие при провокирането

102

на гладните стачки в различните райони на страната. Поставиха искания за връщане на старите имена и свободно изселване. Поддържаха режовни връзки със западни радиостанции и с други контрареволюционни и антисоциалистически елементи вътре в страната.

Тревожи засилването на изселническите настроения и в районите с компактно население от българомохамедани.

Много от живеещите на територията на бившия Благоевградски окръг започнаха да се снабдяват и попълват молби-декларации за задгранични пътувания. Само в Гоцеделчевския район над 3500, а в Разложкия над 1550 лица са подготвили документите си. Засега засилени настроения в това отношение има предимно в селищата, в които влиянието на мюсюлманската религия е най-силно. В село Буково молби-декларации са подали 90 % от населението, в Корница - 80 %, Рибново - 70 %, Славци - 60 %, Лъжница - 50 % и т.н. В Разложкия район документи за издаване на задгранични паспорти са подготвили жители на град Якоруда и селата Аврамово, Филипово, Краище и други. Като основен мотив за заминаване в Турция се изтъква ограничаването на религиозните свободи.

Безпокои нарастването на тези настроения и в някои селища на бившия Смолянски окръг, където част от турчеещите се българомохамедани се считат за турци, владеят турски език, а някои от тях имат близки, изселили се в Турция, а дори на отделни лица през 1978 година бяха издадени изселнически паспорти. Поради това молби-декларации за пътуване в Турция са подготвили почти всички жители на селата Борино, Гьоврен и Грохотно, община Левин и село Две могили, община Малан.

Някои фанатизирани лица от тези среди в община Левин, Пловдивска област замислят или предприемат остри и масови враждебни действия. От 12 юни до 10 юли тази година помохамеданчени българи от село Манолич, Сонгуларска община, селата Борино, Грохотно и

104/3

Гьоврен община, Левин и село Розино, Карловско са направили 6 опита за масови демонстративни прояви. На 09 юли тази година при извършване на претърсване в дома на лице от село Манолич, Бургаско, автор на анонимни материали с вражеско съдържание, тълпа с агресивно поведение от около 100 лица е задържала като заложници двете поемни лица и служители на МВР. Поставени били искания да бъде освободен задържаният и започне издаването на задгранични паспорти. Улиците около дома на подследственото лице са били барикадирани. Тълпата е била разпръсната със сила. Задържани са 11 лица. Българомохамедани от село Нова бяла река са пътували до София с намерение да получат "компетентен отговор" на въпроса кога ще им бъде разрешено да заминат за Турция.

Някои помохамеданчени българи от общините Омуртаг и Търговище възнамерявали да посетят родното си село Кочан, Софийско, за да организират масови и демонстративни прояви. Лице от село Менгишво, Разградско заявило, че ако не им се разреши да напуснат страната "всички от района щели да се върнат в Родопите и там да проведат стачки и демонстрации, докато не бъдат удовлетворени исканията им". Сред българомохамеданите от община Връбница, Варненска област се обсъждала възможността да предприемат организирани действия за предевременно издаване на задгранични паспорти. Доловени са признаци на изостряне на взаимоотношенията между помохамеданчените българи и останалото население.

Реална опасност за нарастване на напрежението сред това население предизвиква обстоятелството, че при разяснителната работа се обещава, да им бъдат издадени задгранични паспорти след първи септември тази година.

За неутрализиране на изселническите настроения сред помохамеданчените българи смятаме за целесъобразно да се предложи на

108¹⁴

ЦК на БКП:

1. партийните комитети и организации, административните и стопански ръководства и общественно-политически органи и организации да засилят разяснителната работа сред това население. Особено внимание да се обърне на по-близкото общуване с лицата от тези среди с цел оказване на положително влияние. В пропагандно-разяснителната работа да се включат най-активно изявени представители на художествено-творческата и научно-техническа интелигенция, общественици, административни и стопански ръководители и други от тези среди.

2. Да се набележат мерки за осъществяване на положително влияние върху вярващите българомохамедани. За целта да се използва активно мюсюлманското духовенство. Да се осигури свободното извършване на регламентираните от Главното мюфтийство религиозни обряди.

3. ОБНС и службите "Задгранични паспорти" в никакъв случай да не примат документи за издаване на задгранични паспорти на помохамеданчени българи. След влизане в сила на новия закон за задграничните паспорти от септември тази година да не се разрешава пътуване на лица от тези среди до Турция.

4. да се активизира работата за социално-икономическото развитие на селищата с компактно население от българомохамедани. По възможност в най-кратък срок да се решат някои от наболените социално-битови проблеми на отдалечени населени места, които създават условия и предпоставки за недоволство сред това население.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 04, 06-ДС

Полковник

/В. Божков/

Министерство на вътрешните работи
ПОДПИСИ 72006
Рег. № 163 Екз. № _____
4.01 1990
СОФИЯ

СТЕНОГРАМА

от среща на министъра на вътрешните работи с членове на
ръководството и Колегиума на МВР, началниците на централ-
ните подразделения и секретари на РК на БКП при МВР, проведена
на 29.12.1989 г. от 18.30 ч. в заседателната зала на ми-
нистерството

ДР. МИНИСТЪР:

Другарки и другари,

В навечерието на новата година всички сте се нагласили през-
нично. Разбрах, че е традиция в навечерието на Нова година, а предпо-
лагам, че така става и в навечерието на други големи празници, ста-
ва подобно събиране. Тази традиция ще трябва да бъде продължена и
не само за да се установява един дух на колективизъм, на другарст-
во, да се укрепва нашата воля при решителното изпълняване на зада-
чите, които са ни поставени от политическото, държавно ръководство,
но и да се изградят едни чисто човешки отношения. Действително об-
становката е сложна и навярно на редица звена от системата на Ми-
нистерството на вътрешните работи няма да е до празнуване, но все

пак като че ли има никакви признаци на едно смекчаване на напрежението. Давам една формулировка, която залегна в решението на днешния пленум на ЦК на партията, което току що бе прието. При това тъкмо тази формулировка в решението предизвика известни коментари и аз се постарях да ви я предам така, както доколкото помня бе уточнена. Другарят Петър Младенов не произнесе предварително подготвено заключително слово, каза само някои съображения във връзка с работата на този пленум и смятам за необходимо да подчертая няколко момента. Действително това е един много важен, бих казал възлов в живота на партията през тази година пленум на ЦК на партията. Пленумът взе решение да се проведе не редовен XIV конгрес, а извънреден конгрес на БКП на 30 януари. Тази вечер вие ще чуете подробности от пленума, по дневния ред, по реда за избор на делегати, нормата на представителство и някои други въпроси. В тази обстановка провеждането на конгреса и отчетно-изборната кампания, която ще се проведе в навечерието на конгреса се превръщат в много важно политическо мероприятие. В крайна сметка те трябва да се превърнат в онези решаващи обществено-политически акции на партията, които да окажат голямо въздействие за оздравяване на обстановката в страната, за укрепване авторитета на партията. Като казвам това, аз се обръщам към др. Емилов да се помисли как ще се организира отчетно-изборната кампания. Представителство на 350 комунисти един делегат. Съществен момент е обстоятелството, че избора ще става в първичните и общинските партийни организации. Областни партийни конференции няма да се провеждат. В БНА делегати ще се избират на дивизионни партийни конференции, у нас как ще бъде трябва да се уточни, тъй като сроковете са много кратки желателно е още на 3 януари да бъдат дадени необходимите указания. Предлагам да се обмисли къде членовете на Колегиума, ръководният състав на министерството да вземе участие. И се обръщам пак към Вас заедно с др. Гоцев,

др. Стоянов да помислите какви възлови въпроси би следвало да бъдат поставени на отчетните партийни събрания, на които ще стане избора на делегатите. По време на отчетно-изборната кампания трябва да се създадат условия за широко обсъждане дейността на съответните колективи, на партийните организации, на всеки комунист, избора на секретари на партийни бюра, на комитети трябва да стане при най-пълно съблюдаване принципите на вътрешно-партийния живот, при спазване на вътрешно-партийната демокрация, задължително да има алтернативни кандидати на изборните органи, гласуването на бъде тайно.

Аз бих помолил, и това да намери място в инструктажа, който вие ще проведете особено в партийните организации в централните подразделения, а и на областните да се иска от комунистите, които се предлагат за избор в ръководните органи за излагат своите виждания, становища, да не става механически. За да се постигне тази цел – едно решително обновяване в партийните организации. Партийните комитети в централните управления трябва да има убеждение, че досегашната система на ръководство на партийната работа, на партийните организации трябва да претърпи сериозни промени.

Отчетно-изборната кампания трябва да отприщи творческата енергия на хората, да повиши максимално тяхната активност, да ги мобилизира за изпълнение на съответните задачи, които стоят пред съответните структури на министерството. Времето за подготовка на конгреса е много малко, сроковете за организиране на отчетно-изборната кампания са свършено кратки. Но подготовката на конгреса не се изразява само в провеждането на отчетно-изборната кампания, ще изникнат много други проблеми от политически характер, организационен, организационно-технически и т.н. Особено в министерството има звена, които ще вземат непосредствено участие в осигуряването работата на конгреса.

Вторият много важен момент в работата на днешния пленум на ЦК на партията бе обсъждането на доклада или на изводите на комисията, създадена по решение на Декемврийския пленум на ЦК на партията, със задачата да анализира допуснатите отклонения, използването на принудата при провеждането на т.нар. възродителен процес. Изнесен бе доклад от др. Лилов, не е голям по страници, но е доста съдържателен, доста дълбок. Изводите и оценките в него са доста категорични, дава се отговор на въпроса как, кой е взел решение, всъщност дава се отговор, който може да бъде оценен двузачно. Отбелязва се, че решенията са били вземани от Тодор Живков и неговото най-близко обкръжение, но няма никакви документи, нито в ЦК на партията, нито в други партийни или държавни органи и институции. Това е така. Дори докладът на Георги Атанасов, изнесен на съвешание на Централния комитет не може да бъде открит. Той съществуваше като документ, но сега и той не може да бъде открит, няма никакви документи.

В материала, изнесен от др. Александър Лилов се анализира този въпрос, как е възникнала тази идея за започване смяната на имената, за всички други мероприятия в рамките на тази линия, в рамките на този т.нар. възродителен процес. Направен бе анализ какви са научните основания за провеждането на този възродителен процес, като практиката е дала оценка какво представлява той. Това е придвижване на нашия народ не към неговото единство, не към постигане на единение, а обратно това е крачка назад, в резултат на което са загубени позиции, които бяха завъювани до 1985 г. Да не говоря, че от гледна точка на нашите принципи, идеи, на революционно-демократичните традиции на нашия народ, на нашата партия това е един факт доста неприятен, това е едно отстъпление от тези принципи, защото принципа за определяне на националната принадлежност чрез самоопределение бе заменен с принуда. По-нататък в този доклад бяха изложени тежките после-

ди във външнополитически план, изпадането на страната в голяма изолация. В усилията си да предложи решение комисията е разгледала три варианта, като тя се ангажира и изказа безрезервната си подкрепа на първия вариант, който предвижда пълна свобода на всички представители на това население на избор на име, на вероизповедание. Наред с българския език не се изключва и използването на друг език. Изказа се предложение да бъде премахната формулировката "в бита", др. Минчо Йовчев изказа мнение, че не трябва да бъде премахната, защото ще започнат да го налагат като официален език. Заслужава да се отбележи в решението категоричната постановка, че всякакво посегателство на териториалната цялост на България, на нейната сигурност се изключва. Всякакви опити на външно вмешателство ще се смятат за нарушение на тези норми и т.н., тоест тази страна е силно изразена, цитира се и северно-кипърският вариант. Това решение поставя пред нас много сложни задачи. Др. Джендов моля Ви Вие да дадете на др. Петър Младенов, за да не го безпокоя аз, следната информация: че в Гоце Делчев лозунгът "Единство" беше издиган много силно, но наред с този устен вариант на този лозунг е имало и графичен вариант, при който две ръце са хванати една за друга. В едната ръка е българското знаме, в другата турския герб и над тези две хванати ръце има гълъб, а горе пише единство. Така се нарича и неформалното сдружение, създадено от 73 мюсюлмани пред Народното събрание преди един месец и представители на всички независими, сдружения, движения и организации. Те се наричат "Единство". И навсякъде акциите преминават под лозунга "Единство", но единство с искания за възстановяване на имената, да им се осигурява изучаването на турски език и много други неща. Извинете ме за тази обстоятелственост, но това е първата ми среща с толкова широк кръг и искам да развия някои мисли. Знаете каква ситуация ще възникне по места, вие получавате информация, добре сте информирани с аналитич-

но мислене, преценявате нещата и въпреки това аз дръзвам да кажа някои свои съображения. Най-опасният момент сега ще бъдат ескалацията на исканията и колкото и да е странно по-силно тя ще се изяви от онези българи, които изповядват исляма. Те издигайки искането за възстановяване на имената предявяват искане да им се признае правото на мюсюлманска народност, правото да изучават турски език, искане в някои села да бъдат назначавани учители само от тяхната среда и някои други неща. Остро ще бъде поставен въпроса за отговорността. В доклада на др. Лилов бе изтъкнато, че отговорността пада върху Тодор Живков, неговото обкръжение и някои други структури на национално равнище. Кадрите по места не могат да носят отговорност, те са изпълнители и не носят отговорност за тези решения, но сега се издигат лозунги да се търси сметка на онези, които са провели тази линия по места, за обезщетения, ще искат възстановяване на гробищата. Тук ние не можем да заемем друга позиция, освен да позволяваме.

Аз присъствах на първото заседание на тази комисия и изказах мое мнение по някои въпроси и между другото помолих да се обърне внимание на следния факт: сега се дава право да се менят имената, но ще има голяма част от това население, което няма да се върне назад. Тези хора ще бъдат тълкувани като предатели, те ще бъдат малтретирани и такива прояви вече има и затова аз апелирах и към др. Лилов и към др. Мръчков, който присъстваше там да се вземат мерки сега да се изключат подобни явления по места. Др. Димитров аз се обръщам и към Вас сега, териториалните структури трябва да имат предвид сега това, но много е важна и вашата функция и вашето поделение. Трябва да бъдат защитени тези хора, иначе ще се получи много неприятна ситуация. Няма съмнение, че като цяло това решение беше крайно необходимо, то ще снесе напрежението, а ако бъде погледнато в по-широк политически план то максимално ограничава възможностите на независимите сдружения и организации да привлекат този контингент от нашето

население на своя страна, а за съжаление редица от тези сдружения много бързо започнаха да проникват сред това население. Другари това е по пленума. Ако др. Гоцев или др. Стоянов сметнат за целесъобразно да допълнят ще бъде полезно да се направи това.

Искам да Ви уведомя, че сме се договорили ръководството, членовете на Колегиума на 4 януари ще се проведе заседание на Колегиума. Онези, които ще участват навярно вече са предупредени. Предстои на Колегиума да разгледаме доста сериозни въпроси, аз Ви моля добре да се подготвите, да намерим оптимални решения. Сега ни предстоят празниците. Организирано е дежурство, др. Стоянов ме информира. Аз моля дежурният по министерство да знае местонахождението на основния ръководен състав и телефонните номера, на които могат да бъдат открити. Независимо, че ги има при дежурните по поделение.

Бкз.Позволявам си да премина към един друг, бих казал организационно-технически въпрос, всъщност това е един елемент на стила и метода на работа. Мисля, че няма практика да се разработва единен план за работата на ръководството на Министерството на вътрешните работи. Планове за работа в отделните централните управления има, но няма единен план за работата на ръководството. Смисъла на този план е да се извлекат онези въпроси от дейността на системата като цяло, организацията на които, изпълнението, контрола по изпълнението трябва да бъде винаги под погледа на ръководството, без да се ограничават правата, функциите на съответните ръководни кадри. Ще се опитаме да направим такъв план за месеца, а това ще трябва да въведем като практика. Аз Ви моля др. Георгиев с тази задача Вие да се заемете, а поставям въпроса пред тази аудитория, защото качеството на този план ще е добро, той може да послужи за добра база за оперативно ръководство на изпълнението на задачите, само ако подготовката му е дело на ръ-

ководния състав. В този смисъл ръководният състав, имам предвид началниците на управления, трябва да умеят да извлекат от множеството тяхни задачи, мероприятия онези, които трябва да бъдат обект на вниманието на ръководството.

И още един момент налага подготовката на такъв план. Това е обстоятелството, че много задачи се решават не от една структура, не от едно звено, а от взаимодействие с други и в този случай освен този непосредствен оперативен, делови контакт, който трябва да има и той трябва да бъде основен, но някъде навярно ще се налага да се осъществява координация на равнище зам.-министър, а някой път ще може да се налага и моята намеса.

Аз не бих искал сега, в навечерието на Нова година повече да се разпростирам. Позволявам си на всички да пожелая здраве, бодрост, успех в изпълнението на задачите, приятно прекарване на празниците. Това обаче не означава, че аз с това пожелание прекратявам срещата. Би било недемократично от моя страна след такъв дълъг монолог и след поставянето на толкова въпроси да Ви лиша от възможността Вие да се изкажете. Ако иска някой да изкаже съображения, с удоволствие ще го изслушам.

ИЗГОТВИЛА СТЕНОГРАМАТА:

/М. Димитрова/

Отп. в 1 екз.

Изп. М. Димитрова

Нап. М. Димитрова

02.01.1990 г.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ АРХИВНИ ФОНДОВЕ*

АКРДОПБГДСРБНА

„М“, ф. 1, оп. 11, а. е. 359.

„М“, ф. 1, оп. 11а, а. е. 41, 44, 45, 46, 52, 252, 253, 271, 272, 273, 274, 275, 275 Д, 276, 277, 359, 514, 515, 516, 517, 519, 520, 522, 524, 525, 526, 527, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 758, 761, 762, 763, 764, 765, 933.

„М“, ф. 1, оп. 12, а. е. 761, 762, 764, 765, 771, 773, 778, 803, 812, 815, 816, 819.

„М“, I P - 18121.

„М“, IV K - 11673.

„Р“, ф. 2, а. е. 15870.

„Р“, ф. 1, а. е. 6805, т. 2.

„Р“, ф. 9, оп. 4, а. е. 85, 548, 1116.

„Р“, ф. 6997.

* „М“ – за документи от фонда на МВР; „Р“ – за документи от НРС.

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АМ	– Активно мероприятие
АОНСУ	– Академия за обществени науки и социално управление
АПК	– Аграрно-промишлен комплекс
БНА	– Българска народна армия
ВГУ	– Второ главно управление на ДС
ВН	– Външно наблюдение
ВСШ „Г. Димитров“	– Висша специална школа „Георги Димитров“
ГВ	– Гранични войски
ГДОР	– Групово дело за оперативна разработка
ГДР	– Германска демократична република
ГКПП	– Граничен контролно-пропускателен пункт
ГОНС	– Градски общински народен съвет
ГСУ – МВР	– Главно следствено управление на МВР
ГЩ	– Генерален щаб
ДВ	– Доверена връзка
ДЗ	– Доверен заявител
ДЗС	– Държавно земеделско стопанство
ДЛ	– Доверено лице
ДНМ	– Дирекция на народната милиция
ДОН	– Дело за оперативно наблюдение
ДОП	– Дело за оперативна проверка
ДОР	– Дело за оперативна разработка
ДОТИ	– Дирекция оперативно-техническа информация (среща се съкратено и като ДОТ – Дирекция „Оперативно-техническа“)
ДОТ	– Доброволни отряди на трудещите се
ДСО „БГА Балкан“	– Държавно стопанско обединение „Българска гражданска авиация „Балкан“
ЕИО	– Европейска икономическа общност
ИР	– Изменник на родината
КОС	– Контрол на общоопасните средства
„М – 50“	– Мероприятие – 50 (Привличане към сътрудничество на чужд агент)
МИТ	– Национална разузнавателна служба на Турция
МНО	– Министерство на народната отбрана
МНП	– Министерство на народната просвета
МС	– Министерски съвет
НМ	– Народна милиция
НТУ	– Научно-техническо управление

ОБНС	– Общински народен съвет
ОР	– Оперативен работник
ОРОН	– Оперативен работник на обществени начала
ОТУ – ДС	– Организационно-техническо управление на Държавна сигурност
ОУ – МВР	– Окръжно управление на МВР
ПГУ	– Първо главно управление на Държавна сигурност
ПМС	– Постановление на Министерски съвет
ПО	– Пожарна охрана
ППО	– Противопожарна охрана
РУМНО	– Разузнавателно управление на Министерството на народната отбрана
СВ	– Строителни войски
СГУ	– Софийско градско управление
СКРЕЧ	– Информационна система на МВР, съдържаща статистически листове за влизане и излизане от България
СМИ	– Средства за масова информация
СНС	– Селски народен съвет
СС	– Секретен сътрудник
ТКЗС	– Трудово-кооперативно земеделско стопанство
УБО	– Управление за безопасност и охрана
ФРГ	– Федерална република Германия
ЦДОИ	– Централно дело за оперативно издирване
ЦИОУ	– Централно информационно и организационно управление на МВР
ЯК	– Явочна квартира

Държавна сигурност – Смяната на имената – Възродителният процес

Документален сборник

ТОМ II

Първо издание

Формат 60×90/8

ISBN 978-954-2986-22-5

